Büyücü

JOHN FOWLES

İngilizce'den Çeviren: Meram Arvas

AYRINTI

5. BASIM

JOHN (ROBERT) FOWLES

(1926-2005) İngiliz romancı, hikâyeci, şair ve denemeci. Fowles, mit ve gizemi gerçekçilik ve varoluşçu düşünce ile birleştiren romanlarıyla yüzyılın önemli yazarları arasına girmiştir. Gerilim romanı, Victoria dönemi romanı, ortaçağ öyküsü ve otobiyografi gibi geleneksel düzyazı biçimleriyle deneyler yapmış, bu biçimler aracılığıyla yirminci yüzyıl sanatını ve toplumunu yorumlamıştır. Fowles karmaşık durumlar ve efsane, sanat ve tarihten alınma unsurlarla dolu sahneler yaratan, anıştırma ve betimleme tekniklerini sık kullanan bir yazardır. Romanların anlatı yapısı güçlü, karakterleri canlı, inandırıcıdır. Bu karakterlerin çoğu toplumun genelgeçer kurallarının dışında yaşar, romanların dramatik gerilimi bu karakterlerin kendilerini yeniden değerlendirmelerini gerektiren can alıcı dönüm noktalarına ulaşmalarıyla sağlanır. Fowles'un kadın kahramanları zeki ve bağımsızdır, erkek kahramanlar ise hayatlarındaki bulmacalara yanıt arayan, genellikle kararsız ve yalıtılmış durumdadırlar. Çoğu durumda aradıkları basit çözümleri bulamadıkları gibi, arayışları esrarın daha da artmasıyla sonuçlanır. Fowles her şeyi bilen Tanrı-yazar rolünü reddeder; bu tavrı, romanlarını okuru tatmin edecek finallerle bitirmeyi reddetmeyi de içerdiği için bazı okurlarını kızdırmıştır. Oysa Fowles yarattığı karakterlere kendi sınırları içinde seçme ve davranma özgürlüğü tanımanın yazar sorumluluğunun gereği olduğuna inanır. Bu uygulama, Fowles'un, iradesini ve bağımsız düşüncelerini kullanarak topluma uyum göstermeye direnen ve böylece şansın hayat üzerindeki etkisini sınırlayan "sahici" insan anlayışına koşuttur.

İlk romanı *The Collector* (1963; *Koleksiyoncu*, çev.: Münir Göle, Ayrıntı Yayınları, 2001) büyük bir ticari başarı kazanmış, kitap hakkında yapılan değerlendirmelerde hikâyenin Herakleitos'tan alınan, Az yani seçkinler ile Çok, yani kitleler arasındaki mücadele temasını işlediği vurgulanmıştır. Fowles bir düşünce metni olan ikinci kitabı *The Aristos*'ta (1964, *Aristos-Yaşam Üzerine Notlar*, çev.: Serdar Rifat Kırkoğlu, Ayrıntı Yayınları, 2001) sanat, din, siyaset ve toplum hakkındaki düşüncelerine yer vermiştir. *The Magus* (1965; *Büyücü*, çev.: Meram Arvas, Ayrıntı Yayınları, 2006) labirentimsi yapısıyla Fowles'un anlatı ustalığını gözler önüne serer. Yazımına 1952'de başladığı bu roman ilk kez 1965'te yayımlanmış, 1977'de yazarın yaptığı birçok üslup ve yapı değişikliğiyle tekrar yayımlanmıştır. *The French Lieutenant's Woman* (1969; *Fransız Teğmenin Kadını*, çev.: Aslı Biçen, Ayrıntı Yayınları, 1999) Fowles'un en başarılı ve yenilikçi romanı olarak değerlendirilmiştir. *The Ebony Tower* (1974; *Abanoz Kule*, çev.: Aysun Babacan, Ayrıntı Yayınları, 2008) her biri bir sanat biçimiyle bağlantılı ve yaratım sürecinin bir yönüyle ilgili öykülerden oluşur. Ayrıntı Yayınları'nın yayın programında bulunan *Daniel Martin* (1977) bir adamın kendini arayışını konu alan, Fowles'un deyişiyle "duygusal anlamda otobiyografik" bir romandır. *Mantissa* (1982; Mantissa, çev.: Aysun Babacan, Ayrıntı Yayınları, 2001) cinsellikten edebiyat kuramına bir dizi konuyu ele alır ve modern edebiyatta yazarın rolü üzerinde odaklanır. Akıl ile boş inanç, delilik ve doğaüstü, özgürlük ve rastlantı, bilim ve büyü gibi kavramların tartışıldığı, çarpıcı bir gerilim romanının ötesine uzanıp metafizik boyutlara da erişen son romanı *A Maggot* (1985; *Yaratık*, çev.: Serdar Rifat Kırkoğlu, Ayrıntı Yayınları, 2000) ise on sekizinci yüzyılda Shaker mezhebinin ortaya çıkışını konu edinir. Kendi yapıtlarının yazılış serüveninden toplumsal analizlere kadar çeşitli yazılar içeren en son yapıtı *Wormholes* (1998, *Zaman Tüneli*, çev.: Süha Sertabiboğlu, Ayrıntı Yayınları, 2004) ise makale ve söyleşilerinden oluşuyor.

1968 yılından itibaren Fowles İngiltere'nin güneyinde, küçük bir liman kasabası olan Lyme Regis'te yaşamıştır. Yaşadığı yerin yerel tarihine duyduğu ilgiden dolayı 1979'da Lyme Regis Müzesi'nin kuratörlüğüne atanan Fowles, 7 Kasım 2005'te yaşama veda etti.

Ayrıntı: 490
Edebiyat Dizisi: 145

Büyücü
John Fowles

Kitabın Özgün Adı
The Magus

İngilizce'den Çeviren
Meram Arvas

Yayına Hazırlayan
Gülden Veral

Düzelti
Ayten Koçal & Asaf Taneri

Vintage/1997
basımından çevrilmiştir

© Sheil Land Associates Ltd. & Akcalı Ajans

Bu kitabın Türkçe yayım hakları
Ayrıntı Yayınları'na aittir.

Kapak Tasarımı
Arslan Kabraman

Kapak Düzeni
Gökçe Alper

Kapak İllüstrasyonu
Asuman Ercan

Dizgi
Esin Tapan Yetiş

Baskı
Kayhan Matbaacılık San. ve Tic. Ltd. Şti.
Davutpaşa Cad. Güven San. Sit. C Blok No: 244
Topkapı / İstanbul Tel.: (0212) 612 31 85
Sertifika No.: 12156

Birinci Basım 2006
İkinci Basım 2008
Üçüncü Basım 2010
Dördüncü Basım 2012
Beşinci Basım 2013

Baskı Adedi 2000

ISBN 978-975-539-373-5
Sertifika No.: 10704

AYRINTI YAYINLARI
Hobyar Mah. Cemal Nadir Sok. No: 3 Eminönü - İstanbul
Tel.: (0212) 512 15 00 - 01 - 05 Faks: (0212) 512 15 11
www.ayrintiyayinlari.com.tr & info@ayrintiyayinlari.com.tr

John Fowles

Büyücü

EDEBİYAT DİZİSİ

GÜLÜNESİ AŞKLAR/*Milan Kundera* ✻ KALECİNİN PENALTI ANINDAKİ ENDİŞESİ/*Peter Handke* ✻ YÜZBAŞI VE KADINLAR TABURU/*Mario Vargas Llosa* ✻ BİZ/*Yevgeni Zamyatin* ✻ KESİK BİR BAŞ/*Iris Murdoch* ✻ YENİ TANRILAR/*Alberto Vasquez-Figueroa* ✻ İNFAZA ÇAĞRI/*Vladimir Nabokov* ✻ EVET AMA, BİR LOKOMOTİF BUNU YAPABİLİR Mİ BAKALIM?/*Woody Allen* ✻ ÇALI HOROZU/*Michel Tournier* ✻ BANYO/*Jean-Philippe Toussaint* ✻ BALKON/*Jean Genet* ✻ GÜNEŞ İMPARATORLUĞU/*J.G. Ballard* ✻ BEYAZ ZENCİLER/*Ingvar Ambjörnsen* ✻ SİYAH MADONNA/*Doris Lessing* ✻ KAPANDA ÜÇ KAPLAN/*G. Cabrera Infante* ✻ ZAMANIN KIYISINDAKİ KADIN/*Marge Piercy* ✻ ANARŞİNİN KISA YAZI/*Hans Magnus Enzensberger* ✻ FOTOĞRAF MAKİNESİ/*Jean-Philippe Toussaint* ✻ GÜLÜN GÜNLÜĞÜ/*Ursula K. LeGuin* ✻ HOTEL DU LAC/*Anita Brookner* ✻ AZİZLER ve ÂLİMLER/*Terry Eagleton* ✻ VEDA YEMEĞİ/*Michel Tournier* ✻ ORLANDO/*Virginia Woolf* ✻ UTANÇ BİTTİ/*Anja Meulenbelt* ✻ YAKIN GELECEĞİN MİTOSLARI/*J. G. Ballard* ✻ KARANLIĞIN SOL ELİ/*Ursula K. LeGuin* ✻ AĞ/*Iris Murdoch* ✻ WATT/*Samuel Beckett* ✻ EKOTOPYA/*Ernest Callenbach* ✻ GECEYİ ANLAT BANA/*Djuna Barnes* ✻ İNSAN POSTUNA BÜRÜNMÜŞ KÖPEK/*Ingvar Ambjörnsen* ✻ CUMA/*Michel Tournier* ✻ AFRODİT'İN BAŞKALDIRISI/*Lawrence Durrell* ✻ GÜNDELİK MUTLULUĞA ALIŞMA/*Anja Meulenbelt* ✻ MURPHY/*Samuel Beckett* ✻ MASAL MASAL İÇİNDE/*Khimaira/John Barth* ✻ ZEN VE MOTOSİKLET BAKIM SANATI/*Robert M. Pirsig* ✻ PARFÜMÜN DANSI/*Tom Robbins* ✻ SINIRSIZ RÜYALAR DİYARI/*J. G. Ballard* ✻ FRANSIZ TEĞMENİN KADINI/*John Fowles* ✻ BEYAZ OTEL/*D.M. Thomas* ✻ MYRA/*Gore Vidal* ✻ DALGALAR/*Virginia Woolf* ✻ ATLANTİK ÖTESİ/*Witold Gombrowicz* ✻ HAYRANLIK/*Anja Meulenbelt* ✻ FERDYDURKE/*Witold Gombrowicz* ✻ MELEKLER ZAMANI/*Iris Murdoch* ✻ PAULINA 1880/*Pierre Jean Jouve* ✻ EŞEKARISI FABRİKASI/*Iain Banks* ✻ ROCK LANETİ/*Iain Banks* ✻ KAYIP ZAMAN/*Anja Meulenbelt* ✻ SENİ İÇİME GÖMDÜM/*Andrew Jolly* ✻ BAŞTAN ÇIKARICININ GÜNLÜĞÜ/*Søren Kierkegaard* ✻ KONFIDENZ/*Ariel Dorfman* ✻ ALTIN DAMLA/*Michel Tournier* ✻ BİR GARİP VAKA: MATMAZEL P./*Brian O'Doherty* ✻ NIETZSCHE AĞLADIĞINDA/*Irvin D. Yalom* ✻ KIZILAĞAÇLAR KRALI/*Michel Tournier* ✻ AİLEDE BİR ÖLÜM/*James Agee* ✻ KUTSAL BÖLGE/*Carlos Fuentes* ✻ KALPSİZ AMANDA/*Jurek Becker* ✻ 62-MAKET SETİ/*Julio Cortázar* ✻ ÇARPIŞMA/*J.G. Ballard* ✻ ÜÇLEME-Molloy-Malone Ölüyor-Adlandırılamayan/*Samuel Beckett* ✻ DUR BİR MOLA VER/*Tom Robbins* ✻ HIRSIZIN GÜNLÜĞÜ/*Jean Genet* ✻ KÜÇÜK DEĞİŞİMLER/*Marge Piercy* ✻ LILA/*Robert M. Pirsig* ✻ ERGİNLİK YAŞI/*Michel Leiris* ✻ AŞKSIZ İLİŞKİLER/*Samuel Beckett* ✻ ESİRGEYEN GÖKYÜZÜ/*Paul Bowles* ✻ YALANCI JAKOB/*Jurek Becker* ✻ DİVAN/*Irvin D. Yalom* ✻ PORNOGRAFİ/*Witold Gombrowicz* ✻ MERCIER İLE CAMIER/*Samuel Beckett* ✻ BİR ERKEĞE NASIL TECAVÜZ EDİLİR?/*Märta Tikkanen* ✻ BENDENİZ VE MARCO POLO/*Paul Griffiths* ✻ DOĞMAMIŞ KRİSTOF/*Carlos Fuentes* ✻ RÜYA SAKİNLERİ/*Iris Murdoch* ✻ HİÇ İÇİN METİNLER ve Uzun Öyküler/*Samuel Beckett* ✻ DUYGU YOLCULUĞU/*Laurence Sterne* ✻ BETTY BLUE/*Philippe Djian* ✻ AĞAÇKAKAN/*Tom Robbins* ✻ ANARŞİST/*Tristan Hawkins* ✻ BAKAKAİ/*Witold Gombrowicz* ✻ PORTNOYUN FERYADI/*Philip Roth* ✻ 10½ BÖLÜMDE DÜNYA TARİHİ/*Julian Barnes* ✻ SUNİ TENEFFÜS/*Ricardo Piglia* ✻ MANŞ ÖTESİ/*Julian Barnes* ✻ ADA/*Aldous Huxley* ✻ GÜLÜN MUCİZESİ/*Jean Genet* ✻ MÖSYÖ/*Jean-Philippe Toussaint* ✻ ÇİÇEKLERİN MERYEM ANASI/*Jean Genet* ✻ BAŞUCU OĞLANI/*Alison Fell* ✻ YARATIK/*John Fowles* ✻ SENİ SEVMİYORUM/*Julian Barnes* ✻ ZENCİLER/*Jean Genet* ✻ TÜNEL/*Ernesto Sábato* ✻ KARA PRENS/*Iris Murdoch* ✻ KARNINDAN KONUŞANIN ÖYKÜSÜ/*Pauline Melville* ✻ TANRI'NIN AĞZINDAN EVRENİN HİKÂYESİ/*Franco Ferrucci* ✻ HAYATIN VE AŞKIN YASALARI/*Connie Palmen* ✻ KAHRAMANLAR VE MEZARLAR/*Ernesto Sabato* ✻ KAYNAK VE ÇALI/*Michel Tournier* ✻ CENNETE BİR KOŞU/*J.G. Ballard* ✻ DİŞİ ADAM/*Joanna Russ* ✻ FLAUBERT'İN PAPAĞANI/*Julian Barnes* ✻ ALDATMA/*Philip Roth* ✻ KOKAİN GECELERİ/*J.G. Ballard* ✻ ACABA NASIL?/*Samuel Beckett* ✻ MANTISSA/*John Fowles* ✻ KOLEKSİYONCU/*John Fowles* ✻ BENJAMIN DAR GEÇİTTEKİ AYDIN/*Jay Parini* ✻ METEORLAR/*Michel Tournier* ✻ ARKADAŞLIK/*Connie Palmen* ✻ AŞK VESAİRE/*Julian Barnes* ✻ SİRİUS'TAN GELEN KURBAĞA/*Tom Robbins* ✻ BAYAN GULLIVER CÜCELER ÜLKESİNDE/*Alison Fell* ✻ GELECEKTEN ANILAR/*William Morris* ✻ BENİMLE TANIŞMADAN ÖNCE/*Julian Barnes* ✻ İNGİLTERE İNGİLTERE'YE KARŞI/*Julian Barnes* ✻ İYİ İŞ/*David Lodge* ✻ YİTİK RUHLAR IRMAĞI/*Connie Palmen* ✻ TERAPİ/*David Lodge* ✻ ÖLÜRKEN/*Jim Crace* ✻ GÜZELLİK HIRSIZLARI/*Pascal Bruckner* ✻ SÜPER

KENT/*J.G. Ballard* ✻ SISKA BACAKLAR/*Tom Robbins* ✻ BETON ADA/*J.G Ballard* ✻ İLK AŞK, SON TÖRENLER/*Ian McEwan* ✻ GILLES İLE JEANNE/*Michel Tournier* ✻ BİR KOMÜNİSTLE EVLENDİM/*Philip Roth* ✻ KIZILDERİLİNİN ŞARKISI/*James Welc* ✻ SİNEMA MÜDAVİMİ/*Walker Percy* ✻ KARANLIKLARIN EFENDİSİ/*Ernesto Sabato* ✻ METROLAND/*Julian Barnes* ✻ BİZİ NEDEN TERK ETTİN SAYIN BAŞKAN?/*François Vigouroux* ✻ DÜŞÜNCE BALONLARI/*David Lodge* ✻ MİLENYUM İNSANLARI/*J.G. Ballard* ✻ MÜNECCİM KRALLAR/*M. Tournier* ✻ BEYAZDAKİ KARA/*Maggie Gee* ✻ KAYBOLUŞ/*G. Perec* ✻ HINÇ AYLARI/*P. Bruckner* ✻ LİMON MASASI/*J. Barnes* ✻ BÜYÜCÜ/*J. Fowles* ✻ GÜNDOĞUMUNA YOLCULUK/*J. Barnes* ✻ OKLUKİRPİ/*J. Barnes* ✻ FISKADORO/*D. Johnson* ✻ HAYALETLERİN GÖÇÜ/*P. Melville* ✻ ÖLEN HAYVAN/*P. Roth* ✻ SICAK ÜLKELERDEN DÖNEN VAHŞİ SAKATLAR/*Tom Robbins* ✻ PASTORAL AMERİKA/*P. Roth* ✻ ABANOZ KULE/*J. Fowles* ✻ ARTHUR VE GEORGE/*J. Barnes* ✻ VAHŞET SERGİSİ/*J. G. Ballard* ✻ VİLLA MEÇHUL/*Tom Robbins* ✻ ASKER GRAMOFONU NASIL TAMİR EDER?/*Saša Stanišić* ✻ FARMAKON/*D. Wittenborn* ✻ NE KADAR İLERİ GİDEBİLİRSİN?/*David Lodge* ✻ GERİYE UÇAN YABAN ÖRDEKLERİ/*Tom Robbins* ✻ BİR SAHTEKÂR OLARAK HAYATIM/ P. Carey ✻ İNTERNETTE BALIK AVLAMAK/*Nasreen Akhtar* ✻ LANCELOT/ Walker Percy ✻ ÖLÜ BİR DİLDE AŞK/ Lee Siegel

Birinci bölüm

Un débauché de profession est rarement un homme pitoyable.

De Sade, *Les Infortunes de la Vertu**

* İşi gücü sefihlik olan biri ender olarak acınacak bir insandır. De Sade, *Erdemle Kırbaçlanan Kadın*, Oğlak Yayıncılık. (y.h.n.)

1927'de doğdum, her ikisi de İngiliz ve orta sınıfa mensup bir anne-babanın tek çocuğuydum, onlarsa berbat cüce Kraliçe Victoria'nın bitmek bilmeyen kasvetli döneminde doğmuş, hayatları boyunca da asla onun uzun gölgesinden sıyrılamamışlardı. Beni özel okula gönderdiler, iki yılımı askerlik yaparak harcadım; Oxford'a gittim ve işte orada olmak istediğim kişi olmadığımın farkına varmaya başladım.

İhtiyacım olan anne-baba ve atalara sahip olmadığımı epey önceleri keşfetmiştim. Babam, mesleğinde müthiş yetenekli olduğundan değil de, doğru zamanda doğru yaşta oluşu sayesinde bir tuğgeneraldi; annemse tümgeneral olabilecek birinin eşi nasıl olması gerekiyorsa öyleydi. Yani, babamla asla tartışmaz ve her zaman, o binlerce mil uzakta olsa dahi, sanki yan odadan dinliyormuş gibi davranırdı. Savaş süresince

babamı çok az gördüm. Onun bu uzun süreli yokluklarında kafamda ona dair neredeyse bir doğuştan lekesiz* imajı yaratırdım, ki o da bunu çoğunlukla izinlerinin ilk kırk sekiz saati içinde –hoş olmasa da yerinde bir benzetmeyle– paramparça ederdi.

Yaptığı işi gerçek anlamda omuzlayamayan tüm adamlar gibi o da görünüş ve ufak tefek işler konusunda çok titizdi; bilgisini artıracağı yerde, Disiplin, Gelenek ve Sorumluluk gibi büyük harfli anahtar kelimelerden oluşan bir cephanelik oluşturmuştu. Eğer onunla tartışmaya yeltenecek olsam –ki çok nadir olurdu bu– hemen bu totem kelimelerden birini çekip, beni bununla coplamaya başlardı, hiç kuşkusuz astlarını da benzeri durumlarda böyle sindiriyordu. Eğer karşısındaki kişi hâlâ teslim olmayı reddediyorsa ya öfkeye kapılır ya da öfkeye kapılmış gibi yapardı. Öfkesi azgın bir köpek gibiydi ve her an elinin altındaydı.

Öyle olmasını dilediğimiz aile geleneğine göre, Nantes Fermanı'nın Feshi'nin ardından Fransa'dan göç etmiştik – on yedinci yüzyılın en çok satan kitaplarından *L'Astrée*'nin** yazarı Honoré d'Urfé'in uzaktan akrabası soylu Protestanlardık. Doğrusu –eğer II. Charles'ın o yazar bozuntusu arkadaşı Tom Durfey'le, en az diğeri kadar kesinliği olmayan bağımızı da saymazsak– atalarım arasında başka hiç kimse herhangi bir sanatsal eğilim göstermemişti: Nesiller boyu kaptanlar, rahipler, denizciler, küçük arazi sahipleri ve ortak özellikleri şerefli tek bir şey yapmamış olmaları ile azımsanmayacak ölçüdeki kumar ve kaybetme tutkularıydı. Büyükbabamın dört oğlu vardı, ikisi Birinci Dünya Savaşı'nda ölmüş; üçüncüsüyse soyaçekimini (kumar borçlarını) ödemenin nahoş bir yolu olarak Amerika'ya kaçmıştı. Büyük oğulların sahip olduğu varsayılan bütün özellikleri taşıyan en küçük oğul olan babam, onun hâlâ yaşadığına dair tek laf etmezdi; ve benim de onun hâlâ yaşayıp yaşamadığı, dahası Atlantik'in diğer yakasında kuzenlerimin olup olmadığı konusunda en ufak bir fikrim yok.

Okuldaki son yıllarımda, ailemle aramızdaki sürtüşmenin asıl sebebinin benim sürmek istediğim yaşam tarzını tamamıyla hor görmelerinden başka bir şey olmadığını fark etmiştim. İngilizcem "iyiydi", okul dergisinde takma isimle şiirlerim çıkardı, D.H. Lawrence'ın yüzyılın en büyük şahsiyeti olduğunu düşünürdüm; annemle babamın Lawrence'ı hiç okumadıkları kesindi ve muhtemelen adını da, *Lady Chatterley's Lover*

* Bakire Meryem'in, ilk günahın lekesinden uzak olduğu doktrini. (ç.n.)

** Honoré d'Urfé'nin 1607'den 1627'ye kadar beş cilt halinde yayımlanmış olan ünlü Fransız romanı. Astre: Yıldız sözcüğünden uydurulan ve bahtı açık anlamına gelen Astrée. (y.h.n.)

[Leydi Chatterley'in Âşığı] ile anılmadıkça hiç duymamışlardı bile. Öyle şeyler vardı ki, annemin o malum duygusal yumuşaklığı ya da babamın ara ara kapıldığı coşku nöbetleri gibi, daha fazla dayanabilirdim elbet; ama ben hep onların içindeki, o sevilmesini istemedikleri yanları sevdim. Ben on sekizime gelip de Hitler öldüğünde, onlar yalnızca bana bakan ve benim de sembolik bir minnettarlık sergilemem gereken kişiler haline gelmişlerdi, daha fazlası da gelmiyordu elimden zaten.

Çifte bir yaşam sürüyordum. Okulda, bir savaş dönemi estetikçisi ve kinik olarak ufak çapta nam salmıştım. Ama askere gitmem gerekiyordu – Gelenek ve Kendini Feda beni buna zorluyordu. Sonrasında üniversiteye gitmeyi kafaya koymuştum, şansıma okul müdürü de arka çıktı. Orduda da bu çifte yaşamımı sürdürmeye devam ettim, herkesin yanında midem bulanarak "Blazer" Tuğgeneral Urfe'un oğlu rolünü oynuyor, sonra bir köşeye çekilip bir heyecan *Penguin New Writing** dergileri ve küçük şiir kitapları okuyordum. Yapabildiğim ilk anda kendimi terhis ettirdim.

1948'de Oxford'a girdim. Magdalen'deki ikinci yılımda, annemleri pek az gördüğüm o uzun tatilden hemen sonra babamın Hindistan'a gitmesi gerekti. Beraberinde annemi de götürmüştü. Karaçi'nin kırk mil kadar doğusunda fırtınaya yakalanan uçakları, bir alev topu halinde düştü. İlk şoku atlattıktan neredeyse hemen sonra bir rahatlama ve özgürlük hissine kapılmıştım. Kalan tek yakın akrabam, dayım, Rodezya'da tarımla uğraşırdı, böylece gerçek kişiliğim olarak gördüğüm şeyi kısıtlayacak kimse kalmıyordu aileden geriye. Hayırsız bir evlattım belki, ama o dönem revaçta olan ilkeler konusunda pek sıkıydım.

En azından Magdalen'deki o bir grup tuhaf arkadaşın yanındayken öyle olduğumu düşünürdüm. Les Hommes Révoltes** adında küçük bir kulüp kurmuştuk, çok sert şeriler içer, toplantılarımıza giderken (kırkların sonundaki o hırpani parkalıları protesto etmek adına) füme rengi takım elbiseler giyip, siyah kravatlar takardık. Orada varlık ve hiçliği tartışır, anlamsız birtakım davranışları "varoluşçu" olarak adlandırırdık. Daha az aydın olan tipler bunlara kaprisli veya açıkça bencil de diyebilirdi, ama bizler okuduğumuz o Fransız varoluşçu romanlardaki kahraman ya da antikahramanların gerçeğe uygun olmaları gerekmediğini akıl edemezdik. Duyguların karmaşık biçimlerine ait metaforları açık davranış modelleri sanarak, onları taklit etmeye çalışırdık. Derin ıstırapları

* Penguin Yayınları'nın yeni çıkardığı ve genç yazarlara ayrılan kitaplar. Penguin Yeni Kalemler. (y.h.n.)

** (Fr.) İsyankâr Adamlar. (ç.n.)

gerektiği gibi çekiyorduk. Çoğumuz, Oxford'un o ezeli ve ebedi züppeliğine uygun olarak, yalnızca farklı görünmek istiyorduk. Kulübümüzde bunu başarıyorduk işte.

Pahalı alışkanlıklar ve yapmacık tavırlar edinmiştim. Okuldaki derecem pek parlak değildi, ama birinci sınıf bir yanılsamaya sahiptim: Ben bir şairdim. Ne var ki hiçbir şey genel anlamda yaşamın sıkıcılığına ve özellikle de geçim sağlamaya ilişkin çok bilmişliğimden daha az şiirsel olamazdı. Bütün o kinizmin, yaşamla başa çıkamamayı, kısaca bir güçsüzlüğü maskelediğini ve bütün çabaları küçümsemenin de hepsinden daha büyük bir çaba demek olduğunu bilemeyecek kadar toydum. Öte yandan, her daim işe yarayacak bir şeyden, Oxford'un uygar hayata en büyük hediyesinden küçük bir doz nasiplenmiştim ben de: Sokrates dürüstlüğü. Kişinin geçmişine isyan etmesinin yeterli olmadığını böyle gıdım gıdım öğretmişti bana bu. Bir gün arkadaşlarlayken orduya epey bir sayıp sövdüydüm; sonradan odama döndüğümde birden fark ettim ki, o dokunulmaz halimle bile merhum babamın yüreğine indirecek şeyler söylediğime göre hâlâ onun etkisinden kurtulamamıştım ben. Doğru olan, doğuştan değil; yalnızca isyankârlıktan kinik olduğumdu. Nefret ettiğim şeyden kurtulmuş, ama sevdiğim yeri bulamamıştım ve böylece sevilecek hiçbir yer olmadığına inandırmıştım kendimi.

Başarısızlığa karşı tam donanmış bir halde, dünyaya açıldım. Babam zaruri kelimeler cephaneliğine Parasal Tutumluluğu dahil etmemişti; Ladbroke's'da acayip yüklü bahislere girer ve yeme içme faturaları da hep dudak uçuklatıcı meblağlara ulaşırdı, ne de olsa popüler olmayı severdi, ama hiçbir cazip yanı bulunmadığından ancak içki ısmarlardı işte. Avukatlar ve vergi memurları kendilerine düşen payı aldıktan sonra babamın parasından geriye kalan, hayatımı sürdürmeme yetecek gibi değildi pek. Gel gör ki, başvurduğum her tür işte –Dışişleri, kamu sektörü, kolonyal görev, bankalar, ticaret, reklam– bir bakışta eliyorlardı beni. Birçok görüşmeye gittim. Genç bir idareciden beklenen azim ve hevesi göstermek gibi bir derdim olmadığından hiçbirinde de başarılı olamadım.

Sonunda benden önceki bir yığın Oxford mezununun da yaptığı gibi, *Times Eğitim İlavesi*'ndeki bir ilana cevap verdim. Verilen adrese gittim, East Anglia'da adı pek duyulmamış bir özel okuldu; üstünkörü yapılan bir mülakatın ardından kabul edildim. Sonradan öğrendim ki benden başka, her ikisi de Redbrick'ten, yalnızca iki aday daha vardı ve yeni dönem üç hafta sonra başlayacaktı.

* 19. yy'ın sonu ve 20. yy'ın başlarında İngiltere'de kurulan üniversitelere verilen ad. (ç.n)

Ders vermek zorunda olduğum, hepsi de bir örnek, orta sınıfa mensup oğlanlar yeterince kötüydüler; o klostrofobik küçük kasaba ise kâbus gibiydi; ama asıl dayanılmaz olan öğretmenler odasıydı. Öyle ki derse girmek neredeyse bir kurtuluştu. İç sıkıntısı, her yıl aynı bildik uyuşuklukla geçen hayat, çalışanların üzerine bir bulut gibi çökmüştü. Ve bu, benim günün modasına uygun bunaltılarımdan falan değil, gerçek iç sıkıntısıydı. Buradan boş laflar, ikiyüzlülük ve başarısız olduklarını bilen ihtiyarlar ile başarısız olacaklarını sezen gençlerin aciz öfkesi yayılıyordu etrafa. En kıdemlilerinin darağacı vaizlerini andıran bir halleri vardı; bunların bazısını görünce başınız dönüyor, insanın işe yaramazlığının dipsiz kuyularına bir bakış atmış gibi oluyordunuz... ya da ikinci dönemimde ben öyle hissetmeye başlamıştım.

Hayatımı böyle, adeta Sahra'yı geçmeye çalışarak tüketemezdim; ve ben böyle hissettikçe, kendini bir halt sanan o kemikleşmiş okul da, tüm ülkenin ufaltılmış bir modeli gibi görünmeye başlamıştı gözüme ve birini bırakıp diğerini bırakmamak saçma olacaktı. Bir de artık iyice gına getiren bir kız vardı.

İstifam –niyetim seneyi tamamlamaktı aslında– bir tevekkül içinde kabul edildi. Müdür, kişisel bir yerinde duramama halime dair belli belirsiz göndermelerimden hemen Amerika ya da Dominyonlar'a gitmek istediğimi sandı.

"Daha karar veremedim Müdür Bey."

"Bence sizden iyi bir hoca olabilirdi, Urfe. Ve siz de bizden yararlanabilirdiniz, bilirsiniz işte. Ama tabii artık çok geç."

"Ne yazık ki öyle."

"Böyle o ülke senin bu ülke benim gezmenizi pek tasvip edemeyeceğim aslında. Size tavsiyem, gitmeyin. Yine de... *vous l'avez voulu, Georges Danton. Vous l'avez voulu.*"*

Tipik bir yanlış alıntıydı.

Oradan ayrıldığım gün bardaktan boşanırcasına yağmur yağıyordu. Ama ben heyecanla, kanatlanmışçasına tuhaf bir coşkunluk hissiyle doluydum. Nereye gittiğimi bilmesem de neye ihtiyacım olduğunu biliyordum. Yeni bir toprağa, yeni bir ırka, yeni bir dile; ve her ne kadar bunu o zaman bu şekilde ifade edemediysem de, yeni bir gizeme ihtiyacım vardı.

* (Fr.) Siz istediniz Georges Danton. Bunu siz istediniz. (y.h.n.)

2 İngiliz Kültür Heyeti'nin eleman aldığını duyunca, ağustos ayı başında Davies Caddesi'ne gittim ve Roedean* bir ses tonu ve kelime dağarcığı olan, aklını kültürle bozmuş, hevesli bir bayan tarafından mülakata alındım. "Bizlerin" dışarıda doğru biri tarafından temsil edilmesi, demişti sanki gizli bir şey söylüyormuşçasına, korkunç önemli; ama tabii bu feci zahmetli bir işti, bütün o kadrolar ilan edilecek, adaylarla görüşmeler yapılacaktı filan, ayrıca –aslında– denizaşırı ülkelerdeki personelin sayısını azaltmaları gerekiyordu. Nihayet sadede geldi: Ellerindeki tek iş yabancı okullarda İngilizce öğretmenliğiydi – yoksa bu çok mu berbat geliyordu kulağa?

Öyle olduğunu söyledim.

Ağustosun son haftası, yarı şaka yarı ciddi beylik bir ilan verdim. Her yere gider her işi yaparım şeklindeki az ve öz teklifime bir dolu cevap geldi. Tanrının bir kulu olduğumu hatırlatan broşürlerin haricinde, meteliksiz ve uyanık dolandırıcılardan üç tane hoş mektup vardı. Bir tanesinde de Tanca'daki sıra dışı ve kârlı bir işten –İtalyancam var mıydı?– söz ediyorlardı, onlara yazdım ama bir yanıt alamadım.

Eylül ayına bir şey kalmamıştı: Umutsuzluğa kapılmaya başlamıştım. Kendimi bir köşeye sıkıştırılmış, çaresizlik içinde yeniden o berbat *Eğitim İlavesi*'ne ve oradaki ardı arkası gelmeyen soluk-gri işlerin ardı arkası gelmeyen soluk-gri listelerine itilmiş gibi hissediyordum. Böylece bir sabah yine Davies Caddesi'ne gittim.

Akdeniz civarında öğretmen açıkları olup olmadığını sordum ve o dehşetli niteleyicileri kullanan kadın bir dosya aramaya gitti. Bekleme odasında, içinde kızıl kahveler ve domates kırmızıları olan bir Matthew Smith tablosunun altına oturup kendimi Madrid'de, Roma'da, Marsilya'da veya Barcelona'da, hatta Lizbon'da düşlemeye koyuldum. Dışarıda her şey farklı olacaktı; öğretmenler odası olmayacaktı ve şiir yazabilecektim. Kadın geri geldi. Müthiş üzgündü, ama bütün iyi işler kapılmıştı. Yine de ellerinde bunlar kalmıştı. Milano'daki bir okulla ilgili bir kâğıt uzattı bana. Başımı iki yana salladım. O da onayladı.

"O zaman geriye bir tek bu kalıyor. İlanı daha yeni verdik." Bir gazete kupürü uzattı.

LORD BYRON OKULU, PHRAXOS

Lord Byron Okulu, Phraxos, Yunanistan, Ekim başı itibariyle İngilizce derslerine girecek öğretmen arıyor. Adayların bekâr ve İngiliz dili ve

* İngiltere'nin güneyindeki özel bir kız okulu. (ç.n.)

edebiyatından lisans derecesi almış olmaları gerekmektedir. Modern Yunancayı bilmeleri şart değildir. Yıllık ücret 600 sterlin olup, tümüyle konvertibldir. İki yıllık sözleşme, yenilenmeye açıktır. Yol parası sözleşme başlangıcında ve bitiminde ödenecektir.

İlanda uzun uzadıya bir açıklama içeren bir de ek kâğıt vardı. Phraxos Ege Denizi'nde, Atina'dan 80 mil kadar uzakta bir adaydı. Lord Byron, "Yunanistan'ın en ünlü yatılı okullarından biri" olup İngiliz özel eğitim sistemine göre düzenlenmişti – adı da buradan geliyordu. Bir okulda bulunması gereken tüm tesislere sahip görünüyordu. Günde en fazla beş saat ders vermek gerekiyordu.

"Okul hakkında feci iyi şeyler söyleniyor. Dahası ada da cennetten bir parçaymış."

"Siz gittiniz mi hiç?"

Kadın otuz yaşlarında bir kız kurusuydu, cinsellikten öylesine yoksundu ki, o şık kıyafetleri ve fazlasıyla ağır makyajıyla acınacak bir görüntü sergiliyordu; tıpkı başarısız bir geyşa gibi. Oraya hiç gitmemişti, ama herkes böyle söylüyordu. İlanı tekrar okudum.

"Neden bu kadar sona kalmış peki?"

"Şey, anladığımız kadarıyla bunlar bir adamı işe almış. Bizim aracılığımızla değil ama. Sonra feci bir karışıklık yaşamışlar." Ek kâğıttaki bilgilere baktım gene. "Aslına bakarsanız daha önce onlara hiç adam göndermedik. Aslında, şimdi de yalnızca iyilik olsun diye yapıyoruz bunu." Mesafeli bir tavırla gülümsedi, ön dişleri ne kadar da büyüktü. En efendi Oxford aksanımı kullanarak kendisini öğle yemeğine davet ettim.

Eve döndüğümde kadının restorana getirmiş olduğu formu doldurdum ve sonra hemen çıkıp postaladım. Aynı akşam, ne tuhaf bir yazgıdır ki, Alison'la tanıştım.

3 Kanımca, ahlâk kurallarının gevşediği dönem öncesi şartlar göz önüne alındığında, yaşıma göre oldukça fazla cinsel deneyime sahiptim. Kızlar ya da bazı tür kızlar benden hoşlanırdı; arabam vardı –o günlerde öğrenciler arasında pek yaygın bir şey değildi bu– ve biraz da param. Çirkin değildim; daha da önemlisi yalnızdım, ki bu da her namussuz adamın bildiği gibi, kadınlara karşı ölümcül bir silahtır. Benim

"tekniğim", sağı solu belli olmayan, kinik ve kayıtsız adamı oynamaktı. Derken, beyaz tavşanını ortaya çıkaran bir sihirbaz gibi, öksüz yüreğimi sergilerdim.

Elde ettiğim kadınların çetelesini tutmuyordum elbet, ama Oxford'u bitirdiğimde bakirliğimi yitirişimin üzerinden bir düzine kadar kız geçmiş durumdaydı. Cinsel başarılarımdan da, gelip geçici aşklarımdan da aynı ölçüde hoşnuttum. Bu, golfte iyi olup, oyunun kendisini küçümsemek gibi bir şeydi. Böylece insan oynasın oynamasın, her halükârda iyi kalıyordu. Maceralarımın çoğunu Oxford'dan uzakta, tatillerde yaşıyordum, ne de olsa yeni dönemin başlaması, suç mahallinden uygun bir şekilde uzaklaşabileceğim anlamına geliyordu. Bazen birkaç hafta boyunca can sıkıcı mektuplaşmalar olurdu, ama ben çok geçmeden öksüz yüreğimin sesini susturup, "tüm varlığımla sorumluluğu üstlenir" ve yüzüme Chesterfieldvari* bir maske geçirirdim. İlişkilerimi bitirme konusunda en az başlamakta olduğu kadar ustalaşmıştım neredeyse.

Kulağa fazla hince geliyor belki, ki öyleydi de, ama bu, gerçek bir soğukluktan çok, hayat tarzının önemine olan narsis inançlarımdan kaynaklanıyordu. Bir kızı bırakmış olmanın verdiği rahatlık hissini özgürlük aşkı sanıyordum. Belki hoşuma giden bir yanım varsa o da çok az yalan söylememdi; halihazırdaki kurban kıyafetlerini çıkarmadan önce, çiftleşmeyle evlenme arasındaki farkı bildiğinden emin olmaya hep dikkat ederdim.

Ama sonra, East Anglia'da işler karıştı. Eski hocalardan birinin kızıyla çıkmaya başlamıştım. Alelade bir İngiliz hoşluğu vardı, benim gibi taşradan nefret ediyor ve oldukça da ateşli görünüyordu, ama sonradan anladım ki bu ateş bir amaç uğrunaydı: Onunla evlenmemi istiyordu. Basit bir bedensel ihtiyacın hayatımı böylesi karartma riski taşıması beni sinir etmeye başlamıştı. Hatta Janet'e, sevmediğimi ve asla sevmeyeceğimi bildiğim bu süzme salak kıza teslim olmaya çok yaklaştığım bir iki akşam bile olmuştu. Ayrılık sahnemiz, deniz kenarında, arabanın içinde bol dırdır ve gözyaşıyla geçen o son derece hazin temmuz gecesi aklımdan gitmiyordu. Neyse ki hamile olmadığını biliyordum ve o da bunu bildiğimi biliyordu. Kadınlardan bir süreliğine uzak durmaya dair kesin bir kararlılıkla Londra'ya geldim.

* Lord Chesterfield gibi; zarif, şık. (ç.n.)

Russell Meydanı'nda kiraladığım dairenin alt katına ağustos ayı boyunca uğrayan eden olmamıştı, ama sonra bir pazar günü bir hareketlilik oldu, kapılar çarptı ve müzik sesleri yükseldi. Pazartesi günü merdivenlerde hiçbir ilgi çekici yanı olmayan iki kızın yanından geçtim, aşağı inerken konuşmalarına kulak kabarttığımda, uzun *ğ*'lerin hepsini uzun *y*'lere dönüştürerek yaydıklarını duydum. Avustralyalıydılar. Bayan Spencer-Haigh'le öğle yemeği yediğim günün akşamıydı; bir cuma.

Altı gibi kapı çalındı. Karşımda, gördüğüm o iki kızdan iricesi duruyordu.

"Ah selam. Ben Margaret. Bi alt kattan." Uzattığı eli sıktım. "Tanıştıyımıza memnun oldum. Baksana, aşayıda bir parti var. Gelmek ister misin?"

"Haa. Şeyy aslında..."

"Buraya çok gürültü gelecek."

Tipik bir durumdu: Şikâyetin önüne geçmek için bir davet. Durakladım, sonra omuz silktim.

"Tamam, peki. Teşekkürler."

"Eh, güzel. Sekizde." Aşağı inmeye koyuldu, ama sonra tekrar seslendi. "Getirmek istediyin bi kız arkadaş var mı?"

"Şimdilik yok."

"E birini buluruz o zaman."

Ve gözden kayboldu. Daha o anda keşke kabul etmeseydim diye düşündüm.

Böylece, artık birçok insanın gelmiş olduğunu belli eden sesleri duyunca aşağıya indim. Çirkin kızlar –ilk önce hep onlar gelir– birilerine yamanmıştır diye umuyordum. Kapı açıktı. Küçük bir holden geçip içeri girdim ve elimde, hediye olarak getirdiğim bir şişe Cezayir burgonya şarabı ile salon kapısının eşiğinde durdum. Kalabalık odada daha önce gördüğüm o kızlardan birini seçmeye çalıştım. Bangır bangır yayılan Avustralya aksanı, İskoç etekli bir adam ve Batı Hint Adaları'ndan tipler. Pek benlik bir partiye benzemiyordu ve az sonra sıvışırım diye düşünürken, biri geldi ve arkamdaki holde durdu.

Benim yaşlarda bir kızdı, omzuna asılı küçük bir sırt çantası ile ağır bir bavul taşıyordu. Üzerinde, buruş kırış olmuş ve kendini bırakmış beyaz bir yağmurluk vardı ve teni de ancak haftalarca kızgın güneşin altında kalmakla sağlanabilecek türden bir renge sahipti. Öyle fazla sarışın değildi, ama uzun saçları, sarıya yakın bir tonda açılmıştı. Tuhaf görünüyordu, çünkü o sıra moda yaramaz çocuk saçıydı: Kıza benzeyen

kızlar değil de, oğlan çocuğuna benzeyen kızlar ve onun böyle Alman ya da Danimarkalıya benzer bir hali vardı –gariban gibi, ama ahlâksızca ve hayâsızca. Aralık kapının gerisinde durarak, eliyle beni çağırdı. Gülüşü çok zayıf, samimiyetsiz ve kısaydı.

"Maggie'yi bulup yanıma gönderebilir misiniz?"

"Margaret'i mi?"

Evet anlamında başını salladı. Tıka basa dolu olan odada kendime güç bela yol açtım ve sonunda Margaret'i mutfakta buldum.

"Selam! Geldin demek."

"Dışarıda seni görmek isteyen biri var. Elinde bavulu olan bir kız."

"Hadi yaa!" Arkasındaki kadına döndü. Bir terslik olduğunu sezdim. Duraksadı, sonra açmakta olduğu bira şişesini bir kenara koydu. Onun o tombul omuzlarını takip ederek kalabalığın içinden geri döndüm.

"Alison! Gelecek hafta gelcektin hani."

"Bütün paramı harcadım." Gariban olan, daha iri olan kıza yarı suçlu yarı sakıngan tuhaf bir bakış yöneltti. "Pete döndü mü?"

"Hayır." Sesi hafiften uyarmak ister gibi alçaldı. "Ama Charlie'yle Bill burdalar."

"Off *merde*." Öfkelenmiş gibiydi. "Benim banyo yapmam *lazım*."

"Charlie biraları soğutcam diye doldurmuş küveti. Ağzına kadar dolu."

Bronz tenli kızın yüzü düştü. Araya girdim.

"Benimkini kullansana. Üst katta."

"Sahi mi? Alison, bu..."

"Nicholas."

"Sakıncası yok mu cidden? Paris'ten daha yeni geldim de." İki aksanı olduğunu fark ettim; biri hemen hemen Avustralyalı, diğeriyse hemen hemen İngilizdi.

"Tabii. Seni götüreyim."

"Önce gidip birkaç eşyamı almam lazım." Odaya girer girmez çığlıklar yükseldi.

"Heey Allie! Nerelerdeydin kız?"

İki üç Avustralyalı adam etrafını sardı. Hepsini alelacele öptü. Az sonra Margaret, şu zayıf kızlara annelik yapan şişman kızlardan biri, onları kışkışladı. Alison, elinde giymeyi düşündüğü kıyafetlerle geri geldi ve beraber yukarı çıktık.

"Of yaa," dedi. "Bu Avustralyalılar da amma..."

* (Fr.) Allah kahretsin. (y.h.n.)

"Nereye gitmiştin sen?"

"Bir dolu yere. Fransa. İspanya."

İçeri girdik.

"Ben hemen şu banyodaki örümcekleri temizleyeyim. İçecek bir şeyler al sen de. Orada bak."

Geri döndüğümde elinde bir kadeh viskiyle duruyordu. Gene gülümsedi, ama neredeyse hemen solan, zoraki bir gülüştü bu. Yağmurluğunu çıkarmasına yardım ettim. Sürdüğü Fransız parfümü öyle ağırdı ki neredeyse fenollüydü, soluk sarı gömleği de kirliydi.

"Aşağı katta mı oturuyorsun?"

"Hı hı. Paylaşıyoruz."

Sessizce bardağını havaya kaldırdı. İçten bakan gri gözleri vardı, hayâsız bir yüzdeki tek masum şeydi, sanki doğası değil de, şartlar onu böyle katı olmaya zorlamıştı. Hayatta kalmak için, öte yandan korunmaya ihtiyacı varmış gibi gözükmek için de. Avustralyalıya çok az benzeyen, yine de tam İngiliz olmayan aksanına gelince, haşinlik, genizden gelen hafif bir boğukluk ve kimi zaman da doğrudan çıkan tuhaf bir tizlik arasında gidip geliyordu. Garipti, bir tür insan oksimoronu.

"Yalnız mısın? Yani partide?"

"Evet."

"Bu akşam bana eşlik eder misin?"

"Tabii."

"Yirmi dakika falan sonra gel, olur mu?"

"Beklerim."

"Sonra gelsen daha iyi."

Karşılıklı ihtiyatlıca gülümsedik. Partiye döndüm.

Margaret yanıma geldi. Sanırım beni bekliyordu. "Senle tanışmaya can atan hoş bir İngiliz kız var, Nicholas."

"Ne yazık ki arkadaşın önce davrandı."

Dik dik baktı bana, sonra etrafa, sonra da beni tekrar hole sürükledi. "Bak şimdi, bu anlatması biraz zor bi durum, ama... Alison, benim abimin nişanlısı. Abimin bazı arkadaşları da burda şimdi."

"Eee?"

"Allie'nin kafası çok karışık."

"Hâlâ bir şey anlamadım."

"Yalnızca evimde kavga gürültü istemiyorum. Bi keresinde olmuştu." Boş boş baktım. "Adamlar başkasının yerine kıskançlık duyuyorlar yani."

* İki zıt özelliği ve düşünceyi barındıran tanımlama. (ç.n.)

"Olay çıkartmaya filan kalkmam."

İçerden biri ona seslendi. Benden emin olmak istiyordu, ama başaramayınca, belli ki daha fazla bir şey yapamayacağına karar verdi. "Anlaştık. Ama meseleyi anladın di mi?"

"Kesinlikle."

Bilmiş bir bakış attı, sonra pek hoşnutsuz bir edayla başını sallayarak içeri gitti. Yirmi dakika kadar bekledim, kapının yanında, sonra da dışarı sıvışıp, tekrar kendi daireme çıktım. Zili çaldım. Uzun bir bekleyişten sonra kapının ardından bir ses geldi.

"Kim o?"

"Yirmi dakika."

Kapı açıldı. Saçını tepesinde toplamış ve bir havluya sarınmıştı; omuzları ne kadar da kahverengiydi, bacakları da. Hemencecik banyoya döndü. Duştan akan suyun şırıltısı geldi. Kapının ardından seslendim.

"Senden uzak durmam söylendi."

"Maggie mi?"

"Evinde kavga gürültü istemiyormuş."

"Sıçtığımın karısı. Müstakbel görümcem olur kendisi."

"Biliyorum."

"Sosyoloji okuyor. Londra Üniversitesi'nde." Bir sessizlik oldu. "Garip di mi? Çekip gidiyorsun ve döndüğünde insanları değişmiş bulacağını sanıyorsun, ama onlar hiç değişmiyor."

"Ne demek bu şimdi?"

"Bi dakka."

Epey bir dakika bekledim. Ama sonra kapı açıldı ve salona girdi. Çok sade bir beyaz elbise giymiş, saçlarını da yine açık bırakmıştı. Makyaj yapmamıştı ve on kat daha güzel görünüyordu.

Dudağının kenarını ısırarak hafifçe gülümsedi. "Geçtim mi sınıfı?"

"Balonun güzeli." Gözümün içine o kadar doğrudan bakmıştı ki rahatsız oldum. "İnelim mi?"

"Bir parmak daha içsem?"

Kadehini tekrar doldurdum ve bu bir parmaktan fazlaydı. Viskinin dökülüşünü izlerken şöyle dedi: "Niye korktuğumu bilmiyorum. Niye korkuyorum dersin?"

"Neden?"

"Bilmiyorum. Maggie'den. Oğlanlardan. Sevgili şehit yurttaşlarımdan."

"Evdeki kavga gürültüden peki?"

"Ahh sorma. *Öyle* aptalca bir şeydi ki. Hoş bir İsrailli çocuk vardı, yalnızca öpüşüyorduk. Bir partideydik. Hepsi bu. Ama Charlie Pete'e söyledi ve işte kavga çıktı, sonra... of yaa. Bilirsin işte. Erkek milleti."

Aşağı indiğimizde bir süre onu kaybettim. Çevresini bir grup sarmıştı. Gidip bir içki aldım ve birilerinin omzunun üzerinden doğru ona uzattım; Cannes'dan, Collioure ve Valencia'dan bahsediliyordu. Arka oda iyice hareketlenmişti, izlemek için kapıya yanaştım. Pencerenin dışında, esmer tenli dansçıların arkasında, akşam karaltısındaki ağaçlar ve soluk kehribar rengindeki gökyüzü göze çarpıyordu. Etrafımdaki herkese bütünüyle yabancılaştığımı hissettim. Gözlüklü bir kız, yavan kaçacak denli yumuşak olan yüzdeki miyop gözler, hani şu düzenbaz tipler ağına düşürüp sömürsün diye dünyaya gelmiş olan hisli-entelektüel yaratıklardan biri, odanın diğer köşesinden mahcup mahcup bana gülümsüyordu. Tek başına duruyordu, Margaret'in bana bulduğu "hoş İngiliz kız" olmalıydı. Ruju fazla kırmızıydı ve bana bir kuş türü kadar aşinaydı. Uçurumun kıyısından kaçar gibi kıza sırtımı dönerek uzaklaştım ve bir kitaplığın yanında yere çöktüm. Elime bir kitap alıp, okuyormuş gibi yaptım.

Alison yanıma çömeldi. "İyice kafayı buldum. Viski yüzünden. Hadi, şunun birazını sen iç." Uzattığı cindi. Yanıma oturdu, başımı salladım. Ağzı kırmızıya bulanmış olan beyaz yüzlü İngiliz kızı düşündüm. En azından bu kız canlıydı; kaba saba belki, ama canlı.

"Bu gece dönmüş olmana sevindim."

Cininden bir yudum aldı ve tartan gözlerle bir bakış attı.

Bir girişimde daha bulundum. "Bunu okumuş muydun?"

"Geyik yapmayı boş ver şimdi. Edebiyatın da canı cehenneme. Sen akıllısın, ben de güzel. Şimdi gerçekte kim olduğumuzu konuşalım."

Gri gözleri alay ediyordu; ya da meydan okuyordu.

"Pete?"

"Bir pilot." Tanınmış bir hava yolunun adını söyledi. "Beraber yaşıyoruz. Ara sıra. Hepsi bu."

"Yaa."

"Mesleki gelişim eğitiminde şimdi. Amerika'da." Gözlerini yere indirdi, bir an için daha ciddi, başka bir kız olmuştu. "Nişanlı lafını Maggie attı ortaya. Biz farklı düşünüyoruz." Çabucak bir göz attı bana. "İkimiz de özgürüz yani."

Nişanlısı hakkında mı, yoksa benim adıma mı konuşuyor; ya da özgürlüğü göstermelik mi gerçek mi belli değildi.

"Ne iş yapıyorsun?"

"Bir dolu şey. En çok da resepsiyon işleri."

"Otellerde mi?"

"Nerede olursa." Burnunu kırıştırdı. "Yeni bir işe başvurdum. Hostes-lik. Bu yüzden şu son haftalarda Fransızca ve İspanyolcamı ilerletmeye gitmiştim."

"Yarın benimle çıkar mısın?"

Otuz yaşlarında iriyarı bir Avustralyalı gelip, karşımızdaki kapının pervazına dayandı. "Aman Charlie," diye bağırdı odanın karşısından, "bana banyosunu kullandırttı. Bir durum yok yani."

Charlie ağır ağır başını salladı, sonra da uyarırcasına küt parmağı ile işaret yaptı. Duvardan doğrulup, salına salına uzaklaştı.

"Etkileyici."

Alison elini çevirip avcuna baktı.

"Sen hiçbir Japon esir kampında iki buçuk yıl kaldın mı?"

"Yoo. Neden?"

"Charlie kaldı."

"Vah yavruum."

Bir sessizlik oldu.

"Avustralyalılar kaba saba belki, ama İngilizler de ukala."

"Eğer sen..."

"Onunla dalga geçiyorum çünkü bana âşık ve bundan hoşlanır. Ama başka kimse onunla dalga geçemez. Ben etrafta olduğum sürece yani."

Bir sessizlik daha oldu.

"Pardon."

"Önemli değil."

"Yarına ne diyorsun?"

"Hayır. Önce seni dinleyelim."

İnsanları küçümsememe sanatı adı altında almış olduğum dersten dolayı gücensem de, yavaş yavaş kendim hakkında konuşmaya sürükledi beni. Bunu, basit sorular sorup, boş cevapları bir kenara itekleyerek başarmıştı. Bir tuğgeneralin oğlu olmaktan, yalnızlıktan bahsetmeye başladım ona, ve ilk defa amacım kendimi çekici göstermek değil, sadece anlatmaktı. Alison'la ilgili iki şey keşfetmiştim: O basitliğinin altında usta bir dilbaz, erkekleri avcunun içine alan bir kadın, seksi bir diplomat yatıyordu; cazibesi de güzel bir vücuda, ilginç bir yüze sahip olması ve

bunun bilincinde olması kadar içtenliğinden de kaynaklanıyordu. Herhangi bir gerçeği, ciddi bir durumu ya da aniden ilgisini cezbeden bir şeyi pat diye söyleyebilmek gibi İngilizlikten çok uzak bir yeteneği vardı. Sustum. Beni izlediğini biliyordum. Biraz sonra ona baktım. Utangaç, düşünceli bir ifade yerleşmişti yüzüne; yeni bir kişilik.

"Alison, senden hoşlandım."

"Galiba ben de senden hoşlandım. Oldukça güzel bir ağzın var. Bir ukala için fena değil yani."

"Karşıma çıkan ilk Avustralyalı kızsın."

"Vah zavallı İngiliz kızları."

Loş bir ışığın haricinde bütün lambalar çoktan söndürülmüş ve çiftler tipik şekilde ortalıktaki mobilyaların üzerlerine ve yerlere yayılmışlardı. Parti çiftlere kalmıştı. Maggie ortalarda yoktu ve Charlie de yatak odasında yere serilmiş horul horul uyuyordu. Dans ettik. Birbirimize sokulmaya başladık, sonra biraz daha sokulduk. Saçlarını öptüm ve boynunu, o da elimi sıkıp biraz daha sokuldu.

"Yukarı çıkalım mı?"

"Sen önden git. Bir iki dakika sonra gelirim ben." Yanımdan uzaklaştı ve ben de daireme çıktım. On dakika sonra, yüzünde belli belirsiz endişeli bir gülümseyişle kapımdaydı. Beyaz elbisesinin içinde, ufacık, masum-hayâsız, kaba-zarif duruyordu karşımda, tam bir usta çaylak.

İçeri girdi, kapıyı kapadım ve karanlıkta kapıya yaslanıp öpüşmeye başladık hemen, bir dakika, iki dakika. Derken dışarıdan ayak sesleri geldi; biri iki kez sertçe kapıya vuruldu. Alison elini ağzıma dayadı. İki kez daha vuruldu; sonra bir kez daha. Duraksama, kalp atışları. Adımlar uzaklaştı.

"Hadi gel," dedi. "Hadi, hadi."

Ertesi sabah epey geç uyandım. O ise çıplak kahverengi sırtı bana dönük, hâlâ uyuyordu. Kalkıp kahve yaptım ve yatak odasına götürdüm. O sırada o da uyanmış, çarşafların üzerinden gözünü dikmiş bana bakıyordu. Gülüşümü karşılıksız bırakan, uzun, ifadesiz bir bakıştı bu ve aniden dönüp, çarşafı tepesine çekmesiyle son buldu. Yanına oturdum ve oldukça beceriksizce neyin ters gittiğini anlamaya çalıştım, ama o, sıkı sıkıya tepesine çektiği çarşafı bırakmadı bir türlü; ben de onu okşa-

yıp, bir şeyler mırıldanmaktan vazgeçerek, kahvemin yanına döndüm. Biraz sonra doğrulup sigara istedi. Sonra da ona bir gömlek ödünç verip veremeyeceğimi sordu. Gözlerimin içine bakmıyordu hiç. Gömleği üzerine geçirdi, banyoya gitti ve geri geldiğinde beni bir saç savuruşuyla kenara atıp, tekrar yatağa girdi. Yatağın ucuna oturup, kahve içişini seyrettim.

"Neyin var senin?"

"Son iki ayda kaç adamla yattım biliyor musun?"

"Elli mi?"

Gülmedi.

"Elli adamla yatmış olsaydım o zaman tam bir profesyonel olurdum."

"Biraz daha kahve alsana."

"Dün gece seni ilk görüşümün üzerinden yarım saat geçtiğinde kendi kendime dedim ki, eğer harbiden malın gözüysem yatarım onunla."

"Çok teşekkür ederim."

"Konuşma tarzından hemen anladım seni."

"Neyi anladın?"

"*Affaire de peau** bir adam olduğunu."

"Çok saçma."

Sessizlik.

"Çok sarhoştum," dedi. "Öyle yorgundum ki." Uzun uzun gözümün içine baktıktan sonra başını iki yana sallayıp gözlerini kapadı. "Özür dilerim. Sen iyisin. Yatakta harikasın. Ama şimdi n'olcak?"

"Bu tür şeylere alışık değilim ben."

"Ben alışığım."

"Suç değil ya. Sadece o tiple evlenemeyeceğini kanıtlıyorsun."

"Ben yirmi üç yaşındayım. Ya sen?"

"Yirmi beş."

"Sen de kendine dair bazı şeyler hissetmeye başlamadın mı, bilirsin ya? Yani sonsuza dek hep böyle sen mi kalacaksın? Benim hissettiğim bu işte. Sonsuza dek aptal Avustralyalı kaltağın teki olarak kalacağım."

"Aaa yapma!"

"Pete'nin şu anda ne yaptığını söyleyeyim mi sana? Biliyor musun bana mektup yazıp anlatıyor. 'Geçen cuma bir hatunla çıktık ve wuzzamaroo** olduk,' diyor."

---

* (Fr.) Zevk düşkünü. (y.h.n.)

** Woozy (içki sersemi) ve amore (aşk) sözcüklerinden türetilmiş 'aşk sersemi' Sözcük oyunu. (y.h.n.)

"O ne demek?"

" 'Sen de canının istediğiyle yatabilirsin,' demek." Gözlerini pencereden dışarı dikti. "Bütün bahar beraber yaşadık. Yani, iyi geçiniriz, yataktan çıktığımız an kardeş gibiyizdir." Başını sigara dumanından eğip, bir bakış attı. "Bir gün önce bu saatlerde hiç tanımadığın bir adamın yanında uyanmak nasıl bir şey bilemezsin. Bir şey yitirmek gibi. Her genç kızın yitirdiği o şey değil bu ama."

"Ya da bir şey kazanmak gibi."

"Hadi canım ne kazanabiliriz ki. Söylesene."

"Deneyim. Zevk."

"Ağzını beğendiğimi söylemiş miydim?"

"Birkaç kere."

Sigarasını söndürüp arkasına yaslandı.

"Ne diye şimdi durup dururken ağlamaya çalıştım biliyor musun? Çünkü onunla evleneceğim. Döner dönmez, onunla evleneceğim. Tüm hak ettiğim o işte." Üzerinde kendisine hayli büyük gelen gömleği, sırtını duvara verip oturdu ve incinmiş oğlan çocuğu suratıyla gözlerini dikip bana, çarşaflara, sessizliğimize baktı.

"Sadece geçici bir dönem bu. Mutsuzsun."

"Durup düşündüğüm an mutsuz oluyorum. Uyanıp, ne olduğumu gördüğümde."

"Bunu yaşayan binlerce kız var."

"Ben binlerce kız değilim. Ben benim." Gömleği tepesinden çıkardı, sonra yeniden çarşafların arasına gömüldü. "Senin asıl adın ne? Yani soyadın?"

"Urfe. U, R, F, E."

"Benimki Kelly. Baban gerçekten bir tuğgeneral miydi?"

"Evet. Kesinlikle."

Dalgasına, ürkek bir selam çaktı ve sonra kahverengi kolu uzandı. Yanına gittim.

"Benim bir sürtük olduğumu düşünmüyor musun?"

Belki de o anda, ona bu kadar yakından bakarken, önümde bir şans vardı. Aklımdan geçeni söyleyebilirdim: Evet, sen bir sürtüksün, hatta daha da beterisin, kendi sürtüklüğünü sömürüyorsun ve ben de keşke senin şu müstakbel görümcenin sözünü dinleseydim. Belki, onun biraz daha uzağında olsaydım, odanın diğer tarafında, gözlerimi gözlerinden kaçırabileceğim herhangi bir konumda, kesinlikle zalim olabilirdim.

Ama o gri, sorgulayan, hep içten bakan ve yalan söylememem için yakaran gözlerine bakmak beni yalan söylemeye itmişti.

"Senden hoşlanıyorum. Hem de çok."

"Hadi yatağa gir ve sarıl bana. Başka hiçbir şey yapma. Sadece sarıl bana."

Yatağa girdim ve ona sarıldım. Sonra hayatımda ilk defa gözyaşları içindeki bir kadınla seviştim.

O ilk cumartesi Alison, çok kez gözyaşı döktü. Saat beş gibi Maggie'yi görmeye indi ve geriye kıpkırmızı gözlerle geldi. Maggie onu kovmuştu. Yarım saat sonra onların evinde kalan diğer kız, şu suratları burun deliklerinden çenelerine kadar yamyassı inen talihsiz kızlardan biri olan Ann geldi. Maggie çıkmıştı ve Alison'ın neyi var neyi yoksa toparlamasını istiyordu. Biz de indik ve eşyalarının hepsini yukarı çıkardık. Ben Ann'le biraz konuştum. Sessiz, nispeten ağırbaşlı tarzıyla Alison'a umduğumdan daha fazla anlayış gösterdi; Maggie'nin, abisinin kusurlarını görmezden gelerek saldırganlaştığı ayan beyan ortadaydı.

Alison çeşitli nedenlerle nefret ettiği, ama yine de o İngiliz kokuşmuşluğunun lanet olası topraklarında, sağlam Avustralya erdeminin güçlü bir abidesi olarak gördüğü Maggie'nin korkusundan, geceleri hariç hiç dışarı çıkmadı. Ben çıkıp yiyecek alıyordum ve ne zaman istersek o zaman konuşuyor, uyuyor, sevişiyor, dans ediyor ve yemek pişiriyorduk, *sous les toits*, pencerelerin dışındaki o renksiz Londra hayatından olduğu kadar, zaman kavramından da uzaktık.

Alison hep dişiydi; birçok İngiliz kızın aksine, asla cinsiyetine ihanet etmiyordu. Güzel değildi, hatta çoğu zaman hoş bile değildi. Ama modaya uygun ince bir oğlan çocuğu figürü, zamana uygun bir giyim anlayışı, kasten uyguladığı bir yürüyüş stili vardı ve bütünü parçalarından kat kat üstündü. Arabada oturup, yoldan aşağı bana doğru gelişini, durup, caddeyi geçişini seyrederdim; tek kelimeyle harikaydı. Gel gör ki, yaklaştığında, yanımdayken, üzerinde böyle sığ, sanki şımarık çocuklara özgü bir hal varmış gibi gelirdi bana çoğunlukla. Daha da yaklaştığında ise kafam iyice karışırdı. Bir an çirkin olurdu, derken bir hareketi, bir ifadesi, yüzünün bir açısı çirkinliği olanaksız kılardı.

Dışarı çıkarken gözüne hep bolca far sürerdi, ki bu da, kendisine karakteristik bir yaralanmış görüntüsü versin diye ara ara ağzını soktuğu o

* (Fr.) Damların altında. (y.h.n.)

somurtuk halle çok örtüşen bir şeydi ve bu öyle bir görüntüydü ki, garip bir şekilde insanda onu daha çok yaralama isteği uyandırırdı. Yolda, restoranlarda, publarda erkekler hep fark ederdi onu; o da bunu bilirdi. O geçerken erkeklerin gözlerinin ona nasıl kaydığını izlerdim. Alenen güzel olan kadınlarda bile az rastlanan türde doğal bir cinsellik aurasına doğuştan sahipti: Böyle kadınların hayatlarındaki en büyük mesele hep erkeklerle olan ilişkileri ve onların nasıl tepki vereceğidir. Ve bunu da en munis adam bile hisseder.

Rimeller çıktığında daha sade bir Alison oluyordu. O ilk on iki saatte tam kendi gibi davranmamıştı; ama yine de ne yapacağı tam belli olmayan, anlaşılmaz bir tipti işte. O daha sofistike olan, incinmiş, katı şahsın tekrar ne zaman ortaya çıkacağını ise asla bilemezdiniz. Bir an kendini sana delicesine verir; sonra en olmadık anda esnemeye başlardı. Bütün bir günü evi temizleyerek, yemek pişirerek, ütü yaparak geçirip, sonraki üç dört günü bir bohem gibi ateşin karşısına yayılıp, *Lear*, kadın dergileri, polisiye öyküler, Hemingway –hepsini bir arada değil, ama aynı gün içinde biraz ondan biraz bundan– okuyarak geçirirdi. Bir şeyler yapıyor olmaktan hoşlanıyor, bunları yapmak için nedenlerini ise sonradan buluyordu.

Bir gün pahalı bir dolmakalemle geldi eve.

"*Monsieur* için."

"Aa ne gerek vardı yaa?"

"Önemli değil. Çaldım zaten."

"Çaldın mı?"

"Ben her şeyi çalarım. Fark etmedin mi daha?"

"Her şeyi mi?"

"Asla küçük dükkânlardan çalmam. Sadece büyük mağazalardan. Yani onlar da insanı resmen davet ediyor. Öyle şoke olmuş gibi bakma bana."

"Olmadım." Ama olmuştum. Büyük bir itinayla elimde tuttuğum kalemle kalakalmıştım. Sırıttı.

"Sadece bir hobi."

"Holloway'de bir altı ay geçir de gör bakalım hobi neymiş."

Kendine viski koymuştu. "*Santé*. Büyük mağazalardan nefret ediyorum. Yalnızca kapitalist değil, bir de İngilizler. Bir taşla iki kuş. Aaa, ha-

* (Fr.) Şerefe. (y.h.n.)

di be oğlum, gül artık biraz." Kalemi cebime koydu. "İşte. Sen de suç ortağım oldun şimdi."

"Ben de bir viski içsem iyi olacak."

Şişeyi elime alınca, bunu da onun "aldığını" hatırladım. Ona baktım. Başıyla onayladı.

Bardağa koyarken yanımda durdu. "Nicholas, neden her *şeyi* bu kadar ciddiye alıyorsun biliyor musun? Çünkü sen kendini fazla ciddiye alıyorsun." Yarı sevecen yarı alaycı, tuhaf bir gülücük yöneltti bana ve patates soymaya gitti. Ve belli belirsiz de olsa, onu kırdığımı anladım; tabii kendimi de.

Bir gece uykusunda bir isim sayıkladığını duydum.

Ertesi sabah "Michel kim?" diye sordum.

"Unutmak istediğim biri."

Gelgelelim başka şeylerden söz etmeye koyuldu; İngiliz asıllı annesinden, kibar ama baskıcı biriymiş; ve babasından, o da dört sene önce kanserden ölen bir istasyon şefiymiş.

"İşte bu yüzden böyle iki aksan arasında gidip geliyorum ya. Bu, ağzımı her açışımda didişip duran annemle babam sanki. Galiba Avustralya'dan bu yüzden hem nefret ediyor hem de seviyorum; orada asla mutlu olamıyorum belki, ama hep de özlemini çekiyorum. Bu sence mantıklı mı?"

Söylediği şeyin bana mantıklı gelip gelmediğini sorardı hep.

"İhtiyar akrabalarımı görmeye Galler'e gitmiştim. Dayımı. Off yani, bizim kangurucuklar onu bir görseler bunalıma girerlerdi kesin."

Ama beni son derece İngiliz ve etkileyici buluyordu. Bu kısmen, sıkça kullandığı tabirle, "kültürlü" oluşumdandı. Galerilere veya konserlere gittiğinde Pete, onunla hep "dalga" geçermiş. Taklidini yaptı: "Barların soyu mu kurudu kızım?"

Bir gün şöyle demişti bana: "Yani Pete serseri falandır ama, çok iyidir aslında. Her zaman onun ne istediğini, ne düşündüğünü ve herhangi bir şey söylediğinde ne demek istediğini bilirim. Sana gelince, hiçbir şey bilmiyorum. Seni kırıyorum, ama nedenini bilmiyorum. Seni mutlu ediyorum, ama nedenini bilmiyorum. Nedeni İngiliz olman. Sen bunu asla anlayamazsın."

Liseyi Avustralya'da bitirmiş, hatta Sydney Üniversitesi'nde bir yıl

lisan eğitimi almıştı. Derken Pete ile tanışmış ve "işler karışmıştı". Kürtaj olmuş ve İngiltere'ye gelmişti.

"Seni kürtaja o mu zorlamıştı?"

Kucağımda oturuyordu.

"Hiç bilmedi ki."

"Hiç bilmedi mi?"

"Başka birinden de olabilirdi. Emin değildim."

"Zavallı küçük kız."

"Pete'den olsaydı, istemezdi biliyorum. Ondan olmasaydı da, kaldıramazdı bunu. Böyle işte."

"Peki ya sen?"

"Ben bebek istemiyordum. Ayak bağı olurdu bana." Ama sonra yumuşak bir sesle ekledi: "Evet isterdim."

"Hâlâ mı peki?"

Bir anlık sessizlik, ufak bir omuz silkmesi.

"Bazen."

Yüzünü göremiyordum. Sessiz sedasız oturduk, yakın ve sıcacık, her ikimiz de yakınlığımızın ve çocuklara dair bu konuşmanın içerdiği gizli anlamların yol açtığı mahcubiyetin farkındaydık. Bizim yaşlarda başa bela olan seks değil, aşktır.

Bir akşam Carné'nin eski filmi *Quai des Brumes*'u* görmeye gittik. Filmden çıktığımızda ağlıyordu ve yatağa girdiğimizde yine ağlamaya başladı. Bundan pek hoşlanmadığımı hissetmişti.

"Sen ben değilsin. Benim hissettiğim gibi de hissedemezsin."

"Hissedebilirim."

"Hayır hissedemezsin. Yalnızca hissetmemeyi seçiyorsun ve her şey güllük gülistanlık oluyor tabii."

"Güllük gülistanlık falan değil. Yalnızca o kadar da kötü değil."

"Bu film her türlü şeye dair hissettiklerimi hissettirdi yine bana. Hiçbir şeyin anlamı yok. Mutlu olmak için didinip duruyorsun, derken pat diye bir şey oluyor ve hepsi uçup gidiyor. Bu da ölümden sonra hayata inanmamamızdan kaynaklanıyor."

"İnanmamamızdan değil, inanamayışımızdan."

"Yanında ben yokken her dışarı çıktığında, ölebileceğini düşünüyo-

* Sisler Rıhtımı. (y.h.n.)

rum. Her gün ölümü düşünüyorum. Sana her sahip olduğumda, ölümü canevinden vurduğumu düşünüyorum. Bilirsin işte, bir dolu paran vardır ve mağazalar da bir saat içinde kapanacaktır. Delilik belki, ama harcamak zorundasındır. Bu sence mantıklı mı?"

"Tabii. 'Para bok gibi' hali yani."

Yatar vaziyette sigarasını tüttürdü.

"Parayla, bokla alakası yok. Biziz bu."

Öksüz yüreğim numaramı yutmamıştı; Alison duygu sömürüsünün kokusunu iyi alıyordu. Hayatta yapayalnız kalmak, hiçbir akraba bağının olmaması iyi bir şey olmalı diye düşünüyordu. Bir gün arabada ben yine hiçbir yakın arkadaşımın olmamasından dem vurunca –benimle dünyanın geriye kalanı arasındaki cam kafes diyerek en favori metaforumu kullanmıştım bir de– gülmekle yetinmişti. "Hoşuna gidiyor be oğlum," demişti. "Tek başına olduğunu söylüyorsun, ama cidden farklı olduğunu da düşünüyorsun." Biraz geç de olsa, "Farklısın da," diyerek o gücenik sus pus halimi dağıttı sonra.

"Ve tek başına."

Omuzlarını silkti. "Biriyle evlensene. Benle mesela."

Bunu, sanki başımın ağrımasına karşılık, bir aspirin alsana der gibi söylemişti. Gözlerimi yoldan ayırmadım.

"Sen Pete ile evleneceksin."

"Hoş sen de orospunun teki ve sömürgelerden olduğum için benimle evlenmezdin ya."

"O kelimeyi kullanmamış olmanı dilerdim."

"Ve o kelimeyi kullanmamış olmamı dilediğinden."

Geleceğin kıyısından dönüyorduk hep. *Bir* gelecekten bahsediyorduk, küçük bir evde yaşamaktan, benim orada yazmamdan, bir cip alıp Avustralya'yı gezmekten. "Alice Springs'e gidince..." lafı artık iyice şakaya dönüşmüştü, hayal ülkesine gidince der gibi.

Günler birbirini kovalıyordu. Bu ilişkimin daha öncekilere hiç benzemediğinin farkındaydım. Her şey bir yana, fiziksel anlamda çok daha mutluluk vericiydi. Yatağın dışındayken ona öğretmenlik yapıyormuş gibi hissediyordum kendimi, aksanını İngilizleştiriyor, kabalığını, taşralılığını törpülüyordum, yataktaysa öğreten oydu. Tahlil etmeyi başamadıysak da, belki de ikimizin de tek çocuk olmasından ileri geliyordu, bu değiş tokuşun farkındaydık. İkimizin de verdiği ve aldığı şeyler vardı...

ayrıca ortak bir bedensel zevke, aynı şehvete, aynı keyiflere ve sınır tanımazlığa sahiptik. Meğer aşk sanatının dışında şeyler de öğretiyormuş bana; ama o zaman pek görememiştim bunu.

Aklıma, Tate Müzesi'nin salonlarından birinde durduğumuz bir gün geldi. Alison hafifçe bana dayanmıştı, elimi tutmuş, o şekerini emen çocuksu haliyle Renoir'ın bir tablosuna bakıyordu. Ansızın, oradayken bile tek vücut, tek kişi olduğumuz hissine kapıldım; o bir kaybolacak olsa ben de diğer yarımı kaybetmiş gibi olacaktım. Ölüme benzer korkunç bir duyguydu, oysa bir şeylere benden daha az kafa yoran ve kendiyle daha az meşgul biri bunu basitçe aşk olarak yorumlardı. Bense bunun şehvet olduğunu düşünüyordum. Onu doğruca eve götürüp, elbiselerini yırtarcasına çıkardım üzerinden.

Başka bir gün, Jermyn Caddesi'nde, Magdalen'de Eton Koleji'nden oldukça iyi tanıdığım eski bir arkadaşa, Billy Whyte'a rastlamıştık; o da Hommes Révoltés üyelerinden biriydi. Tatlı bir adamdı, öyle züppe filan değildi –ama tüm o hali tavrına rağmen, bir yüksek sınıf havasına sahipti, bunda en elit tiplerle sürekli temas halinde olmasının, ifadesinde, kıyafetlerinde, kelime hazinesinde kusursuz bir üst sınıf zevki taşımasının etkisi çoktu tabii. Bir istiridye lokantasına gittik; mevsimin ilk Colchester istiridyelerinin geldiğini duymuştu. Alison çok az konuştu, ama ben onun o aksanından, yanımızda oturan iki sosyetik kızdan farkından dolayı utanmıştım. Billy, misket şarabından arta kalanı kadehlerimize doldururken, Alison bizi biraz yalnız bırakmıştı.

"Hoş kızmış dostum."

"Amaan..." diye omuz silktim. "Bilirsin işte."

"Çekici de."

"Kalorifer yakmaktan daha ucuza geliyor."

"Eminim öyledir."

Ama aklından asıl geçeni biliyordum.

Onun yanından ayrıldıktan sonra Alison çok sessizdi. Hampstead'e sinemaya gidiyorduk. Asık suratına göz attım.

"Neyin var senin?"

"Siz üst sınıf İngilizler var ya, bazen öyle adi oluyorsunuz ki."

"Ben üst sınıftan değilim. Orta sınıftanım."

"Aman ha üst, ha orta – ne fark eder?"

Bir süre sessizce yol aldıktan sonra yeniden konuştu.

"Sana gerçekten hiç ait değilmişim gibi davrandın bana."
"Saçmalama."
"Sanki ben lanet olası bir yerliymişim gibi."
"Yapma hadi."
"Sanki pantolonum düşmüş falan gibi."
"Bunu anlatmak çok zor."
"Bana değil oğlum. Bana değil."

Bir gün, "Yarın bir görüşmeye gitmem gerek," dedi.
"Gitmek istiyor musun?"
"Sen gitmemi istiyor musun?"
"Bunun bir anlamı yok. İlla hemen karar vermek zorunda değilsin ya."
"Kabul edilirsem benim için iyi olacak. Yalnızca kabul edildiğimi bilmek bile iyi."
Konuyu değiştirdi; istesem konuyu değiştirmeyebilirdim. Ama yapmadım.
Sonra, hemen ertesi gün, ben de bir görüşme mektubu aldım. Alison'ın görüşmesi gerçekleşmişti – iyi geçtiğini düşünüyordu. Üç gün sonra eğitim için kabul edildiğini bildiren bir mektup aldı, eğitim on gün içinde başlayacaktı.
Nazik bir kurul tarafından mülakata alındım. Çıkışta Alison geldi ve bir İtalyan lokantasına gidip, iki yabancı gibi sıkıntılı bir yemek yedik. Yüzü soluk ve yorgun görünüyordu, yanakları da sarkmıştı. Ben yokken neler yaptığını sordum.
"Mektup yazdım."
"Onlara mı?"
Evet."
"Ne dedin?"
"Sence ne dedim?"
"Kabul ettin."
Gergin bir sessizlik oldu. Benden ne söylememi istediğini biliyordum, ama söyleyemedim. Bir uyurgezer gözünü açıp da kendini damdaki korkulukların sonunda bulduğunda ne hissederse, onu hissediyordum. Evliliğe, düzen kurmaya hazır değildim. Psikolojik olarak yeterince yakın değildim ona; aramızda tanımlayamadığım, bulanık, devasa bir şey duruyordu ve bu bulanık devasa şey de benden değil, ondan yayılıyordu.

"Bazı uçuşları Atina üzerinden gerçekleşiyormuş. Eğer sen de Yunanistan'a gidersen görüşebiliriz. Belki de Londra'da kalırsın. Neyse, böyle işte."

Eğer ben Yunanistan'daki işe girmezsem hayatımıza nasıl devam edeceğimizin planını yapmaya başladık.

Ama girdim. Uygun bulunduğumu ve adımın Atina'daki okulun yönetim kuruluna gönderileceğini bildiren bir mektup geldi. Bu "aslında bir formalite" idi. Ekim başında Yunanistan'da olmam gerekiyordu.

Merdivenleri çıkıp, eve varır varmaz mektubu Alison'a gösterdim ve okuyuşunu izledim. Bir hayıflanma filan görür müyüm acaba diye baktım, ama göremedim. Beni öptü.

"Demiştim sana."

"Evet."

"Hadi, kutlayalım bunu. Şehirden uzaklaşalım biraz."

Kendimi onun ellerine bıraktım. Durumu ciddiye almıyordu, bense onun ciddiye almayı reddedişine içten içe neden incindiğime kafa yoramayacak kadar korkaktım. Böylece şehir dışına çıktık, döndüğümüzde önce bir filme, sonra da Soho'ya dans etmeye gittik; ve o hâlâ ciddiye almıyordu. Ama sonra, geç vakit, seviştikten sonra uyuyamayınca durumu ciddiye almak gerekti.

"Alison, ben yarın ne yapacağım?"

"Kabul edeceksin."

"Kabul etmemi istiyor musun?"

"Yine başlamayalım."

Sırtüstü yatıyorduk ve gözlerinin açık olduğunu görebiliyordum. Aşağılarda bir yerdeki sokak lambasının önündeki ufak yapraklar, tavanımıza sinir bozucu gölgeler halinde yansıyordu.

"Eğer senin için ne hissettiğimi söylersem, sen..."

"Ne hissettiğini biliyorum."

Her şey ortadaydı: Suçlayıcı bir sesizlik.

Uzanıp çıplak karnına dokundum. Elimi itti, ama bırakmadı. "Sen bir şeyler hissediyorsun, ben hissediyorum, neye yarıyor? Önemli olan *bizim* ne hissettiğimiz. Hissettiğin şeyi hissediyorum. Ben bir kadınım."

Korkmuştum; vereceğim cevabı tarttım.

"Teklif etsem benimle evlenir miydin?"

"Böyle sorulmaz ki bu."

"Bana gerçekten ihtiyacın olduğunu bilseydim ya da beni istediğini, hemen yarın evlenirdim seninle."

"Ah Nicko, Nicko." Yağmur sert sert camlara vuruyordu. Aramızda duran elimi hafif hafif yatağa çarptı. Uzun bir sessizlik oldu.

"Sadece bu ülkeden bir an önce çekip gitmem gerek."

Cevap vermedi; daha da uzun bir sessizlik oldu, derken konuşmaya başladı.

"Pete gelecek hafta Londra'ya dönüyor."

"Ne olacak?"

"Merak etme. Biliyor."

"Bildiğini nerden biliyorsun?"

"Ona yazdım."

"Cevap verdi mi?"

Bir iç çekti. "Bir bağımız yok."

"Ona geri dönmek mi istiyorsun?"

Dirseğinin üzerinde doğrulup döndü ve yüzlerimiz birbirine iyice yakın olsun diye başımı kendine çevirdi.

"Seninle evlenmemi iste benden."

"Benimle evlenir misin?"

"Hayır." Diğer tarafa döndü.

"Neden yaptın bunu?"

"Bitsin diye. Ben hostes olacağım, sen de Yunanistan'a gideceksin. Artık özgürsün."

"Tabii sen de."

"Eğer bu seni mutlu edecekse –evet, özgürüm."

Yağmur birden şiddetlenip, ağaçların tepesinden doğru camları ve çatıyı dövmeye başladı; sanki mevsim dışı gelen bir ilkbahar yağmuruydu. Yatak odasının havası, söylenmemiş sözcükler, ortaya dökülmemiş suçluluk duyguları, tehlikeli bir suskunlukla yüklüydü sanki, bir köprünün çökmeden önceki son dakikalarıydı adeta. Birbirimize hiç dokunmadan, mezara dönmüş bir yataktaki heykeller gibi, öylece yan yana yattık; gerçekten ne hissettiğimizi söylemeye ödümüz kopuyordu. Nihayet ağzını açtı, normal çıkmaya çalışsa da, sesi çok bozuk geliyordu.

"Seni kırmak istemiyorum ama seni... istedikçe, daha çok isteyeceğim. Senin de beni kırmanı istemiyorum ve sen de beni istemedikçe daha fazla istemeyeceksin." Bir anlığına yataktan çıktı. Geri geldiğinde, "Karar verdik mi yani?" dedi.

"Galiba."

Başka bir şey demedik. Çok geçmeden, hatta bence fazla çabuk, uykuya daldı.

Sabah kararlı bir neşe içindeydi. İngiliz Kültür'e telefon ettim. Tebriklerini kabul edip, brifinglerinden yararlanmak üzere Bayan Spencer-Haighs'in yanına gittim ve onu ikinci ve –lütfen Tanrım– son kez yemeğe çıkardım.

5 Alison'ın bilmediği bir şey varsa –zaten bunu kendim de zor fark etmiştim– onu eylül ayının ikinci yarısında başka bir kadınla aldatmış olduğumdu. Bu kadın Yunanistan'dı. Kuruldan geçemesem bile mutlaka oraya gidecektim. Okuldayken Yunanca okumamıştım ve modern Yunanistan hakkında tüm bildiğim Byron'un Missolonghi'de öldüğüydü. Yine de o sabah İngiliz Kültür'de Yunanistan fikrinin tohumlarının atılması yetmişti bana. Her şeyi yitirdiğimi düşündüğüm bir anda birisi dâhiyane bir çözüm bulmuştu sanki. Yunanistan –ben neden daha önce düşünememiştim ki bunu? Ne kadar da güzel geliyordu kulağa: *"Ben Yunanistan'a gidiyorum."* Oraya giden kimseyi bilmiyordum –şu yeni usul *Medeler*, turistler, oraları istila etmeden epey önceydi bu sonuçta. Orayla ilgili bulabildiğim tüm kitapları toparladım. Hakkında ne kadar az şey bildiğimi görmek hayret vericiydi. Okudum da okudum; aynen bir ortaçağ kralı gibiydim, gerçeğini görmeden çok önce resmine âşık olmuştum.

Oradan ayrıldığımda İngiltere'den kaçmak isteyişim ikinci sıradaki bir şeydi artık. Alison'ı da yalnızca Yunanistan'a gidişimle bağlantılı olarak düşünüyordum. Onu sevdiğim anlarda, orada onunla olmayı düşünüyor; sevmediğimdeyse orada onsuz olmayı kuruyordum. Hiç şansı yoktu.

Okul kurulundan tayinimi onaylayan bir telgraf aldım, sonra da imzalamam için bir sözleşme ve yeni müdürümün berbat bir İngilizceyle yazdığı nazik bir mektup geldi. Bayan Spencer-Haigh, bir önceki sene o okulda çalışmış olan bir adamın adını ve Northumberland'deki adre-

* Hint-Avrupa dil ailesine ait, eski çağlarda İran'ın kuzeybatısında bir imparatorluk sürmüş olan insan topluluğu. (ç.n.)

sini verdi. İngiliz Kültür tarafından tayin edilmediğinden adam hakkında fazla bir bilgi veremedi. Bir mektup yazdım, ama cevap gelmedi. Gitmeme on gün kalmıştı.

Alison'la durum çok zorlaşmaya başlamıştı. Russell Meydanı'ndaki daireyi boşaltmak zorundaydım ve üç sinir bozucu gün boyunca ona kalacak yer aradık. Sonunda Baker Caddesi'nin biraz ilerisinde büyük bir stüdyo daire bulduk. Taşınma işi, eşyaları toplamak ikimizi de üzmüştü. Benim ekimin 2'sine kadar zamanım vardı, ama Alison işe başlamıştı bile ve sabah erken kalkmak zorunda olmak ya da hayatımızı belli bir düzene sokmak fazla gelmişti bize. İki tane feci kavgamız oldu. İlkini o başlatıp büyütmüş ve işi bütün erkekleri, özellikle de beni hor gören hararetli bir iç dökmeye kadar götürmüştü. Ben bir züppeydim, işim gücüm ahkâm kesmekti, beş para etmez Don Juan'ın tekiydim –falan filan. Ertesi gün –kahvaltıda ağzını bıçak açmamıştı– akşam onunla buluşmaya gittiğimde orada değildi. Bir saat kadar bekledikten sonra eve gittim. Orada da değildi. Telefon ettim: O saate kadar kalan hiçbir hostes adayı yoktu. Gitgide daha çok sinirlenerek, saat on bire kadar bekledim, derken geldi. Tuvalete gitti, paltosunu çıkardı ve yatmadan önce hep yaptığı gibi ocağa sütünü koydu ve tek kelime dahi etmedi.

"Bu saate kadar hangi cehennemdeydin?"

"Hiçbir soruna cevap vermeyeceğim."

Mutfak bölmesinin orada ocağın başında duruyordu. Ucuz bir yer olsun diye tutturmuştu. Bense yemek pişirme-uyuma-her şeyin aynı odada olmasından, ortak tuvaletten, fısıltılı konuşma zorunluluğundan hiç hoşlanmıyordum.

"Nerede olduğunu biliyorum."

"Umurumda değil."

"Pete ile beraberdin."

"İyi, tamam. Pete ile beraberdim." Öfkeli, düşmanca bir bakış fırlattı bana. "N'olmuş yani?"

"Perşembeye kadar bekleyebilirdin."

"Niye ki?"

O zaman kendimi kaybettim işte. Onu incitebilecek ne varsa, aklıma gelen her şeyi sıraladım. Hiçbir şey söylemedi, soyunup yatağa girdi ve yüzü duvara dönük uzandı. Ağlamaya başladı. Ortalık sessizleştiğinde, derin bir rahatlama hissiyle beraber, çok yakında tüm bunlardan kurtulacağımı söyleyip durdum kendime. Kendi suçlamalarıma inandığım için değil, ama beni böyle davranmaya ittiği için ondan nefret edi-

yordum. Sonunda yanına oturup, o şiş gözlerinden boncuk boncuk dökülen yaşları izledim.

"Saatlerce bekledim seni."

"Sinemaya gitmiştim. Pete'i görmedim."

"Niye yalan söyledin peki?"

"Çünkü bana güvenmiyorsun. Sanki böyle bir şey yaparmışım gibi."

"Bu şekilde bitmesi çok kötü."

"Bu gece kendimi öldürebilirdim. Eğer cesaretim olsaydı kendimi trenin altına atacaktım. Öylece durdum orada ve bunu geçirdim aklımdan."

"Sana bir viski getireyim." Elimde bir kadehle döndüm ve uzattım.

"Keşke biriyle beraber kalsan burada. Bir hostes arkadaşın filan yok..."

"Bir daha asla bir kadınla aynı evde kalmam."

"Pete'e mi döneceksin?"

Ters ters baktı.

"Dönmemem gerektiğini mi söylemeye çalışıyorsun?"

"Hayır."

Tekrar yatağa gömüldü ve duvara baktı. İlk defa belli belirsiz gülümsemişti. Viski etkisini göstermeye başlamıştı. "Bu iş aynı şu Hogarth tablolarına benziyor. *À la mode** aşk. Beş haftalık."

"Hâlâ arkadaş mıyız?"

"Bir daha asla arkadaş olamayız."

"Senin yerinde başka biri olsaydı bu gece çekip gitmiştim."

"Senin yerinde başka biri olsaydı geri dönmemiştim."

Biraz daha viski koymam için bardağını uzattı. Bileğinden öptüm ve şişeyi almaya gittim.

"Bugün ne düşündüm biliyor musun?" Odanın diğer ucundan sormuştu bunu.

"Hayır."

"Eğer kendimi öldürseydim, memnun olacaktın. Benim yüzümden kendini öldürdü diye dolanıp duracaktın etrafta. İşte bu beni daima intihardan uzak tutacaktır diye düşünüyorum. Sırf senin gibi boktan bir herifin götü kalkmasın diye."

"Haksızlık ediyorsun."

"Sonra, bunu neden yaptığımı açıklayan bir not yazarsam olabilir di-

* (Fr.) Son moda. (ç.n.)

ye düşündüm." Beni şöyle bir süzdü, hâlâ sakinlememişti. "Çantama bak. Not defterine." Bulup çıkardım. "Arka sayfalara bak."

O büyük el yazısıyla çiziktirilmiş iki sayfa vardı.

"Ne zaman yazdın bunları?"

"Konuşma da oku."

Artık yaşamak istemiyorum. Hayatımın çoğunu yaşamak istemeyerek geçirdim. Mutlu olduğum tek yer, bize bir şeylerin öğretildiği ve kafamı başka şeylere vermem gereken burası ya da kitap okurken veya sinemadayken. Ya da yatakta. Yalnızca var olmayı unuttuğum zaman mutluyum. Sadece gözlerim, kulaklarım ya da tenim var olduğunda. İki ya da üç yıl boyunca mutlu olduğumu hatırlamıyorum. Kürtajdan beri. Tüm bildiğim kendimi bazen mutluymuşum gibi görünmeye zorlamak, böylece, gözüm aynada yüzüme ilişecek filan olursa kendimi bir an için gerçekten mutlu olduğuma inandırabilirim belki.

Üzeri iyice karalanmış iki cümle daha vardı. Gri gözlerinin içine baktım.

"Gerçekten böyle düşünüyor olamazsın."

"Bugün kahve molasında yazdım bunları. Eğer kendimi sessizce öldürmenin bir yolunu bulsaydım bugün kantinde bitirirdim bu işi."

"Bu... şeyy, isteri bu."

"*Ben* isteriğim zaten." Sözleri neredeyse bir çığlık gibi çıkmıştı.

"Ve de fazlasıyla dramatik. Benim görmem için yazdın bunu sen."

Uzun bir sessizlik oldu. Gözleri kapalıydı.

"Yalnızca senin *görmen* için değil."

Sonra yine ağlamaya başladı, ama bu defa kollarımda. Yatıştırmaya çalıştım. Türlü sözler verdim: Yunanistan'a seyahatimi erteleyecek, işi geri çevirecektim –ve bunun gibi aslı astarı olmayan ve onun da aslı astarı olmadığını bildiği, ama nihayetinde sakinleştirici yerine geçen yüzlerce söz.

Sabah olduğunda kursu arayıp, iyi olmadığını söylemeye ikna ettim onu ve o gün şehir dışına çıktık.

Ertesi sabah, yani gitmeme iki gün kala, elime Northumberland damgalı bir kart ulaştı. Kart, eğer görüşmek istersem diye, birkaç gün-

lüğüne Londra'da olacağını bildiren Mitford'dan, yani Phraxos'ta yaşamış adamdan geliyordu.

Çarşamba günü orduevini arayıp adamı bir şeyler içmeye davet ettim. Benden iki üç yaş büyük, bronz tenli, daracık bir kafası ve dik dik bakan mavi gözleri olan bir tipti. Sürekli oynayıp durduğu, genç-albay stili koyu renk bıyıkları vardı; lacivert bir ceket giyip, askeri tarzda bir boyunbağı takmıştı. Sivil giyimine rağmen üzerinden askerlik akıyordu; hiç vakit kaybetmeden bir itibar anti-itibar savaşına giriştik. Alman işgali sırasında paraşütle Yunanistan'a atlamıştı ve bütün o Xan'lerden, Paddy'lerden ve o dönemin diğer tüm tanınmış *condottieri*'lerinden gayet senlibenli bahsediyordu. Belli ki son moda Helenciliğin üç yönlü kişiliğinden –centilmen, bilim adamı ve eşkıya– edinmek için hayli çaba sarf etmişti, gel gör ki ikinci sınıf bir aksana ve bir Montgomery Vikontu'nun güdük ve kıt hazırlık sınıfı sözcük dağarcığına sahipti. Dogmatik, tahammülsüz ve savaş meydanının dışında yitik bir adamdı. Sert bir cinin yardımıyla, ben de ağzımdaki baklayı çıkardım: Benim savaşımın iki yıllık hararetli bir terhis bekleyişinden ibaret olduğunu söyledim. Çok abes kaçtı tabii. Sonuçta amacım ondan biraz bilgi almaktı, antipati uyandırmak değil; sonunda bir asker çocuğu olduğumu itiraf edip, adanın neye benzediğini sordum.

Buluştuğumuz pub'ın Amerikan barındaki yiyecek standına başıyla işaret etti. "İşte ada bu." Sigarasıyla gösterdi. "Yerlileri şöyle diyor." Yunanca bir kelime söyledi. "Turta yani. Şekli öyle cidden. Tam ortada bir sırt var. Okulun burada, köyün de işte şu köşede. Kuzeyde geriye kalan şu kısımla güney kısmın tamamı boş alan. Arazinin dağılımı böyle."

"Peki okul?"

"Yunanistan'ın en iyi okulu cidden."

"Disiplin ne durumda?" Elini bir karate darbesi indirir gibi salladı.

"Ya eğitimdeki sorunlar?"

"Bildik şeyler." Barın arkasındaki aynaya bakarak bıyığını düzeltti; iki üç kitabın adını verdi.

Okul dışındaki hayatı sordum.

"Yok öyle bir şey. Kuşlar, arılar, bir dolu börtü böcek filan. Böyle şeylerden hoşlanıyorsan oldukça güzel bir yer ama."

"Peki ya köy?"

Acımasızca güldü. "Senin bu Yunan köyü, İngiliz köylerine hiç benzemiyor ahbap. Acayip sıkıcı bir sosyal hayat. Öğretmenlerin karıları

* (İt.) Paralı asker (y.h.n.)

var işte. Yarım düzine subay. Bir de ara ara ziyaretine gelen ananla baban." Sanki gömleğinin yakası sıkıştırıyormuş gibi boynunu dikleştirdi. Bu, kendisini otoriter hissetmesine yarayan bir tikti daha çok. "Birkaç tane de villa. Ama hepsinin de kepenkleri yılın on ayı kapalı durur."

"Hiç de özendirici anlatmıyorsun yani."

"Sapa bir yer. Bunu baştan kabullen bir kere, acayip sapa. Villalarda yaşayan tipler desen, onlar da oldukça can sıkıcı tiplerdir. Bir tanesi hariç, ama onu da göreceğini sanmam."

"Yaa?"

"Aslına bakarsan, bir kere tartışmıştık onla ve ben ağzıma geleni söylemiştim."

"Sebep neydi?"

"Adi herif savaşta düşmanla işbirliği yapmış. Tartışmanın altında esas bu yatıyordu." Sigarasından bir nefes çekip üfledi. "Yok yok – çene çalacak birini arıyorsan diğer hocalarla yetineceksin."

"İngilizce biliyorlar mı?"

"Çoğu Fransız İngilizcesi konuşur. Seninle beraber İngilizce öğretecek olan bir Yunanlı var. Kendini beğenmiş herifin tekidir. Bir gün gözünü morartmıştım hatta."

"Ortam benim için hazır yani."

Güldü. "Hadlerini bildirmek lazım tabii." Maskesinin biraz kaydığını hissetti. "Köylüler, özellikle de Giritli köylüler bir tanedir ama. Harika insanlardır. Güven bana. İyi bilirim onları."

Ona neden oradan ayrıldığını sordum.

"Aslında ben bir kitap yazıyorum. Savaş anıları filan. Yayımcımla görüşmem gerekiyordu."

Biraz bedbin bir hali vardı; onu böyle üzerinde pitoresk, sıra dışı bir üniformayla köprüleri uçurup, ortalığı yakıp yıkan bir Yavru Kurt gibi canla başla koştururken gözümün önüne getirdim; ama şimdi bu yeni ve sıkıcı refah dolu dünyada yaşaması gerekiyordu, tıpkı karaya oturmuş koca bir gemi gibi. Hemen ekledi.

"İngiltere'ye dönmeye can atacaksın. Hele bir de Yunancan da yok, senin için daha beter. Bir de bol bol içeceksin. Herkes içer. Mecbursun yani." *Retsina, aretsinato, raki ve ouzo*'dan söz etti* –sonra da kadınlardan. "Atina'daki kızlarla yatağa girmeye kalkma sakın. Frengi olmak istiyorsan, o başka tabii."

"Adada işe yarar bir parça yok mu yani hiç?"

* Reçine, reçineli içki, rakı ve Yunan rakısı uzo. (y.h.n.)

"Yok ahbap. Kadınlar Ege'nin en çirkinleridir herhalde. Zaten öyle olmasalar da –köyün namusu var. Bu da aşna fişneyi iyice tehlikeye sokuyor. Tavsiye etmem yani. Başka bir yerde başıma geldi de." Duruma münasip imalı bir bakışla, hafifçe sırıttı.

Onu arabamla tekrar orduevine bıraktım. Bronşlara zarar bir öğle sonrasıydı, daha o saatte hava kararmaya başlamıştı ve insanlar, trafik, her şey balık grisi rengindeydi. Neden orduda kalmadığını sordum.

"Kahrolası bir tutuculukları var dostum. Özellikle de barış zamanı."

Daimi hizmete kabul edilmediği hissine kapıldım; bütün o asker yemekhanesindeymiş gibi davranmasının altında belli belirsiz bir serkeşlik ve dengesizlik hali gizliydi.

Onu bırakmamı istediği yere gelmiştik.

"Sence yapabilecek miyim?"

Kuşkulu kuşkulu baktı. "Sert davran onlara. Tek yolu bu. Fazla tepene çıkartma. Benden önceki tipe yapmışlar, bilirsin ya. Hiç görmedim onu, ama anlaşılan kafayı yemiş adam. Çocukları idare edememiş."

Arabadan indi.

"Ehh, sana iyi şanslar dostum." Sırıttı. "Haa bir de," dedi, eli kapının kolundayken. "Bekleme salonundan uzak dur."

Sanki bu ana daha önceden hazırlanmış gibi, bu lafı der demez kapamıştı kapıyı. Kapıyı hemen açtım ve arkasından seslenmek için eğildim. "Nerden?"

Döndü, o da kısaca el sallamak için yalnızca. Sonra da Trafalgar Meydanı'nın kalabalığına karıştı. Yüzündeki gülüş aklımdan çıkmıyordu. Bu gülüşte atladığı bir şey saklıydı; sona sakladığı, gizemli bir son söz. Bekleme salonu, bekleme salonu, bekleme salonu; bütün gece kafamda dönüp durdu bu.

6 Alison'ı aldım ve arabayı benim adıma satacak olan galeriye gittik. Bir süre önce Alison'a vermeyi teklif etmiştim ama kabul etmemişti.

"Eğer bende kalırsa hep seni düşünürüm."

"Kalsın o zaman."

"Seni düşünmek istemiyorum. Ve senin oturduğun yerde başka birinin oturmasına dayanamam."

"Bundan elde edeceğim parayı ister misin? Pek fazla etmez ya."

"Ücretimi mi ödüyorsun?"

"Saçmalama."

"Hiçbir şey istemiyorum."

Ama bir mobilet istediğini biliyordum. Bir çek ile üzerinde "Mobilet için" yazan bir kart bırakabilirdim ve o da ben gittiğimde alırdı belki.

Son akşamın o kadar sessiz geçmesi de ne tuhaftı; sanki ben çoktan gitmiştim de, kafa kafaya vermiş iki hayalettik. Sabah ne yapacağımızı kararlaştırmıştık. Beni uğurlamaya –trenle gidecektim– Victoria'ya gelmek istemiyordu; her zamanki gibi kahvaltımızı edecektik, o da gidecekti, en temizi ve en kolayı buydu. Geleceğe dair planlar yaptık. En kısa zamanda Atina'ya gelmeye çalışacaktı. Olmazsa, Noel'de ben İngiltere'ye dönebilirdim. Ortada bir yerlerde de –Roma ya da İsviçre mesela– buluşabilirdik.

"Alice Springs'de," demişti o.

Geceleyin ikimiz de diğerinin uyanık olduğunu bilerek, yine de konuşmaya korkarak, gözümüzü kırpmadan yattık. Bir ara elinin elimi arandığını hissettim. Bir süre böyle, hiç konuşmadan uzandık. Derken o konuştu.

"Eğer seni bekleyeceğimi söyleseydim?" Sesimi çıkarmadım. "Cidden beklerdim herhalde. Söylediğimi yapardım."

"Biliyorum."

"Sen de hep 'Biliyorum' diyorsun. Ama bu hiçbir soruyu cevaplamıyor."

"Biliyorum." Elimi çimdikledi. "Farz et ki, tamam bekle, bir yıla kadar ne yapacağım belli olur dedim. Onca zaman bekleyip duracak mısın?"

"Önemli değil."

"Ama delilik bu. Bu bir kızı, kendini onunla evlenmeye hazır hissedinceye dek bir manastıra kapamaya benziyor. Sonra da evlenmek istemediğine karar veriyorsun. Özgür olmamız lazım. Başka seçeneğimiz yok."

"Üzülme. Lütfen üzülme."

"Olayların nasıl gelişeceğini görmemiz gerek?"

Sessizlik oldu.

"Yarın gece evden içeri nasıl adım atacağımı düşünüyordum. Hepsi bu."

"Yazacağım sana. Her gün."

"Tamam."

"Bu bir tür sınav aslında. Birbirimizi ne kadar özlediğimizi göreceğiz."

"Birinin gitmesinin ne demek olduğunu bilirim. Bir hafta ıstırap çekersin, sonra bir hafta üzülürsün, derken unutmaya başlarsın ve sonra, hiç böyle bir şey olmamış gibi, sanki tüm bunlar başka birinin başından geçmiş şeylermiş gibi gelir ve omuz silkmeye başlarsın. Hayat işte, bu işler böyle dersin. Bunun gibi aptalca şeyler işte. Sanki bir şeyleri sahiden sonsuza dek kaybetmemişsin gibi."

"Ben unutmayacağım. Asla unutmayacağım."

"Unutacaksın. Ben de unutacağım."

"Hayatımıza devam etmemiz gerekiyor. Ne kadar üzücü de olsa."

Epey sonra şöyle dedi: "Sen üzüntünün ne olduğunu ne bilirsin ki?"

Sabah geç vakte kadar uyuduk. Çaldığında acele edelim, gözyaşlarına vakit kalmasın diye saati bilerek geçe kurmuştum. Alison kahvaltısını ayakta etti. Süt siparişini kesmek, kaybettiğim kütüphane fişinin nerede olabileceği gibi abuk sabuk şeyler konuştuk. Sonra Alison kahve fincanını masaya bıraktı ve kapının önünde dikildik. Hâlâ çok geç değil, hepsi kötü bir rüya diyen yüzünü, benimkilerle buluşmaya çalışan gri gözlerini ve o küçük şiş yanaklarını gördüm. Gözleri dolmuştu, bir şey söylemek için ağzını açtı. Ama sonra öne eğilip, umutsuzca, beceriksizce ve ben dudaklarının değdiğini bile anlamadan çabucak öpüp gitti. Deve tüyü paltosuyla merdivenlerden kayboldu. Arkasına dönüp bakmadı. Pencereye gittim ve hızla karşıdan karşıya geçişini izledim, soluk renkli paltosunu, paltosuyla hemen hemen aynı renkte olan saman rengi saçlarını, elini çantasına atışını ve burnunu silişini; ama bir an bile dönüp bakmadı. Sonra koşmaya başladı. Pencereyi açıp, dışarı sarktım ve yolun sonundan Marylebone Caddesi'ne dönünceye kadar onu izledim. O zaman bile, en son anda yani, geriye dönüp bakmadı.

Odaya döndüm, kahvaltı bulaşığını yıkadım, yatağı topladım; sonra masanın başına geçip elli sterlinlik bir çekle küçük bir not yazdım.

Alison sevgilim, inan biri olacak olsaydı bu sen olurdun, göründüğümden kaç kat daha üzgün olduğumu bilemezsin, ama bunu saklamasaydım ikimiz de deliye dönerdik kesin. Lütfen küpeleri tak. Lütfen bu parayı al, kendine bir mobilet al ve onunla hep gittiğimiz o yerlere git –ya

da ne istiyorsan onu yap. Lütfen kendine iyi bak. Of Tanrım, beklemeye değecek bir adam olsaydım...

NICHOLAS

O anda yazılmış gibi durmalıydı, ama aslında cümleleri günlerdir evirip çeviriyordum kafamda. İçinde, bir gün kapalı bir antikacı dükkânının vitrininde gördüğümüz siyah küpeler olan küçük kutuyla beraber çeki ve notu bir zarfa koyup, şöminenin üzerine bıraktım. Sonra tıraş oldum ve bir taksiye binmek üzere dışarı çıktım.

İlk köşeyi döndüğüm anda, yaşadığım en belirgin his, kaçıştı; ve belki daha az belirgin, ama çok daha iğrenç olan ise onun beni, benim onu sevdiğimden daha çok sevdiği, sonucunda da tanımlanması zor bir şekilde benim galip geldiğimdi. Bu yüzden bilinmeze doğru giden bu seferin verdiği heyecanın, yeniden kanatlanıp uçma hissinin ötesinde, hoş bir duygusal zafer de yaşıyordum. Kuru bir duyguydu belki, ama kuru şeyleri severdim. Aç bir adam birkaç kadeh Manzanilla içtikten sonra güzel bir yemek yemeye nasıl giderse, ben de Victoria'ya öyle gittim. Bir şarkı mırıldanmaya başladım ve bu kederimi gizlemek için verilmiş cesur bir çaba değil, ayan beyan, salıverilişimi kutlama arzusuydu.

7 Dört gün sonra Hymettus'da durmuş, merkezleriyle, kenar mahalleleriyle ve Attika düzlüğüne milyonlarca zar gibi yayılmış o evleriyle koca Atina-Pire kompleksine bakmaktaydım. Güneyde masmavi bir yaz sonu denizi ve soluk süngertaşı renginde adalar uzanıyordu, bunların ilerisinde ise yüce Peloponisos dağları muhteşem bir toprak ve su akışı eşliğinde ufka yükseliyordu. Yüce, enfes ve görkemli: Daha nadir kullanılan sıfatları kullanayım dedim, ama ne kullanmayı düşündüysem hafif kaldı. Seksen mil kadar uzağı görebiliyordum ve her şey hep olageldiği gibi, alabildiğine saf, soylu, ışıklı ve engindi.

Uzaya gitmek gibi bir şeydi bu. Etrafımda diz boyu kekik çalıları, tepemde toz ya da bulut bilmezmiş gibi görünen bir gökyüzüyle Mars'ta duruyordum. Londralı soluk ellerime baktım. Onlar bile değişmişti sanki, tiksindirici derecede yabancıydılar bana, aslında çok önceden yadsımam gerekiyordu onları.

Yoğun Akdeniz ışığı etrafıma vurduğunda, her şeyin ne muhteşem

bir güzellikte olduğunu düşünmüştüm; ama bana değdiği anda bunun aynı zamanda ne kadar haşin olduğunu gördüm. Arındırmıyor, sanki çürütüyordu. Bir sorgunun başlangıcında yoğun ışık altında olmak gibiydi; daha şimdiden açık kapının aralığından masayı ve kayışlarını görebiliyordum ve eski ben de, daha şimdiden direnmenin bir faydası olmadığını anlamaya başlamıştı. Bu, kısmen aşkın, o her şeyden sıyrılmış olmanın dehşetiydi; çünkü daha ayak basar basmaz Yunanistan'ın manzarasına tüm kalbimle ve sonsuza dek âşık olmuştum. Öte yandan aşkla beraber, sinir bozucu denebilecek bir çelişki de doğmuştu, bir yetersizlik ve aşağılık hissi, sanki Yunanistan müthiş tahrik edici bir cinselliği olan bir kadındı da benim cinsel anlamda ve umutsuzca bir aşka düşmem gerekiyordu, ama aynı zamanda öyle de vakur bir aristokrat havası vardı ki asla yanına yaklaşamayacaktım.

Okuduğum hiçbir kitapta Yunanistan'ın bu hain büyüsünden, bu Kirke* özelliğinden bahsedilmiyordu; oysa ki burayı eşsiz kılan bu özellikti. Biz İngiltere'de, doğal kır manzaramızdan geriye kalanla ve onun o yumuşacık kuzey ışığı ile sessiz sedasız, sakin ve evcimen bir ilişki sürdürüz; Yunanistan'da ise manzara ve ışık öyle güzel, öyle yoğun, öyle güçlü ve öyle vahşi ki, kurduğunuz ilişki de anında tutku dolu bir aşk-nefrete dönüşüyor. Benim bunu anlamam için aylar ve kabul etmem için de yıllar geçmesi gerekti.

O gün daha sonra, İngiliz Kültür Heyeti'nde görüştüğüm bezgin genç adamın yönlendirdiği oteldeki odanın penceresinin önünde durmuş bakıyordum. Daha yeni bir mektup yazmıştım Alison'a, ama şimdiden benden çok uzaklardaydı sanki, mesafe ya da zaman olarak değil ama adı olmayan bir boyutta uzaktı. Gerçeklik boyutu belki. Atina'nın buluşma merkezi olan Anayasa Meydanı'na, gezinen insan öbeklerine, beyaz gömleklere, siyah gözlüklere ve çıplak esmer kollara baktım tepeden. Kafe masalarında oturan kalabalıktan tiz bir uğultu yükseliyordu. İngiltere'nin sıcak bir temmuz günü kadar sıcaktı hava ve gökyüzü de hâlâ pırıl pırıldı. Kafamı uzatıp doğuya bakınca, o sabah dikildiğim Hymettus'u ve bunun günbatımına dönük yamacının bir siklamen andıran yoğun ve yumuşacık menekşe pembesini gördüm. Diğer tarafta, bütün o çatı kargaşasının ilerisinde ise o heybetli kara silüeti ile Akropol uzanıyordu. Gerçek olamayacak kadar hayalimde yarattığıma uyuyordu. Ama ben yine de kendimi tıpkı Harikalar Diyarı'ndaki Alice gi-

* Yunan mitolojisinde denizcileri adasına çekip onlarla sevişen, ardından onları domuza çeviren tanrıça. (ç.n.)

bi, hoşnut ve beklentili bir akıl karışıklığı ile mutlu ve tetikte bir yalnızlık içinde hissediyordum.

Phraxos Atina'nın, küçük bir gemiyle gidildiğinde göz kamaştırıcı bir sekiz saat kadar güneyinde, Peloponisos ana karasının yaklaşık altı mil uzağında ve en az kendisi kadar hafızalara kazınacak bir manzaranın tam ortasında yer alıyordu: Kuzey ve batısında, kıvrımında adanın bulunduğu ve sarsılmaz iki kol halinde duran koca dağlar, doğusunda küçük küçük tepeleri olan bir takımada; güneyinde Girit'e kadar uzanan masmavi bir çölü andıran Ege Denizi. Phraxos güzeldi. Bunu anlatacak başka bir sıfat yoktu; öyle hoş, pitoresk, büyüleyici filan demek yetmezdi –yalnızca ve fazla çaba harcamaksızın güzeldi işte. Onu ilk kez o Çobanyıldızı'nın altında, ametist akşam denizinin içinde heybetli bir siyah balina gibi süzülürken gördüğümde nefesim kesilmişti ve hâlâ da gözlerimi kapayıp o anı aklıma getirdiğimde nefesim kesilir gibi oluyor. Ege Denizi'nde bile az rastlanacak bir güzelliği vardı, çünkü tepeleri çam ağaçlarıyla, bir yeşil ispinoz tüyü kadar hafif Akdeniz çamlarıyla kaplıydı. Adanın yüzde doksanı ıssız ve ekinsizdi: Yalnızca çamlar, dik yamaçlarla çevrili koylar, sessizlik ve deniz. Diğer bir köşede, kuzeybatıda ise, küçük küçük birkaç limanın etrafını çevreleyen o kar beyazı evler, seyrine doyum olmayan bir bütünlük oluşturuyordu.

Ama görüntüyü çirkinleştiren iki şey vardı ki bunlar daha uçak iniş yapmadan göze çarpıyordu. Biri, iki limandan daha büyük olanına yakın, Yunan-Edward stilinde şişko bir oteldi; öyle ki bu, Phraxos'a, bir Dor tapınağının içinde durmuş bir at arabası kadar yakışıyordu. Manzarada en az bunun kadar sırıtan diğer şey ise köyün eteğinde yer alıyor ve etrafındaki bütün o küçük evlerin iyice cüce gibi durmasına yol açıyordu: Böyle heyula gibi, bilmem kaç katlı ve o şatafatlı Korint stili cephesine rağmen bir fabrikayı andıran bir bina – ki çok geçmeden anlayacağım üzere bu benzerlik sadece görünüşte değildi.

Ama Lord Byron Okulu, Philadelphia Oteli ve köyün haricinde, adanın büyük bir kısmı, yani yirmi bin dönümlük arazi bakirdi. Kuzey kıyısının dik yamaçlarında gümüşi zeytin bahçeleri ve ara ara da teraslanmış toprak parçaları göze çarpıyordu, ama gerisi yıllardır çam ormanı olarak duruyordu. Etrafta hiç tarihi kalıntı yoktu. Grekler sarnıç suyunun tadından hiçbir zaman pek hoşlanmamışlardı anlaşılan.

Durgun suyun yokluğu aynı zamanda, adada vahşi hayvan bulunma-

dığı ve yalnızca birkaç kuş olduğu anlamına geliyordu. Köyden uzaklaşıldığı vakit en ayırt edici özellik sessizlikti. Tepelere çıktığınızda, karşınıza bir çoban ve onun bronz çıngıraklı keçilerden oluşan kış sürüsü (yazın otlatmaya çıkarmıyorlardı), koca bir çalı-çırpı yığını taşıyan iki büklüm olmuş bir köylü kadın ya da ağaçlardan reçine toplayan birileri çıkabilirdi; ama bu da çok nadir olacak bir şeydi. Makine öncesi, hatta neredeyse insanoğlu öncesi bir dünyaydı bu ve ufak tefek olaylar bile –bir örümcekkuşunun geçişi, yeni bir patikanın keşfi, gözünüzün uzaklardan gelen bir kayığa ilişmesi gibi– müthiş bir önem taşırdı, sanki tüm bunlar izole edilip şekillendirilmiş ve yalnızlıkla büyütülmüş şeylerdi. Bu, dünyanın en az ürkünç, Kuzeylilikten en uzak yalnızlığıydı. Adaya korku bulaşmamıştı hiç. Doğaüstü yaratıklar varsa bile bunlar canavarlar değil, peri kızları olabilirdi ancak.

Lord Byron Okulu'nun klostrofobik havasından kaçmak için sık sık yürüyüşe çıkıyordum. En başta, Klytemnestra'nın Agamemnon'u öldürdüğü yerin iki adım kuzeyindeki (sözümona Eton-Harrow Okulları ayarında) bir yatılı okulda öğretmenlik yapmanın saçma bir hoşluğu vardı. Hocalar, yalnızca iki tane üniversitesi olan bir ülkenin kurbanları olarak akademik açıdan kesinlikle Mitford'un öne sürdüğünden çok daha iyi kalitede tiplerdi ve oğlanlar da dünyanın diğer yanındaki öğrencilerden ne daha iyi ne de daha kötülerdi. Ama İngilizce konusunda insafsız bir pragmatiklikleri vardı. Edebiyata zerre kadar göstermedikleri ilgi, fene gelince had safhaya çıkıyordu. Eğer okullarına adını veren kişinin şiirlerinden okumaya kalkışacak olursam esnerlerdi; ama arabanın parçalarının İngilizcelerini öğrettiğim bir dersin sonunda sınıftan zor çıkarlardı; bir de sık sık, içi benim için Yunancadan farksız terimlerle dolu bilimsel Amerikan kitapları getirirler ve beklentili yüzlerle basit bir özet yapmamı beklerlerdi.

Hem oğlanlar hem de hocalar adada olmaktan hoşnut değillerdi ve burayı bir nevi kendilerine verdikleri bir ceza olarak görüyorlardı; insan buraya ancak çalışmak, çalışmak ve yine çalışmak için gelirdi. Burayı bir İngiliz okulundan çok daha gevşek bir yer olarak hayal etmiştim, gel gör ki çok daha çetin çıkmıştı. İşin en ironik yanı da bu saplantılı gayreti, doğal çevrelerine karşı oluşturdukları bu köstebeksi körlüğü, sistemlerindeki en İngiliz yan olarak görmeleriydi. Belki Yunanlılar için, dünyanın en güzel manzaralarına ait bir yerde yaşamanın verdiği bıkkınlıkla, böylesi bir karınca yuvasına kapanmakta hiçbir tuhaflık yoktu; ama bu beni çileden çıkarıyordu.

Hocalardan birkaçı biraz İngilizce, üç beş tanesi de Fransızca biliyordu, ama onlarla pek bir ortak yön bulamadım. Aralarında tek tahammül edebildiğim diğer İngilizce öğretmeni Demetriades'ti, bu da yalnızca dilimi diğerlerinden çok daha akıcı bir şekilde konuşup anlamasından kaynaklanıyordu. Onunlayken başlangıç seviyesinin üzerine çıkabiliyordum hiç değilse.

Beni köyün *kapheneia** ve tavernalarına götürüp,Yunan yemekleri yedirtti bana ve yerel müziklerini dinletti. Ne var ki, gün ışığında hep kasvetli bir havası vardı köyün. Etraf kepenkleri kapatılmış villalarla doluydu; daracık yollarda ise çok az insan oluyordu; insan yemek yemeğe hep aynı –nispeten daha iyi olan– iki tavernadan birine gitmek zorunda kalıyor ve hep aynı simalarla karşılaşıyordu, bunlar da öyle ellilerin insanları gibi değil de, daha çok Osmanlı İmparatorluğu'na bağlı yavan bir Levanten taşra halkı, fesli Balzac türevi tiplerdi. Mitford'a hak vermek lazımdı: Feci sıkıcıydı. Bir iki kere balıkçı meyhanesine gitmeyi denedim. Nispeten eğlenceliydi, ama oraya pek uygun düşmediğimi hissettiklerini hissettim; zaten Yunancam da asla konuştukları ada lehçesini anlayacak seviyeye gelemedi.

Mitford'un tartıştığı adamı bulayım dedim, ama anlaşılan kimsenin ne adamdan ne de tartışmadan haberi vardı; bu yüzden "bekleme salonu"nu bilen de yoktu. Mitford belli ki köyde epey vakit geçirmiş ve ne Demetriades ne de diğer hocalar tarafından da pek sevilmemişti. O zamanki politik durumun etkisiyle gitgide artan yoğun bir İngiliz düşmanlığı da tuz biber olmuştu buna.

Bir süre sonra tepelere sardırdım. Hocaların hiçbiri gerekmedikçe bir metre öteye bile gitmiyordu, oğlanlarınsa pazarları hariç, o yüksek duvarlı okulun *chevaux de frise*lerinin** ardına geçmelerine izin verilmiyordu, çıktıkları vakit de köye giden sahil yolundan ancak yedi yüz metre filan ileri gidebiliyorlardı. Tepelere insanı mest eden bir temizlik, aydınlık ve sapalık hâkimdi. Yoldaşsız, kendi can sıkıntımla baş başa, hayatımda ilk defa doğayı izlemeye başladım ve bu dilin bana en az Yunanca kadar yabancı gelmesine hayıflandım. Taşları, kuşları, çiçekleri, toprağı yeni bir gözle görüyordum, ve yürümek, yüzmek, o muhteşem iklim, hava ya da kara, bütün o trafikten uzak kalmak –ne de olsa adada bir tane bile araba yoktu, köyün dışındaki yerlerde yol yoktu ve uçaklar da ayda yılda bir geçiyordu– tüm bunlar o ana dek hiç hisset-

* Kahvehane. (y.h.n.)

** (Fr.) Yüksek parmaklık. (y.h.n.)

mediğim kadar sağlıklı hissettirmişti bana kendimi. Bedenimle zihnim arasında bir çeşit uyum yakalamaya başlamıştım; ya da bana öyle geliyordu. Bu bir yanılsamaydı.

Okula vardığımda Alison'dan gelen bir mektubun beni beklediğini gördüm. Çok kısaydı. Bunu Londra'dan ayrıldığım gün işte yazmış olmalıydı.

> Seni seviyorum, ama sen bunun ne demek olduğunu bilemezsin çünkü kendinden başka birini hiç sevmemişsin. Şu son hafta hep bunu göstermeye çalıştım sana. Tüm söylemek istediğim, bir gün, gerçekten âşık olduğunda, bugünü hatırla. Seni öpüşümü ve odadan çıkışımı hatırla. Onca yolu yürüyüp de arkama dönüp bir kez olsun bakmadığımı hatırla. Beni izlediğini biliyordum. Tüm bu yaptıklarımı ve seni sevdiğimi hatırla. Benle ilgili her şeyi unutsan dahi, lütfen bunu hatırla. Yoldan aşağı yürüdüm ve hiç dönüp bakmadım sana, oysa seni seviyorum. Seni seviyorum. Seni öyle çok seviyorum ki bugün yüzünden senden sonsuza dek nefret edeceğim.

Ertesi gün bir mektup daha geldi ondan. İçinden ikiye yırtılmış çekim ve bir yarısının arkasına karalanmış olan "Sağ ol almayayım," notu dışında hiçbir şey çıkmadı. İki gün sonra üçüncü bir mektup daha geldi ki, bu da gittiği bir filmin etkisiyle coşku dolu, çenesi düşük denebilecek bir mektuptu. Ama en sonunda şöyle demişti: "Gönderdiğim ilk mektubu unut. Çok üzgündüm. Şimdi geçti. Bir daha böyle modası geçmiş şeyler yapmayacağım."

Tabii ben de cevap yazdım, her gün olmasa bile haftada iki üç mektup gönderiyordum; bahaneler ve kendini haklı çıkarmalarla dolu uzun mektuplardı bunlar, derken bir gün şöyle bir cevap geldi:

> Lütfen artık bizden bu kadar çok bahsetme. Başka şeyler anlat bana, adayı, okulu filan. Senin ne olduğunu biliyorum ben. Onun için kendin gibi ol. Başka şeyler anlatırsan seninle olduğumu, onları seninle beraber gördüğümü düşünebilirim. Ve gücenme sakın. Affetmek unutmaktır.

Farkına varmadan mektuplarımızda, duygunun yerini haberler almaya başlamıştı. O bana işini, arkadaşlık ettiği bir kızı, ufak tefek günlük olayları, filmleri, kitapları anlatıyordu. Ben de istediği üzere okulu,

adayı anlatıyordum. Bir gün üstünde üniformasıyla çekilmiş bir fotoğrafını gönderdi. Saçını kısa kestirmiş ve kepinin altına sıkıştırmıştı. Gülümsüyordu, ama o üniformayla beraber gülüşü ona samimiyetsiz, profesyonel bir görünüm vermişti, fotoğrafın da açıkça ortaya koyduğu gibi, o artık hatırlamaktan zevk aldığım özel, biricik Alison'ım değil, herhangi birisiydi. Derken mektuplar haftada bire indi. İlk ay boyunca onu düşünerek çektiğim o fiziksel ağrı geçmeye başlamıştı; hâlâ zaman zaman onu çok istediğimi hissettiğim ve onu yatağımda, yanı başımda bulmak için her şeyi feda edebileceğim anlar oluyordu. Ama bunlar aşk acısı filan değil, cinsel yoksunluk anlarıydı. Hatta bir gün şöyle düşündüm: eğer ben bu adada olmasaydım bu kızı çoktan bırakmıştım. Mektup yazmak çoğu zaman bir zevk olmaktan çıkıp angaryaya dönüşmüştü ve yemekten sonra bunları yazacağım diye de koşturarak odama dönmüyordum artık –sınıfta alelacele bir şeyler çiziktiriyor ve bunları son dakikada bir çocukla kapıya, okulun postacısına ulaştırıyordum.

Dönem arasında Demetriades'le Atina'ya gittik. Beni bir kenar mahalledeki, en sevdiği geneleve götürmek istedi. Kızların temiz olduğundan şüphesi yoktu. Tereddüt ettim, sonra kiniklik bir yana, bir şairin en ahlâki görevi ahlâksızlık değil midir? diyerek gittim onunla. Dışarı çıktığımızda yağmur yağıyordu ve girişteki ışığın altında kalmış bir okaliptüs ağacının aşağı dallarındaki gölgelenmiş ıslak yapraklar Russell Meydanı'ndaki yatak odamızı hatırlattı bana. Ama Alison ve Londra yoktu, ölmüşlerdi, yok edilmişlerdi; onları hayatımdan çıkarmıştım artık. O gece Alison'a bir mektup yazıp bir daha ondan haber almak istemediğimi söylemeye karar verdim. Otele döndüğümüzde çok sarhoştum, yazacak olsam kim bilir neler söylerdim. Belki beklemeye değmeyecek bir adam olduğumun artık su götürmez bir gerçek olduğunu; belki beni sıktığını; belki de şimdiye dek hiç olmadığım kadar yalnız olduğumu –ve öyle kalmak istediğimi. Ama göndere göndere hiçbir anlamı olmayan bir kartpostal gönderdim ona; ve son gün geneleve tek başıma gittim. Ama göz koyduğum Lübnanlı fıstık kapılmıştı ve ben de diğerlerinden pek hoşlanmamıştım.

Aralık ayı gelip çatmıştı, biz ise hâlâ yazışıyorduk. Benden bir şeyler sakladığını biliyordum. Anlattığı haliyle hayatı, gerçek olamayacak kadar basit ve erkeksizdi. Son mektubu elime geçtiğinde hiç şaşırmadım. Hiç ummadığımsa, kendimi nasıl bu kadar feci ve aldatılmış hissettiğimdi. Diğer adama yönelen bir cinsel kıskançlıktan çok Alison'ı arzulamakla ilgili bir şeydi bu; o sevecenlik dolu anlar, beraber olduğumuz,

birbirimize karıştığımız o anlar günler sonra bile, sanki hatırlamak istemediğim ucuz bir aşk filminden sahnelermişçesine dönüp durdu beynimde, aklımdan çıkmadı; bir de tekrar tekrar okuduğum o mektup vardı; bu tür şeyler iki yüz tane bayat, içi geçmiş kelimeyle sona erdirilebiliyordu demek.

Sevgili Nicholas,

Daha fazla dayanamayacağım. Eğer bu seni kıracaksa çok üzgünüm. Lütfen üzgün olduğuma inan, lütfen kırılacağını bile bile bunu yaptığım için bana kızma. Kırılmadım dediğini duyar gibiyim.

Öyle yalnız ve üzgündüm ki. Sana ne kadar kötü olduğumu söylemedim, söyleyemem. O ilk günler işte gayet canla başla çalışıyor, sonra evden içeri adım atınca çöküveriyordum.

Londra'da olduğu zaman yine Pete ile yatıyorum. İki hafta önce başladı. Lütfen *lütfen* inan bana, eğer seninle... yapabileceğimizi bilsem, biliyorsun işte. Bildiğini biliyorum. Eskiden hissettiğim türde şeyler hissetmiyorum ona ve sana hissettiğim şeyleri ona hissetmeye başlamış filan da değilim, kıskanmana *gerek* yok yani.

Karmaşık bir insan değil o sonuçta, düşünmemi engelliyor, yalnız kalmamı engelliyor, yeniden bizim şu eski Londra'daki Avustralyalılar kafilesine saplanıp kaldım anlayacağın. Onunla evlenebiliriz. Bilmiyorum.

Korkunç bir şey bu. Hâlâ sana yazmak istiyorum, senin de bana yazmanı. Hatırlamayı sürdürüyorum.

Hoşça kal.

ALISON

Bende farklı bir yerin olacak. Daima. Gittiğin gün yazdığım o ilk mektup var ya. Keşke anlayabilseydin bunu.

Böyle bir mektup yazmasını beklediğimi ve dilediğince özgür olduğunu ifade eden bir cevap yazdım ona. Ama sonra yırtıp attım. Eğer onu kıracak bir şey varsa o da sessiz kalmaktı; ve ben de onu kırmak istiyordum.

8

Noel tatilinden önceki o son birkaç gün feci mutsuzdum. Mantıklı bir sebebi olmaksızın okuldan nefret etmeye başlamıştım: işleyiş şeklinden, ilahi bir manzaranın tam göbeğinde, o her yanı kapalı, hapis-

haneden farksız konumundan. Alison'ın mektuplarının kesilmesiyle, ben de çok daha geleneksel bir tarzda kendimi her şeyden soyutlamaya başladım. Dış dünya, İngiltere, Londra, acayip, hatta bazen de korkunç derecede gerçekdışı görünüyordu. Ayda yılda bir de olsa yazıştığım Oxford'dan iki üç arkadaşla da irtibatımız kopma noktasına gelmişti. Ara ara B.B.C.'nin Yurtdışı Yayınlarını dinlemeyi âdet edinmiştim, ama artık ait olmadığım yerlere ve topluma ilişkin bu haberler sanki Ay'dan geliyormuş gibi bir his veriyordu bana, dahası pek fazla sayıda olmayan o İngiliz gazeteleri de gitgide onların "Yüzyıl önce bugün" köşelerine dönüşüyordu. Bu çağdaş gerçeklikten sürgün olma hali adanın her yanını sarmıştı sanki. Her gün Atina'dan gelen vapur, daha ufkun kuzeydoğusunda görünmeden saatler önce limandaki iskeleler kalabalıklaşıyordu; ve insanlar vapurun yalnızca beş dakika duracağını ve anca üç, bilemedin beş insanın inip bineceğini bildikleri halde illa ki bekliyordu bunu. Hepimiz, içten içe bir af bekleyen mahkûmlar gibiydik.

Yine de ada çok güzeldi. Noel'e yakın hava sertleşip soğudu. Patlayan cam göbeği mavisi dev dalgalar okulun kıyısındaki çakılların üzerine gürleyip duruyordu. Anakaradaki dağlar karla kaplıydı ve Hokusai'nin* elinden çıkma o muhteşem beyaz doruklar, hırçın denizin tam karşısında batı ve kuzey yönünde dikiliyordu. Tepeler daha bir çıplaklaşmış, sessizleşmişti. Genellikle sırf sıkıntıdan yürüyüşe çıkardım, ama her defasında yeni yalnızlıklar, yeni yerler keşfederdim. Gelgelelim bu kusursuz doğal dünya sonunda ürkütücü olmaya başlamıştı. Burada bana yer yoktu, onu kullanamazdım, onun için yaratılmamıştım sanki. Ben bir şehirliydim; köklerim de yoktu. Yaşımı inkâr ediyordum belki, ne var ki daha yaşlı bir konuma da geçemiyordum bir türlü. Böylece sonunda kendimi Skiron** gibi ortada buldum.

Noel tatili gelmişti. Peloponisos yöresinde bir seyahate çıktım. Okuldan uzaklaşıp biraz nefes almak için yalnız kalmalıydım. Eğer Alison serbest olsaydı, onu görmeye İngiltere'ye gidebilirdim. İstifa etmeye yönelik düşünceler vardı kafamda; ama sonra bu bir pes etme, yeni bir başarısızlık olacakmış gibi göründü bana ve kendi kendime, ilkbahar geldi mi her şey daha iyi olacak dedim. Böylece Noel'i tek başıma Sparta'da geçirdim ve yeni yıla da Pygros'da yine tek başıma girdim. Phra-

* Katsushika Hokusai (1760-1849). Japon ressam ve tahta oymacısı. (ç.n.)

** Yunan mitolojisinde yaşlı bir soyguncu. Yakaladığı yolcuların ayaklarını yıkar, sonra da tekmeyle kayalardan aşağı denize fırlatırdı. Sonunda kendisi de Theseus tarafından uçurumdan aşağı fırlatıldı. (ç.n.)

xos'a dönen vapura binmeden önce Atina'da geçirecek bir günüm vardı ve ben yine o genelevi ziyaret ettim.

Alison'ı çok az düşünüyordum, ama onu hissediyordum; yani onu kafamdan silmeye çalışmıştım fakat işe yaramamıştı. Bundan sonraki hayatımı hiç cinsel ilişkiye girmeden geçirebilirim diye düşündüğüm günler –keşiş günlerim– de oldu, konuşulabilir bir kızın arzusuyla yanıp tutuştuğum da. Adadaki kadınlar Arnavut kökenliydi hep, asık suratlı, soluk benizlilerdi; baştan çıkartıcılıkları da ancak bir Hür Kilise cemaatindekiler kadardı. Oğlanların bazısı bile onlardan daha çekiciydi, o zeytuni hoşlukları ve sert kişilikleri onları basmakalıp İngiliz okullarındaki yaşıtlarından –aynı Arnold* kalıbından çıkma o üniformalı pembe beyaz karınca sürüsünden– çok daha farklı kılıyordu. Gide'lık** anlar da yaşamadım değil hani, ama bunların hiçbiri karşılık görmedi, çünkü oğlancılık hiçbir yerde bu burjuva Yunanistan'da olduğu kadar iğrenilen bir şey olamazdı; hiç değilse bu anlamda Arnold kendini rahat hissedebilirdi. Ayrıca ben de homo falan değildim; yalnızca homoluğun nasıl bir teselli yaratabileceğini (kendi eğitimime bir kazık atarak) anlamış oldum. Sırf yalnızlık değildi bu – Yunanistan'dı. Ahlâklı ve ahlâksız diye sınıflandırılan bütün o İngiliz kavramlarını bir anda gülünç kılmıştı burası; bu durumda toplumsal bağlamda affı çok zor olan bir şeyi yapıp yapmamaya karar vermek, ahlâklı bir bakış açısıyla, tıpkı yeni çıkan bir sigarayı içip içmemeye karar vermek gibi –bu kadar basitti işte– yalnızca bir zevk meselesi olarak görünmeye başlamıştı gözüme. Güzellik ve erdem kuzeyde birbirinden ayrı tutulabilirdi belki, ama Yunanistan'da değil. İki tenin arasında yalnızca ışık vardı.

Bir de şiirim vardı elbet. Adayla, Yunanistan'la ilgili felsefi anlamda derin ve teknik açıdan da heyecan verici bulduğum şiirler yazmaya başlamıştım. Her geçen gün daha fazla edebi başarı düşlüyordum. Hakkımda çıkan eleştirileri, tanınmış şairlerden gelen mektupları, şöhretin, övgünün ve yine daha fazla şöhretin hayalini kurar vaziyette odamın duvarlarına dalarak saatler geçiriyordum. O zamanlar Emily Dickinson'un o müthiş tanımını, "Kitaplarının basılması şairi ilgilendiren bir mesele de-

* Thomas Arnold (1795-1842). Akademik mükemmeliyet için uğraş vermiş İngiliz eğitimci. Yaptığı değişiklikler İngiliz devlet okullarındaki eğitim sisteminde köklü değişikliklere yol açmıştır. Aynı zamanda ünlü şair, edebiyat eleştirmeni ve bir dönem okullarda müfettişlik yapmış olan Matthew Arnold'un (1822-1888) da babasıdır. (ç.n.)

** André Gide (1869-1951) Fransız oyun ve roman yazarı. Eserleri, kişinin kendini tanıma çabaları ve ahlâki kavramlar üzerine yapılan kapsamlı analizleriyle dikkati çeker. (ç.n.) Eşcinselliğin serbestçe dışavurumunu savunan yapıtları vardır. (y.h.n.)

ğildir," sözünü bilmiyordum daha, şair olmak her şeydir, bir şair olarak bilinmekse hiçbir şey. Gerçeklerden uzak, kendi kendimi tatmin edecek şekilde oluşturduğum bu edebi imgem hayatıma hükmetmeye başlamıştı. Okulsa tam bir günah keçisi olmuştu benim için –insan böylesi anlamsız bir rutinin içindeyken nasıl kusursuz bir mısra oluşturabilirdi ki?

Ama sonra, mart ayının sert bir pazar gününde, gözlerimin üzerindeki perde kalktı. Yunanistan şiirlerimi okudum ve ne olduklarını gördüm: Ne ritmi, ne de biçimi olan acemi işiydi hepsi, algılamadaki banallikler yoğun bir retorik kullanımıyla beceriksizce örtbas edilmişti. Dehşet içinde, yazdığım diğer şiirlere baktım –Oxford ve East Anglia'da yazdıklarıma. Daha iyi değillerdi; hatta daha da beterlerdi. Gerçek, koca bir çığ gibi düşmüştü tepeme. Ben şair falan değildim.

Bunu bilmenin hiçbir avunulacak yanı yoktu, tersine, nasıl olup da evrim böylesi bir duyarlılıkla yetersizliğin aynı zihinde birleşmesine izin vermiş diye öfkeden deliye dönmüştüm. Bir ego, yani benim egom, kapana kısılmış yabani bir tavşan gibi ciyak ciyak bağırıyordu. O zamana kadar yazdığım tüm şiirleri alıp, tek tek, küçücük parçalara bölerek yırtıp attım, ta ki parmaklarım ağrıncaya dek.

Sonra, çok soğuk olmasına ve şakır şakır yağmur yağmasına karşın tepelere attım kendimi. Tüm dünya nihayet bana karşı olduğunu ilan etmişti. Bu mutlak kınama, omuz silkemeyeceğim bir şeydi işte. Başıma daha kötü şeylerin geldiği zamanlarda bile, bu deneyimleri hep boşa giden çabalar ya da ıstırap olarak değil, birer körükleyici, bir cevher olarak görür ve bir gün işe yarayacaklarını düşünürdüm. Şiir, ihtiyacım olduğu her an kendimi verebileceğim bir şeymiş gibi gelirdi bana – kendini aklama olduğu kadar, bir acil çıkış kapısı, bir can simidiydi. Şimdi denizin içindeydim ve can simidim tıpkı bir kurşun gibi dibe çöküyordu. Kendime acıyıp, ağlamamak için zor tutuyordum kendimi. Yüzüm, tıpkı bir heykelinki gibi kaskatı bir maskeye bürünmüştü. Saatlerce yürüdükten sonra vardığım yer cehennemdi.

Kimi insan vardır, topluma hiç farkında olmadan karışır, kimiyse topluma onu denetim altında tutarak karışır. Biri vitestir, dişli çarktır, diğeriyse bir mühendis ya da sürücü. Ama bunun dışında durmaya karar veren bir kişinin yalnızca kendi varlığı ve hiçliği arasındaki çözülmeyi ifade etme yetisi vardır. *Cogito* değil, *scribo, pingo, ergo sum.** Günlerce içimin hiçlikle dolduğunu hissettim; ve bu, benim o eski fiziksel ve sosyal yalnızlığımdan çok daha öte bir şeydi –metafizik anlamda bir terk edil-

* "Düşünüyorum öyleyse varım" değil, "Yazıyorum, çiziyorum, öyleyse varım". (y.h.n.)

mişlik hissiydi. Sanki kanser ya da verem gibi, neredeyse elle tutulur bir şeydi.

Derken bir gün, daha bir hafta bile geçmemişken elle tutulur olduğunu fark ettim bunun: Bir sabah uyandığımda iki tane yara buldum. Az çok bekliyordum zaten. Şubat sonu Atina'ya gitmiş ve Kephissia'daki eve bir ziyarette daha bulunmuştum. Riske girdiğimi biliyordum. Ama o anda pek önemsememiştim.

Bütün gün şaşkınlıktan hiçbir şey yapamayacak bir haldeydim. Köyde iki tane doktor vardı: Biri aktif olarak çalışıyordu, okulun doktoruydu, diğeriyse ağzını bıçak açmayan ihtiyar bir Romanyalıydı, yarı emekli bir tip olsa da ara ara birkaç hastaya bakıyordu. Okul doktoru sık sık öğretmenler odasına girip çıkardı. Ona gidemezdim. Bu yüzden Dr. Patarescu'yu görmeye gittim ben de.

Önce yaralara, sonra bana baktı ve omuz silkti.

"Félicitations," dedi.

"C'est..."

"On va voir ça à Athènes. Je vous donnerai une adresse. C'est bien à Athènes que vous l'avez attrapé, oui?" Başımla onayladım. *"Les poules là-bas. Infectes. Seulement les qui s'y laissent prendre."*

Sarı benizli ihtiyar bir yüzü, kelebek gözlükleri ve pis bir sırıtışı vardı. Sorularım komiğine gitmişti. İyileşme şansım vardı, bulaşıcı değildi, ama yine de seks yapmamam gerekiyordu, elinde uygun ilaç olsaydı, yani benzatin penisilin, beni tedavi edebilirdi, ama burada bulmak mümkün değildi bunu. Atina'daki özel bir klinikte bulunduğunu duymuştu, ama bu bana pahalıya mal olurdu; işe yarayıp yaramadığı da ancak sekiz haftada anlaşılırdı. Bütün sorularımı kuru kuru cevapladı; eski usul arsenik ve bizmut tedavisi uygulamamı ve her ihtimale karşı önce bir test yaptırmam gerektiğini önermekten başka yapabileceği bir şey yoktu. İnsanlığa duyduğu tüm merhameti uzun bir süre önce yitirmişti ve ben vizite ücretini masaya koyarken bir kaplumbağanınkine benzeyen gözleriyle beni izledi.

Hâlâ adamda biraz sempati uyandırmayı umarak, aptal aptal kapısının eşiğinde dikildim.

"Je suis maudit."

---

* (Fr.) –Tebrikler, dedi. –Bu... –Atina'da bakacağız bunun çaresine. Sizi birisine göndereceğim. Atina'da kaptınız değil mi?... Oranın fahişeleri. İğrençtir hepsi. Bunu yapmak için deli olmak lazım. (y.h.n.)

** (Fr.) Ben lanetliyim. (y.h.n.)

Tamamen umursamaz bir tavırla omuz silkip dışarıyı işaret etti, tatsız bir haberciden başka bir şey değildi.

Korkunç bir durumdu. Dönemin bitmesine daha bir hafta vardı ve ben bir an önce İngiltere'ye çekip gitmek istiyordum. Gel gör ki Londra fikrine de tahammül edemiyordum ve neyse ki adada olmasa bile Yunanistan'da kimsenin kimseyi tanımaması gibi bir durum söz konusuydu. Dr. Pataresçu'ya pek güvenmiyordum; eski hocalardan bir iki tanesiyle bayağı yakınlardı ve briç oynamak için sık sık bir araya geldiklerini biliyordum. Bana yöneltilen her gülüşün, söylenen her sözün altında olup bitenlere dair bir ima aradım; ve daha ertesi gün muhtelif gözlerin bana tatsız bir alaycılıkla baktığını düşündüm. Bir sabah, teneffüsteyken müdür, "Neşelen biraz *kyrios** Urfe, yoksa Yunanistan'ın güzellerinin sizi üzdüğünü düşüneceğiz," dedi. Bu bana doğrudan bir gönderme gibi gelmişti, bu yorumu destekleyen gülüşler de gereğinden fazla uzamıştı. Doktora gidişimin üzerinden üç gün geçmişti ki oğlanlar da dahil herkesin bundan haberdar olduğuna kanaat getirdim. Her fısır fısır konuştuklarında kulağıma "frengi" kelimesi geliyordu.

Derken, o aynı korkunç hafta, Yunanistan'a bahar geldi. Sanki yalnızca iki gün içinde, toprağı dağ laleleri, orkideler, çirişotları, yabani kılıç çiçekleri kaplamıştı; ilk defa her tarafta kuşlar vardı, göçmen kuşlar. Sıra sıra dalgalanan leylekler tepemde cav cav bağırıyordu, gökyüzü mavi, dupduruydu, oğlanlar şarkı söylüyor ve en sert hocalar bile gülümsüyordu. Etrafım kanatlanmış, bense yere yapışıp kalmıştım; merhamet yoksunu Lesbia'nın** topraklarında ikamet etmeye zorlanmış yetenek yoksunu bir Catullus'tum.*** Berbat geceler geçirdim, bunların birinde Alison'a uzun bir mektup yazdım ve bana neler olduğunu, kantinde yazdığı o mektupta söylediklerinin nasıl hiç aklımdan çıkmadığını, şimdi ona inanabileceğimi ve kendimden nasıl nefret ettiğimi anlatmaya çalıştım. Bu halde bile kızgın bir mektup yazmayı başarmıştım, çünkü onu terk etmek oynadığım en son ve en kötü kumarmış gibi görünmeye başlamıştı gözüme. Onunla evlenebilirdim; hiç değilse şu ıssızlıkta bana arkadaş olurdu.

Mektubu göndermedim, ama her gece, defalarca, intihar etmeyi düşündüm. Ölüm aileme göz dikmişti sanki, önce biri Ypres'de, diğeri

* Efendi, bey. (y.h.n.)

** Catullus'un şiirlerini ithaf ettiği güzel ve vicdansız kadın. (ç.n.)

*** Gaius Valerius Catullus (84?-54? BC) Latin lirik şiirinin en büyük ustalarından biri olarak anılan Romalı şair. (ç.n.)

Passchendaele'de ölen hiç tanımadığım o iki amcamla koyulmuştu işe; sonra da annemle babam işte. Hepsi de acımasız, anlamsız ölümler, kaybedilmiş oyunlardı. Alison'dan bile beter bir durumdaydım; o hayattan nefret ediyordu, bense kendimden. Hiçbir şey yaratmamıştım, yokluğa, *néant*'a* aittim ve öyle geliyordu ki yaratabileceğim tek şey de kendi ölümümdü artık; ve o zaman bile, bu beni tanıyan herkese yöneltilmiş bir suçlama olur diye düşünüyordum. Böylece bütün o kinikliğim onaylanmış, tek kişilik bencilliğim kanıtlanmış olacaktı; bu, benim son kara zaferim olacak ve hep öyle hatırlanacaktı.

Dönem sona ermeden bir gün önce bıçağın kemiğe dayandığını hissettim. Ne yapacağımı biliyordum. Okul kapısındaki görevlinin eski bir av tüfeği vardı, bir keresinde tepelere avlanmaya gitmek istersem verebileceğini söylemişti. Yanına gidip tüfeği aldım. Adamın çok hoşuna gitti ve cebimi fişekle doldurdu; çam ormanı bıldırcından geçilmiyordu ne de olsa.

Okulun arkasındaki oluklu yoldan yukarı çıkıp, ufak bir boyuna tırmandım ve ağaçların arasına karıştım. Çok geçmeden kuytuluklara varmıştım. Kuzeyde, suyun karşı tarafında, anakara hâlâ altın sarısı güneş ışıkları altındaydı. Pırıl pırıl, yumuşacık bir hava vardı, gökyüzü masmavi parlıyordu. Yukarılardan, geceyi geçirmek üzere köye götürülen bir keçi sürüsünün çan sesleri geliyordu. Bir süre yürüdüm. Sanki kendine rahatlamak için yer arayan biri gibiydim; kimsenin beni görmeyeceğinden emin olmalıydım. Sonunda etrafı kayalıkla çevrili bir oyuk buldum.

Tüfeğin içine bir fişek koyup, sırtımı bir çam ağacının gövdesine dayayarak oturdum. Her yanım çam ağaçlarının dikenlerinin arasından fışkıran mor sümbüllerle doluydu. Tüfeği ters çevirip, namlusundan içeri, yokluğumun siyah O'suna baktım. Kafamı hangi açıyla tutmam gerektiğini hesap ettim. Namluyu sağ gözüme doğrultup başımı çevirdim ki, mermi beynimi hain bir şimşek gibi ezip geçsin ve kafatasımın arkasını parçalasın. Tetiğe uzandım –tüm bunlar sadece bir deneme, bir provaydı– ve zorlandığımı gördüm. Öne eğildiğimde, son anda başımı eğmek zorunda kalıp bütün işi altüst edebilirim diye düşündüm ve böylece emniyetle tetik arasına koymak için kuru bir dal arayıp buldum. Fişeği çıkartarak dal parçasını yerleştirdim, sonra da tüfek dizlerimin arasında, ayak tabanlarım dalın üzerinde ve namlunun sağ ucu gözümün dibinde, öylece oturdum. Horozun düşmesiyle bir klik sesi çıktı. Bu kadar basitti. Fişeği yeniden koydum.

* (Fr.) Hiçlik. (y.h.n.)

Arkamdaki tepelerden, bir kızın yalın sesi geldi. Keçileri aşağı indiriyor olmalıydı ve var gücüyle, bağıra çağıra, Türk-İslam müziği makamında, ama öyle belli bir melodisi falan olmayan bir şarkı söylüyordu. Kişiden olmasa da ortamdan çok ayrıksı geliyordu bu ses kulağa. Daha önce de benzeri bir ses duyduğumu hatırladım, belki de aynı kızdı, bir gün okulun arkasındaki tepelerde gene böyle şarkı söylemişti demek. Sesi sınıfa kadar gelmişti ve oğlanlar kıkırdamaya başlamışlardı. Ama şimdi son derecede gizemli geliyordu kulağa, ses öyle büyük bir yalnızlık ve ıstırap barındırıyordu ki, benimki çok sıradan ve abes kalıyordu yanında. Kızın şarkısı akşam serinliğiyle beraber dalgalanırken, ben tüfek dizlerimin arasında, hiç kıpırdamadan oturdum. Şarkısı ne kadar sürdü bilmiyorum, ama hava kararmış, deniz sedefli soluk bir griye dönmüştü. Dağların tepesindeki yüksek bulut öbekleri, batan güneşin o halen güçlü ışıklarının etkisiyle pembe pembeydi. Bütün toprak ve deniz ışık içindeydi, sanki ışık sıcaklıktı ve kaynağı ortadan kalksa da solup gitmiyordu. Ama ses, köye doğru gitgide azalıp, sonra da sessizliğe karıştı.

Namluyu gene kaldırıp, kendime doğrulttum. Planlandığı üzere dal, ayağımı itmemi bekliyordu. Etrafta çıt yoktu. Epey uzaklardan, adaya yanaşmakta olan Atina vapurunun sirenini duydum. Ama bu, vakumun dışında kalan bir şeydi sanki. Şimdi ölüm vardı.

Hiçbir şey yapmadım. Bekledim. Gökyüzü, o dağ denizinin üzerinden batıya doğru önce günbatımının parlaklığına, sarıların en uçuğuna, sonra fosforlu bir uçuk yeşile, daha sonra da şeffaf bir vitray mavisine büründü. Bekledim, bekledim, siren sesinin yaklaştığını duydum, o kara anın gelmesini bekledim, gelsin ki ayağımı kaldırıp ittirebileyim; ama yapamadım. Hep bir izlendiğim, yalnız olmadığım hissi vardı içimde, sanki bunu sırf birine göstermelik olsun diye yapıyordum ve bu eylem yalnızca kendiliğinden, saf ve ahlâklı bir şekilde olursa gerçekleştirilebilirdi. Çünkü bu fikir, o bahar akşamının serinliğinde zihnimde dönüp durdukça, ortaya koymaya çalıştığım da ahlâki değil, özünde estetik bir eylem olmaya başlamıştı; hayatımı heyecan verici, kayda değer ve tutarlı bir şekilde sona erdirecek bir şey. Aradığım gerçek bir ölüm değil, bir Mercutio* ölümüydü. Gerçek bir intiharın gerçek ölümü, yok edici bir ölüm değil; akıllardan silinmeyecek bir ölümdü istediğim.

Bir de o ses, ışık ve gökyüzü.

Hava kararmaya başlamıştı, geri dönen Atina vapurunun sireni inle-

* *Romeo ve Juliet*'te Romeo'yu kurtarmak isterken öldürülen arkadaşı. (ç.n.)

di ve ben hâlâ tüfeğim yanımda, sigaramı tüttürerek oturuyordum. Kendimi yeniden tarttım. O andan itibaren, sonsuza dek, aşağılık adamın tekiydim. Uzun süredir ağır bir bunalımdaydım, ama aynı zamanda, müthiş sahteydim ve hep öyle kalacaktım, varoluşçu anlamda otantik değildim. Kendimi asla öldürmeyeceğimi biliyordum, ne kadar içi boşalmış, ne kadar hastalıklı olursam olayım, hep bu halimle yaşamaya devam etmek isteyeceğimi biliyordum.

Tüfeği kaldırdım ve gökyüzüne kör bir atış yaptım. Patlamayla birlikte sarsıldım. Bir yankı oldu, birkaç ince dal yere düştü. Ardından da sessizliğin kör kuyusu.

"Bir şey vurabildiniz mi?" diye sordu kapıda duran ihtiyar.
"Bir atış yaptım," dedim. "Ama isabet etmedi."

9 Yıllar sonra Piacenza'daki *gabbia*'yı* gördüm: Bir zamanlar mahkûmların içine konup tüm kasaba ahalisinin gözleri önünde açlıktan ölmeye ve çürümeye terk edildikleri yüksek çan kulesinin kenarına asılı iç karartıcı o siyah kanarya kafesini. Ve ona bakınca Yunanistan'daki o kışı, ışıktan, yalnızlıktan ve kendi sabuklamalarımdan oluşturduğum o *gabbia*'yı anımsadım. Şiir yazmak ve intihar etmek, görünüşte çelişkili gibi dursa da, aslında birbirinden farksız kaçış girişimleriydi. Ve o sefil dönemin sonunda benim duygularım da, ölene dek tüm eski hırslarının alaycı kahkahaları eşliğinde, bir kafeste olacağını bilen bir adamın duygularıydı.

Yine de Atina'ya, köy doktorunun verdiği adrese gittim. Bana bir Kahn testi uyguladılar ve Dr. Patarescu'nun teşhisini onayladılar. On günlük tedavi çok pahalıya mal oluyordu; ilaçların çoğu Yunanistan'a ya kaçak yolla gelmişti ya da çalıntıydı ve ben de *Üçüncü Adam*** şebekesinin alıcı ucuna düşüvermiştim. Amerika'da eğitim görmüş düzgün bir genç doktor endişe etmeme gerek olmadığını söyledi; tedavi mükem-

* Kafes. (y.h.n.)
** *The Third Man* (1949). Bir yazarın II. Dünya Savaşı'ndan sonra Viyana'da kaybolan arkadaşını araştırmasını ve onun karaborsacı olduğunu öğrenişini anlatan, senaryosunu Grahame Greene'in yazdığı bir İngiliz filmi. (ç.n.)

meldi. Paskalya tatilinin sonunda adaya döndüğümde Alison'dan gelen bir kart buldum. Üstünde "Unuttuğumu mu sandın yoksa?" diyen bir kanguru olan cafcaflı bir şeydi. Atina'dayken yirmi altı yaşıma basmıştım. Kart Amsterdam'dan yollanmıştı. Üzerinde başka bir şey yazmıyordu. Yalnızca bir imza vardı "Alison." Çöpe attım. Ama aynı akşam geri aldım.

Hastalığın ya ikinci evresi gelişirse diye girdiğim gergin bekleyişin üstesinden gelmek adına usul usul adayı ele geçirmeye başladım. Deli gibi yüzüyor, yürüyor, her gün dışarı çıkıyordum. Sıcaklar birden bastırmıştı ve öğle sonrası güneşinde bütün okul uykuya dalıyordu. Ben de çam ormanına yollanıyordum. Her fırsatta tepeyi aşıp, köyden ve okuldan uzaklara, adanın güneyine iniyordum. Oraya tam bir sükûnet hâkimdi: Ufak bir koyda gizli duran üç tane kulübe, çamların yeşillikleri arasında kaybolmuş ve azizler günü haricinde ıssız kalan birkaç küçük kilise ve kıyısından köşesinden görünen ve her halükârda boş duran bir villa. Gerisi boş bir tuvali andırırcasına engin bir huzur içindeydi, tam efsanelik bir yöreydi. Sanki adanın bir karanlık bir de aydınlık yüzü vardı; ve ders programım, hafta sonları veya sabahın erken saatleri dışında (dersler yedi buçukta başlıyordu) okuldan uzaklaşmamı güçleştirdiğinden, bir tasma kadar sinir bozucu bir hale gelmişti.

Geleceği düşünmüyordum. Klinikteki doktorun söylediklerine rağmen, tedavinin bir işe yaramayacağına kesin gözüyle bakıyordum. Kaderimin gidişatı ortadaydı: Aşağı, aşağı, hep aşağı.

Ama tam o sırada gizemli şeyler olmaya başladı.

İkinci bölüm

Irrités de ce premier crime, les monstres ne s'en tinrent pas là, ils l'étendirent ensuite nue, à plat ventre sur une grande table, ils allumèrent des cierges, ils placèrent l'image de notre sauveur à sa tête et osèrent consommer sur les reins de cette malheureuse le plus redoutable de nos mystères.

De Sade, *Les Infortunes de la Vertu*

* İşlenen bu ilk suça öfkelenen canavarlar bununla yetinmediler, daha sonra onu büyük bir masanın üstüne çırılçıplak, yüzükoyun yatırıp, mumları yaktılar, kurtarıcımızın resmini başına koydular ve bu zavallı kadının böğürlerinde ayinlerimizin en korkuncunu tam olarak gerçekleştirme cesaretini gösterdiler. De Sade, *Erdemle Kırbaçlanan Kadın* (y.h.n.)

10 Mayıs ayının sonlarına doğru, bir kuş kanadı kadar mavi bir pazar günüydü. Keçi yolundan tırmanıp adanın arka yanma çıktım; buradan çamların tepeleri 2 mil boyunca yeşil köpükler halinde kıyıya yuvarlanırdı. Deniz, anakaranın batısındaki dağların gölgeli duvarlarının karşısında ipek bir kilim gibi uzanıyordu, öyle bir duvardı ki bu, o engin gök kubbenin altında, ufka doğru elli ya da altmış mil yankılanarak uzanmaktaydı. Alabildiğine saf, gök mavisi bir dünyaydı bu ve hep olduğu gibi adanın tam ortasındaki o sırtta dikilip etrafı seyretmeye koyulduğumda, sorunlarımın çoğunu unuttum. Sırt boyunca batıya doğru, kuzeye ve güneye uzanan iki engin manzara eşliğinde yürüdüm. Kertenkeleler ışık hızıyla, adeta yaşayan zümrüt kolyeler halinde, çam ağaçlarının gövdelerinden yukarı tırmanıyorlardı. Her yer kekik, bibe-

riye ve diğer baharatlı otlarla; sanki gökyüzüne batırılıp çıkarılmış karahindibalar gibi duran, yabanıl ve hareli bir mavilikteki çiçekli çalılarla doluydu.

Çok geçmeden sırtın güneye doğru sarp denilebilecek bir diklikle indiği ufak kayalığa vardım. Oraya geldiğimde hep kıyısında oturur, bir sigara yakar ve o uçsuz bucaksız denizi ve dağları izlerdim. O pazar, neredeyse yere çöktüğüm anda, manzarada bir değişiklik olduğunu fark ettim. Aşağıda, adanın güney kıyısının ortalarında o üç küçük evin bulunduğu koy vardı. Kıyı, bu koydan, birbiri ardına sıralı alçak burunlar ve saklı körfezciklerle batıya doğru uzanırdı. Kulübeli koyun hemen batısında ise arazi, küçük bir yar halinde yükselerek denizden içeri birkaç yüz metre girer, sanki ötedeki burunda tek başına duran villayı sağlamlaştırmak için yapılmış, çatlaklar içinde kırmızımsı bir duvar gibi dururdu. Bu ev hakkında bildiğim tek şey, yalnızca yazın en sıcak zamanı gelen, hali vakti yerinde olduğu varsayılan bir Atinalı'ya ait olduğuydu. O kısımda yoğunlaşan çam ağaçlarının araya girmesiyle bulunduğum sırttan villanın ancak düz çatısı görülebiliyordu.

Ama şimdi çatıdan ince soluk bir duman kıvrılarak yükselmekteydi. Artık ıssız filan değildi burası. İlk duyduğum his kızgınlıktı, Crusoevari bir kızgınlıktı bu, ne de olsa güney kısmın yalnızlığı bozulmuştu artık, oysa ben iyice bana aitmiş gibi hissediyordum buraları. Burası gizli eyaletimdi benim ve hiç kimsenin –o üç kulübedeki yoksul balıkçılara izin vardı–, köyün dışından gelen hiç kimsenin bunu yapmaya hakkı yoktu. İşte bu yüzden meraklanıp, Bourani'nin, yani villanın olduğu burnun diğer yakasındaki kayalık koya indiğini bildiğim bir patikayı takip ettim.

Deniz ve bir şerit halinde uzanan bembeyaz taşlar nihayet çamların arasından parıldadı. Kıyısına kadar geldim. Çakıllarla kaplı, geniş ve açık bir koydu, cam gibi parlayan deniz iki burnun arasında kalıyordu. Solda kalan ve daha dik olan taraf, yani doğudaki burun Bourani'ydi ve burada villa ağaçların arasına gizlenmişti, ki bu ağaçlar da adadaki her yerden daha gürdü. Daha önce iki üç kere gittiğim bir sahildi ve ada sahillerinin çoğu gibi burası da insana, oraya ilk ayak basan, orayı ilk gören, orada ilk var olan kişi olma gibi hoş bir yanılsama veriyordu; ilk insan olma hissi. Villada birinin olduğuna dair herhangi bir belirti yoktu. Sahilin daha açık olan batı ucuna ilerledim, yüzdüm, ekmek, zeytin ve *zouzoukakia*, yani mis kokulu soğuk köftelerden oluşan öğle yemeğimi yedim ve kimseleri görmedim.

Sonra o öğle sıcağında yakıcı çakılları geçerek, koyun villaya yakın

ucuna vardım. Ağaçların arasında beyaz badanalı, küçücük bir kilise vardı. Kapısındaki yarıktan bakınca içeride devrik bir sandalye, boş bir şamdan ve ufak bir paravanın üzerine naif bir şekilde boyanmış bir dizi ikonun olduğunu gördüm. Yaldızlı kâğıtla kaplı leke içindeki bir haç kapıya iğnelenmişti. Birisi arkasına çalakalem *Ayos Demetrios* –Aziz James yazmıştı. Tekrar sahile döndüm. Sahil, sık çalılıkların ve ağaçların arasına düşerek oldukça ürkütücü dağ kütleleri oluşturmuş kayalarla son buluyordu. İlk defa dikenli tellerin farkına vardım, bayırın eteğinden yetmiş, seksen metre ötedeydi; çit, burnun olduğu tarafı bırakıp, ağaçlarla iyice bütünleşmişti. Yaşlı bir kadın bile zorlanmadan o paslı telleri geçerdi geçmesine, ama adada ilk kez dikenli tellerle karşılaşıyordum ve hiç hoşuma gitmemişti. O ıssızlığa bir hakaretti bu.

Tam ağaçlarla kaplı o cayır cayır, dik bayıra bakıyordum ki, yalnız olmadığım duygusuna kapıldım. Biri beni izliyordu. Önümdeki ağaçlara bakındım. Hiçbir şey yoktu. Biraz daha tepedeki kayaların yanına, çalılıkların arasındaki tel örgünün oraya yürüdüm.

Tam bir şoktu. İlk baştaki kayanın ardında bir şey parıldıyordu. Mavi kauçuk bir paletti bu. Biraz ötesinde, başka bir kayanın incecik gölgesinde paletin diğer eşi ile bir havlu duruyordu. Tekrar etrafıma bakındım ve havluyu ayağımla kenara ittim. Altında bir kitap vardı. Kapağını görür görmez tanımıştım: En yaygın çağdaş İngiliz şiiri antolojilerinden biriydi, benimki de okuldaki odamdaydı. Öyle beklenmedik bir durumdu ki, çalındığını düşünüp, acaba benimki olabilir mi diyerek salak salak bakakaldım kitaba.

Benimki değildi. Sahibi içine adını yazmamıştı, ama özenle kesilmiş, bir dolu ufacık düz beyaz kâğıt vardı arasında. Çevirdiğim ilk işaretli sayfada "Little Gidding"den dört dizenin kırmızı mürekkeple altı çizilmişti.

Keşfetmenin peşini bırakmamalıyız
Ki tüm bu keşiflerimizin sonunda
Başladığımız yere varmış
Ve o yeri ilk defa anlamış olacağız.

Son üç dizenin yanında fazladan dik bir çizgi daha vardı. Bir sonraki ufak kâğıt parçasının olduğu yere bakmadan evvel kafamı kaldırıp ye-

* We shall not cease from exploration/ And the end of all our exploring/ Will be to arrive where we started/ And know the place for the first time. (T.S. Eliott.)

niden o sık ağaçlı eğime baktım. Bu ve diğer bütün kâğıtlar, adalara ya da denize dair imge ve göndermelerin olduğu sayfalardaydı. Belki bir düzine falan vardı bunlardan. O gece daha sonra, kendi kitabımda birkaç pasajı fark ettim.

Adalardan oluşmuş ufacık yatağında her biri...*
Şehirlerden uzak, aşkın masum olduğu yerde.

Auden'den bu iki dize işaretlenmiş, arada kalan iki dizeye ise dokunulmamıştı. Ezra Pound'inkilere de, gene atlaya atlaya, bir dolu işaret konmuştu.

Gel, yoksa yıldızların med cezri çekilecek sessizce.**
Doğu yönüne bunun çekilme saatinden sakın,
Şimdi! Ne de olsa iğne ruhumda ürperir!..
Yıldız seliyle alay etme, tüm mesele olmaktır.

Bir de bu:

O ki, ölü de olsa aklı tamamen yerinde!***
Bu ses karanlıkta geldi
Önce gitmelisin o yoldan
cehenneme
Ceres'in kızı Proserpine'nin kameriyesine,
Havada asılı karanlıktan geçip, Tiresias'ı görmeye,
Kördü o, cehennemdeki bir gölge
Öyle bilgi doludur ki güçlü adamlar yetişemez ona,
Sen kendi yolunun sonuna gelmeden önce.
Bilgi ki, bir gölgenin gölgesi,
Yine de bilginin ardından açılmalısın denizlere
Uyuşturulmuş canavarlardan daha az şey bilsen de.

---

* Each in his little bed conceived of islands.../ Where love was innocent, being far from cities

** Come, or the stellar tide will slip away./Eastward avoid the hour of its decline,/ Now! for the needle trembles in my soul!.../ Mock not the flood of stars, the thing's to be.

*** Who even dead, yet hath his mind entire!/ This sound came in the dark/ First must thou go the road to hell/ And to the bower of Ceres' daughter Proserpine, Through overhenging dark, to see Tiresias,/ Eyeless that was, a shade, that is in hell/ So full of knowing that the beefy men know less than he,/ Ere thou come thy road's end/ Knowledge the shade of a shade,/ Yet must thou sail after knowledge/ Knowing less than drugged beasts.

Sıcacık bir rüzgâr, yazın hemen hemen her günü Ege'de esen o meltem, çakılların üzerine tembel tembel bükülen kamçıları andıran dalgacıklar gönderiyordu. Görünürde bir şey yoktu, her şey beklemedeydi. Aynı günde ikinci kez kendimi Robinson Crusoe gibi hissediyordum.

Kitabı tekrar havlunun altına koydum ve oldukça sıkılgan bir tavırla yüzümü bayıra döndüm, gerçekten izlendiğime ikna olmuştum artık; sonra eğilip havluyu ve kitabı yerden alarak, paletlerin olduğu kayanın tepesine koydum, böylece biri onları almaya gelecek olursa kolayca bulabilecekti. Maksat kibarlık falan değil, şu gizli gözler konusundaki merakımı gidermekti. Havluya kadın parfümü kokusu sinmişti; güneş yağı kokusu.

Giysilerimin olduğu yere döndüm ve göz ucuyla sahili taradım. Bir süre sonra sahilin arka tarafındaki çam ağaçlarının gölgesine kaçtım. Kayanın üzerindeki beyaz nokta güneşin altında parlıyordu. Sırtüstü uzanıp uykuya daldım. Çok uzun sürmüş olamaz. Ama uyanıp da sahile baktığımda eşyaların gitmiş olduğunu gördüm. Kız –kız olduğuna karar vermiştim– sessiz sedasız toparlanmıştı. Giyinip aşağı indim.

Okula çıkan bildik patika, koyun ortasında başlıyordu. Bu uçta ise, tellerle çevrili kıyının yukarı taraflarına çıkan bir küçük patika daha vardı. Dik bir yoldu bu ve çitin içinde kalan bitkilerin sıklığından fazla bir şey görünmüyordu. Kuytuluklardan yabani kılıç çiçeklerinin ufak pembe başları taşınıştı ve en sık çalılıkların arasında bir ötleğen kuşunun çınlayan sesiyle tutturduğu bir şarkı duyuluyordu. Benden yalnızca birkaç metre ötede ötüyor olmalıydı, sesi tıpkı bir bülbülünki gibi içli, ama çok daha kesik geliyordu. Amacı uyarmak mı yoksa tuzağa düşürmek miydi kuşun? Karar veremedim, ama bunun bir anlamı olduğunu düşünmemek elde değildi. Azarladı, çağladı, ciyakladı, çınladı, şakıdı, büyüledi.

Derken çalılıkların ötesinde bir yerden bir çan sesi işitildi. Kuş ötmeyi bıraktı, ben de tırmanmaya koyuldum. Çan gene çaldı, üç defa. Belli ki insanları yemeğe, çaya falan çağırıyordu ya da belki de bir çocuk oynuyordu sadece. Çok geçmeden burnun arka tarafında eğim bitti ve ağaçlar seyreldi, ama bitki örtüsü aynı yoğunluğunu koruyordu.

Sonra karşıma bir bahçe kapısı çıktı, zincirli ve boyalıydı. Ama boyası soyulmuş, zinciri paslanmıştı ve kapı sövesinin sağ yanındaki teller zorlanarak bir geçiş yolu oluşturulmuştu. Oradan, çimenlik genişçe bir yol, burun boyunca hafif bir meyille denize iniyordu. Ağaçların arasından kıvrılarak uzanıyor, evi tamamen gözlerden uzak tutuyordu. Bir an kulak kabarttım, ama ses gelmedi. Tepenin aşağısındaki kuş gene ötmeye başladı.

Sonra o şeyi gördüm. Teldeki açıklıktan geçtim. İki üç ağaç ötede, zar zor okunan bir yazıydı, İngiltere'deki *Sınırı geçenler cezalandırılır* ilanlarına benzer, bir çamın gövdesinin yüksekçe bir yerine kabaca çakılmıştı. Ama bu ilanda, beyaz zemin üzerine mat kırmızı harflerle SALLE D'ATTENTE* yazıyordu. Sanki yıllar önce bir Fransız istasyonundan alınıp konmuş gibi bir hali vardı; böyle eskilerden kalma bir öğrenci şakası falan gibi. Levhanın emayesi dökülmüş, altından kanserli kitleler halinde paslı metali ortaya çıkmıştı. Bir köşesinde üç dört tane eskiden kalma kurşun izlerini andıran delikler vardı. Mitford'un uyarısıydı bu: Bekleme salonundan uzak dur.

Eve doğru devam edip etmemekte kararsız, merakla kötü muamele görme korkusu arasında gidip gelerek, çimenli patikada öylece dikildim. Hemen bu villanın Mitford'un tartıştığı işbirlikçiye ait olduğunu tahmin ettim; ama orijinalinden Eliot ve Auden okuyacak kadar kültürlü ya da bunları okuyabilecek misafirleri olan birinden çok dalavereci, fare suratlı bir Yunan Laval'i** gelmişti başta gözümün önüne. Olduğum yerde öyle uzun kalmıştım ki, kararsızlığımdan rahatsız olup kendimi geri dönmeye zorladım. Yeniden teldeki aralıktan geçip, ana sırta çıkan patikayı takip ettim. Yol az sonra bir keçi yoluna dönüştü, ama belli ki kısa bir süre önce kullanılmıştı, çünkü bütün o güneşten solmuş gri taşların arasında toprağın kızıllığını ortaya çıkaran ters dönmüş taşlar da vardı. Ana sırta geldiğimde arkama baktım. O noktadan ev görünmüyordu, ama nerede olduğunu biliyordum. Deniz ve dağlar akşam güneşinin dinginliğiyle dalgalanıyordu. Her şey huzur içindeydi, her bir madde ve boşluk, altuni hava ve dilsiz mavilikler bir Claude tablosuydu adeta; ve okula giden dolambaçlı dik patikayı indiğimde adanın kuzey tarafı diğerine kıyasla çok keyifsiz ve sıradan görünmüştü gözüme.

11 Ertesi sabah kahvaltıdan sonra Demetriades'in masasına gittim. Bir önceki akşam köydeydi ve ben de dönüşünü beklememiştim. Demetriades hastalık derecesinde güneşten ve kır hayatından nefret

* (Fr.) Bekleme salonu. (ç.n.)

** Pierre Laval (1883-1945). İkinci Dünya Savaşı sırasında Almanya ile işbirliği yapmış Fransız siyasetçi. Savaşın sonunda devlete komplo kurduğu ve düşmanla işbirliği yaptığı gerekçesiyle idam edilmişti. (ç n.)

eden ufak tefek, tıknaz ve kurbağa suratlı bir Korfuluydu. Sürekli adada sürmemiz gereken "iğrenç" taşra hayatından şikâyet edip dururdu. Atina'da bir gece hayatı vardı, fahişelerle yatıp kalkıp yemek yemek oradaki iki hobisiydi. Bütün parasını bu iki amaç uğruna ve üstüne başına harcardı ve yüzünde solgun, itici ve soysuz bir ifade olması gerektiği halde daima ak pak ve kusursuz görünürdü. Tarihteki kahramanı Casanova'ydı. Ne var ki kendisinde, zekâ şöyle dursun, İtalyanlara has o Boswellyen* çekicilikten eser yoktu, yine de o bir neşeli, bir kederli haliyle, Mitford'un söz ettiğinden çok daha iyi bir arkadaş olmuştu bana. En azından ikiyüzlü değildi. İçten içe kendilerine güvenen bütün insanlarda olan bir çekiciliğe sahipti, böyle bir karışımdı işte.

Onu bahçeye çıkardım. Takma adı Méli'ydi, yani bal. Tatlı şeylere karşı çocukça bir düşkünlüğü vardı.

"Méli, şu Bourani'deki adam hakkında ne biliyorsun?"

"Onunla tanıştın mı?"

"Hayır."

"Heey sen!" Badem ağacına bir kelime kazıyan oğlanın tekine aksi bir sesle bağırdı. Casanova kişiliği yalnızca özel hayatında ortaya çıkıyordu; sınıfta bir komutandan farksızdı.

"Adını bilmiyor musun?"

"Conchis." *Ch*'yi üstüne basa basa vurgulamıştı.

"Mitford onunla atıştığını söylemişti. Tartışmışlar yani."

"Yalan söylüyordu. Hep yalan söylerdi."

"Belki de. Ama onunla karşılaşmış olmalı."

"*Po po.*" *Po po*, "Sen onu benim külahıma anlat"ın Yunancasıydı. "O adam asla kimseyle görüşmez. Asla. İstersen diğer hocalara sor."

"Ama neden?"

"Iıh..." Omuzlarını silkti. "Bir dolu hikâye var bu konuda. Ben de bilmiyorum tam."

"Hadi canım."

"İlginç bir şey yok cidden."

Arnavut kaldırımlı bir yoldan aşağı yürüdük. Méli sessizlikten hazzetmiyordu ve çok geçmeden Conchis hakkında bildiklerini anlatmaya koyuldu.

"Savaşta Almanlara çalışmıştı. Köye hiç uğramaz. Gelse köylüler onu taşa tutar zaten. Bir görsem ben de aynı şeyi yapardım gerçi."

* James Boswell (1740-1795) Samuel Johnson'un biyografisini yazarak üne kavuşmuş bir avukat. Boswell, İngiliz argosunda yalaka, dalkavuk gibi anlamlarda kullanılır. (ç.n.)

Sırıttım. "Neden?"

"Çünkü adam zengin ve Paris'te olabilecekken, gelmiş bunun gibi ıssız bir adada yaşıyor..." Pembe sağ elini hızlı dairecikler çizerek salladı, pek sevdiği bir hareketti. En derin tutkusu, Seine Nehri'ne bakan, penceresi olmayan ve bunun gibi türlü garipliklerle dolu bir odası olan bir daireydi.

"İngilizce biliyor mu?"

"Galiba. Ama sen ne diye bu kadar ilgilisin ki onunla?"

"Değilim. Sadece evi gördüm."

Meyve bahçelerinden ve patikaların arasından geçip yüksek beyaz duvarlara çarpan ortaokulun zili duyuldu. Sınıfa dönerken Méli'yi ertesi akşam köyde benimle yemek yemeye davet ettim.

Köyün en önde gelen *estiatoras*'ı,* Sarantopoulos adındaki çam yarması gibi adam, Conchis hakkında biraz daha fazla şey biliyordu. Yanımıza geldi ve biz onun pişirmiş olduğu yemeği yerken o da bir bardak şarap içti. Conchis'in bir işbirlikçi olduğu değil, ama münzevi olduğu ve köye hiç uğramadığı doğruydu. İşgâl sırasında Almanlar tarafından belediye başkanı yapılmıştı ve o da köylüler için elinden geleni yapmıştı aslında. Eğer şimdi popüler değilse bunun tek sebebi erzakının büyük bir kısmını Atina'dan getirtmesiydi. Adam uzun bir hikâye anlatmaya koyuldu. Ada lehçesini anlamak zordu, diğer Yunanlılar için bile zordu bu ve ben de tek kelime anlamamıştım. Ciddi bir edayla masanın üzerinden eğildi. Demetriades sıkılmış görünüyordu ve adam sustukça kayıtsızca kafa sallıyordu.

"Ne dedi Méli?"

"Hiç. Bir savaş hikâyesi işte. Önemli bir şey yok."

Sarantopoulos'un gözü aniden arkamızdaki bir şeye takıldı. Demetriades'e bir şeyler söyleyip kalktı. Arkama döndüm. Kapıda uzun boylu, mahzun görünüşlü bir adalı vardı. Uzun, çıplak odanın en uzak köşesine, adalılar köşesine gitti. Sarantopoulos'un elini adamın omzuna koyduğunu gördüm. Adam kuşkulu kuşkulu bizi inceledikten sonra masamıza gelmeye razı oldu.

"Bay Conchis'in *agogiati*'sıdır."**

"Nesi dedin?"

* Lokantacı. (ç.n.)

** Rehber. (y.h.n.)

"Bir eşeği var. Bourani'ye posta ve yiyecek götürür."

"Adı ne?" Adı Hermes'ti. Öyle fazla göze çarpacak ölçüde parlak olmayan öğrencilerin isimlerinin Sokrat ve Aristo, odama çekidüzen veren o çirkin yaşlı kadınınkinin de Afrodit olmasına artık gülmeyecek kadar alışmıştım. Eşeği olan adam oturdu ve oldukça isteksiz bir tavırla ufak bir bardak reçine şarabı içmeyi kabul etti. Kehribar rengi sabır boncuklarını, *koumbologi*'sinin* tanelerini kaydırdı. Tek gözü sakattı, netameli bir solgunlukla sabit bakıyordu. Daha çok ıstakozunu yemekle uğraşan Méli adamdan biraz bilgi koparmıştı.

Bay Conchis ne yapardı? Yalnız yaşardı –evet, yalnız– bir de kâhyası vardı ve anlaşılan bahçesiyle de bizzat kendi ilgilenirdi. Kitap okurdu. Bir dolu kitabı vardı. Bir piyanosu vardı. Birçok dil bilirdi. *Agogiati* bunların hangileri olduğunu bilmiyordu –ona göre hepsiydi. Kışın nereye giderdi? Bazen Atina'ya, bazen de başka ülkelere. Hangilerine? Bilmiyordu. Mitford'un Bourani'yi ziyaret ettiğini bilmiyordu. Ziyaret eden kimse olmamıştı.

"Sor bakalım, Bay Conchis'i ziyaret edebilir miyim acaba?"

Hayır; bu imkânsızdı.

Yunanistan'da, bu merakımız çok doğal bir durumdu –garip olan onun ketumluğuydu. O da herhalde bu somurtukluğundan dolayı seçilmişti. Gitmek üzere ayaklandı.

"Orada güzel kızlardan oluşan gizli bir harem kurmadığına eminsin değil mi?" dedi Méli. *Agogiati* efkârlı çenesini ve gözkapaklarını hayır anlamında sessizce yukarı kaldırdı ve sonra küçümseyici bir edayla arkasını dönüp gitti.

"Köylüye bak yaa!" Méli adamın arkasından en rezil Yunanca küfrü salladıktan sonra nemli eliyle bileğimi tuttu. "Sevgili arkadaşım, bir keresinde Mikonos'da karşılaştığım iki adamla iki bayanın nasıl sevişiklerini anlattım mı ben sana hiç?"

"Evet. Ama sorun değil."

Feci bir hayal kırıklığına uğradığımı hissediyordum. Ve bunun tek sebebi de söz konusu akrobatik dörtlünün nasıl bir kongre oluşturduklarını harfi harfine üçüncü kez dinleyişim değildi.

Okula dönünce, haftanın geri kalanında, biraz daha bilgi topladım.

* Yunan mitolojisinde tanrıların habercisi ve Zeus'un oğlu. (ç.n.)
** Tespih. (y.h.n.)

Hocalardan sadece iki tanesi savaştan önce gitmişti oraya. İkisi de Conchis'i o zaman bir iki kez görmüşlerdi, ama okul 1949'da yeniden başladığından beri hiç görmemişlerdi. Biri onun emekli bir müzisyen olduğunu söyledi. Diğeri ise onun çok kinik bir adam ve ateistin teki olduğunu düşünüyordu. Sonuçta ikisi de Conchis'in özel hayatını gizli tutan bir adam olduğu konusunda hemfikirdi. Savaşta Almanlar onu köyde yaşamaya zorlamışlardı. Bir gün adada üç beş *andarte* –direnişçi– ele geçirmişler ve Conchis'e onların işini bitirmesini emretmişlerdi. O ise reddetmiş ve bir grup köylüyle beraber kurşuna dizilmesine karar verilmişti. Ne var ki mucize eseri hemen öldürülmemiş ve kurtulmuştu. Bu aynen Sarantopoulos'un bize anlattığı hikâyeydi. Birçok köylünün ve doğal olarak akrabaları Alman misillemesinde katledilmiş olan bütün o insanların gözünde Conchis'in emredileni yapması gerekiyordu. Ama hepsi geride kalmıştı. Eğer bir hata yaptıysa bu Yunanistan'ın şerefi içindi. Yine de, o bir daha köye adım atmamıştı.

Derken ufak, ama tuhaf bir şey keşfettim. Demetriades'in yanı sıra, bir yıldır o okulda olan birçok hocaya, Leverrier'in, yani Mitford'dan önceki öğretmenin ya da bizzat Mitford'un, Conchis hakkında konuştuklarını duyup duymadıklarını sordum. Cevap hep hayırdı –Leverrier söz konusu olduğunda bu durum anlaşılabilirdi belki, çünkü o çok ağzı sıkı, bir hocanın da kafasına hafifçe vurarak ifade ettiği gibi, "fazla ciddi" bir tipti. Son ağzını aradığım kişi biyoloji hocasıydı, odasında kahve içiyorduk. Karazoglou o bozuk, kahve aromalı Fransızcasıyla Leverrier'in oraya hiç gitmediğinden emin olduğunu söyledi, yoksa mutlaka haberi olurdu. Leverrier'i diğer bütün hocalardan daha iyi tanıyordu; her ikisi de botanikle ilgiliydiler. Bir grup çekmeceyi altüst edip aradıktan sonra içinde, Leverrier'in üst üste yığdığı kuru çiçeklerle beraber bir yığın kâğıdın olduğu bir kutu ortaya çıkardı. İleri düzeyde bir teknik kelime dağarcığına sahip ve takdire şayan güzellikte bir el yazısıyla alınmış uzun notlar ve aralarda da siyah mürekkep ve suluboyayla çizilmiş, profesyonel görünüşlü taslaklar vardı. Lakayt bir şekilde kutuyu karıştırırken kuru çiçekli kâğıtlardan biri yere düştü, notlarla dolu bir kâğıda iliştirilmişti. Kendini tutan ataştan kurtulmuştu. Arkasında bir mektubun giriş kısmı görünüyordu, sonradan üzeri karalanmış da olsa hâlâ okunabiliyordu. Mektup 6 Haziran 1951 tarihliydi, iki yıl öncesiydi yani. *Sevgili Bay Conchis, korkarım o olağandışı...* ve gerisi yoktu.

Hiçbir şey fark etmemiş olan Karazoglou'na tek kelime etmedim; ama hemen o an orada Bay Conchis'i ziyaret etmeye karar verdim.

Neden birden onu bu kadar merak ettiğimi bilemiyorum. Kısmen, başka merak edilecek bir şeyin olmayışı, adadaki tipik eften püften işlerle uğraşma takıntısı; kısmen Mitford'un o gizemli lafı ve Leverrier ile ilgili keşiften; kısmen de –belki de en çok– orayı ziyaret etmek gibi bir hakkım olduğuna dair o tuhaf histen. Benden öncekilerin ikisi de bu görüşülemeyen adamla görüşmüş ve bu konuda konuşmak istememişti. Şimdi sıra bendeydi.

O hafta bir şey daha yaptım: Alison'a mektup yazdım. Zarfın üzerine Russell Meydanı'ndaki evin alt katında oturan Ann'in adresini yazıp gönderdim ve ondan bu mektubu Alison neredeyse oraya göndermesini rica ettim. Mektupta hemen hemen hiçbir şey söylemiyordum; sadece onu birkaç defa düşündüğümü, "bekleme salonu"nun ne anlama geldiğini keşfettiğimi; ve bana eğer gerçekten istiyorsa cevap vermesini, vermezse de bunu anlayacağımı ifade ettim.

Adada insanı sık sık geçmişe götüren bir şey vardı. Öyle çok alan, öyle çok sessizlik vardı ve öyle az insanla görüşülüyordu ki, insan şimdiyi kolayca gözden çıkarıyordu ve işte o zaman geçmiş on kat daha yakın görünüyordu göze. Muhtemelen Alison kaç haftadır beni bir an bile düşünmemiş ve üzerime yarım düzine daha adamla ilişkiye girmişti. Bu yüzden ben de mektubu, insan nasıl bir şişenin içine mesaj koyup denize fırlatırsa öyle postalamıştım; o kadar da laf olsun diye değildi belki, ama buna yakın bir şeydi.

12 Sürekli esen o sıcacık rüzgârın yokluğu, bir sonraki cumartesi gününü boğucu bir sıcağa gömmüştü. Ağustosböcekleri ötmeye başlamışlardı. Doğru ritmi bir türlü tutturamadan, akordu bozuk bir koro halinde şamata yapıyorlar, insanın sinirlerini tırmalıyorlardı, ama sonunda bu sese öyle alışmıştık ki, bir gün yağmur çiseleyip de onlar sustuklarında, sessizlik bir infilak etkisi yaratmıştı. Çam ormanının havasını tamamen değiştirmişlerdi. Şimdi cıvıl cıvıl ve dopdoluydu orman, kulağa çalınan, ama göze görünmeyen bir enerji kovanıydı sanki, bütün o halis dinginliği uçup gitmişti, çünkü her yan *tzitzikia*nın* haricinde, kızıl

* Yun. Bir çekirge türü. (ç.n)

kanatlı çekirgelerle, ağustosböcekleriyle, kocaman eşekarılarıyla, arılarla, tatarcıklarla, at sinekleriyle ve daha on binlerce ne olduğu belirsiz türde böcekle titreşiyor, vınlıyor ve vızıldıyordu. Kimi kısımlarda kara sinek bulutları insanı canından bezdiriyordu, haliyle ben de sövüp sayarak ve havaya şamarlar savurarak, çağdaş bir Orestes* edasıyla ağaçların arasından tırmandım.

Yeniden sırta varmıştım. O rüzgârsız sıcakta deniz dupduru bir türkuvaza, uzaklardaki dağlarsa küllü bir maviye bürünmüştü. Bourani civarındaki çam ağaçlarının titreşen yeşil taçlarını görebiliyordum. Ağaçların arasından çıkıp, küçük kilisenin olduğu sahildeki çakılların oraya varmam öğleyi bulmuştu. Kimsecikler yoktu. Kayalıkların etrafına bakındım, ama hiçbir şey yoktu ve izlendiğimi hissetmiyordum. Biraz yüzdüm, sonra siyah ekmek, bamya ve kızarmış kalamardan oluşan yemeğimi yedim. Güneyde büyükçe bir kayık pat pat sesleri eşliğinde, tıpkı bir yaban ördeğinin yavrularını sürüklemesi gibi, arkasında sıra sıra altı tane fenerli sandalı çekerek ilerliyordu. Kayığın burnundan çıkan dalgalar, suyun o kaymak gibi mavi yüzeyinde bir serabı andıran karanlık dalgacıklara yol açıyordu, ki sandallar burnun batısının ardında gözden kaybolduğunda medeniyetten geriye kalan tek şeydi bunlar. Berrak mavi suyun taşlardaki minik fışırtıları, beklemedeki ağaçlar, yorulmak nedir bilmeyen binlerce böcek ve sessizliğe gömülü koca bir alan vardı artık. Bir çamın cılız gölgesinde, yer ve zaman kavramından uzak, yabanıl Yunanistan'ın verdiği o mutlak kopukluk hissiyle kestirdim biraz.

Güneş kayıp üzerime geldi ve cinsel duygularımı uyandırdı. Alison'ı ve onunla sevişmelerimizi düşündüm. Keşke yanımda olsaydı dedim, çırılçıplak. Çam ağaçlarının iğneleri üzerinde sevişir, sonra yüzer ve sonra gene sevişirdik. Buruk bir hüzün kapladı içimi, hem hatırlama hem de anlamanın verdiği bir hüzün; neler olduğunu ve aslında neler olabileceğini hatırlamak ve hepsinin geçmişte kaldığını anlamak; ama ne mutlu ki aynı zamanda diğer şeylerin de geçmişte kaldığını –en azından kendimle ilgili bazı yanılsamaların, sonra frenginin, ne de olsa tekrarlayacağını gösteren hiçbir belirti yoktu– anlamak ya da anlamaya başlamak. Fiziksel anlamda kendimi çok iyi hissediyordum. Hayatımın ne yöne

* Yunan tragedyasında, Agamemnon ve Klytaimnestra'nın oğlu. Agamemnon, ihaneti üzerine karısı Klytaimnestra tarafından önce aldatılır, sonra da öldürtülür, babasına düşkün olan Electra ise onun intikamını almak için Orestes'i ayaklandırır ve annelerini öldürtür. (ç.n.)

doğru gittiğini ise hiç bilmiyordum; ne var ki o gün deniz kenarında öylece uzanırken bunun pek de önemi yok gibiydi. Var olmak yeterliydi. Beni alıp götürecek bir itkinin korkusuz beklentisi içinde, kendimi askıya alınmış gibi hissediyordum. Yüzüstü dönüp, bir hayvan gibi, hiçbir suçluluk ya da utanç duymaksızın, Alison'ın hayaliyle seviştim, toprağa yayılmış, duyarlılık gözeten bir makineydim sadece. Sonra da kızgın taşların üzerinden denize koştum.

Dikenli teller ve çalıların yanından patikayı tırmandım, boyası dökük kapının yanından geçtim ve gizemli tabelanın önünde bir kez daha durdum. Çimenli patika dümdüz gidiyor, kıvrılıyor, sonra hafif aşağı doğru meyilleniyor ve ağaçların arasından yeniden ortaya çıkıyordu. Öğleden sonra güneşinin etkisiyle göz kamaştırıcı bir beyazlığa bürünen ev, gölgede kalan arka cephesiyle karşımda duruyordu. Belli ki kendisinden önce var olan küçük bir kulübenin denize inen tarafına inşa edilmişti. Düz bir çatısı ve güneyle doğu cephelerinde ince kemerli sıra sütunları olan kare bir yapıydı. Sütunların üzerinde bir teras vardı. Birinci kattaki bir odadan bu terasa açılan kapı kanatlarının açık olduğunu görebiliyordum. Evin doğuya bakan arka cephesinde sıra sıra kılıç çiçekleri ve canlı kırmızı ve sarı çiçeklerle dolu küçük çalı kümeleri diziliydi. Denize bakan güney cephesinin önündeyse çakıllık bir alan uzanıyor, sonra da ansızın denize iniyordu. Çakılların her iki köşesinde de, etrafı kireçli taşlarla düzgünce çevrelenmiş palmiyeler duruyordu. Çam ağaçları da manzara iyice açılsın diye seyreltilmişlerdi.

Ev canımı sıkmıştı. Fazlasıyla Côte d'Azur bir havası vardı, hiç Grek durmuyordu. İsviçre'nin karı gibi bembeyaz ve gösterişliydi ve kendimi huzursuz ve kaba hissetmeme yol açmıştı.

Üç beş basamak çıkıp, kırmızı karo döşenmiş yandaki sütunlu kısma vardım. Üzerinde yunus şeklinde demir bir tokmak olan kapalı bir kapı vardı. Yanındaki pencerelerin panjurları da sıkı sıkı kapatılmıştı. Kapıya vurdum; vuruşlarım taş zeminde sertçe yankılandı. Ama açan olmadı. Ev ve ben böcek sesleri deryasında sessizce bekledik. Sütunların yanından, evin güney cephesinin olduğu köşeye doğru ilerledim. Orada sütunlar daha geniş ve ince kemerler de daha belirgindi; yoğun gölgeli bir alanda durup, ağaç tepelerinin ve denizin ötelerinde canlılığını yitirmiş bozleylak renkli dağları seyrettim... Sanki aynı yerde daha önce bulunmu-

şum gibi bir *déjà vu* hissine kapılmıştım, kemerlerin tam o kısmının önünde, tam da o gölge ve dışarıda kavrulan manzaranın zıtlığında –neden bilmiyorum.

Sütunluğun ortasında iki tane eski bambu sandalye ve yöresel mavi-beyaz bir örtünün serili olduğu ve üzerinde altlıklarıyla beraber iki fincanın ve muslin peçetelerle kaplı iki büyük tabağın durduğu bir masa vardı. Duvarın dibinde yine bambudan minderli bir kanepe duruyordu ve açık duran balkon kapısının yan tarafındaki bir rafta, tokmağından soluk kestane rengi püsküller sarkan ve pırıl pırıl parlayan ufak bir çan asılıydı.

Çay masasının iki kişilik hazırlandığını fark ederek utana sıkıla bir köşeye çekildim, sıvışmaya can atan tipik İngiliz halimin bilincindeydim. Derken, hiç ummadığım bir anda kapıda biri belirdi.

Gelen Conchis'ti.

13 Daha ilk bakışta beklendiğimi anladım. Beni hiçbir şaşırma belirtisi göstermeksizin, surat ekşitmeye yakın hafif bir tebessümle karşıladı.

Kel denebilecek kadar saçsız, meşin gibi koyu derisi olan, kısa boylu, zayıf bir adamdı. Kaç yaşında olduğunu söylemek imkânsızdı: Belki altmış, belki de yetmiş vardı; lacivert bir gömlek, diz hizasında bir şort ve üzerinde tuz kalıntıları olan bir çift spor ayakkabı giymişti. En belirgin özelliği gözlerindeki yoğunluktu; çok koyu bir kahverengiydi, dimdik, bir maymununki gibi delici bakışlara sahipti ve bu bakışlar göz alıcı açıklıktaki göz aklarıyla daha da belirginleşiyordu; insan gözü değillerdi sanki.

Bir tür sessiz selam vermek maksadıyla sol elini hafifçe kaldırdı, sonra da hazırladığım kelimeleri kursağımda bırakarak, uzun adımlarla sütunların köşesine ilerledi ve kulübeye doğru seslendi.

"Maria!"

Cevap olarak zayıf bir bağırış geldi.

Döndüğünde, "Benim adım..." diyecek oldum.

Ama o yine, bu defa susturmak için, sol elini kaldırdı; kolumdan tuttu ve beni sütunların kenarına götürdü. İnsana neye uğradığını şaşırtan bir otoritesi, kesin bir kararlılığı vardı. Manzaraya, sonra bana baktı.

Hemen aşağıda, çakılların kenarında biten çiçeklerin o safranımsı hoş kokusu bulunduğumuz gölgelik alana geliyordu.

"İyi seçmiş miyim?"

Mükemmel bir İngilizcesi vardı.

"Harika. Ama izin verin –"

Bir kez daha o esmer ve kaslı kolu, beni sustururcasına denize, dağlara ve güneye uzandı, sanki ben tüm bunları hakkıyla takdir etmesini bilememişim gibi. Yandan ona baktım. Kesinlikle çok nadir gülümseyen bir adamdı. Yüzünde böyle maskeye benzer, duygudan arınmış bir hal vardı. Burnunun yanlarından ağzının köşelerine doğru derin kırışıklıklar iniyordu; bunlarda tecrübe, hâkimiyet ve aptallara tahammülsüzlük saklıydı hep. Hafif kaçıktı, kuşkusuz zararsızdı, ama yine de kaçıktı işte. Beni başka biri mi sandı acaba diye düşündüm. Maymun gözlerini üzerime dikti. Sessizlik ve o dik bakış kaygı vericiydi, hafiften de komik, böyle sanki bir kuşu hipnotize etmeye çalışır gibi.

Birden garip bir şekilde başını hızlıca salladı; sorgulayıcı, retorik bir soru sorar gibi, cevap beklemeksizin. Sonra değişti, sanki o ana kadar aramızda geçenler prova edilmiş ve planına göre uygulanmış bir şakaydı, zırvalıktı ve artık sona erebilirdi. Ve ben yine neye uğradığımı şaşırdım. Sonuçta adam kaçık filan değildi. Bana gülümsemişti bile ve o maymun gözler neredeyse sincap gözlerine dönüşmüştü.

Tekrar masaya döndü. "Hadi çay içelim."

"Ben sadece bir bardak su istemek için gelmiştim. Bu..."

"Buraya beni görmeye geldiniz. Lütfen. Hayat kısa."

Oturdum. İkinci koltuk benim içindi. Siyahlar, daha doğrusu siyaha kaçan griler içinde yaşlı bir kadın belirdi, yüzü bir Kızılderili kadınınki gibi kırış kırıştı. Hiç de kendisiyle bağdaşmayacak bir şekilde, içinde şık bir gümüş demlik, bir sıcak su çaydanlığı, şeker kâsesi ve bir çay tabağına dilimlenmiş limon olan bir tepsi taşıyordu.

"Bu evin kâhyası Maria."

Onunla son derece düzgün bir Yunanca ile konuştu ve ben kendi adım ile okulun adının geçtiğini duydum. Yaşlı kadın beni başı önde, gülümsemeksizin, hafifçe selamladıktan sonra tepsiyi boşalttı. Conchis tabakların tekinin üzerindeki muslin peçeteyi bir sihirbazın el çabukluğuyla çekiverdi. Tabakta salatalıklı sandviçler vardı. Çayı koydu ve limona işaret etti.

"Benim kim olduğumu nereden biliyorsunuz Bay Conchis?"

"Adımı İngilizce telaffuz edin. 'Ch'yi yumuşak söylemenizi tercih

ederim." Çayından bir yudum aldı. "Hermes'i sorguya çekerseniz, Zeus'un haberi olur."

"Ne yazık ki meslektaşım biraz patavatsızdı."

"Herhalde hakkımdaki her şeyi öğrendiniz."

"Çok az şey öğrenebildim. Ama bu da beni ağırlamanızı daha nazik bir davranış kılıyor."

Gözlerini denize çevirdi. "T'ang hanedanının bir şiiri vardır." Güzide gırtlak sesiyle vurgulamıştı. "'Burada, sınırda, yapraklar düşüyor. Komşularımın hepsi barbar olsa da ve sen, binlerce mil uzakta olsan da, masamın üzerinde her zaman iki fincan durur."

Gülümsedim. "Her zaman mı?"

"Sizi geçen pazar görmüştüm."

"Onlar sizin eşyalarınız mıydı?"

Başını öne eğdi. "Ve sizi bugün öğleden sonra da gördüm."

"Umarım sizi kumsalınızdan mahrum etmemişimdir."

"Yok, mühim değil. Benim özel kumsalım şurası." Çakıllığın ötesine işaret etti. "Ama ben daima kumsalda tek başına olmaktan hoşlanırım. Galiba siz de öyle. Hadi, şimdi sandviçlerinizi yiyin."

Fincanıma biraz daha çay ekledi. İçinde koca koca yaprak parçaları olan, keskin aromalı bir Çin çayıydı. Öteki tabaktaysa *kourabiédes*, pudra şekerine bulanmış konik şekilli çörekler vardı. Çay saatinin ne denli lezzetli bir öğün olabileceğini unutmuştum, ve ben orada, bir kurumda yer alan ve o kurumun yemeklerine ve her türlü şeyine katlanmak zorunda kalan bir adam olarak öylece otururken, bu zengin hayatın kıskançlığıyla ezildiğimi hissettim. Hocalarımdan biriyle çay içişimi hatırlatmıştı bu bana; Magdalen'de, hiç evlenmemiş ihtiyar bir adamdı; ve ben onun odaları, kitapları ve o sakin, titiz ve tıkır tıkır işleyen huzuru karşısında yine aynı kıskançlığa kapılmıştım.

İlk *kourabié*'mden bir ısırık aldım ve takdirkâr bir edayla başımı salladım.

"Maria'nın aşçılığını beğenen ilk İngiliz sen değilsin."

"Mitford da mı?" Gözlerini sertçe üzerime dikti gene. "Onunla Londra'da görüşmüştük."

Biraz daha çay koydu. "Yüzbaşı Mitford hakkında ne düşünüyorsunuz?"

"Pek benlik biri değil."

"Benim hakkımda bir şey söyledi mi?"

"Pek değil. Yani..." Gözleri bana odaklanmıştı. "Yalnızca aranızda bir... anlaşmazlık olduğunu söyledi."

"Yüzbaşı Mitford taşıdığım İngiliz kanından utandırdı beni."

Biraz biraz kimin nesi olduğunu anlamaya başlamıştım; öncelikle İngilizcesi, mükemmel olsa da, pek güncel değildi, daha çok sanki yıllardır İngiltere'den uzak kalmış birininki gibiydi; sonra görünümü de, baştan aşağı yabancıydı. Aralarında kan bağı varmışçasına Picasso'yu andırıyordu; hem kertenkelemsi hem de maymunumsu, yıllar yılı güneşle iç içe geçen bir yaşam, kendi ile yaşam enerjisi arasında kalan her şeyi bir kenara koyan tam bir Akdenizli. Maymunun salgısı, kraliçe arıların özü; doğuştan olduğu kadar, hem kendi seçimiyle hem de pratik yaparak kazanılmış bir yoğunluk. Belli ki giyim kuşam konusunda züppeliği yoktu; ama narsisizmin başka türleri da vardı elbet.

"İngiliz olduğunuzu anlamamıştım."

"Hayatımın ilk on dokuz yılını İngiltere'de geçirdim. Şimdi Yunan vatandaşıyım ve annemin soyadını taşıyorum. Annem Yunanlıydı."

"Ara sıra İngiltere'ye gidiyor musunuz?"

"Nadiren." Çabucak konuyu değiştirdi. "Evimi beğendiniz mi? Kendim tasarlayıp inşa ettim."

Etrafıma bakındım. "Sizi kıskandım."

"Ben de sizi kıskandım. En önemli şeye sahipsiniz. Önünüzde daha keşfedilecek çok şey var."

Yüzünde, genelde bu tür bayat laflara eşlik eden o itici babacan güleşten eser yoktu; dahası bana yönelttiği o kararlı bakışa bakılırsa, bunu laf olsun diye söylemediği çok açıktı.

"Peki. Şimdi sizi birkaç dakikalığına yalnız bırakacağım. Sonra etrafı geziniriz biraz." Onunla beraber ben de ayaklanmıştım, ama o eliyle oturmamı işaret etti. "Çörekleri bitirin. Maria şeref duyacaktır. Lütfen."

Sütunların kenarındaki güneşli kısma doğru yürüdü, kollarını ve parmaklarını esnetti ve yemeğe devam etmem için bir işaret daha yaparak içeri geçti. Oturduğum yerden kreton örtülü kanepenin ucunu ve üzerinde bir kâse içinde bembeyaz çiçeklerin durduğu masayı görebiliyordum. Arkasındaki duvar, tavandan yere kadar kitap raflarıyla kaplıydı. Bir *kourabié* daha aşırdım. Güneş dağların üzerine doğru alçalmaya başlamış, denizse onların o kül rengi donuk gölgelerinde tembel tembel parıldamaktaydı. Derken hiç beklenmedik bir anda gelen antik bir sesle, hızlı bir arpejle irkildim, radyodan ya da plaktan gelemeyecek kadar

canlı bir sesti bu. Yemeyi bıraktım, içimden acaba bu defa beni nasıl bir sürpriz bekliyor diye geçirdim.

Bir an sessizlik oldu, tahmin yürütmem için zaman verilmişti herhalde. Sonra bir klavsenin o sakin ve hüzünlü sesi duyuldu. Duraksadım, ama sonra bu kendi kendine kalma oyununun iki kişiyle de oynanabileceğine karar verdim. Önce çabuk çabuk, sonra ağırdan alarak çaldı; bir iki defa durup bir kısmı baştan çaldı. Yaşlı kadın geldi ve tabakta kalan son birkaç parça çöreği gösterip, o yapmacık Yunancamla övdüğüm an da dahil, bir an için bile yüzüme bakmaksızın sessiz sedasız topladı masayı, münzevi efendi belli ki sessiz hizmetçi seviyordu. Müzik net bir şekilde odadan yayılıp, etrafımda uçuştu ve sütunların arasından güneşe çıktı. Conchis birden durdu, bir bölümü tekrarladı ve başladığı kadar ani bir şekilde sustu. Bir kapı kapandı, sessizlik oldu. Beş dakika geçti, sonra on. Güneş kırmızı karoların üstünden usul usul bana yaklaştı.

Daha önceden içeri girmiş olmam gerektiğini, şimdi onu gücendirdiğimi hissettim. Tam o sırada bir şeyler söyleyerek kapıda belirdi.

"İyi sizi kaçırmadım buralardan."

"Yok canım. Çaldığınız Bach mıydı?"

"Telemann."

"Çok güzel çalıyorsunuz."

"Bir zamanlar *çalardım*. Neyse boş ver. Gel." Konu geçiştirmede üzerine yoktu; o anda yalnızca benden değil sanki zamanın bizzat kendisinden de kaçmak istiyordu.

Ayağa kalktım. "Sizi bir gün tekrar dinlemek isterim." Kendimi davet ettirmek için yaptığım çağrıyı reddederek hafifçe başını eğdi. "İnsan burada müziğe hasret kalıyor."

"Yalnızca müziğe mi?" Ben cevap veremeden devam etti. "Gel. Prospero* size mekânını gezdirsin."

Çakıllık alana giden basamakları inerken, "Prospero'nun bir de kızı vardı," dedim.

"Prospero'nun birçok şeyi vardı." Dönüp tatsız bir bakış fırlattı. "Ve hepsi de genç ve güzel şeyler değildi Bay Urfe."

Savaş günlerini ima ediyor olmalı diye düşünerek nazikçe gülümsedim ve bir süre ağzımı açmadım.

"Burada yalnız mı yaşıyorsunuz?"

"Buna bazısı yalnızlık der. Bazısı demez."

* Shakespere'in *The Tempest* [Fırtına] oyununda her şeyi kontrol ve idare eden bilge büyücü karakteri. (ç.n.)

Bu sözler ağzından bir tür haşin küçümsemeyle çıkmış ve o sırada gözleri uzaklara dalmıştı. Bunu, bir kez daha kafamı bulandırmak için mi, yoksa bir yabancıya daha fazlası söylenmeyeceğinden mi yapmıştı bilemiyorum.

Birbiri ardına bir şeylere işaret ederek hızlı hızlı yürüdü. Taraçalanmış ufak sebze bahçesini; salatalıklarını, bademlerini, uzun yapraklı malta eriklerini, şamfıstıklarını gösterdi. Taraçanın en ucundan yalnızca bir iki saat önce uzandığım o yer görünüyordu.

"İşte Moutsa."

"Böyle dendiğini hiç duymamıştım."

"Arnavutça bir kelime." Hafifçe burnuna dokundu. "Hayvanın uzun burnu demek. Şuradaki sarp kayalıktan dolayı böyle denmiş."

"Böyle güzel bir kumsal için hiç de şiirsel değil."

"Arnavutlar şair değil, korsandı. Bu buruna Bourani adını vermişlerdi. İki yüz yıl önce argoda su kabağı anlamına geliyordu bu kelime. Aynı zamanda kafatası da demek." Uzaklaştı. "Ölüm ve su."

Arkasından yürürken şöyle dedim: "Bahçe kapısının oradaki tabelayı merak ettim. *Salle d'attente*"

"Alman askerleri koymuştu onu. Savaş sırasında Bourani'de konuşlanmışlardı."

"Ama neden öyle demişler?"

"Galiba öncesinde Fransa'da görev yapmışlar. Karargâhları burada olunca sıkıldılar tabii." Başını çevirdiğinde gülümsediğimi gördü. "Şurası kesin. Almanların yaptığı en ufak bir espri kırıntısını bile minnetle karşılamak lazım. Böyle nadir bulunan bir bitkiyi yok edemezdim."

"Almanya'yı bilir misiniz?"

"Almanya'yı bilmek mümkün değildir. Yalnızca katlanılır ona."

"Peki Bach? Yeterince katlanılır biri değil midir?"

Durdu. "Ülkeleri dehaları ile değil, ırksal özellikleri ile yargılarım. Antik Yunanlılar kendileriyle dalga geçmesini bilirdi. Romalılarsa beceremezdi bunu. İşte bu yüzden Fransa medeni bir toplum oldu, İspanya olamadı. Bu yüzden Yahudileri ve Anglosaksonları ve onların yaptığı o sayısız ahlâksızlığı bağışlarım. Ve yine bu yüzden, Alman kanı taşımadığım için Tanrıya –tabii eğer inansaydım– şükrederdim."

Sebze bahçeli taraçanın sonunda meyilli, her yanı begonvil ve boru çiçeği kaplı bir çardağa varmıştık. Eliyle içeri girmemi işaret etti. Gölgenin altında, bir kaya çıkıntısının önünde bir kaide duruyordu. Üzerinde, penisi gülünç şekilde kocaman dikilmiş bronz bir adamcık vardı. El-

leri sanki çocuk korkutur gibi havaya kalkıktı, yüzünde de sapıkça bir deli gülüş vardı. Yerden yüksekliği yalnızca elli santim falan bir şeydi, yine de etrafına farklı bir ilkel korku yayıyordu.

"Bunun ne olduğunu biliyor musunuz?" Hemen yanımda duruyordu.

"Pan mı?"

"Priapus. Klasik dönemde her bahçe ve meyvelikte vardı bundan. Hırsızları kaçırsın ve bereket getirsin diye. Armut ağacından yapılması gerekirdi."

"Nereden buldunuz bunu?"

"Yaptırdım. Gel." Tıpkı Yunanlıların eşeklerini dürterken söylediği gibi "Gel" diyordu; sonradan fark etmiştim de, sanki ben yapılacak işlerin kabaca tanıtıldığı potansiyel bir işçiydim.

Yeniden eve yürümeye başladık. Sütunların önünden kıyıya doğru zikzak çizerek dimdik inen dar bir patika vardı. Bunun sarp ağzının en çok elli metre karşısında küçük bir koy göze çarpıyordu. Conchis minyatür bir mendirek inşa etmişti ve bordasına yeşille gül pembesi renklerinde üstten takma motorlu ufak bir tekne bağlanmıştı. Kumsalın bir ucunda ufak bir mağara görünüyordu; bidon bidon gazyağı. Bir de pompa merkezinden çıkan bir boru sarp kayalıktan yukarı çıkıyordu.

"Yüzmek ister miydin?"

Mendireğin üzerindeydik.

"Mayomu evde bıraktım."

"Mayo şart değil." Gözleri iyi bir hamle yapmış bir satranç oyuncusununki gibiydi. Demetriades'in İngiliz kızlarıyla ilgili yaptığı bir şaka geldi aklıma ve Priapus. Belki de hepsi bundan ibaretti: Conchis ihtiyar ibnenin tekiydi.

"Yüzeceğimi sanmıyorum."

"Nasıl istersen."

Tekrar çakıllı alana yürüdük ve açıktan sürüklenmiş genişçe bir kütüğün üzerine oturduk.

Bir sigara yakıp ona baktım, hakkında bir karara varmaya çalışıyordum. Hafif bir şok içindeydim desem yeridir. Tek sebep, gayet kültürlü, kozmopolit görünen, "benim" ıssız adama adım atmış olan ve İngilizceyi o kadar akıcı konuşan bu adamın neredeyse bir gecede tuhaf bir bitki gibi yerden bitmesi değildi elbet. Hatta kafamda canlandırdığım tipe pek uymaması da değildi. Ama kesinlikle bir önceki sene ciddi anlamda esrarengiz şeylerin yaşandığını biliyordum artık, Mitford'un kas-

ten ve anlaşılmaz bir şekilde sakladığı bir şeyler. Ortalık yananlamdan geçilmiyordu; belirsizlikler, hiç umulmadık şeyler.

"Buraya ilk gelişiniz nasıl oldu Bay Conchis?"

"Bana soru sormamanı rica etsem, olur mu?"

"Tabii."

"Güzel."

Bu kadardı işte. Dudaklarımı ısırdım. Yanımızda başka biri olsaydı kesin zorla gülerdim.

Denize nazır kayalığın üzerindeki çamlardan sağımıza gölgeler düşmeye başlamıştı, her yer huzur içindeydi, yeryüzüne mutlak bir huzur hâkimdi; böcekler susmuş, deniz cam gibi olmuştu. Elleri dizlerinde sessiz sessiz oturdu, görünüşe bakılırsa nefes egzersizi yapıyordu. Yalnızca yaşını değil, ona dair her şeyi anlamak zordu. Dışarıdan bakılınca benimle çok az ilgileniyormuş gibi görünüyordu, oysa ki beni izliyordu; uzaklara bakarken bile beni izliyordu; ve bekliyordu. En başından beri bu vardı hep: Bir yandan bana karşı ilgisiz durup, bir yandan da izliyor ve bekliyordu. Böylece, sanki birbirimizi iyi tanıyor da konuşmaya ihtiyaç duymuyormuşuz gibi, sessiz sedasız oturduk orada, ki aslında günün durgunluğuna son derece uygun düşen bir durumdu bu. Doğal olmayan, ama hiç de sıkıntı vermeyen bir sessizlikti.

Birden kımıldadı. Gözleri solumuzdaki ufak uçurumun tepesine çevrilmişti. Etrafa bakındım. Hiçbir şey yoktu. Tekrar ona döndüm.

"Bir şey mi var orada?"

"Bir kuş."

Suskunluk.

Profilden yüzünü izledim. Deli miydi? Yoksa benimle dalga mı geçiyordu? Yeniden sohbet etmeye çalıştım.

"Anladığım kadarıyla benden önceki iki öğretmenle de tanışmışsınız." Başını, bir yılan kıvraklığıyla, suçlayıcı bir edayla bana döndürdü, ama tek söz etmedi. Ağzımdaki baklayı çıkardım. "Leverrier'le mesela."

"Kim söyledi bunu sana?"

Bir sebeple, arkasından konuşmuş olabileceğimiz şeyler onu ürkütmüştü. Ben kâğıttaki nottan bahsedince biraz rahatladı.

"Orada mutlu değildi. Phraxos'ta yani."

"Mitford da söylemişti bunu."

"Mitford mu?" Yine suçlayıcı gözlerini dikmişti.

"Herhalde okuldaki dedikoduları duymuştu."

Gözlerimin içine baktı, sonra başını öne salladı, ama çok da ikna ol-

muş gibi değildi. Gülümsedim, o da karşılığında tedbiri elden bırakmayan bir gülüş yöneltti. Alttan alta yine psikolojik satranç oynamaya koyulmuştuk. Görünüşe bakılırsa avantaj bendeydi, ama nedenini bilmiyordum.

Tepedeki görünmeyen evden çan sesi geldi. İki kere çaldı; bir dakika sonra üç kere ve sonra iki kere daha çaldı. Belli ki bir anlamı vardı ve hem o mekânın hem de sahibinin içine işlemiş gibi duran o tuhaf gerilimi dile getirmekteydi, dahası manzaranın engin dinginliğine de garip şekilde ters düşüyordu. Conchis ayaklandı birden.

"Gitmem gerek. Senin de yolun uzun zaten."

Yardan yukarı tırmanırken yarı yolda, dik patikanın genişlediği alanda ufak bir demir iskemle vardı. Hızlı denebilecek bir tempoda çıkmış olan Conchis, memnuniyetle geçip oturdu. Nefes nefese kalmıştı; tabii ben de. Kalbini sıvazladı. Endişeli bir bakış takındım, ama o omuz silkti.

"Yaşlandığında. Meryem'e gelen müjde tersine döner." Yüzünü ekşitti. "Hiçlik olur."

Sessizce oturup, nefesimizin düzelmesini bekledik. Çamların o zarif boşluklarından sararan gökyüzünü izledim. Gökyüzü batıda bulanıktı. Birkaç cılız akşam bulutu, yeryüzünün o dinginliği üzerinde kendinden geçmiş halde yükseklere kıvrılmıştı.

Sonra gene durup dururken usulca, "Seçilmiş biri misin?" diye sordu.

"Seçilmiş mi?"

"Herhangi bir şey tarafından seçildiğini hissediyor musun?"

"Seçilmek mi?"

"John Leverrier Tanrı tarafından seçildiğini düşünüyordu."

"Ben Tanrıya inanmam. Ve kesinlikle seçildiğimi falan da hissetmiyorum."

"Bence seçilmiş olabilirsin."

Kuşkulu bir şekilde gülümsedim. "Teşekkür ederim."

"Bu bir iltifat değil. Seçilmek şans işidir. Kendi kendini seçemezsin."

"Peki beni seçen kim?"

"Şansın birçok yüzü vardır."

Derken ayaklandı, ama eli, sanki güven vermek istercesine, bunun bir önemi olmadığını göstermek için bir anlığına omzumda kalmıştı.

* İsa'nın doğacağının Cebrail aracılığıyla Meryem'e bildirilmesine "annunciation" denir. Metinde, tersine "annunciation" denerek, ölümün yaklaştığının haber verildiği ifade edilmektedir. (ç.n.)

Tepenin geri kalanını tırmandık. Sonunda yan taraftaki sütunların önündeki çakıllığa varmıştık. Durdu.

"Eveet."

"Hakikaten çok teşekkür ederim." Gülüşüme karşılık vermesi, benle kafa bulduğunu itiraf etmesi için uğraştımsa da derin düşüncelere dalmış yüzünde şakadan eser yoktu.

"Senden iki ricam olacak. Birincisi, oradaki hiç kimseye beni gördüğünü söylememen. Nedeni de savaş sırasında geçen bazı olaylar."

"Bunu duymuştum."

"Neyi duymuştun?"

"Hikâyeyi."

"O hikâyenin iki versiyonu var. Ama boş ver şimdi. Onların gözünde ben bir münzeviyim. Beni hiçbir zaman hiç kimse görmez. Anladın mı?"

"Tabii. Kimseye söylemem."

Diğer ricasının ne olduğunu biliyordum: Bir daha onu ziyaret etmemem.

"Senden ikinci ricam buraya gelecek hafta sonu da gelmen. Gelip cumartesi pazar kal burada. Yani tabii eğer pazartesi sabahı erkenden kalkıp yürümek zor gelmezse."

"Teşekkürler. Çok teşekkür ederim. Çok sevinirim."

"Önümüzde keşfedilecek birçok şey var gibi geliyor bana."

"'Keşfetmenin peşini bırakmamalıyız' ha?"

"Bunu kumsaldaki kitapta mı okudun?"

"Onu benim okumam için bırakmamış mıydınız?"

"Senin geleceğini nereden bilebilirdim ki?"

"Birinin beni izlediği hissine kapılmıştım."

Koyu kahverengi gözleri benimkileri delip geçti; karşılık vermek için uzun bir süre bekledi. Yüzünde belli belirsiz bir gülüşün izi vardı.

"Şu anda da izlendiğini hissediyor musun?"

Bir kez daha gözleri, sanki ağaçların arasında bir şey görmüş gibi, omuzlarının üzerinden doğru ilerilere çevrildi. Etrafıma bakındım. Çamlık ıssızdı. Tekrar ona baktım; bir şaka mıydı bu? Hâlâ gülümsüyordu, küçük, tatsız bir gülüş.

"İzleniyor muyum?"

"Yalnızca merak ettim Bay Urfe." Elini uzattı. "Herhangi bir sebeple gelemeyecek olursan, Sarantopoulos vasıtasıyla Hermes'e not bırak. Ertesi gün buraya ulaşır."

Bana da bulaştırmaya başladığı bezginlikle elini sıktım. Elimi, nezaket sınırını aşan bir süre tuttu. O insanı yakalayan gözlerinde sorgulayıcı bir ifade, ellerinde daha güçlü bir baskı vardı şimdi.

"Unutma. Şans."

"Siz öyle diyorsanız."

"Şimdi git."

Gülümsemek zorunda kaldım. Bu kadarı da fazla garipti –önce davet, sonra sanki sabrını taşırmışım gibi bu ters uğurlama. Ama onda hiçbir değişiklik yoktu, ben de sonunda hafifçe, kısa bir selam verip çay için teşekkür ettim. Karşılığında tüm gördüğüm hafifçe verilen kısa bir selamdı. Gitmekten başka yapacak bir şey yoktu.

Elli metre kadar sonra arkama baktım. Halen mekânının efendisi şeklinde öylece duruyordu. El salladım ve o da, ilkel bir kutsama törenindeymişçesine tek ayağı hafifçe önde, iki kolunu papaz gibi tuhaf bir tavırla yukarı kaldırdı. Ağaçlar evi kapamadan tekrar dönüp baktığımdaysa gitmiş olduğunu gördüm.

Her kim idiyse, daha önce hiç tanımadığım türde bir adamdı. O içe işleyen gözler, apansız, durduk yere başlattığı sonra da geçiştirdiği sohbetler, boşluğa yönelen o ani, dolaylı bakışlar, salt yalnızlıktan, bunamış hayal gücünden ve tuhaflıklarından çok daha fazlası olduğunu gösteriyordu. Ne var ki ağaçların arasına karıştığım vakit, bir yüz metre sonra buna net bir cevap bulacağım hiç mi hiç aklıma gelmemişti.

14 Bourani'den dışarıya açılan bahçe kapısına varmadan epey önce telin ordaki boşlukta duran beyazımsı bir şey gördüm. İlk önce bir mendil sandım, ama almak için eğildiğimde bunun krem renkli bir eldiven olduğunu gördüm; ve öyle herhangi bir eldiven değil, dirseğe kadar uzanan bir kadın eldiveniydi. Bilek kısmının iç tarafında, ipek mavi bir iplikle *Mireille, gantière** yazısı işlenmiş, sararmış bir etiket vardı. Tıpkı eldiven gibi etiket de, sanki uzun süredir bir sandığın dibinde kalmışçasına, akıl almaz ölçüde eski görünümlüydü. Kokladım, oydu işte, bir önceki hafta havludan aldığım kokunun aynısıydı –miskli, eski tarz, sandal ağacı gibi bir koku. Conchis bir hafta önce Moutsa'ya indiğini söylediğinde, kafamı karıştıran bu tatlı kokulu kadın parfümü meselesiydi.

* (Fr.) Eldivenci Mireille. (y.h.n.)

Neden habersiz ziyaretler veya dedikodu istemediğini şimdi anlamaya başlıyordum. Neden beni çağırarak sırrını riske attığını belki de, gelecek hafta öğrenmeme izin verecekti, hayal bile edemiyordum; bir hanımefendinin Ascot eldivenleriyle dışarıda ne işi vardı, hayal edemiyordum; kimdi bu; hayal edemiyordum. Metresi olabilirdi, ama kızı, karısı ya da kız kardeşi de olabilirdi pekâlâ – belki aklı kıt, belki de yaşlı biri. Kendini gizlemek şartıyla Bourani sınırlarında dışarı çıkmasına ve Moutsa'ya inmesine izin verilen biri olduğu geldi birden aklıma. Bu kişi bir önceki hafta beni görmüş olmalıydı; bu sefer de gelişimi duymuş ve bana bir göz atmak istemişti – ki bu da yaşlı adamın neden arkamdaki bir şeylere bakıp durduğunu ve kısmen de o tuhaf gerginliğini açıklıyordu belki. Onun "dışarıda" olduğunu biliyordu; bu çay masasındaki ikinci yeri ve gizemli çan sesini de açıklıyordu.

Etrafa bakındım, bir kıkırdama –biraz da çılgınca bir kıkırdama– duyma beklentisi içindeydim sanki; derken kapının yan tarafındaki gölgeli sık çalılıklara bakıp da Conchis'in Prospero'ya yaptığı acımasız göndermeyi hatırladığımda, daha beter bir açıklama geldi aklıma. Aklı kıt filan değil, bir hilkât garibesiydi bu kişi. *"Hepsi de genç ve güzel şeyler değillerdi Bay Urfe."* Adada ilk defa, ıssız yerlere mahsus o soğuk ürpertiyi hissettim hafiften.

Güneş alçalıyordu, gece Yunanistan'a, tropik bölgelerdeki gibi aniden çökerdi. Kuzeydeki sarp patikaları karanlıkta aşmak zorunda kalmak istemiyordum. Bu yüzden eldiveni kapının üzerindeki engelin ortasına düzgünce asıp, yoluma devam ettim. Yarım saat sonra Conchis'in travesti olduğuna dair hoş bir varsayım daha geldi aklıma. Çok geçmeden, aylardan sonra ilk kez, şarkı söylemeye başlamıştım.

Conchis'i ziyaretimden, Méli de dahil, kimseye bahsetmedim, ama evdeki o gizemli üçüncü şahsa dair tahminler yürüterek saatler harcadım. En olası cevabın aklı kıt bir eş olduğuna karar vermiştim; ki bu da inzivasını ve yardımcılarının suskunluğunu açıklıyordu.

Conchis hakkında da bir karara varmaya çabalıyordum. Onun basit bir eşcinsel olmadığından fazlasıyla emindim; aslında bu, beni pek onurlandırıcı olmasa da Mitford'un yarım yamalak uyarısını açıklamış olacaktı. Yaşlı adamın o gergin kararlılığı, sürekli yer değiştirişi, konudan konuya atlayışı, canlı canlı yürüyüşü, üstü kapalı cevapları ve şaşırtmacaları, ben yanından ayrılırken kollarını tuhaf tuhaf açışı –yani tüm o

tavırları– olduğundan daha genç ve hayat dolu görünme isteğini ortaya koyuyordu ya da öyle düşündürtmek üzere sahnelenmişti.

Bir de şu garip şiir kitabı meselesi vardı ki, onu da beni şaşırtmak için hazırlamış olmalıydı. O ilk pazar günü, koyun açıklarında uzun uzun yüzmüştüm, o da ben sudayken kolayca o şeyleri kumsalın Bourani ucuna koyup, sıvışmış olabilirdi. Ama biraz sinsi bir tanışma yöntemiydi sanki bu. Sonra, "seçilmiş" olmam ne anlama geliyordu –"keşfedecek çok şeyimizin" olması? Kendi başına hiçbir anlamı olamazdı bunun; onunla birlikte ele alınca ise bu yalnızca onun kaçık olduğunu gösteriyor olabilirdi. *"Buna bazısı yalnızlık der,"* demişti bir de: Bunu söylerken takındığı o küçümsemeyi nasıl da zar zor örtbas ettiğini hatırladım.

Okul kütüphanesinde adanın büyük ölçekli bir haritasını buldum. Orada Bourani malikânesinin sınırları da çiziliydi. Düşündüğümden, özellikle doğuya doğru, daha büyük olduğunu gördüm: Altı, yedi hektar, on beş dönüm kadar vardı. Eckersley'in o Allahın cezası *İngilizce Öğrenimi* kitabını isteksizce işlediğim bıkkın saatler boyunca ıssız burna tünemiş o yeri düşündüm durdum. Konuşma derslerini seviyordum, adı 6. Sınıf Dil grubu diye geçen sınıfla ileri seviyede ders yapmaktan keyif alıyordum, onlar da yalnızca fen derslerinde ümitsiz vaka oldukları için dil sınıfına geçen, on sekiz yaşında tembel öğrencilerin toplandığı küçük bir gruptu, ama başlangıç seviyesindekilerle bitmek bilmeyen "alıştırmalar" yapmaktan da iyice gına gelmişti artık. *"Ben ne yapıyorum? Ben kolumu kaldırıyorum. O ne yapıyor? O kolunu kaldırıyor. Onlar ne yapıyorlar? Onlar kollarını kaldırıyorlar. Onlar kollarını kaldırmışlar mı? Evet, onlar kollarını kaldırmışlar."*

Bu teniste şampiyon olup, tavşanlarla oynamaya mahkûm edilmek gibi bir şeydi, üstelik onların o berbat atışlarını ağın dibinden toplamak da hep bana düşüyordu. Pencereden mavi göğe, servilere ve denize bakıp bakıp, bugün de bitsin de, hocalara ayrılan bölüme çekileyim, yatağıma uzanayım ve *uzo*mu yudumlayayım diye dualar ediyordum. Yemyeşil Bourani bunların hepsinden uzak görünüyordu; hem çok uzak, hem de çok yakın; ve hafta ilerledikçe o ufak gizemler de önemini kaybedip, vaat edilen uygar zevklere eklenen keskin bir lezzet veya sunulan bir şans olmaktan öteye gitmediler.

15 Bu defa beni masada bekliyordu. Sırt çantamı duvarın dibine attım ve o da çayı getirmesi için Maria'ya seslendi. Çok daha az eksantrikti, belki de açıkça ağzımı arama niyetinde olduğundan. Okuldan, Oxford'dan, ailemden, yabancılara İngilizce öğretmekten, neden Yunanistan'a geldiğimden bahsettik. Ardı arkasına bir dolu soru sormasına rağmen, söylediklerimle gerçekten ilgilendiğini hissetmiyordum. Onu ilgilendiren başka bir şeydi, beni ortaya koyacak bir belirtinin, dahil olduğum bir kategorinin peşindeydi sanki. Başlı başına ilginç bir tarafım yoktu, yalnızca bir örnektim. Bir iki defa rolleri değiştirmeyi denedim, ama o gene kendisi hakkında konuşmak istemediğini açıkça ortaya koydu. Eldiven hakkında hiçbir şey söylemedim.

Yalnızca bir kere gerçekten şaşırmış göründü. Alışılmadık ismimin nereden geldiğini sormuştu.

"Fransızca. Atalarım Huguenot'lardı."*

"Yaa."

"Honoré d'Urfé adında bir yazar vardır-"

Hızlıca bir bakış attı. "Sizin sülaleden miydi?"

"Aile arasında böyle söylenir. Ama kimse işin doğrusunu bilmez. Yani bildiğim kadarıyla öyle." Zavallı yaşlı d'Urfe, damarlarımda, yüzyıllar öncesine dayanan üstün bir kültüre ait kanın aktığını söyleyerek daha önce ne çok kullanmıştım onu. Conchis'in yüzünde hakikaten sıcak, neredeyse ışıklı denebilecek bir gülüş belirdi ve ben de gülümsedim. "Bir şeyi değiştirir mi bu?"

"Eğlenceli bir durum."

"Muhtemelen tamamen uydurma."

"Yok yok, ben inanıyorum. *L'Astrée*'yi okumuş muydunuz?"

"Ne yazık ki. Felaket sıkıcıydı."

"*Oui, un peu fade. Mais pas tout à fait sans charmes.*"** Kusursuz bir aksan, gülümsemeden edemedi. "Demek Fransızca konuşuyorsun."

"Çok iyi değil ama."

"Desene masamda *le grand siècle*** ile doğrudan bir bağlantı var şu anda."

"Pek de doğrudan sayılmaz."

Ama böyle düşünmesi, aniden takındığı bu gurur okşayıcı yumuşaklık da hoşuma gitmişti bir yandan. Ayağa kalktı.

---

* 16. yy.'da Fransa'daki Protestanlara verilen ad. (ç.n.)

** (Fr.) Evet. Biraz yavan. Ama az da olsa çekici bir yanı da var. (y.h.n.)

*** (Fr.) Büyük, önemli yüzyıl. (y.h.n.)

"Şimdi. Şerefine, Rameau çalacağım bugün."

Beni, tüm evin genişliği boyunca uzanan bir odaya götürdü. Üç duvar kitaplarla kaplıydı. Bir uçta üzerinde her ikisi de modern, iki bronz heykelin durduğu bir şömine rafı, onun altında da yeşil sırlı çini bir soba vardı. Bunların üzerindeyse orijinal boyutlarında bir Modigliani röprodüksiyonu asılıydı, griye çalan yeşil bir fon üzerinde, siyahlar içindeki kasvetli bir kadının güzel bir portresiydi bu.

Bir koltuğa oturttu beni, partisyonlarını taradı, aradığını buldu; çalmaya koyuldu, kısa, neşeli parçacıklardı, sonra sıra ince iş *courante* ve *passacaglialar*'a geldi. Onları pek sevmemiştim, ama ustalıkla çaldığı da gözümden kaçmamıştı. Başka durumlar söz konusu olduğunda gösterişçi bir tip sayılabilirdi, ama klavyenin başında hiç de caka yapmıyordu. Birden, parçanın tam ortasında, sanki ışıklar sönmüş gibi duruverdi; gösteriş gene başlıyordu.

"*Voilà.*"

"Çok etkileyici." Fransızca salgınını daha fazla yayılmadan imha etmeye karar vermiştim. "Şuna bakıyordum." Başımla röprodüksiyonu işaret ettim.

"Yaa?" Gidip önünde durduk. "Annem."

Bir an için şaka yapıyor sandım.

"Anneniz mi?"

"Adı öyle. Gerçekten annesiymiş. Hep annesini çizmiş zaten." Kadının gözlerine baktım; Modigliani'nin resimlerindeki o alışıldık balık donukluğu yoktu gözlerinde. Dik dik bakıyor, izliyordu, maymun gözü gibiydi. Boyalı fona baktım. Biraz geç de olsa, röprodüksiyon olmadığını fark ettim.

"Aman Allahım. Bu bir servet değerindedir."

"Şüphesiz." Bana bakmadan konuşmuştu. "Burada basit bir yaşam sürüyorum diye fakir biri olduğumu sanma. Ben çok zenginim aslında." 'Çok zengin' lafını sanki bir milliyetmiş gibi telaffuz etmişti; ki belki de öyledir. Gözlerimi yeniden resme diktim. "Bana... çok ucuza mal olmuştu bu. Hayrına işte. Yeteneğini keşfetmiştim diyebilmeyi isterdim. Ama keşfetmemiştim. Kimse etmemişti. Zeki Bay Zborowski bile."

"Onu tanır mıydınız?"

"Modigliani'yi mi? Karşılaşmıştık. Hem de birçok kere. Onun bir arkadaşını, Max Jacob'u tanıyordum. Bu dediğim hayatının son dönemin-

* (İt.) 17. ve 18. yy'da süitlerde rastlanan orta yavaşlıkta bir dans ve müziği. (ç.n.)
** (Fr.) İşte. (y.h.n.)

de oluyordu. Artık oldukça tanınıyordu. Montparnasse'da görülecek şeylerden biriydi."

O gözlerini resme dikmişken Conchis'e kaçamak bir bakış attım, mantıklı tek açıklaması kültürel züppelik olan bir sebeple bambaşka bir saygınlığa bürünmüştü gözümde ve eksantrikliğiyle sahteliğinden ve hayatın asıl anlamına dair kendi üstünlüğümden daha az emin olmaya başlamıştım.

"Keşke resimlerinden daha fazla alsaymışım diyorsunuzdur herhalde."

"Almıştım zaten."

"Hâlâ elinizde mi?"

"Elbette. Ancak iflas etmiş birisi elindeki güzel tabloları satar. Onlar diğer evlerimde duruyor." Bu çoğulu bir kenara koydum; günün birinde bunu söyleyişini taklit edecektim birine.

"Diğer evleriniz... nerede acaba?"

"Bunu sevdin mi?" Modigliani tablosunun altında duran bronz genç adam heykeline dokundu. "Bu Rodin'in yaptığı bir maket. Diğer evlerim. Eee. Fransa'da var. Lübnan'da var. Bir de Amerika'da. İş icabı dünyanın pek çok ülkesine giderim." İskeletsi yapısıyla göze çarpan diğer bronza döndü. "Ve bunu da Giacometti yapmış."

"Hayret cidden. Burda, Phraxos'ta hem de."

"Neden olmasın ki?"

"E hırsızlar?"

"Eğer benimki gibi birçok değerli tablonuz varsa –size daha sonra yukarıda iki tane daha göstereceğim– bir karar verirsiniz. Onlara ya oldukları gibi –boyanmış tuval kareleri olarak– ya da altın külçeleri gibi muamele edersiniz. Yani pencerelerinize demirler taktırır, geceleri endişeden uyuyamazsınız. İşte." Bronz heykellere işaret etti. "İstiyorsan çal. Polise haber veririm, diğer yandan kaçmayı başarabilirsin de. Ama yapamayacağın bir şey varsa o da beni endişelendirmektir."

"Benden zarar gelmez."

"Dahası Yunan adalarında hırsız yoktur. Yine de bunların burada olduğunu herkesin bilmesini istemem tabii."

"Elbette."

"Bu resim ilginçtir bak. Oysa eserlerinin toplandığı, gördüğüm tek *catalogue raisonné*'ede* dahil edilmemiştir. Gördüğün gibi imzalanmamış da. Buna karşın – onun elinden çıktığını doğrulamak hiç de zor değil. Göstereyim istersen. Şu köşeden tutar mısın?"

* (Fr.) Açıklamalı katalog. (y.h.n.)

Rodin'i kenara çekti ve çerçeveyi aşağı indirdik. Görmem için bana doğru eğdi. Arkasında birkaç sıra başka bir resmin taslağının ilk çizgileri yer alıyordu, ayrıca, işlenmemiş tuvalin bir şeyler karalanmış alt yarısında, yanında rakamlar bulunan okunaksız bazı kelimeler vardı ve rakamların toplamları da tuvalin gerildiği çerçevenin üzerine yazılmıştı.

"Borçları. Örneğin şu, 'Toto.' Toto, esrarını satın aldığı Cezayirli'ydi." Parmağıyla gösterdi. "Bu da 'Zbo.' Yani Zborowski."

O çalakalem, sarhoş karalamalara bakakalmış; adamın telaşını duyumsamıştım; ve büyük bir yeteneğin feci, ama bir o kadar da zaruri şekilde sıradanlıktan uzaklaşışını. Öyle bir adam ki, sizden on frank ödünç alıp evine gidiyor ve bir gün on milyon frank edecek resimler çiziyordu. Conchis beni izliyordu.

"Resmin bu tarafı müzelerde gösterilmez hiç."

"Zavallı adamcağız."

"O da aynısını bizim için düşünürdü. Daha haklı nedenlerle hem de."

Çerçeveyi yerine asmasına yardımcı oldum.

Derken pencereleri gösterdi. Oldukça küçük ve dar olan bu kemerli pencerelerin her birinin ortasında bir dikme ve oyma mermerden bir sütun başı bulunuyordu.

"Bunlar Monemvasia'dan. Bir kulübeye takılı olduğunu görmüştüm. Ben de kulübeyi satın aldım."

"Tıpkı bir Amerikalı gibi."

Gülümsemedi. "Venedik işi bu. XV. yüzyıldan kalma." Kitapların olduğu raflara döndü ve bir sanat kitabı seçti. "İşte." Omzunun kenarından baktım ve Fra Angelico'nun ünlü "Meryem'e Müjde" tablosunu gördüm; ve hemen neden dışardaki sütunların bana bu kadar tanıdık geldiğini anladım. Kenarları beyaz, kırmızı karolu zemin bile aynıydı.

"Şimdi başka ne göstersem acaba sana? Klavsenim de çok nadir bir parçadır. Orijinal Pleyel'lerden biridir. Şimdi çok tutulmuyor belki. Ama çok güzel." Parlayan siyah kapağını, bir kediymişçesine sıvazladı. İleride, duvarın dibinde bir nota sehpası duruyordu. Klavsen çalarken gerekecek bir şey değilmiş gibi geldi bana.

"Başka bir alet çalıyor musunuz Bay Conchis?"

Sehpaya baktı, hayır anlamında başını salladı. "Hayır. Onun manevi değeri var." Ama sesi hiç de öyle çıkmamıştı.

"Güzel. Şimdi seni kendi haline bırakacağım. Yazmam gereken birkaç mektup var." Başıyla işaret etti. "Şurada gazete ve dergiler var. Ve-

ya kitaplar işte – hangisini istersen al. İzninle ben gidiyorum. İstersen eğer... odan üst katta."

"Yo, burası gayet iyi. Teşekkür ederim."

Gitti; ve ben de tekrar Modigliani'ye baktım uzun uzun, Rodin'i okşadım ve odayı inceledim. Bir kulübenin kapısını çalıp sonra da kendini bir sarayda bulan bir adam gibi hissediyordum; belli belirsiz bir salaklık vardı üzerimde. Köşedeki masanın üzerinde yığılı duran Fransız ve Amerikan dergilerinden birkaçını kucaklayıp, sütunların oraya gittim. Çok geçmeden, aylardır yapmadığım başka bir şey daha yaptım: Bir şiir karalamaya başladım.

Bu kurukafa kayanın tuhaf altın köklerinden
İkon ve olay fışkırıyor; maskeli adam
İstediği gibi oynuyor. Bense ağa düşmüş
Asla bekleyip görmeyi öğrenememiş bir aptal,
Sonsuza dek lanetlenmiş İcarus, zamanın kandırmacası...

Daha sonra evin diğer taraflarını gezmeyi önerdi.

Bir kapı sevimsiz, çıplak bir hole açılıyordu. Orada, evin kuzey kısmında, hiç kullanmadığını söylediği bir yemek odası ve bir sahaf dükkânına ancak bu kadar benzeyebilecek bir başka oda daha vardı; tam bir kitap kargaşasıydı – raf raf kitaplar, yığılmış kitaplar, dergi ve gazete istifleri ve bir tane de büyük ve belli ki yeni gelmiş paket pencerenin yanındaki masanın üzerinde açılmamış halde duruyordu.

Elinde bir çap pergeliyle bana döndü.

"Antropolojiye ilgim var. Kafatasının ölçüsünü alabilir miyim?" İzin verdiğimi farz ederek yöneldi ve ben de başımı eğdim. Kafamı hafifçe kıstırdığı sırada sordu: "Kitapları sever misin?"

Oxford'da İngiliz Edebiyatı okuduğumu unutmuş görünüyordu, ama belki de unutmamıştı.

"Tabii ki."

"Ne okursun?" Ölçülerimi ufak bir not defterine yazdı.

"Aaa... genelde roman. Şiir. Ve eleştiri."

"Burada bir tane bile roman yok."

"Yok mu?"

"Roman bir sanat biçimi değil artık."

Sırıttım.

"Neden güldün?"

"Ben Oxford'dayken aramızda bir tür şaka vardı. Eğer bir partide konuşacak bir şey bulamazsak böyle bir soru atardık ortaya."

"Nasıl bir soru?"

'"Romanın tükenmiş bir sanat biçimi olduğunu düşünüyor musunuz?' Burada ciddi bir cevap beklenmezdi aslında."

"Anlıyorum. Ciddi değildi yani."

"Pek değil." Not defterine baktım. "Ölçülerim ilginç miymiş?"

"Hayır." Bu konuyu es geçti. "Şey – ben ciddiyim. Roman öldü. O simya kadar ölü artık." Elleriyle ve pergelle bitti işareti yaptı, pergel meselesini de es geçmişti. "Bunu savaştan bir gün önce fark etmiştim. Ne yaptım biliyor musun? Elimdeki bütün romanları yaktım. Dickens. Cervantes. Dostoyevski, Flaubert. Büyük küçük demeden bütün yazarları. Hiçbir şeyi doğru dürüst bilemeyecek kadar genç olduğum o günlerde yazdığım bir şeyi bile yaktım. Tam şurada, dışarıda yakmıştım. Bütün günümü almıştı. Dumanı gökyüzüne, külleri de toprağa karışmıştı. Bir çeşit arınmaydı bu. O günden beri daha mutlu ve sağlıklıyım." Kendi ufak yakma hadisemi hatırladım ve bu tür büyük jestlerin –becerebildiğin müddetçe– ne muhteşem göründüğünü düşündüm. Bir kitap çekip, vurarak tozunu attırdı. "Yarım düzine gerçek kırıntısına ulaşabilmek için ne diye yüzlerce sayfa uydurmacayla cebelleşeyim ki?"

"Eğlencesine?"

"Eğlencesine mi?" diye atladı hemen. "Sözcükler gerçekleri ortaya koymak içindir. Doğrular için. Kurmaca için değil."

"Anlıyorum."

"Bunun için." Franklin Roosevelt'in hayatını anlatan bir kitabı gösterdi. "Bunun için." Astrofizik üzerine Fransızca bir kitaptı. "Ve bunun için. Şuna bir bak." Bu da eski bir kitapçıktı –*Günahkârlara Bir Uyarı, Katil Robert Foulkes'in Son Sözleri Eşliğinde, 1679*. "İşte, al hafta sonu oku bunu. Şimdiye dek yazılmış bütün tarihi romanlardan daha gerçek mi, değil mi karar ver."

Yatak odası da, tıpkı aşağıdaki müzik odası gibi, evin denize bakan yanını boydan boya kaplıyordu. Bir uçta yatak –çift kişilik olduğunu fark ettim– ve kocaman bir dolap; diğer uçtaysa, çok küçük bir odaya –belki de giyinme odası– açıldığını düşündüğüm kapalı bir kapı vardı. Kapının yanında tepesini açtığı tuhaf görünüşlü bir masa duruyordu. Meğer klavsenmiş (söylemese anlamazdım kesin). Odanın orta bölümü

bir tür oturma ve çalışma odası olarak düzenlenmişti. Bir başka çinili soba daha, o sıra üzerinde çalışmakta olduğunu düşündüğüm kâğıtlarının saçılmış olduğu bir masa ve şezlonga uygun olsun diye soluk kahverengi bir kumaşla döşenmiş iki koltuk vardı. Uzak bir köşedeyse uçuk mavi ve yeşil İznik porselenleriyle dolu üçgen bir dolap duruyordu. İçeri süzülen akşam güneşinin de etkisiyle, aşağıdaki odaya kıyasla daha sıcak bir ortam vardı ve yine aşağıdakinin aksine hoş bir şekilde kitaplardan arınmıştı.

Ama odanın esas havasını veren iki tane tabloydu: Her ikisi de nü idi, gün ışığı vuran mekânlarda kızlar, pembeler, kırmızılar, yeşiller, bal sarıları, kehribar renkleriyle ışıl ışıl, sıcacık tablolardı ve kızlardan alev alev hayat, insancıllık, evcimenlik, cinsellik ve Akdenizlilik fışkırıyordu.

"Onu biliyor musun?" Hayır anlamında başımı salladım. "Bonnard. Her ikisini de ölmeden beş altı sene önce yapmış." Tabloların önünde durdum. Arkamdan: "Bunlara para verdim işte."

"Değmiş ama."

"Gün ışığı. Çıplak bir kız. Bir sandalye. Bir havlu, bide. Karolu bir zemin. Küçük bir köpek. Adam varoluşun tümüne bir neden bulmuş işte."

Ben, Conchis'in dökümünü yaptığı tabloya değil de, soldakine bakıyordum. Güneş vuran bir pencerenin kenarında, sırtı dönük duran bir kız resmiydi, görünüşe bakılırsa hem kalçasını kuruluyor, hem de aynada kendini izliyordu. Alison'ı hatırlamıştım, evin içinde tıpkı bir çocuk gibi, çırılçıplak, şarkılar söyleye söyleye dolanan Alison'ı. Unutulmayacak bir resimdi; en sıradan bir anın etrafını öyle yoğun bir ışık halesiyle çevreliyordu ki, o ve onun gibi pek çok an bundan sonra bir daha asla sıradan olamazdı.

Conchis terasa ilerledi ve ben de peşinden çıktım. Çift kanatlı kapının batısında Mağrip işi, fildişi kakmalı ufak bir masa vardı. Üzerinde de bir fotoğrafın önüne, sanki adak olarak yerleştirilmiş gibi duran bir vazo çiçek duruyordu.

Eski usul bir gümüş çerçevenin içinde duran büyükçe bir resimdi bu. Edward dönemi kıyafetleri içindeki bir kız, hiç beklenmeyecek şekilde Korint stili bir kaidenin üzerindeki gül vazosunun önünde dikiliyordu, fondaysa mahzun bir şekilde boyunlarını bükmüş bitki yapraklarının resmi vardı. Kadınların göğüslerinin değil, sinelerinin olduğu dönemden kalma, koyu çikolata rengindeki gölgelerin, aydınlık yüzeylerin krem rengi zenginliğiyle dengelendiği eski fotoğraflardan biriydi. Re-

simdeki genç kızın açık renk gür saçları, zarif bir beli, dolgun yumuşacık bir teni ve hafiften de o dönemin çokça beğenilen ağırbaşlı Gibson kızı* tarzında bir hoşluğu vardı.

Conchis ondan gözlerimi alamadığımı gördü. "Bir zamanlar nişanlımdı."

Tekrar baktım. Fotoğrafçının adı gösterişli bir şekilde yaldızlı harflerle alt köşesine basılmıştı –Londra adresliydi.

"Onunla evlenmediniz mi?"

"O öldü."

"İngilize benziyor."

"Evet." Sustu, onu izliyordu. Kızın, o soluk boyalı meyve ağaçlarının önündeki gösterişli vazonun yanında duruşunda tuhaf bir tarihi hava vardı. "Evet İngilizdi."

Ona baktım. "Sizin İngiliz adınız neydi Bay Conchis?"

O nadir gülüşlerinden birini sergiledi; tıpkı bir maymunun aniden kafesinden pençesini uzatışı gibiydi. "Unuttum."

"Hiç evlenmediniz mi?"

Gözleri fotoğrafa takılıp kalmıştı, sonra yavaşça başını salladı.

"Gel."

L biçimindeki korkuluklu terasın güneydoğu ucunda bir masa duruyordu. Üstüne şimdiden, muhtemelen akşam yemeği için bir örtü serilmişti. Ağaçların üzerinden bakarak o muhteşem manzarayı, toprağın ve denizin üzerindeki engin ışık kubbesini izledik. Peloponisos dağları morla karışık bir maviye bürünmüştü ve Çobanyıldızı soluk yeşil gökyüzünde, bir gaz ışığının yumuşacık sabit pırıltısıyla, beyaz bir lamba gibi asılı duruyordu. Fotoğraf hemen girişte duruyordu; çocukların oyuncaklarını dışarı baksınlar diye pencere önüne koymaları gibiydi sanki bu biraz.

Conchis sırtını manzaraya dönerek korkulukların hemen önüne oturdu.

"Ya sen? Nişanlın falan var mı?" Baş sallama sırası bana gelmişti. "Burada çok yalnızlık çekiyor olmalısın."

"Uyarmışlardı."

"Hele senin yaşındaki hoş bir genç adam için."

"Aslında, bir kız vardı, ama..."

"Ama?"

---

* 1890'ların sonu ile 1900'lerin başında, Charles Dana Gibson'un (1867-1944) çizgilerinde yansıttığı türde uzun boylu, ince belli, idealize edilmiş bir genç kadın modeli. (ç.n.)

"Açıklayamam."

"İngiliz mi?"

Bonnard'ın o resmini düşündüm; gerçek olan buydu, böylesi anlar; söze dökülebilecek bir şey değildi. Gülümsedim.

"Sizden benden geçen hafta istediğiniz şeyi rica edebilir miyim? Soru sormamanızı yani?"

"Elbette."

Sonra sessiz sessiz oturduk, bir önceki cumartesi kumsala yaydığı o tuhaf sessizliğin aynısıydı. Nihayet denize dönüp yeniden konuşmaya başladı.

"Yunanistan bir ayna gibidir. Acı verir insana. Sonra öğrenirsin ama."

"Yalnız yaşamayı mı?"

"Yaşamayı. Olduğun gibi. Bir İsviçreli hayatının geri kalanını geçirmek üzere buraya gelmişti –çok yıl geçti şimdi aradan– ve adanın uzak bir ucundaki, terk edilmiş ıssız bir kulübeye yerleşmişti. Şuraya, Aquila'nın* altına. Benim yaşlarımda bir adamdı. Tüm hayatını saat montajı yaparak ve Yunanistan hakkında okuyarak geçirmişti. Kendi başına kulübeyi onardı, sarnıçları temizledi, toprağı taraçaladı. En büyük tutkusu –inanamazsın ama– keçilerdi. Önce bir taneydi, sonra iki oldu. Derken küçük bir sürü oldular. Adamla aynı odada uyuyorlardı. Hep zarif, tüyleri taranmış ve fırçalanmış bir haldelerdi, e ne de olsa sahipleri İsviçreli'ydi. Adam bazen baharda buraya uğrardı da, haremini evin dışında tutacağız diye akla karayı seçerdik. Mükemmel peynir yapmayı öğrenmişti – Atina'da iyi para ediyordu. Ama yalnızdı. Kimse ne mektup yazar, ne de ziyaret ederdi onu. Yapayalnızdı. Yine de kanımca tanıdığım en mutlu adamdı."

"Ne oldu sonra ona?"

"1937'de öldü. Kalp krizinden. Bir on beş gün sonra filan buldular ölüsünü. Bu arada keçileri de ölmüştü. Kıştı, bu yüzden kapının sürgüsü çekiliydi."

Gözlerini üzerimden ayırmaksızın yüzünü ekşitti, sanki ölümü münasebetsiz biri olarak görüyordu. Derisi kafatasına sımsıkı yapışıktı. Yalnızca gözleri canlıydı. Benden *onun* ölüm olduğuna inanmamı istediğine dair tuhaf bir hisse kapılmıştım; o kayış gibi yaşlı derisi ve gözleri her an düşüverecek, ben de kendimi bir iskeletin konuğu olarak bulacaktım sanki.

* Yaz aylarında göze çarpan Kartal takımyıldızı. (ç.n.)

Sonra yeniden içeri girdik. Birinci katın kuzeye bakan yanında üç oda daha vardı. Şöyle bir göz atabildiğim kadarıyla, biri sandık odasıydı. Orada üst üste yığılmış küçük sandıklar ve tozlanmasın diye örtülü duran mobilyalar gördüm. Bir de banyo vardı, banyonun yanındaysa küçük bir yatak odası. Yatak yapılmıştı ve sırt çantam da üzerindeydi. Aslında bir de kapısı kilitli bir oda bulmayı umuyordum, eldivenli kadının odası. Ama sonra onun kulübede yaşadığını düşündüm –Maria da ona bakıyordu belki ya da hafta sonu için bana tahsis edilen bu oda normalde onun odasıydı.

Alt kattaki masada unuttuğum XVII. yüzyıl kitapçığını uzattı.

"Genelde yarım saat sonra aşağıda bir aperitif alırım. O zaman görüşürüz, olur mu?"

"Tabii."

"Sana bir şey söylemem lazım."

"Evet."

"Hakkımda pek hoş olmayan şeyler duymuş olabilirsin."

"Size dair yalnızca bir hikâye duydum, o da pekâlâ övünebileceğiniz bir şey."

"İnfaz hikâyesi mi?"

"Geçen hafta söylemiştim size."

"Ben başka bir şey daha duymuş olabileceğini sanıyorum. Mesela Yüzbaşı Mitford'dan?"

"Kesinlikle başka bir şey yok. Emin olabilirsiniz."

En keskin bakışlarıyla kapının eşiğinde duruyordu. Sanki gücünü toplamış ve esrar perdesinin kalkması gerektiğine karar vermiş bir hali vardı; derken konuştu.

"Ben medyumum."

Evi bir sessizlik kaplamıştı ve bu birden, daha önce olan her şeyin bir açıklaması oldu.

"Ne yazık ki ben medyum değilim. Hem de hiç."

Çöken alacakaranlıkta, birbirimize gözlerimizi dikmiş öylece duruyorduk. Odasındaki saatin tıkırtısını duyabiliyordum.

"Bunun bir önemi yok. Yarım saat sonra uygun mu?"

"Bana bunu neden söylediniz?"

Kapının yanında duran ufak masaya döndü, kandili yakmak için bir kibrit çaktı ve sonra itinayla ayarladı, sorumun cevabını vermek için bekletiyordu beni. Nihayet doğrulup gülümsedi.

"Çünkü medyumum."

Aşağı inerek sahanlığın karşısındaki odasına girdi. Kapısı kapandı ve etrafa yine bir sessizlik çöktü.

16 Yatak adi bir demirdendi. İkinci bir masanın, halının ve koltuğun haricinde, adadaki her küçük evde rastlanabilecek türde, kilitli duran eski bir *cassone** vardı sadece. Bir milyonerin konuk odası denince akla gelenle alakası yoktu. Bir evin –bu evin– önünde duran bir grup köylünün olduğu fotoğraf dışında duvarlar da boştu. Kafasında hasır şapka ve üzerinde şortla ortada duran genç adamın Conchis olduğuna karar verdim, bir de kadın vardı, köylü bir kadın, ama Maria değildi, çünkü fotoğraftaki kadın Maria yaşlarındaydı, oysa bu belli ki yirmi otuz yıl önce çekilmişti. Lambayı kaldırıp, bir şey yazıyor mu diye fotoğrafın arkasına baktım. Ama bula bula yanlara açık ayaklarıyla duvara yapışmış, bulanık gözlerle beni izleyen kırılgan minik bir kertenkele buldum. Kertenkeleler az kullanılan odaları pek severler.

Yatağın baş tarafında duran masanın üzerinde, kül tablası niyetine konmuş yatık bir deniz kabuğu ve üç kitap vardı: Bir tane hortlak hikâyeleri derlemesi, eski bir İncil ve *Doğanın Güzellikleri* başlıklı geniş, ince ciltli bir kitap. Hortlak hikâyelerinin, "en az iki güvenilir tanık tarafından doğrulanmış", gerçek hikâyeler oldukları iddia ediliyordu. İçindekiler listesi –"Borley Papaz evi", "Kokarca Adamın Küçük Adası", "Dennington Yolu, No. 18", "Topal Adam"– bana yatılı okulda hasta olduğum o günleri anımsatmıştı. *Doğanın Güzellikleri*'ni açtım. Doğa dediği kadındı hep ve güzellik de göğüs bölgesi. Uzaktan çekilmiş göğüsler, her açıdan çekilmiş farklı farklı göğüsler, her tür fonun önünde, gitgide daha yakından çekilmiş göğüsler, ta ki son resim, doğal bir meme başından çok daha büyük bir karaltı halinde parlak kâğıdın ortasından dik dik bakan o haliyle, bir göğüsten ibaret kalıncaya dek. Erotik olamayacak kadar takıntılıydı.

Lambayı alıp banyoya gittim. Sıkı bir ecza dolabı dahil olmak üzere tam teçhizatlı bir banyoydu. Bir kadın eşyası bulabilir miyim diye bakındım, ama hiçbir şey göremedim. Musluk çalışıyordu, ama su soğuk ve tuzluydu; sadece erkeklere göre.

Odama dönüp yatağa uzandım. Açık pencereden görünen gökyüzü

* Sandık (y.h.n.)

soluk bir gece mavisi rengindeydi ve kuzeyde yeni yeni beliren bir iki donuk yıldız ağaçların tepesinden göz kırpıyordu. Dışarıdan, cırcırböceklerinin tekdüze, Webern'in parçalarını andıran bir tutarsızlıkta, ancak hassas bir ritimdeki sesleri geliyordu. Penceremin hemen altında bulunan kulübeden gelen patırtıları duydum ve de yemek kokusunu. Evi müthiş bir dinginlik kaplamıştı.

Conchis kafamı iyice karıştırmıştı. Bazen öyle dogmatik oluyordu ki içimden gülmek, ırkının o tipik, Avrupalılara has küçümseyici tavrı ile yabancı düşmanı gibi davranmak geliyordu; bazen de, pek de elimde olmadan, etkileniyordum ondan – tek sebebi de, evinde imrenilesi sanat eserleri olan zengin bir adam oluşu değildi. Artık beni korkutuyordu da. Başka birinde gördüğüm zaman dalga geçtiğim, doğaüstü olaylara duyulan mantıksız korkuyu yaşıyordum; ve en başından beri, misafirperverlikten değil de başka bir nedenle çağrıldığımı hissediyordum. Bir şekilde beni kullanmak niyetindeydi. *Eşcinselliği* listeden çıkarmıştım artık; eline bir dolu fırsat geçmiş ve o bunları kullanmamıştı. Üstüne bir de Bonnards tabloları, nişanlı meselesi ve göğüsler kitabı eklenince bu olasılık tamamen silinmişti zaten.

Ufukta bekleyen çok daha tuhaf bir olay vardı. *"Seçilmiş biri misin?"*... *"Ben medyumum"*... lafları hep spiritüalizmin, ruh çağırmaların belirtisiydi. Belki de eldivenin sahibi kadın bir tür medyum filandı. Conchis'de kesinlikle *séance* yapanlarla bağdaştırdığım o küçük burjuva kibarlığından ve karmaşık kelime dağarcığından eser yoktu; yine de normal bir adam olmadığı kesindi.

Bir sigara yakıp gülümsedim. Korkmuş dahi olsam, o küçük yalın odada pek önemi yoktu. Aslolan delice bir heyecanla dolu olduğumdu. Conchis bir şans faktörü, doğru zamanda karşıma çıkan bir vaka olmaktan öte bir şey değildi, tıpkı Oxford'da cinsellikten uzak geçen bir dönemin ardından bir kızla tanışıp onunla bir ilişkiye girmem gibi, Conchis'le de heyecan verici bir olaya karışmıştım. Bu, yeniden Alison'ı görme isteğimle bağlantılı bir şeydi sanki. Yeniden yaşamak istiyordum.

Ölümü andıran bir sessizlik kaplamıştı evi, bir kafatasının içiydi adeta; ama yıl 1953'tü, ateisttim ve hiç de öyle spiritüalizme, hortlaklara ve bunun gibi ıvır zıvır şeylere inanacak bir tip değildim. Yarım saati öylece uzanarak geçirdim; evdeki sessizlik sürüyordu, o günkü, korkudan çok huzurun sessizliğiydi.

17 Aşağı indiğimde müzik odasındaki lamba yanıyordu, ama oda boştu. Ocağın önündeki masanın üzerinde, içinde bir şişe *uzo*, bir sürahi su, bardaklar ve bir tas iri mavi-siyah Amphissa zeytini bulunan bir tepsi duruyordu. Biraz *uzo* koyup, üzerine donuk bir süt kıvamına gelecek şekilde su ekledim. Sonra, elimde bardağımla, kitap raflarının önünde dolanmaya başladım. Kitaplar metodik şekilde düzenlenmişlerdi. İki koca bölüm tıbbi eserlere ayrılmıştı, çoğu Fransızcaydı ve psikiyatri üzerine –ki bu da spiritüalizme pek uygun düşmüyordu– bir dolu kitap içeriyordu, bir de her türden bilimsel kitabın olduğu iki bölüm, felsefi eserlerden oluşan birkaç raf, genelde İngilizce ve Almanca olan, oldukça çok sayıda botanik ve kuşbilimiyle ilgili kitap vardı; geri kalanın büyük bir kısmı otobiyografi ve biyografilerdi. Belki binlerceydi. Herhangi bir düzen gözetilmeden derlenmiş gibiydiler: Wordsworth, Mae West, Saint-Simon, dâhiler, suçlular, azizler, tanınmamış tipler. Bu kitap grubunda bir halk kütüphanesinin herkese hitap eden, kişiliksiz özelliği vardı.

Klavsenin arkasında, pencerenin altında, iki üç klasik eşyanın durduğu alçak boy, camlı bir dolap vardı. Bir tane insan kafası şeklinde bir riton, bir tarafta üzerinde siyah bir figür olan kyliks ve diğer tarafta da küçük kırmızı figürlü bir amfora. Dolabın üzerinde ise bir fotoğraf, XVIII. yy.'dan kalma bir saat ve beyaz mineli bir enfiye kutusu duruyordu. Yunan çömleklerine bakmak için klavsen taburesinin arkasına geçtim. Kyliksin alt kâsesinin düz iç kısmındaki resmi görmemle irkildim. Yarı insan yarı keçi iki satir ve bir kadının olduğu son derece müstehcen bir resimdi. Keza amforanın üzerindeki resimler de herhangi bir müzenin sergilemeye cesaret edeceği türde şeyler değildi.

Sonra saate daha yakından baktım. Yaldızlı bir çerçevesi ve mineli bir yüzeyi vardı. Ortasında minik, neşeli, çıplak aşk tanrısı Cupid vardı; akrebin mili kasıklarından çıkıyor ve en sonunda yer alan yuvarlatılmış uçtan da bunun ne anlama geldiği açıkça anlaşılıyordu. Kadranın etrafına rakamlar konmamıştı ve sağ tarafın tamamı karartılıp, üzerine beyazla sadece *Uyku* yazılmıştı. Beyaz mineli diğer tarafta ise düzgün bir siyah yazıyla belli belirsiz, yine de okunaklıca, şu sözcükler yazılıydı: Saat altıda, *Karşılaşma*; sekizde, *Büyülenme*; onda, *Ereksiyon*; on ikide de, *Kendinden Geçme*. Cupid gülümsüyordu; saat işlemiyordu ve erkekliği de çarpık şekilde sekizde takılıp kalmıştı. Masum beyaz enfiye kutusunu açtım. Kapağın altında, iki bin yıl önce bir Grek'in kylikse çizmiş olduğu

sahnenin tıpatıp aynısının on sekizinci yüzyıl Boucher tarzında temsil edilmiş hali vardı.

Conchis, Edward dönemine ait kızın, yani ölmüş nişanlısının başka bir fotoğrafını koymak için seçe seçe bu iki *objet*'nin* arasını seçmişti, artık sapıklıktan mı, espri olsun diye mi, yoksa yalnızca münasebetsizlikten miydi anlayamadım.

Kız oval gümüş çerçeveden gülen gözlerle, cin gibi bakıyordu. O muhteşem beyaz teni ve zarif boynu kare kesim bir *décolletage*** yle sergilenmiş, intizamsız dantel kıvrımlar beyaz ayakkabı bağcıklarına benzer şeylerle göğsünün üzerinde tutturulmuştu. Koltukaltının tekinin hizasında gevşek duran siyah bir fiyonk vardı. Çok genç görünüyordu, sanki giydiği ilk gece elbisesiydi; ve bu fotoğrafta hatları diğerine nazaran daha az keskindi; oldukça baş döndürücüydü ve yüzüne, böylesi bir *curiosa**** camlı dolabının kraliçesi olmanın verdiği bir parça yaramazlık, neredeyse mahcup bir keyif sinmişti.

Yukarıda bir kapının kapanmasıyla arkama döndüm. Modigliani'nin gözleri ters ters bana bakıyordu sanki, bu yüzden sıvışıp sütunlu alana geçtim ve bir dakika sonra Conchis yanıma geldi. Üzerindekileri çıkarmış, soluk renkli bir pantolonla koyu renk pamuklu bir ceket giymişti. Salondan sızan o hafif ışıkta bir silüet olarak duruyordu, yavaşça kadehini kaldırdı. Dağlar güç bela seçiliyordu, karanlık ve siyah, kömür dalgalarıydı adeta, ötelerde ise gökyüzü fosfor ışıltısının etkisinden pek sıyrılamamıştı daha. Ama tam tepemde –çakıllığa inen merdivenlerin en üst basamağında duruyordum– yıldızlar çıkmıştı. İngiltere'dekilerden daha az şevkle; saf yağın içine daldırılmışçasına, usul usul parıldıyorlardı.

"Başucuma bıraktığınız kitaplar için teşekkür ederim."

"Eğer raflarda daha çok ilgini çeken bir şey görürsen al lütfen."

Karanlık ağaçların olduğu taraftan evin doğusuna doğru tuhaf bir çığlık sesi geldi. Okulda kaldığım akşamlar da duymuştum bunu ve ilk önce köyün delisi filan bağırıyor sanmıştım. Çok tiz çıkan ve düzenli aralıklarla tekrar eden bir sesti: Huu. Huu. Huu. Sanki eski yaşantısında melankolik bir otobüs biletçisiymiş gibi.

"İşte benim arkadaşım," dedi Conchis. Saçma ama, irkiltici bir an için, eldivenli kadından bahsediyor olmalı diye düşündüm. Onu, Ascot

* (Fr.) Nesne. (y.h.n.)
** (Fr.) Dekolte. (y.h.n.)
*** (Lat.) Tuhaf nesneler; yenilikler, alışılmamış ya da garip, özellikle de pornografik konularla ilgili kitaplar (y.h.n.)

eldivenleriyle adadaki ağaçların arasında süzülerek ve bıkıp usanmadan Huu'yu ararken gözümün önüne getirdim. Ardımızdaki karanlıklardan ses gene geldi, ürkütücü ve aptalcaydı. Conchis yavaşça beşe kadar saydı ve elini kaldırdığında ses gene geldi. Sonra yine beşe kadar ve yine ses.

"Ne bu?"

"*Otus scops*. İshakkuşu. Çok küçüktür. Yirmi santim bile yoktur. Şu kadar işte."

"Kuşlar hakkındaki kitaplarınızı gördüm."

"Kuşbilimi ilgi alanımdır."

"Bir de tıp eğitimi almışsınız."

"Tıp eğitimi almıştım. Yıllar önce."

"Hiç doktorluk yaptınız mı peki?

"Yalnızca kendime."

Açıklarda, batıya doğru Atina vapurunun parlak ışıkları gözüme çarptı. Cumartesi akşamları yoluna güneyden devam edip, Kythera'ya giderdi. Ama uzaklardaki bu vapur, Bourani'nin gündelik hayatla bağ kurmasına yarayacak yerde, yalnızca gizliliğini ve esrarını vurgulamıştı. Gözümü karartıp, konuyu açtım.

"Medyum olduğunuzu söylemekle neyi kastettiniz?"

"Neyi kastettiğimi düşünüyorsun?"

"Spiritüalizm mi?"

"İnfantilizm."

"Benim düşündüğüm de buydu."

"Tabii."

Kapıdan gelen ışıkta yüzünü zar zor seçiyordum. O beni daha çok görüyordu, çünkü ben o son hamle sırasında bir dönüş yapmıştım.

"Sorumu gerçek anlamda cevaplamadınız."

"İlk tepkiniz, önermelere karşı olan asrınızın tipik bir özelliği: İnanmamak, aksini ortaya koymak. Kibarlığınızın altında bunun olduğunu çok net görebiliyorum. Bir kirpi gibisiniz. Bu hayvan da dikenleri dikilmişken hiçbir şey yiyemez. Eğer yemezseniz açlıktan ölürsünüz. Ve bedeninizle beraber o dikenler de ölür gider."

Bardağımın dibinde kalan *uzo*yu şöyle bir çalkaladım. "Bu sizin de asrınız değil mi?"

"Ben diğer asırlarda da epey hayat sürdüm."

"Edebiyatla mı demek istiyorsunuz?"

"Gerçek hayatta."

Baykuş, tekdüze aralıklarla bağırmaya başladı gene. Çam ağaçlarının karaltısına baktım uzunca bir süre.

"Reenkarnasyon mu?"

"Tam bir saçmalıktır o."

"O zaman..." Omuz silktim.

"Bana biçilen ömürden kaçamam. Dolayısıyla diğer asırlarda yaşamış olmam için bir tek yol kalıyor geriye."

Hiç ses çıkarmadım. "Benden bu kadar."

"Pes etme. Yukarı bir bak. Ne görüyorsun?"

"Yıldızları. Uzayı."

"Peki başka? Orada olduğunu bildiğin, ama göremediğin şeyler."

"Başka dünyalar mı?"

Dönüp, yüzüne baktım. Oturdu, kara bir gölge halinde. Sırtımdan aşağı doğru bir ürperti hissettim. Aklımdan geçeni okudu.

"Deli miyim sence?"

"Yanlışınız var."

"Hayır. Ne deliyim ne de yanlışım var."

"Siz... başka dünyalara mı yolculuk ediyorsunuz yani?"

"Evet. Başka dünyalara yolculuk ediyorum."

Bardağı kenara koyup bir sigara çıkardım ve söze başlamadan evvel yaktım.

"Bedeninizle mi?"

"Eğer bana bedenin nerede bitip zihnin nerede başladığını söyleyebilirsen bu soruna cevap veririm."

"Eee... hiç kanıtınız var mı?"

"Kanıt bol." Biraz durdu. "Bunu görecek zekâya sahip olanlara tabii."

"Seçilmiş olmak ve medyum olmak derken kastettiğiniz bu muydu?"

"Kısmen."

Nasıl bir tepki vermem gerektiğini düşünerek sessiz kaldım. İçimde bir düşmanlık hissi yükseliyordu, onunla aramızda geçen her şeyin ötesinde; suyun yağa gösterdiği bilinçaltı direnç gibi. En iyisi terbiye dahilinde şüpheci bir tutum takınmaktı sanki.

"Siz bu... yolculuğu şeyle, ne bileyim, telepatiyle falan mı yapıyorsunuz?"

Ancak daha bir cevap veremeden sütunun ardından yumuşak ayak sesleri geldi. Maria durup bir reverans yaptı.

Conchis, "*Sas efcharistoume*,* Maria. Yemek hazırmış," dedi.

* Teşekkür ederim. (y.h.n.)

Kalkıp müzik odasına geçtik. Bardaklarımızı tepsinin üzerine koyarken, "Bazı şeyler kelimelerle anlatılamaz," dedi.

Başımı öne eğdim. "Bize Oxford'da kelimelerle anlatılamayanın başka hiçbir şekilde anlatılamayacağını varsaymamız öğretilmişti."

"Çok güzel." Gülümsedi. "Artık sana Nicholas diyebilir miyim?"

"Tabii. Lütfen."

Bardaklarımıza bir parça daha *uzo* koydu. Kaldırıp tokuşturduk.

"Eis'ygeia sas, Nicholas."

"Sygeia."

Ama o zaman bile benim sıhhatimden başka bir şeye kadeh kaldırdığına adım gibi emindim.

Terasın köşesindeki masa ışıl ışıl parlıyordu, o karanlıkta, camdan ve gümüşten ibaret, umulmadık şıklıkta bir adacık görünümündeydi. Masa, koyu renk abajurlu uzun bir lambayla aydınlatılmıştı; ışık aşağı, beyaz örtünün üzerine vuruyor, oradan da yansıyıp, etrafımızı çevreleyen karanlığa karşı, Caravaggio*** stilinde tuhaf bir şekilde yüzlerimizi aydınlatıyordu.

Yemek mükemmeldi. Şarapta pişmiş küçük balıklar, nefis bir tavuk, çeşnili peynirler ve Conchis'in dediğine göre, bir ortaçağ Türk tarifine göre yapılmış ballı kaymaklı bir tatlı yedik. İçtiğimiz şaraba, sanki bağları çam ormanının hemen yanındaymışçasına bir reçine kokusu sinmişti ve ara sıra köyde içtiğim o sert, terebentin tadındaki sirkemsi şeyle de hiç alakası yoktu. Yemekte çoğunlukla sessizdik. Bu bariz şekilde onun tercihiydi. Konuştuysak da yemek hakkındaydı. Çok az ve yavaş yavaş yiyordu, oysa ben tabağımdaki her şeyi silip süpürmüştüm.

Yemeğimiz bittiğinde Maria pirinç bir cezveyle Türk kahvesi getirip, üzerine bir dolu börtü böceği çekmeye başlamış olan lambayı götürdü. Yerine bir tane mum koydu. Alevi, o durgun havada hiç titreşmeden dikilmişti; ara sıra inatçı bir böcek etrafında dolanıyor, ateşe yaklaşıyor, bir tur atıp uzaklaşıyordu. Sigaramı yaktım ve Conchis gibi, yarı denize ve güneye dönük oturdum. O konuşmak istemiyordu, ben de beklemekten hoşnuttum.

Birden aşağıdan, çakıllığın oradan ayak sesleri geldi. Evden denize doğru gidiyordu. Önce Maria sandım, ama o saatte kumsala inmesi tu-

* Sıhhatine. (y.h.n.)
** Tamam. (y.h.n.)
*** Caravaggio (1573-1610) İtalyan barok ressam. (ç.n.)

haftı. Ne var ki az sonra bu seslerin, eldivenlerde olduğundan daha makul bir sebeple değilse de, ona ait olamayacağını anladım.

Sanki yürüyen, mümkün olduğunca az ses çıkarmaya çalışıyormuş gibi, hafif, hızlı ve sessiz adımlarla ilerliyordu. Bunlar bir çocuğa bile ait olabilirdi. Korkuluğun uzağında oturuyordum ve aşağıdaki hiçbir şeyi göremedim. Conchis'e göz attım hemen. Sanki gelen gayet doğal bir sesmiş gibi gözlerini karanlığa dikmişti. Korkuluğun üzerinden kafamı uzatıp bir göz atabilmek için çaktırmadan kenara kaydım. Ama ayak sesleri sessizliğe karışmıştı. Kocaman bir pervane ürkütücü bir hızla, sanki bir lastikle bağlanmış gibi art arda ve telaşla muma atıldı. Conchis öne eğilip mumu söndürdü.

"Karanlıkta oturmamızın bir mahzuru var mı?"

"Yok tabii."

Sonuçta bu, koyun doğu tarafındaki kulübelerden Maria'ya yardım etmeye gelen bir çocuk da olabilirdi.

"Buraya nasıl geldiğimi anlatayım size."

"Böyle muhteşem bir yöreyi keşfetmek çok hoş bir şey olmalı."

"Tabii. Ama mimarisinden bahsetmiyorum." Durdu, ne demek istediğini kendi de anlamamış gibiydi. "Phraxos'a bir ev kiralamak için gelmiştim. Yazlık bir ev. Köyden hoşlanmamıştım. Kuzeye bakan kıyıları sevmem pek. Son gün bana adanın etrafını dolaştıracak bir motorcu buldum. Sırf zevkine. Adam da yüzmem için tesadüfen Moutsa'ya yanaştı, tam şuraya. Ve tesadüfen yukarılarda bir yerde eski bir kulübe olduğunu söyledi. Tesadüfen yukarılara çıktım. Kulübe dediği harap olmuş duvarlardan ibaret bir yerdi, dikenli sarmaşıklarla kaplı ufak tefek taş yığınları. Hava çok sıcaktı. 18 Nisan 1928 günü, öğleden sonra saat dört filandı."

Yeniden sustu, sanki onu susturan o yıla ait anılardı ve beni kendisinin bu yeni haline, yeni bir değişime hazırlamak istiyordu.

"O zaman çok daha fazla ağaç vardı burada. Öyle ki deniz bile gözükmüyordu. Yıkık duvarların etrafındaki ufak alanda dikildim. Daha o an beklendiğim hissine kapılmıştım. Hayatım boyunca bir şey beni orada beklemişti hep. Öylece durdum, beni kimin beklediğini, kimin görmeyi umduğunu biliyordum. O bendim. Ben buradaydım, bu ev de buradaydı, sen, ben ve bu gece de buradaydı, hepsi hep buradaydı, tıpkı benim buraya gelişimin yansımaları gibi. Rüya gibi bir şeydi. Kapalı bir kapıya doğru yürümüştüm ve ansızın yapılan bir büyüyle aşılmaz ahşap kapı cama dönüşmüştü ve işte ben buradan, diğer yönden, gelecekten

gelen kendimi görmüştüm. Analoji kullanarak konuşuyorum. Anlıyorsun değil mi?"

Anlayıp anlamadığını umursamaksızın, ihtiyatla başımı salladım; çünkü yaptığı her şeyin altında yavaş yavaş planlama, provasını yapıp sahneye koyma havası sezmeye başlamıştım, her şey tasarlanıp prova ediliyordu. Bourani'ye gelme meselesini tesadüfen aklına gelmiş bir şey gibi anlatmamıştı hiç; bu daha çok bir oyun yazarının, bir hikâyeyi, oyunun gerektirdiği şekilde anlatması gibiydi. Devam etti.

"Hemen o an burada yaşamam gerektiğini anladım. Daha öteye gidemezdim. Geçmişim geleceğime yalnızca burada karışabilirdi. Bu yüzden kaldım. Bu gece buradayım. Ve sen de bu gece buradasın."

Karanlıkta, yan yan bana bakıyordu. Bir an sesimi çıkarmadım, son cümlesinde özel bir vurgu vardı sanki.

"Medyum derken kastettiğiniz de bu muydu?"

"Şans derken kastettiğim buydu. Herkesin hayatında bir dönüm noktası vardır. O anda kendini kabul etmelisin. O artık ileride olacağın değildir. Olduğun ve olacağın budur. Sen bunu anlayamayacak kadar gençsin. Hâlâ oluşmaktasın. Daha olmamışsın."

"Belki."

"Belki değil. Kesin öyle."

"Peki eğer insan o... dönüm noktasını fark etmezse ne olur?" Oysa ben bunun çoktan başıma geldiğini düşünüyordum – ağaçlardaki sessizlik, Atina vapurunun düdüğü, tüfek namlusunun siyah ağzı.

"O zaman diğerlerine benzersin. Çok az insan fark eder bu anı. Ve ona göre hareket eder."

"Seçilmişler mi?"

"Seçilmişler. Şans tarafından seçilenler." Sandalyesinin gıcırtısını duydum. "Şuraya bak. Fenerli balıkçılara." Uzaktaki dağların eteklerinin ilerisinde, en derin kuytularda ince bir sis halinde yakut renkli ışıklar görünüyordu. Yalnızca "bak" mı demek istemişti, yoksa fenerler bir şekilde seçilmişlerin göstergesi miydi, anlamamıştım.

"Bazen insanı kıvrandırıyorsunuz Bay Conchis."

"Bunu daha az yapmaya gayret ederim."

"Umarım öyle olur."

Yine sessizleşmişti.

"Farz et ki söylediklerim, yalnızca dinlediğin şeyler olmaktan çok daha fazla anlam taşıyor hayatında."

"Umarım öyledir."

Bir sessizlik daha.

"Kibarlık istemiyorum. Kibarlık daima, başka türden gerçeklerle yüzleşmenin reddini barındırır içinde. Sana belki de seni şoke edecek bir şey söyleyeceğim. Senin hakkında, kendinin bilmediği bir şey biliyorum." Durdu, sanki yine kendimi hazırlamamı ister gibiydi "Sen de bir medyumsun Nicholas. Olmadığına eminsin. Biliyorum."

"Şey, değilim. Gerçekten." Biraz bekledikten sonra, "Ama böyle düşünmenize sebep nedir, hakikaten bilmek isterim."

"Bana gösterildi."

"Ne zaman?"

"Söylememeyi tercih ederim."

"Ama söylemelisiniz. Bu kelimeyle tam olarak neyi kastettiğinizi bile bilmiyorum. Eğer söz ettiğiniz yalnızca bir tür sezgisel zekâ filansa, o zaman umarım bir medyumumdur. Ama sizin bahsettiğiniz başka bir şey herhalde."

Yine bir sessizlik, sanki sesimin nasıl sert çıktığını duymamı ister gibi bir hali vardı. "Seni bir suçla itham etmişim gibi davranıyorsun. Ya da bir zayıflıkla."

"Özür dilerim. Ama hayatım boyunca hiçbir psişik deneyimim olmadı." Ardından da saf saf, "Zaten ben bir ateistim," diye ekledim.

Sesi hem kibar hem de sertti. "Eğer bir insan zekiyse, o zaman elbette ya agnostik ya da ateisttir. Fiziksel olarak da ödlek. Bunlar yüksek zekânın kendiliğinden ortaya çıkan tanımlarıdır. Ama ben Tanrı'dan değil, bilimden bahsediyorum." Hiçbir şey demedim. Sesi daha da sert çıkmaya başlamıştı. "Çok güzel. Kendini bir ...medyum olarak *görmemeni* anlıyorum."

"Az önce vaat ettiğiniz şeyi söylemekten vazgeçmeyeceksiniz herhalde."

"Yalnızca seni uyarmak istemiştim."

"Uyardınız işte."

"Bana bir dakika izin ver."

Yatak odasına doğru ilerleyip gözden kayboldu. Kalkıp korkuluğun köşesine gittim, buradan üç yön de gözüküyordu. Evin her yanı, yıldızların ışığında sönük duran sessiz çam ağaçlarıyla çevriliydi. Mutlak bir huzur. Yükseklerden, epeyce kuzeyden bir uçağın sesi geliyordu, adaya geldiğimden beri geceleyin duyduğum ya üçüncü ya da dördüncü uçaktı bu. İçecek dolu tekerlekli servis arabasıyla koridorda ilerleyen Alison'ı düşündüm içinde. Tıpkı vapurda olduğu gibi bu uçağın zayıf vınlaması

da, Bourani'nin sapalığını azaltacak yerde iyice vurgulamıştı. Alison'ın yokluğunun, belki de onu tamamen kaybetmenin acısını hissettim içimde; onu yanı başımda, eli elimde hayal edebiliyordum; insan sıcaklığı, normallik, güvenilebilecek bir standart demekti o. Hep kendimi onun bir tür potansiyel koruyucusu olarak görmüştüm ve ilk defa Bourani'de o akşam anladım ki, belki de o benim koruyucumdu ya da olabilirdi.

Az sonra Conchis döndü. Korkuluğun kenarına gidip derin derin nefes aldı. Gökyüzü, deniz ve yıldızlar, kısaca evrenin yarısı önümüze seriliydi. Uçağın sesi hâlâ duyuluyordu. Böyle bir anda aynen Alison'ın yapacağı gibi, bir sigara yaktım.

18

"Bence şezlonglarda daha rahat ederiz."

Terasın ucundan iki tane uzun hasır şezlongu sürüklemesine yardım ettim. Sonra ikimiz de ayaklarımızı uzatıp oturduk. Ve hemen şezlongun ense yastığında, havluya ve eldivene sinen o tarifi zor, eski moda parfüm kokusunun aynısını duydum. Bunun Conchis'e ya da yaşlı Maria'ya ait olmadığı kesindi. Yoksa mutlaka önceden alırdım o kokuyu. Bir kadın vardı ve sık sık bu şezlonga oturuyordu.

"Ne demek istediğimi anlatmak epey vakit alacak. Tüm hayat hikâyemi anlatmam gerekecek."

"Son yedi ayımı yalnızca temel düzeyde İngilizce bilen insanların arasında geçirdim ben."

"Şimdi Fransızcam İngilizcemden daha iyi. Ama neyse. *Compendre, c'est tout.*"

"'Yalnızca bağlantı kur.'"

"Kim söylemiş bunu?"

"İngiliz bir romancı."

"Böyle dememeliymiş. Kurgu, bağlantı kurmanın en kötü şeklidir."

Karanlıkta gülümsedim. Bir sessizlik oldu. Yıldızlar işaret verdi. Anlatmaya başladı.

"Babamın İngiliz olduğunu söylemiştim. Ama işi, yani tütün ve kuş üzümü ithalatı daha çok Doğu Akdeniz ülkeleriyleydi. Rakiplerinden biri Londra'da yaşayan bir Yunanlıydı. 1892 yılında bu Yunanlıya trajik

* (Fr.) Önemli olan anlaşmak. (y.h.n.)

bir haber geldi. En büyük ağabeyi ve onun karısı şu Peloponisos'un diğer tarafındaki dağlarda meydana gelen bir depremde ölmüşlerdi. Üç çocukları hayatta kalmıştı. En küçük ikisi, yani iki oğlan Güney Amerika'ya, diğer amcanın yanına gönderildi. En büyük çocuk, on yedi yaşındaki ablalarıysa amcasının, yani babamın rakibinin evini çekip çevirmek üzere Londra'ya geldi. Adam uzunca bir süredir duldu. Kızda, damarlarında biraz İtalyan kanı olan o Yunan kadınlarına has bir hoşluk vardı. Babam onu gördü. Kızdan çok daha yaşlıydı, ama zannederim bayağı yakışıklı bir adamdı ve çat pat Yunanca biliyordu. İşlerini birleştiklerinde kârlı bir durum da söz konusuydu. Kısacası, evlendiler... ve ben dünyaya geldim.

"Net olarak aklımda kalan ilk şey annemin şarkı söylemesiydi. İster mutlu olsun, ister hüzünlü, hep şarkı söylerdi. Klasik parçaları oldukça iyi söyleyip, piyano çalabilirdi, ama en iyi hatırladıklarım Yunan halk ezgileriydi. Hüzünlü olduğunda hep onları söylerdi. Bana –çok daha sonraları– uzaktaki bir tepenin üzerinde durup, o toz dumanın nasıl mavi göğe yavaş yavaş süzüldüğünü görüşünü anlattığını hatırlıyorum. Ailesinin ölüm haberi geldiğinde, Yunanistan'a karşı içi kapkara bir nefretle dolmuştu. Bir daha dönmemek üzere terk etmek istemişti burayı. Diğer pek çok Yunanlı gibi. Ve yine diğer pek çok Yunanlı gibi asla içinde bulunduğu sürgünü kabullenememişti. Dünyanın en güzel ve en zalim memleketinde doğmanın bedelidir işte bu.

"Annem şarkı söylerdi – ve benim de kendimi bildim bileli hayatımdaki en önemli şey müzikti. Bir nevi harika çocuktum. İlk konserimi dokuz yaşımdayken verdim ve herkes çok beğendi. Fakat diğer dersler söz konusu olduğunda kötü bir öğrenciydim. Aptal değildim, ama çok tembeldim. Tek bir yükümlülüğüm vardı: İyi piyano çalmak. Bir görevi yerine getirmenin esası, önemsiz işleri hayati işlermiş gibi göstermeye dayanır, bense bunu hiçbir zaman başaramamıştım.

"Şanslıydım, müthiş bir müzik öğretmenim vardı – Charles-Victor Bruneau. Kendi türünün geleneksel kusurlarının çoğundan o da nasiplenmişti. Metotları ve öğrencileriyle böbürlenmek gibi. Eğer öğrenci yetenekli değilse alaycı bir eziyet uygulayıp, yetenekliyse titiz bir melek kesilmek gibi. Ama çok bilgili bir müzikologdu. O günlerde bu, onun *rarissima avis** olduğu anlamına gelirdi. Birçok icracı yalnızca kendisini ifade etmek isterdi. Bu yüzden, muazzam bir hızlı çalma becerisiyle etkili rubatoyu yakalamada müthiş bir yetenek geliştirmişlerdi. Bu-

* Ender bulunan kıymet. (y.h.n.)

gün kimse böyle çalmıyor artık. Zaten isteseler de böyle çalmayı beceremezler. Bir Rosenthal ya da Godowsky yok artık. Bruneau zamanının çok ilerisindeydi ve hâlâ yalnızca onun çalışıyla dinleyebildiğim birçok Haydn ve Mozart sonatı vardır.

"Ne var ki, o zamanda hiç bilinmemesine rağmen en belirgin hüneri –bahsettiğim 1914 öncesidir– piyanoda olduğu kadar klavsen çalmada da iyi oluşuydu. Ben piyanoyu bırakmak üzere olduğu bir dönemde öğrencisi olmuştum onun. Klavsen çalmak, piyano çalarken gerekenden çok daha farklı bir parmak tekniği gerektirir. Değiştirmek kolay değildir. O da klavsen çalanların gidip mümkün olan en erken yaşta eğitim görecekleri bir okul hayal ederdi. Ve hep söylediği gibi, *des pianistes en costume de bal masqué* olmayacaklardı.

"On beş yaşımdayken, bugün sinir krizi diyebileceğimiz türde bir şey yaşadım. Bruneau beni çok zorluyordu. Hiçbir zaman oyunla ilgim olmamıştı. Yatılı değildim, yalnızca müziğe yoğunlaşmama izin vardı. Okulda hiç gerçek anlamda bir arkadaşım olmadı. Belki de beni Yahudi sandıkları içindi. Ama doktor iyileştiğim zaman daha az piyano çalıp daha fazla dışarı çıkmam gerektiğini söyledi. Suratımı ekşittim. Bir gün babam elinde kuşlar üzerine pahalı bir kitapla geldi eve. En yaygın olan kuşların adını bile zor söylerdim, ki böyle bir şey de aklıma gelmemişti hiç. Ama babamın gelmiş işte. Yatağıma uzanıp da resimlerdeki o katı duruşlara bakarken, yaşayan gerçeğini görmek istemeye başladım – ve ucundan tutabileceğim tek gerçeklik, hasta odamın penceresinden işittiğim o ötüşlerdi. Kuşlara sesleri aracılığıyla yakınlaştım. Birdenbire serçelerin cıvıltısı bile gizemli gelmeye başlamıştı. Ve daha önce binlerce kez duyduğum kuş ötüşleri, Londra'daki bahçemizdeki o ardıç kuşlarının, kara tavukların sesi sanki ilk kez geliyordu kulağıma. Hayatımın daha sonraki bir aşamasında *–ça sera pour un autre jour–*** kuşlar bana çok değişik bir tecrübe yaşattılar.

"İşte böyle bir çocuktum. Yaramaz, yalnız, evet, çok yalnız hem de. Nasıl denir? Bir muhallebi çocuğu. Müzik haricinde hiçbir şeye yeteneği olmayan biri. Bir de ben tek çocuktum, evde çok şımartılmıştım. Yeniyetmelik dönemimde çocukken vaat ettiğim şeyi yerine getiremeyeceğim belli olmuştu artık. Bunu ilk Bruneau görmüştü, sonra da ben. Gerçi sözsüz bir anlaşmayla bunu aileme söylememeye karar vermiştik, ama bunu kabullenmek benim için de zor olmuştu. On altı, insanın as-

* Maskeli balo kıyafeti giymiş piyanistler (y.h.n.)
** (Fr.) Bunu da başka bir gün anlatırım (y.h.n.)

la bir dâhi olamayacağını anlaması için kötü bir yaş. Ama tam o sırada âşık oldum.

"Lily'yi ilk gördüğümde on dört yaşındaydı ve ben de ondan bir yaş büyüktüm, sinir krizimden hemen sonraki bir zamandı. St. John's Wood'da otururduk. Zengin tüccarların oturduğu şu küçük beyaz köşklerden birindeydik. Bilir misin o evleri? Yarım daire şeklinde bir araba yolu vardır. Sütunlu bir girişi. Arkada upuzun bir bahçesi vardır, onun bitiminde de iri elmalar ve armutlarla dolu altı yedi ağaçtan oluşan küçük bir meyve bahçesi. Bakımsız, ama yemyeşildi. Bir ıhlamur ağacının altında kendime ait bir "evim" vardı. Bir gün –haziran ayında, tıpkı burada, Yunanistan'daki gibi asil mavilikte, yakıcı, pırıl pırıl bir gün– Chopin'in hayatıyla ilgili bir kitap okuyordum. O anı çok net hatırlıyorum. Bilirsin, insan bu yaşa gelince hayatının ilk yirmi yılını ikincisinden –ya da üçüncüsünden– çok daha iyi anımsar. Kitabı okurken şüphesiz kendimi Chopin gibi görüyordum ve yanımda kuşlarla ilgili yeni kitabım duruyordu. Sene de 1910.

"Aniden komşu evin bahçesini bizimkinden ayıran tuğla duvarın diğer tarafından gelen bir ses duyuyorum. O ev boştur aslında, bu yüzden şaşırıyorum. Derken... bir kafa beliriyor. İhtiyatlı. Tıpkı bir fare gibi. Bu bir genç kız kafası. Çardağımın içinde yarı görünmez haldeyim, kızın gördüğü son şey benim, haliyle onu inceleyecek zamanım oluyor. Başı güneşin altında kalmış, açık sarı renkli gür saçları sırtına döküldüğünden tam görünmüyor. Güneş güneyden vurmuş ve bir ışık bulutu halinde saçlarına takılmış. Gölgeli yüzünü, koyu renk gözlerini ve o küçük, yarı açık meraklı ağzını görüyorum. Ağırbaşlı, ürkek ama bir o kadar da gözü pek. Beni görüyor. Bir dakika kadar, o şaşkın ışık hüzmesiyle gözlerini ayırmadan bana bakıyor. Daha dikleşmiş görünüyor, bir kuş gibi. Çardağımın girişinde ayağa kalkıyorum, hâlâ gölgedeyim. Konuşmuyor ya da gülmüyoruz. Buluğ çağının konuşulmayan bütün o gizemleri havada titreşiyor. Neden konuşamadığımı bilmiyorum... derken biri ona sesleniyor.

"Büyü bozulmuştu. Ve beraberinde bütün geçmişim. Seferis'ten bir dize vardır –'Yarılmış narın içi yıldızla doludur' mu? Böyle bir şeydi. Kız gözden kayboldu, ben yine oturdum, ama okumak imkânsızdı artık. Evin yanındaki duvara yaklaştım ve bir adam sesiyle su gibi berrak kadın seslerini işittim, sonra bir kapının ardında solup gittiler.

"Feci bir haldeydim. Dahası, o ilk karşılaşma, o gizemli... nasıl de-

sem, onun ışığından bana, gölgeme ulaşan mesaj haftalarca aklımdan gitmedi.

"Ailesi yandaki eve taşınmıştı. Sonra Lily ile yüz yüze karşılaştım. Ve aramızda bir bağ kuruldu. Bu yalnızca benim hayal ettiğim bir şey değildi, bu her neyse, benden olduğu kadar ondan da kaynaklanıyordu – göbek bağıyla bağlanmış gibi, tabii ki konuşmaya hiç kalkışmadığımız, ama ikimizin de varlığını bildiği bir şey.

"Birçok yönden bana benziyordu. Onun da Londra'da çok az arkadaşı vardı. Bu peri masalını esas tamamlayan şeyse onun da müziği sevmesiydi. Öyle aman aman yetenekli değildi, ama seviyordu işte. Babası tuhaf bir adamdı, İrlandalıydı, aileden zengindi ve tam bir müzik tutkunuydu. Çok güzel flüt çalardı. Elbette, ara sıra evimize gelen Bruneau'yla tanışmasa olmazdı ve onun vasıtasıyla Dolmetch'le tanıştı ve o da ona blok flütü sevdirdi. O zamanlar hiç akılda olmayan bir başka enstrümanı. Lily'yi, Dolmetch'in yaptığı ve babasının satın aldığı düz sesli bir blok flütle ilk solosunu yaparken hatırlıyorum.

"İki aile çok yakınlaşmıştık. Ben Lily'ye eşlik ediyordum, bazen beraber düet yapıyorduk, bazen babası da bize katılıyor, bazen de anneler şarkı söylüyorlardı. Yepyeni bir müzik diyarı keşfetmiştik. Fitzwilliam Virginal Kitabı, Arbeau, Frescobaldi, Froberger – o yıllarda insanlar aniden 1770'lerin öncesinde de müziğin var olduğunun farkına varmışlardı."

Sustu. Bir sigara yakmak istiyordum, ama bir yandan da dikkatini dağıtmaktan, geçmişe uzanışını bozmaktan çekiniyordum. Bu yüzden sigarayı parmaklarımın arasında tutup bekledim.

"Onda, evet evet, bir Botticelli güzelliği vardı, böyle açık renk uzun saçlar, gri-menekşe gözler. Ama böyle anlatınca sanki fazla solgun, fazla Rafael – öncesi döneme aitmiş gibi geliyor kulağa. Bu dünyada, kadın dünyasında artık bulunmayan bir şey vardı onda. Aşırı hassaslığa kaçmayan bir tatlılık, saflığa kaçmayan bir duruluk. Onu incitmek, ona takılmak o kadar kolaydı ki. O takıldığındaysa bu bir okşamadan farksız olurdu. Sana çok renksiz bir kişi gibi geliyordur şimdi. Tabii o günlerde biz genç adamların aradığı bedenden çok ruh güzelliğiydi. Lily çok hoş bir kızdı. Ama asıl *sans pareil** olan ruhuydu.

"Görgü kurallarının ötesinde aramızda hiçbir engel yoktu. Daha az önce ilgi alanı ve beğenilerimizin benzerliğinden bahsetmiştim. Fakat mizaçlarımız taban tabana zıttı. Lily hep çok kontrollü, sabırlı ve yar-

* (Fr.) Eşsiz. (y.h.n.)

dımsever biriydi. Bense sinirli. Huysuz. Ve çok bencil. Onu asla bir kimseyi ya da bir şeyi incitirken görmemiştim. Oysa ben bir şey istiyorsam hemen olsun isterdim. Lily resmen beni kendimden iğrendirirdi. Damarlarımdaki Yunan kanını koyu kan olarak düşünürdüm. Neredeyse bir zenci kanı gibi.

"Sonra çok geçmeden onu fiziksel olarak da sevmeye başladım. Oysa o beni bir ağabey gibi seviyor ya da öyle davranıyordu. Tabii ki evleneceğimizi biliyorduk, o daha on altısındayken birbirimize söz vermiştik. Ama onu öpmeme hemen hemen hiç izin vermezdi. Bunun nasıl bir şey olduğunu tahmin edemezsin. Bir kıza bu kadar yakın olup da, nadiren sarılabilmek. Arzularım çok masumdu oysa. İffetin gerekliliğine dair, o döneme has tüm fikirlere ben de sahiptim. Öte yandan tam bir İngiliz değildim.

"*O Pappous** vardı –dedem– aslında annemin amcası oluyor. O İngiliz vatandaşı olmuştu mesela, ama İngiliz hayranlığını asla püriten ya da hiç olmazsa saygın biri olacak kadar ileri götürmemişti. Öyle çok fena bir ihtiyar olduğunu sanmıyorum. Beni bozan, onun hakkında bildiklerimden çok kendi edindiğim yanlış fikirlerdi. Onunla hep Yunanca konuşurdum, belki fark etmişsindir sen de, Yunanca doğası itibariyle tensel ve örtüsüz bir dildir. Kitaplığında bulduğum bazı kitapları okurdum gizli gizli. *La Vie Parisienne*'i görmüştüm. Bir gün renkli gravürlerle dolu bir dosyaya rastladım. Ondan sonra da erotik düşler başladı işte. Başında hasır şapkasıyla ağırbaşlı Lily, sana hemen şu an bile gözümün önümde duruyormuş kadar iyi tarif edebileceğim o şapka, tepesi yaz pusu renginde soluk renkli tül şeritlerle kaplı... üzerinde uzun kollu, yüksek yakalı, pembe beyaz çizgili bir bluz... bileklere doğru darlaşan koyu mavi bir etek, kendisine 1914 baharında Regent's Park'ta eşlik ederken. Haziran ayında, Covent Garden'da Chaliapin'den *Prens İgor* dinlemek için arkasında durduğum ve sıcaktan neredeyse bayılmak üzere olan –o sene de amma sıcaktı– kendinden geçmiş kız... Lily –geceleri utanmaz genç bir fahişeye dönüşüyordu zihnimde. Aslının yanında bir de bu ikinci Lily'yi yarattığım için çok anormal olduğumu düşünüyordum. Taşıdığım Yunan kanından feci utanç duyuyordum yine. Ne var ki beni ele geçirmişti. Bütün suçu ona yükledim ve annem de yazık, çok üzüldü. Babamın, ailesini aşağıladığı yetmezmiş gibi bir de oğlu eklenmişti buna.

"O zaman utanıyordum. Şimdi Yunan, İtalyan, İngiliz ve hatta biraz da Kelt kanı taşımaktan gurur duyuyorum. Babamın büyükannelerinden

* Babalık. (y.h.n.)

biri de İskoçmuş. Ben bir Avrupalıyım. Benim için mühim olan bu. Ama 1914 senesinde, kendimi tertemiz Lily'ye sunmak için saf bir İngiliz olmak istiyordum.

"Sen de bilirsin ya, benim yeniyetme *Binbir Gece Masalları*'mdan çok daha beteri yirminci yüzyılda Avrupa gençlerinin zihinlerinde yer aldı. Ben yalnızca on sekiz yaşındaydım. Savaş başladı. İnanılır gibi değildi, özellikle ilk günler. O kadar uzun zaman barış ve bolluk içinde yaşamıştık ki. Belki de kolektif bilinçaltında herkes bir değişiklik, bir arınma istiyordu. Bir facia. Ama bizim gibi siyasetten uzak vatandaşlar bunu bir gurur meselesi yapmıştı, safi askeri gurur. Ordu'nun ve Majesteleri'nin yenilmez donanmasının halledeceği bir şey. Benim dünyamda askerlik yapmayı, gönüllü yazılmayı gerektirecek bir duyguya yer yoktu. Bir gün savaşmak zorunda kalabileceğim hiç aklıma gelmemişti. Moltke, Bülow, Foch, Haig, French – tüm bu isimler hiçbir anlam ifade etmiyordu bana. Ama sonra Mons ve Le Cateau'da ciddi bir *coup d'archet** meydana geldi. Bu tamamen yeni bir şeydi. Almanların bastırması, Prusyalı Muhafızlar'la ilgili korkunç hikâyeler, Belçikalıların öfkesi ve ölü-yaralı listelerinin yarattığı feci şok. Kitchener.** Milyon kişilik ordu. Ve sonra eylül ayında Marne Savaşı – hiç de krikete benzemiyordu. Tam sekiz yüz bin –bunların sıra sıra denizin dibinde dizildiklerini gözünün önüne getirsene bir– sekiz yüz bin mum tek bir dev nefeste sönmüştü.

"Aralık gelip çatmıştı. 'Yavru kuşlar' da, 'fıstıklar' da yoktu artık. Babam bir akşam orduya yazılmazsam ne kendisinin ne de annemin benim hakkımda kötü düşüneceklerini söyledi. Kraliyet Müzik Okulu'na başlamıştım ve oradaki herkes ilk başta gönüllülüğe çok karşıydı. Savaşın sanatla ya da sanatçıyla bir işi yoktu. Ailemle Lily'nin savaşı tartıştıklarını hatırlıyorum. Bunun insanlık dışı olduğunda hemfikirdiler. Ancak sonra sonra babamın benimle konuşmalarında bir gerginlik olmaya başladı. Özel görevli bir polis, yerel olağanüstü hal komitesinin bir üyesi olmuştu. Derken amirinin oğlu çatışma sırasında öldü. Babam bunu sessiz bir akşam yemeğinde söyledikten hemen sonra annemle beni sofrada bırakıp kalkmıştı. Hiçbir şey dememişti, ama her şey çok açıktı. Bu olayın üzerinden daha birkaç gün geçmişti ki, Lily'yle beraber caddeden geçen bir asker taburunu izledik. Yağmur sonrasının ıslaklığı vardı, kaldırımlar parlıyordu. Fransa'ya gidiyorlardı ve yanımızdaki biri onların

* (Fr.) Yay darbesi. (y.h.n.)

** Horatio Herbert Kitchener (1850-1916) I. Dünya Savaşı'nın başında mareşal olarak kabineye giren, savaş bakanı olarak görev yapan, gönüllü askerlerden oluşan yeni birlikler kurma sorumluluğuna sahip ve halkın zafer tutkusunu temsil eden İngiliz asker. (ç.n.)

gönüllü asker olduklarını söyledi. Gaz lambalarının o sarı ışığında şarkı söyleyen yüzlerini izledim. Etrafımızda alkış tutan bütün o insanları. Islak serj kokusunu. Hem yürüyenler hem de izleyenler sarhoş olup kendilerinden geçmişlerdi ve yüzlerine gergin bir kararlılık yerleşmişti. Bir ortaçağ kararlılığı. O zamanlar şu meşhur deyişi duymamıştım daha. Ama bu bir *le consentement frémissant à la guerre* idi.

"Delirmiş bunlar, demiştim Lily'ye. Beni hiç duymamış gibiydi. Ama askerler gözden kaybolduklarında bana dönüp şöyle dedi. Eğer yarın öleceğimi bilseydim ben de delirirdim. Kalakalmıştım. Sessiz sedasız eve döndük. Ve bütün yol boyunca o günlerin bir şarkısını mırıldandı, şimdi hiçbir art niyet görmüyorum bunda – ama o zaman görmüştüm."

Sustu, sonra yarım yamalak o şarkıyı söyledi:

"Seni özleyeceğiz, seni öpeceğiz,
Ama gitmen gerektiğini düşünüyoruz."

"Yanında kendimi küçük bir çocuk gibi hissetmiştim. Bir kez daha o sefil Yunan kanımı suçladım. Beni seks düşkünü yaptığı yetmezmiş gibi bir de ödlek yapmıştı. Geriye dönüp baktığımda gerçekten de öyle olduğunu görüyorum aslında. Çünkü hesap kitap peşinde, hakiki anlamda bir ödlek olmaktan çok, savaşın kendisiyle ne işi olduğunu anlayamayacak kadar masum ya da Yunanlı biriydim. Toplumsal sorumluluk asla bir Yunan özelliği olmamıştır.

"Evlerimize vardığımızda Lily beni yanağımdan öpüp içeri koştu. Anlamıştım. Özür dileyemezdi, ama hiç olmazsa acıyabilirdi. Bütün geceyi, ertesi günü ve yine öbür geceyi ıstırap içinde geçirdim. Sonraki gün Lily'i gördüğümde ona gönüllü olacağımı söyledim. Beti benzi attı bir anda. Sonra gözyaşlarına boğulup kollarıma atıldı. Bunu söylediğimde annem de aynı şeyi yaptı tabii. Ama onunki çok daha katıksız bir acıydı.

"Muayenelerde sağlam çıktım ve kabul edildim. Ben bir kahramandım. Lily'nin babası bana eski bir tabancasını hediye etti. Babam şampanya patlattı. Sonra odama çıkıp da elimde tabancayla yatağıma oturduğumda ağlamaya başladım. Korkudan değil – yaptığım şeyin yücegönüllülüğündendi. Daha önce kendimi hiç böyle toplumsal bir ruha sahip hissetmemiştim. Dahası Yunanlı olan diğer yarımı alt ettiğimi düşünüyordum artık. Nihayet tam bir İngiliz olmuştum işte.

* (Fr.) Savaşa, insanı titreten bir rıza gösterme. (y.h.n.)

"13. Londra bölüğüne verildim – Prenses Louise'in Kensington Alayı. Orada iki kişi olmuştum – biri izleyen, diğeri de ilkinin izlediğini unutmaya çalışan. Öldürmekten çok ölmek için eğitiliyorduk. İki adımlı duraklamalar halinde ilerlemeyi öğreniyorduk – dakikada iki yüz elli kurşun atan silahlara karşı. Almanlarla Fransızlar da aynısını yapmıştı. Eğer cidden çatışacağımızı düşünsek kuşkusuz itiraz ederdik. Ama o zamanki söylentiye göre gönüllüler sadece koruma ve haberleşme işlerinde kullanılacaktı. Savaşacak taburlar, asıl ordu ile yedeklerdi. Dahası bize her hafta, aşırı maliyetinden dolayı savaş bir ay daha süremez deniyordu."

Şezlongunda kımıldandığını duydum. Ardından gelen sessizlikte devam etsin diye bekledim. Ama hiçbir şey söylemedi. Yıldızlar dupduru, ışıklı bulutlar halinde titrek titrek parlıyorlardı; teras bir sahne gibiydi altlarında.

"Bir bardak kanyak alır mısın?"

"Umarım burada kesmiyorsunuzdur."

"Hadi biraz kanyak içelim."

Kalkıp mumu yaktı. Sonra gözden kayboldu.

Şezlonguma uzanıp tepemdeki yıldızlara baktım. 1914 ve 1953 birbirine ne kadar da uzaktı; 1914 en uzak ve belirsiz yıldızlardan birinin etrafında dönen bir gezegenin üzerindeydi sanki. Zamanın adımları, engin bir uzantı.

Derken gene sesler geldi, şu ayak sesleri. Bu sefer, yaklaşıyordu. Aynı hızlı yürüyüş. Oysa hava hızlı yürümeyi gerektirmeyecek kadar ılıktı. Birisi çabucak eve varmak istiyordu, hem de görünmeden. Hemen korkuluğun yanına gittim.

Evin öbür ucundaki sütunların alt tarafındaki merdivenleri çıkan o soluk figüre göz atmaya son anda yetişmiştim. Pek iyi göremiyordum, o karanlıktan sonra mum ışığının etkisiyle gözlerim kamaşmıştı. Ama Maria değildi; böyle bir beyazlık, uçuşan bir beyazlık, uzun bir pardösü veya sabahlık –sadece bir an bakabilmiştim, ama bir kadın olduğunu ve bunun da yaşlı bir kadın olmadığını biliyordum. Bir de, onu görmemin istendiğinden şüphelenmiştim. Çünkü eğer biri eve kimse duymadan girmek isteseydi çakılların oradan geçmek yerine, evin arka tarafından dolaşır ya da diğer taraftan gelirdi.

Yatak odasından bir ses geldi ve Conchis elinde içinde bir şişe ve iki bardak olan bir tepsiyle lambanın aydınlattığı eşikte belirdi. Elindekini mumun yanına koyuncaya kadar bekledim.

"Az önce biri aşağıdan içeri girdi biliyor musunuz?"

En ufak bir şaşkınlık belirtisi göstermedi. Şişenin mantarını çıkardı ve itinayla kanyağı boşalttı. "Kadın mı, erkek mi?"

"Bir kadın."

"Haa." Kanyağımı uzattı. "Bu, Girit'teki Arkadion manastırında yapılmış." Mumu söndürüp şezlonguna döndü. Bense ayaktaydım hâlâ.

"Yalnız yaşadığınızı söylemiştiniz."

"Ada halkına yalnız yaşadığım izlenimini vermek istediğimi söylemiştim."

Sesindeki yavanlık kendimi pek saf hissettirmişti bana. Belli ki kadın metresiydi, bir sebeple onunla karşılaşmamı istemiyordu; ya da belki o benimle karşılaşmak istemiyordu. Gidip şezlonguma oturdum.

"Görgüsüzlük ettim. Özür dilerim."

"Görgüsüzlük değil bu. Belki bir parça hayal gücü yoksunluğu."

"Görmemin açıkça istenmediği bir şeyi belki de görmem bekleniyor diye düşünmüştüm."

"Görmek seçmeyle olacak bir şey değildir Nicholas. Ama anlatmak öyledir."

"Tabii."

"Sabır lütfen."

"Özür dilerim."

"Kanyağı sevdin mi?"

"Hem de çok."

"Bana hep Armagnac'ı hatırlatır. Şimdi. Devam edeyim mi?"

Tekrar konuşmaya başladığında içime gece havasını çektim, ayağımın altındaki sert betonu hissettim ve cebimdeki bir parça tebeşire dokundum. Ama ayaklarımı betondan kaldırıp da arkama uzandığımda, gerçek ile aramda bir şeylerin kayıp gitmekte olduğuna dair güçlü bir duygu kapladı içimi.

19 "Askere yazıldıktan altı hafta kadar sonra kendimi Fransa'da buldum. Tüfeği hiç kullanamıyordum. Kaiser Bill'in* kuklasını bile doğru dürüst süngüleyemiyordum. Ama 'uyanık' biri olarak biliniyordum ve oldukça da hızlı koşabildiğimi keşfetmişlerdi. Böylece bölük ha-

* Friedrich Wilhelm Viktor Albert (1859-1941). Alman İmparatoru ve Prusya kralı. (ç.n.)

bercisi seçildim, ki bu da bir tür uşak olduğum anlamına geliyordu, neydi o kelime unuttum..."

"Emir eri."

"Hah, o işte. Acemi bölüğü komutanı otuz yaşlarında, muvazzaf bir subaydı. Adı Yüzbaşı Montague idi. Bir süre önce bacağını kırmıştı ve o zamandan beri de aktif hizmette yer alamıyordu. Yüzünde fosfor gibi ışıldayan uçuk bir zarafet vardı. Bir de incecik, centilmen bir bıyık. Hayatımda gördüğüm en müthiş aptallardan biriydi. Bana çok şey öğretti.

"Daha eğitimimiz sona ermeden Fransa'da acil bir göreve atandı. Aynı gün bana, sanki muhteşem bir hediye verirmişçesine, torpil yaptırıp benim de kendisiyle beraber atanmamı sağlayabileceğini söyledi. Ancak onun kadar salak bir adam, sevincimin ne denli yapay olduğunu göremeyebilirdi. Ama ne yazık ki benden hoşlanıyordu.

"Beyni aynı anda iki düşünceyi alacak kapasiteye sahip biri değildi. Ona göre varsa yoksa *offensive à outrance* yani bodoslama hücum vardı. Foch'un* insanlığa büyük katkısı. 'Galeyanın gücü kitledir,' derdi – 'kitlenin gücü tahrik ve tahrikin gücü de moraldir. Öyleyse yüksek moral, yüksek tahrik, yüksek galeyan –ve işte zafer!' Masaya bir yumruk –'Zafer!' Hepimize ezberletmişti bunu. Süngü taliminde. Za-feeer! Zavallı aptal.

"Son iki günü ailem ve Lily ile geçirdim. Lily ile ölümsüz aşkımız üzerine yeminler ettik. Kendini kahramanca feda etme fikri, babama olduğu gibi ona da bulaşmıştı. Annem eski bir Yunan atasözü dışında hiçbir şey söylemedi: Ölü bir adam cesur olamaz. Bunu sonra hatırlayacaktım.

"Doğrudan cepheye gittik. Bölük komutanlarından biri orada zatürreeden ölmüştü ve Montague'nün onun yerine geçmesi gerekiyordu. Bu dediğim 1915 senesinin başlarında oluyor. Hiç durmadan sulu sepken kar ve yağmur yağıyordu. Epeyce bir zamanımız kör demiryolu hatlarında duran trenlerde ve gri şehirler ile onlardan da gri gökyüzünün altında geçti. Çarpışmaya katılmış olan birlikler hemen anlaşılıyordu. Şarkılarla kendilerini ölüme atanlar, yeni silah altına alınanlar hep savaşın romantik yanının oyununa gelenlerdi. Ama diğerleri de savaşın gerçekliğinin, bu nihai *Totentanz*'ın** oyununa gelenlerdi. Tıpkı her kumarhanede görülen o kederli yaşlı adamlar ve kadınlar gibi, onlar da sonunda

* Ferdinand Foch (1851-1929). 1. Dünya Savaşı sırasında Müttefik Kuvvetleri'ne kumanda eden Fransız general. (ç.n.)
** (Alm.) Ölüm dansı. (y.h.n.)

hep ruletin kazanması gerektiğini bilirlerdi. Yine de kendilerini oraya gitmekten alıkoyamazlardı.

"Birkaç gün manevralarla geçti. Sonra bir gün Montague bölüğü toplayıp bir konuşma yaptı. Çarpışmaya girecektik, ama bambaşka bir çarpışmaydı bu, zafer kesindi. Bir ayın sonunda bizi Berlin'e çıkartacak bir çarpışma olacaktı. Ertesi akşam trene bindirildik. Tren dümdüz bir ovanın ortasında bir yerde durdu ve doğuya doğru yürüdük. Karanlıkta hendekler, söğütler. Dinmek bilmeyen bir yağmur. Saldıracağımız yerin adının Neuve Chapelle adında bir köy olduğu kulaktan kulağa yayıldı. Bir de Almanların neye uğradıklarını şaşıracakları. Devasa bir silah. Yeni uçaklarla toplu bir saldırı.

"Çok geçmeden bir tarlaya girdik, toprak çamurdan iyice kalınlaşmıştı, yukarıdaki çiftlik evlerine doğru yürüdük. Saldırı konumu almadan önce iki saat dinlenecektik. Ama kimsenin uyumaması gerekiyordu. Çok soğuktu ve ateş yakmak da yasaktı. Gerçek ben yavaş yavaş ortaya çıkıyordu, korkmaya başlamıştım. Ama kendi kendime dedim ki, eğer gerçekten korksaydım bunu önceden anlardım. Yapmak istediğim buydu. Savaş denen şey insanı böyle bozar işte. Kendi hür irademizle bizi kendi gururumuzla oynatır.

"Şafak sökmeden ağır adımlarla, bol bol durarak saldırı mevzilerine ilerledik. Montague'nün bir kurmay subayıyla konuşmasına kulak misafiri oldum. Haig'in Birinci Ordusu tam teşkilat muharebeye girecek ve ikinci ordu da takviye edecekti. Bu sayılar bana bir güven, bir sıcaklık hissi vermişti. Ama sonra siperlere girdik. O sidik kokan berbat siperlere. Derken ilk mermiler yakınımıza düştü. Öyle masumdum ki, verilen o sözde eğitime, tüm o propagandaya rağmen birinin beni öldürmek isteyebileceğini gerçekten aklım almıyordu. Durup duvarlara yaslanmamız söylendi. Mermiler vızır vızırdı, vınlayıp patlayıp duruyorlardı. Sonra bir sessizlik. Sonra da düşen toprak parçalarının etrafa saçılışı. Bir titreme ve işte uzun süren uykumdan uyanmıştım artık.

"Galiba gördüğüm ilk şey her birimizin ne kadar tecrit edildiğiydi. Tecrit eden savaş hali değildir. Bunun insanları bir araya getirdiği bilinen bir şeydir. Ama savaş alanı – o bambaşka bir şey işte. Çünkü gerçek düşman, yani ölüm o zaman ortaya çıkar. Artık sayılar içimi ısıtmıyordu. Onlarda yalnızca Thanatos'u,* kendi ölümümü görüyordum. Dahası arkadaşlarımda, Montague'de ve görünmez Almanlarda da görüyordum aynı şeyi.

* Yunan mitolojisinde ölümü simgeleyen tanrı. (ç.n)

"O çılgınlığı görmeliydin Nicholas. Bir mart sabahı yere açılmış çukurlarda dikilmiş İngiliz, İskoç, Hintli, Fransız, Alman binlerce adam – ve ne için? Eğer cehennem varsa bu olmalıydı. Alevler ya da sivri uçlu çatallar değil. Hiçbir şeyin mantık çerçevesinde olamayacağı bir yer, tıpkı o gün Neuve Chapelle'de olduğu gibi.

"Doğu semalarında belli belirsiz bir ışık yayılmaya başlıyordu. Yağmurun çiselemesi durmuştu. Hendeğin dışındaki bir yerden titrek bir şarkı duyuldu. Bir serçeydi bu, öteki dünyadan gelen son sesi tanımıştım. Bir yolunu bulup yine ilerledik ve hücum siperlerine girdik – Piyade Tugayı saldırının ikinci aşamasını gerçekleştirecekti. Alman siperleri iki yüz metre kadar ötemizdeydi ve bizim ön saflarla aralarında yalnızca yüz metre vardı. Montague saatine baktı. Elini kaldırdı. Her yere tam bir sessizlik çökmüştü. Eli indi. On saniye filan hiçbir şey olmadı. Sonra, iyice arkamızdan muazzam bir davul sesi işitildi, binlerce timpaninin sesi. Bir sessizlik. Derken önümüzde uzanan dünyanın tamamı infilak etti. Herkes öne eğildi. Yer, gök, zihin sallandı. O bombardımanın ilk birkaç dakikasının nasıl bir şey olduğunu hayal bile edemezsin. O savaşta gerçekleşen ilk büyük çaptaki top ateşiydi bu ve de en ağırı.

"Ön saflardan bir haberci gelip, istihbarat siperine indi. Üstü başı kan içindeydi. Montague yaralı olup olmadığını sordu. Haberci ön saflardaki herkesin Alman siperlerinden sıçrayan kana bulandıklarını söyledi. Öyle yakınlardı ki. Bir ne denli yakın olduklarını düşünmekten vazgeçebilselerdi...

"Yarım saat sonra yaylım ateşi köyün üstüne yöneldi. Montague, elinde periskopla bağırdı: 'İşleri bitti!' Ve ekledi: 'Almanları hakladık işte!' Korunağın üzerine sıçradı ve etrafındakilere siperlerin kenarından bakmalarını işaret etti. Yüz metre ileride, uzun bir sıra halinde adamlar yarıklar içindeki toprağın üzerinden yerle bir olmuş ağaçlara ve yıkık duvarlara doğru ağır aksak koşturuyorlardı. Tek tük silah sesleri. Bir adam yere düştü. Sonra kalkıp koşmaya devam etti. Yalnızca ayağı takılıp düşmüştü. Sıra köyün ilk evlerine vardığında yanımdaki adam bağırmaya başladı ve peşinden sevinç çığlıkları atıldı. Kırmızı bir ışık havaya kalktı ve işte sıra bize gelmişti. Yürümek zordu. İlerledikçe korkunun yerini dehşet alıyordu. Üzerimize ateş edilmedi. Fakat toprak gitgide daha iğrençleşiyordu. Üzerinde hâlâ gri ve haki renkli kumaş parçaları olan pembe, beyaz, kırmızı, çamura bulanmış, ne olduğu belli olmayan şeyler. Kendi ön saflarımızı geçip terk edilmiş alana vardık. Alman siperlerine ulaştığımızda görülecek hiçbir şey yoktu. Her şey ya

yere gömülmüş ya da havaya uçmuştu. Orada biraz oyalandık, neredeyse bir huzur içinde, bombaların açtığı çukurlara uzandık. Kuzeyde yoğun bir yaylım ateşi vardı. İskoç Piyade Birliği gafil avlanmıştı. Yirmi dakika içinde biri haricinde bütün subaylarını kaybettiler. Askerlerinin de yüzde sekseni öldürülmüştü.

"İleride, harap olmuş kulübelerin arasından elleri havada tipler çıktı. Bazıları arkadaşlarının yardımıyla ayakta durabiliyorlardı. Bunlar ilk esirlerdi. Pek çoğu patlayan liditten sapsarı olmuştu. Beyaz bir ışık perdesinden çıkan sarı adamlar. Bir tanesi başı yana düşmüş, rüyada gibi yalpalayarak, bana doğru yürüdü ve küt diye derin bir çukura düştü. Biraz sonra yeniden belirdi, sürünerek kenarına tırmanıp yavaşça ayağa kalktı. Tekrar öne yalpaladı. Diğer esirlerse ağlayarak geldiler. Bir tanesi önümüzde kan kusup yere yığıldı.

"Sonra köye doğru koşmaya başladık. Bir zamanlar muhtemelen cadde olan bir yere vardık. Şimdiyse bir yıkıntıydı. Moloz yığınları, dökülen alçı sıvaları, yıkılmış kirişler ve her yere bulaşan sarı lidit. Yeniden başlayan ince yağmur taşlarda parıldıyordu. Cesetlerin derilerinde de. Birçok Alman evlerde yakalanmıştı. On dakika içinde savaşın bütün o bir kasap dükkânından farksız özeti gözlerimin önüne serilmişti. Kan, açılmış koca delikler, etlerden fırlamış kemikler, yanmış bağırsakların pis kokusu – sana tüm bunları anlatıyorum, çünkü o güne dek huzur içinde yatan tek bir ölü bile görmemiş bir çocuk olarak bunun benim üzerimdeki etkisi asla tahayyül edemeyeceğim bir şeydi. Bu bir iğrenme veya dehşet değildi. Bir sürü kişinin fenalaştığını gördüm. Ama bana bir şey olmadı. Bu yeni oluşan güçlü bir inançtı. Bu durumu haklı çıkaracak hiçbir şey yoktu. İngiltere'nin bir Prusya kolonisi olması bile bundan bin kat daha iyiydi. Bu tür sahnelerin acemi askerlerde yalnızca çılgınca bir öldürme arzusu uyandırdığı söylenir. Gelgelelim bende tam tersi bir his oluşmuştu. Öldürülmemek için çılgınca bir arzu duyuyordum."

Ayağa kalktı.

"Sana bir test uygulayacağım."

"Test mi?"

Yatak odasına gitti ve hemen sonra elinde, yemeğimizi yerken masanın üzerinde duran gaz lambasıyla geri döndü. Işığın beyaz halesine yanında getirdiği şeyleri koydu. Bir zar, bir çalkalama kabı, bir fincan tabağı ve de bir ilaç kutusu. Başımı kaldırıp masanın diğer tarafında duran Conchis'e baktım, o da ciddi gözlerle beni süzmekteydi.

"Sana neden savaşa girdiğimizi anlatacağım. İnsanoğlunun neden sürekli savaştığını. Bu ne sosyal ne de politik bir olay. Savaşa giren ülkeler değil, erkeklerdir. Tuz gibidir bu. Bir adam bir kez savaşa gitti mi, hayatı boyunca o tuzdan kurtulamaz artık. Anlıyor musun?"

"Evet."

"İşte benim kusursuz cumhuriyetimde bu çok basittir. Yirmi bir yaşına gelince bütün gençlere bir test uygulanır. Zar atacakları bir hastaneye giderler. Altı sayıdan birisi ölümdür. Eğer bunu atarlarsa hiç acı çekmeden öldürülürler. Kargaşa yok. Vahşi bir zulüm yok. Masum seyircilerin katli yok. Sadece klinik ortamda yapılan tek bir zar atışı."

"Savaştan çok daha iyi olduğu kesin."

"Öyle mi düşünüyorsun cidden?"

"Tabii ki."

"Emin misin?"

"Mümkün olsaydı."

"Son savaşta hiç çatışma görmediğini söylemiştin."

"Evet."

İlaç kutusunu alıp salladı ve tüm o şeylerin arasından altı tane azı dişi çıkardı; sararmış ve iki üç tanesi de dolguluydu.

"Son savaşta, eğer sorguya çekilecek olurlarsa diye her iki tarafın casuslarına da verilmişti bunlardan." Dişlerden birini tabağa koydu, sonra çalkalama kabıyla hafifçe vurarak bunu ezdi; likörlü bir çikolata gibi dağıldı. Ama bu renksiz sıvının kokusu acı badem gibi keskin ve ürkütücüydü. Conchis alelacele çalkalama kabını kendinden uzakta tutarak terasın diğer ucuna kadar taşıdı, sonra döndü.

"İntihar hapları mı?"

"Kesinlikle. Hidrojen siyanür." Zarı kaldırdı ve altı yanını gösterdi.

Gülümsedim. "Atmamı mı istiyorsunuz?"

"Sana bir saniyelik süre içinde bütün bir savaş öneriyorum."

"Ya istemezsem?"

"Düşün bir kere. Bundan bir dakika sonra ölümü göze aldım diyebileceksin. Yaşam için zar attım ve onu kazandım. Harika bir histir bu. Hayatta kalmak."

"Peki bir ceset başınıza epeyce bir iş açmaz mı?" Hâlâ gülümsüyordum, ama gitgide solan bir gülüştü bu.

"Pek değil. Kolayca bunun bir intihar olduğunu kanıtlayabilirim." Dik dik baktı bana ve gözleri tıpkı bir zıpkının balığı delip geçmesi gi-

bi delip geçti beni. Yüz kişiden doksan dokuzunda bunun bir blöf olduğunu bilirdim; ama farklı bir adamdı ve daha karşı koyamadan her yanımın gerildiğini hissettim.

"Rus ruleti."

"Onun daha az hata payı olanı. Bu haplar etkisini birkaç saniyede gösterir."

"Oynamak istemiyorum."

"Öyleyse sen bir korkaksın dostum." Arkasına yaslanıp beni izledi.

"Cesur adamların aptal olduğunu düşündüğünüzü sanıyordum."

"Çünkü onlar zarı tekrar tekrar atmakta ısrar ederler. Ama hayatını bir kere bile riske atmamış bir genç adam hem aptaldır hem de korkak."

"Benden öncekiler üzerinde de denediniz mi bunu?"

"John Leverrier ne aptaldı ne de korkak. Mitford bile şu ikinci dediğimden değildi."

Beni ağına düşürmüştü. Saçmaydı, ama blöfüne de karşı koyamıyordum. Çalkalama kabına uzandım.

"Dur." Öne eğilip elini bileğime koydu; sonra da yanıma bir diş koydu. "Oyun oynamıyorum. Eğer altı gelirse hapı içeceğine yemin etmelisin." Yüzü pür ciddiydi. Bir yutkunma gereği duydum.

"Yemin ederim."

"Senin için kutsal olan her şey üzerine mi?"

Duraksadım, omuz silktim ve "Kutsal olan her şey üzerine," dedim.

Zarı tuttu ve çalkalama kabına koydu. Ben de çabucak ve gevşek gevşek sallayarak attım. Zar örtünün üzerinde yuvarlanıp lambanın pirinç tabanına çarptı, ordan geri zıplayıp biraz sendeledikten sonra da yere düştü.

Altı gelmişti.

Conchis hiç kıpırdamadan oturmuş beni izliyordu. Hemen o an asla ve asla o hapı içmeyeceğimi anladım. Yüzüne bakamıyordum. Belki on beş saniye geçti. Sonra gülümsedim, yüzüne bakıp başımı iki yana salladım.

Conchis gözleri hâlâ üzerimde tekrar uzandı, yanımdaki dişi aldı ve ağzına koyup ısırdıktan sonra sıvısını yuttu. Kıpkırmızı olmuştum. O ise gözleri halen üzerimde uzanıp zarı kaba koyarak attı. Altı gelmişti. Sonra yine. Ve yine altı geldi. Dişin boş kabuğunu tükürdü.

"Şu anda vermiş olduğun karar, benim kırk yıl önce Neuve Chapelle'de verdiğim kararın tıpatıp aynısı. Akıllı bir insanın davranması gerektiği gibi davrandın. Tebrik ederim."

"Peki ya demin dediğiniz? Kusursuz cumhuriyet?"

"Bütün kusursuz cumhuriyetler kusursuz birer saçmalıktır. Ölümü göze alma arzusu son büyük sapkınlığımız. Karanlıktan gelip karanlığa gidiyoruz. Neden karanlıkta yaşayalım ki?"

"Ama zar hileliydi."

"Vatanseverlik, propaganda, mesleki şeref, *esprit de corps** – bunlar ne ki? Hileli zar. Tek bir ufak fark var Nicholas. Diğer masanın üzerindekiler gerçek." Kalan dişleri kutunun içine geri koydu. "Öyle, renkli plastiğin içindeki meyve likörü değil yalnızca."

"Peki diğer ikisi – onlar nasıl davrandılar?"

Gülümsedi. "Toplumun şansı kontrol altına almak için kullandığı yollardan biri de –kölelerinin seçme özgürlüğünü önlemek adına– geçmişin şimdiden daha asil olduğunu söylemektir. John Leverrier bir Katolikti. Ve senden de akıllıydı. Aklının çelinmesine bile izin vermedi."

"Ya Mitford?"

"Körlere bir şey öğretmek için vakit harcamam."

Üstü kapalı övgüsünün anlaşıldığından emin olmak için gözlerini kısa bir an için benimkilerden ayırmadı ve sonra sanki bunu sınırlamak istercesine lambayı söndürdü. Somut anlamdaki bir karanlıktan daha fazlasıyla karşı karşıyaydım. Sadece bir konuk olduğuma dair son hayali görüntü de bir köşeye atılmıştı. Belli ki bunların hepsini daha önce de tekrarlamıştı. Anlattığı sırada Neuve Chapelle dehşeti yeterince inandırıcı olmuştu olmasına, ama bunların sürekli tekrar edildiğini bilmek olayı yapmacık bir hale sokmuştu. O anda yaşıyormuş gibi anlatışı bir tekniğe, provasını yapa yapa edinilen bir gerçekçiliğe dönüşmüştü. Bu bir satıcının, bir yandan sizi hararetle bir nesnenin yeni olduğuna ikna ederken, bir yandan da kasıtlı olarak bunun ikinci el olduğunu ortaya koymasına benziyordu: Her türlü olasılığa bir hakaretti bu. Görünüşe kanmamam gerekiyordu... ama neden, neden, neden?

Bu sırada o ağını örmeye başlamıştı gene; ve ben bir kez daha buna takılmak için kanat açtım.

* (Fr.) Bir kurum, dernek vb.'nin üyeleri arasında ortak gelenek ve amaçlara bağlılık ruhu, birlik duygusu. (y.h.n.)

20 "O gün altı saati bekleyerek geçirdik. Almanlar bize neredeyse hiç ateş etmediler. O kadar fazla bombardımana maruz kalmışlardı ki. Hemen o an hücuma geçmek en makul hareketti. Ama böylesi açık bir durumu görmek için çok parlak bir komutan, Napoléon falan olmak gerekir.

"Saat üçe doğru yanımıza Hintli askerler geldi ve saldırının Aubers sırtlarında gerçekleşeceği söylendi. Biz ön saflarda yer alacaktık. Üç buçuğa az kala süngüleri taktık. Ben her zamanki gibi Yüzbaşı Montague'nün yanındaydım. Bence onun kendiyle ilgili bildiği tek bir şey vardı. Bu da korkusuz ve siyanürü yutmaya hazır biri olduğuydu. Yanında sıra sıra uzanan adamlara bakıp duruyordu. Periskop kullanmayı hor görerek, kafasını korkuluğun tepesinden uzattı. Almanlar hâlâ şaşkın bir haldeydi.

"Yola koyulduk. Montague ve başçavuş sürekli olarak sırayı bozmamamız için bağırıp duruyorlardı. Hedefimize, yani bir köprüye varmak için, bombaların delik deşik ettiği bir tarlayı aşıp, kavak ağaçlarıyla çevrili bir alana çıkmamız ve sonra yine küçük bir tarlayı geçmemiz gerekiyordu. Katetmemiz gereken yolun yarısına gelmiştik herhalde, derken herkes koşuşmaya ve bazıları da bağırmaya başladı. Almanlar ateşi tamamen kesmişlerdi sanki. Montague muzaffer bir edayla bağırdı. "Hadi çocuklar! Zafeeer!"

"Bunlar ağzından çıkan son kelimelerdi. Bu bir tuzaktı. Beş altı tane makineli tüfek bizi çim gibi biçti. Montague dönerek ayağımın dibine düştü. Sırtüstüydü, tek gözü gitmiş sabitçe bana bakıyordu. Yanına yığıldım. Hava mermiden geçilmiyordu. Suratımı çamura gömdüm hemen, altıma kaçırmıştım, öldürülmemin an meselesi olduğundan emindim. Biri yanıma geldi. Başçavuştu. Adamların bazısı ateş ediyordu, ama kör gibi. Çaresizlik içinde. Başçavuş, neden bilmem, Montague'nün cesedini arkaya doğru çekmeye başladı. Dermansızca yardım etmeye çalıştım. Küçük bir yarığın içine kaydık. Montague'nün kafasının arkası uçmuştu, ama yüzünde hâlâ salakça bir sırıtış vardı, sanki uykusunda gülüyormuş gibi, ağzı kocaman açık. Asla unutamadığım bir yüzdür bu. Bir evrim aşamasının son gülüşü.

"Ateş kesildi. Sonra, sanki korkmuş bir koyun sürüsü gibi, sağ kalan herkes köye doğru koşmaya başladı. Tabii ben de. Korkak olma isteğim bile yok olmuştu. Birçok kişi koşarken sırtından vuruldu, bense yarasızcanlı ve çiftler halinde yola çıktığımız o sipere ulaşabilen az kişiden biri oldum. Tam oraya varmıştık ki bombardıman başladı. Kendi topları-

mızla. Kötü hava koşullarından dolayı topçular kör atış yapıyorlardı. Belki de günler öncesinde alınan bir karar doğrultusunda hareket ediyorlardı. Böylesi bir ironi savaşın türevi değil, ta kendisidir.

"Artık emirleri yaralı bir teğmen veriyordu. Yanıma çömeldi, yanağında kocaman, derin bir yara vardı. Gözlerinin feri gitmişti. Artık hoş, dimdik duran genç bir İngiliz erkeği değil, neolitik dönemden kalma bir yaratıktı. Köşeye sıkışmış, hiçbir şeyden anlamayan ve somurtkan bir öfke içinde. Belki de hepimiz öyle görünüyorduk. Ne kadar hayatta kalırsak o kadar gerçekdışıydık.

"Başka birlikler gelmişti, bir de albay. Aubers sırtını ele geçirmemiz gerekiyordu. Gece çökmeden evvel köprü bizim olmalıydı. Bu arada ben düşünmeye zaman bulmuştum.

"Bu felaket, medeniyetin barbarca işlediği bir suçun, insanoğlunun söylediği feci bir yalanın kefareti olmalı diye düşündüm. O yalan her ne ise bilmiyordum, o zaman pek az tarihi ya da bilimsel bilgiye sahiptim. Şimdiyse bunun belli bir sona ulaşmaya, bir plana hizmet etmeye –ki buna göre her şey sonunda yoluna girecek, çünkü her şeyin üstünde çok daha yüce bir plan var– inancımızdan kaynaklandığını biliyorum. Gerçeğin yerine geçen. Plan yok. Her şey şans. Ve kendimizi koruyacak olan tek şey yine biziz."

Sustu; yüzünden, denize bakışından, Neuve Chapelle'i, bütün o gri çamuru ve cehennemi gördüğü anlaşılıyordu.

"Yeniden saldırdık. Emirlere karşı gelip siperde kalmak isterdim. Ama tabii korkaklar asker kaçağı olarak görülüp vuruluyordu. Bu yüzden emir geldiğinde ben de diğerleriyle birlikte tırmandım. Bir çavuş koşmamız için bağırdı. O gün öğleden sonra olanlar aynen tekrar ediyordu. Almanlar çok az ateş ediyordu. Tuzağa düşürecek kadar. Ama ben orada üç dört çift gözün makineli tüfeklerinin ardında bizi gözlediğini biliyordum. Tek ümidim hakiki bir Alman gibi davranmalarıydı. Yani sistemli olup, önceki gibi o noktaya gelininceye dek ateş açmamaları.

"O noktaya varmamıza elli metre filan kalmıştı. Yakından iki üç mermi sekerek geçti. Kalbimi tuttum, tüfeğimi indirdim ve sendeledim. Tam önümde eskiden kalma kocaman bir bombardıman çukuru görmüştüm. Tökezleyip düşerek içine yuvarlandım. "Devam et!" diye bağırıldığını duydum. Ayağım bir su birikintisinin içinde uzandım ve öylece bekledim. Birkaç saniye sonra beklediğim o vahşi ölüme salıveriliş gerçekleşti. Biri çukurun diğer tarafına atlamıştı. Bir Katolik olmalıydı,

çünkü Ave'li bir şeyler mırıldanıp duruyordu. Sonra bir harala gürele daha oldu ve onun çamur parçaları sıçrata sıçrata gittiğini duydum. Ayağımı sudan çektim. Ama ateş kesilene kadar gözümü açmadım.

"O çukurda yalnız değildim. Tam karşımda, yarısı suda yarısı bunun dışında grimsi bir külçe duruyordu. Bir Alman cesedi, uzun süre önce ölmüş, yarısı fareler tarafından kemirilmişti. Midesi dışarı fırlamıştı ve bu haliyle ölü doğan bebeğiyle yatan bir kadını andırıyordu. Ve kokusu... o kokuyu tahmin edemezsin asla.

"Bütün gece o çukurda kaldım. Kendimi o iğrenç kokuya alıştırmıştım. Hava gitgide soğuyordu, ateşim çıktı diye düşündüm. Ama savaş bitene dek yerimden kıpırdamamayı kafaya koymuştum. Hiç utanç duymuyordum. Almanlar bizim saflarımızı ele geçirsinler de ben de esir olarak teslim olayım, diye bile geçirdim içimden.

"Ateş. Aslında ateş olarak düşündüğüm şey varlığın ateşiydi, var olma tutkusuydu. Bunu şimdi anlıyorum. Bir *delirium vivens* hali. Kendimi savunmak için söylemiyorum. Bütün delilikler az çok antisosyaldir ve ben felsefi anlamda değil klinik anlamda söylüyorum bunu. Ama o gece, fiziksel duyumların neredeyse tamamını hafızamda canlandırmakla geçti. Ve bir bardak su ya da pişmiş domuz pastırması kokusu gibi en basit ve sıradan şeylere dair bu canlandırmalar, en müthiş sanat ve en soylu müziğe dair hatıralarımı ve hatta Lily ile geçirdiğim en tatlı dakikaları bile geride bırakmış ya da en azından onlara denk düşmüştü. Çağımız Fransız ve Alman metafizikçilerinin doğruluğunu temin ettikleri şeyin –başka olan her şey bireye düşmandır– tam aksini yaşadım orada. Bana göre başka olan her şey harikaydı sanki. O ceset ve viyaklayan fareler bile. Soğuk, açlık ve mide bulantısı bir yana, bu deneyimi yaşayabilmek bir mucizeydi. Günün birinde o güne dek hiç tasavvur edilmemiş yeni bir hisse, altıncı bir hisse sahip olduğunu keşfettiğini hayal etmeye çalış – dokunmayla, görmeyle, yani o bildik beş duyuyla anlaşılmayan bir şey. Ama çok daha derin bir duyu, diğer tüm duyuların fışkırdığı bir kaynak. 'Olmak' kelimesi artık pasif ve tanımlayıcı değil aktiftir... Hatta neredeyse bir emir kipi.

"Gece sona ermeden evvel, dindarların dönme olarak tanımlayacağı türde bir şey yaşadığımı biliyordum. Gökyüzünün en tepelerinde bir ışık tam da üzerime doğru parladı, yıldız-mermiler bitmek bilmiyordu çünkü. Ama hiç Tanrı hissi yoktu içimde. Yalnızca bir gecede bütün bir ömrü atlamış gibiydim."

* (Lat.) Hayati nöbet. (y.h.n.)

Bir an sessiz kaldı. Yanımda bu hayat dolu karanlığın, yıldızların, terasın ve o sesin zevkine varıp, bunları benimle paylaşacak biri, bir Alison ya da başka bir arkadaş olsaydı diye geçirdim içimden. Ama o zaman bütün o son ayları da benimle beraber geçirmiş olmaları gerekecekti. Var olma tutkusu: Kendimi, ölmeyi başaramayışımı bağışladım.

"Başıma neler geldiğini, ne olduğumu anlatmaya çalışıyorum sana. Ne olmam gerektiğini değil. Vicdani bir reddedişin doğru ve yanlışlarını değil. Bunu unutmamanı rica ederim.

"Şafak sökmeden bir Alman bombardımanı daha oldu. Günün ilk ışıklarıyla birlikte saldırıya geçtiler, onların komutanları da günler öncesinde bizim yaptığımız hatanın aynısını yapmıştı. Hatta onlar bizden daha ağır kayıplar verdiler. Benim çukurun yanından geçip, saldırıya geçtiğimiz siperlere vardılar, ama daha adımlarını atar atmaz geri püskürtüldüler. Bu konuda tüm bildiğim gürültüydü. Bir de bir Alman askerinin ayağı. Ateş ederken destek almak için omzumu kullanmıştı.

"Yine gece çökmüştü. Güneyde savaş sürüyordu, ama bizim bölge sakindi. Mücadele bitmişti. Zayiatımız aşağı yukarı on üç bin ölüydü. On üç bin zihin, anı, sevgi, duygu, dünya ve evren –ne de olsa insan zihni evrenin kendisinden çok daha fazla evrendir– ve hepsi de topu topu birkaç yüz metrelik çamur parçası için.

"Gece yarısı karnımın üzerinde sürünerek köye döndüm. Paniğe kapılan nöbetçi bir asker tarafından vurulmaktan korkuyordum. Ama her yan cesetlerle kaplıydı, ölülerle dolu bir çölün tam ortasındaydım. Kendimi bir haberleşme siperinden aşağı bıraktım. Orada da yalnızca sessizlik ve cesetler vardı. Sonra biraz daha ileride İngilizce konuşmalar duyunca seslendim. Sadece ölülerin kaldığından emin olmak için son bir kez dolanan bir grup sedye taşıyıcısıydı. Patlama sırasında kendimden geçtiğimi söyledim.

"Hikâyemden hiç şüphelenmediler. Çok daha garip şeyler olmuştu. Onlardan taburumdan geri kalanların nerede olduklarını öğrendim. Hiçbir planım, evine dönmek isteyen bir çocuğun içgüdüsünden başka hiçbir şeyim yoktu. Ama İspanyolların da dediği gibi, suya düşen yüzmeyi öğrenir. Resmi olarak ölü olmalıydım. Yani kaçacak olsam kimse peşime düşmeyecekti. Şafak söktüğü vakit safların on mil kadar gerisindeydim. Azıcık bir param vardı ve Fransızca da evimdeki *lingua franca*'ydı.* Ertesi gün bana yatacak yer ve yiyecek verecek köylüler buldum.

* (Lat.) Ortak dil, anlaşma dili. (y.h.n.)

Ondan sonraki akşam da yeniden yola koyuldum, tarlalar geçtim, Artois'den Boulogne'a doğru, hep batı yönünde gittim.

"1790'lardaki göçmenler gibi, hep bu şekilde giderek, bir hafta sonra oraya vardım. Her yer asker ve polis kaynıyordu ve umudumu yitirmek üzereydim. Elimde evraklarım olmadan bir dönüş birliğine katılıp, gemiye binmem elbette ki imkânsızdı. Rıhtımda kendimi tanıtıp, cüzdanımın yürütüldüğünü söylemek geldi aklıma... ama bunu yapmaya yüzüm tutmadı sonra. Derken bir gün talih yardım etti de birinin cüzdanını aşırma fırsatı çıktı karşıma. Piyade alayından bir askerle tanıştım, çok sarhoştu ve ben de biraz daha içirdim ona. Zavallı adam, istasyonun yakınındaki bir *estaminet*'in üst katındaki bir odada hâlâ horul horul uyurken ben de dönüş gemisini yakaladım.

"Derken asıl sorunlar başladı. Ama bu akşam yeterince konuştum."

21

Bir sessizlik oldu. Cırcırböcekleri ötüp duruyordu. Bir gece kuşu, iyice tepemizden yıldızlara doğru tarih öncesini çağrıştıran bir çığlık attı.

"Eve döndüğünüzde ne oldu peki?"

"Geç oldu."

"Ama–"

"Yarın artık."

Lambayı tekrar yaktı. Lambanın fitilini ayarlayıp doğrulurken gözlerini üzerime dikti.

"Vatanına ihanet eden birinin misafiri olmaktan utanmıyorsun ya?"

"İnsan soyuna ihanet eden biri olduğunuzu düşünmüyorum."

Yatak odasının pencerelerine doğru ilerledik.

"İnsan soyu önemsizdir. İhanet edilmemesi gereken insanın kendisidir."

"Bence Hitler'in kendisine ihanet etmediği söylenebilir."

Bana döndü.

"Haklısın. Etmedi. Ama milyonlarca Alman kendilerine ihanet ettiler. Esas trajedi buydu. Bir adamın kötü olmaya cesaret etmesi değil, milyonlarca insanın iyi olmaya cesaret edememesiydi."

Beni odama kadar geçirip ışığımı yaktı.

* (Fr.) Kahvehane, köy kahvesi. (y.h.n.)

"İyi geceler Nicholas."

"İyi geceler. Ve..."

Ama beni susturmak istercesine elini kaldırdı, teşekkür edeceğimi tahmin etmiş olmalıydı. Sonra gitti.

Tuvaletten döndüğümde saatime baktım. Bire çeyrek vardı. Soyunup lambayı söndürdüm, sonra açık pencerenin önünde bir süre durdum. O durgun havada, civardaki bir fosseptikten gelen belli belirsiz bir lağım kokusu duyuluyordu. Yatağa girdim ve uzanıp Conchis'i düşünmeye başladım.

Ya da onu kaybetmeyi, ne de olsa bütün düşüncelerim bir paradoks içinde son buluyordu. Conchis bir şekilde öncesine göre bir parça daha insani, daha hata yapabilir gözüküyorsa da, bunu o masumiyetten uzak anlatımı bozuyordu. İçtenliğin hesap edilerek yapılanı, kendiliğinden olanından çok farklıdır; onun nesnelliğinde fazladan bir ölümcül boyut vardı, ki bu da özbeöz kendi geçmiş halinin karşısında duran en yaşlı, en çok değişime uğramış adamın halinden çok, kahramanı önünde duran bir romancının haline benziyordu. Başta otobiyografi diye başladıysa da sonunda bir biyografiye dönüşmüştü bu; gerçek itiraftan çok, belli ki gizli bir dersti. Öğrenilecek bir şey göremeyecek kadar kör değildim kendime. Ama hakkımda bu kadar az bilgiye sahipken buna nasıl kalkışırdı? Dahası bu neden umrundaydı?

Bir de şu ayak sesleri vardı, bütün bir alakasız ikonlar ve olaylar yumağı, eksantrik eşyalar dolabının üzerindeki fotoğraf, imalı bakışlar, Alison, başına güneş vuran küçük kız Lily...

Uykuya dalmak üzereydim.

Önce hayal meyal, nereden geldiği belli olmadan başladı. Conchis'in yatak odasındaki bir gramafondan geldiğini düşündüm. Doğruldum, kulağımı duvara dayayıp dinledim. Sonra yataktan fırlayıp pencereye koştum. Ses dışarıdan, ta kuzeyden, tam olarak bir mil ya da biraz daha uzaktaki tepelerden geliyordu. Işık yoktu, bahçedeki cırcırböceklerinin sesi dışında belirgin bir ses de yoktu. Gelgelelim bu belli belirsiz yeknesak adam uğultusu, bir dolu adamın uğultusu, şarkı söyleyişleri o kadar güç bela duyuluyordu ki, hayal ile gerçek arasındaki sınırda dolaşıyordu. Balıkçılardır dedim. Ama tepede ne işleri vardı? O zaman çobanlardır – ama çobanlar hep yalnızdır.

Sanki sert bir rüzgâr esmiş gibi, ses bir parça daha net gelmeye baş-

ladı – oysa rüzgâr yoktu; iyice yükselip azaldı. Bir an seste tanıdık bir şey yakaladığımı düşünüp hayrete düştüm – ama bu olanaksızdı. Ve yitip gitti, neredeyse çıt çıkmıyordu artık.

Derken –akla hayale gelmeyecek bir tuhaflık, bir şaşkınlık– ses yine arttı ve ben orada ne söylendiğinden adım kadar emin oldum. Bu "Tipperary"* idi. Artık ya mesafeden ya da plaktan, muhtemelen bir plaktı çünkü, ses bile bile yavaşlatılmıştı –bir de sanki ses perdesinde bir bozulma var gibiydi– ama şarkı rüyayı andıran bir yavaşlık ve belirsizlikle geliyordu, sanki yıldızlardan söylenmekteydi ve bana ulaşabilmek için de bütün o geceyi ve uzay boşluğunu aşması gerekmişti.

Gidip, odamın kapısını açtım. Pikabın Conchis'in odasında olabileceği aklıma gelmişti. Bir şekilde sesi tepedeki hoparlör veya hoparlörlere gönderiyordu –belki de küçük odada olan şey buydu, ses gönderici cihazlar, bir jeneratör. Ama ev derin bir sessizliğe gömülüydü. Kapıyı kapayıp arkasına yaslandım. Sesler ve şarkı belli belirsiz geceyi aşıp, çam ormanını geçiyor ve evin üzerinden denize doğru yayılıyordu. Birden bütün olup bitendeki bu gülünç, saçma, yumuşak ve dokunaklı şiirsellik gülümsememe sebep oldu. Bu Conchis'in bizzat benim için özenle hazırladığı şakalardan biri olmalıydı; bir de mizah kapasitemi, sezgilerimi ve zekâmı ölçmeye yarayacak hassas bir test. Bunun nasıl yapıldığını keşfetmenin acelesi yoktu. Sabaha anlaşılırdı nasıl olsa. Bu arada tadını çıkarmak lazımdı. Tekrar pencerenin önüne gittim.

Sesler iyice azalmış, neredeyse duyulmaz olmuştu; ama bu defa başka bir şey insanın içine işleyen bir şiddette artmaktaydı. Daha önce burnuma gelen o lağım kokusuydu bu. Şimdi kıpırtısız havayı saran iğrenç bir kokuya dönüşmüştü, çürümüş etle dışkının mide bulandırıcı bir karışımı, öyle berbattı ki burnumu tıkayıp ağzımdan nefes almak zorunda kaldım.

Odamın altında kulübeyle ev arasında kalan dar bir geçit vardı. Aşağı sarktım, çünkü kokunun kaynağı çok yakında gibiydi. Kokunun şarkıyla bağlantılı olduğu belliydi. Çukurdaki cesedi hatırladım. Ama olağandışı bir şey göremedim, tek bir kıpırtı yoktu.

Ses soldu ve tamamen yitti. Birkaç dakika sonra koku da azalmaya başladı. En ufak bir harekete karşı gözlerim açık, kulaklarım tetikte bir on, on beş dakika daha öylece durdum. Ama hiçbir şey olmadı. Evin içinde de çıt çıkmıyordu. Ne merdivenlerden süzülen biri, ne yavaşça

* Birinci Dünya Savaşı sırasında çokça söylenen bir İngiliz marşı. (ç.n.)

kapanan kapılar, hiçbir şey. Cırcırböcekleri öttü, yıldızlar göz kırptı ve az sonra bu olaydan hiçbir iz kalmadı geriye. Havayı içime çektim. O feci kokunun etkisi hâlâ sürüyordu sürmesine, ama çamların ve denizin doğal antiseptik kokusu onu bastırmıştı artık, o diğerlerini değil.

Biraz sonra her şey sanki kafamda olup bitmiş gibiydi. En azından bir saat daha öylece uzandım. Başka hiçbir şey olmadı ve hiçbir varsayım da bir şey ifade etmedi.

Onun mülkiyetindeydim artık.

22

Biri kapıya vuruyordu. Açık pencerenin önündeki gölgelerin arasından görünen pırıl pırıl bir gökyüzü. Yatağın tepesinde, tavanda bir sinek geziniyordu. Saatime baktım. On buçuktu. Kapıya gittim ve merdivenlerden aşağı inen Maria'nın terliklerinin tıkırtısını duydum.

O göz kamaştırıcı ışıkta, ağustosböceklerinin gürültüsü ve gece yaşanan olaylar her nasılsa hayal ürünü gibi gözükmüştü; sanki hafiften çekmişim gibi. Ama yine de kafam gayet berraktı. Giyinip tıraş oldum ve kahvaltı için sütunluğa indim. Suskun Maria elinde kahvemle belirdi.

"*O kyrios?*" diye sordum.

"*Ephage. Eine epano.*" O yedi; yukarıda. Tıpkı diğer köylüler gibi onun da yabancılarla daha anlaşılır konuşmak gibi bir derdi yoktu hiç ve her zamanki gibi sesli harfleri hızlıca geçiştirdi.

Kahvaltımı ettim ve tepsiyi geri götürmek üzere sütunların yanından ilerleyip, basamaklardan inerek kulübesinin kapısını açtım. Ön oda mutfak olarak düzenlenmişti. O eski püskü takvimleri, mukavvadan berbat ikonaları, şifalı bitki ve yabani sarmısak demetleri ve tavandan sarkan mavi boyalı tel dolabıyla, Phraxos'taki diğer bütün o kulübelerde yer alan yaşam alanı-mutfaklardan farksızdı. Yalnızca aletler biraz daha abartılı ve ocak da daha genişti. İçeri girdim ve tepsiyi masanın üzerine koydum.

Maria arka odadan belirdi; görebildiğim kadarıyla odada geniş pirinç bir yatak, yine ikonalar ve fotoğraflar vardı. Ağzının kenarından bir tebessüm geçti; ama bu içten olmaktan çok, durum icabı yöneltilmiş bir şeydi. Meraklı gibi gözükmeden bir şeyler sormak İngilizce konuşurken bile yeterince zordu; benim Yunancamla da bu imkânsızdı. Bir an tered-

* Peki beyefendi nerede? (y.h.n.)

düt ettim, sonra onun o arkasındaki kapı kadar ifadesiz yüzünü görünce vazgeçtim.

Evle kulübe arasındaki dar yoldan geçip sebze bahçesine çıktım. Evin batı yanında, Conchis'in yatak odasının ucundaki kapıyla aynı hizada, panjurları kapalı bir pencere vardı. Orada yüklükten daha fazlası var gibiydi. Sonra evin kuzeye bakan arka cephesine, kendi odama baktım. Kulübenin arka duvarına saklanmak kolaydı, ne var ki toprak sert ve çıplaktı; hiçbir iz yoktu. Çardağın oraya gittim. Küçük Priapus kollarını bana doğru açmıştı, İngiliz suratıma o pagan gülüşüyle alaycı alaycı bakıyordu.

Geçiş yoktu.

On dakika sonra özel kumsaldaydım. O cam gibi mavi yeşil su bir an için buz gibi geldi, sonra da harika bir serinlik verdi; dik kayalıkların arasından ilerilere açıldım. Yüz metre falan sonra ardımda uzanan sarp yamaçlı burnun tamamını ve evi görebiliyordum. Bir önceki gece terasta oturduğumuz yerde oturmuş kitap okuyan Conchis'i bile görebiliyordum. Bir süre sonra ayağa kalktı, ben de el salladım. İki kolunu da papazları andıran o tuhaf ve artık kasten yaptığını bildiğim tarzıyla kaldırdı, tesadüf filan değil, sembolik bir anlam taşıyordu bu. Tepedeki beyaz terasta karaltı halinde bir figür; yüzünü güneşe dönmüş güneş elçisi; en eski kraliyet gücü. Araştıran, kutsayan, emreden gibi görünüyor, öyle görünmek istiyordu; *dominus** ve kendisine ait alanı. Ve ben bir kez daha Prospero'yu düşündüm, bunu söyleyen ilk o olmasaydı bile, benim de aklıma gelirdi kesin. Daldım, ama tuz gözlerimi yakınca tekrar yüzeye çıktım. Conchis başka tarafa gitmişti –belki plakları koyan Ariel'le;** belki de bir kova çürümüş bağırsağı taşıyan Caliban'la*** konuşmak için; ya da belki de ... ama sırtüstü döndüm. Aceleci ayak seslerine ve sadece bir anlığına, kıyısından köşesinden gördüğüm beyaz bir figüre bu kadar çok anlam yüklemek gülünç oluyordu.

On dakika sonra kumsala döndüğümde o da bir kütüğün üzerinde oturuyordu. Ben sudan çıkarken ayağa kalktı ve "Tekneyi alıp Petrocaravi'ye gideceğiz," dedi. Petrocaravi, yani "taş gemi", Phraxos'un batı ucunun yarım mil açığında ıssız bir adacıktı. Conchis üzerine mayosunu giymiş, başına da şu sutopu oyuncularının taktığı parlak kırmızılı-beyazlı bir bone takmıştı; elinde ise mavi paletleri ile bir çift deniz gözlü-

* (Lat.) Tanrı. (ç.n.)

** Shakespeare'in *Fırtına* oyununda büyücü Prospero'nun idaresindeki hava perisi. (ç.n.)

*** Prospero'nun idaresindeki yarı insan, yarı canavar yaratık, hilkat garibesi. (ç.n.)

ğü ve şnorkel vardı. İhtiyar esmer sırtını takip ederek kızgın taşların üzerinde ilerledim.

"Petrocavari'de sualtı çok ilginçtir. Görünce hak vereceksin."

"Ben Bourani'nin su üstünü de çok ilginç buldum aslında." O sırada aynı hizaya gelmiştik. "Gece sesler duydum."

"Sesler mi?" Ama hiçbir şaşırma belirtisi yoktu.

"Plaktan. Daha önce hiç buna benzer bir olay gelmemişti başıma. Olağanüstü bir fikir." Cevap vermek yerine tekneye inip motor kutusunu açtı. Betondaki demir halkaya bağlı halatı çözüp, mendireğe çömeldim ve onun güvertedeki koşuşturmasını seyrettim. "Herhalde ağaçlarda hoparlörler vardı."

"Ben bir şey duymadım."

Halatı elimde gezdirip sırıttım. "Ama bir şey duyduğumu biliyorsunuz."

Başını kaldırıp bana baktı. "Çünkü sen söyledin."

"Ne kadar garip, sesler, ne sesleri, demiyorsunuz ama? Normal olan tepki bu, öyle değil mi?" Ters bir şekilde tekneye binmemi işaret etti. Atladım ve tam karşısındaki kürekçi yerine oturdum. "Ben yalnızca benim için organize etiğiniz bu eşsiz deneyim için teşekkür etmek istemiştim."

"Ben hiçbir şey organize etmedim."

"Buna inanmakta güçlük çekiyorum."

Bir süre dik dik baktık birbirimize. O maymunsu gözlerin tepesinde duran kırmızı-beyaz bone ona, rolünü icra eden bir şempanze havası veriyordu. Ve işte etrafımız, güneş, deniz, tekne ve hiçbir belirsizlik taşımayan bir dolu şeyle doluydu. Hâlâ gülümsüyordum, ama o karşılık vermedi. Sanki şarkıdan bahsederek bir *faux pas*'a sebep olmuştum. Kolu takmak için öne eğildi.

"İsterseniz ben yapayım bunu." Kolu tuttum. "Yapmak istemediğim bir şey varsa o da sizi gücendirmektir. Bir daha bundan bahsetmem."

Kolu çevirmek için eğildim. Birden elini omzumda hissettim. "Gücenmedim Nicholas. Senden inanmanı istemiyorum. Tek istediğim inanıyormuş gibi yapman. O zaman daha kolay olur."

Garipti. Yalnızca bir hareketi ve ifadesiyle sesine yansıttığı ufacık bir değişiklikle aramızdaki gerilimi çözüvermişti. Bir yandan, hileli zarda olduğu gibi, bana bir oyun oynadığını biliyor, bir yandan da benden hoşlanmaya başladığını hissediyordum. Motoru çalıştırırken, eğer bede-

* (Fr.) Gaf, pot. (ç.n)

li buysa, ona aldanmasam da, aldanmış görünebilirim diye düşündüm.

Burnumuzu koydan dışarı çevirdik. Motorun sesinden hiçbir söylediğimiz anlaşılmıyordu, ben de gözlerimi aşağı dikip, on beş yirmi metre derinliğindeki, siyah deniz kestaneleriyle bezenmiş soluk kayalıkları seyrettim. Conchis'in sol yanında iki tane kırışmış yara izi gördüm. Hem önde hem de arkadaydı, belli ki kurşun yarasıydı ve bir tane de sağ kolunun tepesinde eski bir yara vardı. İkinci savaştaki infazdan kalma olduğunu düşündüm. Dümenin başında otururken böyle çilekeş, Ghandivari bir hali vardı; oysa Petrocaravi'ye yaklaştığımızda ayağa kalkıp, yekeyi ustalıkla esmer uyluklarına dayadı. Kaç yıldır o güneşin altında durmaktan cildi tıpkı adadaki balıkçılar gibi bronzlaşıp, kırmızı kahverengiye dönmüştü.

Kümeler halindeki devasa kayalar o kıraç tuhaflıklarıyla feci görünüyorlardı, hele bir de yakından bakınca adadan göründüğünden çok daha heybetli duruyorlardı. Elli metre kadar sonra demir attık. Conchis bana bir gözlükle şnorkel uzattı. O zamanlar Yunanistan'da pek yoktu bunlardan ve ben de daha önce hiç kullanmamıştım.

Aralarında balık sürülerinin gezindiği koca koca bloklardan oluşan taşlaşmış bir alanın üzerinde Conchis'in o yavaş ve fasılalı ayak çırpışlarını takip ettim. Yassı balıklar, gümüşbalıkları, daha ekâbir balıklar; incecik, ok gibi fırlayan balıklar; yarıkların arasından sinir bozucu şekilde bakıp duran palendromik balıklar; bir anda donup kalan cam göbeği mavisi balıklar, titrek titrek giden kırmızı siyah balıklar, sinsice sıvışan gök mavisi-yeşil balıklar. Conchis bana, içinde kendinden geçmiş bir halde yüzen koca bir lapin olan bir sualtı mağarasını, soluk mavi gölgeli ışık hüzmelerinin yoğunlaştığı çukuru gösterdi. Adacığın ötedeki ucunda kayalar dimdik bir şekilde, şaşkınlık verici ve göz kamaştırıcı bir çivit mavisine dalıyordu. Conchis kafasını sudan çıkardı.

"Ben tekneyi getirmeye gidiyorum. Sen burada kal."

Yüzmeye devam ettim. Yüzlerce yaldızlı gri balıktan oluşan bir sürü de beni izledi. Döndüm, onlar da döndü. Yüzmeye devam ettim, takip ettiler, takıntılı merakları ile tam bir Yunanlıydılar. Sonra suyu neredeyse hamam suyu kıvamına getiren, büyükçe bir taş levha halindeki kayanın üzerine uzandım. Teknenin gölgesi üstüme vuruyordu. Conchis beni alıp hemen ötedeki iki iri kaya parçasının arasında kalan derin, ince bir yarığın oraya götürdü ve misinanın ucuna beyaz bir kumaş parçası astı. Bir kuş gibi suda asılı durarak baştan çıkarmaya çalıştığı ahtapotu izledim. Az sonra yılankavi bir dokunaç sinsice kayıp yemi yokla-

dı, ardından da diğer aceleci dokunaçlar ve Conchis ustaca ahtapotu yukarı çekmeye başladı. Bunu ben de daha önce denemiştim ve köylü çocuklarının yaptığı kadar kolay bir şey olmadığını biliyordum. Ahtapot gönülsüzce, yine de kaçınılmaz şekilde yavaşça döne döne, boğulmuş denizcilerin etiyle besili o vantuz gibi kollarıyla gerine gerine, her yana yetişerek ve aranarak yukarı geldi. Conchis birden mızrağıyla onu tekneye çekip, bir bıçakla kesesini yardı ve kaşla göz arasında içini dışına çıkardı. Ben de kendimi tekneye çektim.

"Bunlardan binlerce yakalamıştım burada. Bu gece aynı deliğe bir tane daha gelecek. Ve kendini hemen yakalatacak."

"Zavallıcık."

"Farkındaysan gerçeğin bir önemi yok. Şu ahtapot bile sanalı tercih ediyor." Yanında, bir parçasını yırtıp "yem" yaptığı eski bir beyaz çarşaf duruyordu. Bunun bir pazar sabahı olduğunu hatırladım; vaazlar ve alegorik hikâyeler zamanı. Başını mürekkepli su birikintisinden kaldırıp baktı.

"Eee, aşağıdaki dünyayı nasıl buldun bakalım?"

"Akıl almaz. Rüya gibi."

"İnsanlık gibi. Fakat milyonlarca yıl öncesinin lisanında." Ahtapotu oturulacak kısmın altına attı. "Şunun öldükten sonra da bir hayatının olacağını düşünüyor musun?"

Yapış yapış pisliğe bakıp başımı kaldırmamla onun o tatsız gülüşüyle karşılaşmam bir oldu. Kırmızı-beyaz bonesi hafiften kaymıştı. Artık bir korsanı taklit eden Ghandi'yi taklit eden Picasso'yu andırıyordu. Debriyaj kolunu çekti ve hareket ettik. Marne'yi, Chapelle'i düşündüm ve başımı iki yana salladım. O da başıyla onayladı ve beyaz çarşafı kaldırdı. Muntazam dişleri yoğun güneşin altında tüm canlılığıyla sahte sahte parlıyordu. Aptallık ölümcüldür demeye getiriyordu; ama bak bana, ben hayattayım.

23 Öğlen sütunlu alanda keçi peyniri, yeşil biber salatası ve yumurtadan ibaret basit bir Yunan yemeği yedik. Ağustosböcekleri etrafımızı saran çamlarda cırlayıp duruyorlardı, serin kemerlerin ötesinde sıcaklık balyoz gibi iniyordu. Dönüş yolunda, gayet gelişigüzelmiş gibi onu Leverrier hakkında konuşturmaya çalışarak bir müdahaleci girişim-

de daha bulundum. Duraksadı, sonra da bastırdığı gülümsemeyi örtbas edemeyen bir ciddiyetle bana bir bakış attı.

"Artık Oxford'da böyle mi öğretiliyor? Kitaba son bölümden başlayın mı diyorlar?"

Ben de zoraki gülümseyip başımı öne eğdim. Verdiği cevap merakımı gidermediyse de en azından bir uydurmacayı daha geçiştirerek önümüzün açılmasına neden olmuştu. Belli belirsiz şekilde, ki artık buna çok alışmıştım, gururumu okşamıştı: Oynadığımız oyunun kurallarını kavramakta acele etmeyecek kadar zekiydim. Yıllardır yaşlı adamların gençleri bu şekilde oyuna getirmiş olduğunu bilmem bir işe yaramıyordu. Yine de kanıyordum, tıpkı doğru ellerden çıkmış doğru içerikli o en eski edebi oyunlara kanar gibi.

Yemek boyunca sualtı dünyasından konuştuk. Conchis'e göre dev bir akrostiş, her nesnenin ayrı bir değer taşıdığı bir simyacı dükkânı, anlaşılması, çözülmesi, varsayımlarda bulunulması gereken gizli bir tarihti bu. Doğa tarihini, izci başları için bir etkinlik veya *Punch*'un* şakalarının kurbanı olmaktan çıkarıp, her şeyin merkezinde ve şiirsel bir şey olarak gösterip hissettiriyordu.

Yemek bitti ve ayağa kalktı. Siesta için yukarı çıkacaktı. Yeniden çay saatinde görüşecektik.

"Sen ne yapacaksın?"

Yanımda duran *Time* dergisinin eski bir sayısını açtım. Arasında, itinayla yerleştirilmiş olan XVII. yüzyıl kitapçığı duruyordu.

"Daha okumamış mıydın onu?" Şaşırmış gibiydi.

"Şimdi okumayı düşünüyorum."

"İyi. Çok nadir bulunan bir şeydir."

Eliyle bir selam verip içeri girdi. Çakıllık alanı geçip ağaçların arasından aylak aylak doğuya yöneldim. Toprak hafif bir eğimle yükseldi ve sonra inişe geçti; aşağı yukarı bir yüz metre ileride kayaların sığ uzantısından ev görünmez olmuştu. Tam önümde zakkumlar ve dikenli çalılıklarla tıkanmış olan ve dik olarak özel kumsala inen derin bir hendek uzanıyordu. Sırtımı bir çamın gövdesine dayayıp oturdum ve kitapçığa gömüldüm. Shropshire'daki Stanton Lacy papazı Robert Foulkes'in ölümünden sonra yayımlanmış itiraflarını, mektuplarını ve dualarını içeriyordu. Okumuş, evli barklı, iki oğul babası bir adam olmasına rağmen

* Punch: "Punch and Judy" adlı kukla oyununun kavgacı, kambur ve uzun burunlu baş erkek karakteri. (y.h.n.)

1677'de genç bir kızı hamile bırakmış ve sonra da çocuğu öldürmüştü, bu yüzden de ölüme mahkûm edilmişti.

XVII. yüzyıl ortalarının Dryden öncesi sıkı İngilizcesiyle yazmıştı. "Papazın halkın aynası" olduğunu bildiği halde, o "Tanrı'ya saygısızlığın doruklarında" idi. Ölümü beklediği hücresinde, "Cockatrice'i ezin," diye inliyordu. "Kanunen ölüyüm ben" –ama kızı "dokuz yaşındayken bozmaya kalkıştığı" iddiasını da reddediyordu; çünkü "ölmek üzere olan bir adam olarak yemin ederim ki, olan biten her şeye kızın her iki Gözü ve Elleri de dahildi".

Kitapçık kırk sayfa filan uzunluğundaydı ve bunu okumam yarım saatimi almıştı. Duaları atlamıştım, ama Conchis'in de dediği gibi, herhangi bir tarihi romandan daha gerçek – daha dokunaklı, daha düşündürücü ve daha insancıldı. Sırtüstü uzanıp, gözlerimi çapraşık dalların arasından gökyüzüne diktim. Bu eski kitapçığın yanı başımda duruyor oluşu tuhafıma gitmişti; geçmişin İngiltere'sinden ufacık bir parça bir yolunu bulup bu Yunan adasına, bu çamlara ve bu pagan diyarına gelmişti işte. Gözlerimi kapadım ve gevşedikçe ya da gözkapaklarımdaki gerilim arttıkça yayılan o sıcak renk dalgalarını izlemeye koyuldum. Sonra uyumuşum.

Uyandığımda daha başımı kaldırmadan saatime baktım. Yarım saat geçmişti. Birkaç dakikalık daha kestirmenin ardından doğruldum.

Hendeğin diğer tarafının yetmiş seksen metre ilerisinde, benimle aynı hizada, sık dallı bir keçiboynuzu ağacının koyu mürekkep yeşili gölgesinde öylece duran biri vardı. Seslensem mi, el mi çırpsam, korksam mı, gülsem mi bilemeden ayağa kalktım, öyle şaşırmıştım ki olduğum yerde dikilip bakakaldım. Adam, yüksek şapkası, pelerini, etekli kıyafeti, siyah çoraplarıyla baştan ayağa siyahlar içindeydi. Uzun saçları, beyaz dantelden kare bir yakası ve iki beyaz şeridi vardı. Metal tokalı siyah ayakkabılar. Gölgede poz verir gibi, bir Rembrandt portresi gibi, rahatsız edici derecede hakiki ve bir o kadar da bu âlemin dışından – kırmızı suratlı, ağır oturaklı, ciddi bir adam. Robert Foulkes.

Conchis'i arkamda bir yerlerde görmeyi umarak etrafa bakındım. Ama kimseler yoktu. Yeniden figüre baktım, hiç kıpırdamamıştı yerinden ve hendeğe vuran güneş ışıklarının arasındaki gölgelikten bana bakmaya devam ediyordu. Derken keçiboynuzu ağacının arkasından biri daha çıktı. Üzerinde uzun kahverengi bir elbise olan on dört on beş

* Ejderha gövdeli, horoz kafalı mitolojik yılan. (ç.n.)

yaşlarında, akça pakça bir kızdı bu. Başının arkasında mor renkli, bir tür sıkı başlık olduğunu seçebiliyordum. Saçları uzundu. Adamın yanına geldi ve o da gözlerini bana dikti. Boyu ondan çok daha kısaydı, adamın göğsüne zor geliyordu. Üçümüz böyle, birbirimize gözlerimizi dikmiş bir halde, bir yarım dakika kadar daha durduk. Sonra ben yüzümde bir tebessümle kolumu kaldırdım. Karşılık gelmedi. Güneşe çıkıp, bir on metre kadar ileri, gidebildiğim kadar hendeğin kenarına gittim.

"İyi günler," diye seslendim Yunanca. "N'apıyorsunuz?" Ve sonra tekrar: *"Ti kanete?"*

Ama en ufak bir karşılık bile vermediler. Öylece dikilip bana bakmaya devam ettiler – adam sanki belli belirsiz bir öfkeyle, kız ise ifadesizce. Sıcak bir rüzgâr kızın elbisesinin arkasındaki bir kısmı, kahverengi bir bayrak şeklinde dışarı dalgalandırdı.

Bu Henry James olmalı diye düşündüm. İhtiyar şartları biraz daha zorlayabileceğini keşfetmişti. Ve sonra o soluk kesen küstahlığı. Romanla ilgili konuşmamızı hatırladım. *"Sözcükler gerçekleri ortaya koymak içindir. Kurmaca için değil."*

Yeniden etrafa, eve bakındım; Conchis'in artık kendini ortaya çıkarması gerekiyordu. Ama yapmadı. Yüzümde gitgide daha salaklaşan bir gülüşle bir ben –bir de yeşil gölgeliklerde ikisi vardı. Kız, elini ağır, babacan bir edayla onun tarafındaki omzuna koyan adama biraz daha yanaştı. Benden bir şey yapmamı bekler gibi bir halleri vardı. Sözcüklerin bir anlamı yoktu. Onlara yanaşmalıydım. Hendeğin yukarılarına baktım. En azından bir yüz metre boyunca geçilemez durumdaydı, ama sonra hemen benim yan tarafımdaki eğimin nispeten kolay bir inişi olduğunu gördüm. Kaş göz işaretiyle ne yapacağımı anlatıp, eğimi tırmanmaya başladım. Tekrar tekrar dönüp ağacın altındaki sessiz çifte bakıyordum. Yan taraflarındaki derin küçük vadinin bir çıkıntısı onları görüş alanımdan uzaklaştırıncaya dek dönüp beni izlediler. Koşmaya başladım.

Nihayet hendeğin aşılabilir kısmına gelmiştim, ama tepeye doğru sevimsiz sivri dikenli saparnalarla dolu zorlu bir yamaç görünüyordu. Orayı geçtiğim anda yeniden koşmayı başardım. Aşağıdaki keçiboynuzu ağacı görüş alanıma girmişti artık. Ama başka hiçbir şey yoktu. Birkaç saniye içinde –onları gözden yitireli topu topu bir dakika olmuştu herhalde– ağacın altına varıp, hiçbir iz belli etmeyen o kurumuş karatlardan** oluşan halının üzerinde dikildim. Uyuduğum yere baktım.

* Ne yapıyorsunuz? (y.h.n.)
** Keçiboynuzu tohumu. (ç.n.)

Ufak, gri ve kırmızı kenarlı kare kitapçık ve *Time* dergisi çam iğneleriyle kaplı soluk renkli halının üzerinde duruyordu. Keçiboynuzunun iyice ilerilerine gittim, iç taraftaki yarın kenarına, Bourani'in doğu sınırındaki ağaçların arasında dolanan dikenli tellere varıncaya dek. Üç kulübe de aşağıda o ufak zeytin bahçeleriyle masum masum duruyordu. Bir panikle geri dönüp, özel kumsalı gören yarın tepesine çıkan hendeğin doğu yanını takip ederek, keçiboynuzu ağacına doğru yürüdüm. Burada daha fazla çalılık vardı, ama yüzükoyun yatmadıkları sürece kimseyi gizleyecek kadar sık değillerdi. Ve ben de o asabi görünüşlü adamın yüzükoyun yere uzanıp, saklanacağına hiç ihtimal vermiyordum.

Derken evden gelen çan sesini duydum. Üç kez çalmıştı. Saatime baktım – çay saatiydi. Çan gene çaldı: Önce kısa, kısa, sonra uzun ve o zaman adımın hecelerini çaldığını fark ettim.

Galiba korkmuş olmam gerekiyordu. Ama korkmamıştım. Her şey bir yana, fazlasıyla meraklanmış ve şaşırmıştım. Adam da kız da belirgin şekilde İngiliz'e benziyorlardı ve hangi milliyetten olursa olsunlar, bu adada yaşamadıklarını biliyordum. Öyleyse buraya özel olarak getirildiklerini varsayımam gerekiyordu, bir süredir beklemedeydiler, bir yerlerde saklanıp Foulkes kitapçığını okumamı beklemişlerdi. Ben de uyuyakalarak ve hendeğin kenarına giderek işlerini kolaylaştırmıştım. Ama bu tam bir rastlantıydı. Hem Conchis bu insanları nasıl böyle beklemede tutabiliyordu? Dahası nereye kaybolmuşlardı?

Birkaç dakikalığına zihnimin karanlığa, hayattaki bütün yaşanmışlıklarımın çürütülüp hayaletlerin belirdiği bir dünyaya gömülmesine izin verdim. Ama bütün bu sözümona "psişik" deneyimlerde fazlasıyla aleni fiziksel bir şey vardı. Dahası, "hayaletler" o parlak gün ışığında pek de inandırıcı durmuyordu. Neredeyse, aslında doğaüstü olmadıklarını görmem istenmiş gibiydi; bir de Conchis'in, inanıyormuş gibi yaparsam her şeyin daha kolay olacağını belirttiği gizemli ve şüphe uyandırıcı tavsiyesi vardı. Neden daha kolay olacaktı ki? Daha sofistike, daha terbiyeli tamam; ama "daha kolay" bir tür meşakkatli yoldan geçmem gerektiği izlenimini veriyordu.

Ne yapacağımı bilemez halde ağaçların arasında öylece kalakaldım; sonra gülümsedim. Nasıl olduysa sıra dışı bir ihtiyarın fantezilerinin tam ortasına düşmüştüm. Bu çok açıktı. Neden bütün bunları düzenleme gereği duymuş, neden bu kadar tuhaf bir şekilde gerçekleştirmiş ve dahası neden tek seyirci olarak beni seçmişti, tam bir muammaydı. Öte yandan, eşi benzeri olmayan tuhaflıkta bir şeye dahil olduğumu da biliyor-

dum, sabırsızlık ederek veya fazla ciddiye alarak bunu kaçırmanın ya da bozmanın bir âlemi yoktu.

Hendeği tekrar geçip, *Time*'la kitapçığı aldım. Sonra, arkamı dönüp o karanlık, ne idüğü belirsiz keçiboynuzu ağacına baktığım vakit içimde belli belirsiz bir ürperti hissettim. Ama bu doğaüstü şeylerin değil, açıklanamayanın, bilinmeyenin ürpertisiydi.

Çakıllığın oradan sütunluk alana yürürken, ki Conchis, sırtı bana dönük bir halde, gelip oturmuştu bile, hareket tarzıma – daha doğrusu nasıl tepki vereceğine karar verdim.

Döndü. "Siestan iyi miydi?"

"Evet, teşekkür ederim."

"Kitapçığı okudun mu?"

"Haklıymışsınız. Diğer bütün tarihi romanlardan çok daha büyüleyiciydi." Suratı, benim ironi barındıran sesime karşı kusursuz bir kayıtsızlık içindeydi. "Çok teşekkür ederim." Kitapçığı masanın üzerine bıraktım.

Ben başka bir şey söylemezken, o sakince çayımı koydu.

O çayını içmişti bile ve yirmi dakikalığına klavsen çalmaya gitti. Ben de onu dinlerken düşündüm. Olaylar bütün duyuları kandırmaya yönelik düzenlenmişti. Bir önceki gece koklama ve duymayı içeriyordu; o gün öğleden sonra ve bir önceki gün ucundan görünen figürse görmeyi. Tat alma pek söz konusu değil gibiydi – ama dokunma... nasıl olur da, dokunduğum şeyin "psişik" olduğuna inanıyormuş gibi davranmamı bekliyordu benden? Dahası, nasıl olur da –gerçekten nasıl– bu oyunların "başka dünyalara yolculukla" bir ilgisi olabilirdi? Açık olan tek şey vardı; Mitford'la Leverrier'den ne kadar şey duymuş olabileceğime dair endişesinin sebebi artık belliydi. Bu garip illüzyonlarını onların üzerinde de denemiş ve kimseye söylememeleri için yemin ettirmişti.

Dışarı çıktığında beni sebzelerini sulamaya götürdü. Suyu kulübenin arkasında üst üste duran uzun boyunlu su depolarından almak gerekiyordu ve bu işi halledip bitkileri suladığımızda Priapus'lu çardağın oradaki banka oturduk, etrafımızı, bir Yunan yazı için alışılmadık tazelikte ıslak toprak kokusu sarmıştı. Derin soluk alma egzersizlerini yaptı; elbette ki, hayatındaki diğer pek çok şey gibi, bu da bir ritüeldi; sonra bana gülümseyip yirmi dört saat öncesine atladı.

"Şimdi bana şu kızı anlat." Bu bir soru falan değil emirdi; ya da bir kez daha reddedebileceğimi düşünmeyi reddetmekti.

"Gerçekten anlatacak bir şey yok."

"Seni bıraktı."

"Hayır. Yani başta öyle değildi. Ben onu bırakmıştım."

"Ve şimdi sen isti?.."

"Bitti gitti. Artık çok geç."

"Adonis* gibi konuşuyorsun. Seni boynuzladı mı yoksa?"

Bir an sessizlik oldu. Sonra ağzını açan ben oldum; tıp okuduğunu öğrendiğimden beri içimi kemiren bir şey vardı; bir de benim kaderciliğimle dalga geçen bu adamı hayrete düşürme isteği.

"Aslında bunu ben yaptım ona." Ters bir bakış fırlattı. "Frengi kaptım. Daha senenin başında Atina'ya gittiğimde kapmayı başardım bunu." Hâlâ beni izliyordu. "Şimdi geçti. İyileştim galiba."

"Kim teşhis etti bunu?"

"Köydeki doktor. Pataresçu."

"Belirtileri anlatsana."

"Atina'daki klinik teşhisini doğruladı."

"Buna hiç şüphem yok." Sesi tatsız çıkıyordu; öyle tatsızdı ki hemen neyi ima ettiğini çözdüm. "Şimdi bana belirtileri anlat."

Sonunda hepsini ağzımdan aldı; tüm detaylarıyla hem de.

"Düşündüğüm gibi. Yumuşak çıban."

"Yumuşak çıban mı?"

"Yumuşak şankr. *Ulcus molle*. Akdeniz'de çok yaygın bir rahatsızlıktır. Tatsız, ama zararsız bir durum. En iyi tedavisi sık sık sabunlu suyla yıkamaktır."

"Peki o zaman ne diye..."

Conchis para, daha doğrusu para ve yozlaşma anlamına gelen tipik Yunan el hareketini yapmak üzere başparmağıyla işaretparmağını ovuşturdu.

"Para ödedin mi?"

"Evet. Şu özel penisilin için."

"Yapacak bir şey yok."

"Kliniğe dava açabilirim tabii ki."

"Frengi olmadığını kanıtlayamazsın ki."

* Yunan mitolojisinde hem Afrodit hem de Persephone'nin âşık olduğu yakışıklı genç. Zeus onun kışları yeraltında Persephone ile, yazları da yeryüzünde Afrodit'le olmasına izin verir. (ç.n.)

"Yani demek istediğin Patarescu –"

"Hiçbir şey demek istemiyorum. O tıbbi açıdan yapılması gereken neyse onu yapmış. Test yapmak her zaman iyidir." Neredeyse onların tarafını tutuyormuş gibi davranıyordu. Nazikçe omuz silkti: Olan olmuştu.

"Beni uyarabilirdi."

"Belki de seni yozlaşmışlardan çok yosmalar hakkında uyarmanın daha önemli olduğunu düşündü."

"Hey Allahım."

İçimde büyük bir ferahlık hissi ile böylesi iğrenç bir şekilde dolandırılmaktan dolayı duyduğum öfke çatışıyordu. Biraz sonra Conchis yeniden söz aldı.

"Frengi olsan bile –neden sevdiğin bu kıza dönemeyesin ki?"

"Bu –gerçekten çok karışık."

"Öyleyse olağan bir durum bu. Olağanüstü değil."

Conchis'in sıkıştırmasıyla yavaş yavaş, bölük pörçük, biraz Alison'dan bahsettim; onun bir önceki geceki açık sözlülüğü beni de harekete geçirmişti. Gene gerçek anlamda hiçbir halden anlama belirtisi görememiştim onda; söz konusu olan o takıntılı ve anlaşılmaz merakıydı sadece. Yakınlarda bir mektup yazdığımı söyledim.

"Peki ya cevap vermezse?"

Omuz silktim. "Vermezse vermesin."

"Madem onu düşünüyorsun, onu görmek istiyorsun – ona yeniden yazmalısın." Onun bu şevki karşısında hafifçe gülümsemeden edemedim. "Bu durumda işi şansa bırakıyorsun. Denizde boğulmamız gerekmediği gibi her şeyi şansa bırakmaya da mecbur değiliz artık." Omzumu sarstı. "Yüz!"

"Mesele yüzmekte değil. Hangi yöne yüzeceğini bilmekte."

"Kıza doğru. İçini okuyor, kendin söylüyorsun, seni anlıyor. Bu iyi bir şey."

Sessiz kaldım. Uçuk sarı-siyah bir kelebek, bir kırlangıç kuyruk, Priapus'lu çardağın etrafını saran begovillerin üzerinde dolandı, bal bulamayınca ağaçların arasına süzüldü. Ayaklarımı çakıllara sürüdüm. "Aslında ben aşkın ne olduğunu gerçekten bilmiyorum galiba. Yani sırf seks değilse. Ve artık zerre kadar umurumda da değil."

"Sevgili delikanlı, sen tam bir felaketsin. Ne kadar yenik. Ne kadar kötümsersin."

"Bir zamanlar bayağı hırslıydım aslında. Biraz da kör olmalıymışım.

Belki de o zaman bu kadar yenik hissetmezdim." Ona baktım. "Yalnızca benden kaynaklanmıyor. Zamanımızın da etkisi var. Bizim neslin tamamı böyle. Hepimiz aynı şeyi hissediyoruz."

"Dünya tarihinin en müthiş aydınlanma çağında mı? Karanlığı yok etmede son elli yılda, son beş milyon yıla kıyasla, bunca yol katedilmişken mi?"

"Neuve Chapelle'de ya da Hiroşima'da olduğu gibi mi?"

"Ama sen ve ben! Biz yaşıyoruz, biz bu harika çağın ta kendisiyiz. *Biz* yok edilmedik. Biz yok etmedik de."

"Hiç kimse bir ada gibi tek değildir."

"Pöh. Çok saçma. Her birimiz bir adayız. Öyle olmasaydı tez vakitte kafayı üşütürdük zaten. Bu adaların arasında gemiler, uçaklar, telefonlar, telsizler –aklına ne gelirse– var. Ama onlar yine de ada olarak kalmayı sürdürürler. Sonsuza dek batıp yok olabilen adalar. Sen daha batmamış bir adasın. Bu kadar kötümser olamazsın. Mümkün değil."

"Bana mümkünmüş gibi geliyor."

"Benimle gel." Hayati bir meseleymiş gibi ayağa kalktı. "Gel. Sana hayatın en derin sırrını göstereyim. Gel hadi." Çabucak sütunluk alanın etrafından dolaştı. Peşinden yukarı çıktım ben de. Orada beni terasa doğru itekledi.

"Git ve masaya otur. Sırtın da güneşe dönük olsun."

Bir dakika sonra Conchis elinde beyaz bir havluya sarılı ağır bir şeyle geri geldi. Bunu büyük bir dikkatle masanın ortasına koydu. Sonra duraksadı, ciddi bir edayla örtüyü açmadan önce baktığımdan emin olmak istedi. Bu taş bir kafaydı, bir kadın mı yoksa erkek kafası mı söylemek zordu. Burnu kırılmıştı. İki yana ayrılmış olan saçları bir bantla tutturulmuştu. Ama bu kırık parçada asıl etki yüzdeydi. Muzaffer bir gülüşü vardı, bir de en safından metafizik bir iyi huylulukla yüklü olmasa kendini beğenmiş bir gülüş bile denebilirdi buna. Gözler hafiften Doğulu gibi iri iriydi ve Conchis eliyle ağzını kapattığı sırada gördüm ki gözleri de gülümsüyordu. Ağzın ise çok güzel bir biçimi vardı, ebedi bir zekâ ve keyif taşıyordu.

"İşte gerçek budur. Orakla çekiç değil. Yıldızlar ve çizgiler değil. Haç değil. Güneş değil. Altın değil. *Yin* ve *yang* da değil. Ama gülümseyiş."

"Bu Kiklad Adaları'ndan geliyor, değil mi?"

"Boş ver ne olduğunu. Sadece bak. Gözlerinin içine bak."

Haklıydı. Üzerine güneş vuran bu şeyde kutsal bir ruh vardı; öyle

ilahi bir ruh filan değildi, yani bilinen anlamda ilahi değildi, ama halinden son derece emindi. Öte yandan ona bakarken başka bir şey daha hissetmeye başlamıştım.

"Bu gülüşte amansız bir şey var."

"Amansız mı?" Sandalyemin arkasına geldi ve başımın üzerinden doğru baktı. "Bu gerçek. Gerçek acımasızdır. Ama bu gerçeğin doğası ve anlamı acımasız değildir."

"Bana bunun nereden geldiğini söylesenize."

"Anadolu'da Didim'den."

"Ne kadar eski?"

"İsa'dan önce altı ya da yedinci yüzyıl."

"Belsen'i bilseydi yüzünde gene aynı gülümseme olur muydu çok merak ediyorum."

"Onlar öldüğü için biz yaşadığımızı biliyoruz. Bir yıldız patlamasıyla bizimkine benzer binlerce dünya yok olduğu için biz bu dünyanın var olduğunu biliyoruz. Gülüşün anlamı bu işte: Olmaması mümkün olan şey vardır. Sonra ekledi: "Ölüm döşeğindeyken yanı başımda bu olsun istiyorum. Bu görmek istediğim en son insan yüzü."

Küçük kafa kendisini seyredişimizi seyretti; tatlı tatlı, kendinden emin ve neredeyse kötü niyetli bir anlaşılmazlıkla. Birden bunun ara ara Conchis'in yüzüne yerleşen bir gülüş olduğu şimşek gibi çaktı zihnimde; sanki kafanın karşısına geçip çalışmıştı. Aynı anda bunda beni rahatsız eden şeyin de farkına vardım. Her şeyin ötesinde, ayrıcalıklı bilgi sahiplerinin yüzlerine yerleşen o dramatik alaycılığın gülümsemesiydi. Tekrar Conchis'in yüzüne baktım ve haklı olduğumu gördüm.

24

Evin, ormanın, denizin tepesinde yıldızlı bir karanlık; akşam yemeği toplanmış, lamba söndürülmüş. Uzun şezlonga uzandım. Conchis gecenin usul usul bizi sarmalayıp üstümüze çökmesini, zamanın akıp gitmesini bekledi ve sonra beni yeniden yıllar öncesine götürdü.

"Nisan, 1915'ti. Sağ salim İngiltere'ye dönmüştüm. Kendimi bir şekilde temize çıkarmam gerektiği haricinde ne yapacağımı bilmez bir haldeydim. İnsan on dokuz yaşındayken sırf bir şeyler yaptığı için tat-

* II. Dünya Savaşı sırasında Almanya'da kurulan bir toplama kampı. (ç.n.)

min olmaz. Bunların bir de haklı çıkarılması gerekir. Annem beni görünce düşüp bayılmıştı. Ömrümde ilk ve son kez babamı gözyaşları içinde görüyordum. Aslında bu karşılaşma anına kadar onlara gerçeği söyleme kararındaydım. Onları aldatamazdım. Gel gör ki yüz yüze gelince... belki de safi korkaklıktı bu, bunu söylemek bana düşmez. Ama bazı gerçekler var ki, bunları duyurman gereken yüzlerin karşısına çıktığında, çok zalim kalıyorlar. Böylece onlara izne çıkma kurasında şanslı olduğumu ve Montague öldüğü için tekrar asıl taburuma katılmam gerektiğini anlattım. Yalan söylemenin çılgınlığına kapılmıştım. Öyle fazla kısmadan, bol keseden atılmış yalanlar. Esası yeterince kötü değilmiş gibi bir de yeni bir tane Neuve Chapelle savaşı uydurmuştum. Onlara rütbemin artırılmasının bile düşünüldüğünü söyledim.

"Başlangıçta şans benden yanaydı. Döndükten iki gün sonra kayıp olduğuma, muhtemelen çatışma sırasında öldüğüme dair resmi bir mektup geldi. Buna benzer hatalar çok sık yapıldığı için ailem hiç şüphelenmedi. Mektup neşe içinde yırtılıp atıldı.

"Lily'ye gelince. Galiba tüm bu olup bitenler bana karşı olan asıl hislerini daha net görmesini sağlamıştı. Bu her neyse, artık bana bir sevgiliden çok abisi gibi davranıyor diye şikâyet edemezdim. Biliyor musun Nicholas, büyük savaş beraberinde pek çok acıyı getirmişti getirmesine, ama iki cins arasındaki pek çok sağlıksız durumu da ortadan kaldırmıştı. Koskoca asırda ilk defa kadınlar erkeklerin onlardan rahibe saflığının, bir *bien pensant** idealizminin ötesinde daha insani bir şeyler beklediklerini anlamış oldular. Lily'nin aniden bütün çekingenliğini attığını ya da bana kendini verdiğini söylemiyorum tabii. Ama verebileceği kadarını elinden geldiğince veriyordu artık. Onunla yalnız kaldığımız anlar... o anlar bana yalanımı sürdürmek için güç toplama fırsatı veriyordu. Ama aynı zamanda bunu iyice çirkinleştiriyordu da. Her geçen gün daha çok ve de adalet gelip beni bulmadan evvel ona her şeyi anlatma arzusuyla yanıp tutuşuyordum. Eve her gidişimde beni bekleyen bir polis bulacağımı sanıyordum; babam öfkeden kudurmuş ve en beteri de Lily'nin gözleri üzerimde. Gelgelelim onunlayken savaş hakkında konuşmaktan hep kaçıyordum. Gerginliğimi başka şeylere yoruyordu. Bu onu derinden etkilemiş ve içindeki tüm sevecenliği ortaya çıkarmıştı. Sıcaklığını. Aşkını bir sülük gibi emdim. Şehvetli bir sülük gibi. Çok güzel bir genç kadın olmuştu.

"Bir gün yürüyüş yapmak için Londra'nın kuzeyindeki koruluğa git-

* (Fr.) İyi düşünceli. (ç.n.)

miştik – Barnet civarındaydı galiba, adını hatırlamıyorum şimdi, tek hatırladığım Londra'ya o kadar yakın olmasına rağmen o günler için çok hoş ve ıssız bir yer olduğuydu.

"Yere uzanıp öpüştük. Belki de güleceksin bana. Yere uzanıp sırf öpüştük diye. Ne de olsa siz gençler şimdi bizim hiç veremediğimiz şekilde bedenlerinizi verebiliyor, onlarla oynayabiliyorsunuz. Ama unutma ki bunun uğruna feda ettiğin bir şey var: Gizem ve hassas duygularla dolu bir dünya. Nesli sona eren yalnızca bir hayvan türü değil, duygu türünün tamamı. Ve eğer aklı başında biriysen asla geçmişe bilmediklerinden dolayı acımaz, ama onun yaptıklarından dolayı kendine acırsın.

"O öğleden sonra Lily benimle evlenmek istediğini söyledi. Özel bir izinle, hatta gerekirse ailesinin rızasını almadan evlenebilirdik; böylece ben tekrar gitmeden önce –ruhlarımızın bir oluşu gibi demek çok mu olur?– neyse, zihinlerimizin bir oluşu gibi, tek vücut olabilecektik. Onunla yatmaya, onunla birleşmeye can atıyordum. Ama o korkunç sırrım aramızda Tristan ve Isolde'nin* arasında duran kılıç gibi duruyordu hep. Bu yüzden bütün o çiçeklerin, masum kuşların ve ağaçların arasında daha da sahte bir asalet üstlenmek zorundaydım. Ölümüm öyle muhtemel ki, böylesi bir fedakârlığa izin veremem demekten başka nasıl reddedebilirdim ki onu? Karşı çıktı. Ağladı. Benim o bocalayıp duran, azap çeken halimle onu reddedişlerimi gerçekte olduklarından çok daha yüce sebeplere bağladı. Öğleden sonra sona erip de koruluktan ayrılmadan önce, büyük bir ciddiyet ve içtenlikle, dahası böylesi kayıtsız şartsız bir söz veriş başka bir nesli tükenmiş gizem olduğundan, tarif edemeyeceğim bir kendini adamışlıkla... şöyle dedi: 'Ne olursa olsun senden başka kimseyle evlenmeyeceğim.'"

Bir an sustu, uçurumun eşiğine gelen bir adam gibiydi; belki de bu akıllıca düşünülmüş bir duraksamaydı, ama beraberinde bütün o yıldızları ve geceyi de bekler konuma geçirmişti, sanki öykü, anlatı, tarih, nesnelerin doğasıyla örtüşmekteydi ve sanki öykü bu evren için değil de evren bu öykü için vardı.

"On beş günlük sözde iznimin sonuna gelmiştim. Hiçbir planım yoktu, daha doğrusu yüzlerce planım vardı, ki bu da hiç olmamasından daha beter bir şey. Fransa'ya dönmeyi düşündüğüm anlar oluyordu. Ama sonra bir sis duvarının ardında ayyaşlar gibi sendeleyen korkunç

* Wilhelm Richard Wagner'in ünlü operasındaki, trajik ve karşı konulmaz aşkın karakterleri. (ç.n.)

sarı figürler görmeye başladım... Savaşı, dünyayı ve neden onun içinde olduğumu gördüm. Kör olmayı denemiş, ama başaramamıştım.

"Üniformamı kuşandım ve babamın, annemin ve Lily'nin beni uğurlamaya gelmelerine göz yumdum. Dover yakınlarındaki bir kampa gitmem gerektiğine inandılar. Tren asker doluydu. Bir kez daha beni kovalayan büyük savaş dalgasını, Avrupalı ölüm arzusunu hissettim peşimde. Tren, Kent'te bir yerde durduğunda indim. Orada iki üç gün satış temsilcilerinin kaldığı bir otelde kaldım. Ümitsizdim. Ve de amaçsız. İnsan savaştan kaçamazdı. Görünen ve duyulan sadece buydu. Sonunda yeniden Londra'ya döndüm, İngiltere'de yanına sığınabileceğimi düşündüğüm tek insana: büyükbabama, daha doğrusu – büyük dayıma. Yunanlı olduğunu, beni sevdiğini –ne de olsa annemin çocuğuydum– ve bir Yunanlı olarak aileyi her şeyin üzerinde tutacağını biliyordum. Beni dinledi. Sonra ayağa kalkıp bana yanaştı. Ne yapacağını anlamıştım. Sert, çok sert, öyle sert bir tokat attı ki hâlâ acısını duyarım yanağımda. Sonra da bana, 'İşte böyle düşünüyorum,' dedi.

"Bunu söylerken, 'Yine de elimden geleni yapacağım' demek istediğini çok iyi biliyordum. Çok kızmış, bütün Yunanca küfürleri bir bir sıralamıştı. Yine de beni sakladı. Belki de, dönecek bile olsam, bu sefer firar ettiğim için vurulacağımı söylediğim için saklamıştı. Ertesi gün annemi görmeye gitti. Herhalde ona bir seçim yapma şansı vermişti. Vatandaşlık görevi ile annelik görevi arasında bir seçim yapma. Sonra annem beni görmeye geldi, onun suspus yaklaşımı *o Pappous*'un öfkesinden bile daha kötü yapmıştı beni. Babam durumu öğrenince neler çekeceğini tahmin edebiliyordum. *O Pappous*'la beraber bir karara vardılar. İngiltere'den gizlice çıkartılıp Arjantin'deki ailemizin yanına gönderilecektim. Neyse ki *o Pappous*'un hem parası hem de denizcilik dünyasında işi çözebilecek dostları vardı. Her şey ayarlandı. Gün tayin edildi.

"Dışarı tek adım atmadan üç hafta geçirdim evinde, kendime karşı duyduğum nefret ve korku öyle büyük bir ıstırap haline gelmişti ki pek çok kez teslim olmayı düşündüm. Her şeyin ötesinde en çok Lily'yi düşünmek beni kahrediyordu. Ona her gün yazacağıma dair söz vermiştim. Ve tabii yazamadım. Diğer insanların ne düşüneceği umurumda bile değildi. Ama onu aklı başında olduğuma ve geriye kalan herkesin çıldırdığına ikna etmek için dayanılmaz bir istek duyuyordum. Belki bunun zekâyla bir ilişkisi vardı, ama bilgiyle hiçbir ilgisi olmadığından emindim – demek istediğim, bazı insanlar vardır, içten gelen, ama kusursuz bir ahlâki yargıya sahiptir ve o en karmaşık etik meseleleri, ba-

zen en hayret verici matematik problemlerini kaşla göz arasında çözüveren Hintli köylüler gibi, hallediverirler. Lily böyle biriydi. Ve beni onaylaması için can atıyordum.

"Bir akşam daha fazla dayanamadım. Saklandığım yerden sıvışıp St John's Koruluğu'na gittim. O akşam Lily'nin, her hafta olduğu gibi, askerler için dikiş dikip örgü ören gruba katılmak üzere evinin yakınındaki kilise salonuna gideceğini biliyordum. Geçeceği yolda bekledim. Kararmak üzere olan ılık bir mayıs akşamıydı. Şansıma, tek başınaydı. Aniden önünde beklediğim bahçe kapısından dışarı bir adım attım. Şaşkınlıktan bembeyaz kesildi. Suratımın halinden, sivil kıyafetlerimden korkunç bir şey olduğunu anlamıştı. Onu görür görmez duyduğum aşk her şeyi sildi süpürdü – ve tabii ona söylemeyi tasarladığım şeyleri de. Ona ne söylediğimi şimdi hatırlamıyorum bile. Yalnızca o alacakaranlıkta Regent's Park'a doğru yanında yürüyüşüm kalmış aklımda, ikimiz de karanlıkta olmayı ve yalnız kalmayı istiyorduk. Uzunca bir süre itiraz etmedi, hiçbir şey söylemedi, yüzüme bile bakmadı. Parkın kuzeyinde akan o kasvetli kanalın yanına kadar gelmiştik. Bir banka oturduk. Derken ağlamaya başladı. Onu teselli etmeye yüzüm yoktu. Onu kandırmıştım. Affedilmez olan buydu. Firar etmiş olduğum için değil, onu kandırdığım için. Bir süre benden uzaklara, o kapkara kanala dikti gözlerini. Sonra elini elimin üzerine koyup, beni susturdu. Nihayet kollarını boynuma doladı, hâlâ tek söz etmiyordu. Avrupa'ya hâkim olan ne kadar kötülük varsa oydum o anda, Lily ise beni kollarına alan bütün iyilik.

"Ama aramızda o kadar çok yanlış anlama vardı ki. İnsanın kendisini tarih önünde haklı, sevdiklerinin önündeyse haksız hissetmesi çok mümkün, hatta normal bir durumdur. Biraz sonra Lily konuşmaya başladı ve savaş hakkında söylediklerimin tek kelimesini bile anlamadığının farkına vardım. Kendini, benim arzuladığım şekilde bağışlayıcı meleğim olarak değil de, kurtarıcı meleğim olarak görüyordu. Geri dönmem için yalvardı. Bunu yapıncaya dek ruhen ölü olacağımı düşünüyordu. Sürekli 'yeniden dirilme' lafını kullanıp duruyordu. Ve ben de kendi adıma sürekli ikimize ne olacağını bilmek istiyordum. Nihayet söyledi, bu onun kendi yargısıydı, aşkının bedeli saflara geri dönmemdi – onun için değil, ama kendim içindi bu. Gerçek benliğimi yeniden bulmam için. Ve aşkının gerçekliği de aynen korulukta söylediği gibiydi: Ne olursa olsun benden başkasıyla evlenmeyecekti.

"Sonunda sustuk. Anlamışsındır. Aşk iki kişi arasındaki gizemdir, bir

kimlik değil. İnsanlığın iki ayrı kutbundaydık. Lily görevlerine bağlı, seçme şansı olmayan, çile çeken, toplumsal ideallerin hizmetinde olan insanlığa aitti. Hem çarmıha gerilen, hem de çarmıha doğru ilerleyen insanlık. Bense özgürdüm, üç kez feragat eden Petros'tum – ne pahasına olursa olsun hayatta kalmaya azmetmiş. Yüzü hâlâ gözümün önünde. Kendini başka bir dünyaya dahil etmek istercesine karanlığa diktiği o sabit yüzü. Sanki bir işkence hücresine kapatılmıştık. Hem de hâlâ birbirine âşık, ama birbirine karşıt duvarlara zincirlenmiş, sonsuza dek birbirini görüp, yine sonsuza dek birbirine dokunamayacak bir çift gibi.

"Elbette her erkeğin yapacağı gibi, onda bir umut ışığı görmeye çalıştım. Beni bekleyeceğine, çabucak yargılamamasına... ve bunun gibi şeylere dair. Ama bir bakışıyla beni susturdu. Asla gözümün önünden gitmeyecek bir bakışla, çünkü neredeyse kin doluydu ve yüzündeki bu kin, Meryem Ana'nın yüzündeki garez gibi duruyordu, doğanın düzenini tamamen altüst etmişti.

"Sessizce arkasından gittim. Bir sokak lambasının altında ona veda ettim. Leylaklarla dolu bir bahçenin yanı başında. Birbirimize hiç dokunmadık. Tek kelime etmedik. Birdenbire yaşlanıveren iki gencecik yüz karşılıklı duruyordu öylece. Diğer bütün sesler, nesneler ve sokağın bütün o yavanlığı toza bulanıp unutulduğunda bile anılarda kalan o an. İki beyaz yüz. Leylak kokusu. Ve uçsuz bucaksız bir karanlık."

Susmuştu. Sesinde hiçbir duygu yoktu; ama ben Alison'ı ve bana yönelttiği o son bakışı düşünüyordum.

"Hepsi bu işte. Dört gün sonra Liverpool limanında, bir Yunan yük gemisinin sintinesine çömelmiş halde rezalet bir on iki saat geçirdim."

Sessizlik oldu.

"Peki onu bir daha gördünüz mü hiç?"

Tepemizde bir yarasa ciyakladı.

"O öldü."

Devam etmesi için teşvik etmem gerekti.

"Yani hemen mi?"

"19 Şubat 1916 sabahının erken bir saatinde." Yüzündeki ifadeyi görmeye çabaladım, ama çok karanlıktı. "Tifo salgını oldu. O da bir hastanede çalışıyordu."

"Zavallı kız."

"Hepsi geçmişte kaldı."

"Bugünmüş gibi anlatıyorsunuz." Başını eğdi. "Leylak kokuları falan."

"İhtiyar adam hassaslığı işte. Hoş gör."

Gözlerini geceye dikmişti. Yarasa o kadar alçaktan uçtu ki, kısa bir an için samanyoluna nazır siluetini gördüm.

"Bu yüzden mi hiç evlenmediniz?"

"Ölüler de yaşar."

Ağaçların karaltısı. Ayak sesleri duyacağım diye kulak kabarttım, ama hiçbir ses gelmedi. Ve geçici bir bekleme hali.

"Nasıl yaşarlar?"

Yine de sessizliğini sürdürdü, sessizlik sorularıma daha iyi bir yanıttı sanki; ama tam yanıt vermeyeceğine kanaat getirmiştim ki konuştu.

"Sevgiyle."

Bunu yalnızca bana değil, etrafımızdaki her şeye söyler gibiydi, sanki Lily kapıların karanlık köşelerinde dikilmiş, bizi dinliyordu; sanki geçmişten söz etmek eskiden kalma önemli bir ilkeyi capcanlı, yeniden hatırlatıyordu ona. Duygulandığımın farkına vardım ve bu defa sessizliği bozmadım.

Biraz sonra döndü.

"Gelecek hafta da gelmeni isterim. Eğer işlerini yoluna koyabilirsen."

"Davet ederseniz beni hiçbir şey durduramaz."

"Güzel. Buna sevindim." Ama sevinmesi şimdi daha çok kibarlıktan gibiydi. Buyurgan tavırları hiç vakit kaybetmeden geri gelmişti. Ayağa kalktı. "Hadi uyumaya. Geç oldu."

Peşinden odama kadar takip ettim onu, eğilip lambamı yaktı.

"Hayatımın orada konuşulmasını istemiyorum."

"Tabii ki böyle bir şey olmayacak."

Doğruldu, yüz yüze geldik.

"Öyleyse, gelecek cumartesi görüşüyor muyuz?"

Gülümsedim. "Geleceğimi biliyorsunuz. Şu son iki günü asla unutamam. Gerçi neden seçilmiş olduğumu bilmiyorum ya. Ya da seçildiğimi."

"Belki de sebebi cahilliğindir."

"Seçilmiş olmanın müthiş bir ayrıcalık olduğunu bildiğin sürece sorun yok."

Gözlerimi aradı, sonra tuhaf bir şey yaptı: Uzanıp, teknede olduğu gibi, babacan bir edayla omzuma dokundu. Demek ki, görünüşe bakılırsa, bir sınavı geçmiştim.

"Güzel. Maria yarın sana kahvaltı hazırlayacak. Haftaya görüşürüz."

Ve gitti. Banyoya gittim, kapıyı kapadım ve ışığı söndürdüm. Üzerimdekileri çıkarmamıştım. Pencerenin kenarında durup bekledim.

25 En az bir yirmi dakika hiç ses gelmedi. Conchis banyoya gitti ve odasına döndü. Sonra bir sessizlik oldu. Sonra bu öyle uzadı ki ben de nihayet soyunup yavaş yavaş üstüme çökmeye başladığını hissettiğim uykuya teslim oldum. Ama sessizlik bozulmuştu. Conchis'in kapısı sessizce belki, ama hiç de gizlice değil, açılıp kapandı ve merdivenlerden aşağı indiğini duydum. Bir dakika, iki dakika; derken doğrulup yataktan dışarı fırladım.

Yine müzik sesi geliyordu, ama bu defa aşağı kattan, klavsenden. Ses taş evin içinde vurgulu, ama boğuk bir tarzda yankılanıyordu. Birkaç dakikalığına bir hayal kırıklığı yaşadım. Anlaşılan Conchis yalnızca uykusu kaçtığından ya da üzüntüden kendi kendine çalmaya karar vermişti. Derken, alelacele kapıya gitmeme sebep olan bir ses geldi. İhtiyatla kapıyı açtım. Aşağı kattaki odanın kapısı da açık olmalıydı, çünkü klavsen mekanizmasının tıkırtısını bile duyabiliyordum. Ne var ki tüylerimi diken diken eden şey bir blok flütün zayıf ve de pek tekin olmayan ötüşüydü. Ses gramafondan gelmiyordu; biri çalıyordu. Müzik durdu ve sonra daha canlı bir şekilde altı-sekizlik bir ritimle devam etti. Flüt büyük bir ciddiyetle ona eşlik etti, bir hata yaptı ve sonra bir tane daha; halbuki çalan kişi belli ki ustaydı ve kulağa çok profesyonel gelen titrek sesler ve süslemeler eşliğinde çalıyordu.

Çıplak halde sahanlığa çıkıp tırabzanların tepesinden aşağıya baktım. Müzik odasının önündeki alanda belli belirsiz bir aydınlık vardı. Muhtemelen aşağı inmem değil, müziği dinlemem isteniyordu; ama bu kadarı da fazlaydı. Üstüme bir kazakla pantolon geçirip yalınayak merdivenlerden aşağı süzüldüm. Flüt sustu ve çevrilmekte olan kâğıdın –nota sehpasında– hışırtısını duydum. Klavsen uzun, lavta vurgulu bir es vererek başka bir pasaja, yağmur kadar yumuşak yeni bir bölüme geçti; sesler gizemli ve uzaktan gelen armoniler halinde usul usul eve yayılıyordu. Sonra bir adagio yavaşlığı ve ağırlığıyla flüt de ona katıldı, bir an için yanlış perdeden çaldıysa da hemen toparladı. Parmak uçlarıma ba-

sarak müzik odasının kapısına kadar gittim, ama orada bir şey beni tuttu – uyku saati geçtikten sonra yaramazlık yapan bir çocuğunkine benzer tuhaf bir duygu. Kapı ardına kadar açıktı açık olmasına, ama yalnızca klavsen görünüyordu ve kitap raflarından birinin ucu da aralıktan görünen kısmı kapatıyordu.

Parça sona erdi. Bir sandalye çekildi, kalbim küt küt atıyordu, Conchis alçak sesle, anlaşılmaz bir kelime söyledi. Kendimi iyice duvara yaslamıştım. Bir hışırtı oldu. Birisi müzik odasının kapısında dikilmekteydi.

Yirmi yaşlarında, benim boylarımda incecik bir kızdı. Bir elinde blok flüt, diğerinde de koyu kırmızı renkte ufak bir tüy fırça tutuyordu. Üzerinde geniş yakalı mavi beyaz çizgili, kolsuz bir elbise vardı. Dirseğinin tekinin yukarısında bir bilezik duruyordu ve etekleri, aşağı doğru daralarak, neredeyse bileklerine kadar iniyordu. Büyüleyici güzellikte bir yüzü vardı, ama belli ki hiç güneş görmemiş, makyajsız bir yüzdü; ve saçıyla başıyla, genel haliyle, o dimdik duruşu ve her şeyi ile kırk yıl öncesine aitti.

Lily'yi gördüğümü sanmamın istendiğini biliyordum. Fotoğraflardaki kızın tıpatıp aynısıydı; özellikle de o *curiosa* dolabının üzerindekinin. Botticelli yüzü, gri-menekşe gözler. Özellikle gözleri güzeldi; kocaman, uçları hafif kıvrık, mağrur bir ceylanın gözü gibi, badem gözleri yüzüne doğuştan gelen bir gizem katıyordu, zaten öyle olmasaydı, o kadar herkes gibi olacaktı ki, kusursuzluğu riske girecekti.

Adımını attığı anda beni görmüştü. Taş zeminde kaskatı kalmıştım. Bir an o da benim kadar şaşırmıştı sanki. Derken o koca gözleriyle çabucak ve çaktırmadan, klavsenin başında oturduğunu tahmin ettiğim Conchis'den yana baktı ve sonra yine bana. Kımıldayıp ses çıkarmamı engellemek istercesine tüy fırçayı dudaklarına kaldırıp salladı ve gülümsedi. Bir nevi resim gibiydi – Sır. Öğüt. Ama gülüşünde bir tuhaflık vardı – sanki benimle bir sır paylaşıyordu ve ihtiyarın dahil olmadığı, yalnızca ikimizin besleyip büyütmesi gereken bir yanılsamaydı bu. Ağzının duruşunda da farklı bir şeyler vardı, durgun ve keyifli, aynı zamanda muammalı ve açık veren; rol yapan ve rol yaptığını kabul eden bir tavır. Conchis'e yeniden gizli bir bakış attı, sonra da öne eğilip, sanki Git der gibi fırçanın ucuyla hafifçe kolumu itti.

Tüm bunlar beş saniyede olup bitmişti. Kapı kapandı ve ben karanlıkta, bir sandal ağacı girdabında kalakaldım. Düşündüm de, eğer bu bir hayalet *olsaydı* ya da kız böyle saydam, başsız bir şey filan olsaydı, çok

daha az şaşırdım. Her şeyin tabii ki sözsüz bir oyun olduğunu, ama Conchis'in bunu bilmemesi gerektiğini ve bu süslü elbiseyi de benim için değil, onun için giydiğini çok açık bir şekilde ima etmişti.

Hızla koridoru geçip ön kapıya gittim ve sürgüyü çektim. Sonra sütunluk alana çıktım. Dar kemerli pencerelerin birinden içeri baktım ve hemen Conchis'i gördüm. Yeniden çalmaya başlamıştı. Kızı göreyim diye kenara kaydım. Kimsenin bu kadar kısa sürede çakıllığı geçemeyeceğinden emindim. Ama orada değildi. Conchis'in arkası bana dönük olduğundan, odanın her köşesini görene kadar dolandım orada. Ama kız yoktu. Sütunluk alanın ön kısmının altında olabilir diye düşünüp, ihtiyatla o köşenin etrafına da bir göz attım. Boştu. Müzik devam etti. Ne yapacağımı bilmez bir halde kalakalmıştım. Sütunlu alanın öbür ucundan çıkıp, evin arkasından dolanarak kaçmış olmalıydı. Her bir pencerenin önünde eğilip kalkarak ve açık kapılardan seğirterek sebze bahçesinin oraya gittim, sonra da etrafında bir tur attım. Bu yolu kullanarak kaçtığından emindim. Ama kimsenin geçtiğine dair ne bir iz ne de ses vardı. Birkaç dakika öylece bekledim orada, sonra Conchis çalmayı bıraktı. Çok geçmeden lamba söndü ve o da gözden kayboldu. Geri dönüp, karanlıkta, sütunların altındaki sandalyelerden birine oturdum. Derin bir sessizlik çökmüştü. Sadece cırcırböceklerinin ötüşü duyuluyordu, tıpkı devasa bir kuyunun dibine düşen su damlaları gibi. Kafamın içinde bir dolu varsayım uçuşuyordu. Gördüğüm insanlar, duyduğum sesler ve o berbat koku doğaüstü değil, gerçekti hep; gerçek olmayan bir şey varsa o da gözle görülür herhangi bir mekanizmanın –gizli odaların, saklanılacak yerlerin– ya da herhangi bir nedenin olmayışıydı. Ve bu yeni boyut, "hayaletler"in benim için olduğu kadar Conchis için de ayarlanmış olduğu fikri, işin en şaşırtıcı yanıydı.

Karanlıkta birinin, özellikle de "Lily"nin ortaya çıkmasını ve tüm bu olup biteni anlatmasını umarak öyle oturdum. Kendimi bir kez daha çocuk gibi hissetmiştim, hakkında kendisinin bilmediği bir şeyi bilen bir dolu insanın olduğu bir odaya giren bir çocuk gibi. Dahası Conchis'in üzüntüsüyle kandırıldığımı da hissediyordum. *"Ölüler sevgiyle yaşar"*; ve belli ki bir de canlandırmayla.

Ama en çok da Lily'yi canlandıran kişiyi bekledim. O genç, zeki, eğlenceli, göz kamaştırıcı güzellikteki Kuzey Avrupalı yüzün kime ait olduğunu öğrenmem lazımdı. Phraxos'ta ne işi olduğunu, nereden geldiğini, bütün bu esrar perdesinin ardındaki gerçeği öğrenmek istiyordum.

Yaklaşık bir saat bekledim, ama hiçbir şey olmadı. Kimse gelmedi,

hiçbir ses duymadım. Sonunda sessizce odama döndüm. Ama doğru dürüst uyuyamadım. Saat beş buçukta Maria odamın kapısını çaldığında akşamdan kalma biri gibi uyandım.

Yine de okula dönerken yürüyüşün keyfini çıkardım. Serin havanın, tatlı bir pembeden uçuk bir sarıya, sonra da maviye dönen göğün, hâlâ uykuda olan ve varla yok arası gri denizin, sessiz çamların uzun eğimlerinin keyfine vardım. Bir anlamda, yürürken yeniden gerçekliğe geçiyordum. Hafta sonu yaşananlar gitgide benden uzaklaşıp, kapalı kapılar ardında kalıyor gibiydi, hepsi bir rüyâydı sanki; yine de yolda yürürken tuhaf bir duyguya kapıldım, erken bir saat olmasının, mutlak bir yalnızlığın ve tüm olup bitenin, yani bir mite dahil olmanın da etkisiyle; genç ve antik olmanın –Kirke ile karşılaşma yolunda bir Ulysses, Girit'e yolculuk yapan bir Theseus ve halen kaderini arayan bir Oedipus gibi– anbean, fiziksel olarak nasıl bir şey olduğunun bilincine vardım. Tam tarif edemiyordum. Edebi bir duygu olmaktan çok her an her şey olabilir konumunda olmanın verdiği yoğun gizemle dolu, şu ana ait ve somut bir heyecan hissiydi bu. Sanki dünya birdenbire, şu son üç gün içinde yeniden yaratılmıştı ve de yalnızca benim için.

26

Bana bir mektup vardı. Pazar vapuruyla gelmişti.

Sevgili Nicholas,
Öldüğünü sanmıştım. Ben yine yalnızım. Öyle sayılır yani. Seni bir daha görmek isteyip istemediğime karar vermeye çabalıyordum – anlayacağın, istesem görebilirim. Artık Atina hattında çalışıyorum. Yani aslında seninle tekrar ilişki kurmaya değmeyecek kadar domuzun teki misin, değil misin, ona karar veremedim bir türlü. Seni unutamıyorum, senin asla olamayacağın kadar tatlı oğlanlarla olduğum zamanlarda bile. Nicko, hafiften kafayı buldum ve muhtemelen bunu yırtıp atacağım zaten. Eh, eğer Atina'da birkaç boş günüm olursa sana bir telgraf gönderebilirim. Eğer bu şekilde devam edersem benimle görüşmek istemeyeceksin. Hatta belki şu anda istemiyorsun. Mektubunu aldığımda bunu sırf orada sıkıldığından yazdığını anladım. Sana yazmak için hâlâ kafayı bulmamın gerekmesi ne acı değil mi? Yağmur yağıyor, öyle soğuk ki şömineyi yaktım. Hava kararıyor, her yer gri, öyle berbat ki. Duvar kâğıdı ef-

liyatun rengi, off yoksa eflatun muydu, üzerinde de yeşil erikler var. Bir görsen kesin üzerine kusardın.

A.

Ann'in adresine gönder.

Mektubu çok ters bir zamanda gelmişti. Bourani meselesini kimseyle paylaşmak istemediğimi fark etmemi sağlamıştı. Böyle bir yerin varlığından ilk haberdar olduğumda ve yine Conchis'le ilk karşılaşmamızın ardından, hatta şu Foulkes olayına kadar, bu konuyu biriyle konuşmak istiyordum – hem de Alison'la. Şimdiyse anlatmadığıma seviniyordum, tıpkı hâlâ biraz kararsız olsam da, ona yazarken kendimi fazla kaybetmediğime sevindiğim gibi.

İnsan beş saniyede âşık olmaz tabii, ama beş saniye âşık olma hayalleri kurmanıza yetebilir, özellikle de Lord Byron Okulu'ndaki gibi hepsi bir örnek erkil bir topluluğun içindeyken. Gece yarısı gördüğüm o yüz aklıma geldikçe gitgide daha zeki ve çekici bir şekil alıyor; sanki ondan bir terbiye, bir titizlik, bir hoşluk akıyormuş gibi geliyordu ve beni, tıpkı ay ışığının olmadığı gecelerde balıkçı fenerlerinin balıkları çekmesi gibi çekiyordu. Kendi kendime dedim ki, eğer Conchis, Modigliani ve Bonnard tabloları alabilecek kadar zengin bir adamsa, elbette metreslerin de en iyisini seçecektir. Kızla aralarında bir tür cinsel ilişki olduğunu varsaymak lazımdı – aksini düşünmek saflık olurdu; ama her şeye rağmen kızın ona bakışında cinsellikten daha çok bir kız çocuğu tavrı ve sevecen bir koruyuculuk vardı.

O pazartesi, ne yapacağıma karar vermeye çabalayarak Alison'ın mektubunu on kere falan okudum herhalde. Cevap vermem gerektiğini biliyordum, ama sonra ne kadar geç cevap verirsem o kadar iyi olacağı sonucuna vardım. Sessiz dırdırına bir son vermek için bunu masamın en alt çekmecesine attım; yatağa girdim, Bourani'yi düşündüm ve kendimi o gizemli kızın dahil olduğu çeşitli romantik ve cinsel fantezilere bıraktım; ve tüm o yorgunluğuma rağmen uyuyamadım. Frengi belasından haftalardır seksi aklımdan uzak tutuyordum; ama artık suçlu olmadığım ortaya çıkmıştı – Conchis'in bir göz at diye bana verdiği bir ders kitabına yarım saatlik bir bakış, beni teşhisinin doğru olduğuna ikna etmişti – libidom büyük bir güçle uyanıyordu. Yeniden Alison'a dair erotik düşüncelere daldım; Atina'daki bir otel odasında geçireceğimiz müstehcen hafta sonundan alacağım zevki, eldeki kuşun çalıların arasında durandan daha değerli olduğunu ve nispeten daha iyi bir niyetle de,

onun yalnızlığını, o bitmek tükenmek bilmeyen karmaşık yalnızlığını düşündüm. Bu itinasız ve pek de kibar olmayan mektupta beni sevindiren tek cümle en sondakiydi –"Ann'in adresine gönder," bu kadar basit. Ve böylelikle geriye kalan bütün o münasebetsizlik, sakız gibi uzayan kızgınlık yalanlanmış oluyordu.

Yataktan kalkıp, pijamamın altı hâlâ üzerimde, bir mektup yazdım, Oldukça uzun bir mektuptu ve daha ilk okuyuşta yırtıp attım. İkinci denemem çok daha kısa ve bence tam gerektiği gibiydi, hem fırsat bulamayışımın üzüntüsünü, hem de ona karşı duyduğum sevgi ve ilk fırsatta onunla yatağa girme isteğimi ortaya koyan dengeli bir mektuptu.

Hafta sonlarının çoğunda okulda kalmam gerektiğini söyledim; ama gelecek haftadan bir sonraki hafta yarıyıl tatili başlıyordu ve işte o zaman Atina'da olabilirdim – gerçi tam emin değildim. Ama gidebilirsem, onu görmek harika olacaktı.

En kısa zamanda Méli'yi yalnız yakaladım. Okulda, sırlarımın bir kısmını paylaşacağım birinin olması gerektiğine karar vermiştim. Eğer görevli değilsek hafta sonlarında oğlanlarla öğle yemeğine katılma zorunluluğumuz yoktu ve orada olmadığımı fark etmiş olabilecek tek hoca da Méli'ydi, ama ne tesadüf ki, o da Atina'ya gitmişti. Pazartesi günü öğle yemeğinden sonra odasında oturduk; daha doğrusu o tombul tombul masasının başına geçip, lakabını doğrularcasına bir yandan bir kavanozdan Hymettus balı kaşıklayıp, bir yandan da kendine Atina'da ısmarlamış olduğu canlı ve cansız et ziyafetlerini anlatmaya koyuldu; ben de yatağına uzanıp, yarım yamalak dinledim onu.

"Peki ya senin hafta sonun iyi geçti mi Nicholas?"

"Bay Conchis'le tanıştım."

"Ne?... Yok canım, şaka yapıyorsun herhalde."

"Sakın kimseye söyleme."

Yok der gibi elini kaldırdı. "Tabii, ama yani nasıl... İnanamıyorum bir türlü."

Bir hafta önceki ilk ziyaretimi epey bir sansürleyerek anlattım ve Conchis ile Bourani'yi mümkün olduğunca sıkıcı göstermeye uğraştım.

"Tahmin ettiğim kadar aptal bir adammış demek. Hiç kız falan yok mu?"

"Nerdeee? Küçük oğlanlar bile yok."

"Keçi bile mi yok?"

Kafasına bir kibrit kutusu fırlattım. Yarı salaklıktan, yarı düşkünlükten, boş zaman etkinliklerinden en önemlilerinin çiftleşme ve tıkınma olduğu bir dünyada yaşıyordu. Kurbağa dudakları büzüşüp gülme şeklini aldı ve sonra tekrar balına gömüldü.

"Gelecek hafta sonu gene gel dedi. Aslında Méli, diyorum ki acaba, ben senin iki dersine girsem... sen de pazar günü benim yerime öğlenden altıya kadar kalır mısın?" Pazar görevi kolay işti. Yalnızca okulda kalıp, birkaç defa etrafı turlamak gerekiyordu.

"Haa. Tamam. Bakarız." Kaşığı emdi.

"Bir de eğer soracak olurlarsa, diğerlerine ne söylemek lazım, fikir ver bana. Başka bir yere gittiğimi sansınlar istiyorum."

Bir an düşündü, kaşığı salladı ve sonra şöyle dedi: "Hydra'ya gideceğini söyle onlara."

Hydra Adası, Atina yolu üzerinde bir duraktı, gerçi oraya gitmek için Atina vapurunu yakalamaya gerek yoktu, zaten tekneler sık sık işliyordu. Orada ufak çapta bir sanatçı topluluğu yaşıyordu; yani benim gitmek isteyebileceğim türde bir yerdi. "Tamam. Kimseye söylemeyeceksin değil mi?"

Haç çıkardı. "Bir... şey gibi... ne gibi sessiz olacağım'dı yaa?"

"Olman gereken yer Méli. Lanet olasıca mezar gibi."

O hafta acaba karşıma yeni yüzler çıkar mı diye üç beş kez köye gittim. Birkaç farklı yüz vardı: Atina'dan küçük çocuklarıyla kıra gelmiş üç dört tane kadın, Philadelphia Oteli'nin yaslı lobilerinde titrek titrek ilerleyen bir iki yaşlı çift, içi geçmiş *rentiers*,* ama aradığım üç kişiden eser yoktu.

Bir akşam sıkılıp limana indim. Saat on bir filandı ve etraf katalpa ağaçları ve 1821'den kalma eski bir siyah topun haricinde ıssızdı. Bir *kaphenéion*'da** oturup bir Türk kahvesiyle bir parça kanyak içtikten sonra geri döndüm. Oteli biraz geçip, beton "kordon"da daha birkaç yüz metre ilerlemişken, çok uzun boylu, yaşlıca bir adamın yolun tam ortasında yere eğilip kalktığını gördüm, belli ki bir şey arıyordu. Ben yaklaşırken kafasını kaldırıp baktı – hakikaten uzun ve Phraxos gibi bir yer için göz alıcı derecede şık bir tipti; yaz ziyaretçilerinden biri olmalıydı. Açık kahverengi bir takım giymiş, yaka deliğine beyaz bir gardenya iliş-

* Mevsimlik kiracılar (y.h.n.)

** Kahvehane. (y.h.n.)

tirmiş, kafasına da siyah bantlı, eski tip beyaz bir hasır şapka geçirmişti; keçi sakallıydı. Lületaşı saplı bir bastonu ortasından tutuyordu ve o doğuştan ciddiyetinin üzerine bir de sıkıntılı bir hal eklenmişti.

Yunanca bir şey mi kaybettiniz diye sordum.

"Ah pardon... est-ce que vous parlez français, monsieur?"

Evet dedim, biraz Fransızca konuşurum.

Meğer yeni bastonunun demir halkasını kaybetmiş. Yere düşüp yuvarlandığını duymuş. Birkaç kibrit yakıp etrafa bakındım ve çok geçmeden ufak pirinç halkayı buldum.

"Ah très bien. Mille mercis, monsieur."

Cüzdanını çıkarınca bir an bana bahşiş verecek sandım. Yüzü bir El Greco tablosu kadar hüzünlüydü; katlanılmaz bir sıkıntı, yılların getirdiği bir can sıkıntısı ve muhtemelen, görünen o ki, kendisi de katlanılmaz sıkıcı. Bahşiş vermedi, ama demir halkayı itinayla cüzdanına yerleştirdi ve sonra kibarca bana kim olduğumu ve abartılı bir şekilde de, bu kadar mükemmel Fransızca konuşmayı nerede öğrendiğimi sordu. Biraz lafladık. Buraya bir iki günlüğüne gelmişti. Fransız değil, Belçikalı olduğunu söyledi. Phraxos'u *"pittoresque, mais moins belle que Délos,"* bulmuştu.

Bu tatsız laflamayı birkaç dakika daha sürdürdükten sonra selamlaşıp kendi yollarımıza gittik. Kalan iki gününde yeniden karşılaşıp daha uzun sohbet etmeyi umduğunu ifade etti. Ama ben bunun olmaması için epey gayret ettim.

Nihayet cumartesi gelip çatmıştı. Pazar günümü boşaltmak uğruna hafta içi iki ekstra görev daha aldığımdan okuldan gına gelmişti. Sabah dersleri biter bitmez acele bir öğle yemeği yiyip çantamı alarak köye yollandım. Tabii girişteki yaşlı adama –yalanı yaymanın kesin yolu– hafta sonu Hydra'da olacağımı söyledim. Gözden kaybolur kaybolmaz kulübelerin arasından ve okulun arkasından dolanıp Bourani'ye giden patikaya saptım. Ama doğrudan oraya gitmedim.

Hafta boyunca durmaksızın; hem durmaksızın hem de boşu boşuna Conchis'e kafa yormuştum. "Oyun"undaki iki unsuru ayırt edebildiğimi düşünüyordum – biri didaktik, diğeri de estetikti. Ne var ki o kurnazca düzenlenmiş fantezilerin ardında yatanın bilgelik mi yoksa delilik mi ol-

* Affedersiniz beyefendi, Fransızca biliyor musunuz? (y.h.n.)
** Ah, çok iyi. Çok teşekkür ederim mösyö. (y.h.n.)
*** (Fr.) Pitoresk, ama Delos'dan daha az güzel. (y.h.n.)

duğuna karar verememiştim. Sonuç itibariyle daha çok ikincisi gibiydi. Akılcıdan çok çılgınca oluşu daha mantıklı gözüküyordu.

Hafta boyu, giderek artan bir merakla, Bourani'nin doğusundaki koya, Aya Varvara'daki küçük kulübeler topluluğuna kafayı taktım bir de. Burası, yüzleri denize dönük duran ve on iki kollu tuhaf bir şamdanı andıran çiçekleriyle koca bir sıra *athanatos** ya da agave ile kaplı genişçe bir padavraydı. Sessizce ağaçların arasından geçip, herhangi bir tuhaflık görür müyüm diye aşağıdaki kulübelere baktıktan sonra koyun yukarısındaki kekik kaplı bayıra uzandım. Ama siyahlar içinde bir kadının haricinde kimseyi görmedim. İncelediğim kadarıyla pek Conchis'in "asistanları"nın yaşayacağı bir yere benzemiyordu. Fazla açık ve izlenmesi fazla kolaydı. Çok geçmeden, eğile büküle yolu aşıp kulübelerin oraya indim. Kapının ağzında duran bir çocuk, beni zeytin ağaçlarının arasından gelirken görünce seslendi ve o ufacık mezranın bütün ahalisi toparlanıverdi –belli ki adanın yerlisi olan dört kadın ve yarım düzine çocuk. Bildik köylü misafirperverliğiyle bana ufak bir tas ayva reçeli, bir parmak rakı ve istediğim için, bir bardak da sarnıç suyu ikram ettiler. Adamların hepsi balığa çıkmıştı. Onlara *o kyrios*** Conchis'i görmeye gideceğimi söyledim, görünüşe bakılırsa gerçekten şaşırmışlardı. Onları hiç ziyaret etmiş miydi? Hepsinin kafası da seri bir şekilde geriye yattı, hiç olacak şey mi der gibi bir halleri vardı. İnfaz hikâyesini yeni baştan dinlemek zorunda kaldım – daha doğrusu, aralarındaki en yaşlı kadının ağzından, içinde "belediye başkanı" ve "Almanlar" geçen bir laf kargaşası döküldü; ve çocuklar kollarını silah tutarmış gibi kaldırdılar.

Peki Maria? Onu görmüşlerdi herhalde? Ama hayır, onu da hiç görmemişlerdi. O Phraxos'lu değil dedi bir tanesi.

Ya müzik, gece duyulan şarkılar? Birbirlerine baktılar. Ne şarkısı? Çok da şaşırmamıştım. Muhtemelen güneşle yatıp güneşle uyanıyorlardı.

"Peki ya sen," dedi nine, "onun akrabası mısın?" Onu yabancı gördükleri çok açıktı.

Bir arkadaşı olduğumu söyledim. Burada hiç arkadaşı yok, dedi yaşlı kadın ve sesine sinen belli belirsiz bir düşmanlıkla ekledi: Uğursuz adam uğursuzluk getirir. Misafirleri olduğunu söyledim –sarı saçlı genç bir kız, uzun boylu bir adam, şu boylarda ondan daha genç bir kız hani. Onları görmüşler miydi? Hayır, görmemişlerdi. Hatta aralarında yalnızca nine Bourani'nin içine kadar girmişti ve bu da savaştan epey ön-

* Nergisgillerden Amerika'ya özgü bir bitki. (y.h.n.)
** Bay. (y.h.n.)

ceydi. Sonra sıra onlara geldi ve bana birbiri ardına, çocukça ama sevimli bir merakla, benimle, Londra'yla ve İngiltere'yle ilgili o bildik soruları yönelttiler.

Bana bir fesleğen filizi hediye etmelerinin ardından nihayet serbest kaldım ve Bourani'ye çıkan sırtı tırmanıncaya dek, uçurumun kenarını takip ederek iç kısımlara doğru yol aldım. Üç tane yalınayak çocuk da pek kullanılmayan patika boyunca bir süre eşlik ettiler bana. Çamlık bir tepeye ulaştık ve önümüzde uzanan ağaç deryasının üzerinden evin düz çatısı ortaya çıktı. Çocuklar durdu, sanki ev daha ileri gitmemeleri gerektiğini gösteren bir işaretti. Az sonra arkama dönüp baktığımda onların gıptayla aynı yerde dikildiklerini gördüm. El salladım, ama hiçbir karşılık vermediler.

27 Conchis'le gidip müzik odasında oturdum ve re minör İngiliz sütitini çalışını dinledim. Çay saati boyunca, o kızı gördüğümü bildiğine dair –bunu biliyor olmalıydı, ne de olsa o gece konserinin, kızın varlığını ilan etmek için verildiği çok açıktı– bir imada bulunsun diye bekledim. Yine de bir önceki olayda takındığım tavrın aynısını uygulamaya kararlıydım: Yani kendisi konuyu açmadan ben hiçbir şey söylemeyecektim. Sohbetimiz süresince ikimiz de en ufak bir açık vermedik.

Gerçi uzman değilim ama, bana göre Conchis, kendiyle müzik arasında hiçbir engel yokmuşçasına çalıyordu; "yorumlamaya", dinleyiciyi memnun etmeye, kendi egosunu tatmin etmeye hiç ihtiyacı yok gibiydi. Kanımca Bach da aynen böyle çalıyordu – ritmi ve formu kaybetmeksizin, çoğu modern piyanist ve klavsenistin çaldığından daha yavaş bir tempoyla sanırım. Panjurları kapalı serin odada oturup, parlak siyah klavsenin arkasından görünen hafifçe öne eğilmiş kel kafasını izledim. Bach'ın canlı çıkışlarını, bitmek bilmeyen geçişlerini duydum. Conchis'i ilk defa büyük bir eser çalarken duyuyordum ve Bonnard tabloları karşısında olduğum gibi etkilenmiştim; farklı bir şekilde belki, ama yine de etkilenmiştim. İnsanlığı bir kez daha en üst mertebeye çıkmıştı. Dinlerken, o anda dünyanın başka hiçbir yerinde olmak istemediğimi, o an hissettiklerimin bütün yaşadıklarımı haklı çıkardığını düşündüm, çünkü başımdan geçen her şey benim orada *oluşumdu*. Conchis Bourani'ye ilk geldiğinde geleceğiyle buluştuğundan, hayatının bir mihver üzerinde

dengelendiğini hissettiğinden bahsetmişti. Şimdi de ben onun kastettiği şeyi yaşıyordum; yeniden bir kendini buluş, sevabıyla günahıyla, bu zihin ve bedende olmam gerektiği ve başka bir şansımın ya da seçimimin olmadığı hissi. Tutkuların yanılsamasına dayalı olan eski hayat anlayışımdan çok farklı yeni bir tür potansiyel gücün farkındalığı idi bu. Hayatımdaki bütün o kargaşa, bencillik, yanlış yollara sapış ve ihanetler yerli yerine *oturabilirdi*, bir kaosun kaynağı olmaktansa yapılanmanın kaynağı *olabilirdi* hepsi, zaten başka seçeneğim de yoktu. Kesinlikle yeni bir ahlâki karar anı filan değildi bu. Kuşkusuz, kendimizi olduğu gibi kabullenmek, daima ne olmamız gerektiğinin önüne geçmelidir; işte bu yüzden, bu bir adım öne gitmek demekti – ve de yukarı.

Çalması bitmiş, beni izliyordu.

"Kelimeleri kifayetsiz kılıyorsunuz."

"Bunu Bach yapıyor."

"Siz de."

Yüzünü buruşturdu, ama hoşuna gittiği belliydi, yine de beni sebzelerinin akşam sulaması için göndererek örtbas etti bu durumu.

Bir saat sonra yeniden küçük yatak odasındaydım. Yatağımın başucunda yeni kitaplar olduğunu gördüm. İlki Fransızca, çok ince ciltli bir kitap çıktı, Paris 1932 tarihli bu özel baskının yazarı belli değildi; başlığı *De la communication intermondiale** idi. Yazarının kim olduğunu kolayca tahmin edebildim. Bir tane de büyük boy bir albüm vardı: *İskandinavya'da Vahşi Yaşam*. Geçen haftaki *Doğanın Güzellikleri*'nde olduğu gibi, "vahşi hayat" dediği şeyin tamamı kadınlardı – köknar ağaçlarının arasında ve fiyortlarda uzanan, ayakta duran, koşan, birbirine sarılan Kuzeyli görünüşlü çeşit çeşit kadın. Pek hoşuma gitmeyen lezbiyen ayrıntılar da vardı, belki de Conchis'in, bariz biçimde "enteresan" nesne ve yazılardan hoşlanan çokyüzlü karakterine karşı olmaya başlamamdan kaynaklanıyordu bu. Tabii ki püriten biri değildim – en azından kendimi öyle görmüyordum. Kendime bunu söylemek zorunda kalmanın oyunu ele vermek demek olduğunu bilemeyecek kadar gençtim; keza insanın cinsel hayatında rahat biri olmasının, hiçbir şey karşısında şaşırmayacağı anlamına gelmediğini de. İngilizdim; *ergo*,** püriten. Resimlere bir kez daha baktım; halen yankılanmakta olan Bach'la hiç bağdaşmıyordu.

* (Fr.) Dünya Ölçeğinde İletişim Üzerine. (y.h.n.)

** (Lat.) O nedenle, bundan dolayı. (y.h.n.)

Son olarak az sayıda basılmış, gösterişli bir Fransızca kitap daha vardı: *Le Masque Français au Dix-huitième Siècle.* Arasında ufak bir beyaz renkli kitap ayracı duruyordu. Kumsaldaki antolojiyi anımsayıp sayfayı açtığımda parantez içine alınmış bir kısım gördüm. Şöyle diyordu:

> Aux visiteurs qui pénétraient dans l'enceinte des murs altiers de Saint-Martins' offrait la vue délectable des bergères et bergeres qui, sur les verts gazons et parmi les bosquets, dansaient et chantaient entourés de leurs blancs tropeaux. Ils ne portaient pas toujours les costumes de l'époque. Quelquefois ils étaient vêtus à la romaine ou à la grecque, et ainsi réalisait-on des odes de Théocrite, des bucoliques de Virgile. On parlait même d'évocations plus scandaleuses, de charmantes nymphes qui les nuits d'été fuyaient au clair de lune, poursuivies par d'étranges silhouttes, moitié homme, moitié chèvre...

Nihayet her şey açığa çıkmaya başlamıştı. Bourani'de olanların hepsi özel bir maskeli oyunun* parçasıydı; ve hiç şüphe yok ki, söz konusu işaretli kısım, hem nezaketen hem de kendi keyfim adına, sahne arkasına burnumu sokmamam gerektiğini ima ediyordu. Aya Varvara'da sormuş olduğum sorulardan dolayı utanmıştım.

Elimi yüzümü yıkadım ve Conchis'in akşamları, biraz daha resmi giyinmekten hoşlanmasına uyup ben de üzerime beyaz bir gömlekle yazlık bir takım giydim. Aşağı inmek için odamdan çıktığımda yatak odasının kapısının açık olduğunu gördüm. Beni içeri çağırdı.

"Bu akşam uzomuzu burada içeceğiz."

Masasının başına oturmuş, yazmayı yeni bitirdiği bir mektubu okuyordu. Biraz arkasında durup bekledim, zarfın üzerine adresi yazarken Bonnard tablolarına baktım yine. Uçtaki ufak odanın kapısı hafif aralıktı. İçeri göz attığımda giysiler ve bir şifoniyer gördüm. Basit bir giyinme odasıydı. Açık kapının yanında Lily'nin fotoğrafı masasından gözlerini dikmiş bana bakıyordu.

---

* (Fr) On Dokuzuncu Yüzyılda Fransız Maskesi. (y.h.n.)

** Saint-Martin'in yüksek duvarları arkasına geçen ziyaretçiler, yeşil çayırların ve korulların arasında, beyaz sürüleri ile çevrelenmiş erkek ve kadın çobanların dans edip, şarkı söylediklerini görme zevkine erişirlerdi. Her zaman on sekizinci yüzyıl giysilerine bürünmezlerdi. Bazen Romalılar veya Grekler gibi giyinirler, böylece Theocritus'un gazelleri, Vergilius'un pastoral şiirleri yaşama geçerdi. Hatta daha da utanç verici şeylerden de söz edilirdi, yaz gecelerinde, yarı insan, yarı keçi garip şekillerin önünde kaçan çekici periler. (y.h.n.)

*** Masque: 16. ve 17. yy.'da İngiltere'de popüler olan, mitolojik ve alegorik karakterlerle müzik ve dans eşliğinde yapılan maskeli bir saray gösterisidir. (ç.n.)

Terasa çıktık. İki masa vardı, birinde uzo ile kadehler, diğerindeyse yemek takımları duruyordu. Anında yemek masasının etrafında üç tane sandalye olduğunu gördüm, Conchis de gördüğümü görmüştü.

"Yemekten sonra bir konuğumuz olacak."

"Köyden mi?" Ama gülümsüyordum, keza başını iki yana sallarken o da. Harika bir akşamdı, solan gün ışığıyla birlikte uçsuz bucaksız Yunan semaları ve yeryüzünün birbirine karıştığı akşamlardan biri. Dağlar bir İran kedisinin tüylerinin grisindeydi, gökyüzü ise uçuk sarı renkte, tıraşlanmamış kocaman bir elması andırıyordu. Köyde buna benzer bir günbatımını görüşümü anımsadım ve tavernaların önünde oturan herkesin, her şeyi dile döken gökyüzünü ekran yaparak, sanki bir sinemadaymışçasına, yüzlerini nasıl batıya döndüklerini.

"*Le Masque Français*'de işaretlediğiniz kısmı okudum."

"O sadece bir metafor. Yine de işe yarayabilir."

Bana bir kadeh uzo uzattı. Kadeh kaldırdık.

Kahve getirilip kondu ve lamba arkamdaki masaya taşındı, böylece ışık Conchis'in yüzüne vurmuştu. İkimiz de bekliyorduk.

"Umarım maceralarınızın geri kalanını dinlemekten vazgeçmek zorunda kalmam."

Başını, hayır anlamında, Yunan usulü geriye attı. Biraz gergin görünüyordu, bakışları beni aşıp, yatak odasının kapısına yöneldi; ve aklıma ilk gün geldi. Arkamı döndüm, ama kimse yoktu.

Söze başladı. "Kimin geleceğini biliyor musun?"

"Geçen hafta içeri girmem gerekiyor muydu bilemedim."

"Canın nasıl istiyorsa öyle davranmalısın."

"Soru sormak dışında."

"Soru sormak dışında." Cılız bir gülüş. "Ufak kitapçığımı okudun mu?"

"Henüz değil."

"Onu dikkatli oku."

"Tabii ki, okumak için sabırsızlanıyorum."

"O zaman belki yarın gece bir deney yapabiliriz."

"Başka dünyalarla haberleşmek üzerine mi?" Sesimdeki şüpheyi örtbas etme gereği görmemiştim.

"Evet. Yukarısı." Yıldız kaynayan gökyüzü. "Ya da karşısı." Görsel bir

benzerlik kurarak, gözlerini batıdaki dağların siyah çizgisine indirdiğini gördüm.

İşi şakaya vurmayı denedim. "Yukarıda – Yunanca mı yoksa İngilizce mi konuşuyorlar?"

Yaklaşık bir on beş saniye falan cevap vermedi; hiç gülümsemedi.

"Duygularla konuşuyorlar."

"Pek de kesin bir dil değilmiş."

"Bilakis. En kesini. Öğrenebilene tabii." Başını çevirip baktı. "Senin bahsettiğin anlamda kesinlik bilimde önemlidir. Ama şeyde önemsizdir–"

Ne var ki neyde önemsiz olduğunu asla öğrenemedim.

İkimiz de ayak seslerini duyduk, daha önce çakıllığın oradan gelen hafif ayak seslerinin aynısıydı, sanki denizin içinden gelirmiş gibiydi. Conchis çabucak bana baktı.

"Hiç soru sormamalısın. En önemlisi bu."

Gülümsedim. "Nasıl isterseniz."

"Ona hafızasını kaybetmiş biriymiş gibi davran."

"Ne yazık ki daha önce hiç hafızasını kaybetmiş biriyle karşılaşmadım."

"Şimdiki zamanda yaşıyor. Kişisel geçmişini hatırlamıyor – geçmişi yok. Eğer ona geçmişiyle ilgili soru soracak olursan, onu yalnızca rahatsız etmiş olursun. Çok hassastır. Seni bir daha görmek istemeyecektir."

Maskeli oyununuzu çok sevdim, onu bozmaya hiç niyetim yok, demek geçti içimden. "Neden olduğunu anlamasam da, nasıl olduğunu anlamaya başlıyorum," dedim.

Başını iki yana salladı. "Nasıl olduğunu değil, neden olduğunu anlamaya başlıyorsun."

Sözlerini iyice sindirmemi bekler gibi, bir süre gözlerini benden ayırmadı; sonra dönüp yan tarafa, kapının oraya baktı. Ben de döndüm.

Lambayı, kızın içeri girişini aydınlatmak amacıyla arkama yerleştirdiklerini fark ettim; ve gerçekten de soluk kesici bir giriş oldu.

Üzerinde, 1915'lerin resmi gece elbisesi stilinde olduğunu tahmin ettiğim bir kıyafet vardı: Çivit mavisi ipek bir şal, altında da aşağı doğru daralan ve bileklerine kadar uzanan, alacalı kumaştan fildişi renginde bir elbise. Daralan eteği adımlarına sekte vuruyordu, ama yine de çekiciydi; yanımıza gelirken biraz yalpaladı, hem duraksar hem de süzülür gibiydi. Saçlarını, İmparatorluk stilinde tepede toplamıştı. Gülümseye-

rek Conchis'e bakıyordu, bana ise doğrulduğum sırada soğuk bir tavırla göz atmakla yetindi. Conchis çoktan ayağa kalkmıştı bile. O hayret verici derecede şık, dimdik ve kendinden emin duruşuyla –çünkü en ufak bir gerginliği bile profesyonelce gözüküyordu– Dior mağazasındaki bir *cabine*'den* çıkmış gibiydi. İlk aklıma gelen buydu aslında: Profesyonel bir manken bu kız. Diğeri de yaşlı çakal.

Yaşlı çakal önce kızın elini öptü ve sonra konuştu.

"Lily. Sana Bay Nicholas Urfe'ü takdim edeyim. Bayan Montgomery."

Elini uzattı, ben de tuttum. Soğuk ve hissiz bir el. Bir hayalete dokunmuştum. Göz göze geldik, ama onunkiler çok ifadesizdi. "Merhaba," dedim. Ama o yalnızca hafifçe başını eğerek karşılık verdi ve sonra şalını alması için Conchis'e döndü, o da alıp kendi sandalyesinin arkasına attı.

Omzu ve kolları açıkta kalmıştı; ağır altın ve abanoz bir bileziği; sahte veya lacivert taşından olduğunu tahmin ettiğim safire benzer çok uzun bir kolyesi vardı. Yaşı yirmi iki ya da yirmi üçtü. Ama üzerinde, kendisini çok daha yaşlı, en az on yıl daha yaşlı gösteren bir tür serinkanlılık vardı – ama bu soğukluk ya da kayıtsızlık değil, yalnızca şeffaf bir mesafe anlamına geliyordu; soğukluğu, sıcak bir yaz gününde esen rüzgâr serinliğindeydi ancak.

Sandalyesine yerleşti, ellerini kavuşturdu, sonra da hafifçe gülümsedi bana.

"Bu akşam hava ne kadar da sıcak."

Tam bir İngiliz gibi konuşuyordu. Nedense yabancı bir aksanla konuşacağını ummuştum; oysa bunu hemen algılamıştım. Benimki gibiydi; yatılı okul, üniversiteden çıkma, bir zaman bir sosyoloğun dediği gibi Hükmeden Yüz Binler'in aksanı.

"Değil mi?" dedim ben de.

Conchis, "Bay Urfe, sana daha önce bahsettiğim o genç öğretmen." Sesinde, neredeyse saygı dolu yepyeni bir ton vardı şimdi.

"Evet. Kendisiyle geçen hafta karşılaşmıştık. Daha doğrusu, birbirimizi şöyle bir görmüştük." Ve başını önüne eğmeden önce bir kez daha hafifçe gülümsedi, ama hiçbir suç ortaklığı yoktu bunda.

Conchis'in beni hazırlamış olduğu o nezaketi fark ettim onda. Ama bu müstehzi bir nezaketti, çünkü yüzü, özellikle de ağzı, zekâsını gizle-

* (Fr.) Kabin. (y.h.n.)

yemiyordu. Sanki benim bilmediğim bir şeyi biliyormuşçasına –oynadığı rolle ilgili olmasa da genel olarak hayata dair– hafiften yan bir bakışı vardı; sanki o da o taş kafadan ders almıştı. Belki de evvelki hafta kendini bana daha evcil bir tip olarak gösterdiği için, daha az gizemli ve kendine daha az güvenen bir tip bulacağımı sanmıştım.

Deminden beri elinde tuttuğu ufak tavuskuşu mavisi yelpazeyi açıp sallamaya başladı. Bembeyaz bir teni vardı. Belli ki hiç güneş yüzü görmemişti. Derken garip, rahatsız edici kısa bir sesizlik oldu, sanki hiçbirimiz ne diyeceğimizi bilmiyorduk. Konum icabı, çekingen konuğunu açmaya çalışan bir ev sahibesi edasıyla, sessizliği bozan o oldu.

"Öğretmenlik ilginç bir meslek olmalı."

"Benim için değil. Bana oldukça sıkıcı geliyor."

"Bütün yüce ve dürüst işler sıkıcıdır. Ama birilerinin de yapması gerekiyor."

"Neyse, beni buralara kadar getirdiği için öğretmenliği affedebilirim aslında." Gözlerini belli belirsiz başını eğen Conchis'e çevirdi. Bir nevi Talleyrand* rolüne bürünmüştü: zarif yaşlı tilki.

"Maurice bana işinizden pek memnun olmadığınızı söylemişti." Maurice kelimesini Fransızca telaffuz etmişti.

"Okulu ne kadar biliyorsunuz bilmiyorum, ama..." Yanıt vermesi için duraksadım. Yalnızca hafif bir tebessüm eşliğinde başını iki yana salladı. "Oğlanları çok fazla çalıştırıyorlar bence ve benim de elimden bir şey gelmiyor. Bu çok can sıkıcı."

"Bu durumdan şikâyet edemez misiniz?" Pür ciddi bir bakış yöneltti bana; çok hoş ve ikna edici ciddiyette bir bakıştı bu. Manken filan değil, aktris olmalı bu kız diye düşündüm.

"Biliyorsunuz ki..."

Sohbet böylece devam etti. Herhalde bu tuhaf resmiyet eşliğinde yaklaşık bir on beş dakika filan konuşmuşuzdur. O sordu, ben cevapladım. Conchis sözü bize bırakıp, çok az konuştu. Sanki kırk yıl öncesinin bir misafir salonunda oturuyormuşum gibi, elimde olmadan ben de konuşmamı resmileştirmiştim. Sonuçta bu bir maskeli oyundu ve ben de başta olmasa da hemen ardından rolümü oynamayı kabul etmiştim. Lily'nin tavırlarında belli belirsiz bir küstahlık fark etmiş ve bunu bir rol çalma olarak değerlendirmiştim; herhalde beni sınamak, beraber oyna-

* Charles Maurice de Talleyrand. Napoleon ve daha sonra Kral XVIII. Louis döneminde önemli görevlerde bulunmuş ve olaylara hep kendi lehinde yön vermesi ve entrikalarıyla ün kazanmış kişi. (ç.n.)

maya değip değmediğimi görmek için yapmıştı bunu. Conchis'in gözlerinde birkaç kez alaycı bir keyif pırıltısı gördüğümü sandım, ama emin olamadım. Her halükârda Lily'yi hem öylece dururken, hem de hareket halindeyken (ya da rolünü oynarken) öyle hoş bulmuştum ki, bu durumu hiç takmadım bile. Kızların güzelliği konusunda kendimi uzman sayardım, ve bu kız diğer tüm kızlara bin basardı.

Bir sessizlik oldu ve Conchis konuşmaya başladı.

"İngiltere'den ayrıldıktan sonra neler olduğunu anlatayım mı şimdi?"

"Eğer Bayan Montgomery... sıkılmayacaksa."

"Yoo. Lütfen. Maurice'i dinlemek hoşuma gider."

Conchis, Lily'yi görmezden gelerek hep bana bakıyordu.

"Lily daima ben ne istersem aynen onu yapar."

Hemen Lily'ye göz attım. "Çok şanslısınız o zaman."

Conchis'in gözleri hâlâ üzerimdeydi. Burnunun kenarındaki kırışıklıklar gölgede daha bir derin duruyordu.

"O gerçek Lily değil."

Conchis oyunu böyle aniden açığa vurmakla, yine bile isteye, bütün yelkenleri suya indirmeme sebep olmuştu.

"Şeyy... tabii." Omuz silkip gülümsedim. Lily ise yelpazesine bakmaktaydı.

"Dahası, Lily'yi taklit eden biri de değil."

"Bay Conchis... Bana ne anlatmaya çalıştığınızı anlayamadım."

"Çabucak sonuca atlamamayı." Pek nadir rastlanan o geniş sırıtışlarından birini yöneltti. "Şimdii. Nerede kalmıştık? Ama öncelikle sana bu akşam bir olay anlatmayacağımı belirtmeliyim. Anlatacağım şey bir karakter."

Lily'ye baktım. Gözle görülür ölçüde incinmiş gibiydi; ve tam onun Conchis'in hem gerçek anlamda hem de metaforik anlamda eline geçirdiği gerçekten belleğini yitirmiş bir güzel olduğuna dair başka bir çılgınca fikir aklıma yatmaya başlamıştı ki, Lily bana rolünün ötesinde bir bakış, bir zamane bakışı yöneltti – benim üzerimden Conchis'in başka tarafa dönük olan kafasına yönelen ve sonra geri dönen çabucak atılmış, sorgulayıcı bir bakış. Ve işte o an, yönetmenleri hakkında aynı şüpheleri paylaşan iki oyuncu olduğumuz izlenimine kapıldım.

28 "Buenos Aires. Yaklaşık bir dört yıl yaşadım orada, 1919 baharına kadar. Anastasios dayımla itiştim bol bol, İngilizce dersleri verdim, piyano çalmayı öğrettim. Ve kendimi hep Avrupa'dan sürgün edilmiş gibi hissettim. Babam benimle bir daha asla konuşmadı ya da yazmadı, ama çok geçmeden annemden haber almaya başlamıştım."

Lily'ye göz attım, ama o şimdi, yeniden rolüne bürünmüş, kibar bir ilgiyi barındıran ifadesiyle Conchis'i izlemekteydi. Lambanın ışığı oydu artık, kesinlikle.

"Arjantin'de kayda değer sadece tek bir şey oldu. Bir arkadaş beni And yöresinde bir tura çıkarmıştı bir yaz. Sömürülen köylü işçilerle *gaucho*'ların* katlanmak zorunda kaldıkları o zor şartları gördüm. Derhal kendimi yeterli imkânları olmayanlar uğruna feda etme ihtiyacını hissettim. Tanık olduğumuz bir dolu şey beni doktor olmaya yöneltti. Ama yeni kariyerimde acı gerçekler söz konusuydu. Buenos Aires'deki tıp fakültesi beni kabul etmedi ve ben bir yıl boyunca gece gündüz, kayıt olmama yetecek kadar fen çalışmak zorunda kaldım.

"Ama sonra savaş sona erdi. Babam çok geçmeden öldü. Gerçi beni ve annemin bana yardım etmiş olmasını ne iç ne de dış dünyasında hiç affetmemişti, ama ne de olsa babamdı ve olayı fazla kurcalamamıştı. Bildiğim kadarıyla, ortadan kayboluşumu yetkililer hiç öğrenmediler. Anneme hatırı sayılır bir para miras kalmıştı. Sonuçta Avrupa'ya döndüm ve birlikte Paris'e yerleştik. Panthéon'a bakan kocaman eski bir dairede kalıyorduk ve büyük bir azimle tıp okumaya başladım. Tıp öğrencileri olarak kendi aramızda bir grup oluşturmuştuk ve kendimize Mantık Topluluğu adını vermiştik. Hepimiz tıbbı bir din olarak görüyor; dünyadaki tüm doktorların bilimsel ve etik bir elit grup oluşturmak üzere birleşmeleri gerektiğini düşünüyorduk. Her toprak parçasında ve her hükümette yer almalıydık, her türlü demagojinin, bütün o kendi menfaatini gözeten politikacıların, reaksiyonun ve şovenizmin kökünü kazıyacak ahlâklı süper adamlar olmalıydık. Bir bildiri yayınladık. Neuilly Sineması'nda bir halk mitingi düzenledik. Ne var ki komünistler çoktan haber almışlardı bunu. Bizi faşist olarak görüp sinemayı bastılar. Başka bir yerde başka bir miting daha düzenledik. Buna da kendilerini Hıristiyan Gençlik Milisi olarak adlandıran aşırı Katolik bir grup bulaştı. Yüzleri olmasa bile tavırları komünistlerinkinden –ki bizi bu şekilde tanımlamışlardı– farksızdı. Haliyle, o müthiş dünyayı ütopyaya dönüştürme planımız iki kavgada oluştu. Ve tabii zararların faturası çok

* Sığır çobanı. (y.h.n.)

ağırdı. Ben Mantık Topluluğu'nun sekreteriydim. Hiçbir şey topluluktaki arkadaşlarımın faturalarda kendi paylarına düşeni ödeme konusunda yaptıklarından daha mantıksız olamazdı. Başımıza gelenleri hak ettiğimiz ortadaydı. Herhangi bir salak bile daha mantıklı bir dünya için bir plan yapabilirdi. Hem de on dakikada. Hatta beş. Ama insanların mantıklı bir şekilde yaşamasını beklemek, onların sakinleştiricilerle yaşamasını istemek gibi bir şeydir." Bana döndü. "Bildirimizi okumak ister misin Nicholas?"

"Çok isterim hem de."

"Gidip getireyim. Bir de kanyak getireyim."

Böylece az sonra Lily ile yalnız kaldım. Ama ben daha doğru kelimeleri bir araya getiremeden, yani Conchis'in yokluğunda oyuna devam etmesinin bir anlamı olmadığını ifade edecekken, o ayağa kalkıverdi.

"Biraz yürüyelim mi şurada?"

Yanında yürüdüm. Benden sadece birkaç santim kısaydı ve sanki şimdi utanmış gibi gözlerini benden kaçırıp denize çevirerek, yavaşça, küçük adımlarla, mahcup bir gölge halinde ilerledi. Etrafa bakındım. Conchis'in bizi duyamayacağı bir uzaklıktaydık.

"Uzun süredir mi buradasınız?"

"Hiçbir yerde çok uzun bulunmadım."

Hafif bir tebessümle yumuşatılmış kaçamak bir bakış attı. Terasın diğer kanadına, yatak odasının köşesindeki duvardan yansıyan gölgelik alana varmıştık.

"Servislere harika karşılık veriyorsunuz Bayan Montgomery."

"Eğer siz bir atış yapıyorsanız, ben de karşılık vermek zorundayım."

"Zorunda mı?"

"Maurice bana soru sormamanızı söylemiştir herhalde."

"Of hadi. Onun önünde tamam da... Yani, Tanrı aşkına, ikimiz de İngiliziz, değil mi?"

"Bu da birbirimize kaba olma hakkı mı veriyor yani?"

"Birbirimizi tanıma."

"Belki de birbirimizi tanıma konusuyla... aynı ölçüde ilgili değilizdir." Gözlerini gecenin karanlığına çevirdi. Sinirlenmiştim.

"Bu şeyi çok büyüleyici bir şekilde uyguluyorsunuz. Ama oyun tam olarak nedir acaba?"

"Lütfen." Sesi hafiften sert çıkmıştı. "Buna gerçekten dayanamıyorum." Beni neden bu gölgelik alana getirdiğini tahmin edebiliyordum. Yüzünü pek seçemiyordum.

"Neye dayanamıyorsunuz?"

Dönüp bana baktı ve usulca, ama hayli kesin bir tonda, "Bay Urfe," dedi.

Dersimi vermişti.

Terasın bir ucuna kadar gidip balkon korkuluklarının önünde durdu, gözlerini kuzeydeki sırta çevirmişti. Denizden esen keyifsiz bir rüzgârın soluğunu arkamızda hissettik.

"Şalımı getirebilir misiniz lütfen?"

"Neyi?"

"Omzuma sardığım şeyi."

Önce duraksadım, sonra çivit mavisi şalını almak üzere masaya döndüm. Conchis hâlâ içerdeydi. Tekrar Lily'nin yanına dönüp şalı omzuna sardım. Hiç beklemediğim bir anda elini yana uzattı ve benimkini tutup sıktı, sanki bana cesaret vermek istermiş gibi bir hali vardı ve belki de onu asıl, nazik Lily ile özdeşleştirmem için yapmıştı bunu. Gözlerini açıklık alanın ilerisindeki ağaçlardan ayırmaksızın duruyordu.

"Neden yaptınız bunu?"

"Kabalık etmek istememiştim."

Onun o resmi ses tonunu taklit ettim. "Burada nerede kaldığınızı öğrenebilir... öğrenmem mümkün mü acaba?"

Dönüp korkuluğun kenarına yaslandı, böylelikle ikimiz de zıt yönlere bakıyorduk şimdi ve bir karara vardı.

Yelpazesini uzatarak, "Şurada," diye işaret etti.

"Orası deniz. Yoksa havayı mı işaret ediyorsunuz?"

"Sizi temin ederim ki, ben şurada yaşıyorum."

Aklıma bir fikir gelmişti. "Bir yatta mı?"

"Karada."

"Tuhaf. Evinizi hiç görmedim."

"Bakmasını bilmiyorsunuz o halde."

Dudaklarının kenarında beliren tebessümü görebiliyordum. Birbirimize çok yakın duruyorduk, etrafımızı parfüm kokusu sarmıştı.

"Benimle kafa buluyorsunuz."

"Belki de siz kendinizle kafa buluyorsunuz."

"Benimle kafa bulunmasından nefret ederim."

Dalga geçer gibi başını eğdi. Güzel bir boynu vardı; Nefertiti'nin boynundan. Conchis'in odasındaki fotoğrafta çenesi çok kaba duruyordu, oysa hiç de öyle değildi.

"O zaman sizle kafa bulmayı sürdüreyim."

Bir sessizlik oldu. Conchis öne sürdüğü bahanenin gerektirdiğinden çok daha uzun bir süredir ortalarda yoktu. Lily'nin gözleri, hafiften şüpheli, benimkileri aradı, ama ben sesimi çıkarmayınca o da gözlerini ilerilere çevirdi. Çok yavaşça, sanki yabani bir hayvana ulaşır gibi, elimi uzatıp başını çevirmesini sağladım. Parmaklarımın, yanağının o serin tenine değmesine karşı koymadı; ama artık sabit olan o bakışlarındaki bir şey, erişilmez oluşunun ifadesi, elimi çekmeme sebep oldu. Yine de gözlerimizi birbirinden ayırmamıştık ve onunkiler hem bir ipucu hem de uyarı teşkil etmekteydi: Beni incelikle kazanabilirsin, ama zorla asla.

Başını yeniden denize çevirdi.

"Maurice'i seviyor musunuz?"

"Bu onu yalnızca üçüncü görüşüm." Devam etmemi bekler gibiydi. "Beni buraya çağırdığı için ona minnettarım. Özellikle de–"

İltifatımı yarıda kesti. "Onu hepimiz çok seviyoruz."

"Biz dediğiniz kim?"

"Diğer ziyaretçiler ve ben." Sesindeki tırnak işaretlerini duyabilmiştim.

"'Ziyaretçiler' ifadesi biraz tuhaf kaçıyor sanki."

"Maurice 'hayalet' kelimesini sevmiyor."

Gülümsedim. "Peki ya 'oyuncu' nasıl?"

Yüzü teslim olmak ya da rolünden vazgeçmek adına en ufak bir açık vermemişti.

"Hepimiz birer oyuncuyuz Bay Urfe. Siz de dahil."

"Tabii. Dünya sahnesinde."

Gülümseyip başını öne eğdi. "Sabırlı olun."

"Yanında daha fazla sabırlı olabileceğim ya da her dediğine inanabileceğim birini düşünemiyorum."

Gözleri denizin açıklarına takılıp kalmıştı. Sesi birden rolünden sıyrılıp, daha alçak, daha içten çıkmaya başlamıştı.

"Benim için değil. Maurice için."

"Maurice için de."

"Anlayacaksınız."

"Bu bir söz mü?"

"Bir tahmin."

Masanın oradan bir ses geldi. Lily hemen arkasına ve sonra gözlerimin içine baktı. Onu müzik odasının kapısının önünde ilk gördüğüm zamanki ifade vardı yüzünde: Hem eğlenen, hem komplocu, bir de çekiciydi şimdi.

"Lütfen bozmayın."

"Peki. Ama yalnızca onun önünde."

Koluma girdi ve Conchis'e doğru ilerledik. Her ikimize de hafiften sorgulayıcı bir tarzda başını salladı.

"Bay Urfe çok anlayışlı."

"Buna sevindim."

"Her şey iyi olacak."

Gülümseyip oturdu ve elini çenesine dayayıp bir süre düşüncelere daldı. Conchis'in onun için hazırlamış olduğu ufak kadehteki *creme de menthe*'ini* yudumladı. Conchis önüme koyduğu bir zarfa işaret etti.

"İşte bildiri. Bulmak epey vaktimi aldı. Sonra oku bunu. En sonunda müthiş bir çabanın ürünü anonim bir eleştiri var."

29 "Müziği hâlâ seviyor ve bir şekilde çalıyordum. Buradaki büyük Pleyel klavsen Paris'teki dairedeydi. Ilık bir bahar günü, 1920'ydi sanırım, tesadüfen pencereler açıkken çalıyordum, derken kapı çaldı. Hizmetçi yanıma gelip bir beyin geldiğini ve benimle konuşmak istediğini haber verdi. Aslına bakarsanız o bey kadının arkasında duruyordu zaten. Adam düzeltti hemen – benimle konuşmak değil, beni dinlemek istiyordu. Öyle garip görünüşlü bir adamdı ki, içeri böyle zoraki girişinin garipliğini pek fark edememiştim bile. Altmış yaşlarında, çok uzun boylu, kusursuz giyimli bir tip, bir de yakasına iliştirmiş bir gardenya..."

Conchis'e keskin bir bakış attım. O ise dönmüş, her zamanki gibi, bir yandan denizi izleyip bir yandan anlatıyordu. Lily hemen, belli etmeden parmağını dudaklarına götürüp susmamı işaret etti.

"Bir de –ilk görüşte– aşırı derecede somurtuktu. O Arşidük asaletinin altında derin bir hüzün yatıyordu. Aktör Jouvet gibiydi, ama onun istihza içermeyen hali. Gerçi daha sonra onun göründüğü kadar perişan biri olmadığını keşfedecektim. Neredeyse tek söz etmeden bir koltuğa oturup, çalışımı dinledi. Ve bitirdiğim zaman yine neredeyse tek söz etmeden şapkasını ve kehribar saplı bastonunu aldı..."

Sırıttım. Lily sırıttığını gördü, ama sanki bunu onaylamadığını belli edercesine başını önüne eğip, bana eşlik etmeyi reddetti.

"... ve bana kartını uzatıp bir sonraki hafta onu aramamı rica etti.

* (Fr.) Nane likörü. (y.h.n.)

Kartta yazdığına göre adı Alphonse de Deukans idi. Konttu. Söylediği saatte evine gittim. Ciddi bir seçkinlik yansıtan mobilyalarla döşeli çok büyük bir dairesi vardı. Bir uşak beni *salon*'a aldı. De Deukans beni karşılamak için ayağa kalktı. Hemen, daha sadece iki üç laf etmişken, diğer odaya götürdü beni. Beş altı tane klavsen duruyordu orada, oldukça eskiydiler ve hem bir müzik enstrümanı hem de dekoratif bir nesne olarak muhteşem görünüşlü, müzelik aletlerdi. Benden her birini çalmamı istedi, sonra da kendisi çaldı. Benim o zamanlar çaldığım kadar iyi çalamasa da, idare ederdi. Sonra bana bir şeyler atıştırmayı önerdi ve Boulard iskemlelerinde oturup, büyük bir ciddiyetle *marenne*'leri* mideye indirdik ve kendi bağlarından geldiğini söylediği Moselle şarabından içtik. Böylece hayatımdaki en kayda değer dostluk da başlamış oldu.

"Aradan aylar geçmişti, ama ben onun hakkında çok az şey biliyordum, hem de onca sık görüşmemize rağmen. Sebebi de, asla kendisi ya da geçmişi hakkında söyleyecek sözünün olmayışıydı. Dahası her türlü soruya kapalı biriydi. Hakkında tüm öğrenebildiğim ailesinin Belçika'dan geldiğiydi. Bir de epey zengin olduğu. Görünüşe bakılırsa pek az dostu vardı, ki bu da kendi seçimiydi. Hiç akrabası yoktu. Dahası, eşcinsel değildi belki, ama tam bir kadın düşmanıydı. Bütün hizmetkârları erkekti ve kadınlardan yalnızca tiksintiyle bahsediyordu.

"Aslında De Deukans'ın yaşamı Paris'te değil, Fransa'nın doğusundaki muhteşem şatosunda geçiyordu. Burası, on yedinci yüzyılın sonlarında çalıp çırpma meraklısı bir kâhya tarafından, bu adadan çok daha geniş bir parkın ortasına inşa ettirilmişti. Arduvaz mavisi kuleleri ve beyaz duvarları kilometrelerce öteden bile rahatlıkla görülebiliyordu. İlk ziyaretimde, ilk görüşmemizden birkaç ay sonra yani, ne kadar şaşırıp etkilendiğimi hatırlıyorum. Ekim ayında bir gündü, Champagne'daki mısır tarlaları çoktan kırpılmıştı. Her şeyin üzerini mavimsi bir sis, bir sonbahar pusu kaplamıştı. Beni almak için gönderilen arabayla Givray-le-Duc'a vardım, odama, daha doğrusu süitime çıkan muhteşem bir merdivenden yukarı alındım, sonra de Deukans'la buluşmak üzere parka davet edildim. Bütün hizmetkârları da tıpkı kendisi gibi sessiz, ciddi görünüşlü adamlardı. Etrafında asla ne bir gülüşme ne de koşuşturma oluyordu. Hiç gürültü yoktu, heyecan yoktu. Yalnızca sükûnet ve düzen.

"Uşağın peşinden gidip, şatonun arkasındaki o kocaman, muntazam bahçeden geçtim. Çalılardan oluşan çitlerin, heykellerin ve daha yeni tırmıklanmış çakılların yanında ilerleyip, bir botanik bahçesinden aşağı

* Marennei'de yetiştirilen istiridye. (y.h n.)

inerek bir gölete vardım. Göletin kenarına geldiğimiz vakit, yüz metre kadar ileride, durgun suyun ötesinde ve ekim yapraklarının arasında, ufak bir çıkıntının üzerinde yer alan oryantal tarzda bir çay evi gördüm. Uşak başıyla selamlayıp, bundan sonrasını tek başıma gitmem için beni yalnız bıraktı. Patika, küçük bir derenin üzerinde yol alıp, göletin yanına çıkıyordu. Hiç esmiyordu. Her yerde sis, sessizlik, çok hoş ama bir o kadar melankolik bir dinginlik.

"Çay evine çimenlik bir alan aşılarak gidiliyordu, bu yüzden de Deukans yanına gittiğimi duymamıştı. Bir hasırın üzerine oturmuş göleti izliyordu. Söğüt dallarıyla kaplı o adacığı ve suda, ipek bir tablo üzerindeymişçesine süzülen dekoratif kazları. Başı Avrupalıydı, ama Japon giysileri giymişti. O anı asla unutamam. Nasıl desem –sanki *mise en paysage** dı.

"Bütün park ona, buna benzer dekorlar ve ortamlar sağlamak için düzenlenmişti. Ufak bir klasik tapınakla üstü kubbeli yuvarlak bir bina vardı. Bir İngiliz bir de Mağrip bahçesi. Ne var ki ben onu hep o *tatami*'sinin** üzerinde, bol kimonosunun içinde otururken gözümün önüne getiriyorum. Sis rengi, griye çalan bir mavi. Doğal değildi elbette. Ama bütün o züppelik ve eksantriklik başlı başına, ekonomik olarak umutsuzca hayatta kalmak için uğraş verilen bir dünyada yeterince yapay duruyordu zaten.

"Bir sözde sosyalist olarak, bu ilk ziyaretim sırasında birbiri ardına bir dolu şok yaşamıştım. Bir de, *homme sensuel*** olarak, büyülenmiştim. Givray-le-Duc koca bir müzeden farksızdı. Sayısız tablo, porselen ve her türden *objets d'art*'ın**** olduğu galeriler vardı. Ünlü bir kütüphane. Hakikaten eşi benzeri olmayan bir ilk klavyeli çalgılar koleksiyonu. Klavsenler, epinetler, virginaller, flavtalar, gitarlar. İnsan az sonra neyle karşılacağını kestiremiyordu. Rönesans dönemi bronz heykelleriyle dolu bir oda. Bir kasa Breguet. Muhteşem Rouen ve Nevers fayanslarıyla döşeli bir duvar. Bir silah koleksiyonu. Yunan ve Roma sikkelerinin durduğu bir dolap. Bütün geceyi bunların envanterini çıkarmakla geçirebilirdim, ne de olsa hayatının tamamını bu koleksiyonları toparlamaya adamıştı. Sadece Boulle ve Riesenerler bile altı küçük şatoyu doldurmaya yeterdi. Modern çağda bununla sadece Hertford Koleksiyonu

* (Fr.) Manzaraya dönüştürülmüştü. (y.h.n.)
** Genelde Japon evlerinde yere serilen türde bir hasır kilim. (ç.n.)
*** (Fr.) Duyularına bağlı insan, ehlikeyif. (y.h.n.)
**** (Fr.) Sanat eserleri. (y.h.n.)

boy ölçüşebilirdi herhalde. Zaten Hertford dağıldığında da, Sackville ailesinden miras kalan birçok iyi parçayı de Deukans satın almıştı. Seligmann ona ilk seçimi sunmuştu. Toplamak amacıyla toparlıyordu tabii. O zamanlar sanat borsanın bir dalı olmamıştı daha.

"Daha sonraki bir ziyaretimde beni kilitli bir galeriye götürdü. Burada bir yığın kurmalı oyuncağını –Hoffman'ın masallarından fırlayıp çıkmış gibi duran ve kimileri insan boyutunda olan kuklalarını– saklı tutuyordu. Görünmez bir orkestrayı yöneten bir adam. Düello yapan iki asker. Çın çın sesiyle *La Serva Padrona*'dan bir arya söyleyen bir primadonna. Başıyla selam veren bir adama reverans yapan, sonra da onunla yavan, hayali bir saray dansı tutturan bir kız. Gelgelelim asıl parça Mirabelle, *la Maîtresse** –*Makine* idi. Kurulduğunda, solmuş cibinlikli yatağında arkaya yatıp dizlerini karnına çeken ve sonra da onları kollarıyla birlikte açan boyalı ve ipek tenli çıplak bir kadın. Erkek efendisi, üzerine yattığı vakit kollarını kapatıp onu sarmalıyordu. Ama de Deukans onu en çok, sahibini boynuzlamasını engelleyen bir mekanizmaya sahip olduğu için seviyordu. Başının arkasındaki ufak kol oynatılmadığı takdirde, belli bir baskının altında kaldığında, kolları deli gücüyle kenetleniyordu. O zaman güçlü bir yayın üzerindeki küçük bir hançer zinayı yapan adamın kasıklarına saplanıyordu işte. Bu iğrenç şey on dokuzuncu yüzyılın başlarında İtalya'da yapılmıştı. Türk sultanı için. De Deukans kadının 'sadakat'ini gösterdiğinde dönüp şöyle dedi: *'C'est ce qui en elle est le plus vraisemblable.'* Yani onda en inandırıcı olan şey bu."

Çaktırmadan Lily'ye baktım. Ellerini incelemeye dalmıştı.

"Madame Mirabelle'i kapalı kapılar ardında tutuyordu. Ama özel şapelinde –kanımca– çok daha müstehcen bir nesne vardı. Ortaçağın başlarından kalma muhteşem bir kutsal emanet sandığının içinde duruyordu bu. Daha çok kurumuş bir deniz hıyarını andırıyordu. De Deukans buna, espri olsun filan diye değil, Kutsal Organ adını takmıştı. Yalnızca kıkırdaktan oluşan bir nesnenin bu kadar uzun süre hayatta kalamayacağını elbette ki biliyordu. Avrupa'da en az on altı tane daha başka Kutsal Organ vardı. Çoğu mumyalardan alınmış ve aynı derecede tartışmaya açıktı. Ama De Deucans için bu yalnızca bir koleksiyon parçasıydı ve bunda dine veya insanlığa hürmetsizlik olup olmadığı onu ilgilendirmiyordu. Bu bütün koleksiyonlar için geçerlidir. Ahlâki içgüdüleri saf dışı bırakır. Nihayetinde de nesne, sahip olana sahip olur.

* (Fr.) Metres. (ç.n.)

"Hiç din ya da politika konuşmazdık. O ayinlere giderdi. Ama bence bu, ritüeli yerine getirmek, güzelliği yaşatmanın bir şekliydi. Bazı açılardan, belki de öteden beri etrafını saran servetin etkisiyle, son derece saf bir adamdı. Estetik bir kuralın parçası olmadığı takdirde özveri, ona göre akıl almaz bir şeydi. Bir keresinde onunla durup bir şalgam tarlasında çalışan köylüleri izlemiştim. Hayata geçen bir Millet tablosuydu adeta. O ise, diye diye şunu demişti: 'Onlar onlar ve biz de biz olduğumuz için güzeliz.' En görgüsüz *nouveau riche*'nin* bile vicdanını sızlatacak olan o en acıklı sosyal yüzleşmeler ve karşıtlıklar bile onun içini acıtmazdı. Bir hikâyecik, ilginç bir uyumsuzluk ve varoluşun elim kutuplaşmasının canlı örnekleri olmalarının verdiği keyif dışında hiçbir önemi yoktu bunların.

"'*Le diable en puritain*'** olarak adlandırdığı fedakârca davranışlar onu derinden üzerdi. Örneğin, ben on sekiz yaşından beri, ne şekilde olursa olsun, sofrada yabani kuş etini yemeyi hep reddetmişimdir. Bir kiraz kuşu ya da yabani ördek yeme fikri bana insan eti yemek kadar uzaktır yani. Oysa Deukans'a göre bu, bir bestedeki yanlış bir nota kadar can sıkıcı bir şeydi. Bu yüzden böyle şeylerin olduğuna da inanamıyordu. Gel gör ki, ben onun *pâte d'alouette*'lerini*** ve yermantarlı çulluğunu ayan beyan reddediyordum.

"Yine de bütün hayatı ölü nesnelerden ibaret değildi. Şatosunun çatısında bir gözlemevi ve tam teçhizatlı bir biyoloji laboratuvarı vardı. İçinde deney tüplerinin olduğu *étui*'yi**** yanına almadan asla parka gitmezdi. Amaç örümcek yakalamak. Bunun, enteresanlıklarından biri olmadığını keşfetmem bir yıldan fazla sürmüştü. Meğer zamanının en bilgili amatör örümcekbilimcilerinden biriymiş. Adının verildiği bir tür bile varmış: *Theridion deukansii*. Benim de ornitoloji hakkında bir şeyler biliyor olmama çok sevinmişti. Ve beni de, şaka yollu, ornitosemantik –yani kuş seslerinin anlamı– olarak adlandırdığı bir konuda uzmanlaşmaya teşvik etmişti.

"Karşıma çıkan en anormal adamdı. Ve de en kibar. Ve de en mesafeli. Bir de toplumsal açıdan kesinlikle en sorumsuz. Ben yirmi beş yaşındaydım – yani senin yaşında Nicholas, ki bu da onu yargılama konusunda ne kadar beceriksiz olduğumu sana pek çok şeyden daha iyi an-

* (Fr.) Sonradan görme. (ç.n.)
** (Fr.) Şeytanın namus taslayanı. (y.h.n.)
*** (Fr.) Kuş ezmesi. (y.h.n.)
**** (Fr.) Kılıf. (y.h.n.)

latır herhalde. Bence bu, en zor ve en sinir bozucu yaştır. Hem var olup hem de görmek. Kişi belli bir zekâya sahiptir ve ona her yönden bir yetişkin gibi davranılır. Ama bazı insanlar onu hâlâ ergenlik döneminde görürler, çünkü onları yalnızca tecrübe anlayıp içine sindirebilir. Aslında de Deukans –asla tartışarak değil– olduğu haliyle, hayat felsefemde derin kuşkulara yol açmıştı. Sonradan beş tane basit kelimeyle benim için billurlaştıracağı, ki bunları ben de anlatacağım sana, kuşkulardı bunlar.

"Onun yaşam tarzındaki hataları görüyor, ama yine de büyülenmeden edemiyordum. Diğer deyişle, mantıklı davranmayı beceremiyordum. Söylemeyi unuttum bak, on yedinci ve on sekizinci yüzyıllara ait yayınlanmamış bir dolu beste müsveddesi vardı bir de elinde. Müzikaryumundaki –her zaman güneş alan ve bir meyve bahçesi kadar huzur verici, mat altın ve meyve yeşili renklerindeki uzun, rokoko stili galerisindeki– o muhteşem eski klavsenlerin başında oturmak, böylesi bir deneyim, böylesi bir mutluluk akla hep aynı şeyi getiriyor: Kötülüğün doğası. Neden böylesi katıksız bir mutluluk kötü olsun ki? Ben neden de Deukans'ın kötü olduğunu düşünüyordum? 'Çünkü siz gün ışığında klavsenlerinizi çalarken çocuklar açlıktan ölüyorlardı,' diyeceksiniz bana. Ama biz hiç saraylara, ince zevklere, karmaşık hazlara sahip olmayacak ve hayal gücümüzün tatmin olmasına fırsat vermeyecek miyiz? Marksist bir dünyanın bile bir hedefi olmalıdır, daha yüksek bir konuma doğru ilerlemelidir, ki bu da içinde yaşayan insanlar için daha fazla zevk ve daha yoğun bir mutluluk anlamına gelebilir.

"Böylece bu yalnız adamın bencilliğini kavramaya başladım. Her geçen gün içinde bulunduğu körlüğün numara, ama masum bir numara olduğunu görüyordum. Kusursuz bir dünyadan gelip, kusurlu bir dünyada yolunu kaybetmiş bir adamdı o. Kusursuzluğunu sürdürme konusunda, o kadar saçma olmasa da, Don Kişot'unki kadar trajik bir saplantısı vardı. Derken bir gün–"

Conchis'in cümlesinin sonu hiç gelmedi. Çarpıcı bir apansızlıkla, doğu yönünde, karanlığın içinden bir boru sesi duyuldu. Hemen aklıma İngiliz av boruları geldi, ama bu daha kaba ve arkaik bir sesti. Lily'nin deminden beri dalgalanan yelpazesi donup kalmış, gözleri Conchis'e çevrilmişti. Conchis ise denize dalıp gitmişti, gelen sesle birlikte taş kesmişti adeta. Bir baktım, gözlerini kapamış, sanki sessizce dua ediyordu. Ama dua suratında tümüyle yabancı duruyordu.

Boru sesi gergin geceyi yeniden böldü. Üç nota çaldı, en tiz olan o tadakiydi. Adanın iç kısımlarındaki sarp bir yamaçta belli belirsiz yankılandı, bu ilkel tını toprağı ve geceyi uyandırmak, onları o evrimsel uykularından çekip almak ister gibiydi.

"Nedir bu?" diye sordum Lily'ye.

Bir an, tuhaf bir kuşku belirtisiyle, gözlerini gözlerimden ayırmadı; sanki bunun ne olduğunu benim gayet iyi bildiğimi düşünüyormuş gibi bir hali vardı.

"Apollon."

"Apollon mu?"

Boru yine çaldı, ama bu defa daha tiz ve daha yakından geliyordu ses, artık evin o kadar yakınındaydı ki, gece olmasa bile, terasın korkuluklarından dolayı hiçbir şey göremiyordum. Conchis hâlâ aynı uzak yüzle oturmaktaydı. Lily ayağa kalkıp elini uzattı.

"Gelin."

Beni daha önce durduğumuz yere, terasın doğu ucuna götürdü. Gözlerini ağaçların arasına dikti ve ben de profilden onu izledim.

"Anlaşılan birisi metaforları karıştırdı."

Ağzının kenarında beliren gülüşü pek gizleyememişti. Elimi hafifçe sıktı.

"Uslu durun. Seyredin."

Çakıllık alan, düzlük, ağaçlar: Olağandışı bir şey yoktu.

"Keşke elimde bir program olsaydı. Başka bir şey istemezdim."

"Ne kadar yavan bir düşünce, Bay Urfe."

"Nicholas deyin lütfen."

Ama her ne cevap verecektiyse kursağında kaldı. Evle Maria'nın kulübesinin arasındaki bir yerden bir ışık geldi. Çok güçlü bir ışık değildi, ufak bir el fenerinden geliyordu. Işıkta, yaklaşık altmış metre ötedeki çamların kenarında mermer bir heykeli andıran bir figür duruyordu. Bunun çırılçıplak bir adam olduğunu fark etmemle yeni bir şok daha yaşadım. Siyah kasık tüylerini, penisinin soluk sapını ayırt edebileceğim kadar yakınımdaydı; uzun boylu, yapılı, Apollon rolüne gayet uygun bir adam. Gözleri abartılı derecede büyük görünüyordu, sanki boyanmış gibiydi. Başında bir altın pırıltısı, yapraklardan örülü bir taç vardı; defne yapraklarından. Yüzü bize dönük, hiç kıpırdamadan duruyordu; belinden hafifçe uzakta, sağ elinde tuttuğu bir metreye yakın borusu, ucu dışa dönük dar bir yarım ay şeklindeydi. Az sonra teninin hiç de doğal

olmayan bir beyazlıkta olduğu gözüme çarptı, o soluk ışıkta neredeyse fosforlu gibi duruyordu, sanki bedeni de yüzü gibi boyanmıştı.

Arkama baktım: Conchis hâlâ aynı yerde oturuyordu... sonra da Lily'ye; o da ifadesizce, yine de bu konuyla dalga geçme isteğimi susturan bir tür azimle –sanki daha önce provalarını izlemiş de, şimdi oyunun tamamını merak edermiş gibi– figürü izliyordu. Bourani'deki tek genç adam olmadığımın ortaya çıkması oyunun kendisinden daha çok sarsmıştı beni. İlk aklıma gelen buydu.

"Kim bu?"

"Ağabeyim."

"Ben tek çocuk olduğunuzu sanmıştım."

Apollon figürü borusunu yana kaldırdı ve sanki yolunu kaybetmiş av köpeklerini çağırır gibi, uzun ancak daha ısrarlı farklı bir nota üfledi.

Lily usulca, gözlerini ondan ayırmaksızın, "O diğer dünyada öyle," dedi. Sonra Lily, benim daha fazla üzerine gitmeme fırsat vermeden solumuza, kulübenin ötesine işaret etti. Hafif aydınlık bir şekil, eve kadar uzanan patikanın ağaçlarla birleştiği karanlık tünelden çıkıp koşarak geldi. El fenerinin ışığı üzerine geldi – bu bir kızdı ve bağcıkları baldırlarına kadar çıkan antik sandaletleri dışında o da çıplaktı; belki de o kadar da çıplak değildi – ya kasık tüyleri tıraş edilmişti ya da bir tür *cache-sexe** filan giymişti. Saçları klasik tarzda arkada toplanmıştı ve bedeniyle yüzü, tıpkı Apollon'unki gibi doğal olmayan bir beyazlığa sahipti. O kadar hızlı koşuyordu ki, hatlarını görememiştim. Bize yaklaşırken arkasına dönüp bir göz attı, biri onu kovalıyordu.

Apollon ile ikimizin durduğu terasın arasından denize doğru koştu. Derken arkasında üçüncü bir figür belirdi. Ağaçların arasından çıkıp patikadan aşağı koşturan bir adam daha. Satir kılığındaydı, üzerinde bir tür tüylü, dar pantolon vardı, belden aşağısı keçiydi; başı da, sakalları ve iki kısa boynuzuyla tipik bir baştı. Çıplak gövdesi koyu renk, neredeyse siyahtı. Daha da hızlanıp kıza yaklaştığında bir şok daha yaşadım. Kasıklarından koca bir penis yükseliyordu. Yaklaşık bir kırk santim vardı, gerçek olamayacak kadar heybetliydi, ama etkileyici bir müstehcenliği vardı. Birden aklıma aşağı odadaki kyliksin içindeki resim geldi, bir de evden ne kadar uzakta olduğum. Güvende olmadığımı hissettim, tüm bunlar boyumu aşıyordu, özümde, görünmeye çalıştığımdan çok daha masum ve saftım. Yanımdaki kıza çabucak bir bakış

* (Fr.) Kısa don. (y.h.n.)

attım. Yüzünde hafif bir tebessüm, acımasızlık karşısında duyulan bir tür heyecan yakaladığını düşündüm, yalnızca hareketlerle ifade edilmiş bile olsa bundan hoşlanmamıştım; hâlâ kıyafetlerini giydiği Edward dönemi "öbür dünya"sının çok uzağında bir şeydi bu.

Yeniden periye, onun o beyaz sırtına, dağınık saçlarına ve bitap düşmek üzere gibi duran bacaklarına baktım. Kız denize doğru inen ağaçların arasına dalıp gözden kayboldu – ve sonra, bir *coup de theâtre** ile, bulunduğumuz yerin altından çok daha güçlü bir ışık hüzmesi geldi. Biz öylece dururken, ilk kızın gözden kaybolduğu yerde, yani toprağın sahile doğru aniden inişe geçmesinden önceki o yüksekçe alanda, bir tane daha, hem de aralarındaki en göze çarpan figür ortaya çıktı: Üzerinde safran sarısı tünik olan bir kadın. Dizlerine kadar uzanan tüniğinin kenarları kan kırmızısı rengindeydi. Ayağındaki siyah potinlerle birlikte o gümüş baldır zırhları kadına amansız bir gladyatör havası veriyordu ve bu da çıplak omuzları ve kollarıyla tuhaf bir tezat oluşturuyordu. Onun da teni doğal olmayan bir beyazlıktaydı, gözleri siyah bir makyajla uzatılmış ve saçları da klasik stilde, ama bir o kadar da şirretçe geriye doğru taranmıştı. Omuzlarının üzerinde gümüş bir sadak asılıydı ve sol elinde de gümüş bir yay vardı. Çarpıtılmış yüzünde olduğu kadar, duruşunda var olan bir şey insanı fena halde ürkütüyordu.

Meşumca yolu tıkayarak bir süre dikildi orada, soğuk ve hiddetliydi. Sonra boşta kalan eliyle arkaya uzanıp, zehir gibi bir hızla sadaktan bir ok çekti. Ama oku yaya yerleştirmesine fırsat kalmadan ışık hüzmesi yeniden, yerinde mıhlanıp kalmış olan satirin üzerine düştü. Adam şaşırtıcı ölçüde dehşete kapılmış gibi duruyordu, kolları arkaya savrulmuş ve başı da başka yöne çevriliydi, sahte penis ise –daha iyi ışıkta simsiyah olduğunu gördüm– hâlâ dikili vaziyetteydi. Gerçek olmaktan uzak bir duruştu, ama dramatikti. Işık yeniden tanrıçaya döndü. Yayı son noktasına kadar gerilmişti, ok fırladı. Uçtuğunu görmüştüm, ama sonra karanlığın içinde kaybettim. Bir dakika sonra ışık satire döndü. Kalbindeki oku –ya da herhangi bir oku– tutmaya çalışıyordu. Yavaşça dizlerinin üzerine düştü, bir an sallandı, sonra da yana, taşların ve kekik çalılarının arasına devrildi. Daha güçlü olan ışık, sanki onun öldüğünü vurgulamak istercesine, bir süre üzerinde kaldıktan sonra kayboldu. Ötede, daha zayıf olan ilk ışıkta Apollon kayıtsızca, araştıran gözlerle, solgun mermersi bir gölge, ulu bir imparator, arenanın hâkimi gibi dikilmekteydi. Tanrıça, gümüş yayı yanında tutarak, bir kadın avcı gibi uzun

* (Fr.) Beklenmedik değişiklik, beklenmedik olay. (y.h.n.)

adımlarla ona doğru yürümeye başladı. Bir an yüzleri bize dönük durdular, sonra ikisi de avuçları dışa dönük, boştaki ellerini havaya kaldırdılar; bir tür final sahnesi, ciddi bir selamlamaydı bu. Bir başka etkileyici hareket daha. Biraz oldu bittiye gelse de hakiki bir asalet taşıyordu, ölümsüzlerin vedası. Ama sonra, o kalan ışık da gitti. Bense, oyuncuların ışıklar söndüğünde sahneden inmek için gösterdikleri o gayet dünyevi telaşla geri dönmekte olan o iki soluk gölgeyi ayırt edebiliyordum hâlâ.

Lily kıpırdandı, sanki olup bitenin, nispeten hayal gücünden uzak olan kısmına yönelen dikkatimi dağıtmak istemişti.

"Bana bir dakika izin verin lütfen."

Conchis'in oturduğu yere gitti. Ona eğilip bir şeyler fısıldadığını gördüm. Sonra dönüp doğuya baktım. Koyu bir şekil ağaçlara doğru ilerledi: Satirdi. Aşağıdaki sütunlu alandan hafif bir ses geldi, biri yanlışlıkla bir sandalyeye çarpmış ve ayaklarının sürtmesine yol açmıştı. Dört oyuncu daha, iki tane de ışıkçı... Bu ve diğer olaylardaki kurgunun mekaniği, gerçek doğaüstü olaylar kadar esrarengiz görünmeye başlamıştı gözüme. Otelin yanındaki yolda gördüğüm yaşlıca adam, "hayaletler basmadan evvel" ve az önce tanık olduğum sahne arasında nasıl bir bağlantı olduğunu anlamaya çalıştım. Conchis anlatırken, de Deukans *caractère*'nin ne anlama geldiğini kavradığımı sanmıştım. Kendinden ve benden bahsediyordu –öyle çok benzerlik vardı ki, başka hiçbir şey aklıma gelmemişti. *"Dahası her türlü soruya kapalı biriydi"... "onu yargılama konusunda ne kadar beceriksiz olduğumu"... "pek az dostu vardı ve hiç akrabası yoktu"...* Ama tüm bunlar bu son bölüme nasıl bağlanıyordu?

Bunun *Le Masque Français*'de bahsi geçen türde bir "utanç verici çağrışım" girişimi olduğu çok açıktı. Bu durumda buna ve bu psişik saçmalığı yeniden ortaya çıkartacak her türlü girişime gülüp geçebilirdim. Ama Conchis'in eğlendirici oyununun gitgide daha müstehcen bir yöne kaydığını hissediyordum... O penis, çıplaklık, çıplak kız... Düşündüm de, er ya da geç benden de oyuna girmem istenecekti ve bu, katılmaya hazır olduğumdan çok daha karanlık bir serüvene, Miranda'nın hiçbir şey, Caliban'ın ise saltanat olduğu bir topluluğa, bir mezhebe ya da işte her ne ise ona kabul edilişimin töreniydi. Bir de aniden ortaya çıkıp, "benim" yasak bölgemde avlanan ve bana komplo kurup, benden daha çok şey bilen bütün bu insanlara karşı anlamsız bir kıskançlık duymaya başlamıştım. Bir seyirci olarak halimden hoşnut olmayı deneyebilirdim,

* (Fr.) Kişilik, kişi. (y.h.n.)

keza bu gittikçe daha çok tuhaflaşan olayların, sanki bir sinema salonunda oturuyormuşum da filmin akışına kaptırmışım gibi, önümden akıp gitmesine göz yummayı da. Öte yandan, düşünürken bile, bunun kötü bir benzetme olduğunu biliyordum. Kimse tek kişi için sinema kurmaz, tabii bu kişiyi çok özel bir amaç için kullanmayacaksa.

Bir süredir Conchis'in yanına eğilmiş, alçak sesle bir şeyler söylemekte olan Lily nihayet doğruldu. Tekrar yanıma geldi. Şimdi gözlerinde ince bir bilmişlik vardı: Bu son gelişmeye ne tepki verdiğimi görmek isteyen bariz bir merak. Gülümseyip hafifçe başımı eğdim: Etkilenmiş, ama oyuna gelmemiştim... ve bir de ona hayretler içinde kalmadığını belli etmeye özen gösterdim. Gülümsedi.

"Artık gitmeliyim Bay Urfe."

"Sergiledikleri oyun için arkadaşlarınızı kutlayın."

Şaşırmış gibi davrandı ve sanki dalga geçildiğini biliyormuşçasına gözkapakları titreşti.

"Gerçekten bunun bir oyundan ibaret olduğunu düşünmüyorsunuz değil mi?"

Kibarca, "Bırakın numarayı," dedim.

Ama hiçbir karşılık vermedi. Gözlerinde minik bir gülümseme izi vardı, sonra zarifçe dudaklarını ısırıp, eteklerini tutarak, belli belirsiz bir reverans yaptı.

"Sizi bir daha ne zaman görebilirim?"

Başını hiç kıpırdatmadan, gözlerini Conchis'in bulunduğu yere kaydırdı. Bir kez daha onunla gizli bir anlaşma içinde olduğumuza inandırıldım.

"Bu, yıllardır süregelen uykumdan bir daha ne zaman uyandırılacağıma bağlı."

"Umarım çok çabuk olur."

Tıpkı blok flüt fırçasıyla yapmış olduğu gibi yelpazesini dudaklarına kaldırıp, gizlice Conchis'e işaret etti. Evin içinde gözden kayboluşunu izledim, sonra da gidip Conchis'in karşısına dikildim. Görünüşe bakılırsa transtan çıkmıştı. Gözleri her zamankinden daha yoğun bakıyordu, siyah fosforlu gibi, neredeyse sülük gibi; fiyakalı bir gösterinin ardından konuğunun onayını bekleyen bir ev sahibinden çok, deneyin sonucunu ve kobayın durumunu kontrol eden bir bilim adamını andırıyordu. Ona, sandalyemin arkasından Lily'nin üzerinde denediğim kuşkulu bakışın aynısını yöneltmeme karşın, kafamın karıştığını bildiğini biliyordum. Bir şekilde, önceden inanmam beklenen şeye artık inanmamı

beklemediğini de biliyordum. Oturdum, o ise hâlâ beni izliyordu ve bir şey söyleme gereği duydum.

"Ne anlama geldiğini bilseydim daha çok keyif alacaktım."

Hoşuna gitmişti. Arkasına yaslanıp gülümsedi.

"Sevgili Nicholas, insanoğlu senin bu dediğini son on bin yıldır söylüyor. Ve bunu söylediği bütün tanrıların tek ortak noktası da, hiçbirinin bir cevap vermemiş olmasıdır."

"Tanrılar cevap vermek için değillerdir. Ama siz öylesiniz."

"Tanrıların bile çaresiz kaldığı bir alana girmek niyetinde değilim. Her şeyin cevabını bildiğimi düşünmemelisin. Bilmiyorum çünkü."

Gözlerimi, şimdi tatlı bir maske geçirdiği yüzüne diktim ve sessizce şöyle dedim: "Neden ben?"

"Neden herhangi biri? Neden herhangi bir şey?"

Arkasında kalan doğuya işaret ettim. "Tüm bunlar – bana bir teoloji dersi vermek için mi?"

Gökyüzüne işaret etti. "Kanımca eğer bir tanrı tüm bunları yalnızca bizlere bir teoloji dersi vermek adına yaratmışsa, onun hem espriden hem de hayal gücünden cidden yoksun olduğu konusunda hemfikiriz." Bir süre konuşmadı. "Eğer istiyorsan okuluna dönmekte serbestsin. Belki de bu daha akıllıca olur."

Gülümseyip başımı iki yana salladım. "Bu defa dişi alıyorum."

"Bu defa gerçek olabilir."

"En azından bütün zarlarınızın hileli olduğunu anlamaya başlıyorum."

"O zaman kazanmana imkân yok." Ama sonra sanki fazla ileri gittiğinin farkına varmış gibi geçiştirdi. "Sana bir tek şey söyleyeceğim. Sorunun yalnızca bir tek cevabı var, hem genel anlamda, hem de burada bulunuşun açısından. Bunu sana buraya ilk geldiğinde söylemiştim. Sen, ben ve bütün tanrılar dahil her şeyin sebebi şanstır. Başka hiçbir şey değil. Sadece şans."

Gözlerinin içine baktım ve nihayet inanabileceğim bir şey buldum; ve bulanık bir şekilde de olsa cehaletimin, doğamın, yozlaşmanın ve erdemlerimin bir şekilde bu maskeli oyunda bir yeri olduğunu kavradım. Conchis ayağa kalkıp, diğer masanın üzerindeki lambanın yanında duran konyak şişesini kaptı. Bir kadeh bana, azıcık da kendine koydu ve olduğu yerde kadeh kaldırdı.

"Birbirimizi daha yakından tanımamıza içelim Nicholas."

"Buna içilir işte." İçtim, ardından ihtiyatla gülümsedim. "Hikâyenizi

bitirmediniz." Tuhaftır, birden kaldı, sanki bunu unutmuş gibiydi – ya da benim bu konuyla daha fazla ilgilenmeyeceğimi düşünmüştü. Duraksadı, sonra tekrar oturdu.

"Çok güzel. Aslında ben... ama neyse fark etmez şimdi." Durdu. "Doğrudan hikâyenin tepe noktasına geçeyim. İkimizin de inanmadığı bu tanrıların, aşırı gurur dan sabırlarının taştığı ana."

Arkasına yaslandı ve yine bir parça denize döndü.

"Ne zaman kaynaşıp duran bir Çinli köylü kalabalığının ya da askeri alayın fotoğrafını görsem, ne zaman seri halde üretilen saçmalıkların reklamlarından geçilmeyen adi bir gazete ya da büyük marketlerde satılan bu saçmalıkların bizzat kendilerini görsem, ne zaman *pax Americana*'nın ve nüfus fazlalığı ve eğitimsizlikten asırlardır sıradanlığa mahkûm olmuş medeniyetlerin dehşetini görsem, aynı zamanda de Deukans'ı görürüm. Ne zaman yer ve zarafet kıtlığı görsem, onu düşünürüm. Bir gün, bundan binlerce yıl sonra, dünya, içinde sadece bu tür şatoların ya da eşdeğerlerinin ve bu tür erkeklerle kadınların olduğu bir yer haline gelecek belki de. Ve bu insanlar, eşitsizliğin ve sömürünün çürümüş gübresinde mantar gibi bitmek yerine, de Deukans'ın Givray-le-Duc'daki o küçük dünyası kadar kontrollü ve düzenli bir evrimden gelecekler. Apollon yeniden hüküm sürecek. Ve Dionysos geldiği karanlıklara geri dönecek."

Bu muydu gerçekten? Apollon sahnesini farklı bir gözle görüyordum şimdi. Conchis belli ki bazı modern şairler gibiydi: Bir sembolle on tane anlamın hakkından geliyordu.

"Bir gün hizmetkârlarından biri şatoya bir kız getirmiş. De Deukans bir kadın kahkahası duymuş, nasıl bilmiyorum... Belki bir pencere açıktı, belki kadın sarhoştu biraz. Hemen, dünyasına kanlı canlı bu kadını sokmaya kimin cüret ettiğini bulmak için adam göndermiş. Şoförlerden biriymiş. Makine çağından bir tip. Adam kovulmuş. Çok kısa bir süre sonra da, de Deukans İtalya'ya seyahate gitmiş.

"Givray-le-Duc'ta bir gece kâhyanın burnuna bir yanık kokusu gelmiş. Bakmaya gittiğinde şatonun bir kanadının tamamının ve orta bölümün alevler içinde olduğunu görmüş. Efendileri yok diye hizmetkârların çoğu civar köylerdeki evlerine gitmişlermiş. Şatoda uyuyan üç beş tanesiyse hemen alevlerin üzerine kova kova su dökmeye başlamış. *Pompiers*** çağırmaya kalkışmışlar ama hat kesikmiş. İtfaiye geldiğindeyse ar-

* Amerikan usulü barış. (y.h.n.)
** (Fr.) İtfaiyeciler. (y.h.n.)

tık çok geçmiş. Bütün tablolar büzüşmüş, bütün kitaplar kül olmuş, bütün porselenler eğrilip bükülüp kırılmış, bütün sikkeler erimiş, bütün o seçkin enstrümanlar, mobilyalar ve Mirabelle de dahil her bir kurmalı oyuncak yanıp gitmiş. Geriye duvar kalıntıları ve sonsuz bir onulmazlıktan başka bir şey kalmamış.

"O sıra ben de seyahatteydim. De Deukans Floransa'daki otelinde sabaha karşı uyandırılıp, durumdan haberdar edilmiş. Derhal eve gitmiş. Ama dediklerine göre, hâlâ dumanı tütmekte olan yıkıntıya varmadan geri dönmüş. Yangının getirdiği yıkımı kavrayacak kadar yaklaştığı anda. İki gün sonra Paris'teki odasında ölü bulunmuş. Aşırı dozda ilaç almış. Uşağı, onu yüzünde bir tür alaycı ifadeyle bulduklarını söyledi. Adam şoke olmuştu.

"Cenazeden bir ay sonra Fransa'ya döndüm. Annem Güney Amerika'daydı ve dönüşüme kadar hiç haber almamıştım. Bir gün benden de Deukans'ın avukatlarıyla görüşmem istendi. Bana bir klavsen bırakmış olabileceğini düşündüm. Gerçekten bırakmıştı. Aslına bakarsan, var olan bütün klavsenlerini. Bir de... belki de tahmin etmişsindir."

Gerisini benim getirmemi bekler gibi durdu, ama bir şey söylemedim.

"Bütün serveti değildi elbette, ama o günlerde, hâlâ annesine bağımlı bir genç adam için servet değerinde bir miktardı. İlk önce inanamadım. Beni sevdiğini ve kendini biraz amcam gibi görmeye başladığını biliyordum. Ama bu çok paraydı. Ve çok büyük bir şans. Bir gün pencereler açıkken çalmıştım. Bir köylü kızı fazla yüksek sesle gülmüştü..." Bir süre sessizce oturdu.

"Ama sana, de Deukans'ın bana para ve anılarıyla beraber bıraktığı kelimeleri söyleyeceğime söz vermiştim. Mesaj filan yoktu. Yalnızca Latince bir alıntıydı bu. Hiçbir zaman kaynağını öğrenemedim. Sanki Grek gibi. Ya da İyon veya İskenderiyeli. Şöyleydi. *'Utram bibis? Aquam an undam?'* Hangisini içiyorsun? Suyu mu yoksa dalgayı mı?"

"O dalgayı mı içmişti?"

"Herkes ikisinden de içer. Ama onun demek istediği, bu sorunun her zaman sorulması gerektiğiydi. Bu bir kural değil ama, aynaydı."

Düşündüm; hangisini içmekte olduğuma karar veremedim.

"Evi yakan adama ne oldu?"

"Yasa intikamını aldı."

"Peki siz Paris'te yaşamaya devam mı ettiniz?"

"Dairesi hâlâ bana ait. Ve orada bulunan enstrümanlar, şimdi benim Auverge'deki şatomda duruyor."

"Parasının nereden geldiğini öğrenebildiniz mi?"

"Belçika'da epeyce bir malı mülkü vardı. Fransa ve Almanya'da da yatırımları. Ama parasının büyük bir kısmı Kongo'daki çeşitli teşebbüslerinden geliyordu. Parthenon gibi, Givray-le-Duc karanlıkların ortasına kurulmuştu."

"Bourani de mi öyle kuruldu?"

"Öyle olduğunu söylesem hemen çekip gidecek misin?"

"Hayır."

"O zaman sormaya hakkın yok."

Gülümsedi: Onu fazla ciddiye almamalıydım; sanki yeni bir tartışmanın önünü tıkamak istercesine ayaklandı. "Zarfını almayı unutma."

Odama kadar eşlik etti, lambamı yaktı ve iyi geceler diledi. Ama kendi kapısının önünde durup bana bir daha baktı. İlk defa, yüzünde anlık bir kuşku, gözlerinde geçici bir kararsızlık belirmişti.

"Su mu, yoksa dalga mı?"

Sonra gitti.

30

Bekledim. Pencerenin kenarına gittim. Yatağın üzerine oturdum. Uzandım. Sonra yine pencerenin kenarına gittim. Sonunda iki kitapçığı okumaya koyuldum. İkisi de Fransızcaydı ve birincisi belli ki zamanında bir yere iğnelenmişti; üzerinde delikler ve pas lekeleri vardı.

MANTIK TOPLULUĞU

Biz doktorlar ve Fransız üniversitelerinin tıp fakültelerindeki öğrenciler, aşağıdaki maddelere inandığımızı beyan ederiz:

1. İnsanoğlu ancak mantığını kullanarak ilerleyebilir.
2. Bilimin ilk görevi, hangi şekilde olursa olsun mantıksızlığı toplumsal ve uluslararası ilişkilerden uzak tutmaktır.
3. Mantığa bağlılık, aile, kast, ülke, ırk, din gibi başka sistemlere bağlılıktan daha önemlidir.
4. Mantığın tek sınırı insanların koyduğudur; diğer bütün sınırlar mantıksızlık belirtisidir.

5. Dünya asla, kendisini oluşturan ülkelerden daha iyi olamaz ve yine ülkeler de kendilerini oluşturan insanlardan daha iyi olamaz.
6. Bu fikirlere katılan herkesin Mantık Topluluğu'na katılmak görevidir.

Aşağıdaki formu doldurarak topluluğa üye olunabilir.

1. Yıllık gelirimin onda birini amaçlarını gerçekleştirmesine katkıda bulunmak için Mantık Topluluğu'na vermeye söz veriyorum.
2. Her zaman ve her yerde mantığı hayatıma dahil edeceğime söz veriyorum.
3. Sonuçları ne olursa olsun, asla mantıksızlığa boyun eğmeyeceğim ve asla mantıksızlık karşısında sessiz kalıp, edilgen durmayacağım.
4. Doktorların insanlığın öncüsü olduklarının farkındayım. Kendi fizyoloji ve psikolojimi anlamak ve hayatımı bu bilgiler doğrultusunda akılcı bir şekilde idare etmek için elimden geleni yapacağım.
5. Birinci görevimin daima mantığımı kullanmak olduğunu tüm içtenliğimle kabul ederim.

Kardeşlerimiz, sizleri son on yılın gözünü kan bürümüş mantıksızlığına karşı olan mücadelemize katılmaya çağırıyoruz. Dünyadaki din adamlarının ve politikacıların komplolarına karşı topluluğumuzu güçlü kılmaya yardım edin. Bir gün topluluğumuz insanlık tarihinin en büyüğü olacaktır. Katılın. İlk gören, ilk katılan ve ilk karşı duranlar arasında siz de olun.

Birisi son paragrafın üzerine, uzun zaman önce, çalakalem *Merde** yazmıştı.

1920'den bu yana olanların ışığında, hem metin hem de yorum bana çok acınası gelmişti, atom bombasının atıldığı sırada kavgaya tutuşmuş iki oğlan çocuğunun durumuydu sanki. Bu yüzyılın ortasında artık, soğuk aklı başındalıktan da, sıcak arsızlıktan da, aşırı beyinselden de, aşırı pislikten de aynı ölçüde usanmıştık; çıkış yolu başkaydı. İyiyi ya da kötüyü anlatmak için olsun, kelimeler güçlerini kaybetmişti; çarpıtılmış, kandırılmış, hadım edilmiş bir halde, eylem gerçeğinin tepesinde bir sis gibi asılıydı hâlâ; ama en azından Hitler ve Hiroşima'dan beri bir sis ve çürük bir üstyapı olarak görülmekteydiler.

* (Fr.) Bok, zırva. (ç n.)

Eve ve dışarıdaki geceye kulak kabarttım. Yalnızca sessizlik; ve ciltli olan diğer kitapçığa döndüm. Sararmış kâğıt ve eski usul yazı, bir kez daha şüpheye yer bırakmayacak şekilde bunun hakiki bir savaş öncesi kalıtı olduğunu gösteriyordu.

ÖTEKİ DÜNYALARLA İLETİŞİM ÜZERİNE

En yakın yıldızlara ulaşmak için bile insanoğlu ışık hızında milyonlarca sene seyahat etmek zorunda kalırdı. Işık hızıyla gitmenin bir yolu olsaydı bile, uzayda yaşam olan herhangi bir yere gidip dönmeye ömrümüz yetmezdi; keza koca bir helyograf veya radyo dalgaları gibi diğer bilimsel yöntemler aracılığıyla iletişim kurmamız da mümkün değildir. Yani görünen o ki, kendi ufacık zaman birimimizde sonsuza dek tecrit edildik.

Uçaklar hakkında bütün o heyecanlarımız ne kadar da anlamsız kalıyor! Başka gezegenlerde yaşayan tuhaf yaratıkları anlatan Verne ve Wells gibi yazarların kurmaca yazını ne kadar da aptalca!

Öte yandan, başka yıldızların etrafında başka gezegenlerin var olduğu, hayatın evrensel normlara uyduğu ve kâinatta bizler gibi gelişip, bizlerinki gibi hedefleri olan başka yaratıkların olduğu da su götürmez bir gerçek. O zaman bu onlarla asla iletişim kuramayacağımız anlamına mı geliyor?

Sadece tek bir iletişim yöntemi zamana bağlı değildir. Bazıları bunun varlığını inkâr eder. Ama saygın ve bilimsel tanıklar tarafından güvenilirlikle onaylanan bir dolu durum var ki bunlarda düşünceler *tam da akla geldikleri anda* iletilmektedir. Laponlar gibi, bazı ilkel kültürler arasında bu fenomen öyle yaygın, öyle kabul görür bir durumdur ki, bizlerin Fransa'da telgraf ya da telefon kullanması gibi günlük hayatın içine girmiş bir kolaylıktır.

Bütün güçlerin keşfedilmesine gerek yoktur, bazıları tekrar kazanılmalıdır.

Öteki dünyalardaki insanlarla iletişime geçmenin tek yolu budur. *Sic itur ad astra.**

Bilinçli varlıklardaki bu potansiyel eşzamanlı farkındalık tıpkı pantograf gibi çalışır. El çizerken, kopyası da hazır olur.

Bu kitapçığın yazarı bir spiritüalist değildir ve spiritüalizmle de hiçbir ilgisi yoktur. Bir süredir, bildik tıp biliminin içinde yer alma-

* (Lat.) Yıldızlara giden tek yol budur. (y.h.n.)

yan telepatik ve diğer fenomenler hakkında araştırmalar yapmaktadır. İlgisi tamamıyla bilimseldir. "Doğaüstü"ne, rosicrucianizme,* hermetizme** ve bu türden diğer sapmalara inanmadığını tekrarlar.

Bizlerle iletişime geçmeye çalışan, bizimkinden daha gelişmiş dünyalar olduğunu; toplumumuzda iyi vicdan, insancıl eylem, sanatsal ilham, bilimsel deha olarak gözüken tüm bu soylu ve hayırlı zihni davranışlar kategorisinin, öteki dünyalardan gelen ve yarım yamalak anlaşılan telepatik mesajlar olduğunu ileri sürer. İlham perilerinin şiirsel bir hayal değil, biz modernlerin iyice araştırması gerçeken, bilimsel gerçekliğin klasik anlamda kavranışı olduğuna inanır.

Telepati ve benzeri fenomenlerin araştırılması için devletin daha fazla para ayırması, daha fazla ortak hareket edilmesi ve en çok da bu alanda daha fazla bilim adamı yetişmesi talebinde bulunur.

Yazar, pek yakında dünyalar arasındaki karşılıklı iletişim fizibilitesinin açık bir kanıtını yayımlayacak. Duyuru için Paris basınını takip edin.

Hayatım boyunca hiç telepatik bir deneyim yaşamamıştım ve buna da Conchis'le başlamak pek iyi bir fikir gibi gelmemişti bana; eğer öteki dünyalardaki yardımsever beyler beni hayırlı eylemler ve sanatsal deha ile beslediyse, bunu son derece kötü bir şekilde yapmışlardı – ki bu da yalnızca benim için değil, doğduğum çağın büyük bir kısmı için geçerli. Öte yandan, Conchis'in neden bana medyum dediğini anlamaya başlamıştım. Bu bir tür ısıtma taktiğiydi, maksat beni ertesi geceki oyunda oynanacak olan, besbelli ki daha da tuhaf sahneye hazırlamaktı... ya da "deney"e.

Maskeli oyun, maskeli oyun: Beni hem büyülüyor hem de sinir ediyordu, sanki anlaşılması zor bir şiir gibiydi – dahası, yalnızca kendi içinde anlaşılmaz olmayıp, en başta neden yazılmış olduğu da anlaşılmazlığını ikiye katlıyordu. Akşam aklıma yeni bir teori gelmişti: Conchis kaybettiği bir dünyayı yeniden yaratmaya çalışıyordu ve ben de bir nedenle bunda *jeune premier*** rolündeydim, yani onun gençlik hali. İlişkimizin ya da benim konumumun tekrar değiştiğinin son derece farkındaydım; misafir olmaktan çıkıp bir öğrenciye dönüşmüştüm artık ve belli

* Antik dönem mistik ve felsefi doktrinlerinden türetilmiş olan, amacı batını bilgeliğe ulaşmak olan teolojik doktrin. (ç.n.)

** Kökeni MS 2. ve 3. yy da yazılmış olan mistik yazılar olan, mekân ve zamanla sınırlı olmadan bütün gizemli öğretileri kapsayan bütünsel bir öğretidir. (ç n.)

*** (Fr.) Tiyatroda başrol oynayan yakışıklı oyuncu. (y.h.n.)

bir hedefe doğru yönlendirilmekte olduğum hissinden rahatsızlık duyuyordum. Conchis, açıkça kişiliğindeki çelişen yanları bir araya getirememi bekliyordu benden. Bach çalışındaki o insancıllık gibi şeyler, pek çok yönden, ne kadar otobiyografisiyle süslenmiş de olsa, başka ortamlarda oluşan aksiliği ve kötü niyetiyle alt edilip, heba oluyordu hep. Bunu biliyor olmalıydı, dolayısıyla benim çırpınmamı da istiyordu herhalde; ciddi ciddi çırpınmamı hem de, çünkü önüme koyduğu "tuhaf" kitaplar ve nesneler, Lily'nin kendisi ve şimdi de gece gelen mitik figürler, sezdirdikleri bütün o olağanüstülüklerle bir oltayı andırıyordu ve ben de bu oltaya gelmemiş gibi davranmayı beceremiyordum bir türlü. Ama bu işe kafa yordukça, Belçikalı kontun gerçekliğinden de o kadar şüphe etmeye başlamıştım... En azından Conchis'in anlattığı kadarından. De Deukans, Conchis'in yerine öne sürülen bir piyon olmaktan öte bir şey değildi. Diğerlerine kıyasla belli bir gerçekliği vardı belki, ama bu da harfi harfine olmaktan çok uzaktı.

Bu arada, maskeli oyunun devamından artık ümidi kesmeye başlamıştım. Etrafta hâlâ ses seda yoktu. Saate baktım. Yaklaşık yarım saat geçmişti. Uyuyamadım. Biraz durduktan sonra, aşağı kata süzüldüm ve müzik odasının oradan sütunlu alana çıktım. Ağaçların arasına dalıp, "tanrı" ve "tanrıça"nın gözden kaybolduğu yönde ilerledim biraz; sonra geri dönüp kumsala indim. Deniz usul usul kucaklıyordu kıyıyı, ara ara birkaç küçük çakılı sürükleyerek, kuru bir tıkırtı çıkarmalarına yol açıyordu, oysa hiç rüzgâr yoktu, çok durgundu hava. Sarp kayalıklar, ağaçlar ve ufak tekne, yıldızların ışığına, öteki dünyalara ait milyonlarca okunaksız düşünceye bulanmış bir halde sere serpe uzanmaktaydı. Gizemli güney denizi, ışıl ışıl beklemedeydi; hayat dolu, ama kimsesiz. Bir sigara içtikten sonra aynı yolu tırmanıp, olaylı eve ve odama döndüm.

31 Yine tek başıma kahvaltı ettim. Rüzgârlı bir gündü, gökyüzü her zamanki gibi masmaviydi, ama esinti büyük bir hışımla denizi aşıp, nöbetçi gibi evin önünde dikilen iki palmiyenin yapraklarını tayfunmuş gibi sallıyordu. Daha güneyde, Matapan Burnu'nun açıklarında, İyon Adaları'ndan gelen sert yaz fırtınası, *meltem* esiyordu.

Kumsala indim. Tekne yerinde değildi. Bu da "ziyaretçiler" hakkındaki epeyce şekillenmiş olan teorimi haklı çıkarıyordu – yani ya adanın

batısı ve güneyi civarındaki bir dolu ıssız koydan birinde bir yatın içindelerdi ya da beş mil kadar doğudaki bir grup ıssız adacıktan birine demirlemişlerdi. Conchis'in terasta olup olmadığını görmek için biraz açıldım koyda. Ama kimseler yoktu. Kendimi sırtüstü bırakıp, güneşten ısınmış yüzümde dalgaların o serin yalayışını hissedip, Lily'yi düşünerek bir süre sürüklendim.

Sonra kumsala baktım.

Oradaydı işte, tuzlu-gri ufak çakılların üzerinde duran harika bir figür, ardında da yamacın toprak sarısı ve yeşil otlar. Elimden geldiği kadar hızla, kıyıya yüzmeye koyuldum. O da çakılların üzerinde birkaç adım atıp durdu ve beni izledi. Nihayet ayağım yere basmıştı, her yanımdan sular damlayarak ve nefes nefese, ona baktım. Benden yaklaşık bir on metre uzaktaydı, üzerinde Birinci Dünya Savaşı yıllarına ait, çok şık ve hoş bir yazlık elbise vardı. Koyu mavi, pembe ve beyaz çizgiliydi ve elinde de aynı kumaştan püsküllü bir güneş şemsiyesi vardı. Denizden esen rüzgâr bir mücevher gibi duruyordu üzerinde. Elbisesini uçuşturup, bedenine yapıştırıyordu. Ara ara güneş şemsiyesiyle hafif çapta bir mücadeleye girişiyordu. Ve bütün bu süre zarfında rüzgârın parmakları onun o uzun, ipek gibi sarı saçlarını dalgalandırıp, boynuna ve ağzına bulaştırıyordu.

Diz boyu suda ayağa kalktığımda, yüzünde, biraz kendiyle, biraz benle dalga geçer gibi hafif bir *moue** belirdi. Üzerimize neden bir suskunluk çöktüğünü, o birkaç tuhaf dakika boyunca neden öyle birbirimize daha bir ciddi bakakaldığımızı bilmiyorum. Benim gözlerimdeki heyecan çok rahat okunuyor olmalıydı. O ise öyle genç ve öyle ürkekçe yaramaz görünüyordu ki. Sanki orada olmaması gerekirmiş, yaptığı uygunsuz kaçarmış gibi, utangaç, ama bir o kadar da şakacı bir gülüş yöneltti.

"Neptün** size dilinizi mi yutturdu yoksa?"

"Öyle büyüleyici görünüyorsunuz ki. Bir Renoir tablosu sanki."

Biraz uzaklaşıp, şemsiyesini fırıldak gibi döndürdü. Plaj terliklerimi ayağıma geçirip, bir yandan sırtımı kurulayarak, ona yetiştim. Masum bir muziplikle yan yan gülümsedi, sonra da derin hendeğin çakıllarla buluştuğu yere, yalnız bir çam ağacıyla gölgelenmiş yassı bir kayaya oturdu. Şemsiyesini kapatıp, ucuyla kayanın yanında, güneşte duran bir taşa oturmamı işaret etti. Ama ben havlumu kayanın üzerine yayıp, he-

* (Fr.) Somurtma, surat asma. (y.h.n.)

** Mitolojide deniz tanrısı (Poseidon/Yunan). (ç.n.)

men yanı başına oturuverdim. Nemli dudaklar, çıplak kollarında ayva tüyleri, sol bileğinin yukarısındaki yara, dağınık saçlar: Önceki gece karşımda duran ağır oturaklı genç yaratıktan eser yoktu.

"Şimdiye kadar gördüğüm en nefis, en hoş hayaletsiniz."

"Öyle mi?"

Gerçekten öyle düşündüğüm için söylemiştim; biraz da onu utandırmak istediğimden. Ama o gülüşünü biraz daha yaymakla yetindi.

"Diğer kızlar kim?"

"Hangi diğer kızlar?"

"Hadi ama. Şaka şakadır işte."

"O zaman bunu bozmayın lütfen."

"Neyse ki şaka olduğunu kabul ettiniz hiç değilse."

"Ben hiçbir şey kabul etmedim."

Gözlerini benimkilerden kaçırıyordu – bir yandan da dudaklarını ısırıyordu. Derin bir nefes aldım. Bir sonraki iğneleyici lafıma kaçamak cevap vermek için sabırla beklemekteydi. Ayağının ucuyla bir çakıl taşını itekledi. Şık bir ayakkabıydı, kopçalı, gri renkli keçi derisinden, içinde de üzerinde minik desenler olan beyaz bir ipek çorap vardı, bileklerinden yukarı doğru çıkan ufacık taç yapraklarının içinden çıplak teni görünüyordu ve bunlar bir on santim kadar yukarıda, elbisesinin eteklerinin altında kayboluyordu. Ayağını, o devre ait bu çekici detayı gözden kaçırmamam için bilerek uzatmış gibi geldi bana. Saçları öne doğru dalgalanıp yüzünün bir kısmını örttü. Onları geriye itmek geldi içimden ya da onu tutup sıkıca sarsmak; tam hangisi pek emin değildim. Sonunda, biraz da kendini gemi direğine bağlayan Ulysses'den yola çıkarak, gözlerimi denize doğrulttum.

"Bu farz etme oyununu yaşlı adamı memnun etmek için oynadığınızı ima edip duruyorsunuz. Eğer benim de katılmamı istiyorsanız, neden olduğunu açıklasanız iyi olur diye düşünüyorum. Özellikle de, neden onun bütün bu olup bitenden haberi olmadığına inanmam gerektiğini."

Duraksadı, ben de bir an için onu alt ettiğimi sandım.

"Bana elinizi verin. Geleceğinizi okuyayım. Biraz daha yaklaşabilirsiniz, ama elbisemi ıslatmayın sakın."

Derin bir nefes daha aldım, ama elimi de ona verdim. Belki de bu, hiç değilse bir tür dolaylı kabullenmeydi. Bileğimden hafifçe tutup, işaretparmağıyla elimdeki çizgileri takip etti. Elbisesinin açık yakasının dibinden göğüslerinin şeklini görebiliyordum; çok soluk bir ten ve yumuşacık kavislerin baştan çıkarıcı çizgisi. Bu beylik numaranın oldukça cü-

retkâr ve meydan okuyan bir tavırda yapıldığı izlenimini vermeyi başarmıştı. Parmak ucunu avcumun içinde masumca, yine de anlamlı bir şekilde dolaştırdı. Okumaya başladı.

"Uzun bir ömür süreceksiniz. Üç çocuğunuz olacak. Kırk yaşına geldiğinizde ölümden döneceksiniz. Aklınız yüreğinizden daha güçlü. Aklınız yüreğinize ihanet ediyor. Burada... hayatınızda birçok ihanet görüyorum. Bazen kendi kendinize bile ihanet ediyorsunuz. Bazen sizi sevenlere ihanet ediyorsunuz."

"Şimdi benim sorumu cevaplayacak mısınız?"

"Avuç içi olanı söyler. Neden olduğunu değil."

"Ben sizinkini okuyabilir miyim?"

"Daha bitirmedim. Hiçbir zaman zengin olmayacaksınız. Siyah köpeklerden, sert içkilerden ve yaşlı kadınlardan uzak durun. Bir dolu kızla sevişeceksiniz, ama yalnızca bir tanesini gerçekten seveceksiniz – onunla da evlenecek... ve çok mutlu olacaksınız."

"Kırk yaşında ölümden dönmeme rağmen mi?"

"Belki de kırk yaşında ölümden döndüğünüz için. Ölümden döndüğünüz yer şurası işte. Mutluluk çizgisi o noktadan sonra çok güçleniyor."

Elimi bırakıp, kendininkileri hanım hanımcık dizlerinin üzerinde kavuşturdu

"Şimdi ben okuyabilirim herhalde."

"Yapabilmekle izin istemek aynı şey değildir."

Bu ufak nezaket dersinin ardından kısa bir süre nazlı kızı oynadı, ama sonra aniden elini uzatıverdi. Ben de okuyormuş gibi yapıp aynı çizgileri takip ettim elinde; Sherlock Holmes havalarına girip oldukça ciddi okumaya çalıştım hatta. Ama bu noktada, Brixton'dan gelen ve kayıkçılıkla okçuluk delisi olan İrlandalı hizmetçileri bile bir saniyede seçebilen o en müthiş usta bile bocalardı mutlaka. Ne var ki Lily'nin elleri pürüzsüz ve kusursuzdu; her ne iş yapıyorduysa, hizmetçi olmadığı kesindi.

"Fazla oyalanıyorsunuz Bay Urfe."

"Nicholas de lütfen."

"Sen de bana Lily diyebilirsin. Ama saatlerce oturup elimi okşayamazsın."

"Yalnızca tek bir şeyi net görebiliyorum."

"Neymiş o?"

"Şu anda ortaya koyduğundan çok daha zeki olduğunu."

Çabucak elini çekti ve suratını asıp dediğimi düşündü. Ama öyle suratını asıp oturacak türde bir kız değildi. Bir tutam saç yanaklarına esti; rüzgâr giysilerinde bir lakaytlık, bir fettanlık etkisi yaratmıştı ve bu da olduğundan daha genç birini oynayışını destekleyen bir durumdu. Conchis'in esas Lily'yle ilgili olarak söylediklerini hatırladım. Yanımdaki kız cesur bir çaba içindeydi – ya da belki de roller hikâyenin tamamı anlatılmadan dağıtılmıştı. Ama dünyanın en yetenekli oyuncusu bile şimdiki rolü beceremezdi. Avcunu bana doğru hafifçe eğdi gene.

"Peki ya ölüm?"

"Kendi rolünü unutuyorsun galiba. Sen zaten bir ölüsün."

Kollarını kavuşturup gözlerini denize dikti.

"Belki de başka şansım yok."

Bu da yeni bir taktik olmalıydı. Maskesinin altında cılız bir pişmanlık, böyle belli belirsiz bir isyankârlık izi; içinde bulunduğumuz yıla ait bir işaret gördüğümü sandım. Yüzüne baktım.

"Ne demek bu?"

"Konuştuğumuz her şeyi duyuyor o. Conchis hepsinden haberdar."

"İlla ona söylemen mi gerek?" Sesim kuşkulu çıkmıştı. Başını evet anlamında salladı, maskesini tamamen çıkarmadığını biliyordum. "Haydi canım. Telepati mi yani?"

"Telepati ve..." deyip başını öne eğdi.

"Ve ne?"

"Daha fazlasını söyleyemem."

Sanki gitmeye niyetlenmiş gibi güneş şemsiyesini alıp açtı. Kenarlarından minik minik siyah püsküller sarkıyordu.

"Onun metresi misin?" Bana öyle bir bakış attı ki, ilk defa büründüğü rolden sıyrıldığı izlenimine kapıldım. "Dün geceki striptiz şovu görünce..." Ve ekledim: "Yalnızca nerede olduğumu bilmek istiyorum."

Ayağa kalkıp, çakıllığın oradan eve kadar uzanan patikaya doğru hızla yürümeye koyuldu. Arkasından koşup önünü kestim. Başı öne eğik, durdu, sonra öfkeyle karışık bir sitemle sertçe baktı. Sesi neredeyse tutku doluydu.

"Neden her zaman nerede olduğunu bilmek zorundasın? Hayal gücü diye bir şey duymadın mı hiç?"

"İyi bir hamle. Ama yetmez."

Soğuk bir ifadeyle sırıtışımı izledikten sonra gözlerini yeniden yere çevirdi.

"Şimdi neden güzel şiir yazamadığını anladım."

Sarsılma sırası bana gelmişti. O ilk hafta Conchis'e başarısızlıkla sonuçlanmış edebi tutkumdan bahsetmiştim.

"Kollarımdan tekini kaybetmemiş olmam ne fena. Kafa kafaya verip bir de onun dalgasını geçerdiniz o zaman."

Bu lafım kendi öz benliğinden geldiğini hissettiğim bir bakışı ortaya çıkarmıştı: Hızlı ve direkt bir bakış, hafifçe yana döndü.

"Bunu söylememeliydim. Özür dilerim."

"Teşekkür ederim."

"Onun metresi *değilim*."

"Ve hiç kimsenin değilsindir, umarım."

Bana sırtını dönüp denize baktı.

"Bu çok küstahça."

"Ama bütün bu saçmalıkları yutmamı beklemeniz kadar küstahça olamaz."

Elinde şemsiyesi olduğundan yüzü gizlenmişti, ama kenarından eğilip baktığımda bir kez daha ifadesinin az önce söylediğiyle çeliştiğini gördüm. Ağır oturaklıdan çok, aldığı keyfi doğru dürüst gizleyemeyen bir ağız vardı karşımda. Gözlerini benimkilere kaydırdı bir parça, ardından başıyla mendireği işaret etti.

"Şuraya kadar yürüyelim mi?"

"Eğer senaryoda öyle yazıyorsa."

Dönüp ikaz eder tarzda parmağını kaldırdı. "Aynı dili konuşmayı beceremediğimize göre yalnızca yürüyelim ama."

Gülümseyip omuz silktim: Ateşkes, ille de gerekiyorsa.

Mendirek daha da rüzgârlıydı ve saçları sürekli rahatsızlık veriyordu; nefis bir rahatsızlık hem de. Uçları güneşte uçuşup duruyordu, ışığın ipeksi kanatları. Sonunda, kapatmış olduğu şemsiyeyi elinden aldım ve o da ele avuca gelmez o tutamları yatıştırmaya uğraştı. Birdenbire farklı bir ruh haline girmişti yine. Bir dalga mendireğin ucuna çarpıp da etrafına serpintiler sıçrattığında, güneş vuran bembeyaz düzgün dişleriyle gülüp duruyor, sıçrayıp, kenara kaçıyordu. Bir iki defa kolumu tuttu, kendini bu rüzgâr ve deniz oyununa iyice kaptırmış gibiydi... Parlak çizgili elbisesinin içinde hoş, delişmen bir okul çocuğuydu sanki.

Gizlice şemsiyeye göz attım. Yeni yapılmıştı. 1915 yılından gelen bir hayaletin de yeni bir şemsiye taşıması beklenirdi elbet; ama yine de eski ve solmuş olsaydı, pek mantıklı olmamakla birlikte, daha otantik olurdu sanki.

Derken evden çan sesleri geldi. Bir önceki hafta sonu duyduğum şekilde çalmıştı, adımın ritmine uygun yani. Lily kıpırdamadan durup, dinledi. Çan sesi, rüzgârla sekteye uğrayarak, bir daha geldi.

"Nich-o-las." Yapmacık bir ciddiyetle, "Senin için çalıyor," dedi.

Ağaçların arasından yukarı baktım.

"Nedenini aklım almıyor bir türlü."

"Gitmelisin."

"Sen de benimle gelecek misin?" Başını iki yana salladı. "Neden gelmiyorsun?"

"Çünkü benim için çalmadı."

"Bence yeniden arkadaş olduğumuzu göstermemiz lazım."

Çok yakınımda duruyordu, rüzgârın savurduğu saçlarını yüzüne gelmemesi için tutuyordu. Bana sert bir bakış yöneltti.

"Bay Urfe!" Bunu tıpkı bir önceki gece söylediği şekilde, aynı soğuk ve katı telaffuzla dile getirmişti. "Benden size bir buse vermemi mi istiyorsunuz yani?"

Bu müthişti işte; 1915'lerin yaramaz kızı, yavan bir Viktoryen şakasıyla dalga geçiyordu; tatlı bir çifte çıkarma; dahası bunu yaparken hem abes hem de tatlı görünmeyi başarıyordu. Gözlerini yumup yanağını uzattı ve ben daha dudaklarımı yeni değdirmişken geri çekildi. Öylece durup, öne eğdiği başını izledim.

"Elimden geldiğince çabuk döneceğim."

Hem fena halde cazibesine kapıldığımı, hem de kesinlikle oyuna gelmediğimi belli ettiğine inandığım bir bakış eşliğinde şemsiyesini geri verdim, sonra da yanından ayrıldım. İkide bir dönüp arkama bakarak, patikadan yukarı çıktım. O da iki kere mendirekten el salladı. Dik bayırın tepesine varınca, en seyrek ağaçların arasından eve yol aldım. Müzik odasının kapısının yanında, çanın yanı başında duran Maria'yı seçebiliyordum artık. Ama çakıllığa adımımı daha yeni atmıştım ki, dünya başıma yıkıldı. Ya da bana öyle geldi.

Elli metre ya var ya yoktu, terasta, yüzü bana dönük bir figür belirdi. Bu Lily'ydi. O olamazdı, ama oydu. Rüzgârla dalgalanan aynı saçlar; elbise, güneş şemsiyesi, endam, yüz, her şey aynıydı. Tam tepemde, beni tamamen yok sayarak, gözlerini denize dikmişti.

Bu zalim, insanı altüst eden, konumlandırılamaz bir şoktu. Besbelli ki, az önce kumsalda bıraktığım kızla bunun aynı kız olmasına inanmam bekleniyordu, ama ben daha ilk birkaç saniye içinde o olmadığını anladım. Öte yandan ona o kadar çok benziyordu ki, bir tek açıklaması ola-

bilirdi – ikiz kardeşiydi. Ortada iki tane Lily vardı. Düşünecek zamanım yoktu. Terastaki Lily'nin yanında başka bir figür belirdi.

Bir erkekti bu ve Conchis olamayacak kadar uzun boyluydu. Daha doğrusu ben erkek olduğunu düşündüm; belki "Apollon" ya da "Robert Foulkes" – hatta belki de "de Deukans"tı. Tam göremiyordum, çünkü figür baştan aşağı siyahlara bürünmüştü, o güneşte her yanı örtülüydü ve yüzünde de o ana dek gördüğüm en korkunç maske vardı: Uzun bir burnu ve sivri kulakları olan koskocaman siyah bir çakal başı. Sahip ve köle, ölüm saçan ve narin genç kız olarak öylece duruyorlardı. Bu ilk görsel şokun neredeyse hemen ardından, belli belirsiz bir acayiplik fark ettim; bir korku dergisindeki resmin aşırı abartılı ürkünçlüğünü taşıyordu. Kuşkusuz dehşet saçan bir örneklemeydi, ama bilinçaltını olduğu kadar sağduyuyu da altüst ediyordu bu.

Gene, hiç doğaüstü bir durum hissetmemiştim, bunun oyunda dönen bir başka çirkin dolaptan öte bir şey olduğuna da inanmıyordum, kumsaldaki sahnenin daha sevimsiz bir haliydi. Tabii bu korkmadığım anlamına gelmiyor. Korkmuştum, hem de çok, ama korkum her an her şeyin olabileceğini bilmemden kaynaklanıyordu. Bir de bu oyunda hiçbir sınırın, hiçbir normal sosyal kuralın ya da geleneğin olmadığını bilmemden.

Herhalde bir on saniye filan öylece kalakaldım. Şimdi Maria yanıma geliyordu; ve iki figür, sanki ona görünmek istemiyormuş gibi, kenara kaçtılar. Lily'nin *Doppelgänger*'i siyah el tarafından buyurgan bir tavırla omzundan geriye çekildi. Son anda gözlerini aşağı çevirip bana baktı, ama yüzünde hiçbir ifade yoktu.

Siyah köpeklerden uzak dur.

Gerisin geri patikaya doğru koşmaya başladım. Omzumun üzerinden bir bakış attım. Terastaki figürler yok olmuşlardı. Aşağının görünebildiği meyile, daha otuz saniye önce Lily'nin bana kumsaldan el sallayışını en son izlediğim yere vardım. Mendirekte kimsecikler yoktu; küçük koyun bu ucu bomboştu. Daha da aşağılara, neredeyse kumsalın tamamını ve patikanın çoğu kısmını görebileceğim, bankın durduğu küçük düzlük alana indim. Mağrur bir edayla kabarık parlak elbisenin belirmesini bekledim. Küçük mağarada ya da kayalıkların arasında gizleniyor olmalı diye düşündüm. Sonra da, bekledikleri şekilde davranmamam gerektiğini. Arkamı dönüp, eve çıkan yolu tırmanmaya koyuldum.

Maria hâlâ sütunluk alanın kenarında beni bekliyordu. Yanında şim-

* (Alm.) Bir kişinin tıpatıp aynısı. (y.h.n.)

di bir de adam vardı. Hermes'i, eşeği olan suskun adamı tanımıştım. Siyahlara bürünmüş adam o da olabilirdi pekâlâ, boyu posu uygundu, ama pek bir kendi halinde görünüyordu, yalnızca bir seyirci gibi. Hemen Yunanca, *"Mia stigmi,"* dedim, yani bir saniye, ve yanlarından geçip içeri girdim. Maria'nın elinde bir zarf vardı, ama hiç aldırmadım. İçeri girer girmez koşar adım Conchis'in odasına çıkan merdivenleri çıktım. Kapısını çaldım. Hiç ses yoktu. Bir daha çaldım. Sonra kolu indirmeyi denedim. Kilitliydi.

Tekrar aşağıya indim ve bir sigara yakıp, kendime gelmek için müzik odasında duraksadım.

"Bay Conchis nerede?"

"Then eine mesa." Evde değil. Maria yine zarfı kaldırdı, ama ben yine görmezden geldim.

"Nereye gitti?"

"Ephyge me ti varca." Tekneyle gitti.

"Nereye?"

Bilmiyordu. Zarfı aldım. Üzerinde *Nicholas* yazıyordu. İki tane katlanmış kâğıt vardı.

Biri Conchis'in notuydu.

> Sevgili Nicholas, bugün akşama kadar kendi kendinize oyalanmanızı rica edeceğim. Beklenmedik bir iş dolayısıyla hemen Nauplia'ya gitmem icap ediyor.
>
> M.C.

Diğeri bir radyogramdı. Adada hiçbir telefon ya da telgraf hattı yoktu, ama Yunan sahil güvenlik birimi ufak bir radyo istasyonu kullanıyordu.

Bir önceki akşam Atina'dan gönderilmişti. Conchis'in neden gitmek zorunda kaldığını ortaya çıkaracağını sanmıştım. Gelgelelim üç dakika içinde üçüncü bir şok daha yaşadım. Altındaki ismi görmüştüm. Şöyle diyordu:

> GELECEK CUMA GERİ DÖNÜYORUM STOP ÜÇ GÜN BOŞUM STOP HAVAALANINDA ALTIDA STOP LÜTFEN GEL ALISON.

Cumartesi günü öğleden sonra gönderilmişti. Başımı kaldırıp Maria'yla Hermes'e baktım. Bomboş gözlerle, yalnızca izliyorlardı.

"Bunu ne zaman getirdiniz?"

Cevabı Hermes verdi. "*Proi proi.*" Sabah erkenden.

"Getirmeniz için kim verdi?"

Bir hoca. Dün akşam, Sarantopoulos'un yerinde.

"Neden daha önce vermediniz bana?"

Hermes omuz silkip Maria'ya baktı ve o da omuz silkti. Bunun Conchis'e verildiğini ima eder gibi bir halleri vardı. Bu Conchis'in hatasıydı. Notu tekrar okudum.

Hermes bir cevap göndermek isteyip istemediğimi sordu; köye geri dönüyordu. Hayır dedim, cevap filan yok.

Hermes'e baktım. Donuk gözü en ufak bir ümit vermiyordu. Yine de sordum: "Bu sabah iki genç bayan gördün mü?"

Maria'ya baktı. O da, "Hangi genç bayanlar?"

Gözlerimi tekrar Hermes'e çevirdim. "Sen?"

"*Ochi.*" Başını arkaya attı.

Kumsala geri döndüm. Gözümü patikanın tepesinden hiç ayırmıyordum. Aşağı inince doğrudan mağaraya gittim. Lily'den hiç iz yoktu. Birkaç dakika bekleyince kumsalın herhangi bir yerinde saklanmadığına ikna oldum. Gözlerimi yukarı, ufak hendeğin oraya çevirdim. Oraya tırmanıp, doğuya kaçmak mümkündü, ama bu da pek inandırıcı gelmiyordu kulağa. Bir kayanın arkasına çömelmişse diye biraz yukarılara tırmandım. Ama kimsecikler yoktu.

32

Ufak çam ağacının altına oturup, gözlerimi denize diktim ve karman çorman olmuş kafamı toparlamaya çalıştım. İkizlerden biri yanıma gelip, benimle konuşmuştu. Sol bileğinde bir yara vardı. Diğeriyse *Doppelgänger* görevi görüyordu. Asla ona yaklaşamayacaktım. Onu terasta, yıldızların ışığında görecektim belki, ama hep uzaktan. İkizler meselesi – tuhaftı, ama bunun olabilirliğini görecek kadar Conchis'i tanımaya başlamıştım artık. Eğer insan çok zenginse... neden en nadir olana yönelmesindi ki? En acayip ve en nadir olana?

Bildiğim Lily'ye konsantre oldum, yani yara izi olan Lily'ye. Bu sabah, hatta dün gece kendini bana çekici göstermeyi amaçlamıştı ve eğer gerçekten Conchis'in metresi idiyse, onun buna nasıl izin verdiğini ve bizi o kadar bariz bir şekilde nasıl yalnız bıraktığını anlayamıyordum,

* Hayır. (y.h.n.)

şüphelendiğimden çok daha derin bir sapıklığı varsa o başka tabii. Lily güçlü bir biçimde benimle oyun oynadığı izlenimini veriyordu – Conchis'in buyrukları doğrultusunda rolünü yerine getirdiği kadar, eğleniyordu da. Ama bir erkekle kadın arasında oynanan bütün oyunlar, en ayakları yere basanı da dahil, içten içe bir cinsellik içerir; ve işte o da kumsalda neredeyse samimi denebilecek bir edayla beni cezbetmeyi hedeflemişti. İhtiyarın emirleri doğrultusunda yaptığı bir şey olmalıydı bu da, yine de o flörtçü, yaramaz halinin ardında farklı bir tür keyif aldığını yakalamıştım – ve bu da yalnızca bir oyun için kiralanan bir oyuncuyla pek bağdaşmıyordu. Dahası, "performans"ı, bir profesyonelinkinden çok hevesli bir amatörünkine yakındı. Görünenin altındaki her şey, onun benimkine çok benzer bir dünyadan ve geçmişten geldiğini ima ediyordu: Hem doğuştan terbiyeli, hem de doğuştan İngiliz ironisine sahip bir kız. Teatral olarak ifade edecek olursak, sonuç, bu kadar şaşaalı hazırlıklara rağmen, gerçek tiyatroda arzu edilen mutlak bir yanılsamadan çok, ailecek oynanan bir sessiz sinema etkisiydi; her bir bakışıyla ve esprisiyle benimle oynadığını açıkça ortaya koyuyordu. Aslında, fiziksellikten öte, onda beni çeken şeyin bu olduğunu biliyordum. Bir bakıma, haddinden fazla bir flört durumu söz konusuydu. Bir önceki hafta, onun o anlamlı gülüşünü gördüğüm andan beri kovalayan rolündeydim. Kısacası, Lily'nin bu sessiz filmdeki rolü beni baştan çıkarmaksa, baştan çıkmalıydım. Bu konuda yapabileceğim hiçbir şey yoktu. Hem tensel zevklere düşkün hem de maceraperest biriydim, bir de artık dizelerle olmasa bile olaylarla dirilmeyi uman yenik bir şair. Madem sunulmuştu, dalgayı içmek gerekiyordu.

Ve bu noktadan Alison'a vardım. Radyogramı göze kaçan bir kum tanesi etkisindeydi, hem de tam da özellikle net görmeye çabalarken. Ne olduğunu tahmin edebiliyordum. Önceki pazartesi günü gönderdiğim mektup Londra'ya cuma ya da cumartesi varmıştı, o ise o gün yurtdışında uçuştaydı ve belki de Ellenikon Havaalanı'nda boş boş yarım saat geçirme fikri canını sıkmıştı – birden içinden gelmişti işte, telgraf. Ama bu telgraf davetsiz bir misafir gibiydi – lüzumsuz gerçekliğin hazza, artık yapay olan bir görevin içgüdüye yaptığı bir ziyaret. Adayı bırakıp gidemezdim, Atina'da üç gün harcayamazdım. Lanet olası notu tekrar okudum. Bunu Conchis de okumuş olmalıydı – zarf yoktu çünkü. İlk önce okula geldiğinde Demetriades açmıştı demek.

Böylece Conchis Atina'ya davet edildiğimi öğrenmiş bulunuyordu – ve bunun bahsettiğim kız, yani "yüzmem" gereken kız olduğunu tahmin

etmişti. Belki de bu yüzden gitmesi gerekmişti. Gelecek hafta sonu için iptal edeceği düzenlemeler olabilirdi. Conchis'in beni yeniden davet edeceğini, ara tatilde dört gün boyunca orada olacağımı ve Alison'ın da isteksizce yaptığım teklifi umursamayacağını sanmıştım.

Bir karara vardım. Yüz yüze gelme hatta Alison'ın adaya gelişinin yaratabileceği yakınlık hissi düşünülemezdi bile. Ne olacaksa –eğer görüşeceksek– Atina'da olmalıydı. Eğer Conchis beni davet edecek olursa kolayca bir bahane uydurup gitmeyebilirdim. Ama davet etmeyecekse de elimde Alison vardı zaten. Her şekilde kazançlıydım.

Çan gene benim için çaldı. Öğle yemeği vakti gelmişti. Eşyalarımı toparlayıp, güneşten mayışmış halde, ağır ağır patikayı tırmandım. Ama bir yandan da, maskeli oyunda meydana gelecek herhangi bir olaya karşı son derece tetikte, çaktırmadan dört bir yanımı kolaçan etmeye çalışıyordum. Rüzgârla salınan ağaçların arasından eve yürürken yeni bir tuhaf şeklin belirmesini bekledim, kim bilir belki de bu defa ikizleri beraber görürdüm. Ama yanılmıştım. Hiçbir şey olmadı. Öğle yemeğim sofrada hazırdı; tek kişilik. Maria ortalıkta görünmedi. Muslin örtünün altında *tarama salata*, haşlanmış yumurta ve bir tabak malta eriği duruyordu.

Esen sütunlu verandada yemeğin sonuna geldiğimde artık Alison'ı aklımdan çıkarmış, Conchis'in sunabileceği her türlü şeye hazırdım. İşleri daha kolaylaştırmak için bir önceki pazar günü uzanıp Robert Foulkes okuduğum çam ağaçlarının oraya gittim. Yanıma kitap almamıştım, onun yerine sırtüstü uzanıp gözlerimi kapattım.

33 Biraz uyuklamama bile fırsat verilmemişti. Daha uzanalı beş dakika bile olmamıştı ki bir hışırtı duydum ve aynı anda sandal ağacı kokusunu da. Uyuyormuş gibi yaptım. Hışırtı yaklaştı. Çam iğnelerinden gelen minik çıtırtıları duydum. Ayakları tam başımın arkasındaydı. Daha yüksek sesli bir hışırtı geldi; oturmuştu, hem de çok yakınıma. Bana bir kozalak atacağını, burnumu gıdıklayacağını falan sandım. Ne var ki çok alçak sesle Shakespeare'den dizeler okumaya koyuldu.

"Korkma; her köşesinden ya bir gürültü gelir bu adanın,
Ya bir ses, ya da ezgi: Ama hepsi hoştur,

Zarar vermez insana. Bazen bir ağızdan
Binlerce çalgı çınlar kulağımda.
Öyle sesler var ki,
Uzun bir uykudan uyanmış olsam bile,
Yine uyutur beni; sonra da rüyamda
Bulutlar açılır ve hepsi, üzerime yağmaya hazır
Hazineler gösterir bana; öyle ki, uyandığımda,
Yeniden uykuya dalayım diye ağlarım."

Hiç sesimi çıkarmadım ve gözlerimi kapalı tuttum. Kelimelerle oynuyor, onlara bambaşka anlamlar yüklüyordu. Kısık tatlı bir ses ve tepemde salınan çamlar. Durdu, ama benim gözlerim hâlâ kapalıydı.

"Devam et," diye mırıldadım.

"Onun cinlerinden biri sana eziyet etmeye geldi."

Gözlerimi açtım. Dışarı fırlamış ateş kırmızısı gözleri olan şeytani bir yeşil-siyah surat ters ters bana bakıyordu. Ayağa fırladım. Bir sopanın ucunda bir Çin karnaval maskesi taşıyordu, sol elindeydi. Yara izini gördüm. Öbür kıyafetlerini çıkartıp, uzun kollu beyaz bir bluz ve uzun gri bir etek giymişti ve saçlarını da siyah bir kadife kurdeleyle at kuyruğu yapmıştı. Maskeyi bir kenara ittim.

"Senden de Caliban olmamış hiç."

"O zaman benim rolümü sen oynasan daha iyi olur belki."

"Ben Ferdinand'ı oynamayı umuyordum."

Maskeyi tekrar biraz yukarı kaldırıp, kararlı bir katılık içeren sorgulayıcı gözlerle tepesinden doğru bana baktı. Oyunun sürdüğü açıktı, ama daha farklı, hayli samimi bir şekle bürünmüştü.

"Yeterince yetenekli olduğuna emin misin peki?"

"Yetenekteki eksikliklerimi duyguyla telafi etmeye çalışıyorum ben de."

Gözlerine hafif bir alaycı pırıltı yerleşti. "Yasak."

"Prospero mu koydu bu yasağı?"

"Belki."

"Shakespeare'in oyununda da böyle başlamıştı. Yasaklarla." Gözlerini yere çevirdi. "Ama tabii onun Miranda'sı çok daha masumdu."

"Ferdinand'ı da."

"Farklı olarak, ben hep doğruyu söylüyorum sana. Sense sadece yalan."

* *Fırtına*, William Shakespeare, çev.: Bülent Bozkurt, Remzi Yayınları, 2003.

Gözleri hâlâ yere çevrili, dudaklarını ısırdı. "Doğru konuştuğum da oldu."

"Şu beni uyardığın siyah köpekten mi bahsediyorsun?" deyip çabucak ekledim, "Ve Allah aşkına bana hangi siyah köpek deme."

Eteğiyle örtülü dizlerini sarmalayıp arkasına yaslandı ve gözlerini arkamdaki ağaçlara dikti. Ayağında siyah renkli, yukarı kadar bağcıklı tuhaf çizmeler vardı. Şimdi, köhne bir köy okulu öğretmeni havasındaydı ya da Bayan Pankhurst* falan, dişiliğini sergilemedeki ilk ürkek girişimiydi. Uzun süre sesini çıkarmadı.

"Hangi siyah köpek?"

"Bu sabah ikiz kardeşinin yanındaki."

"Benim kardeşim falan yok."

"Hadi canım sen de." Ağırlığımı dirseğime verip, yeniden arkaya yaslanarak ona gülümsedim. "Nereye saklanmıştın?"

"Eve gittim."

İşe yaramamıştı, diğer maskesini çıkartmıyordu bir türlü. Açık vermeyen yüzünü inceleyip, sigarama uzandım. Kibriti çakışımı, sonra birkaç nefes çekişimi seyretti, derken beklenmedik bir anda elini uzattı. Sigarayı verdim. Yeni içmeye başlayanların yaptığı stilde dudaklarını içe kıvırıp; küçük bir nefes çekti, sonra daha derin bir nefes ve öksürmeye başladı. Başını dizlerinin arasına gömüp, geri almam için sigarayı uzattı; gene öksürdü. Ben de onun ensesine, zayıf omuzlarına baktım; ve aklıma önceki gece gördüğüm o çıplak peri geldi, bu da aynı onun gibi ince, küçük göğüslüydü ve onunla aynı boylardaydı.

"Nerede eğitim gördün?" diye sordum

"Eğitim mi?"

"Hangi tiyatro okulu yani? RADA** falan mı?" Cevap vermedi. Biraz daha üzerine gittim. "Var gücünle beni baştan çıkarmaya çalışıyorsun. Neden?"

Bu sefer gücenmiş gibi yapmaya kalkışmadı. Durumdaki ilerlemeler söylenmemişlerle daha iyi fark ediliyordu; sahte tavırların düşmesiyle. Başını kaldırıp, tek kolundan destek alarak oturdu yine, hafiften diğer tarafa dönmüştü. Sonra maskeyi kaldırıp, peçe gibi yüzüne tuttu yine.

"Ben gizemlerin anası Astarte'yim."

O insanı bir hoş eden gri-menekşe gözleri kocaman açılmıştı, gü-

* Emmeline Pankhurst (1880-1958). İngiltere'de kadınlara oy hakkı verilmesi için mücadele edenlerin lideri, kadın hakları savunucusu. (ç.n.)

** Royal Academy of Dramatic Art. (ç.n.)

lümsedim, ama cılız bir gülüştü bu. Doğaçlamalarının artık iyice kabak tadı vermeye başladığını bilmesini istiyordum.

"Üzgünüm, ama ben ateistim."

Maskeyi indirdi.

"O zaman sana inanmayı öğretmem gerekecek."

"Gizeme inanmayı mı?"

"Ve başka şeylere."

Denizden gelen bir motor sesi duydum. O da duymuş olmalıydı, ama hiç belli etmedi.

"Seninle buralardan uzak bir yerlerde görüşmek isterdim."

Eğik başını kaldırıp, ağaçların arasından doğru güneye baktı. Birdenbire sesi çok daha modern bir tonda çıkmıştı.

"Gelecek hafta sonuna ne dersin?"

Hemen o an Alison'dan haberi olduğunu anladım; ama ben de hiçbir şeyden haberim yokmuş gibi yapabilirdim pekâlâ.

"Neden olmasın?"

"Maurice hayatta izin vermez buna."

"İzin alma yaşını çoktan geçmişsin."

"Atina'da olman gerektiğini sanıyordum."

Bir süre sesimi çıkarmadım. "Şurada yaptığın maskaralıkları bir açıdan diğerleri kadar eğlenceli bulmadım."

Şimdi o da, sırtı bana dönük, ağırlığını dirseğine vermişti. Nihayet ağzını açtığında daha alçak bir sesle konuştu.

"Duygularının tamamen karşılıksız olduğunu söyleyemem."

İçimde bir heyecan uyandığını hissettim – bu ciddi bir ilerlemeydi. Doğruldum, böylece en azından yüzünün yan tarafını gözleyebilirdim. Kapanık ve gönülsüzdü, öte yandan artık rol yapmayı da bırakmış gibiydi.

"Öyleyse bunun bir oyun olduğunu kabul ediyorsun?"

"Kısmen."

"Sen de gerçekten aynısını hissediyorsan, çözümü kolay – neler olduğunu anlat bana. Özel hayatıma neden bu kadar burun sokulmak zorunda?"

Başını iki yana salladı. "Burun sokulmuyor. Lafı geçmişti. Hepsi bu."

"Atina'ya gitmiyorum. Aramızdaki her şey bitti." Hiçbir şey söylemedi. "Buraya gelişimin bir nedeni de buydu. Yani Yunanistan'a. Saçma sapan olmaya başlayan bir şeyden uzaklaşma isteği." Ve ekledim: "Avustralyalı ve uçak hostesi."

"Peki onu artık?.."

"Artık ne?"

"Sevmiyor musun?"

"O tür bir ilişki değildi." Yine bir şey söylemedi. Yerden bir kozalak almış, onu inceliyordu ve sanki tüm bu konuşulanları utanç verici buluyormuş gibi evirip çeviriyordu elinde. Ama şimdi gerçekten mahcup bir hali vardı sanki, yalnızca rolüyle alakalı değildi bu; bir de tedirgindi, sanki bana güvenip güvenemeyeceğini bilmiyormuş gibi. "İhtiyarın sana ne söylediğini bilmiyorum," dedim.

"Yalnızca kızın seni görmek istediğini söyledi."

"Sadece arkadaşız artık. Sürmeyeceğini ikimiz de biliyorduk. Ara ara yazışıyoruz işte." Ve ekledim: "Avustralyalıların nasıl olduklarını bilir misin?" Başını hayır anlamında salladı. "Kültürel açıdan tam bir felaketler. Gerçekten kim olduklarını, nereye ait olduklarını bilmezler. Bir yanı çok... münasebetsizdi. Anti-İngiliz. Diğer yanıysa... ben aslında onun için üzülüyordum galiba."

"Siz ikiniz... karı koca hayatı mı sürmüştünüz?"

"Bunu bu şekilde ifade etmek tuhaf cidden ama, birkaç hafta." Sanki verdiğim bu kişisel bilgiye teşekkür edercesine, ciddi bir edayla başını öne doğru salladı. "Bir de bu meseleyle neden bu kadar ilgilendiğini söyleyebilirsen çok memnun olurum."

Buna karşılık olarak yalnızca, insanların bir soruyu cevaplayamayacaklarını fark ettiklerinde yaptıkları gibi başını yana eğdi, ama bu basit davranış sözcüklerden çok daha doğal bir yanıt olmuştu. Neden ilgilendiğini bilmiyordu. Ben de anlatmayı sürdürdüm.

"Phraxos'ta pek mutlu değildim. Yani, ta ki buraya gelinceye kadar. Ben, şeyy, epey yalnızdım. Bu kıza âşık olmadığımı... biliyordum. Sadece başka biri yoktu. Hepsi bu."

"Belki onun için sadece *sen* vardın."

Alaycı bir şekilde gülümsedim. "Hayatında bir dolu adam var onun. Gerçekten. Ben İngiltere'den ayrıldığımdan beri en az üç kişi oldu." Beyaz bluzunun arkasında endişeli zikzaklar çizerek koşturan bir karınca vardı, uzanıp bir fiske vurdum. Bunu yaptığımı fark etmiş olmalıydı, ama dönüp bakmadı. "Ah keşke şu oyunu oynamayı bıraksaydın. Senin gerçek hayatında da bu tür ilişkiler vardır mutlaka."

"Yok." Gene başını iki yana salladı.

"Ama gerçek bir hayatın olduğunu kabul ediyorsun herhalde. Bu durumda hayrete düşmüş gibi yapman saçma olur."

"Burnumu sokmak istememiştim."

"Oyununu gördüğümü biliyorsun. Bu artık çok aptalca olmaya başladı."

Bir an sessiz kaldı, sonra oturduğu yerde yüzünü bana çevirdi. Her iki yana çabucak bir bakış atıp, ardından da doğrudan gözlerimin içine baktı; sorgulayıcı ve güvensizdi, ama hiç değilse az önce söylediğimi kısmen doğruluyordu. Bu arada görünmez tekne gitgide daha yaklaşıyordu. Besbelli ki burna yönelmişti.

"İzleniyor muyuz?" diye sordum.

Belli belirsiz omuz silkti. "Burada her şey izlenir."

Etrafa bakındım, ama hiçbir şey göremedim. Gözlerimi yeniden ona diktim. "Olabilir tabii. Ama her şeyin duyulduğuna inanmamı bekleme benden."

Dirseklerini dizlerinin üzerine koyup, çenesini ellerine dayadı ve gözlerini arkamda bir yerlere dikti.

"Bu tıpkı saklambaç gibi Nicholas. Ebenin oynamak istediğinden emin olmak gerek. Diğeri de saklandığı yerden çıkmamalı. Yoksa oyun falan kalmaz."

"Bulunduğunuzu kabul etmediğiniz zaman da oyun kalmaz. Ele geçtiğinizde." Ve ekledim: "Sen Lily Montgomery değilsin. Öyle biri vardıysa o da tabii."

Kısa bir bakış attı bana. "Vardı."

"Ama ihtiyar bile onun sen olmadığını kabul ediyor. Dahası, nasıl bu kadar emin olabiliyorsun ki?"

"Çünkü ben varım."

"Sen onun kızı mısın yani?"

"Evet."

"İkiz kardeşinle birlikte."

"Tek çocuğum ben."

Bu kadarı fazlaydı. O daha yerinden kımıldayamadan ayağa kalkıp, omuzlarından sıkıca tutarak öyle bir baskı uyguladım ki durup gözlerimin içine bakmak zorunda kaldı. Gözlerindeki o bariz korkuyu görünce iyice üzerine gittim.

"Şimdi beni iyi dinle. Tüm bu olanlar çok komik. Ama senin bir ikiz kardeşin var ve sen de bunu biliyorsun. Bir görünüp bir kaybolma numaraları yapıyorsunuz ve sana da bu eski dönem diyaloglarında, mitojide ve işte daha ne varsa bunlarda böyle hoş bir rol düşmüş. Ama saklayamayacağın bazı şeyler var. Akıllı kızsın. Ve fiziksel olarak en az be-

nim kadar gerçeksin." İnce bluzunun üstünden doğru omuzlarını daha da bir sıktım, irkildi. "Tüm bunları ihtiyarı sevdiğinden mi, karşılığında para aldığından mı, eğlencesine mi, neden yapıyorsun bilmiyorum. Senin, ikizinin ve o diğer arkadaşlarının nerelerde takıldığınızı bilmiyorum. Çok da umurumda değil zaten, çünkü bu kesinlikle olağanüstü bir fikir, senden hoşlanıyorum, Maurice'den de hoşlanıyorum, onun yanında hangi rolü istersen, sonuna kadar onu oynamaya da hazırım... ama lütfen bunu hep böyle bu kadar ciddiye almayalım. Oyununu oyna tamam. Ama Allah aşkına boşa kürek çekmeyi de bırak artık. Tamam mı?"

Gözlerimi gözlerinden ayırmaksızın durdum biraz ve kazandığımı anladım. Korku yerini teslimiyete bırakmıştı.

"Off çok acıdı. Altımda taş mı var ne?"

Zafer onaylanmıştı; konuşmasındaki gündelik tını gözümden kaçmamıştı.

"Böylesi daha iyi."

İleride bir yerde diz çöktüm, sonra kalkıp bir sigara yaktım. O da doğrulup biraz gerindi ve arkasını ovuşturdu, onu yere bastırdığım kısımda gerçekten de bir kozalak vardı; sonra dizlerini kendine doğru çekip, yüzünü gömdü. Azıcık üzerine gitmeyle meseleyi halledebileceğimi nasıl daha önce fark edemedim diye düşünerek, gözlerimi üzerine diktim. Kollarıyla dizlerini sarmalayıp, yüzünü dizlerine daha da bir sıkı bastırdı. Sessizlik oldu, epey bir süre öyle kaldı. Biraz geç de olsa, ağlıyormuş gibi yaptığını fark ettim.

"Seni bu da kurtaramaz."

Birkaç saniye hiç aldırmadı bana, ama sonra kafasını kaldırıp hüzünlü bir şekilde baktı. Gözyaşları gerçekti, kirpiklerinden anlaşılıyordu. Boş gözlerle uzaklara baktı, ardından elinin tersiyle yaşlarını sildi.

Yanına çömeldim; sigaramı uzattım ve o da aldı.

"Sağ ol."

"Seni incitmek istememiştim."

Sigaradan, acemice değil, normal bir nefes çekti.

"Denedim."

"Sen müthiştin... Bunun benim için ne kadar tuhaf bir deneyim olduğunu bilemezsin. Harika bir tuhaflık. Yalnızca, bilirsin ya, bu insanın gerçeklik hissiyle ilgili. Tıpkı yerçekimi gibi. İnsan belli bir süre sonra karşı koyamıyor."

Mahcup mahcup, garip bir kasvetle, yüzünü buruşturdu. "Ne demek istediğini ne kadar iyi anladığımı bilemezsin."

Yeni bir yol açılmıştı önümde: Rolünü baskı altında oynuyor olma olasılığı.

"Can kulağıyla seni dinliyorum."

Bir kez daha arka tarafıma doğru baktı.

"Bu sabah söylediğin... hani bir tür senaryo var demiştin. Seni bir yere götürüp bir şey göstermem gerekiyor. Sadece bir heykel."

"İyi. Götür o zaman." Ayağa kalktım. Dönüp, sigarasını dikkatle yerde söndürdükten sonra farklı bir munis bakış attı.

"Bana... kendime gelmek için biraz fırsat verir misin? Yani bir beş dakika filan üstüme gelmesen?"

Saatime baktım. "Altıda olabilir. Ama ondan bir saniye fazla olmaz." Elini uzattı ve ayağa kalkmasına yardım ettim, sonra da bırakmadım elini. "Bir de ben, bu kadar olağanüstü çekici bulduğum bir kızı daha yakından tanımak isteyişimi üstüne gelmek olarak adlandırmazdım."

Gözlerini yere indirdi. "Bu kızın senden daha az... tecrübeliymiş gibi rol yapmasına gerek yok herhalde."

"Bu onu daha az çekici yapmaz."

"Gideceğimiz yer fazla uzak değil. Şuranın tepesinde hemen," dedi.

El ele yokuş yukarı çıkmaya başladık. Bir süre sonra elini daha da sıktım ve o da aynı şekilde karşılık verdi. Bu cinsellik içeren bir hareket olmaktan çok bir arkadaşlık sözüydü, öte yandan onun kendisi hakkındaki son sözünü gayet inandırıcı bulmuştum. Sadece bakışlarından belli değildi bu, fiziksel bir temas söz konusu olduğunda, genelde çekingenlik ve müşkülpesentlik karışımı bir tavrın sindiği olağanüstü hoş yüz hatlarına sahipti. O göstermelik cüretkârlığının altında, oynamakta olduğu ikiyüzlü geçmişi hissettim, nefis bir masumiyet, hatta bakire hayaleti; zamanı geldiğindeyse içinden söküp atmak için son derece iyi donatılmış olduğumu hissettiğim bir hayalet. Bir de efsanevi bir labirente girmiş olmanın, böyle ayrıcalıklı olmanın verdiği pervasız, muhteşem ve eski zamanlardan kalma bir his vardı içimde. Yerinde olmak istediğim kimse yoktu artık, Ariadne'mi* bulmuştum işte ve elinden tutmuştum. Daha o anda, geçmişte kızlarla yaşadığım bütün ilişkilerim, bencilliğim, kabalığım, hatta yakın zamanda Alison'a burun kıvırıp geçmişe gömüşüm bile temize çıkabilirdi artık. Bu hep böyle olacaktı ve ben de bunu içten içe biliyordum hep.

* Yunan mitolojisinde Kral Minos'un kızı. Theseus'un labirentten çıkmasına yardımcı olmuştu. (ç.n.)

34 Beni çamların arasından geçirip, bir hafta önce aşmaya çalıştığım hendeğin daha da tepelerine çıkardı. Tam karşıda, kaba basamaklardan oluşan bir patika vardı. Diğer tarafa geçip, daha alçak bir bayırın tepesindeki küçük bir çukurluk alana, denize nazır doğal bir minik amfitiyatroyu andıran bir yere vardık. Zeminin tam ortasında, şekilsiz bir kayanın üzerindeki kaidede bir heykel dikiliydi. Görür görmez tanıdım onu. Yüzyılın başlarında Euboea yakınlarında denizden çıkarılan ünlü Poseidon'un bir kopyasıydı. Odamda kartpostalı dururdu hatta. Adam bütün haşmetiyle, bacakları ayrık, görkemli kolu güneyde denize yönelmiş bir halde dikilmişti; tüm insanlık tarihi boyunca yapılmış pek çok eser gibi gizemli bir soyluluğu ve acımasız bir yüceliği vardı; Henry Moore kadar modern ve üzerinde durduğu kaya kadar da eskiydi. Conchis'in bana bunu nasıl olup da daha önce göstermediğine şaşırdım; böyle bir kopyanın ufak bir servet değerinde olduğunu biliyordum; ve bunu bu kadar lakaytça saklamak, bir köşeye atıp, bundan hiç söz etmemek... Aklıma yine de Deukans gelmişti – ve müthiş dramatik yeteneğiyle sürprizleri zamanı geldiğinde ortaya çıkarmadaki mahareti.

Öylece durup heykele baktık. Etkilenmiş yüzüme bakıp gülümsedi, sonra da heykelin arkasındaki bayırın tepesinde, bir badem ağacının gölgesinde duran ahşap banka kadar ilerledi. Ağaçların tepesinden deniz gözüküyordu, ama kıyıya yakın herhangi birinin heykeli görmesi mümkün değildi. Lily zarafeti bırakıp, giysilerinin sadece bir kostüm olduğunu kabul edercesine, doğal bir şekilde oturdu banka. Bu bir nevi kıyafetinden sıyrılıştı. Biraz ilerisine oturdum ben de, ona baktığımın farkında olmalıydı. "Soluklanma süresi" sona ermişti. Ama o hâlâ gözlerini benden kaçırıyor, hiçbir şey söylemiyordu.

"Gerçek adını söylesene bana."

"Lily'yi beğenmedin mi?"

"Victoria döneminden garson bir kız için şahane bir isim."

Gülümsedi, ama çok zorakiydi. "Asıl adımı daha çok sevmiyorum." Ve ekledi: "Julia olarak vaftiz edilmişim, ama kendimi bildim bileli Julie derler."

"Julie ne?"

"Holmes," deyip mırıldandı: "Ama Baker Street'te oturmadım hiç."

"Peki ya kardeşin?"

Duraksadı. "Varlığına bayağı ikna olmuşa benziyorsun."

"Olmamalı mıyım?"

* Sherlock Holmes'e gönderme yapılıyor. (ç.n.)

Yine duraksadı, sonra bir karara vardı. "Yazın doğmuşuz. Annem'le babam da hayal güçlerini fazla zorlamamışlar anlaşılan." Sanki aptalca bir şeyden söz eder gibi omuz silkti. "Onun adı da June."

"June ile Julie."

"Maurice'e söyleme sakın."

"Onu uzun süredir mi tanıyorsunuz?"

Başını iki yana salladı. "Ama sanki uzun zaman olmuş gibi."

"Ne kadar?"

Başını öne eğdi. "Kendimi ona ihanet ediyormuş gibi hissediyorum."

"Yapacağım son şey seni gammazlamaktır."

Bana o sorgulayıcı ve güvensiz gözlerle baktı yine, bu kadar ısrarcı davrandığım için sitem ediyor gibiydi; ama pes etmeyeceğimi anlamış olmalıydı. Öne doğru hafifçe eğilip, yere baktı.

"Buraya tamamen uydurma bahanelerle getirildik. Birkaç hafta önce. Aslında şimdiye dek çıkıp gitmemiş olmamız garip."

Duraksadım, çünkü aklım hemen Leverrier ile Mitford'a kaymıştı. Ama bu kozu saklamaya karar verdim.

"Daha önce buraya hiç gelmemiş miydiniz?"

Aniden yüzünde beliren şaşkınlık çok sahici görünmüştü. "Niye?.."

"Yalnızca merak ettim."

"Ama neden soruyorsun?"

"Bunun geçen sene de oynanmış olabileceğini düşündüm de."

Kuşku dolu gözlerle gözlerimin içine baktı.

"Hiç kimse bahsetti..."

"Hayır hayır." Güldüm. "Yalnızca bir tahmin. Atıyorum işte. Sahte numaralar neydi?"

Bu biraz inatçı –ama çok da sevimli– bir katırı iteklemeye benziyordu, attığı her adımdan ürken bir hali vardı. Gözlerini yere çevirip, doğru sözcükleri aradı. "Söylemeye çalıştığım, her şeye rağmen kendi isteğimizle buradayız. Bütün bu olup bitenin ardında ne yattığını tam bilmesek de... ona karşı bir çeşit minnet – aslında bir tür güven duyuyoruz." Sustu, ağzımı açacak oldum, ama o yakaran gözlerle bana bakıp, "Lafımı bitirmeme izin ver lütfen," dedi. Bir süre ellerini yanaklarına koyup bekledi. "Bunu anlatmak öyle güç ki. Ama ikimiz de ona çok şey borçlu olduğumuzu düşünüyoruz. Ve mesele şu ki, eğer sormak için yanıp tutuştuğunu gayet iyi anladığım bütün o sorularına cevap verecek olursam bu... bu, tam izlemeye gitmeden önce sana detektif filminin konusunu anlatmak gibi bir şey olacak."

"Ama eminim bu filmin içine nasıl girdiğinizi anlatabilirsin."

"Pek değil. Çünkü bu da hikâyenin bir parçası."

Yine elimden kaçırıyordum onu. Bronz renkli kocaman bir mayıs böceği badem ağacının yüksek dalları etrafında vızıldayıp duruyordu. Aşağıdaki heykel güneşin altında öylece durup, rüzgâra ve denize hükmediyordu. Bense onun gölgede kalan hafif asık, neredeyse utanmış yüzünü seyrediyordum.

"Siz, nasıl desem, bu iş için para alıyor musunuz?"

Duraksadı. "Evet, ama..."

"Ama ne?"

"Sadece bu değil. Yani para değil."

"Daha az önce, aşağıda, size yaptırdığı şeylerden pek hoşlanmıyormuşsunuz gibi konuşmuştun."

"Çünkü söylediklerinin ne kadarının doğru olduğunu hiç bilmiyoruz. Sanki biz her şeyi biliyoruz da, sen hiçbir şey bilmiyormuşsun gibi düşünme. Ne yapmaya çalıştığı hakkında bize çok daha fazla şey söylendi belki. Ama bunlar yalan da olabilir pekâlâ." Omuz silkti. "Labirentin içinde senden birkaç adım daha ilerideyiz. Ama çıkışa senden daha yakın olduğumuz anlamına gelmiyor bu."

Bir süre sesimi çıkarmadım. "Geldiğin yerde oyunculuk yapıyor muydun?"

"Evet. Ama öyle profesyonel anlamda değil."

"Üniversitede mi?"

Burukça güldü. "Başka bir şey daha var. Konuştuğumuz her şeyi belki de duymasına yol açan bir şey var. Nasıl olduğunu söyleyemem, ama bence gün sona ermeden anlayacaksın." Ben daha ağzımı açmadan şüphelerimi giderdi. "Telepatiyle hiçbir ilgisi yok bunun. Bu yalnızca bir kılıf. Bir metafor."

"Ne peki?"

"Eğer söylersem... hiçbir anlamı kalmaz. Yalnızca bir tek şey söyleyeceğim. Bu, eşi benzeri olmayan bir deneyim. Bu dünyada eşi benzeri olmayan. Harfi harfine söyleyecek olursak bu dünyanın dışında evet."

"Sen de yaşadın mı bunu?"

"Evet. June'la ona güvenmeye karar vermemizin bir sebebi de bu zaten. Bu kötü bir zihnin yaratabileceği bir şey değil."

"Ben hâlâ bizi nasıl duyabildiğini anlayamadım."

Uçsuz bucaksız denizi seyre koyuldu. "Eğer anlatmıyorsam, bir sebebi de ona yetiştirip yetiştirmeyeceğinden emin olamayışım."

"Yapma Allah aşkına, daha az önce seni ele vermeyi aklımın ucundan bile geçirmediğimi söylemiştim ya."

Bana şöyle bir bakıp yeniden denize döndü. Sesi alçalmıştı. "Senin söylediğin kişi olduğundan – ya da Maurice'in söylediği kişi olduğundan da emin değiliz ki."

"Ama çılgınlık bu!"

"Yalnızca şunu söylemeye çalışıyorum sana, neye inanacağını bilmeyen bir tek sen değilsin. Kendini bizden gizliyor olabilirsin. Tüm görünene rağmen."

"Yapman gereken yalnızca adanın diğer tarafına geçmek. Okul orada. İstediğine sor," deyip ekledim: "Peki ya diğerleri?"

"Onlar İngiliz değil. Ve kendilerini tamamen Maurice'in ellerine bırakmışlar. Onları pek görmüyoruz zaten. Çok kısa bir süre kaldılar burada."

"Sen şimdi benim de seni kandırmak için kiralandığımı mı düşünüyorsun?"

"Olabilir."

"Hay Allahım." Bunun ne kadar saçma olduğunu kabul etsin diye ısrarla baktım ona, ama o inat edip, ciddiyetini bozmadı. "Yapma hadi. Kimse bu kadar iyi rol yapamaz."

Bunun üzerine hafifçe gülümsedi. "Ben de aynen böyle düşünmüştüm."

"Herhalde dışarı çıkabiliyorsundur – sana okulu gezdireyim."

"Bunu yapmamam gerektiğini açıkça belirtti bana."

"Onun yaptıklarına verilen bir karşılık olur bu yalnızca."

"İşin en ironik yanı da, ben..." ama başını iki yana salladı.

"Julie, bana *güvenebilirsin*."

İçini çekti. "İşin en ironik yanı da, kurallarını çiğneyip çiğnememem gerektiğinden bile emin değilim. Gördüğüm en müthiş insan. Saklambaç... aslında daha çok körebe gibi. Öyle çok dönersin ki sonunda bütün yön kavramını kaybedersin. Söylediği ve yaptığı her şeyde başka bir anlam, hatta anlamlar çıkarmaya başlarsın."

"O zaman kuralları yık ve ne olacağını gör."

Bir kez daha duraksadı, sonra nispeten daha içten bir gülüş yöneltti. Hem bana güvenmek istediğini, hem de sabırlı olmam gerektiğini söylemeye çalışıyordu sanki.

"Bütün bu olup bitenin durdurulmasını ister miydin? Yarın sona erdirilseydi mesela?"

"Hayır."

"Bence hepimiz aslında onun hoşgörüsüyle burada bulunuyoruz. Sana bunu birkaç kez söylemeye çalıştım."

"Mesajı aldım tamam."

"Çok hassas bir durum. Tıpkı bir örümcek ağı gibi. Entelektüel anlamda. Ya da teatral anlamda diyelim istersen. Tüm bunları bir anda yok edebilecek bir dolu davranış şeklimiz var." Bir bakış daha yöneltti. "Cidden. Şu anda oyun oynamıyorum bak."

"Oyunu durdurmakla mı tehdit etti?"

"Bunu yapmasına gerek yok. Hayatımızın en olağanüstü deneyimini yaşamakta olduğumuzu hissetmiyorsak eğer... Onun tuhaf göründüğünü biliyorum. İnsanı sinir ettiğini de. Bunak bir oyuncu. Ama bence bir şeyin ipucunu yakalamış ki bu..." yine cümlesini tamamlamamıştı.

"Benim öğrenmeme izin verilmeyen bir şey."

"Hepimizin bozmaktan dolayı kahrolacağı bir şey." Ve devam etti: "Bunun neyle ilgili olabileceğini ben de daha yeni yeni kavrıyorum. Doğru dürüst anlatabileceğim bir şey değil bu, hatta..."

Sessizlik oldu.

"Sonuçta bariz bir ikna kabiliyeti var. Dün geceki senin kardeşindi herhalde."

"Çok mu şaşırdın?"

"Ancak şimdi kim olduğunu anlıyorum."

Yumuşak bir sesle, "İkiz kardeşler bile her zaman aynı fikirde olmazlar." Biraz sonra, "Aklından geçeni tahmin edebiliyorum. Ama o düşündüğün şey kesinlikle olma... olsaydı hâlâ burada olmazdık zaten." Sonra da ekledi: "June bu tür şeylerde bana kıyasla hep daha az ahlâkçı olmuştur. Aslında az kalsın şeyden atılıyordu-"

Birden sustu, ama çok geçti. Sanki ağzından kaçırdığı için af dilermiş gibi içinden dua ettiğini gördüm. Yüzünde beliren o berbat ifade karşısında sırıttım.

"Oxford'da okumuş olsaydınız sizi bilirdim. Diğer okul her neyse, niye az kalsın atılıyordu oradan bakalım?"

"Hay Allah, ben bir salağım." Yakaran tatsız gözlerle baktı. "Conchis'e söyleme sakın."

"Söz."

"Önemli bir şey değildi. Bir nü resmi için modellik yapmıştı. Eğlencesine. Sonra ortaya çıktı bu."

"Ne öğrenimi gördün?"

Zarifçe gülümsedi. "Bir gün söylerim. Zamanı değil daha."

"Ama Cambridge'deydiniz." Başıyla gönülsüzce onayladı. "Şanslı Cambridge."

Kısa bir sessizlik oldu. Daha alçak bir sesle konuştu. "O çok cindir Nicholas. Eğer sana bilmen gerekenden fazlasını söyleyecek olursam hemen anlar."

"Şu Lily meselesini yutmaya devam etmemi beklemiyordur herhalde."

"Hayır. Beklemiyor. Öyleymiş gibi yapmana gerek yok."

"Öyleyse bütün bu dediklerin de senaryonun bir parçası olabilir."

"Evet. Bir bakıma öyle." Derin bir nefes aldı. "Çok yakında inanma eşiğin iyice zorlanacak."

"Ne kadar yakında?"

"Eğer onu tanıyorsam, bir saat sonra, şu deminden beri söylediklerimin tek kelimesine inanıp inanmayacağını bilemeyeceksin."

"Teknedeki o muydu?"

Başıyla onayladı. "Muhtemelen şu anda bizi izliyor. İşaret verilmesini bekliyor."

İhtiyatla, arkasında kalan ağaçların arasından eve giden yola baktım; dönüp arkama bakma ihtiyacı duydum. Hiçbir şey göremedim.

"Ne kadar zamanımız kaldı?"

"Önemli değil. Bu bir parça bana bağlı."

Eğildi ve bankın yanındaki çalılıktan ince bir kekikotu dalı koparıp kokladı. Hâlâ bir renk ışıltısı, bir devinim görmeyi umarak aşağımızdaki ağaçlara diktim gözümü... Ağaçlar ve kaypak bir koruluk. Sormak istediğim binlerce sorunun önünü gayet güzel bir şekilde kesmişti; ama ona dair, fazla gerçekçi olmasa da, en azından psikolojik ve duygusal izlenimler edinmeye başlamıştım... O bakışlarına karşın, bir parça bilmiş bir kadın geldi gözümün önüne; kesinlikle hayvani bir yaratık olmaktan çok bir entelektüeldi, ama içinde uykuda olan ve uyandırılmayı bekleyen, yineleyen alaycı bir yan da vardı; ki üniversitede oyunculuk yaparak bunu bir parça açığa çıkarmış olmalıydı. Bir şekilde hâlâ rol yaptığını biliyordum, ama sanki şimdi savunmaya geçmişti, benim için ne hissettiğini saklamanın bir yoluydu bu.

"Bana kalırsa senaryonun bir yerinde küçük bir işbirliği gerekecek," deyip ekledim: "Prova tartışması gibi."

"Hangisinin?"

"Sen ve ben."

Çapraz attığı bacağının üzerindeki eteği düzeltti. "Bugün neye uğradığını şaşıran bir sen değilsin. Benim de Avustralyalı arkadaşından daha iki saat önce haberim oldu."

"Sana bütün gerçeği aşağıda anlattım. Hepsi bu."

"Bu kadar sorgulayıcı davrandığım için kusura bakma. Bu sadece..."

"Sadece ne?"

"Kuşku. Kafamı karıştırmak için mi çıktın diye."

"Eğer buraya davet edilirsem hiçbir güç beni Atina'ya götüremez." Hiçbir şey söylemedi. "Planlanan bu mu?"

"Bildiğim kadarıyla evet." Omuz silkti. "Yine de Maurice'e bağlı." Gözlerimi aradı. "Biz de ağına takılan sinekleriz aslında." Gülümsedi. "Dürüst olacağım. Seni davet edecekti. Ama öğle yemeğindeyken iptal edilebilir diye de uyardı."

"Onun Nauplia'da olduğunu sanıyordum."

"Hayır. Gün boyu adadaydı."

Elindeki kekikotu dalıyla oynuyordu ve ben de onu seyrediyordum. "Bence asıl mesele şu. Bu ilk sahnede senden istenen beni etkilemendi. Her neyse, sonuçta olan bu. Sen de ağa yakalanmış başka bir sinek olabilirsin, ama oltanın ucuna taktıkları sinek olarak ikinci bir rolün de var."

"O çok yapay bir sinekti."

"Bazen en iyi onlar iş görür." Gözleri yere bakıyordu, hiçbir şey söylemedi. "Sanki bu konuyu hiç açmamalıydın der gibi bakıyorsun bana."

"Hayır, ben... aslında haklısın."

"Rolünü eğer istemeden oynadıysan bunu bana söylemen gerek."

"Buna hayır da desem, evet de, gerçeği tam anlamıyla yansıtmış olmayacak. Her iki durumda da."

"Peki buradan nereye geçiyoruz?"

"Sanki gayet doğal bir şekilde karşılaşmışız gibi olsa diye düşünüyorum. Başka bir yerde."

"Yani o zaman?"

Durdu, ufak daldan yapraklar koparmaya iyice kaptırmıştı kendini. "Herhalde seni daha yakından tanımak isterdim o zaman."

O sabah kumsaldaki oyununu düşündüm, ama ne demek istediğini anlamıştım: Gerçek hali aceleye getirilemezdi. Ayrıca bunu anladığımı ona göstermem gerektiğini de biliyordum. Dirseklerim dizlerimin üzerinde, öne doğru eğildim.

"Tüm bilmek istediğim buydu."

Usulca, "Belli bir şey bu. Buraya dönmek isteyişinin sebeplerinden biri olmak için varım burada," dedi.

"İşe yarıyor."

Çekinerek, "Bu da beni endişelendiren başka bir şey. Bu noktaya gelmişken, seni kandırmak istemiyorum."

Daha fazla bir şey söylemedi ve ben de hemen yanlış bir sonuca vardım. "Başka biri mi var?"

"Sırf Maurice'e onun için oynayacağımı gayet açıkça ifade ettiğim için bu sabah yaptığımı yapmaya devam edeceğim, ama bundan sonra..."

"Sen kendinin efendisisin."

"Evet."

"Hiç şey teklif etti mi?.."

"Kesinlikle hayır. Başından beri bize hep, yapmak istemediğiniz bir şey olduğunda yapmayın dedi."

"Keşke bütün bu olup bitenler hakkında bir ipucu verebilseydin bana."

"Bazı tahminlerde bulunmuş olmalısın."

"Kim bilir neden, kendimi bir tür kobay gibi hissediyorum. Çılgınca. Burayı üç hafta önce şans eseri keşfettim. Bir bardak su içmek için."

"Bunun yalnızca bir şans işi olduğunu sanmıyorum. Yani, bu şekilde gelmiş olabilirsin. Ama sen gelmeseydin de o bir şekilde bulurdu seni." Devam etti: "Geleceğin söylenmişti bize, daha sen gelmeden önce. Buraya sözde geliş sebebimizin iyice şişirildiği günlerde."

"Sırf oyun oynama fikrinden daha iyi bir şeyle kafalamıştı sizi herhalde."

"Evet." Bir kolu bankın arkasında, özür diler tarzda bir sırıtışla bana döndü. "Nicholas, daha fazla bir şey söyleyemem artık. Dahası, artık gitmem lazım. Ama evet, daha iyi şeylerle ikna etmişti. Kobay meselesine gelince... bu pek doğru değil. Bundan daha iyi bir şey ayrıca. Şu anda nasıl görünüyor bilmiyorum, ama hâlâ buradaysak bir sebebi de bu." Gözlerini aşağıya, aramızdaki denize çevirdi. "Bir şey daha. Şu geçirdiğimiz son bir saat içimi müthiş rahatlattı. Bu kadar sıkıştırmana sevindim aslında." Sonra da mırıl mırıl ekledi: "Maurice'i çok yanlış anlamış olabiliriz, ki bu durumda da bir seyyar şövalyeye ihtiyacımız olacak."

"Mızrağımı bileyeyim o zaman."

Gözlerini uzun bir süre üzerimden ayırmadı, bakışları hâlâ bir kuşku taşıyordu, ama bu cılız bir gülüşle son buldu. Derken ayağa kalktı.

"Heykelin oraya kadar yürüyelim. Vedalaşalım. Sen de eve dön."

Oturmayı sürdürdüm. "Seni yakında görebilecek miyim?"

"Benden beklemede kalmamı istedi. Emin değilim."

"Kendimi aşırı gazlı bir soda şişesi gibi hissediyorum. Her yanım soru kabarcığı."

"Sabırlı ol." Ayağa kalkmam için elini uzattı.

Bayır aşağı inerken, "Neyse, sıkıştıran sendin – Lily Montgomery annenmiş gibi yaparak," dedim. Sırıttı. "Öyle biri var mıydı cidden?"

"Ben de ancak senin kadar tahmin edebilirim." Yan yan bir bakış attı. "Belki de senden daha az."

"Buna sevindim."

"Gerçeği evirip çevirmede iyice ustalaşmış birinin eline düştüğünü anlamış olmalısın."

Heykelin yanına vardık.

"Bu geceki olayı," dedim.

"Korkma. Bu... bir yerde oyun dışı. Veya belki de can damarı." Bir an sessiz kaldı, sonra yüzünü bana döndü. "Şimdi gitmen gerek."

Ellerini tuttum. "Seni öpmek istiyorum."

Gözlerini yere indirdi, Lily karakteri belli belirsiz görünmeye başlamıştı gene.

"Yapmasan iyi olur."

"Sebebi istememen mi?"

"İzleniyoruz."

"Sorduğum bu değildi."

Hiçbir şey söylemedi, ama yine de ellerini çekmemişti. Onu kollarımla sarıp kendime yaklaştırdım. Bir an yüzü yana dönük durdu, sonra dudaklarını bulmama izin verdi. Sıkı sıkı kapalıydı dudakları, tam beni itmeden önce beliren ufak bir ürperti dışında hiçbir karşılık vermemişti. Geçmiş standartlarım göz önüne alınınca hiç de öyle cinsel içerikli bir sarılma denemezdi buna, ama onun gözlerine bir iki dakikalığına tuhaf bir sarsılmışlık ve rahatsızlık yerleşmişti, sanki o bundan daha çok etkilenmişti; sanki olmamasına karar verdiği bir şey neredeyse olmuştu. Gülümseyip endişelerini gidermeye çalıştım, böylesi bir öpücük suç olamazdı, bana güvenebilirdi; bakakaldı, sonra da gözlerini devirdi. Kaygı vericiydi, son yarım saatin tüm akılcılığı yok yere geçerliliğini kaybetmişti adeta. Belki de yine bir rolü oynuyor diye geçirdim aklımdan, Conchis'e göstermelik, ya da işte her kim izliyorduysa. Ama gözlerini yeniden bana çevirdi ve işte o an yalnızca bana baktığını anladım.

"Eğer bana yalan söylediğini keşfedecek olursam her şey biter."

Ben daha cevap veremeden arkasını dönüp hızlıca, neredeyse bir telaş içinde yürümeye koyuldu. Birkaç dakika onu izledim, sonra hendeğin karşı tarafına bakmak için döndüm. Peşinden gidip gitmeme arasında kalmıştım, denize inen çam ağaçlarının arasında ilerliyordu. Sonunda bir sigara yaktım, o muhteşem, ama bir o kadar muammalı Poseidon'a son bir kez bakıp eve yollandım. Tam hendeğe vardığımda arkamı dönüp baktım. Yeşilliklerin arasında bir beyazlık gözüme çarptı, sonra gözden kayboldu. Ama beni yalnız bırakmayı düşünmüyorlardı. Hendeğin ötesindeki basamakları tırmanır tırmanmaz Conchis'i gördüm.

Kırk metre kadar ileride duruyordu, sırtı bana dönüktü ve görünüşe bakılırsa elinde bir dürbünle ötedeki ağaçların tepesindeki bir kuşu izlemekteydi. Ben ona doğru ilerlerken, dürbününü yere indirdi ve sanki beni yeni görmüş gibi yaptı. Hiç de etkileyici bir oyunculuk değildi; ama o anda yeteneklerini bir sonraki sahneye sakladığını bilmiyordum.

35 Yanına ulaşmak için çam iğnelerinden halının üzerinde yürürken –koyu mavi pantolonu ve ondan biraz daha koyu mavi balıkçı yaka kazağıyla kıyafeti, her zamanki gündüz kıyafetlerinden daha resmiydi– ona karşı tetikte olmaya karar verdim, ki onun o sorgulayıcı bakışları da bu kararımın ne kadar yerinde olduğunu doğruluyordu zaten. Baş aktrisinin yalan söylemediğine bayağı inanmıştım, en azından onun için duyduğu hayranlık ve onun kötü bir adam olmadığına olan inancı konusunda. Ayrıca bana gösterdiğinden daha yoğun bir kuşku, hatta korku içinde olduğunu da sezmiştim. Beni olduğu kadar kendini de ikna etmek ihtiyacını duymuştu. Yine de diğerlerinden daha fazla kuşku içinde olduğumu anlamam için ihtiyara yeniden bir göz atmam yetti.

"Selam."

"Tünaydın Nicholas. Ani gidişim için özür dilerim. Wall Street'te ufak çapta bir panik yaşandı da." Wall Street yalnızca dünyanın değil, evrenin de öbür ucundaydı sanki. Endişelenmiş gibi görünmeye çalıştım.

"Yaa?"

"Bir salaklık yapıp iki sene önce bir finans birliğine katıldım. Versailles'i bir değil beş tane *Roi Soleil** ile gözünün önüne getirebiliyor musun?"

* Güneş kralı, XIV. Louis. (ç.n.)

"Ne finanse ediyorsunuz?"

"Pek çok şey." Hemen ekledi: "Cenevre'ye telefon etmek için Nauplia'ya gitmem gerekti."

"İflas etmediniz umarım."

"Yalnızca aptallar iflas eder. Onlar da doğuştan iflas etmiştir zaten. Sen Lily'yle mi beraberdin?"

"Evet."

"Güzel."

Eve doğru yürümeye koyulduk. Uygun bir anı yakaladığımda, "Bir de onun ikiz kardeşiyle tanıştım."

Boynundaki güçlü dürbüne dokundu. "Bir dağ çalıbülbülü sesi duydum sanki. Oysa göç zamanı geçeli çok oldu." Bu tam olarak adam yerine konmama değilse de bir tür hokkabazlık numarasıydı: Bir konu nasıl geçiştirilir.

"Daha doğrusu, ikiz kardeşini *gördüm*."

Birkaç adım daha gitti; yetiştireceği cevabı düşünüyordu sanki.

"Lily'nin kardeşi yoktu. Bu yüzden burada da kardeş falan yok."

"Yalnızca yokluğunuzda gayet güzel eğlendirildiğimi söylemek istemiştim."

Gülmedi, ama başını hafifçe eğdi. Başka bir şey konuşmadık. Onun iki hamle arasında kalmış bir satranç ustası olduğu gibi belirgin bir hisse kapıldım; gayet hızlı bir şekilde kombinasyonları hesap ediyordu. Hatta bir ara bir şey söylemek için döndü, ama sonra vazgeçti.

Çakıllığa vardık.

"Poseidon'umu beğendin mi?"

"Harika. Ben de tam..."

Elini koluma koyup beni durdurdu ve yere baktı, sanki ne diyeceğini bilemiyordu.

"Lily eğlenmiş olabilir. İhtiyacı olan da bu zaten, ama üzüntü değil. Artık senin de anlamış olduğun sebeplerden ötürü. Bir süredir etrafında dönen bu ufak tefek gizemli olaylar için kusura bakma." Kolumu sıkıp devam etti.

"Yani... hafıza kaybı mı?"

Yeniden durdu; tam o sırada basamaklara varmıştık.

"Onunla ilgili dikkatini çeken başka bir şey olmadı mı?"

"Bir dolu şey var."

"Peki patolojik bir durum?"

"Hayır."

Sanki şaşırmış gibi kaşlarını havaya kaldırdı, ama yukarı çıkmaya da devam etti; dürbününü eski bambu sedirin üzerine koyup çay masasına geri döndü. Sandalyemin yanında ayaktaydım ve aynı onun sorgulayıcı baş sallamasıyla karşılık verdim ona.

"Bu takıntılı, bir başka kimliğe bürünme ihtiyacı. Kendine aslı olmayan güdüler yaratmak. Dikkatini çekmedi mi bu hiç?"

Dudaklarımı ısırdım, ama onun yüzü, muslin örtüleri çekip alırken bir poker oyuncusununki kadar ciddiydi.

"Ondan böyle yapmasının beklendiğini düşündüm."

"Beklenmek mi?" Bir an şaşırır gibi oldu, sonra toparladı. "Haa, yani şizofreni bu semptomları gösterir mi demek istiyorsun?"

"Şizofreni mi?"

"Öyle mi demek istedin?" Eliyle oturmamı işaret etti. "Kusura bakma. Belki de tüm bu psikiyatrik jargona alışık değilsindir."

"Alışığım. Ama–"

"Bölünmüş kişilik."

"Şizofreninin ne olduğunu biliyorum. Ama onun her şeyi... siz istediğiniz için yaptığını söylemiştiniz."

"Tabii. Tıpkı bir çocuğa konuşur gibi. İtaat etmeye teşvik etmek için."

"Ama o bir çocuk değil."

"Metaforik anlamda söylemiştim. Aynen dün gece söylediğim gibi."

"Ama o çok zeki biri."

Bana profesyonel bir bakış attı. "Yüksek zekâ ile şizofreni arasındaki bağlantı bilinen bir şeydir."

Sandviçimi yiyip sırıttım ona.

"Burada her geçen gün daha fazla kafaya alındığımı hissediyorum."

Şaşırmış gibiydi, hatta bir parça da sinirlenmiş. "Şu anda kesinlikle kafaya almıyorum seni. Hem de hiç."

"Bence alıyorsunuz. Ama umurumda değil."

Sandalyesini masadan uzaklaştırıp, sanki feci bir hatanın sorumlusuymuşçasına ellerini şakaklarına dayayarak yeni bir tavır aldı. Hiç de onluk bir şey değildi; ve rol yaptığı çok belliydi.

"Şimdiye kadar bunu anlamış olduğundan öyle emindim ki."

"Galiba anladım."

İnanmamı sağlamak istercesine delici bir bakış attı, ama işe yaramamıştı.

"Bugün beraber vakit geçirdiğin o talihsiz mahluka karşı –kızım gibi sevmeseydim bile– bu kadar ağır bir sorumluluk hissetmemin şimdi detayına giremeyeceğim pek çok kişisel sebebi var." Gümüş çaydanlığa sıcak su koydu. "Bourani'ye gelip kendimi tecrit etmemin başlıca sebeplerinden biri, hatta başlıca sebebi odur. Bunu şimdiye dek fark etmişsindir diye düşünmüştüm."

"Tabii, fark ettim... aslında."

"Burası zavallı çocuğun bir parça dolanıp, fantezilerini gerçekleştirebileceği tek yer."

"Bana onun deli olduğunu mu söylemeye çalışıyorsunuz?"

"Deli, tıbbi olmayan anlamsız bir kelimedir. O şizofreni hastasıdır."

"Yani kendini sizin bilmem kaç yıl önce ölmüş nişanlınız olduğunu mu sanıyor?"

"Ona bu rolü ben verdim. Kasten yapılmış bir şey. Oldukça zararsız bir durum ve o da bunu oynamaktan zevk alıyor. Rollerinin bir kısmında ise bu kadar zararsız değil."

"Roller mi?"

"Bekle." İçeri girerek gözden kayboldu ve hemen ardından elinde bir kitapla çıkageldi. "Bu psikiyatri üzerine standart bir ders kitabı." Bir süre sayfalarını karıştırdı. "İzin ver de sana şurdan bir kısım okuyayım. 'Şizofreninin tanımlayıcı özelliklerinden biri, ayrıntılı ve sistematik ya da tuhaf ve uygunsuz hezeyanlar oluşturmasıdır.'" Başını kaldırıp baktı. "Lily ilk kategoriye giriyor." Okumaya devam etti. "'Bunların, yani bu hezeyanların ortak noktası, hastayla aralarındaki bağlantıdır; bunlar genellikle belli aktivite gruplarına karşı yaygın önyargı unsurları taşırlar; ve genelde kendini yüceltme veya eziyet etme biçiminde şekillenirler. Bir hasta Kleopatra olduğuna inanabilir ve etrafındaki herkesin de bu inancını desteklemesini bekler, öte yandan bir başkası ailesinin onu öldürmeye çalıştığına inanabilir ve bu yüzden onların en masum ve olumlu ifadeleri ve davranışları bile onun temel hezeyanlarına uygun düşer.' Bir de şurası. 'Hezeyanların ulaşamadığı geniş bilinç alanları mevcuttur. Bu alanlar söz konusu olduğunda hasta, tüm gerçeği bilen bir gözlemciye şaşırtıcı ölçüde makul ve mantıklı gözükebilir.'"

Cebinden altın uçlu bir kalem çıkarıp, okumuş olduğu kısımları işaretledi ve açık kitabı masanın üzerinden bana uzattı. Kitaba bir göz attım, sonra da gülümsemeyi sürdürerek ona baktım.

"Peki ya kız kardeşi?"

"Bir dilim kek daha?"

"Teşekkürler." Kitabı elimden bıraktım. "Bay Conchis – kız kardeşi diyorum?"

Gülümsedi.

"Evet tabii, kız kardeşi."

"Ve de–"

"Evet, tabii, diğerleri de. Nicholas – burada, o bir kraliçe. Bir iki ay onun o mutsuz hayatında nasıl gerekiyorsa öyle davranırız."

Ve yüzünde, yalnızca Lily'nin ortaya çıkarabildiği, nadir gözlenen bir yumuşaklık ve alaka belirdi. Gülümsemeyi bıraktığımı fark ettim; maskeli oyunun yeni safhasını yaratmakta olduğuna dair mutlak inancımı kaybetmeye başlıyordum. Bunu düşünerek yine güldüm.

"Peki ben?"

"İngiltere'de çocuklar hâlâ şey oynuyorlar mı, ee..." ve aradığı kelimeyi bulmaya çalışırken eliyle gözlerini kapadı, *"cache-cache?"*

Aynı imgenin, sohbetimizde yer alan son kullanımını gayet canlı bir şekilde anımsayarak bir iç çektim ve benimle resmen bir topla oynar gibi oynayan kurnaz küçük kaltakla yaşlı çakalı düşündüm. Bana yönelttiği o son tuhaf bakış, onu kandırmayacağıma dair tüm o konuşmalar ve daha bir dolu şey, hepsi de kendimi aşağılanmış, aynı zamanda da büyülenmiş gibi hissetmeme yol açmıştı.

"Saklambaç mıydı? Tabii yaa."

"Saklananı arayacak bir ebe gereklidir. Oyun böyle. Fazla zalim olmayan, fazla dikkatli de olmayan bir ebe."

"Ben de ilginin ben olduğunu düşünmüştüm."

"Seni dahil etmek istiyorum dostum. Bundan bir şeyler kapmanı istiyorum. Sana para teklif ederek seni küçük düşüremem. Ama umarım senin için de bir ödül vardır."

"Maaşımdan şikâyetçi değilim. Yalnızca işverenim hakkında biraz daha fazla şey bilmek istiyorum."

"Sana daha önce hiç doktorluk yapmadığımı söylemiştim değil mi? Bu pek doğru değil aslında Nicholas. Yirmili yıllarda Jung'un öğrencisi olmuştum. Gerçi kendimi onun ekolünden görmüyorum şimdi. Ama hayattaki temel ilgi alanım hep psikiyatri olmuştur. Savaş öncesinde Paris'te kısa süreli bir deneyimim olmuştu. İhtisasımı şizofreni vakaları üzerine yapmıştım." Ellerini masanın kenarına koydu. "Kanıtını görmek ister misin? Çeşitli dergilerde yayımlanan yazılarımı gösterebilirim sana."

* (Fr.) Saklambaç. (y.h.n.)

"Bunları okumak isterim. Ama şimdi değil."

Arkasına yaslandı. "Çok güzel. Ne olursa olsun az sonra anlatacaklarımı asla açığa çıkarmamalısın." Haşin gözleri gözlerimi delip geçti. "Lily'nin asıl adı Julie Holmes'tür. Dört beş yıl önce bu vaka psikiyatri çevrelerinde büyük bir ilgi odağı olmuştu. En iyi belgelendirilen vakalardan biridir. Kendi içinde öyle çok sıra dışı olmasa da, bilim adamlarının deyişiyle, kontrolü sağlayan son derece normal bir psikolojiye sahip bir ikiz kardeşin varlığı bu durumu neredeyse emsalsiz kılıyordu. Şizofreninin etiolojisi nöro-patolojistlerle normal psikiyatrlar arasında uzunca bir süredir amansız tartışmalara yol açmaktaydı – bu aslında fiziksel ve genetik olarak koşullandırılmış bir bozukluk mu yoksa ruhsal bir bozukluk muydu? Julie ile kız kardeşinin durumu ikincisinin doğru olduğunu açıkça ortaya koyuyor. Bu kadar büyük ilgi uyandırmış olmalarının sebebi de bu zaten."

"Bu belgeler elinizde mi?"

"Bir gün okursun. Ama şimdi bu yalnızca buradaki rolüne engel olacaktır. Senin onun gerçekte kim olduğunu bilmediğine inanması çok mühim. Eğer bütün klinik gerçekleri ve geçmişi bilirsen bu izlenimi veremezsin. Anlaştık mı?"

"Öyle olsun."

"Julie, pek çok ilginç vakada olduğu gibi, bir psikiyatrik ucubeler gösterisindeki bir canavara dönüşme tehlikesi içindeydi. Şimdi onu uzak tutmaya çalıştığım durum da bu işte."

Diğer tarafa kaymaya başlamıştım – sonuçta Julie de uyarmıştı zaten, aldanma eşiğin zorlanacak demişti. Az önce yanından ayrıldığım kızın ağır bir zihinsel bozukluğu olduğuna inanamıyordum. Yalancıydı tamam; ama hiç de öyle adı çıkmış bir deliye benzemiyordu.

"Ona olan bu ilginizin nereden kaynaklandığını sorabilir miyim acaba?"

"Sebep çok basit, tıpla filan da alakası yok. Ailesi çok eski ahbaplarımızdı. O benim için yalnızca bir hasta değil Nicholas. Aynı zamanda vaftiz evladım."

"İngiltere ile bütün irtibatınızın koptuğunu sanıyordum."

"Onlar İngiltere'de yaşamıyorlar ki. İsviçre'deler. Julie yılın büyük bir kısmını orada geçiriyor. Özel bir klinikte. Eh tüm hayatımı ona adayamazdım elbet."

İnanmama ne kadar heves ettiğini görebiliyordum. Başımı öne eğip, sonra hafifçe sırıtarak ona baktım. "Bana bunları anlatmadan önce bu

kadar yetenekli bir genç oyuncu bulduğunuz için sizi tebrik etmeyi planlıyordum."

Üzerime dikilen gözleri bir anda sertleşti, tetikte gibi bir hali vardı.

"Bunu senin aklına o getirmiş olmasın sakın."

"Hayır tabii ki."

Ama bana inanmamıştı; tabii daha o an idrak ettiğim gibi, bana inanmasına hiç de gerek yoktu. Bir an başını eğdi, sonra ayağa kalkıp sütunlu alanın ucuna gitti ve gözlerini dışarı dikti. Sonra dönüp gülümsedi. Gülüşünde neredeyse bir teslimiyet vardı.

"Görünüşe bakılırsa olaylar önümü tıkamış artık. Sana karşı yeni bir role büründü demek, öyle mi?"

"Bana kesinlikle bundan bahsetmedi."

Beni dikkatle incelemeyi sürdürdü, bense tatlı tatlı baktım ona. Aptallığı için kendini suçlarcasına ellerini çırptı. Sonra da gidip sandalyesine oturdu.

"Bir bakıma haklısın Nicholas. Senin de ifade ettiğin gibi, onu kesinlikle oynasın diye tutmadım. Ama o yetenekli bir genç aktris. Bir de, suçlu tarihindeki en akıllı düzenbazların şizofren olduklarına dair seni uyarayım." Masanın üzerinden eğilip, dirseklerini kavradı. "Onu köşeye sıkıştırmamalısın. Eğer bunu yaparsan, sana birbiri ardına yalan söyler – ta ki sen iyice yalana bulanana dek. Sen normalsin, bu senin için katlanılır bir şey. Fakat bu onun hastalığını ciddi ölçüde nüksettirebilir. Yıllardır harcanan onca emek de boşa gider."

"O halde beni önceden uyarmanız gerekmez miydi?"

Bir an gözlerini üzerimden ayırmadı, sonra yere çevirdi.

"Evet. Haklısın. Seni uyarmam gerekirdi. Ne kadar yanlış bir iş yaptığımı görmeye başlıyorum."

"Neden?"

"Gerçeği öğrenme konusunda fazla ısrarcı olmak buradaki küçük –ama emin ol ki klinik açıdan son derece verimli– eğlencemizi bozabilir." Duraksadı, sonra devam etti. "Paranoyak mizaçlı birinin zihinsel bozukluklarını tedavi etme şeklimizdeki paradoks bir süredir bazılarımızın dikkatini çekmekte. Hastalarımızı sürekli sorgulanıp, denetlendikleri, izlendikleri... ve işte ne gerekiyorsa yapılan bir yere yerleştiriyoruz. Tabii bunun onların yararına yapıldığı öne sürülebilir. Ama aslında bunun kendi yararımıza olduğu belli bir şey. Bir de toplumun. Aslında, hayal gücü kıt bir kurumsal tedavi, bu eziyetin temelindeki hezeyanlara ekseriya makul bir anlam verdiğiyle kalır. Benim burada yaratmaya ça-

lıştığım, Julie'nin bazı koşullarda söz sahibi olduğuna inanabileceği bir ortam. İstersen buna şöyle diyelim, ilk defa eziyet çekmiyor... Hep en az bilen kişi değil... Hepimiz ona bu izlenimi vermeye gayret ediyoruz. Ne olup bittiğini tam anlayamadığımı, beni parmağında oynattığını düşünmesine de izin veriyorum ara ara."

Ses tonundan, bunu kendi kendime tahmin etmekte geç kaldığımı ima ettiği belliydi. Önceki sohbetimizlerimizde kapıldığım hisse kapılmıştım gene, sözlerinin ne demeye geldiğini tam olarak kestirememe hali – bu durumda, "Lily"nin gerçekten bir şizofren olduğu varsayımı mı yoksa "şizofreni"sinin maskeli oyunda sadece saklanılacak bir yer olduğunu bildiğim varsayımı mı geçerliydi?

"Özür dilerim." Elini kaldırdı, kibar adam; özür dilememe gerek yoktu. "Bu yüzden mi onu Bourani'den dışarı bırakmıyorsunuz?"

"Elbette."

"Peki gözetim altında falan da..." sigaramın ucuna göz attım "...çıkamaz mı?"

"Kanunen aklı başında sayılmıyor. Bu üzerime aldığım kişisel bir sorumluluk. Asla bir tımarhaneye kapatılmamasını sağlamak için."

"Ama ortalıkta dolanmasına izin veriyorsunuz. Kolayca kaçabilir."

Karşı çıktığını ortaya koyan kesin bir tavırla başını kaldırdı. "Asla. Hastabakıcısı onu asla yalnız bırakmaz."

"Hastabakıcısı mı?"

"Uzakta durur. Hep yanında durunca Lily rahatsız oluyor, özellikle de burada, bu yüzden o da arka planda tutuyor kendini. Onu bir gün göreceksin."

Çakal başlığını takmış olarak. Hiç de yutulacak numara değildi; ama işin tuhafı da Conchis'in bunu yutmayacağını bildiğinden neredeyse emin oluşumdu. Yıllardır satranç oynamıyordum; ama oyun ilerledikçe, bunun taktik gereği gözden çıkarılan taşların oyununa dönüştüğünü görebiliyordum. Conchis aldanma gücümü değil de aldanmama gücümü test etmekteydi.

"Bu yüzden mi onu teknede tutuyorsunuz?"

"Teknede mi?"

"Onu teknede tuttuğunuzu sanıyordum."

"Bu onun ufak bir sırrı. İzin ver de bunu saklasın."

"Onu her sene getiriyor musunuz buraya?"

"Evet."

İkisinden birinin yalan söylediği düşüncesini attım kafamdan; ve bu-

nun Julie diye düşündüğüm kız olmadığına dair içimde gitgide daha çok büyüyen hissi de.

Gülümsedim. "Öyleyse benden öncekilerin buraya geliş sebebi de oydu. Ve bu konuda bu kadar sessiz kalmalarının da."

"John harika bir... ebeydi. Ama Mitford tam tersiydi. Ya işte Nicholas, Julie onu adamakıllı kandırmıştı. Kendine eziyet safhalarından birindeyken. Her zamanki gibi, yazlarımı ona adayan ben, eziyet eden kişi haline gelmiştim. Ve bir gece Mitford –son derece kaba ve zararlı bir biçimde– kendi deyişiyle, onu kurtardı. Tabii hastabakıcısı olaya hemen müdahale etti. Epeyce nahoş bir *fracas** oldu. Bu da kızcağızı derinden üzdü. Yani eğer bazen sana biraz itici geliyorsam, sebebi geçen senenin bir tekrarının yaşanması endişesidir." Elini kaldırdı. "Üstüne alınma lütfen. Sen çok zeki ve centilmen birisin; her ikisi de Mitford'da olmayan özelliklerdi."

Burnumu kaşıdım. Sorabileceğim başka uygunsuz sorular düşündüm ve sormamaya karar verdim. Zihnimdeki bitmek bilmeyen baskı beni bir karga kadar işkilli yapmıştı. Üç tür zeki insan vardır: Birincisi o kadar zekidir ki çok zeki olarak adlandırılmak doğal ve aşikâr bir durumdur; ikincisi kendisinin tarif edildiğini değil de, sadece pohpohlandığını görecek kadar zekidir; üçüncüsü ise o kadar az zekidir ki her şeye inanır. Ben ikinci gruba dahil olduğumu biliyordum. Conchis'e *tamamen* inanmamazlık edemiyordum; söylediği her şey –sahiden– doğru olabilirdi. Üzerlerine titrenerek tımarhanelerden uzak tutulan zavallı küçük zengin psikotikler hâlâ olabilir diye düşündüm; ama Conchis hayatımda gördüğüm kimsenin üzerine en titremeyecek insandı. Yutmamıştım, hayır yutmamıştım. Gerçi Julie'de öyle bir şey vardı; bakışları, duygusal *non sequitur*ları,** o ani gözyaşları filan, durup düşününce hepsi de Conchis'ın hikâyesini haklı çıkarıyordu sanki. Ancak hiçbir şeyi kanıtlamıyordu; belki de olayların bu şekilde gelişmesi planlanmış bir şeydi ve o da bunu bütünüyle bozmak istememişti...

"Eee," dedi Conchis. "Bana inanıyor musun?"

"İnanmıyormuş gibi bir halim mi var?"

"Hiçbirimiz göründüğümüz kişi değiliz."

"Bana o intihar haplarını teklif etmeyecektiniz."

"Sence benim tüm prüsik asitlerim likör karışımı mı yani?"

* (Fr.) Gürültü. (y.h.n.)

** (Lat.) Ardından bu gelmez, mantıkta, bir önceki önermeden çıkarılamayan sonuç, öncülsüz önerme. (y.h.n.)

"Böyle bir şey söylemedim. Ben sizin misafirinizim Bay Conchis. Doğal olarak sözünüze inanırım."

Bir an için her iki tarafın da maskesi düşmüştü sanki; ben mizahtan tamamen arınmış bir yüze bakıyordum, onun baktığındaysa vericilikten eser yoktu. Sonunda düşmanlık açığa çıkmıştı; irade çatışması. İkimiz de gülümsedik ve ikimiz de temel bir gerçeği saklamak için güldüğümüzün farkındaydık: Birbirimize bir gıdım bile güvenmemiz olanaksızdı.

"Son olarak iki şey daha söylemek istiyorum Nicholas. Az önce anlattıklarıma inanıp inanmaman nispeten pek önemli değil. Ama bir şeye inanmalısın. Julie duyarlı ve çok tehlikeli bir kız – kendisi her ikisinin de farkında değil ama. Keskin bir bıçak gibi, kolayca incinebilir, ama zarar da verebilir. Hepimiz duygusal anlamda kendimizi ondan tamamen ayrı tutmayı öğrendik, daha doğrusu öğrenmek zorundaydık. Çünkü –eğer ona bir fırsat verecek olursak– sömüreceği şey duygularımız."

Gözüm masa örtüsünün kenarına takılmıştı, onun o ürkekliğine, bakireliğine ilişkin edindiğim izlenimi anımsayıp, bunun özündeki sebebin bir o kadar klinik bir durum olabileceğinin ayırdına varmıştım... Görünüşteki fiziksel masumiyeti ve ömrü boyunca cinsel durumlarda erkekleri yok saymaya şartlanmış olması. Tuhaftı. Conchis'e tamamen inanmamazlık edemiyordum.

"Peki ya ikinci şey ne?"

"Benim için utanç verici, ama söylenmesi gerek. Julie'nin içinde bulunduğu durumun en trajik yanı, cinsel anlamda normal bir genç kadın olmasına rağmen bu duygularını dışa vurabileceği bir çıkışın olmayışıdır. Hoş bir genç adam olarak sen böyle bir çıkış noktasısın – ki bu haliyle bile hatırı sayılır bir fayda sağlıyor bu ona. Doğruyu söylemek gerekirse flört edebileceği birine ihtiyacı var... Fiziksel cazibesini harekete geçirmek için. Anladığım kadarıyla bu yolda şimdiden epey yol kat etmiş de."

"Az önce onu öptüğümü gördünüz. Ama beni daha önce uyarmadığınız için–"

Elini kaldırarak sözümü kesti. "Seni suçlamıyorum. Hoş bir kız senden kendisini öpmeni isterse... doğal olarak. Ama şimdi gerçekleri bildiğine göre, senden oynamanı istediğim çok zor ve hassas bir rol var. Senden, onun attığı her adımda, gönderdiği her fiziksel yakınlık sinyalinde karşı koymanı isteyemem, ama kabul etmelisin ki ihlal edilmemesi gereken bazı sınırlar var. Söz konusu tıbbi sebeplerden dolayı buna izin veremem. Eğer –sırf varsayımlara dayanarak konuşuyorum– yoğun

bir baştan çıkarmaya maruz kalacak olursan müdahale etmem gerekiyor. Geçen sene Mitford'u bile, kendisini buralardan götürüp evlenecek olsa normal bir genç kadına dönüşeceğine ikna etmeyi başarmıştı... Bir dolap çevirdiği filan yoktu. Böyle şeyler söylediğinde kendi de inanır. Bu yüzden söylediği yalanlar bu kadar inandırıcı olur."

Gülmek istedim. Geri kalan her şey doğru bile olsa, Julie'nin o dangalak Mitford'a ilgi duymuş olabileceğine inanamazdım. Ama ihtiyarın gözlerinde kendini oynadığı role kaptırdığına dair öyle saplantılı bir ciddiyet vardı ki, dalga geçmeye cesaret edemedim.

"Keşke bana tüm bunları daha önce anlatsaydınız."

"Bunu yapmadıysam suçu biraz da kendinde aramalısın. Hastanın bu kadar çabuk yanıt vereceğini ummamıştım." Gülümseyip, hafifçe arkasına yaslandı. "Bir mesele daha var Nicholas. Başka bir duygusal bağlantın olmadığından emin olmasaydım bu işlere kesinlikle seni bulaştırmazdım. Bana söylediklerinden–"

"Bitti o iş. Bahsettiğiniz şu radyogramsa... Onu görmeye Atina'ya gitmeyeceğim."

Başını yere eğip, iki yana salladı. "Beni ilgilendirmez elbette. Ama o genç hanım hakkında söylediklerin –yani ona karşı olan yoğun duyguların– beni etkilemişti. Arkadaşlığınızı canlandırmak için yapılmış olan bu teklifi geri çevirmenin bana aptallık gibi göründüğünü söylemeden edemeyeceğim."

"Saygısızlık ettiğimi düşünmeyin ama... bu gerçekten sizi ilgilendirmiyor."

"Eğer kararın bir şekilde burada olanlara göre şekillendiyse bundan çok büyük üzüntü duyarım."

"Yok öyle bir şey."

"Yine de, bence artık ne olup bittiğini öğrendiğine göre, buraya olan ziyaretlerine devam edip etmek istemediğini tekrar düşünmelisin. Bizimle beraber olmak istemediğine karar verirsen bunu anlayışla karşılarım." Konuşmama fırsat vermedi. "Her halükârda bu bahtsız vaftiz evladıma biraz mühlet tanımak istiyorum. Onu bir on günlüğüne filan buradan uzaklaştırmaya karar verdim." Bir psikiyatrist meslektaşıymışım gibi yorumda bulundu. "Aşırı uyarımın tedavi açısından negatif bir etkisi vardır."

Feci halde hayal kırıklığına uğramıştım, zihnimden Alison'a da, onun o kahrolası radyogramına da lanet okudum. Öte yandan bunu belli etmemeye kararlıydım.

"Ziyaretlerime devam edip etmemeyi düşünmeye gerek yok. İstiyorum."

Dikkatle beni izledi ve sonunda başını öne salladı –yaşlı çakal, *benim* içimden geleni kabul etmek ona düşüyordu sanki. "Yine de biraz daha düşünmeni ve gayet çekici olduğunu düşündüğüm o genç kadınla Atina'da keyifli bir hafta sonu geçirmeni tavsiye ediyorum." Bir iç çektim ve o da çabucak ekledi. "Ben bir hekimim Nicholas. İzninle açık konuşacağım. Burada sürdüğün şu bekâr hayatı hiç de delikanlılara göre bir şey değil."

"Bunu çoktan keşfettim ben, bedelini de ödedim."

"Ben de hatırlıyorum. Öyleyse daha da çok sebebin var."

"Peki gelecek haftadan sonraki hafta uygun mu?"

"Bakarız. Şimdilik böyle bırakalım." Birden ayağa kalkıp elini uzattı, ben de sıktım. "Güzel. Harika. Aramızdaki buzların erimesine çok sevindim." Ellerini kalçasının üstüne koydu. "Şimdi. Canın ağır bir iş yapmak istiyor mu?"

"Hayır. Ama yaparım."

Beni sebze bahçesinin bir köşesine götürdü. Terası destekleyen duvarın bir kısmı çökmüştü ve o da bunu yeniden inşa etmek istiyordu. Talimatları verdi. Kurumuş toprağın kazılması, taşların yeniden üst üste konması, düzenlenmesi ve toprakla doldurulup sıkıştırılması gerekiyordu ve bunun için de toprağın ıslatılması icap ediyordu. Ben işe koyulur koyulmaz ortadan kayboldu. Gerçi havanın normalde durulduğu bir saatti, ama hâlâ bir meltem esintisi vardı ve her zamankinden de daha serin esiyordu; yine de çok geçmeden kan ter içinde kaldım. Beni çalıştırmasının gerçek nedenini tahmin ediyordum: Julie'yi bulup aramızda neler geçtiğini tam olarak öğreninceye kadar bir işle meşgul olmamı sağlayıp, beni uzak tutmak... Belki de yeni rolünü bu kadar iyi oynadığı için onu tebrik etmek.

Kırk dakika kadar sonra kendime bir sigara molası verdim. Şimdiden ağrıyan sırtımı dayayıp oturduğum çam ağacının tepesinde, terasta Conchis belirdi birden. Alaycı gözlerle aşağı baktı.

"Çalışmak erkeğin zafer tacıdır."

"Bu erkeğin değil ama."

"Marx'dan bir alıntı."

Ellerimi kaldırdım. Kazmanın sapı acıtmıştı.

"Bu da su toplamış ellerimden bir alıntı."

"Aldırma."

Bakmayı sürdürdü, sanki beni izlemekten eğleniyormuş gibi ya da çay saatinden bu yana benimle ilgili keşfettiği bir şey onu eğlendirmiş gibi; soytarıların bazen filozofları eğlendirmesi gibi. Bir süredir aklımda olan soruyu sordum.

"Tamam, Julie'nin anlattığı hikâyelerin hiçbirine inanmayacağım – peki sizin geçmişinizle ilgili hikâyelere inanmalı mıyım?"

Bunun onu sinirlendireceğini düşünmüştüm, ama gülüşü biraz daha belirginleşti sadece.

"İnsana dair gerçekler daima karmaşıktır."

Temkinli bir gülümseyişle karşılık verdim. "Burada yaptığınız şey ile o kadar nefret ettiğiniz şey –yani kurgusal edebiyat– arasında ne fark var, pek anlayamadım."

"Ben kurmaca ilkelerine karşı değilim. Yalnızca, basıldıklarında, yani kitaplarda salt ilke olarak kalıyorlar," diye cevap verdi. "Türümüzü anlatan bir aksiyomla devam edeyim Nicholas: Asla karşındaki insanı olduğu gibi düşünme." Ve ekledi: "Hatta o kadar cahil olup 'olduğu gibi' olmanın ne anlama geldiğini bilmedikleri zaman bile."

"Bunun bir tehlikesi yok. En azından burada."

Yere baktı, sonra da gözlerini bana doğrulttu. "Uyguladığım şey yeni bir psikiyatri tekniği. Çok kısa bir süre önce Amerika'da geliştirildi. Buna durum terapisi deniyor."

"Sizin şu yazılarınızı okumak isterim."

"Aklıma gelmişken, az önce onlara baktım ben de. Ama koyduğum yeri bulamadım."

Yaptığı yüzsüzlüktü, sesi tatlı tatlı, ama bariz şekilde yalan söyler gibi çıkmıştı; sanki beni kuşku içinde bırakmak isteyen bir hali vardı.

"Ne fena."

Kollarını kavuşturdu. "Düşündüm de... hani şu arkadaşın. Belki de biliyorsundur, Hermes'in köyde oturduğu ev bana ait. O sadece zemin katı kullanıyor. Arkadaşını bir süreliğine Phraxos'a getirmek istersin belki diye düşündüm. Gelsin üst katı istediği gibi kullansın. Basit bir ev. Ama işini görür. Ve de oldukça geniştir."

Teklifinde kibarlıktan çok müthiş bir küstahlık var gibiydi, yine de bütün yelkenlerimi suya indirmeye yetmişti... Beni ağına düşürmek için bu kadar uğraştıktan sonra şimdi de kaçmam için her türlü yolu açık tutuyordu. Beni ele geçirdiğinden çok emin olmalıydı ve ben de bir an için teklifini kabul edecek gibi oldum; Alison'ın yüz mil ötemde olmasını istediğimden değil, ama sırf Conchis'e garezimden.

"O zaman size yardım edemem, ama burada."

"Belki ikinizin birden yardımı dokunabilir."

"O işini bırakmaz. Dahası artık onunla bir ilişkiye girmek istemiyorum," deyip ekledim: "Yine de teşekkürler."

"Peki. Ama teklifim hâlâ geçerli."

Sanki bu defa onu kızdırmışım gibi, ani bir dönüş yaptı. Gitgide büyüyen hüsran duygusunu içimden atabilmek için yeniden işe koyuldum. Bir kırk dakika sonra duvar eski düzgün haline benzemişti. Aletleri kulübenin arkasındaki bir barakaya götürdüm, sonra da evin ön tarafına geçtim. Conchis sütunların altında oturmuş, sessiz sedasız bir Yunan gazetesi okumaktaydı.

"Bitti mi? Teşekkür ederim."

Son bir çaba daha gösterdim.

"Bay Conchis, şu öteki kızla aramızda geçenleri kesinlikle yanlış anladınız. Öylesine bir ilişkiydi. Artık mazide kaldı."

"Ama seni yeniden görmek istiyor."

"Yüzde doksanı meraktan. Kadınları bilirsiniz. Bir de şu sıralar beraber olduğu adam birkaç günlüğüne Londra dışına çıkmıştır muhtemelen."

"Kusura bakma. Daha fazla karışmayacağım artık bu meseleye. Nasıl istiyorsan öyle davranacaksın tabii ki."

Arkamı döndüm, bir yandan da bana seslendiğinde keşke ağzımı açmasaydım diye geçiriyordum aklımdan. Müzik odasının açık kapıları ardından tekrar dönüp baktım ona. Bana güçlü, ama bir o kadar da babacan bir bakış yöneltti.

"Atina'ya git dostum." Ağaçların arasından doğuya doğru baktı. "*Guai a chi la tocca.*"

İtalyancam çok azdı, ama ne demek istediğini anlamıştım. Odama çıkıp soyundum; sonra da banyoya, tuzlu suyun altına girdim. Tuhaf şekilde Conchis'in asıl söylemek istediğini anlamıştım. Julie bana göre değildi çünkü bana göre değildi işte; hayalet ya da şizofren ya da maskeli oyundaki herhangi bir şey olduğundan değil ama. Bu bir tür nihai uyarıydı, gelgelelim soyunda kumarbazlık olan bir adamı uyarmanın pek bir faydası da yoktu.

Duşun ardından çırılçıplak yatağıma uzanıp, gözlerim tavanda, Julie'nin yüzünü, kirpiklerinin kıvrımını, elinin sıcaklığını, ağzını, öpüştüğümüz sırada bedeninin oluşturduğu ve beni hiç de kesmeyen o hafif

* (İt.) Dokunanın başı belaya girer. (y.h.n.)

baskıyı hatırlamaya çalıştım; bir de bir gece önce gördüğüm kız kardeşinin bedenini. Julie'nin hemen orada, yatak odamda ya da çam ormanında yanıma geldiğini hayal ettim; ve karanlığı, o vahşi ortamı, gönüllü bir tecavüzü... ben satir olurdum; ama sonra, satirin başına geleni hatırlayıp, o küçük klasik hokus-pokus numarasının altında yatanı fark ettiğimde, sönüp giyinik olmayı tercih ettim. Ben de beklemeyi öğreniyordum.

36 Akşam yemeği hiç iyi geçmedi. Bir kez daha yanına gider gitmez elime bir kitap tutuşturarak beni afallatmıştı.

"İşte yazılarım. Başka bir rafta duruyormuş."

Pek kalın bir kitap değildi, adi yeşil bir bezle ciltlenmişti ve üzerinde içeriğine dair bir şey yazmıyordu. Açtım –sayfa büyüklükleri ve yazı türleri farklı farklıydı, belli ki çeşitli gazetelerden *ad hoc** toparlanmış parçalardı. Yazılar baştan sona Fransızcaydı sanki. Bir tarih gözüme çarptı: 1936. Ve birkaç başlık. *Hafif şizofreninin erken teşhisi. Paranoya sendromlarında mesleğin etkisi. Stramonium kullanımı sırasında psikiyatrik bir deney.* Kafamı kaldırdım.

"Stramonium nedir?"

"*Datura.* Şeytan elması. Halüsinasyonlar yaratır."

Kitabı kenara koydum. "Okumak için sabırsızlanıyorum."

Aslında bu gereksiz bir kanıttı. Yemek sona erdiğinde, en azından Conchis'in psikiyatriyle bağının, bu konuyla ilgili herhangi bir adamın bilgisinden çok daha öte olduğuna, ayrıca Jung'la tanıştığına ikna olmuştum. Tabii bu, onun Julie hakkında söylediklerine inanmam gerektiği anlamına gelmiyordu. Julie konusunu açmaya çalıştım, ama hiç yüz vermedi – bu aşamada onun durumu hakkında ne kadar az şey bilsem o kadar iyiydi... Yine de yaz sonuna kadar her şeyin açığa kavuşacağı sözünü aldım. İçimden hep meydan okumak geliyordu ona, öte yandan ona karşı duyduğum o gitgide daha çok büyüyen öfkeden de korkuyordum: Olaylar öyle bir şekilde patlak verebilirdi ki ben her şeyi kaybettiğimle kalabilirdim – katı bir suratla bir daha asla oraya ayak basmamam söylenebilirdi bana. Sonra hissettim ki, benim ciddi ciddi üzerine gitme ihtimalime karşılık o her şekilde, bir mürekkepbalığı gibi karma-

* (Lat.) Bu amaçla, bu özel durum için. (y.h.n.)

şık mürekkep öbekleri fırlatmaya hazırdı, hatta eli kulağında beklemedeydi. Tek savunmam ve elimden gelenin en iyisi, muammaya muammayla karşılık vermekti; ve tesellim de, onun az çok aynı sebeple –münasebetsiz sorular insanı çileden çıkarabilirdi– Atina ve Alison'dan daha fazla bahsetmekten kaçındığını sezmemdi.

Yemek böylece yendi bitti – kimi an etkileyici ve kurnaz bir yaşlı doktoru dinleyerek, kimi an ise kendimi bir kedinin önüne düşmüş bir fare gibi hissederek. Ayrıca Julie ortaya çıkacak diye pek bir gerilmiş ve o akşam ne tür bir deneyim beni bekliyor diye merak içindeydim. Günden arta kalan *meltem* esintisi aramızdaki lambanın ışığını kesik kesik titretip parlatıyor ve solduruyordu, ki bu da genel huzursuzluğumu iyice artırıyordu. Conchis ise gayet sakin ve rahat görünüyordu.

Sofra toplandıktan sonra bana damacana şekilli bir şişeden bir içki koydu. Açık saman renkli bir şeydi.

"Bu nedir?"

"*Rakı*. Sakız adasından. Çok serttir. Seni biraz sarhoş etmek istiyorum."

Yemek boyunca da ağır Antikythera *rosé* şarabından daha fazla içmeye zorlamıştı beni zaten.

"Eleştiri yetilerimi köreltmek için mi?"

"Daha alıcı konumunda olman için."

"Kitapçığınızı okudum."

"Ve saçma mı buldun?"

"Onaylanması zor gibi."

"Gerçeğin tek bilimsel kriteri onaylamadır. Ama bu, onaylanamayan gerçekler olmadığı anlamına da gelmez."

"Kitapçığınıza tepkiler gelmiş miydi?"

"Epeyce. Ama yanlış insanlardan. Nihai gizemi çözmenin peşinde olan insanları tuzağa düşüren sefil akbabalardan. Spiritüalistler, kâhinler, kozmopatlar, yazlıkçılar, adalılar, apportistler – yani bütün o *galère*."* Yüzünde katı bir ifade vardı. "Onlardan tepki gelmişti."

"Peki ya başka bilim adamlarından?"

"Hayır."

*Rakı*dan bir yudum aldım; ateş gibiydi, sanki saf alkol.

"Ama kanıtlarınız olduğundan bahsetmiştiniz."

"Kanıtlarım vardı. Ama öyle kolay kolay görünen cinsten değillerdi.

* Belli bir zümre. (ç.n.)

Sonradan böylesinin daha iyi olduğuna karar verdim, üç beş kişinin dışındakiler için."

"Sizin seçtiğiniz üç beş kişi mi?"

"Benim seçtiğim, evet. Çünkü gizemin bir enerjisi vardır. Her kim buna bir cevap ararsa onun içine enerji akıtır. Eğer gizemin çözümünü açığa çıkartırsan diğer arayanları şeyden mahrum bırakmış olursun..." ve kelimenin benim için olan anlamını vurguladı "...önemli bir enerji kaynağından."

"Peki ya bilimsel gelişme?"

"Tabii olsun. İnsanların karşılaştığı fiziksel problemlerin çözümü – bu bir teknoloji meselesidir. Ama ben türlerin, insanoğlunun genel olarak psikolojik sağlığından söz ediyorum. Onun gizemlerin varlığına ihtiyacı vardır. Çözümlerine değil."

*Rak*ımı bitirdim. "Akıl almaz bir şey bu."

Gülümsedi, sanki kullandığım sıfat söylemek istediğimden daha çok şey ifade ediyordu; şişeyi kaldırdı.

"Bir kadeh daha iç. Sonra yok. *La dive bouteille** aynı zamanda zehir gibidir."

"Ve deney başlıyor, öyle mi?"

"Deney başlıyor. Kadehini alıp şu şezlonglardan birine uzanmanı tavsiye ederim. Tam şuraya." Arkasına işaret etti. Gidip, şezlongu oraya çektim. "Uzan bakalım. Acele etme. Belli bir yıldıza bakmanı istiyorum. Cygnus'u bilir misin? Kuğuyu? Şu tam tepemizde uzanan haç şeklindeki takımyıldızı?"

Diğer şezlonga kendisinin oturmayacağını fark ettim; ve birden anladım.

"Bu bir... hipnoz mu?"

"Evet Nicholas. Paniğe gerek yok."

Lily uyarmıştı: *"Bu gece anlayacaksın."* Duraksadım, sonra kendimi arkaya bıraktım.

"Paniğe kapılmadım. Sadece buna pek uygun olduğumu sanmıyorum. Oxford'dayken biri denemişti."

"Göreceğiz. Bu bir irade uyumudur. Bir müsabaka değil. Yalnızca söylediklerimi yap." En azından, o doğuştan sersemletici gözlerin içine bakmak zorunda değildim. Geriye dönemezdim, ama hiç olmazsa hazırlıklıydım. "Kuğu'yu görüyor musun?"

"Evet."

* (Fr.) Kutsal şişe, gündelik dilde şarap anlamında kullanılır. (y.h.n.)

"Ve solda da çok parlak bir yıldız var, geniş bir üçgenin köşesinde."

"Evet." *Rak*ının kalanını bir yudumda kafama diktim; az daha tıkanıyordum, sonra yana yana mideme aktığını hissettim.

"Bu yıldıza *alpha* Lyrae deniyor. Biraz sonra ona dikkatle bakmanı isteyeceğim senden." Mavi-beyaz yıldız, rüzgârın açtığı gökyüzünde ışıldadı. Conchis'e baktım, hâlâ masanın başındaydı, ama yüzümü görmek için sırtını denize dönmüştü. Karanlıkta sırıttım.

"Kendimi muayene yatağındaymış gibi hissediyorum."

"Güzel. Şimdi arkana yaslan. Kaslarını önce sık, sonra da biraz gevşet. Sana *rak*ı ikram etmemin sebebi buydu. Yardımı olacak. Julie bu gece ortaya çıkmayacak. Bu yüzden onu aklından çıkar. Öbür kızı da aklından çıkar. Kafanı karıştıran her şeyi, bütün özlemlerini aklından çıkar. Bütün endişelerini de. Sana zarar vermeyeceğim. Hepsi yalnızca iyiliğin için."

"Endişelerimi ha. Bu pek kolay değil." Sesini çıkarmadı. "Deneyeceğim."

"Yıldıza bakmak işe yarar. Gözlerini ondan ayırma. Arkana yaslan."

Yıldızı seyretmeye koyuldum; daha rahat oturmak için biraz kaykıldım. Ceketimin kumaşının elime değdiğini hissettim. Duvar işi yormuştu, bunun gerçek amacını da tahmin edebiliyordum artık, ve arkama yaslanıp, gözlerimi dikip beklemek iyi geldi. Uzun bir sessizlik oldu, epeyce bir süre geçti. Kısa bir süre için gözlerimi kapadım, sonra açtım. Yıldız kendi ufak uzay denizinde yüzer gibiydi, küçücük bir beyaz güneş. Alkolün etkisini hissediyordum, ama çevremde olan biten her şeyin gayet bilincindeydim, uyutulamayacak kadar bilincinde hem de.

Terasın bilincindeydim, bir Yunan adasında bir evin terasında uzanmaktaydım, rüzgâr esiyordu, Moutsa'da çakıllara vuran dalgaların hafif sesini bile işitebiliyordum. Conchis konuşmaya başladı.

"Şimdi yıldızı seyretmeni istiyorum, bütün kaslarını rahat bırakmanı istiyorum. Tüm kaslarını rahat bırakman çok önemli. Kas biraz. Şimdi bırak. Kas... bırak. Şimdi yıldızı izle. Yıldızın adı *alpha* Lyrae."

Kendi kendime, adam beni hipnotize etmeye çalışıyor; o zaman ben de kuralına göre davranayım, hiç kıpırdamadan oturup, hipnotize olmuş gibi davranayım, dedim.

"Gevşiyor musun evet gevşiyorsun." Noktalamadaki eksikliği fark ettim. "Yorgunsun bu yüzden gevşiyorsun. Gevşiyorsun. Gevşiyorsun. Bir yıldızı izliyorsun bir yıldızı..." yineleme; bunu önceden Oxford'dan hatırlıyordum. Jesus Yüksekokulu'ndan çatlak bir İrlandalı çocuk yapmış-

tı, bir parti sonrasıydı. Ama bu onunla karşılıklı bir bakışma oyununa dönüşmüştü.

"Bir yıldızı izliyorsun diyorum bir yıldız diyorum ve bir yıldızı izliyorsun. Tatlı yıldız, beyaz yıldız, tatlı yıldız..."

Konuşmayı sürdürdü, ama bildik tavırlarındaki bütün o haşinlik, terslik yok olmuştu. Denizin teskin edici sesi, rüzgârın verdiği his, ceketimin dokusu gibiydi ve sesi bilincimden çıkıp gitmişti. Bir ara, hâlâ terasta uzanmış, yıldıza bakıyor buldum kendimi, başka hiçbir şeyin olmasa bile, uzanıp yıldızı izlediğimin bilincindeydim.

Sonra tuhaf bir yanılsama oldu; sanki o an yukarıya değil de aşağıya bakıyordum, tıpkı bir kuyunun dibine bakar gibi.

Derken konumundan ve etrafından soyutlanmış bir ben kaldı geriye; bir de yıldız, çok yakında değildi, bir teleskopun verdiği yalnızlık hissini veriyordu insana; yıldızların arasına karışmış bir yıldız değildi, kendi başınaydı, uzayın o mavi-siyah soluğunda, bir nevi boşlukta süzülmekteydi. Bu hissi, bu yepyeni tuhaf algılayışta yıldızı, etrafındaki boşluğu hem besleyen hem de ondan beslenen beyaz bir ışık topu olarak çok net hatırlıyorum; dönüp geçmişe bakınca, benim de aslında karanlık bir boşlukta asılı durduğum hissini. Ben yıldızı izliyordum, yıldız da beni. Birbirimize denktik, tam aynı ağırlıktaydık; eğer farkındalık bir ağırlık olarak düşünülecek olursa, dengede duruyorduk. Bu böyle uzadıkça uzadı, ne kadar bilmiyorum, boşlukta aynı şekilde asılı duran, eşit şekilde zıt ve herhangi bir anlam ve duygudan yoksun iki varlık. Ne güzellik, ne ahlâk, ne Tanrı, ne de geometri söz konusuydu; var olan yalnızca durumun yarattığı histi. Tıpkı bir hayvanın hissedebileceği gibi.

Sonra gerilim arttı. Bir şey umuyordum. Beklediğim bir şey vardı. Duyulacak mı yoksa görülecek bir şey mi, hangi duyuya yönelik olacaktı bilmiyordum. Ama gelmeye çalışıyordu ve ben de onun gelişini keşfetmeye çabalıyordum. Artık yıldız filan yoktu sanki. Belki de Conchis gözlerimi kapattırmıştı bana. Yalnızca boşluk vardı. Aklımda kalansa iki kelime sadece; herhalde Conchis söylemişti: Parılda ve dinle. Parlayan ve dinleyen bir boşluk; karanlık ve beklenti. Derken yüzüme bir rüzgâr çarptı, kusursuz bir fiziksel duyumdu bu. Yüzümü uzatıp bekledim, taze ve ılık bir rüzgârdı, ama birden, telaşlı bir şaşkınlıkla –hiçbir şey değil de olayın fiziksel yanı tuhaf gelmişti– fark ettim ki, rüzgâr aynı anda her yönden esiyordu üzerime. Elimi kaldırdım, hissedebiliyordum bunu. Koyu rüzgâr, binlerce görünmez yelpazeden yayılan bir meltem gibi üzerime esmekteydi. Ve bana yine, epeyce sürmüş gibi geldi bu.

Bir süre sonra belli belirsiz değişmeye başladı. Rüzgâr ışığa dönüştü. Bu durumda görsel bir algı olduğunu sanmıyorum, rüzgârın ışığa dönüştüğünü (belki de rüzgârın ışık olduğunu Conchis söylemişti) hiç şaşmadan, yalnızca biliyordum işte, bu ışık son derece keyifliydi, uzun sürmüş karanlık bir kışın ardından yapılan bir tür zihinsel güneş banyosu etkisindeydi, ışığın hem farkında olmak hem de onu üzerine çekmek harika bir duyumdu. Bu ışığı hem çekme hem de alma gücüne sahip olmak.

Buradan, bunun son derece gerçek ve açıklayıcı bir şey olduğunu sezdiğim başka bir aşamaya geçtim ve bu şey bütün bu ışığı üzerine çekiyordu. Yani var olmaya dair derin önem taşıyan bir şeyi ortaya koyuyordu; var olduğumun bilincindeydim ve bu varoluşun bilinci, ışıktan daha önemli olmuştu, tıpkı ışığın rüzgârdan daha önemli olduğu gibi. Bir ilerleme hissi duymaya başladım, değişiyordum, çeşmenin suyu rüzgârda nasıl şekil değiştirirse öyle; sudaki girdap gibi. Rüzgâr ve ışık ikincil konuma düşmüşlerdi artık, şimdiki duruma uzanan yollardı sadece, bu durum ki boyutsuz ve duyumsuz; saf bir var olma bilinciydi. Ya da belki de solipsizmdi bu, yalnızca saf farkındalık.

Bir süre böyle gitti; sonra değişti, tıpkı diğer durumlar gibi. Bu durum bana dışarıdan empoze edilmişti, bunu biliyordum, her ne kadar üzerime rüzgâr ve ışık kadar akmadıysa da, bunun bir şekilde aktığını biliyordum, gerçi aktı pek doğru bir kelime değildi. Bunu anlatacak kelime yoktu, dışarıdan gelmiş, inmiş, içime işlemişti. Bu kendiliğinden oluşan bir durum değil, tasarlanıp sunulmuş bir şeydi. Bense bir alıcıydım. Fakat bir kez daha, yayıcıların her tarafımı sardığı tuhaf bir sürprizle karşı karşıyaydım. Herhangi bir yönden değil, bütün yönlerden geliyorlardı üzerime; gerçi yön kelimesi gene çok fiziksel kalıyordu. Somut nesnelere, gerçek duygulara dayalı hiçbir dilin tarif edemeyeceği duygular içindeydim. Hissettiğim şeyin metaforik özelliğinin bilincindeydim herhalde. Kelimelerin –beni geri çeken– bir zincir ya da içlerinde delikler olan bir duvar gibi olduğunu biliyordum. Gerçek hızla üzerime geliyordu; ve ben onun içinde tümüyle var olmak için onun dışına çıkamıyordum. Hatırlamaya çalıştığım hissin yorumu bu; tanımlama eylemi tanıma leke sürüyor.

Bunun temel gerçek olduğunu ve gerçeğin evrensel bir ağızdan bana ulaştığını hissediyordum; ne ilahilik hissi, ne mezhep, ne insan kardeşliği, ne de telkine açık hale gelişimden önce umduğum herhangi bir şey söz konusuydu. Ne panteizm ne de hümanizm. Ama çok daha geniş, soğuk ve anlaşılmaz bir şey. Gerçek sonsuz bir etkileşimdi. İyi yok,

kötü yok; güzellik yok, çirkinlik yoktu. Sempati ya da antipati de yoktu. Yalnızca etkileşim. Kişinin sonsuz yalnızlığı, her şeyden soyutlanması hepsinin toplam etkileşimi ile aynı şeydi sanki. Bütün karşıtlar bir olmuştu, çünkü her biri diğeri için vazgeçilmezdi. Hepsinin ilgisizliği ve vazgeçilmezliği tek görünüyordu. Birden daha önce hiç yaşamadığım bir bilinç hissiyle diğer bütün şeylerin varlığını anladım.

Bilmek, istemek, bilge olmak, iyi olmak, eğitim, bilgi, sınıflandırma, her tür bilgi, hassasiyet, cinsellik, tüm bunlar yapay görünüyordu. Bu etkileşimi ifade etmek, tanımlamak ya da analiz etmek için hiçbir istek yoktu içimde, yalnızca oluşturmak istiyordum bunu –hatta "istiyordum" bile denemez– oluşturuyordum. İradeden yoksundum. Anlam yoktu. Sadece varoluş.

Ama çeşmenin suyu değişti, girdap oluştu. İlk başta, o her yönden üzerime esen koyu rüzgâra bir çeşit dönüş gibi görünmüştü bu, oysa rüzgâr filan yoktu, rüzgâr yalnızca bir metafordu ve şimdi milyonlarca, trilyonlarca var olma bilincinden ibaretti, sayısız umut çekirdeği koca bir risk eriyiğinde asılı kalmıştı, fotonlardan değil, neonlardan ve var olma bilinci taneciklerinden bir boşalmaydı bu. Evrenin sayısızlığının devasa ve döngüsel duyusu; değişim ile değişmezliğin ayrılmaz, zorunlu ve tutarlı göründüğü bir sayısızlık. Kendimi, yalnızca kendi yuvasında, bütünüyle beslendiği bir kültürde değil, son derece mühim bir konumda toprağa atılmış bir tohum gibi görüyordum, tıpkı ilk penisilin mikrobu gibi. Akut bir fiziksel ve zihinsel keyif hali, süzülen bir asılı, kusursuz bir şekilde ayarlanmış ve *ilişkilendirilmiş* olma; mükemmel bir varış. Bir içsel biliş hali.

Aynı zamanda bir parabol, bir düşüş, bir boşalmaydı; ama bu değişim, bu geçiş, deneyim bilgisinin ayrılmaz bir parçası olmuştu. Dönüşüm ve varoluş birdi.

Bir an yıldızı yeniden gördüm sanki, olduğu gibi, gökyüzünde asılı duran yıldızı, ama artık bütün varoluşu ve dönüşümü ile birlikteydi. Bir kapıdan çıkıp dünyayı dolaşmak ve sonra yine aynı, ama farklı bir kapıdan girmek gibi bir şeydi bu.

Sonrasıysa karanlık. Hiçbir şey hatırlamıyorum.

Ve sonra aydınlık.

37 Biri kapıyı çaldı. Bir duvara bakıyordum. Yataktaydım, üzerimde pijamalarım vardı, giysilerim katlanıp, sandalyenin üzerine konmuştu. Gün ışımıştı, çok erken, çamların tepelerine günün ilk cılız ışıklarının düştüğü bir vakitti. Saate baktım. Altıya geliyordu.

Yatağın kenarına oturdum. Kara bir utanç çökmüştü üzerime, küçük düşmenin, Conchis'in karşısında çırılçıplak kalmanın, onun boyunduruğu altına girmenin; hatta daha da beteri, diğerlerinin, Julie'nin de görmüş olma ihtimalinin verdiği bir utanç. Kendimi orada uzanmış; Conchis bana sorular sorup ben de çıplak cevaplar verirken, diğerleri de oturmuş sırıtarak izlerken gördüm. Ama Julie – Conchis onu da hipnotize etmiş olmalıydı; bu yüzden yalan söyleyemiyordu.

Svengali ve Trilby.

Derken, tıpkı öğrenilmiş bir ders gibi net, yeni bir ülkede yapılan bir gezintiden hatırlanan ayrıntılar gibi hâlâ canlı kalan bu mistik deneyimi birden idrak ettim. Bunun nasıl yapıldığını anladım. *Rak*ının içinde bir çeşit hap, uyuşturucu falan olmalıydı –belki de yazısında bahsi geçen Stramonium'du. Sonra da ben orada öylece çaresiz uzanmışken bana bu şeyleri, bu bilgi aşamalarını telkin etmişti. Tıbbi yazılarını içeren o yeşil ciltli kitaba bakındım. Ama odada değildi. Bu ipucu bile yadsınmıştı.

Hatırladıklarımın zenginliği; hatırlayamadıklarımın olası utancı, içerdiği iyilik ve kötülük, bu iki şey, kızgınlıkla minnettarlık arasında bölünmüş bir halde dakikalarca başımı ellerimin arasına alıp oturmama sebep oldu.

Gidip elimi yüzümü yıkadım, aynada kendime baktım ve sessiz Maria'nın benim için beklettiği kahvemi içmeye indim. Conchis'in ortaya çıkmayacağını biliyordum. Maria bir şey söylemeyecekti. Hiçbir şey açıklanmayacaktı, her şey bir dahaki gelişime kadar beni şüphe içinde bırakacak şekilde tasarlanmıştı.

Okula dönerken yaşadığım deneyimi değerlendirmeye uğraştım; her şey bunca güzel, bunca gerçek olmasına karşın neden aynı zamanda bu kadar tekinsiz görünüyordu. Günün ilk ışıkları ve o manzara karşısında yeryüzündeki herhangi bir şeyin kötü olduğuna inanmak zordu zor olmasına, ama içimdeki hissi de atamıyordum bir türlü ve bunun küçük düşmeyle bir ilgisi yoktu. Yeni bir tehlike, bulaşılmaması gereken daha karanlık, daha garip şeylere bulaşmayla ilgili bir şeydi daha çok. Ayrıca bu Julie'nin Conchis'e karşı duyduğu korkuyu, Conchis'in ona duyduğu sahte-tıbbi acıma hissinden çok daha ikna edici kılmıştı; kız

belki şizofrendi, ama Conchis de hipnozcu olduğunu ortaya koymuştu. Ama bu da bana oyun oynamak için işbirliği yapmadıkları düşüncesini akla getiriyordu; böylece, panik içinde hafızamı zorlayıp, Conchis'le olan görüşmelerimizi düşündüm ve ben farkına varmadan beni daha önce hipnotize edip etmediğini anlamaya çalıştım...

Daha evvelki gün Julie'ye gerçeklik hissimin yerçekimi gibi olduğunu söylediğimi anımsayıp burkuldum. Bir an için, deliliğin kıyılarında gezinen, uzayda bir adam gibi hissetmiştim kendimi. Apollon sahnesi sırasında Conchis'in transa girmiş gibi durduğunu hatırladım. Bunların hepsini hayal etmem için beni hipnotize mi etmişti yoksa? O öğleden sonra beni Foulkes'in hayaletini görecek şekilde konumlandırıp, uykuya o mu itmişti? Orada öyle bir adam ve kız dikilmiş miydi hiç? Hatta Julie bile... ama sonra teninin sıcaklığı ve benden kaçırdığı dudakları geldi aklıma. Ayaklarım yere bastı. Yine de allak bullaktım.

Beni dağıtan şey Conchis tarafından hipnotize edilmiş olmak değildi sadece; daha inceden inceye de olsa, benzer şekilde Julie tarafından da hipnotize edildiğimi anlamıştım. Sırf alaycılığımdan söylemiyorum, bir erkekle kadının ilk on dakika içinde birbirleriyle yatmak isteyip istemediğini anlayabileceğine inanmışımdır hep; ve bu ilk on dakikadan sonraki zaman vergiyi temsil eder, ki eğer vaat edilen nesne gerçekten eğlenceliyse bu bedeli ödemeye değer, ama yüzde doksan fazla kaçar bu da. Sırf Julie ile olmanın faturasının çok ağır olacağını gördüğümden değil, ama bütün kuramlarımı altüst etmişti o. Bariz bir kendini bırakmışlık vardı Julie'nin üzerinde, sanki açılmayı bekleyen bir kapıydı ve beni tutan da bunun ötesindeki karanlıktı. Belki de kısmen, geçmişe ait, nesli tükenmiş bir Lawrence kadınına nostaljiydi bu, her anlamda erkekten aşağı konumda, ama kadınsı bir karanlık, gizem ve güzelliğin muhteşem gücüne de sahip olan; parlak, güçlü erkek ile karanlık, kendinden geçmiş dişi. İki cinsin özü benim o çift cinsiyetli yirminci yüzyıl zihnimde öyle bir karışımıştı ki, kadının tam bir kadın olduğu ve benim de tam bir erkek olmaya zorlandığım bu duruma dönüş, daracık, kime ait olduğu belli olmayan modern bir evin ardından karşılaşılan eski bir evin tüm cazibesine sahipti. Önceden oldukça sık seks isteğinin büyüsüne kaptırırdım kendimi; ama âşık olma isteği ilk defa geliyordu başıma.

Sınıfta bütün sabah, sanki hâlâ hipnozun etkisindeymişim gibi, varsayım hülyalarına dalmış bir halde ders verdim. Şimdi Conchis'i romanı olmayan, bir çeşit psikiyatri romancısı gibi görüyordum, kelimelerle değil insanlarla yaratan; şimdi onu karmaşık, ama aynı zamanda oldukça sa-

pık bir ihtiyar gibi görüyordum; şimdi onu bir Svengali gibi; muzip şakacıların piri gibi görüyordum. Ama onu her ne şekilde görürsem göreyim etkisine girmiştim bir kere, ve Julie, saçları rüzgârla yana savrulan, gözleri yaşlı Lily, ilk anda gaz lambasının ışığında gördüğüm o harika fildişi rengi ten... Bourani tam manasıyla büyülemişti beni, öyle değilmiş gibi yapmaya uğraşmadım hiç. Beni sınıfın pencerelerinden alıp, masmavi gökyüzünden geçerek ortadaki sırta, oradan da aşağılara, olmak istediğim yere çeken bir mıknatıs gibiydi. Sıra sıra oturan zeytin tenli yüzler, eğik siyah kafalar, tebeşir kokusu ve masama yayılmış o eski mürekkep lekesi – tüm bunlar bir sis bulutunun ardındaydı sanki, gerçek, ama bir yandan da değil; cennetle cehennem arasındaki engellerdi adeta.

Öğle yemeğinin ardından Demetriades odama geldi ve Alison'ın kim olduğunu sordu, ama anlatmayı reddedince, o da ağzını bozup, domatesler ve hıyarlarla ilgili korkunç Yunan *facetiae* dağarcığını ortaya dökmeye kalkıştı. Başımdan defolup gitmesini söyledim; hatta zorla kapı dışarı etmek zorunda kaldım. O da gücenip, bütün haftayı beni görmezlikten gelerek geçirdi. Umursamadım. Yolumdan çekildiği iyi bile olmuştu.

Son dersten sonra kendimi engelleyemedim. Tekrar Bourani'ye gitmeliydim. Ne yapacağımı bilmiyordum, ama o bölgeye yeniden girmem şarttı. Aşağıda ötelerde, günün son ışıkları altında, kaynayan çamların tepelerinde uzanan o gizem kovanını görür görmez derin bir rahatlama duydum içimde, sanki onu orada bulamayacaktım. Eve yaklaştıkça kendimi daha çirkef hissediyor ve daha da çirkef oluyordum. Yalnızca onları görmek; orada olduklarını ve beni beklediklerini bilmek istiyordum.

Eve karanlık basınca, doğu yönünden yaklaştım, tellerin arasından süzüldüm, hendeğin tepesinden doğru, Poseidon heykelinin yanından geçerek ihtiyatla yürüdüm ve ağaçların arasından süzülüp, evi görebileceğim alana çıktım. Yandaki pencerelerin hepsinin kepenkleri kapatılmıştı. Maria'nın kulübesinin bacasından da duman tütmüyordu. Evin ön cephesini görecek şekilde kenara kaydım. Sütunluk alana açılan balkon kapısının kepenkleri kapalıydı. Keza Conchis'in yatak odasından terasa açılanlarınki de. Belli ki içeride kimseler yoktu. O karanlıkta geri döndüm, moralim bozulmuştu ve tıpkı bir müptelanın ilacını kesen katı bir doktor gibi Conchis'in kendi dünyasını böyle çekip almasına, beni ondan mahrum etmesine gitgide daha çok sinirleniyordum.

* (Lat.) Nükteli yazı ya da özdeyişler. (y.h.n.)

Ertesi gün Mitford'a, Bourani'ye gittiğimi ve Conchis'le tanıştığı belirten bir mektup yazdım ve onun orada yaşadıkları konusuna açıklık getirmesi için yalvardım. Mektubu Northumberland'daki adrese gönderdim.

Ayrıca Karazoglou'nu tekrar gördüm ve ondan daha fazla bilgi koparmaya uğraştım. Leverrier'in Conchis'le hiç karşılaşmadığından oldukça emin olduğu belliydi. Zaten bildiğim bir şeyi söyledi, yani Leverrier'in "dindar" biri olduğunu ve eskiden Atina'ya ayine gittiğini. Bir de Conchis'in söylediklerinin aşağı yukarı aynısını söyledi: *"Il avait toujours l'air un peu triste, il ne s'est jamais habitué à la vie ici."** Ama Conchis fazladan, onun mükemmel bir "ebe" olduğunu söylemişti.

Okulun muhasebecisinden Leverrier'in İngiltere'deki adresini aldım, ama sonra yazmamaya karar verdim; bir gün gerekirse diye elimde tutmakta fayda vardı.

Ayrıca Artemis üzerine ufak çapta bir araştırma yaptım. Mitolojide Apollon'un kardeşi, bakirelerin koruyucusu ve avcıların bekçisiydi. Safran rengi elbisesi, sandaletleri ve gümüş yayı (hilal şeklinde olan) klasik şiirdeki standart üniformasını oluşturuyordu. Şehvetli erkekler söz konusu olduğunda her daim okunu fırlatma eğiliminde olsa da, kardeşinin kendisine yardım ettiğine dair hiçbir bilgi bulamadım. O, "Suriye'deki Astarte ve Mısır'daki Isis'le bağlantısı olan Üçlü Ay-tanrıçası denen antik anaerkil mezhebinin bir unsuru" idi. Bir de Isis'e genelde çakal kafalı Anubis'in, daha sonra Cerberus olarak adlandırılan yeraltı bekçisinin eşlik ettiği gözüme çarpmıştı.

Salı ve çarşamba günleri etüt derslerinden dolayı okulda kalıyordum. Perşembe günü tekrar Bourani'ye gittim. Değişen bir şey yoktu. Tıpkı pazartesi günkü gibi ıssızdı.

Evin etrafında bir tur attım, kepenkleri zorladım, aylak aylak dolandım etrafta ve teknenin açılmış olduğu özel kumsala indim. Sonra yarım saat kadar, sütunların orada, alacakaranlıkta, derin düşüncelere daldım. Kendimi hem kullanılmış hem de dışlanmış hissediyordum ve onlara olduğu kadar kendime de kızıyordum. Bütün bu işlere bulaşmak delilikti, bir yandan bunun sürmesini isteyip bir yandan da korkmaksa daha da büyük bir delilik. Arada geçen bu günlerde fikrim bir kez daha değişmişti. Şizofreni hakkında bir şeyler öğrendikçe, olay belli belirsiz bir olasılıktan olabilirliğe kaymaya başlamıştı. Maskeli oyunu başka hangi

* (Fr.) Her zaman biraz kederli bir hali vardı, buradaki hayata hiç alışamadı. (y h.n.)

sebeple böyle apar topar durdurabilirdi, bilemiyordum. Yani bu sadece bir eğlence olsaydı...

İşin içinde epey bir kıskançlık unsuru da vardı sanırım – Conchis'in Modigliani ve Bonnardları bu kadar ıssız bir evde böyle bırakmakla ne büyük bir salaklık ya da küstahlık yaptığını düşündüm... ve bu Bonnardlar'dan Alison'a kaydı aklım. O gün, oğlanları ve hocaları yarıyıl tatilleri için Atina'ya geri götürmek üzere özel bir geceyarısı vapuru kalkacaktı. Bu da, bütün gece o pis birinci sınıf salonda bir sandalyede oturup uyuklamak anlamına geliyordu, öte yandan Atina'da cuma gününü kazandırıyordu. Bu vapura binmeye karar vermemi sağlayan neydi –öfke mi, kin mi, intikam mı?– tam bilemiyorum. Alison'ı düşünerek olmadığı kesindi, konuşacak birine ihtiyaç duymanın ötesinde yani. Belki de şu eski sözde varoluşçu halimin son çırpınışlarıydı: Özgürlüğü kapris üzerine kurmak.

Bir dakika sonra kapıya giden patikayı hızla inmekteydim. O zaman dahi, son anda arkama bakıp, binde bir umutla, biri dönmemi işaret eder belki diye umdum.

Ama kimse yoktu. Daha iyi bir seçeneğim olmadığından vapura bindim ben de.

38 Atina toz toprak içinde, kuraklık çekiyordu, her yer sapsarı ve kasvetliydi. Palmiyeler bile bitkin görünüyorlardı. İnsanların içindeki tüm insanlık, koyu tenlerinin ve daha da koyu olan gözlüklerinin ardına çekilmişti ve saat iki olduğunda sokaklar, tembelliğe ve sıcağa terk edilmiş halde bomboş kalmıştı. Ben de Pire'deki bir otelde yatağa serilip, panjurların örtülü olduğu alacakaranlıkta bölük pörçük uyukladım. Şehir bana iki kat fazla gelmişti. Bourani'den sonra, çağımıza, makinelere, strese dönmek son derece kafa karıştırıcıydı.

Öğleden sonra mahmurluğu geçmek bilmiyordu. Alison'la buluşma vakti yaklaştıkça ben daha da sersemliyordum. Atina'ya geldiysem eğer, bunun Conchis'in oyununa karşılık verme arzusundan kaynaklandığını biliyordum. Yirmi dört saat önce, sütunların altında Alison kullanılacak bir piyon gibi görünüyordu – en azından yapabileceğim bir karşı atak-tı; ama şimdi, buluşmaya iki saat kala... onunla seksi düşünemiyordum. Aynı şekilde Bourani'de neler olduğunu anlatmayı da. Buraya neden gel-

diğimi bile bilmiyordum artık. Yeniden adaya kaçmak için dayanılmaz bir istek vardı içimde. Ne Alison'ı kandırmak ne de gerçeği açıklamak istiyordum.

Yine de yataktan kalkmamı engelleyen bir şey vardı, Alison'ın nasıl olduğuna dair bir merak kırıntısı, biraz acıma, biraz da geçmişte yaşadıklarımızın anısı. Bunu bir çeşit sınav olarak görüyordum bir de: hem Julie için hissettiklerimin hem de şüphelerimin derinliğini ortaya koyacak olan bir test. Alison dış dünyadaki geçmiş ve şimdiki gerçekliği temsil ediyor olabilirdi ve ben de onu gizlice iç serüvenime dahil edecektim. Ayrıca, vapurda geçirdiğim o uzun gecede, buluşmayı güvenle steril bir hale getirmenin bir yolunu bulmuştum – böylelikle hem benim için üzülmesini sağlayacak *hem de* kendimden uzak tutacaktım.

Saat beşte kalktım, bir duş aldım ve havaalanına gitmek üzere bir taksiye atladım. Uzun resepsiyon bankosunun karşısındaki bir banka oturdum, sonra kalktım; gitgide daha çok gerildiğimi fark edip sinir olmuştum. Bir dolu hostes hızla önümden geçti – dimdik, düzgün giyimli, profesyonel hoşlukta, bir bilim kurgu karakterinin sığ gerçekdışılığındaydılar.

Altı oldu, altıyı çeyrek geçti. Kalkıp bankoya gitmek için zorladım kendimi. Üzerinde aradığım üniformadan olan, parlak beyaz dişli ve koyu kahverengi gözlü Yunanlı bir kız vardı orada, yüzüne boca ettiği makyaj kadar imalı bir ifadesi vardı.

"Sizin hosteslerden biriyle buluşacaktım. Adı Alison Kelly."

"Allie'yle mi? Uçağı indi. Üzerini değiştiriyordur." Ahizeyi kaldırıp, bir numara çevirdi ve parlak dişlerini sergiledi. Aksanı kusursuzdu; ve Amerikandı. "Allie? Arkadaşın burada. Hemen gelmezsen senin yerine benimle çıkacak." Ahizeyi uzattı. "Sizinle konuşmak istiyor."

"Ona bekleyeceğimi söyleyin. Acele etmesin."

"Utangaç biraz." Alison bir şeyler söylemiş olmalı ki kız gülümsedi. Telefonu kapadı.

"Hemen geliyor."

"Demin ne söyledi?"

"Sizin utangaç olmadığınızı ve bunun yalnızca bir teknik olduğunu."

"Yaa."

Bana o upuzun siyah kirpiklerinin arasından sakin ve cüretkâr bir bakış attı, sonra da, neyse ki bankonun diğer ucunda beliren iki kadınla ilgilenmeye gitti. Ben de kaçıp, giriş kapısının yakınlarında bir yerde dikilmeye. Adaya ilk geldiğimde Atina, yani şehir hayatı bir normale dö-

nüş etkisi yaratıyordu üzerimde, hâlâ aşina olduğum için arzu edilir bir durumdu. Şimdiyse bunun beni korkutmaya başladığını, bunu istemediğimi fark ediyordum; bankodaki o yapmacık sohbet, açıkça ima edilen korunmalı bir heyecan, sonrasındaysa o basmakalıp haz. Oysa ben başka bir gezegenden geliyordum.

Bir iki dakika sonra kapıda Alison belirdi. Saçları kısaydı, kısacıktı, üzerinde beyaz bir elbise vardı ve daha ilk anda yanlış bir adım atılmış oldu, çünkü bu elbiseyi bana ilk karşılaşmamızı anımsatmak için giydiğini anlamıştım. Teni hatırımda kalandan daha solgundu. Beni görünce siyah camlı gözlüklerini çıkardı ve ben de ne kadar yorulmuş, en çok da incinmiş olduğunu görebildim. Oldukça hoş bir vücut, oldukça hoş giysiler, güzel bir yürüyüş, aynı eski incinmiş yüz ve gerçeği arayan gözler. Alison içimde onlarca fırtına koparıyordu belki; ama Julie binlercesini. Yanıma gelip durdu ve hafifçe gülümsedik birbirimize.

"Selam."

"Merhaba Alison."

"Özür dilerim. Her zamanki gibi geç kaldım."

Sanki en son bir hafta önce görüşmüşüz gibi konuşuyordu. Ama işe yaramamıştı. Dokuz ay, içinden sözcüklerin elendiği, ama duyguların hiçbirinin dökülmediği bir süzgeç gibi duruyordu aramızda.

"Gidelim mi?"

Çekmeli bavulunu elinden aldım ve bir taksiye bindik. Arabada karşılıklı köşelerde oturduk ve yine birbirimize baktık. Gülümsedi.

"Gelmeyeceğini düşünmüştüm."

"Ret cevabını nereye göndereceğimi bilemedim."

"Kurnazlık etmişim."

Pencereden dışarı göz attı, üniformalı bir adama el salladı. Daha yaşlanmış gibi geldi bana, sanki seyahat etmek epey bir deneyim kazandırmıştı ona; yeni baştan öğrenilmesi gerekiyordu, oysa bende o güç yoktu.

"Sana limana nazır bir oda tuttum."

"İyi yapmışsın."

"Yunan otellerinde pek bir eski kafalı davranıyorlar. Bilirsin ya."

"*Toujours** her şey olup bitmiş." Bana o gri gözleriyle alaycı bir bakış attı, sonra toparladı. "Eğlenceli oluyormuş. *Vive*** olmuş bitmişlik." Az

* (Fr.) Hep, her zamanki gibi. (y.h.n.)
** (Fr.) Yaşasın. (y.h.n.)

kalsın hazırladığım konuşmayı yapacaktım, ama benim değişmemiş olduğumu, hâlâ İngiliz geleneklerinin esiri olduğumu düşünmesi canımı sıkmıştı; duygularını gizlemesi gerektiğini hissetmesi bile canımı sıkmıştı. Elini uzattı, ben de tuttum ve ikimiz de iyice sıktık. Sonra uzanıp siyah camlı gözlüklerimi çıkardı.

"Müthiş yakışıklı olmuşsun. Biliyor muydun bunu? Esmerleşmişsin. Güneş iyice kurutmuş seni, neredeyse kırışmaya başlamışsın. Off ya, kim bilir kırkında ne olacaksın?"

Gülümsedim, ama sonra başımı öne eğip, bir sigara almak için elini bıraktım. Pohpohlamalarının ne anlama geldiğini biliyordum; davetin dozu artıyordu.

"Alison, ben biraz tuhaf bir durumdayım."

Üzerindeki bütün o sahte hafiflik yok olmuştu bir anda. Dimdik öne bakıyordu.

"Başka biri mi var?"

"Hayır." Ani bir bakış attı. "Ben değiştim, böyle bir şeyi anlatmaya nereden başlanır bilmiyorum ki."

"Ama keşke hiç gelmeseydin diyorsun, öyle mi?"

"Hayır, ben... gelmene sevindim." Bana yine, kuşkulu bir şekilde göz attı. "Gerçekten."

Birkaç dakika sessiz kaldı. Sahil yoluna dönmüştük.

"Pete'le ayrıldık."

"Söylemiştin."

"Unutmuşum." Aslında unutmadığını biliyordum.

"Ve onunla ayrıldığımızdan beri herkesten de ayrıldım." Pencereden dışarı bakmayı sürdürdü. "Özür dilerim. Önce havadan sudan konuşmam lazımdı."

"Hayır. Yani... bildiğin gibi."

Bir bakış daha yöneltti bana; kırılmış, ama kırıldığını belli etmemeye çabalayan bir bakıştı. Kendini zorluyordu. "Yeniden Ann'le yaşamaya başladım. Daha geçen hafta taşındım. Eski daireme döndüm yani gene. Maggie Avustralya'ya dönmüş."

"Ann iyi kızdı."

"Evet, iyidir."

Phaleron'dan geçerken uzun bir sessizlik oldu. Gözlerini pencereden dışarı dikmişti ve bir dakika sonra beyaz çantasına uzanıp kara gözlüklerini çıkardı. Nedenini biliyordum, gözlerinin etrafındaki nemli ışık çizgilerini görebiliyordum. Ona dokunmadım ya da elini tutmadım, ama

Pire ile Atina arasındaki farklılıklardan, Pire'nin daha hoş bir manzarası olduğundan, daha bir Yunanistan'a özgü olduğundan ve orayı daha çok seveceğini düşündüğümden söz ettim. Aslında Pire'yi seçme sebebim, küçük de olsa –ve dehşet verici–, Conchis ile Julie'ye rastlama ihtimaliydi. Böyle bir durumda *Julie*'nin gözlerinde belirecek olan o sakin, gülen ve muhtemelen küçümseyici bakışları düşünmek içimi titretmeye yetiyordu. Alison'ın tavır ve görünüşünde bir şey vardı; eğer bir adam onun yanındaysa sonu mutlaka yatakta biter gibi. Ve ben konuşmayı sürdürürken sonraki üç günü nasıl geçireceğimizi merak ediyordum.

Çocuğa bahşiş verdim ve odadan çıktı. Alison pencerenin kenarına gidip, aşağıda uzanan o kocaman beyaz rıhtıma, akşam gezintisine çıkmış, ağır ağır ilerleyen kalabalığa baktı. Bense arkasında duruyordum. Kısa bir an kafamda tarttıktan sonra sarıldım ona ve o da hemen yaslandı.

"Şehirlerden nefret ediyorum. Uçaklardan nefret ediyorum. İrlanda'da bir kulübede yaşamak istiyorum."

"Neden İrlanda'da?"

"Hiç gitmediğim bir yer olsun."

Vücudunun sıcaklığını, kendini bırakmaya nasıl can attığını hissedebiliyordum. Her an yüzünü dönebilir ve ben da öpmek zorunda kalabilirdim.

"Alison, ben... sana nasıl söyleyeceğimi bilemiyorum." Kolumu çekip, pencereye yaklaştım, böylece yüzümü göremeyecekti. "İki üç ay önce bir hastalık kaptım. Şey... frengi." Döndüm ve bana bir bakış attı – kaygı, şaşkınlık ve kuşku dolu bir bakıştı. "Şimdi iyiyim, ama... anla işte, ben herhalde..."

"Sen şeye mi gittin..." Başımla onayladım. Kuşku kabullenmeye dönüşmüştü. Başını öne eğdi.

"İntikamını aldın yani."

Yanıma gelip sarıldı. "Ah Nicko, Nicko."

Başının tepesinden doğru, "En az bir ay daha oral ya da daha yakın hiçbir temasa girmemem gerekiyor. Ne yapacağımı bilmiyordum. Sana hiç yazmamam gerekirdi. Görüşeceğimiz aklıma gelmemişti," dedim.

Yanımdan uzaklaşıp, yatağa oturdu. Kendimi yeni bir köşeye sıkıştırdığımı fark etmiştim; şimdi, o ana kadarki tutukluğumuzun tek açıklamasının bu olduğunu düşünecekti. Bana küçücük, zarif bir gülüş yöneltti.

"Hadi her şeyi anlat bana."

Odanın içinde dolanıp durdum, Patarescu'yu ve kliniği anlattım, şiirden bahsettim, intiharı göze alışım da dahil olmak üzere, Bourani'nin haricindeki her şeyi bir bir anlattım ona. Bir süre sonra, sigarası elinde yatağa uzandı ve ben de, yaptığım bu ikiyüzlülükten kaynaklanan umulmadık bir keyif duydum, öyle sanıyorum ki, Conchis'in benimleyken aldığı cinsten bir keyifti bu. Sonunda yatağın ucuna oturdum. O ise gözleri tavana dikili yatmayı sürdürdü.

"Sana Pete'i anlatayım mı şimdi?"

"Tabii."

Rolümü oynayarak, yarım yamalak dinledim onu ve birden onunla olmaktan yeniden zevk almaya başladım; sırf Alison'la birlikte olmaktan değil, ama bu otel odasında olmaktan, aşağıdaki akşam kalabalığının uğultusunu, sirenlerin sesini, yorgun Ege'nin kokusunu duymaktan. Alison'a karşı hiçbir çekim ve sıcaklık hissetmiyordum; o kaba saba Avustralyalı pilotla olan uzun süreli ilişkisinin bitmesi hiç de ilgimi çekmiyordu gerçekten; yalnızca kararmaya başlayan odadaki karmaşık, belli belirsiz o hüzün vardı benim için. Işık gökyüzünden çekilmiş, alacakaranlık hızla çökmekteydi. Modern aşkın bütün çirkeflikleri hoş görünüyordu gözüme ve büyük sırrım, tehlikeden uzak, kilitli duruyordu. Yeniden Yunanistan'dı, Kavafis'in İskenderiye Yunanistan'ıydı söz konusu olan; estetik zevkin mertebeleriydi yalnızca; ve çöküşün güzelliği. Erdem denen şey bir Kuzey Avrupa yalanıydı.

Uzun bir sessizlik oldu.

"Neyiz biz Nicko?" diye sordu.

"Ne demek şimdi bu?"

Dirseğine dayanmış, gözlerini bana dikmişti, ama ben ona bakmıyordum.

"E biliyorum – tabii ki..." omuz silkti. "Ama ben buraya senin eski kırığın olarak gelmedim."

Başımı ellerimin arasına aldım.

"Alison, ben kadınlardan bıktım artık, aşktan bıktım, seksten bıktım, her şeyden bıktım. Ne istediğimi bilmiyorum. Buraya gelmeni asla istememeliydim." Söze dökmeden, aynı fikirde olduğunu gösterircesine, başını öne eğdi. "Mesele şu ki... şeyy, ben şu ara bir tür kız kardeş özlemi çekiyorum galiba. Ne halin varsa gör dersen – anlarım. Anlamamak gibi bir hakkım da yok zaten."

"Peki." Başını yeniden kaldırmıştı. "Kız kardeş demek. Ama bir gün iyileşeceksin."

"Bilmiyorum. Gerçekten bilmiyorum." Duruma uygun, iyice dağılmış bir şekilde konuşuyordum. "Bak – ister git, ister lanet et, ister sövüp say bana, ama ben bir ölüyüm şu anda." Pencereye yanaştım. "Hepsi benim suçum. Ölü bir adamla üç gün geçirmeni isteyemem senden."

"Bir zamanlar âşık olduğum ölü adam."

Aramıza uzun bir sessizlik girdi. Derken aniden doğrulup yataktan fırladı; gidip ışığı açtı ve saçını düzeltti. Londra'dan ayrılırken ona bıraktığım siyah küpeleri çıkarıp taktı; sonra da rujunu sürdü. Julie'yi düşündüm, o rujsuz dudakları; sakinliği, gizemi, zarafeti. Arzumun uyanmamış olması müthiş bir şeydi; hayatımda ilk kez sadık kalmayı başarıyordum.

Restorana gitmek için seçtiğim yol ne acı bir ironidir ki, Pire'nin kırmızı ışıklarla donatılmış alanlarından geçiyordu. Barlar, birçok dildeki neon ışıklı tabelalar, striptizcilerin ve dansözlerin fotoğrafları, toplu halde aylaklık eden denizciler, boncuklu perdelerin ardından göze çarpan Lautrec* stili mekânlar, minderli banklara sıra sıra dizilmiş kadınlar. Caddeler pezevenk ve fahişelerden, şamfıstığı, ay çekirdeği satan çocuklardan, kestanecilerden, börekçilerden ve piyangoculardan geçilmiyordu. Kapılarda duran adamlar bizi içeri davet ettiler, içinde saatler, Lucky Strike ve Camel paketleri ve uyduruk hediyelik eşyalar olan çantalarla adamlar yanımıza yanaştı. Ve her yüz metrede bir birisi Alison'a ıslık çaldı.

Sessizce yürüdük. "Lily"yi o caddede yürürken gözümün önüne getirdim; milleti kışkırtıp, bu bayağılığın bir parçası olmak yerine her şeyi susturup, pisliklerden arındıran. Alison'ın yüzünde hiçbir ifade yoktu ve buradan bir an önce çıkmak için hızla yürümeye başladık; ama ben yürüyüşünde bir tutam o eski ahlâksız cinselliğin bulunduğunu düşünmeden edememiştim, kendisinin saklayamadığı ve diğer adamların da gözden kaçırmadığı bir özellikti bu.

Spiro's'a vardığımızda abartılı bir coşkuyla sordu: "Eee kardeşim Nicholas, benle n'apacaksın şimdi?"

"Vazgeçelim mi diyorsun?"

Rakı kadehini çalkaladı.

* Henri de Toulouse Lautrec (1864-1901). 19. yy. Paris'inin bohem gece hayatını resmeden Fransız post-empresyonist ressam. (ç.n.)

"Ya sen?"

"Önce ben sordum."

"Hayır. Şimdi sen söyle."

"Bir şeyler yapabiliriz. Daha önce görmediğin bir yere gidebiliriz mesela." Neyse ki, o yaz daha önce Atina'da bir gün geçirdiğini söylemişti bana; görülecek yerleri görmüştü.

"Turist gibi dolanmak istemiyorum. Şimdiye dek kimsenin aklına gelmeyen bir şey düşün. İkimizin yalnız kalacağı bir yer." Hemen ekledi: "İşimden dolayı. İnsanlardan nefret ediyorum."

"İyi yürüyebilir misin?"

"Harika. Nereye?"

"Ee, Parnassus var. Söylenenlere bakılırsa bayağı kolay tırmanılıyormuş. Ama uzun bir yürüyüş. Araba kiralayabiliriz. Sonra da Delphi'ye geçeriz."

"Parnassus mu?" Nerede olduğunu tam çıkaramamış gibi kaşlarını çattı.

"İlham perilerinin cirit attığı yer. Bir dağ."

"Ah Nicholas!" Eski hali canlanmıştı birden; apar topar gitme isteği.

*Barbunya*mız geldi ve yemeğe başladık. Parnassus'a tırmanma fikriyle bir anda kıpır kıpır olmuş, yoğun bir heyecana kapılmıştı ve benimle beraber birbiri ardına *retsina** kadehi deviriyor; Julie'nin asla yapmayacağı şeyleri yapıyordu; derken, o tipik tarzıyla, kendi blöfünü gördü.

"Çok üstüne geldiğimi biliyorum. Ama beni böyle yapan sensin."

"Eğer–"

"Nicko."

"Alison, eğer sen bir–"

"Dinle Nicko. Geçen hafta evde, eski odamdaydım. İlk gecemdi. Ve ayak sesleri duydum. Yukarıdan geliyordu. Ağlamaya başladım. Tıpkı bugün takside ağladığım gibi. Tıpkı şu anda ağlayabileceğim gibi, ama ağlamayacağım." Gülümsedi, biraz buruk bir gülüştü. "Birbirimize adımızla seslendiğimiz için bile ağlayabilirim."

"Nasıl yani?"

"Birbirimize asla adımızla seslenmezdik. Öyle yakındık ki, buna gerek kalmazdı. Aslında söylemeye çalıştığım... peki. Ama lütfen bana nazik davran. Her söylediğimi, her yaptığımı yargılarmış gibi davranma." Gözlerini üzerime dikip, gözlerinin içine bakmaya zorladı beni. "Neysem oyum, başka türlüsü elimden gelmiyor işte." Başımı öne salladım,

* Reçineli içki. (y.h.n.)

üzülmüş gibi davranıp, yatıştırmak için eline dokundum. İstemediğim bir şey varsa o da tartışmaydı; duyguydu; ve bu bitmek bilmeyen geçmişe dönüp durmalardı.

Biraz sonra dudağını ısırdı ve karşılıklı hafifçe sırıttık, ki bu da karşılaştığımızdan beri gerçekleşen ilk samimi bakışmaydı.

Ona odasının önünde iyi geceler diledim. O yanağımdan öptü, ben de sanki, yaptığım böyle müthiş, bir kadının aklının alamayacağı kadar yüce bir şeymişçesine omuzlarını sıktım.

39 Sekiz buçukta yola koyulmuştuk. Koca dağları aşıp Thebes'e vardık, orada Alison kendine daha dayanıklı bir ayakkabıyla bir kot pantolon aldı. Güneş parlıyordu, hava rüzgârlıydı, yollar boştu ve bir gece önce kiraladığım eski model Pontiac hâlâ tık demeden gidiyordu. İnsanlar, manzara, geçtiğimiz yerler hakkında 1909 Baedeker rehberinden aktardığım her türlü bilgi kırıntısı – her şey Alison'ın ilgisini çekiyordu. Londra günlerinden gayet iyi hatırladığım, şevk ve cahillik karışımı hali o kadar da sinir etmiyordu artık. Enerjisinin, içtenliğinin, sokulganlığının bir parçasıydı bu sanki. Ama tabiri caizse, illa ki bir şeye sinirlenmem gerekiyordu; bu yüzden ben de kafayı ondaki bu canlılığa, hayal kırıklığının üstesinden gelme yeteneğine taktım. Daha bir mahzun ve üzgün olması gerektiğini düşünüyordum.

Bir ara şu bekleme salonuyla ilgili yeni bir şey keşfedip keşfetmediğimi sordu; ama, gözlerimi yoldan ayırmaksızın, hayır dedim, yalnızca bir villaymış. Mitford'un söylediği tam bir muammaydı; sonra da konuyu değiştirdim.

Mısır tarlaları ve kavun bostanları eşliğinde, Thebes ile Livadia arasında kalan yemyeşil geniş vadiden hızla indik. Ama Livadia yakınlarında büyük bir koyun sürüsü yolu kapayınca durmamız gerekti. Onları seyretmek için arabadan indik. Üzerinde yırtık pırtık giysiler ve gülünç derecede büyük asker botları olan on dört yaşlarında bir oğlan vardı başlarında. Yanında da kardeşi, altı yedi yaşlarında, kara gözlü küçük bir kız. Alison havayolu şekerlemelerini çıkarttı hemen. Ama küçük kız utanıp, abisinin arkasına saklandı. Alison, üzerinde kolsuz yeşil elbisesi, iki üç metre ötede çömelip, şekeri uzatarak tatlı tatlı konuşmaya başladı.

Koyun çanları etrafımızda çıngırdayıp duruyordu, kız Alison'a takılıp kalmış, bense sıkılmaya başlamıştım.

"Yanıma gelip bunu almasını nasıl söyleyebilirim ona?"

Küçük kıza Yunanca bir şeyler söyledim. Anlamadı, ama abisi, güvenilir tipler olduğumuza karar verip, öne itekledi onu.

"Neden bu kadar ürktü?"

"Yalnızca bilmediğinden."

"Çok tatlı."

Alison ağzına bir şekerleme atıp, diğerini de, abisi tarafından itekleni p yavaşça öne ilerleyen çocuğa uzattı. Şekerlemeyi almak için ürkek ürkek yaklaştığında Alison kızı elinden yakalayıp, yanına oturttu ve şekerlemenin kâğıdını çıkardı. Abisi de gelip yanlarına çömeldi, kardeşinin teşekkür etmesini istiyordu. Ama o büyük bir ciddiyetle şekerini emerek oturdu. Alison ona sarılıp, yanaklarını okşadı.

"Yerinde olsam bunu yapmazdım. Muhtemelen bitlidir."

"Muhtemelen bitli olduğunu ben de biliyorum."

Alison hiç bakmadı bana ya da çocuğu okşamaktan vazgeçmedi. Ama küçük kız az sonra yüzünü buruşturdu. Alison kızın arkasına eğildi. "Şuna bak, ahh, baksana." Çocuğun omzunda sıyrılmış ve iltihap toplamış ufak bir çıban vardı. "Çantamı getirsene." Gidip getirdim ve kızın elbisesini sıyırıp iltihaplı yere krem sürüşünü, sonra da bunun birazını beklenmedik bir anda kızın burnuna kondurmasını izledim. Küçük kız beyaz kremi kirli parmağıyla dağıttı ve birden, tıpkı karlı bir topraktan fışkıran çiğdem gibi, Alison'a bakıp gülümsedi.

"Onlara biraz para veremez miyiz acaba?"

"Hayır."

"Neden olmasın?"

"Onlar dilenci değiller. Kabul etmezler zaten."

Çantasını karıştırdı ve bulduğu bir kâğıt parayı oğlana uzatıp ikisine işaret etti. Paylaşsınlardı. Oğlan önce tereddüt etti, sonra aldı.

"Lütfen bir fotoğrafımızı çek."

Sabırsızca arabaya gidip, Alison'ın makinesini aldım ve fotoğraflarını çektim. Oğlan adreslerini alımam konusunda ısrar etti; o da bir kopyasını istiyordu, anı olsun diye.

Yanımızda küçük kızla arabaya yöneldik. Şimdi de yüzünden gülümseme eksik değildi – Yunanlı çocukların ağırbaşlı çekingenliklerinin ardına gizledikleri ışıltılı bir gülüştü bu. Alison eğilip öptü onu ve uzaklaşırken dönüp el salladı. Ve tekrar el salladı. Göz ucuyla neşeli yüzü-

nün bana döndüğünü gördüm, sonra ifademden anladı herhalde. Arkasına yaslandı.

"Özür dilerim. Bu kadar acelemiz olduğunu bilmiyordum."

Omuz silktim ve tartışmadım.

Bana ne anlatmaya çalıştığını gayet iyi anlamıştım. Belki hepsi değil, ama bu rolün büyük bir kısmı bana göstermelikti. Bir iki mil sessizce gittik. Livadia'ya varıncaya dek tek söz etmedi. O zaman da yiyecek alacağımız için konuşmak zorunda kaldık.

Bu olay güne gölge düşürebilirdi. Ama düşürmedi, belki de güzel bir gün olduğundan ve karşımıza çıkan manzara dünyanın en muhteşem manzaralarından biri olduğundan; yaptığımız şey, bulunduğumuz Parnassus'un o sarp mavi gölgesi gibi olduğumuz şey üzerinde hâkimiyet kurmuştu.

Kıvrıla kıvrıla yüksek tepeler ve vadiler aştık ve öğleyin yoncalar, katır tırnakları ve yabani arılarla kaplı sık bir çayırda piknik yaptık. Sonra da Oedipus'un babasını öldürdüğü yer olarak bilinen dört yol ağzını geçtik. Kuru taş bir duvarın dibindeki kurumuş devedikenleri arasında durup bakındık; tüm kötülüklerin ıssızlık tarafından defedildiği bilinmez bir yaylaydı burası. Arachova'ya kadar yol boyunca, Alison'ın teşvikiyle babamdan bahsettim, belki de hayatımda ilk defa acı sözler sarf etmeden ve suçlamadan; Conchis'in *kendi* hayatından bahsedişi gibiydi daha çok. Sonra yan tarafıma, sırtını kapıya vermiş yarı bana dönük duran Alison'a baktığımda, hayatta bu şekilde konuşabileceğim tek insanın o olduğunu idrak ettim; farkına varmadan bir nevi eski ilişkimize kaymış gibiydim... *Birbirimize adımızla seslenmeye gerek duymayacak kadar yakın.* Tekrar yola baktım, ama onun gözleri hâlâ üzerimdeydi ve ben de konuşmak zorunda kaldım.

"Aklından geçenleri okuyabilmek için neler vermezdim."

"Ne kadar iyi göründüğünü düşünüyordum."

"Beni dinlemiyordun."

"Dinliyordum."

"Bana böyle bakman. Sinirime dokunuyor."

"Kız kardeşler abilerine bakamazlar mı?"

"Böyle ensestvari değil."

İtaatkâr bir edayla arkasına yaslandı ve kıvrıla kıvrıla altından geçtiğimiz o koca gri uçuruma boynunu uzattı.

"Yalnızca bir yürüyüş olacak."

"Biliyorum. Hiç kalkışmasak mı diyorum."

"Benim için mi, kendin için mi söylüyorsun bunu."

"Esas olarak senin için."

"İlk kopan kim olacak, göreceğiz."

Arachova, pembe ve toprak renkli evlerin olduğu romantik bir yamaç, Delphi Vadisi'nin yüksek tepelerine kurulu bir dağ köyüydü. Bilgi edinmek istediğimde beni kilisenin yakınlarındaki bir kulübeye gönderdiler. Kapıyı yaşlı bir kadın açtı, ardındaki karaltıda bir halı tezgâhı ve bunun üzerinde de daha bitmemiş koyu kırmızı renkli bir halı duruyordu. Kadınla birkaç dakika lafladıktan sonra anlaşıldı ki, görünen köy kılavuz istemiyordu.

Alison bana baktı. "Ne dedi?"

"Altı saat kadar yürümek lazımmış. Zorlu bir yürüyüş yani."

"E tamam işte. Baedeker'de yazan da buydu. Günbatımında orada olmak gerekiyormuş." Gözlerimi devasa gri yamaca çevirdim. Yaşlı kadın, kapının arkasında asılı duran bir anahtarı aldı. "Ne diyor?"

"Orada kulübe gibi bir şey varmış."

"O zaman niye endişe ediyoruz ki?"

"Oranın acayip soğuk olacağını söylüyor." Ama o kavurucu öğle sıcağında buna inanmak zordu tabii. Alison ellerini kalçalarına dayadı.

"Bana bir macera sözü vermiştin. Macera istiyorum."

Önce yaşlı kadına, sonra da Alison'a baktım. Kara gözlüklerini çıkarıp, bana yandan ters bir sert-kadın bakışı attı, ve ne kadar şaka yollu da olsa, gözlerinde saklı olan şüpheyi gördüm. Eğer geceyi onunla aynı odada geçirmeme adına böyle kaygılandığımı bir kez anlayacak olursa, bütün o havaların da palavra olduğunu düşünmeye başlayacaktı.

Tam o sırada önüne katırını katmış giden bir adam geçti yanımızdan ve yaşlı kadın seslendi. Adam barınağın civarındaki bir yerin aşağısından odun toplamaya gidiyordu. Alison da semere oturabilirdi.

"Sor bakalım içeride kotumu giyebilir miymişim?"

Yapılacak bir şey yoktu.

40 Uzun bir patika yarın yüzeyinde zikzaklar çizerek yukarı tırmanıyordu ve aşağı dünyayı geride bırakarak, Parnassus'un tepesine vardık. İki üç mil ötedeki çayırlardan serin bir ilkbahar rüzgârı esiyordu. Biraz daha ileride kara köknar ağaçları ve gri payandalar halinde ka-

yalar yükseliyor, kavisler yapıyor ve nihayet beyaz pamuk yumağı bulutların içinde kayboluyordu. Alison indi ve katırcının yanında, çimenlik alanı geçtik. Adam kırk yaşlarındaydı, kırık burnunun altından gür bıyıkların fışkırdığı, hoş bir özgür havası olan bir tipti. Bize çobanların hayatından, bir günün nasıl geçtiğinden, koyun sayımından, süt sağımından, kayan yıldızlardan ve insanın içini ürperten yellerden, sadece çan sesleriyle bölünen sonu gelmeyen yalnızlıklardan, kurtlara ve kartallara karşı çalan alarmlardan; kısaca son altı bin yıldır hiç değişmeyen bir yaşamdan bahsetti. Ben de Alison'a tercüme ettim. Bir anda kanı kaynarnıştı adama, dil engelinin ötesinde, yarı cinsel, yarı insancıl bir bağ kurulmuştu aralarında.

Bir süre Atina'da çalıştığını söyledi, ama sonra *hyparchi esychia*, hiç huzur bulamamıştı orada. Alison bu kelimeyi sevmişti: *Esychia, esychia* diye tekrar edip durdu. Adam gülüp, sanki bir orkestraymış gibi durdurup yöneterek Alison'ın telaffuzunu düzeltti. Alison'ın ise, davranışını doğru bulup bulmadığımdan emin olmak için arada bir meydan okur tarzda gözü bana kayıyordu. Hiç bozuntuya vermedim; adamı sevmiştim, yaptığı işten en ufak şekilde gocunmayan ve Avrupa'nın en hoş köylü grubunu oluşturan iyi Yunan köylülerinden biriydi ve ben de adamdan hoşlandı diye Alison'dan hoşlanmadan edemiyordum.

Çayırın diğer ucunda, bir kaynağın yanı başında duran iki *kalyvia*'nın, kaba taşlardan örülü iki kulübenin yanına vardık. Katırcımız buradan başka bir patikaya sapacaktı. Alison bir telaş, Yunanistan'dan aldığı kırmızı sırt çantasını karıştırıp, adama iki paket havayolu sigarası uzatıverdi. Katırcı, "*Esychia*," dedi. Ve onlar hiç sonu gelmeyecekmişçesine tokalaşırlarken ben de fotoğraflarını çektim.

"*Esychia, esychia*. Ne demek istediğini anladığımı söyle ona."

"Senin anladığını biliyor. Bu yüzden sevdi ya seni."

Sonunda köknarların arasından yola çıktık.

"Benim fazla hassas biri olduğumu düşünüyorsun, di mi?"

"Yo, hayır. Ama sadece bir paket yeterli olurdu."

"Hayır, yetmezdi. Adamdan iki paketlik hoşlandım."

Sonra da ekledi: "Ne güzel bir kelimeydi o öyle."

"Ve de lanetli."

Bir parça tırmandık. "Dinle."

Taşlı yolda durup kulak kabarttık, yalnızca huzur vardı, *esychia*, köknar dalları arasındaki esinti. Elimi tuttu ve devam ettik.

* Huzur, huzur. (y.h.n.)

Patika, uçsuz bucaksız bir şekilde ağaçların arasından, kelebeklerle renklenen açıklıkların içinden ve birkaç kez yolumuzu kaybettiğimiz kayalık alanların üzerinden yukarı doğru ilerliyordu. Yükseklere çıktıkça hava daha da serinledi ve ötemizdeki o nemli buz grisi dağ, bulutların arasında tamamen kayboldu. Çok az konuşuyorduk, çünkü konuşmaya mecalimiz olmuyordu pek. Ama ıssızlık, harcanan o çaba ve patika, bir patika olmaktan çıkıp –sık sık olduğu üzere– daha çok dik bir merdivene dönüştüğünde, ona yardım etmek adına devamlı bir elini tutma gereği – işte tüm bunlar aramızdaki fiziksel tutukluğu kısmen yıkmış ve ikimizin de kabullendiği bir tür cinsiyetsiz yarenliğin kurulmasına yol açmıştı.

Saat altı gibi barınağa vardık. Burası, ağaçların biraz tepesinde kalan, penceresi olmayan, kemerli çatısı ve bacasıyla minnacık bir yapıydı. Kapısı paslı demirdendi, iç savaş sırasında komünist *andarte** ile bir çatışmadan kalma sivri uçlu mermi izleriyle doluydu. İçeride dört ranza, eski püskü, kırmızı renkli bir battaniye yığını, bir soba, bir lamba, bir testere ve balta, hatta bir çift de kayak takımı bulduk. Ama yıllardır pek kimse uğramamış gibiydi.

"Ben günü burada sonlandırmaya razıyım," dedim. Fakat Alison cevap bile vermedi; yalnızca bir kazak geçirdi üzerine.

Bulutlar tepemizi kaplamıştı, yağmur çiselemeye başladı ve bir tepeyi aştığımızda, rüzgâr tıpkı İngiltere'nin ocak havası gibi içimize işledi. Derken aniden bulutlar dört yanımızı sardı, görüş alanını otuz metreye kadar indiren girdap şeklinde bir sis oluşmuştu. Dönüp Alison'a baktım. Burnu kıpkırmızı olmuş ve çok üşümüş görünüyordu. Yine de yer yer koca kayalarla kaplı olan bir sonraki bayırı işaret etti.

Bayırın tepesinde karşımıza bir dağ geçidi çıktı ve mucizevi şekilde, sanki o sis ve soğuk ufak birer sınavmışçasına, gökyüzü açılmaya başladı. Bulutlar seyreldi, yatık gün ışığına bulandı, sonra da koca kümeler halinde dingin bir mavilik ortaya çıktı.. Çok geçmeden yine güneşin altında yürüyorduk. Önümüzde yemyeşil çimlerle kaplı geniş bir alan uzanıyordu, etrafı tepelerle çevriliydi ve nispeten dik olan eğimlerinin kayalık uzantılarına ve çukurlarına hâlâ sıkı sıkıya yapışık duran sıra sıra karlarla fisto çekilmiş gibi duruyordu. Her yan çiçeklerle kaplıydı – çançiçekleri, yılan otları, mora çalan bir kırmızıda dağ sardunyaları, sapsarı yıldız çiçekleri, taşkıran otları. Her taşın altından fışkırıyorlar, çimenliğin dört bir yanını süslüyorlardı. Bir mevsim geri gitmek gibi bir

* Gerillalara ve direniş hareketine verilen isim. (ç.n.)

şeydi bu. Alison önden koşturmaya başladı, çılgın gibiydi ve dönüp sırıtarak, kanatlanan bir kuş gibi kollarını iki yana açtı; sonra abuk sabuk, çocukça iniş hareketleri yaparak, koyu maviler ve kot mavisi içinde, gene koşmaya başladı.

Lykeri, yani en yüksek tepe çabucak tırmanılamayacak denli dikti. Çöküp, ellerimizi de kullanarak ve sık sık dinlenerek çıkmak zorunda kaldık burayı. Doruğa yakın, açmış menekşelerle kaplı bir kısım çıktı karşımıza, hoş kokulu kocaman eflatun çiçekler; ve nihayet, son birkaç metreyi de el ele, zar zor atlatıp, taş yığınlarından oluşan tacıyla o ufak düzlüğe vardık.

"Aman Tanrım, aman Tanrım," dedi Alison.

Biraz ötemizde, altı yüz metre derinliğinde, karaltılar içinde kocaman bir yarık uzanıyordu. Batmakta olan güneş ufuk çizgisinin biraz üzerindeydi hâlâ, ama bulutlar çekilmişti. Gökyüzü alabildiğine pürüzsüz, alabildiğine saf, soluk bir maviydi. Görüntüyü kısıtlayan başka dağ yoktu hiç. Bütün şehirlerin, bütün toplumların ve bütün zarar ziyanın uzağında, toprak ile maddenin bir zirveye yaklaştığı, ölçülemeyecek bir yükseklikteydik sanki. Arınmıştık.

Aşağımızda, yüz mil boyunca her yönde başka dağlar, vadiler, ovalar, adalar ve denizler uzanıyordu; Attika, Boeotia, Argolis, Akhaia, Lokris, Aitolia ve Yunanistan'ın bütün o eski yüreği. Batan güneş tüm renkleri zenginleştirip yumuşatmış ve onlara incelik katmıştı. Doğuda koyu mavi gölgeler, batıda leylak rengi bayırlar; soluk bakır yeşilinde vadiler, kızıl renkli topraklar; ötedeyse deniz hayallere dalmış, eskimiş bir mavi bardak gibi dumanlı, bulanık ve sakin. Birisi, tam taş yığınının ilerisinde, muhteşem bir klasik sadelikle küçük taşları bir araya getirip **ΦΩΣ** harflerini oluşturmuştu –"ışık". Ne kadar doğruydu. Tepenin vardığı nokta, tam manasıyla, hem de metaforik anlamda ışıklı bir dünyaydı. Duyguları okşamıyordu; fazla engin, fazla insanlık dışı, fazla yüceydi, ve işte o an bedensel anlamda aldığım keyifle birleşip, onu tamamlayan nefis bir entelektüel keyfe vardım, bu yerin gerçekliği, pek çok şairin hayal ettiği kadar güzel, dingin ve kusursuzdu.

Birbirimizin ve manzaranın fotoğraflarını çektik, sonra da taş yığınının orada sırtımız rüzgâra dönük oturup, soğuktan birbirimize sokularak sigaralarımızı tüttürdük. Dağ kargaları, buz gibi soğuk ve asit gibi sert rüzgârla bölünen o sesleriyle tepemizde çığırıp duruyorlardı. O anda Conchis'in beni hipnoz sırasında çıkardığı o zihin yolculuğu geldi aklıma. Neredeyse birbirine paralel olaylardı; bundaki yakınlığın, ken-

diliğindenliğin ve hemen şimdi-oluşunun getirdiği o güzelliği saymazsak tabii.

Çaktırmadan Alison'a baktım; burnunun ucu kıpkırmızı parlıyordu. Ama sonuçta yürekli kızmış dedim içimden; o olmasaydı hayatta oralara, ayaklarımızın altında uzanan dünyaya, bu zafer hissine – Yunanistan için hissettiğim her şeyin böyle üstün bir şekilde vücut bulmasına– varamazdık.

"Sen her gün böyle manzaralar görüyorsundur mutlaka."

"Böylesini hiç görmedim. Buna yakın bir şey dahi görmedim." İki üç dakika sonra da şöyle dedi: "Bu aylardır başıma gelen ilk düzgün şey. Bugün. Bir de bu." Bir an duraksadıktan sonra ekledi: "Bir de sen."

"Böyle söyleme. Beş para etmem ben. Çürük mal."

"Yine de burada senden başkasıyla olmak istemezdim." Gözlerini Euboea Adası'na dikti; incinmiş yüzü bu defa serinkanlıydı. Dönüp baktı. "Ya sen?"

"Şimdiye kadar tanıdığım hiçbir kız bu mesafeyi yürüyemezdi zaten."

Lafımı şöyle bir tarttıktan sonra tekrar baktı. "*Bu* ne kaçamak bir cevap böyle."

"Geldiğimize çok memnunum. Sen tam insanın sırtını dayayabileceği bir arkadaşsın Kelly."

"Sen de rezil herifin tekisin Urfe."

Ama gerçekten kızmadığı belliydi.

41

Dönüş yolunda, üzerimize neredeyse aniden bir yorgunluk çöktü. Alison sol topuğunun su topladığını keşfetti, yeni ayakkabısı vurmuştu. Ona bir bandaj uyduracağız diye hızla solmakta olan ışığın on dakikasını harcadık; derken, aniden inen bir perde gibi, karanlık bastırdı. Bu da beraberinde rüzgârı getirmişti. Gökyüzü açıklığını muhafaza ediyordu, yıldızlar büyük bir coşkuyla yanıp sönüyordu, ama bir yerde yanlış eğimden indik ve barınağın olduğunu tahmin ettiğim yerde hiçbir şey bulamadık. Ayak koyacak girintileri görmek zordu, keza gitgide artan şekilde mantıklı düşünmek de. Ne yaptığımızı bilmeden yolumuza devam ettik ve karşımıza koca bir volkanik çukur çıktı, çıplak ay yüzeyi gibi bir manzara; incecik bir karla kaplı kayalıklar ve bunların et-

rafında uğuldayan vahşi rüzgâr. Kurtlar gündelik muhabbetteki komik bir gönderme olmaktan çıkıp gerçeğe dönüşmüştü.

Alison benden çok daha fazla korkmuş olmalıydı, muhtemelen de daha çok üşümüştü. Çukurun ortasına vardığımızda, geri dönmedikçe buradan çıkmanın imkânsız olduğu ortaya çıktı ve bir iki dakika dinlenmek için irice bir kaya parçasının korunaklı bir kısmına çöktük. Isınalım diye Alison'a sıkı sıkı sarılmıştım. O da kafasını iyice kazağıma gömmüştü, cinsellikten tamamen uzak bir sarılıştı bu; bunaltıcı Atina gecesinin milyonlarca yıl ve millerce yol uzağında, ona böyle şefkâtle sarılmış ve o sıra dışı ortamda tir tir titrerken içimden geçen... bunun hiçbir anlamı yok, hiçbir anlamı olmamalı idi. Kiminle olsa aynı şeyi hissederdin dedim kendi kendime. Gelgelelim o amansız manzaraya şöyle bir göz atınca, ki bariz şekilde kendi hayatımın bir teşbihiydi bu, katırcının söylemiş olduğu bir şeyi hatırladım: Kurtlar asla tek başlarına avlanmazlar, hep sürü halinde gezerler. Yalnız kurt bir efsaneydi.

Alison'ı elinden tutup kaldırdım ve geldiğimiz yolu güç bela geri döndük. Batıya dönük sırtın orada başka bir geçit ve uzaktaki kara ağaç deryasına inen başka bir eğim daha vardı. Nihayet, yukarı çıkarken gördüğüm kaya şeklindeki tepenin gökyüzünü kestiğini gördük. Barınak bunun tam arkasında kalıyordu. Alison aldırmıyormuş gibi gözüküyordu; elini bırakmadım hiç ve zorla sürükledim onu. Ara ara azarladım, ara ara yalvardım, devam etmesini sağlayacak ne varsa yaptım. Yirmi dakika sonra o küçük daracık vadisinde küp şeklindeki bodur kara barınak göründü.

Saatime baktım. Zirveye ulaşmamız bir buçuk saatimizi almıştı; geri dönmemizse üç saatten fazla sürmüştü.

El yordamıyla yolu bulup, Alison'ı bir ranzaya oturttum. Sonra bir kibrit çakıp lambayı buldum ve yakmaya çalıştım; ama içinde ne fitil ne de yağ vardı. Sobaya döndüm. Neyse ki bunda kuru odun vardı. Bulabildiğim tüm kâğıtları –Alison'ın bir Penguin romanını, aldığımız yiyeceklerin ambalajlarını– yırttım; sonra da onları yakıp dua ettim. Kâğıtlardan önce bir duman kümesi çıktı, sonra bir reçine kokusu yayıldı ve odunlar tutuştu. Birkaç dakika içinde kulübeyi titrek bir kırmızı ışık ve mürekkep lekesini andıran gölgeler sarmıştı, daha iyisi bir de hoş sıcaklık. Yerden bir kova aldım. Alison başını kaldırdı.

"Ben şimdi su getirmeye gidiyorum."

"Tamam." Solgun bir şekilde gülümsedi.

"Sen de bir battaniyenin altına girsen iyi edersin." Başıyla onayladı.

Ama beş dakika sonra dereden döndüğümde onu sobanın üst kapağından içeri itinayla kütük atarken buldum; yalınayak ve de, ranzalarla ateşin arasına, yere, kırmızı bir battaniye sermişti. Alttaki bir ranzanın üzerine yiyeceğimiz şeyleri –ekmek, çikolata, sardalye, *paximadia*,* portakal– yerleştirmiş; hatta bir de eski bir tencere bulmuştu.

"Kelly, ben sana yatağa gir de örtün demiştim."

"Birden aklıma bir hostes olduğum geldi. Zor durumlarda hayat ve moral vermek lazım." Kovayı alıp tencereyi yıkamaya koyuldu. Çömeldiğinde topuğundaki ağrılı kırmızı benekleri gördüm. "Keşke hiç gelmeseydik diyor musun?"

"Hayır."

Yeniden başını kaldırıp bana baktı. "Yalnızca hayır mı?"

"Geldiğimize çok memnunum."

Bu cevaptan memnun, tekrar tenceresine döndü, içine su doldurup çikolataları kırmaya başladı. Ben de ranzanın kenarına oturup, ayakkabılarımı ve çoraplarımı çıkardım. Doğal olmak istiyordum, ama olamıyordum; o da olamıyordu. Bütün o soğuğun ve sefilliğin içinde o sıcaklık, o ufacık oda ve ikimiz.

"Pardon, fazla kadınca davrandım galiba."

Sesinde belli belirsiz bir alaycılık vardı, ama yüzünü göremiyordum. Sobanın başında çikolatayı karıştırmaya başlamıştı.

"Saçmalama."

Rüzgâr hışımla madeni çatıya vurdu ve kapı gıcırdayarak yarıya kadar açıldı.

"Neyse ki fırtınaya yakalanmadan gelmişiz," dedi Alison.

Kayaklardan biriyle kapıyı destekledikten sonra ona baktım. Sıcaktan kaçmak için kenara çekilmiş, eriyen çikolatayı ince bir dal parçasıyla karıştırarak beni izliyordu. O kızarmış suratını asıp, kirli duvarlara göz attı. "Ne romantik ama, di mi?"

"Rüzgârı uzak tutsun yeter." Bıyık altından gülümseyip gözlerini tenceresine çevirdi. "Neden gülümsüyorsun?"

"Çünkü romantik."

Yeniden ranzaya oturdum. Kazağını çıkarttı ve saçlarını açıp iki yana savurdu. Gözümün önüne Julie'yi getirdim; oysa asla Julie'nin içine düşmeyeceği bir durumdu. Sesime rahat bir hava vermeye çalıştım.

"İyi görünüyorsun. Tam havandasın."

"Öyle olmalıyım. Hayatımın büyük bir kısmını ufacık bir alanda kö-

* Peksimet. (y.h.n.)

le gibi çalışarak geçiriyorum." Tek eli kalçasında durdu; bir an sessizlik oldu; Russell Meydanı'ndaki evden eski hatıralar canlandı. "Beraber gittiğimiz Sartre oyununun adı neydi?"

"*Huis Clos.*"*

"Burası daha da *Huis Clos.*"

"Neden?"

Sırtı bana dönüktü. "Yorgunluk hep kendimi daha bir seksi hissettirir bana." Bir iç çektim. "Hadi bir risk daha," dedi yumuşacık.

"Sırf ilk test negatif çıktı diye–"

Elindeki dalla tencereden koyu kahve renkli bir tutam kaldırdı. "Bu nefis *consommé à la reine*** artık olmuştur herhalde."

Yanıma gelip, hosteslerin o tipik tepeden bakışı ve otomatik gülüşü eşliğinde eğildi.

"Yemekten önce bir şey içmek ister misiniz efendim?"

Tencereyi burnumun dibine uzatıp, hem kendiyle hem de benim ciddiyetimle dalga geçti, ben de sırıttım; ama o karşılık vermek yerine en tatlı gülüşlerinden birini yöneltti. Tencereyi aldım. Kulübenin diğer ucundaki ranzanın yanına gitti; gömleğinin düğmelerini açmaya başladı.

"N'apıyorsun?"

"Soyunuyorum."

Gözlerimi başka yana çevirdim. Birkaç saniye sonra battaniyelerden birini sari stili sarmış bir halde yanımda dikiliyordu; sonra sessizce, yerdeki başka bir katlı battaniyenin üzerine oturdu, yarım metre kadar ötemde olmaya özen göstermişti. Yanındaki yiyeceklere uzanmak için döndüğünde battaniye açılıp, bacakları ortaya serildi. Döndüğünde yeniden düzeltti; ama zihnimin gizli saklı bir köşesinde o ufak Priapus ellerini havaya kaldırmış ve diğer uzvu da pis pis sırıtmaya başlamıştı bir kere.

Yemeğimizi yedik. *Paximadia*, zeytinyağında kızarmış peksimetler her zamanki gibi yavandı; sıcak çikolata fazla sulu ve sardalyeler de iyi değildi, ama karnımız tüm bunları takmayacak kadar acıkmıştı. Nihayet oturduk –ben de yere kaymıştım bu arada– karnımızı doyurduk, sırtlarımız ranzanın kenarına dayalı, sobadan çıkan dumana biraz daha duman ekledik. İkimizden de çıt çıkmıyordu, bekliyorduk. Kendimi ilk de-

* Gizli Oturum. (y.h.n.)

** (Fr.) Kraliçeye layık çorba. (y.h.n.)

fa bir kızla çıkan bir oğlan gibi hissediyordum, bu şeye ya hemen bir son vermeli ya da sonuna kadar gitmeliydi. Herhangi bir harekette bulunmaya korkuyordum. Çıplak omuzları küçük, yuvarlak ve narindi. Koltukaltına sıkıştırdığı battaniye kendini salmaya başlamıştı. Göğüslerinin üst kısmını görebiliyordum.

Sessizlik bariz şekilde utanç verici olmaya başlamıştı artık, en azından benim için; bunu ilk bozmak zorunda kalanı ortaya çıkaracak olan bir tür dayanıklılık testiydi sanki. Elini aramızdaki battaniyenin üzerine dayamıştı, uzanıp tutabileyim diye. Bütün bu olup bitenden faydalandığını, beni bu nahoş duruma sokmak için her şeyi kendisinin planladığını hissetmeye başlamıştım: Kumandanın bende değil, onda olduğunu açıkça ortaya koyan ve onu –illaki Alison'ı değil ama o haliyle o kızı, o dakika yanımda olabilecek herhangi bir kızı– istediğimi ortaya koyan bir sessizlikti bu nahoş durum. Sonunda sigaramı sobaya atıp, sırtımı ranzaya dayadım ve gözlerimi kapadım, sanki çok yorgunmuşum gibi, sanki tüm istediğim uyumakmış gibi – ki aslında, Alison'ı arzulamamı saymazsak, öyleydi de. Birden kımıldadı. Gözlerimi açtım. Battaniye arkaya atılmış, yanımda çırılçıplaktı.

"Alison. Hayır." Ama o diz çöküp beni soymaya başladı.

"Ah canım benim."

Bacaklarımın üzerine oturdu ve gömleğimin düğmelerini çözmeye başladı. Gözlerimi yumup, üst tarafımı soymasına izin verdim.

"Haksızlık bu."

"Ne kadar çok yanmışsın."

Ellerini gövdemde, omuzlarımda, boynumda, dudaklarımda gezdirdi; ve tıpkı yeni oyuncağını eline almış bir çocuk gibi, oynayıp kurcaladı beni. Eğildi ve boynumun kenarını öptü, göğüs uçları tenime sürtünüyordu.

"Eğer sen de şey olursan kendimi asla affetme..." diyecek oldum.

"Sus. Yalnızca kal öyle."

Beni tamamen soydu, sonra da ellerimi kendi bedenine koyup gezdirdi, onu, yumuşak tenini, küçük kıvrımlarını, inceliğini, daima doğal olan çıplaklığını yeniden keşfedeyim diye. Ve elleri. Beni okşadığında bir fahişeyle beraber olduğumu düşündüm, yalnızca zevk vermeye yarayan, bir fahişeninki kadar hünerli elleri... ve ben de verdiği hazza bıraktım kendimi. Az sonra başı göğsümde, üzerime uzandı. Uzun bir sessizlik oldu. Ateş çıtırdadı, hafiften bacaklarımızı yaktı. Sırtını, saçlarını, o minik boynunu okşadım ve bedenimdeki sinir uçlarına teslim oldum.

Aynı pozisyonda Julie ile yattığımı düşledim ve bunun ne kadar daha allak bullak edici ve ne kadar daha tutkulu olacağını düşündüm; tanıdık olmayan, yıpranmışlığın yükünü taşımayan, sıcak, biraz da terli... biraz bayağı kaçacak ama şehvetli; yine de saf bir sıcaklık veren, gizemli, insanı sersem eden bir tutku.

Alison mırıldandı, kıpırdadı, ısırdı ve paşa sarması olarak adlandırdığı bir stilde beni sarmalayarak üzerimde salınmaya başladı; bundan hoşlandığımı bilirdi ve bütün erkeklerin hoşlandığını da; metresim ve kölem durumu.

Kendimizi ranzaya attığımızı hatırlıyorum ve o içi samanlı katı döşeği, sert battaniyeleri, bir an beni tutup, kendimi geri çekmeye kalmadan aniden dudağımdan öpüşünü, sonra sırtını dönüşünü; nemli göğüslerindeki elimi ve benimkini olduğu yere sabitleyen elini, o ufacık düzgün karnını, yıkanmış ve yağmur yemiş saçlarının o belli belirsiz kokusunu; ve sonra kaşla göz arasında, hiçbir şeyi analiz etmeye fırsat kalmadan, uyku.

Gece bir ara uyandım ve kalkıp kovadan su içtim. Eski kurşun deliklerinden, incecik kalemler halinde ay ışığı sızıyordu içeri. Geri dönüp Alison'ın üzerine eğildim. Battaniyeyi bir parça üzerine çekmişti ve teni o köz ışığında yoğun gölgeli bir kırmızıya dönüşmüştü; göğsünün teki açıkta kalmış ve yana düşmüştü, ağzı yarı aralık, hafifçe horulduyordu. Hem genç, hem eskiye ait; hem masum hem kirli; her kadının olduğu gibi, hepsinde olduğu gibi.

İnsan bazen derin bir uykudan uyandığında, olaylara dair zihninde bir ışık çakar ya, işte bu ışıkla ve Alison'a duyduğum sevgi ve muhabbetin etkisiyle ona gerçeği söylemeye karar verdim; ve bu bir itiraf gibi değil, onun gerçeği kendiliğinden görmesine yol açacak şekilde olmalıydı, şöyle ki, asıl hastalığım frengi gibi çaresi olan bir şey değil, çok daha sıradan ve vahim bir durumdu, doğuştan gelen bir rasgele cinsel ilişki kurma hali. Başında durdum ve içimden ona dokunmak, neredeyse battaniyeyi üzerinden atıp üzerine abanmak, içine girmek, benden istediği şekilde onunla sevişmek geliyordu; ama yapmadım. Açıkta kalan göğsünü nazikçe örttükten sonra başka bir battaniye alarak diğer ranzaya geçtim.

42 Birinin kapıyı çalıp, yarıya kadar açmasıyla uyandık. Gün ışığı içeri dolmuştu. Halen yattığımızı görünce adam geri çekildi. Saatime baktım. On olmuştu. Üzerime kıyafetlerimi geçirip, dışarı çıktım. Bir çobandı. Uzaklarda bir yerlerden, sürüsünden çıngırak sesleri geliyordu. Bana dişlerini gösteren iki koca köpeği değneğiyle geri itip, kalın paltosunun ceplerinden kahvaltı için getirdiği, kızıl renkli yapraklara sarılı bir peynir çıkarttı. Birkaç dakika sonra, gömleğini kotunun içine sokuşturarak ve gözlerini güneşten kırpıştırarak Alison geldi. Peksimetlerden ve portakallardan arta kalan ne varsa paylaştık çobanla; filmleri bitirdik. Adamın orada olmasına sevinmiştim. Alison'ın eski ilişkimize döndüğümüzü düşündüğü gözlerinden çok net okunuyordu. Aradaki buzları eritmişti; ama suya atlaması gereken bendim.

Çoban ayağa kalktı, el salladı ve iki vahşi köpeğini alarak yanımızdan ayrıldı. Alison, masa olarak kullandığımız o kocaman düz kayanın karşısında gerindi biraz. Nisan ılıklığında, nispeten rüzgârsız bir gündü, gökyüzü ise göz kamaştırıcı bir mavilikteydi. Öteden koyunların çan sesleri duyuldu ve yukarımızdaki eğimin tepelerinden tarlakuşunu andıran bir kuş şakıdı.

"Keşke sonsuza kadar burada kalabilseydik."

"Arabayı iade etmem gerek."

"Yalnızca içimden geçeni söylemiştim." Bana baktı. "Yanıma otursana." Hafifçe yanındaki kayaya vurdu. Gri gözleri en içten halleriyle üzerime dikilmişti. "Beni affettin mi?"

Eğilip yanağından öptüm ve o da kollarıyla boynumu öyle bir sardı ki gövdemin yarısı üzerine uzandı ve ağızlarımız birbirimizin sol kulağına denk gelecek şekilde, fısıltıyla konuştuk.

"'Ben de istedim' de."

"Ben de istedim."

"Beni hâlâ birazcık sevdiğini söyle."

"Seni hâlâ birazcık seviyorum." Sırtımı çimdikledi. "Hâlâ çok seviyorum."

"İyileşeceksin."

"Hı hı."

"Ve bir daha asla o kötü kadınlara gitme."

"Asla."

"Bunu beleşe, aşkla yapabilecekken böyle bir şeye kalkışman çok saçma."

"Biliyorum."

Gözlerimi üç beş santim öteye, kayaya değen saç uçlarına dikmiştim ve meseleyi nasıl itiraf noktasına getireceğimi kara kara düşünüyordum. Ama bu, bir adım atıp yanından geçmek varken bir çiçeği ezip geçmeye benziyordu. Kendimi geri çektim, ama o omuzlarımdan tutup, kendine bakmaya zorladı beni. Bir an bakışına, o içtenliğine bakakaldım, sonra sırtımı dönüp oturdum.

"Sorun ne?"

"Hiiç. Yalnızca senin gibi tatlı bir kızın benim gibi bir hıyarda ne bulduğunu merak ediyordum."

"Bu bana şeyi hatırlatıyor. Bir kare bulmacayı. Aylar önce görmüştüm. Sorayım mı?" Başımla onayladım. "'Kafası karmakarışık, ama Nicholas'ın daha iyi hali'... altı harfli."

Biraz düşünüp gülümsedim. "İpucu noktayla mı, yoksa soru işaretiyle mi bitiyordu?"

"Sonu benim ağlamamla bitiyordu. Her zamanki gibi."

Ve o sessizlikte tepemizdeki kuş öttü.

İnişe geçtik. Alçaldıkça hava da ılıklaşıyordu. Aşağıda bizi yaz kucakladı.

Alison önden gitti, bu yüzden yüzümü pek göremedi. Ben de bu arada ona karşı hislerimi gözden geçirmeye uğraştım. Kafayı işin fiziksel yanına, aynı anda orgazm olmaya bu kadar takmış olmasına sinir oluyordum. Bunu aşk sanmasına, aşkın bambaşka bir şey olduğunu görmeyişine... Kendini geri çekmenin, sonraya saklamanın, ağaçların arasında yürümenin ve son anda dudaklarını kaçırmanın gizemini anlayamayışına. Düşününce, özellikle Parnassus'ta beni onun o incelikten yoksunluğu, metaforların ardına gizlenmedeki yeteneksizliği sinirlendirmiş olmalıydı; tıpkı sıradan bir şiiri okurken sıkılmam gibi. Yine de aramıza koyduğum bütün o engellerden her seferinde bu kadar kolay sıyrılmasının sırrını da açıklayamıyordum bir türlü; sanki gerçekten kız kardeşimdi, rahatça üzerimde haksız baskılar kurabiliyor, dahası zevkler ve duygulardaki farklılıklarımızı örtbas edip ya da önemsiz gösterip, köklü benzerliklerimizi ortaya çıkarmayı hep çok güzel başarıyordu.

Hostes olmanın nasıl bir şey olduğundan, kendinden bahsetmeye koyuldu.

"Yok yaa, ne heyecanı. Birkaç uçuştan sonra hiçbir şey kalmıyor. Ye-

ni yüzler, yeni şehirler, yakışıklı pilotlarla yeni aşklar, hepsi laf. Pilotların çoğu bizleri mürettebata sunulan hoşlukların bir parçası sayıyor. Ve o boktan İngiliz çüklerinden nasiplenmek için kuyruğa girdiğimizi falan sayarlar."

Güldüm.

"Hiç komik değil Nicko. İnsanı mahvediyor. Lanet olası bir teneke boru. Bütün o özgürlüğe, dışarıda uzanan boşluğa gelince. Bazen emniyet kolunu indirip, dışarı çekilmek geçiyor içimden. Yalnızca düşeceksin, bir dakikalığına yolcusuz harika bir düşüş..."

"Ciddi olamazsın."

"Tahmin ettiğinden daha ciddiyim. Zevk bunalımı deriz biz buna. Gülücükleri o kadar bol keseden dağıtınca insan olmaktan çıkıyorsun. Yani... bazen kalktıktan sonra öyle çok işimiz oluyor ki, uçağın ne kadar yükseldiğini bile fark etmiyoruz, sonra kafayı dışarı bir çeviriyorsun, şoke oluyorsun... böyle işte, birden asıl halinden ne kadar uzaklaştığını fark ediyorsun. Eski halinden yani ya da bunun gibi bir şey işte. Pek iyi anlatamadım."

"Yoo anlattın. Gayet iyi hem de."

"Artık hiçbir yere ait olmadığını hissetmeye başlıyorsun. Biliyorsun, bu konuda, yeteri kadar problemim yokmuş gibi sanki. Diyeceğim şu ki, İngiltere dayanılmaz, her geçen gün daha *honi soit qui** olan o haliyle tam bir pislik yuvası, mezarlıktan farksız. Avustralya'ya gelince... Avustralya. Off Allahım, ülkemden nasıl nefret ediyorum. Dünyanın en aşağılık, en aptal, en kör..." Vazgeçti.

Bir süre yürüdük, sonra şöyle dedi: "Mesele şu ki, hiçbir yere kök salamıyorum artık, hiçbir yere ait değilim. Bütün ülkeler varıp kalkılan yerler sadece. Ya da üzerinden uçulan. Yalnızca hoşlandığım insanlar var. Ya da sevdiğim. Elimde kalan tek yurt onlar."

Geriye doğru bir bakış attı, utangaç bir bakıştı, sanki bir süredir kendiyle ilgili bu gerçeği, bu köksüzlüğü, yeri yurdu olmama halini saklıyordu ve aynı şeylerin benim için de geçerli olduğunu biliyordu.

"Hiç değilse bir sürü gereksiz yanılsamadan kurtulmuş olduk böylelikle."

"Bakıyorum da cin gibiyiz."

Sessizleşti ve ben de geçirdiği lafı yuttum. Bütün o yüzeysel bağımsızlığına rağmen temel ihtiyacı tutunmaktı. Hayatı boyunca aksini ka-

* Honni soit qui mal y pense: Kötülük düşünen, kötüye yoran belasını bulsun. Daha çok İngiltere'de kullanılan Fransızca bir deyim. (y.h.n.)

nıtlamak için uğraşmış; ama sonunda bunu doğruladığıyla kalmıştı. Bir deniz anemonuydu sanki – bir şeye yapışması için o şeyin ona dokunması gerekiyordu.

Durdu. İkimiz de aynı anda fark etmiştik. Aşağımızda, sağ taraftan su sesi geliyordu, güçlü bir akıntı sesi.

"Ayaklarımı suya sokmak istiyorum. Aşağı inelim mi?"

Patikadan çıkıp ağaçların arasında ilerledik ve az sonra karşımıza belli belirsiz başka bir yol çıktı. Bu bizi iyice aşağılara indirip, nihayet açıklık bir alana çıkardı. Bir uçta üç beş metre yüksekliğinde bir şelale vardı. Altında berrak bir havuz oluşmuştu. Açıklık alan çiçekler ve kelebeklerden geçilmiyordu, geldiğimiz o karanlık ormandan sonra burası her yandan cıvıl cıvıl yeşillerin fışkırdığı minik bir oluk gibiydi. Açıklığın üst tarafında ufak bir kayalık vardı ve altındaki sığ mağaranın önüne bir çoban köknar dallarından bir çardak kurmuştu. Yerde koyun pislikleri vardı, ama belli ki eskiden kalmaydı. Buraya yaz başından beri kimseler ayak basmış olamazdı.

"Hadi yüzelim."

"Buz gibidir o su."

"İyi ya."

Bluzunu çıkarıp, çardağın o nokta nokta gölgesinde, bir yandan bana sırıtarak sutyeninin kopçasını çözdü.

"Burası yılan kaynıyordur herhalde."

"Cennet gibi desene."

Kotunu ve beyaz külotunu da attı üzerinden. Sonra yukarı uzanıp, çardaktaki dallardan kuru bir kozalak koparark uzattı. Uzun çimlerin üzerinden çırılçıplak gölete koşuşunu, ayağını suya sokuşunu ve inlemesini izledim. Sonra zar zor ilerleyip, bir çığlık eşliğinde kendini suya bıraktı. Erimiş kar suyu yeşim taşı yeşilindeydi ve yanına atladığımda o şokla kalbim yerinden oynadı resmen. Ama yine de çok güzeldi, ağaçların gölgesi, açıklık alana vuran gün ışığı, ufak şelalenin beyaz gürültüsü, o buz gibi soğukluk, ıssızlık, kahkahalar ve çıplaklık; yalnızca ölümün silebileceğini bildiğiniz anlar.

Güneşin ve hafif esintinin etkisiyle kuruyalım diye çardağın yanındaki çimenlerde oturup çikolatanın kalanını yedik. Sonra Alison kollarını iki yana açıp, bacakları hafif aralık, sırtüstü uzanıp kendini güneşe –ve belli ki, bana– bıraktı. Bir süre ben de, gözlerim kapalı, onun gibi yattım.

Derken şöyle dedi: "Ben Mayıs Kraliçesi'yim."

Bir kolundan destek almış, bana dönük oturuyordu. Etrafımızı saran papatya ve yabani pembe karanfillerden kabaca bir taç örmüştü. Dağınık duran saçlarının tepesinde eğik bir şekilde duruyordu şimdi; dokunaklı bir masumiyetle gülümsedi. O bilmiyordu ama bu, her şeyden önce benim için yoğun edebilikte bir andı. Tam olarak söyleyebilirim hatta: *England's Helicon.** Metafordan metafora fark olduğunu ve en büyük şiirlerin dolaysız ve metafizikten uzak olduğunu unutmuştum. Birden işte böyle bir şiir gibi göründü Alison gözüme ve ona karşı tutkulu bir arzu uyandı içimde. Sadece şehvet değildi bu, sadece o her zamanki, insanı allak bullak edecek denli hoş, küçük göğüslü, ince belli haliyle tek elinin üzerine dayanmış olduğu ya da gamzelerini ortaya çıkarıp sonra ciddileşirken yirmi dört yaşındaki bir kızdan çok on altı yaşındaki bir çocuk gibi durduğu için de değildi; ama ben modern hayatın bütün o çirkinliğinin, şiirsellikten yoksun büyüyüşünün ötesinde onun çıplak benliğini görüyordum – bedenen olduğu kadar bir imge olarak da çıplaktı; on bin kuşağın ardından Havva gene görünmüştü işte.

Birden anladım, çok basitti, onu seviyordum, onu elimde tutmak istiyordum *ve* aynı şekilde Julie'yi de elimde tutmak –ya da bulmak– istiyordum. Birini diğerinden daha çok istemiyordum, her ikisini de istiyordum. Her ikisi de elimde olmalıydı, bunda hiçbir duygusal sahtekârlık yoktu. Tek sahtekârlık benim kendimi sahtekâr hissedişimle ilgiliydi, yani gizlememde... Beni itiraf etmeye sürükleyen zulüm değil, özgür, duyarsız ve açık olma arzusu değil, aşktı. Bence uzadıkça uzayan bu birkaç anda Alison da bunu görmüştü. Yüzümde kırık ve üzgün bir şeyler görmüş olmalıydı ki, yumuşakça, "Neyin var?" diye sordu.

"Ben frengi falan değilim. Hepsi yalandı."

Derin derin bakıp, sonra kendini tekrar çimlere attı.

"Ah Nicholas."

"Sana söylemek istediğim–"

"Şimdi söyleme. Lütfen şimdi söyleme. Ne olursa olsun gel ve seviş benimle."

Ve seviştik; sadece seks değil, sevişmeydi bu; gerçi yalnızca seks yapsaydık çok daha akıllıca olurdu herhalde.

Yanında yatarken Bourani'de neler olduğunu anlatmaya çalışmaya koyuldum. Eski Yunanlılar, Parnassus'ta bir gece geçiren kişiye ya ilham perileri ya da delilik gelir derlermiş, bana hangisinin olduğu ortadaydı;

* Lirik ve pastoral şiirlerden oluşan bir derleme. (ç.n.)

daha konuşurken bile hiçbir şey söylememenin ya da bir şeyler uydurmanın daha iyi olacağını biliyordum... ama aşk, o çıplak olma ihtiyacı. Dürüst olmak adına olabilecek en kötü anı seçmiştim ve yetişkin hayatlarının büyük bir kısmını duygusal sahtekârlıkla geçirmiş pek çok insan gibi, ben de o son dürüstlüğün getirebileceği anlayışa aşırı güvenmişim... ama aşk, o anlaşılma ihtiyacı. Ve bu kadar Yunanlı olduğu için suç biraz da Parnassus'taydı; burası gerçeğin dışında her şeyin rahatsızlık verdiği bir yerdi.

Elbette öncelikle bu tuhaf bahaneyi öne sürmemin sebebini öğrenmek istedi, ama oranın beni en derinden etkileyen yönünden bahsetmeden evvel ondan Bourani'nin garipliğini anlamasını istedim. Conchis'le ilgili bilerek gizlediğim bir şey yoktu, ama yine de epey bir boşluk bırakmıştım.

"Beni inandırmaya çalıştığı şeylerin hiçbirine inandığım için değil. Yine de... beni hipnotize ettiği için, tam olarak bilmiyorum. Tek bildiğim, onunlayken onun bir çeşit güce erişimi olduğunu hissediyorum. Doğaüstü bir güç filan değil. Anlatamıyorum."

"Ama bütün bunlar düzmece olmalı."

"İyi ama, neden ben? Oraya gideceğimi nereden biliyordu? Onun için hiçbir anlamım yok, beni pek ciddiye almadığı belli. Bir birey olarak. Hep gülüyor bana."

"Yine de hâlâ anlayamadığım..." Ama sonra anladı. Bana baktı. "Orada biri daha var."

"Alison canım, Tanrı aşkına beni anlamaya çalış. Dinle."

"Dinliyorum." Ama yüzünü başka yana çevirmişti.

Sonunda anlattım. Bunu cinsellikten uzak, zihinsel bir büyülenme olarak yansıttım.

"Ama seni diğer türlü de çekiyor."

"Allie, bu hafta sonu kendimden ne kadar nefret ettim anlatamam. Ve daha önce sana her şeyi kaç kere anlatmaya çalıştım. Ona kapılmayı istemiyorum. Ne şekilde olursa olsun. Bir ay, hatta üç hafta önce böyle bir şeye inanamazdım asla. Hâlâ onda ne bulduğumu bilmiyorum. Gerçekten. Tek bildiğim oradaki her şeyin beni büyüleyip, ele geçirdiği. Sırf o da değil. Tuhaf şeyler dönüyor orada. Ve ben de... dahil oldum buna artık." Pek etkilenmişe benzemiyordu. "Adaya dönmem lazım. İş için. Başına buyruk biri değilim artık."

"Peki bu kız." Gözlerini yere dikmiş, otları yoluyordu.

"Konumuzla alakası yok. Gerçekten. Yalnızca ufak bir parçası o."

"O zaman bütün bu oyuna ne gerek vardı?"

"Anlamıyorsun, ikiye bölünmüş durumdayım."

"Güzel mi?"

"Eğer seni hâlâ bu kadar çok önemsemeseydim her şey çok kolay olacaktı."

"Güzel mi?"

"Evet."

"Çok mu güzel?"

Bir şey demedim. Yüzünü kollarına gömdü. Ilık omzuna sevecenlikle vurdum.

"Senden tamamen farklı. Hiçbir modern kıza benzemiyor. Anlatamam." Başını çevirdi. "Alison."

"Kim bilir ben gözüne ne kadar..." ama gerisini getirmedi.

"Şimdi saçmaladın işte."

"Öyle mi?"

Gergin bir sessizlik oldu.

"Bak, şu sefil hayatımda ilk defa ümitsizce dürüst olmaya çabalıyorum. Hiçbir özrüm yok. Eğer bu kız karşıma yarın çıksaydı, tamam, ben Alison'ı seviyorum, Alison da beni seviyor, yapacak bir şey yok diyebilirdim. Ama iki hafta önce rastladım ben ona. Ve onu yine görmem lazım."

"Ve Alison'ı sevmiyorsun." Gözlerini uzaklara dikti. "Ya da beni sadece kendine daha iyi bir kış bulana dek seveceksin."

"Kabalaşma."

"Kabayım. Kaba düşünüyorum. Kaba konuşuyorum. Kabayım." Diz çöküp, derin bir nefes aldı. "N'olacak peki şimdi? Veda edip çekileyim mi hayatından?"

"Keşke bu kadar karmaşık biri olmasaydım–"

"Karmaşık ha!" deyip, öfkeyle soludu.

"Bencil."

"Bu daha iyi."

İkimiz de sustuk. Bir çift sarı kelebek, alçalıp yükselerek, ağır ağır uçtu önümüzden.

"Tüm istediğim ne mal olduğumu anlamandı."

"Ne mal olduğunu biliyorum zaten."

"Bilseydin daha en baştan kıçıma vururdun tekmeyi."

"Şimdi de biliyorum ne mal olduğunu."

Ve o soğuk gri gözleri delip geçti beni, ta ki ben başımı öne eğmek

zorunda kalana dek. Ayağa kalkıp yıkanmaya gitti. Durum ümitsizdi. Beceremediğimiştim, anlatamamıştım ve asla anlayamayacaktı. Üstümü giydim ve o sessiz sedasız giyinirken arkamı döndüm.

Hazır olduğunda, "Tanrı aşkına daha fazla bir şey söyleme. Kaldıramayacağım artık," dedi.

Saat beş gibi Arachova'ya vardık ve Atina'ya dönmek üzere yola çıktık. Biraz daha konuşalım diye iki kez konuyu açmayı denedim, ama izin vermedi. Söylenecek her şeyi söylemiştik; ve yol boyunca derin düşünceler içinde, tek kelime etmeden oturdu yanımda.

Pembe ve kehribar rengi kentin üzerine düşen günün son ışıkları ve Syntagma ile Ommonia civarındaki, uzaktan mücevher gibi görünen o ilk neon tabelaları eşliğinde saat sekiz buçuk gibi Daphni'deki geçide vardık. Bir gün önce o saatlerde nerede olduğumuzu düşünerek Alison'a göz attım. Rujunu sürüyordu. Belki de bir çözümü vardı; onu tekrar otele götürmek, sevişmek ve ne yapıp edip onu sevdiğimi kanıtlamak... Hatta belki de, uğruna acı çekmeye değebileceğimi görmesini sağlamak, ben buydum işte ve hep böyle kalacaktım. Havadan sudan, Atina'dan konuşmaya çalıştım biraz; ama öyle ilgisiz ve ters konuştu ki benle, laflarımın bütün saçmalığı iyice battı göze, ben de sustum. Pembe mora dönüştü ve az sonra gece çöktü.

Pire'deki otele vardık – aynı odaları ayırtmıştım. Ben arabayı garaja çekerken Alison da yukarı çıktı. Geri gelirken bir çiçekçi gördüm ve ondan bir düzine karanfil satın aldım. Doğruca Alison'ın odasına gidip kapısını çaldım. Kapıyı açması için üç kez çalmam gerekti. Ağlıyordu.

"Sana çiçek getirdim."

"Kahrolası çiçeklerini istemiyorum."

"Yapma Alison, dünyanın sonu değil ya."

"Tabbi, yalnızca bir ilişkinin sonu."

Sessizliği bozdum. "Beni içeri almayacak mısın?"

"Ne diye alayım ki?"

Kapıyı aralayarak dikildi, oda ardında kapkaranlıktı. Yüzü berbattı; ağlamaktan şişmiş ve hınç doluydu; incindiği her halinden belliydi.

"İzin ver de içeri girip konuşayım."

"Hayır."

"Lütfen."

"Git buradan."

Onu kenara itip içeri girdim ve kapıyı kapadım. Duvara yaslanmış,

gözlerini ayırmaksızın beni izliyordu. Sokaktan gelen ışığın etkisiyle gözlerini seçebiliyordum. Çiçekleri uzattım. Elimden kaptığı gibi pencereye gidip aşağı fırlattı bunları, pembe başlar, yeşil saplar geceye savruldu; ve sırtı bana dönük öylece kaldı olduğu yerde.

"Bu deneyim. Bir kitabın yarısına gelmek gibi. Bunu kolay kolay çöpe atamam öyle."

"Onların yerine beni atıyorsun ama."

Arkasından yaklaşıp, ellerimi omuzlarına koymak istedim, ama öfkeyle silkinerek uzaklaştı.

"Siktir ol git başımdan. Siktir git hadi."

Yatağa oturup bir sigara yaktım. Aşağıda bir cafenin hoparlöründen monoton bir Makedonya halk ezgisi yayılıyordu sokağa, ama biz en yakınımızdaki şeylerin bile çok uzağında, tuhaf bir kozanın içinde oturuyorduk.

"Atina'ya, seni görmemem gerektiğini bilerek geldim. O ilk akşam ve dün, sana karşı özel hiçbir şey hissetmediğimi kendime kanıtlamak için elimden gelen bütün salakça şeyleri yaptım. Ama işe yaramadı. Bu yüzden bu kadar... beceriksizce konuştum ya senle. Ve bu kadar yanlış bir zamanda." Beni hiç dinlemiyor gibiydi; son kozumu oynadım. "Sessiz kalacağıma konuştum. Oysa seni kandırmaya devam edebilirdim."

"Kandırılan ben değilim."

"Dinle-"

"Ve şu 'özel his' saçmalığı da ne demek oluyor?" Sesimi çıkarmadım. "Hey Allahım, sen aşk denen *şeyden* korkmakla kalmıyor, lafını etmeye bile çekiniyorsun."

"Aşkın ne olduğunu bilmiyorum ben."

Ortalıkta döndü biraz. "Haa, anlatayım öyleyse sana. Aşk yalnızca sana o mektupta yazdığım şey değildir. Geriye dönüp bakmamak değildir. Aşk, işe gidiyormuş gibi yapıp, Victoria Garı'na gitmektir. Sana son bir sürpriz yapmak, son bir öpücük, son bir... her neyse onu vermektir, o gün bir dolu dergi aldığını gördüm. O sabah karşıma kim çıksa gülecek halim yoktu benim. Ama sen güldün. Hamalın tekiyle gayet güzel dikildin orada ve şakalaşıp gülebildin. İşte o zaman aşkın ne olduğunu anladım ben. Ömür boyu mutlu olmak istediğin adamın senden kaçtığına sevindiğini görmek."

"Ama neden yanıma–"

"Ne yaptım biliyor musun? Sıvıştım. Ve o kahrolası günün tamamını *bizim* yatağımızda iki büklüm kıvrılmış bir halde geçirdim. Sana aş-

kımdan filan değil ama. Sana âşık olduğum için duyduğum öfke ve utançtan çılgına döndüğüm için."

"Bilmiyordum."

Döndü. "Bilmiyordun haa? Off Allahım!" Şiddet, statik elektrik gibi sarmıştı dört bir yanı. "Bir şey daha. Sen aşkı seks sanıyorsun. Dahası var. Seni sırf bu yüzden isteseydim daha o ilk gecenin sonunda terk ederdim seni."

"Ah çok özür dilerim hanımefendi."

Bana baktı, derin bir nefes aldı ve buruk bir şekilde gülümsedi. "Hay Allah, şimdi kırdım işte seni. Yani söylemek istediğim, seni sen olduğun için sevmiştim. O kahrolası çükün için değil." Yeniden geceye dikti gözlerini. "Tabii ki yatakta iyisin. Ama..."

Sessizlik oldu.

"Yattıklarının en iyisi değilim."

"Evet, eğer önemli olan bu olsaydı." Yatağın ucuna gelip yaslandı, bir yandan da bana bakıyordu. "Bence o kadar körsün ki, muhtemelen beni sevmediğinin bile farkında değilsin. Kafayı, sanki iktidarsızmış gibi, numara bir olmaktan başka hiçbir şeye veremeyen aşağılık, bencil herifin teki olduğunun bile farkında değilsin. Çünkü hiçbir şey seni incitemez, Nicko. Derinlerde neler olup bitiyor kim bilir. Hayatını öyle bir kurmuşsun ki hiçbir şeyi yaklaştırmıyorsun yanına. Bu yüzden ne yaparsan yap ben böyleyim işte deme hakkını görüyorsun kendinde. Sen hiç kaybetmezsin. Bir sonraki macerana yelken açabilirsin hep. Ve o lanet olası ilişkine."

"Meseleleri hep böyle çarpıtıyor–"

"Çarpıtmak mı? Yapma Allah aşkına, sen mi çarpıtmaktan bahsediyorsun bana? Basit bir gerçeği bile doğrudan söyleyemiyorsun baksana."

Biraz daha açmak istedim. "Ne demek şimdi bu?"

"Bütün o gizem palavraları falan. Yuttuğumu mu sanıyorsun? Adada bir kız var ve sen de onu düzmek istiyorsun. Hepsi bu. Ama tabii bu şekilde ifade etmek çirkin ve kaba olur. Bu yüzden sen de allayıp pulluyorsun biraz. Her zamanki gibi. Allayıp pulluyorsun ki masum görünebilesin, büyük entelektüel bu deneyimi sonuna kadar yaşamalı tabii. Hep aynı. Ne yardan geçerim, ne serden durumu. Hep–"

"Yemin ederim..." Ama onun o sabırsız silkinişini görünce sustum. Odada bir aşağı bir yukarı yürüyüp duruyordu. Başka bir bahane öne sürmeyi denedim. "Seninle –ya da bir başkasıyla– evlenmek istemiyorum diye seni sevmediğimi düşünme."

"Şeyi hatırladım birden. Şu çocuğu. Fark etmediğimi sandın di mi? Hani şu çıbanı olan kız. Öfkeden küplere bindin. Çocuklarla ne kadar iyi olduğunu gösteren Alison. Anneyi oynuyor. Sana bir şey daha söyleyeyim mi? Evet, anneyi oynadım. Bir an, kız bana gülümsediğinde, bunu düşündüm. Senden çocuk sahibi olmayı ne kadar çok istediğimi... Onlara sarılayım böyle, sen de yanımda ol. Ne korkunç di mi? Aşk denen bu iğrenç, rezil, pis şeye tutulmuşum işte... Off Allahım frengi bile aşktan *iyidir* oysa... Ve ben o kadar bozulmuş, o kadar azınlık, o kadar dejenere bir tipim ki, sana aslında ne kadar..."

"Alison."

Titreyerek bir iç çekti; ağladı ağlayacaktı.

"Cuma günü karşılaşır karşılaşmaz anladım. Senin gözünde daima önüne gelenle yatan Alison olarak kalacağım. Kürtaj yaptıran Avustralyalı kız. Bumerang gibi fırlatacağın biri. At bir kenara, istediğin bir hafta sonu ucuz bir düzüşme için geri gelir nasıl olsa."

"Bu kadarı da fazla artık."

Bir sigara yaktı. Pencerenin kenarına gittim ve o da arkamdan, yatağın ve odanın karşısına denk düşen kapının oradan konuştu benle. "O zaman, yani geçen sonbahar... fark etmemiştim. Senin yumuşayabileceğine hiç ihtimal vermemiştim. Daha da katılaşmaya devam etmişsindir diye düşünmüştüm. Tanrı biliyor ya, şimdiye dek hiçbir adama hissetmediğim kadar yakın hissetmiştim kendimi sana. Yalnızca Tanrı bilir. Bütün o ukala İngiliz hallerine rağmen. Kahrolası sınıf takıntına rağmen. Dolayısıyla sen gittikten sonra hiç toparlayamadım kendimi. Pete'yi denedim, başka bir adamla oldum, ama işe yaramadı. Hep o aptal, dokunaklı küçük hayal yüzünden. Bir gün bana yazacaktın... Bu yüzden bu üç günü ayarlayacağım diye anam ağladı resmen. Her şeyi bu üç günün üzerine oynadım. Oysa görüyorum ki sen yalnızca sıkılıyordun, of Allahım nasıl belli hem de."

"Doğru değil bu. Sıkılmadım."

"Phraxos'taki şu kızı düşündün di mi hep?"

"Ben de seni özlemiştim. Deli gibi, hele o ilk aylarda."

Birden ışıkları açtı.

"Arkanı dön ve bana bak."

Dediğini yaptım. Kapının yanında duruyordu, üzerinde kotu ve koyu mavi bluzu vardı hâlâ; yüzüyse gri-beyaz bir maske takmış gibiydi.

"Biraz para biriktirmiştim. Sende de üç beş kuruş vardır herhalde. Eğer o kelime ağzından çıkarsa, hemen yarın işi bırakırım. Senin adana

gelir ve seninle yaşarım. İrlanda'da bir kulübe demiştim. Ama Phraxos'ta bir kulübe de olur. Buyur bakalım. Sana âşık biriyle yaşamak zorunda olmanın korkunç sorumluluğu bu."

Bu feci bir şey ama, Alison 'Phraxos'ta bir kulübe' dediğinde ilk tepkim, ona Conchis'in teklifini söylemediğim için yoğun bir rahatlama oldu.

"Ya da?"

"Hayır diyebilirsin."

"Bu bir ültimatom mu?"

"Kaçmak yok. Evet mi hayır mı?"

"Alison, eğer..."

"Evet mi hayır mı?"

"Böyle şeylere hemen..."

Sesi iyice tizleşmişti. "Evet mi hayır mı?"

Gözlerimi üzerine diktim. Keyifsiz bir şekilde hafifçe dudak büküp, benim yerime yanıtladı.

"Hayır."

"Bunun tek sebebi..."

Doğruca kapıya koşup açtı. Bu saçma sapan ya öyle-ya böyle seçimiyle kapana kısılmış olmaktan, kesin bir karar vermemin beklendiği bu zalim talepten dolayı kızmıştım. Yatağın çevresinden dolaşıp yanına gittim ve kavradığı kapıyı hızlıca çekip çarptım tekrar; sonra da yakalayıp öpmeye çalıştım onu, bir yandan da ışığı söndürmek için ileri uzandım. Oda yeniden karanlığa gömülmüştü, ama o kafasını bir o yana bir bu yana sallayarak deli gibi çırpınıyordu. Onu tekrar yatağa sürükledim ve başucunda duran lambayla kül tablasını yuvarlayıp düşürerek yatağın üzerine devrildik. Pes edecek sandım, pes etmesi gerekiyordu, ama o birden bağırdı, sesi öyle yüksek çıkmıştı ki muhtemelen bütün otel inlemiş ve çığlık limanın öte yanından bile duyulmuştu.

"BIRAK BENİ!"

Biraz geri çekildim ve sımsıkı yumruklarıyla bana vurdu. Bileklerinden yakaladım.

"Dur Allah aşkına."

"SENDEN NEFRET EDİYORUM!"

"Sus!"

Zorla yan döndürdüm onu. Yan odadan biri duvara vurdu. Alison bir sinir bozucu çığlık daha attı.

"SENDEN NEFRET EDİYORUM!"

Yanağına bir tokat attım. Yatağın ucuna kıvrılıp, hıçkıra hıçkıra ağ-

lamaya başladı, soluklanmayla gözyaşları arasında kalan zamanda kelimeler bir uluma eşliğinde bölük pörçük dökülüyordu ağzından.

"Yalnız bırak beni... yalnız bırak beni... bok herif... ağzına sıçtığımın bencili..." Ölesiye hıçkırmaktan omuzları sarsılıyordu artık. Kalkıp pencereye gittim.

Sanki kelimeler yetmezmiş gibi karyolanın demirine yumruk atmaya başlamıştı bir de. O zaman nefret ettim işte ondan; bu kadar kontrolü kaybetmesinden, isterisinden. Odamda, aşağıda bir şişe viski olduğu geldi aklıma – geldiği ilk gün o hediye etmişti.

"Bak, şimdi içki getirmeye gidiyorum ben. Bağırıp çağırmayı bırak artık."

Etrafında oyalandım biraz. Hiç takmadı beni ve demirlere vurmayı sürdürdü. Kapıya kadar gittim, kısa bir tereddüdün ardından dönüp ona baktım, sonra da çıktım. Bir adam, bir kadın ve daha yaşlıca bir adam olmak üzere üç Yunanlı, iki kapı ötemizde dikilmiş, sanki bir katilmişim gibi beni izlemekteydi. Aşağı indim, şişeyi açtım, okkalı bir yudum alıp odaya döndüm.

Kapı kilitliydi. Üç seyircim izlemeyi sürdürüyordu; açmayı denedim, kapıya vurdum, gene açmayı denedim, kapıya vurdum, sonra Alison'a seslendim.

Daha yaşlıca olan adam yanıma geldi.

Bir terslik mi var?

Yüzümü buruşturup, mırıl mırıl bir şeyler geveledim. Sıcaklar işte.

Adam gereksizce diğer ikisine tekrar etti. Ah yaa sıcak, dedi kadın, sanki bu her şeyi açıklıyormuş gibi. Yerlerinden kıpırdamadılar.

Bir kez daha denedim; ahşap panellerin arasından Alison'a seslendim. Hiçbir şey duyamıyordum. Yunanlılara göstermelik, omuz silkip, tekrar aşağı indim. On dakika sonra döndüm; bir saat içinde dört beş kez daha gittim kapısına; ve her seferinde kapıyı, içten içe duyduğum bir ferahlamayla, kapalı buldum.

İstediğim gibi saat sekizde uyandırdılar beni ve çabucak giyinip Alison'ın odasına gittim. Kapıyı çaldım; ses gelmedi. Kolu indirince kapı açıldı. Yatakta uyanmış olduğu belliydi, ama Alison da, hiçbir eşyası da yoktu ortada. Doğruca resepsiyona koştum. Bölmenin ardında, tavşanı andıran gözlüklü bir ihtiyar oturuyordu, otelin sahibinin babasıydı. Daha önce Amerika'da bulunmuştu ve oldukça iyi İngilizce konuşuyordu.

"Dün gece yanımda gördüğünüz kız vardı ya – bu sabah ayrıldı mı acaba, biliyor musunuz?"

"Aa evet. Gitti."

"Ne zaman?"

Saate baktı. "Bir saatten önce kadar. Bunu bıraktı. Bunu aşağı indiğinde ona verin dedi."

Bir zarftı bu. Üzerinde çalakalem adım yazılıydı: *N. Urfe.*

"Nereye gittiğini söylemedi mi?"

"Yalnızca hesabı ödedi ve gitti." Beni süzüşünden, bir önceki akşamki çığlıkları duyduğu ya da bunlardan söz edildiğini duyduğu belliydi.

"Ama ben ödeyeceğimi söylemiştim."

"Söyledim. Dedim ona."

"Allah kahretsin."

Gitmek için döndüğümde, "Heey, bu durumda Amerika'da ne derler bilir misin? Denizde daha bir dolu balık var. Biliyor muydun bunu? Denizde bir dolu balık."

Odama gidip mektubunu açtım. Hiçbir şey söylemeden gitmemiş olmak için alelacele karalanmış bir nottu.

Adana dönüp de ne ihtiyarın ne de kızın yerinde olmadığını görsen ne hissederdin, bir düşün bakalım. Gizemli eğlence yok, oyunlar yok. Bütün o mekân sonsuza dek kilitlenmiş.

Bitti bitti *bitti.*

Saat on gibi havaalanını aradım. Alison dönmemişti daha ve öğleden sonra beşteki Londra uçağına kadar da gelmezdi. On bir buçukta, vapur tam kalkmadan önce gene denedim; cevap aynıydı. Geri dönen oğlanlarla dolu olan vapur iskeleden uzaklaşırken anne-babalar, akrabalar ve boş gezenlerden oluşan o güruha göz gezdirdim. Alison'ın onların arasında bir yerde durup izliyor olabileceğini düşündüm; ama öyle bile olsa, görünmezdi.

Pire limanının çevresindeki o çirkin sanayi alanı geride kalmış, vapur burnunu doğuya, Ege'nin o narin mavi zirvesine çevirmişti. Bara gidip bir duble uzo istedim; burası oğlanların alınmadığı tek kısımdı. Koca bir yudum aldım ve kendi kendime burukça kadeh kaldırdım. Kendi yolumu seçmiştim; zorlu, tehlikelerle dolu, şiirsel bir yoldu bu ve her türlüsü de "bir numara" olmakla ilgiliydi; hoş o anda bile Alison'ın bu iki kelimenin yerini öfkeyle değiştirişini duyar gibiydim.

Derken yanımdaki tabureye biri ilişti. Gelen Demetriades'ti. Barmene el etti.

"Hadi bana bir içki ısmarla bakalım azgın İngiliz. Ve ben de sana ne eğlenceli bir hafta sonu geçirdiğimi anlatayım."

43 *Adana dönüp de ne ihtiyarın ne de kızın yerinde olmadığını görsen...* Bütün Salı bu sözlerden başka bir şey düşünemedim ve kendimi Alison'ın gördüğü şekilde görmeye çalıştım. O akşam ona uzun bir mektup, hatta birçok mektup karaladım, ama hiçbiri anlatmak istediğim şeyi anlatmıyordu: Yani ona yaptığım şeyden ne kadar nefret ettiğimi, ama başka türlüsünün de elimden gelmediğini. Ulysses'in denizcilerinden biriydim sanki – bir domuza dönüştürülmüş o halimle tek yapabileceğim yeni halime uygun davranmaktı. Sayfaları yırtıp attım. Asıl söylemek istediğim, büyülendiğim ve tuhaf ama, bu büyüyü yaşamak için serbest olmam gerektiğiydi.

Bunun bir faydası da kendimi ilk defa ciddi ciddi derslere vermem oldu, böylelikle bu belirsizlik hali çok daha çabuk geçti. Çarşamba akşamı son dersten çıkıp odama geldiğimde masamda bir not buldum. Kalbim yerinden fırlayacak gibi oldu. El yazısını görür görmez tanımıştım. Notta şöyle diyordu: "Cumartesi günü seni burada görmeyi umuyoruz. Aksini bildirmedikçe geleceğini varsayıyorum. Maurice Conchis." Tepesinde "Çarşamba sabahı" yazıyordu. Müthiş bir rahatlama duydum içimde, taptaze bir heyecan dalgası; ve birden bir önceki hafta sonu boyunca yaşadıklarım, doğru değilse bile gerekliymiş gibi göründü gözüme.

Okumam gereken kâğıtlar vardı, ama içeride duramıyordum. Adanın orta yerindeki tepenin sırtlarına, doğal terasıma attım kendimi hemen. Bourani'nin çatısını, adanın güneyini, denizi, dağları, gerçek olmayanın tüm gerçekliğini görmeliydim. Bir önceki hafta benliğimi saran o aşağı inip, casusluk etme arzusunun yerini dengeli bir beklenti ve ferahlama karışımı ile sembiyozun devamının kesinliği almıştı artık. Ben hâlâ onlara aittim; onlar da bana.

Okula dönerken, olağandışı bir sebeple, kendi mutluluğum yeniden Alison'ı düşünmeye yöneltti beni; gerçek rakibini bilmeyişine acıyacak

haldeydim neredeyse. Kâğıtları okumaya başlamadan evvel içimden geldi ve ona gelişigüzel bir not yazdım.

Allie canım, birine "Seni sevmem gerektiğine karar verdim," *diyemez* insan. Seni neden sevmem gerektiğini ortaya koyan milyonlarca *sebep* sayabilirim, çünkü ben seni (anlatmaya çalıştığım gibi) beş para etmez bir adam olarak, kendi çapımda seviyorum zaten. Parnassus çok güzeldi, lütfen bunun benim için bir anlamı olmadığını sanma, yalnızca fiziksel bir şey olduğunu ya da işte bunun gibi bir şey olduğunu da, çünkü asla aklımdan silinmeyecek bir şey bu. Hiç olmazsa bir anı olarak saklayalım bunu. Bittiğini biliyorum. Ama ikimizin de ne kadar çok sevgilisi olursa olsun, göletin yanında geçirdiğimiz o birkaç dakika asla silinmeyecek.

Vicdanımı biraz rahatlatmıştı bu, ertesi gün postaladım. Bilinçli tek abartı son cümledeydi.

Cumartesi günü saat dörde on kala Bourani'nin kapısındaydım; ve işte Conchis patikayı takip ederek bana doğru geliyordu. Üzerinde siyah bir gömlek, haki renkli bir bermuda; ayağındaysa koyu kahverengi ayakkabılar ve soluk yeşil renkli çoraplar vardı. Emin adımlarla, neredeyse telaşla yürüyordu, sanki ben oraya varmadan ortalıktan kaybolmak istermiş gibi bir hali vardı. Ama beni görür görmez elini kaldırdı. Patikanın ortasında durduk, aramızda iki metre filan vardı.

"Nicholas."

"Merhaba."

Başını hafifçe öne eğerek tipik selamını verdi.

"Ara tatilin iyi geçti mi?"

"Pek değil."

"Atina'ya gittin mi?"

Orada olanlara dair anlatacaklarıma çoktan karar vermiştim. Hermes ve Patarescu'dan gittiğimi öğrenmiş olabilirdi.

"Arkadaşım ayarlayamadı. Havayolu onu başka bir sefere koymuş."

"Yaa. Hay allah. Yazık olmuş."

Omuz silktim, sonra gözlerimi ona çevirdim. "Tatilin çoğunu buraya gelip gelmemem gerektiğini düşünerek geçirdim. Daha önce hiç hipnotize edilmemiştim."

Gülümsedi, asıl sorduğumun ne olduğunu biliyordu.

"Önerilenleri reddetmek ya da kabul etmek sana bağlı."

Karşılığında hafifçe gülümserken hatırladım ki, çokanlamlı konuşmalar diyarına geri dönmüştüm. "İşin bu kısmı için teşekkür ederim."

"Başka bir kısım yoktu." Kuşkucu bakışlarımı pek hoş karşılamadı ve biraz sert bir şekilde ekledi. "Ben bir hekimim, yani Hipokrat yemini ettim. Sana hipnoz altındayken soru sormak gibi bir niyetim olsaydı öncelikle iznini alırdım mutlaka. Her şey bir yana, bu hiç de tatmin edici olmayan bir yöntemdir. Hastaların hipnozdayken yalan söyleyebildikleri kaç kere kanıtlanmış bir şey."

"Peki art niyetli hipnotizmacılara dair bütün o hikâyeler–"

"Bir hipnotizmacı insanı aptalca ve uygunsuz şeyler yapmaya zorlayabilir. Ama süperego karşısında bir gücü yoktur. Bundan emin olabilirsin."

Birkaç dakika sesimi çıkarmadım.

"Dışarı mı çıkıyorsunuz?"

"Bütün gün bir şeyler yazdım. Şimdi biraz yürümem lazım. Ama önce seni görmeyi umuyordum. Seni çaya bekleyen biri var."

"Nasıl davranmamı istiyorsunuz?"

Dönüp, gözlerden ırak eve bir bakış attı, sonra da kolumu tutup arkasından gelmemi sağlayarak kapıya ilerledi.

"Hastamız karışık bir ruh hali içinde. Dönüşün karşısındaki heyecanını pek gizleyemiyor. Keza aranızdaki küçük sırra dahil oluşum karşısında yaşadığı hayal kırıklığını da."

"Nasıl bir küçük sırmış bu?"

Kaşlarının hemen altından bir bakış yöneltti bana. "Sorgulayıcı hipnoz *ona* uyguladığım tedavinin bir parçası Nicholas."

"İzni var mı?"

"Bu durumda izin ailesinden."

"Demek öyle."

"Şimdi bir aktrismiş gibi davrandığını biliyorum. Ve nedenini de biliyorum. Seni memnun etmek istiyor."

"Memnun etmek mi?"

"Onu rol yapmakla suçladın ya da ben öyle anladım. Ve o da bu suçlamaya büyük bir minnetle kucak açtı." Dirseğimi sıktı. "Ama ben ona bir problem hazırladım. Ona yeni maskesinden haberdar olduğumu söyledim. Ve bunu hipnoz sırasında değil, senden öğrendiğimi de."

"Oyleyse bana güvenmeyecek artık."

"Sana zaten hiç güvenmedi ki. Ayrıca hipnoz altındayken, daha ilk anda senin benimle çalışan bir doktor olduğundan şüphelendiğini de açıkladı."

Onun körebe oyununda dönüp durmayla ilgili söylediklerini hatırladım.

"Ama şüphelenmekte de haksız değil – bana gerçeği söylediniz ne de olsa."

Memnuniyetini belli edercesine parmağını havaya kaldırdı. "Kesinlikle öyle." Özellikle parlak bir öğrenciyi tebrik eder gibi bir hali vardı; ve benim o bariz şaşkınlığıma karşı, Lewis Carroll'un Alice'inin karşısında duran kraliçeler kadar kördü. "Bu yüzden şimdi senin görevin onun güvenini kazanmak. Benim güdülerime karşı takındığı her türlü şüpheyi her ne şekilde olursa olsun paylaş onunla. İnanmış gibi yap. Ama dikkatli ol. Tuzak kurabilir. Eğer çok ileri giderse karşı çıkmalısın ona. Bölünmüş zihninin bir tarafının rasyonel değerlendirme konusunda oldukça becerikli olduğunu – ve teknikleri, hastalarının *ad absurdum** hallerine boyun eğmek olan doktorları kafaya alma konusunda ne kadar deneyimli olduğunu aklından çıkarma. Eminim bir zulüm hikâyesi uyduracaktır sana. Seni kendi tarafına çekmeye çalışacaktır. Bana karşı."

Kelimenin tam manasıyla olmasa da, metaforik anlamda dudaklarımı ısırdım.

"Ama tabii eğer hepimiz onun Lily olmadığını biliyorsak...?"

"O sayfa kapandı. Ben tuhaf bir milyoner oldum. O ve kız kardeşi de buraya getirdiğim bir çift genç aktris – ki kuşkusuz buna da tuhaf bir neden uyduracak, belki de ne kadar çirkin emellerin bir parçası olduklarına inandırmaya çalışacak seni. Bunlar cinsel içerikli bile olabilir. Sen de bir kanıt, delil istersin o zaman..." diyerek elini salladı, sanki tüm bu olan bitenlerin içinde bana düşen, daha fazla ayrıntı gerektirmeyecek kadar ortadaymış gibi.

"Ya geçen senenin tekrarını isterse – yani kaçmasına yardım etmem için uğraşırsa?"

Uyarır tarzda baktı hemen. "Bunu anında haber vermelisin bana. Ama pek olacağını sanmıyorum. Mitford'la dersini aldı o. Ve sakın unutma, sana ne kadar güveniyormuş gibi görünse de, doğru değil bu. Elbette bundan önceki gelişinde neler olduğundan bana hiç bahsetmemiş olacaksın."

Gülümsedim. "Tabii."

* (Lat.) Anlamsız ve saçma bir hale gelinceye kadar. (y.h.n.)

"Olayı nereye vardırmak istediğimi anladığına eminim. Zavallı çocuğu burada beraberce yarattığımız yapay durumun doğasını fark etmeye zorlayarak, kendi asıl probleminin farkına varmasını sağlamayı umuyorum. Gün gelip, 'Bu gerçek dünya değil. Bunlar gerçek ilişkiler değil,' dediğinde normalliğe de ilk meşru adımını atmış olacak."

"Ne kadar şansı var?"

"Az. Ama var sonuçta. Özellikle de sen kendi rolünü iyi oynarsan. Sana güvenmeyebilir. Ama seni beğeniyor."

"Elimden geleni yapacağım."

"Teşekkür ederim. Sana çok güveniyorum Nicholas." Elini uzattı. "Geri döndüğüne sevindim."

Ayrıldık, ama birkaç adım sonra geri dönüp hangi yola saptığına bakmak istedim. Belli ki Moutsa'ya iniyordu. Öylesine bir yürüyüş olduğuna inanmıyordum. Daha çok biriyle buluşmaya giden, yoluna koyması gereken işleri olan bir adam gibi ilerliyordu. Bir kez daha altüst olmuştum. Şüphe içinde geçen bir dolu gereksiz saatin ardından Bourani'ye, hem ondan hem de Julie'den eşit derecede kuşkulanma kararıyla gelmiştim. Ama şimdi Julie'yi bir şahin gibi izlemem gerektiğini biliyordum. İhtiyar psikiyatrinin içindeydi, hipnotize edebiliyordu – bunlar ispatlanmış gerçeklerdi; oysa Julie'nin kendisi hakkında söylediği hiçbir şeyi destekleyen doğru dürüst bir kanıt yoktu elimde. Beni kafalamak için bir takım oluşturdukları fikri de gitgide güçlenen bir olasılıktı; ki bu durumda Julie Holmes de Lily Montgomery kadar gerçek kimliğinden uzak bir tip oluyordu.

Çakıllık alanı geçip eve yaklaşırken görünürde kimseler yoktu. Basamakları çıktım ve usulca köşeyi dönüp, sütunların ön tarafındaki karolu geniş alana geçtim.

Yarısı güneşte, yarısı gölgede, denize nazır kemerlerden birinin altında duruyordu; ve modern kıyafetler içindeydi – gerçi tahmin etmeliydim, ama yine de şoke olmuştum. Üzerinde kısa kollu bir lacivert gömlek, kırmızı kemerli beyaz bir plaj pantolonu vardı – çıplak ayakları, açık bıraktığı o uzun saçlarıyla herhangi bir şık Akdeniz otelinin terasını süsleyebilecek bir kız gibiydi. Bir şey hemen açıklığa kavuşmuştu: Üzerindeki modern giysilerle, kostümlerin içindeykenki kadar çekici, baş döndürücü güzellikte bir genç kadındı; şimdi daha az yapaydı belki, ama kesinlikle daha az çekici değildi.

Ben yaklaşırken o da bana doğru döndü ve tuhaf bir sessizlik oldu,

ikimizin de gözlerinde bir kuşku, karşılıklı bakıştık biraz. Hafiften şaşırmış bir hali vardı, sanki, gelmeyeceğime yarı yarıya kanaat getirmiş gibiydi; ferahlamıştı ama yine de araya mesafe koymada hiç gecikmedi. Kostümsüz yakalanmış olmanın verdiği bir çekingenlik ve bu yeni görüntüsüne ne tepki vereceğimden –tıpkı yeni bir elbiseyi parasını ödeyecek olan adama ilk kez gösteren bir kadınınki gibi– emin olamama hali vardı üzerinde. Gözlerini kaçırıp yere çevirdi. Kendi payıma, Alison'ın ve Parnassus'ta olanların hayalinin izlerini taşıyordum üzerimde; bir zina ürpertisi, anlık bir suçluluk hissi. Bir süre kaldık öyle. Sonra yeniden beş altı metre ötesine, elimde sırt çantamla dikildiğim yere kaldırdı gözlerini. Bambaşka bir hal vardı üzerinde; teni bronzlaşmaya başlamış, bal rengine dönmüştü. Psikolojik, psikiatrik açılardan okumayı denedim onu; ve vazgeçtim.

"Yakışmış. Modern kıyafetler," dedim.

Hâlâ ne diyeceğini bilmez bir haldeydi, sanki ayrı kaldığımız günlerde kafası iyice bulanmıştı.

"Onu gördün mü?"

"Kimi?" Ama bu bir hataydı, bakışında sabırsız bir hal vardı. "İhtiyarı mı? Haa, evet. Yürüyüşe çıkmıştı."

Şüphesi yatışmamıştı, gözlerini bir süre daha üzerimde tuttu. Derken gözle görülür bir kayıtsızlıkla ekledi: "Çay içer misin?"

"İyi olur."

Çıplak ayaklarıyla sessizce karoların üzerinden geçip masaya ilerledi. Müzik odasının kapılarının yanında bir çift kırmızı espadril gördüm. Bir kibrit çakıp ispirto ocağını yakışını, sonra da çaydanlığı üzerine yerleştirişini seyrettim. Yiyeceklerin üzerini örten muslin örtülerle oyalanarak gözlerini benden kaçırdı; bileğinde yara vardı. Üzerinde öfkeli denebilecek bir sessizlik vardı. Çantamı duvarın dibine atıp yanına gittim.

"Neyin var?"

"Yok bir şey."

"Seni hiçbir şekilde ele vermedim. Sana ne söylediyse boş ver."

Çabucak bir bakış attı bana, ama sonra yine masaya dikti gözlerini. Havadan sudan konuşmayı denedim. "Nerelerdeydiniz?"

"Teknede."

"Nereye gittiniz?"

"Açıldık. Kiklad Adaları'nı gezdik."

"Seni özledim."

Karşılık vermedi. Yüzüme bakmıyordu hiç. Bir dolu karşılanma tarzı geçmişti aklımdan, ama böyle alenen, hiç gelmemiş olmamı dilemesini beklemiyordum. O an bir korkuyla hafifçe ürperdi içim – gergin, yitik bir hal vardı üzerinde; ve bunun kadar hoş bir kızın hayatında başka erkeğin olmayışının tek açıklaması inanmak istemediğim o neden olabilirdi yalnızca.

"Anlaşılan Lily ölmüş."

Masaya konuştu. "Pek şaşırmışa benzemiyorsun."

"Buradaki hiçbir şey şaşırtmıyor beni. Artık şaşırtmıyor yani." Bir iç çekti; bir yanlış cevap daha vermiştim. "Peki şimdi neyi oynuyorsun?"

Oturdu. Çaydanlıktaki su önceden kaynamış olmalıydı ki, tıslamaya başladı. Birden başını kaldırıp bana baktı. Soru alenen suçlayıcıydı.

"Atina iyi geçti mi bari?"

"Hayır. Arkadaşımı da görmedim."

"Maurice gördüğünü söyledi oysa."

İçimden Conchis'e lanet okudum ve bir parça yalancının karabasanı çöktü üzerime. "Bu çok saçma. Daha beş dakika önce haberi yoktu bundan. Onu görüp görmediğimi sordu çünkü bana."

Gözlerini yere çevirdi. "Neden görmedin?"

"Daha önce söylediğim nedenlerden. Her şey bitti."

Demliğe bir parça sıcak su koydu, sonra da içindekileri boşaltmak için sütunlu alanı geçip kenara yanaştı. Geri döndüğünde, "Bir de seni yeniden göreceğimi bildiğimden," dedim.

Oturdu ve çay kavanozundan birkaç kaşık çay koydu demliğe. "Hadi sen başla. Açsan yani."

"Neden iki yabancıymışız gibi davrandığını öğrenmeye daha çok açım."

"Çünkü aynen öyleyiz."

"Yeni rolün hakkındaki sorumu neden cevaplamıyorsun?"

"Çünkü sen zaten biliyorsun bunu."

Gri-sümbül mavisi gözlerini üzerime çevirmiş, dik dik bakıyordu. Çaydanlık kaynadı ve o da bunu kaldırıp suyunu demliğe ekledi. Çaydanlığı yerine koyup altını söndürdüğünde şöyle dedi: "Deli olduğumu düşündüğün için seni fazla suçlamayacağım. Ben bile her geçen gün daha çok öyle miyim acaba diye soruyorum kendime." Sesi gitgide daha sert çıkıyordu. "Hazırlanmış olduğunuz bir sahneyi bozduysam özür dilerim." Soğukça gülümsedi. "Şu iğrenç keçi sütünden mi istersin, limon mu?"

"Limon."

O zaman müthiş bir rahatlama duydum işte. Eğer ihtiyar doğruyu söylüyorsa, asla yapmayacağı bir şeyi yapmıştı az önce Julie – yani delice kurnaz ya da kurnazca deli değildiyse eğer, Conchis'i kendi oyunuyla alt etmekteydi. Occam'ın usturası prensibi geldi aklıma: Birçok açıklama içinden her zaman en basitine inan. Yine de tedbiri elden bırakmadım.

"Neden deli olduğunu sanmam gerekiyor?"

"Benim neden senin söylediğin insan olmadığını sanmam gerekiyor?"

"Neden sahi?"

"Çünkü az önce sorduğun soru öyle olmadığını kanıtlıyor." Bana doğru bir fincan uzattı. "Çayın."

Fincana baktım, sonra da ona. "Peki. Senin meşhur bir şizofreni vakası olduğuna inanmıyorum."

Şöyle bir süzdü beni, hâlâ ağırdan alıyordu. "Siz de bir sandviç yiyerek bana katılmak istemez miydiniz... Bay Urfe?"

Gülümsemedim, bir süre sesimi çıkarmadım.

"Julie, bu çok saçma. Kurduğu her tuzağa düşüyoruz. Geçen sefer seninle anlaştığımızı sanıyordum. Bizi duyamayacağı bir uzaklıktayken birbirimize yalan söylememize hiç gerek yok."

Apar topar kalktı ve yavaşça sütunlu alanın en ucuna, basamaklarla sebze bahçesine inilen batı yönüne gitti. Sırtı bana dönük, evin duvarına yaslandı ve gözlerini ötelerdeki Peloponisos dağlarına çevirdi. Bir dakika sonra ben de kalkıp yanına gittim. Dönüp bakmadı bana.

"Seni suçlamıyorum. Eğer senin hakkında bana söylediği kadar benim hakkımda da sana yalan söylediyse..." Uzanıp omzuna dokundum. "Boş ver şimdi. Geçen sefer aramızda bir tür güven oluşturduk senle." Dokunuşuma karşılık vermedi ve ben de elimi indirdim.

"Beni yine öpmek istiyorsun herhalde."

Bu naif çıkışı şaşırtmıştı beni.

"Bu bir suç mu?"

Birden kollarını kavuşturup, sırtını duvara döndü ve derin bir bakışla yüzüme baktı.

"Ve de yatağa atmak mı?"

"Yalnızca sen de istersen."

Uzun uzun gözlerimin içine baktı, sonra da yere.

"Ya istemezsem?"

"O zaman olmaz tabii ki."

"Öyleyse daha fazla uğraşmana hiç gerek yok belki de."

"Bu da fazla alçaltıcı oldu ama."

Daha fazla bir şey söylememesi için yeterince vurgulu ifade etmiştim bunu. Kolları hâlâ kavuşuk, hafifçe başını öne eğdi.

Sesimi biraz daha yumuşattım. "Bu adam sana neler saçmaladı Allah aşkına?"

Uzun bir sessizlik oldu, sonra mırıldandı: "Bir neye inanacağımı bilseydim."

"İçgüdülerini dinlemeyi dene."

"Buraya adım attığım günden beri hepsi yerle bir oldu sanki." Bir sessizlik daha oldu, sonra eğik başını hafifçe yana kıpırdattı. Sesi nispeten bir parça daha az suçlayıcı çıkıyordu şimdi. "Geçen seferden sonra Conchis feci bir şey söyledi bana. Senin... senin genelevlere gittiğini, Yunanistan'daki genelevlerin güvenli olmadığını ve bir daha beni öpmene izin vermemem gerektiğini."

"Orada olduğumu mu sandın sen de?"

"Nerede olduğunu hiç bilmiyordum."

"Ona inandın yani?" Hiçbir şey söylemedi. Sinir olmuştum Conchis'e; amma da densiz herifti, oturmuş bir de bana Hipokrat yemininden bahsediyordu. Bir süre eğik başını izledikten sonra konuştum. "Bu kadarı yeter artık. Ben gidiyorum."

Gerçekten gideceğimden değil ya, masaya dönerek gidiyormuş gibi yaptım. Hemen, "Lütfen," dedi. Küçük bir sessizlik oldu. "Buna inandığımı söylemedim sana."

Durdum ve geri dönüp yüzüne baktım. En azından gözleri o kadar düşmanca değildi artık.

"Ama sanki buna inanmış gibi davranıyorsun."

"Böyle davranıyorum çünkü Conchis neden bana inanamayacağımı bildiği şeyleri söylemeyi sürdürüyor, anlamıyorum bir türlü."

"Eğer bu doğru olsaydı, seni en baştan uyarması gerekirdi."

"Bizim de aklımıza geldi."

"Nedenini sormadınız mı peki?"

"Bunu daha yeni öğrendiğini söyledi." Sonra da en tatlı sesiyle ekledi: "Lütfen gitme."

Cümlenin sonunda gözlerini indirdiyse de, ricasının içtenliğine inandıracak kadar uzun tutmuştu onları gözlerimde. Yeniden yanına gittim.

"Onun hakikaten iyi biri olduğundan o kadar emin miyiz hâlâ?"

"Bir anlamda, evet," ve "Her şeye rağmen," diye ekledi.

"Evrensel telepati deneyimini yaşadım."

"Evet, söyledi bize."

"Seni hipnotize etmiş miydi?"

"Evet, birçok kere."

"Senin zihninde olup biten her şeyi nasıl bildiğini bu şekilde açıklıyor."

Bir an hayrete düştü, başını kaldırdı, ama sonra itiraz eder gibi üfledi hafifçe. "Çok saçma. Asla böyle bir şeye izin vermedim ben. June hep yanımızdaydı, bunu bizzat Conchis istemişti. Yalnızca bir teknik bu, aslında insanın kendini rolüne vermesi için bayağı da iyi bir teknik hani. June'un dediğine göre sadece konuşup duruyormuş... Ben de bir şekilde hepsini sindiriyorum demek içime."

"Julie başka bir bölüm mü sadece?"

"Sana pasaportumu göstereyim. Yanımda yok ama... bir dahaki sefere, söz."

"Geçen sefer... şu şizofreni meselesiyle ilgili olarak beni uyarabilirdin."

"Seni bir şeyler olacağına dair uyarmıştım. Elimden geldiğince yani."

Kuşku ve şüphelerimizin gene bir çığ gibi büyüdüğünü hissediyordum ve itiraf etmek gerekir ki, evet, beni kendince uyarmıştı. Şimdi, savunmaya geçmişken çok daha uysal bir hali vardı.

"Peki... ne olmadığı çok da mühim değil, ama sonuçta o bir psikiyatrist, değil mi?"

"Bunu bir süredir biliyoruz."

"Öyleyse burada tüm olup bitenler bu çizgide gidiyor, değil mi?"

Yine bir değerlendirmeye tabi tutuluyordum. Derken Julie yerdeki karolara çevirdi gözlerini. "Deneysel durumlardan çok fazla bahseder. Anlamadıkları durumlarla karşılaşan insanların davranış modellerinden mesela. Bir de epeyce şizofreniden." Omuz silkti. "İnsanların kişiliklerinin bilinmeyenin karşısında, etik açıdan ya da işte daha birçok şekilde... nasıl bölündüğünden... Bir gün, bilinmeyenin tüm insanlık için müthiş bir motivasyon etkeni oluşuyla ilgili bir şey söyledi. Neden burada olduğumuzu bilmediğimizi kastetmişti. Neden var olduğumuzu. Ölümü. Ölümden sonrayı. Bütün bunları."

"Ama ona tam olarak neyi kanıtlamamızı istiyor?"

Gözleri hâlâ yerdeydi, sonra başını iki yana salladı.

"Valla, birçok kere sıkıştırmayı denedik onu, ama o... o hep aynı savla çıkıyor karşımıza – eğer nihai amacı, yani kendisinin ne yapmaya çalıştığını bilirsek, o zaman davranışlarımız da mutlaka etkilenecekmiş bundan." Kesik kesik soludu. "Kendi içinde bir mantığı var hepsinin."

"Bu lafı daha önce de duymuştum ben. Senin o sözde durumunun hikâyesini öğrenmek istediğimde."

Gözlerimiz buluştu. "Böyle bir şey var. Ezberlemem gerekti. Burada yarattığı şeyi yani."

"Bir şey çok açık. Bir sebeple, bize ayaküstü kırk türlü yalan atıyor. Ama bizden var olmamızı istediği kişiler olmak zorunda değiliz. Sen ne kadar şizofren değilsen ben de o kadar frengili değilim."

Başını öne eğdi. "İnanmamıştım zaten."

"Diyeceğim, eğer bu onun oyununun, deneyinin ya da işte her ne ise onun bir parçasıysa, sana benim hakkımda ne kadar yalan söylediği umurumda bile değil. Ama bunlara inanmaya başlayacak olursan durum farklı."

Bir sessizlik oldu. Gözleri, görünüşe bakılırsa istemeye istemeye, yeniden benimkileri buldu. Anlattıkları, var olan durumun ötesinde, kelimelerden çok daha eski bir dildeydi sanki. İçlerindeki kuşku dağılmış, bir içtenlik kurulmuştu; ve hiç söze gerek kalmadan hükmümü kabullendiler. Bir an için dudaklarının köşesinde ufacık bir kıvrım, buruk bir itiraf belirmişti. Gözlerini yeniden indirdi ve ellerini arkaya düşürdü. Sessizlikte, minik bir kızın pişmanlık emareleri ve ürkek bir affedilme bekleyişiydi bu.

Bu seferki ortak bir paylaşımdı. Ilık dudakları benimkilerin altında kıpırdadı ve bedenini sıkıca kendime doğru çekmeme sesini çıkarmadı, o kıvrımlarını, narinliğini göreyim diye... ve bir de, enfes bir kesinlikle, her şeyin göründüğünden çok daha az karmaşık olduğunu. Öpülmek istemişti. Dillerimizin ucu birbirine değdi ve birkaç saniyede sarılışımız sımsıkı, tutkulu bir sarılmaya dönüştü. Ama sonra o birden dudaklarını kaçırıp başını omzuma çevirdi, yine de gövdesini benden uzaklaştırmamıştı. Saçlarını öptüm.

"Seni düşünmekten çıldıracaktım neredeyse."

"Bugün gelmeseydin ölürdüm herhalde," diye fısıldadı o da.

"Bu gerçek işte. Geriye kalan ne kadar gerçekdışı olursa olsun."

"Beni korkutan da bu."

"Neden?"

"Emin olmak istemek. Ama olamamak."

Kollarımla biraz daha sardım onu. "Bu gece buluşamaz mıyız? Başka bir yerde, yalnız?" Bir şey söylemeyince hemen ekledim: "Tanrı aşkına güven bana. Seni asla incitmeyeceğim."

Hafifçe geri çekti kendini, gözleri hâlâ yere çevrili, ellerimi tuttu. "Bu değil mesele. Yalnızca sandığından çok daha fazla insan var."

"Nerede uyuyorsun burada?"

"Bir tür... saklanma yeri var." Ve çabucak ekledi: "Sana gösterirm. Söz."

"Bu gece için planlanmış bir şey var mı?"

"Hayatından başka bir sözde kesit aktaracak bize. Ben yanınıza yemekten sonra katılacağım." Başını kaldırıp gülümsedi. "Ve bunun ne olduğunu cidden bilmiyorum."

"Öyleyse daha sonra buluşuruz biz de."

"Denerim. Ama..."

"Gece yarısına ne dersin? Heykelin yanında?"

"Becerebilirsem eğer." Arkasındaki masaya göz atıp, ellerimi sıktı. "Hadi, çayın soğudu."

Yeniden masaya döndük ve oturduk. Çayı tazelemesine engel oldum ve ılık içtik. Ben bir iki sandviç yedim, o da sigara içti ve konuştuk. Tıpkı benim gibi, ne o ne de kız kardeşi ihtiyarın bizi bir yandan oyuna çekip, diğer yandan da bundan her an vazgeçmeye hazırmış gibi görünmesindeki bu çelişkili azmi anlamıyordu.

"Ne zaman biraz mırın kırın etsek, bizi ilk uçakla İngiltere'ye göndermeyi teklif ediyor. Bir akşam teknede yanına gittik – ne yapmaya çalışıyorsunuz, *lütfen* bize biraz anlatır mısınız... falan dedik. Sonuçta epey canı sıkılmış gibiydi. Ertesi gün neredeyse yalvarmamız gerekti. Bu kadar meraklı olduğumuz için bizi bağışlasın diye."

"Belli ki hepimize aynı tekniği uyguluyor."

"Senden uzak durmam gerektiğini söyleyip duruyor. Seni kötülüyor." Sigarasının külünü karoların üzerine silkip gülümsedi. "Geçen gün kafanın biraz ağır çalıştığını söyleyip, kusuruna bakmayın bile dedi. Lily numarasını ilk beş saniye içinde anlamış biri olduğunu hesaba katarsak bu kadarı da biraz fazlaydı aslında."

"Benim bir çeşit asistan – yani genç bir psikiyatrist olduğum fikrini satmaya çalışmadı, di mi?"

Bunun onu hem şaşırtıp hem de tedirgin ettiği belliydi. Duraksadı. "Hayır. Ama aklımızdan geçti bu." Sonra da ekledi: "Öyle misin peki?"

Sırıttım. "Daha az önce hipnoz sırasında bunu senin ağzından aldı-

ğını söyledi bana. Şüphelendiğin şey buymuş. Dikkat etmeliyiz Julie. Bizi bataklığa sürüklemek istiyor."

Julie sigarasını söndürdü. "Bir de bataklıkta olduğumuzu fark etmemizi."

"En son isteyeceği şey bizi ayırmaktır."

"Evet, biz de böyle hissediyoruz."

"Öyleyse muamma bunun niçin'inde, öyle mi? Başını hafifçe öne salladı. "Ve niçin bana dair kuşkularının kaldığında."

"Senin bana dair kuşkularından daha fazla değil ama."

"Ama bunu geçen sefer sen söylemiştin. Sanki buradan başka bir yerde doğal bir şekilde tanışmışız gibi yapacaktık. Birbirimiz hakkında ne kadar çok şey bilirsek o kadar güvende oluruz. Ve o kadar emin." Hafifçe gülümsedim ona. "Gördüğüm kadarıyla, hakkındaki en inanılmaz şey Cambridge'i koca bulmadan bitirmiş olman."

Başını öne eğdi. "Bu dediğinin ucundan döndüm."

"Ve şimdi eskilerde kaldı, ha?"

"Evet, çok eskilerde."

"Gerçek sen hakkında bilmek istediğim öyle çok şey var ki."

"Gerçek ben, hayali benden çok daha az ilgi çekici."

"İngiltere'de nerede oturuyorsunuz?"

"Asıl ev Dorset'de. Annemleyiz. Babam öldü."

"Ne iş yapardı?"

Ama bir cevap alamadım. Yüzünde beliren ani bir şaşkınlıkla, arkamda bir yere bakıyordu. Arkamı döndüm hemen. Gelen Conchis'di. Yanımıza sinsice yaklaşmış olmalıydı, hiç ses duymamıştım. Koca bir balta tutuyordu elinde, tam da, bunu yukarı kaldırıp, kafatasıma geçirip geçirmemek arasında kalmış gibi bir hal vardı üzerinde. Julie'nin tiz sesini duydum.

"Maurice, hiç komik değil bu!"

Conchis onu ciddiye almayıp, uzun uzun süzdü beni.

"Çayını içtin mi?"

"Evet."

"Kuru bir çam ağacı buldum. Bunu baltalayacak biri olsaydı keşke."

Sesi gülünç derecede ters ve buyurgandı. Tekrar Julie'ye göz attım. O da ayağa kalkmış, öfkeyle ihtiyarı izliyordu. Anında bir şeylerin ters gittiğini anladım. Sanki ben orada değildim artık. Conchis lüzumsuz bir tuhaf katılıkla, "Maria'nın ocağı yakmak için oduna ihtiyacı var," dedi.

Julie'nin sesi azarlayıcı bir tonda, neredeyse isterik çıkmıştı.

"Beni çok şaşırttın! Nasıl yapabildin bunu!"

Alelacele kafamı çevirip Julie'ye baktım yine. Gözleri, Conchis tarafından büyülenmişçesine, faltaşı gibi açılmıştı. Sonraki sözleri Conchis'in suratına tükürürcesine çıktı ağzından.

"Senden *nefret* ediyorum!"

"Tatlım, fazla heyecanlandın. Git dinlen biraz."

"Hayır!"

"Israr ediyorum."

"Senden *nefret* ediyorum."

İçindeki zehir ve ümitsizlik karışımını yansıtan sesi, Julie'ye karşı yeni yeni duymaya başladığım güvenin yerle bir olmasına yetmişti. Bir işbirliği belirtisi görmeye çalışarak panik içinde bir onun bir onun yüzüne baktım. Conchis baltayı yere indirdi.

"Israr ediyorum Julie."

Kısa bir irade savaşı verildi yanımda. Derken Julie aniden dönüp, müzik odasının yanında duran espadrillerini geçirdi ayağına. Belli ki evi terk etmek için geri gelip, masanın yanından geçerken –ki bu süre boyunca hiç bakmamıştı bana– önümde duran çay fincanını kaptığı gibi içindekini yüzüme savurdu. Pek bir şey yoktu içinde ve soğumuştu, ama hareketinde feci derecede çocuksu bir kindarlık vardı. Neye uğradığımı şaşırmıştım. Her şey çok ani olmuştu. Conchis sertçe çıkıştı.

"Julie!"

Sütunluk alanın doğu yanında durdu, ama sırtını öfkeli bir şekilde bize dönük tutmayı sürdürüyordu.

"Şımarık bir çocuk gibi davranıyorsun. Affedilir şey değil bu." Kıpırdamadı hiç. Conchis ona doğru birkaç adım atıp, sesini alçalttı, ama ben dediklerini duymuştum. "Aktrisler kapris yapabilirler. Ama masum izleyicilere karşı değil. Şimdi git ve konuğumuzdan özür dile."

Bir an bocaladı, sonra dönüp Conchis'in yanından geçerek, benim oturduğum yere geri geldi. Yanakları hafiften kızarmıştı ve gözlerini kaçırmayı sürdürdü. Önümde durup asi bir ifadeyle yere dikti gözlerini. Bir süre yüzünü, devirdiği gözlerini inceledikten sonra onu bırakıp, umutsuzluk içinde Conchis'e baktım.

"Bizi hayrete düşürdün."

Julie'nin arkasında kalan Conchis, bana göstermek için yatıştırıcı bir şekilde elini kaldırıp, yeniden seslendi ona.

"Özür dilemeni bekliyoruz Julie."

Birden gözlerini bana çevirdi.

"*Senden* de nefret ediyorum!"

Sesi, aynen şımarık bir çocuğunki gibi aksi çıkıyordu. Derken mucizevi şekilde, ya da bana öyle gelmişti, sağ gözkapağı kırpıştı: Bu ufak sahnede olanların tek kelimesine bile inanmamalıydım. Yüzümün ifadesizliğini korumakta zorlanıyordum. Bu arada o da döndü ve ihtiyarın yanından geçip gitti. Conchis onu durdurmaya çalışır gibi elini uzattı, ama o kızgınca kenara itti bunu ve koşar adım basamaklardan inip çakıllığı geçti; yirmi metre falan sonra koşmayı bırakıp, sanki perişan bir haldeymiş gibi elleriyle yüzünü örttü ve yoluna hızlı adımlarla devam etti. Conchis dönüp, takınmaya çalıştığım endişeli yüze gülümsedi.

"Bu öfke krizini fazla ciddiye almamalısın. Benliğinin bir kısmı daima had safhada regresif bir davranış gösterme eğilimindedir. Birazcık numaraydı yani."

"Beni çok rahat kandırabilirdi."

"Onun istediği de buydu zaten. Benim ne zalim bir adam olduğumu göstermek."

"Ve de skandal yaratıcı. Ya da görünen bu." Beni süzdü. "Yüzüme bir damla çayın gelmesi çok umrumda değil. Ama frengili olduğuma dair ettiğiniz laflar için aynı şeyi söyleyemem. Özellikle de bu konuyla ilgili gerçekleri bilmenize rağmen."

Gülümsedi. "Ama neden olduğunu tahmin etmişsindir herhalde."

"Daha değil."

"Ona geçen hafta arkadaşınla görüştüğünü de söyledim. Bu bir ipucu yerine geçmiştir herhalde, ha?" Yüzümden öyle olmadığını görmüş olmalıydı. Duraksadı, sonra da taşımam için baltayı bana uzattı. "Gel hadi. Anlatayım."

Ayağa kalkıp baltayı aldım ve arka tarafa, kapıya doğru ilerledik.

"Bu yaz, tüm bunların sona ereceği bir zaman gelecek elbette. Bu yüzden, nasıl anlatsam, Julie'ye çok fazla acı vermeyecek çıkışlar sağlamam lazım. Seninle ilgili verdiğim bu yanlış bilgi bu türden iki çıkış koyuyor ortaya. Hayatında başka biri olduğunu biliyor. Belki de ilk bakışta göründüğün kadar arzulanacak bir adam olmadığını da. Dahası, az önce gördüğün üzere, şizofrenikler duygusal olarak dengesizlerdir. Çok hasta olan bir kızdan cinsel anlamda faydalanmak istemeyeceğin konusunda sana güvenebileceğimi biliyorum. Yine de onun zihnine birtakım engeller koymak senin işini de daha kolaylaştırmış olur."

İçimde bir mırıltı hissettim. O göz kırpışı, Conchis'in bütün hilelerinin içini boşaltıp, bunları tahammül edilebilir kılmaya yetmişti; daha-

sı karşılığında benim de onu kandırmama imkân veriyordu.

"Bu aşamada... tabii. Anlıyorum."

"*Tête-à-tête*'inizi* bölme sebebim de buydu. Ufak yenilgilere, üstesinden gelebileceği problemlere ihtiyacı var. Tıpkı kırığı olan insanların uzuvlarını çalıştırma ihtiyacı duyması gibi." Sonra da ekledi: "Onu nasıl buldun peki Nicholas?"

"Bana karşı çok şüpheci. Anlattığınız gibi."

"Ama şeyi becerebildi?.."

"Yeni yeni başlıyordum."

"Güzel. Yarın ben ortalıktan kaybolacağım. Ya da en azından onu buna inandıracağım. Görünüşte bütün gün yalnız kalacaksınız. Bakalım ne yapacak."

"Bana bu kadar güvendiğinize sevindim."

Koluma dokundu. "Onda aşırı bir tepkisellik uyandırmayı amaçladığımı da itiraf edeyim bu arada. Senin iyiliğin için. Anormalliği konusunda herhangi bir şüphen kaldıysa diye."

"Hiç kalmadı artık. Hiçbir açıdan."

Başını eğdi ve ben de içimden sırıttım. Yan yatmış olan ağacın yanına varmıştık. Conchis dalların uygun boyutlarda kesilmesini istiyordu. Odunları eve Hermes taşıyacaktı, benim yalnızca onları yığıp hazır etmem gerekiyordu. Ben baltayı sallamaya başlar başlamaz Conchis de ortalıktan yok oldu. İş yapmak, önceki sefere kıyasla daha çok hoşuma gitmişti. Nispeten ufak olan dallar öyle kuru ve gevrekti ki, bir vuruşta kırılıyorlardı; ve bana her vuruş sembolik bir anlam taşıyormuş gibi geliyordu. Uygun boyutlarda kesilen, odundan daha fazlasıydı. Dalları düzgünce istiflerken, Bourani ve Conchis'e ait esrarı da düzgünce istiflemeye başladığımı hissettim. Julie hakkında her şeyi öğrenecektim ve esas önemli olanı da öğrenmiştim zaten: Onun benim tarafımda olduğunu yani. Bir bakıma Conchis bizi ironisinin bir kişileşmesi, kararsızlık ve zıtlıkların araştırılması için bir ortak gibi kullanıyordu. Onun dünyasında her gerçek bir tür yalandı; ve her yalan da bir tür gerçek. Kurduğu tuzaklara, oynadığı oyunlara ve bunların onca kötü niyetli görünmesine rağmen, tıpkı Julie gibi ben de onun özündeki yardımseverliği kabul etmeye başlamıştım. Bana gösterdiği o gülen taş kafayı anımsadım: Onun nihai gerçeğini.

Her şekilde, bu maskeli oyunlarında görünenin altındakini fark etmeyeceğimizi ummayacak kadar akıllı biriydi; içten içe fark etmemizi

* (Fr.) Baş başa görüşme. (y.h.n.)

istiyor olmalıydı... ve bu oyunlarda her ne derin amaç ve alt anlam vardıysa da, ben şimdilik beklemekten memnundum.

Öğleden sonra güneşinde balta sallayıp, beden egzersizinin keyfini çıkarırken ve yeniden hâkimiyeti ele geçirdiğimi hissedip, gece yarısını, bir sonraki günü, Julie'yi düşünüp Alison'ı unutmuşken, Conchis benden bütün yaz beklememi istese halimden memnun beklerdim; hatta bu yazın sonu hiç gelmese diyerek yapardım bunu.

44 Julie lambanın ışığında bize doğru, üst kattaki terasın güneydoğu köşesinde kurulmuş olan masaya doğru geldi. Buraya ilk adım atışının, onu o resmi haliyle Lily olarak tanıdığım gecenin tam zıttıydı. O gün öğleden sonra giydiği kıyafetlerin hemen hemen aynısı vardı üzerinde... yani aynı beyaz pantolon, ama gömleğini değiştirip beyaz bir gömlek giymişti, akşam resmiyetine ithafen hafiften gevşek kollu bir gömlekti bu. Mercan bir kolye, kırmızı bir kemer ve espadriller; gözlerinde belli belirsiz bir far ve çok hafif bir dudak boyası. Onu karşılamak üzere Conchis'le ayağa kalktık. Tam önümde duraksadı, sonra cılız bir umutsuzlukla süzerek, suçlu suçlu bana baktı.

"Bugün öğleden sonra olanlar yüzünden kendimi berbat hissediyorum. Beni affedebilecek misin?"

"Boş ver. Önemli değil."

Sonra, sanki kendisini onayladığını görmek istermişçesine Conchis'e göz attı. Conchis gülümseyip, ortamızdaki sandalyeye işaret etti. Ama o beyaz gömleğinin iliğine uzandı ve bir yasemin filizi uzattı.

"Barış teklifi."

Kokladım. "Çok naziksin."

Oturdu. Conchis ona bir fincan kahve koyarken ben de sigara ikram ettim ve yaktım. Uslanmışa benziyordu ve o ilk bakıştan sonra gözlerini benden kaçırmaya özen gösterdi.

"Nicholas'la dini tartışıyorduk biz de," dedi Conchis.

Doğruydu. Masaya, arasında iki ayraç olan bir İncil getirmişti; ve Tanrı var mı yok mu, onu tartışıyorduk.

"Yaa." Gözleri kahvesine takıldı, sonra fincanı kaldırıp bir yudum almasıyla uzun masa örtüsünün altında, ayağımda anlık bir baskı hissettim.

"Nicholas kendisini bir agnostik olarak görüyor. Ama bir yandan çok da umurunda olmadığını söylüyor."

Julie kibarca gözlerini bana kaldırdı. "Öyle mi?"

"Daha önemli şeyler var."

Fincan altlığının içinde duran küçük kaşığa dokundu. "Başka hiçbir şeyin daha önemli olmadığını düşünürdüm."

"İnsanın asla bilemeyeceği bir şeye olan tavrına kıyasla mı? Bu bir zaman kaybıymış gibi geliyor bana." Ayağını aradım, ama çekmişti. Öne eğildi ve aramızda bıraktığım kibrit kutusunu alarak sallayıp, bir düzine kibriti beyaz örtünün üzerine döktü.

"Belki de Tanrıyı düşünmekten korkuyorsun?"

Doğal değildi ve ben de bunun önceden ayarlanmış bir sahne olduğunu fark ettim... Conchis'in kendisinden söylemesini istediği şeyleri söylüyordu.

"İnsan bilinemeyeni *düşünemez*."

"Sen hiç yarını *düşünmez* misin? Ya da gelecek seneyi?"

"Tabii. Bunlar hakkında mantıklı kehanetlerde bulunabilirim."

Çeşitli şekiller vererek boş boş kibritlerle oynuyordu. Ağzını izledim ve bu ruhsuz diyaloğu sona erdirmek geçti içimden.

"Ben Tanrı hakkında mantıklı kehanetlerde bulunabiliyorum."

"Ne gibi?"

"O çok akıllı."

"Nerden biliyorsun bunu?"

"Çünkü Onu anlamıyorum. Neden var olduğunu, kim olduğunu ya da nasıl olduğunu. Oysa Maurice benim oldukça akıllı biri olduğumu söylüyor. Bence Tanrı benden o kadar daha akıllı ki, bana hiçbir ipucu vermiyor. Hiçbir kesinlik yok. Görme yetisi yok. Sebep yok. Gerekçe yok." Başını kibritlerinden kaldırıp şöyle bir süzdü beni; Conchis'den alışkın olduğum bir tür soru işareti vardı gözlerinde.

"Çok akıllı mı – yoksa çok kaba mı?"

"Çok bilge bir adam. Eğer dua etseydim bana asla kendini göstermemesini dilerdim ondan. Çünkü eğer gösterirse Onun Tanrı değil, bir yalancı olduğunu anlardım."

Şimdi de Conchis'e göz atmıştı, o da yüzünü denize çevirmiş; bana kalırsa, onun kendisine düşen rolü bitirmesini bekliyordu. Derken Julie'nin başparmağını sessizce masaya iki kez vurduğunu gördüm. Yan yan tekrar Conchis'e baktı ve gözlerini bana çevirdi. Yere baktım. İki kibrit çöpünü çapraz koymuş, iki tanesini de yanına yerleştirmişti: XII.

Bakışlarını, aniden kavrayan gözlerimden kaçırdı; sonra kibrit çöplerini ufak bir yığın olacak şekilde itip, kendini lambanın halesinden uzaklaştırarak Conchis'e döndü. "Çok sessizsin Maurice. Yanılıyor muyum?"

"Seni anlıyorum Nicholas," dedi Conchis bana gülümseyerek. "Senden daha yaşlı ve daha deneyimli olduğum zamanlarda bile senin hissettiklerini hissetmiştim ben de. İkimiz de kadın cinsinin sezgisel insaniyetine sahip değiliz, bu yüzden suç bizde değil." Bunu gayet kibarca, basit bir şekilde ifade etmişti. Julie hiç bakmıyordu yüzüme. Yüzü gölgede kalıyordu. "Ama sonra, az önce Julie'nin sana söylemiş olduğunu anlamama yol açan bir şey oldu. Julie tüm bunlar konuşulurken Tanrı'yı erkek olarak göstererek bize iltifat etmiş oldu. Oysa, tıpkı diğer kadınlar gibi, o da biliyordur ki, Tanrı'nın bütün derin tanımları aslında anne tanımlarıdır. Vermeyle ilgilidir. Bazen çok tuhaf armağanlar da olabilir bunlar. Çünkü dini içgüdü gerçekte, herhangi bir durumda ortaya çıkan, tanımlanması gereken bir içgüdüdür."

Sandalyesinin arkasına yaslandı.

"Modern tarihin 1922'de de Deukans'ın işini bitirdiği sırada –ne de olsa şoför demokrasiyi, eşitliği ve ilerlemeyi temsil ediyordu– seyahatte olduğumu söylemiştim herhalde. Aslında Norveç'in iyice kuzeyinde kuş peşinde – daha doğrusu kuş sesleri peşindeydim. Sayısız nadir kuşun orada, Arktik tundrasında türediğini biliyorsunuzdur belki de. Şanslıyım ki mükemmel bir kulağım vardır. O vakitlerde, kuş sesleri ve ötüşlerini doğru bir şekilde kayıt etme sorunları üzerine bir iki yazım yayımlanmıştı. Hatta Leidenli Dr Van Oort, Amerikalı A.A. Saunders ve İngiltere'den de Alexanderlar gibi adamlarla ufak ufak bilimsel yazışmalara bile başlamıştım. Böylece 1922 yazında, üç aylığına Arktik'e gitmek üzere Paris'ten ayrıldım."

Julie hafifçe kıpırdandı ve ufak bir baskı daha hissettim ayağımda; yumuşacık, çıplak bir baskı. Benim ayağımda da sandaletler vardı ve Conchis'e çaktırmadan sol ayağımdaki sandaleti topuğundan yere dayayıp çıkardım; sonra da çıplak bir tabanın kendi çıplak ayağıma doğru zarifçe kaydığını hissettim. Ayak parmakları kıvrılıp benimkini okşadı. Masum, aynı zamanda da erotikti. Ayağımı onunkinin üzerine koymaya çalıştım, ama baskı bu defa azarlayıcı bir tarzdaydı. Değebilirdik, ama daha fazlası olmazdı. Bu arada Conchis sözlerine devam etti.

"Kuzey'e yolculuğum sırasında Oslo Üniversitesi'nden bir profesör bana, Norveç ve Finlandiya'dan Rusya'ya kadar uzanan koca bir köknar

ormanının ortasında yaşayan eğitimli bir çiftçiden bahsetti. Söylediğine göre bu adam kuşlar hakkında epey bir şey biliyordu. Profesörü hiç tanımasa da ona göç kayıtlarını gönderiyordu. Köknar ormanı, seslerini duymak istediğim pek çok nadir türle doluydu, böylece çiftçiyi ziyaret etmeye karar verdim. En kuzeydeki tundrayı kuşbilimsel anlamda tüketir tüketmez, Varangerfjord'u geçip küçük Kirkenes kentine gittim. Buradan, elimde tanıtım mektubumla, Seidevarre yolunu tuttum.

"Doksan mili kat etmek dört günümü almıştı. İlk yirmi mil ormanın içindeki bir yoldan geçtim, ama sonra Pasvik Nehri'ni kayıkla, bir ıssız çiftlikten diğerine geçerek devam etmem gerekti. Uçsuz bucaksız bir orman. Birbiri ardına kilometrelerce sıralı devasa, kara köknarlar. Nehirse bir peri masalındaki göl kadar geniş ve sessiz. Dünya kurulalı beri hiç bakılmamış bir ayna adeta.

"Dördüncü gün bütün gün iki adam beni kayıkla taşıdılar, tek bir çiftliğin yanından geçmedik ya da tek bir insan izine rastlamadık. Yalnızca o uçsuz bucaksız nehrin gümüş mavisi pırıltısı ve uçsuz bucaksız ağaçlar vardı. Akşama doğru karşımıza bir ev ve açıklık bir alan çıktı. Kasvetli ormanda iki altın levhayı andıran o iki ufak çayır düğünçiçekleriyle kaplıydı. Seidevarre'a varmıştık.

"Üç yapı birbirine bakıyordu. Suyun kıyısında, korudaki gümüş renkli huş ağaçlarının arasından yarım yamalak görünen ufak bir ahşap çiftlik evi vardı. Sonra çim kaplı bir çatısı olan uzun bir ahır. Ve de sıçanlardan uzak tutmak için sırıkların üzerine inşa edilmiş olan bir ambar. Evin yanındaysa, bir kazığa bağlı duran bir kayık ve kurusun diye bırakılmış balık ağları vardı.

"Çiftçi cin gibi bakan kahverengi gözleri olan, ufak tefek bir adamdı – elli yaşlarında vardı herhalde. Kıyıya atladım ve mektubumu okudu. Ondan bir beş yaş kadar genç bir kadın çıktı ortaya ve arkasında durdu. Sert, ama dikkat çekici bir yüze sahipti ve ne dediklerini anlayamadıysam da kadının orada kalmamı istemediğini anladım. Kürekçilerin ikisini de görmezden geldiğini fark etmiştim. Ve onlar da onun o tuhaf bakışlarına karşılık bir yabancıymış gibi baktılar ona. Çok geçmeden kadın tekrar içeri girdi.

"Öte yandan çiftçi hoş karşılamıştı beni. Önceden söyledikleri gibi, dura dura konuşuyordu, ama İngilizcesi oldukça iyiydi. Nerede öğrendiğini sordum. O da gençliğinde veterinerlik eğitimi aldığını – ve bir yıl Londra'da okuduğunu söyledi. Bu laf üzerine gözlerimi yeniden adama

çevirdim. Nasıl olup da Avrupa'nın bu en uç noktasına düştüğünü aklım almamıştı.

"Kadın, sandığım gibi karısı değil, kardeşinin eşiydi. Her ikisi de ergenlik dönemlerinin sonunda olan iki çocuğu vardı. Ne çocuklar ne de anneleri İngilizce biliyordu ve kadın hiç kabalaşmadan, orada bulunuşumun kendi isteği dışında olduğunu sessiz, ama net bir şekilde ortaya koymuştu. Ama biz Gustav Nygaard'la birbirimize ısınmıştık. Bana kuşlarla ilgili kitaplarını, notlarını gösterdi. Hevesli bir adamdı. Ben de hevesliydim.

"Elbette sorduğum ilk sorulardan biri kardeşiyle ilgiliydi. Nygaard utanır gibi oldu. O gitti, dedi. Sonra da açıklamak ve daha fazla soru sormamı engellemek istermiş gibi ekledi: 'Çok oldu gideli.'

"Çiftlik evi çok küçüktü ve bana ahırın tepesindeki samanlıkta bir yer açıp, yer yatağı kurdular. Yemekleri aileyle beraber yiyordum. Nygaard yalnızca benimle konuşuyordu. Kardeşinin eşi sessiz kalıyordu. Sarı benizli kızı da. İçine kapanık oğluysa bize katılmak istemişti bence, ama amcası dediklerini tercüme etmeye yanaşmamıştı pek. İlk günlerde bu Norveç usulü küçük ev hayatına dair hiçbir şey önemli gelmemişti bana, çünkü oranın güzelliğine ve kuş dünyasının sıra dışı zenginliğine kaptırmıştım kendimi. Günlerimi kıyı boyunca her koy ve gölette karşıma çıkan nadir ördek ve kazları, dalgıç kuşları, yabani kuğuları izleyip dinleyerek geçiriyordum. Doğanın insana karşı zaferiydi burası. Tropik alanlarda hissedilebilecek türde vahşi değil, sakin ve asil bir zaferdi bu. Bir manzaranın ruhu olduğunu söylemek fazla duygusallık belki, ama o ana dek ve sonrasında gördüklerimden çok daha güçlü bir özelliğe sahipti burası. İnsanı yok sayıyordu. Burada insan bir hiçti. Gerçi hayatını sürdüremeyeceği kadar da korunmasız değildi –nehir somon balığı ve başka balıklarla doluydu ve yaz mevsimi patates yetiştirip, kurumuş otları biçeceği denli uzun ve ılıktı– ama öyle engin bir araziydi ki, insan onunla boy ölçüşüp ehlileştiremiyordu onu. Kulağa biraz ürkütücü geliyor belki. Yine de, çiftliğe ilk geldiğimde bu tenhalıktan epey korkmuş olsam da, iki üç gün içinde buraya âşık olduğumu anlamıştım. En fazla da sessizliğine. Akşamlarına. Verdiği huzura. Bir ördeğin suya girerken çıkardığı şapırtı, bir balıkkartalının çığlığı gibi sesler millerce öteden öyle net duyuluyordu ki bu önce inanılmaz, sonra da gizemli geliyordu insana, çünkü, tıpkı boş bir evdeki bağırış gibi bu, sessizliği ve huzuru pekiştiriyordu. Sesler sessizliği bozmak için değil, ayırt etmek için vardı adeta.

"Sırlarını keşfettiğimde oradaki üçüncü günümdü galiba. İlk sabah Nygaard çiftliğin yarım mil güneyindeki nehre uzanan, ağaçlarla kaplı uzun bir dili işaret edip, oraya gitmememi söyledi. Dediğine göre oraya bir dolu yuva asmıştı ve sütlabi ile altıngözlerle gitgide büyüyen bir koloni kurmuştu, onların rahatsız olmasını istemiyordu. Tabii gitmem dedim hemen, gelgelelim bu enlem için bile, bir ördeğin kuluçkaya yatması için geç bir mevsimmiş gibi gelmişti bana.

"Sonra, akşam yemeğini yediğimizde herkesin asla aynı anda bir arada olmadığını fark ettim. İlk akşam kız yoktu. İkincisinde oğlan yemek bittiğinde ortaya çıktı – oysa Nygaard gelip beni çağırmadan yalnızca beş dakika önce hüzünlü hüzünlü kıyıda otururken görmüştüm onu. Üçüncü gün öyle oldu ki ben çiftliğe geç döndüm. Köknarların arasından geri dönerken, iç kısımlarda bir yerde bir kuşu izlemek üzere durdum. Saklanmak niyetinde değildim, ama saklı duruyordum."

Conchis durdu ve iki hafta önce ben Julie'nin yanından ayrılırken, onun nasıl durduğunu hatırladım; bu durumun bir ön yankısı gibiydi.

"Birden iki yüz metre kadar ileride, kıyıda ağaçların arasında ilerleyen kızı gördüm. Bir elinde bir beze sarılı bir kova, diğerinde de bir süt kabı taşıyordu. Bir ağacın arkasında durup yürümesini izledim. İlginçtir ki, kıyıyı takip edip, yasak burna geçmişti. Gözden kayboluncaya dek dürbünle onu izledim.

"Nygaard, ailesiyle ve benimle aynı odada oturmak zorunda olmaktan hoşlanmıyordu. Onların o kınayıcı sessizliği canını sıkıyordu. Bu yüzden ahırdaki 'yatak odama' gittiğimde, biraz pipo içip laflamak için yanıma uğramayı tercih ediyordu. O akşam ona yeğenini elinde yiyecek içeceklerle o kısma giderken gördüğümü söyledim. Orada kimin oturduğunu sordum. Gerçeği gizlemek için hiçbir çaba sarf etmedi. Olay şundan ibaretti. Orada kardeşi yaşıyordu. Ve o bir deliydi."

Gözlerimi Conchis'den ayırıp Julie'ye ve geriye doğru baktım, ama ikisi de geçmiş ile iddia edilen şimdinin kesişmesindeki bu tuhaflığı fark ettiklerine dair en ufak bir belirti göstermiyorlardı. Julie'nin ayağına değdim. O da karşılık verdi, ama sonra çekti ayağını. Kendini hikâyeye kaptırmıştı iyice, dikkatinin dağılmasını istemiyordu.

"Hiç doktora gösterdiniz mi diye sordum hemen. Nygaard, doktorlar hakkındaki fikri, en azından bu vaka söz konusu olduğunda, pek parlak değilmiş gibi başını iki yana salladı. Kendimin bir doktor olduğunu hatırlattım. Kısa bir sessizliğin ardından, 'Burada hepimizin deli olduğunu düşünüyorum,' dedi ve sonra kalkıp gitti. Gelgelelim birkaç dakikaya

kalmadan geri döndü. Elinde küçük bir çuval vardı. İçindekileri yer yatağımın üzerine döktü. Yuvarlak taşlar, çakmaktaşları, üzerlerinde oymalı süsler olan ilkel çanak çömlek kırıklarından ibaret bir döküntü yığınıydı, Taş Devri'nden kalma bir eşya koleksiyonuydu anlaşılan. Bunları nereden bulduğunu sordum ona. Seidevarre'den dedi. Sonra da çiftliğin adının oradaki burundan geldiğini anlattı. Seidevarre Laponca bir kelimeydi ve 'kutsal taşın tepesi', dolmen anlamına geliyordu. Buradaki dil, balıkçı kültürü ile rengeyiği yetiştiriciliğini birleştiren Polmak Laponları için kutsal bir yerdi bir zamanlar. Ama onlar da kendilerinden çok daha önce yaşamış kültürlerin yerini almışlardı.

"Esasen çiftlik bir yaz *dacha*'sı,* bir avlanma ve balıkçı kulübesiymiş ve babası tarafından inşa edilmiş – o da enteresan bir papazmış, çok yönlü ilgi alanlarıyla ilgilenmeye yetecek kadar paraya kavuştuğu hayırlı bir evlilik yapmış. Bir yanıyla sıkı bir eski Lüteriyen papaz, bir yanıyla da geleneksel Norveç usulü kır hayatının destekçisiymiş. Bir doğa bilimleri uzmanı ve o yörede saygınlığı olan bir bilgin. Dahası fanatik bir avcılık ve balıkçılık – vahşi hayat meraklısı. Her iki oğlu da, en azından gençliklerinde onun dindarlığına karşı gelmişler. Büyük oğlu Henrik gemi mühendisi olup, denize açılmış. Gustav ise veterinerlik yapmaya başlamış. Babaları öldüğünde, parasının neredeyse tamamını Kilise'ye bırakmış. Henrik, o zamanlar Trondheim'de çalışmaya başlamış olan Gustav'la kalırken Ragna'yla tanışıp evlenmiş. Galiba kısa bir süreliğine yeniden denize açılmış, ama evlenmesinin üzerinden çok geçmeden bir sinir krizi geçirip işi bırakmış ve Seidevarre'e kapanmış.

"Bir iki sene işler yolunda gitmiş, ama sonra Henrik'in davranışları gitgide tuhaflaşmaya başlamış. Nihayet Ragna Gustav'a bir mektup yazmış. Artık her ne söylediyse Gustav da kuzeye giden ilk gemiye atlayıp yanlarına gelmiş. Geldiğinde yaklaşık dokuz aydır çiftlikte işleri Ragna'nın tek başına çekip çevirdiğini görmüş – üstelik ilgilenmesi gereken iki bebekle. Gustav işlerini halletmek için kısa bir süre için Trondheim'e dönmüş ve ondan sonra da çiftliğin ve kardeşinin ailesinin sorumluluğunu üzerine almış.

"'Başka şansım yoktu,' demişti. Ragna ile aralarındaki gerilime bakarak ben de öyle olduğundan kuşkulanmıştım zaten. Gustav Ragna'ya âşıktı ya da belki daha önceden vardı böyle bir şey. Şimdi, aşkın kenetleyebileceğinden çok daha sıkı bir şekilde kenetlenmişlerdi birbirlerine

* Rusya'da kırlık alanlardaki kulübe ve evlere verilen ad. (ç.n.)

– Gustav açısından tam bir karşılık görmeme, Ragna açısındansa tam bir sadakat haliyle.

"Kardeşinin deliliğinin nasıl olduğunu öğrenmek istedim. Sonra Gustav, taşlara doğru başını iki yana sallayarak Seidevarre günlerine gitti. Önceleri kardeşi oraya kısa bir süreliğine 'meditasyon' için gidiyormuş. Sonra kendisinin –ya da o yerin– bir gün Tanrı tarafından ziyaret edileceğine ikna olmuş. On iki yıl boyunca bu ziyareti bekleyerek bir münzevi gibi yaşamış.

"Bir daha asla çiftliğe dönmemiş. Bu son iki yılda kardeşlerin birbirine ettiği kelime sayısı yüzü geçmemiş. Ragna hiçbir zaman onun yanına gitmemiş. Elbette Henrik bütün ihtiyaçları için onlara gereksinim duyuyormuş. Özellikle de, *surcroît de malheur** sonucunda, gözleri neredeyse kör olduğundan beri. Gustav artık onun kendisi için neler yapıldığının farkında olmadığına inanıyordu. Tüm bunları gökten inen bir meleğin elinden çıkma sayıp, sorgusuz sualsız ve hiçbir minnet duymadan kabul ediyordu. Gustav'a, kardeşiyle en son ne zaman konuştuğunu sordum – ki o sırada ağustos ayının başındaydık. O ise utanç içinde, öte yandan umutsuz bir omuz silkişle, 'Mayısta' dedi.

"Artık çiftlikteki bu dört insana karşı, kuşlara duyduğumdan daha büyük bir ilgi duyar olmuştum. Yeniden Ragna'ya baktım ve onun ne trajik bir boyutta olduğunu düşündüm. Harika gözleri vardı. Euripideandan gözleri, bir obsidiyen kadar sert ve karaydı. Çocuklar için de üzülmüştüm. Böylesi katıksız bir Strindberg melankolisine dayalı bir kültürün içinde, bir deney tüpünün içindeki basiller gibi yetiştirildikleri için. Hiçbir zaman bu konumlarından çıkmayı beceremeyecekleri için. En yakın komşuları yirmi mil, en yakın köy elli mil ötede olduğu için. Gustav'ın gelişime neden sevindiğini anlamıştım. Bir şekilde aklı selim kalmayı ve bakış açısını korumayı başarmıştı. *Onun* deliliğiyse, tabii ki, yengesine duyduğu kara sevdada yatıyordu.

"Her genç adam gibi ben de kendimi bir katalizör, bir problem çözücü olarak görüyordum. Dahası tıp eğitimim ve o zamanlar daha öyle herkes tarafından bilinmeyen Viyanalı bey hakkında da biraz bilgim vardı. Henrik'in sendromunu hemen anlamıştım – ders kitaplarında geçen tipik bir anal dönem örselenmesi örneğiydi. Obsesif bir şekilde babayla özdeşleşme. Tüm bunlar içinde bulundukları issızlıkla iyice kötü bir hal almıştı. Her gün izlediğim o kuşların davranışları kadar açık bir durum gibi gelmişti bu bana. Sır ortaya çıktığı için Gustav konuşmaya

* (Fr) Artan mutsuzluk. (y.h n.)

gönülsüz değildi artık. Ertesi akşam biraz daha bir şeyler anlatınca teşhisim onaylanmış oldu.

"Anlaşılan Henrik denizi hep sevmiş. Mühendislik okumasının nedeni de buymuş. Ama zamanla makineleri ve diğer adamları sevmediğini fark etmiş. İlk önce makine düşmanlığı baş göstermiş. İnsan düşmanlığının oluşması ise biraz daha zaman almış, muhtemelen evliliği de kısmen bu durumun ilerlemesini engelleyecek bir girişimmiş. Hep boşluğu, yalnızlığı sevmiş. Denizi sevme nedeni buymuş ve kuşkusuz bir geminin içine kıstırılıp, makine dairesinin yağından ve çınlamasından nefret etmeye başlama nedeni de. Eğer tek başına dünyayı dolaşabilseydi... Ama o bunun yerine toprağın denizi andırdığı Seidevarre'e gelmiş. Çocukları dünyaya gelmiş. Derken gözleri bozulmaya başlamış. Masada bardakları deviriyor, ormanda ağaç köklerine takılarak tökezleyip duruyormuş. Manisi böyle başlamış.

"Henrik bir Jansenist'ti, ilâhi zalimliğe inanıyordu. Kendi sistemine göre, seçilmiş kişiydi o, özellikle de cezalandırılmak ve eziyet görmek için seçilmişti. Gençliğini kötü gemilerde, pis iklimlerde heba etmekle, keyfini en çok çıkartacağı zamanda mükâfatı, cenneti elinden alınmış oluyordu. Nesnel gerçeği, kaderin bir şans olduğunu göremiyordu: Tek tek pek çok adaletsizliğe maruz kalsak da, hepimiz için adaletsiz olan bir şey yoktu. Tanrının adaletsizliği fikri için için kızdırıyordu onu. Gözlerini muayene ettirmek için hastaneye gitmeyi reddetmişti. Nesnelliğin özünden bu kadar uzak olduğu için öfkeden kuduruyordu, böylelikle ruhu içinde yanıyor, onu da yakıyordu. Seidevarre'e meditasyon yapmaya değil, nefret etmeye gidiyordu.

"Söylemeye bile gerek yok, bu dindar deliyi görmeye can atıyordum. Ve bu sadece tıbbi meraktan değil, Gustav'ı sevmeye başlamamdan da kaynaklanıyordu. Ona psikiyatrinin ne olduğunu anlatmayı bile denedim, ama pek oralı olmadı. Tek söylediği, olduğu gibi kalsın, oldu. Ona yine de burundan uzak duracağıma söz verdim. Ve konu böylece kapandı.

"Çok geçmeden, rüzgârlı bir günde, nehir boyunca güneye doğru üç dört mil ilerlemişken birinin bana seslendiğini duydum. Seslenen kayıktaki Gustav'dı. Ağaçların arasından çıktım ve o da bana doğru kürek çekti. Alabalık avlıyor sandım, meğer bana bakmaya gelmişmiş. Nihayet kardeşine bakmamı istiyordu. Saklanıp, pusuya yatarak bir kuşu izler gibi Henrik'i izleyecektik. Gustav bunun doğru gün olduğunu söylemişti. Körlük derecesindeki göz bozukluğundan mustarip pek çok insan

gibi kardeşinin de duyma duyusu çok gelişmişti, ama bugün rüzgâr bizden yanaydı.

"Kayığa atladım ve burnun uç kısmına yakın küçük bir kıyıya kürek çektik. Gustav bir süre kaybolduktan sonra geri geldi. Henrik'in *seide*'in, Lapon dolmeninin yakınlarında beklediğini söyledi. Rahatça kulübesine gidebilirdik. Ağaçların arasından, hafif eğimli bir yoldan çıkıp, güney tarafa geçtik ve ağaçların en sık olduğu bu çökük kısımda, tuhaf bir kulübeye vardık. Toprağa öyle bir gömülmüştü ki, üç tarafından da yalnızca çimen kaplı çatısı görünüyordu. Toprağın çekildiği diğer tarafta ise bir kapı ve küçük bir pencere vardı. Evin yanında bir odun yığını duruyordu. Ama bunun haricinde evde bir hareket olduğuna dair hiçbir belirti yoktu.

"Gustav dışarıda gözcülük yaparken beni içeri gönderdi. Çok karanlıktı. Bir manastır hücresi kadar yalındı. Tekerlekli bir yatak. Kaba bir masa. İçi mum dolu bir teneke kutu. Odadaki tek konfor çağrıştıran şey eski bir sobaydı. Ne halı vardı, ne de perde. Odanın yaşanan kısımları oldukça temizdi. Ama köşeler çerçöp doluydu. Kurumuş yapraklar, toz, örümcek ağları. Kirli çamaşır kokusu. Küçük pencerenin yanındaki masanın üzerinde bir kitap duruyordu. Kocaman harflerle basılmış koca bir kara İncil. Yanında da bir büyüteç vardı. Bir de erimiş mum birikintileri.

"Tavana bakmak için mumlardan birini yaktım. Çatıyı destekleyen beş altı kiriş soyulmuş, üzerlerine kahverengi harflerle İncil'den iki uzun tekst kazınmıştı. Norveççeydi tabii ki, ama referansları kayıt ettim. Kapının karşısındaki kirişin üzerindeyse Norveççe bir cümle daha vardı.

"Yeniden gün ışığına çıktığımda Gustav'a cümlenin Norveççede ne anlama geldiğini sordum. 'Tanrı tarafından lanetlenmiş olan Henrik Nygaard, 1912 senesinde bizlere kendi kanıyla yazdı,' dedi. On sene önce yani. Şimdi size onun tahtaya oyup, kendi kanıyla boyadığı diğer iki teksti okuyacağım."

Conchis yanındaki kitabı açtı.

"Birincisi Exodus'tandı: *Issızlığın kıyısına yerleştiler. Ve Tanrı gündüzleri bir bulut sütunu ve geceleri de ateş sütunu halinde onlara yol gösterdi.* Diğeri de aynı tekstin Apokrifa yankısıydı. İşte. Esdras'tan: *Size bir ateş sütunu halinde ışığı verdim, oysa siz beni unuttunuz, dedi Tanrı.*

"Bu tekstler bana Montaigne'i hatırlatmıştı. Biliyorsunuz çalışma

* Bağboğan, küsküt otu. (y.h.n.)

** Eski Ahit'in ikinci kitabı. (ç.n.)

odasının raflarının kirişlerine kırk iki atasözü ve alıntı yazdırmıştı. Ama Henrik'de Montaigne'in aklı selimliğinden eser yoktu. Daha çok Pascal'ın ünlü *Memorial*'ında anlattıklarının –hayatındaki o iki can alıcı saati daha sonra yalnızca tek kelimeyle, *feu*** olarak tasvir edecekti– yoğunluğundaydı bu. Bazen odalar içlerinde yaşayan insanların ruhlarını özümsemiş gibidir – Savanarola'nın Floransa'daki hücresini düşünün bir. Burası da böyle bir yerdi. İnsan sahibinin geçmişini bilmek zorunda değildi. Acı, ıstırap, akıl bozukluğu bir tümör kadar aşikârdı.

"Kulübeden çıktım ve sakınarak *seide*'e doğru ilerledik Ağaçların arasından görünüyordu. Gerçek bir dolmen değil, yalnızca rüzgâr ve ayazın etkisiyle pitoresk bir şekle bürünmüş olan iri bir kaya parçasıydı. Gustav işaret etti. Elli metre kadar ileride, koca bir huş kümesinin ucunda, *seide*'in içinde kaybolmuş bir adam duruyordu. Dürbünümü üzerine odakladım. Gustav'dan daha uzun boyluydu, kabaca kesilmiş koyu kır saçları ve sakalları olan, gaga burunlu, zayıf bir adamdı. Tesadüfen dönüp de yüzünü bize gösterdiğinde gergin yüzünü tam olarak görebildim. Beni şaşırtan ifadesindeki şiddetti. Neredeyse yabanıllığa varan bir sertliği vardı yüzünün. Uzlaşmamaya ve dediğinden dönmemeye bu denli azmetmiş vahşi bir kararlılık ifade eden bir yüz hiç görmemiştim daha önce. Gülmemeye kararlı. Ya o gözler! Alabildiğine soğuk bir mavi, hafiften pörtlek. Kuşkuya yer bırakmayacak şekilde, deli gözleriydi. Elli metre kala bile bunu görebiliyordum. Kenarları soluk kırmızı kaytanlı eski bir çivit mavisinden Lapon bir önlük vardı üzerinde. Bir de koyu renk bir pantolon ve uzun burunlu, hantal Lapon botlar. Elindeyse bir değnek tutuyordu.

"İnsanlığa ait bu müstesna numuneyi izledim bir süre. Biraz daha sinsi bir yaratık görmeyi umuyordum, böyle bir yandan kendi kendine mırıldanıp, bir yandan ağaçların arasında sürünen birini. Bu vahşi kör atmacayı değil. Gustav dirseğiyle beni dürttü yeniden. Yeğeni elinde bir kova ve süt kabıyla *seide* yakınlarında belirmişti. Bunları yere koydu, oraya muhtemelen Henrik tarafından konmuş olan başka bir boş kovayı aldı, etrafına bakındı ve sonra Norveççe bir şeyler bağırdı. Fazla yüksek sesle değil ama. Belli ki babasının nerede olduğunu biliyordu, çünkü yüzü huş kümesine dönüktü. Sonra yeniden ağaçların arasında kayboldu. Beş dakika sonra Henrik *seide*'e doğru yürümeye başladı. Değneğinin ucuyla yoklayarak da olsa oldukça emin adımlarla. Değneği koltuğunun

* Anılar (y.h.n.)
** (Fr.) Ateş, yangın. (ç.n.)

altına sıkıştırarak, kovayla kabı aldı yerden, sonra da kulübesine giden bildik patikaya yöneldi. Patika onu, arkasında durduğumuz huş çalılıklarının yirmi metre kadar yakınına getirdi. Tam yanımızdan geçerken tepemizden, sık sık nehirden duyulan seslerden biri geldi kulağıma, çok güzel bir sesti, Tutankhamen'in borazanlarından çıkıyordu adeta. Siyah boyunlu bir dalgıç kuşun uçuş çığlığıydı. Henrik durdu, oysa bu ses onun için ağaçlarda esen rüzgâr kadar sıradan olmalıydı. Yüzü gökyüzüne çevrili, öylece dikildi orada. Hiçbir duygu, ümitsizlik yoktu. Sanki bunlar, büyük ziyaretin yakında olduğunu haber veren meleklerin ilk işaretleri olabilirmiş gibi sadece durmuş dinliyordu.

"Yoluna devam edip gözden kayboldu ve ben de Gustav'la çiftliğe döndüm. Ne diyeceğimi bilmiyordum. Onu hayal kırıklığına uğratmak, yenilgimi kabullenmek istemiyordum. Aptal bir gururum vardı. Sonuçta Mantık Topluluğu'nun kurucu üyesiydim. Nihayet bir plan yaptım. Henrik'i görmeye yalnız gidecektim. Ona bir doktor olduğumu söyleyip gözlerini muayene etmek istediğimi söyleyecektim. Ve bir yandan gözlerine bakarken, zihnini görmeye çalışacaktım.

"Ertesi gün tam öğle vakti Henrik'in kulübesinin önüne gittim. Yağmur çiseliyordu. Gri bir gündü. Kulübenin kapısına vurup, birkaç adım geriledim. Uzun bir sessizlik oldu. Derken kapıya çıktı, bir önceki akşamki kıyafetlerinin aynısı vardı üzerinde. Böyle yüz yüze ve bu kadar yakınken şiddeti daha da batıyordu göze. O uçuk mavi gözlerini öyle bir dikiyordu ki insanın üzerine, körlük derecesinde bozuk olduğuna inanmak güçtü. Ama şimdi yakınına gelmişken, bu bakışların odağının çok da sağlam olmadığını görmüştüm; her iki gözdeki kataraktın tipik donukluğunu bir de. Çok şaşırmış olmalıydı, ama hiç belli etmedi. İngilizce bilip bilmediğini sordum – Gustav'dan bildiğini biliyordum aslında, ama ben onun cevaplamasını istiyordum. Tek yaptığı, beni kendinden uzak tutmak istercesine değneğini kaldırmak oldu. Tehditkâr olmaktan çok uyarıcı bir tavırdı bu. Ben de bunun, fazla yaklaşmamak kaydıyla devam edebileceğim manasına geldiğini düşündüm.

"Doktor olduğumu, kuşlarla ilgilendiğimi ve Seidevarre'e onları incelemek üzere geldiğimi falan anlattım. En az on beş senedir bu dili duymamış olacağını düşünerek ağır ağır konuşuyordum. İfadesizce beni dinledi. Kataraktın modern tedavi yöntemlerinden bahsetmeye başladım. Hastaneye gidersek bir şeyler yapılabileceğinden emin olduğumu söyledim. Bütün bu süre boyunca tek kelime etmemişti. Nihayet sustum.

"Dönüp kulübeye girdi. Kapıyı açık bırakmıştı, bu yüzden bekledim ben de. Derken aniden ortaya çıktı. Elinde benim elimdeki şeyden vardı, Nicholas, hani bugün öğleden sonra üzerine geldiğimde elimde olan. Koca bir balta. Ama onun, odun kesmeyi düşünen biri olmaktan çok, çılgınca savaşa girişen bir kişi olduğu hemen anladım. Bir anlık tereddüdün ardından üzerime doğru geldi, koşarken bir yandan da baltayı sallıyordu. Eğer yarı kör olmasaydı hiç şüphe yok ki işim orada bitmişti. Neyse ki tam zamanında geri sıçradım. Baltanın ucu derinlemesine toprağa saplandı. Bunu çıkarmak için harcadığı üç beş saniye kaçmaya yetecek kadar zaman vermişti bana.

"Sendeleye sendeleye gelip, kulübenin önündeki ufak açıklık alan boyunca peşimden koşturdu. Ağaçların arasına dalıp, bir otuz metre kadar gittim, ama o ilk ağacın önünde durdu. Arada beş altı metre olduğu sürece muhtemelen beni bir ağaç gövdesinden ayırt edemezdi. Elinde baltasıyla put gibi durup, gözlerini kısarak etrafa kulak kabarttı. Onu izlediğimi biliyor olmalıydı, çünkü birdenbire dönüp, baltayı vargücüyle tam önündeki parlak huşa salladı. Yabana atılmayacak büyüklükte bir ağaçtı. Ama darbenin etkisiyle baştan ayağa sallanmıştı. Cevabı buydu işte. Adamdaki şiddetten kıpırdayamayacak kadar korkmuştum. Bir an ağaçların arasına, bulunduğum yere baktı, sonra da baltayı saplandığı yerde bırakıp arkasını dönerek kulübeye ilerledi.

"Çiftliğe daha akıllanmış bir genç adam olarak dönmüştüm. Bir insanın tıbbı, aklı, bilimi bu kadar vahşi bir şekilde reddetmesi inanılmaz gelmişti bana. Ama bana öyle geliyordu ki, bu adam beni ilgilendiren diğer şeyleri de bilseydi –hayatın zevklerinin, müziğin, aklın ve tıbbın peşinden gitmeyi– onları da reddederdi mutlaka. Bu balta zevk-merkezli medeniyetimizin kafatasınaydı doğrudan. Bilimimize, psikanalizimize. Ona göre büyük buluşmanın haricindeki her şey, Budistler'in *lilas* olarak adlandırdıkları şeydi – yani beyhude işlerle uğraşmak. Ve tabii körlüğüyle ilgilenmek de ona göre fazlasıyla beyhude bir işti. Kör olmak istiyordu. Bir gün göreceği olasılığını artırıyordu.

"Bundan birkaç gün sonra gitmem gerekiyordu. Oradaki son akşamımda Gustav sohbeti uzatıp, geç saatlere kadar tuttu beni. Ona ziyaretimden hiç söz etmemiştim. Rüzgârsız bir geceydi, ama ağustosta hava serinlemeye başlar orada. Gustav gittiğinde ahırdan çıkıp tuvaletimi yapmaya gittim. Pırıl pırıl bir ay vardı, oysa kuzeyin en uç noktasının yaz sonu göklerinden biriydi bu, gündüzün karanlıkta bile hüküm sürdüğü ve göğün tuhaf derinliklere büründüğü. Hep yeni dünyaların baş-

lamak üzere olduğu izlenimini veren gecelerden. Suyun karşı tarafından, Seidevarre'den bir çığlık duydum. Bir an bir kuş sandım, ama sonra onun Henrik olduğunu anladım. Çiftliğe doğru baktım. Gustav da olduğu yerde durmuş, sese kulak kabartmıştı. Bir çığlık daha geldi. Ses uzadıkça uzadı, uzak bir mesafeden gelen bir çığlıktı bu. Çimenliği geçip Gustav'ın yanına geldim. "Başı dertte mi acaba?" diye sordum. Gustav başını iki yana sallayıp, gözleri ay ışığı-grisi suyun karşı tarafına, Seidevarre'in karanlık gölgesine dikilmiş bir halde kaldı öylece. Ne söylüyor diye sordum. 'Beni duyuyor musun? Ben burdayım,' dedi. Gustav. Derken biraz arayla iki çığlık daha geldi ve bu Norveççe kelimeleri ayırt edebildim. *'Hører du mig? Jeg er her.'* Henrik Tanrı'ya sesleniyordu.

"Seidevarre'de seslerin ne kadar yayıldığını söylemiştim size. Her bağırışında Henrik'in çığlığı ormanı geçip, suyu aşıp, yıldızlara ulaşarak sonsuza uzuyor gibiydi. Sonra yankılar gitgide soldu. Uzakta, huzuru kaçan kuşlardan, bir iki tiz çığlık duyuldu. Arkamızda kalan çiftlikten bir gürültü geliyordu. Başımı kaldırdım ve yukarıdaki pencerelerden birinde beyaz bir şekil gördüm – ya Ragna ya da kızıydı, tam görememiştim. Hepimiz büyülenmiş gibiydik.

"Ortamı dağıtmak için Gustav'a soru sormaya başladım. Henrik sık sık böyle bağırır mıydı? Pek sık olmaz dedi – yılda üç dört sefer, rüzgârsız ve dolunayın çıktığı gecelerde. Hiç başka şeyler söylüyor muydu? Gustav biraz düşündü. Evet – bir tanesi 'Bekliyorum,' idi. Bir diğeri 'Arındım'. Bir diğeriyse, 'Hazırım'. Ama en sık kullandıkları duyduğumuz o iki cümleydi.

"Gustav'a döndüm ve oraya tekrar gidip, Henrik'in ne yaptığına bakıp bakamayacağımızı sordum. Tek kelime etmeden başıyla onayladı ve yola düştük. Burnun esas kısmına ulaşmak on, on beş dakikamızı aldı. Ara ara çığlıklarını duyuyorduk. *Seide*'e vardık, ama çığlıklar hâlâ uzağımızda kalıyordu. Gustav, 'En uçta,' dedi. Kulübeyi geçtik, elimizden geldiğince sessiz bir şekilde burnun uç tarafına doğru ilerledik. Nihayet ağaçların arasından çıktık.

"Ağaçların ötesinde bir sahil uzanıyordu. Otuz kırk metrelik çakıllık bir alan vardı. Bu kısımda nehir biraz daralıyor ve burun, var olan akımın kuvvetini kesiyordu. Böylesi dingin bir gecede bile sığ taşların üzerinde bir uğultu vardı. Henrik, ayaklarını suya sokmuş halde çakılların en uç kısmında duruyordu. Yüzü nehrin açıldığı kuzeydoğuya dönüktü. Nehir, ay ışığının gri renkli saten pırıltısıyla kaplıydı. Nehrin orta yerini alçak boylu uzun sis kümeleri sarmıştı. Biz onu izlerken bağırdı gene.

'Hører du mig?' Var gücüyle. Sankı bilmem kaç mil ötede, görünmez bir kıyıda duran birine seslenir gibiydi. Uzun bir sessizlik oldu. Sonra, *'Jeg er her.'* Dürbünümü ona doğrulttum. Elinde değneği, bacaklar iki yana ayrık o haliyle kutsal kitaptan fırlamış gibiydi. Çıt çıkmıyordu. Parıldayan akıntıda siyah bir siluet olarak duruyordu.

"Derken Henrik'in bir sözcük söylediğini duyduk. Çok daha sessiz söylemişti bunu. *'Takk.'* Teşekkür ederim'in Norveççesi. Onu izledim. Suyun içinden bir iki adım geri çekilip çakılların üzerine diz çöktü. O kıpırdanırken taşlardan çıkan sesleri duyuyorduk. Yüzü hâlâ aynı yöne dönüktü. Elleriyse iki yanında. Dua duruşu değildi bu, yalnızca dizlerinin üzerinde seyrediyordu. Gustav'ın siyah kafası, ağaçlar, etrafımızdaki yaprakların üzerine düşen ay ışığı benim için ne kadar açık seçik ortadaysa, ona da çok yakın olan bir şey vardı orada. Aklının içine girip, onun gözüyle kuzeyde ne olduğunu görebilmek için hayatımın on senesini vermeye razıydım. Ne gördüğünü bilmiyordum, ama belli ki öyle güçlü, esrarlı bir şeydi ki bu, her şeyi açıklıyordu. Ve işte Henrik'in sırrını çözmüştüm, tıpkı üzerinde parlayan ışığın bir yansıması gibiydi bu. Tanrıyla buluşmayı beklemiyordu o. Tanrıyla buluşuyordu; ve muhtemelen yıllardır yapıyordu bunu. Bir kesinlik beklemiyordu. Onun içinde yaşıyordu o zaten.

"Hayatımın buraya kadarki kısmında, yaklaşımımın tamamıyla bilimsel, tıbbi ve sınıflandırıcı olduğunu fark etmişsinizdir. İnsanoğluna kuşbilimsel bir bakışla yaklaşmaya şartlanmıştım. Düşünüşüm türler, davranışlar ve gözlemler şeklindeydi. Burada, hayatımda ilk kez standartlarımdan, inançlarımdan, önyargılarımdan şüphe ediyordum. Orada, burnun ucunda duran adamın benim bütün o bilim ve mantığımın çok ötesinde bir deneyim yaşadığını biliyordum ve görünen o ki, benim bilim ve mantığım, Henrik'in kafasının içinden geçenleri algılayıncaya kadar da yetersiz kalacaktı. Henrik'in orada, suyun üzerinde ateşten bir sütun gördüğünü biliyordum, bense orada ateşten bir sütun olmadığını biliyordum ve bunun tek açıklaması da ateşten sütunun Henrik'in zihninde olduğuydu.

"Ama yıldırım düşmesi gibi kafamda çakan bir ışıkla, birden bütün açıklamalarımız, sınıflandırmalarımız, çıkarsamalarımız ve etiolojimiz ince bir ağ gibi serildi önüme. O pasif canavar, yani gerçek, artık ölü ve kolay bir lokma değildi. Gizemli bir zindelik, yeni şekiller, yeni olasılıklarla doluydu. Ağın hiçbir önemi yoktu, gerçek onu delip geçiyordu ne de olsa. Henrik'le aramda telepatik bir durum oldu belki de. Bilmiyorum.

"Bu basit cümle, yani bilmiyorum, benim kendi ateşten sütunumdu. Bana göre de, içinde yaşadığımın ötesinde bir dünya ortaya koyuyordu bu. Bana göre de, şiddete yakın, yeni bir alçakgönüllülük getirmişti. Bana göre de derin bir gizemdi. Bana göre de çağımızda önem verilen pek çok şeyin beyhudeliğini gösteriyordu. Böylesi bir kavrayışa hiçbir zaman ulaşamazdım demiyorum. Ama o gece en az on yıl kazanmıştım. Her şey bir yana, bunu biliyorum.

"Az sonra Henrik'i yeniden ağaçların arasına dönerken gördük. Yüzünü göremiyordum. Ama gündüzleyin takındığı o katı ifade ateşten sütunla olan bağlantısından kaynaklanıyordu bence. Belki de ateşten sütun yetmiyordu artık ve bu bağlamda hâlâ Tanrıyla buluşmayı bekliyordu o da. Yaşamak, sonu gelmez bir şekilde daha fazlasını istemektir, en kaba saba bakkalından en yüce mistiğine kadar böyledir bu. Ama bir tek şeyden eminim. Hâlâ Tanrıya ulaşamadıysa da Kutsal Ruh'a sahipti o.

"Ertesi gün ayrıldım oradan. Ragna'ya hoşçakal dedim. Düşmanca tavırlarında en ufak bir azalma yoktu. Gustav'ın aksine, kocasının sırrını anlamıştı; onu iyileştirmek adına yapılan her türlü şeyin ölümüne sebep olacağını biliyordu. Gustav'la yeğeni beni kayıkla yirmi mil kadar kuzeydeki bir sonraki çiftliğe götürdüler. Tokalaşıp birbirimize yazma sözü verdik. Teselli edecek bir söz bulamadım ve anladığım kadarıyla o da böyle bir şey istemiyordu zaten. Öyle durumlar vardır ki, teselli zamanın kurduğu dengeyi tehdit ettiğiyle kalır. Böylece ben de Fransa'ya döndüm."

45 Julie, Conchis'in anlattıklarının emin ellerde olduğumuzu kanıtlayıp kanıtlamadığını soran gözlerle bir bakış attı bana. Tartışmadım ve sırf benden karşı çıkmamı istemediği için değildi bu. Moutsa'dan gelecek Norveççe bir ses duymayı ya da ağaçlardan yükselen ve dâhiyane bir şekilde tasarlanmış bir ateşten direk görmeyi uman bir halim vardı. Ama uzun süren bir sessizlik oldu; yalnızca cırcırböceklerinin sesi geliyordu.

"Oraya hiç dönmediniz mi?"

"Bazen dönmek bayağılık olur."

"Ama tüm bunların nasıl sona erdiğini merak ediyorsunuzdur mutlaka, öyle değil mi?"

"Pek değil. Belki bir gün Nicholas, sana çok şey ifade edecek bir deneyim yaşarsın." Sesinde en ufak bir ironi yoktu, ama yine de imalıydı.

"O zaman bazı deneyimler seni öyle ele geçirir ki, tek katlanamadığın şey bunların sonsuza dek var olmayacağı düşüncesidir dediğimde ne demek istediğimi anlarsın. Seidevarre, zamanın dokunmasını istemediğim bir yer. Bu yüzden şimdi oraya ne olduğu ile ilgilenmiyorum. Ya da onların şu an ne halde olduklarıyla. Var iseler tabii."

Julie konuştu. "Ama Gustav'a yazacağınızı söylemiştiniz, değil mi?"

"Yazdım da. O da bana yazdı. İki yıl boyunca düzenli olarak yazdı bana, en azından her mevsim bir tane postaladı. Ama asla senin ilgini çeken şeyden bahsetmedi – durumun değişmediğini belirtmekten başka. Mektupları kuşbilimle ilgili notlarla doluydu. Zamanla bunları okumak çok sıkıcı olmaya başladı, çünkü doğa bilminin sınıflandırma özelliğine olan ilgimin büyük bir kısmını kaybetmiştim. Mektuplarımız seyrekleşmeye başladı. Galiba 1926 ya da 1927'de ondan bir Noel kartı gelmişti. O zamandan beri de hiç ses çıkmadı. Şimdi o bir ölü. Henrik de ölü, Ragna da."

"Peki Fransa'ya döndüğünüzde ne yaptınız?"

"Henrik'in ateşten sütunuyla 17 Ağustos 1922'de, gece yarısına doğru buluştuğunu görmüştüm. Givray-le-Duc'daki yangın da aynı gece aynı saatte başlamıştı."

Julie alenen benden daha kuşkulu görünüyordu. Conchis yüzü başka yöne dönük oturuyordu, Julie'yle göz göze geldik. Hayal kırıklığına uğramış gibi yüzünü buruşturup gözlerini aşağı devirdi.

"Demek istediğiniz..." diyecek oldum.

"Hiçbir şey demeye çalışmıyorum. Olaylar arasında hiçbir bağlantı yoktu. Hiçbir bağın olması mümkün değil. Daha doğrusu, bir tek ben varım, bu tesadüf her ne anlama geliyorsa ben de oyum işte."

Sesinde alışılmamış bir kibrin izleri vardı, sanki her iki olayı ve zamanlamalarını kendisinin bir araya getirdiğine inanıyor gibiydi. Bu tesadüfün harfi harfine doğru olmadığını, yalnızca metaforik bir anlam taşıyan uydurmacalarından biri olduğunu hissediyordum; bu iki olay anlam olarak birbiriyle ilgiliydi ve biz de bunları onu yorumlamak için kullanacaktık. Tıpkı de Deukans'ın hikâyesinin bizzat Conchis'i aydınlattığı gibi, bu da hipnozu aydınlatıyordu – *"gerçek, o ince bilim ağını delip geçiyordu"* ... Bana yaptığı hipnozdan, tesadüf olamayacak kadar bu durumun benzeri bir şey gelmişti aklıma. Her şey oyunun bir parçasıydı, iç içe geçmiş ilişkiler, olaylar arasındaki bağlar.

Babacan bir tavırla Julie'ye döndü. "Tatlım, senin uyku saatin gelmedi mi?" Saatime baktım. Daha yeni on bir olmuştu. Julie, sanki uyku saati önemli değilmişçesine hafifçe omuz silkti.

"Bize bunu neden anlattınız Maurice?" diye sordu Julie.

"Geçmişte olan her şey şu anımızın sahibidir. Seidevarre Bourani'ye sahiptir. Şimdi burada ne oluyorsa, şimdi olanları yöneten her ne ise, kısmen, hayır, temelde, otuz sene evvel o Norveç ormanında olanlardır."

Julie'yle de genelde benimle konuştuğu tarzda konuşuyordu şimdi. Tüm bu olup bitenlerle ilgili olarak Julie'nin aslında bir farkı olduğu, daha fazla şey bildiği savı giderek zayıflıyordu. İlişkilerimizde ya da bunları belirleyen kurallarda yeni bir aşamayı başlattığının farkındaydım. Bir bakıma artık ikimiz de onun öğrencisi, havarisi konumundaydık. Elizabeth döneminden sakallı bir denizcinin denizi gösterip, gözleri yuvalarından fırlayacakmış gibi duran iki oğlana hikâye anlattığı o meşhur Victoria dönemi resmi geldi aklıma. Bir kaçamak bakışma daha oldu Julie'yle aramızda. Yeni bir sahaya kaydığımız ikimiz için de çok açıktı. Derken ayağını hissettim: Anlık bir öpücük gibi, değmesiyle çekilmesi bir olan dokunuşunu.

"Eh. Artık gitme zamanım geldi galiba." Julie yeniden resmiyet maskesini takmıştı. Hepimiz ayaklandık. "Maurice, anlattıklarınız çok etkileyici ve enteresandı."

Julie uzanıp, Conchis'in yanağına minik bir öpücük kondurdu. Sonra da bana elini uzattı. Gözlerinde beliren o anlık komplo gölgesini ve parmaklarının bir anlık fazladan baskısını hissettim. Gitmek üzere döndü; sonra durdu.

"Kibritlerini yerine koymayı unuttum. Özür dilerim."

"Önemli değil."

Conchis'le, sessizce, yeniden oturduk. Birkaç dakika sonra çakıllıktan denize doğru ilerleyen hafif ayak sesleri geldi kulağıma. Oturduğumuz masanın karşısından, açık vermeyen yüzüne gülümsedim. Gözbebekleri, o bembeyaz aklarının içerisinde kapkara görünüyordu – gözü üzerimde olan bir maske, beni seyrediyordu.

"Anlattıklarınızı izah eden bir gösteri yok mu metinde bu gece?"

"Gerek var mı buna?"

"Yok. Siz gayet güzel... anlattınız zaten."

Kayıtsızca omuz silkti, sonra da kısa bir el hareketiyle etrafa işaret etti: Eve, ağaçlara, denize.

"Gösteri bu işte. Neyse o. Hepsi benim bu küçük arazimde."

Bu lafı bana bir gün önce etmiş olsa onunla tartışırdım mutlaka. Ne de olsa pek de küçük olmayan o arazisinde gizemcilikten çok daha fazla kafa karıştırıcılık mevcuttu; ve var olan "nesneler"e dair emin olduğum tek şey göründükleri gibi olmadıklarıydı. Belki bir yönüyle çok derin bir adamdı, ama bir yönüyle de kurnaz, ihtiyar şarlatanın tekiydi.

"Hastanız bu akşam çok daha normal görünüyordu," dedim umarsızca.

"Yarın daha da normal görünebilir. Bu seni aldatmasın sakın."

"Böyle bir şey mümkün değil."

"Önceden söylediğim gibi, yarın ortalıklarda olmayacağım. Görüşemezsek... Gelecek hafta sonu bekliyorum, tamam mı?"

"Geleceğim."

"Güzel. Ehh.." Sanki yalnızca belli bir sürenin dolmasını, ki bence Julie'nin "ortadan yok olma" süresiydi bu, beklemiş gibi ayağa kalktı.

Ben de ayağa kalkarken, "Bir kez daha teşekkürler. Beni böylesine ele geçirdiğiniz için."

Tıpkı gala gecesinde gelen iltifatları fazla ciddiye almayacak kadar deneyimli bir emprezaryo gibi, başını eğdi. İçeri girdik. İki Bonnard tablosu yatak odasının duvarlarında hafif hafif parlıyordu. Kapının önünde, sahanlıkta bir karara vardım.

"Ben biraz dolaşayım diyorum Bay Conchis. Pek uykum yok daha. Moutsa'ya kadar inip geleyim."

Benimle gelmek istediğini söyleyip, gece yarısı heykele gitmemi imkânsız kılabileceğini biliyordum; ama bu da benim ona kurduğum tuzaktı, bir de güvencem. Yakalanacak olursak, Julie'yle tesadüfen karşılaştığımızı söyleyebilirdim. En azından dışarı çıktığımı saklamamış olacaktım.

"Nasıl istersen."

Elini uzatıp benimkini sıktı, sonra da ben merdivenlerden inerken bir süre beni izledi. Ama ben daha aşağı inmeden kapısının kapandığını duydum. Terasa çıkıp kulak kabartmış olabileceğini düşünüp, çakıllığı iyice gürültü çıkararak geçtim ve Bourani'den çıkış için kullanılan kuzey taraftaki patikaya doğru ilerledim. Ama kapıya vardığımda, Moutsa'ya dönmek yerine, elli metre kadar tepeye tırmanıp, girişi ve patikayı görebileceğim bir ağacın gövdesine yaslanarak oturdum. Karanlık bir geceydi, ay yoktu, ama yıldızlar her şeyin üzerine hayli soluk bir ışıltı yayıyordu, en yumuşağından bir sesin ya da kürkün abanoza dokunuşu gibi bir ışıktı bu.

Kalbim gereğinden hızlı çarpıyordu. Kısmen Julie'yle buluşma düşüncesinden, kısmen çok daha gizemli bir şeyden ve de halihazırda Avrupa'nın en tuhaf labirentinin ortasına düştüğüm hissinden kaynaklanıyordu bu. Ben şimdi gerçekten Theseus'tum; karanlıkta bir yerde de Ariadne bekliyordu; ve bir de Minotauros* belki.

Çeyrek saat kadar oturdum orada, gözlerim ve kulaklarım dört açık halde, kırmızı ucunu avcumda saklayarak sigara içiyordum. Gelen giden olmadı.

Saat on ikiye beş kala kapıdan tekrar geçip, doğu yönünde, ağaçların arasından hendeğe doğru ilerledim. Çok yavaş hareket edip, sık sık duruyordum. Hendeğe ulaşınca bekledim, sonra da orayı aşıp, elimden geldiğince sessiz bir şekilde heykelin olduğu açıklığa çıkan patikada ilerledim. Görkemli karaltı görüş alanıma girmişti işte. Badem ağacının altındaki bank boş duruyordu. Açıklığın bir köşesinde, yıldızların ışığının altında, hayli tedirgin, az sonra bir şeyler olacağından emin ve arka plandaki o yoğun karaltıda birinin olup olmadığını görebilmek için kendimi zorlayarak öylece durdum. Elinde baltasıyla, mavi gözlü bir adam olabileceği düşüncesine kapılmıştım.

Yüksek sesli bir tıkırtı duyuldu. Birisi taş atıp, heykeli vurmuştu. Yanımdaki çam ağaçlarının karaltısına doğru bir adım attım. Derken bir kıpırtı fark ettim ve hemen ardından da bir başka taş, daha doğrusu çakıl yuvarlanıp önüme kadar geldi. Kımıldayan şey beyaz bir pırıltıydı ve açıklığın benim olduğum tarafında, biraz daha yukarısındaki bir ağacın arkasında duruyordu. Julie olduğunu anladım.

Dik eğimden yukarı doğru koştum, bir kez tökezledim, sonra durdum. Ağacın yanında, karanlığın en yoğun olduğu kısımda duruyordu. Beyaz bluzunu ve pantolonunu, sarı saçlarını görebiliyordum, ellerini uzatarak bana yöneldi. Dört uzun adımda yanına vardım, kollarıyla beni sardı ve öpüşmeye başladık, bir iki kez nefes almak ya da yeniden daha hararetlice sarılmak için ara vermek suretiyle uzun uzun, ateşli bir şekilde öpüştük, öpüştük... O zaman içimden dedim ki, nihayet onu biliyorum artık. Bütün oyunları bir kenara bırakmıştı, tutkuluydu, aç da denebilirdi hatta. Bedenine yapışmama sesini çıkarmadı; karşılık verdi. Bir iki kez yarım yamalak sevgi sözcükleri mırıldanacak oldum, ama o dudaklarımı susturdu. Elini öpmek için başımı çevirdim; yakaladım elini;

* Mitolojide insan bedenli boğa başlı canavar. (ç.n.)

ve dudaklarımı avcunun içinde gezdirip, arkadaki yara izine doğru bileğine çıktım.

Bir saniye sonra kendimi ondan geri çekmiş, cebimdeki kibrit kutusuna ulaşmaya çalışıyordum. Bir tane yakıp, sol elini kaldırdım. Yara izi yoktu. Kibriti kaldırdım. Gözler, ağız, çenesinin şekli, her şeyi Julie'ye benziyordu. Ama Julie değildi. Ağzının köşelerinde küçük kırışıklıklar, gözlerinde biraz fazla uyanık bir ifade, bir tür hesaplı küstahlık vardı; dahası epeyce bronz bir ten. Üzerine diktiğim bakışlarımdan kaçmaksızın durdu bir süre, sonra yere çevirdi gözlerini, daha sonra da kirpiklerinin altından doğru tekrar baktı.

"Lanet olsun." Kibriti sallayıp fırlattım ve bir tane daha yaktım. Anında söndürdü.

"Nicholas." Alçak, sitemkâr –ve de garip– bir sesi vardı.

"Bir yanlışlık olmalı. Nicholas benim ikiz kardeşimdir."

"Gece yarısı hiç gelmeyecek sandım."

"O nerede?"

Sesim öfkeli çıkıyordu, öfkeliydim öfkeli olmasına, ama sesime yansıdığı kadar da değil. Beaumarchais'nin* dünyasına, Restorasyon dönemi komedisine temiz bir geçişti bu; ve bir budalanın düştüğü yüksekliğin öfkesiyle ölçüldüğünü biliyordum.

"O kim?"

"Yara izini unuttun mu?"

"Amma da zekisin, makyaj olduğunu anlamamış mıydın bunun?"

"Ya sesin."

"Akşam serinliğinden." Öksürdü.

Elinden tutup, badem ağacının altındaki banka çektim onu.

"Şimdi söyle bakalım. O nerde?"

"Gelemedi. Bu kadar kaba olmasan diyorum."

"İyi, nerde o?" Sesini çıkarmadı. "Bu yaptığın hiç komik değildi," dedim.

"Bense oldukça heyecan verici olduğunu düşünmüştüm." Oturdu, sonra da bir göz attı bana. "Bence sen de öyle."

"Ne diyorsun Allah aşkına, ben senin..." ama sonra cümleyi bitirme zahmetine girmedim. "Sen June musun?"

"Evet. Yani eğer sen Nicholas'san."

Yanına oturup, cebimden bir paket Papastratos çıkardım. Bir tane aldı ve kibrit alevinde uzun uzun, iyice baktım ona. Karşılığında, o ana

* Pierre Augustin Caron de Beaumarchais (1732-99). Fransız satirist oyun yazarı. (ç.n.)

kadarki ses tonundan belirgin ölçüde daha az hoppa gözlerle, o da beni inceledi.

Yüz hatlarının kız kardeşininkilere bu kadar benzemesi umulmadık ölçüde canımı sıkmıştı. Julie'nin şimdiye dek hiç fark etmediğim, ama olmasa da olur dedirten bir yönü, gereksiz bir karışıklıktı adeta. Belki de bu kızın teninin bronzluğundan, daha açık havada ve hareketli bir yaşamı olmasının yarattığı havadan, daha sağlıklı ve dolgun yanaklı oluşundan... kısaca Julie'nin normal koşullarda yaşasa, neye benzeyeceğini ortaya koymasından kaynaklanıyordu bu. Dirseklerim dizlerime dayalı, öne eğildim.

"O neden gelmedi?"

"Sebebini Maurice sana söylemiştir sanıyordum."

Belli etmedim, ama kendimi, kendisine aşırı güvenirken, birdenbire dokunulmaz sandığı vezirini bir sonraki hamlede kaybedeceğini gören bir satranç oyuncusu gibi hissediyordum. Bir kez daha çılgınca geriye gitmeye çalıştım – belki de ihtiyar, şizofrenlerin yüksek zekâya sahip olmaları konusunda söylediklerinde haklıydı. Eğer Julie kurnaz bir deli idiyse, çay dökme sahnesi karakterine fazla tersti; ama bundan daha da kurnaz bir deliyse tüm bunları sonunda göz kırpmak için ayarlamış olabilirdi; sonra masanın altından uzanan, suç ortağı o çıplak ayaklar, kibritlerle yazdığı mesaj... Belki de Conchis, olup bitenden göründüğü kadar bihaber değildi.

"Seni suçlamıyoruz. Julie, senden çok daha uzman kaç kişiyi daha kandırdı şimdiye kadar."

"Kandırıldığımdan nasıl bu kadar eminsin?"

"Onun gerçekten bir zihinsel bozukluğu olduğunu düşünseydin onu bu şekilde öpmezdin de ondan." Sonra da ekledi: "Yani, öyle yapmayacağını umarım." Bir şey söylemedim. "Cidden, seni suçlamıyoruz bak. Deliliğin etrafındaki her şeyde var olduğunu ileri sürmekte ne kadar başarılı olduğunu iyi bilirim. Istırap çeken saf kız rolü."

Ama bu son lafı söylerken sesi hafiften sorgular tarzda çıkmıştı, sanki nasıl tepki vereceğimden –daha ne kadar üzerime gelebileceğinden– pek emin değilmiş gibi.

"Bu konuda senin oynamaya çalıştığın şu rolden daha başarılı olduğu kesin."

Uzunca bir süre sesini çıkarmadı. "Bana inanmıyorsun öyle mi?"

"Sana inanmadığımı biliyorsun. Ve bence kız kardeşin benden hâlâ kuşku duymakla kabalık ediyor."

Yine uzunca bir süre sesini çıkarmadı.

"İkimiz aynı anda kaçamazdık." Ve daha alçak bir sesle ekledi: "Ben de emin olmak istedim."

"Neden emin olmak?"

"İddia ettiğin kişi olduğundan."

"Ona gerçeği söyledim ben."

"Aynen onun söyleyip durduğu gibi. Doğru dürüst yargılayacak bir konumda olduğuna beni inandırmak için abartılı bir coşkuyla ve de." Sonra da tatsızca ekledi: "Şimdi anlamaya başladım ben de. En azından fiziksel olarak."

"Adanın diğer yanındaki okulda çalıştığımı kolayca kontrol edebilirsiniz."

"Bir okul olduğunu biliyoruz. Üzerinde herhangi bir kimlik kartı filan yoktur herhalde?"

"Bu çok saçma."

"Şu konumda, bunu sormamam daha saçma kaçardı."

Söylediğine hak vermeden edemedim. "Pasaportum yanımda değil. Yunan *permis de séjour* var, istersen."

"Bakabilir miyim? Lütfen?"

Arka cebime uzandım, sonra da o *permis*'i incelerken üç dört tane kibrit yaktım. Üzerinde adım, adresim ve mesleğim yazılıydı. Geri verdi.

"Tatmin oldun mu?"

Sesi ciddiydi. "Onun için çalışmadığına yemin eder misin?"

"Yalnızca bildiğin anlamda. Bana Julie'nin deneysel bir tür şizofreni tedavisi gördüğünü söylemişti. Gerçi hiç aklıma yatmadı ya bu. En azından onunla yüz yüzeyken öyle."

"Bir ay önce buraya gelmeden evvel Maurice'le hiç görüşmedin mi?"

"Kesinlikle hayır."

"Ya da herhangi bir kontrat filan imzalamadın mı?"

Yüzüne baktım. "Siz imzaladınız mı böyle bir şey?"

"Evet. Ama şu olanlar için değil."

Duraksadı. "Julie yarın anlatır sana."

"Ben de bir şeyleri belgeleyen bir kanıt görsem fena olmaz aslında."

"Tamam. Bu adil olur." Sigarasını atıp söndürdü. Sonraki soru damdan düşer gibi geldi. "Adada polis var mı hiç?"

"Bir çavuş ve iki asker. Niye sordun?"

"Yalnızca merak ettim."

* (Fr.) Oturma izni. (y.h.n.)

Derin bir soluk aldım. "Doğru anlamış mıyım bakalım. İlk önce hepiniz birer hayalettiniz. Sonra şizofren oldunuz. Gelecek hafta da bu hareme zorla kapatılan cariyeler mi olacaksınız?"

"Bazen keşke öyle olsaydık diye geçiyor içimden. Her şey daha kolay olurdu." Çabucak ekledi: "Nicholas, ben hiçbir şeyi ciddiye almayan biri olarak bilinirim; burada oluşumuzun sebebi de kısmen bu zaten ve şu an bile bir bakıma keyifli aslında – ama aslında biz yalnızca iki aydır kendilerini bilinmeyen sularda bulan iki İngiliz kızız, öyle ki..." birden durdu ve aramıza bir sessizlik çöktü.

"Sen de Julie gibi Maurice'in cazibesine mi kapıldın yoksa?"

Bir an cevap vermedi, ona baktım. Buruk bir gülüş vardı yüzünde.

"Seninle iyi anlaşacağımıza dair bir his var içimde."

"Kapılmadın mı yani?"

Başını yere eğdi. "Entelektüel anlamda Julie benden daha parlaktır, ama... bende de onda olmayan bir nevi temel sağduyu vardır. Ne olup bittiğini anlamazsam pis kokular duymaya başlarım. Julie'nin ise böyle şeyler söz konusu olduğunda aklı beş karış havadadır."

"Polis meselesini neden açtın?"

"Çünkü bizler birer mahkûmuz burada. Yani, hoş tutulan mahkûmlar tabii. Hiçbir masraftan kaçınılmıyor, parmaklık falan yok – sürekli, istediğimiz zaman eve dönebileceğimizin altının çizildiğini Julie söylemiştir herhalde. Yine de bir şekilde hep gözetim altındayız ve izleniyoruz."

"Şu anda güvende miyiz peki?"

"Umarım öyledir. Ama az sonra gitmem lazım."

"Kolayca polis getirebilirim buraya. İsterseniz yani."

"Bunu bilmek beni rahatlattı."

"Peki tüm bu olup bitenlere dair *senin* teorin nedir?"

Hüzünlü bir gülüş yöneltti. "Ben de tam bunu sana soracaktım."

"Psikiyatriyle hakikaten bir bağlantısı olduğunu kabul ediyorum."

"Sen buradan gittikten sonra Julie'yi saatlerce sorguluyor. Ne söylemişsin, nasıl davranmışsın, sana ne yalanlar söylemiş... aklına ne gelirse. En ufak detayı öğrenmek yanınızdaymış gibi heyecan veriyor sanki ona."

"Ve onu hipnotize ediyor, ha?"

"İkimizi de etti – beni yalnızca bir kere. Bu sıra dışı... seni etti mi?"

"Evet."

"Julie'yi ise pek çok kere. Rolünü öğrenmesine yardımcı olmak için. Lily meselesine dair bütün gerçekleri aktarmak için. Bir gün de bütün bir seansı şizofrenlerin nasıl davrandıkları üzerine harcamıştı."

"Hipnozdayken de soru soruyor mu Julie'ye?"

"Doğruyu söylemek gerekirse hayır. Hipnoz altında olmayanımızın da orada bulunması konusunda çok titiz. Hep orada dinler konumdaydım ben de."

"Ama kuşkuların var yine de?"

Yine duraksamıştı. "Bizi endişelendiren bir şey var. Bir tür röntgencilik durumu. İkinizin birbirinize âşık olmanızı izliyor gibi geliyor bize." Bana baktı. "Julie sana üç kalpten bahsetti mi?" Suratımdan sorusuna cevabımın hayır olduğunu anlamış olmalıydı. "Onun anlatmasını tercih ederim. Yarına artık."

"Ne üç kalbi?"

"Asıl fikir hep arka planda kalmam değildi."

"Ya neydi peki?"

"Bunu sana Julie'nin söylemesi daha iyi olur."

Bir tahminde bulundum. "Sen ve ben mi?"

Duraksadı. "Bundan vazgeçti şimdi. Olanlar yüzünden. Ama biz bundan vazgeçmesinin de planlı olduğundan kuşkulanıyoruz. Bu yüzden de burada ne işim olduğunu anlayabilmiş değilim."

"Ama bu iğrenç bir şey. Biz satranç tahtasındaki piyonlar değiliz ki."

"O da bunu gayet iyi biliyor Nicholas. Yalnızca bize gizemli görünmek istediğinden değil tüm bunlar. Bizim de ona gizemli görünmemizi istiyor." Gülümseyip mırıldandı. "Neyse, kendi adıma konuşacak olursam, bundan vazgeçmesini isteyip istemediğimden emin değilim."

"Bunu kardeşine söyleyebilir miyim?"

Sırıtıp, yere baktı. "Beni fazla ciddiye almamalısın."

"Çoktan farkına vardım bunun."

Kısa bir süre sessiz kaldıktan sonra konuştu. "Julie daha yeni berbat bir ilişkiden çıktı Nicholas. İngiltere'den uzaklaşmak istemesinin bir sebebi de bu."

"Gayet iyi anlıyorum onu."

"Biliyorum. Sadece onun incinmesini istemediğimi söylemeye çalışıyorum sana."

"Onu incitmeyeceğimden emin olabilirsin."

Öne eğildi. "Yanlış adamı seçme konusunda müthiş bir yeteneği vardır. Seni tanımıyorum, bu yüzden üstüne alma söylediklerimi. Yalnızca

geçmişte yaşadıkları fazla güven vermiyor bana." Sonra ekledi: "Biraz fazla koruyucuyum galiba."

"Benden korunmaya ihtiyacı yok."

"Demek istediğim o hep şiirin, tutkunun ve duyarlılığın peşinde, hani tüm şu Romantik mutfak. Benim beslenme alışkanlığımsa çok daha basit."

"Düz yazı ve puding mi?"

"Çekici erkeklerin illa ruhlarının da çekici olmalarını beklemiyorum."

Biraz özlem kokan bir yavanlıkla söylemişti bu lafı, ki bu da hoşuma gitmişti. Çaktırmadan profilden yüzünü inceledim; ve her ikisinin de aynı rolü oynadıkları ve benim biri kara, diğeri soluk olmak üzere ikisine de sahip olduğum bir dünya görür gibi oldum orada; geceleri yer değiştiren kızlarla ilgili Rönesans dönemi açık saçık hikâyelerindeki gibi. Bir gelecek oluştu kafamda, pek tabii ki Julie ile evleniyorduk, ama bir o kadar çekici ve alenen farklı bu baldız da, yalnızca estetik açıdan da olsa, evliliğimize eşlik ediyordu. İkizlerde bazı ince farklar, birbirini hatırlatan durumlar, birbirinden ayırt edilemeyen ve her iki tarafı da ele geçiren kimlik, ruh ve beden karışımları olur mutlaka.

"Gitmeliyim," diye mırıldandı.

"Seni ikna edebildim mi?"

"Bir yere kadar."

"Saklandığın yere kadar seninle yürüyemez miyim ben de?"

"İçeri giremezsin ama."

"Tamam. Ama benim de güvenceye ihtiyacım var."

Duraksadı. "Söylediğim an geri döneceğine söz veriyorsan eğer, tamam."

"Anlaştık."

Kalkıp, yıldızların ışığında, Poseidon heykelinin yolunu tuttuk. Daha yeni varmıştık ki, yalnız olmadığımızı gördük. İkimiz de donup kalmıştık. Yirmi beş metre kadar ötede, aşağıdaki çalılıkların dibinde, heykelin etrafını saran açıklığın denize bakan yönünde beyaz bir figür gözümüze çarpmıştı. Kimsenin duyamayacağı kadar alçak sesle konuşmuştuk, ama yine de çok şaşırmıştık.

"Olamaz. Allah kahretsin," diye fısıldadı June.

"Kim bu?"

Elimi tutup, dönmemi istedi.

"Bu bizim sevgili bekçi köpeğimiz. Hiçbir şey yapma. Senden burada ayrılmam gerekiyor."

Omzumun üzerinden bakıp, görmeye çalıştım – üzerinde beyaz doktor önlüğü olan bir adamdı, yüzünü kaplayan koyu renk maskesinden hatlarını seçemediğim bir sözde hastabakıcı. June elimi sıkıp, gözlerimin içine baktı, bakışı tıpkı kardeşininki gibi direktti.

"Ben sana güveniyorum. Lütfen sen de bize güven."

"Şimdi ne olacak peki?"

"Bilmiyorum. Ama tartışmaya kalkma. Sadece eve dön."

Hemen öne eğilip, beni hafifçe kendine çekerek bir öpücük kondurdu yanağıma. Sonra beyaz önlüklü adama doğru ilerledi. Yanına vardığında peşinden gittim ben de. Adam sessizce kenara çekilip, ağaçların arasındaki o yoğun karanlığa dalması için ona yol verdi, sonra da çalılıkların arasındaki açıklık kısmı tekrar bloke etti. Adama yaklaşırken, onu ilk gördüğümde yaşadığımdan daha büyük bir şokla, birden fark ettim ki, yüzünde maske falan yoktu. Zenciydi: İriyarı, uzun boylu, belki benden beş yaş kadar büyük biri. İfadesiz bir suratla beni izliyordu. Üç metre kadar yanına gelmiştim ki uyaran, yasaklayan bir tavırla kollarını uzattı. Derisinin birçok zenciye kıyasla daha açık renkli olduğunu görebiliyordum, düzgün bir yüz, her nasılsa pırıl pırıl ve hayvansı, yalnızca bir sonraki hamlemin nasıl bir fiziksel problem yaratabileceğine yoğunlaşmış dimdik bakan gözler. Dimdik, yine de öne eğilmiş halde durdu, tıpkı bir atlet ya da boksör gibi.

Durup, "Yüzünde çakal maskesi varken daha iyiydin," dedim.

Kıpırdamadı. Ama arkasında tekrar June'un yüzü belirdi. Tedirgin, yalvaran bir hali vardı.

"Nicholas. Eve git hadi. *Lütfen.*" Gözümü onun endişeli gözlerinden adamınkilere çevirdim. June hemen, "O konuşamaz. Dilsiz," dedi.

"Ben de zenci harem ağalarının Osmanlı İmparatorluğu ile birlikte tarihe karıştığını sanıyordum."

Yüzünde en ufak bir değişiklik olmayınca, ne dediğimi bile anlamadığına kanaat getirdim. Ama biraz sonra kollarını kavuşturup duruşunu genişletti. Beyaz önlüğünün altından siyah bir balıkçı yaka kazak görünüyordu. Üstüne yürümemi istediğini biliyordum ve ben de dünden razıydım.

Kararı June'a bıraktım. Adamdan vazgeçip June'a baktım. "Başına bir iş gelmeyeceğinden emin misin?"

"Evet. Lütfen git."

"Heykelin orada bekleyeceğim."

Başıyla onaylayıp arkasını döndü. Ben de denizler tanrısının yanına geri dönüp, üzerinde dikildiği kayanın kenarına oturdum; sebebi neyse artık bilmiyorum, elim heykele uzandı ve bronz ayak bileğinden kavradım. Zenci kolları kavuşuk, tıpkı canı sıkılan bir müze görevlisi gibi duruyordu orada – ya da gerçekten sarayın harem kapılarında palasıyla duran bir yeniçeri gibi. Elimi heykelin bileğinden çekip, boşalan adrenalimi toparlamak üzere bir sigara yaktım. Bir dakika geçti, sonra iki. Kızlar bir saklanma yerinden bahsetmiş olmalarına rağmen, motor sesi duymak için kulak kabartmıştım. Ama hiç ses yoktu. Erkeklik şerefimin çekici bir kızın gözü önünde beş paralık edilmesinin dışında, kendimi bir de huzursuz ve suçlu hissediyordum. Bu gizli buluşma besbelli doğruca Conchis'e yetiştirilecekti şimdi. Belki de kendi ortaya çıkacaktı. Korktuğum, şizofreni saçmalığını yüzüne vurmak değil, kurallarını bu kadar bariz bir şekilde çiğnemiş olmaktan dolayı saha dışı edilmekti. Ne yapar da zenciyi kendi yanıma çekerim diye epey bir kafa yordum, gerekirse tartışır, yalvarırdım. Ama o, karaltıda öylece bekledi sadece, hem ırk hem de kişi olarak, her açıdan anonim yüzüyle.

Aşağılarda, deniz kıyısında bir yerden bir ıslık sesi geldi. Sonrasında her şey çok çabuk gelişti.

Beyaz figür hızla üzerime yürüdü. Ayağa kalkıp, "Hey dur bir dakika," dedim. Ama bir leopar kadar güçlü ve çevikti o, benden beş altı santim de uzun. Öfke dolu yüzünde şakadan eser yoktu. Fazla söze gerek yok –korkmuştum– gözlerinde delice vahşi bir şey vardı ve o anda onun Henrik Nygaard'ın siyah kopyası olduğu aklıma dank etti. Önce kaşla göz arasında suratıma okkalıca tükürüp, sonra da beni avcuyla tekrar heykelin taş kaidesine sertçe itti. Dizlerimin arkası kaidenin kenarına denk gelmiş ve oturmak zorunda kalmıştım. Tükürüğünü burnumdan ve yanağımdan silerken, onun çoktan eğimden aşağı yol almış olduğunu gördüm. Arkasından bağırmak için ağzımı açtıysam da sonra tuttum kendimi. Cebimden bir mendil çıkarıp, yüzümü sildim. İğrenç, çok pis bir şeydi. O an karşıma Conchis çıksa gebertecek haldeydim.

Yine de tekrar kapının olduğu yere gidip, Moutsa'ya giden patikadan indim; bu arazinin dışına çıkmalıydım. Orada üzerimi çıkarıp suya atladım yüzümü tuzlu suyla iyice ovalayıp yüz metre kadar açıldım. Deniz, ellerimle ayaklarıma uzun şeritler halinde dolanan fosforlu yosun-

larla hayat doluydu. Daldım ve sırtüstü dönüp yüzeye çıkarken, benek benek duran o bulanık beyaz yıldızlara baktım. Deniz cinsel organımı serinletti, sakinleştirdi ve yumuşattı. Orada, onlardan uzak, her şeylerinden uzak, kendimi güvende ve aklı başında hissettim.

De Deukans hikâyesinde ve kukla galerisinde gizli bir anlam olduğundan epeydir şüphe ediyordum zaten. Conchis'in yaptığı şey ya da yapmaya çalıştığı şey de, Bourani'yi böyle bir galeri, gerçek insanları da kuklaları haline getirmekti... ve ben buna daha fazla dayanamayacaktım. June etkilemişti beni, olaylara sağduyulu bakışı da. Belli ki etraflarında güvenebilecekleri tek adam bendim; her şey bir yana, benim yardımıma, gücüme ihtiyaçları vardı. Bu öfkeyle eve girip, ihtiyarla tartışmanın âlemi yoktu – bu yalnızca, bana biraz daha fazla yalan söylemesi demekti. Mağarasında yaşayan bir hayvan gibiydi, onu tuzağa düşürüp yok etmeden evvel, bir parça hoş tuturak dışarı çıkarmak gerekiyordu.

Ağır adımlarla yürüdüm suyun içinde, Bourani'nin karanlık bayırı durgun suyun doğusunda kalmıştı; ve giderek sakinleştim. O tükürükten daha beteri de olabilirdi; ne de olsa adama hakaret etmiştim. Bir dolu kusurum vardı belki, ama ırkçılık yoktu bunların içinde... ya da en azından ırkçılığın bunların arasında olmadığını düşünmek hoşuma giderdi. Dahası, top şimdi ihtiyarın sahasındaydı; nasıl tepki verirse versin, onunla ilgili bir şey keşfetmiş olacaktım. Bunun yarının "senaryosu"nda ne gibi bir değişiklik yaratacağını bekleyip görmek lazımdı. Eski heyecan geri gelmişti – dedim ki, bırak gelsin, kara Minotauros bile olsa gelsin; labirentin merkezine ve istediğim nihai ödüle yaklaştığım sürece çok da umurumda değildi.

Karaya çıktım ve gömleğime kurulandım. Sonra da geri kalan giysilerimi üstüme geçirip, eve yollandım. Ortalık sessizdi. Conchis'in yatak odasının kapısının önüne gelince kulak kabarttım, karşılığında içeride kulak kabartmış biri olsa bile, bunu saklama gereği görmeksizin hem de. Ama hiç ses yoktu.

46 Her zamankinden daha bitkin ve dayak yemiş gibi bir hisle –Yunanistan'da sıcak böyle bir etki yaratıyor insanda– açtım gözlerimi. Saat ona geliyordu. Başımı soğuk suya tutup, uyuşuk uyuşuk giyindim ve aşağıya, sütunlu alana indim. Masadaki muslini kaldırıp baktım;

kahvaltım ve her zamanki pirinç kahve *vriki*'sini ısıtmak üzere, ispirto ocağı hazır duruyordu. Biraz bekledim, ama gelen giden olmadı. Ev hayret verici şekilde, terk edilmiş gibi sessizdi. Conchis'i, biraz daha komedi bulacağımı ummuştum; boş bir sahne değil. Oturup kahvaltımı ettim.

Sonradan, yardım etme bahanesiyle kahvaltılıkları Maria'nın kulübesine götürdüm, ama kapı kilitliydi. İlk başarısızlık. Yukarı çıkıp, Conchis'in kapısını çalarak açmayı denedim. İkinci başarısızlık. Sonra zemin kattaki bütün odaları dolaştım. Psikiyatri notlarını bulmak için müzik odasındaki rafları bile alelacele karıştırdım, ama işe yaramadı. Ani bir korkuyla dank etti: Dün gece yüzünden, her şey sona ermişti. Bir daha geri gelmemek üzere yok olmuştu hepsi.

Kaybettiği anahtarını arayan bir adam gibi heykelin oraya gittim, araziyi dolaştım – sonra tekrar eve döndüm, bir saate yakın bir süre geçmişti bu arada. Ev az önceki gibi ıssızdı hâlâ. Kendimi umutsuz ve yitik hissediyordum – ne yapmalıydım? Köye gidip polise mi anlatsaydım? Sonunda özel kumsala indim. Tekne gitmişti. Yüzerek küçük koydan açılıp, doğuya bakan burnun etrafını dolandım. Orada, otuz kırk metreye varan adadaki en yüksek kayalıkların bir kısmı, iri taşlar ve kırık kayalar yığını halinde denize iniyordu. Kayalıklar oldukça yassı bir içbükey kavis çizerek yarım mil boyunca doğuya uzanıyordu, koy denemezdi buna, ama o üç kulübenin bulunduğu kumsalı saklayacak kadar bir çıkıntı oluşturuyordu sonuçta. Kayalıkların her yanını taradım: İnilecek bir yol, küçük bir teknenin durabileceği kadar bile bir alan yoktu. Yine de iki kardeş "evlerine" giderken sözümona hep bu tarafa yöneliyorlardı. Çam ağaçları bittikten sonra, kayalıkların tepesindeki o ani meyilde sadece kısa çalılıklar vardı, ki burada saklanılmayacağı çok açıktı. Geriye bir tek seçenek kalıyordu. Kayalıkların tepesinden ilerliyor, sonra da döne döne adanın iç tarafına inip, kulübelerin oraya gidiyorlardı.

Biraz daha ilerilere yüzdüm, ama sonra nispeten soğuk bir su akıntısı yüzünden geri döndüm. Ve anında gördüm. Üzerinde soluk pembe renkli yazlık bir elbise olan bir kız kayalıkların tepesinde, çam ağaçlarının dibinde öylece duruyordu, bulunduğum yerin bir yüz metre kadar doğusundaydı; gölgedeydi, ama ışıltılı ve capcanlı o haliyle göz alıyordu. El sallayınca ben de salladım. Ağaçlardan oluşan yeşil duvar boyunca birkaç metre ilerledi, çamların arasından süzülen güneş soluk gül renkli elbisesine benekler düşürüyordu; derken başka bir pembe parıltı daha görüp şaşırdım, ikinci kızdı. Birbirinin tıpatıp aynısı iki kız durdu-

lar orada ve daha yakın olanı tekrar el sallayıp, kıyıya gelmemi işaret etti. İkisi de dönüp, sanki beni yarı yolda karşılayacaklarmış gibi gözden kayboldular.

Beş altı dakika sonra, nefes nefese, ıslak mayomun üzerine bir gömlek geçirerek hendeğin kıyısına vardım ve birkaç dakika öfkeyle, bana yine bir oyun oynandığından şüphelendim – kaybolmadan önce son bir kez görünmüşlerdi işte. Yine de kayalıklara doğru gidip, keçiboynuzu ağacını geçtim. Deniz, ötedeki çamların arasından yakıcı bir mavilikle parlıyordu. Birden o iki figürü gördüm. Doğu yönünde, toprak ve kaya kaplı gölgelik bir tümseğin üzerine oturmuşlardı. Onlar olduğundan emin olunca daha yavaş yürümeye başladım. Tıpatıp aynı olan hafif kabarık kısa kollu ve fistolu yakası göğüslerine kadar açık elbiseleri oldukça sadeydi; ayaklarında ise uçuk mavi ince çoraplar ve soluk gri ayakkabılar vardı. Çok kadınsı ve hoş görünüyorlardı, üzerlerine en güzel yazlık pazar kıyafetlerini geçirmiş on dokuz yaşındaki iki kız gibilerdi... yine de bana göre biraz fazla giyimli, hatta kentli bir halleri vardı ve June'un yanında tuhaf ama, sanki hâlâ Cambridge'de öğrencilermişçesine, hasır bir sepet duruyordu.

Ben yaklaşırken June ayağa kalkıp beni karşılamaya geldi. Saçlarını kız kardeşi gibi açık bırakmıştı; teni pırıl pırıldı, bir önceki gece aklımda kalandan daha da yoğun bir bronzluktaydı; ve yakından bakınca yüzünde de bir farklılık, çok daha büyük bir açık yüreklilik, arsızlığa varan bir oğlan çocuğu hali vardı. Julie, arkada kalıp buluşmamızı izledi. Yüzü hiç gülmüyor ve kendini uzak tutuyordu. June sırıttı.

"Hangimizle buluştuğunun önemi olmadığını söylediğini söyledim bu sabah ona."

"Ne kadar naziksin."

Elimden tutup beni keçiboynuzu ağacının dibine götürdü.

"İşte parlak zırhlı şövalyen geldi."

Julie soğuk bir ifadeyle tepeden baktı. "Merhaba."

"Her şeyi biliyor," dedi kız kardeşi.

Julie bir bakış attı ona. "Ben de bunun kimin hatası olduğunu biliyorum."

Ama sonra ayağa kalkıp yanımıza indi. Gözlerindeki paylama yerini endişeye bırakmıştı.

"Bir sorun çıkmadan dönebildin mi?"

Onlara olanları anlattım, tükürük meselesini yani. İlk baştaki o kardeşçe atışma hali çabucak dağıldı. İçlerinden rahatsızlık akan iki çift gri-

mavi göz üzerime dikildi. Sonra da birbirlerine baktılar, tartıştıkları bir şeyi doğruluyordu bu sanki. İlk önce Julie konuştu.

"Maurice'i bu sabah gördün mü?"

"Hiç yok ortalıkta."

Gene bakıştılar.

"Biz de görmedik," dedi Julie.

"Burası tamamen terk edilmiş gibi. Kaç saattir her yerde sizi arıyorum."

June arkama, ağaçlara göz attı. "Öyle görünebilir. Ama bahse girerim ki öyle değildir."

"O kahrolası zenci herif kim öyle?"

"Maurice, uşağım diyor ona. Sen burada yokken yemek servisi bile yapar. Biz saklanırken bize göz kulak olmakla yükümlü. Aslına bakarsan, ikimiz de tırsıyoruz ondan."

"Gerçekten dilsiz mi?"

"Sormakta haklısın. Biz olmadığından kuşkulanıyoruz. Yalnızca oturup gözlerini dikiyor. Sanki dünyaları anlatabilirmiş gibi."

"Ne yani hiç..."

Julie başını iki yana salladı. "Dişi olduğumuzun bile pek farkında değil gibi."

"Bir de körmüş o zaman."

June hafifçe sırıttı. "Bu durumdan memnun olmasak bayağı aşağılayıcı olurdu yani."

"İhtiyar dün gece neler olduğunu biliyor olmalı."

"Biz de bunu anlamaya çalışıyoruz zaten."

June ekledi: "Gece havlamayan köpeğin sırrı ne bakalım şimdi?"

Ona baktım. "Seninle aramızda resmen bir tanışma olmayacağını düşünmüştüm."

"Bugün olacaktı. Maurice'in hikâyesini desteklemem gerekiyordu."

"Ben o meşhur deli kadın numaralarımdan birini daha sergiledikten sonra ama," diye ekledi Julie.

"Ama öyleyse o..."

"Bizi şaşırtan da bu zaten. Mesele şu ki, bir sonraki bölümde ne olacağını söylemiyor bize. Sen şizofreni numarasını anladığında ne yapmamız gerektiğini yani."

"Bu yüzden biz de kendimiz olmaya karar verdik. Bakalım böyle ne olacak diye," dedi June.

"Şimdi bana bildiğiniz her şeyi anlatın öyleyse."

Julie kardeşine tatsız bir bakış yöneltti. June da hafiften şaşırmış gibi yaptı.

"Yanınızda *de trop** olmuyorum değil mi?"

"Sen git de o iğrenç tenini biraz daha karart. Belki öğle yemeğinde katlanabiliriz sana."

June hafifçe eğilerek selam verdi, sonra da gidip sepetini aldı; ama geri döndüğünde parmağını uyarır tarzda kaldırarak, "Beni ilgilendiren her şeyi öğrenmek istiyorum sonra," dedi.

Gülümsedim, sonra June uzaklaştığında, biraz geç de olsa Julie'nin gözlerini kocaman açarak bana yönelttiği o soğuk bakışı fark ettim.

"O kadar karanlıktı ki. Aynı kıyafetler, ben..."

"Ona çok kızgınım. Böyle olmadan da her şey yeterince karışıktı zaten."

"Senden çok farklı."

"Bu farkı biz yarattık." Derken sesi biraz daha yumuşayıp, biraz daha içten çıkmaya başladı. "Aslında, birbirimize çok yakınızdır."

Elini tuttum. "Seni tercih ederim."

Onu kendime çekmeme izin vermediyse de elini geri çekmemişti. "Kayalıkların olduğu kısımda bir yer buldum. Orada kimseye görünmeden konuşabiliriz hiç değilse."

Ağaçların arasından doğuya doğru ilerledik.

"Gerçekten kızgın değilsin, di mi?"

"Onunla öpüşmek hoşuna gitti mi?"

"Yalnızca onun sen olduğunu düşündüğüm için."

"Ne kadar sürdü?"

"Birkaç saniye."

Elimi tutup çekti. "Yalancı."

Ama yüzünde gizli bir gülüş vardı. Önden gidip, bir kaya çıkıntısının etrafından dolaştı; tek başına duran bir çamın yanından geçip, kayalıkların kenarına inen dik eğimi indi. Çıkıntı, arkamızda doğal bir duvar oluşturarak bizi adanın iç tarafındaki gözlerden gizliyordu. Rüzgârla bükülen ağacın cılız gölgesine serilmiş olan koyu yeşil kilimin üzerinde bir sepet daha duruyordu. Etrafa bir göz attıktan sonra Julie'yi kollarıma aldım. Bu sefer öpmeme ses çıkarmadı, ama kısa bir süre sonra başını öte yana çevirdi.

"Dün gece gelmeyi çok istedim."

"Feciydi."

* (Fr.) Fazlalık. (y.h.n.)

"Seninle buluşmasına izin vermek zorundaydım." Hafifçe içini çekti. "İşin en heyecanlı kısmını sen yaşıyorsun, bana bir şey kalmıyor diye şikâyet ediyordu."

"Boş ver. Şimdi koca bir gün var önümüzde."

Nemli gömleğimin üzerinden doğru omzumu öptü. "Konuşmamız gerek."

Düz topuklu ayakkabılarını ayağından sıyırıp, bacaklarını yana kıvırarak kilimin üzerine oturdu. Uçuk mavi çorapları çıplak dizlerinin tam altına geliyordu. Elbisesi bembeyazdı, ama üzerinde sıkça dokunmuş minik minik gül desenleri vardı. Yakası, göğüslerinin yuvarlaklığının başladığı yere kadar açıktı. Giysileri ona baştan çıkarıcı bir masumiyet, bir liseli kız havası veriyordu. Sıcak rüzgâr, tıpkı kumsalda "Lily" olduğundaki gibi, saçlarını arkaya savuruyordu –ne var ki o yüzü, taşların arasından akan su gibi süzülüp gitmişti. Yanına oturdum ve o da dönüp sepetine uzandı. Kumaş göğüslerinin, o incecik belinin üzerinde gerildi. Yeniden yüzünü döndü ve göz göze geldik; kenarları aşağı devrik o harika gri-mavi gözler benimkilere takılıp kaldı bir süre.

"Hadi. Ne istiyorsan sor."

"Cambridge'de ne okudun?"

"Klasik edebiyat." Şaşırdığımı gördü. "Babamın alanı. O da senin gibiydi. Öğretmendi yani."

"Sonra?"

"Savaşta öldü. Hindistan'da."

"Peki ya June?"

Gülümsedi. "Kurbanlık koyun bendim. O istediğini okumakta serbestti. Modern diller okudu."

"Buraya ne zaman geldiniz?"

"Geçen sene." Ağzını açacak oldu, ama sonra fikrini değiştirip sepeti aramıza koydu. "Ne bulduysam getirdim. Ne yaptığımı görecekler diye ödüm koptu." Etrafa bakındım, ama doğal duvar bizi tamamen koruyordu. Yalnızca bunun tepesinden bakan biri bizi görebilirdi. Bir kitap çıkardı. Yarısı siyah deri kaplı ve sayfalarının yan kısımları yeşil ebrulu küçük bir kitaptı; solmuş ve yıpranmıştı. Kapağına baktım: *Quintus Horatius Flaccus, Parisiis.*

"Didot Aîné'nin."

"Kim o?" Baskı tarihinin 1800 olduğunu gördüm.

"Ünlü bir Fransız matbaacı."

* Paris. (y.h.n.)

Bana ilk sayfayı açtırdı. Çok düzgün bir şekilde yazılmış bir ithaf yazısı vardı: *IV-B'nin budalalarından sevgili öğretmenleri, Bayan Julia Holmes'e.* Altında one beş yirmi tane imza vardı: *Penny O'Brien, Susan Smith, Susan Mowbray, Jane Willings, Lea Gluckstein, Jean Ann Moffat...*

"Neredeydi bu?"

"Once şunlara bir bak lütfen."

Altı yedi tane zarf vardı. Üçünde "Bayan Julia ve Bayan June Holmes, Maurice Conchis eliyle, Esquire, Bourani, Phraxos, Yunanistan" yazılıydı. Üzerlerindeki İngiliz pulları yakın bir tarihte damgalanmış ve hepsi de Dorset'den postalanmıştı.

"Birini oku hadi."

En üstteki zarftan bir mektup çıkardım. Antetli kâğıda yazılmıştı, *Ansty Cottage, Cerne Abbas, Dorset.* Alelacele karalandığı belliydi:

Canlarım, şu sıralar feci derecede gösteri hazırlıklarıyla meşguldüm, üstelik Bay Arnold da buradaydı ve mümkün olduğunca çabuk şu badana işini halletmek istiyor. Bir de kim aradı biliyor musunuz – Roger, o da şimdi Bovington'daymış ve hafta sonu gelmek istediğini söyledi. İkinizin de yurtdışında olduğunu öğrenince pek bir üzüldü – o duymamışmış meğer. Sanki biraz daha iyi gibiydi – öyle fazla ukalalık etmedi yani. Hem de yüzbaşı!! Onunla ne halt edeceğimi bilemedim, ben de Drayton'ların kızıyla abisini de yemeğe çağırdım ve bence hiç de fena olmadı. Billy de epey kilo aldı, ihtiyar Tom hep şu içtiği otlardan diyor, bu yüzden ben de D.'ın kızına onunla bir iki sefer yatmaya ne dersin diye sordum, siz de bu durumu takmazsınız herha...

En sonuna baktım hemen. *Anneniz* imzalıydı. Başımı kaldırdım ve suratını buruşturdu. "Kusura bakma."

Üç mektup daha uzattı. Biri belli ki eskiden beraber çalıştığı bir öğretmen arkadaşındandı – insanlardan, okulda olup bitenlerden bahsediyordu. Diğeri Claire adındaki bir arkadaşındandı. Bir diğeriyse Londra'daki bir bankadan June'a gönderilmişti, 31 Mayıs'ta "100 pound havale" alındığını bildiriyorlardı. Adresi ezberledim: Barclay's Bankası, Englands Lane, Londra NW3. Müdürün adı P.J. Fearn'dı.

"Bir de bu var."

Pasaportuydu. Bayan J.N. Holmes.

"N ne?"

"Neilson. Annemin kızlık soyadı."

Fotoğrafının yanındaki *signalement** kısmına baktım. *Mesleği:* Öğretmen. *Doğum tarihi:* 16.1.1929. *Doğum yeri:* Winchester.

"Baban Winchester'de mi öğretmenlik yapardı?"

"En kıdemli klasik edebiyat hocalarındandı orada."

İkâmet ettiği ülke: İngiltere. *Boyu:* 1.70 m. *Göz rengi:* Gri. *Saç rengi:* Sarı. *Başka özellikler:* Sol bilekte yara izi (ikiz). En altta düzgün, italik el yazısıyla imzası vardı. Vize sayfalarına göz attım. İki Fransa, bir yaz evvel de İtalya seyahati gözüküyordu. Nisan'da Yunanistan'a giriş vizesi verilmişti; giriş damgası, 2 Mayıs, Atina. Bir önceki yıla ait yoktu. 2 Mayıs'ı düşündüm tekrar – hazırlıklar daha o zamandan başlamıştı demek.

"Hangi fakülteye gittin?"

"Girton."

"Yaşlı Bayan Wainwright'ı tanıyorsundur o zaman. Doktor Wainwright'ı."

"Girton'da mıydı?"

"Chaucer uzmanı. Langland." Uzun uzun baktı bana, sonra yere, sonra da küçük bir gülümseyişle tekrar bana doğrulttu gözlerini: Numaramı yutmamıştı. "Pardon. Peki, Girton'daydın. Sonra öğretmen mi?"

Kuzey Londra'daki ünlü bir kız dil okulundan bahsetti.

"Bu pek aklıma yatmadı benim."

"Neden?"

"Yeteri kadar *cachet*'i** yok."

"Ben *cachet* istememiştim ki. Londra'da olmak istiyordum." Eteğini çekiştirdi. "Bu tür bir hayatın içinde doğduğumu sanma."

"Neden Londra'da olmak istedin?"

"June'la ben Cambridge'de epeyce rol almıştık. İkimizin de bir işi vardı, ama –"

"Onunki neydi?"

"Reklamcılık. Metin yazarıydı. Pek sevdiğim bir camia değildir. Ya da işte en azından oradaki adamlardan hoşlanmam."

"Sözünü kesmiştim demin."

"Diyecektim ki, ikimiz de yaptığımız işlere ölüp bayılmıyorduk sonuçta. Londra'da Tavistock Rep. adındaki amatör bir topluluğa katıldık. Canonbury'de ufak bir tiyatroları vardı."

"Duymuştum."

* (Fr.) Eşkâl. (ç.n.)

** (Fr.) Özgünlük, hava atmayı sağlayan marka. (y.h.n.)

Arkaya uzanıp dirseğime dayandım, o da bir koluna yaslanmış oturuyordu. Ardında denizin o derin maviliği göğün mavisine karışmıştı. Tepemizdeki çam dallarının arasından hafifçe bir rüzgâr esip, ılık bir su akıntısı gibi tenimizi okşadı. Onun o yeni, asıl halini, ifadesindeki yalınlık ve ciddiyeti öncekilerden daha hoş bulmuştum. Evvelce eksik olan şeyin bu olduğunu kavradım: Bir sıradanlık, elde edilebilir hissi.

"Eee, geçen kasım ayında *Lysistrata*'yı sahnelediler."

"Önce öğretmenlik yapmaktan neden memnun olmadığını anlat bana."

"Sen memnun musun?"

"Hayır. Ya da sen karşıma çıkana kadar memnun değildim."

"Yalnızca... çok içimden gelerek yapmıyordum. Takmak zorunda olduğum oldukça ağırbaşlı bir maske gibi."

Gülümseyip, başımı öne doğru salladım. "*Lysistrata*."

"Okumuşsundur diye düşünmüştüm. Hayır mı? Neyse, orada Tony Hill adındaki zeki bir yapımcı ikimize de, yani June ile bana, başrol verdi. Ben sahnenin önünde durup, bazısı Yunanca olan replikleri okuyordum, June da hareketleri gerçekleştiriyordu. Buna dair... yazılar çıktı bazı gazetelerde ve tiyatro camiasından epeyce bir insan da gelip seyretti. Oyunu ama. Bizi değil."

Sepetine uzanıp bir paket sigara çıkardı. İkimizinkini de yaktım, devam etti.

"Bir gün, sezonun sonlarına doğru kulise bir adam geldi ve bize bir tiyatro menajeri olduğunu söyleyip, bizimle tanışmak isteyen biri olduğundan bahsetti. Bu kişi bir film yapımcısıydı." Kalkmış kaşlarıma bakıp güldü. "Ya öyle. Ve bu kişinin kim olduğu konusunda o kadar ketumdu ki, sözü uzatmaya değmeyecek kadar lüzumsuz ve aşikâr bir durummuş gibi görünmüştü bu bize. Derken iki gün sonra ikimize de kocaman buketler eşliğinde Claridge's'de öğlen yemeği için bir davetiye geldi, gönderen de–"

"Hiç zahmet etme. Kim olduğunu tahmin edebiliyorum."

Sıkkın bir edayla başını hafifçe öne eğdi. "Epey bir konuştuk bu meseleyi, sonra da –valla sırf eğlence olsun diye– kabul ettik." Durdu. "Gözlerimizi kamaştırmıştı galiba. Bu adamın şu berbat sahte-Hollywood tiplerinden biri olacağından nasıl da emindik. Gel gör ki karşımıza böyle bir... müthiş açık davranıyordu. Belli ki çok zengindi, tüm Avrupa'yla iş bağlantıları olduğunu söyledi bize. Kartını verdi, üzerinde İsviçre'de bir adres yazılıydı, ama esas olarak Fransa ve Yunanistan'da ya-

şadığını söyledi. Hatta Bourani ve adayı bile anlattı. Buradaki her şeyi. Olduğu gibi... mekân olarak yani."

"Geçmişinden bahsetmemiş miydi hiç?"

"İngilizcesine dair sorular sorduk. Bize gençken doktor olmak istediğini ve Londra'da tıp okuduğunu söyledi." Omuz silkti. "O zaman bize söylediği bir dolu şeyin göz boyama olduğunu biliyorum, yine de elimizdeki bütün verileri bir araya getirdiğimiz vakit gençliğinin büyük bir kısmını İngiltere'de geçirmiş olduğu ortaya çıkıyor. Belki de yatılı okulu bile orada okumuştur – geçen gün İngiliz okul sisteminden bahsederken pek bir alaycıydı. Bayağı içten konuşuyormuş gibi bir hali vardı." Sigarasını söndürdü. "Eminim hayatının belli bir döneminde paraya karşı gelmişti. Babasına da."

"Daha öğrenemediniz..."

"O ilk seferde. Kibarca sorduk. Ne söylediğini aynen hatırlıyorum. 'Babam dünyanın en sıkıcı adamıydı. Tüccar zihniyetli bir milyoner işte.' Hepsi buydu. Bundan daha öteye hiç geçemedik. Bir keresinde İskenderiye'de doğduğunu –Maurice'den bahsediyorum– söylemesinin haricinde. Orada zengin bir Yunan kolonisi vardır."

"Yani de Deukans hikâyesinin tam tersi, öyle mi?"

"Bunun hayatının bir döneminde Maurice'in aklını çelen bir durum olmuş olabileceğini sanıyorum. Kendine miras kalan serveti kullanabileceği bir yol."

"Ben de böyle görüyorum. Ama Claridge's'te neler olduğunu tam anlatmadın."

"Ortaya çıkan şuydu. Kendini yalnızca bir milyoner değil, kozmopolit bir kültür adamı olarak da göstereceğim diye bayağı uğraşıyordu. Bize Cambridge'de ne okuduğumuzu sordu – tabii böylelikle kendi okuduklarını ortaya koyma fırsatı doğdu ona. Sonra modern tiyatrodan konuşuldu, ki bunu da gayet iyi biliyordu belli ki. Avrupa'nın geriye kalanında neler olup bittiğinden bahsettik. Paris'te küçük bir deneysel tiyatroya destek olduğunu söyledi." Bir iç çekti. "Neyse işte. Uzun uzadıya kültürel dökümler alındı. Dahası, neden orada olduğumuzu merak ediyorduk. Nihayet June, hep yaptığı gibi, doğrudan girdi konuya. Bunun üzerine Lübnan'daki bir film şirketinin en büyük ortağı olduğunu açıkladı o da." Gri gözlerini kocaman açarak dikmişti üzerime. "Sonra. Hemen bu lafın üstüne. Damdan düşer gibi." Durdu. "Bu yaz bir filmde rol almamızı istedi."

"Ama siz mutlaka..."

"Aslına bakarsan, kıkır kıkır gülmemek için zor tutmuştuk kendimizi. Cidden başka bir şey teklif ediyor olmalı dedik – yani ilk anda şüphelendiğimiz şeyi. Ama sonra adam koşullardan bahsetmeye başladı." Yüzünde hâlâ bir şaşkınlık vardı. "Kontratı imzaladığımızda biner pound verecekti. Bin pound da iş bitince, dedi. Bir de harcamalar için her ay yüzer pound, ama baktık ki, hemen hemen hiç harcamamız olmuyor."

"Hey Allahım. Hiç para alabildiniz mi bari?"

"Kontratı imzaladığımızda aldığımız para var. Bir de harcamalar... mektupta gördün ya." Sanki onun paragöz olduğunu düşünmüşüm gibi başını yere eğip, kilimin saçaklarını düzeltti. "Buraya saplanıp kalmamızın esas nedenlerinden biri bu Nicholas. Çok abuk bir durum aslında. Bu parayı kazanmak için fazla bir şey yaptığımız söylenemez."

"Sözde filmin konusu ne olacaktı?"

"Burada Yunanistan'da çekilecekti. Birazdan anlatırım." Kararsız bir bakış yöneltti. "Siz de amma safmışsınız diye düşünme ama. Hemen evet dememiştik her şeye. Hatta tam tersiydi. Ama o kartlarını çok güzel oynadı. Neredeyse baba gibi davranıyordu. Tabii hemen karar veremedik, biraz araştırma yapmak, menajerimize danışmak istedik – ki o sıra öyle bir şeyimiz de yoktu aslında."

"Sonra?"

"Biraz daha düşünmek üzere, bir arabayla –kiralık bir Rolls Royce'tu bu arada– eve bırakıldık. Belsize Park'taki, bir kodesten farksız çatı katı dairemize yani. İki Külkedisi gibiydik. Öyle zekiydi ki, hiç şüphe uyandırıcı bir baskı kurmadı üzerimizde. Onu ee – iki üç kez daha gördük. Dışarı çıkardı bizi. Tiyatroya, operaya götürdü. İkimizle de yalnız kalmaya çalışmadı hiç. Bir dolu şeyi atlıyorum. Ama insanı etkilemek istediğinde nasıl olduğunu sen de bilirsin ya. Hayata dair her şeyi bildiği hissini verir insana."

"Başkaları ne düşündü? Arkadaşlarınız – şu yapımcı filan?"

"Çok dikkatli olmamız gerektiğini söylediler. Kendimize bir menajer bulduk. Maurice'i ya da Beyrut'taki film şirketini hiç duymamıştı daha önce. Ama sonra buldular izini. Arap piyasasına çerez filmler yapıyordu. Özellikle Irak ve Mısır'a. Aynen Maurice'in söylediği gibi yani. Bize Avrupa piyasasına açılmak istediklerinden söz etmişti. Bizim film bir vergi meselesinden dolayı sadece Lübnan şirketinin parasıyla çekilecekti."

"Adı neydi şirketin?"

"Polymus Film." Heceledi. "Film şirketlerinin adlarının olduğu rehberde var. İş rehberinde. Menajerimizin söylediği kadarıyla saygın ve oldukça başarılı bir şirketmiş. Bu da, tıpkı kontrat gibi – tamamen normal görünüyordu."

"Menajeri ayarlamış olabilir mi?"

Soluklandı. "Biz de düşündük bunu. Ama böyle bir şeye gerek yoktu bence. Galiba sebebi paraydı. Orada, bankada duruyordu işte. Para gerçek olmalıydı. Yani, bunun bir risk olduğunun biz de farkındaydık. Belki tek olsak yapamazdık. Ama iki kişi olunca." Kaşlarının altından, soru sorar gibi, buruk bir gülücük yöneltti. "Tüm bu anlattıklarıma inanıyor musun?"

"İnanmamalı mıyım?"

"Bana pek iyi anlatamıyormuşum gibi geliyor da."

"Gayet iyi gidiyorsun."

Ama böylesi aleni bir enayilik karşısındaki tepkimden hâlâ emin olamayarak bir bakış daha atıp, gözlerini aşağı devirdi.

"Bir şey daha var. Yunanistan. Klasik edebiyat okumuş biri olarak. hep buralara gelmek istemiştim. İkna oluşumun bir sebebi de buydu. Maurice her yeri gezmeye vaktimizin olacağını söyleyip duruyordu. Ama sözünü tutmadı. Şimdi burdayız işte, ama geri kalanı uzun bir tatilden farksız." Ödüllerinin benimkinden çok daha büyük olduğunu öğrenmemden dolayı yine utanır gibi oldu. "Muhteşem bir teknesi var. Prensesler gibi yaşıyoruz orada."

"Ya anneniz?"

"Ah Maurice onu da düşünmüştü. Bir gün bizi görmeye Londra'ya geldiğinde onunla tanışma konusunda ısrar etti. Centilmenliğiyle kadının başını döndürdü resmen." Yalancı bir hüzünle sırıttı. "Bir de parasıyla."

"O ne olup bittiğini biliyor mu?"

"Ona hâlâ prova yaptığımızı söylüyoruz. Onu endişelendirmek istemiyoruz." Suratını astı. "Ortalığı telaşa vermede üzerine yoktur."

"Ya film?"

"Theodoritis adında bir yazar tarafından kaleme alınmış olan bir Yunan halk hikâyesinden uyarlanmış – bu yazarın adını duymuş muydun daha önce? *Üç Yürek*?" Başımı iki yana salladım. "Anlaşılan hiç çevrilmemiş. Yirmilerin başında yazılmış. İki İngiliz kızla ilgili, bunlar Atina'daki İngiliz büyükelçisinin kızlarıymış, ama orijinalinde ikiz değiller ve Birinci Dünya Savaşı sırasında bir Yunan adasına tatile giderler ve–"

"Bir tanesinin adı Lily Montgomery olabilir mi acaba?"

"Hayır, dur biraz. Bu adaya gelirler. Burada Yunanlı bir yazarla tanışırlar – bir şair bu, tüberkülozlu, ölüm yolunda... ve sırasıyla ikisine de âşık oluyor ve onlar da ona âşık oluyor; herkes perişan oluyor ve sonu da – tahmin edersin işte. Aslında kulağa geldiği kadar aptalca değil. Belli bir dönemsel cazibesi var yani."

"Sen okudun mu bunu?"

"Anlayabildiğim kadarıyla. Oldukça kısa."

Yunanca konuştum. "*Xerete kala ta nea ellenika?*"

Benimkinden çok daha akıcı ve iyi aksanlı halk diliyle cevap verdi, modern Yunanca öğreniyormuş, ama eski dili bilmek sanılanın aksine pek fazla işe yaramıyormuş; sonra da dik dik yüzüme baktı. Saygıyla alnıma dokundum.

"Bize Londra'da da bir senaryo göstermişti."

"İngilizce mi?"

"İki versiyonunu da dağıtmak istediğini söyledi. Yunanca ve İngilizce. Her ikisine de dublaj yapılacaktı." Hafifçe omuz silkti. "Oynanabilir bir filmmiş gibi gelmişti. Oysa yalnızca şeytanca bir provaymış bu."

"Ama nasıl–"

"Dur bir dakika. Al sana biraz daha kanıt."

Çantasını karıştırdı, sonra arkasını döndü ve yüzlerimiz zıt yönlere bakar şekilde oturduk. Bir cüzdan çıkardı; içinden de iki tane gazete küpürü. Birinde, üstlerinde paltoları ve yün şapkalarıyla iki kız kardeşin Londra'daki bir caddede çekilmiş fotoğrafları vardı, gülüyorlardı. Baskısından hangi gazete olduğunu anlamıştım, ama altına gri renkli başlığı yapıştırılmıştı zaten: *Evening Standard, 8 Ocak, 1953*. Altındaki paragrafta şunlar yazıyordu:

ÇOK DA ZEKİLER!

Şanslı ikizler, June ve Julie (sağdaki) Holmes bu yaz Yunanistan'da çekilecek olan bir filmde rol alıyorlar. İkizlerin ikisi de Cambridge'den mezun, okulda pek çok oyunda rol almışlar ve sekiz dil konuşuyorlar. Bekâr erkeklere kötü haber: İkisi de henüz evlenmek istemiyor.

"Başlığı biz atmadık valla."

"Ben de öyle düşünmüştüm."

* Yeni Yunancayı iyi biliyor musunuz? (y.h.n.)

Diğer küpür *Sinema Dünyasından Haberler*'dendi. Bana az önce anlattıklarını Amerikanvari bir tarzda yineliyordu.

"Ah, yeri gelmişken, bu da annem." Cüzdanındaki bir fotoğrafı gösterdi; bir bahçede rahat bir sandalyede oturan kabarık saçlı bir kadın, yanında da bir spanyel vardı. Gözüm bir fotoğrafa daha ilişti ve onu da göstermesini istedim: Üzerinde spor bir gömlek olan, gergin ve zeki suratlı bir adam. Otuzlu yaşların başında gibiydi.

"Bu?.."

"Evet." Ekledi: "Oydu."

Fotoğrafı geri aldı. Mesafeli bir ifade yerleşmişti yüzüne, üzerine varmadım. Hemen kaldığı yerden devam etti.

"Bunun Maurice için müthiş bir kılıf olduğunu şimdi şimdi fark ediyoruz tabii. Eğer biz 1914'e dönüp, büyükelçinin iyi terbiye görmüş genç kızlarını oynayacaksak... gittik, saf saf davranış dersleri aldık. Kostüm provaları yapıldı. Bütün Lily kostümleri Londra'da dikildi. Sonra mayıs ayında çıktık geldik. Bizi Atina'da karşıladı ve ekibin geri kalanının ancak bir on beş gün sonra bir araya gelebileceğini söyledi. Bizi önceden hazırlamıştı zaten, bu yüzden şaşırmadık. Bizi bir tekne gezisine çıkardı. Rodos ve Girit'e gittik. *Arethusa*'yla. Kendi yatıyla yani."

"Buralara hiç getirmediği yatıyla mı?"

"Genelde Nauplia'da durur."

"Atina'da – onun evinde mi kaldınız?"

"Orada evi yok sanırım. Olmadığını söylüyor. Grande Bretagne'de kaldık."

"Ofis de mi yok?"

"Biliyorum." Kendini suçlar gibi dudaklarını büzdü. "Ama bize yalnızca dış çekimlerin burada yapılacağı söylenmişti. Bunun dışındakilerse Beyrut'ta olacaktı. Bize set çizimlerini filan gösterdi." Duraksadı. "Bizim için yepyeni bir dünyaydı bu Nicholas. O kadar acemi ve hevesli olmasaydık bunlar olmazdı. Ayrıca bizi iki kişiyle tanıştırdı. Dediğine göre, Yunanlı aktör şairi oynayacaktı. Bir de yönetmen vardı. O da Yunanlıydı. Hep beraber yemek yedik... Aslında ikisi de iyi tiplerdi. Epeyce filmden konuşuldu."

"Onları kontrol etmediniz mi?"

"Yalnızca birkaç gece kaldık orada –sonra Maurice'le yata geçtik. Doğrudan buraya geleceklerdi onlar da."

"Ama asla gelmediler."

* Yunan mitolojisinde, Artemis'in çevresindeki avcı kızlardan biri. (ç.n.)

"Onları bir daha hiç görmedik." Eteğinin kenarından sarkan bir ipi çekti. "Aslına bakarsan film çekiminin etrafa duyurulmamasının tuhaf olduğunu biz de düşünmüştük, ama buna bir sebep bile bulmuşlardı. Dediklerine göre, burada eğer bir film çekeceğini söyleyecek olursan yüzlerce insan, kendisine de bir iş çıkar umuduyla rahat bırakmazmış."

Bunu bir tesadüf sonucu ben de öğrenmiş bulunuyordum. Üç ay kadar önce bir Yunan film ekibi Hydra Adası'nda çekimdeydi. Okuldan iki tane hademe kendilerine bir iş verilir umuduyla buraya kaçmışlardı. Birkaç günlüğüne ufak çapta bir skandal olmuştu bu da okulda. Julie'ye söylemedim, ama zihnimde bu bilgiyle gülümsedim.

"Sonra buraya geldiniz."

"Evet, çok hoş bir gezinin ardından. İşte bütün delilik de o zaman başladı. Daha kırk sekiz saat bile olmamıştı ki, Maurice'de hafiften bir değişiklik olduğunu fark ettik. Yat gezisinden dolayı pek çok açıdan kendimizi ona daha yakın hissediyorduk... 1943'ten beri babasız olmaktan dolayı özlediğimiz bir duyguydu bu galiba. Onun yerini tutamazdı belki, ama bir nevi masalsı amca bulmak gibiydi bu. O kadar zaman onunla yalnız kalınca ona güvenebileceğimizi anlamıştık. Ve beraber harika akşamlar geçirdik. Muazzam tartışmalar. Hayata, aşka, edebiyata, tiyatroya... her şeye dair. Geçmişini öğrenmeye kalkıştığımız zamanların dışında tabii, o zaman bir tür perde çekiliveriyordu aramıza. Nasıl olduğunu bilirsin sen de. Yalnızca geçmişe dönüp bakınca görülüyor bazı şeyler. Nasıl desem – yatta her şey öyle hoştu ki. Derken aniden burada sahibimizmiş gibi davranmaya başladı. Nedense artık onun konukları değildik."

Yeniden gözlerimi aradı, ihtiyarın herhangi bir yönünden hoşlandığı için onu kınamış olabileceğimi düşünüyordu sanki. Bir dirseğinin üzerine dayanmış, sesi de alçalmıştı. Ara ara, meltemin yanağına getirdiği saçlarını arkaya atıyordu.

"Bu duyguyu iyi biliyorum."

"İlk başta... köyü görmek istedik. Ama o hayır dedi, filmi mümkün olduğunca sessiz sedasız çekmek istiyordu. Ama çok fazla sessizdi. Kimseler yoktu, ne bir jeneratör, ne ışık, ne kömürlü ışık yayı, gerekli olan hiçbir şey yoktu. Yapım ekibi de yoktu. Ve hep bir, Maurice'in bizi izlediği hissi. Gülüşünde değişen bir şeyler vardı. Sanki bizim bilmediğimiz bir şeyi biliyor ve artık saklama gereği duymuyormuş gibi."

"Gayet iyi biliyorum bu gülüşü."

"Buradaki ikinci öğleden sonramızdı. June –ben uyuyordum o sırada– yürüyüşe çıkmak istemiş. Kapıya gitmiş ve birden şu sessiz zenci –ki daha önce hiç görmemiştik onu– karşısına çıkıp, onu durdurmuş. Kapıdan geçmesine izin vermemiş, hiç cevap da vermemiş ona. Tabii June donmuş kalmış. Sonra hemen eve dönmüş. Gelir gelmez doğruca Maurice'in yanına attık kendimizi." Gözleri tatsızca benimkilere takıldı bir an. "O zaman bize anlattı işte." Başını kilime çevirdi. "Olduğu gibi değil ama. Bizim ne kadar şey olduğumuz... çok açıktı. Bizi bir tür ahlâki sorgulamadan geçirdi. Hiç uygunsuz bir davranışta bulunmuş muydu bize, finansal anlamda kontratta yazılı olan bütün şartları yerine getirmemiş miydi, yatta kurduğumuz ilişki... falan filan. Derken itiraf etti. Evet, bize film konusunda doğruyu söylememişti, ama söyledikleri tamamen de yalan değildi. İşini iyi bilen ve parlak zekâlı –onun tabiriyle– iki genç aktrisin yardımına ihtiyacı vardı. Lütfen onu dinlemeliydik. Dedi ki, eğer beni dinledikten sonra yine de ikna olmazsanız, yemin ederim..."

"Gidebilirsiniz."

Başıyla onayladı. "Böylece onu dinleme gafletinde bulunduk. Sonuçta saatlerce sürdü bu. Ana fikir, tiyatroyla ilgili olmasına rağmen –sahiden Lübnan'daki film şirketinin sahibiydi– doktorluğu bize gösterdiğinden çok daha fazlaydı. Uzmanlığı da psikiyatriydi. Jung'un öğrencisi olduğunu bile söyledi."

"Bana da söyledi bunu."

"Jung hakkında çok az şey biliyorum. Sen ne düşünmüşt..."

"O zaman ikna olmuştum."

"Biz de öyle. Sonunda, istemeye istemeye inandık. Ama o gün. Yarı sanat, yarı bilimden ibaret yeni bir dünyaya açılmasına yardım etmemiz üzerine konuştu durdu. Eşsiz bir psikolojik ve felsefi macera olacaktı bu. İnsan bilinçaltına sıra dışı bir seyahate dönüşebilecek bir şeydi. Böyle terimler kullandı hep. Bütün bu güzel sözlerin ardında yatanın ne olduğunu biz de merak ediyorduk elbette – ve bizden tam olarak ne beklediğini de. Derken ilk defa senden söz etti. İkimizin de *Üç Yürek*'in orijinalinde yer alanlara benzer roller oynayacağı bir durum yaratmak istiyordu. Ve sen de, farkına varmadan Yunan şairi oynayacaktın."

"Hay Allah, siz ne kadar–"

Başını öne eğip, bir an uzaklara baktı, anlatacak kelime bulamıyordu. "Nicholas, neye uğradığımızı şaşırmıştık. Ve bir şekilde... bilmiyorum, hep böyleydi galiba. Gerçek tiyatrocular sahnede değilken genel-

de oldukça salak ve yüzeyseldirler ya. Ve Maurice... June'un kendi aşağılanmış hissedişiyle ilgili ona söylediği bir şeyi hatırlıyorum. Nasıl olur da sırf bu kadar parası var diye insanları satın alabileceğini düşünürdü? Maurice'i ilk defa o kadar sarsılmış görüyordum. Kırılmış. Uzun bir söylev çekti ve zenginliği yüzünden duyduğu suçluluk duygusu konusundaki içtenliğini anladım hemen. Asıl tutkusu insan bilgisini öğrenip genişletmekti. Tek düşü epeydir var olan teorisini hayata geçirmek, bunun bir bencillik, saçma sapan bir geçici heves olmadığını ortaya koymaktı... Bu açıdan içtenliği de oldukça etkileyiciydi aslında. Sonunda June bile sus pus olmuştu."

"Herhalde teorisinin ne olduğunu sormuşsunuzdur ona."

"Defalarca hem de. Ama o hep aynı şeyi söylüyordu. Eğer bunu bilirsek deneyin saflığını bozmuş olacaktık. Bunlar gene onun sözleri. Hiç görmediğimiz kadar analojiye boğdu bizi. Bu bir bakıma Stanislavski yönteminin fantastik bir uzantısı olacaktı. 'Gerçek'ten daha gerçek olan gerçekler doğaçlamak. Sen, alternatiflerle dolu bir ormanın içindeki –hoş, bu alternatifler de kendini bilmiyor ya... onlar bizdik çünkü... Kendi alternatiflerinin gerçekten ne anlama geldiğinden habersiz tipler yani– gizemli bir sesin, daha doğrusu pek çok sesin peşindeki adam olacaktın. Bir başka paralel ise bir oyundu, ama yazarı ya da seyircisi olmayan, yalnızca oyunculardan ibaret bir oyun."

"Peki sonunda – o zaman ne olduğu açıklanacak mı?"

"Daha en baştan bunun sözünü verdi."

"Ben de dahil miyim bu söze acaba?"

"Senin gerçekten ne hissettiğini ve düşündüğünü öğrenmeye can atıyordur. Ne de olsa merkezde sen varsın. Esas kobay."

"Belli ki sizi o gün kafalamış."

"Kafa kafaya verip bütün gece konuştuk June'la. Bir an tamam diyip, sonra yok olmaz diyorduk. Sonunda June küçük bir test yapmaya karar verdi ona. Ertesi sabah Maurice'in yanına indiğimizde eve dönmek istediğimizi söyledik, hem de en kısa zamanda. Epeyce ikna etmeye çalıştı bizi, ama çok kararlıydık. Sonunda peki dedi, Nauplia'dan yatını getirtip, bizi Atina'ya gönderecekti. Ama biz hayır dedik. Hemen bugün gideceğiz. Atina'ya giden vapura yetişmek istiyoruz."

"Gitmenize izin verdi mi peki?"

"Eşyalarımızı topladık, bizi ve bavullarımızı alıp tekneyle adanın diğer tarafına götürdü. Sesi soluğu çıkmıyordu, tek söz etmedi. Bense o gün ışığını ve etrafımızı saran her şeyi yitirmekte olduğumuzdan başka

bir şey düşünemiyordum. Kasvetli yaşlı Londra. Vapura yüz metre falan kalmıştı ki, June'a baktım..."

"Ve elmadan bir ısırık aldınız." Başıyla onayladı. "Parasını geri istemiş miydi peki?"

"Hayır. Bir de bu var bak. Ve öyle çok sevindi ki. Bizi hiç suçlamadı da." Bir iç çekti. "Bunun yaptığı seçimin ne kadar doğru olduğunu kanıtladığını söyledi sadece."

Julie tüm bunları anlatırken geçmişe, Conchis'in en azından üç yazdır kendini bu "epeydir var olan teorisi"ne ya da işte her neyse ona adadığı konusuna değinsin diye bekledim durdum. Ama çenemi tuttum. Julie ise şüpheci yaklaşımımı sürdürdüğümü hissetmişti belki de.

"Dün geceki hikâye mesela. Seidevarre'le ilgili olan. Bence bir ipucuydu bu. Gizemin hayatımızdaki yeri. Ne olup bittiğinden emin olamamak. Hiçbir şeyin kesin olmadığı bir dünya. Onun da burada yaratmaya çalıştığı bu işte."

"Kendisi de Tanrı rolünde."

"Ama kibirinden değil. Sırf zihinsel merakından. Bir hipotez gibi düşün. Nasıl tepki vereceğimizi görmek için. Ve tek tür bir tanrı da değil. Pek çoğunu içeriyor."

"Bana da her şeyi yönetenin şans olduğunu söyleyip duruyor. Ama insan bile bile de şans eseri Tanrı gibi davranamaz ya."

"Bence asıl istediği bunu görmemizi sağlamak," dedi Julie ve ekledi: "Bazen bunun şakasını bile yapıyor. Sen ortaya çıktığından beri onu çok daha az görüyoruz. Daha çok olan biteni konuşmak için. Sanki geri çekilmiş gibi. Kendi de söylüyor. Tanrıya soru sormak olmaz."

Eğik başına, bedeninin çizgisine, yakınlığına baktım uzun uzun; ve Conchis'in şansa dair kuşkumu cevaplayan sesini duyar gibi oldum. O zaman neden burada bu kızlasın şimdi? Ya da, onunla burada olduğun sürece bunun bir önemi var mı?

"June Maurice'in, sana benim hakkımda sorular sorduğunu söyledi," dedim.

Gözleri bir an için göğe çevrildi. "Ah bilsen neler soruyor. Yalnızca sen değilsin mesele. Ne hissediyorum? Sana inanıyor muyum?.. Hatta onun, yani Maurice'in zihninde ne olup bittiğini biliyormuyum? Tahmin bile edemezsin."

"Benim oyuncu olmadığım çok bellidir herhalde."

"Hiç de öyle değildi. Senin müthiş olduğunu düşünmüştüm. Rol yapamayan birini oynuyordun sanki." Dönüp yüzüstü uzandı ve başını ba-

na çevirdi. "Bize verdiği ilk rolün –yani senin kafanı karıştırma numaralarının– hileli olduğunu anlayalı epey oluyor. Senaryoya göre seni aldatıyoruz. Ama sonuçta bu aldatma işi bizi daha da çok aldatıyor."

"Senaryo ne?"

"'Senaryo' işin şakası. Aşağı yukarı ne zaman belirip kaybolacağımızı –sahneye giriş çıkış gibi düşün– söylüyor. Ne türden bir hava yaratacağımızı. Bazen de repliklerimizi."

"Dün geceki şu teolojik konuşmada olduğu gibi mi?"

"Evet. Bunu söylememi o istemişti." Özür diler tarzda bir bakış yöneltti. "Ve birazcık da inanıyorum aslında."

"Ama bunun dışındakiler doğaçlama mı?"

"Hep, işler planlandığı gibi gitmese de önemli değil diyor. Mühim olan ana temayı korumamızmış." Sonra ekledi: "Role bürünmeyle ilgili bir de tüm bunlar. İnsanlar anlamadıkları bir durum karşısında nasıl davranırlar? Dedim sana. İşin bir kısmı da buymuş."

"Bir şey çok açık. Aramıza her türlü engeli koyduğunu düşünmemizi istiyor. Sonra da bunları yıkmamız için bütün bu olanakları veriyor elimize."

"Öncelikle, seni bana âşık etmek gibi bir durum konuşulmadı hiç, ta 1915'te yaşanan türde bir ilişkinin haricinde. Sonra o ikinci hafta benim 1915'teki sahte halimle senin 1953'teki asıl halin arasında bir uzlaşma sağlamam gerektiğine ikna etti beni. Eğer beni öpmek istersen ne yapacağımı sordu." Omuz silkti. "Sahnede erkeklerle öpüşmüştüm daha önce. Sonunda, eğer illa gerekiyorsa, tamam dedim. O ikinci pazar karar verememiştim daha. O berbat sahneyi oynama sebebim de buydu."

"Güzel bir sahneydi."

"Seninle o ilk diyalog. Feci *trac* vardı. Gerçek sahnede hissettiklerimin çok daha beteriydi."

"Ama seni öpmeme yol açmak için zorladın kendini."

"Yalnızca öyle yapmam gerektiğini düşündüğüm için." Yay gibi kıvrılmış sırtının kıvrımını takip ettim. Mavi çoraplı ayaklarından tekini havaya kaldırmış, çenesi ellerinin arasında, gözlerini benden kaçırıyordu. "Bence bu onun için matematiksel bir önerme gibi. Hepimizin birer x oluşu ve bizleri denkleminde istediği yere yerleştirebilmesi dışında." Kısa bir sessizlik oldu. "Dürüst davranmıyorum. Seninle öpüşmenin nasıl bir şey olacağını bilmek istedim."

"O kadar aleyhte propagandaya rağmen hem de."

* (Fr.) Çekingenlik, korku. (y.h.n.)

"O cumartesi öğleden sonrasına kadar yoktu böyle bir şey. Öte yandan seninle duygusal bir ilişkiye girmemem gerektiğini söylemişti hep."

Gözleri kilime takıldı. Sarı bir kelebek bir süre tepemizde uçuştuktan sonra süzülüp gitti.

"Sebebini söyledi mi?"

"Evet. Bir gün seni kendimden... uzaklaştırmak isteyebilirmişim." Gözlerini yere dikti. "Çünkü June'dan etkilenmeye başlaman gerekecek. Olay dönüp dolaşıp o saçma sapan *Üç Yürek* meselesine geliyor hep. Şairin duyguları diğer tarafa kayıyor. Kardeşlerden biri havai, diğeriyse ona ayrılık acısı içindeyken bulaşıyor... bilirsin işte." Ve ekledi: "Sürekli seni zor duruma sokmaya çalışıyor. İkimize karşı. Sanki böylesi berbat bir tilkiyi ortaya sürdüğü için tazılardan özür diler gibi. Ve bu alenen saçma bir şey. Özellikle de bütün avlanmayı sen yapmışken." Başını yukarı kaldırdı. "Ben Lily'yi oynarken bana yaptığı o konuşmayı hatırlıyor musun, hani senin şiirsellikten uzak oluşunla ilgili söylediklerini? Mizahtan ve işte diğer şeylerden yoksun oluşun falan. Eminim bu laflar sana olduğu kadar banaydı da."

"Peki bizi neden bir araya getiriyor öyleyse?"

Bir an sesini çıkarmadı. "*Üç Yürek* hikâyesinin herhangi bir anlamı olduğunu sanmıyorum. Ama bundan çok daha büyük bir edebi eserin olabilir." Bana biraz tahmin süresi bıraktıktan sonra mırıldandı, "Dün öğleden sonra, oynadığım o küçük sahnenin ardından. Bir keresinde başka bir büyücü de bir genç adamı odun kesmeye yollamıştı."

"Atlamışım bak bunu. Prospero ve Ferdinand."

"Sana okuduğum dizeler."

"Buraya ilk geldiğimde Conchis de bahsetmişti bundan. Ben daha sizin varlığınızdan bile haberdar değilken." Gözlerini benden kaçırdığını fark ettim. *Fırtına*'nın nasıl sona erdiğini düşününce nedenini anlamak hiç de zor değildi. "Nereden bilecekti ki biz böyle..." diye mırıldandım.

"Biliyorum. Sırf şeyden bu..." Başını iki yana salladı. "Ben verebilmesi için onunum." Ve ekledi: "Sen değil."

"Ve kesinlikle bir Caliban'ı var."

Bir iç çekti. "Biliyorum."

"Bu da bana şeyi hatırlattı. Sizin saklanma yerinizi."

"Nicholas, orayı gösteremem sana. Eğer bizi izliyorlarsa görürler."

"Buraya yakın mı?"

"Evet."

"En azından nerede olduğunu söyleyebilirsin bana." Şimdi farklı bir

şekilde utanmış gibiydi; yine gözlerini kaçırdı. "Ya bir gün başınız derde girerse."

Gülümsedi. "Eğer ölümden daha beter bir yazgı için buraya getirilmiş olsaydık... şimdiye kadar başımıza gelmiş olurdu bence."

"Ama neden öğrenemiyorum? Söz vermiştin hani."

"Sözüm söz. Ama şimdi değil lütfen." Sesimdeki sertliği fark etmiş olmalıydı ki uzanıp elime dokundu. "Özür dilerim. Şu son bir saat içinde Maurice'e vermiş olduğum o kadar çok sözü bozdum ki, hiç değilse birini tutayım diyorum."

"Bu kadar önemli mi?"

"Hiç değil. Yalnızca bir gün seni bununla şaşırtmak istediğini söylüyor. Nasıl, bilmiyorum ama."

Şaşırmıştım, yine de bir bakıma anlattığı hikâyeye ek bir kanıt, bunu doğrulayan bir zıtlıktı bu. Yalancıların sessizlikten nefret ettiklerini bilerek, onu sınamak için, kısa bir süre sessiz kaldım. Ama sınavı geçti.

"Buradaki diğer insanlarla konuştunuz mu?"

"Konuşacak kimse görmedik biz hiç. Maria var, ama o umutsuz vaka. Joe'nun ağzından laf almak kadar zor onu konuşturmak."

"Peki ya yat tayfası?"

"Yalnızca Yunanlılar var. Burada neler döndüğünü bildiklerini sanmıyorum." Birden, "Sizin okulda bir casus olduğundan şüphelendiğimizi söyledi mi June sana?" diye sordu.

"Kimmiş?"

"Maurice bir gün bize senin okuldaki diğer hocalarla çok mesafeli olduğunu söyledi. Senden pek hazzetmiyorlarmış."

Hemen aklıma Demetriades geldi; böyle doğuştan dedikoducu birinin Bourani ziyaretlerimden haberdar olup da bunu bu kadar gizli tutması tuhaftı zaten. Dahası mesafeli olduğum doğruydu. Öğretmenler odasının dışında görüştüğüm tek hoca oydu. Alison konusunda ona yalan söylediğimi hatırlayıp –kurnazlıktan değil, pis şakalarından sakınmak içindi bu– birden ferahladığımı hissettim.

"Bunun kim olduğunu tahmin edebiliyorum."

"Maurice'in dayanamadığım bir yönü bu. Bütün bu casusluk işleri falan. Yatında bir sine-kamerası var. Teleobjektifi olan. Güya kuşlara bakmak içinmiş."

"Şu adi ihtiyarı bir elime geçirirsem..."

"O aleti burada görmedim hiç. Bence onun bin bir türlü numaralarından biri bu da."

Onu izledim, kafasında bir çelişki vardı belli ki, bir kararsızlık, bir süredir konuştuğumuz şeylerin çoğuna ters düşen ve tatlı diliyle ağzımdan almaya çalıştığı bir itiraf belki. Bir önceki gece kardeşinin onunla ilgili söylediklerini hatırlayıp, bir tahminde bulundum.

"Her şeye rağmen devam etmek istiyor musun?"

Başını iki yana salladı. "Bilmiyorum Nicholas. Bugün, şimdi, evet. Ama yarın, muhtemelen hayır. Daha önce hiç böyle bir şey gelmemişti başıma. İçimden bir ses, bundan vazgeçecek olursak, bir daha asla böyle bir şeyi yaşayamayacağımızı söylüyor. Sen de böyle hissediyor musun?"

Gözlerini buldum, uygun bir andı sanki. Son bir sınav daha uyguladım hemen.

"Pek değil. Benzeri şeylerin bu yıla kadar en az iki kez daha olduğunu bildiğim için herhalde."

Öyle şaşırmıştı ki anlamadı önce. Gözleri soluk gülüşüme takıldı bir süre, sonra doğrulup, topuklarının üzerine oturdu.

"Yani sen... bu senin ilk..."

Belirgin şekilde dağılmıştı. İncinmiş ve yitik gözlerini suçlar gibi doğrulttu benimkilere.

"Benden önceki iki öğretmen."

Hâlâ anlamamıştı. "Söylediler mi sana? Hep biliyor muydun?"

"Yalnızca geçen sene burada tuhaf şeyler olduğunu biliyorum. Ve ondan önceki sene de." Bunu nasıl öğrendiğimi ve ne kadar az bildiğimi anlattım; ve ihtiyarın itiraf ettiğini de. Yine nasıl tepki gösterecek diye baktım. "Ayrıca ikinizin de daha önce burada olduğunu söyledi. Onlarla tanıştığınızı da."

Öfkeyle gözlerini üzerime dikti. "Ama biz buraya hiç ayak..."

"Biliyorum."

Yan dönüp denize baktı. "Ah bu adam inanılmaz biri." Sonra tekrar gözlerini bana doğrulttu. "Öyleyse sen hep bizim–"

"O kadar da değil. Conchis'in bir konuda yalan söylediğini biliyordum." Mitford'u ve güya Julie'ye âşık olduğu hikâyesini anlattım ona. Sorular sordu, en ufak ayrıntısına kadar bilmek istiyordu.

"Sen şimdi onlara ne olduğunu gerçekten bilmiyor musun?"

"Okulda kimseye anlatmamışlar kesinlikle. Mitford bir tek bu ipucunu vermişti bana. Ona bir mektup yazdım. Daha cevap gelmedi."

Son kez gözlerimin içine baktıktan sonra başını yere eğdi. "Sonunun çok da kötü olmadığını ortaya koyuyor sanırım bu."

"Ben de kendi kendime böyle söylüyorum hep."

"Ne acayip."

"Ona söylemesen iyi olur."

"Hayır, tabii ki söylemem." Biraz sonra başını kaldırıp burukça gülümsedi. "Belki de elinde sonsuz sayıda ikiz kardeş mevcuttur, ne dersin?"

"Sizin gibisi yoktur. O bile bulamaz."

Hiçbir belirsizlik taşımayan gözlerimden alıp yere çevirdi bakışlarını.

"Sence ne yapmamız gerekiyor?"

"Ne zaman dönmesi bekleniyor? Ya da dönmüş gibi yapması?"

"Bu akşam. Daha doğrusu bize dün böyle söylemişti."

"İlginç bir görüşme olacağa benziyor."

"Beceriksizliğimden dolayı işten kovulabilirim."

Tatlı bir sesle, "Sana iş bulurum ben," dedim.

Kısa bir sessizlik oldu, sonra gözlerimi buldu. Elimi uzattım, buna da karşılık verdi; kendime doğru çektim onu ve aramız bir parça aralık, yan yana uzandık. Parmağımla yüzündeki çizgileri takip ettim... kapamış olduğu gözlerini, ucuna doğru burnunu, sonra da ağzının çevresini. Parmağımı öptü. Kendime biraz daha yaklaştırıp dudaklarından öptüm. Karşılık vermişti vermesine, ama ben yine de bir tutukluk hissediyordum; hem isteyip hem de istememe hali. Biraz uzaklaştık, gözlerimi yüzüne diktim. Kendi kendime dedim ki, işte asla bıkmayacağım sonsuz bir arzu kaynağı, koruma isteği uyandıran bir yüz; dahası, fiziksel ya da psikolojik hiçbir kusur barındırmıyor. Gözlerini açıp yumuşacık, ama bir o kadar da suskun bir gülüş yöneltti.

"Ne düşünüyorsun?"

"Ne kadar güzel olduğunu."

"Gerçekten arkadaşınla Atina'da buluşmadın mı?"

"Buluşmuş olsaydık kıskanır mıydın?"

"Evet."

"O zaman buluşmadık."

"Bahse girerim buluştun onunla."

"Gerçekten. Ayarlayamadı."

"Yoksa sen buluşmak istiyordun yani?"

"Sırf sersem hayvanlara duyulan türde bir sevecenlikten. Yalnızca yürümediğini söylemek için. Gönlümü bir cadıya kaptırdım çünkü."

"Cadı mı dedin?"

Elini kaldırıp öptüm, sonra da yarasını.

"Nasıl oldu bu?"

Bileğini kaldırıp baktı. "On yaşındayken. Saklambaç oynarken." Kendiyle dalga geçercesine, telaşlı bir ördek gibi yaptı ağzını. "İyi bir ders olmuştu bu bana. Bahçedeki barakaya saklanmıştım ve ucunda böyle kanca gibi bir şey olan bir sopaya çarptım... ve kendimi korumak için kolumu kaldırdım." Nasıl yaptığını gösterdi. "Bir tırpandı."

"Yazık sana." Tekrar bileğini öptüm, sonra bir kez daha kendime çektim onu ve çok geçmeden ağzını öpmeyi bırakıp, gözlerine, boynuna, boğazına ve göğüslerinin hemen yukarısında, elbisesinin açıkta bıraktığı kavise kaydım; sonra tekrar ağzını buldum. Birbirimizin gözlerinin içine baktık. Onunkilerde hâlâ bir kararsızlık olsa da bir erime söz konusuydu. Birden gözleri kapandı ve ağzı benimkine uzandı; sanki dudaklarıyla, kelimelerle olduğundan daha iyi konuşabilirdi artık. Fakat biz tam, birleşmiş dudaklarımız ve sımsıkı kenetlenmiş bedenlerimizin haricinde her şeyden habersiz birbirimizin içinde eriyip yitmeye hazırlanırken, bir şey bizi durdurdu.

Evden gelen bir çan sesiydi bu, monoton bir şekilde, düzenli aralıklarla çalıyordu, ama tehlike zili gibi ısrarcıydı. Doğrulup suçlu suçlu etrafa bakındık: Görünürde kimse yoktu. Julie kol saatime bakmak için elimi kaldırdı.

"Muhtemelen June'dur. Öğle yemeği."

Eğilip başını öptüm. "Burada kalmayı tercih ederim."

"O da hemen gelip bakar bize." Tatsızca bir bakış attı bana. "Çoğu erkek onu benden daha çekici bulur."

"Öyleyse o çoğu erkek salakmış."

Çan sesi kesildi. Elim hâlâ elindeydi ve yan yana otururken bunu inceledi. "Belki de onun benden daha kolay verdiği bir şeyi istediklerinden."

"Her kızın verebileceği bir şey bu." Sanki benden ayrı duran bir nesneymişçesine, gözleri hâlâ ellerimdeydi. "Şu adama vermiş miydin bu şeyi peki sen?"

"Denedim."

"Sorun neydi?"

Sanki fazlasıyla karışık bir meseleymiş gibi başını iki yana salladı. Ama sonra, "Bakire falan değilim Nicholas. Sorun bu değil."

"Yeniden incinmek mi?"

"Yeniden... kullanılmak."

"Nasıl kullanıyordu seni?"

Çan tekrar çalmaya başladı. Başını kaldırıp gülümsedi. "Uzun bir hikâye bu. Şimdi olmaz."

Çabucak öptü beni, sonra kalkıp sepetini aldı, ben de o sırada kilimi katlayıp kolumun üzerine yerleştirdim. Tekrar evin yoluna düştük. Daha yeni çamların arasına dalmıştık ki, gözüm doğu yönünde bir harekete takıldı: Yetmiş seksen metre ötede, birbirine girmiş alçak dalların ardında görünmesiyle kaybolması bir olan siyah bir figür. Adamı güç bela gördüm, ama deviniminden o olduğu çok belliydi.

"İzleniyoruz. Şu Joe var ya."

Durmadık, ama uzağımda bir yerlere bakıyordu. "Bu konuda yapabileceğimiz bir şey yok. Onu görmezden gelmek dışında."

Ama arkamızdaki ağaçların arasına gizlenen bir çift gözün varlığı görmezden gelinecek gibi değildi. Buradan sonrasını bilinçli şekilde birbirimizden ayrı; neredeyse suçluluk duygusu içerisinde yürüdük. Bir yanımla hor gördüğüm bir suçluluktu bu, ne de olsa yanımdaki gerçek kızı tanıdıkça, bizi birbirimizden uzaklaştıran durum da daha yapaylaşıyordu; gelgelelim diğer yanım, yani ebedi oyuncu-çocuk halim bunu hoş görüyordu. Tüm bu danışıklı dövüşte erotik bir şey vardı. Belki de biliçaltımın ormanında bundan daha sahici bir suçluluğu biliyor, bundan daha derine gizlenmiş bir çift göz hatırlıyor olmam gerekiyordu; belki de; dıştan görünen tüm o kayıtsızlığıma rağmen bunları biliyor, üstelik keyif alıyordum. Bundan epeyce sonra neden bazı erkeklerin, araba yarışçılarının ve buna benzer tiplerin hız tutkunu olduklarını kavradım. Bunlar ölümü asla ileride görmeyen, ebediyen geride bırakanlardı: Durup düşündükleri her an.

47 Sütunlu alana yaklaştığımızda, üzerinde kiremit rengi bir gömlek olan çıplak bacaklı bir figür oturduğu güneşli basamaklardan doğruldu.

"Ben de siz gelmeden başlayacaktım artık. Acıktım."

Gömleğinin düğmelerini iliklememişti ve alttan lacivert bikinisi görünüyordu. O zamanın yeni modasıydı ve bu sözcük de yeni yeni kullanılmaya başlanmıştı: Aslında bu, bir gazetede fotoğrafı haricinde gördüğüm ilk bikiniydi ve beni adamakıllı sarsmıştı... Çıplak göbek, ince

bacaklar, altın rengi bronz bir ten ve bir çift neşeli sorgulayıcı göz. Julie'nin bu Akdeniz tanrıçasına suratını ekşittiğini yakaladım, o ise kocaman bir gülüşle karşılık verdi. Kemerlerin altındaki gölgelik alana kurulmuş olan sofraya doğru peşinden giderken aklıma *Üç Yürek* hikâyesi geldi... ama kendimi bu düşünceye daha fazla kaptırmadan kafamdan attım. June sütunluğun köşesine gidip Maria'ya seslendikten sonra kardeşine döndü.

"Yatla ilgili bir şey söylemeye çalışıyordu. Anlayamadım bir türlü."

Oturduk ve Maria belirdi. Julie'ye bir şeyler söyledi. Az çok ben de anladım dediklerini. Yat, kızları almak üzere saat beşte varacakmış. Hermes Maria'yı bir geceliğine köye götürmek için geliyormuş. Orada dışçiye gitmesi lazımmış. Evin kapıları kilitleneceği için "genç bey" okula dönmeliydi. Julie'nin yatın nereye gittiğini sorduğunu duydum. *Then xero, despoina*. Bilmiyorum, küçük hanım. Verdiği mesajın özü buymuşcasına tekrar etti, Saat beşte? Sonra da her zamanki gibi çabucak başını eğip, yeniden kulübesine yöneldi.

Julie June için tercüme etti.

"Bu planlı değil miydi?" dedim.

"Ben burada kalacağımızı sanmıştım." Kuşkulu bir şekilde kardeşine baktı, o ise gözlerini bana çevirip sonra tatsızca, soru sorar gibi tekrar Julie'ye döndü.

"Ona güveniyor muyuz? O bize güveniyor mu?"

"Evet."

June hafifçe sırıttı. "Öyleyse aramıza hoşgeldin Pip."*

Yardım dileyen gözlerle Julie'ye baktım. "Oxford'da İngiliz Edebiyatı okuduğunu sanıyordum."

Birden aramızda yeniden belli belirsiz bir kuşku uyandı. Silkinip, derin bir nefes aldım. "Bütün bu edebi göndermeler falan." Gülümsedim. "Bayan Havisham da çıkacak mı ortaya?"

"Ve Estella."*

Başımı birinden diğerine çevirdim. "Ciddi olamazsınız."

"Yalnızca küçük bir şaka aramızda."

Julie gözlerini kız kardeşine çevirdi hemen. "*Senin* küçük şakan."

June bana döndü. "Maurice'i de katmak istedim, ama işe yaramadı." Dirseklerini masaya dayadı. "Aman neyse. Anlatın bakalım, ne gibi büyük sonuçlara vardınız."

* Pip, Bayan Havisham ve Estella, *Büyük Umutlar*da (Charles Dickens) yer alan karakterler. (ç.n.)

"Nicholas garip bir şey anlattı bana."

Verecekleri tepkiyi ölçmek için bir sınav şansı daha verilmişti; gerçi June ihtiyarın ikiyüzlülüğünün ortaya çıkmasıyla eğlenmekten çok öfkelenmiş olsa da, ben bir kez daha ikna olmuştum. Her şeyi en baştan konuşurken, June'un doğum saati itibariyle daha büyük olduğunu keşfetmiştim (aslında isimlerinden daha önce çıkarabilirdim bunu). Diğer yönlerden de daha büyük gibi duruyordu. Julie'ye karşı bir korumacılık sezmiştim onda, daha açık ve erkekler konusunda daha tecrübeli olmasından kaynaklanıyordu bu. Maskeli oyundaki rol dağılımında bir gerçeklik payı vardı: Bir daha normal, bir de daha az normal olan kız kardeş ya da biri daha iddialı, diğeri daha kırılgan. Yüzüm denize dönük aralarına oturup, gizli izleyicimizi görebilmek için gözlerimi dört açtım – ama bizi hâlâ gözetliyorsa da gizlendiği yerden çıkmadı. Kızlar tahsilim ve geçmişimle ilgili bir dolu soru sormaya başladılar bana.

Böylece Nicholas'tan bahsetmeye koyulduk: Ailesinden, hırslarından, başarısızlıklarından. Üçüncü şahıs gayet uygundu, çünkü onlara bir nevi kurmaca halimi sunmuştum, koşulların kurbanı, çekici bir kabalıkla içten gelen, hakiki bir terbiye karışımı. Alison'ın konusu geçti gene kısaca. Burada asıl suçu şansa, kadere, zoraki bir yakınlığa ve insanın bildikçe daha çok arayış içine girmesine yükledim; ve Julie'yi taklit ederek, daha fazla ayrıntıya girmek istemediğim hissini vermeye çalıştım onlara. Olmuş bitmiş bir şeydi ve şimdi olanların yanında çok soluk ve tatsız kalıyordu.

Bu uzun öğle yemeğine gelince, keyifli yiyecekler ve *retsina*, bütün o tartışmalar ve spekülasyonlar, bana yönelttikleri sorular, biri giyimli diğeri yarı çıplak ikisinin arasında olmak, her ikisine de kendimi hep yakın hissetmek – oradan babalarına geldi konu, erkek yatılı okulunun gölgesinde geçen bir çocukluk, sonra anneleri, onun komikliğini gösteren sevgi dolu hikâyeleri anlatmak için birbirlerinin lafını bölüp durmaları... Uzun ve soğuk bir yolculuğun ardından tatlı bir sıcaklığı olan, hem de erotik bir sıcaklığı olan bir odaya girmek gibiydi. Yemeğin sonuna doğru June gömleğini çıkardı. Bunun üzerine Julie ona kardeşçe dil çıkardı ve karşılığında da kayıtsız, hafif bir tebessüm gördü. Gözlerimi vücudundan ayırmakta zorluk çekiyordum. Bikinisinin üstü göğüslerini zar zor örtüyordu; alt kısmı ise tenini ortaya koyacak şekilde kalçalardan beyaz bağcıklarla tutturulmuştu. Görsel olarak benle hafiften dalga geçildiğinin, masumca flört edildiğinin farkındaydım... June açısından ufak bir intikamdı belki de, ne de olsa uzun süre kuliste bekle-

tilmişti. İnsanoğlu mırıldayabilseydi eğer, herhalde o anda mırıldardım ben de.

İki buçuk gibi Bourani'den ayrılıp, Moutsa'ya yüzmeye gitmeye karar verdik – en çok da buna izin verilip verilmeyeceğini görmek için. Eğer Joe önümüzü kesecek olursa, ona meydan okumayacağıma söz vermiştim. Onun fiziksel gücü konusunda kızlar da benimle hemfikirdi sanki. Böylece kendimizi patikadan aşağı bıraktık, bir keresinde June'a yaptığı gibi bizi durdurmasını bekliyorduk. Ama çamların, sıcağın ve ağustosböceklerinin şamatası dışında bir şey yoktu. Sahile inen yolun ortalarında, ağaçların arasındaki ufak şapelin yakınlarında bir yere yerleştik. Çam iğneleriyle kaplı toprağın çakıllarla birleştiği alana iki kilim yaydım. Evden çıkmadan önce bir dakikalığına ortadan kaybolan Julie, okul çoraplarını çıkartıp, elbisesini kafasından sıyırdı. Altından sırtı açık tek parça mayosu çıktı, kendi teninin beyazlığından utanmış görünüyordu.

Kız kardeşi sırıttı. "Ah şu Maurice bir de yedi cüceleri ayarlayabilseydi."

"Kapa çeneni. Haksızlık etme şimdi. Sana yetişmem mümkün değil." Kaşları çatık bana baktı. "Cidden, ben o lanet yatta bir tentenin altında oturup dururken o hep..." dönüp elbisesini katladı.

İkisi de saçlarını topladı, kavurucu çakılların üzerinden geçip suya girdik ve biraz açıldık. Bourani'nin aşağısındaki kıyıya baktım, ama kimseyi göremedim. Yeryüzünde, o serin masmavi suda biz bizeydik, üç kafa; ve mutlak bir mutluluğa çok yakın bir hisse kapıldım yeniden, her şeyi askıya almış, tüm bu olanların ne yönde ilerleyeceğinden emin olamayan, ama bilmek de istemeyen, bütünüyle o anı –Yunanistan'ı, bu yitik yeri, bu iki gerçek peri kızını– yaşayan biri gibi. Tekrar kıyıya çıktık, kurulandık ve kilimlere uzandık; ben de güneş yağı sürünen Julie'nin yanına attım kendimi; June ise diğer kilimin öteki ucunda yüzüstü uzanmış, başını ellerinin üzerine dayamış bize bakıyordu. Okul, bastırılmış oğlanlar, onların o ruhsuz hocaları, kadınlığın ve içerdiği doğal cinselliğin yokluğunun çekilmezliği geldi aklıma. Yeniden Maurice'den konuşmaya koyulduk. Julie güneş gözlüklerini takıp, sırtüstü uzandı, bense hâlâ tek dirseğime dayanmış duruyordum.

Öğle yemeğindeki şarap ve rehavet verici güneşin etkisiyle nihayet kısa bir sessizlik çöktü. June arkasına uzanıp bikinisinin üst tarafının kopçasını çıkardı, sonra da uzanıp kuruması için bunu yanındaki taşa serdi. Kolunu uzattığında çıplak göğüslerini gördüm bir an; ve upuzun

altın sarısı bacaklarından, iyice gerilmiş lacivert rengi ince bir şeritle ayrılan o altın sarısı, uzun sırtını. Hiçbir beyazlık yoktu cildinde, göğüsleri gövdesinin geri kalanıyla aynı renkteydi; bu şekilde çok güneşlenmiş olmalıydı. Bunu çok sıradan ve doğal bir şekilde yapmıştı, ama ben yine de yüzü bize dönük şekilde dümdüz uzandığında gözlerimi denize çevirmeye özen gösterdim. Bir kez daha hayrete düşmüştüm: bu yalnızca son moda bir kıyafet olmakla kalmayıp, aynı zamanda zamanın çok ilerisinde bir davranıştı. Dahası rahatsızlık verici ölçüde gözlerini bana diktiğinin farkındaydım, ve bir karşılaştırma yapmamın beklendiğinin – ya da tepkim gözleniyordu. Birkaç dakika sonra bir parça yana kaydı ve başını diğer tarafa çevirdi. Bronz bedenine baktım, sonra yanımdaki Julie'ye; sonra ben de sırtüstü uzanıp yanımdaki kızın elini tuttum. Parmaklarını benimkilere geçirip oynadı, sıkıştırdı. Gözlerimi kapadım. Karanlık, ikisi; Yunanistan'ın yaşlı günahkârlığı.

Ama çok geçmeden kurduğum hayallerin cezasını çektim. Bir iki dakika sonra nereden geldiği belli olmayan ve yaklaşmakta olan ani bir gürültü duyuldu. İlk anda bunun Bourani ile ilgili bir şey olduğunu düşündüm. Ama sonra bunun, adaya geldiğimden beri hiç duymadığım bir ses olduğunu idrak ettim: Alçaktan uçan bir uçaktı, sesine bakılırsa bir avcı uçağıydı. Julie'yle doğrulduk, June da sırtı bize dönük dirseğinin tekine yaslandı. Uçak çok alçaktan uçuyordu. Denizin dört yüz metre kadar açığına uzanan Bourani burnunun arkasından ortaya çıkıverdi ve suyun üzerinden, kızgın bir eşekarısı gibi Peloponisos'a doğru uçtu. Birkaç saniye içinde batıdaki burnun ardında gözden kayboldu, ama üzerindeki Amerikan işaretlerini görebilmiştik yine de – yani en azından ben görmüştüm. Kız kardeşinin çıplak sırtı Julie'nin daha çok ilgisini çekmişe benziyordu.

"Ne cüret," dedi June.

"Sizi böyle gördü ya, muhtemelen geri döner."

"Amma fesatsın."

"Nicholas ne kadar güzel vücutlarımızın olduğunun gayet farkında tabii."

June dirseklerine dayanmış halde bize döndü o zaman ve bize yakın olan bükülmüş kolunun altında asılı duran küçük memesi göründü. Dudaklarını ısırıyordu. "İşlerin bu noktaya geldiğini bilmiyordum bak."

Julie gözlerini denizden hiç ayırmadan bakıyordu. "Hiç komik değilsin."

"Nicholas öyle düşünmüyor sanki."

"Hava atıyorsun."

"Ne de olsa beni böyle görerek bu yüce şansa erişmiş ol-"

"*June.*"

Bütün bu atışma boyunca Julie hiç yüzüme bakmamıştı. Ama şimdi bakmış ve kimin tarafında olmam gerektiğini açıkça ortaya koymuştu. Harikaydı: Hem utanmış hem de gücenmişti, bulanan durgun bir su gibiydi. Sanki hepsi benim suçummuş gibi, sitemli gözlerle bir süre izledi beni.

"Hadi gidip şapele bakalım."

İtaatkâr bir edayla kalkıp June'a göz attım ve karşılığında alaycı ve arsız gözlerini hafifçe göğe kaldırdığını gördüm. Dudak ısırma sırası bendeydi şimdi. Julie'yle çıplak ayak ağaçların arasına, gölgeye yöneldik. Yanaklarına çekici bir pembelik, ağzına ise bir gerginlik yerleşmişti.

"Yalnızca takılıyor sana."

"Bazen içimden yüzünü gözünü tırmalamak geliyor."

"Bir klasik dönemci Yunanistan'daki çıplaklığa şaşırmamalı."

"Şu anda klasikçi filan değilim. Sadece avantajlı durumda olmayan bir kız gibi hissediyorum kendimi."

Eğilip başının yan tarafından öptüm. Beni kenara itti, ama fazla da güç kullanmamıştı.

Beyaz badanalı şapele vardık. Daha önce girmeyi denediğimde olduğu gibi, kilitli olacağını sanmıştım. Ama eski usul tahta mandal açılıverdi – biri daha önce gelmiş ve çıkarken kilitlemeyi unutmuş olmalıydı. Pencere yoktu, ışık yalnızca kapıdan geliyordu. Hiç sıra yoktu; uçlarında bir iki güdük mum parçası kalmış demir bir şamdan, boydan boya uzanan, naif stilde boyanmış bir ikonostasis ve belli belirsiz bir tütsü aroması. Gidip, kurtların kemirdiği ahşap duvarlara kabaca çizilmiş olan aziz figürlerine baktık, ama ikimizin de kafasının figürlerden ziyade, bu ufak yerin karanlığı ve izbeliğinde olduğunu biliyordum. Kolumu omzuna attım. Bir dakika sonra o da bana dönmüş, öpüşmekteydik. Ağzını kenara çevirip yanağını omzuma yasladı. Açık duran kapıya baktım, sonra onu oraya doğru çekip, kapıyı örttüm, menteşelerin olduğu duvara yaslanıp, tatlı sözlerle kendime çektim onu. Boynunu, omzunu öpmeye başladım, sonra da mayosunun askılarına ulaştım.

"Hayır. Yapma."

Ama sesinde insanı durmaktan çok devam etmeye davet eden o bildik kadınsı tını vardı. Askıları nazikçe omuzlarından kaldırıp, aşağı sı-

yırdım, ta ki belden yukarısı çıplak kalıncaya dek; ve karnını okşamaya başladım, sonra yavaş yavaş yukarı, o sıkı, ufak göğüslerine çıktım, deniz suyundan dolayı hâlâ biraz nemli olsalar da ılık ve uyarılmışlardı. Eğilip, meme uçlarındaki tuzu yaladım. Elleri sırtımda gezinip, saçlarımı buldu. Bense yeniden, mayosunun sarktığı beline doğru inişe geçmiştim, ama sonra aniden ellerimi tuttu.

Fısıldadı. "Lütfen. Daha değil."

Dudaklarımı ağzına sürttüm. "Seni öyle çok istiyorum ki."

"Biliyorum."

"Çok güzelsin."

"Ama yapamayız. Burada olmaz."

Ellerimi yeniden göğüslerine götürdüm.

"Sen de istiyor musun?"

"İstediğimi biliyorsun. Ama şimdi değil."

Kollarını boynuma dolamıştı, sımsıkı kenetlenerek yeniden öpüştük. Elimi sırtından aşağı kaydırıp, parmaklarımı mayosunun kenarından içeri soktum ve kıvrımlı yuvarlaklardan tekini avuçlayarak onu kendime daha bir sıkıca çektim, tam kasıklarımdaki sertliğe doğru, sırf bunu hissedebilsin ve onu ne kadar arzulandığımı bilsin diye. Böyle ağızlarımız birbirine geçmiş, dillerimiz çılgınca birbirini keşfetmekteyken bana sürtünmeye başladı ve kendinden geçmeye başladığını hissettim, bu çıplaklık, karanlık, bastırılmış duygular, engellenmiş ihtiyaçlar...

Derken bir ses geldi. Ne olduğu anlaşılmayan çok hafif bir sesti. Ama hiç kuşku yok ki, şapelin diğer ucundan ve de içeriden geliyordu. Dondurucu bir dehşet içinde birbirimize yapışıp kaldık bir an. Julie, baktığım yere bakmak için başını çevirdi, ama kapalı kapının yanlarından sızan birkaç parça ışık hüzmesi görmemizi güçleştiriyordu. İçgüdüsel bir şekilde ikimiz de mayosuna uzanıp, tekrar kollarından yukarı kaydırdık. Sonra elinden tutup, onu yanıma, sırtımı dayadığım duvara çektim ve kapıya uzandım. Kapıyı ani bir hareketle açmamla ışık içeri doldu. İkonostasis karşımızdan dik dik bize bakıyordu, siyah demir şamdansa tam önündeydi. Başka bir şey yoktu. Ama ikonostasis, tüm Yunan şapellerinde olduğu gibi, arka duvarın bir iki metre ötesinde duruyordu; ve bir ucunda da dar bir kapı vardı. Birden Julie önüme geçip, başını sessizce, ama deli gibi sallamaya başladı – içimden geçenin hızla oraya koşmak olduğunu anlamış olmalıydı. Kim olduğunu hemen tahmin ettim: Şu melun zenciydi. Biz yüzerken sinsice içeri girmiş ve muhtemelen kıyıdan ve denizden ayrılmayacağımızı düşünmüştü.

Julie alelacele elimi tutup, uçtaki yere çabucak bir bakış attı. Bir an kararsız kaldıktan sonra beni açık havaya sürüklemesine izin verdim. Kapıyı hızla çarpıp, Julie'ye baktım.

"Adi herif."

"Buraya geleceğimizi bilemezdi."

"Ama bizi daha evvel uyarabilirdi pekâlâ."

Fısıltıyla konuşuyorduk. Birkaç adım öteye yöneltti beni. Ötede, güneşte, başını kaldırmış bize bakınmakta olan June'u görebiliyordum. Kapının sertçe kapandığını duymuş olmalıydı.

"Maurice kesin öğrenecek şimdi," dedi Julie.

"Umurumda değil artık. Öğrenmesinin zamanı çoktan gelmişti zaten."

June seslendi. "Bir sorun mu var?"

Julie parmağını dudağına götürdü. Kardeşi dönüp, oturur pozisyona geçti, bikinisinin üstünü giydi ve yanımıza geldi.

"Joe içeride. Saklanmış."

June gözlerini arkamıza, şapelin beyaz duvarlarına çevirdi, sonra da yüzümüze –bakışları alaycı değil, endişeliydi artık.

Julie, "Bu meseleyi Maurice'le konuşacağım mutlaka. Ya Joe gider ya da biz," dedi.

"Ben bunu haftalar önce önermiştim zaten."

"Biliyorum."

"Konuşuyor muydunuz? Bir şey mi duydu?"

Julie başını yere eğdi. "Öyle bir şey değil." Yanakları kızarmıştı. June halden anlar gibi hafifçe güldü, ama başını öne eğme inceliğini de gösterdi.

"İçeri girip bir onu..." diyecek oldum.

Ama buna kesinlikle karşıydılar. Eşyalarımızın yanına gidip, bir gözümüz şapelin kapısında, biraz daha bu meseleyi konuştuk. Her şey aynıydı, ama büyü bozulmuştu bir kere. Küçük yapıdaki o görünmez siyah varlık manzaranın, gün ışığının, bütün öğleden sonranın içine sızmıştı. Cinsel anlamda da feci bir hüsrana uğramıştım... ama bu konuda yapılacak bir şey yoktu artık. Eve dönmeye karar verdik.

Kulübesinin önünde kayıtsız bir suratla oturan Maria'yı eşeği olan Hermes'le laflarken bulduk. Çayın hazır olduğunu söyledi. İki köylü, oturdukları ahşap sandalyelerden bakıp, sanki onların o basit dünyalarının çok uzağındaymışız, çok yabancısıymışız ve herhangi bir iletişim kurmamız imkânsızmış gibi bizi izlediler. Ama sonra Maria gizemli bir

edayla denizi işaret edip Yunanca, anlamadığım iki üç kelime etti. Baktık, ama bir şey göremedik.

"Bir savaş filosu olduğunu söylüyor," dedi Julie.

Evin güney tarafındaki çakıllığın kenarına ilerledik; ve orada, kule mevziinde bir sıra gri geminin doğuya doğru, Malea ve Skyli arasından Ege'yi geçtiğini gördük: Bir uçak gemisi, bir kruvazör, dört muhrip ve bir gemi daha, yeni bir Truva'ya niyet etmişçesine ilerliyorlardı. Huzurumuzu kaçıran haşin savaş uçağının nedeni belli olmuştu.

June, "Belki Maurice'in bize son numarasıdır bu. Bombalayıp işimizi bitirecektir," dedi.

Güldük gülmesine, ama yeryüzünün bu mavi köşesindeki bulut grisi şekillere bakmaktan da kendimizi alamadık. Ağzında sakızı, cebinde prezervatifi olan binlerce adamı taşıyan ölüm makineleri bir sebeple otuz milden çok otuz yıl uzağımızda gibiydiler; sanki biz güneye değil de geleceğe bakıyorduk; Prospero'ların, özel arazilerin, şiirlerin, fantezilerin, yumuşacık cinsel vaatlerin olmadığı bir dünyaya... İki kızın arasında durdum ve yalnızca ihtiyarın olağandışı işletmelerinin değil, bizzat zamanın kırılganlığını da çok net bir şekilde duyumsadım. Bir daha asla böyle bir macera yaşamayacağımı biliyordum. Bu öğleden sonrayı asla tekrarı olmayacak kısacık ve minicik bir basamak olarak görmek yerine sonsuz kılmak ve bir kısırdöngü gibi sonsuza dek yinelenip durmasını sağlamak için ömrümün geri kalanını rahatlıkla feda edebilirdim.

Çay masasında, evvelce duyduğum o keyif iyice kaçtı. Kızlar içeri girip, o sabahki giysileriyle çıktılar. Yat gelmek üzereydi ve bütün konuştuklarımıza telaşlı bir kargaşa hâkimdi. Ne yapmaları gerektiği konusuna tam karar verememişlerdi; öyle bir an oldu ki benimle adanın diğer tarafına gelmelerini bile konuştuk – otelde kalabilirlerdi. Ama sonunda Conchis'e kendini ortaya koyması için bir şans daha, son bir hafta sonu daha vermeye karar verdik. Denizde başka bir şey gözüme iliştiği sırada halen tartışmaktaydık. Nauplia yönünden gelerek burnun etrafını döndü.

Bana yattan, bunun ne kadar lüks olduğundan, hiçbir şeyinden emin olamadığımız ihtiyarın ne kadar zengin olduğunu ortaya koyan önemli bir kanıt –gerçi daha fazla kanıta gerek yoktu ya– olduğundan bahsetmişlerdi. Yine de hafiften soluğum kesilir gibi oldu. Daha iyi görmek için hep beraber tekrar çakıllığın kenarına gittik. İki direkliydi, yelkenleri sarılmış, motor gücüyle yavaş yavaş ilerliyordu; upuzun beyaz bir gövdesi, güvertesinin hem ön hem de arka kısmında kamaraları vardı.

Kıçtaki küçük bir direğe asılmış olan Yunan bayrağı tembel tembel sarkıyordu. Yarım düzine kadar mavili beyazlı şekil gördüm, muhtemelen mürettebattı. Yaklaşık yarım mil uzakta, kimsenin yüzünün seçilemeyeceği bir yerdeydiler.

"Eh. Diğer hapishanelerin yanında..." dedim.

"Sen esas güvertenin alt tarafını gör. Kamaramızdaki masanın üzerinde sekiz değişik Fransız kokusu var."

Yat neredeyse duracak gibi oldu. Üç adam mataforanın orada, ufak bir motoru indirme hazırlığındaydı. Geldiğinden haberdar olduğumuzdan emin olmak istercesine bir siren sesi duyuldu. Tipik bir İngiliz gibi, içimde hem bir kıskançlık hem de küçümseme hissettim. Yatın kendisi görgüsüz değildi belki, ama buna sahip olmakta görgüsüz bir şey vardı. Gene de bir gün buna binmeyi düşünebilirdim. Daha önce bu kadar varlıklı tiplerin dünyasına girmemiştim hiç – Oxford'dayken Billie Whyte gibi zengin bir iki tanıdığım vardı, ama ev ortamlarında hiç bulunmamıştım. O zaman bu iki kızı kıskandım işte, onlar için kolaydı, bu dünyaya adım atmak için güzel görünmeleri yeterliydi. Para kazanmak eril bir şeydi, erkekliğin şekil değiştirmiş haliydi. Belki Julie sezmişti tüm bunları. Sonuçta eşyalarını toplamak için sütunluk alana döndüğümüzde birden elimden tutup, June görmeden ve duymadan, beni içeri çekti.

"Yalnızca birkaç günlüğüne."

"Bana birkaç yıl gibi gelecek."

"Bana da öyle."

"Hayatım boyunca seninle karşılaşmayı bekledim," dedim.

Başını öne eğdi, birbirimize çok yakındık. "Biliyorum."

"Sen de aynı şeyi hissediyor musun?"

"Ben ne hissettiğimi bilmiyorum Nicholas. Senin böyle hissetmeni istemek dışında."

"Eğer dönersen hafta içi bir akşam kaçabilir misin?"

Açık kapıya bir göz attı, sonra gözlerime baktı." "İstemediğim için değil ama–"

"Çarşamba olabilir belki. Şapelin orda buluşabiliriz mesela." Hemen ekledim: "İçinde değil tabii."

Anlayış bekler gibiydi. "Burada olmayabiliriz ama."

"Ben yine de geleceğim. Hava kardıktan sonra. Gece yarısına dek bekleyeceğim seni. O lanet olası okulda oturup tırnaklarımı kemirmekten iyidir."

"Gelmeye çalışırım. Mümkün olursa yani. Burada olursak."

Öpüştük, ama bir şeyler bozulmuş gibiydi, sanki daha şimdiden geç kalınmış bir şey vardı.

Dışarı çıktık. June çay masasının yanında durdu ve hemen başıyla çakıllığın karşısındaki alana işaret etti. Orada, özel kumsala inen patikada zenci duruyordu. Üzerinde siyah bir pantolon ve balıkçı yaka kazak, gözünde de koyu renk cam gözlükler öylece bekliyordu. Yatın sireni tekrar öttü. Hızla yaklaşan küçük motorun sesini duyabiliyordum.

June elini uzattı ve ikisine de şans diledim. Sonra durup, ellerinde sepetleri, pembe elbiseli, mavi çoraplı halleriyle çakıllığı geçmelerini izledim. Zenci, onlar daha yanına varmadan arkasını dönüp, patikadan inmeye koyulmuştu, kızların onu takip edeceğinden çok eminmiş gibi bir hali vardı. Kafaları gözden kaybolduğunda, patikanın tepesine gittim. Motor küçük koya girmiş, iskeleye yanaşmaktaydı. Bir dakika sonra siyah figür, arkasında iki soluk pembe şekilden ibaret kızla içine atladı. Teknede, üzerinde beyaz bir şort ve göğüs kısmında kırmızı harflerle bir şey yazılı olan lacivert kısa kollu fanila olan bir denizci vardı. Yazıyı o uzaklıktan okuyamıyordum, ama belli ki *Arethusa*'ydı. Denizci iki kızın motora binmesine yardım etti, sonra da zenci bindi. Onların arkasına, pruvaya oturması dikkatimi çekmişti. Denize açıldılar. Birkaç metre sonra, benim tepede dikilmiş olduğumu görmüşlerdi ki, el salladılar, sonra koydan çıkıp, kendilerini beklemekte olan yata daha bir hızla yönelediklerinde gene dönüp el salladılar.

Öğle sonrası denizi, Girit'e kadar doksan mil uzanıyordu. Filo gözden yitmek üzereydi. Kayalığın orta yerindeki kurumuş bir parça kırmızı-gri toprak parçasına vuran servi ağacının siyah gölgesi uzayıp gidiyordu. Gün solmaya başlamıştı. Hem cinsel hem de sosyal açıdan mahrum bırakılmış hissediyordum kendimi, hafta içi görüşebileceğimizi ummuyordum hiç; yine de derin bir heyecan kaplamıştı içimi, ezici bir ele sahip olmak için tek bir kâğıt beklediğinin bilincinde olan bir poker oyuncusu gibi.

Eve döndüm, Maria kapıları kilitlemek için beni bekliyordu. Ağzını aramayı denemedim bile hiç, işe yaramayacağını biliyordum, bunun yerine yatak odama çıkıp, eşyalarımı toparlayıp, sırt çantama koydum. Tekrar aşağı indiğimde, küçük motor yukarı çekilmiş ve yat yola koyulmuştu bile. Uzun bir dönüş yapıp, rotasını Peloponisos'un en güneyine çevirdi. Yatı gözden kaybolduncaya kadar seyretmek niyetindeydim aslında; ama sonra, oradan birisinin de beni izliyor olabileceğini hesaba

katarak, melûl bakışlı terk edilmiş adamı oynamak istemediğime karar verdim.

Birkaç dakika sonra hayalin öte yakasındaki o sıkıcı, eziyet kolonime gitmek üzere yola düştüm; cennet bahçesini terk eden Âdem gibi belki de... Ne var ki ben tanrıların var olmadığını ve hiçbir şeyin buraya dönüşümü engelleyemeyeceğini biliyordum.

48 Dönüşte o uzun yolu çıkarken sıkıntı çektim, belki de o günkü olaylara karşı kaçınılmaz bir tepkiydi. Julie'nin duygusal anlamda güvenilir olduğuna dair sergilediği somut kanıtı göz ardı edemezdim, ama yine de keşke şunu da sorsaydım dediğim bir dolu soru geliyordu aklıma – dahası kaç defa şu şizofreni numarasını yutmaya ne kadar yaklaştığımı hatırlayıp duruyordum. Ama bunu kontrol etmek mümkün değildi; bu ikinci yeni durum ise mümkündü. İki kardeşin bir şekilde hâlâ tavşana kaç tazıya tut diyor olmaları da gayet akla yakındı – yani, Julie hem beni fiziksel yönden çekici bulup, hem de gerçek geçmişi konusunda beni hâlâ yanıltmaya çalışıyor olabilirdi. Bir de Conchis'le bir sonraki görüşmemiz vardı: Biraz daha sıkı bir kanıt, yani yalnızca kardeşler hakkındaki gerçeği bilmem değil, bunu ada dışında bir yerlerde onaylatmam da bayağı işe yarayabilirdi.

Aynı pazar akşamı, odama döndüğümde oturup, Cerne Abbas'daki Bayan Holmes'e, Barclay Bankası'ndan Bay P.J. Fearn'e ve Julie'nin öğretmenlik yaptığı dil okulunun müdiresine birer mektup yazdım. İlkinde, kızlarıyla oynadıkları film vasıtasıyla tanıştığımı anlattım; buradaki köydeki sorumlu öğretmenin mektup arkadaşı olanağı için benden İngiltere'de bir köy okulu bulmamı rica ettiğini ve iki kızının da annelerine yazmamı ve ondan Cerne Abbas'daki ilkokulla bağlantı kurmama yardım etmesini rica etmemi önerdiklerini yazdım – ve dönemin bitmesine çok az kaldığı için bunun da mümkün olduğunca çabuk olmasını diledim. İkincisinde bir hesap açmak istediğimi ve bana bunu şubelerinin iki müşterisinin tavsiye ettiğini yazdım. Üçüncüsünde kendimi sonbaharda Atina'da açılacak bir dil okulunun müdürü olarak tanıtıp, Bayan Julia Holmes'ün de öğretmenlik için başvurduğunu belirttim.

Pazartesi günü baştan sona müsveddeleri okudum, birkaç kelimeyi değiştirip, ilk ikisini el yazısıyla, sonuncusunu da muhasebecinin ofisin-

de, antika bir İngilizce karakterli makineyle, bin bir güçlükle daktilo ettim. Üçüncü mektubun bir parça zorlama olduğunun farkındaydım; film yıldızları yurtdışında bezgin hocalara dönüşmezlerdi genelde ne de olsa. Ama her türlü cevap işime yarayacaktı.

Sonra, battı balık yan gider deyip, biri Tavistock Rep.'e, diğeri de Cambridge'de Girton'a olmak üzere iki mektup daha yazdım.

Bu beş mektubu postalayıp, bir tane de Leverrier'e yazdım. Bir yanım Mitford'dan gelen bir mektubun beni beklediğini umut ediyordu. Ama gönderdiğim mektup muhtemelen yoldaydı daha; ve eline geçse bile hemen cevap veremeyebilirdi. Leverrier'e yazdığım mektubu oldukça kısa tuttum, yalnızca kim olduğumu açıklayıp şöyle söyledim:

> Size asıl yazma sebebime gelince, Bourani'de oldukça karmaşık bir durumun içine düştüm. Anladığım kadarıyla siz de burada sık sık Bay Conchis'i ziyaret ediyordunuz – bunu kendisi söyledi bana. Şu anda başka birinin tavsiyesine ve tecrübelerine gerçekten ihtiyacım var. Şunu da belirtmeliyim ki, bunu yalnızca kendim için istemiyorum. İşin içinde başkaları da var. Sizin de takdir edeceğinizi hissettiğim sebeplerden ötürü, alacağımız herhangi bir cevap bizi çok memnun edecektir.

Zarfı kapatırken bile Mitford ile Leverrier'in sessiz kalmalarının başıma geleceklerin olası en iyi alameti olduğunu biliyordum. Eğer önceki yıllarda Bourani'de hakikaten tatsız bir şey olmuş olsa mutlaka konuşurlardı; eğer sessiz kalıyorlarsa da, bu duydukları minnetin bir suskunluğu olabilirdi. Mitford'un Conchis'le kavga hikâyesini unutmamıştım, uyarısını da. Ama onu böyle davranmaya iten şeyden işkillenmeye başlamıştım.

Bu konuya kafa yordukça casusun Demetriades olduğundan daha emin oluyordum. Casusluğa karşı durmanın ilk kuralı aldanmış gibi yapmaktır, bu yüzden pazar günü akşam yemeğinden sonra onunla daha iyi geçinmeye baktım. O bunaltıcı gece sıcağında, bir parça nefes alabiliriz belki diye on dakika okulun dalgakıranında gezindik. Çok sağ ol Méli dedim, sayende Bourani'de çok hoş bir hafta sonu geçirdim. Kitap okudum, yüzdüm, müzik dinledim. Orada vaktimi gerçekte nasıl geçirdiğime dair yaptığı o müstehcen tahminlerine bile güldüm – ama artık bunların müstehcenliğinin de bir maksadı olduğundan şüpheleniyordum,

Conchis konusunda ağzımı ne kadar sıkı tutabildiğimi görmek istiyordu. Bundan diğer hocalara bahsetmediği için bir de teşekkür ettim.

Tembel tembel bir aşağı bir yukarı yürürken, adayla Argolis anakarası arasındaki boğazda akan karanlık sulara baktım; kızların o anda ne yaptıklarını merak ettim ve hangi karanlık sularda ilerlediklerini... Bütün sırları ve sonsuz sabrıyla sessiz, yine de düşmanca olmayan deniz. Şimdi gizemini anlıyordum.

Ertesi gün sabah teneffüsünden sonra bunu daha da iyi anladım. Aynı zamanda Modern Yunanca öğretmeni olan müdür yardımcısını bir kenara çekme olanağı buldum. Biri bana Theodoritis adındaki bir yazarın bir öyküsünü okumamı tavsiye etmişti... *Üç Yürek*'i duymuş muydu hiç? Evet. Fransızca ya da İngilizce bilmiyordu, bu yüzden söylediklerinin hepsini takip edemedim. Görünüşe bakılırsa, Theodoritis Maupassant'ın bir nevi Yunanlı müridiydi. Julie'nin bana anlattıklarıyla tuttuğunu görecek kadar anlamıştım hikâyeyi. Öğle yemeğine gittiğimde içimdeki son kuşku da ortadan kalktı. Müdür yardımcısının masasından bir oğlan kalkıp yanıma geldi ve masaya bir kitap bıraktı. *Üç Yürek* uzun öyküsü toplu eserlerinin en sonuncusuydu. *Katharevousa* formunda, yani modern dilin "edebi" ve halk dilinde olmayan şekliyle yazılmıştı ve beni aşıyordu; Demetriades'ten yardım istemeye de gidemezdim. Yanıma bir sözlük alıp oturdum ve her bir bölümü çözmeye uğraştım, hepsi de Julie'nin söylediklerini doğruluyordu.

Çarşamba... Çarşamba. O zamana kadar bile bekleyemedim. Salı akşamı okuldan sonra ana sırta tırmandım. Bunun boşuna bir gidiş olduğuna inandırmıştım kendimi. Ama yanılmışım. Ötede, Moutsa koyunun lavanta denizinde bir oyuncak gibi demirlemiş olan ve kalbimi küt küt attıran şeyi gördüm: *Arethusa*'nın yanlış anlamaya yer vermeyen o beyaz şekli. O zaman anladım. İhtiyar teslim olmuştu.

49 Dokuz buçuk gibi kapıya vardım, birkaç dakika durup kulak kabarttım, hiçbir şey duymayınca ağaçların arasındaki patika boyunca, evi görebileceğim yere kadar ilerledim. Ev batıdan vuran günün son ışıklarına karşı siyah ve sessiz duruyordu. Açık bir tane lamba vardı, müzik odasının ışığı; Maria'nın kulübesinden de yanan odunların reçineli kokusu geliyordu. Yakınlarda bir yerde bir baykuş öttü. Kapıya

dönerken ufak siyah bir şekil tepemden süzülüp, çamların arasından denize alçaldı: Conchis'di belki de, baykuşa dönüşmüş büyücü.

Arazisinin sınırlarının dışından, hızla aşağıya, Moutsa'nın kıyısına yürüdüm: En donuk gecelerden birinin kucağında, orman karanlık, su bulanık. Beş yüz metre kadar açığa demirlenmiş yatın kırmızı lambasını gördüm. Görünürde başkaca ışık yoktu, keza hiçbir hayat belirtisi de. Ağaçların kıyısından şapele doğru hızla ilerledim.

Julie, beyaz badananın önünde bir gölge, doğu tarafındaki duvarın dibinde bekliyordu ve beni görür görmez öne atıldı. Üzerinde *Arethusa* tayfasının giydiği lacivert, kısa kollu fanilalardan biri ve pastel tonlarda bir etek vardı. Saçlarını, kendisine hafiften haşin, öğretmen havası veren tarzda, bir kurdeleyle arkada toplamıştı. Birbirimize bir metre kala durduk, birden çekinmiştik sanki.

"Kaçabildin demek."

"Sorun yok. Maurice burada olduğumu biliyor." Gülümsedi. "Ve artık casusluk da yok. Hallettik hepsini."

"Nasıl yani?.."

"Durumumuzu biliyor. Söyledim ona. Oyununda bir şizofren olabileceğimi belki, ama gerçek hayatta olmadığımı."

Hâlâ gülümsüyordu. Öne bir adım attım ve kollarıma atıldı. Gelgelelim öpüşürken, ona daha sıkı sarılmaya yeltendiğimde, başı önde, hafifçe itti beni.

"Julie?"

Elimin tekini kaldırıp öptü.

"Biraz anlayışlı ol. Lanet olası günüme denk geldi işte. Pazar günü sana nasıl söyleyeceğimi bilememiştim."

Her türlü ihtimale hazırlıklı gelmiştim, ama bu da fazla sıradan ve basitti. Ağzımı saçlarında gezdirdim: Belli belirsiz kavunsu bir koku.

"Hay Allah."

"Gelmeni o kadar istedim ki."

"Hadi şu uca doğru yürüyelim."

Elini tuttum ve şapeli geçip, ağaçların arasından batıya doğru ilerledik. Önceki pazar öğleden sonra yata biner binmez ihtiyarla konuşmuşlardı. Anlaşılan masum ayaklarına yatmıştı Conchis, ama sonra June zenci olayını ve şapeldeki casusluğu yüzüne vurmuştu. Artık bu kadarı fazlaydı, ya onlara ne işler çevirdiğini söylerdi ya da... Julie hâlâ kuşkulu bir keyifle hafifçe iç çekip, bana baktı.

"Ne dedi biliyor musun? Hem de sanki ona yalnızca tamir gerektiren bir musluktan bahsetmişiz gibi bir serinkanlılıkla." Başımı iki yana salladım. "'Güzel. Tam umduğum ve beklediğim gibi gidiyor.'" Sonra biz daha kendimizi toparlayamadan şimdiye kadar olan her şeyin sadece bir prova olduğunu söyledi. Gülüşünü görmeliydin, cidden. Öyle kendini beğenmiş bir gülüştü ki. Sanırsın ki, ön elemeyi geçmiş iki öğrenciydik."

"Neyin provasıymış?"

"Öncelikle, her şeyin bize açıklanması gerekiyormuş. Tabii sana da, önümüzdeki hafta sonu. Bundan böyle onun yönetiminde hep beraber çalışacakmışız. Yakında başka biri gelecekmiş –'insanlar' dedi bir ara, yani bir iki kişiden fazlalar herhalde. Ve bizim şimdiye kadar oynadığımız rolleri devralacaklarmış. Neye uğradıklarını şaşıracaklar. Ama bu defa, biz yapacağız bunu onlara."

"Kimmiş bunlar?"

"Söylemedi. Bu açıklayacağı şeyin ne olduğunu da. Senin de burada olmanı istediğini söyledi sadece."

"Başka birini mi ayartacakmışsın şimdi?"

"Ben de ilk bunu sordum. Yabancı adamlara kur yapmaktan bıktım dedim. Hele ki şu durumda."

"Ona bizden bahsettin mi?"

Elimi sıktı. "Evet." Hafifçe iç çekti. "Aslında seni görür görmez bu en beter şeyin olacağından korktuğunu söyledi."

"En beter şey mi?"

"Kapanındaki peynirin fareye âşık olacağından."

"Peki şeyi kabul ediyo..."

"Yemin etti."

"İnandın mı ona?"

Duraksadı. "İnsan ona ne kadar güvenebilirse o kadar işte. Senin önünde sallandırmam için elime bir havuç bile verildi."

"Şu anda elini tuttuğum kişi bir de."

Başını omzuma dayadı. "Bunu karşılıksız yapmanı beklemiyor... paranı alacaksın. Bu her neyse, dönem sona ermeden başlamayacak. Ve üçümüzün köydeki evde bir arada yaşamasını ya da işte uyumasını isteyecek. İlk başta sanki Maurice'i hiç tanımıyormuş gibi yapacağız."

"Sen ne diyorsun buna?"

Bir an cevap vermedi. "Ufak bir pürüz var. Her kim geliyorsa onun önünde seninle benim karı koca gibi davranmamızı istiyor."

"Öyleymişiz gibi yapamam ben. Sendeki rol kabiliyeti yok ki bende."

"Ciddi ol."

"Öyle ama. Sandığından daha çok hem de."

Başını tekrar omzuma dayadı. "Ne hissettiğini söyle bana."

"Bu tamamen gelecek hafta sonuna bağlı. Kutumuzdan ne çıkacağını görünce anlayacağız."

"Biz de öyle düşünüyoruz."

"Bir ipucu vermiş olmalı."

"Bunu kesinlikle psikiyatrik bir durum olarak görebileceğimizi söyledi. Sonra her zamanki o yardımcı tavrıyla ekledi, bu hakikaten de daha adı konmamış bir şeydi. Bu... keşfedilecek ve adlandırılacak bir bilimdi. Sana neden sonunda güven duymaya başladığını acayip merak etti."

"Ne söyledin ona?"

"İnsanlar arasındaki bazı duyguların rol yapmaya gelmediğini."

"Bunun dışında nasıldı?"

"Aslında oldukça şekerdi. Daha çok ilk baştaki hali gibi. Ne kadar cesur, akıllı falan olduğumuza dair bir dolu iltifat etti."

"Yunanlılardan korkulur..."

"Biliyorum. Ama bir şeyi çok kesin bir şekilde koyduk ortaya. Bir numara daha yaparsa eğer–"

Sessiz yata baktım. "Nereye gittiniz?"

"Kythera'ya kadar gittik. Dün döndük."

Kendi üç günümü düşündüm: Yetiştirmeye çalıştığım birikmiş sınav kâğıtlarını, iki etüt nöbetçiliğini, tebeşir kokusunu, oğlanları... ve sonra dönem bittiğinde, o sapa köy evini, hep yanımda olacak iki kızı.

"*Üç Yürek* buldum bir tane."

"Okuyabildin mi?"

"Bu kısmına inanamama yetecek kadar."

Kısa bir süre sessiz kaldı.

"Biri bana içgüdülere inanma konusunda bir şey söylemişti. Daha üç gün önce."

"Tamam da, işte orada... Sınıfta oturup, adanın bu tarafı var mı gerçekten diye merak ediyorum. Bu bir rüya mı yoksa diyorum."

"Senden önceki adamdan bir haber çıkmadı mı?"

"Tek kelime bile yok."

Tekrar sessizleşti.

"Nicholas, ne söylersen yapacağım." Beni durdurup, elimi tuttu ve gözlerimin içine baktı. "Doğruca yanına gidip söyleyelim. Çok ciddiyim."

Önce bir durdum, sonra gülümsedim. "Bir sonraki bölümden hoşlanmazsam bu dediğini yapmanı isteyebilir miyim?"

"Yapabileceğini biliyorsun."

Bir dakika sonra kollarını boynuma sarmıştı. Ağzı da gözlerini doğruladı. Sonra dip dibe yürümeye başladık. Koyun ucuna kadar gittik. Tropik bölgelere has bir havasızlık hâkimdi.

"Buranın gecelerini seviyorum. Gündüzlerinden daha çok."

"Ben de."

"Ayaklarımızı suya sokalım mı?"

Çakılları aşıp deniz kıyısına gittik. Julie ayakkabılarını fırlattı, ben de peşinden. Sonra ılık denizin içinde dikildik ve yeniden onu öpmeme izin verdi; ağzını, boynunu. Hafifçe, sakınır gibi tuttum onu; sonra da kulağına fısıldadım.

"Kadın fizyolojisi de ne sinir bir şey."

Anlayışlı bir edayla biraz daha sokuldu bana.

"Haklısın. Çok üzgünüm."

"Şapeldeki halin gözümün önünden gitmiyor hiç."

"Kendimi el değmemiş gibi hissettim."

"Bu dediğin bakireler için kullanılır."

"Sen de aynen öyle hissettiriyorsun bana kendimi."

"Daha önce kimse böyle hissettirmemiş miydi?"

"Bir iki kişi."

"Şu diğer adam peki?" Hiçbir şey söylemedi. "Bana ondan bahsetmeni çok isterdim."

"Anlatacak pek bir şey yok."

"Hadi gidip oturalım."

Tekrar ağaçların arasına döndük, burnun batısından yükselen yokuşu tırmandık biraz. Daha önce düşmüş olan bir iki iri kaya parçası vardı, tekinin düştüğü yere yerleştik. Ben sırtımı dayayıp oturdum, Julie de bana yaslandı. Uzanıp, uzun saçlarının etrafındaki kurdeleyi çözüp saçlarını dağıttım.

Adam Cambridge'de genç bir öğretmendi, bir matematikçi, Julie'den yaklaşık on yaş büyüktü: Çok akıllı, hassas, iyi eğitimli, "hiç de takıntılı olmayan biri". Julie ikinci sınıftayken tanışmışlardı, ama son sınıfa kadar tek taraflı bir platonik aşk olarak kalmıştı bu.

"Neydi bilmiyorum, belki de yalnızca iki dönemimin kaldığını fark etmek, ama Andrew başka biriyle çıktığımda filan çok bozulmaya başlamıştı. June'la benim üniversitenin tiyatro grubunda oluşumuzdan da hiç hoşlanmıyordu. Bana âşık olması gerektiğine karar vermiş gibiydi. Müzmin bir bekârı yoldan çıkarışımla ilgili hoş –hatta bir bakıma da komik– laflar ederdi hep. Onunla olmak hoşuma giderdi, sık sık şehir dışına çıkardık, çok eli açık bir tipti, hep çiçekler, kitaplar falan alırdı... bilirsin işte. Bu anlamda müzmin bir bekâr sayılmazdı. Ama o zaman bile benim için gerçekten fiziksel bir anlamı olan bir ilişki değildi bu. Sen de bilirsin ya, biri başka her açıdan hoşuna gider, gurur duyarsın, hatta munis bir hocayı böyle her yana taşıdığın için bir parça utanırsın da. Zihinsel yönden takdir edersin ve..."

"Bir noktada körleşir misin?"

"Resmen nişanlanmamız konusunda ısrar etti. Bu dediğim yaz döneminin başında olmuştu. Deli gibi çalışıyordum. O zaman yatmamıştık daha ve ben bunu ince düşünceliliğine veriyordum... İtalya'ya tatile gidip, sonbaharda da evlenelim diye konuşmuştuk.

Sustu. "Sonra ne oldu?"

"Çok utanç verici."

Saçını okşadım. "İçinde tutmaktan iyidir."

Kararsız kaldı, sonra daha da alçak bir sesle devam etti.

"Hep bir gariplik seziyordum, tam anlatamıyorum, ama onda şey sırasında doğal olmayan bir şeyler vardı... Tavırlarına sinen bir hal. Beni öpüyordu, çünkü kızların öpülmeyi beklediğini biliyordu. Onda gerçek anlamda bir arzu hissetmedim hiç. Yani o yönden." Dizlerinin üzerindeki eteğini düzeltti. "İtalya'da ortaya çıktı ki onun... bayağı ciddi sorunları varmış. Bana daha önce söylememişti hiç, ama okulda eşcinsel deneyimleri olmuştu. Savaş öncesinde, Cambridge'de öğrenciyken bile." Sustu. "Amma da safmışsın diyorsundur sen şimdi bana."

"Hayır. Yalnızca saf diyorum."

"Gerçekten görünüşünden hiç belli olmuyordu. Tam anlamıyla normal olmayı öyle çok istiyordu ki. Fazla umutsuzca belki de."

"Anlıyorum."

"Önemli değil deyip duruyordum, özellikle kendime. Gereken tek şey sabırdı. Ve bazen de... iyiydik aslında. Yatağın dışındayken hâlâ son derece keyif aldığım bir adamdı." Uzun bir süre sessiz kaldı. "Sonra çok kötü bir şey yaptım Nicholas. Sienna'da kaldığımız pansiyondan kaçıp, İngiltere'ye dönen trene atladım. Aynen böyle oldu işte, hiç haber ver-

meden hem de. Soğumuştum ondan. Öyle ya da böyle bu sorun hep aramızda kalacaktı. Şeyden sonra... olamadıktan sonra dışarı çıkardık ve o İtalyan çocuklara bakıp aklımdan..." Devamını getiremedi, sanki aklına getirdiklerinden dolayı hâlâ utanır gibiydi. "Oysa şapelde senin bana hissettirdiklerin. Aslında ne kadar basit."

"O zamandan beri hiç görmedin mi onu?"

"Gördüm. Sorun da bu ya."

"Anlat bana."

"Dorset'e, eve kaçtım. Anneme işin aslını anlatamadım. Sonra Andrew döndü, illa Londra'da görüşelim dedi." O günleri hatırlayıp başını iki yana salladı. "Öyle çok acı çekiyordu ki, neredeyse canına kıyacaktı, ben de... pes ettim. Bütün o feci detaylara girmeyeceğim. Evlenme konusunu hiç açtırmadım ona, Cambridge'den uzaklaşabileyim diye Londra'da öğretmenliğe başladım. Ama... şey, işin fiziksel yanını bir kez daha denedik... Ahh, aylarca süründük resmen. Yavaş yavaş birbirini yok eden iki sözümona akıllı insan. Bazen arayıp, ertesi hafta sonu Londra'ya gelemeyeceğini söylerdi de nasıl rahatlardım." Yine sustu, sonra karanlıktan ve öte yana dönük duruşundan cesaret alarak, "Eğer oğlanımışım gibi yaparsam fena olmuyordu... ama bundan nefret ediyordum. O da, aslında," dedi. Yanı başımda derin bir iç çektiğini duydum. "Sonunda June aylar önce yapmış olmam gereken şeyi yaptırdı bana. Şimdi ara ara yazıyor bana. Ama hepsi bu." Bir sessizlik oldu. "Hüzünlü küçük öykümün sonu böyle."

"Hüzünlü cidden."

"Cidden öyle ahlâkçı bir tip falan değilimdir. Yalnızca..."

"Senin hatan değildi."

"Sonunda benim için mazoistçe bir durum haline gelmişti bu. İlişki berbatlaştıkça ben daha asilleşiyordum."

"O zamandan beri kimse olmadı mı?"

"Bu senenin başında Tavistock'tan biriyle çıkıyordum. Ama benden pek iş çıkmayacağını çabucak anladı."

Parmaklarımı saçlarına dolayıp duruyordum.

"Neden?"

"Çünkü onunla yatmıyordum."

"Genel bir prensip olarak mı?"

"Cambridge'de başka biri vardı. İlk yılımda."

"Ona ne oldu?"

"Gariptir, ötekinin tam tersiydi. Yatakta dışarıda olduğundan çok daha iyiydi." Soğukça ekledi: "Ne yazık ki o da farkındaydı bunun. Bir gün keşfettim ki, yatağa attığı tek kız ben değildim."

"Ne kadar da salakmış."

"Bunun erkekler için farklı olduğunu biliyorum. Ya da onun gibi erkekler için. Kendimi feci aşağılanmış hissetmiştim. Doldurup duvara astığı kafaların yanına benimkini de eklemişti işte."

Saçını öptüm. "Doldurulmuş kafalar konusundaki zevkini takdir etmeden geçemeyeceğim."

Kısa bir sessizlik oldu. Sesi solup, çekingenleşti, neredeyse bir çocuğunki gibi çıkmıştı.

"Çok kızla yattın mı?"

"Senin gibisi olmadı hiç. Ve asla kimseyi de aldatmadım."

Biraz geç de olsa sorduğu sorunun gereksizliğini fark etmişti. "Şey demek istemedim... yani." Pek üzerinde durmak istemediğim bir konuydu, ama şimdi açılmıştı ve belli ki onun ilgisini çekiyordu. "Sadece bu konularda June kadar klinik bir tavır takınamıyorum."

"Bana karşı klinik bir tavır mı takınıyor?"

"Seni onaylıyor. Bunun bir değeri varsa tabii."

"Bu duruma daha fazla değer veriyormuş gibi konuşabilirdin."

"Pazar günü ondan nefret ettim." Dirseğiyle dürttü. "Ve ondan nefret etmediğin için senden de."

"Sırf seni o şekilde hayal etmeme yardımcı olduğu için."

"O zamandan beri benimle dalga geçip duruyor. Senin tipin daha çok oymuş."

Bir parça daha kendime çektim onu. "Kimin aklını tercih ettiğimi biliyorum ben. Çok net hem de."

Bir sessizlik oldu. Elimi tutup parmaklarımda gezindi.

"Dün gece buraya indik."

"Neden?"

"Öyle sıcaktı ki. Uyuyamadık bir türlü. Yüzelim dedik. Ağaçların arasından Yunanlı bir çobanın çıkıvereceğini umuyordu."

"Ya sen?"

"Ben kendi İngilizimi düşündüm."

"Yanımızda mayo olmaması ne fena."

Eli hâlâ parmaklarımın arkasında geziniyordu.

"Dün gece yoktu."

"Bu bir teklif mi?"

Kısa bir an sessiz kaldı. "June buna kalkışamayacağımı iddiaya ediyor."

"Onun haklı çıkmasına izin veremeyiz."

"Sadece yüzeceğiz ama."

"Yani sırf ona inat?.."

Bir an bir şey demedi, yine de bıyık altından gülümsüyordu. Derken uzanıp kulağıma fısıldadı.

"Neden erkekler ille de somut olarak duymak isterler?"

Bir saniye sonra ayağa dikilmiş beni de kaldırmaya çalışıyordu. Tekrar kıyıya döndük. Kırmızı ışık, beyaz renkli hayalet geminin bir yanına vurmuş, suda hafif hafif titreşiyordu. Karşımızdaki ağaçların en uzunlarının tepesine evden bir pırıltı düşüyordu. Biri hâlâ uyanıktı demek. Fanilasının askılarını tuttum ve o da üzerinden sıyırmam için kollarını yukarı kaldırdı; sonra da sutyenini çözmem için arkasını döndü, o da bir yandan eteğinin kenarıyla uğraşıyordu. Ellerimi öne kaydırdım. Etek yere düştü. Bir süre sırtı bana dayalı durup, çıplak göğüslerindeki ellerimi kavrayıp, sabitledi. Boynunun kavisini öptüm. Sonra suya ilerledi, uzun saçlı, kalçalarını saran daracık beyaz bir şeritle incecik soluk bir figür; üç gün önce tam o kıyıda, güneşin altındaki kız kardeşinin gece yankısı adeta. Kıyafetlerimi çıkarıp attım hemen. Ardına bakmadan beline kadar suya girdi, sonra hafifçe su sıçratarak öne atılıp, yata doğru, kurbağalama stili yüzmeye başladı. Az sonra ben de yanındaydım, beraber bir parça daha ilerledik. Önce o durdu, ayaklarını bastı ve sırıttı – yaramazca, yaptım işte der gibi.

Yunanca konuşmaya başladı, ama benim bildiğim Yunanca değildi bu; çok daha arkaik, daha az peltek ve tane tane bir dildi.

"Neydi bu?"

"Sophokles'den."

"Ne diyordu?"

"Yalnızca tınıya bak." Sonra da ekledi: "İlk geldiğimde inanamamıştım. Binlerce küçük kara çizik aniden canlanmıştı. Hem de geçmişte değil, günümüzde."

"Tahmin edebiliyorum."

"Tıpkı hep sürgünde yaşamış, ama bunun farkına varmamış biri gibi."

"Benim de böyle hissettiğim oldu."

"İngiltere'yi özlüyor musun hiç?"

"Hayır."

Gülümsediğini gördüm. "Anlaşamadığımız bir şey vardır mutlaka."

"Başka bir hayatta belki. Bunda değil."

"Suda sırtüstü yatacağım biraz. Daha yeni öğrendim de bunu."

Kollarını açıp, sırtüstü bıraktı kendini, tıpkı hava atan bir çocuk gibi. Bir iki kulaç atıp yanına yaklaştım. Dudaklarında bir gülücük, gözleri kapalı yatıyordu ve ıslak saçları onu daha da genç gösteriyordu. Deniz, siyah bir cam gibi, tam bir dinginlik içindeydi.

"Ophelia'yı andırıyorsun."

"Bir manastıra mı kapanmam lazım?"

"Kendimi hiç bu kadar Hamlet'e uzak hissetmemiştim."

"Belki de evlenmemi önerdiği soytarısındır."

Karanlıkta gülümsedim. "Onu oynadın mı hiç?"

"Okuldayken. Yalnızca şu sahneleri. Üzerinde erkek kıyafetlerinin olmasından keyif alan ve lezbiyenliğini feci derecede bastırmış bir kızın karşısında."

"Taytının tam aşağısını ne yapmıştınız peki?"

Gitgide solan sitemkâr sesiyle şöyle dedi: "Bay Urfe! Ben de sizi böyle bayağılıklardan uzak sanırdım."

Kendimi ona bir parça daha yaklaştırıp, gövdesinin yan tarafını öptüm, sonra da burnumu sürtmeye başladım; ama dönüp yeniden suya dalmasıyla birlikte ben de geriye kaydım. Ona sarılmaya uğraşırken aramızda ufak çapta bir mücadele oldu, bir telaş, sıçrayan sular. Dudaklarına bir görümlük değmeme izin çıkmıştı, ama sonra yeniden dönüp, bildik usul kurbağalama stili, kıyıya ilerledi.

Ama kıyıya yaklaştığımızda, sanki harcadığı güçten bitap düşmüş gibi, yavaşladı ve koltuk altlarına gelen suda ayaklarını bastı. Ben de yanında durdum, ellerimiz yeniden suyun altında buluştu, bu defa onu kendime çekmeme sesini çıkarmamıştı, sonra ellerim beline gitti. Kollarını kaldırıp boynuma doladı, sonra ben suyun altında nazik nazik keşfe koyulduğum sırada –kıvrımlarını, göğüslerini, koltukaltlarını– gözlerini indirdi. Tatlı sözlerle onu iyice kendime çektim ve ayak tabanlarının sürtünüşünü üstümde hissettim. Bedenlerimiz yapışmış halde, gözleri kapalı, benimkilerle buluşmak üzere yüzünü kaldırdı. Elimi arkaya, kalçalarını saran ıslak bez parçasının altına doğru kaydırdım. Şapeldeki çıplaklığımızın ateşiyle kıyaslayınca bu oldukça serin, ıslak ve itidalli kalıyordu.

Bana anlattığında, başarısız ilişkisindeki eksikliğin ne olduğunu tahmin etmiştim: İçindeki fiziksel ürkeklikle erotik hayal gücü arasındaki

hassas denge... İlki, adamı en başta çekici kılmış, ikincisiyse belli bir noktada onu mahkûm etmişti – tüm bunlar ona hakiki bir peri kızı havası veriyordu; ki bu da, o gece bu rolü oynamış olmasına rağmen, kız kardeşinde olmayan bir şeydi. Bu kız bariz şekilde, bir yandan satirden kaçarken bir yandan da onu davet ediyordu. İçinde vahşi bir hayvan vardı, hakiki bir vahşi hayvan hem de, kendisini evcilleştirmek için atılan yanlış adımlara karşı yoğun bir kuşkuyla doluydu. Karşısındakinin onun ne istediğini anlayıp anlamadığını –nasıl davrandığını, ne kadar ileri gittiğini ve geri çekilip çekilmediğini– görmek için tuzağı andıran küçük sınırlar koyuyordu. Oysa ben tüm bunların ardında, bütün sınırların kalktığı ve günü geldiğinde her şeye iznin çıkacağı nihai bir alan seziyordum... ve o gün çok yakındı, ne de olsa şimdi sımsıkı sarılmıştı bana, teslim olmuştu, dişiliği erkekliğime dayanmış ve dillerimiz birbirine dolanmış, kasıklarımızın arzuladığı şeyi taklit ediyorduk.

Sessizlik, karanlık su, muhteşem yıldız seli ve onun da alenen hissetmiş olduğu cinsel heyecanım. Hâlâ bana sarılmış olsa da birden, neredeyse vahşice, başını yana çevirdi. Az sonra fısıldadığını duydum.

"Ah zavallım. Haksızlık bu."

"Elimde değil. Beni müthiş heyecanlandırıyorsun."

"Elinde olmaması iyi bir şey sonuçta."

Hafifçe geri çekildi ve elinin teki suyun içinde, aramıza kaydı. Beni zarifçe doğrultup, parmaklarıyla ürkek ürkek kavradı; önceden göstermiş olduğu naiflik geri gelmişti.

"Zavallı yılan balığı seni."

"Yüzecek yeri yok."

Parmaklarını suyun içinde sürtüp oynattı biraz; sonra yine fısıldadı.

"Bunu yapmamı ister misin?"

"Budala."

Duraksadı, sonra dönüp sağ kolunu belime kaydırdı, ben de sol kolumu omzuna koyup, kendime doğru çektim onu. Sol eli biraz daha aşağıya indi, kasıklarımın etrafına, okşadı, kaldırdı ve bıraktı, dokundu; derken ipeksi bir dokunuşla yukarı, sap kısmına doğru çıktı, tuttu ve nazikçe sıktı. Parmakları incitmekten korkar gibi, tecrübesiz görünüyordu. Boşta kalan elimi aşağı kaydırıp, eline küçük bir ders verdim, sonra bıraktım ve başını kaldırıp ağzını buldum. Etrafımızdaki her şeyin yittiğini hissetmeye başlamıştım. Yalnızca dili, üzerime abanan çıplaklığı, ıslak saçları, suyun altındaki elinin yumuşak ritmi vardı artık. Elimde olsa bunun bütün gece sürmesini isterdim, aynı zamanda bir baştan çıkma

olan bu baştan çıkarmanın, bu mesafeli, müşkülpesent, Sophokles'te alıntılar yapan sesin birden itaatkâr bir geyşaya, tapınılası bir deniz kızına –gerçi fizyolojik anlamda ikincisine benzemiyordu hiç– dönüşmesinin. Daha sağlam durmak için ayağımı biraz daha kenara kaydırmış, o da bacaklarının tekini bana dolamıştı. Üzerindeki tek giysi vargücüyle kalçalarıma abanıyordu. Elimi göğsünden aşağı kaydırıp oraya yöneldim; ne var ki yakalanıp, sakıngan bir şekilde geldiği yere geri gönderildi.

Geceye dair her şey nasıl da erotikti. Artık yumuşak olmasını istemediğimi içgüdüsel olarak anlamıştı sanki; daha bir sıkıca sarılıp, o acemi havalarını da attı üzerinden; ve ben suyun altında sessizce çözülürken, o da başını eğip koltukaltımın kenarını ısırdı, sanki o da orgazm olmuştu, tabii yalnızca zihninde.

Olup bitmişti işte. Elini çekip, yumuşak yumuşak karnımı okşadı. Sarmalayıp öptüm onu, ahlâkçı tavırlarının böyle bıçakla kesilir gibi hızla kesilmesinden dolayı biraz afallamıştım. Kısmen kardeşinin takılmalarına teşekkür etmem gerekiyordu sanki; ama bizzat Julie'de de vardı bir şey, belki içten içe hep böyle bir şeyin gerçekleşmesini arzulamıştı. Kenetlenmiş halde durduk bir süre, önceki gibi, hiçbir şey konuşmaya gerek duymadan, aramızdaki son engel de kalkmıştı işte. Tenime yumuşacık bir öpücük kondurdu, sessiz bir sözdü bu.

"Gitmeliyim. June beni bekliyor."

Son bir kısacık öpüşten sonra birkaç kulaç atıp, kıyının karayla birleştiği yere yüzdük. El ele giysilerimizin durduğu kısma yürüdük. Kurulanmaya gerek görmedik hiç. Eteğinin içine girip, fermuarını çekmek için döndürdü. Islak göğüslerini öptüm, sonra sutyenini bağlayıp, fanilasını giymeye yardım ettim, karşılığında o da benim giyinmeme yardım etti. Bourani'ye uzanan kıyı boyunca yürüdük, sarmaş dolaş. İçimden bir his bunun ona daha fazla şey ifade ettiğini söylüyordu... bir çeşit keşifti bu, diğer bir deyişle, benim tatmin oluşumla birlikte –ve gecenin, sıcağın, vahşi Yunanistan'ın eskilerden uzanan büyüsünün etkisiyle– kendi örtülü cinselliğinin yeniden keşfiydi. Yüzü şimdi daha yumuşak, daha yalın ve maskesiz görünüyordu. Dahası ta içimde hissettiğim yüce bir kıvançla, bu durumun Conchis'in aramıza yaymaya çalıştığı kuşkudan arda kalan son izleri de yok ettiğini biliyordum. Mektuplarıma cevap verilmesine gerek yoktu artık. Söz konusu an, yüzeyde –ya da suyun altında– önemsiz küçük bir günah gibi görünebilir, ne var ki bu her iki tarafın isteğiyle gerçekleşen, ortak bir paylaşımdı; ve ben biraz da

bunu sınamak için yürürken birden onu kendime çektim. Sanki aklımdan geçenleri okumuş gibi o da dönüp ağzını bana yaklaştırdı. Aramızdaki her şey şeffaflaşmıştı.

Arazinin iç kısımlarına ilerleyip, ev görüş alanımıza girene dek ona eşlik ettim. Müzik odasının ışığı sönmüştü, ama arka taraftan, benim kullandığım yatak odasının penceresinden bir ışık geliyordu. Anlaşılan odaya başka bir yatak daha koymuşlardı ve ben yokken June'la orada yatıyorlardı – ki bu da, gece için mükemmel bir sembolik sondu, Julie "benim" yatağımda uyuyacaktı. Bir sonraki hafta sonuyla ilgili olarak son bir kez daha kısaca fısıldaştık; ama tüm bunlar geride kalmıştı artık. İhtiyar sözünü tutmuş, kimse bizi gözetlememişti, nihayet tuzlu saçlı, ılık dudaklı, vefakâr Miranda'sının Ferdinand'ı olmaya hak kazanmıştım işte. Ne olursa olsun, önümüzde uzanan yaz, hatta tüm hayat bizimdi.

Beni öpüp yanımdan ayrıldı, ama birkaç adım sonra hızla dönüp, koşarak geri geldi ve bir kez daha öptü. Sütunların arasında gözden kaybolduğunu görene dek bekledim.

Kendimi yorgun hissetmeme rağmen ıslak giysilerimi kurutmak için ana sırta çıkan patikayı hızla yürüdüm. Beni bekleyen uzun günü, uykusuzluğu, sınıfta uyanık kalmak adına kendimi helak edişimi bile pek takmıyordum kafama; hepsi tahammül edilebilir geliyordu şimdi. Julie büyülemişti beni. Sanki bir uyuyan güzele rastlamıştım ve onu, gözünü açtığında, yalnızca bana âşık değil, aynı zamanda da büyük bir cinsel açlık içinde bulmuştum, önceki yılki talihsiz seçimiyle aralarında gerçekleşen artık ne denli tatsız ve sapkın bir sevişmeyse, bunu aklından defetmeye can atan bir hali vardı. Alison'ın bütün tecrübelerini ve maharetlerini edinmiş bir Julie hayal ettim, onun o atik tutkusunu, ağır edepsizliğini, ama tüm bunların çok daha üstün bir tat, akıl ve şiirsellikle geliştirilmiş, zenginleştirilmiş ve çeşitlendirilmiş halini... Yürürken kendi kendime gülüp duruyordum. Soluk bir hilal ve yıldızlar çıkmıştı ve ben artık, halep çamlarıyla dolu bu ıssız hayalet ormanda yolumu neredeyse ezbere biliyordum. O arzulu bedendeki sonsuz baştan çıkarıcılık ve teslimiyetten başka hiçbir şey yoktu gözümde artık: Köy evinde geçecek geceler, gölgeli bir yatakta yapılacak çırılçıplak uyuşuk siestalar... ve doyduğumuzda da diğeri, kucak açmış altın varlık June, bir fiyatına iki tane. Elbette ki âşık olduğum Julie idi, ama tüm aşkların biraz sataşmaya, sınayıcı tatsız bir engebeye ihtiyacı vardır.

Bizi bir araya getiren mucize-gizemi gözden geçirmeye koyuldum – Conchis'i ve amaçlarını. Eğer insanın özel bir hayvan koleksiyonu varsa, bütün derdi hayvanları içeride tutmaktır, kafeste ne yapacaklarını dikte etmek değil. Etrafımızı parmaklıklarla çevirmişti, bizi Bourani'ye bağlı tutan incecik psiko-seksüel parmaklıklardı bunlar. Bir Elizabeth dönemi asilzadesiydi adeta. Bizler onun Leicester kumpanyası, çok özel tiyatro topluluğuyduk sanki; ama "deney"ine Heisenberg ilkesini de dahil etmiş olabilirdi pekâlâ, böylelikle oyunun büyük bir kısmı, hem bir gözlemci-röntgenci olarak onun için, hem de gözlemlenen insancıklar olarak bizim için belirsiz kalıyordu. Tahminimce biraz da, her şeyi bilen Avrupa ile toy İngiltere arasında yapay bir çelişki kurarak bizimle dalga geçmek istiyordu. Bütün o bilmiş laflarına rağmen pek çok Avrupalıdan farksızdı, İngilizlerin hayata bakışlarındaki duygusal derinlikleri ve incelikleri anladığı söylenemezdi pek. Beni ve kızları toy, saf görüyordu; ama o hainse biz ondan daha haindik, ne de olsa İngilizdik: Yani doğuştan maskeli ve yalan söylemek için yetiştirilmiştik.

Ana sırta vardım. Yürürken arada ayağım bir taşa çarpıyordu, ama bunun dışında etrafta çıt yoktu. Ta aşağılarda, alabildiğine uzanan çam tepelerinin buruşuk gri kadifesinin üzerinden deniz, ışıltılı göğün altında karaltılı bir biçimde parlıyordu. Yeryüzü gecenindi.

Toprağın dik bir şekilde yükselerek ana sırtın güneyini belirlediği ufak yarın olduğu yerde ağaçlar seyrekleşiyordu. Bir an soluklanayım diye durup, dönüp aşağı, Bourani'ye doğru baktım; sonra da saatime göz attım. Gece yarısını biraz geçmişti. Tüm ada uykudaydı. Ayın gümüş kavisi altında, melankoli içinde olmaksızın, bazen sakin gecelerde insanın içinde oluşan varoluşsal bir yalnızlık hissini, evrende var olmak ile tek başına olma hissini duydum.

Derken arkamdan, sırtın tepelerinden bir ses geldi. Alçak bir sesti, ama hızla patikadan çıkıp kendimi bir çamın yanına atmamı sağlamaya yetmişti. Oradaki biri ya da bir şey bir taşı yerinden oynatmıştı. On, on beş saniyelik bir duraksama oldu. Sonra hem yaşadığım şoktan hem de tedbirden donakaldım.

Yarın tepesinde, gece göğünün altında, soluk siluetli bir adam duruyordu. Derken ikinci ve üçüncü adam belirdi. Kayalıkların üzerinden gelen belli belirsiz ayak seslerini, metalik bir şeyin tok şıngırtısını duyabiliyordum. Ve sonra, büyü gibi, altı oldular. Siluet boyunca dikilen altı gri gölge. Bir tanesi kolunu kaldırıp, işaret etti; ama hiç sesleri çıkmıyordu. Adanın yerlileri miydi? Ama onlar yazın ana sırtı kullanmazlardı

pek, hele ki gecenin o saatinde. Birden kim olduklarını anladım. Askerlerdi. Çok net olmasa da ana hatlarıyla tüfeklerini ve kasklarının donuk parıltısını seçebiliyordum.

Bir ay önce anakarada Yunan ordusunun tatbikatları olmuştu, çıkarma gemileri boğazda epey bir gidip gelmişlerdi. Bu adamlar da buna benzer bir komando talimi yapıyor olmalılardı. Hiç kıpırdamadım.

Adamların teki döndü ve diğerleri de onu takip etti. Ne olup bittiğini anladığımı düşündüm. Ana sırtın tepesinden gelmişler ve Bourani ve Moutsa'ya inen çapraz patikayı atlamışlardı. Sanki tahminimi doğrular gibi uzaktan bir patlama duyuldu, havai fişek sesi gibiydi. Bourani'nin batısında bir yerlerde, gökyüzünde titreşen apaydınlık bir sarkıt oluşmuştu. Bir tür yıldız bombardımanıydı sanki ve ağır ağır bir parabol çizerek düşüyorlardı. Gece talimlerinde bunlardan düzinelerce ateşlemiştim ben de. Altı adam belli ki Moutsa'nın diğer tarafındaki bir noktaya "saldırmak" üzere yola düşmüşlerdi.

Yine de etrafıma bakındım. Yirmi metre ötede, etrafı gizlenmeye yetecek kadar çalılıkla çevrili bir grup kaya vardı. Sessizce ağaçların altına koştum ve üzerimdeki temiz pantolonu ve gömleği unutup, iki kayanın arasında oluşmuş olan doğal oluğa atladım. Kayalar güneşin etkisiyle hâlâ ılıktı. Ağaçların üzerinden patikayı da içine alan yarığı izledim.

Birkaç saniye sonra belli belirsiz hareketler haklı olduğumu ortaya koydu. Adamlar aşağı iniyorlardı. Muhtemelen Epirus ya da bunun gibi bir yerden gelen bir grup genç arkadaştı sadece. Ama ben kendimi elimden geldiğince yere gömdüm. Bulunduğum yerin hizasına, otuz metre kadar yakına geldiklerini duyduğumda, saklandığım dalların arasından yüzükoyun sürünüp, gizlice baktım.

Kalbim yerinden fırlayacaktı neredeyse. Üzerlerinde Alman üniformaları vardı. Bir an, belki de tatbikat için "düşman" kıyafetlerine bürünmüşlerdir diye düşündüm; ama İşgal'de gerçekleşen o hunharlıklardan sonra bir Yunan askerinin, talim için bile olsa bir Alman üniformasını üzerine geçirmesi akıl alır şey değildi, ve o zaman anladım işte. Maskeli oyun arazinin dışına taşmış ve ihtiyar şeytan bir gıdım dahi geri adım atmamıştı.

En arkadaki adam diğerlerinden daha kocaman bir paket taşıyordu; içinden açıkça görülen incecik bir çubuğun yükseldiği bir paketti bu. Gerçek bir anda çakmıştı zihnimde. Demetriades'in okulda casusluk yapan bir arkadaşının olduğunu hemen anladım. Türk'e benzeyen bir Yu-

nanlıydı bu, tıknazca, sesi soluğu çıkmayan, kafası kısacık tıraşlı, fen derslerine giren hocalardan biriydi. Öğretmenler odasına uğramazdı hiç; bütün vaktini laboratuvarında geçirirdi. Meslektaşları ona *"o Alchemikos"*, simyacı adını takmışlardı. İhanetin yeni katmanlarının idrakiyle birlikte, onun Paterescu'nun en yakın arkadaşlarından biri olduğunu hatırladım. Ama ilk hatırladığım şey, laboratuvarında bir radyo vericisi olduğuydu, ne de olsa oğlanların bazısı radyo operatörü olmak istiyordu. Hatta okulda amatör bir radyo istasyonu dahi vardı. Yumruğumu yere vurdum. Her şey o kadar açıktı ki. Oraya her gidişimden haberdar olmalarının sebebi buydu demek. Tek bir kapı vardı; ve yaşlı bekçi de hep nöbetteydi.

Adamlar gitmişti. Ayaklarında kauçuk tabanlı botlardan olmalıydı; teçhizatlarını da fazla ses çıkarmasın diye iyice desteklemişlerdi herhalde. Ama hızlı yürümüş olmam belli ki planlarını bozmuştu. İşaret fişeği yalnızca, benim yolda olduğumun gecikmeli bir sinyali olabilirdi. Bir an Julie'yi suçladım, ama sonra temize çıkardım. Conchis'in ondan şüphelenmemi istediği çok barizdi artık; gelgelelim "yem"inin, farenin tarafına geçeceğini hiç hesaba katmamıştı. Julie, bu yeni tuzak konusunda bütünüyle masum olmalı diye düşündüm, fare ise bir tilkiye dönüşmüştü ve kolay kolay kül yutmazdı artık.

Nereye gittiklerini görmek için az kalsın kendimi aşağı vurup, adamları takip edecektim, ama kendi askerlik eğitimimden hatırladığım dersler vardı. Mümkünse rüzgârsız gecelerde asla devriye gezme; aya daha yakın olan adamın seni, senin onu gördüğünden daha iyi göreceğini unutma. Yanımdan geçeli otuz saniye olmuştu, ama daha şimdiden seslerini zor duyuyordum. Bir taş yuvarlandı, sonra sessizlik oldu; sonra bir tane daha, çok belli belirsiz. Onlara bir otuz saniye daha verdim, sonra ayağa fırlayıp, patikayı elimden geldiğince hızlı bir şekilde tırmanmaya koyuldum.

Yarın tepesinde, sırtın düzleştiği kısımda, toprak kuzeye doğru meyillenmeden evvel, elli metre kadar bir açıklık alanı geçmem gerekiyordu. Burası taşların ve üç beş çalının yayıldığı rüzgârlı bir alandı. Öte uçta ise uzun ılgın ağaçlarıyla kaplı genişçe, birkaç hektarlık bir arazi uzanıyordu. Tüy gibi hafif dalların arasından patikama geçilen siyah açıklığı seçebiliyordum. Durup kulak kabarttım. Sessizlik. Uzun adımlarla açıklık alanı geçmeye koyuldum.

Açıklığın tam yarısına gelmiştim ki bir patlama sesi duydum. Bir saniye sonra bir işaret fişeği iki yüz metre kadar sağa fırladı. Sırt, ışık se-

line bulanmıştı. Yüzüm yana çevrili, kendimi yere attım. Işık soldu. Fişek karanlığa gömülür gömülmez ayağa fırlayıp, hiçbir gürültüyü takmaksızın, son hızla ılgın ağaçlarının olduğu kısma yöneldim. Sağ salim ağaçların arasına vardığımda biraz durup, Conchis'in yine nasıl delice bir oyun oynadığını anlamaya çalıştım. Derken sırt boyunca ilerleyen ve fişeklerin atıldığı yönden gelen ayak sesleri duydum. İki metre boyundaki çalıların arasından geçerek, patikadan aşağı son sürat koşmaya başladım.

Patikanın düz, nispeten geniş bir eğimine gelmiştim, böylece daha hızlı koşabiliyordum. Derken feci şekilde, ne olduğumu anlamadan ayağım bir şeye takıldı ve yere kapaklandım. Savrulan elimin bir taşın sert köşesine çarpmasıyla kızgın demire değmiş gibi olmuştum. Kaburgalarımdaysa ıstırap verici bir baskı. Çarpmanın etkisiyle soluğumun ciğerlerimden fırladığını ve "off" diye bağıran şaşkın sesimi duydum. Bir an için, neye uğradığımı anlayamayacak kadar sersemlemiştim. Derken arkadaki ılgın ağaçlarından sağa doğru, alçak sesle verilen sert bir emir duyuldu. Bu dilde yalnızca birkaç kelime biliyordum. Ama ses gerçek bir Alman'a ait gibiydi.

Patikanın her iki yanından da sesler geliyordu. Etrafımı Alman askerleri gibi giyinmiş adamlar sarmıştı. Yedi kişiydiler.

"Şu kahrolası oyun da sıktı artık."

Avuçlarımdaki toprağı ovuşturarak dizlerimin üzerinde doğruldum. Avuçlarımdan tekinin boğumları kanla kaplıydı. Arkamdan iki adam yanaşıp kollarımdan yakaladı ve beni aniden yukarı çektiler. Başka bir adamsa patikanın tam ortasında dikilmişti. Belli ki emirleri o veriyordu. Elinde diğerlerininki gibi bir tüfek ya da makineli tüfek değil, yalnızca bir tabanca vardı. Solumda duran adamın omzuna astığı tüfeğe yandan bir bakış attım. Gerçek gibiydi; hiç de sahne aksesuarı gibi durmuyordu. Dahası adam da Yunanlı filan değil, gerçek bir Almandı sanki.

Tabancalı adam, belli ki astsubay falandı, yine Almanca bir şeyler söyledi. Patikanın iki tarafında da birer tane olmak üzere, iki adam eğilip, ılgın ağaçlarının gövdesindeki bir şeyle uğraştılar: Takıldığım telle. Tabancalı adam sessizce bir ıslık çaldı. Yanımdaki iki adama baktım.

"İngilizce biliyor musunuz? *Sprechen Sie Englisch?*"

Dediklerimi zerre kadar takmayıp, yalnızca sesimi kesmem için kollarımı biraz daha çektiler. İçimden dedim ki, eh Conchis, elbet karşıma çıkacaksın tekrar. Astsubay arkası dönük bir şekilde patikada durmuş, diğer dört adamsa onun az ötesine toplanmışlardı. İkisi ise oturuyordu.

Bir tanesi belli ki sigara içip içemeyeceklerini sordu. Astsubay izin verdi.

Sigaralarını yaktılar, kibrit ateşinde kasklı yüzleri belirdi ve mırıl mırıl bir sesle konuşmaya koyuldular. Hepsi de Almana benziyordu. Üç beş kelime Almanca bilen Yunanlı değil; ciddi ciddi Almanlardı. Çavuşa seslendim.

"Şu soytarılığa bir son verdiğinizde belki bana da neyi beklediğimizi söylersiniz."

Adam kendi ekseninde dönüp yanıma geldi. Kırk beş yaşlarında, uzun suratlı bir adamdı. Yarım metre kadar ötemde durup, yüzüme baktı. Ozellikle zalim bir görünüşü yoktu; ama rolüne uyuyordu. Yeni bir tükürük vakası bekledim, ama o yalnızca alçak sesle şöyle dedi: *"Was sagen Sie?"**

"Cehenneme kadar yolun var."

Sanki anlamamış gibi bir süre yüzüme baktı, ama nihayet bir parça daha ilgili görünüyordu; sonra kayıtsızca diğer tarafa döndü. Kolumu tutuşları biraz daha gevşemişti. Kendimde azıcık daha güç bulsam kaçmaya kalkışabilirdim. Ama sonra, tepedeki sırttan gelen ayak seslerini duydum. Birkaç saniye sonra ilk gördüğüm altı adam dağınık tek sıra halinde patikadan aşağı indi. Ama bizim yanımıza gelmeden evvel sigara içen grubun orada oyalandılar.

Sağ tarafımı tutan oğlan taş çatlasa yirmi yaşındaydı. Hışırtılı bir şekilde ıslık çalmaya koyuldu; ve benim soytarılıkla ilgili ettiğim lafa rağmen, o ana kadar oldukça ikna edici bir performans sergilemiş olan çocuğun yaptığı çok açık bir şeydi; çünkü çaldığı, şu meşhur, "Lili Marlene" idi. Yoksa kötü bir sözcük oyunu muydu bu? Sivilce dolu koca bir çenesi ve küçücük, kirpiksiz gözleri vardı; özellikle seçilmiş bir tipti bence, çünkü o tuhaf makinevari kayıtsızlığıyla öyle Tötonik görünüyordu ki, sanki neden orada olduğunu ya da benim kim olduğumu hiç bilmiyormuş ya da umursamıyormuş gibi bir hali vardı; yalnızca emirleri yerine getiriyordu.

Hesap ettim: En az yarısı Alman, on üç adam vardı. Onları Yunanistan'a getirmek, Atina'dan adaya taşımak. Ekipmanları. Eğitimleri-provaları. Onları adadan gönderip, tekrar Almanya'ya yollamak. En az beş yüz pound tutardı. Ve ne için? Hiçbir önemi olmayan bir insanı korkutmak –ya da belki de etkilemek– için. Öte yandan, o ilk adrenalin paniğimin yatışmasıyla, benim yaklaşımım da değişmişti. Bu son derece iyi

* (Alm.) Ne söylüyorsunuz? (ç.n.)

planlanmış, en ince ayrıntısına kadar düşünülmüş bir sahneydi. Yeniden büyücü Conchis'in sihrine kapılıyordum. Korkuyor, ama bir yandan da hayranlık duyuyordum; derken başka ayak sesleri duyuldu.

İki adam daha belirdi. Biri kısa boylu ve zayıftı. Uzun adımlarla patikadan aşağı iniyordu, arkasında da kendinden daha uzun boylu bir adam vardı. İkisinin kafasında da siperli subay şapkaları vardı. Kartal rozetli. Yanlarından geçtiği askerler bir telaş ayağa fırladı, ama o rahat olun anlamında çevik bir el hareketi yaptı. Doğruca yanıma geldi. Belli ki Alman albay rollerinde uzmanlaşmış biriydi; sert bir yüz, ince dudaklar; bir koca mercekli, çelik çerçeveli gözlükleri eksikti.

"Selam."

Cevap vermedi, şimdi biraz arkasında dimdik duran subayınkine benzer bir bakış attı. Görünüşe bakılırsa diğeri bir teğmendi, bir emir subayı. Hafiften topalladığını fark ettim; İtalyan tipli, kapkara kaşları, güneş yanığı yuvarlak yanakları olan yakışıklı bir adamdı.

"Yönetmen nerede?"

"Albay" cebinden tabakasını çıkarıp bir sigara aldı. "Teğmen" elinde ateşle öne uzandı. Askerlerden birinin, elinde gevşekçe bir kâğıda sarılmış –yiyecek filandı herhalde– bir şeyle arkalarından patikayı geçtiğini gördüm. Bir yandan yiyorlardı.

"Rolünüze çok uyduğunuzu söylemeliyim."

İtinayla büzdüğü ağzından, üzüm çekirdeği tükürür gibi, tek bir sözcük çıktı.

"*Gut.*"*

Arkasını dönüp, Almanca bir şeyler söyledi. Çavuş patikayı tırmandı, elinde bir gemici feneriyle geri geldi ve bunu yakarak arkama yerleştirdi.

"Albay" patikanın yukarısına, "çavuş"un durduğu yere çıktı ve ben de "teğmen"le karşı karşıya kaldım. Bakışlarında tuhaf bir şey vardı, sanki bana bir şey söylemek istermiş de söyleyemezmiş gibi; bir yanıt arar gibi yüzümü inceledi. Gözlerini kırpıştırıp aniden, ama beceriksizce, topuğunun üzerinde döndü ve albayın yanına katıldı. Alçak sesle söylenen Almanca sözler geldi kulağıma, sonra da çavuşun az ve öz emri.

Adamlar ayağa kalkıp, yüz yüze bakar vaziyette, ama hazır olda değil, dağınık şekilde, patikanın iki yanına dizildiler, sanki birinin geçmesini bekler gibi bir halleri vardı. Beni bir yere götüreceklerini, aralarından geçmem gerektiğini düşündüm. Ama başımda duran iki adam tara-

* (Alm.) İyi. (ç.n.)

fından diğerlerinin yanına, sıraya itildim. Patikanın ortasında sadece çavuş ve iki subay kalmıştı. Fener etrafımda bir ışık çemberi oluşturmuştu. Bunun dramatik bir işlevi olduğu gözümden kaçmamıştı.

Gergin bir sessizlik oldu. Buradaki rolüm her nasılsa başrol değil, seyirciydi. Nihayet daha başka insanların da geldiğini duydum. Yeni bir sivil figür ortaya çıktı. Bir an sarhoş olduğunu düşündüm. Ama sonra ellerinin arkadan bağlı olduğunu fark ettim, tıpkı benim gibi bir mahkûmdu o da. Üzerinde koyu renk bir pantolon vardı, ama belden yukarısı çıplaktı. Arkasından iki asker daha geldi. Bir tanesi onu dürtüklüyor gibiydi, mahkûm inledi. Yanıma yaklaşırken, maskeli oyunun kontrolden çıktığına dair mutlak bir hisse kapıldım, adam yalınayaktı. Tökezlemesi, ağır aksak yürüyüşü rol değil, basbayağı gerçekti.

Tam hizama geldi. Genç adam belli ki Yunanlıydı, oldukça kısa boyluydu. Yüzü feci halde çürüyüp şişmişti, bir tarafı, sağ gözünün kenarında oluşan derin yaradan akan kanla kaplıydı tamamen. Sersemlemiş gibiydi, zor adım atıyordu. Son ana kadar beni fark etmedi, durduğu zamansa vahşice yüzüme baktı. Ani bir korku düşmüştü içime, bu oğlan sahiden yakalayıp dövdükleri bir köylüydü sanki – rol yapmıyor, olayı bizzat yaşıyordu. Birdenbire arkadaki asker zalimce sırtından dürttü onu. Kasılarak öne savrulduğunu ve dürtmenin yol açtığı o hakiki sızıyla nefesinin kesildini –ya da çıkan ses öyleydi– gördüm. Beş altı metre daha tökezledi. Derken albay, tükürürcesine tek bir sözcük söyledi. Muhafızlar hemen atılıp onu hizaya getirdiler. Üç adam yüzleri bayır aşağı bakar vaziyette patikada duruyordu. Albay tam önüme kadar indi, teğmen de topallayarak yanına geldi; ikisinin de sırtı dönüktü.

Bir sessizlik daha oldu; adam nefes nefeseydi. Derken kaşla göz arasında başka biri daha geldi, elleri arkadan bağlı o hali ve arkasında duran iki askerle, diğerinin aynısıydı. O zaman nerede olduğumu anladım işte. 1943'e dönmüştüm ve esir düşmüş direnişçilerle karşı karşıyaydım.

İkinci adam belli ki *kapetan*'dı, yani liderleri – yapılı, kırk yaşlarında ve bir seksen boylarındaydı. Tek kolu çıplak halde askıdaydı, kolunun üst kısmını kabaca saran bandaj kan içindeydi. Sargıyı gömleğinden yırttıkları bir parçadan yapmışlardı; kanı durduramayacak kadar ince bir kumaştandı. Patikadan inerek yanıma geldi; yoğun kara bıyıklı, ihtişamlı bir *klephti** suratı ve gaga gibi bir burnu vardı. Peloponisos'ta da birkaç defa buna benzer tipler görmüştüm, ama bu adamın nereden geldiğini

* Haydut. (y.h.n.)

biliyordum, çünkü alnının etrafında Girit dağlarında yaşayan adamların taktığı türden püsküllü siyah bir bant vardı hâlâ. Onu, yöresel kıyafetler içinde, belinde gümüş saplı yatağanı ve tabancasıyla bir on dokuzuncu yüzyıl gravüründe dururken gözümün önüne getirebiliyordum, Byron mitlerine ait soylu bir eşkıya. Oysa üzerinde İngiliz ordusuna ait bir pantolon ve haki renk bir gömlek vardı. Ve o da yalınayaktı. Ama tökezlemeyi reddeden bir hali vardı. Diğer adamdan daha az hırpalanmıştı, belki de yaralı olduğu için.

Benimle aynı hizaya geldiğinde durup, albayı ve teğmeni es geçerek doğrudan bana baktı. Beni tanıdığını ve benim de onu tanıdığımı anlatmaya çalışıyordu sanki. En vahşisinden bir nefret vardı bu bakışta. Hor görme. Aynı zamanda öfkeli bir umutsuzluk hali. Bir an hiçbir şey söylemedi. Sonra tıslarcasına tek bir Yunanca kelime çıktı ağzından.

"*Prodotis.*" Dudakları v sesi ağırlıklı halk Yunancası'nın *delta*sıyla büzüldü.

"Hain."

Müthiş güçlüydü, rolüne iyice kaptırmıştı; neredeyse farkında olmadan ben de kendimi bir aktör gibi hissetmiştim, başka iğneleyici bir laf etmedim ve üzerime yönelttiği bakışlara ve nefrete ses çıkarmadım. Bir anda hain olmuştum.

İtilip kakıldı, ve o yine de dönüp, bana fenerin üç metre ötesinden son bir ateşli bakış attı. Sonra, sanki ilk söylediğinde anlamamış olabilirim diye, yine o sözü söyledi.

"*Prodotis.*"

O tam böyle derken bir çığlık, bir bağırış duyuldu. Albayın kısa emri geldi: *Nicht schiessen!*** Beni tutan askerler kolumu daha bir sıktılar. İlk adam fırlayıp, ılgın ağaçlarının arasına dalmıştı. Onu tutan iki asker peşine düştü, ardından da patikanın kenarına dizili olan üç dört asker. Mahkûm on metreden ileri gitmiş olamazdı. Bir çığlık duyuldu, Almancaydı, sonra da acı dolu berbat bir çığlık ve bir tane daha. Tekme yiyen, dipçiğin ucuyla dürtüklenen bir bedenden çıkan sesler.

Gelen ikinci çığlıkta, tam önümde durup kulak kabartmış olan teğmen dönüp gözlerini geceye daldırdı. Bana tüm bu olanlardan, vahşetten tiksindiğini belli etmek ister gibi bir hali vardı; bana ilk bakışının ne anlama geldiği ortaya çıkmıştı. Albay onun döndüğünden haberdardı. Albay sabit gözlerle çabucak teğmene, sonra da beni tutan muhafızlara

* Hain, eleveren. (y.h.n.)

** (Alm.) Ateş etmeyin. (y.h.n.)

göz attı ve –Fransızca– konuşmaya başladı; böylelikle muhafızlar anlamayacaktı... ve tabii ben anlayacaktım.

"Mon lieutenant, viola pour moi la plus belle musique dans le monde."

Fransızcayı yoğun bir Alman aksanıyla konuşuyordu; ve *musique* kelimesini de bir tür alaycı dudak büküşü eşliğinde telaffuz etmişti, ki bu da durumu açıklıyordu. Has bir Alman sadistiydi; teğmense has bir iyi Alman.

Teğmen bir şey söyleyecek gibi oldu, ama birden gece muazzam bir çığlıkla bölünüverdi. Çığlık diğer adamın, soylu eşkıyanın ciğerlerinden kopup gelmişti sanki ve uyanık biri varsa, adanın diğer yakasından bile duymuş olmalıydı. Yalnızca tek kelimeydi, ama tüm kelimelerin en Yunancasıydı.

Bunun rol olduğunu biliyordum, ama muhteşem bir oyunculuktu. Ses ateş gibi haşin çıkmıştı, en çok şeytani bir kükremeyi andırıyordu, ta içten kopup gelen ve sarsıcı.

Albaya bir mahmuzun sivri ucu gibi gelmişti bu. Çelik bir yay gibi döndü hemen. Üç uzun adımda Giritli'nin yanına giderek okkalı bir tokat patlattı suratına. Tokadın şiddetiyle adamın kafası yana kaymış, ama anında toparlamıştı. Sanki bana vurulmuş gibi sarsılmıştım gene. İtip kakma, o kanlı kol uydurma olabilirdi, ama bu tokat olamazdı.

Patikanın aşağısında, diğer adamı çalılıkların arasından sürükleyerek çıktılar. Adam ayakta duramıyordu, kollarından çektiler. Patikanın ortasına bıraktılar ve o da inleyerek yan yattı. Çavuş aşağı inip, askerlerden birinden matarasını alarak adamın yüzüne su döktü. Adam kalkmaya çalıştı. Çavuş bir şeyler söyledi ve esas muhafızlar onu ayağa kaldırdılar.

Albay konuştu.

Mahkûmlar ortada olmak üzere, askerler iki sıra yapıp, yola koyuldular. Bir dakika dolmadan en sonuncu da gözden kaybolmuştu. İki muhafızımla beraber albay ve teğmenle baş başa kalmıştık.

Albay yanıma geldi. Yüzünde ölümcül bir soğukluk vardı. Özenle ve tane tane bir İngilizceyle konuştu.

"Daha. Bitmedi."

Yüzünde mizah barındırmayan bir gülüşün izleri vardı; ve bu izler daha çok gözdağı içeriyordu. Sanki bu sahnenin devamının olacağından daha fazlasını, bütün o Nazi *Weltanschauung*'unun** bir gün dirilip gerçekleşeceğini söylemek istemişti. Şaşırtıcı ölçüde katı bir adamdı. Lafını

* (Fr) Teğmenim, benim için dünyanın en güzel müziği bu işte. (y.h.n.)
** (Alm) Hayat felsefesi, anlayışı. (ç n.)

söyler söylemez dönüp, patikadan inen askerlerin peşinden gitti. Teğmen de onunla gitti. Seslendim.

"Bitmeyen ne?"

Ancak yanıt yoktu. Uzun boylu olanı topallayan, esmer iki figür ılgın ağaçlarının solgun yumuşak duvarları arasında gözden kayboldu. Nöbetçilerime döndüm.

"Şimdi ne olacak?"

Karşılık olarak beni önce öne, sonra geriye itekleyip, oturmaya zorladılar. Birkaç dakikalık o gülünç ayak direyişimi kolayca alt ettiler. Bir dakika sonra ayak bileklerimi sıkıca bağlamış, arkama destek yapsın diye sırtımı iri bir kaya parçasına dayamışlardı. Daha genç olan asker ceketinin üst cebini karıştırıp bana üç tane sigara fırlattı. Yanan kibritin ateşinde onlara baktım. Oldukça bayağı görünüşlüydüler. Her birinin üzerinde ufak siyah gamalı haçların arasında kırmızı harflerle *Leipzig dankt euch** kelimeleri yazılıydı. İçtiğim sigaranın bayat bir tadı vardı, en az on yıllıktı, sanki işin esasına uymak adına, savaş zamanından kalma bir tabakadaki sigaraları kullanmışlardı. 1943 yılında tatları taze olmalıydı.

Kaç defa konuşmaya çalıştım onlarla. Önce İngilizce, sonra o çatpat Almancamla; sonra Fransızca, Yunanca. Ama onlar karşımda, patikanın diğer tarafında kayıtsızca oturdular. Birbirlerine söyledikleri on kelimeyi geçmedi; belli ki benimle konuşmama emri almışlardı.

Beni ilk bağladıklarında saatime bakmıştım. On ikiyi yirmi beş geçiyordu. Şimdi bir buçuk olmuştu. Adanın kuzey kıyısında bir yerde, okulun bir iki mil batısında belli belirsiz bir motor sesi geldi kulağıma. Bir yatınkinden çok, büyük bir kayığın dizel motoruna benziyordu bu. Oyuncular tekrar denize açılıyorlardı. Benim iki muhafız sesi duymayı bekliyor olmalılardı. Ayağa kalktılar ve daha yaşlı olanı görmem için bir yemek bıçağını havaya kaldırıp, oturdukları yere fırlattı. Sonra tek söz etmeden yürümeye koyuldular – diğerlerinin gittiği yönde değil ama. Tekrar sırta çıkan, oradan da Bourani'ye inen patikayı tırmandılar.

Gittiklerinden emin olur olmaz, taşların üzerinde sürüne sürüne bıçağın yanına gittim. Bıçak körleşmiş, ipse yeniydi, böylece serbest kalmak için sinir bozucu bir yirmi dakika daha geçti. Güney kıyısını gözleyebileceğim sırta tırmandım yeniden. Tabii ki sessiz ve dingindi, yıldızlara uzanan bir manzara ve klasik gece huzuruyla uyuyan bir Ege adası. Yat hâlâ demirliydi. Arkamdan Nauplia'ya yönelmiş olan kayığı

* (Alm.) Leipzig size teşekkür eder. (y.h.n.)

ya da o şey her neyse, sesini duyabiliyordum. Bir hışım Bourani'ye gidip, kızları uyandırmayı ve Conchis'e meydan okuyarak, derhal bir açıklama yapmasını istemeyi düşündüm. Ama kendimi çok bitkin hissediyordum, kızların masumiyetinden emindim ve villanın civarında hiçbir yere adım atmama izin verilmeyeceğinden de adım gibi emindim... Benden böyle bir tepki bekliyor olmalıydılar, ama ne yazık ki, somut anlamda düşünecek olursak, sayıca benden üstünlerdi. Duyduğum öfkenin yanı sıra, Conchis'e duyduğum o eski korkuyla karışık saygının geri geldiğini hissediyordum. Bir kez daha bir mite dahil olmuş bir adamdım, ne olup bittiğini anlamaktan âcizdim ve her ne kadar gidişat tekin olmasa da, bir şekilde, bunu anlamak için devam etmesi gerektiğinin bilincindeydim.

50 Sabahçıların dersi yedide başlıyordu, bu yüzden sınıfa beş saatten daha az bir uykuyla girdim. Hava desen berbattı, yaprak kıpırdamıyordu, boğucu bir sıcak vardı. Tüm renkler topraktan çekilmişti sanki, kalan üç beş parça yeşil ise kavruk ve bitkin duruyordu. Sıra sıra dizilmiş tırtıllar çamları katletmekle meşguldü; zakkum çiçeklerinin kenarları kahverengiye dönüşmüştü hep. Yaşayan tek şey denizdi ve ben ancak öğlen, dersler sona erip de suya daldığım ve kendimi o mavi dinginliğe bıraktığım vakit kafamı doğru dürüst toparlayabildim.

Sabah aklıma bir şey gelmişti. Başrol oyuncularının haricinde, Alman "askerleri"nin hemen hemen hepsi çok genç –on sekizle yirmi yaşları arasında– görünüyorlardı. Temmuz ayının başlarıydı, Alman ve Yunan üniversitelerinin dönemleri muhtemelen sona ermişti. Eğer Conchis'in hakikaten film yapımcılığıyla bir bağlantısı vardıysa, muhtemelen Alman öğrencilerin gelmesini de kolaylıkla sağlayabilecek durumdaydı – birkaç gün ona çalışır, sonra da Yunanistan'da tatil yaparlardı. İnanamadığım şeyse, onları ta Yunanistan'a kadar getirtip, yalnızca bir kere kullanmasıydı. Albayın da söylediği gibi sadistlik daha bitmemişti demek.

Suda, kollarım açık, gözlerim kapalı halde, çarmıha gerilmiş gibi süzüldüm. Sırtın tepesinden dönerken kafamda kurup durduğum o öfkeli ve alaycı mektubu yazmayacağımı bilecek kadar sakinlemiştim. Her şey bir yana, ihtiyarın beklediği de buydu –o sabah Demetriades'in gözle-

rinde spekülatif ve sorgulayıcı bir şey sezmiştim– ve kesinlikle en uygun hareket bekleneni yapmamak olacaktı. Daha uzun boylu düşününce, kızlar için de bir tehlike yoktu aslında; Conchis onları yanılttığına inandığı sürece güvendelerdi ya da o zamana dek oldukları kadar güvendelerdi. Eğer onları buradan çekip alacaksam, niyetimi Conchis'e belli etmeden, onlar tam olarak yanı başımda oluncaya kadar beklemekte fayda vardı. Dahası o, bu eğlenceyi –hem de böylesi bir eğlenceyi– ortaya koyan kişi olmanın büyük avantajına sahipti. Tuhaf ama, tüm bunların meydana gelmesi bile yeterince hayret vericiyken, oluş şekline kızmak saçma görünüyordu.

Posta öğle vapuruyla gelip, yemekte dağıtıldı. Bana üç mektup vardı; biri Rodezya'daki dayımın yazdığı nadir mektuplardan biriydi, diğeri Atina'daki İngiliz Kültürün gönderdiği haber bülteniydi; ve üçüncüsü de... El yazısını tanımıştım, yuvarlak, hafif aralıklı, koca harfler. Zarfı açtım hemen. Alison'a gönderdiğim mektup düştü, açılmamıştı. Başka da bir şey yoktu. Birkaç dakika sonra, odama döndüğümde bunu, açılmamış halde, bir kül tablasına koyup yaktım.

> Ertesi gün cumaydı. Öğle yemeğinde bir mektup daha aldım. Elden getirilmişti ve yazıyı biliyordum. Yemekhaneden çıkıncaya kadar açmadım – ki iyi de olmuş, çünkü mektubun o kısacık içeriği bile yüksek sesle küfretmeme sebep olmuştu. Surata atılan bir şamar kadar zalim ve beklenmedikti; ne tarih, ne yer yazıyordu ve başlıksızdı.
>
> Bir daha Bourani'yi ziyaret etmeye kalkışma boşuna. Nedenini açıklamak zorunda olduğumu sanmıyorum. Beni hakikaten hayal kırıklığına uğrattın.
>
> MAURICE CONCHIS

Sersemletici bir hayal kırıklığı ve acı bir öfke duymuştum içimde. Ne hakla kendi kafasına göre böyle bir şeye karar verebilirdi? Olacak şey değildi, Julie'den öğrendiğim her şeye ters düşüyordu bu; ama sonradan gördüm ki, Julie'nin yanından ayrıldıktan sonra olanlara hiç de ters düşmüyordu... Şu hainlik suçlaması yeni bir anlam kazanmıştı. İşgal bölümünün aynı zamanda bir final sahnesi, kovuluşumun ilanı olabileceğini fark ederek ürperdim – artık Conchis'in bana ayıracak vakti yoktu. Ama işin içinde bir de kızlar vardı. Onlara nasıl bir hikâye uydurmuş

olabilirdi ki? Ya da kızlar onun yalan söylediğini bilirken, nasıl bir hikâye uydurabilirdi?

Gün boyu okulda karşıma çıkacaklarını umdum içten içe. Artık Conchis'in gerçek yüzünü görmüş olmalılardı. Ara ara polise ya da Atina'daki İngiliz büyükelçiliğine gitmek geçti aklımdan. Ama sonra yavaş yavaş sakinleştim. *Fırtına* ile olan benzerlikleri ve yaşlı adamın arazisindeki genç gaspçıyı yargılayışını hatırladım. Conchis'in geçmişte, hep söylemek istediklerinin tersini söyleyişini hatırladım; ve en çok da, Julie'yi anımsadım... Yalnızca denizdeki çıplak bedenini değil, ama Prospero'muza duyduğu o içgüdüsel güveni de. Yatağa girdiğimde, bunu, Conchis'in rolüne uygun düşen son bir pis şaka olarak görmem gerektiğine karar vermiştim, zar oyunu ile intihar hapının benzeri bir sınama testiydi bu da. Ama Julie'yi ya da gerçeği benden bir hafta daha saklamasını kabullenmek istemiyordum. Conchis'in ertesi gün Bourani'ye gideceğimi bilmesi gerekirdi. Komedisine, yoğun bir onaylamamayla birlikte, devam edebilirdi pekâlâ, ama orada olacaktı; ve nihayet blöfünü açığa çıkarmama yardım etmek için diğer kuklası da orada olacaktı.

Cumartesi günü saat iki olur olmaz tepelere çıkan yola düştüm. Üçte ılgın ağaçlarının toplaştığı alana daldım. O kavurucu sıcakta –hâlâ tek bir yaprağın kıpırdamadığı boğucu bir havaydı– gördüğüm o şeylerin gerçekten olduğuna inanmak zor geliyordu. Ama iki üç taze kırılmış ince dal ve çalı parçası vardı; ve "mahkûmların" çöktükleri yerde bir dolu ters dönmüş taş duruyordu, altları adanın kızıl toprağıyla kaplıydı; ve yine ılgın ağacı parçaları. Biraz daha yukarıda pek çok sigara izmariti topladım. Bir tanesi yarısına kadar içilmişti ve üzerinde aynı cümlenin başı vardı: *Leipzig da...*

Adanın diğer yakasına bakan yarın tepesinde oturdum. Birden yatın orada olmadığını gördüm, gene de bunun ümitlerimi suya düşürmesine izin vermedim.

Kapıya vardım ve doğruca eve ilerledim. Kulübe, her yanı kapalı, ıssız bir halde güneşin altında duruyordu. Yere kadar uzanan balkon camının panjurlarını takırdattım, sonra diğerlerini de denedim. Ama hiçbiri açılmadı. Gözüm hep etraftaydı, yalnızca izlendiğimi hissettiğimden değil, ama böyle hissetmem gerektiğini düşünmüştüm. Beni izliyor olmalılardı; hatta belki de evin içinde, yalnızca birkaç metre ötemde, panjurların ardındaki karanlıkta bana gülüyor bile olabilirlerdi. Gidip özel kumsala baktım. İskele, pompa merkezi, yaşlı ağaç kütüğü, ufak mağaranın gölgeli ağzı, hepsi sıcağın alnında öylece duruyordu; ama

tekne yoktu. Sonra Poseidon heykeline gittim. Heykel sessiz, ağaçlar sessiz. Sonra da bir önceki pazar günü Julie ile oturduğumuz yarın kenarına.

Cansız deniz ara ara yolunu şaşırmış bir meltemle ya da benekli bir sardalye sürüsüyle kıpırdanıp duruyordu, yılan gibi kıvrılan koyu kül mavisi çizgiler, titreşip duran serapsı yüzeyi, önce yayvan sonra dar, ağır bir devinimle geçiyorlardı, sanki su yozlaşmayı besliyormuş gibi.

Üç kulübenin bulunduğu koy boyunca yürümeye koyuldum. Doğunun manzarası olduğu gibi ortaya çıkmıştı, derken Bourani'nin sınırındaki dikenli tellere vardım. Her yerde olduğu gibi bunlar da paslıydı ve gerçek olmaktan çok sembolik bir engel oluşturuyordu; az ötede, iç taraftaki yarın yerden yüksekliği yirmi metre kadardı. Tellerin arasından geçerek, yarın kıyısından içlere doğru ilerledim. Aşağı inilebilecek birkaç yer vardı; ama en dipte, çalılık ve dikenli sarmaşıklıklardan geçit vermeyen bir orman oluşmuştu. Çitin batıya, kapıya yöneldiği yere geldim. Hiç ters dönmüş taş yoktu ortalıkta; tellerde oluşmuş öyle bariz bir açıklık falan da yoktu. Düzleştiği kısma doğru yarı takip edip, kulübelere önceki ziyaretlerimde geçtiğim o pek kullanılmayan patikaya çıktım.

Az sonra kulübelerin etrafını saran küçük zeytinliğin içinden geçtim. Ağaçların arasından yaklaşırken beyaz badanalı o üç evi inceledim. Ortalıkta bir tavuk ya da eşeğin olmaması tuhaftı. Ya da köpeğin. Daha önce iki üç köpek vardı oysa burada.

Tek katlı evlerin ikisi bitişikti. Her ikisinin de ön kapıları sürgülenmiş ve birer asma kilit takılmıştı. Üçüncüsü daha bir açılabilecekmiş gibi duruyordu, ama o da yerinden ancak iki üç santim oynayıp, takılıp kaldı. İçeride tahta bir kalas vardı. Arka tarafa dolandım. Oradaki kapıda da bir asma kilit vardı. Ama en son baktığım tarafta, kümesin tepesinde, iki kepenk sıkı sıkıya örtülü değildi. Kirli pencerelerden içeri baktım. Eski bir pirinç yatak ve üzerinde de katlanıp üst üste konmuş çarşaflar. Fotoğraflar ve ikonalarla dolu bir duvar. İki tane hasır altlı ahşap sandalye, pencerenin hemen aşağısında bir karyola ve eski bir sandık. Önümdeki pencere eşiğindeyse bir retsina şişesine dikilmiş kahverengi bir mum, kırık bir *immortelles* çelenki, paslı bir zincir dişlisi ve bir aylık toz duruyordu. Kepenkleri kapadım.

İkinci kulübenin arka kapısında bir asma kilitli sürgü daha vardı; ama üçüncüsünde sürgü olmasına karşın, yalnızca bir parça balık misinasıyla

* (Fr.) Ölmezotu. (y.h.n.)

tutturulmuştu. Bir kibrit yaktım. Bir dakika geçmemişti ki kulübenin içinde, başka bir yatak odasındaydım. Loş odada en ufak şüphe uyandıracak bir şey yoktu. Mutfağa ve ön taraftaki oturma odasına geçtim. Buradan doğrudan yan kulübeye geçilebilen bir kapı açılıyordu; başka bir mutfak; biraz ötesinde, başka bir küflü yatak odası. Bir iki çekmece açtım, bir de dolap. Kulübeler, herhangi bir kandırmaca olasılığından uzak, tipik birer fakir adalı eviydi. Tek tuhaf yanı boş olmalarıydı.

Dışarı çıkıp, sürgünün kolunu bir parça telle tutturdum. Elli metre kadar ötede, zeytin ağaçlarının arasında beyaz badanalı bir tuvalet gördüm. Oraya gittim. Toprağa açılmış olan delik örümcek ağıyla kaplıydı. Paslı bir çividen yırtık pırtık, sararmış Yunan gazetesi parçaları sarkıyordu.

Yenilgi.

Bitişik kulübelerin yanındaki kuyuya gittim, tahta kapağı kaldırıp, kireç sıvalı boynun yanında duran ve ucunda eski bir kova olan ipi sarkıttım. Temiz hava azat edilmiş bir yılan gibi yayıldı etrafa. Boynun kenarına oturdum ve kana kana su içtim. Kuyu suyunun hayat dolu, taşlardan gelen bir tazeliği vardı, bu yüzden de normal musluk suyuyla kıyaslanamayacak kadar tatlıydı.

Muhteşem bir kırmızı-siyah sıçrayıcı örümcek kuyunun kenarında ağır ağır ilerledi. Elimi yoluna koydum ve üstüne çıktı; yakından bakınca kayıkçı feneri gibi duran, o minicik kara gözlerini görebiliyordum. Koca kare kafasını, Conchis'in alaycılığının araknoid bir parodisiyle, bir o yana bir bu yana döndürdü; ve ben bir kez daha, baykuşta olduğu gibi, esrarengiz bir hisle büyücülük gerçeğini idrak ettim; Conchis'in her yanı saran, kuluçkadaki varlığını.

Beni asıl alt eden, vazgeçilmez olmadığımın kanıtlanmış olmasıydı. "Deney"in her şeyden çok benim varlığıma ihtiyaç duyduğunu sanıyordum, ama demek ki duymuyordu ve ben yalnızca bir figürandım, tam daha fazla göze çarpmak istediğim anda bir kenara atılıvermiştim işte. En çok kızdığımsa, tam olarak anlayamadığım bir sebeple kendimi açıkça Mitford'la aynı kategoride bulmaktı. Dahası korkuyordum da, feci bir paranoya vardı içimde. Conchis o hafta sonu oraya gidemeyişimle ilgili kızlara söyleyecek bir yalan bulmuş olsa da, hepsinin birden beni kandırıyor olma olasılığı da vardı. Ama nasıl inanabilirdim ki buna? Bütün o öpüşmeler, içtenlik, okşamalar, gece vakti suda gerçekleşen o sembolik kenetlenme... Fahişe olmadıkça hiçbir kız bu tür şeyleri istiyormuş ve bunlardan zevk alıyormuş gibi yapamazdı. Olur şey değildi. Belki de

ipucu vazgeçilebiliyor olmamda saklıydı. İnsanın hayattaki yerine ya da benmerkezci görüşün sınırlarına dair çapraşık bir metafizik ders öğretilmekteydi bana. Ama bu, hakiki bir öğreti olmaktan çok, zavallı hayvanlara çektirilen eziyete benzer gereksiz bir zalimlikti. Bir güvensizlik denizinde –yalnızca dış görünüşün değil, daha saklı niyetlerin de karıştığı bir denizde– boğulmuştum. Haftalarca, önceki halimden –ya da beni oluşturan fikir ve bilinçli duygular örgüsünden– uzaklaştırıldığım, ayrıştırıldığım hissine kapılmıştım; ve başımda bir toparlayanım olmaksızın, bir döküntü halinde atölye tezgâhında uzanmak gibi bir şeydi bu... Kendimi yeniden bir araya nasıl getirecektim, hiç bilmiyordum.

Kendimi ilk defa Alison'ı, suçluluktan çok bir pişmanlık duygusu içinde düşünürken buldum. Onun orada, yanı başımda olup bana arkadaşlık etmesini istedim. Başka bir şey değil, yalnızca konuşmak için, bir erkek arkadaş gibi. Mektubum açılmamış olarak geri döndüğünden beri onu aklıma getirmemiştim pek. Olaylar çoktan onu geçmişe gömmeme yol açmıştı. Ama şimdi Parnassus'taki o anlarımız geliyordu aklıma: Şelalenin sesi, sırtıma vuran güneş, kapalı gözleri, beni daha da içine almak için yay gibi kıvrılmış gövdesi... alışageldiğim o tuhaf kesinliği, öyle ki yalan söylediğinde bile nasıl ve neden yalan söylediğini bilirdim; kısacası, yalan söyleyemezdi. Tabii bu onu, günlük yaşamda, sıkıcı ve ne yapacağı önceden tahmin edilebilir kılıyordu, hatta usandırıcı ölçüde de şeffaf. Beni karşı cinste çeken daima saklamaya çalıştıkları şeydi, onları giysilerinden sıyırıp çırılçıplak bırakmanın bütün metaforik eşdeğerlerini kapsayan bir şey. Bu Alison'la çok kolaydı hep. Her neyse... Ayağa kalktım ve zihnimdeki karmaşayı sigaramla söndürdüm. Alison etrafa saçılmış süt demekti; ya da saçılmış meni. Julie'yi on kat fazla arzuluyordum.

Günü üç kulübenin doğusundaki kıyıyı araştırarak geçirdim, dönerken gene yanlarından geçip Bourani'ye yöneldim, tam çay saatinde sütunlu verandadaydım. Ama söz konusu yer önceki kadar ıssızdı. Bir not, işaret, herhangi bir şey bulmak için bir saat daha oyalandım; zaten on kere karıştırılmış bir çekmeceyi salak gibi bir daha altüst etmeye benziyordu bu.

Saat altıda okul yoluna düştüm, tek hissettiğim hüsran dolu, işe yaramaz bir öfkeydi. Conchis'e; Julie'ye; her şeye karşı.

Köyün öte yakasında sadece ada balıkçılarının kullandığı bir liman daha vardı. Okuldaki herkes ve köyde sosyal bir *ağırlık* iddiasında olan

herkes uzak dururdu buradan. Evlerin çoğu içler acısı halde, yıkık döküktü. Bazıları çürük duvar kalıntılarından ibaretti; kırık rıhtım boyunca hâlâ ayakta kalan evlerinse sac çatıları, yamalı betonları ve sık sık tamir görmenin getirdiği diğer sevimsiz kanıtları batıyordu göze. Üç tane taverna vardı, ama yalnızca bir tanesi oturulabilir büyüklükteydi. Kapısının önünde ham ahşaptan birkaç masa dururdu.

Daha önce bir kez, yalnız çıktığım kış yürüyüşlerinin birinden dönerken oraya bir şeyler içmeye uğramıştım; taverna sahibinin konuşkan ve nispeten daha kolay anlaşılır olduğunu hatırladım. Ada standartlarında, belki de Anadolulu olduğundan, pek dilliydi. Adı Yorgi'ydi; inek yalamış gibi duran kır saçları ve küçücük bıyığıyla gülünç derecede Hitler'e benzeyen tilki suratlı bir adamdı. Pazar sabahı bir katalpa ağacının altına oturdum ve yanıma geldi, eline zengin bir müşteri düştüğü için sevinçli bir şekilde yaltaklandı. Evet, dedi, tabii ki benimle bir uzo içmekten şeref duyardı. Bize hizmet etmesi için çocuklarından birini çağırdı... en iyi uzo, en iyi zeytinler. Okulda her şey yolunda gidiyor muydu, Yunanistan'ı sevmiş miydim?.. Tipik soruları sormasına izin verdim. Sonra bana geldi sıra. On iki, on üç tane soluk kızıl ve yeşil renkli kayık önümüzdeki durgun mavi suda süzülüyordu. Onları işaret ettim.

"Burada yabancı turistlerin olmaması çok yazık. Yatlar filan."

"Yaa." Bir zeytin çekirdeği tükürdü. "Phraxos ölü."

"Bourani'deki Bay Conchis'in yatını bazen burada tuttuğunu sanıyordum ama."

"Haa şu adam." Yorgi'nin Conchis'in köydeki düşmanlarından biri olduğunu hemen anladım. "Hiç gördün mü onu?"

Hayır dedim, ama onu ziyaret etmeyi düşünüyordum. Bir yatı vardı öyleyse?

Evet. Ama asla adanın bu tarafına gelmezdi.

Peki ya *o* hiç Conchis'i görmüş müydü?

"*Ochi.*" Hayır.

"Köyde evleri var mı?"

Yalnızca Hermes'in yaşadığı ev. Köyün arka tarafında, St. Elias adındaki bir kilisenin yanındaydı. Sanki konuyu değiştirirmiş gibi, Bourani'nin yakınındaki üç kulübeyi sordum kayıtsızca. Evin sakinleri nereye gitmişti?

Elini güneye salladı. "Anakaraya gittiler. Yazı geçirmeye." Adadaki balıkçıların bir kısmının yarı göçebe olduğunu anlattı. Kışın Phraxos'un dışındaki koruma altındaki suda avlanıyorlardı; ama yazın, yanlarına ai-

lelerini de alarak, Peloponisos'un etrafında dolaşıyor, hatta daha iyi avlanabilmek için Girit'e kadar uzanıyorlardı. Kulübe meselesine döndü gene.

Aşağı işaret etti, sonra da içkisini yudumlayıp suratını ekşitti. "Kuyular kötü. Yazın iyi su olmuyor hiç."

"Sahi mi –iyi su yok mu?"

"Hayır."

"Ne fena."

"Bu onun suçu. Bourani'dekinin. Daha iyi kuyular yapabilirdi. Ama öyle cimri ki."

"O kulübeler ona mı ait o zaman?"

"*Vevaios*." Tabii ki. "Adanın diğer yakası, tamamen ona ait."

"Her yeri mi?"

Güdük parmaklarıyla işaret etti: Korbi, Stremi, Bourani, Moutsa, Pigadi, Zastena... Bourani civarındaki koy ve burunların adlarını saydı tek tek; anlaşılan bu Conchis hakkındaki başka bir şikâyetti. Bazı Atinalılar, "zenginler" orada villa inşa etmek istemişlerdi. Ama Conchis bir metresini bile satmaya yanaşmamıştı; adayı, fena halde ihtiyaç duyulan refahtan mahrum bırakmıştı. Odun yüklü bir eşek rıhtımdan tökezleyerek bize doğru geldi; bacaklarını birbirine sürtüp, müşkülpesent bir edayla bir model gibi ilerledi. Bu haber Demetriades'in suç ortaklığını kanıtlamıştı. Herkesin dilindeki bir dedikodu olmalıydı bu.

"Herhalde köydeki konuklarını görmüşsünüzdür."

Hayır anlamında, lakaytça başını kaldırdı; orada konukları olup olmadığı umrunda bile değildi. Israr ettim. Orada yabancıların kalıp kalmadığını biliyor muydu?

Ama omuz silkti. "*Isos*." Belki. Bilmiyordu.

Sonra şans yüzüme güldü. Ara yoldan ufak tefek bir yaşlı adam çıkıp, Yorgi'nin arkasından doğru geldi; kafasında eski püskü bir denizci şapkası, üzerinde de mavi bir kanvas takım vardı, takımı yıkanmaktan öyle solmuştu ki güneşin altında neredeyse beyaz gibi duruyordu. Adam masamızın yanından geçerken Yorgi bir bakış attı, sonra seslendi.

"*Eh, Barba Dimitraki! Ela.*"* Gel. Gel ve şu İngilizce hocasıyla lafla bak.

Yaşlı adam durdu. Seksen yaşlarında olmalıydı, her yanı titrese de, saçı sakalı birbirine karışmış olsa da, tamamen bunak değildi. Yorgi bana döndü.

"Savaştan önce. O da aynı Hermes gibiydi. Bourani'ye posta taşırdı."

* Dimitraki, gel. (y.h.n.)

Oturması için adamın sırtına bastırıp, biraz daha uzo ve meze istedim.

"Bourani'yi iyi bilir misiniz?"

Yaşlı elini salladı; çok iyi bilirim demeye getiriyordu, ifade edebileceğinden çok daha fazla. Anlamadığım bir şey söyledi. Dilbilim konusunda hayli yetenekli olan Yorgi sigara paketlerimizi ve kibritlerimizi tuğla gibi üst üste dizdi. Bina yaptı.

"Anlıyorum 1929'da mı?"

Yaşlı adam başıyla onayladı.

"Bay Conchis'in savaştan önce çok misafiri olur muydu?"

"Çok, pek çok misafiri olurdu." Bu Yorgi'yi şaşırtmıştı; sorumu tekrar edip karşılığında aynı cevabı aldı.

"Yabancılar mıydı?"

"Pek çok yabancı gelirdi. Fransızlar, İngilizler, bir dolu."

"Peki ya okuldaki İngilizce hocaları? Onlar da gider miydi oraya?"

"*Ne, ne. Oloi.*" Evet, hepsi.

"İsimlerini hatırlıyor musun?" Sorunun saçmalığı karşısında gülümsedi. Onların neye benzediklerini bile hatırlamıyordu. Çok uzun boylu olan birinin haricinde.

"Onları köyde görür müydün?"

"Bazen. Bazen."

"Bourani'de ne işleri vardı, savaştan önce yani?"

"Yabancılardı."

Bu köy mantığı karşısında sabrı taştı Yorgi'nin. "*Ne, Barba. Xenoi. Ma ti ekanon?*"*

"Müzik. Şarkılar. Danslar." Yorgi gene inanmamıştı; sanki yaşlı adamın bunak olduğunu söylemek istermiş gibi göz kırptı. Ama olmadığını biliyordum; ve Yorgi de 1946'ya kadar adaya gelmemişti.

"Ne tür şarkılar ve danslar?"

Bilmiyordu, sulanmış gözleri maziye gidip yitti. Ama sonra, "Başka şeyler de yaparlardı. Oyunlarda rol alırlardı," dedi. Yorgi yüksek sesle güldü, ama yaşlı adam omuz silkip, kayıtsızca, "Doğru," dedi.

Yorgi sırıtarak öne eğildi. "Peki ya sen kim oluyordun Barba Dimitraki? Karagöz mü?" Yunan gölge oyunundaki huysuz karakterden bahsediyordu.

Yaşlı adama ona inandığımı göstermeye çalıştım. "Ne tür oyunlardı bunlar?"

* Tamam, Barba, yabancıydılar. Ama ne yapıyorlardı? (y.h.n.)

Ama yüzünden bilmediği belli oluyordu. "Bahçede bir tiyatro vardı."

"Bahçenin neresinde?"

"Evin arkasında. Perdesi olan. Gerçek bir tiyatro."

"Maria'yı bilir misin?"

Ama anlaşılan, savaştan önce Soula adında başka bir hizmetçi vardı, o da ölmüştü.

"En son ne zaman gittin oraya?"

"Çok oldu. Savaştan önceydi."

"Bay Conchis'i hâlâ sever misiniz?"

Yaşlı adam başıyla onayladı, ama kısacık ve baştan savma bir kafa sallamaydı bu. Yorgi araya girdi hemen.

"En büyük oğlu infazda öldürülmüştü."

"Ahh. Çok üzüldüm. Çok üzüldüm."

Yaşlı adam omuz silkti; kısmet işte. "Fena adam değildir," dedi.

"İşgal sırasında Almanlarla işbirliği yaptı mı?"

Yaşlı adam başını kaldırdı, sertçe hayır dedi. Yorgi hararetli bir şekilde karşı çıktı. Tartışmaya koyuldular, öyle hızlı konuşuyorlardı ki takip edemedim. Ama yaşlı adamın, "Ben buradaydım. Sen değildin," dediğini anladım.

Yorgi göz kırparak bana döndü. "Yaşlı adama bir ev vermişti. Her sene de para. Yaşlı adam asıl düşüncelerini söyleyemez."

"Bunu diğer öldürülenlerin yakınlarına da yapmış mıydı?"

"Yoo. Bir ya da iki kişiye belki. Yaşlı olanlara. Neden yapmasın ki? Çok parası var." Parmaklarıyla yolsuzluk işareti yaptı, vicdanını rahatlatmak için verdi o parayı der gibiydi.

Birden yaşlı adam şöyle dedi bana, "*Mia fora** ... bir keresinde böyle ışıl ışıl, müzikli, havai fişekli falan büyük bir *paneyiri*** olmuştu. Bir dolu havai fişek atılmış, bir sürü de konuk gelmişti."

Bahçede düzenlenen saçma sapan bir parti geldi gözümün önüne: yüzlerce şık bayan ve jaketatay ve çizgili pantolonları içinde adamlar.

"Ne zamandı bu?"

"Savaştan üç beş yıl önce."

"Ne sebepleydi bu kutlama?"

Bilmiyordu.

"Sen orada mıydın?"

* Bir kere. (y.h.n.)

** Panayır. (y.h.n.)

Ben oğlumlaydım. Balık avlıyorduk. Bourani'de böyle bir şey gördük. Işıklar, sesler. *Kai ta pyrotechnimata.*" Ve havai fişekler.

Yorgi, "E tabii. Sarhoşmuşsundur, Barba."

"Hayır. Sarhoş değildim."

Ne kadar uğraştıysam da yaşlı adamın ağzından daha fazla laf alamadım. Sonunda ikisinin de elini sıkıp, fazla bir şey tutmayan hesabı ödedim, Yorgi'ya bolca bahşiş bıraktım ve okula yürüdüm.

Bir şey çok açıktı. Leverrier, Mitford ve ben vardım; ama otuzlardan, adını bilmediğim daha bir dolu kişi; uzun bir liste oluşturuyordu. Büyük umutlarımı geri getirmişti bu; bir de öte yandaki perdesiz tiyatroda şimdi hazırlanmakta olan her neyse onunla yüzleşme cesareti.

Akşam köye döndüm ve köyün arka yanına çıkan dar arnavut taşlardan yukarı tırmandım; badem ağaçlarıyla gölgelenen minik meydanlardan kireç sıvalı duvarların olduğu mahallelere, kırsal iç kısımlara geçtim. Mor begonvil salkımları güneşte alev gibi, soluk akşam karaltısındaysa kor gibi parlıyorlardı. Köyün bir tür *kasbah** alanıydı burası, aşağıda göz alan gri-mavi ikindi denizi ve yukarıda altuni-yeşil çamlarla kaplı tepelerle çok hoş bir kasbah. Kapılarının önünde oturan insanlar selam verdi ve kaçınılmaz şekilde, ufak bir çocuk sürüsünü Fareli Köyün Kavalcısı gibi peşime taktım, onlara bakıp el salladığımda kıkırdamaya başladılar. Kiliseye vardığımda içeri girdim. Semtteki varlığını haklı çıkarmak istiyordum. Acayip kasvetliydi, her şeyin üzerine bir tütsü buharı çökmüştü; sıra sıra ikonaların, dumanlı altın sarısı içindeki kasvetli silüetlerin gözleri üzerime dikilmişti, sanki onların o yeraltı türbesini andıran Bizans dünyasında ne kadar yabancı durduğumu biliyor gibilerdi.

Beş dakika sonra çıktım. Neyse ki çocuklar ortadan kaybolmuşlardı ve ben de kilisenin sağındaki dar yola geçtim. Bir tarafta kilise apselerinin yuvarlak silindirleri, diğer taraftaysa iki üç metrelik bir duvar vardı. Dar yol kıvrıldı, duvar da devam etti. Ama yolun yarısında karşıma kemerli bir kapı çıktı: üzerine 1823 tarihi kazınmış olan bir ana taşla, yukarısında bir zamanlar hanedan arması olan bir kısmı vardı kapının. İç taraftaki evin İstiklâl Savaşı'ndaki korsan "amirallerin" biri tarafından inşa edildiğini düşündüm. Çift kanatlı kapının sağ kanadından girilen ve ortasında mektuplar için bir yarık olan dar bir kapı vardı. Tepesinde de, eski bir siyah metal levha üzerinde şablon harflerle "Hermes Ambelas" yazılıydı. Toprak, kilisenin ardından sola doğru meyilleniyordu. Bu kısımda duvarın yukarısından bakmak mümkün değildi. Küçük kapıya ya-

* Kuzey Afrika'da şehrin ya da kasabanın kalabalık alışveriş merkezi. (ç.n.)

naşıp, hafifçe iterek yokladım. Ama kilitliydi. Adalılar dürüstlükleriyle meşhurdu, hırsız diye bir şey bilinmezdi; ve ben Phraxos'un herhangi bir yerinde böyle kilitlenmiş bir dış kapı gördüğümü hatırlamıyordum.

Taşlık yol iki kulübenin arasından aniden inişe geçiyordu. Sağdaki kulübenin çatısı evin duvarının aşağısında kalıyordu. Aşağıda, yolu kesen dar yol beni dolaştırıp tekrar diğer tarafa çıkardı. Burada zemin daha da dik bir şekilde iniyordu ve ben kendimi duvar temellerinin başlangıcından bile aşağıda üç metrelik dik bir kayaya bakarken buldum. Kayalık yüzeyin devamında ev ile bahçenin bu yandaki duvarları vardı ve öyle çok da büyük bir ev olmadığı görülüyordu, yine de köyün standartlarında, bir eşekçi için fazla görkemliydi.

İki tane zemin katta, üç tane de üst katta pencere vardı ve hepsinin de kepenkleri örtülüydü. Günün son ışıkları üzerlerine vuruyordu hâlâ, buradan bakılınca köyün batısına ve Argolia anakarasındaki boğaza doğru çok hoş bir manzara görünüyor olmalıydı. Bu Julie'nin iyi bildiği bir manzara mıydı acaba? Kendimi Aslan Yürekli Richard'ın penceresinin altında duran Blondel gibi hissettim; ama mesajımı şarkıyla yollayacak yetiye bile sahip değildim. Aşağıdaki ufak meydanda iki üç kadının ilgiyle beni seyrettiğini gördüm. Sanki yukarı bakmam anlamsız bir meraktan kaynaklanıyormuşçasına, el sallayıp yoluma devam ettim. Karşıma başka bir dar sokak çıktı ve buradan başlangıç noktama, Aziz Elias açıklarına tırmandım. Ev, yoldan geçenlerin bakışlarına geçit vermiyordu.

Daha sonra, Philadelphia Oteli'nin önüne vardığımda arkama baktım. Bütün o çatıların tepesinden kiliseyi, sağındaki evi ve gözlerini dışarı dikmiş beş penceresini görebiliyordum.

Meydan okuyan bir halleri vardı, ama kör kör bakıyorlardı.

51 Pazartesi akademik işler günüydü; hiç durmadan masama yağan ve notlanmayı bekleyen o Sisyphean kâğıt yığınlarını yetiştirmekle; dönem sonu sınavlarına son halini vermekle –berbat bir iş için kullanılan berbat bir kelimedir bu da– uğraştım; ve bunları yaparken Julie'yi düşünmemeye çalıştım hep.

Savaştan önce okulda çalışan İngilizce öğretmenlerinin adlarını bulmak için Demetriades'ten yardım istemenin bir faydası olmadığını bili-

yordum. Bilseydi bile söylemezdi; ve büyük olasılıkla gerçekten bilmiyordu da. Okulun muhasebecisine gittim, ama bu defa bana yardım edemedi; bütün muhasebe kayıtları 1940 rüzgârıyla yok olup gitmişti. Salı günü okul kütüphanesinde duran öğretmenle konuşmayı denedim. Hemen bir rafa gidip Kuruluş Günü programlarının –savaştan önce her sene bir tane olurdu– olduğu ciltlerden birini çıkardı. Bu programlar, okulu ziyaret eden velileri etkilemek için bol keseden düzenlenirmiş, arkasında da sınıf listeleri olurmuş – bir de "öğretmenler" listesi. On dakika içinde 1930 ile 1939 yılları arasında öğretmenlik yapmış olan altı kişinin adını verdi. Ama ben hâlâ adreslerini bulma derdindeydim.

Hafta çok yavaş ilerliyordu. Her öğlen köyün postacısının yolunu gözledim, elinde mektuplarla gelip görevli memura versin, sonra o da bunları böyle ağır ağır, masaların etrafında dolaşarak dağıtsın diye. Hiçbiri bana değildi. Conchis'in acımasını beklemiyordum artık; ama Julie'yi bağışlamak zor geliyordu.

Aklıma ilk gelen ve en mantıklı olasılık İngiltere'ye döndükleriydi; ki böyle bir şey varsa –en azından bir haber vermek için– bana yazmamış olmasına inanamıyordum. İkinci olasılık Julie'nin hafta sonunun iptal edilmesini kabullenmek zorunda kalmasıydı; ama yine de bana bir teselli mektubu yazabilir, nedenini anlatabilirdi. Üçüncüsüyse bir malıkûm gibi tutulma, ya da en azından bana bir mektup atamayacak kadar *incommunicado** konumunda olması ihtimaliydi. Buna inanmak güçtü, yine de polise gitmeyi düşünecek kadar öfkelendiğim anlar oldu.

Günler böylece geçip gitti, derken elime şans eseri, minicik bir bilginin yazılı olduğu bir kâğıt geçti. Sınavlarda kullanmak için uygun bir metin bulma umuduyla kütüphanenin İngilizce bölümündeki kitaplara göz atarken bir tane Conrad buldum. İlk sayfada bir isim yazılıydı, D.P.R. Nevinson. Savaştan önce okulda olduğunu biliyordum. Altında "Balliol Yüksekokulu, 1930" yazılıydı. Diğer kitaplara göz gezdirmeye başladım. Nevinson epeyce bir kitap bırakmıştı; ama Balliol'unki haricinde hiç adres yoktu. İki şiir kitabının ön sayfasında, W.A. Hughes'un, savaştan önceki öğretmenlerden birinin daha adı geçiyordu, adresi yazılı değildi.

Perşembe günü öğle yemeğinden erken kalktım, çocuklardan birine, sonradan herhangi bir mektup gelecek olursa bana getirmesini söyledim. Gerçi pek beklemiyordum ya. Ama yaklaşık bir on dakika sonra, tam siesta için pijamalarımı üzerime geçirmişken çocuk kapımı çaldı. İki

* (İsp.) Dışarıdakilerle görüştürülmeyen; kimseyle görüştürülmeyecek. (y.h.n.)

tane mektup vardı. Biri Londra'dan geliyordu, adres daktiloyla yazılmıştı, gelen bir eğitim kitapları yayınevinin kataloğuydu. Diğeriyse...

Yunan pulu. Okunaksız bir damga. Düzgün bir elyazısı. İngilizce.

Pazartesi, Siphnos

Sevgili tatlı Nicholas'ım,

Hafta sonu yüzünden çok büyük hayal kırıklığına uğramış olmalısın, umarım şimdi daha iyisindir. Mektubunu Maurice verdi. Senin için çok üzüldüm. Ben de böyleydim, o yaramaz veletlerin sınıfa taşıdığı her türlü hastalığı hemen kapıverirdim. Daha önce yazamadım, denizdeydik ve ilk defa bugün bir posta kutusu gördüm. Çabuk olmalıyım – az önce Atina'ya posta taşıyan vapurun yarım saat içinde kalkacağını söylediler. Bu mektubu limanın kıyısındaki bir kahvede karalıyorum.

Maurice suskunluğunu korumasına karşın bir melek gibi davranıyor. Önümüzdeki hafta sonu yanımıza gelinceye kadar –yani iyileşirsen tabii– bekleme konusunda da ısrarcı. (*Lütfen* iyileş! Sadece o yüzden değil.) M. de bir parça kalbi kırılmışı oynuyor çünkü biz akılsız yaratıklar, yeni planının nerelere varacağını tam bilmeden bunu uygulamaya yanaşmıyoruz. Ağzından laf almaya çalışmaktan vazgeçtik artık – yalnızca zaman kaybı bu, dahası ne yaptığı belli olmayan gizemli biri olmaktan acayip hoşlanıyor.

Az kalsın unutuyordum, sana hayatının "son bölümünü" (kendi tabiriyle) anlatmak istediğini ağzından kaçırdı ve sen de şimdi bunu duymayı umuyormuşsun... Bu son kısmı bir parça sırıtarak söyledi, sanki bizim bilmediğimiz bir şey olmuş gibi. Felaket bir adam, oyun oynamaktan hiç vazgeçmiyor. Neyse, umarım sen ne demek istediğini anlamışsındır.

En iyi haberi sona sakladım. Bir daha alınıp bir yere götürülmeyeceğimize yemin etti, eğer istersek adada, köy evinde kalabilirmişiz... Belki de beni her gün görsen o kadar sevmezsin ama. June mesela, sonunda ben de bronzlaşmaya başladım diye sinir oluyor bana.

Bu mektubu aldığında geriye iki üç gün kalmış olacak. Son bir Mauricevari oyun daha oynayabilir bize, bu yüzden sen de lütfen inanmış gibi görün, şu son bölüm meselesinden hiç haberin yokmuş gibi davran, ille de istiyorsa izin ver son bir kez daha uğraşsın seninle. Bence azıcık da kıskançlık var işin içinde. Durmadan *senin* ne kadar şanslı biri olduğunu söylüyor... ve ben şey dediğimde de dinlemiyor – ne demek istediğimi anladın.

Nicholas.
Gece vakti o su. Çok tatlıydın.
Şimdi bitirmem gerek.
Seni seviyorum.

JULIE'N

Mektubu iki üç kez okudum. Belli ki ihtiyar gene bir numaralar çeviriyordu. Julie benim yazımı hiç görmemişti, bu durumda Conchis'in bir şeyler uydurması hiç de zor olmamıştı – illa aslına uygun olmak istiyorsa da Demetriades yazı örneklerimi bulmuş olabilirdi ona. Conchis neden hâlâ ertelemeye çabalıyor, şu son engelleri çıkarıyordu, aklım almıyordu bir türlü. Ama Julie'nin mektubu, o son beş cümle, onunla köyde olma düşüncesi – tüm bunlar bunun dışındaki her şeyi önemsiz kılıyordu. İçim yeniden neşeyle dolmuş, üstesinden gelecek gücü bulmuştum; Yunanistan'da olduğu, beni beklediği ve istediği sürece hiçbir şeyin önemi yoktu.

Görevlinin her zamanki gibi gelip, odalarımızın önündeki o geniş taş koridorda kindar bir şiddetle zili çalmasıyla, saat dörtte siestamdan uyandım. Diğer öğretmen arkadaşlardan tipik kızgın sesler yükseldi. Dirseğime dayanıp, Julie'nin mektubunu okudum yeniden. Sonra masamın üzerine attığım diğer mektubu hatırlayıp, esneye esneye bunu açmaya gittim.

Zarfın içinde daktiloyla yazılmış bir not, bir tane de zarfı yırtık uçak postası vardı, ama pek bakmadım onlara, çünkü notun tepesine iki gazete kupürü iğnelenmişti. Önce onları okumalıydım.

İlk kelimeler.

İlk kelimeler.

Tüm bunlar daha önce de başıma gelmişti, aynı duyumlar, aynı gerçek olamaz hissi, ama gerçek oluşu, dalga dalga yayılan şok ve üstünkörü bir sakinlik. İki üç arkadaşla Oxford'da Randolph'dan çıkıp Carfax'a yürürken kulenin altında *Evening News* satan bir adam. Ben orada öylece dururken aptal bir kızın, "Nicholas'a bakın, okuyormuş gibi yapıyor," deyişi. Yüzümde Karachi'deki uçak kazası ve ailemin ölüm haberlerinin izleriyle başımı kaldırmış ve ağzımdan "Annemle babam," sözleri dökülmüştü. Sanki hayatımda ilk defa bu insanların varlığını keşfediyordum.

Üstteki kupür yerel bir Londra gazetesinden, bir sütunun en alt köşesinden kesilmişti. Şöyle yazıyordu:

HOSTESİN İNTİHARI

Avustralyalı hostes Alison Kelly, 24, Russell Meydanı'nda, kendisi gibi Avustralyalı olan arkadaşı Ann Taylor'la paylaştığı dairesindeki yatağında ölü bulundu. Hafta sonu tatili için Stratford-on-Avon'a gitmiş olan arkadaşı tarafından hemen Middlesex Hastanesi'ne kaldırılan şahıs kurtarılamadı. Şoka giren Bayan Taylor tedavi altına alındı. Soruşturma gelecek hafta başlayacak.

İkinci kupürde şöyle yazıyordu:

AŞKINA KARŞILIK GÖREMEYİNCE İNTİHAR ETTİ

P.C. Henry Davis, 29 Haziran Salı akşamı Holborn tahkik memuruna yanında boş bir kutu uyku hapıyla yatağına uzanmış olan genç bir kadın bulduğunu bildirdi. Haber kendisine, ölen kızın, Stratford-on-Avon'dan dönen 24 yaşındaki hostes Alison Kelly'nin ev arkadaşı Avustralyalı fizyoterapist Ann Taylor tarafından verilmişti.

Yapılan soruşturma sonucu olayın intihar olduğuna karar verildi.

Bayan Taylor, arkadaşının sık sık depresyon nöbetlerine girmesine ve düzgün uyuyamadığını söylemesine rağmen, intihar etmeyi düşündüğünü akla getiren hiçbir belirti olmadığını ifade etti. Bayan Taylor, kendisine yöneltilen sorulara, "Arkadaşım yakın zamanda mutsuz bir aşk yüzünden depresyona girmişti, ama ben bunu atlattığını sanıyordum," karşılığını verdi.

Ölen şahsın doktoru Dr. Behrens, tahkik memuruna Bayan Kelly'nin kendisini, uykusuzluğunun işinden kaynaklandığına inanmaya yöneltmiş olduğunu söyledi. Tahkik memurunun, normalde bu kadar fazla sayıda hap yazıp yazmadığını sorması üzerine ise Dr. Behrens, ölen şahsın sık sık eczaneye gitmesinin zorluğunu hesaba kattığını belirtti. İntihardan şüphelenmesi için bir sebep yoktu.

Tahkik memuru, polis tarafından bulunan iki notun bu trajik eylemin asıl nedenine ışık tutmadığını belirtti.

Daktiloda yazılmış olan not Ann Taylor'dandı.

Sevgili Nicholas Urfe,

İlişikteki gazete kupürleri, yazma sebebimi açıklıyor. Üzgünüm, bu sizin için büyük bir şok olacak, ama bunu başka nasıl haber ve-

rirdim bilmiyorum. Alison Atina'dan döndüğünde perişan bir haldeydi, ama bu konuda hiç konuşmadı, bu yüzden bunun kimin hatası olduğunu bilmiyorum. Bir ara çok sık intihardan bahsediyordu, ama biz bunu hep şaka sandık.

Bu zarfı size bırakmış. Polis açtı. İçinden bir not çıkmadı. Bana bir not bırakmış, ama onda da bir şey yazmıyor – yalnızca özür sıralamış.

Hepimiz çok üzgünüz. Suç bendeymiş gibi geliyor. Artık aramızda değil ya onun değerini şimdi anladık. Bir erkek nasıl olur da onun içyüzünü fark etmez ve onunla evlenmek istemez anlayamıyorum bir türlü. Ama ben zaten erkekleri anlamıyorum galiba.

En derin üzüntülerimle,

ANN TAYLOR

Not: Annesine yazmak ister misiniz, bilmiyorum. Külleri evine gönderildi. Adresi – Bayan Mary Kelly, 19 Liverpool caddesi, Goulburn, N.S.W.

Uçakla gelen zarfa baktım. Üzerinde adım yazıyordu, Alison'ın el yazısıyla. İçindekileri masanın üzerine döktüm. Beceriksizce sıkıştırılmış bir çiçek karmaşası çıktı ortaya: İki üç menekşe, biraz da karanfil. Karanfillerin ikisi birbirine dolaşıktı hâlâ.

Üç hafta.

Dehşet içinde ağlamaya başladım.

Ağlamam uzun sürmedi. Özel hayat diye bir şey yoktu. Ders zili çalmış ve Demetriades kapımı tıkırdatıyordu. Bileğimin arkasıyla gözümü silip, kapıyı açmaya gittim. Pijamalarım hâlâ üzerimdeydi.

"Eee, ne yapıyorsun? Geciktik."

"Kendimi pek iyi hissetmiyorum."

"Tuhaf görünüyorsun be dostum." Endişeli bir ifadeye büründü. Arkamı döndüm.

"Birinci gruba söyle, sınav için çalışsınlar. Diğerlerine de aynısını söyle."

"Ama–"

"Beni yalnız bırak, tamam mı?"

"Ne söyleyeyim insanlara?"

"Ne istersen."

Onu dışarı itekledim.

Ayak sesleri ve gürültüler kesilip de derslerin başladığını anlar anlamaz giyinip dışarı çıktım. Okuldan, köyden, Bourani'den, her şeyden uzaklaşmak istiyordum. Kuzey kıyısı boyunca ilerleyip ıssız bir koya vardım ve kupürleri çıkarıp yeni baştan okudum. 29 Haziran. Son yaptığı şeylerden biri ona gönderdiğim mektubu açmadan göndermek olmalıydı. Belki de en son şey. Bir an diğer kıza bir öfke duydum içimde; ama sonra onun o donuk, ağırbaşlı suratını ve kibar gözlerini anımsadım. Mektubunda resmi bir İngilizce kullanmıştı, ama kimsenin kasıtlı olarak dengesini bozacak bir tip değildi. Asla böyle biri değildi. Ve Alison'ın o iki yönünü de biliyordum – bir yanda insanı her şeyin üstesinden geleceğine inandıran o katı pratik yönü; diğer yandaysa pek de ciddiye alınacak bir tarafı olmayan hayli isterik bir Alison. Bu iki yön sonunda trajik bir şekilde birleşmişti: Numaradan intihar edecek biri değildi hiç, bir saat içinde birilerinin geleceğini bile bile birkaç hap yutmazdı o. Ölmek için bir hafta sonunu ayırmıştı kendine.

Kendimi yalnızca Alison'ı başımdan attığım için suçlu hissetmiyordum. İki kişi arasında oluşan gizli bir bilinçle intiharının, ona kendi girişimimden bahsetmemin doğrudan bir sonucu olduğunu biliyordum – sanki yüreğimin derinliklerini gizliyormuş gibi, biraz kırparak anlatmıştım bunu ona; o ise son kez blöfümü görmüştü. *Sen ne bilirsin ki acıyı.*

Pire otelindeki o isterik sahneleri hatırladım; ve ta o zamanlar, ben tam Londra'dan ayrılmadan önce bana şantaj yapmak için olduğunu düşündüğüm o "intihar notu"nu. Parnassus'taki halini düşündüm; Russell Meydanı'ndaki halini; söylediklerini, yaptıklarını, onu. Kocaman, kapkara bir suçluluk bulutu ve iğrenç bencilliğimin farkındalığı çöktü iyice üzerime. Daha en baştan yüzüme çarptığı bütün o acı gerçekler... Yine de seviyordu beni; öyle kördü ki yine de seviyordu işte. Bir gün şöyle demişti: *Beni sevdiğinde,* (demek istediği "benimle seviştiğinde" değildi) *Tanrı bütün o berbat hallerimi affediyor sanki;* bense bunu bir şike, yeni bir duygusal şantaj olarak algılamış, bana kendimi mühim hissettirip ona karşı sorumluluk duymamı istiyor diye düşünmüştüm. Bir bakıma ölümü son bir şantajdı; gelgelelim şantaja uğrayan kişinin normalde kendini masum hissetmesi gerekirken ben suçlu hissediyordum. En çok temiz olmayı istediğim şu anda, en beterinden bir pisliğin içine düşmüştüm sanki; gelecek için alabildiğine özgür, ama bir o kadar da geçmişe zincirli.

Ve Julie; ona artık tam anlamıyla ihtiyacım vardı.

Yalnızca evlenmek değil, aynı zamanda itiraf etmek için. Yanımda olsaydı, her şeyi ortaya döker, tertemiz bir sayfa açardım. Kendimi umutsuzca onun merhametine sunmak, affını dilenmek istiyordum. Haklı çıkmamın olası tek yolu beni affetmesiydi. Yorgundum, yorgundum, oyunlardan yorulmuştum; aldatılmaktan yorulmuştum; başkalarını aldatmaktan yorulmuştum; en çok da kendimi aldatmaktan, bitmek tükenmez şekilde kendi bedenimin merhametine kalmış olmaktan yorulmuştum; iyi olmak için didindikçe daha da beter oluyordum.

O çiçekler, o dayanılmaz çiçekler.

Korkunç suçum Âdem'inkiydi, bütün o erkek bencilliğinin en eski ve kötü hali: Alison'a zorla, bürünmesini istediğim rolü empoze etmiştim. *Lèse-majesté*'den çok daha beter bir şeydi. *Lèse-humanité*.** Katırcı hakkında ne söylemişti bakayım? *Adamdan iki paketlik hoşlandım.*

Bendense bir ölümlük hoşlanmıştı işte.

O akşam geri döndüğümde biri Ann Taylor'a, diğeri Alison'ın annesine olmak üzere iki tane mektup yazdım. Ann'e teşekkür ettim ve yeni kararım doğrultusunda tüm suçu üzerime aldım; anneninkiyse (Goulburn, N.S.W. – Alison'ın yüzünü buruşturduğunu anımsıyordum: *Goulburn, bir yandan tam kendilerine göre, diğer yandan nasıl olması gerekiyorsa öyle*), Alison'ın beni ne kadar anlattığını bilmediğimden, zor bir teselli mektubu oldu.

Yatağa girmeden önce *England's Helicon*'u elime aldım; ve Marlow sayfasını açtım.

Gel benle yaşa, aşkım ol,
Ve tüm hazları kanıtlayalım senle,
Orman ya da sarp dağların sunduğu
O vadiler, korular, tepeler ve tarlalarla.

Ve Kayalara oturup,
Çobanların sürülerini güdüşüne bakalım,
Ahenkli kuşların şelalerine Madrigaller söylediği
Sığ derelerin yanında.

* (Fr.) Haklara saldırı. (y.h.n.)
** (Fr.) İnsanlığa saldırı. (y.h.n.)

Ve ben sana Güllerden bir yatak yapayım,
Binlerce kokulu şiir,
Çiçeklerden bir taç ve elbise,
Mersin yapraklarıyla işlenmiş baştan aşağıya...

52 Cumartesi sabahı İngiltere'den bir mektup daha aldım. Kapakta ufak siyah bir kartal amblemi vardı: Barclay's Bankası.

Sayın Bay Urfe,

Bayan Holmes'ün tavsiyesi üzerine bana yazdığınız için teşekkür ederim. Size, bir zahmet doldurup bana göndermeniz için bir form ve deniz aşırı müşterilerimize sunduğumuz hizmetlerin detaylarını içeren ufak bir broşür gönderiyorum.

Saygılarımla,
P.J. FEARN
Müdür

Başımı mektuptan kaldırıp karşımda oturan oğlanın gözlerinin içine baktım ve hafifçe gülümsedim; kötü bir poker oyuncusunun açığa vurduğu türden bir gülüştü bu.

Yarım saat sonra esintisiz ormanı geçerek ana sırta tırmanmaktaydım. Dağlar sıcağın etkisiyle soluk bir hayale bürünmüş, doğudaki adalarsa denizden sivrilerek, ışıl ışıl titreşmekteydi, dönen topaçlar gibi, tuhaf bir göz yanılsaması. Güney kıyısını izleyebileceğim bir yere vardım; ve kalbim yerinden fırlayacak gibi oldu. Cezam ertelenmişti sanki; yat oradaydı. Bourani'yi görebileceğim gölgelik bir alana doğru ilerledim; ve hâlâ içimi karartan Alison'ın ölümü ile bulunduğum yerin hemen aşağısında, güneşin altında duran Julie'nin, ki Julie olduğu kanıtlanan Julie'ydi bu, umudu arasında gidip gelerek yarım saat oturdum orada. Bu son iki günde Alison'ın öldüğü gerçeğini gitgide daha çok özümsemeye başlamış, onu ahlâki dünyadan, bu duyguyla baş etmenin daha kolay olduğu estetik dünyaya aktarabilmiştim.

Bu netameli yok edişle, bu hakiki vicdan azabından sıyrılışla, çökeltilen acının bizi gizli bir kendini bağışlamaya sevk ederek yüceltmesi

gerektiği ya da en azından bundan böyle daha az soysuz göstermesi gerektiği inancıyla, acının bir şekilde *hayatı* yücelttiği inancıyla –ki böylece acının yoğunlaşması, saçma sapan bir cebirle, yaşamın yoğunlaşmasına ya da hiç değilse zenginleşmesine eşit oluyordu– içerikten biçime, anlamdan görünüşe, etikten estetiğe, *aqua*'dan *unda*'ya* bu tipik yirminci yüzyıl geri çekilişiyle, o suçlayıcı ölüm acısını körelttim içimde; ve kendimi katılaştırıp bundan Bourani'de hiç söz etmeme kararı aldım. Hâlâ Julie'ye söylemek niyetindeydim, ama doğru yer ve zamanda, itirafım ile bundan doğacak anlayış etkileşiminin yükselecek gibi olduğu bir anda olmalıydı.

Uzaklaşmadan evvel Barclays antetli kâğıda yazılı mektubu çıkarıp yeniden okudum. Conchis'e karşı, tasarladığımdan daha hoşgörülü olmaya itiyordu beni. Her iki taraf için de son bir ufak gizli saklılıkta hiçbir sakınca görmüyordum.

Tıpkı ilk günkü gibiydi. Davetsiz olmak, emin olmamak; kapıdan geçip, güneşli gizemiyle sessiz sedasız duran eve yaklaşmak, sütunlu verandanın etrafını dolanmak; o muslin örtülü çay masası bile aynıydı. Etrafta kimsecikler yoktu. Kemerlerin, karoların, sessizliğin ve bekleyişin arasından sızan deniz ve sıcaklık.

Ve farklı sebeplerle de olsa, gerginliğim bile aynıydı. Sırt çantamı bambu kanepenin üzerine bırakıp müzik odasına gittim. Klavsenin ardından bir insan figürü kalktı, sanki orada durmuş beni bekliyordu. İkimiz de bir şey demedik.

"Bekleniyor muydum?"

"Evet."

"Gönderdiğiniz nota rağmen mi?"

Gözlerini üzerime dikti, sonra da aşağı, on gün önceki Nazi olayında yaralanmış olan elime baktı. Yara izi vardı ve okul hemşiresinin sürdüğü tentürdiyot lekeleriyle hâlâ kırmızıydı.

"Dikkatli olmalısın. Her zaman tetanos tehlikesi vardır."

Sertçe gülümsedim. "Çalışırım."

Ne bir özür, ne de açıklama, sorularıma cevap bile yok: Kızlara her ne dediyse beni kandırmaya son vermediği çok açıktı. Arkasındaki pencereden, elinde tepsisiyle geçen Maria'yı gördüm. Bir şey daha gördüm.

* Sudan dalgaya. (y.h.n.)

"Lily"nin eski fotoğrafı, müstehcen antikaların olduğu dolapta değildi artık. Sırt çantamı yere koyup, kollarımı kavuşturdum ve cılız bir gülüş yönelttim.

"Geçen gün Barba Dimitraki'yle konuştum."

"Sahi mi?"

"Sandığımdan daha çok kurbanınız varmış meğer."

"Kurban mı?"

"Ya da kendilerine seçme hakkı verilmeden ıstırap çeken insanlara ne ad veriyorsanız işte."

"İnsanoğlunun mükemmel bir tanımı oldu sanki bu."

"Kendini Tanrı sanan birinin tanımı daha çok ilgimi çekiyor aslında."

Nihayet gülümsedi, aleni bir alaycılıkla sarf edilmiş bu lafı bir iltifat olarak almıştı sanki. Derken klavsenin etrafından dolaşarak yanıma geldi.

"Şu eline bakayım bir." Sabırsızlıkla elimi kaldırdım. Elimin boğumları fena halde sıyrılmıştı, ama epeyce iyileşmişti artık. İnceleyip, kan zehirlenmesi olup olmadığını sordu. Sonra da gözlerimin içine baktı. "Bu hesapta yoktu. Hiç değilse bunu kabul eder misin?" dedi.

"Daha fazla bir şey kabul edecek halim kalmadı artık Bay Conchis. Gerçeğin dışında tabii."

"Gerçeği bilmeden daha mutlu olabilirsin ama."

"Bu riski göze alıyorum."

Bakışlarımı tarttı, sonra hafifçe omuz silkti.

"Çok güzel. Hadi çay içelim."

Peşinden sütunların oraya gittim. Çay koymak için ayakta olduğu sırada, sabırsız bir hareketle karşısındaki sandalyeye oturmamı işaret etti. Oturdum. Tekrar yiyecekleri işaret etti "Buyur lütfen." Bir sandviç aldım, ama daha bir ısırık almadan söze başladım.

"Kızların gerçeği benimle beraber öğreneceklerini sanıyordum."

"Zaten biliyorlar." Oturdu.

"Julie'ye benim adıma gönderdiğiniz sahte mektup da dahil mi buna?"

"Sahte olan onun sana gönderdiği mektuplar."

Çoğul eki gözümden kaçmamıştı. Julie'nin bana yazdığını tahmin etmiş olmalıydı, ama sayısı konusunda yanılmıştı. Gülümsedim. "Kusura bakmayın. Ama yemem artık."

Başını öne eğdi, sonra kaldırdı, rahatsız bir belirsizliğin izlerini gö-

rüp sevindim, Julie ile aramızda geçenleri, işin nerelere vardığını tam olarak bilmiyordu belli ki. Ciddi gözlerini üzerime doğrulttu.

"Sence ben burada ne yapıyorum?"

"Şeytanca işler karıştırıyorsunuz."

"Seni geri dönmeye zorlayan oldu mu? Ya da en başta buraya gelmeye?"

"Şimdi de saf numarası yapıyorsunuz. Hiçbir normal insanın böyle bir şeyden uzak duramayacağını siz de gayet iyi biliyorsunuz." Yaralı elimi kaldırdım. "Ve buna rağmen yine de hiçbir garez beslemiyorum size. Ama bu maskeli oyunun, deneyin ya da işte her ne diyorsanız bu şeyin birinci sahnesi sona erdi artık." Gülümsedim. "Yetiştirmiş olduğunuz beyaz fareler tongaya bastılar." Son sözdeki argo kullanımı anlamadığı belliydi. "Yani yüzüstü yere kapaklandılar. Nedenini bilmeden de işlemi tekrarlamak için bir sebep görmüyorlar."

Yeniden gözlerimin içine baktı. Aklıma June'un söylediği bir şey geldi: *Bizim de onun için gizemli kalmamızı istiyor.* Ama bizden beklediği belli ki çok sınırlı bir özgürlük ve gizemdi; bilim adamının inşa ettiği ne kadar büyük bir labirent olsa da, amacı her hareketi izleme olanağı sağlamaktır. Bir karara varmış gibiydi.

"Barba Dimitraki'den savaştan önce burada özel bir tiyatrom olduğunu öğrendin mi?"

"Evet."

Arkasına yaslandı. "Savaş sırasında, düşünmeye bol bol vaktim olunca ve etrafta beni eğleyecek kimse kalmayınca yeni bir drama türü geliştirdim ben de. Oyuncuyla seyirci arasındaki geleneksel ayrımın yıkıldığı bir türdü bu. Geleneksel dekor, perde önü, sahne, salon kavramların tamamen ortadan kalktığı. Temsil akışının, zaman ya da yer bağlamında gözden çıkarıldığı. Ve eylemin ya da öykünün, sadece tek bir çıkış ve belli bir sonuç dahilinde akışkan olduğu. İşte bu noktalar arasında katılımcılar kendi oyunlarını yarattılar." Büyüleyen gözlerini üzerime dikti. "Bütün o Artaud'un, Pirandello'nun ve Brecht'in de, kendilerine has şekillerde de olsa, benzer çizgilerde düşünmüş olduklarını görürsün. Ne var ki onların, işi benim kadar ileri götürecek kadar ne paraları, ne istekleri –ve hiç şüphe yok ki ne de zamanları– vardı. Bir türlü gözden çıkaramadıkları unsur seyirciydi."

Bariz bir kuşkuyla gülümsedim. Bu dediği, önceki "açıklamalarından" bir parça daha akla yakındı sanki, ama görünen o ki, söylediği herhangi bir şeye inanmam için en ufak bir umudun kalmadığı gerçeğine karşı

komik ölçüde kördü – diğer bir deyişle, bu yeni hikâyeyi, sanki yutmamam imkân dahilinde değilmiş gibi, o bildik ikna edici tarzıyla öne sürmüştü.

"Demek öyle."

"Burada hepimiz birer oyuncuyuz dostum. Hiçbirimiz gerçekte olduğumuz kişi değiliz. Hepimiz bazen yalan söyleriz, bazılarımızsa hep."

"Ben hariç."

"Öğrenecek çok şeyin var. Mısırlı maskesi takmış o Amerikalı arkadaşımız gerçek yüzünden ne kadar uzaksa sen de gerçek kişiliğinden o kadar uzaksın."

İkaz eder tarzda bir bakış yönelttim. "*Benim* Amerikalı arkadaşım filan değil o."

"Eğer Othello'yu oynayışını görmüş olsaydın böyle söylemezdin. Çok usta bir genç aktördür kendisi."

"Öyledir mutlaka. Ama ben onu dilsiz sanıyordum."

"Bak övgüm kanıtlanmış oldu."

"Buna harcanan bir yetenek demek daha doğru olur." Oturduğu yerden beni izliyordu: O bildik, mizahtan yoksun, keyifli bakışıyla. "Banka hesabınızda da bazı sürprizler olmuştur sanırım."

"Çok zengin olmanın en trajik yanı, insanın banka hesabının sürprizlere yol açma becerisinden yoksun oluşudur. Hoş ya da başka türlü sürprizlere. Ama itiraf etmeliyim ki, bu yarattıklarımızın en hırslısı olacaktı." Ve ekledi: "Zira benim için bir yıl daha olmayabilir."

"Kalbiniz mi?"

"Kalbim."

Ama bir ölümsüzü andıran bronzluğu ve zindeliği vardı, her halükârda bende bir sempati uyandırmadı.

"Neden 'olacaktı' dediniz?"

"Çünkü sen rolünü doğru dürüst oynamayı beceremedin."

Sırıttım; olay iyice saçma bir hal alıyordu. "Bunun ne olduğunu bilseydim, işe yarayabilirdi."

"Sana hep yol gösterdim."

"Bakın Bay Conchis, yazın geri kalanı konusunda Julie'ye ne söylediğinizi biliyorum. Buraya sizinle tartışmaya gelmedim. Bu yüzden sizi bir şekilde hayal kırıklığına uğrattığım saçmalığına bir son verebilir miyiz acaba? Ya benim kaybetmemi istediniz ya da kaybetmedim. Başka seçenek yok."

"Sana, yönetmen olarak, rol alma şansını kaybettiğini söyleyeyim is-

tersen. Ama bir tesellisi olacaksa şunu da söyleyeyim hemen, bu rolü elde etmiş bile olsaydın, bu sana istediğin şeyi geri getirmeyecekti... O kadar çekici bulduğun o genç kadını yani. Bu yaz için belirlenmiş olan son da buydu."

"Bunu ondan duymak isterdim."

"Onu bir daha görmek istemeyen sensin. Komedi bitti."

"Ama ben oyundan sonra aktrisi eve bırakmak niyetindeydim."

"Kuşkusuz bunu vaat eden oydu."

"Sizinkinden çok daha inandırıcı yollarla hem de."

"Onun vaatlerinin hiçbir anlamı yok. Burada her şey oyun. O rol yapıyor, senin aracılığınla kendini eğliyor. Malvolio karşısında Olivia'yı oynuyor."

"Herhalde adı da Julie Holmes değil."

"Asıl adı Lily."

Öyle geniş sırıttım ki, bozuntuya vermemekteki yeteneğini bir kez daha takdir etmemek elde değildi. Sonunda gözlerimi yere çevirdim.

"Neredeler? Onları görebilir miyim şimdi?"

"Atina'dalar. Ne Lily'yi ne de Rose'u bir daha görmeyeceksin."

"Rose mu?" Alaycı bir kuşkuyla söylemiştim bunu, ama o başıyla onaylamakla yetindi. "Amma yaptınız siz de. Onların yaşındaki kızlara kimse böyle isimler vermiyor artık."

"Onları bir daha görmeyeceksin."

"Evet göreceğim. Bir, onları bir daha görmemi siz istiyorsunuz. İki, bir sebeple bunu istemiyorsanız ve onları bu hafta sonu Atina'da tutmak için her ne yalan uydurmuş olursanız olun, eninde sonunda Julie'yi görmekten hiçbir şey alıkoyamayacak beni. Ve üç, birbirimize duyduğumuz özel hislere burnunuzu sokmaya kesinlikle hakkınız yok."

"Katılıyorum. Söz konusu hisler her iki taraf için de aynı sahicilikteyse tabii."

Sesimin daha az saldırgan çıkmasına çalıştım.

"Ayrıca, insanların duygularına bu kadar kolay hükmedebileceğinizi düşünmeyecek kadar insancıl bir adam olduğunuzu da biliyorum."

"Bu sandığından kolay bir şey. Senaryoyu bildikten sonra."

"Mevcut senaryo bozuldu. Şu *Üç Yürek* meselesi. Siz daha iyi biliyorsunuz tabii." Son bir kez daha suyuna gitmeyi denedim. "Bu kadarını kızlara itiraf ettiğinizi biliyorum, bana bunu yapmadığınızı düşündürtmeye çalışmanızın ne anlamı var öyleyse?" Bir şey demedi. En makul sesimi takındım. "Bay Conchis, ikna edilmemize gerek yok. Hepimiz bir

parça büyünüze kapıldığımızı memnuniyetle kabul ediyoruz zaten. Sonraki planınız her neyse, buna sınırlar çerçevesinde büyük bir zevkle devam ederiz."

"Meta-tiyatroda sınırlara yer yoktur."

"O zaman buna sıradan insanları dahil etmemeniz gerek."

Bu lafım etkilemişti sanki. Gözlerini aramızdaki masaya indirdi, ben de birkaç dakika için kazandım sandım. Ama sonra gözlerini yeniden bana çevirdi ve hiç de öyle olmadığını anladım.

"Beni dinle. İngiltere'ye dön ve şu bahsettiğin kızla aranı düzelt. Onunla evlenip çoluk çocuğa karış ve neysen o olmayı öğren." Uzaklara baktım. Yüzüne Alison'ın öldüğünü ve bunun en çok da Julie'yi hayatıma sokmasından kaynaklandığını haykırmak istedim. Daha fazla aldatmaca, boşa sarf edilen çift anlamlı sözler istemediğimi söylemenin kıyısında gittim geldim bir süre... ama sustum. O halimle onun o kaçınılmaz sınamasını kaldıramayacağımı biliyordum.

"Siz ne olduğunuzu böyle mi öğrendiniz? Evlenip çoluk çocuğa karışarak mı?"

"Neden olmasın?"

"Sabit bir iş ve banliyöde bir evle mi?"

"Pek çok insan böyle yaşıyor."

"Ölürüm daha iyi."

Üzülmüş bir edayla omuz silkti, ama sanki artık kim olduğumu ya da ne hissettiğimi gerçekten önemsemiyor gibiydi. Birden ayağa kalktı.

"Akşam yemeğinde tekrar görüşeceğiz."

"Yatınızı görmek isterdim."

"Bu mümkün değil."

"Kızlarla konuşmak istiyorum."

"Söyledim sana. Atina'dalar." Sonra ekledi: "Sana bu gece yalnızca bizim cinsimizi ilgilendiren bir şey anlatmayı planlıyorum. Kadınların yeri yok bunda."

Son bölüm: Bunun ne anlama geldiğini anlamıştım.

"Savaşta ne oldu?"

"Savaşta ne oldu." Başını hafifçe öne salladı. "Yemekte görüşürüz."

Arkasını dönüp içeri yollandı, hepsi buydu. Ona kızgındım, ama öfke kızgınlığındansa bir sabırsızlık kızgınlığıydı bu. Julie ile el ele verip eğlencesini bozmuştuk galiba, hiç hoşlanmayacağı şekilde oyununu görmüş –belki de umduğundan daha çabuk olmuştu– ve bu çocuksu ihtiyarın öfkesini kamçılamıştık. Kızların yatta olduklarını biliyordum;

onları bu gece görmesem bile ertesi gün görecektim. Bir parça kek alıp düşünceli düşünceli yedim. Her şeyden önce bende, eskiden kalma bir yerçekimi hissi, kendini olasılıkların doğasına bırakma hali vardı... Kimse bir yaz eğlentisine bunca titizlikle, hem de ilginçleşmeye başlamışken, iptal etmek için hazırlanmazdı. Devam etmeliydik; bütün bu yaşadıklarım bir poker oyununun başında çekilen blöften ibaretti. Asıl bahis yoldaydı hâlâ.

On beş gün önce aynı masada yenen öğle yemeğini hatırlayıp, sütunluğun çevresine bakındım. Belki de kızlar orada bekliyorlardı, çamların arasında bir yerde... Tüm bunlar kızları aramam için uyguladığı o abuk yöntemlerin bir parçası olabilirdi. Eşyalarımı alıp odama çıktım; Julie ufak bir not bırakmış olabilir düşüncesiyle yastığın altına, gardırobun içine baktım. Ama bir şey bulamadım. Sonra dışarı çıktım.

O esintisiz havada arazinin her yanını dolaştım. Önceden buluştuğumuz bütün o yerlerde durup bekledim. Dönüp dönüp arkamı, yanımı kolluyor, kulak kabartıyordum. Ama etraf sessizdi ve görünürde hiçbir şey ya da kişi yoktu. Yatta bile hiçbir hayat belirtisi yoktu, yine de ufak motorun suda olduğunu fark ettim, geminin içinden sarkan ip merdivene bağlanmıştı. Tiyatro hakikaten boş görünüyordu; bütün boş tiyatrolar gibi ve hiç kuşku yok ki ihtiyar şeytanın amaçladığı üzere, nihayetinde yavan ve bir parça da ürkütücüydü.

Akşam yemeğimizi her zamanki gibi yukarıda değil, sütunların altında yiyecektik. İki kişilik sofra, verandanın batı ucuna, ağaçların tepesinden aşağıdaki Moutsa'yı görecek şekilde kurulmuştu. Ortadaki basamakların yanında ise, üzerinde sherry, uzo ve su ile bir kâse zeytin olan başka bir masa daha duruyordu. İhtiyar ortaya çıktığında ikinci kadehimi bitirmek üzereydim. Gece, günün son ışıklarını karartıyordu. Yaprak kımıldamıyordu, her yanı ölü bir hava sarmıştı.

Beklerken daha diplomatik olmaya karar vermiştim. Anladığım kadarıyla ben sinirlendikçe, o da içten içe daha bir keyifleniyordu. Kendimi kızları görmemeye hazırladım; bir de açıklamasını kabullenmişim gibi yapmaya. Sessizce bulunduğum yere geldi ve gülümsedim.

"Size ne ikram edeyim?"

"Biraz sherry olabilir. Teşekkürler."

Yarım kadeh doldurup uzattım.

"Eğer planlarınızı bozduysak gerçekten üzgünüm."

"Planlarım her ne oluyorsa odur." Sessizce bardağını kaldırdı. "Bunu bozamazsın."

"Ama bize dağıttığınız rolleri göreceğimizi bilmeliydiniz."

Gözlerini denize çevirdi. "Meta-tiyatronun amacı aynen budur –katılımcıların kendilerine verilen ilk rolü görmeleri yani. Ama bu yalnızca bir *catastasis*."

"Ne yazık ki bu kelimenin anlamını bilmiyorum."

"Klasik trajedide, final sahnesi ya da *catastrophe*'dan önce gelen sahnedir." Ve ekledi: "Ya da komedide. Duruma göre değişir."

"Hangi duruma göre?"

"Gündelik hayatta kendimize biçtiğimiz rolleri görmeyi öğrenip öğrenmediğimize göre."

Bir sonraki sorumu, sessizliği bozup, onun stilinde yönelttim.

"Benden hoşlanmayışınız ne derece oynadığınız rolün bir parçası?"

Hiç istifini bozmadı. "Hoşlanmak önemli değil. Yani iki erkek arasında."

Uzo içimi yakmıştı. "Yine de, benden hoşlanmıyorsunuz değil mi?"

Kara gözlerini üzerime çevirdi. "Cevaplamam şart mı?" Başımla onayladım. "Öyleyse hayır. Ama ben çok az insandan hoşlanırım zaten. Hele ki senin yaşın ve cinsindekilerden daha da az. Eğer bu toplumda yaşayacaksak, diğer insanlardan hoşlanmak içimizde barındırmamız gereken bir yanılsamadır. Bu uzun süredir, en azından buradaki hayatımdan uzak tuttuğum bir şeydi. Sen beğenilmek istiyorsun. Bense yalnızca var olmak. Bir gün bunun ne demek olduğunu anlarsın belki. Ve gülümsersin. Bana değil, benimle birlikte."

Bir süre sessiz kaldım. "Sanki bir çeşit cerrah gibi konuşuyorsunuz. Hastadan çok operasyonla ilgilisiniz."

"Bu görüşte olmayan bir cerrahın eline düşmek istemezdim."

"Öyleyse sizin şu... meta-tiyatronuz gerçekten tıbbi bir bir oyun ha?"

Conchis'in arkasında, lambanın halesindeki beyaz-gümüş masaya elinde koca bir çorba kâsesiyle gelen Maria'nın gölgesi belirdi.

"Böyle de görülebilir. Ben bunu daha çok metafizik bir oyun olarak görüyorum." Maria sofranın hazır olduğunu söyledi. Conchis hafifçe başını eğerek karşılık verdi, ama yerinden kıpırdamadı. "Her şeyden önce bu gibi kategorilerden kaçma girişimi diyebiliriz."

"Bilimden çok bir sanat mı?"

"İyi bilimin hepsi sanattır. Ve iyi sanatın hepsi bilimdir."

Bu kulağa hoş gelen, ama içi boş deyişle beraber bardağını bırakıp, masaya ilerledi. Arkasından giderken karşılık verdim.

"Anladığım kadarıyla, size göre, buradaki gerçek şizofren benim."

Sandalyesine oturuncaya kadar cevap vermedi.

"Gerçek şizofrenlerin hallerini seçme şansları yoktur."

Tam karşısında dikildim. "O zaman ben gerçekdışı bir şizofren miyim?"

Bir an için, sanki çocukça, ama komik bir şey söylemişim gibi, bir parça rahatladı. Eliyle işaret etti.

"Şu anda bir önemi yok. Hadi yiyelim."

Neredeyse yemeğe koyulur koyulmaz arkamdan, Maria'nın kulübesinin yakınındaki çakıllıktan, iki üç kişinin ayak sesi geldi. Terbiyeli çorbamdan başımı kaldırıp arkama baktım hemen, ama masa, hiç kuşku yok ki kasten, hiçbir şey gözükmeyecek şekilde yerleştirilmişti.

Conchis, "Bu gece hikâyemi görüntüleyerek anlatmak istiyorum," dedi.

"Bunu zaten yaptınız sanıyordum. Hem de fazlasıyla kanlı canlı bir tarzda."

"Gerçek birer belge bunlar."

Yemeye devam etmemi işaret etti, başka bir şey söylemeyecekti. Derken tepemizden, yatak odasının balkonundan gelen ayak seslerini duydum. Metal bir şeyin sürtünmesiyle çıkan kısacık, tiz bir sesti. Çorbamı bitirdim ve Maria'yı beklerken yeniden Conchis'i yumuşatmayı denedim.

"Savaştan önceki hayatınıza dair daha fazla bir şey duyamayacağım için üzgünüm."

"En mühim kısmını öğrendin."

"Norveç hikâyesinden anladığım kadarıyla, bilimi reddetmiştiniz. Ama yine de psikiyatriye yönelmişsiniz."

Hafifçe omuz silkti. "Amatörce bir uğraştı bu."

"Göz attığım notlarınıza bakılırsa bu amatörce bir uğraş olmaktan öte bir şeymiş."

"Onlar benim değildi. Baş sayfalar gerçek değildi."

O an elimde olmadan gülümsedim: Bu tarz beyanatlarında takındığı o küçümseyici ters tavır, dediğine inanılmaması gerektiğinin hemen hemen kesin bir işareti olmuştu artık. Elbette gülüşüme karşılık vermedi, ama belli ki, kendisinin daha ciddi halinin anımsatılması gerektiğini hissetmişti.

"Söylediğimde gerçeklik payı var. Bu anlamda sorduğun soru çok yerinde. Uydurduğum hikâyeye benzer bir şey geçmişti başımdan." Bir an sustu, sonra devam etmeye karar verdi. "Oldum olası gizemle anlam arasında bir çelişki barındırdım içimde. İkincinin peşinden gittim hep, bir doktor olarak taptım ona. Bir sosyalist ve rasyonalist olarak. Ama sonra, gerçeği bilimselleştirme, bunu adlandırıp kategorize etme ve varlığı dışında irdeleme girişiminin, havayı atmosferden çekip almaktan farksız olduğunu gördüm. Dahası bu vakumun yaratılma aşamasında ölen, deneyi yapan kişiydi, çünkü o da bu vakumun içindeydi."

"Bunca servete ulaşmanız de Deukans hikâyesine benzer bir şey miydi?"

"Hayır." Ve ekledi: "Ben doğuştan zenginim. Ve İngiltere'de değil."

"Peki ya Birinci Dünya Savaşı..."

"Tamamen uydurma."

Derin bir nefes aldım; ilk defa gözlerini kaçırmıştı benden.

"Bir yerde doğmuş olmalısınız ama."

"Bu anlamda ne olduğumu düşünmeyi bırakalı çok oldu."

"Ve de İngiltere'de yaşamış olmalısınız."

Başını kaldırıp baktı, asık suratı sorgulayıcıydı; yine de içten içe bir alaycılık seziliyordu. "Yalan dolana olan bu açlığın hiç dinmeyecek mi?"

"En azından Yunanistan'da bir eviniz olduğunu biliyorum."

Alaycılığımın ötesine, benden ötelere, geceye baktı. "Daima kendime ait bir alan oluşturmaya özen göstermişimdir. Teknik ornitolojik anlamda. Kendi türümden hiç kimsenin iznim olmadan ihlal edemeyeceği belirli bir arazi."

"Oysa burada çok az kalıyorsunuz."

Duraksadı, sanki bu sorgulamayı rahatsız edici bulmaya başlamıştı. "Hayat insanlar için kuşlar için olduğundan daha karmaşık. Ve insanın yaşam alanını en az belirleyen şey fiziksel sınırlardır."

Maria haşlanmış keçi etinden yapılmış bir yemek getirdi ve çorba tabaklarımızı aldı, kısa bir sessizlik oldu. Ama yanımızdan ayrıldığında Conchis umulmadık şekilde bana baktı. Söyleyeceği bir şey daha vardı.

"Zenginlik bir canavardır. Bunu finansal anlamda kontrol etmeyi öğrenmek insanın bir ayını alır. Psikolojik olarak kontrol etmeyi öğrenmekse uzun yıllar. Bu uzun yıllar boyunca bencil bir hayat sürdüm. Her tür zevki tattım. Bol bol seyahat ettim. Tiyatroda biraz para kaybettim, ama çok daha fazlasını borsada kazandım. Kimisi şu an epey meşhur olan pek çok dost edindim. Ama hiçbir zaman çok mutlu olmadım. Öte

yandan sonunda bazı zenginlerin asla keşfedemediği bir şeyi keşfettim – her birimizin belli bir mutluluk ve mutsuzluk kapasitesi olduğunu. Ve hayatın bize sunduğu ekonomik koşulların bu durumu fazla etkilemediğini."

"Buradaki tiyatroya ne zaman başladınız?"

"Arkadaşlar gelirdi arada. Sıkılırlardı. Çoğunlukla beni de sıkarlardı. Londra ya da Paris'te eğlenceli olan birisi bir Ege adasında çekilmez olabilir. Biz de sabit bir tiyatro, sahne kurduk. Şimdi Priapus'un olduğu yerde. *Et voilà.*"

"Benden öncekilerin herhangi biriyle bağlantınızı sürdürdünüz mü?"

Tabağına bir parça haşlama et aldı. "Savaştan önce böyle değildi. Başkalarının oyunlarını oynardık. Ya da onların uyarlamalarını. Kendimizinkileri değil."

"Barba Dimitraki bir havai fişek gösterisinden bahsetti. Denizden görmüş."

Hafifçe başını salladı. "O zaman bilmeden hayatımdaki önemli bir geceye tanık olmuş."

"Ne zaman olduğunu hatırlamıyor ama."

"1938." Bir süre bekletti beni. "Tiyatromu ateşe verdim. Binayı da. Havai fişekler de kutlama içindi."

Elindeki bütün romanları yakışıyla ilgili hikâyeyi anımsadım ve tam ona bunu hatırlatacaktım ki aniden bıçağıyla işaret etti.

"Bu kadar yeter. Hadi yiyelim."

O harika keçi etinden çok az yedi ve ben daha kendi tabağımdakileri bitiremeden ayaklanıverdi.

"Sen yemeye devam et. Birazdan dönerim."

İçeri kayboldu. Hemen sonra yukarıdan kısık sesler geldi, Yunanca sesler; sonra sessizlik. Maria tatlı getirdi, sonra da kahve, ben de bir yandan sigaramı tüttürerek bekledim. Durum ne kadar ümitsiz görünse de, bir ümit Julie ile kardeşinin gelmesini bekliyordum; yeniden fena halde onların sıcaklığına, normalliğine, İngilizliğine ihtiyacım vardı. Yemek boyunca, yani konuşurken, Conchis'deki o kasvetli ve kendini geride tutan hal gözümden kaçmamıştı, sona eren, bir komediden çok daha fazlasıydı sanki; bir dolu maske düşmüştü – yine de beni ilgilendirenlerinde hiçbir kıpırdanma yoktu. Benden hoşlanmadığını söylediğinde Conchis'e inanmıştım. Gene de bir şekilde, kızları benden alıkoymayacağını biliyordum şimdi; ama yalan söylemede böylesi korkutucu bir

* (Fr.) İşte, buyrun. (y.h.n.)

güce sahip bir adam... Atina'da Alison'ı gördüğümü bildiğini ve bir şekilde onlara benim de bir yalancı, hem de çok daha sıradan bir yalancı olduğumun kanıtını sunduğunu düşünüp hafiften ürperdim.

Elinde incecik karton bir dosyayla yeniden müzik odasının kapısında belirdi.

"Şurada otursak daha iyi olacak." Şimdi Maria tarafından temizlenmiş olan, sütunluğun ön tarafındaki ana kemerin altında duran içki masasını işaret etti. "İki sandalye getirsene bir zahmet. Bir de lambayı."

Sandalyeleri taşıdım. Lambayı getirdiğimde, sütunluğun köşesinden biri çıktı. Nihayet beklediğimiz kişinin, Julie'nin geldiğini düşünüp, kalbim bir an yerinden fırlayacak gibi oldu. Ama gelen, siyahlar içindeki zenciydi. Elinde uzun bir silindir vardı; önümüzden çakıllığa ilerledi, sonra da bunu birkaç metre ileride duran üç ayaklı sehpanın tepesine yerleştirdi. Ne olduğunu anlamıştım – küçük bir sinema perdesiydi. Bu beyaz kareyi açıp asarken aşama aşama artan sert bir ses çıktı, sonra perdenin açısını ayarladı. Birisi yukarıdan sessizce Yunanca bir şeyler söyledi.

"*Entaxi*" Tamam. Tanımadığım bir Yunanlının sesiydi.

Zenci hiç bize bakmaksızın, geldiği yoldan sessizce geri döndü. Conchis lambayı en kısık hale getirdi, sonra da yüzüm perdeye dönük, yanına oturtu beni. Uzun bir sessizlik oldu.

"Az sonra anlatacaklarım, yarın itibariyle buraya olan ziyaretlerine neden son verdiğimi anlamana yardımcı olacaktır umarım. Ve bu defaki gerçek bir hikâye." Bir şey demedim, ama o sanki itiraz etmemi beklemiş gibi bir süre sesini çıkarmadı. "Buradaki olayların yalnızca erkeğin kendini kadından üstün gördüğü bir dünyada gerçekleşmiş olduğunu gözden çıkarmamalısın. Amerikalıların 'erkeğin dünyası' dediği bir alanda. Diğer bir deyişle, kaba kuvvetin, mizahtan yoksun bir kibrin, asılsız bir saygınlığın ve eski çağlara ait bir budalılığın hâkim olduğu bir dünyada." Gözünü perdeye dikti. "Erkekler savaşı sever çünkü bu onlara ciddi görünme imkânı verir. Çünkü bunun, kadınların kendilerine gülmesini engelleyen tek şey olduğunu sanırlar. Böyle bir durumda kadınları nesne konumuna indirgeyebilirler. İki cins arasındaki büyük fark da budur. Erkekler nesneleri, kadınlarsa nesneler arasındaki ilişkiyi görür. Nesnelerin birbirine ihtiyaç duyup duymadığını, birbirini sevip sevmediğini ve birbirine uygun olup olmadığını. Biz erkeklerde olmayan ve savaşı kadınların topuna birden iğrenç –ve de absürd– kılan bambaşka bir duygu boyutudur bu. Sana savaşın ne olduğunu anlatayım. Savaş,

ilişkileri görmedeki bozukluktan kaynaklanan bir psikozdur. Birbirimizle kurduğumuz ilişkileri. Ekonomik ve tarihi durumumuzla ilişkilerimizi. Ve en çok da hiçlikle ilişkimizi. Ölümle."

Bir süre sustu. Maskeli yüzü şimdiye kadar hiç görmediğim ölçüde yoğun ve içine dönüktü. Derken, "Başlıyorum," dedi.

Eleyeria

53 "İtalyanlar 1940 senesinde Yunanistan'ı istila ettiklerinde, ben çoktan kaçmama kararı almıştım. Neden olduğunu söyleyemem. Belki meraktan, belki suçluluktan, belki de aldırmazlıktan. Ve burada, bu ücra adanın bu ücra köşesinde çok da büyük bir cesaret gerektirmiyordu bu. 6 Nisan 1941'de İtalyanlardan Almanlar devraldı. 27 Nisan'da Atina'ya girmişlerdi. Haziran'da Girit'i istila ettiler ve kendimizi bir anda savaşın ortasında bulduk. Gün boyu tepemizden nakliye uçakları geçip duruyordu, Alman çıkarma gemileri limanları doldurdu. Ama sonra adaya huzur geri geldi. Buranın ne çatışma ne de direniş kuvvetleri için stratejik bir önemi vardı. Buradaki garnizon çok ufaktı. Fransa işgali sırasında yaralanmış bir teğmen komutasındaki kırk Avusturyalı – Naziler bütün kolay işgal görevlerini Avusturyalı ve İtalyanlara vermişti.

"Daha Girit işgal edilirken Bourani'den çıkmam emredildi. Sabit bir gözetleme bölüğü yerleştirilmişti buraya ve garnizonun kurulmasının asıl sebebi de bu gözlem noktasının korunmasıydı. Neyse ki köyde bir evim vardı. Almanlar da fena davranmadılar. Bütün eşyalarımı taşıdılar oraya, hatta Bourani için konaklama parası bile verdiler. Derken işler tam rayına oturacakken *proedros*'un, yani köyün muhtarının trombozdan öleceği tuttu. İki gün sonra adaya yeni gelen komutanla görüşmeye çağrıldım. Adamlarıyla birlikte Noel'den beri kapalı olan senin okula yerleştirilmişlerdi.

"Rütbesi yüksek bir tür levazım subayı ile karşılaşacağını umuyordum. Oysa karşıma, mükemmel Fransızcasıyla dillerini akıcı konuştuğumu bildiğini belirten, yirmi yedi yirmi sekiz yaşlarında çok yakışıklı bir genç adam çıktı. Son derece kibar bir adamdı, hatta bir parça af diler bir hali vardı, ve böyle bir durumda ne kadar olunabilirse, birbirimize o kadar ısındık. Çok geçmeden sadede geldi. Benden köyün yeni muhtarı

olmamı istiyordu. Anında reddettim, hiçbir şekilde savaşa bulaşmak istemiyordum. Sonra köyün iki üç tane önde gelenini yolladı yanıma. Geldiklerinde beni onlarla yalnız bıraktı ve o zaman beni önerenlerin onlar olduğunu anladım. Elbette asıl mesele hiçbirinin bu görevi, o berbat işbirlikçiliği istememesiydi ve ben de ideal bir *bouc émissaire*'dim.* Olayı oldukça ahlâki ve övgü dolu laflarla sundular bana ve ben yine reddettim. Sonra dürüst oldular – destekleyeceklerine söz verdiler... Kısacası sonunda, tamam dedim, yapıyorum.

"Benim bu yeni, ama ne olduğu belirsiz şanım Teğmen Kluber'le sık sık temas kuracağım anlamına geliyordu. İlk toplantımızdan beş altı hafta sonra bir akşam benden, yalnız olduğumuz zamanlarda, ki bu çok sık oluyordu, onu Anton diye çağırmamı istedi; böylelikle birbirimizden hoşlandığımız onaylanmış oldu. İlk ortak noktamız müzikti. İyi bir tenor sesi vardı. Gerçekten yetenekli birçok amatör gibi Schubert ve Wolf'u, en usta profesyonellerin dışında tüm *lied* söyleyenlerden daha iyi –ve her nasılsa daha hisli– söylüyordu. En azından bana öyle gelmişti. Evimi ilk ziyaret edişinde klavsenimi gördü. Ve ben de biraz art niyetle Goldberg Çeşitlemeleri çaldım ona. Eğer hisli bir Almanı gözyaşlarına boğmak istiyorsan bundan daha uygun bir araç olamaz. Dahası Anton da fethedilmesi zor bir kale değildi. Oynadığı rolden utanç duymaya ve tapmak için uygun bir anti-Nazi figür bulmaya dünden hazırdı. Okulu bir sonraki ziyaretimde, kendi kışlasına taşıttığı okul piyanosunda ona eşlik etmem için yalvardı. Aşırı duygulanma sırası bana gelmişti şimdi. Gözyaşlarına boğulmadım tabii. Ama çok güzel söylüyordu. Ve benim de Schubert'e karşı ayrı bir hassasiyetim vardır.

"Öncelikle Anton'un o mükemmel Fransızcasıyla neden işgal altındaki Fransa'da olmadığını öğrenmek istedim. Anlaşılan 'bazı vatandaşlar' onun Fransızlara davranışlarını yeterince 'Alman' bulmuyorlardı. Kuşkusuz yemekhanede falan gereğinden fazla Fransız kültürünü savunan laflar etmişti. Buraya gönderilmesinin sebebi de buydu zaten. 1940 istilası sırasında dizkapağından vurulduğunu ve aktif bir askeri görevde bulunmasına engel teşkil eden bir topallığı olduğunu söylemeyi unuttum bak. Avusturyalı değil Almandı. Ailesi zengindi ve savaştan evvelki bir yılını Sorbonne'da okuyarak geçirmişti. Nihayet bir mimar olmaya karar vermişti. Ama tabii eğitimi savaş yüzünden yarım kalmıştı."

Konuşmasına ara verip, lambanın alevini artırdı; sonra da dosyasını açarak büyükçe bir plan ortaya çıkardı. İki üç taslak – her yanı cam

* Günah keçisi. (y.h.n.)

ve parlak beton kaplı bir yapının perspektif ve yükseklik çizimleriydi bunlar.

"Bu evle ilgili çok ters laflar etti. Ve bana, savaştan sonra geri dönüp yeni bir ev inşa etme sözü verdi. En iyi Bauhaus* ilkelerine göre."

Bütün notlar Fransızcaydı; tek bir Almanca kelime geçmiyordu. Planın altında bir imza vardı: *Anton Kluber, le sept juin, l'an 4 de la Grande Folie.*** Birkaç dakika daha bakmama izin verdikten sonra lambayı tekrar kıstı.

"İşgal zamanı, bir yıl boyunca her şey kabul edilebilir gözüküyordu. Çok az yiyeceğimiz kalmıştı, ama Anton –ve adamları– standartların dışında birçok şeye göz yumdular. İşgalin tamamen uzun çizmeli Nazi subayları ile asık suratlı adalılardan ibaret olduğunu düşünmek anlamsızdı. Avusturyalı askerlerin çoğu kırk yaşın üzerinde ve kendileri de bizzat baba olan tiplerdi –köylü çocuklar için kolay lokmalardı yani. 1942 senesinde bir yaz günü, seher vakti bir müttefik uçağı gelip, Girit'e doğru yola çıkmak üzere eski limanda demirlemiş olan bir Alman erzak gemisini torpilledi. Gemi battı. Yüzlerce yiyecek sandığı su yüzüne çıktı. Adalılar bir yıldan beri balıkla kuru ekmekten başka yiyecek yüzü görmemişlerdi. Bütün o süt, pirinç ve daha bilimum pahalı yiyecekleri görmek dayanılır şey değildi onlar için. Suda yüzen ne varsa hücum ettiler. Biri bana da haber verdi ve alelacele limana gittim. Garnizondaki makineli tüfek doğrultulmuştu, gözleri dönmüş şekilde müttefik uçağına ateş açtılar ve ben intikam dolu bir katliamın feci görüntülerini görür gibi oldum. Ama oraya vardığımda adalıların, makineli tüfeğin en fazla bir yüz metre ötesinde, bir telaş sandık taşımakla meşgul olduklarını gördüm. Makinelinin başında Anton ile nöbetçiler duruyordu. Tek bir el ateş edilmedi.

"O sabah daha sonra Anton beni çağırttı. Elbette tekrar tekrar teşekkür ettim. Raporunda, gemi mürettebatının bir kısmının, kayıklarıyla yardıma koşan köylülerin çabuk müdahalesiyle kurtarıldığını yazacağını söyledi. Kurtarılan mal olarak göstermesi için de bir iki sandığın iade edilmesi gerekiyordu. Bunu halletmem lazımdı. Geri kalanı 'batıp, yok olmuş' sayılacaktı. Köylüler arasında ona ve adamlarına karşı duyulan bir parça düşmanlıktan eser kalmamıştı.

"Bundan bir ay sonra falandı herhalde, bir akşam hafif alkollü bir grup Avusturyalı askerin limanda şarkı söylemeye başladıklarını hatırlıyorum. Birden adalılar da onlara katıldılar. Sırayla. İlk önce Avusturya-

* Almanya kökenli bir mimari ve tasarım akımı. (ç.n.)

** (Fr.) Anton Kluber, 7 Haziran, Büyük Delilik'in 4. yılı. (y.h.n.)

lılar, sonra da adalılar. Almanca ve Yunanca. Bir Tirol Noel şarkısı. Sonra da *kalamatiano**. Çok tuhaftı. Sonunda da hep bir ağızdan söylediler.

"Ama bu olay kısacık altın çağımızın zirvesiymiş. Avusturyalı askerlerin arasında bir casus olmalıydı. Şarkı faslından yaklaşık bir hafta sonra Anton'un garnizonuna 'moral katmak' için bir grup Alman birliği eklendi. Anton bir gün kızgın bir çocuk gibi yanıma geldi ve 'Wehrmacht'ın** itibarını düşürmeye başladığını söylendi. Kendime çekidüzen vermeliyim,' dedi. Birliklerinin adalılara yiyecek vermesi yasaklanmıştı ve onları köyde çok daha az görüyorduk. O sene kasım ayındaki Gorgopotamos Çıkarması da yeni bir gerginlik yarattı. Neyse ki köylüler rejimin gevşekliğini hiç hak etmediğim ölçüde bana bağlamışlardı, ve daha sıkı bir yönetimi ne kadar olabilirse o kadar kabullendiler."

Conchis konuşmasına ara verip, iki kez el çırptı.

"Anton'u görmeni isterim."

"Onu zaten gördüğümü sanıyordum."

"Hayır. Anton öldü. Gördüğün ona benzer bir aktördü. Ama bu gerçek Anton. Savaş sırasında ufak bir kameram ve iki makara filmim vardı. 1944'e kadar sakladım bunları, sonra banyo ettirdim. Kalitesi çok kötü."

Projeksiyon makinesinin boğuk hırıltısını duydum. Tepeden bir ışık hüzmesi geldi ve ekranın ortasına gelecek şekilde ayarlandı. Bulanık, telaşlı bir odak.

Benim yaşlarda yakışıklı bir genç adam gördüm ekranda. Bir hafta önce gördüğüm adam değildi, ama bir yönden, kalın kara kaşlarıyla, ona çok benziyordu. Oysa bu, şüphesiz bir savaş subayıydı. Öyle fazla yumuşak biri gibi durmuyordu hiç; daha çok İngiliz savaş pilotlarını andıran şık bir kayıtsızlığı vardı. Yüksek bir duvarın, belki de Hermes Ambelas'ın evinin duvarının yanındaki patikadan aşağı yürüyordu. Yüzünde bir gülümseme. Bir tür kahraman tenor pozlarındaydı, mahcup mahcup güldü; ve daha ne olduğunu anlamadan on saniyelik kısım bitiverdi. Sonrakinde kahve içiyor, ayağının dibindeki kediyle oynuyordu; yan yan kameraya baktı, biri sanki ona gülmemesini söylemiş gibi ciddi, utangaç bir bakıştı bu. Film çok bulanık, titrek ve amatörceydi. Bir tane daha. Limanın etrafında yürüyen bir sıra adam; belli ki yukarıdan, üst kattaki bir pencereden çekilmişti.

"Şu arkadaki Anton."

Hafiften topallıyordu. Dahası o anda sahte olamayacak bir gerçeği

* Güzelleme. (y.h.n.)

** 1935-1945 tarihleri arasında Alman silahlı kuvvetlerine verilen ad. (ç.n.)

izlemekte olduğumu anladım. Adamların ilerisinde geniş bir iskele görünüyordu, ki burada küçük bir gümrük ve sahil güvenlik binası dururdu. Burası savaş başlayınca inşa edilmişti. Oysa bu filmde iskele çıplaktı.

Işık hüzmesi yok olmuştu.

"Orada. Başka sahneler de çekmiştim, ama makaralardan biri bozuldu. Tüm kurtarabildiğim bunlar." Duraksadı, sonra devam etti. "Yunanistan'ın bu bölgesine 'moral katmak'la sorumlu olan subay, Wimmel adındaki bir SS albayıydı. Dietrich Wimmel. Sözünü ettiğim sıralarda Yunanistan'da direniş hareketleri başlamıştı. Arazinin el verdiği ölçüde. Tüm adaların içinde, tabii ki, sadece Girit *maquis* operasyonlarını mümkün kılıyordu. Ama kuzeyde ve Peloponisos'da ELAS ve diğer gruplar da örgütlenmeye başlamıştı. Bunlara silah gönderiliyordu. Eğitimli sabotajcılar. Wimmel, Nauplia'ya, 1942 sonlarında, büyük başarılar kazandığı Polonya'dan getirilmişti. Yunanistan'ın, bizim de dahil olduğumuz güneybatısından sorumluydu. Yöntemi basitti. Elinde bir fiyat listesi vardı. Yaralanan her Almana karşılık on, ölen her Almana karşılık da yirmi rehine idam ediliyordu. Tahmin edeceğin gibi, gayet iyi işleyen bir sistemdi.

"Kendi eliyle seçtiği, Tötonik canavarlardan oluşan bir birlik kurmuştu, sorguyu, işkenceyi, infazı ve geri kalan her şeyi onlar yapıyorlardı. Taktıkları rozet yüzünden bunlara *die Raben* deniyordu. Kuzgunlar.

"Kepazelikleri ortaya çıkmadan evvel tanımıştım onu. Bir kış sabahı, bir Alman motorunun adaya hiç ummadık şekilde mühim bir subay getirdiğini duydum. Sonra aynı gün Anton beni çağırttı. Ofisinde, ufak tefek, zayıf bir adamla tanıştırıldım. Benim boylarımda, benim yaşlarımda bir adamdı. Ve de son derece derli toplu. Aşırı kibar. Elimi sıkmak için ayağa kalktı. Biraz İngilizce konuştu; ondan çok daha iyi konuştuğumu anlamasına yetmişti bu. Ve ben İngiltere ile pek çok kültürel bağlantım olduğunu, eğitimimin bir kısmını orada aldığımı itiraf ettiğimde, 'Zamanımızın en büyük trajedisi de İngiltere ile Almanya'nın kavga etmiş olmalarıdır,' dedi. Anton müzikal gecelerimizden albaya bahsettiğini, albayın da onlara öğle yemeğinde katılmamı ve sonrasında da Anton'a bir iki şarkıda eşlik etmemi umduğunu söyledi. Elbette bir *à titre d'office* ** olarak kabul etmemem söz konusu değildi.

"Albaydan hiç hoşlanmamıştım. Bir usturayı andıran gözleri vardı. Şimdiye dek gördüğüm en sevimsiz insan gözleriydi herhalde. Gördük-

* Fransa'da İkinci Dünya Savaşı sırasında Almanlara karşı silahlı direniş örgütü. (y.h.n.)
** (Fr.) Makam sahibi. (y.h.n.)

lerine karşı en ufak bir anlayıştan yoksundu. Değer biçip, hesap kitap yapmaktan ibaretti. Zalim, şehvetli veya sadist bile olsa bunlardan iyiydi. Gelgelelim bir makinenin gözlerinden farksızdı.

"Eğitimli bir makine. Albay yanında birkaç şişe Alman şarabı getirmişti ve aylardır yediğim en güzel öğle yemeğini yedim. Sanki havadan söz edermişçesine çok kısaca savaştan söz ettik. Konuyu değiştirip edebiyata getiren albay oldu. Belli ki okumuş bir adamdı. Shakespeare'i iyi, Goethe ve Schiller'i çok çok iyi biliyordu. İngiliz ve Alman edebiyatları arasında ilginç benzerlikler bile kurdu ve hepsi de Alman edebiyatından yana değildi. Bizden daha az içki içtiğini fark ettim. Anton'un da dilini tutamadığını. O an ikimiz de izleniyorduk aslında. Bunu yemeğin ortasına gelindiğinde anlamıştım; ve albay da anladığımı anlamıştı. Biz, nispeten daha yaşlı iki adam, duruma el koymuştuk. Anton dışarıda kalmıştı. Albay karşısındaki sıradan bir muhtar olsa mutlaka hor görecekti, oysa bana bir centilmen ve kendine denk biri gibi davranarak büyük şeref vermişti. Yine de aldanmadım.

"Öğle yemeğinin ardından onun için birkaç *lied* söyledik ve o da bizi iltifatlara boğdu. Sonra da adanın diğer ucundaki gözetleme kulesini denetlemek istediğini söyleyip, kendisine eşlik etmem için beni davet etti – oranın pek fazla askeri değeri yoktu aslında. Böylece Moutsa'ya inerlerken ben de onlara katıldım ve buradaki eve tırmandık. Etraf bir yığın askeri malzemeyle doluydu – her yanda dikenli teller ve makineli tüfek yuvaları. Ama evi fazla zarar görmemiş bulunca pek sevindim. Adamlar yan yana dizildiler ve albay hemen önümde bunlara kısa bir nutuk çekti – Almanca. Benden 'bu centilmen bey' diye söz etti ve ısrarla mülkümün iyi korunması gerektiğini ifade etti. Bir de şunu hatırlıyorum. Ayrılırken, kapıda nöbet tutan adamın teçhizatlarını kuşanışıyla ilgili ufak bir hatayı düzeltmek için durdu. Bunu Anton'a gösterip, şöyle dedi, *'Schlamperei, Herr Leutnant. Sehen Sie?'* *Schlamperei* şapşallık gibi bir anlama gelir. Prusyalıların Bavyeralılardan bahsederken kullandıkları bir kelimedir. Bir de Avusturyalılardan. Önceden aralarında geçen bir konuşmaya atıfta bulunuyordu belli ki. Ama bu, karakteri hakkında bir fikir sahibi olmamı sağlamıştı.

"Onu dokuz ay boyunca bir daha görmedik. 1943 sonbaharında.

"Eylül sonuydu. Güzel bir akşamüstü evimde otururken Anton içeri daldı. Kötü bir şey olduğunu hemen anladım. Bourani'den yeni gelmiş-

* (Alm.) Ne şapşallık teğmen, görüyor musunuz? (y.h.n.)

ti. Yaklaşık on iki adam duruyordu orada. O sabah görevli olmayan dört asker Moutsa'ya yüzmeye gitmiş. Dikkatsiz davranıp, iyice *sclamperei* davranmış olacaklar ki, suya hep beraber girmişler. Birer birer çıkıp, kıyıda top oynayıp güneşlenmişler. Sonra arkalarındaki ağaçların arasından üç adam çıkmış. Birinin elinde makineli tüfek varmış. Almanların hiç şansı yokmuş. Görevli *unteroffizier* buradan, evden silah seslerini duyup, telsizle Anton'a haber vermiş, sonra da bakmaya inmiş. Gittiğinde üç ceset bulmuş ve askerlerden biri de ancak ne olduğunu söyleyebilecek kadar yaşamış. Gerillalar ortadan kaybolmuş – hem de askerlerin silahlarıyla. Anton derhal tekneyle adanın etrafını kontrole çıktı.

"Zavallı Anton. Görevini yerine getirmekle, haberin korkunç Albay Wimmel'in kulağına gitmesini geciktirmek arasında kalmıştı. Hadiseyi rapor etmesi gerektiğini biliyordu elbette. Öyle de yaptı, ama akşama kadar erteleyip, ancak beni gördükten sonra yaptı bunu. Bana o sabah anakaradan gelen *andarte* ile ilgilenmesi gerektiğini düşündüğünü söyledi, adamlar gece gizlice sızmışlardı ve karanlık bastırmadan da dönmeyi göze alamazlardı. Bu yüzden adanın etrafını ağır ağır dolaşıp, bir teknenin saklanmış olabileceği her köşeyi tek tek aradı. Sonra adanın Petrocavari'ye bakan ucunda, ağaçların arasına çekilmiş bir tekne buldu. Başka seçeneği yoktu. Gerillalar, izlerini sürdüğünü duyup görmüş olmalılardı. Böyle durumlarda yerine getirilmesi gereken katı emirler vardı. Kaçış araçlarını imha etmek gerekiyordu. Tekneyi ateşe verdi. Fareler kapana kısılmıştı.

"Yanıma bunları söylemek için gelmişti; o sıralarda Wimmel'in fiyat listesi herkesçe biliniyordu. Ona seksen adam borcumuz vardı. Anton tek bir şansımız olduğunu düşünüyordu. Gerillaları yakalayıp, ertesi gün geldiğinde –bundan pek emindi– Wimmel'in karşısına çıkarmak. En azından bu kişilerin adalı değil, *agents provocateur*** olduklarını kanıtlayabilirdik. ELAS'ın adamları, komünist olduklarını sanıyorduk, çünkü politikaları –Yunan tarafına moral vermek adına– kasıtlı bir şekilde Alman misillemesini kışkırtmaktı. On sekizinci yüzyılda dağ eşkıyaları da pasif köylüleri Türklere karşı ayaklandırmak için aynı taktiği uygulamışlardı.

"O akşam saat sekizde köyün önde gelenlerini çağırıp durumu açıkladım. O gece bir şey yapmak için çok geçti. Tek şansımız ertesi gün adayı tarayacak olan Anton'un birliğiyle işbirliği yapmaktı. Elbette huzurlarının –ve de hayatlarının– bu şekilde tehlikeye atılmasından dola-

* Subay yardımcısı. (y.h.n.)

** Provokatör, kışkırtıcı ajan. (ç.n.)

yı hayli kızmışlardı. Bütün gece teknelerinin ve sarnıçlarının başında nöbet tutup, şafak vakti gerilla avına çıkacaklarına söz verdiler.

"Ne var ki gece yarısı rap rap ayak sesleri ve dış kapının çalınışıyla uyandım. Gelen Anton'du. Artık çok geç olduğunu söylemeye gelmişti. Emir almıştı. Hiçbir şekilde kendi kafasına göre hareket etmeyecekti. Wimmel bir *die Raben* bölüğüyle beraber sabah gelecekti. Beni hemen tutuklayacaktı. Köyde bulunan on dört ile yetmiş beş yaş arasındaki bütün erkekler şafak vakti toplanacaklardı. Anton bana tüm bunları yatak odamda söylemişti. Ağladı ağlayacak bir halde, odanın içinde bir aşağı bir yukarı gidip durdu; bense yatağımın kenarında oturmuş, onun bir Alman olarak doğmuş olmasından duyduğu utancı, hatta doğmuş olmasından duyduğu utancı dinliyordum. Eğer ertesi gün albayla arabuluculuk etmeye çalışmak gibi bir görevi olduğunu hissetmese kendini öldürürdü. Uzun uzun konuştuk. Wimmel hakkında daha önce anlatmadığı bir dolu şey söyledi. Burada her şeyden o kadar kopuktuk ki, bilmediğimiz pek çok şey vardı. "Sonuçta," dedi, "savaşın bir iyi yanı oldu. Seni tanımama sebep oldu." Tokalaştık.

"Sonra birlikte okula döndük ve başımda bir nöbetçiyle uyudum.

"Ertesi sabah saat dokuzda limana götürüldüğümde köyün bütün erkekleri ve kadınların büyük bir kısmı oradaydı. Anton'un birlikleri bütün çıkışları tutmuştu. Söylemeye bile gerek yok, gerillaları gören olmamıştı. Köylüler umutsuzluğa kapılmıştı. Ama yapabilecekleri bir şey yoktu.

"Saat onda bir çıkarma gemisiyle *die Raben* geldi. Daha ilk bakışta Avusturyalılarla aralarındaki fark görülüyordu. Daha talimli, daha disiplinli, insani duygulara karşı daha yalıtımlıydılar. Ve de daha genç. En feci yönleri bu fanatik gençlikleriydi. On dakika sonra bir deniz uçağı iniş yaptı. Kanatlarının gölgesinin beyaz badanalı evlere düştüğünü hatırlıyorum. Siyah bir tırpan gibi. Yanımda duran genç bir balıkçı bir japon gülü koparıp, o kan kırmızısı çiçeği kalbinin üzerine taktı. Ne demek istediğini anlamıştık.

"Wimmel karaya çıktı. İlk işi bütün adamları koyun sürüsü gibi iskeleye yığmak oldu, böylece adalılar ilk defa yabancı birlikler tarafından itilip kakılmanın ne olduğunu gördüler. Kadınlar yan taraftaki cadde ve ara sokaklara itildiler hep. Derken Wimmel Anton'la bir tavernaya çekildi. Çok geçmeden beni çağırttı. Bütün köylüler haç çıkardılar ve iki adamı tarafından kabaca iteklenerek götürüldüm. Beni selamlamak için ayağa kalkmadı ve ağzını açtığında da hiç tanımadığı biriyle konuşur gi-

biydi. İngilizce konuşmayı bile reddetti. Yanında Yunanlı bir işbirlikçi tercüman getirmişti. Anton ise ne yapacağını bilmez bir haldeydi. Olayın şokundan ne yapacağını şaşırmıştı.

"Wimmel'in şartları açıktı. Derhal seksen rehine seçilecekti. Adamların geri kalanı adayı tarayacak, gerillaları bulup, geri getirecekti – çaldıkları silahlarla beraber. Üç cesur gönüllünün cesedini getirmek yetmezdi. Dediğini yirmi dört saat içinde yerine getirirsek rehineler işçi kampına yollanacaktı. Getiremezsek vurulacaklardı.

"Bu üç silahlı ve tehlikeli adamı bulsak bile nasıl yakalarız diye sordum ona. Saatine bakıp, Almanca, 'On bir olmuş. Yarın öğlene kadar vaktiniz var,' demekle yetindi.

"Limanda, bana söylenenleri Yunanca olarak tekrar ettim. Hep bir ağızdan önerilerde bulunup söylendiler, silah istediler. Sonunda albayın tabancasıyla havaya bir el ateş açmasıyla sesler kesildi. Listeden köyün erkeklerinin adları okundu. Adamlar bir adım öne çıktıklarında da Wimmel rehineleri bizzat kendi seçti. En sağlıklılarını, yirmiyle kırk yaş arasındakileri seçtiğini fark ettim, işçi kampını düşünüyordu sanki. Ama bana kalırsa ölüme gidecekleri seçiyordu. Yetmiş dokuz kişiyi böyle seçtikten sonra bana işaret etti. Sekseninci rehine bendim.

"Böylece seksen kişi okula yollandık ve çok yakın takibe alındık. O kötü koşullarda, tek bir yiyecek ya da içecek verilmeksizin bir sınıfa doluşturulduk –*die Raben*'in gözü üzerimizdeydi– ve daha da kötüsü, hiç haber yoktu. Bu sırada neler olduğunu çok sonra öğrendim.

"Geri kalanlar evlerine koşup sopa, orak, bıçak, ne buldularsa alıp, sonra gene köyün yukarısındaki tepede toplanmışlardı. Yaşlılıktan yürüyecek hali olmayan adamlar, on, on iki yaşlarında oğlanlar. Bazı kadınlar onlara katılmayı denedi, ama hemen geri itildiler. Erkeklerinin dönüşünün garantisi olsun diye.

"Üzüntülü alay, Yunanlıların hep yaptığı üzere, tartışmaya koyulmuş. Önce bir planda, sonra bir başkasında karar kılmışlar. Nihayet biri idareyi ele almış da, görev dağılımı yapıp, taranacak bölgeleri bölüştürmüş. Sonra yola düşmüşler – yüz yirmi kişi. Arayışlarının boşuna olacağı, başlamadan evvel de belliymiş, ama onlar bunu bilmiyorlardı. Gerillalar çam ormanında olsalardı bile, onları değil yakalamak, izlerine bile rastlayamazlardı herhalde. Onca ağacın, hendeğin ve kayanın arasında zordu.

"Bütün gece adanın karşısındaki tepelerde, gerillalar köye inmeye kalkışırlarsa diye gevşek bir kordon oluşturmuşlar. Ertesi sabah da deli

gibi aramışlar her yanı. Saat onda buluşup, umutsuzca köydeki birliklere bir saldırı düzenlemek için plan yapmaya çalışmışlar. Ama biraz daha kafası çalışanlar bunun yalnızca daha büyük bir trajediye yol açacağını biliyormuş. İki ay önce Mani'de bir köyde Almanlar çok daha ufak çapta bir provokasyonla çoluk çocuk demeden herkesi öldürmüşlerdi.

"Öğle vakti, ellerinde haçları ve ikonalarıyla köye inmişler. Wimmel onları beklemekteymiş. Sözcüleri, yaşlı bir denizci, gerillaların küçük bir tekneyle kaçtıklarını söyleyerek son bir nafile yalana başvurmuş. Wimmel gülümseyip, başını sallamış ve yaşlı adamı –seksen birinci rehine olarak– tutuklatmış. Meğer olay çok basitmiş. Almanlar zaten gerillaları kendileri yakalamışmış. Köyde. Ama biz şimdi Wimmel'e dönelim."

Conchis yeniden el çırptı.

"İşte o, Atina'dayken. Suratını kayıt edebilmek için direnişçi gruplardan biri çekmiş."

Perde yeniden aydınlandı. Bir cadde. Alman cipine benzer bir araç caddenin karşısındaki gölgelik alanda durdu. İçinden üç subay inip, kameranın çaprazından geçerek kızgın güneşin altında ilerledi; kamera, girdikleri evin yanındakinin zemin katında bir odada olmalıydı. Geçen birinin kafası görüntüyü engelledi. Daha kısa boyluca ve ince bir adam önden gidiyordu. Katı ve yenilmez bir otoritesi olduğu her halinden belliydi. Diğer iki adam onun gölgesinde kalmıştı. Bir şey, kepenk ya da perde, görüntüyü bulandırdı. Karanlık. Derken sivil kıyafetleriyle sabit duran bir adam göründü.

"Bu, savaştan önce çekilmiş bilinen tek fotoğrafı."

Sıradan bir yüz ve zalim bir ağız. O zaman gördüm ki, mizahtan yoksunluğun ve dik dik bakmanın Conchis'inkinin haricinde pek çok çeşidi vardı; ve çok daha sevimsizleri. Bayırda gördüğüm "albay"ın yüzü ile bariz benzerlikleri vardı; ama farklı adamlardı.

"Ve bunlar da Polonya'da çekilmiş haberlerden kesitler."

Görüntüler değiştikçe Conchis, "Bu o işte, generalin arkasındaki"; ya da "Wimmel en soldaki," diyordu. Filmin gerçek olduğunu görüyordum görmesine, ama yine de bütün Nazi filmlerinin uyandırdığı hissi uyandırmıştı içimde; gerçekdışılık ve böyle canavarlar yetiştirmiş bir Avrupa ile bunu beceremeyen İngiltere arasındaki muazzam uzaklık hissini. Bir de Conchis'in kendimi fazla saf ve tarihsel anlamda fazla toy hissetmemi sağlayarak beni ağına düşürmeye çalıştığını hissediyordum. Ne var ki perdeden yansıyan ışıkla aydınlanan yüzüne göz attığımda, izlediği

şeye kendini benden çok daha fazla kaptırmış olduğunu gördüm, daha çok geçmişin kurbanı hissiyle.

"Gerillalar ise şunu yapmış olmalılardı. Teknelerinin yandığını görür görmez gerisin geriye köye dönmüşlerdi. Anton beni görmeye geldiğinde muhtemelen onlar da köyün hemen dışındalardı. Bilmediğimiz, içlerinden birinin köyün çıkışındaki evlerden birinde yaşayan akrabaları olduğuydu – Tsatsos ailesi. On sekiz ve yirmi yaşlarında iki kız, babaları ve bir de ağabeyleri. Ama evin erkeklerinin iki gün önce zeytinyağını yüklenip Pire'ye gidecekleri tutmuştu – ufak bir kayıkları vardı ve Almanlar, çok sık olmadıkça, denizden ulaşıma izin veriyordu. Gerillalardan biri bu kızların kuzeniydi – muhtemelen büyük olanına da âşıktı.

"Daha köydeki hiç kimsenin felaketten haberi yokken, gerillalar gizlice kulübeye geldiler. Kuşkusuz ailenin kayığını kullanmak niyetindeydiler. Ama kayık gitmişti. Sonra bir kadın iki gözü iki çeşme ağlayarak gelip, kızlara katliamı ve köylülere anlattıklarımı haber verdi. O sırada gerillalar içeride saklanmaktaydı. Geceyi nerede geçirdiklerini bilmiyoruz. Herhalde boş bir sarnıçta. Alelacele toplanan gruplar, Tsatsoslar'ınki de dahil, köydeki boş dolu, bütün kulübe ve villaları aradılar ve hiçbir şey bulamadılar. Kızlar sadece korkmuş muydu yoksa aşırı bir vatanseverlikleri mi vardı, asla öğrenemeyeceğiz. Ama köyde kimseyle kan bağları yoktu – ve tabii babaları ile ağabeyleri de uzakta, emniyetteydiler.

"Gerillalar ertesi gün birbirlerinden ayrılmaya karar vermiş olmalılar. Her neyse, kızlar da ekmek pişirmeye koyulmuşlar. Keskin gözlü bir komşu bunu fark edip, kızların daha yalnızca iki gün önce ekmek pişirdiklerini hatırlamış. Ağabey ve baba için yolluktu herhalde diye düşünmüş. Anlaşılan hemen şüphelenmemiş. Yine de saat beş gibi okula gidip Almanlara söylemiş. Rehineler arasında üç tane akrabası varmış.

"Bir *die Raben* mangası kulübeye varmış. Yalnızca kuzen oradaymış. Kendini hemen bir dolabın içine atmış. Kızların itilip kakıldıklarını ve bağırdıklarını duymuş. Sonunun geldiğini anlamış ve elinde tabancasıyla dışarı fırlayıp, Almanlar davranamadan ateş etmiş – ama hiçbir şey olmamış. Tabanca tutukluk yapmış.

"Üçünü de okula götürüp sorguya çekmişler. Kızlara işkence yapılmış, kuzeni de çabucak işbirliğine yanaştırmışlar. İki saat sonra –gece çöktüğünde– kıyıya inen yolda ilerleyip boş bir villaya varmış ve panjura vurup, iki yoldaşına kızların bir tekne bulmayı başardıklarını fısıldamış. Adamlar kapıya çıktıklarında Almanlar saldırmış hemen. Liderleri kolundan vurulmuş, ama başka yaralanan olmamış."

Araya girdim. "Peki Giritli miydi?"

"Evet. Gördüğüne benzer bir adam. Sadece biraz daha kısa ve yapılısı. Bütün bu süre boyunca rehineler olarak yukarıdaki bir sınıfta bekledik. Sınıf çam ormanına bakıyordu, bu yüzden gelen gideni göremiyorduk. Ama saat dokuzda acı dolu iki korkunç çığlık ve hemen ardından da muazzam bir haykırış duyduk. Tek bir Yunanca sözcüktü: *Eleutheria.*"

"Karşılığında bizim de bağırdığımızı düşünmüş olabilirsin, ama bağırmadık. Dahası, ümitlenmiştik – gerillalar yakalandı diye. Çok geçmeden makineliyle iki kez ateş edildiğini duyduk. Biraz sonra sınıfın kapısı ardına kadar açıldı. Adım söylendi, bir de birininki daha; köy kasabının.

"Aşağı indirildik ve okulun önünden, şimdi siz hocaların kaldığı tarafa götürüldük – batı kanadına. Wimmel, yanında teğmenlerinden biriyle girişte duruyordu.

"Arkalarındaki basamakların yanında işbirlikçi tercüman oturuyordu, başını iki elinin arasına almıştı. Beti benzi atmış, şokta gibiydi. Yirmi metre ötede, duvarın dibinde iki kadın cesedi vardı. Biz yaklaşırken askerler de onları sedyeye koyuyorlardı. Teğmen öne doğru bir adım atıp, kasaba kendisini izlemesini işaret etti.

"Wimmel dönüp binaya girdi. Karanlık taş koridorda ilerleyen sırtını gördüm, sonra beni de arkasından itekledi. En uçtaki bir kapının önünde dikilip beni bekledi. İçeriden ışık geliyordu. Yanına vardığımda, içeri girmemi işaret etti.

"Doktor olmayan herkes bayılıp kalırdı herhalde. Keşke ben de bayılsaymışım. Oda çıplaktı. Odanın ortasında bir masa vardı. Ve masaya bağlanmış olan genç bir adam. Kuzen. Üzerindeki kanlı atletin haricinde çırılçıplaktı ve yüzü gözü fena halde yanık içindeydi. Ama gözüm bir tek şeye takılıp kaldı. Erkeklik organının olması gereken kısımda yalnızca bir siyah-kırmızı delik vardı. Penisini ve hayalarını kesmişlerdi. Tel kesmeye yarayan bir çit makasıyla.

"Odanın bir diğer köşesindeyse başka bir çıplak adam yatıyordu. Yüzü yere dönüktü ve ona ne yaptıklarını göremiyordum. O da belli ki bilincini yitirmişti. O odadaki durgunluğu asla unutmayacağım. Odada üç dört asker vardı –asker falan değil, işkenceciler, psikopat sadistlerdi bunlar. Bir tanesinin elinde uzun bir demir çubuk vardı. Geriye yatık duran bir elektrik sobası yanıyordu. Üç adamın da üzerinde, üniforma-

* Özgürlük. (y.h.n.)

larını temiz tutmak için giydikleri demirci önlüğünü andıran deri önlükler vardı. Etrafa iğrenç bir dışkı ve sidik kokusu yayılmıştı.

"Köşede bir sandalyeye bağlı duran bir başka adam daha vardı. Ağzını tıkamışlardı. İriyarı bir tipti. Tek kolu fena halde morarıp, yaralanmıştı, ama belli ki daha işkence görmemişti. Wimmel, dili daha kolay çözülecek gibi duranlardan başlamıştı işe.

"Böyle sahneler karşısında iyi insanın vereceği tepkilerini gösteren filmler –Rossellini'nki gibi– izlemiştim daha önce. İyi adamın faşist canavarlara düşman kesilip, az ve öz, ama muhteşem bir suçlamada bulunduğu. Tarihe ve insanlığa dair bir konuşma çekip onları yerlerine oturttuğu. Benim duygularımsa, itiraf etmek gerekirse, o anda üzerime çöken yoğun bir korkuydu. Anlayacağın Nicholas, o anda ben de işkenceye maruz kalacağımı sandım, zaten Wimmel'in uzun süre sessiz kalmasının sebebi de buydu. Neden bilmiyorum. Ama dünyada sebep diye bir şey yoktu artık. İnsanlar birbirlerine böyle şeyler yapabiliyorsa...

"Dönüp Wimmel'e baktım. İşin tuhafı, odadaki en insan görünüşlü kişi oydu. Yorgun ve kızgın görünüyordu. Hatta biraz da midesi bulanmış gibiydi. Adamlarının sebep olduğu pislikten utanan bir hali vardı.

"İngilizce, 'Bu adamlar bunu zevk için yapıyorlar. Ben değil. Sıra şu katile gelmeden onunla konuşacağını umarım,' dedi.

" 'Ona ne söylemeliyim?' dedim."

" 'Arkadaşlarının isimlerini istiyorum. Ona yardım eden insanların isimlerini istiyorum. Saklandıkları ve silahlarını sakladıkları yerleri bilmek istiyorum. Eğer bunları söylerse söz veriyorum, onu askeri yöntemle infaz ettireceğim.'

" 'Diğerleri yeterince söylemediler mi?' dedim.

" 'Tüm bildiklerini söylediler. Ama o daha çok şey biliyor. Uzun süredir karşıma çıkmasını beklediğim biri. Arkadaşları konuşturamadılar onu. Bizim de konuşturabileceğimizi sanmıyorum. Belki siz yapabilirsiniz. Ona söyleyeceğiniz şey şu. Gerçek. Biz Almanları sevmiyorsunuz. Eğitimli birisiniz. Yalnızca bu şeylere... uygulamalara bir son vermek istiyorsunuz. Ne biliyorsa söylemesini tavsiye edin. Konuşturulmak üzere yakalandığına göre artık bundan suçluluk duymasına gerek yok. Anladınız mı? Gelin benimle.'

"Yandaki bir başka çıplak odaya geçtik. Birkaç dakika sonra yaralı adam, hâlâ sandalyesine bağlı, içeri sürüklenip odanın ortasına bırakıldı. Karşısına oturmam için bana da bir sandalye verildi. Albay arkaya oturup, işkencecilere dışarı çıkmalarını işaret etti. Konuşmaya başladım.

"Aynen albayın emrettiğini yaptım. Yani adama bildiği her şeyi söylemesi için yalvardım. Ele vereceği aileleri ve adamları düşünerek yaptığımın şerefsizce bir şey olduğunu söyleyebilirsin. Ama o gece hayat o iki odadan ibaretti. Tek gerçek bunlardı. Dışarıdaki dünya yoktu. İnsan aklının böyle canice aşağılanmasını durdurmanın görevim olduğunu canı gönülden hissediyordum. Ve Giritli'nin takıntılı inatçılığı bu aşağılanmaya öyle doğrudan bir katkıda bulunuyordu ki, bunu kısmen o oluşturuyordu da denebilirdi.

"Ona işbirlikçi olmadığımı, doktor olduğumu söyledim ve düşmanımın da insan ıstırabı olduğunu. Eğer hemen şimdi konuşursa Tanrı'nın onu affedeceğini –arkadaşları fazlasıyla acı çekmişlerdi– ve bunu söylerken Yunanistan için konuştuğumu. Hiçbir insanın bunun ötesinde ıstırap çekmesinin beklenemeyeceği bir noktanın olduğunu... falan filan. Artık aklıma ne gelirse.

"Ama yüzündeki, değişmez bir düşmanlığın ifadesiydi. Bana duyduğu nefretti. Söylediklerimi dinlediğinden bile şüpheliydim. Benim bir işbirlikçi olduğumu, ona söylediğim her şeyin yalan olduğunu düşünüyor olmalıydı.

"Sonunda sustum ve dönüp albaya baktım. Başarısız olduğum gerçeğini saklayamazdım. Dışarıdaki nöbetçilere işaret etmiş olmalıydı ki bir tanesi gelip Giritli'nin yanına gitti ve ağzını çözdü. Adam birden gürledi, gırtlağındaki bütün tellerden aynı kelime, o bir tek kelime döküldü: *Eleutheria*. Yaptığında soylu bir yan yoktu. Sanki üzerimize bir teneke yanan petrol dökermişçesine saf bir yabanilikti bu. Nöbetçi, adamın ağzını hoyratça yeniden tıkayıp bağladı.

"Elbette ki bu kelime onun için bir kavram ya da ideal değildi. Yalnızca elinde kalan son silahtı ve o da bunu kullanıyordu.

"Albay, 'Alın götürün şunu ve bir sonraki emrimi bekleyin,' dedi. Adam yeniden o uğursuz odaya sürüklendi. Albay, panjurlu pencereye ilerledi ve kanadı açmasıyla karanlık ortaya serildi; bir süre durdu orada ve sonra bana dönüp, 'Şimdi anlıyor musunuz neden bu dili konuşmam gerektiğini?' dedi."

" 'Artık hiçbir şey anlamıyorum,' dedim. Wimmel şöyle bir karşılık verdi: 'Belki de size adamlarımla o hayvan arasında geçen diyaloğu izletmeliyim.' 'Yalvarırım yapmayın bunu,' dedim. Bana kendisinin bu sahnelerden hoşlandığını mı sandığını sordu. Cevap vermedim. Sonra da şöyle dedi: 'Öylece karargâhta oturmak benim de çok hoşuma gider-

di tabii. Hiçbir şey yapmadan evrak imzalayıp, o güzel klasik anıtların tadını çıkarmak. Bana inanmıyorsunuz. Benim bir sadist olduğumu düşünüyorsunuz. Ama değilim. Ben bir realistim.'

"Hâlâ susuyordum. Önüme dikilip, 'Başka bir odada gözetim altında tutulacaksınız. Size yiyecek ve içecek verilmesini emredeceğim. Medeni insanlar gibi konuşacak olursak, bugün olanlardan ve yan odadaki olaylardan üzüntü duyuyorum. Siz, elbette ki, rehine olarak bulunmuyorsunuz burada,' dedi.

"Başımı kaldırıp baktım, yüzümden hayret dolu bir minnet okunuyordu herhalde.

"'Lütfen unutmayın ki, her subay gibi benim de hayatta tek bir amacım var, Alman tarihinin amacıdır bu – Avrupa'daki kaosa düzen getirmek. Bu gerçekleştiğinde – işte o zaman liedler söyleme zamanıdır,' dedi.

"Neden olduğunu söyleyemem, ama yalan söylediğini biliyordum. Zamanımızın en büyük safsatalarından biri Nazilerin kaosa bir düzen getirdikleri için güç kazandığıdır. Oysa doğru olan tam tersidir – başarılı oldular çünkü düzene kaos getirdiler. On Emri yırtıp attılar, süperegoyu ve daha aklına ne gelirse her şeyi reddettiler. 'Azınlığa zulmedebilirsin, öldürebilirsin, işkence edebilirsin, aşksız sevgisiz çiftleşip üreyebilirsin,' dediler. İnsanlığa en baştan çıkarıcı günahları teklif ettiler. Hiçbir şey doğru değildi, her şeye izin vardı.

"Kanımca çoğu Almanın aksine, Wimmel bunu biliyordu, hep bilmişti. Ne olduğunu. Ne yaptığını. Ve benimle oynadığını. İlk başta böyle görünmüyordu gerçi. Bana son bir bakış atıp, dışarı çıktı ve beni getiren erlerden biriyle konuştuğunu duydum. Başka kattaki bir odaya alındım ve önüme yiyecek bir şeyle bir şişe Alman birası kondu. Pek çok duygu içindeydim, ama baskın olan hayatta kalacağım hissiydi. Güneşin parıltısını görmeye devam edecektim. Nefes almaya, ekmek yemeye ve klavyenin tuşlarına dokunmaya.

"Gece bitti. Sabah kahve getirdiler ve yıkanmama izin verdiler. Sonra on buçukta dışarı çıkartıldım. Diğer bütün rehineleri bekler buldum. Onlara yiyip içmek için hiçbir şey verilmemişti ve onlarla konuşmam yasaktı. Ortalıkta ne Wimmel ne de Anton vardı.

"Limana götürüldük. Bütün köy, siyah, gri ve soluk mavi kıyafetli dört yüz-beş yüz insan oradaydı, bir dizi *die Raben*'in gözleri üzerinde, limana toplandılar. Köyün papazları, kadınlar, hatta küçük oğlanlar ve kızlar bile. Görüş alanına girdiğimizde hep bir ağızdan bağırdılar. Şek-

li şemali olmayan bir protoplazma gibilerdi. Sınırlarını yıkmaya çalışsalar da olmuyordu.

"Yürümeye devam ettik. Üzerinde kocaman bir akroter olan, limana nazır büyük bir ev vardır –bilir misin?– o günlerde bunun zemin katında bir taverna vardı. Üstteki balkonda, ellerinde makineli tüfekler olan adamlarla kuşatılmış Wimmel'i ve arkasında duran Anton'u gördüm. Sütunun oradan alınıp, balkonun altındaki duvarın dibinde, bir dolu sandalye ve masa arasında ayakta dikili bırakıldım. Rehineler yürümeye devam ettiler. Yoldan yukarı ilerleyip gözden kayboldular.

"Çok sıcaktı. Masmavi muhteşem bir gün. Köylüler limandan, tavernanın önündeki eski İyon toplarının olduğu terasa sürüldüler. Toplu halde dikildiler. Güneşin altında yukarı çevrilen kara kara suratlar, kadınların hafif rüzgârla çırpınan siyah eşarpları. Balkonu göremedim, ama albay tüm suskunluğu ve varlığıyla yukarıda bekliyordu. Yavaş yavaş herkes sustu, bekleyiş içindeki yüzlerden örülü bir duvar adeta. Gökyüzündeki kırlangıçlar gözüme ilişti. Sanki yetişkinlerin yer aldığı bir trajedinin yaşandığı bir evde oynayan çocuklar gibiydiler. Bu kadar çok Yunanlının bir araya gelip de ses çıkarmaması... tuhaftı. Duyulan küçük kuşların sakin çığlıklarıydı yalnızca.

"Wimmel konuşmaya başladı. İşbirlikçi tercüme etti.

" 'Şimdi Alman düşmanlarına... ve Alman düşmanlarına yardım edenlere ne olduğunu göreceksiniz... dün gece Alman Yüksek Askeri Şûrası'na bağlı askeri mahkemenin emriyle... üç kişi infaz edildi... ve iki kişi de şimdi infaz edilecek...'

"Bütün kara eller havaya kalkıp haç çıkardı. Wimmel durdu. Latince nasıl dini törenlere uygun düşüyorsa, Almanca da tam anlamıyla ölümün diliydi.

" 'Ardından... Alman Silahlı Kuvvetleri'ne ait dört masum askerin... zalim katline misilleme olarak... İşgal yasalarına göre alınmış olan... seksen rehine...' deyip yeniden durdu... 'idam edilecektir.'

"Tercüman son kısmı tercüme ettikten sonra herkes karnına yumruk yemiş gibi bir inilti çıkardı. Kadınların çoğu ve erkeklerin bazısı dizlerinin üstüne çöküp, yalvaran gözlerle balkona baktılar. *Deus vindicans*'ın* olmayan merhametine el yordamıyla ulaşmaya çalışan insanlık. Wimmel geri çekilmiş olmalıydı ki, yalvarıp yakarmalar dövünmeye dönüştü.

"Şimdi ben de duvarın dibinden alınıp rehinelerin peşinden gitmeye zorlanmıştım. Askerler, yani Avusturyalılar limandaki her çıkışta durup

* İntikam oklu Tanrı. (y.h.n.)

köylüleri geri püskürttüler. *Die* Raben'e yardım edip, Wimmel'in emirlerine uyabildiklerini ve o duygusuz suratlarıyla öylece dikilip, daha bir iki gün önce nefret etmediklerine tanık olduğum köylüleri hoyratça itip kakabildiklerini görünce tüylerim diken diken olmuştu resmen.

"Yol, evlerin arasından kıvrılarak köy okulunun arkasındaki meydana çıkıyordu. Alçak damların tepesinden denizin ve anakaranın izlenebildiği ve hafifçe kuzeye doğru meyillenen doğal bir sahneydi burası. Eğimli kısımda köy okulunun duvarı, doğusu ile batısında da yüksek duvarlar vardı. Hatırlarsan, batı yandaki evin bahçesinde koca bir çınar vardır. Dalları duvarın tepesinden taşar. Meydana vardığımda gözüme ilk çarpan şey bu oldu. Dallardan, gölgede Goya'nın resimlerindeki kadar ucube ve soluk görünen üç beden sarkıyordu. Korkunç yarasıyla kuzenin çıplak bedeni. Ve iki kızın çıplak bedenleri. Bağırsakları dışarı taşmıştı. Göğüs kemiklerinden pubik tüylerine kadar derin bir yarık açılmış ve bağırsaklar dışarı çıkartılmıştı. Yarı parçalanmış cesetler öğlen esintisinde hafif hafif sallanmaktaydı.

"O üç menfur suretin biraz ilerisinde duran rehineleri gördüm. Okulun karşısında, dikenli tellerle çevrili bir barakaya toplanmıştı hepsi. Arkadaki adamlar duvarın gölgesinde, öndekilerse güneşin altındalardı. Beni görür görmez bağırmaya başladılar. Açıkça hakaret edenler, birbirine karışan yakarışlar – sanki o an diyeceğim herhangi bir şey albayı etkileyebilirmiş gibi. O ise meydanın orta yerindeydi, yanında da Anton ile yirmi tane *die Raben* vardı. Meydanın diğer tarafında, doğuya doğru uzunca bir duvar vardı. Bilir misin? Ortasında da bir kapı vardır. Demir parmaklıklar. Hayatta kalan iki gerilla parmaklıklara bağlanmıştı. İple değil ama – dikenli tellerle.

"İki sıra adamın arkasında, Wimmel'in dikildiği yerin yirmi metre kadar ilerisinde durduruldum. Anton yüzüme bile bakmamıştı, ama Wimmel hafifçe döndü. Anton – sanki hipnoza girmiş gibi, gördüklerinin hiçbirinin doğru olmadığına inanmak istercesine gözlerini uzaklara dikmişti. Sanki kendi de yoktu. Albay işbirlikçiyi yanına çağırdı. Rehinelerin ne söylediklerini öğrenmek istiyordu galiba. Bir an düşünür gibi yaptı, sonra da yanlarına gitti. Sus pus oldular. Kendileri hakkında çoktan bir hüküm verdiğini bilmiyorlardı daha. Bir şey söyledi ve tercüme edildi. Duyamamıştım, ama her ne dediyse köylülerin sesi soluğu kesildi. Demek ki ölüm hükmü değildi bu. Albay yeniden yanıma geldi.

" 'Köylülere bir teklifte bulundum,' dedi. Yüzüne baktım. Sinirden, heyecandan eser yoktu; kendine bütünüyle hâkim bir adam. 'İdam edil-

memelerine izin vereceğim. Çalışma kampına gidecekler. Tek bir şartla. Köyün muhtarı olarak, herkesin gözü önünde, o iki katilin infazını gerçekleştireceksiniz.'

'"Ben bir cellat değilim,' dedim.

"Köylüler deliye dönmüş gibi bağırmaya başladılar bana.

"Albay saatine bakıp, 'Karar vermek için otuz saniyen var,' dedi.

"Tabii insan böyle durumlarda pek iyi düşünemiyor. Kafası allak bullak oluyor. Bunu aklından çıkarma sakın. O andan itibarenki davranışlarım mantık dışıydı. Mantığın çok ötesinde.

'"Başka şansım yok,' dedim.

"Önümde duran bir dizi askerin en sonuncusunun yanına gitti. Bir tanesinin omzundan makineli tüfeğini alıp, dolu olup olmadığını kontrol etti, sonra da bununla yanıma gelip, iki eliyle bana uzattı. Sanki kazandığım bir ödülmüş gibi. Rehineler tezahürat yapıp, haç çıkardılar. Sonra sustular. Albayın gözü üzerimdeydi. Tüfeği ona doğrultmak gibi çılgınca bir fikir geçti aklımdan. Ama tabii o zaman bütün köyün katli kaçınılmaz olurdu.

"Demir parmaklıklara bağlanmış olan adamlara doğru ilerledim. Bunu neden yaptığını biliyordum. Alman himayesi altındaki bütün gazetelerde geniş yer kaplayacaktı bu. Üzerimdeki baskıdan hiç söz edilmeyip, Alman düzen teorisiyle işbirliği yapan Yunanlı olarak gösterilecektim. Diğer muhtarlara bir uyarı. Her yana dağılmış korkulu Yunanlılara bir örnek. Ama o seksen adamı – onları nasıl mahkûm edebilirdim?

"İki gerillaya dört beş metre kadar yanaştım. O kadar yaklaştım işte, ne de olsa yıllardır elime silah almamıştım. O ana kadar bir sebeple yüzlerine bakmamıştım hiç. Bunun yerine tepesi çinili yüksek duvara, kapının iki yanındaki sütunların üzerindeki dekoratif amaçlı müstehcen vazolara, sakızağacının yapraklarına bakmıştım. Ama sonra onlara bakmak zorunda kaldım. Daha genç olanı ölmüş gibiydi. Başı öne düşmüştü. Tam olarak göremiyordum, ama ellerine bir şey yapmışlardı ve parmakları kan içindeydi. Ölmemişti. İnlediğini duydum. Bir şeyler mırıldandı. Sayıklama halindeydi.

"Diğerine gelince. Ağzına yumruk ya da tekme yemişti. Dudakları feci halde çürüyüp morarmıştı. Orada dikilip de tüfeği doğrulttuğumda dudaklarından geriye ne kaldıysa geri çekildi. Bütün dişleri dökülmüştü. Ağzının içi kararmış bir vulvadan farksızdı. Ama ne yazık ki çok geçmeden meselenin aslını idrak ettim. Parmakları ezilip, tırnakları sökülmüş-

tü ve vücudunda pek çok yanık vardı. Ne var ki Almanların yaptığı korkunç bir hata vardı. Gözlerini oymamışlardı.

"Körü körüne tüfeği doğrultup tetiğe bastım. Hiçbir şey olmadı. Bir klik sesi geldi. Bir daha bastım. Ve yine boş bir klik sesi duyuldu.

"Dönüp etrafa bakındım. Wimmel ile beni bekleyen iki muhafız on metre kadar ötemde durmuş izliyorlardı. Rehineler hep bir ağızdan bağırmaya başladılar. Ateş etmekten vazgeçtiğimi sanmışlardı. Dönüp bir daha denedim. Yine bir şey olmadı. Albaya dönüp ateş etmediğini anlatmak için tüfeği gösterdim. Sıcaktan bayılacak gibiydim. Midem bulanıyordu. Gel gör ki bayılmayı başaramadım.

" 'Bir terslik mi var?' diye sordu.

" 'Silah ateş almıyor,' dedim.

" 'Elindeki bir Schmeisser. Mükemmel bir silahtır.'

" 'Üç kez denedim.'

" 'Ateş etmez çünkü dolu değil. Sivil halkın dolu silah taşıması kesinlikle yasaktır.'

"Önce ona, sonra silaha bakakaldım. Hâlâ bir şey anlamamıştım. Rehinelerse yine suspus olmuşlardı.

"Son derece umutsuzca, 'Onları nasıl öldürebilirim?' diye sordum.

"Gülümsedi, kılıç yarası gibi keskin bir gülüştü. Ardından, 'Bekliyorum,' dedi.

"O zaman anladım işte. Onları döverek öldürmem gerekiyordu. Pek çok şeyi anlamıştım. Gerçek kişiliğini, gerçek pozisyonunu. Ve buradan da onun deli olduğu, bu yüzden de, tüm deliler gibi masum olduğu sonucuna vardım, ne de olsa en zalimi bile masum sayılırdı. İstese hayatın yapabileceği bir şeydi o – iğrenç bir zihin ve bedenden oluşan uç bir olasılık. Belki de kendini bu kadar güçlü bir şekilde ortaya koyabilme sebebi de buydu, kara bir ilahi güçtü adeta. Yaptığı büyüde insanüstü bir şey vardı sanki. Bu yüzden asıl kötülük, asıl hunharlık diğer Almanlara, o yarım akıllı teğmenlere, albaylara ve bu alışverişi oldukları yerde sessiz sedasız izleyen erlere aitti.

"Ona doğru ilerledim. İki muhafız ona saldıracağımı düşünmüş olacaklar ki, sertçe silahlarını doğrulttular. Ama onlara bir şey söyleyip, hiç kıpırdamadan durdu. Yanına iki üç metre kala durdum. Bir süre bakıştık.

" 'Avrupa medeniyeti adına, yalvarırım size, bu barbarlığa bir son verin.'

" 'Ben de size bu cezayı derhal uygulamanızı emrediyorum.'

"Başını öne eğmeksizin, 'Bu emri yerine getirmediğiniz takdirde derhal infaz edileceksiniz,' dedi.

"Kurumuş toprağın üzerinde ilerleyip tekrar kapıya döndüm. O iki adamın önünde durdum. Biraz daha anlayabilecekmiş gibi görünene elimden bir şey gelmediğini, ona bu korkunç şeyi yapmak zorunda kaldığımı söyleyecektim. Ama saniyelik, ölümcül bir duraksama yaşadım. Belki de yanına yaklaşınca, ağzına ne olduğunu anlamıştım. Ağzı yumruk ve tekme yediğiyle kalmamış, bir de yakılmıştı. Elinde demir çubuk olan adamı, elektrik sobasını hatırladım. Dişlerini döküp, dilini dağlamış ve kızgın demirle köküne kadar yakmışlardı. Söylediği o son sözden sonra ipler kopmuştu demek. İşte bu hayret verici beş saniyede, hayatımın en vahim anında, bu gerillayı anladım. Yani, kendisinin anladığından çok daha iyi anladım onu. Bana yardım etti. Başını bana doğru uzatıp, söyleyemediği o kelimeyi söylemeyi başardı. Çıkan şey sesten çok boğazında bir burulmaydı, beş hecelik bir boğulma. Ama bir kez daha, son bir kez daha, bariz şekilde o kelimeydi. Ve kelimeyi gözleriyle, varlığıyla, tüm varlığıyla söylüyordu. İsa çarmıhta ne söylemişti? Neden beni terk ettin? Bu adamın söylediğiyse çok daha az sempatik, çok daha az acıklı, hatta çok daha az insaniydi, ama çok daha derindi. Benimkine tamamen ters düşen bir dünyadan konuşuyordu. Benimkinde hayatın bir bedeli yoktu. Öyle değerliydi ki, kelimenin tam manasıyla paha biçilmezdi. Onunkindeyse yalnızca bir tek şey paha biçilmez değerdeydi. Bu da *eleutheria* idi: Özgürlük. Bu adam aklın, mantığın, medeniyetin ve tarihin ötesinde, değiştirilemez bir varlık, özdü. Tanrı değildi, çünkü bizim bilebileceğimiz bir Tanrı yoktur. Oysa o, asla bilemeyeceğimiz bir Tanrı olduğunun kanıtıydı. Son bir reddetme hakkıydı. Seçmek için özgür kalmak adına bir ret. Ya o ya da varlığını onun aracılığıyla ortaya koyan her şey, ki çıldırmış Wimmel ile o aşağılık Alman ve Avusturya birlikleri de dahildi buna. En iyisinden en kötüsüne her türlü özgürlüktü. Neuve Chapelle savaş alanını terk edip gitme özgürlüğüydü. Seidevarre'deki ilkel bir Tanrı'yla karşılaşma özgürlüğüydü. Köylü kızların bağırsaklarını çıkarıp, erkekleri de tel makasıyla iğdiş etme özgürlüğüydü. Erdemin ötesine geçip, nesnelerin özünden fışkıran bir şeydi –her şeyi, her şeyi yapma özgürlüğünü kapsayan ve yalnızca tek bir şeye karşı çıkan– ki bu da her şeyi yapma yasağıydı.

"Anlatmakla bitmez bu. Oysa bu değiştirilemezliğin, bu uymayı reddedişin ne denli Yunanlılara has bir durum olduğuna dair hiçbir şey söylemedim sana daha. Yani, nihayet ben de bir Yunanlı olmuştum işte. Bü-

tün bunları algılayışım birkaç saniyede olmuştu, belki de zaman söz konusu bile değildi. O meydanda seçme özgürlüğü kalan tek kişinin ben olduğumu ve bu özgürlüğün ilan edilip korunmasının sağduyudan da, kendimi kollamaktan da, evet, kendi hayatımdan da ve o seksen rehinenin hayatından da daha önemli olduğunu gördüm. O günden sonra seksen rehine durmadan geceleri karşıma dikilip, beni suçladı. Unutma ki ben de öleceğime kesin gözüyle bakıyordum. Ama onların o ıstırap dolu yüzlerine dayamam gereken tek şey insan bilincinin sınırlarını aşan şu birkaç saniyelik bilgiydi. Hem de akkor halindeki bilgi. Mantığım durmadan bu işte bir hata yaptığımı söyleyip durur. Gel gör ki benliğim hâlâ haklı olduğumu söyler bana.

"Belki on beş saniye –tam bilemiyorum, böyle durumlarda zaman hiçbir şey ifade etmiyor insana– öylece durdum orada, sonra silahı yere bırakıp gerilla liderinin yanına bir adım attım. Albayın beni izlediğini görüyordum ve onun, bir de yanımdaki insan kalıntısının duyması için geriye kalan tek sözü söyledim.

"Wimmel'ın arkasında bir yerde Anton'un harekete geçip, hızla onun yanına gittiğini gördüm. Ama artık çok geçti. Albay ağzını açtı, makineliler ateş saçtı ve ben tam ilk kurşunlar bana isabet ettiği an gözlerimi kapadım."

54 Uzun bir sessizliğin ardından öne eğildi, lambanın alevini artırdı; sonra da gözlerini üzerime dikti. Yüreğinin derinlerinde nihayet bir şeyin kıpırdadığını hissetmiştim; ama biraz sonra bakışı o eski, sert ifadesine büründü yine.

"Yeni oyunumuzun en kötü yanı, sana verilen rolde neye inanıp neye inanamayacağını bilmiyor oluşun. O gün meydanda olan kimse yaşamıyor şimdi adada. Ama anlattığım diğer olayları onaylayabilecek pek çok kişi var."

Ana sırttaki sahne geldi gözümün önüne; bunun asıl hikâyenin içine geçmemiş oluşu meseleyi doğruluyordu. Conchis'den kuşkulandığımdan değildi; olayların tarihçesini dinlediğimin farkındaydım, hayat hikâyesini anlatırken kesin gerçeği sona sakladığının da.

"Vurulduktan sonra ne oldu?"

"Vurulunca yere düştüm, sonrasını hatırlamıyorum, bayılmışım çünkü. Gözüm kararırken rehineler hep bir ağızdan bağırışıyordu galiba.

Muhtemelen beni kurtaran da bu oldu. Böylelikle ateş edenlerin dikkati dağıldı herhalde. Rehinelere de ateş edilmesi için emir verilmiş. Dediklerine göre, yarım saat sonra, köylüler ölülerinin yanında feryada koyulduklarında, gerillaların ayakucundaki kan gölüne yığılı bulmuşlar beni. Kâhyam Soula –Maria'dan önce o vardı– ile Hermes bulmuş beni. Hareket ettirdiklerinde belli belirsiz hayat belirtileri göstermişim. Beni eve taşıyıp, Soula'nın odasına saklamışlar. Paterescu gelip bakmış sonra bana."

"Paterescu mu?"

"Pataresçu." Bakışlarından bir şey çıkarmaya çalıştım; ve gördüm ki, bu suçu tamamen üstleniyordu, dahası bunu bir suç olarak görmüyordu ve gerçeği söylemesi için üsteleyecek olursam da kendini aklamaya hazırdı.

"Ya albay?"

"Savaş sona erdiğinde sayısız hunharlıklarından dolayı arandı. Yaptıklarının çoğu birbirine benziyordu. Son anda sözde ertelenen cezalar – ki bunun da yalnızca rehinelerin ıstırabını uzatmaya yaradığı anlaşılmıştı. Savaş Suçluları Komisyonu elinden geleni yaptı. Ama o şimdi Güney Amerika'da. Belki de Kahire'de."

"Peki Anton?"

"Anton öldürüldüğümü sandı. Hizmetkârlarım Pataresçu dışında kimseye bu sırrı söylemediler. Beni gömdüler. Daha doğrusu boş bir tabut gömdüler. Wimmel aynı gün öğleden sonra, Anton'u bütün o et yığınının ve kurduğu güzel ilişkiler enkazının ortasında bırakıp adadan ayrılmış. Anton bütün akşamı, hatta belki de geceyi olan biten her şeyin detaylı bir raporunu yazmakla geçirmiş olmalı. Sonra da bizzat kendisi daktilo etmiş – yedi kopya halinde. Bu durumu da raporunda belirtmiş. Bir seferde daktilodan çıkarabileceği kopya sayısı bu kadardı herhalde. Hiçbir şey saklamamış ve kendisi de dahil kimsenin yaptığını mazur göstermeye çalışmamış. Az sonra sana gösteririm."

Zenci çakıllığı geçip geldi ve perdeyi topladı. Yukarı kattan gelen kıpırtıları duyabiliyordum.

"Ne oldu peki ona?"

"İki gün sonra okul duvarının dibinde cesedi bulundu, toprak kanıyla simsiyah olmuştu. Kendini vurmuştu. Tabii pişmanlıktan yapmıştı bunu ve köylüler de görsün istiyordu. Almanlar meseleyi örtbas ettiler. Çok geçmeden garnizon değiştirildi. Rapor bunu açıklıyor."

"Yazdığı kopyalara ne oldu?"

"Anton birini kendi eliyle ertesi gün Hermes'e vermiş ve ondan bunu savaş sona erdiğinde buraya gelerek beni soracak yabancı dostlarımdan ilkine vermesini rica etmiş. Diğeri aynı talimatlarla köyün papazlarından birine verilmiş. Bir diğeriyse kendini vurduğunda masasının üzerinde bulunmuş. Açık duruyormuş – hiç kuşkusuz bu da bütün erlerin ve Alman Yüksek Askeri Şûrası'nın okuması içindi. Diğer üç kopya ise tamamen kayıp. Muhtemelen Almanya'daki akraba ve dostlarına göndermişti bunları. Yolda açılmış da olabilir. Bunu asla bilemeyiz. Ve son kopya da savaştan sonra ortaya çıktı. Ufak miktarda bir parayla beraber Atina'ya, gazetelerden birine gönderilmişti. Hayır işi için. Üzerinde Viyana damgası vardı. Anlaşılan Anton bir kopyayı da erlerinden birine vermişti."

"Yayımlandı mı?"

"Evet. Bazı bölümleri."

"Burada mı gömülü?"

"Aile mezarlığında – Leipzig yakınlarında."

Yerdeki izmaritler.

"Ve köylüler senin seçme şansın olduğunu hiç bilmediler, öyle mi?"

"Rapor yayımlandığında bazısı inandı, bazısı inanmadı. Elbet rehinelerin aciz durumdaki yakınlarının maddi sıkıntı yaşamamaları için elimden geleni yaptım."

"Peki ya gerillalar – onlar hakkında bir şey öğrenebildiniz mi?"

"Kuzenle diğeri – ya evet, adlarını öğrendik. Köyün mezarlığında onlar için bir anıt dikildi. Ama liderleri... Hayatını araştırdım. Adamın savaştan önceki altı senesi hapiste geçmiş. Bir sefer cinayetten yatmış –bir *crime passionel** imiş. İki üç sefer de zorbalık ve hırsızlıktan. Bir de Girit'te en az dört cinayete daha karıştığı sanılıyor. Biri hakikaten zalimceymiş. Almanlar işgal ettikleri sırada o da bir kaçakmış. Sonra Güney Peloponisos'ta bir dolu çılgın kahramanlık sergilemiş. Görünüşe bakılırsa belli bir örgütlü direniş grubuna dahil değilmiş, ama böyle adam soyup öldürerek gezer dururmuş. Kanıtlanmış en az iki vakada kurbanlar Alman değil Yunanlıymış. Onunla birlikte çarpışmış bazı adamların izini bulduk. Bir kısmı ondan korktuklarını, bir kısmı ise cesaretini kesinlikle takdir ettiklerini söylediler, ama bunun dışında fazla bir şey yoktu. Onu birkaç sefer Mani'deki evinde saklamış olan yaşlı bir çiftçi buldum. *Kakourgos, ma Ellenas* dedi. Yani, kötü bir adam, ama Yunanlı. Tam mezar taşına yazılacak bir laf."

* (Fr.) Aşk uğruna işlenen suç. (y.h.n.)

Aramıza bir sessizlik çöktü.

"O yıllar felsefenizi epey zorlamış olmalı. Gülümseme açısından."

"Bilakis. Bu deneyim mizahın ne olduğunu tam manasıyla anlamamı sağladı. Bu bir özgürlük göstergesiymiş. Özgür olduğu için gülebiliyormuş insan. Yalnızca bütünüyle önceden belirlenmiş olan bir evren gülümsemesiz yapabilir. Sonuçta insan nihai şakadan ancak bir kurban olarak kaçabilir – yani, sürekli bir sıvışma halinde olmanın sonucunda bir bakar ki gerçekten kayıp gitmiştir. İnsan var olamaz, özgür değildir artık. Yurttaşlarımızın büyük çoğunluğunun keşfetmesi gereken budur. Ve hep de böyle olmalıdır." Dosyaya döndü. "Ama izin ver önce sana Anton'un yazdığı raporu göstereyim."

İncecik ciltli bir kâğıt demeti gördüm. Baş sayfasında şöyle yazıyordu: *Bericht über die von deutschen Besetzsungstruppen unmenschliche Grausamkeiten...*

"Arkada İngilizce tercümesi var."

Arkasını çevirip okudum:

Phraxos adasında, 30 Eylül ile 2 Ekim 1943 tarihleri arasında, Albay Dietrich Wimmel komutasındaki Alman işgal birliklerinin işlediği insanlık dışı katliamların raporu.

Sayfayı çevirdim.

Phraxos adasının güney kıyısında, Bourani olarak bilinen koyda mevzilenmiş olan Argolis taburunun 10 numaralı gözetleme noktasında bulunan dört asker 29 Eylül 1943 sabahı, nöbetçi olmadıkları sırada yüzmek için izin almışlardır. 12.45'te...

Conchis araya girdi. "Son paragrafı oku."

Tanrı adına ve benim için kutsal her şey üzerine yemin ederim ki, yukarıda anlattığım olaylar aynen bu şekilde gerçekleşmiştir. Bütün bu olaylar bizzat gözümün önünde olmuş ve ben hiçbir müdahalede bulunamamışımdır. İşte bu yüzden kendimi ölüme mahkûm ediyorum.

Başımı kaldırdım. "İyi bir Alman."

"Hayır. İntiharın iyi bir şey olduğunu düşünmüyorsan yani. İyi değil. Ümitsizlik bir hastalıktır ve bu Wimmel'inki kadar feci bir hastalıktır." Birden aklıma Blake geldi – neydi, "Gerçekleştirmeyeceğin arzuları

beslemektense bebeği beşiğinde öldür." Sık sık –kendimi olduğu kadar başkalarını da yoldan çıkarmak için– kullandığım bir metindi bu. Conchis devam etti. "Artık karar vermelisin Nicholas. Adın ya *kapetan*'ın,* yani yalnızca tek bir kelime, ama asıl kelimeyi bilen o katilin altına ya da Anton'un altına yazılsın. İzle ve ümitsizliğe kapıl. Ya da ümitsizliğe kapıl ve izle. İlk durumda söz konusu olan fiziksel intihardır, ikincisindeyse, manevi."

"Ona hâlâ acıyabiliyorum."

"Olabilir tabii. Ama acımalı mısın cidden?"

Alison'ı düşünüyordum ve hiç şansım olmadığını biliyordum. Birkaç metrelik titrek film şeridinde gördüğüm şu yabancı Alman surata acıdığım gibi ona da acıyordum. Bir de takdir ediyordum belki, kendi yolunda başını alıp gidenlere duyulan o gerçek kıskançlığa denk bir takdirdi bu: Her ikisi de daha fazlasını izleyemeyecek kadar ümitsizlerdi. Oysa benimki manevi intihardı.

"Evet. Onun elinde değildi," dedim.

"Sen hastasın o zaman. Ölümün kıyısında yaşıyorsun. Yaşamın değil."

"Bu bir görüş meselesi."

"Hayır. Kanaat. Çünkü sana anlattığım olay Avrupa'nın tek hikâyesidir. Avrupa budur işte. Bir Albay Wimmel. Bir adsız isyankâr. Onların arasında bölünen bir Anton, her şey olup bittikten sonra kendini öldüren biri. Tıpkı bir çocuk gibi."

"Belki de başka şansım yok."

Yüzüme baktı, ama bir şey demedi. O an bütün enerjisini hissettim onun; yabanıllığını, zalimliğini, aptallığım, melankolim ve bencilliğim karşısındaki sabırsızlığını. Nefreti yalnızca bana değil, temsil ettiğime karar verdiği her şeye yönelikti; yani hayatın pasif, geride duran, İngiliz yanlarına. Hepsini değiştirmek isteyen, ama bunu beceremeyen bir adamdı sanki; bu yüzden iktidarsızlığıyla kendi kendini yiyip bitiriyordu; değiştirip nefret edebileceği bir ben vardım elinde, küçücük bir evren.

Sonunda gözlerimi yere çevirmiştim. "Öyleyse benim bir tür Anton olduğumu düşünüyorsunuz. Buradan çıkarmam gereken bu mu?"

"Sen özgürlüğün ne olduğunu bilmeyen birisin. Dahası, ne kadar iyi anlarsan o kadar az sahipsindir ona."

Bu çelişkiyi sindirmeye çalıştım. "Hoşuna gitsin derken çok fazla şey anlattım galiba?"

* Kaptan. (y.h.n.)

"Benimle ilgisi ileride belli olur." Dosyayı aldı. "Artık uyuyalım diyorum."

Sertçe karşılık verdim. "İnsanlara böyle davranamazsınız. Sırf soyut bir özgürlük kavramını kanıtlayabilmeniz için kurşuna dizilecek köylülermişiz gibi."

Kalkıp gözlerini üzerime çevirdi. "Şu anki özgürlük düşünceni devam ettirdiğin sürece infazcının silahını sen elinde tutmuş oluyorsun."

Yeniden Alison'ı düşündüm; sonra hemen bastırdım bu düşünceyi.

"Benim gerçek benliğimi bildiğinizden nasıl bu kadar emin olabiliyorsunuz?"

"Böyle bir iddiam yok benim. Bunu kendi başına bilme yetisinden yoksun olduğunu gördüğüm için böyle bir karara vardım."

"Ciddi ciddi Tanrı olduğunuzu sanıyorsunuz, değil mi?"

İnanılır gibi değil, ama cevap vermedi; ve gözleri inanmam için geriye bir tek bunun kaldığını söylüyordu. Aklımdan geçeni anlasın diye hafifçe soluyup, sözüme devam ettim.

"Peki benden ne yapmamı istiyorsunuz şimdi? Çantamı toplayıp okula dönmemi mi?"

Görünüşe bakılırsa, umulmadık şekilde, bu laf onu bir parça geri çekmişti. Cevap vermeden önce anlık, fesat bir duraksama oldu.

"Keyfin bilir. Yarın sabah ufak bir final merasimi olacaktı. Ama çok da önemli değil."

"Yaa. İyiymiş. Bunu kaçırmak istemem aslında."

Yönelttiğim sevimsiz gülüşü şöyle bir tarttıktan sonra başını hafifçe öne salladı.

"Sana iyi geceler." Sırtımı döndüm ve ayak sesleri soldu. Ama müzik odasının kapısına gelince durdu. "Tekrar söylüyorum. Kimse gelmeyecek."

Söylediği şeye fazla kulak asmadım ve o da içeri geçti. Kimsenin gelmeyeceğini söylediğinde ona inanmıştım, ama karanlıkta kendi kendime gülmeye başlamıştım yine de. Orayı apar topar terk etme tehdidimin içten içe onu harekete geçirdiğinin; bana alelacele yeni bir bahane, kalmam için bir sebep bulmaya yönelttiğinin farkındaydım. Tüm bunlar bir sınav olmalıydı, içteki halkaya dahil olmadan evvel geçilmesi gereken bir tür çileli yol... Her ne idiyse kızların yatta olduğundan adım kadar emindim. Bir anlamda infaz mangasının önüne konmuştum, ama bu defa son dakikada bir af düşünülüyor olmalıydı. Conchis beni Julie'den mahrum ettikçe Wimmel'in felsefesini daha çok uyguluyordu...

ama Conchis'in hiç değilse çok farklı bir adam olduğunu biliyordum; zalimlik yapıyorsa da, kendi çapında, iyilik yapmak içindi.

Bir sigara yaktım, sonra bir tane daha. Her yanı müthiş bir dinginlik, bunaltıcılık ve sessizlik sarmıştı. Kambur Ay Dünya gezegeninin tepesinde asılı duruyordu, ölmekte olan bir şeyin üzerindeki ölü şey. Kalkıp çakıllığı geçerek kıyıya inen patikadaki banka oturdum.

Böyle bir final sahnesi beklemiyordum hiç: Komedinin çıkış kapısında bir taş heykel. Ama Conchis bunun benim için anlamını biliyor olamazdı. Benim için özgürlüğün kişisel arzuları, şahsi tutkuları doyurmak anlamına geldiğini tahmin etmişti. Buna karşılık, yaptıklarından sorumlu olması gereken bir özgürlük oluşturmuştu; ve bu da sanırım varoluşçu özgürlükten çok daha eski bir şeydi – ahlâki bir mecburiyet ve kesinlikle politik ya da demokratik olmayan, neredeyse Hıristiyan bir kavram. Hayatımın son birkaç yılını tekrar gözden geçirdim, o sınırlayıcı ve zorlayıcı savaş yıllarından sonra neslimize hâkim olan bireysellik çabalarını, toplumdan, milletten uzaklaşarak kendi içine dönme halini. Conchis'in suçlamasını, hikâyesinin ortaya attığı soruyu gerçekten cevaplayamayacağımı; bencillikten başka hiçbir şeye gücü yetmeyen tarihi bir kurban olduğumu öne sürerek bu durumdan sıyrılamayacağımı –ya da bundan böyle sıyrılmayı başaramayacağımı– biliyordum. Sanki omzuma bir mızrap saplamış ya da sırtıma dişi bir şeytan yüklemişti Conchis: İstemediğim bir bilgi.

Gecenin o gri sessizliğinde zihnim bir kez daha Julie'ye değil de Alison'a kaydı. Gözlerim denize dikili, onun hâlâ bir yerlerde olduğu düşüncesinden nihayet vazgeçmeye zorladım kendimi, hafızalarda da olsa, hâlâ hayal meyal yaşıyor, nefes alıyor, bir şeyler yapıyor, hareket ediyordu, gel gör ki etrafa saçılmış bir kürek dolusu külden ibaretti; kırık bir halka, biyolojik bir son, gerçekten sonsuz bir kopuş, bir zamanlar karmaşık olup da şimdi ufaldıkça ufalan bir nesneydi, boş bir sayfanın üzerine düşen kurum lekesi dışında geriye hiçbir şey kalmamıştı ondan.

Sanki ardından yas tutulmayacak kadar küçük bir şeydi; söz konusu olan Browne ya da Hervey'in çağına ait arkaik ve batıl bir kelimeydi; yine de Donne haklıydı, Alison'ın ölümü hayatımdan çalmıştı, sonsuza dek de çalacaktı. Her ölüm korkunç bir suç ortaklığının faturasını keser yaşama; her ölüm ayrıdır, verdiği suçluluk azaltılamaz, acısı ölümsüzdür; kemiğin etrafını saran parlak saçtan bir bilezik adeta.

Alison için dua etmedim, çünkü dua etmek hiçbir işe yaramaz; ona ya da kendime ağlamadım, çünkü yalnızca dışadönükler iki kez ağlar;

ama gecenin sessizliğinde, insanoğluna, sürekliliğe ve sevgiye yönelik o sonsuz düşmanlığın içinde öylece oturup onu düşündüm, düşündüm.

55 Saat ondu. Gözümü açtığım gibi yataktan fırladım, uyuyakaldığımın farkındaydım; alelacele tıraş oldum. Aşağıda bir yerlerden çekiç sesleriyle bir adam sesi ve Maria'nınkine benzer bir ses geliyordu. Ama indiğimde sütunlu verandada kimselerin olmadığını gördüm. Duvarın dibinde dört tane ahşap sandık duruyordu. Belli ki üç tanesinin içinde tablolar vardı. Arkamı dönüp müzik odasına baktım. Modigliani yerinde değildi; keza ufak Rodin tablosuyla Giacometti de; diğer iki sandıkta üst kattaki Bonnard tablolarının olduğunu düşündüm. "Tiyatro"nun dekorlarının söküldüğünü gösteren bu kanıtın karşısında, bir önceki geceki o iyimser havam hızla dağılmıştı. Conchis'in doğruyu söylediğine dair kötü bir his vardı içimde.

Maria elinde benim için hazırladığı kahveyle belirdi. Sandıklara işaret ettim.

"Ne oluyor?"

"Phygoume." Gidiyoruz.

"O kyrios Conchis?"

"Tha elthei."

Geliyor. Pes edip, kahvemi bitirdim, sonra bir tane daha. Taptaze bir esinti vardı, bir telaş, kıpır kıpır, canlı renklerle örülü bir Dufy günüydü. Çakıllığın kıyısına yürüdüm. Yatta bir hayat belirtisi vardı artık, güvertede birkaç kişi gördüm, ama hiçbiri kadın değildi sanki. Sonra dönüp eve göz attım. Conchis sütunlu verandanın alt tarafında, dönmemi bekliyormuş gibi, öylece dikiliyordu.

Üstündekiler, fantezi kıyafetler kadar uygunsuz duruyordu. Bu haliyle biraz entelektüel görünümlü bir işadamını andırıyordu: Siyah deri bir evrak çantası; lacivert bir yazlık takım, krem rengi bir gömlek, ağır başlı puantiyeli bir papyon. Atina için ideal olsa da Phraxos için komikti... ve de gereksiz, ne de olsa yatta üstünü değiştirmek için en az altı saati olacaktı, diğer dünyasının onu beklediğini bana kanıtlamak içinse o başka. Yanına giderken gülümsemedi hiç.

* Bay Conchis. (y.h.n.)
** Geliyor. (y.h.n.)

"Az sonra gidiyorum." Kolundaki saate göz attı, daha önce taktığını hiç görmediğim bir nesneydi. "Yarın bu saatlerde Paris'te olacağım."

Rüzgâr, hurma ağacı yapraklarının titreşip duran o bitkisel saydamlığını çıtırdattı. Son sahne *presto** oynanacaktı demek.

"Perde kapanıyor mu hemen?"

"Gerçek bir oyunda perde yoktur. Oynanır, sonra da devamı gelir."

Birbirimize baktık.

"Ya kızlar?"

"Benimle Paris'e geliyorlar." Derin bir nefes aldım ve kuşkulu bir şekilde hafifçe yüzümü buruşturdum. "Çok saf davranıyorsun."

"Ne açıdan?"

"Zenginlerin oyuncaklarından vazgeçebileceğini düşünerek."

"Julie ve June sizin oyuncaklarınız değil." Sevimsizce gülümsedi, bense kızgınca, "Bunu da yutmadım bu arada," dedim.

"Güzellik bir yana, zekâ ve zevkin satın alınamayacağını mı sanıyordun? Hakikaten yanılmışsın."

"O halde size hiç sadık olmayan iki metresiniz var."

Onu eğlemeye devam ediyordum. "Sen de yaşlandığında bu tür sadakatsizliklerin pek de mühim olmadığını göreceksin. Ben onların görünüşlerine, varlıklarına, sohbetlerine para ödüyorum. Bedenlerine değil. Benim yaşımda bu ihtiyacı karşılamak kolaydır."

"Benden gerçekten buna inanmamı mı bekli-"

Sözümü kesti. "Ne düşündüğünü biliyorum. Onları bir kulübeye kilitledim. Zorla kapadım bir yerlere – sana yaptığımız saçmalıkların son noktası." Başını iki yana salladı. "Geçen hafta çok basit bir sebepten dolayı görüşmedik. Lily tercihini yapabilsin diye – yani meteliksiz ve bence yeteneksiz bir öğretmenle bir hayat mı... yoksa çok daha zengin ve ilginç bir dünyada var olmak mı?"

"Eğer o anlattığınız gibi biriyse, bir an bile tereddüt etmezdi."

Kollarını kavuşturdu. "Özsaygına bir faydası olacaksa, tereddüt etti. Ama sonunda geçici bir cinsel çekim pahasına, uzun, sıkıcı ve sonu önceden belli bir geleceğe katlanmanın çok ağır bir bedel olduğunu görecek kadar kafası çalıştı."

Kısa bir süre sessiz kaldım, sonra kahvemi koydum. "Lily mi? Bir de ne demiştiniz, Rose mu?"

"Dün gece söylemiştim sana."

* Acele. (y.h.n.)

Gözlerimi üzerine diktim, sonra cüzdanımı çıkarıp, Barclay's Bankası'ndan gelen mektubu bulup, önüne sürdüm. Alıp, şöyle bir göz attı sadece.

"Sahte bu. Üzgünüm."

Elinden kaptım hemen mektubu. "Bay Conchis, bu iki kızı görmek istiyorum. Onları ilk başta buraya nasıl getirdiğinizi de biliyorum. Polisin ilgisini çekebilir bu durum."

"Atina'da ilgilerini çeksin o zaman. Kızlar şimdi orada çünkü – ve daha ilk andan suçlamanı komik duruma düşüreceklerdir."

"Size inanmıyorum. Yattalar."

"Birazdan sen de benimle yata gelebilirsin. İlla istiyorsan yani. İstediğin yere bak. Tayfalarıma sor. Açılmadan evvel seni kıyıya bırakırız."

Blöf yapıyor olabilirdi, ama içimden bir his yapmadığını söylüyordu – zaten onları zorla bir yere kapattıysa bile bu kadar ortalık bir yer seçmeyi göze alamazdı.

"Tamam. Bundan daha zeki olduğunuza inanacağım. Yine de köye döner dönmez olan biten her şeyi İngiliz Büyükelçiliği'ne anlatacağım."

"Elçiliğin bu durumu ciddiye alacağını sanmam. Bir de bakacaklar ki, yardım isteyen kişi yalnızca hayal kırıklığına uğramış bir âşık." Bu nafile tehdit gösterisinden artık sıkılmaya başlamış gibi aceleyle devam etti. "Şimdi. İki oyuncum sana veda etmek istiyor." Yeniden evin köşesine doğru ilerledi.

"Catherine!"

Fransız aksanıyla telaffuz etmişti. Tekrar bana döndü.

"Maria –elbette ki– basit bir Yunan köylüsü değil."

Ama bu kadar kolay cayamazdım. Yeniden onu suçladım.

"Her şey bir yana, Julie... iddia ettiğiniz kişi bile olsa... bunların hepsini yüzüme söylemeye cesaret ederdi."

"Böyle sahneler eski oyunlarda olur ancak. Yenilerinde değil."

"Onun ne olduğu ile bir ilgisi yok bunun."

"Belki bir gün tekrar karşılaşırsınız. Mazoist güdülerini o zaman ortaya koyarsın artık."

Maria'nın belirmesiyle laf daha fazla uzamamış oldu. Hâlâ yaşlıca bir kadındı, yüzünde hâlâ çizgiler vardı; ama şimdi düzgün kesimli siyah bir tayyör giymiş, yakasına da yaldızlı, lal taşı bir broş takmıştı. Çoraplar, yüksek topuklu ayakkabılar, biraz pudra, allık ve ruj... Atina'nın iyi semtlerindeki bir caddede karşınıza çıkabilecek türde, altmış yaşlarında orta sınıfa mensup bir hanımdı. Yüzünde belli belirsiz bir tebessümle

durdu – hayret, bu kadar çabuk bir değişim. Conchis donuk bir ifadeyle beni izliyordu.

"Bu Madame Catherine Athanasoulis, köylü kadın rolleriyle meşhurdur. Daha önce de pek çok kez yardım etmişti bana."

Daha yakına gelmesi için kadına kibarca elini uzattı. O da avcu açık yanaştı, beni bu kadar kandırdıklarından dolayı pişmanlık duyan bir hali vardı. Gözlerim kocaman açık, soğuk bir ifadeyle ona baktım, iltifat etmem beklenemezdi. Elini uzattı. Görmezden geldim. Biraz sonra başıyla alaycı bir selam verdi.

Conchis, *"Les valises?"** dedi.

*"Tout est prêt."*** Gözlerini bana çevirdi. *"Eh bien, monsieur. Adieu."****

Geldiği gibi, sakince geri çekildi. Umutsuzluğa –ya da şoka– benzer bir hisse kapılmıştım. Conchis'in yalan söylediğini biliyordum, ama çok büyük boyutta ve durum gereği söylenen yalanlardı bunlar; rahat bir nefes alma fırsatım olmayacaktı, zira Conchis gözlerini çakıllığın ilerisine çevirmişti.

"Güzel. Bu da Joe. Biz buna désintoxication***** diyoruz.

Zenci üzerinde koyu tonlarda şık bir takım, pembe bir gömlek, kravat, koyu renk camlı gözlüklerle ağır ağır kumsaldaki patikayı tırmanıyordu. Beklediğimizi görünce gelişigüzel el kaldırıp, çakıllığı geçti; Conchis'e tebessüm etti, bana ise yavan, alaycı bir havayla dudak büktü.

"Bu Joe Harrison."

"Selam."

Karşılık vermedim. Bir yandan yan yan Conchis'e bakarak elini uzattı. "Özür dilerim dostum. Yalnızca efendinin söylediklerini yerine getirmiştim."

Amerikalıydı, Karayipli değil. Eli gene görmezden geldim.

"Biraz da inanarak."

"Eh, yani –tabii biz zenciler maymunların birinci dereceden akrabalarıyız. Bize harem ağası da deseniz, takmayız." Bunu hiç umursamadan söylemişti, sanki artık pek bir önemi yokmuş gibi.

"Böyle demek istememiştim."

"Neyse."

* (Fr.) Valizler. (y.h.n.)
** Her şey hazır. (y.h.n.)
*** Peki mösyö. Elveda. (y.h.n.)
**** Zehirden arınma. (y.h.n.)

İhtiyatlı bir şekilde bakıştık, derken Conchis'e döndü. "Eşyaları almaya geliyorlar."

Conchis, "Yukarıda birkaç parça bir şeyim kaldı," dedi.

Joe ile orada öylece bırakılmıştım. Patikada birkaç kişi daha belirdi, üzerlerinde lacivert atletleri ve beyaz şortları olan dört beş denizciydi. Dördü Yunanlıya benziyordu, ama soluk sarı saçlı bir tanesi İskandinavyalı ya da Alman'a benziyordu. Kızlar tayfa hakkında pek konuşmamışlardı – bildik "Yunanlı denizciler"di işte. Yeni bir kıskançlık dalgası ve öncekilerden daha derin bir belirsizlik yayıldı içime – artık kendimi ciddi ciddi oyundan atılmış görüyordum, üzerlerindeki bir külfet gibi... ve de bir budala. Hepsi benim bir budala olduğumu biliyordu. Gözlerimi sırtını kemerlerden birine dayamış, aylak aylak duran Joe'ya çevirdim. Pek şansım yok gibiydi, ama başka seçeneğim de kalmamıştı.

"Kızlar nerede?"

Kara gözlükleri tembel tembel beni inceledi. "Atina'dalar." Ama sonra bakışlarını birden ihtiyarın gözden kaybolduğu kapıya çevirdi. Yüzünde hazin bir gülüşün izleri, yeniden bana baktı. Sonra da başını iki yana salladı, bir kez olsun, halden anlayan bir hali vardı.

"Ne demek bu?" Hafifçe omuz silkti: Böyleydi işte. "Kendi deneyimlerinden mi biliyorsun?" diye sordum.

Yumuşak yumuşak, "Olabilir," diye mırıldandı.

Denizciler yanımızdan geçip sandıkların yanına gitti. Sonra evin yan tarafında Hermes belirdi, elinde valizlerle çakıllığı geçerek kıyıya yöneldi. Onu birkaç adım gerisinden bütün şıklığıyla Maria takip ediyordu. Joe ağır aksak sütunların yanından ayrılıp birkaç adım yanıma yaklaştı, elinde bir paket Amerikan sigarası vardı. Bir an tereddüt ettikten sonra bir tane aldım ve uzattığı ateşe eğildim. Alçak sesle konuştu.

"Üzgün olduğunu söylememi istedi." Kendi sigarasını yaktıktan sonra başını kaldırdığında gözlerinin içine baktım. "Alavere dalavere yok. Gerçekten böyle dedi. Tamam mı?" Gözlerim hâlâ üzerindeydi. Bir kez daha bakışları beni aşarak kapıya yöneldi, sanki benimle böyle gizli kapaklı konuşurken yakalanmak istemiyormuş gibi bir hali vardı. "Abicim senin de elinde fule karşılık döper var. Hiç şansın yok yani. *Compris?*"*

İstemesem de, bir şekilde bu beni ihtiyarın o zamana dek söylediklerinden daha fazla ikna etmişti. Karşılığında, Joe ile sert bir mesaj göndermek geldi içimden, ama daha kafamda oluşturamadan yarım kaldı. Conchis elinde küçük bir valizle kapının ağzında duruyordu. Denizci-

* (Fr.) Anlaşıldı mı? (y.h.n.)

lerden birine Yunanca bir şeyler söyledi. Joe gene gizli kapaklı bir sempatiyle koluma dokunup, Conchis'in elinden valizini almak üzere öne atıldı. Dönüşte yanımdan geçerken suratını astı.

"Beyaz adamın yüküyle ilgili sözü bilir misin? Onlar yükler, biz taşırız."

Samimi bir tavırla veda selamı verip, Hermes ile Maria'nın peşinden gitti. Denizciler sandıkları alıp gittiler ve ben bir kez daha Conchis'le baş başa kaldım. En ufak şekilde gülümsemeden, dalga geçer gibi ellerini açtı: Artık inansam iyi olurdu.

"Son sözümü söylemedim daha," dedim.

"Salak değilim ya. Bu ülkede paranın sözü geçer."

"Bir de sadizmin anlaşılan."

Beni son bir kez daha inceledi. "Hermes az sonra evi kilitlemek için geri dönecek." Hiçbir şey söylemedim. "Sana bir şans verilmişti. Sana tavsiyem oturup bunu kaybetmene neden olan şeye kafa yorman."

"Cehenneme kadar yolunuz var."

Hiçbir karşılık vermedi, sadece hipnotize ederek sözümü geri almamı sağlayabilirmiş gibi, gözlerini üzerime dikti.

"Hakikaten böyle düşünüyorum," dedim.

Aradan bir dakika geçti, sonra yavaşça başını iki yana salladı. "Kendi anlamını bilmiyorsun daha. Benimkini de."

Sonra –elini sıkmayacağımı bilmiş olmalı ki– yanımdan geçip gitti. Ama basamaklara gelince durup arkasına döndü.

"Az daha unutuyordum. Sadizmim midene varacak kadar uzun boylu değil. Hermes paketlenmiş öğle yemeğini getirecek. Zaten hazır."

Ben son bir vurucu laf buluncaya kadar o çakıllığı epey geçmişti. Arkasından bağırdım.

"Siyanürlü sandviçleri mi?"

Ama üzerine alınmadı hiç. Arkasından koşup kolundan tutmak, onu zorla alıkoymak geçti içimden, ve kendimi bir o kadar aciz hissettim. Conchis'in ilerisinde, kumsaldan dönen Hermes belirdi. Yata ilk seferini yapan ufak botun sesini işittim. İki adam durdu, biraz laflayıp el sıkıştılar, sonra eşek sürücüsü yanıma geldi. Conchis aşağılara doğru gözden kayboldu. Hermes basamakların dibinde durup bir duvarı andıran somurtuk gözünü üzerime dikti; sonra da bir deste anahtar gösterdi. Yunanca konuştum.

"İki kız vardı ya – onlar yatta mı?"

Alt dudağını büktü: Bilmiyordu.

"Onları bugün gördün mü hiç?"

Çenesi havaya kalktı: Hayır.

Sinir olmuş halde arkamı döndüm. Hermes peşimden içeri geldi, hatta merdivenlerden yukarı da çıktı, sonra beni yatak odamın kapısında bırakıp, başka tarafların pencere ve panjurlarını kapamaya gitti... ama bunun farkında bile olmadım, çünkü daha odama girer girmez bana bırakılmış bir veda hediyesi buldum. Yastığın üzerindeydi: içine bir dolu Yunan banknotu tıkıştırılmış bir zarf. Tek tek saydım: yirmi milyon *drachmai* vardı. O zamanki yüksek enflasyonu hesaba katınca bile iki yüz sterlinden fazla ediyordu bu, yani yıllık gelirimin üçte birinden fazlası. O zaman ihtiyarın ayrılmadan evvel neden yukarı sıvıştığını da anlamış oldum. Üstü kapalı bir şekilde benim de satın alınabileceğimi ortaya koyan bu para acayip öfkelendirmişti beni; son bir aşağılamaydı. Öte yandan çok da büyük paraydı. Hemen mendireğe koşup hepsini yüzüne çarpmak geçti içimden – hâlâ vakit vardı, motorun yükü boşaltıp geri dönmesi gerekiyordu; gelgelelim içimden geçtiğiyle kaldı. Hermes'in geldiğini duyunca paraları alelacele çantama tıkıştırdım. Geri kalan üç beş eşyamı toplarken kapının ağzında durup beni izledi; ve her hareketimin izlenmesi gerekiyormuş gibi bir kez daha peşimden aşağı indi.

Müzik odasına, oradaki çiviye, eskiden Modigliani tablosunun asılı olduğu boş duvardaki ize baktım son kez; birkaç dakika sonra sütunluk alanda tek başıma dikilmiş, Hermes'in müzik odasının kapısını içeriden kilitlemesini dinliyordum. Aşağıdan, geri dönen motorun sesi geldi, içimden hâlâ oraya gidip... ama sembolik değil, gerçek bir şey yapmam gerekiyordu. Şansım yaver giderse köydeki polis memurunun sahil koruma telsizini kullanmama izin vermesini sağlayabilirdim. Kendimi salak durumuna düşürüp düşürmediğim çok da umrumda değildi artık. Son bir umut vardı içimde –Conchis ikizlere adadan uzaklaşmalarını makul gösterecek yeni bir yalan uydurmuştu. Conchis'in bana söylediklerine eşdeğer bir şeyler duymuş olabilecekleri, aslında onun adına çalışıp, bunca zamandır Julie'ye yalan söylediğime ikna edildikleri geldi aklıma... Nihayetinde onların Conchis'in iddia ettiği gibi olduklarını görecek bile olsam mutlaka ulaşmalıydım onlara. Ama bunu kendi ağızlarından duymadıkça inanmayacaktım. Sudaki hayaliyle Julie, içten olduğunu düşündüğüm o sayısız anla Julie hiç çıkmıyordu aklımdan; bir de o İngiliz havası ve paylaştığımız bütün o orta sınıf ve üniversite geçmişi. Conchis'e bile olsa, kendini satmak bir tür mizah yoksunluğu, nesnellik kıtlığı ve –lüks için namusu, beden için zihni feda ediyorsa– ken-

dinden hiçbir şey kaybetmeyecek bir sığlığı gerektiriyordu... ama bir işe yaramıyordu. Yozlaşmış Avrupa rüşvetçiliğine karşı ne kadar toy bir İngiliz şüpheciliği uygulasam da böylesine büyüleyici iki kızın hayranlarından uzak kalmayı kabullenişlerini, Conchis uğruna kapanmalarını aklım alımıyordu bir türlü; sonra bir de Conchis'in Julie üzerinde yarattığı o entellektüel etki, zenginliği ve kızların da, bu lüks yaşama gösterdiklerinden daha alışık bir havaları vardı. Vazgeçtim.

Hermes, sütunluğun yan tarafında, ara sıra kullanılan ve üzerinde yunus şeklinde bir tokmak olan kapıdan çıkıp kilitledi. Karar vermiştim: ne kadar hızlı yol alsak o kadar iyiydi. Dönüp, sütunluğun kenarından çakıllığa atlayarak bahçe kapısına yöneldim. Hermes sertçe kapıdan seslendi.

"Yiyeceğiniz, *kyrios!*"

Durmayıp, sadece el salladım: yiyeceğin de canı cehennemeydi. Eşeğini gördüm, sırtına koca koca çantalar bağlanmış halde, kulübenin kapısının yan tarafına bağlanmıştı. Adam, sanki Conchis'in emirlerini harfi harfine yerine getirmemiş olmanın yarattığı salakça bir korkuyla sütunluktan aşağı atlayıp, hayvanın olduğu yere koştu. Bense onu takmadan yoluma devam ettim, oysa kapının iç tarafındaki karaltıdan bir şey kaptığını görür gibi olmuştum. Derken arkamdaki çakıllıktan gelen telaşlı ayak seslerini duydum. Tekrar el sallamak için öfkeyle döndüm. Ama elim havada, öylece kalakaldım.

Elinde hasır bir sepet vardı. Daha önce, beraber geçirdiğimiz o uzun pazar günü, Julie'nin yanında gördüğüm sepetti bu. Gözlerimi yavaşça üzerinden ayırıp, Hermes'e diktim. Alayım diye, gönül alıcı bir tavırla bir parça daha önüme uzattı. Sonra da Yunanca, Almalısın dedi. Onu tanıdığımdan beri ilk defa yüzünde belli belirsiz bir gülümseme vardı.

Yine de duraksadım. Sonra sırt çantamı yere bırakıp sepeti aldım ve kapağını açtım: İki elma, iki portakal, beyaz kâğıda sarılıp özenle bağlanmış iki paket vardı – ve altta da, bir şişe Fransız şampanyasının boyun kısmının yaldızlı kâğıdı görülüyordu yarım yamalak. Etiketini görmek için sandviç paketlerinden birini kenara ittim: Krug idi. Muhtemelen çocuksu bir şaşkınlıkla başımı kaldırdım. Tek bir kelime söyledi.

"*Perimeni.*"

Seni bekliyor.

Sonra başını arkasına, özel kumsalın doğusundaki kayalıklara doğru salladı. Birini görmeyi umarak baktım. O sessizlikte motorun yattan

* Beyefendi. (y.h.n.)

döndüğünü işittim. Bu defa Hermes işaret etti, sonra da aynı kelimeyi tekrarladı.

Benim ne anlama geldiğimi daha bilmiyorsun.

Görünüşten ibaret bir parça gururumu muhafaza etmek adına, hendeğin karşısındaki basamaklara kadar yürüdüm; ama oraya varınca kendimi daha fazla tutamayıp, koşturа koşturа inerek diğer yana çıktım. Poseidon heykeli güneşin altında dikiliyordu, ama bu defa o kadar da haşmetli gözükmüyordu. Uzanan koldan sarkan elde hazırlanmış bir ilan, esintinin etkisiyle, ipte unutulmuş bir kıyafet gibi çırpınıyordu. Notun üstünde işaret eden bir el vardı yalnızca, kayalıklara uzanan ağaçların orayı gösteriyordu. Uzun adımlarla çalılıkların arasında ilerleyip çamların arasına daldım.

56 Cılız ağaçların arasında hemen gözüme çarptı. Üzerinde soluk mavi bir pantolon, lacivert bir gömlek, başında pembe bir şapkayla yarın kenarında durmuş bana bakıyordu. El salladım ve o da karşılık verdi – ama sonra, tuhaftır, bana doğru geleceğine arkasını dönüp, dik yarın hemen yukarısındaki bayırı inerek gözden kayboldu. Bu duruma fazla kafa yoramayacak kadar rahatlamış, mutlu olmuştum – belki de yattakilere her şeyin yolunda olduğunu belirtmek istemişti. Birden koşmaya başladım. Onu görüşümün üzerinden daha yirmi beş saniye bile geçmemişti ki bulunduğu yere vardım... Şimdi de ben inanamaz gözlerle bakarak duruyordum orada. Zemin, yarın kıyısına varmadan evvel dik bir şekilde yirmi metre kadar iniyordu. Ufak kayalıklarla taş yığınlarından ve otuz santimi bulmayan çalılıklardan ibaret bu yerde saklanacak hiçbir yer yoktu; ama o ortalıkta görünmüyordu. Böylesi göze çarpan giyimli hiç kimse... Sepetle sırt çantamı yere bırakıp gittiği yönde bayırın tepesine doğru yürüdüm... ama hiçbir anlamı yoktu bunun. Ortalıkta ne büyük bir kayalık ne de gizli kalmış bir hendek vardı. Apar topar yarın ta kenarına kadar indim, ama buradan aşağısına ancak eğitimli bir dağcı inebilirdi, o da halatla.

Akıl mantık yoktu hiç bu işte. Kız yer yarılıp içine girmişti sanki. Gözlerimi aşağıya, yata çevirdim. Botu yukarı çekiyorlardı, güvertede

tayfa ve yolcularla, en az on kişi vardı; yatın uzun gövdesi çoktan hareket etmiş, ağır ağır bulunduğum yere yaklaşmaktaydı, amaç herkesin gözü üzerimdeyken benimle son bir kez dalga geçmekti sanki.

Derken hiç ummadık bir anda arkamdan bir öksürük sesi geldi. Arkamı dönmemle tuhaf bir görüntüyle karşılaştım. On beş metre kadar arkamda, bayırın orta yerinde, yerden Julie'nin başı ve omuzları çıkıyordu. Dirsekleri toprağa dayalıydı ve başının gerisinde, pek hayra alamet durmayan ve grotesk bir kara haleyi andıran çentikli bir halka vardı. Gelgelelim o yaramaz suratında hayırsızlıktan eser yoktu.

"Bir şey mi kaybettin? Yardım edebilir miyim?"

"Aman Allahım."

Daha yakınına tırmanıp, sırıtmakta olduğu yere bir iki metre kala durdum. Teni daha bir kararmış, kardeşinin bronzluğuna yaklaşmıştı. Gördüğüm kadarıyla arkasındaki halka, menteşeli lağım kapaklarına benzer demir bir kapaktı. Üst tarafının kenarına çimentoyla taşlar sıvanmıştı. Julie dikey olarak toprağa gömülü metal bir borunun içindeydi. İki tel halat karşılıklı denge sağlayacak şekilde kapaktan uzanıyordu. Dudaklarını ısırıp, yaklaşmamı işaret etmek için parmağını büktü.

"Misafir odama gelmez misin dedi..."

Duruma çok uygundu. Adanın her köşesine muntazam ufak tepe pencereleri yapan bir örümcek vardı hakikaten, oğlanların onları dışarı çekmeye çalıştıklarını izlemiştim kaç kere. Ama birden sesi ve ifadesi değişti.

"Ah zavallım –eline ne oldu öyle?"

"Söylemedi mi sana?" Başını endişeli bir edayla iki yana salladı. "Endişe edilecek bir şey yok. Geçti artık."

"Çok fena görünüyor."

Kendini dışarı çekti. Bir an durduk, sonra uzandı, yaralı elimi tutup inceledi ve başını kaldırıp kaygılı gözlerle baktı. Gülümsedim.

"Önemli değil. Hele bana şu son yirmi dört saat içinde yaşattıklarından sonra."

"Ah, kim bilir neler yaptı sana." Yeniden elime baktı. "Şimdi daha az acıyor ama di mi?"

"Şoku atlatınca geçti." Yerdeki çukura işaret ettim. "Bu ne böyle Allah aşkına?"

"Almanlar açmış. Savaşta."

"Ah tabii ya. Tahmin etmeliydim."

Gözetleme yeri... Conchis yalnızca girişi saklayıp, öndeki yarıkları kapamıştı. Yanına gittik. Çukur, karanlığa gömülüydü. Tel halatların ucunda heybetli bir ağırlık yapan bir merdiven, dipte de belli belirsiz beton zemin göze çarpıyordu. Julie uzanıp kapağı itekledi. Kapak düzgün bir şekilde zemine düştü, üst tarafındaki kabuklaşıp yapışmış taşlar etraftaki taşlara bir yapbozun parçaları gibi uymuştu. Fark edilecek bir şey değildi; insan bunu ancak, kapağın üzerine basıp da taşların tuhaf şekilde sabit kalmasından fark edebilirdi – ne var ki boyun kısmı normalde etrafından geçilecek ufak bir çıkıntı oluşturuyordu.

"Tüm bu olanlara inanamıyorum bir türlü," dedim.

"Herhalde düşündüğün şey benim–" ama devamını getiremedi.

"Daha yarım saat önce onun metresleri olduğunuzu söyledi. Bir de seni bir daha göremeyeceğimi."

"*Metresi* mi?"

"June'un da."

Şoke olma sırası ona gelmişti. Sanki bir şekilde onu sınıyormuşum gibi gözlerimin içine baktıktan sonra hafifçe püfledi.

"Ona nasıl inanırsın ki?" Onu ilk defa bu kadar ciddi ya da hemen hemen ciddi bakarken görüyordum. "Bir an için bile ona inandıysan seninle bir daha asla konuşmam."

Az sonra kollarımın arasındaydı ve dudaklarımız buluştu. Kısaydı, ama gayet ikna ediciydi. Başını zarifçe çekti.

"Galiba izleniyoruz."

Gözlerimi aşağı, yata çevirdim; ve onu bıraktım, ama ellerini değil.

"June nerede?"

"Tahmin et bakalım nerede."

"Hiçbir şey tahmin falan edemiyorum artık."

"Bugün uzun bir yürüyüş yaptım. Çok hoş bir yürüyüştü."

"Köyde miydiniz? Hermes'in evinde?"

"Cumadan beri oradaydık. Sana çok yakındık yani. Feciydi."

"Maurice?.."

"Yaz için bize kiralamış evi." Gülüşü yayıldı iyice. "Biliyorum. Ben de kendimi çimdikleyip duruyorum."

"Hey Allahım. Peki ya şu plandığı diğer şeye n'oldu?"

"Vazgeçti. Bir akşam aniden buna zamanı olmadığını söyledi. Gelecek yılla ilgili bir şeyler konuşuluyordu, ama..." Hafifçe omuz silkti. Mutluluğumuzun bir bedeli olmalıydı. Gözlerini aradım.

"Hâlâ kalmak istiyor musun?"

Bir an gözlerime baktı, sonra başını eğdi. "Eğer sıradan iki insan gibi oluşumuza katlanabileceğimizi düşünüyorsan. Yani hiçbir heyecan olmadan."

"Söylediğin öyle saçma ki cevap vermeyeceğim bile."

Gülümsedi. "Öyleyse başına kaldım demektir."

Yatın sireni duyuldu. El ele döndük. Yat tam karşımıza gelmişti, üç yüz metre kadar açıktaydı. Julie el salladı, az sonra ben de aynısını yaptım. Conchis'i, Joe'yu ve aralarında duran Maria'nın siyah suretini seçebiliyordum. Onlar da el salladılar. Conchis pruvadaki adama seslendi. İncecik bir duman yükseldi, sonra bir patırtı geldi ve ufacık siyah bir nesne göğe fırladı. İyice tepeye çıkıp yavaşladıktan sonra patladı. Akkor halindeki bir yıldız seli bir an patır kütür sesler eşliğinde göğün maviliğine dağıldı; derken bir tane daha ve sonra gene. Havai fişekler oyunun sona erdiğini haber veriyordu. Siren uzun uzun inledi, el sallayan eller arttı. Julie elini dudaklarına götürüp yattakilere öpücük gönderdi, ben de yeniden el salladım. Ardından uzun beyaz gövde bir kavis çizerek kıyıdan uzaklaştı.

"Gerçekten kapatması olduğumu mu söyledi sana?"

Söylediklerini *verbatim** tekrarladım. Yatın ardından bakakaldı.

"Amma da yüzsüz ha."

"Numara yaptığını biliyordum. Sadece o sevgili poker oyuncusu suratı işte."

"Onu bir dahaki görüşümde o surata bir şamar indireceğim ama. June da sinir olacak." Ama sonra gülümsedi. "Yine de..." Elimden çekti. "Şu yürüyüş. Beni çok acıktırdı."

"Nerede kaldığınızı görmek istiyorum."

"Sonra. Hadi bir şeyler yiyelim lütfen."

Sepeti bıraktığım yere tırmandık ve bir çam ağacının altına oturduk. O sandviçleri açtı, ben de şampanyayı, birazı döküldü, çok ısınmıştı. Birbirimize kadeh kaldırıp, öpüştük ve yemeğe başladık. Önceki gün olan her şeyi bilmek istiyordu, ben de anlattım; daha başka şeyleri de, gece dönen dolapları, güya önceki hafta ona gönderdiğim mektubu, hasta falan olmadığımı...

"Siphnos'dan gönderdiğim mektubu aldın mı cidden?"

"Evet."

"Biz de bunun son bir numara olduğunu düşünmüştük aslında. Ama bize karşı çok tatlıydı. Özellikle şu tavır koymamızdan beri."

* (Lat.) Kelimesi kelimesine. (y.h n.)

Bu sırada neler yaptıklarını sordum... yani Girit'te ve yatla gezinirken. Suratını ekşitti. "Bol bol güneşlenip sıkıntıdan patladık."

"Neden bu erteleme gerekti anlayamıyorum."

Julie duraksadı. "Geçen hafta şu şey fikrini kakalama girişiminde bulundu gene bize... Biliyorsun ya işte, seni June'a yöneltme meselesi. Herhalde hâlâ bir ümidi vardı bu konuda."

"Şuna baksana." Sırt çantama uzanıp zarfın içindeki parayı gösterdim; ve kaç para olduğuyla, içimden bununla ne yapmak istediğimin geçtiğini anlattım. Ama hemen karşı çıktı.

"Yok hayır, almalısın. Hakkın bir kere, hem onda çok var." Gülümsedi. "Dahası yakında bana bakman gerekebilir. Artık işsizim ne de olsa."

"Daha fazla parayla aklını çelmeye çalışmadı mı hiç?"

"Yaptı aslında. Köydeki evle sana karşı kontrattaki paranın geri kalanı."

"June'a biraz haksızlık değil mi bu?"

Julie burnunu çekti. "Ona söz düşmez."

"Şapkana bayıldım."

Yumuşacık, çocuksu, önde ufak bir siperi olan bir şapkaydı. Çıkarıp, yine bir çocuk gibi, acemi denilebilecek tarzda, alıcı gözle baktı şapkaya, sanki daha önce hiç kimse fiziksel görünüşüyle ilgili bir iltifatta bulunmamıştı ona. Uzanıp yanağından öptüm, sonra da omuzlarından tutup kendime çektim. Yat iki üç mil ötemizdeydi artık, Phraxos'un ucundan doğuya doğru gözden yitmekteydi.

"Şu büyük muamma neymiş peki –ipucu var mı hiç?"

"Ah bilemezsin. Geçen gün karşısında bir diz çöküp yalvarmadığımız kaldı. Ama bu da oyunun başka bir bedeli. Ya öyle abuk sabuk devam edecek ya da böyle kalacak. Kapalı kapılar ardında."

"Keşke burada geçen sene –ve ondan önceki sene– neler olduğunu bilebilseydim."

"Hiç haber almadın mı onlardan?"

"Tek kelime bile." Ve ekledim: "Aslında itiraf etsem iyi olacak." Hakkındaki bilgileri doğrulamak için gönderdiğim mektuplardan bahsedip, Londra'daki bankasından gelen mektubu gösterdim ona.

"Çok rezilsin Nicholas. Sen bize güvenme daha." Dudaklarını ısırdı. "June'un Atina'daki İngiliz Kültürü arayıp senin hakkında bilgi alması kadar rezilce bir şey bu." Sırıttım. "Bundan on peni kazandım."

"Ancak bu kadar mı ederim yani?"

"O ancak bu kadar ediyor."

Doğuya baktım. Yat gözden kaybolmuş, deniz bomboş duruyordu, rüzgâr usul usul tepemizdeki çamların arasında esip, saçlarından iki üç tutam dalgalandırdı. Bir çam ağacının gövdesine sırtımı dayayıp oturmuşken hafifçe üzerime kaykıldı. Kendimi bir an şu havai fişeklerden biri gibi hissettim ya da patlattığımız şampanya gibi. Yüzünü çevirdim ve öpüşmeye başladık, sonra bir yandan öpüşmeye devam ederek o güneş ışıklarıyla bezeli gölgelik alana uzandık yan yana. Onu istiyordum, ama hemen olması şart değildi, ne de olsa önümüzde koca bir yaz vardı. Bu yüzden çıplak sırtına dokunmakla ve dudaklarıyla yetindim. Nihayet dudakları yanağımda, usulca üzerime yaslandı.

"Beni özledin mi?" diye fısıldadım.

"Öyle çok ki, bilmesen daha iyi."

"Hayatımın her gecesini seninle böyle uzanarak geçirmek isterdim."

"Ben istemezdim. Pek de rahat olmazdı bu."

"Bu kadar düz düşünme lütfen." Biraz daha sıkı sarıldım ona. "Tamam de. Bu gece."

Parmaklarını gömleğimden içeri soktu.

"Yatakta iyi miydi bari? Şu Avustralyalı arkadaşın?"

Yattığım yerde bir an kaskatı kesilip, çamların dalları arasından görünen göğe baktım, içimden her şeyi anlatmak geçti... ama sonra boşver dedim, beklemek daha iyiydi.

"Bir gün onunla ilgili her şeyi anlatırım sana."

Hafifçe çimdikledi. "Ben de anlattın sanmıştım."

"Neden sordun ki bunu şimdi?"

"Çünkü."

"Çünkü ne?"

"Büyük olasılıkla ben onun... Anla işte."

Dönüp saçını öptüm. "Sen çoktan ondan çok daha akıllı olduğunu kanıtladın bana."

Sanki tam manasıyla ikna olmamış gibi, bir an sessiz kaldı.

"Daha önce hiç kimseye böyle fiziksel olarak bağlanmamıştım."

"Bu bir hastalık değil sonuçta."

"Bilinmeyen sular ama."

"Sana söz, seveceksin bunu."

Kısa bir sessizlik oldu yine. "Keşke senden bir tane daha olsaydı. June için."

"Kalmak mı istiyor?"

"Kısa bir süre için." Sonra da mırıldandı, "İkiz olmanın da kötü yanı bu işte. Her konuda aynı zevklere sahibiz."

"Erkekler konusunda aynı fikirde olmadığınızı sanıyordum."

Boynumu öptü. "Bunda hemfikiriz."

"Seninle dalga geçiyor."

"Bahse girerim *Üç Yürek*'i hayata geçirmemizi isterdin."

"Ah sorma, hayal kırıklığından dişlerimi gıcırdatıp duruyorum."

Bu defa daha yumuşak, bir kez daha çimdikledi.

"Cidden."

"Bazen küçük bir kız gibi davranıyorsun."

"Öyle hissediyorum çünkü. *Benim Oyuncağımsın.*"

"Bu gece yatağına sokacağın bir oyuncak mı?"

"Yatağım tek kişilik."

"Öyleyse pijamalara yer yok demek."

"Aslında ben de pek pijama falan giymiyorum artık."

"Çıldırtıyorsun beni."

"Esas ben kendi kendimi çıldırtıyorum. Orada çırılçıplak öylece yatıp seni düşünerek."

"Ne yapıyorum sana?"

"Ayıp şeyler."

"Anlatsana."

"Kelimelere dökemem."

"Yumuşak şeyler mi, sert şeyler mi?"

"Bir dolu şey."

"Hadi birini anlat bana."

Duraksadı, sonra fısıldadı. "Ben kaçıyorum, sen de beni yakalıyorsun."

"Sonra n'apıyorum?" Cevap vermedi. Elimi kalçalarına indirdim. "Dizlerime yatırıp dövüyor muyum yoksa?"

"Beni bazen yavaş yavaş baştan çıkarmak gerekiyor."

"Daha önce kimseyle sevişmediğin için mi?"

"Hımm."

"Üstündekileri çıkarmak istiyorum şu anda."

"Öyleyse beni geri taşıman gerekecek."

"Umrumda değil."

Dirseğinin tekine yaslandı, sonra da eğilip öptü beni ve hafifçe gülümsedi.

"Bu gece. Söz. Hadi June bizi bekliyor."

"Önce saklandığınız şu yeri göster bana."

"Korkunç bir yer. Mezardan farksız."

"Yalnızca bir göz atacağım."

Gözlerini gözlerime dikti, sanki bir sebeple bu meseleyi daha fazla uzatmak istemiyormuş gibi bir hali vardı; sonra gülümsedi ve kalkıp elini uzattı. Denize inen dik bayırı geri indik. Eğilip bir taşı yana çekti: üzeri taşlarla kaplı olan kapak açıldı, bir kara delik ortaya çıktı. Dönüp diz çöktü, ayağıyla merdivenin en üst basamağını aradı, sonra da zar zor inmeye çalıştı. Bir dört beş metre indikten sonra ayağı yere bastı ve yüzünü bana kaldırdı.

"Dikkat et. Bazı basamaklar pek sağlam değil."

Dönüp ardından ben de indim. Borunun içi feci derecede iç daraltıcıydı. Ama en dipte, merdivenin tam karşısında, beşe beş metre ölçülerinde ufak kare bir oda açılıyordu. Azıcık ışıkta her bir duvardan bir kapının açıldığını fark ettim. Denize bakan tarafta da bir zamanlar muhtemelen makineli tüfek ya da gözetleme için kullanılmış olan delikler vardı. Bir de masa, üç ahşap sandalye ve küçük bir dolap. Sanki sessizliğin bir kokusu varmışcasına, küflü bir bayatlık sinmişti odaya.

"Ateşin var mı?"

Bir gemici feneri uzattı ve yaktım. Odanın sol duvarı beceriksizce çizilmiş bir duvar resmiyle –köpüklü bira bardakları ve göz kırpan iri göğüslü kızlarla bir bira mahzeninden bir sahneydi bu– kaplıydı. Soluk çizgilere bakılırsa bir zamanlar renkli bir resimdi, ama geriye kala kala dıştaki siyah çizgileri kalmıştı. Bir Etrüsk resmi kadar alâkasız duruyordu; epeydir tarihe gömülü olan bir kültüre aitmiş gibi. Sağdaki duvardaysa biraz daha düzgün bir şey vardı – bir Avusturya şehrine ait olduğunu düşündüğüm perspektif bir cadde manzarası... Viyana'ydı belki de. Bir de, bunun yapılmasına Anton'un da katkıda bulunduğunu düşündüm. Yandaki iki kapı, bir geminin su geçirmez kapılarını andırıyordu. Her ikisinin de üzerinde koca koca asma kilitler vardı.

Julie başıyla işaret etti. "Şuradaki bizim odamızdı. Diğerinde de Joe kalıyordu."

"Ne berbat bir yer burası. Kokudan geçilmiyor."

"Biz buraya Toprak adını vermiştik. Hiç asker sığınağı kokusu duymuş muydun?"

"Kapılar neden kilitli?"

"Bilmem. Hiç olmazdı aslında. Adada buranın varlığından haberdar olan tipler var herhalde." Alaycı alaycı gülümsedi. "Kaçırdığın bir şey

yok ama. Yalnızca kostümler, yataklar falan var. Ve biraz daha o rezil duvar resimlerinden."

Fenerin ışığında ona baktım. "Cesur kızmışsın. Yani böyle şeylerin üstesinden geldiğin için."

"Nefret ediyorduk bu durumdan. Bir dolu somurtuk suratlı, mutsuz adam. Dışarıda güneş pırıl pırıl parlarken buraya tıkılıp kalmak."

Eline dokundum.

"Tamam. Göreceğimi gördüm."

"Feneri söndürür müsün?"

Söndürdüm ve Julie dışarı uzanan merdiveni tırmanmak üzere döndü. İncecik mavi bacaklar, göz kamaştıran parlak gün ışığı. Ayağına çarpmayayım diye bir süre dipte bekledim, sonra ben de peşinden gittim. Bedeninin üst kısmı gözden kayboldu.

Derken adımı haykırdı.

Biri, belki de birileri kapağın arkasından çıkıp kollarından yakalamıştı. Sanki yukarı kaldırılıp, neredeyse yaka paça çekiştirilmişti – bacağının tekini vargücüyle yana savurdu, ayağını denge sağlayan tellere takmaya çalışır gibi bir hali vardı. Yine adımı haykırdı, ama hemen susturuldu; göremediğim bir yerde, sıçrayan taşlar. Geri kalan basamakları deli gibi tırmanmaya başladım. Bir anlığına tepedeki açıklıkta bir yüz belirdi. Saçları sıfır numara bu sarışın genç adam o sabah evde gördüğüm denizciydi. Tepeye varmak için daha iki basamağım olduğunu görüp hemen kapağı indirdi. Neye uğradığını şaşıran dengelikler ayağımın dibindeki metal duvara çarpıp tangırdadı. Aniden çöken o zifiri karanlıkta avazım çıktığı kadar bağırdım.

"Heey! Tanrı aşkına! Durun bir dakika!"

Kapağı var gücümle ittirdim. Sanki üzerinde biri oturuyor ya da duruyormuş gibi, azıcık oynadı yerinden. Ama ikinci deneyişimde yerinden kıpırdamadı hiç. Boru, yukarı doğru bir baskı uygulayamayacağım kadar dardı.

Bir kez daha kapağı kaldırmak için uzandım, sonra kulak kabartıp dinledim. Çıt çıkmıyordu. Son bir kez daha denedim, ardından vazgeçip dibe kadar indim. Bir kibrit çakıp feneri yeniden yaktım; ve o iki koca kapıyı zorladım. Bana mısın demediler. Hemen dolaba saldırdım. Demin olan ne kadar akıl almaz bir şeyse dolap da o kadar boştu. Öfkeden deliye dönmüş bir halde Conchis'in peri-baba şeklinde sahneyi terk edişini hatırladım: O şen vedayı, havai fişekleri, Krug şişesini. Eğ-

lencemiz sona ermişti artık. Ama bu, Miranda'sını asla bırakmamaya çılgınca ant içmiş, deliye dönmüş Prospero'ydu.

Merdivenin dibinde dikilip, sadist ihtiyarın numaralarına –ki parşömen kâğıda yazılanları okumaktan farksızdı bu– akıl erdirmeye çalışarak kendimi yiyip bitirdim. "Seyircisiz oyun" fikri çok anlamsızdı, açıklaması bu olamazdı. Bütün aktör ve aktrislerin görmeye can attığı tek şey seyirciydi. Belki de yaptığı şey kısmen bir tür tiyatro kuramından kaynaklanıyordu, ama bunu zaten kendisi açıklamıştı: *Bu maskeli oyun yalnızca bir metafor.* Yani? Akıl almaz yeni bir felsefe mi: Başkalaşım mı? Belki de kendini imkânsız bir çokanlamlılık konusunda yetkin bir şahıs olarak görüyordu, bir nevi konunun Empson'u. Düşündüm durdum, ama sonucunda elime geçen biraz daha fazla belirsizlikti sadece. Ve bu da Julie ile June'a dek uzanıyordu. Şizofreni safhasına geri döndüm. Durum ortadaydı, hepsi en baştan planlanmıştı, ona asla sahip olamayacak, hep böyle eziyet görecek, Tantalus gibi alay edilecektim. Ama hangi kız onun bu yaptığını yapabilirdi ki? Hâlâ öpüşlerini duyumsuyordum, onun başlattığı ve birbirimizin kulağına fısıldadığımız alenen erotik o ufak diyaloğun her bir kelimesi aklımdaydı – ve bunun zerre kadar anlamı yok muydu yani? Bunu ancak zihinsel bozukluğu olan ve bir şekilde vaatlerini yerine getirme lüzumu duymayan biri gerçekleştirebilirdi.

Ama hekim olduğunu iddia eden bir adam nasıl olur da böyle şeylere göz yumabilirdi? İnanılır gibi değildi.

Yarım saat ve çeşitli girişimlerden sonra kapak, benim ittirmeme gerek kalmadan güzelce açıldı. Üç saniye sonra yeniden gün ışığındaydım. Deniz bomboştu ve etrafımı saran ağaçlar da. Adanın daha iç kısımlarını görebilecek yere kadar bayırı tırmandım, ama hiçbir şey yoktu tabii. Rüzgâr halep çamlarının arasında, kayıtsızca, insanlıktan uzak, başka bir gezegendeymişçesine esmekteydi. Öğle yemeğimizden kalan beyaz bir kâğıt parçası elli metre kadar ötemizde, takılı kaldığı bir çalı yumağında tembel tembel kanat çırpıyordu. Sepet ile çanta bıraktığımız yerde duruyordu; Julie'nin çıkardığı pembe şapkaysa bıraktığı yerde.

İki dakika sonra evdeydim. Kepenkler, aynen son gördüğüm şekilde, sıkı sıkıya örtülüydü. Hızla patikanın aşağısındaki kapıya doğru yürümeye başladım. Ve orada, tıpkı Bourani'ye ilk gelişimde olduğu gibi, bana bir ipucu bırakıldığını gördüm.

57 Daha doğrusu iki ipucu.

Patikanın ortasında, kapının yanındaki bir çam ağacının dalından sarkıyorlardı, yerden iki metre kadar yüksekte, güneşin altında öyle masum ve tembel, rüzgârın etkisiyle hafif hafif salınıyorlardı. Bir oyuncak bebek. Bir de kurukafa.

Kurukafa, tepesine düzgünce açılmış bir deliğin içinden geçen siyah bir ipe asılıydı, bebekse beyaz bir ipe bağlıydı. Boynuna bir ilmek geçirilmişti. İki anlamda da asılmıştı. Elli santim boyutlarında, gelişigüzel bir biçimde tahtadan oyulup siyaha boyanmış, gülen ağzı ve saf saf bakan beyaza boyalı gözleriyle bir bebek. Bilekleri üzerindeki tek "kıyafet"le çevriliydi – iki tane beyaz bez parçası. Bebek Julie'ydi ve takındığı o beyaz masumiyetin altında, kötü ve siyah olduğu anlamına geliyordu.

Kurukafayı çevirip döndürdüm. Göz çukurları gölgelenmiş, ağzı zalimce sırıtıyordu.

Ah zavallı Yorick.*

Karınları deşilmiş cesetler miydi?

Yoksa Frazer** ... *The Golden Bough* [Altın Dal] mı? Hatırlamaya çalıştım. Neydi? Kutsal ormanda asılı bebekler.

Ağaçların etrafına bakındım. Bir yerlerde beni izleyen gözler vardı. Ama hiçbir hareket yoktu. Güneşin altındaki kuru ağaçlar, cansız gölgelikteki çalılıklar. Bir kez daha korkuya, korku ve gizeme garkolmuştum. Bu incecik gerçeklik ağı, bu ağaçlar, bu güneş. Evden sonsuz uzaklıktaydım. En büyük mesafeler asla haritada görünenler değildir.

Aydınlıkta, ağaçların arasındaki vadide. Her yerde bir karanlık vardı içten içe.

Bu her neyse, adlandırılamıyor.

Kurukafa ve karısı esen rüzgârla salındılar. Onları orada, gizemli birliktelikleriyle baş başa bırakıp hızla uzaklaştım.

Liliputlar nasıl Gulliver'in dört bir yanını iplerle çevirdiyse ben de varsayımlarla çevrelenmiş haldeydim. Tek bildiğim Julie yüzünden acı çekiyor olduğumdu, onun için deli oluyordum, dünya yıkılsa umrumda değildi; böylece, bir İzlanda sagasında yer alan intikam hazırlığındaki

* Hamlet'in elinde tuttuğu, babasının soytarısına ait kafatası. (ç.n.)

** Sir James George Frazer (1854-1941). *The Golden Bough* adlı eseriyle tanınan ünlü İngiliz antropolog. (ç.n.)

kabile reisi misali, uzun adımlarla okul yoluna düştüm, hâlâ ufak da olsa, Julie'nin beni bekliyor olma ümidi vardı içimde. Ama kapıyı hızla açtığımda karşıma çıkan boş bir odaydı sadece. Sonra Demetriades'e gidip, gerçeği ağzından almak, onu zorla fen hocasının yanına götürmek geldi içimden. Az kalsın Atina'ya gidecektim, hatta dolabın üzerinden bir valiz bile indirdim bunun için; ama sonra vazgeçtim. Tek sebep dönemin bitmesine iki hafta kalmış olmasıydı galiba; iki hafta daha eziyet çekecektik... daha doğrusu çekecektim.

Nihayet köye varıp, doğruca kilisenin arkasındaki eve gittim. Bahçe kapısı açıktı; içinden evin kapısına dek uzanan taşlık bir yol geçen, limon ve portakal ağaçlarıyla kaplı yemyeşil bir bahçesi vardı. Büyük olmasa da evin bir zarifliği vardı; sütunlu bir giriş ve çok hoş üçgen alınlıklı pencereler. Beyaz badanalı cephesi gölgede kalıyordu, akşam göğünün soluk mavisinden daha da soluk bir mavisi vardı. Ağaçların o serin, koyu duvarları arasında ilerlerken Hermes kapıya çıktı. Sanki beni yalnız gördüğüne şaşırmış gibi arkamda biri var mı diye bakındı.

Yunanca, "Genç bayan burada mı?" dedim. Gözlerini dikip, anlamamış gibi ellerini iki yana açtı. Sabırsızca sözünü kestim. "Peki ya diğer genç bayan –kardeşi?"

Başını kaldırdı. Hayır.

"Nerede?"

Yatta. Yemekten sonra gitti.

"Nereden biliyorsun? Burada değildin ki."

Ona da karısı söylemişti.

"Bay Conchis'le mi? Atina'ya mı?"

"*Nai*." Evet.

Yat gözden kaybolduktan sonra köy iskelelerinden birine uğramış olabilirdi pekâlâ; June da paşa paşa binmişti herhalde, yani ona yatta olduğumuz söylendiyse eğer. Ya da her şey önceden planlanmış olabilirdi. Bir an Hermes'e baktım, sonra yanından geçip eve girdim.

Havadar bir hol, serin ve boş; bir duvarda güzel bir Türk halısı, diğerindeyse daha çok İngiliz cenazelerindeki panoları andıran silik bir arma asılıydı. Solda, açık duran bir kapıdan, Bourani'den gelen resimlerin olduğu sandıklar görünüyordu. Kapıda küçük bir oğlan duruyordu, Hermes'in çocuklarından biri olmalıydı. Adam bir şey söyledi, o da vakur bir edayla ters ters bakıp gitti.

Hermes arkamdan seslendi. "Ne istiyorsun?"

"Kızlar hangi odada kalıyorlardı?"

Önce bir duraksadı, sonra merdivenlere işaret etti. Neye uğradığını şaşırmış gibi bir hali vardı. Basamakları ikişer ikişer tırmandım. Hem solda hem de sağda evin uzunluğunda koridorlar uzanıyordu. Peşimden gelen Hermes'e baktım. Tekrar duraksayıp, sonra tekrar işaret etti. Sağdaki kapı. Kendimi tipik bir ada evinin odasında buldum. Yöresel iş bir yatak örtüsü serilmiş bir yatak, cilalı parkeli bir zemin, bir şifoniyer, güzel bir *cassone** ve ada evlerini resmeden birkaç hoş suluboya tablo. Mimari perspektifler gibi temiz, zarif ve yüzeysel görünüyorlardı ve altlarına imza atılmamış oldukları halde gene Anton'un çalışmalarıyla karşı karşıya olduğumu düşündüm. Batıya bakan kepenklerin birazı açık bırakılmıştı. Açık pencerelerin kenarında ıslak bir *kanati*, yani Yunanlıların hem havayı hem de suyu soğutmak için koydukları gözenekli bir testi duruyordu. *Cassone*'un üzerinde küçük bir kâse içinde kırık beyaz ve soluk mavi renkli yaseminler vardı. Hoş, sade, insanı kucaklayan bir sahneydi.

İçeri biraz daha ışık girsin diye kepenklerden birini açtım. Hermes kapının eşiğinde durmuş, kuşkulu gözlerle beni izliyordu. Bir kez daha ne yaptığımı sordu. Julie'nin nerede olduğunu sorma zahmetine girmediğini fark edip, bu defa görmezden geldim onu. Bir bakıma beni durdurmayı deneyeceğini ummuştum, gitgide daha çok büyüyen bir tür fiziksel vahşet kaplamıştı içimi. Ama kılını bile kıpırdatmadı, ben de hırsımı şifoniyerden çıkarmak zorunda kaldım. Temizlik ve makyaj malzemesi olan bir çekmecenin haricinde yalnızca giysiler vardı. Vazgeçip etrafa bakındım. Bir köşede takılı duran demir çubukta bir perde asılıydı. Bunu kenara çekince küçük bir sıra elbise, etek ve yazlık ceket çıktı ortaya. Bana "gerçekler"in, daha doğrusu gerçek sandığım şeylerin söylendiği o pazar günü üzerinde olan pembe elbiseyi tanıdım. Yerde ayakkabılar vardı, bunların arkasında, duvarın bir köşesindeyse bir bavul. Kaldırıp yatağın üzerine fırlattım bunu ve kilidini zorladım. Açıldı.

Biraz daha giysi –iki üç tane yün kazak, kalın bir tüvit etek, Yunanistan'ın o yaz sıcağında giymek için pek de elverişli olmayan şeyler– çıktı içinden; bir de Yunan işi, yepyeni, daha etiketleri bile çıkmamış ve hediye niyetiyle alınmış gibi duran iki tane sırt çantası. Altlarındaysa kitaplar vardı. Savaş öncesi Yunanistan'ı anlatan bir kılavuz ile antik alanlarla heykelleri gösteren üç beş kartpostal. Hiçbirinde de bir şey yazmı-

* (İt.) Rönesans dönemi İtalyasına ait, üzerinde süslü oymalar, alçı süslemeler ve yaldızlar olan bir tür sandık. (ç.n.)

yordu. Greene'in bir romanı. Büyücülük üstüne bir Amerikan kitabı ve belli bir yeri işaretlemek için arasına konmuş bir mektup. Zarftan üzeri yazılı bir kart çıktı. Diploma töreni davetiyesiydi, bir hafta öncesi için, Julie'nin daha önce çalıştığını söylediği Londra'daki okuldan gönderilmişti. Zarf Bourani'ye, bir ay kadar önce Cerne Abbas'dan, Dorset'teki evinden gönderilmişti. Bir de Yunan Antolojisi. Hemen açtım. *Julia Holmes, Girton.* Julie şiirlerin bazılarının yanına ufak notlar almıştı, düzgün yazısıyla kelimelerin İngilizce karşılıklarını yazmıştı.

Hermes ağzını açtı. "Ne arıyorsunuz?"

"Hiçbir şey," diye homurdandım. Gitgide daha çok Conchis'in, casuslarınkine benzer bir prensip uyguladığından kuşkulanıyordum; asla alt kademedekilere bilmeleri gerekenden fazlasını söyleme... ve Hermes de fazla bir şey bilmiyordu: Belki de yalnızca böyle ortaya çıkıp kızgın görünebileceğim söylenmişti ona, bir de kaprisime boyun eğmesi. Bavulu karıştırmaktan vazgeçip ona baktım.

"Diğer genç bayanın odası hangisi?"

"Hiçbir şey yok. Her şeyini aldı."

Ondan odayı göstermesini istedim, yandaki odaydı ve benzer şekilde döşenmişti. Ama içinde birinin kaldığına dair hiçbir belirti yoktu. Masanın yanındaki çöp sepeti bile boş duruyordu. Tekrar Hermes'e döndüm.

"Neden kardeşinin eşyalarını da götürmemiş?"

Sanki söylediğim çok mantıksız bir şeymişçesine omuz silkti. "Beyefendi onun döneceğini söyledi. Sizinle."

Aşağı inince Hermes'den karısını kapıp getirmesini istedim. O da, tıpkı diğer adalı kadınlar gibi siyahlara bürünmüş olan, elli yaşlarında soluk yüzlü bir kadındı, ama kocasından hem daha az somurtuk hem de daha konuşkandı. Evet, denizciler kutuları getirmiş, beyefendi de gelmişti. Saat iki civarında. Genç bayan da onunla gitmişti. Mutsuz görünüyor muydu? Pek değil. Gülüyordu. Ne kadar tatlı bir kızdı o öyle, diye de ekledi. Bu yazdan önce onu hiç görmüş müydü? Hiç görmemişti. Sanki ben bilmezmişim gibi, yabancı diye ekledi. Nereye gittiğini söyledi mi? Atina'ya. Geri döneceğini söyledi mi? Kadın ellerini iki yana açtı, bilmiyordu. Sonra, *Isos* dedi. Belki. Bir şeyler daha sordum, ama pek bir şey çıkmadı. Karşılığında bana hiç soru sormamış olmamaları hakikaten tuhaftı, gelgelelim yalnızca bir piyon olduklarından emindim; ve ne olup bittiğini biliyor olsalar bile bana bir şey söylemeyecekleri çok açıktı.

Eyele. Gülüyordu. Polise gitmemi engelleyen de bu Yunanca kelime oldu galiba. June Conchis'le gitmesi için kandırılmış olabilirdi gerçi, ama kuşkulanacağı bir şeyler olmuş olmalıydı, öyle güle oynaya gitmiş olamazdı. Burada yanlış bir şeyler vardı ve bütün o kötü şüphelerimi haklı çıkarıyordu. Sonra Julie'nin hâlâ yukarı odada bekleyen eşyaları vardı; benim için daha hayırlı da olsa, bu da işin başka bir tuhaf yanıydı. Tüm bu olan bitenden ortaya çıkan, vardığım yer... daha bitmemiş olduğuydu. Halihazırda ne kadar hayal kırıklığına ve bozguna uğramış olsam da, sadece beklemem gerektiğinden gitgide daha çok emin oluyordum.

Pazartesi öğle yemeğinde bir mektup aldım. Bayan Holmes'den geliyordu ve önceki salı günü Cerne Abbas'dan postalanmıştı.

Sevgili Bay Urfe,

Tabii ki rahatsız etmediniz. Mektubunuzu Bay Vulliamy'ye ilettim, kendisi ilkokul müdürümüzdür, çok tatlı bir insandır ve bu fikir de çok hoşuna gitti, Fransa ve Amerika'dan mektup arkadaşları edinmek artık biraz modası geçmiş bir olay oldu, sizce de öyle değil mi? Kendisi sizinle bağlantı kuracaktır eminim. June ve Julie'yle tanışmış olmanıza ve adada bir İngiliz'in daha olmasına çok sevindim. Orası çok hoş bir yere benziyor. Onlara bana yazmalarını hatırlatın lütfen. Bu konuda tam bir *felaketler.*

En içten sevgilerimle,
CONSTANCE HOLMES

O akşam nöbetçi öğretmendim, ama oğlanlar yattıklarında kaçıp Hermes'in evine gittim. Üst katta açık lamba yoktu hiç.

Salı oldu. Kendimi huzursuz, değersiz ve ne yapacağını bilemeyen biri gibi hissediyordum. İkindi vakti rıhtımdan infaz meydanına doğru çıktım. Okul duvarında bir levha asılıydı. Ceviz ağacı hâlâ sağda duruyordu; ama soldaki demir kapının yerini tahta bir kapı almıştı. Bunun yanındaki yüksek duvarın önünde iki üç ufaklık futbol oynuyordu; pazar akşamı köyden döndüğümde görmeye gittiğim oda, o işkence odasıydı sanki bu– kilitliydi, ama dışarıdan dolaşıp içeri göz attım. Şimdi depo olarak kullanılıyordu, resim sehpaları, karatahtalar, sıralar ve buna benzer eşyalar vardı; oda konumundan tamamen sıyrılmış bir haldeydi.

Oysa bütün o kan revan, elektrik sobası ve ortadaki o rezil masa öylece bırakılmalıydı.

O günlerde okulda işim başımdan aşkındı. Sınav yapmıştık; ve okul broşüründe yazdığı üzere "her öğrencinin yazdıkları anadili İngilizce olan bir öğretmen tarafından değerlendirilecek"ti. Bu da düzeltmem gereken en az iki yüz kâğıt olduğu anlamına geliyordu. Bir yerde çok da dert etmiyordum. Böylelikle diğer endişe ve şüphelerimden biraz uzaklaşmış oluyordum.

Sessiz ve derinden bir değişim hissetmeye başlamıştım içimde. Artık kızlara güvenemeyeceğimi biliyordum – yediğim kazığın haddi hesabı yoktu. Dönüp bakınca, Julie'nin "kaçırılmadan" hemen önce ortaya attığı eski mesele, yani sözümona benim June'u çekici bulmam tüm bu numaraların en berbatıydı. Eğer Julie başımı o kadar döndürmemiş olsaydı, yutmazdım herhalde. Belli ki hâlâ Conchis'in söylediklerini uyguluyorlardı; ki bu da ta en başından beri tüm bunların altında yatanın ne olduğunu bildikleri anlamına geliyordu. Öte yandan eğer bu mantıklı bir varsayımsa, eklemem gereken bir şey daha vardı: Julie hakikaten bana karşı bir çekim duyuyordu. Bu iki durumu göz önünde bulundurunca, Julie'nin iki taraflı oynadığı sonucuna varmamak elde değildi... İhtiyarın uğruna beni kandırıyor, ama bir yandan da benim uğruma onu kandırıyordu. Bu durumda eninde sonunda ondan yoksun bırakılmayacağımı, bütün bu dalaverelerin bir gün sona ereceğini biliyor olmalıydı. Elime fırsat geçmişken ona Alison'ı anlatmadığıma pişman oldum, çünkü o durumda, eğer Julie'nin bana karşı hislerinin elle tutulur bir yanı varsa, şu abuk saklambaç oyunu bir çırpıda sona erecekti. Ama o noktada sessiz kalışım hiç olmazsa eski bir korkuya son vermişti. Julie gerçeği biliyor *olsaydı* bu pandomimi daha fazla sürdüremezdi.

Çarşamba, bulut arkasında kalan güneşi ve boğucu havasıyla, kıyamet kopacakmış hissini veren ve hiç de Ege'yi andırmayan bir gündü. O gece oturup, uzun süre kafamı kaldırmadan kâğıt okudum. Sınavları müdür yardımcısına teslim etmek için son gün perşembeydi. Hava iyice ağırlaşmıştı, derken saat on buçuk gibi uzaktan gürlemeler duyuldu. Yağmur imdada yetişiyordu. Bir saat sonra, koca kâğıt yığınının üçte birini bitirmişken kapım çalındı. İçeri çağırdım. Diğer hocalardan birinin geldiğini düşündüm ya da belki de herkesten evvel notunu öğrenmek isteyen altıncı sınıf öğrencilerinden biriydi gelen.

Ama gelen Barba Vassili'ydi, kapı görevlisi. Fok balığınınkileri andıran beyaz bıyıklarının altından gülümsüyordu; ve ağzından dökülenleri duyar duymaz yerimden sıçradım.

"Sygnomi, kyrie, ma mia thespoinis..."

58 "Özür dilerim efendim, ama genç bir bayan..."

"Nerede?"

Başıyla arka kapıyı işaret etti. Hemen üstüme bir ceket geçirdim. "Çok hoş bir genç bayan. Bir yabancı, o–"

Ama ben çoktan onu geçip koridordan aşağı koşmaya başlamıştım bile. Arkamı dönüp, ışıkları açması için, o sırıtık suratına doğru –*"To phos!"* diye seslendim, sonra da uçar adımlarla merdivenleri inip, binadan fırladım ve bahçe kapısına çıkan patikada koştum. Barba Vassili'nin penceresinin tepesinde çıplak bir ampul yanıyordu; beyaz bir ışık halesi. Julie'yi bu halenin içinde görmeyi umuyordum, ama kimse yoktu. Bütün hocaların anahtarı olduğu için bahçe kapısı gecenin bu saatinde kilitli oluyordu. Ceplerimi karıştırdım ve kendiminkini sınıfta giydiğim eski ceketimin cebinde bıraktığım aklıma geldi. Parmaklıkların arasından baktım. Yolda kimse yoktu, elli metre ileride, denize inen o dikenli ve ıssız kısımda ya da suyun kıyısında da kimse yoktu. Kısık sesle seslendim.

Ama duvarın arkasından da kimse çıkmadı. Öfkeyle geri döndüm. Barba Vassili öğretmenlerin kaldığı binadan, ağaçların arasından ağır ağır aksayarak geliyordu.

"Orada değil mi?"

Akşamları kullanılan yan kapıyı açmasını beklerken zaman geçmek bilmedi bir türlü. Yola çıktık. Yaşlı adam köyün ilerilerine işaret etti.

"O tarafa mı gitti?"

"Galiba."

Gene oyun kokusu alıyordum. Yaşlı adamın gülüşünde, gürleyip duran havada ve o ıssız yolda bir şey vardı – yine de ne olduğu çok da umrumda değildi, bir şey olsun da ne olursa olsun diye düşünüyordum.

"Senin anahtarını alabilir miyim Barba?"

Ama elindekini vermedi bana; kulübesine dönüp yedek anahtarı ara-

* Işık. (y.h.n.)

yıp bulması gerekti. Beni oyalamaya çalışır gibi bir hali vardı ve nihayet bir yedek anahtarla geldiğinde hemen elinden kaptım.

Köyden çıkıp hızla aşağı yürümeye koyuldum. Doğuda bir şimşek çaktı. Yetmiş seksen metre sonra okul duvarı dik açıyla adanın iç kısımlarına dönüş yapıyordu. Julie'nin köşede bir yerde bekliyor olabileceğini düşündüm. Ama yoktu. Yol en fazla iki yüz üç yüz metre sonra bitiyordu; duvarın ilerisindeki kurumuş bir dere yatağını aşmak amacıyla deniz kıyısından bir parça içe doğru kıvrılmıştı. Ufak bir köprü ve bunun iç kısımlara doğru yüz metre solunda, iki yanı uzun servi ağaçlarıyla kaplı bir yolla anayola bağlanan, adadaki sayısız şapelden biri bulunuyordu. Ay kalın bir tül etkisi gösteren yüksek bulutlarla iyice görünmez olmuştu, ama etraf gri bir ışıkla kaplanmıştı yine de. Köprüye gelip durdum, yolu takip etmekle köye dönmek, ki bu çok daha akla yakındı, arasında kalmıştım. Derken bana seslendiğini duydum.

Ses servi ağaçlarının bulunduğu yoldan geliyordu. Hızla aralarından geçtim. Şapele giderken yarı yolda solumda bir hareket hissettim. İki üç metre ötede, yoldan gözükmeyecek şekilde, en kalın iki ağacın arasında duruyordu. Koyu renk bir yazlık pardesü, bir eşarp, pantolon, solmuş bir siyah gömlek; ve bundan daha da soluk oval bir yüz. İlk başta söylediklerime rağmen, görür görmez anlamıştım: Elleri pardösüsünün cebinde bekleyişinde farklı bir şey vardı.

"Sen misin Julie?"

"Benim. June. Tanrıya şükür geldin."

Yanına gittim. "Julie nerede?"

Uzunca bir süre gözlerimin içine baktıktan sonra başını öne eğdi.

"Ben de anladığını sanmıştım."

"Neyi anladığımı?"

"Ne olup bittiğini." Gözlerimiz buluştu. "Yani onunla Maurice arasında."

Bir an sesimi çıkarmadım ve o da yeniden başını öne eğdi.

"Siz beni ne sanıyorsunuz Allah aşkına?" Cevap vermedi. "Zengin adam ve metresi maskaralığını daha önce yutturmaya çalıştığınızı unuttunuz galiba."

Başını iki yana salladı. "Öyle demek istemedim. Yalnızca o... Conchis ne istese yapıyor da. Yani başka konularda."

Başı öne eğik kaldı bir süre, o zaman seçme şansım vardı işte. Sırtımı dönüp, doğruca okula, odama, masama, kâğıt okumaya yollanmalıydım; çünkü maskeli oyunun en başına döndüğümüzü biliyordum. Kanıt-

lanamayan vakalar sözkonusu olduğunda bildiklerim, onu Bourani'de ilk kez, terasın aşağısında çırılçıplak koşarken gördüğüm o gecekinden daha fazla değildi. Öte yandan biliyordum ki, ok yaydan çıkmıştı bir kere, öyle sırtımı dönüp gidemezdim artık.

"Peki *sen* burada tam olarak ne yapıyorsun?"

"Artık bu işin çığırından çıktığını düşünüyorum."

"Çığırından çıkan ne?"

Başını kaldırıp bir bakış attı bana. "Hepsi planlıydı. Onun senden böyle koparılışı. Bunu başından beri biliyordu o da."

"Peki bu planlı değil, öyle mi?"

Gözlerini munis munis ilerilere, geceye dikti.

"Böyle düşündüğün için seni suçlamıyorum sonuçta."

"Bana Julie'nin nerede olduğunu söylemedin."

"Atina'da. Maurice'le."

"Daha yeni geldiğin yerde yani?" Başıyla onayladı. "Niye böyle tuhaf bir saatte?"

"Havanın kararmasını bekledim."

Yüzündeki ifadeyi kolladım. Hem ifadesinde hem duruşunda, incinmiş bir masumiyet, şüphelerime karşı bir sitem söz konusuydu. Rol yaptığı çok belliydi.

"Neden kapıda beklemedin?"

"Paniğe kapıldım. Adam o kadar uzun süreliğine ortadan yok oldu ki."

Yeniden şimşek çaktı. Hafif bir esinti, yaklaşan yağmur kokusu ve doğudan, neredeyse peş peşe gelen ve pek de hayra alamet olmayan bir gök gürültüsü.

"Paniğe kapılacak ne vardı?"

"Ben kaçtım Nicholas. Nereye gittiğimi tahmin etmiş olmalılar."

"Neden polise gitmedin –ya da elçiliğe?"

"Bu bir suç değil ki. Birini hileyle kendine âşık etmek yani. Dahası o benim kardeşim." Ve ekledi: "Bu Maurice'in değil, Julie'nin yaptığı bir şey."

Devam etmeden evvel, her bir dediğinin tarafımdan iyice sindirildiğini görmesi gerekirmiş gibi, cümle aralarında durumu açığa kavuşturucu ufak esler veriyordu. Gözlerimi üzerinden ayırmadım. O karanlıkta, evham verici boyutta kardeşini andırıyordu.

"Yalnızca seni uyarmaya geldim. Hepsi bu," dedi.

"Bir de teselli için mi?"

Tam cevap verecekken yoldan gelen alçak sesler imdadına yetişti. İkimiz de servi ağaçlarının bulunduğu yere baktık. Üç karartı, yani adam, Yunanca konuşarak, ağır ağır köprüye ilerliyordu. Köylüler ya da okuldan hocalar akşamları hava almak için sık sık yolun sonuna kadar gidip dönerlerdi. June korkmuş gibi bir bakış yöneltti bana. Ama beni bu da ikna etmedi.

"Öğle vapuruyla mı geldin?"

Ama tuzağa düşmedi. "Karadan bir yolunu buldum. Kranidi üzerinden."

Genelde deniz tutan aileler bu güzergâhı kullanırlardı – bu da Corinth'de vasıta değiştirip, Kranidi'de taksiye binmek, sonra da anakaradan kendini taşıyacak bir tekne kiralamak anlamına geliyordu; günün tamamı yolda geçiyordu; ama belli ölçüde Yunanca bilmeyen biri için zordu.

"Neden?"

"Çünkü Maurice'in her yerde casusları var burada. Köyde."

"Buna inanırım bak."

Yeniden yola çevirdim başımı. Üç adam sırtları bize dönük, ağır ağır ağaçlıklı yolda ilerliyordu; yolun griliği, ötedeki kara çalılıklar, koyu deniz. Görünüşleri neyse kendileri de aynen oydu.

"Bak, artık iyice fenalık geldi bana bu işten. Oyun oynamak tamam. Ama insanların duygularıyla oynamak hiç hoş değil," dedim.

"Belki ben de aynen böyle hissediyorum."

"Bunu daha önce de duymuştum. Kusura bakma, ama yutmam artık."

"Seni gerçekten kandırdı, değil mi?" dedi alçak sesle.

"Senden daha ikna edici bir şekilde hem de – ve bu meseleyi daha önce de konuşmuştuk senle. Bu yüzden boş ver hadi. Nerede o?"

"Şu anda mı? Muhtemelen gerçek sevgilisiyle yatakta."

Bir iç çektim. "Maurice'le mi?"

"Joe olarak bildiğin adamla."

Güldüm, bu kadarı fazlaydı. "İyi peki. Bana inanmak zorunda değilsin tabii," dedi.

"Bundan daha iyi bir sahne oynasan iyi olacak. Yoksa odama döneceğim artık." Sesini çıkarmadı. "Demek bu yüzden dikilip sevişmemizi izledi hep."

"İnsan ancak biriyle her gece sevişiyorsa bunu yapabilir. Eğer öbür adamın yalnızca kandırıldığını biliyorsa yani."

Fazlasıyla ısrarcıydı, bir malı aynı müşteriye körü körüne ikinci kez satmaya çalışmak gibiydi bu.

"Bu işin iyice suyu çıktı. Yetsin artık."

Gitmek için döndüm, ama kolumdan yakaladı.

"Nicholas, lütfen... Her şey bir yana bu geceyi nerede geçireceğimi bilmiyorum. Köydeki eve dönemem."

"Otele gitmeyi denesen."

Dediğimi duymazdan gelip, tekrar denedi. "Muhtemelen yarın burada olacaklar ve eğer bir şeyle suçlanacaksam yanımda olmanı isterim. Bana arka çıkmak için. Hepsi bu. Cidden."

Bir an için sesi daha bir sahici çıkmıştı ve sonunda hafifçe gülümsedi, hüzünle koruma isteğinin hoş bir karışımıydı ortaya çıkan. Sesimi bir parça daha yumuşattım.

"Bana şu *Üç Yürek* hikâyesini anlatmayacaktın."

"O kadar mı imkânsız?"

"Sen de gayet iyi biliyorsun ki, imkânsızlık buna uyması için gerçeği eğip bükmenizden kaynaklanıyor."

"Birbirimizi bulmuş olmanın nesi o kadar gerçekdışı anlayamadım..." Başını iki yana sallayıp, gözlerini kaçırdı.

"Geceyi beraber geçirelim diyorsun. Öyle mi?"

"Sadece diyorum ki, Julie ile ilgili gerçeği keşfedince, eğer..." Ama yine başını salladı.

"Neden bu kadar beklememiz gerekiyor?"

"Çünkü... Henüz bana inanmadığını biliyorum."

"Ben de bir pürüz var sanmıştım."

Ses tonum gitgide daha alaycı çıkıyordu, ama şimdi tam gözlerimin içine bakıyordu. Gözü kara bir çocuğunkileri andırırcasına faltaşı gibi açılmıştı gözleri.

"Eğer bu bir meydan okumaysa kabul ediyorum. Eğer bana inanmanı sağlayacaksa."

"Hakkınızda ne kadar şey öğrenirsem o kadar inanılmaz oluyorsunuz."

"İkimiz de seni çok çekici buluyoruz diye mi acaba? Ve senin için üzülüyorum diye? Kendime üzüldüğüm yetmezmiş gibi hem de. Senin için bir anlamı varsa tabii."

Bir parça sınama niyetiyle, gözlerimi üzerine diktim. Ama belli ki asıl sınama benim içindi.

"Julie annenize yazdığımı söyledi mi?"

"Evet."

"Birkaç gün önce cevap geldi. Çok merak ediyorum ona bir mektup daha yazıp kızlarının karıştırdıkları haltları anlatsam ne der acaba."

"Hiçbir şey demez. Çünkü öyle biri yok."

"Cerne Abbas'da yalnızca size mektup yazıp, postalarınızı gönderen biri mi var yani?"

"Hayatımda Dorset'i görmedim. Asıl adım Holmes değil. Hatta June da değil."

"Anlaşıldı. Yine şu Rose ve Lily meselesine döndük ha?"

"Çoğunlukla bana Rosie derler. Evet o mesele."

"Palavra."

Beni uzun bire süre süzdükten sonra başını yere eğdi. "Tam olarak ne dediğini hatırlamıyorum, ama bizim şu hayali annemizin gönderdiği mektupta şuna benzer şeyler yazılıydı: Sevgili Bay Urfe, mektubunuzu ilkokulun müdürü olan Bay Vullary'ye ilettim. Sonra Fransa ve Amerika'da mektup arkadaşlığı meselesinin ne kadar eski moda bir şey olduğundan bahsediyordu. Bir de iki kızının kendisine pek sık mektup yazmadığından. Doğru mu?"

Şimdi sarsılma sırası bendeydi; daha önce pek çok kez olduğu gibi, ayağımı bastığım o sağlam toprak birkaç saniye içinde bataklık çamuruna dönmüştü.

"Kusura bakma. Ama evrensel posta damgası denen bir şey var. Mektup burada yazıldı, sonra üzerine bir İngiliz pulu yapıştırılıp..." diyerek küçük bir damgalama hareketi yaptı. "Şimdi inandın mı bana?"

Umutsuzca geriye gidip hatırlamaya çalıştım: Benim gönderdiğim mektupları açtılarsa...

"Bana gönderilen mektupları da açıyor muydunuz?"

"Maalesef."

"Öyleyse siz şeyi de biliyorsunuz..."

"Neyi?"

"Avustralyalı arkadaşımı."

Hafifçe omuzlarını oynattı: Elbette ki onu biliyorlardı. Ama içimden bir his bilmediğini, onu tuzağa düşürdüğümü söylüyordu.

"Anlat öyleyse."

"Neyi anlatayım?"

"Ne olduğunu."

"Onunla bir ilişkin vardı."

"Sonra?" Belli belirsiz bir hareket daha yaptı. "Bana gelen bütün mektupları okuduğunuza göre bilmen gerek."

"Biliyorum tabii."

"O zaman aslında onunla dönem arasında Atina'da görüştüğümü de biliyorsunuzdur."

Tuzağa düşmüştü, ona hangi yönden blöf yaptığımı anlamamıştı. Biraz duraksadıktan sonra gülümsedi, ama bir şey demedi. Annesinin mektubunu masamda bırakmıştım –Demetriades ya da bir başkası içeri girip okumuş olabilirdi pekâlâ. Ama Ann Taylor'un mektubunu ve beraberindekileri güzelce, kilitli bir valizde saklamıştım.

"Gerçekten her şeyi biliyoruz Nicholas."

"Kanıtla öyleyse. Onunla Atina'da buluştum mu buluşmadım mı?"

"Sen de gayet iyi biliyorsun ki buluşmadın."

Daha yerinden kımıldayamadan bir tokat attım ona. Kontrollü bir tokattı, sert değil, yalnızca sızlatacak kadardı, yine de şok olmuştu. Hafifçe yanağını tuttu.

"Neden yaptın bunu?"

"Bana hemen gerçeği anlatmaya başlamazsan çok daha beterini yiyeceksin. Bana gelen *bütün* mektuplar açılıyor mu?"

Eli hâlâ yanağında önce bir duraksadı; sonra itiraf etti.

"Yalnızca... bizi ilgilendirebilir diye düşündüklerimiz."

"Tühh. Keşke hepsini açsaydınız." Bir şey demedi. "Açmış olsaydınız o lanet olası zavallı kızla Atina'da buluştuğumu bilirdiniz."

"Neler olduğunu anla-"

"Senin o kardeşin yüzünden ona kibarca hayatımdan çıkmasını söyledim." June şimdi daha ürkmüş bir halde bakıyordu, ne olduğunu anlamamış, meselenin nereye varacağını bilmezmiş gibiydi. "Birkaç hafta sonra hayatımdan çıkınakla kalmayıp, kendi hayatından da çıktı. Kendini öldürdü." Bir süre sesimi çıkarmadım. "Şimdi anladın mı, Bourani'deki eğlenceniz ve havai fişekleriniz neye mal olmuş."

Gözlerini üzerime dikmişti, bir an bana inandığını sandım; ama sonra uzaklara baktı.

"Lütfen Maurice'in oyunlarından oynama bana."

Kollarından tutup sarstım onu. "Oyun falan oynamıyorum, salak! Kendini *öldürdü* diyorum."

İnanmaya başlamıştı, yine de hâlâ inanmak istemiyordu. "Ama... neden bize söylemedin?"

Kollarını bıraktım. "Çünkü kendimi kötü hissediyordum."

"Ama insan sırf bu yüzden kendini öldü..."

"Kimileri hayatı, sizin hiçbirinizin hayal edemeyeceği kadar ciddiye alıyor galiba."

Sessizlik oldu. Derken naif bir çekingenlikle sordu.

"Sana... âşık mıydı?"

Duraksadım. "Ona açık olmaya çalıştım. Belki de fazla açık davrandım. O hafta sonunu iptal etmemiş olsaydınız hepsini bir mektupta anlatacaktım aslında. Sonra bunları yüzüne söylememek daha kötü geldi..." Omuz silktim.

"Ona Julie'den mi bahsettin?"

Sesinde sahici bir dehşet sezdim.

"Korkma. Küller boşboğazlık edemezler."

"Bunu demek istememiştim." Gözlerini yere çevirdi. "Bu durum onu... çok mu etkilemişti?"

"Dıştan belli olmuyordu. Fark etseydim... Ben yalnızca dürüst olmaya çalışıyordum. Beni boşuna beklemesin diye."

Bir sessizlik daha oldu, sonra alçak sesle, "Eğer bu doğruysa, nasıl oldu da... bizim böyle devam etmemize izin verdin."

"Çünkü kız kardeşine deli gibi âşıktım."

"Ama Maurice seni uyarmıştı."

"Bana ne zaman doğruyu söyledi ki?"

Yine sessizleşti, dediklerimi tartıyordu. Değişmişti, benim tarafıma geçme numarasından vazgeçtiğini fark ettim. Gözlerimin içine baktı.

"Nicholas, bu çok önemli. Yalan söylemiyorsun değil mi?"

"Kanıtı odamda. Görmek ister misin?"

"Lütfen."

Sesi biraz daha ikircikli, pişmanlık doluydu şimdi.

"Tamam. İki dakika sonra okulun dış kapısına gel. Gelmezsen de unut gitsin. Hepinizin canı cehenneme."

Cevap vermesine fırsat vermeden arkamı dönüp gittim ve azmedip, peşimden geliyor mu diye bakmadım bile. Ama okulun yan kapısını açtığım sırada yeniden şimşek çaktı, daha yakınlarda, kocaman çatal gibi bir çizgi belirmişti ki, yüz metre öteden ağır ağır yokuşu indiği gözüme çarptı.

İki dakika sonra, elimde Ann Taylor'un mektubu ve gazete küpürleriyle döner dönmez, kapının karşısındaki yolun kenarında dikildiğini gördüm. Barba Vassili de ışıkları açık, kapısının eşiğinde duruyordu, ama onu görmezden geldim. June yanıma gelip, sessizce kendisine uzat-

mış olduğum zarfı aldı. Gerginliği her halinden belliydi şimdi, hatta zarftan çıkarırken mektubu yere düşürüp, tekrar almak için eğilmek zorunda kaldı. Sonra kulübeden gelen ışıktan yararlanmak için o yana dönüp okumaya başladı. Ann Taylor'un her şeyi açıklayan mektubunu okuması bitmiş, ama gözlerini ayıramamıştı bir türlü; derken kâğıdı kaldırıp gazete kupürlerine göz attı. Birden gözlerini kapayıp, başını eğdi, dua eder gibiydi sanki. Sonra kâğıtları yeniden çok yavaş bir şekilde katlayıp, zarfa koydu ve bana geri verdi. Başı hâlâ eğikti.

"Öyle üzüldüm ki, ne diyeceğimi bilmiyorum."

"Bu sevindirici bir değişiklik."

"Cidden bilmiyorduk."

"Şimdi biliyorsun işte."

"Bize söylemeliydin."

"Ve Maurice tüm bunların hayat komedyasının bir parçası olduğunu söyleseydi bana di mi?"

İncinmiş bir halde başını kaldırıp baktı hemen.

"Şeyi bilseydin... Off bu hiç adil değil Nicholas."

"Neyi bilseydim?"

Ciddi gözlerle bir süre beni süzdükten sonra başını yere indirdi. "Gerçekten ne diyeceğimi bilmiyorum. Kim bilir o zaman ne kadar..."

"Sadece o zaman değil."

"Evet, anlıyorum..." Ve ekledi: "Çok özür dilerim."

"En çok suçlanacak olan sen değilsin."

Başını iki yana salladı. "Mesele de bu ya. Bir bakıma öyleyim."

Ama neden olduğunu açıklamadı. Birkaç dakika bir mezarın başındaki iki yabancı gibi dikildik orada. Yeniden çakan bir şimşek sanki onu bir karar vermeye yöneltmişti. Belli belirsiz sevecen bir gülüş yöneltip, koluma dokundu.

"Birazcık bekle lütfen."

Dönüp yan kapıdan geçerek, kapısının eşiğinden aylak aylak bizi izlemekte olan Barba Vasilli'ye uzanan yolu çıktı.

"*Barba Vasilli...*" sonra onunla hızlı hızlı Yunanca konuştuğunu duydum, benden çok daha akıcı bir şekilde konuşuyordu. İlk kelimelerden sonra takip edemeyeceğim kadar alçak bir sesle devam etti. Yaşlı adamın bir kez kafa salladığını gördüm, sonra verilen talimatı anladığını gösterircesine iki kez daha salladı başını. Sonra June geri dönüp kapıdan geçti ve bir iki metre ötemde durarak, bana itiraf dolu gözlerle buruk bir bakış yöneltti.

"Gel hadi."

"Nereye geleyim?"

"Eve. Julie orada. Bekliyor."

"Öyleyse ne diye beni-"

"Boş ver şimdi." Gözleri yaklaşan yağmur bulutlarına kaydı. "Oyun iptal oldu."

"Anlaşılan Yunancayı epey çabuk öğrenmişsin."

"Çünkü üç yazdır buradayım."

Dağılmış, öfkeli yüzümü yatıştırmak için kibarca gülümsedi; sonra da çabucak yanıma gelip, kollarımdan tuttu, böylece ona bakmak zorunda kaldım.

"Sana bu akşam söylediğim her şeyi unutmanı istiyorum. Adım June Holmes. O da Julie. Yarım akıllı bir annemiz olduğu doğru, ama o da Cerne Abbas'da değil." Yine de teslim olmadım hemen. "O da aynen böyle yazar. Ama o mektubu biz uydurduk," dedi.

"Peki ya Joe?"

"Julie... Ondan hoşlanır." Gözlerinde gelip geçici bir alaycılık belirdi. "Ama onunla yatmadığından emin olabilirsin." Artık neredeyse sabırsız bir hali vardı, beni nasıl ikna edip sakinleştireceğini şaşırmış gibiydi. Ellerini yalvarır gibi kaldırdı. "Nicholas? Lütfen, *lütfen* inan bana. Yalnızca birkaç dakikalığına, oraya varıncaya dek. Yemin ederim arkadaşından haberimiz yoktu. Olsaydı, emin ol anında sana eziyeti bırakırdık. Bana inanmalısın." Şimdi bir güç, ikna edicilik vardı üzerinde; farklı bir kız olmuş, farklı bir yapıya bürünmüştü. "Julie ile bir araya geldiğin ilk dakikada kıskanılacak hiçbir şey olmadığını görmezsen beni hemen en yakın kuyuda boğabilirsin."

Yine de inatla yerimden kıpırdamadım.

"Ona az önce ne söyledin orada?"

"Bir tür acil parolamız var. Deneyi durdur."

"Deney mi?"

"Evet."

"İhtiyar burada mı?"

"Bourani'de. Mesaj ona telsizle iletilecek."

Arkasında Barba Vasilli yan kapıyı kilitlemekteydi. Öğretmenlerin kaldığı binaya giden yolu çıktığını gördüm sonra. Ben baktıktan sonra June da etrafa bakındı, sonra elimden tutup çekti beni.

"Gel hadi."

Hâlâ tereddüt içindeydim, ama o gönül alıcı kararlılığıyla üstesin-

den geldi bunun. Elimi bir mahkûmun elinden tutar gibi kavrayıp, zorla yanında sürükledi beni.

"Ne deneyi?"

Elimi sıktı, ama birkaç adım daha sesini çıkarmadı.

"Maurice çıldıracak."

"Neden?"

"Çünkü senin o arkadaşının yaptığı şey, Conchis'in hayatı boyunca engellemek için didindiği bir şey."

"Kim ki o?"

Biraz duraksadıktan sonra ağzındaki baklayı çıkardı. "Sana kim olduğunu söylediği kişiye çok yakın. Bir ara söylemişti ya." Yüreklendirici son bir sıkışın ardından elimi bıraktı. "Fransa'dan fahri bir psikiyatri profesörü. Birkaç yıl öncesine kadar Sorbonne Tıp Fakültesi'nin demirbaşlarındandı." Yandan çabucak bir bakış attı. "Ve ben de Cambridge'de okumadım. Londra Üniversitesi'nde psikoloji okudum. Sonra yüksek lisans yapmak üzere Maurice'in yanına, Paris'e gittim. Joe da Amerika'dan geldi. Ve henüz görmediğin birkaç kişi daha." Sonra ekledi: "Haa bu arada... bir dolu yanlış izlenime kapıldın mutlaka, ama bir şey var ki – o akşam yaptığından dolayı Joe'yu affetmelisin. O hakikaten çok akıllı... ve nazik bir insandır." Gözlerimi ona çevirdim: Yüzünde bir çekingenlik vardı ve bunu onaylar tarzda hafifçe omuz silkti. "Aramızda ona erkekliğini hissettirecek olan Julie değildi."

"Dağıldım iyice."

"Merak etme. Yakında anlayacaksın. Bir şey daha var. Julie kendisinin burada geçirdiği ilk yaz olduğunu söylerken yalan söylemiyordu. Öyle cidden. Bir bakıma o da bir kurbandı."

"Yine de dönen dolaplardan haberi vardı ama?"

"Evet, ama... onun da labirentte yolunu bulması gerekiyordu. Hepimiz geçtik bu yoldan. Geçmişte. Joe. Ben. Herkes. Nasıl bir şey olduğunu iyi biliriz. Kaybolmayı. Reddedilmeyi. Kızgınlığı. Ve nihayetinde buna değdiğini de."

Ardımızda, birbiri ardına akıp giden koca koca şimşekler çakıyordu. Doğuya doğru, on, on beş mil ötedeki adalar tüm solukluklarıyla belirip, sonra da gözden kayboldular. Havada yoğun bir yağmur kokusu vardı, yağmur habercisi rüzgâr hafif hafif esmekteydi. Hızlı adımlarla köye ilerliyorduk. Bir yerlerde bir kepenk çarptı, ama ortalıkta kimseler yoktu.

"Ne deneyi bu?"

Beklenmedik şekilde durup; dönüp yüzüne bakmamı bekledi.

"Nicholas, öncelikle şimdiye kadarki en ilginç kobayımız sendin. İkinci olarak, bütün o gizli tepkilerin, duyguların, tahminlerin... Julie'ye bile söylemediğin bütün o şeyler... bizim için inanılmaz önemli. Sana soracağımız yüzlerce soru var. Ama şimdiden açıklayıp, bunların geçerliliğini bozmak da istemiyoruz. Senden birkaç gün daha sabretmeni rica ediyorum."

Gözlerini üzerime dikti, hatta öyle dik baktı ki, gözlerimi kaçırdım.

"Artık sabrım kalmadı."

"Biliyorum, bu kadarını beklemek çok oluyor artık. Ama sana öyle minnettar olacağız ki."

Kabul ettiğime dair hiçbir şey yapmadım, öte yandan daha fazla tartışmadım da. Yeniden yola koyulduk. İnadımı hissetmiş olmalıydı. Birkaç adım gittikten sonra önüme biraz yem attı.

"Peki sana bir ipucu vereyim. Maurice ömrü boyunca akıl hastalığının yanılsamalara dayalı semptomlarının doğası üzerine çalıştı." Ellerini cebine koydu. "Ama psikiyatri her geçen gün daha çok, madalyonun diğer yüzüyle ilgileniyor – yani aklı başında olanların neden aklı başında oldukları ve neden yanılsamalarla fantezileri gerçeklerden ayırt edebildikleriyle. Sen de kabul edersin ki, eğer aklı başındaki kobayına –ki söz konusu olan da son derece aklı başında bir kobay– kendisine yöneltilen her sözün onu kandırmak için olduğunu açıklarsan, bunu ortaya çıkarmak çok zorlaşır." Bir şey demedim ve o da devam etti. "Tıp ahlâkı açısından, ateşle oynadığımızı düşünüyor olmalısın. Bunun... farkındayız. Ama biz de, senin gibi aklı başında geçici kurbanların, günü geldiğinde vahim durumdaki hastalara yardım edebileceğini öne sürerek kendimizi aklamaya çalışıyoruz, ki bu, tahmin edebileceğinden çok daha büyük bir yardım demek belki de."

Sessizce birkaç adım daha yürüdük.

"Bu gece için planlanan yanılsama neydi?"

"Geriye kalan tek gerçek dostunun ben olduğu." Ve hemen ekledi: "Ki tamamen yalan değil bu da. Hiç değilse dost kısmı yani."

"Yutmazdım bunu."

"Senden beklenen de bu değildi zaten." Çabucak bir gülüş daha yöneltti. "Satranç oynadığını düşün, ama kazanmak için değil... yalnızca karşındakinin hamlelerini görmek için."

"Ya o Lily ve Rose saçmalığı?"

"İsimler bir tür şaka. Tarot'ta *magus* adında bir kart vardır. Büyücü... sihirbaz anlamına gelir. İki geleneksel sembolü de lily ve rose'dur."

Otelin yanından geçip ana rıhtımın oradaki ufak meydana çıktık. Şimşek, otelin kepenkli cephelerini, bir tiyatro sahnesi gibi, tüm parlaklığıyla ortaya çıkarmıştı... ve bana söylemeye yeltendiği şey de tıpkı bu şimşek gibiydi: her şeyin göründüğü anlık aydınlıklar, öte yandan bunu muallakta bırakan bir karanlık. Ama gerçek şimşekte olduğu gibi, aydınlık geceyi yenmeye başlamıştı.

"Bu neden Julie'nin ilk yılı?"

"Özel hayatında bazı – sana anlatmıştır herhalde."

"Cambridge'de miydi?"

"Evet. Andrew'le ilişkisi tam bir felaketti. Bunu atlatamadı bir türlü. Buraya gelmesi işe yarar diye düşündüm. Ve ikiz kardeşler fikrinin yaratacağı olasılıklar Maurice'e cazip geldi. Diğer bir sebep de bu."

"Ona âşık olmam planlanmış mıydı?"

Duraksadı. "Deneylerimiz sırasında bu anlamda hiçbir şey 'planlanamaz'. İnsanları pek çok şeye zorlayabilirsin, ama cinsel çekim duymaya asla. Keza duymamaya da." Gözlerini arnavut taşlarına çevirdi. "Bu doğaçlama bir şey Nicholas. Planlı değil. Ya da şöyle diyeyim, fareye deneyi yapanla aynı şartlar sunuluyor. O da labirentin duvarlarını yönlendirebiliyor. Belki sen tam farkında değilsin ama, senin yaptığın gibi." Birkaç adım daha ilerledikten sonra daha neşeli bir sesle şöyle dedi. "Sana bir sır daha vereyim. Pazar günü olanlardan dolayı Julie hiç memnun değildi. Şu kaçırılma olayı hani. Aslında bunu yapıp yapmayacağından hiçbirimiz pek emin değildik. Ta ki yapana dek."

O günü hatırlamaya çalıştım: Julie'nin piknikten ve bunu takip eden olaylardan önce, bana o rezil yeraltı sığınağını gösterme konusundaki isteksizliğini; hatta ona neredeyse zorla göstertmiştim orayı.

"Peki kardeşinle olmamı onaylıyor musun – yani gerçek hayatta?"

"Ah, her genç kızın rüyası diye düşünerek, son beraber olduğu adamı görecektin." Sonra hemen ekledi: "Fazla iğneleyici oldu galiba. Andrew çok akıllı bir adamdı. Duyarlıydı. Ama biseksüeldi. Feci problemleri var. Oysa Julie'ye öyle bir adam olacak ki..." Ağzının kenarında bir kıvrım oluştu. "Kati klinik fikrimi sorarsan onu buldu derim."

İnfaz meydanına çıkan yokuşu tırmandık.

"İhtiyarın geçmişine dair anlattığı her şey – hepsi uydurma mıydı?"

* Zambak ve gül. (ç.n.)

"Öncelikle senin tahminlerini ve çıkarımlarını duymaya can atıyoruz."

"Ama siz gerçeği biliyorsunuz, öyle mi?"

Duraksadı. "Galiba ben gerçeğin büyük bir kısmını biliyorum. Maurice'in bilmemize izin verdiği kadarını yani."

İnfazın anısına duvara asılmış olan levhaya işaret ettim. "Ya bu?"

"Köyde kime istersen sorabilirsin."

"O zaman burada olduğunu biliyorum. Ama söylediği gibi mi olmuş cidden?"

Bir an sessiz kaldı. "Aksini düşünmene sebep ne?"

"Bütün o özgürlüğün saf hali, özü düşüncesi çok hoş. Ama seksen hayat bunun için oldukça ağır bir bedel sanki. Dahası intihar fikrine bu kadar karşı oluşuna da ters düşüyor."

"Öyleyse yargıda feci bir hata yapmıştı belki de."

Bu sözle irkildim bir anda. "Ben de aynen böyle hissetmiştim işte."

"Ona söyledin mi peki?"

"Pek değil."

Gülümsediğini gördüm. "Öyleyse belki de bu senin yargıda yaptığın bir hatadır." Ben daha cevap veremeden devam etti. "Bir keresinde... ben senin konumundayken, bütün bir akşamı zihnimde yer alan her türlü inancı ve yaptığım işten duyduğum gururun tamamını yıkmakla geçirmişti ve bunu da öyle bir yapmıştı ki, ona inanmak zorunda kalmıştım... sonunda dağıldım ve durmadan, 'Bu doğru değil, doğru değil, ben böyle biri değilim' deyip durdum. Sonra başımı kaldırdığımda gülümsediğini gördüm. Bana dediği sadece şuydu, Nihayet."

"Keşke bunu yapmaktan bu kadar içten ve sadistçe bir zevk alıyormuş gibi görünmeseydi."

"Ama insanların ona inanma sebebi de bu zaten. Ya da onun deyişiyle, insanların gerçeğe karşı gelmeyişlerinin." Yavan bir bakış attı. "Bireye karşı düzenlenmiş, görünüşte sadistçe olan entrikaya evrim diyoruz. Ya da var olma. Tarih."

"Meta-tiyatronun bununla ilgili bir şey olduğunu anlamıştım."

"Kurumsallaşmış bir yanılsama olarak sanata dair ünlü bir konuşması vardı." Yüzünü ekşitti. "İçten içe hep, senin gibi birinin bunu okuyacak olmasından korktuk. Bunu asla genç bir Fransız entelektüele yapamayışımızın sebebi de bu."

"O Fransız mı?"

"Hayır. Yunanlı. Ama İskenderiye'de doğmuş. Fransa'da büyümüş.

Babası çok zenginmiş. Kozmopolit. Yani öyle sanıyorum. Sürmesi beklenen hayata başkaldırmış bir hali var Maurice'in. Dediğine göre İngiltere'ye ilk ailesinden kaçmak için gitmiş. Tıp okumaya."

"Anlaşılan ona büyük hayranlık duyuyorsun."

Bir yandan yürürken, başıyla hafifçe onayladı, sonra da sessizce, "Onun dünyanın en müthiş öğretmeni olduğunu düşünüyorum. Hatta düşünmüyorum. Öyle."

"Geçen sene nasıl gitti?"

"Ah sorma. Feci bir adamdı. Başka birini bulmak zorunda kaldık. Okuldan değil. Atina'dan birini."

"Ya Leverrier?"

Yüzünü bir gülümseme kapladı, belli ki sıcak anılar canlanmıştı. "John." Sonra koluma dokundu. "Bu başka bir hikâye. Yarın anlatsam? Şimdi sıra sende. Biraz daha anlat hadi... anladın işte."

Bir parça daha Alison'ı anlattım. Atina'da onu yanıltacak hiçbir şey yapmamıştım, tabii ki. Ama kendini ne kadar sakladığını fark etmemiştim işte.

"Daha önce hiç intihar girişiminde bulunmuş muydu?"

"Hayır, hiç. Olayları olduğu gibi kabullenen biri gibi görünürdü hep."

"Depresif değildi yani..."

"Değildi."

"Olur bazen. Kadınlarda özellikle. Durup dururken. İşin acı yanı, yapmak istedikleri bu değildir genelde."

"Ne yazık ki onun buydu."

"Muhtemelen örtülüydü. Gerçi genelde belirtileri olur ama." Ve ekledi: "Dahası genelde bitmiş bir ilişkiden daha geçerli bir sebepleri vardır."

"Ben de böyle düşünmeye çalıştım."

"Hiç değilse ona yalan söylemiş falan değilsin." Bir süre elimi tuttu. "Kendini suçlamamalısın."

Eve varmıştık, tam da zamanında, çünkü koca yağmur damlaları hızını attırmaya başlamıştı. Fırtına dosdoğru adanın üzerine geliyor gibiydi. June dış kapıyı itti ve ben de peşinden eve çıkan yolu tırmandım. Bir anahtar çıkarıp ön kapıyı açtı. Holün ışığı açıktı, ne var ki elektrik akımı, gökyüzünden boşalan çok daha büyük bir akımın etkisiyle titreşip duruyordu. June dönüp alelacele ve de ürkekçe denebilecek bir şekilde yanağımdan öptü.

"Burada bekle. Uyuyor olabilir. Hemen döneceğim."

Merdivenlerden çıkıp, gözden kayboluşunu izledim. Bir tıkırtı duyuldu ve alçak sesle Julie'ye seslendi. Bir kapı açılıp kapandı. Sonra bir sessizlik. Dışarıda gök gürültüsü, şimşekler, aniden bastırıp camları döven azimli yağmur damlaları ve ansızın bir yerlerden çıkagelen serin bir rüzgâr. Aradan iki dakika geçti. Derken yukarıdaki kapının açıldığını duydum.

Once Julie geldi, beyaz geceliğinin üzerine geçirdiği siyah bir kimonoyla, yalınayaktı. Bir an durdu, sıkıntılı bir ifadeyle yüzüme bakıp, koşarak merdivenleri indi.

"Ah Nicholas."

Kollarıma atıldı. Öpüşmedik. June tepede durmuş, gülümseyerek bize bakıyordu. Julie gözlerimin içine bakarak geri çekildi.

"Neden bana söylemedin?"

"Bilmiyorum."

Sanki teselliye ihtiyacı olan oymuş gibi yeniden bana yaslandı. Hafifçe sırtına vurdum. June merdivenin tepesinden doğru bana kutsar gibi, minik bir öpücük gönderdikten sonra gözden kayboldu.

"June anlattı mı sana?"

"Evet."

"Her şeyi mi?"

"Bir kısmını."

Bana hâlâ sıkı sıkıya sarılıydı. "Hepsinin sona ermesi beni çok rahatlattı."

"Pazar gününden dolayı seni affetmedim daha."

Başını kaldırıp baktı, yüzünde, benim sesime yansıyandan çok daha büyük bir ciddiyet vardı, inanmam için yalvaran gözlerle bakıyordu.

"Bu *iğrenç* bir şeydi, Nicholas. Az kalsın yapmayacaktım. Cidden. Böyle bir şeyin olacağını bilmek öyle feciydi ki."

"Yine de bunu saklamayı çok güzel becerdin."

"Sadece her şeyin artık sona ermek üzere olduğunu bildiğimden."

"Duyduğuma göre, bu senin de ilk yılınmış."

"Ve son. Bir daha asla yapamam. Hele şimdi..." Yeniden anlayış ve af dileyen gözlerle bana baktı. "June bu konuda ser verip sır vermiyordu. Bunun nasıl bir şey olduğunu görmem şarttı."

"Sevindim. Sonunda."

Yeniden sokuldu.

"Bir konuda yalan söylemedim ama."

"Ne acaba, çok merak ediyorum."

Elimi bulup, ne ayıp der gibi, zarifçe çimdikledi. Sesi fısıltıyla çıktı. "Zaten, bu yağmurda okuluna dönemezsin." Sonra da ekledi: "Ve ben de gök gürleyip şimşekler çakarken yalnız olmaktan nefret ederim."

"Ben de. Lafı ağzımdan aldın bak."

Sonraki repliklerimiz sözsüzdü; ve bu paylaşımın ardından elimden tutup beni yukarı çıkarttı. Üç gün önce karıştırdığım odanın kapısına varmıştık. Gelgelelim orada tereddüt etti, sonra, hafiften kendiyle dalga geçer gibi, ama bir yandan da son derece çekingen bir bakış yöneltti.

"Pazar günü ne demiştim?"

"Senin yüzünden diğer bütün kızları çoktan unuttum..."

Başını önüne eğdi. "İşte büyücülüğüm de burada sona eriyor."

"Bizi Ferdinand ve Miranda olarak daha çok sevmiştim."

Bunu unutmuş gibi, bir an gülümsedi; derin derin baktı, söyleyeceği bir şey daha vardı sanki, sonra fikrini değiştirdi. Kapıyı açtı ve içeri girdik. Yatağın yanında açık bir lamba vardı, kepenkler örtülüydü. Yatak aynen bıraktığı gibiydi, çarşafla yöresel bir yatak örtüsü kenara çekilmiş, yastık buruş kırış duruyordu; lambanın altındaysa açık bir şiir kitabı vardı, eşit olmayan satırlarını görebiliyordum; bir de kül tablası niyetine kullanılan bir deniz kabuğu vardı. Uzun zamandır beklenen bir an geldiğinde insanların yaptığı gibi ne yapacağımızı şaşırmış bir halde durduk biraz. Saçlarını açık bırakmıştı, beyaz geceliği neredeyse bileklerine kadar uzanıyordu. Etrafa bir göz attı, ben böylesine sade bir ortamı küçümseyebilirmişim gibi, odayı benim gözlerimle görmeye çalışıyordu sanki; hafifçe yüzünü ekşitti. Gülümsedim, ama çekingenliği bulaşıcıydı – ve aramızdaki o değişen gerçeklik, hani şu "büyücülüğün" sona ermesi meselesi: oyunlar, yan çizmeler, boş yere ümit vermeler yoktu artık. Bir an, tuhaf ama, dönüp geçmişe bakınca tüm bunlar çelişkili bir masumiyet taşıyormuş gibi gözüktü; insanoğlunun çöküşünden önceki Adem ile Havva'ydık sanki.

Neyse ki o anda dış dünya imdadımıza yetişti. Bir şimşek çaktı. Lambanın ışığı titreşip söndü. Zifiri bir karanlığa gömüldük. Hemen ardından korkunç bir gök gürültüsü duyuldu. Daha sesler yitmeden kollarımda buldum onu ve delice öpüşmeye başladık. Yine bir şimşek çaktı ve daha yakınlardan, daha şiddetli başka gürlemeler geldi. İki büklüm olmuş, bir çocuk gibi yapışmıştı bana. Başının tepesini öptüm, sırtını sıvazladım, mırıldandım:

"Seni soyup yatağa yatırmamı ve sarılmamı ister misin?"

"Biraz dizinde oturayım. Çok gerginim."

Karanlıkta, yatağın karşısında, duvarın dibinde duran bir sandalyeye sürükledi beni. Oturdum, o da dizlerimin üzerine oturdu ve yine öpüştük. Sonra iyice sokuldu bana; ve boşta kalan elimi bularak, parmaklarını benimkilere geçirdi.

"Hadi bana arkadaşını anlat. Nedir bu işin aslı?"

Birkaç dakika önce kardeşine anlattıklarımı anlattım. "Çok anlık bir şeydi. Maurice'den gına gelmişti artık. Senden de. Buralarda duramazdım."

"Ona benden bahsettin mi?"

"Sadece adada biriyle tanıştığımı söyledim."

"Çok mu kötü oldu?"

"İşin tuhafı da bu. Keşke olsaydı. Keşke bu kadar iyi saklamasaydı."

Zarifçe elimi sıktı. "Peki sen onunla olmak hiç istemedin mi?"

"Onun için üzülmüştüm. Ama cidden öyle fazla şaşırmış gibi bir hali yoktu."

"Sorumun cevabı bu değil."

Anlayışla kadınsı merak arasındaki bu pek de örtbas edilemeyen mücadele karşısında gülümsedim karanlıkta.

"Sürekli, seninle olsaydım ne kadar daha iyi olurdu diye düşündüm durdum."

"Zavallı kız. En azından nasıl hissetmiş olabileceğini tahmin edebiliyorum."

"Senden farklıydı. Hiçbir şeyi ciddiye almazdı. Özellikle de erkekleri."

"Ama seni ciddiye almış demek ki. Sonunda."

Böyle bir şey demesini bekliyordum. "Sanırım ben sadece bir semboldüm Julie. Hayatında ters giden bütün o diğer şeyleri temsil ediyordum. Bardağı taşıran son damla, galiba."

"Atina'da ne yapmıştınız?"

"Birkaç yer gezdik. Yemek yedik. Oturup konuştuk. Bol bol içtik. Çok medeniydik gerçekten. Yani görünüşte öyleymiş."

Tırnaklarını zarifçe sırtıma sürttü. "Bahse girerim yattın onunla."

"Yattık desem çok kızar mıydın bana?"

Başını iki yana salladı. "Hayır. Hak etmiştim bunu. Anlayışla karşılardım." Elimi kaldırıp öptü. "Keşke anlatsaydın bana."

"Neden bu kadar merak ediyorsun?"

"Çünkü seninle ilgili bilmediğim öyle çok şey var ki."

Bir iç çektim.

"Belki de onunla yatmam gerekiyordu. O zaman hâlâ yaşıyor olurdu belki de."

Kısa bir sessizlik oldu, sonra yanağımdan öptü. "Geceyi duyarsız bir herif mi yoksa yaralı bir melekle mi geçireceğim onu anlamaya çalışıyorum yalnızca."

"Bunu anlamanın tek bir yolu var."

"Öyle mi?"

Yeniden bir öpücük kondurup, zarifçe kollarımdan sıyrıldı ve hafifçe yatağın kenarına kaydı. Oda çok karanlıktı ve hiçbir şey göremiyordum. Derken kepenklerin arasından şimşeğin aydınlığı girdi içeri. Anlık bir ışık çakışında *cassone*'un hemen yanında olduğu gözüme ilişti, üzerinden geceliğini sıyırmaktaydı. Sonrası dört dörtlüktü. El yordamıyla yanıma gelişi, gök gürültüsü ve hafiften sersemleyip, soluk soluğa kalış. Uzanıp, yolunu bulmaya çalışan elini tuttum ve arkasından destekleyerek çırılçıplak dizlerime oturttum onu.

Ağızlarımız buluştu ve bedenini keşfe koyuldum: Göğüslerini, dümdüz karnını, o minik kıl yumağını ve uyluklarını. Elimde olsa bir değil, bir düzine elle dokunmak isterdim ona... nihayet teslim olmuş, itaatkâr ve bana ait o bedene. Kımıldandı, bir an ayağa kalktı, sonra ata biner gibi kucağıma oturup, gömleğimin düğmelerini çözmeye başladı. Çakan bir diğer şimşeğin aydınlığında yüzünün ifadesini gördüm bir an – pür ciddiydi, tıpkı oyuncak bebeğini soyan bir çocuk gibi. Gömleğimi ve hâlâ üzerimde olan ceketi sıyırıp attı. Sonra da ellerini, aynen Moutsa'da denizde yaptığı gibi, ensemde kenetleyip, bir parça geri çekildi.

"Şimdiye dek gördüğüm en güzel şeysin sen."

"Beni göremiyorsun ki."

"Dokunduğum öyleyse."

Eğilip göğüslerini öptüm, sonra da onu kendime çekip yeniden ağzını buldum. Çuhaçiçeği gibi, hem miski andıran, hem de hafiften portakal kokan tuhaf bir koku sıkmıştı; ve bu da, içinde barındırdığı o, hem şehvetli hem de masum şeye pek uygun düşüyordu, kendini, gitgide daha çok artan bir arzuya bırakış, aynı zamanda da gönüllü bir, kendisinden istediğimi hissetmiş olduğu şeyi –ateşli, tutkulu olmayı ve kesinlikle oyuncu olmamayı– yerine getirme girişimiydi bu. Sonunda bitkin düşmüş gibi ağzını kenara kaçırdı. Biraz sonra fısıldadı.

"Hadi kepenkleri açalım. Yağmur kokusunu çok severim."

Kollarımdan sıyrılıp kepenkleri açmaya gitti. Geri kalan giysilerimi de alelacele çıkarıp, pencereden döndüğünde yakaladım onu; döndürüp, sıkı sıkıya dayadım kendime, böylece bir metre ötemizde, bardaktan boşanırcasına yağan yağmura, karanlığın o serin duvarına karşı duruyorduk. Köyde tek bir ışık bile yanmıyordu, trafo çökmüş olmalıydı. Şimşek anakaraya doğru gökyüzünü yardı ve bir iki dakika kadar aşağımızdaki evler, tüm duvarlar ve çatılar, hatta deniz bile soluk mor renginde, gizemli bir ışıkla aydınlandı. Ama gürlemesi biraz daha sonra ulaştı bize; fırtına çoktan alıp gitmişti başını.

Julie, vücudunun ön kısmını geceye ve sarmalayan ellerime bırakarak sırtını iyice yasladı bana. Minik göbeğini sıvazlayıp, kasık tüylerini karıştırdım. Başını benden yana çevirdi, sonra da daha rahat okşayabileyim diye sağ bacağını uzatarak, pencerenin altındaki bir tabureye dayadı. Diğer elimi tutup göğüslerine doğru çekti; sonra da onu uyarmamı beklercesine tamamen bıraktı kendini – sanki asıl âşığı yağmur ve dışarıdaki geceydi, sanki onun bana denizde yaptığını şimdi de ben ona yapmalıydım. Sağanak yağmurda pencerenin kenarından seken ufak damlalar alt taraftaki elime ve Julie'nin tenine değiyordu, ama o buna hiç aldırmıyor gibiydi.

"Keşke şimdi dışarıda olsaydık," diye fısıldadım.

Dediğimi onaylarcasına öpmek için bana doğru büküldü ağzı, sonra da elleri yeniden benimkileri buldu ve oldukları yerde kalsınlar diye üstlerine bastırdı. Şimdiki tercihi buydu: Zarifçe yoldan çıkartılıp, yavaş yavaş baştan çıkarılmak... gene bir şimşek çaktı, ama başka bir dünyadandı sanki, gerçek tek dünya bedeniydi, bir de benimki... Sırtının kavisi, sıcaklığı, uyarılmış uçlarıyla ipeksi tomurcuklar, alt tarafta ise arzu dolu talebi üzerine yerine getirilen o okşayış. Bir parça, en başta, Lily Montgomery aşamasında hayal ettiğim gibiydi: Bu hassas, ele geçmez yaratık, yarı kendinden geçmiş, hayvansı yanına yenik düşmüştü; yine de tam bir yetişkin değildi hâlâ – bütün o havasının ve zerafetinin altında, oğlanlarla cilveleşen küçük bir kızın masum huysuzluğu saklıydı.

Birden, otuz saniye kadar sonra, ellerimi tutup karnına götürdü; ve oraya hapsetti.

"Sorun ne?"

"Çok fena şeyler yapıyorsun sen."

"Amaç da bu ya."

Bana döndü, yüzünü omzuma gömdü.

"Söylesene, sana en çok ne yapmasından hoşlanırdın?"

Eski bir Urfe ilkesini hatırladım: Kızların cinsel konulardaki becerileri eğitim seviyeleriyle ters orantılıdır. Gelgelelim bu defa enfes bir yönde ilerliyordu olay.

"Niye öğrenmek istiyorsun bunu?"

"Çünkü sana bunu yapmak istiyorum."

Biraz daha kendime çektim onu. "Seni olduğun gibi beğeniyorum."

"Ne kadar da büyümüş," diye fısıldadı.

Elleri sinsice aşağı kaydı. Bir parça geri çekildim. Halinde bakirelere özgü bir şey vardı; yine de yoldan çıkmak, çok daha ileri gitmek istiyordu. Yeniden fısıldadı.

"Yanında şey var mı?"

"Ceketimin cebinde."

"Ben takayım mı?"

Gidip prezervatifi aldım, o da yatağın yanına geldi. Şimdi bir parça daha ışık vardı içeride, bulutlar yavaş yavaş dağılıyor olmalıydı, silüetini rahatça ayırt edebiliyordum. Kılıfı aldı, beni yatağın ucuna oturttu, yöresel kilimin üzerine diz çöküp öne doğru eğildi ve kılıfı geçirdi; eğilip bir öpücük kondurdu. Sonra da tüm ağırbaşlılığıyla, ellerini kavuşturup topuklarının üzerine oturdu. Yüzündeki gülümsemeyi görebiliyordum.

"Yalancı. Hiç de çekingen falan değilsin sen."

"Beş yılım bir manastır yatakhanesinde geçti. Hayal edebileceğimiz bir şey dahi yoktu."

Yağmur hafiflemişti, ama taşıdığı tazelik, sarnıç suyunun, taşları yıkayan suların kokusu odanın her yanını kaplamıştı. Bunların, yüzlerce sarnıcın taş duvarlarından gizlice aşağılara akışı gözümün önüne geldi; ve dipte heyecanla oynaşan yılan balıkları.

"Ya kaçmayla ilgili o söylediklerine ne demeli."

Gülüşü iyice yayıldı yüzüne, ama bir şey söylemedi. Eline uzandım ve o da kalkıp kendini üzerime bıraktı. Ardından bir sessizlik, her şey geride kalıp, yalnızca bedenler konuştu. Beni ele geçirmiş gibiydi, ağzı ile benimle dalga geçiyor, beni avutuyordu; derken hareketlerimize denk düşen bir sessizlik oldu, çok geçmeden içimde eriyip gidecekti sanki; ama şimdi beklemedeydi. Büyüyü bozdum ve o da dönüp, sert dokulu yatak örtüsünün üzerine sırtüstü uzanarak, başını yastığa koydu. Diz çöküp, baştan ayağa her yanını öptüm, sonra da bir süre yatağın ucunda durup onu inceledim. Dizleri hafifçe göğsüne çekik, yan dönmüş, tek kolunu da uzatmış yatıyordu, başı ise yana eğikti. Ama ben yu-

karı doğru ilerledikçe tamamen sırtüstü döndü. Birkaç dakika sonra derinlerindeydim. Diğer bütün o ilk temas anlarından bambaşka bir şeydi bu; içinde öyle yüklü, öyle hüsran dolu bir geçmiş, öyle bir gelecek ve öyle bir sahip oluş barındırıyordu ki, cinselliğin çok ötesindeydi. Bedeninden çok daha fazlasını elde ettiğimin farkındaydım. Kollarımdan destek alarak üzerinde durdum bir süre. Gözlerini karanlığa dikmiş bakıyordu.

"Sana tapıyorum," dedim.

"Ben de bunu istiyorum zaten."

"Hep mi?"

"Hep."

Ağır ağır kıpırdadım içinde – derken tuhaf bir şey oldu. Beklenmedik bir anda, yatağın yanındaki lamba yanıverdi. Köyde trafoyu onarmış olmalılardı. Durdum, bir an şoke olmuş iki yabancı gibi komik bir şekilde kalakaldık, gözlerimiz utançla birbirine kenetlenmişti; öyle ki gülümsemek zorunda kaldık. Aşağıya, benimkiyle birleşmiş olan incecik bedenine, sonra da yeniden yüzüne baktım. Bakışında sıkıntılı ve ürkek bir şey sezmiştim, ama sonra gözlerini kapayıp başını yana çevirdi. Madem bu kadar istiyordum...

Tekrar harekete geçtim. Kollarını başının arkasında kavuşturmuştu, savunmasız, iki misli çıplak, tamamen benim merhametime sığınmış bir hali vardı sanki; ve belinin haricinde o her yanını pelte gibi bırakışı çok tatlıydı. Somyadan ritmik bir hafif gıcırdama geldi. Küçücük, kırılgan bir hali vardı; ve Moutsa'da, şapelde hissettiğini söylediği vahşiliği arıyordu. Sanki hakikaten canını yakıyormuşum gibi ellerini sıktı. Boşaldım, fazla çabuktu belki, ama karşı konulur gibi değildi. Onun için çok erken olduğunu biliyordum, ama ben tam tükenirken, tam kendimi bırakmaya yakın, o birden kollarını kaldırıp beni devam etmeye zorladı: kısa ama çırpınmalar eşliğinde küçük bir kasılmaydı. Sonra da beni vahşice kendine çekip, ağzını ağzıma yapıştırdı.

Evin o derin sessizliğinde iç içe, bir süre daha öylece uzandık; sonra ayrıldık ve yanına kaydım. Lambanın düğmesine uzandı ve yeniden karanlığa gömüldük. Suratı diğer tarafa çevrili, yüzüstü döndü. Sırtını sıvazlayıp, ufacık poposuna hafifçe vurdum ve kıvrımlarını okşadım. Söz konusu anın geleneksel doğasının aksine muhteşem bir sevinç dalgası kaplamıştı içimi. Bunun bu kadar vaat dolu, bu kadar ortak bir paylaşım olacağını beklemiyordum doğrusu. Elimin altındaki o ten gibi; meğer ne kadar da sıcak ve vericiydi. Tahmin etmeliydim dedim kendi

kendime, bundan zevk alan bir June vardı ortada ve aynı ihtiyaç yanımdaki daha içe kapanık kardeşin içinde de saklı olmalıydı. Bedenlerimiz nihayet dile gelmişti işte; ve bunun gitgide çok daha iyi olacağını biliyordum... Daha incelikli, daha uzun, sonsuz çeşitlemelerle. Elma şekilli poposu, ağzıma değen karışmış saçları. Uzakta, gerilerde bir gök gürültüsü. Hava şimdiden aydınlanmıştı biraz, ay bulutların ardından kısmen göstermiş olmalıydı kendini. Tüm fırtınalar dinmişti ve biz kavuştuğumuz cennetin sessizliğinde uzanıyorduk.

Aradan beş dakika falan geçmişti. Tam bir sessizlik içinde uzanıyorduk, hiçbir söze gerek yoktu. Derken zar zor doğruldu, bir süre üzerime abanıp, kamburunu çıkararak eğildi ve çabucak öptü. Sonra tekrar dikildi, sarkan bir saç bulutundaki yüzü tepemde, belli belirsiz bir gülüşle, gözlerini benimkilere dikti.

"Nicholas, bu geceyle ilgili olarak bir şeyi aklından hiç çıkarma, olur mu?"

Sırıttım. "Neymiş o?"

"Neden değil, nasıl olduğunu da."

Hâlâ gülümsüyordum. "İşin nasılı, güzeldi."

"Olmasını istediğim gibi."

Bir an için durdu, sanki tekrar etmemi beklediği bir formüldü bu. Sonra birden diz çöküp döndü ve yataktan kalkarak kimonosuna uzandı. Bana bakarken sesinde ve yüzünde beliren ve ilk başta sandığımın aksine en ufak bir saflık barındırmayan bu ciddiyet karşısında hemen uyanmasam da, kıyafetine uzanışındaki canlılığa daha çabuk tepki vermeliydim belki de. Dirseğime dayandım.

"Nereye gidiyorsun?"

Bir an cevap vermedi, sonra dönüp, kimonosunun kuşağını bağlarken bana baktı. Yüzünde hâlâ bir tebessüm vardı sanki.

"Mahkemeye."

"Nereye?"

Her şey çok çabuk olup bitmişti. Ben daha, artık en ufak bir masumiyet taşımayan sesindeki değişimi doğru dürüst algılayamadan o yola koyulmuştu bile.

"Julie?"

Kapıda döndü; son repliğini söylemeye hazırlanan bir oyuncu gibi ufak bir es verdi.

"Adım Julie değil, Nicholas. Ve geleneksel alevleri sağlayamadığımız için de üzgünüm."

Bu defa dimdik doğruldum yatakta –alevler, ne alevleri?– ama daha ağzımı açamadan kapıyı ardına kadar açıp yana çekildi. Oda ışık doldu. Üzerime şelale gibi akan haşin insan şekilleri.

59 Hepsi de koyu renk pantolonlu ve balıkçı yaka kazaklı üç adamdı – içeri öyle bir daldılar ki öylece kalakaldım ve yatak örtüsünü zor çektim üzerime, o da içgüdüsel olarak. Öndeki Joe'ydu, zenci. Ben tam bağıracakken üzerime atıldı. Sertçe elini ağzıma yapıştırdı ve onun o gücünün ve ağırlığının etkisiyle geri kaykıldım. Bir diğeri yeniden lambayı yakmış olmalıydı. Tanıdık başka bir yüz daha vardı: Onu en son bayırda görmüştüm, o zaman üzerinde Alman üniformasıyla, Anton rolündeydi. Üçüncü yüz ise, önceki pazar günü Bourani'de iki kez gördüğüm sarı kafalı denizciydi. Joe'nun altında debelenirken Julie'yi görmeye çalıştım – bunun bir kâbus olmadığını aklım alımıyordu hâlâ, sanki bir kitapta yer alan abuk bir cilt hatasıydı bu, elindeki Lawrence romanı, sayfayı çevirdiğinde bir Kafka romanına dönüşüveriyordu. Julie çıkarken tek görebildiğim sırtı oldu. Onu biri karşıladı orada, sanki bir uçak faciasından kurtulmuş gibi omuzlarından sarmalayıp, kenara çekti.

Deli gibi çırpınmaya başladım, ama bunu tahmin etmiş olmalılardı ki, yanlarında ip getirmişlerdi. Yarım dakika bile dolmadan elim kolum bağlanmış, yüzükoyun yerde yatıyordum. Belden aşağı küfürler yağdırdım mı bilmem; ama aklımdan geçen kesinlikle buydu. Derken ağzımı tıkadılar. Biri örtüyü üzerime yaydı. Bir gayret kapıya bakmak için başımı çevirdim.

Bir figür daha belirmişti: Conchis'di. Diğerleri gibi, siyahlar içindeydi. Alevler, iblisler, cehennem. Gelip, tepemde dikildi, öfkeden deliye dönmüş gözlerime ifadesizce baktı. İçimdeki bütün nefreti kustum ona ve anlayabileceği sesler çıkarmaya uğraştım. Birden savaştaki o olay geldi aklıma: Koridorun sonundaki oda, sırtüstü yatan, iğdiş edilmiş adam. Engellenmişliğin verdiği öfke ve aşağılanmanın etkisiyle gözlerim yaşlarla doldu. Julie'nin o son bakışının ne anlama geldiğini anlamıştım sonunda. Zor bir operasyonu başarıyla tamamlamış bir cerrahın bakışıydı bu; kauçuk eldivenlerini çıkarmış, dikişlere göz atıyordu. Mahkeme, alevler... hepsi deliydi bunların, öyle olmalıydı ve Julie de en ahlâksız, utanmaz ve soysuz olanıydı...

"Anton" Conchis'e minik bir ağzı açık çanta uzattı. O da içinden hipodermik bir şırınga aldı ve içindeki sıvıyı kontrol ettikten sonra yanıma eğilip gösterdi.

"Seni daha fazla korkutmayacağız genç adam. Yalnızca uyumanı istiyoruz. Bu sana daha az acı verecek. Lütfen karşı gelme."

Tuhaf ama, o anda aklımdan hâlâ okumam gereken bir yığın sınav kâğıdı olduğu geçti. Joe ile diğer adam beni sırtüstü çevirip, mengeneyle sıkar gibi sol kolumu tuttular. Birkaç dakika direndikten sonra pes ettim. Hafif bir ıslaklık. İğne koluma girdi. Morfinin ya da her ne idiyse o şeyin verildiğini hissettim. İğne çekildi ve bir ıslaklık daha duydum. Conchis geri çekildi, bir süre beni izledikten sonra arkasını dönüp, şırıngayı siyah doktor çantasına geri koydu.

Neye uğradığımı anlamaya çalıştım: Hiçbir kural, sınır tanımayan insanların dünyasındaydım.

Yüreğine ok saplanmış bir satir.

Mirabelle. *La Maîtresse-Machine*,* insana dönüştüğünde daha da iğrenç olan iğrenç bir makine.

İki üç dakika geçmişti. Kapıda June belirdi. Bana bakmadı. Üzerinde siyah gömlek ve pantolon, tıpkı diğer adamlar gibi giyinmişti – ve ben, onun aynı kıyafetlerle okulun önüne geldiğini hatırlayıp, yeniden kudurdum, daha o zaman bunların olacağını biliyordu demek– hem de ben nihayet onlara Alison'a olanları anlattıktan sonra! Saçları siyah bir şifon eşarpla arkadan toplanmış, odayı bir uçtan bir uca geçip, sakin sakin köşedeki dolapta duran giysileri bir bavula doldurmaya koyuldu. Kafam bulanmaya başlamıştı. Yüzler, nesneler ve tavan var olan gerçekliğini yitiriyordu; ve ben gitgide daha çok içe oturan kara bir dehşete, anlayamamaya ve imkânsız bir intikamın sancılı derinliklerine gömülüyordum.

60 Sonraki beş gün boyunca zaman kavramımı yitirmişim. İlk uyandığımda aradan kaç saat geçtiğini bilmiyordum. Çok susamıştım ve beni uykumdan uyandıran da buydu herhalde. Hayal meyal bir şeyler hatırlıyordum. Şaşırdım çünkü üzerimde kendi pijamalarım vardı, ama okuldaki odamda değildim; sonra bir ranzanın içinde, denizde ol-

* Makine metres. (y.h.n.)

duğumu fark ettim, ama kayıkta değildim. Bir yatın burun kısmındaki kamarasındaydım. Uyanmak istemiyordum hiç, düşünmek de, yalnızca yeniden uykuya gömülmekti dileğim. Asker tıraşı sarı saçları olan genç denizci bana bir bardak su uzattı, belli ki uyanmamı bekliyordu. O kadar susamıştım ki, şüpheli bir bulanıklığı da olsa suyu içmek zorunda kaldım. Sonra yeniden uykuya daldım.

Aynı adam daha sonra beni geminin baş kısmındaki bölmeye götürdü, sanki sarhoşmuşum gibi beni tutmak zorunda kaldığını hatırlıyorum; ve ben klozete oturup yeniden uykuya daldım. Lombar kapakları vardı, ama metal kapakları vidalanmıştı. Birkaç soru sordum, ama cevap vermedi; gerçi çok da umrumda değildi.

Aynı şey, farklı koşullarda bir iki kez daha gerçekleşti, tam bilmiyorum. Bu defa bir odada düzgün bir yataktaydım. Hep geceydi, hep ama, ışık varsa da bu lambanın ışığıydı; karaltılar, sesler; sonra yine karanlık.

Ama bir sabah –sabah gibiydi, ama kim bilir belki de gece yarısıydı, çünkü saatim durmuştu– yarı hemşire yarı hastabakıcı adam gelip beni uyandırdı, yatağın üstünde oturtup giydirdi ve odada bir aşağı bir yukarı, yirmi otuz tur attırdı. Kapının yanında daha önce hiç görmediğim başka bir adam daha duruyordu.

Kafamın bulanık olduğu sırada hayal sandığım şeyin gerçek olduğunu gördüm: yatağın karşısındaki kireç badanalı duvarı kaplayan duvar resminin yanı. Bir Buchenwald* dehşetiydi adeta, normal boyutlardan daha büyük, siyah renkli, kocaman bir şekil, bir tür canlı iskelet, çimen ya da alev gibi görünen bir şeyin üzerinde yan dönmüş yatıyordu. Sıska eli duvarda asılı olan küçük bir aynaya işaret ediyordu; dönüp kendime bir bakmam, ölmem gerektiğini düşünmem için bana uyarıda bulunuyordu sanırım. Kurukafanın, insanı rahatsız eden, hem korkmuş hem de korkunç hali vardı; dahası bunu benim için oraya koyan zihniyeti düşünmek de pek rahatlatıcı değildi. Yeni boyanmış olduğu belliydi.

Kapıya vuruldu. Üçüncü bir adam belirdi. Bir tepsi içinde bir cezve kahve getirmişti. Harika bir kokusu vardı; gerçek kahveydi, Blue Mountain'a benziyordu, Yunanistan'da kullandıkları türden yavan "Türk" tozu değildi. Bir de ufak ekmekler, tereyağ ve ayva marmeladı ile, bir tabak jambonlu yumurta vardı. Beni yalnız bıraktılar. İçinde bulunduğum o şartlara rağmen hayatım boyunca yediğim en güzel kahvaltılardan biriydi. Her lokmada Proustvari, meskalini andıran bir yoğunluk vardı. Kıtlıktan çıkmış gibiydim, tepsideki her şeyi silip süpürdüm, kahveyi son

* İkinci Dünya Savaşı'nın en büyük toplama kamplarından biri. (ç.n.)

damlasına kadar içtim ve olsa bir o kadar daha yiyip içebilirdim. Bir paket Amerikan sigarasıyla bir kutu kibrit bile vardı.

Üstüme başıma baktım. Üzerimde kıştan beri giymediğim kazaklarımdan biriyle kalın pantolonum vardı. Yüksek kemerli tavan bir evin altındaki sarnıca aitti; penceresiz duvarlar kuruydu, ama yerin altında oldukları belliydi. Lamba yanıyordu. Köşede ufak bir bavul, benim bavulum duruyordu. Yanında bir kancaya asılmış ceketim vardı.

Masanın dayalı olduğu duvar yeni örülmüştü. Ağır bir tahta kapısı vardı. Ama üzerinde ne kulpu, ne gözetleme deliği, ne anahtar deliği, hatta ne de menteşesi vardı. İttim, ama dışarıdan ya sürgüsü çekilmiş ya da mandallanmıştı. Köşede bir üçgen masa daha vardı – altında bir su dökme kovası olan eski usul bir su teknesi. Bavulun altını üstüne getirdim; temiz bir gömlek, yedek iç çamaşırları ve yazlık bir pantolon vardı. Tıraş bıçağını buldum, bu da bana çenemdeki kıllardan geçen zamanı anlayabileceğimi hatırlattı. Aynada bana bakanın en az iki günlük sakalı vardı. Yüzüme yabancılaşmıştım; berbat görünüyordu, yine de belirgin bir lakaytlık söz konusuydu. Başımı kaldırıp duvardaki ölüm figürüne baktım. Ölüm figürü, ölüm hücresi, geleneksel son kahvaltı: Yalancı bir infaz katlanmam gereken son hakaretti demek.

Hepsinin başında, Julie... Lily... ya da işte her kimse onun, yalnızca bana değil, bütün güzel içgüdülere attığı bu rezil, affedilmez, son kazığı geliyordu. Onu yeniden Lily olarak düşünmeye çalıştım, ilk maskesi şimdi diğerlerinden daha gerçek –daha gerçek çünkü bariz şekilde daha sahteydi bu– göründüğü için belki de. Gerçekte kim olduğunu anlamaya çalıştım – kesinlikle müthiş bir genç oyuncu ve de müthiş ahlâksız bir pazarlıkçı. Ancak bir fahişe onun gibi davranabilirdi, ikisi de fahişeydi, çünkü anladığım kadarıyla kardeşi June-Rose da bu iğrenç final sahnesini oynamaya hazırlıklıydı. Mümkün olsa beni çift taraflı aşağılayıp mutlu olacaklardı.

Söyledikleri her şey yalandı; ya da önüme atılmış bir yem. Mektupların da sahte olduğu açıktı – kim olduklarını öğrenmek bu kadar kolay olamazdı. Zihnimde çakan korkunç bir ışıkla anladım: Gönderdiğim ya da bana gelen mektupların hepsi okunuyordu. Buradan, baştan beri Alison'la ilgili gerçeği bildikleri sonucuna vardım. Conchis bana, geri dönüp onunla evlenmemi öğütlediği sırada öldüğünü biliyor olmalıydı; Lily de biliyor olmalıydı bunu. Allak bullak olmuştum, dünyanın kıyısında dolanıyordum sanki. Kızlarla ilgili sahte gazete kupürleri görmüştüm, dolayısıyla bu da sahte bir gazete kupürü olabilirdi pekâ-

lâ... Ceketimin yanına, Ann Taylor'un mektubunu "June"un, okulun dış kapısının önünde okumasının ardından kaldırdığım yere koştum hemen. Hâlâ orada duruyordu. Buna ve kupürlere bakıp, uydurma olduklarını gösterecek bir işaret aradım... ama boşuna. Odamda bırakıp, June'a göstermediğim diğer zarf geldi aklıma, Alison'ın kendi el yazısı ve o dokunaklı minik kuru çiçek demeti. Bunu yalnızca o vermiş olabilirdi onlara.

Alison.

Aynada kendimle göz göze geldim. Birden onun dürüstlüğü, doğruluğu –ölümünün gerçekliği– geriye kalan tek dayanağım olmuştu. Eğer o da, yani o da... İyice dağılmıştım. Hayat bütünüyle bir komploya dönüşmüştü. Ondan tam olarak emin olmak için; bütün o aşk-nefret dolu hallerinin ötesinde, onların soysuzluklarının ötesinde tüm varlığıyla onu kavramak için, geçmişe dönüp, Alison'ı tarttım kafamda. Bir an için dipsiz bir deliliğe gömüldü zihnim. Geçen sene başıma gelen *her* şeyin, Conchis'in hayat hakkında sık sık tekrarladığının –her zamanki gibi beni kandırmak için mi yoksa?– tam tersi olduğunu varsaydım. Yani şansın tam tersi. Rusell Meydanı'ndaki daire bile... Ama orayı tesadüfen *New Statesman*'daki bir ilana başvurarak bulmuştum. O ilk akşam Alison'la karşılaşmam... öte yandan o partiye gitmeyebilirdim pekâlâ ve girişte birkaç dakika oyalanmayabilirdim... ve Margaret, Ann Taylor, hepsi... hipotez fazla ağır geldi ve çöktü.

Kendime bakakaldım. Beni delirtmeye, hayret verici şekilde beynimi yıkamaya çalışıyorlardı. Ama ben gerçeğe sıkı sıkıya tutunmuştum. Tutunduğum bir diğer şey de doğruluğun ufacık bir şeffaf kristali gibi, en karanlık gecedeki bir ışık gibi, Alison'daki bir şeydi. Bir gözyaşı damlası gibi. O bu kadar zalim olmayı hayatta beceremezdi. Ve o anda gözlerimde biriken yaşlar, gerçekten öldüğünün acı bir garantisi gibiydi.

Bu yaşlar yalnız onun için değil, Conchis ve Lily'ye duyduğum öfkenin de etkisiyle akıyordu; bir de Alison'ın öldüğünü bile bile bu kuşkuyu, bir olasılık olamayacak bu azap verici olasılığı, bana eziyet etmek için kullandıklarından emin olmanın etkisiyle. Anlaşılmaz bir sebeple, zihnime kötü niyetli ve zalim bir operasyon uyguluyorlardı.

Sanki beni sadece cezalandırmak, cezalandırmak ve yine cezalandırmak istiyorlardı. Haksız ve sebepsiz yere.

Başımı ellerimin arasına alıp oturdum.

Söyledikleri bölük pörçük geliyordu aklıma, feci çift anlamlarla yüklü sözler; bitmek bilmeyen bir dramatik ironi. Conchis ve Lily'nin sarf

ettikleri hemen her söz ironikti, "June"la aramızda geçen o alenen çift anlamlı son diyaloğa kadar.

Boş geçen o hafta sonu: Bunu tabii ki, bana bankanın "referans mektubunu" almam için makul bir süre vermek adına iptal etmişlerdi; sırf daha sonra yokuş aşağı daha hızlı ineyim diye tutmuşlardı sanki beni.

Aklıma durmadan Lily'nin hayali, Julie safhasındaki Lily'nin hayali gelip duruyordu; tutkulu anlar, kendini o son bütünüyle teslim edişi – ve yumuşacık, içtenlik dolu diğer anlar, prova edilmesi mümkün olmayan, yalnızca oynadığı rolle derin bir özdeşleşmenin sonucunda ortaya çıkabilecek anlar. Daha önceki o teoriye, hipnoz altında rol yaptığı teorisine bile geri döndüm. Ama olacak şey değildi.

Bir Philip Morris daha yaktım. İçinde bulunduğum anı düşünmeye çalıştım. Ama her şey beni yeniden aynı öfkeye, aynı yoğun aşağılanmaya geri götürüyordu. Beni rahatlatacak tek bir şey olabilirdi. Bu da Lily'nin aynı şekilde aşağılanmasıydı. Ona önceden daha sert davranmadığım için sinir olmuştum. Aslında işin en onur kırıcı yanı da buydu: Var olan bir parça efendiliğim de bana karşı kullanılmıştı.

Dışarıdan sesler geliyordu ve kapı açıldı. Asker tıraşlı denizci içeri girdi; arkasında, üzerinde aynı siyah pantolon, siyah gömlek ve siyah spor ayakkabı olan, diğer adamlardan biri vardı. Onun arkasından da Anton geldi. Beyaz bir doktor önlüğü giymişti. Cebinde tükenmez kalemler vardı. Bariz bir Alman aksanıyla konuşuyordu; viziteye çıkmış gibiydi. Ve şimdi topallamıyordu.

"Kendinizi nasıl hissediyorsunuz?"

Dik dik baktım; sonra kendimi tuttum.

"Harika. Her anın keyfini çıkarmaya bakıyorum."

Kahvaltı tepsisine baktı. "Daha kahve ister misiniz?"

Başımla onayladım. İkinci adama işaret etti, o da tepsiyi aldı. Anton masanın yanındaki sandalyeye oturdu ve genç denizci de rahat bir tavırla kapıya yaslandı. İleride uzun bir koridor vardı ve bunun hemen sonunda, basamaklarla gün ışığına çıkılıyordu. Bir özel mülk için fazlasıyla geniş bir sarnıçtı. Anton beni izledi. Konuşmayı reddediyordum, bir süre sessiz sessiz oturduk öyle.

"Ben bir doktorum. Sizi muayene etmeye geldim," diyerek yokladı beni. "Kendinizi... fena hissetmiyorsunuz değil mi?"

Yeniden duvara yaslanıp gözlerimi üzerine diktim.

Paylar gibi parmağını salladı. "Cevap verin lütfen."

"Aşağılanmayı severim. Sevdiğim kızın insanlığa ait her türlü edep

kuralını ayaklar altına almasını severim. Şu salak ihtiyar herifin her yalan söyleyişinde zevkten dört köşe oluyorum." Ve bağırdım. "Hangi cehennemdeyim, söyleyin hemen."

Sözlerimin bir anlamı yokmuş gibi baktı; izlediği şey davranışlarımdı.

Yavaşça, "Güzel. Uyanmışsınız," dedi. Bacak bacak üstüne atarak ve hafifçe arkaya yaslanarak oturdu; muayenehanesinde oturan bir doktorun güzel bir taklidiydi.

"Şu kaltak nerede?" Anlamamış gibi yaptı. "Lily. Julie. Ya da her kimse."

Gülümsedi. "'Kaltak' kötü kadın mı demek?"

Gözlerimi yumdum. Başım ağrımaya başlamıştı. Sakin olmam gerekiyordu. Kapıdaki adam döndü; ikinci adam elinde tepsiyle ötedeki basamaklardan indi ve gelip masaya koydu bunu. Anton bana ve kendisine birer fincan kahve koydu. Denizci benimkini uzattı. Anton kendisininkinden hemen bir yudum aldı.

"Yanılıyorsun arkadaşım. O iyi bir kızdır. Çok akıllıdır. Çok cesurdur. Yaa, evet." Dudak bükmeme karşılık, "Çok cesurdur," diye yineledi.

"Şu kadarını söyleyeyim, buradan bir çıkayım hepinizin başına öyle boktan işler açacağım ki, Tanrım diyeceksiniz, bizi-"

Yatıştırıcı, affedici bir tavırla elini kaldırdı. "Kafanız pek yerinde değil. Şu son günlerde çok fazla ilaç verdik size."

Bir iç çektim.

"Kaç gündür?"

"Bugün pazar."

Bütünüyle kayıp üç gün: Aklıma lanet olası sınav kâğıtları geldi. Oğlanlar, diğer hocalar... okulun tamamı Conchis'le işbirliği yapmış değildi ya. Beni çileden çıkaran, hapların etkisinden çok, suiistimalin boyutlarıydı; yasaları, işimi, ölülere saygıyı, dünyayı alışılmış, yaşanılır ve sağlam kılan her şeyi hiçe saymalarıydı. Ve bu yalnızca benim dünyamın reddi değildi; bu anladığım kadarıyla Conchis'in dünyasının da reddiydi.

Gözlerimi Anton'un üzerine diktim.

"Bu eğlence siz Almanlar için çok sıradan kalıyordur herhalde."

"Ben İsviçreliyim. Bu arada, annem de Yahudidir."

Kaşları çok kalındı, kömürden püsküller, gözleriyse neşeli. Kahveden arta kalanı fincanımda döndürüp suratına fırlattım. Beyaz önlüğüne geldi. Bir mendil çıkarıp yüzünü sildi ve yanındaki adama bir şey söyledi. Kızgın görünmüyordu; sadece bir omuz silkip, saatine baktı.

"Saat on otuz... sekiz. Bugün mahkememiz var ve sizin de uyanık olmanız lazım. Gayet iyi yani." Önlüğüne dokundu. "Bence gayet uyanıksınız."

Ayağa kalktı.

"Mahkeme mi?"

"Az sonra gideceğiz ve siz bizi yargılayacaksınız."

"Sizi yargılamak mı!"

"Evet. Burayı bir hapishaneye benzetiyorsunuz. Değil aslında. Burası daha çok... hâkimin durduğu yere ne diyorsunuz?"

"Hâkim odası."

"Hah evet. Hâkim odası. Öyleyse belki şimdi..." Çenesini sıvazladı. "Hey Allahım!"

"Birçok kişi olacak orada." Kuşkulu gözlerle ona baktım. "Böylesi daha iyi olur." Konuyu kapattı. "Güzel. Adam," –adının ikinci hecesini vurgulayarak sarı kafaya işaret etti– "yirmi dakika sonra sizi hazırlamak için geri gelecek."

"Beni hazırlamak için mi?"

"Bir şey değil. Ufak bir ayinimiz var. Sizinle bir ilgisi yok. Bizim için."

"'Biz' kim?"

"Çok yakında – her şeyi anlayacaksınız."

İçimden keşke kahveyi saklayıp şimdi yüzüne fırlatsaydım diye geçirdim.

Gülümsedi, selam verip çıktı. Diğer ikisi kapıyı kapadılar ve bir sürgü sesi geldi. Duvardaki iskelete baktım. Ve o büyücülere has haliyle aynı şeyi söylüyordu sanki: Çok yakında, anlayacaksın. Her şeyi.

61

Saatimi kurdum; ve tam yirmi dakika sonra daha önceki aynı iki adam yeniden hücreme geldi. Üstlerindeki siyah kıyafetler onları olduklarından daha agresif, daha faşist gösteriyordu; yüzlerinde ise özellikle bir zalimlik yoktu. Sarışın Adam önümde duruyordu; elinde kendine hiç de uygun olmayan küçük bir bavul vardı.

"Lütfen... direnmeyin."

Bavulu masaya koyup elini içine daldırdı ve iki kelepçe çıkardı. Küçümser bir tarzda bileklerimi uzatıp yanımda duran iki tanesine kelepçe-

lenmeye razı oldum. Adam şimdi de siyah renkli tuhaf bir kauçuk ağızlık çıkarmıştı; ısırılmak için kalın bir çıkıntısı olan içbükey bir şeydi.

"Lütfen... Bunu takacağım. Acıtmayacak."

Ikimiz de bir an durduk. Direnmeme kararı almıştım, soğukkanlılığımı koruyup, gerçekten incitmek istediğim kişiyi incitebileceğim an gelene dek beklemenin daha iyi olacağını düşünüyordum. Kauçuk ağızlığı ihtiyatla uzattı ve ben de omuz silktim. Siyah dili dişlerimin arasına aldım, dezenfektan tadındaydı. Adam arkadaki kayışları ustalıkla bağladı. Sonra da geniş siyah bir bant almak için bavulun yanına döndü ve ağızlığın kenarlarını derime yapıştırdı. Keşke tıraş olsaymışım diye geçirdim içimden.

Sonraki hareketiyle iyice şaşkına döndüm. Adam diz çöküp, sağ pantolonumun paçasını dizimin üstüne kadar sıyırdı ve bunu lastikli bir çorap bağıyla bağladı. Sonra beni yeniden ayağa kaldırdı. Endişe edilecek bir şey olmadığını işaret ederek kazağımı kafamdan çıkarıp, arkada bileklerimden sarkıncaya dek aşağı çekti. Derken en alta kadar gömleğimin düğmelerini çözüp, omzum açıkta kalıncaya dek sol tarafı çekti. Sonra da bavuldan, üzerlerine birer kan kırmızısı gül iliştirilmiş, iki üç santim eninde iki beyaz kurdele çıkardı. Birini sağ baldırımın üst tarafına, diğerini de kolumun altından geçirerek çıplak omzumun üzerine bağladı. Sonra da alnımın ortasına koca bir leke gibi, yapıştırıcı banttan kesilmiş ve çapı dört beş santim olan siyah bir daire yapıştırdı. Nihayet son bir yatıştırıcı tavır eşliğinde kafama bol bir siyah torba geçirdi. Gitgide daha çok direnmek geçiyordu içimden; ama şansımı yitirmiştim. Yürümeye başladık. İki kolum da tutulmuştu.

Koridorun sonuna gelince beni durdurdular ve Adam, "Yavaş, yukarıya çıkıyoruz," dedi. "Yukarısı" dediği evin içi miydi, yoksa yalnızca bozuk bir İngilizce mi anlayamadım.

Ayak ucumla yoklayarak ilerledim ve gün ışığına doğru tırmanmaya başladık. Gerçi torba cılız bir ışık haricinde hiç ışık geçirmiyordu, ama ben yine de çıplak tenimde hissedebiliyordum güneşi. İki üç yüz metre yürümüştük herhalde. Deniz kokusunu alabileceğimi düşünüyordum, ama emin değildim. Kendimi neredeyse, sırtım bir duvara yaslı, bir idam mangası önünde bulmayı bekliyordum. Ama sonra bir kez daha durdurdular beni ve biri, "Şimdi aşağıya," dedi. Adımlarımı ayarlamam için bolca vakit verdiler bana; hücreye inen merdivende olduğundan daha çok basamak vardı burada, ve hava serinlemeye başlamıştı. Bir köşeyi dönüp birkaç basamak daha indikten sonra, ayak seslerimizin yankısından ge-

niş bir odaya vardığımızı anladım. Dahası etrafa pek hayra âlâmet olmayan, gizemli bir yanmış odun ve keskin katran kokusu yayılmıştı. Biri beni durdurup, kafamdaki torbayı çıkardı.

Karşımda bir dolu insan bulacağımı sanmıştım. Ama benimle iki muhafızım dışında kimse yoktu. Yerin altında koca bir odanın dibindeydik, More yarımadasında sıkça rastlanan bazı eski Venedik-Türk kalelerinin altında yer alan, küçük bir kilise büyüklüğünde, bir nevi devasa sarnıç. O kış Pylos'da buna çok benzer bir tane gördüğümü hatırladım. Başımı kaldırınca bacaya benzer iki tane açıklık gördüm; ağzı yer hizasında tıkanmış olmalıydı.

Bir uçta ufak bir kürsü, üzerinde de bir taht vardı. Tahtın karşısında bir masa, daha doğrusu yarım daire oluşturacak şekilde uç uca eklenmiş ve üzerine siyah bir örtü serilmiş üç uzun masa duruyordu. Masanın arkasında on iki tane siyah sandalye vardı ve ortadaki on üçüncü yer boştu.

Duvarlar dört beş metre boyunca beyaza boyanmıştı ve tahtın üzerine de on iki parmaklı bir tekerlek çizilmişti. Masayla taht arasında, sağ duvarın dibinde, jüri kürsüsünü andıran kademeli ufak bir sıra vardı.

Bu tuhaf mahkeme salonuna hiç uygun düşmeyen bir şey vardı. Işık, yan duvarlar boyunca yanan bir dizi meşaleden geliyordu, ama tahtın arkasındaki her köşede, yarım ay şeklindeki masaya yönelik bir projektör bataryası vardı. Yanmıyorlardı gerçi; ama kabloları ve sıra sıra mercekleri, zaten endişe yaratan bu Ku Klux Klan ortamına, sorgu odalarının o tekinsiz havasını veriyordu. Bir adalet divanından çok, adaletsizlik divanını andırıyordu; bir Star Chamber,* bir engizisyon mahkemesi.

İlerlemem istendi. Odanın bir tarafına doğru yürüdük, yarım ay şeklindeki masayı geçip, tahta çıktık. Birden oraya oturacak kişinin ben olduğunu idrak ettim. Kürsüye adım atmam için durdular. Üzerinde tahtın durduğu, dört beş basamakla çıkılan ufak bir platform vardı. Tıpkı o kaba doğramalı kürsü gibi gerçek bir taht değildi bu, siyah renkli, kolçakları, sivri gelen bir sırtı ve her iki yanında sütunları olan bir sahne aksesuarıydı yalnızca. Sert siyah panelin ortasında, tıpkı Akdenizli balıkçıların kötülükten korusun diye teknelerinin burunlarına çizdikleri türden beyaz bir göz vardı. Koyu kırmızı yassı bir minder; oturmam istendi.

Oturur oturmaz muhafızlarım kelepçelerin kendilerine bağlı kısımlarını açıp, koltuğun kollarına taktılar. Yere baktım. Taht kürsüye sağlam desteklerle tutturulmuştu. Ağızlık elverdiğince bir şeyler geveledim, ama Adam başını iki yana sallamakla yetindi. Yalnızca izlemeli,

* İngiltere'de 1641'de lağvedilen, yetkisi sınırsız engizisyon mahkemesi. (y.h.n.)

konuşmamalıydım. İki muhafız tahtın arkasına geçip, kürsünün en alt basamağında, duvarın dibinde durdular. Adam, çılgın bir uşak gibi kelepçeleri kontrol etti, sol omzuma kaldırmaya çalıştığım gömleği yeniden aşağı çekti, sonra da basamakları indi. Orada dönüp, sanki bir kilisede sunağın önündeymiş gibi hafifçe başını eğdi; sonra da masanın etrafından dolanıp, uçtaki kapıdan çıktı. Arkamda duran sessiz çift ve yanan meşalelerin belli belirsiz çıtırtısıyla baş başa kalmıştım.

Etrafa bakındım; bu gözlemi sakin bir şekilde yapmak için kendimi zorluyordum. Başka kabalistik semboller daha vardı. Sağ tarafımdaki duvarda siyah bir haç –Hıristiyan haçı değildi ama, çünkü dikey kısmın tepesi, ters duran bir armut şeklinde şişkin duruyordu– solda, haçın karşısında, koyu kırmızı bir gül vardı, ki bu da o siyah-beyaz odada bulunan tek renkli şeydi. En uçta, geniş kapının tepesinde, işaretparmağıyla serçeparmağı yukarı işaret eden ve ortadaki iki parmağın aşağıda başparmağı tuttuğu, bilekten kesik, siyaha boyalı kocaman bir el vardı. Oda buram buram ritüel kokuyordu; ve ben de oldum olası bu tür ritüellerden nefret etmişimdir. Durmadan kendime aynı şeyi söyleyip duruyordum: Onurunu koru, onurunu koru, onurunu koru. Alnımdaki o siyah kiklop gözü ile beyaz kurdeleler ve güllerle komik *gözüktügümü* biliyordum. Yine de bir yolunu bulup, komik değilmişim gibi yapmalıydım.

Derken yüreğim yerinden hopladı.

Korkunç bir figür.

Birden sessiz sedasız, en uçta, kapının eşiğinde Avcı Herne belirdi. Neolitik dönem tanrısı; karanlıkların ruhu, kuzey ormanlarından, krallıklardan önceki zamanlardan, demirin dokunuşu gibi kara ve ürpertici.

Geyik kafası kemerli kapıyı kaplayan bir adamdı; arkadaki belli belirsiz aydınlatılmış koridorun beyaz boyalı duvarının önünde, dev gibi, unutulmaz bir imge halinde, bir silüet olarak duruyordu. Koca boynuzları, badem dalları gibi kara ve çatal çataldı. Ve adam, beyaz çevrili gözleri ve burun kenarları haricinde, tepeden tırnağa siyahlar içindeydi. Varlığını iyice gözüme soktuktan sonra usulca masaya yanaştı; uzunca bir süre bir kral edasıyla masanın arkasında, ortada durduktan sonra en sol uca ilerledi. Bu arada siyah eldivenlerini ve papaz cübbesine benzer dar önlüğünün altından görünen siyah pabuçlarını fark etmiştim; çok yavaş hareket etmesi gerekiyordu çünkü koca maskesi hafiften düşme tehlikesi içindeydi.

Hissettiğim hep aynı korkuydu; görünüş değil de, bu görünüşün altında yatan nedenin korkusu. Korktuğum maske değildi, çünkü asrımız-

da bilim kurguyu fazlasıyla kanıksamış ve bir daha doğaüstünden ürkmeyecek kadar bilimsel gerçekliğe güvenmiştik; gelgelelim maskenin altında yatan korkunçtu. Tüm korkuların, tüm dehşetin, asıl kötülüğün sonsuz kaynağı, insanın bizzat kendisi.

Bir figür daha belirdi ve hepsinin yapacağı üzere, kemerli kapıda durdu.

Bu seferki bir kadındı. Geleneksel İngiliz cadı kostümü giymişti; geniş kenarlı, sivri tepeli siyah bir şapka, uzun beyaz saçlar, kırmızı bir önlük, siyah bir pelerin ve hain ifadeli bir maske; bir gaga burun. Kambur sırtıyla masanın sol ucuna doğru aksayarak ilerledi ve elindeki kediyi buraya bıraktı. Oturur pozisyonda, içi doldurulmuş ölü bir kediydi bu. Kedinin cam gözleri üzerime dikildi. Cadının siyah-beyaz gözleriyle boynuzlu adamınkiler de.

Başka bir şaşırtıcı figür daha: timsah kafalı bir adam – öne doğru uzanan tuhaf yeleli bir maske, beyaz dişleri ve pörtlek gözleriyle her şeyden daha zenci. Kısa bir an durdu, ama sonra hızla geyik kafalı adamın yanındaki yere geçti, sanki bu kostümle rahat değilmiş, bu tür sahnelere alışık değilmiş gibi bir hali vardı.

Sonra daha kısa boylu bir erkek figür geldi: Kulaklara kadar yayılan vahşi bir sırıtışla küp şeklinde dişlerin sergilendiği anormal büyük bir kafası vardı. Gözleri derin kara oyuklara gömülmüş gibiydi. Başının tepesi kocaman bir iguananınki gibi tırtıllıydı. Bu adamın da üzerinde siyah bir panço vardı ve Meksikalıyı andırıyordu; ya da Aztek. Cadının yanındaki yerine geçti.

Bir başka kadın figür belirdi. Bunun Lily olduğuna emindim. Siyah tüylü kulaklı yarasa başı, iki uzun beyaz azıdişi ile kanatlı yarasa kılığındaydı; altında siyah bir etek, siyah çoraplar ve siyah ayakkabılar vardı. İncecik bacaklar. Çabucak timsahın yanındaki yerine geçti, pençe şeklindeki kanatları meşalenin aydınlığında belli belirsiz sertçe havaya kalkıp, hafifçe dalgalandı, haçı ve gülü karartan büyükçe titrek bir gölge yaydı.

Sonraki figür Afrikalıydı, yerel bir korkuluk, mısır püskülü yığınından, oynak etekleriyle yere kadar uzanan siyah renkli bez şeritler. Başındaki maske bile bu bez parçalarından yapılmıştı; tepesine iliştirilmiş üç beyaz tüy ve iki koca fincan tabağını andıran göz. Kolları, bacakları, hatta cinsiyeti olmayan, tam manasıyla çocukça bir kâbus. Ayaklarını sürüyerek vampirin yanındaki yerine gitti; gaddar bakışlılar topluluğuna katıldı.

Derken Bosch'un tablolarındakine benzer bir burnu olan bastıbacak bir dişi şeytan geldi.

Ardından gelen adam diğerlerinden farklı olarak beyazlar içindeydi, ürkünç bir soytarı-iskelet; kaldığım hücrenin duvarındaki şeklin bir yankısı. Maskesi kafatası şeklindeydi. Leğen kemikleri zekice öne çıkartılmıştı; ve bunu taşıyanın kaskatı, baston yutmuş gibi bir yürüyüşü vardı.

Sonra daha da tuhaf biri. Bir kadındı ve tüm bunlardan sonra, Lily bu mu yoksa vampir mi diye şüphe etmeye başladım. Sertleştirilmiş eteğinin önü balık kuyruğu şeklindeydi, yukarı doğru kocaman bir hamile karnı gibi şişiyor; sonra da göğüslerin yukarısında, sivri tepeli bir kuş kafasına dönüşüyordu. Ağır ağır ilerledi bu figür de, sol eli şişmiş sekiz aylık karnında, sağ eliyse göğüslerinin arasındaydı. Gagalı beyaz kafasındaki badem gözler tavana yönelmiş gibiydi. Bu balık-kadın-kuş güzeldi, diğerlerinin verdiği bütün o kasvet ve gözdağından sonra tuhaf derecede şefkatli kalıyordu. Yukarı kalkık boynunda, alttaki asıl kişinin görebilmesi için açılmış iki küçük deliği görebiliyordum.

Geriye dört yer kalmıştı.

Sonraki figüre eski bir arkadaş da denebilirdi. Çakal kafalı Anubis, çevik ve kötü niyetli. Kıvrak adımlarla yerine ilerledi, bir zenci yürüyüşüydü.

Üzerinde beyaz renkte çeşitli asrolojik ve simya sembolleri olan siyah pelerinli bir adam. Başında, tepesi bir metre kadar sivri, iğrenç ve geniş kenarlı bir şapka vardı; arkasından enseyi örten bir tür siyah kumaş sarkıyordu. Siyah eldivenler ve tepesinde bir daire olan uzun beyaz bir değnek, kuyruğunu ağzına almış bir yılan. Yüzünde kapkara bir maske dışında bir şey yoktu. Kim olduğunu biliyordum. Işıldayan gözleri ve amansız ağzından belliydi.

Ortada iki yer daha boştu. Bir duraklama oldu. Sıra sıra dizili figürler masanın arkasından, kıpırtısız, tam bir sessizlik içinde gözlerini üzerime diktiler. Muhafızlarıma göz attım, asker gibi gözlerini ilerilere dikmişlerdi; omuz silktim. Ne haliniz varsa görün diyebilmek ve kendi halime bakabilmek için keşke esneyebilseydim o anda.

Beyaz koridorda dört adam belirdi. Siyah bir tahtırevan taşıyorlardı, öyle dardı ki neredeyse dik duran bir tabut gibiydi. Yanlarındaki ve ön tarafındaki perdelerin kapalı olduğunu gördüm. Ön panele beyaz renkte, benim tahtımın tepesinde bulunan sembolün aynısı çizilmişti – sekiz parmaklı bir tekerlek. Tepesinde ise, her bir çıkıntısının ucunda beyaz bir ayça mercek olan bir tür siyah taç vardı, yeniaylardan oluşan bir halka.

Tahtırevanı taşıyan dört kişi de siyah önlüklüydü. Başlarında tuhaf maskeler vardı –siyah beyaz büyücü-doktor suratları ve her birinin tacından yükselen bir metre uzunluğunda kocaman dikey haçlar. Uç kısımları net bir şekilde sona ereceğine, haçların kollarının uçları ve dik kısımları paçavradan ya da rafyadan siyah püsküller halindeydi, öyle ki kara alevler saçarak yanıyorlardı sanki.

Doğrudan masanın önüne gelmediler de, sanki bir ekmek ve şarap ayinindeki ekmek ya da arındırıcı kutsal bir emanetmiş gibi, tabut-tahtırevanı odanın içinde dolaştırdılar, sol tarafta, tahtımın etrafında ve beyaz hilallerle Artemis-Diana sembollerini görebileyim diye benimle masanın arasında, yan panelde, sonra yeniden kapının sağ tarafında gezdirip, en son yine masanın yanına getirdiler. Tahtırevanın gövdesini dirseklerinden kaydırıp, kutuyu ortadaki boş alana koydular. Bu arada, diğer şekiller gözlerini ayırmaksızın beni izlemeyi sürdürüyordu. Siyah giyimli taşıyıcılar gidip meşalelerin yanında durdular, üç tanesi söndü sönecekti. Işık azalıyordu.

Derken on üçüncü figür belirdi.

Diğerlerinin aksine üzerinde, yere kadar uzanan ve tek süsü gevşek kollarının ucunu çevreleyen iki siyah bant olan bir önlük, daha doğrusu cüppe vardı. Kırmızı eldivenli ellerinde siyah bir asa taşıyordu. Başı simsiyah bir keçi başıydı; gerçek bir keçi başı, bir tür kep gibi giyilmişti, böylelikle gerçek yüzü sert kıllı siyah sakalların altında kalan insanın omuzlarının bir parça üzerinde kalıyordu. Arkaya kıvrık kocaman boynuzlar doğal rengini kaybetmişti; kehribar rengi cam gözler; tek süsü, boynuzların arasına yerleştirilip yakılmış, kan kırmızısı iri bir mumdu. Konuşabilmeyi isterdim, çünkü içimden feci halde her şeyi yüzlerine vuran bir şeyler haykırmak geliyordu, çocukça, sağlıklı ve İngiliz bir şeyler; bir "Doktor Crowley, kanımca." Gelgelelim tek yapabildiğim bacak bacak üstüne atıp, öyle olmasa da, etkilenmemiş gibi görünmek oldu.

Keçi figürü, iblis efendi, tüm şeytanca asaletiyle öne doğru ilerledi ve ben de kendimi bundan sonra olacaklara hazırladım: Kara bir ayin olacağa benziyordu. Belki de masa sunak olacaktı. İsa figürünü hicvettiğini fark ettim; asa çoban değneği, siyah sakal İsa'nın kumral sakalı, kan kırmızısı mum da başındaki halenin kâfirane bir parodisiydi. Yerine geçti, sıra sıra dizili siyah karnaval kuklaları bulundukları yerden beni süzüyorlardı. Ben de onları süzdüm: Geyik-şeytan, timsah-şeytan, vampir, dişi şeytan, kuş-kadın, büyücü, tabut-tahtırevan, keçi-şeytan, çakal-

şeytan, soytarı-iskelet, mısır püskülü-bebek, Aztek ve cadı. Yutkunup, ne oldukları belli olmayan muhafızlarıma baktım tekrar. Ağızlık canımı acıtmaya başlamıştı. Sonunda kürsünün ayaklarına bakmayı daha rahatlatıcı buldum.

Belki bir dakika böyle geçti. Bir meşale daha söndü. Keçi figürü asasını kaldırıp, bir süre öyle tuttuktan sonra önündeki masaya koydu; ama asa bir şeye takılmış olmalıydı ki, sahne akışında rahatlatıcı ufak bir aksama oldu. Halleder halletmez iki elini de bir papaz edasıyla havaya kaldırdı, ama sonra parmakları şeytan boynuzu gibi kıvrılıp, arkamdaki köşelere işaret etti. İki muhafızım projektörlerin yanına gittiler. Birden oda ışığa ve bir dakikalık mutlak bir sessizliğin ardından da harekete boğuldu.

Tıpkı sahnesi biten oyuncular gibi, önümde dizili figürler maskelerini ve pelerinlerini çıkarmaya koyuldular. Yanan odunların yanındaki haç kafalı adamlar dönüp meşaleleri aldılar ve kapıya yöneldiler. Ama orada beklemeleri gerekiyordu, çünkü yirmi kişi kadar bir grup genç ortaya çıkmıştı. Sıradan kıyafetlerle, belli bir sırayı takip etmeksizin, gelişigüzel içeri girdiler. Bazısının elinde dosyalar ve kitaplar vardı. Sessiz sedasız gelip, sağımdaki kademeli sırada yerlerini aldılar. Meşaleli adamlar ortadan kaybolmuştu. Yeni gelenlere baktım – Alman, İskandinav, zeki yüzler, öğrenci yüzleri, aralarında bir iki tane daha yaşlı tip ve üç kız vardı, ama yaş ortalaması yirmiyi geçmiyordu. Adamların ikisini bayırdaki olaydan hatırlıyordum.

Bu arada masanın arkasına dizili figürler soyunmayla meşguldü. Adam ile iki muhafızım onlara yardıma gitti. Adam herkesin önüne üzerinde etiket olan karton dosyalar koydu. Doldurulmuş kedi kaldırıldı, asalar ve diğer her şey de. Hepsi, önceden iyice prova edilmiş gibi, çok hızlı oluyordu. İnsanlar birbiri ardına ortaya çıktıkça, gözüm bir ona bir ona kayıyordu.

Son gelen, keçi kafalı, kısa ak sakallı, koyu gri-mavi gözlü yaşlı bir adamdı; Smuts'a benziyordu. Tıpkı diğerleri gibi bana bakmaktan özellikle kaçınıyordu, ama Conchis'e, yanındaki astrolog-büyücüye gülümsediği gözümden kaçmadı. Conchis'in yanında, kuş kafalı hamile kadının altından, ince yapılı orta yaşlı bir kadın çıktı. Koyu gri bir takım giymişti; bir müdire ya da iş kadını gibi. Çakal kafa, Joe'nun üzerinde ise lacivert bir takım vardı. Hayrettir, soytarı-iskeletin altından Anton çıktı. Bosch'un dişi şeytanı, yumuşak yüzlü ve kelebek gözlüklü yaşlıca olan bir diğer adamdı. Mısır püskülü bebek Maria'ydı. Aztek kafa Alman

albay, bayır hadisesinin sahte Wimmel'iydi. Vampir Lily değil, kardeşiydi; yarasız bilek. Beyaz bir bluz ve siyah etek. Timsah, yirmilerinin sonlarında bir adamdı. Cılız, artistik görünüşlü bir sakalı vardı; Yunanlı ya da İtalyandı. O da takım elbise giymişti. Tanımadığım bir diğer adam geyik-kafaydı; kırk yaşlarında, hayli bronz tenli ve saçları hafiften dökülmüş olan epey uzun boylu, Yahudi görünüşlü bir entelektüel.

Geriye masanın en sağındaki cadı kalıyordu. O Lily'ydi, üzerinde uzun kollu, dik yakalı beyaz bir yün elbise vardı. Sıkı bir topuz yaptığı saçlarını düzeltişini, sonra da gözlük takışını izledim. Yanındaki "albay"ın kulağına fısıldadığı şeyi duymak için eğildi. Başıyla onayladıktan sonra önündeki dosyayı açtı.

Sadece bir kişinin kim olduğu belli değildi: Tabut-tahtırevanın içindeki.

Karşımda gayet normal görünüşlü insanların bulunduğu uzun bir masa vardı, hepsi de oturmuş, dosyalarını inceleyip beni izlemekle meşgullerdi. Yüzleri ilgili, ancak anlayıştan uzaktı. Gözlerimi June-Rose'a diktim, ama o, sanki ben balmumundan bir heykelmişim gibi, ifadesiz bir bakışla karşılık verdi. Hiç değilse Lily bakar diye bekliyordum, ama o da bunu yaptığında gözleri boştu. Ekibin, seçilmişler kurulunun önemsiz bir üyesiymiş gibi davranıyordu, ki masanın en ucundaki yeri de bunu doğruluyordu.

Nihayet kısa ak sakallı yaşlı adamın ayağa kalkmasıyla, seyircilerin arasına yayılan belli belirsiz uğultu da kesildi. "Kurul"un diğer üyeleri ona baktılar. Çok fazla olmasa da, bazı "öğrencilerin" not defterlerinin yazmaya hazır, açık şekilde dizlerinin üzerinde durduğunu gördüm. Ak sakallı yaşlı adam, altın çerçeveli gözlüklerinin ardından gözünü kırpmadan bana bakıp gülümsedi ve hafifçe başını eğdi.

"Bay Urfe, herhalde epeydir, delilerin eline düştüğünüz sonucuna varmışsınızdır. Daha da kötüsü, sadist delilerin. Sanırım bana düşen ilk görev de size bu sadist delileri tanıtmak olacak." Bazıları hafifçe gülümsedi. İngilizcesi mükemmeldi, ama Alman aksanından izler taşıyordu. "Ama öncelikle, kendimize yaptığımız gibi, sizi de normale döndürmemiz icap ediyor." Yanıma dönen iki muhafızıma sessizce işaret etti. Güllü beyaz kurdeleleri ustalıkla çözdüler, giysilerimi çekerek normal haline soktular, alnımdaki siyah lekeyi çıkardılar, kazağımı giydirdiler, hatta saçlarımı bile taradılar; ama ağızlığı çıkarmadılar.

"Güzel. Şimdi... izin verirseniz ilk önce kendimi tanıtayım size. Ben Doktor Friedrich Kretschmer, eskiden Stuttgart'daydım, şimdiyse Ame-

rika, Idaho Üniversitesi'nde Deneysel Psikoloji Enstitüsü'nde direktörlük yapıyorum. Sağımda, bildiğiniz gibi, Sorbonne'dan Doktor Maurice Conchis var." Conchis ayağa kalkıp, kısa bir selam verdi. Ters ters baktım. "Onun sağında, Doktor Mary Marcus, şu an Edinburgh Üniversitesi'nde, önceden New York William Alanson White Vakfı'nda çalışırdı." Profesyonel görünümlü kadın başını eğdi. "Onun da sağında Milano'dan Profesör Mario Ciardi var." Yumuşak yüzlü, ufacık, kurbağa gibi bir adam kalkıp selam verdi. "Daha ötedeyse tatlı ve yetenekli genç kostüm tasarımcımız, Bayan Margaret Maxwell var." "Rose" buruk bir gülüş yöneltti. "Bayan Maxwell'in sağında Bay Yanni Kottopoulos'u görüyorsunuz. O da sahne amirimizdi." Sakallı adam başıyla selamladı; ve uzun boylu Yahudi ayağa kalktı. "Ve şu anda sizi selamlayan da Stockholm, Queen's Tiyatrosu'ndan Arne Halberstedt, sahneye koyan ve yönetmenimiz, ve bu yeni tiyatronun amatörleri olan bizler ee... girişimimizin başarılı sonucu ve estetik güzelliğinden dolayı kendilerine, ki Bayan Maxwell ve Bay Kottopoulos da dahil buna, çok şey borçluyuz." İlk önce Conchis, sonra "kurul"un diğer üyeleri, sonra öğrenciler alkışlamaya başladılar. Arkamdaki muhafızlar bile katıldılar buna.

Yaşlı adam döndü. "Şimdi solumda boş bir sandık görüyorsunuz. Ama biz onun içinde bir tanrıça olduğunu düşünmek istiyoruz. Hiçbirimizin görmediği ve asla görmeyeceği bakire bir tanrıça. Biz ona Görülmez Ashtaroth diyoruz. Eminim aldığınız edebiyat eğitiminin bunun anlamını tahmin etmenize faydası olur. Ve onun vasıtasıyla da bizlerin, biz mütevazı bilim adamlarının anlamını çözmeye." Boğazını temizledi. "Sandığın ilerisinde, Idaho'da benim bölümümden Doktor Joseph Harrison var, kendisinin karakteristik şehirli zenci nevrozları üzerine yaptığı harika çalışmayı, *Siyah ve Beyaz Zihinler*'i duymuşsunuzdur." Joe kalkıp, rahat bir edayla elini kaldırdı. Sonraki kişi "Anton"du. "Yanında, şu an Viyana'da çalışmakta olan Doktor Heinrich Mayer var. Onun da yanında pek çoğumuzun, savaşta mülteci çocukların yaşadığı travmaların başarılı araştırmacısı olarak tanıdığı, Madam Maurice Conchis. Söz ettiğim kişi, tabii ki, Chicago Enstitüsü'nden Doktor Annette Kazanian." Şaşırmayı reddettim, ama mırıltılar eşliğinde "Maria"ya bakmak için eğilen "seyirciler" şaşkınlıklarını gizlemeye hiç gerek duymadılar. Madam Conchis'in de yanında Aalborg Üniversitesi'nden Privatdozent Thorvald Jorgensen var." "Albay" çevik bir hareketle kalkıp selam verdi. "Onun yanında ise Doktor Vanessa Maxwell var." Lily kısa bir bakış attı bana, gözlüklerinin ardından, tamamen ifadesizce. Gözlerimi yeniden yaşlı

adama çevirdim, o da meslektaşlarına baktı. "Bu yazki girişimimizin klinik yanının başarısının büyük bir kısmının Doktor Maxwell'e ait olduğu konusunda hepimiz hemfikiriz sanırım. Dr Marcus, en yetenekli öğrencisi yanımıza Idaho'ya geldiğinde, ondan neler bekleyebileceğimizi zaten söylemişti bize. Yine de şimdiye kadar beklentilerimin hiç bu kadar bütünüyle yerine getirildiği olmamıştı diyebilirim. Bazen bizim meslekte, kadınlara fazla önem vermekle suçlarlar beni. Dr. Maxwell'in, bu gencecik tatlı meslektaşım Vanessa'nın her zaman inandığım bir şeyi kanıtladığını söylemeden geçemeyeceğim: Bir gün, pratik anlamda –teorilerle uğraşanların aksine– işini yapan en büyük psikiyatristler Hava'nın cinsinden olacak. Bir alkış koptu. Lily gözlerini önündeki masaya dikti, sonra, alkışlar bitmeye yüz tuttuğunda yaşlı adama göz atıp, "Teşekkür ederim," diye mırıldandı. Adam yeniden bana döndü.

"Gördüğünüz öğrenciler Doktor Mayer'in okulundan ve Aalborg'dan gelen Avusturyalı ve Danimarkalı araştırma öğrencileri. Hepimiz İngilizce biliyoruz değil mi?" Bazıları evet dedi. Hoş bir şekilde gülümsedi onlara ve bir yudum su içti.

"Eh Bay Urfe, artık sırrımızı anlamış bulunuyorsunuz. Bizler uluslararası bir psikoloji topluluğuyuz ve bunun başında olma şerefi de, yalnızca yaşımdan dolayı" –iki üç tanesi başını sallayarak itiraz etti– "bendenize ait. Hepimizin özel bir ilgi duyduğu bu araştırma, çeşitli sebeplerden ötürü, gönüllü olmayan, hatta bir deneyin parçası olduğundan bile haberi olmayan denekler gerektiriyor. Hiçbirimiz belli bir davranış kuramında hemfikir değiliz ve farklı ekollerden geliyoruz, ama deneyin doğasını bozmama adına bir konuda hemfikiriz ki bu da deneğin, olan bitenlerin amacı hakkında, en sonunda dahi, bilgilendirilmemesi gerektiği. Eminim oturup sakin kafayla düşündüğünüzde, elde ettiğimiz sonuçlardan, sebeplerimizin hiç değilse bir kısmını çıkarabildiğinizi göreceksiniz." Gülüşmeler oldu. "Şimdi. Size şu son üç gün boyunca oldukça ağır dozda narkoz verdik ve sizden elde ettiğimiz malzeme hakikaten çok hem de pek çok değerli, bu yüzden öncelikle sizi, soktuğumuz tüm bu tuhaf labirentlerde göstermiş olduğunuz normallikten dolayı, ne kadar takdir ettiğimizi söylemeden edemeyeceğim."

Hep birden ayağa kalkıp beni alkışlamaya başladılar. Kendimi daha fazla tutamadım. Lily'nin, Conchis'in ve öğrencilerin de alkışladığını gördüm. Bileklerimi çevirip her iki elimle çift V işareti yaptım. Yaşlı adam ne olduğunu anlamamıştı belli ki, çünkü dönüp, bunun ne anlama geldiğini sormak için Conchis'in yanına eğildi. Alkış kesildi. Conchis,

Edinburgh'dan geldiği iddia edilen kadın doktora döndü. Kadın belirgin bir Amerikan aksanıyla konuşuyordu.

"Bu işaret 'Siktir git,' ya da 'Kıçına girsin,' sözlerinin görsel karşılığıdır."

Bu, yaşlı adamın ilgisini çekmişe benziyordu. Kendi eline bakarak, hareketi taklit etti. "İyi ama bunu Churchill de yap..."

Lily öne eğilerek söz aldı. "Bu anlamı taşımasının sebebi, hareketin yukarı dönük oluşudur, Doktor Kretscmer. Churchill'in zafer işaretinde ise el diğer yöne çevrili ve statiktir. 'Klasik Edebiyatta Doğrudan Anal-Erotik Metaforlar' başlıklı yazımda bundan bahsetmiştim."

"Ah. Evet. Hatırladım. *Ja, ja.*"

Conchis Lily'ye döndü. "*Pedicabo ego vos et irrumabo, Aureli patheci et cinaedi Furi?*"*

Lily: "Aynen öyle."

Wimmel-Jorgensen öne eğildi; belirgin bir aksanla, "Bunun boynuzlama işaretiyle bir ilgisi olmadığından emin misiniz?" Parmaklarını boynuz gibi kafasına koydu.

"Bence," dedi Lily, "bu hakarette bir iğdiş etme güdüsü, erkek rakibi aşağılama ve hor görme arzusu olduğunu varsayabiliriz, ki bu da tabii sonunda çocukluk döneminde oluşan saplantılara ve buna eşlik eden fobilere bağlıdır."

Kendimi kasıp, bacaklarımı birbirine sürttüm ve sakin kalmaya, tüm bu anlamsızlıklardan nasıl bir anlam çıkarabileceğimi anlamaya çalıştım. Psikolog olduklarını aklım almıyordu bir türlü, alamıyordu; bana isimlerini vererek kendilerini riske atamazlardı.

Öte yandan müthiş bir doğaçlamayla doğru jargonu kullanmışlardı, hareketim hiç beklenmedik bir şeydi çünkü. Yoksa değil miydi? Hızla düşündüm. Diyaloğa geçmek için benim bu hareketi çekmemi bekliyorlardı; ve bu da yıllardır yapmadığım bir hareketti. Önceden verilen bir sinyalin etkisiyle, insanlara hipnozdan sonra bazı şeylerin yaptırılabileceğini duymuştum. Hiç de zor değildi. Alkışlanınca bu işareti yapmaya şartlanmıştım. Çok dikkatli olmalı, düşünmeden hiçbir şey yapmamalıydım.

Yaşlı adam tartışmayı böldü. "Bay Urfe, sizin bu özel hareketiniz bana burada toplanma amacımızı hatırlattı. En azından bir kısmımıza karşı yoğun bir öfke ve nefretle dolu olduğunuzun elbette ki farkındayız. Bilinçaltınızdan ortaya çıkarttıklarımızın bir kısmı farklı bir durum ortaya

* Tuzak kurup içeri dalacağım, Altın yollardan oğlanı çıldırtacağım. (y.h.n.)

koyuyor, ama meslektaşım Doktor Harrison'un da dediği gibi, 'Bizi asıl ilgilendiren, yaşadığımıza *inandığımız* şeydir.' Bu yüzden bugün burada sizin bizi yargılamanız için toplanmış bulunuyoruz. Sizi hâkim koltuğuna oturtmamızın sebebi de bu. Sizi susturduk çünkü hüküm vakti gelene dek adalet sessiz kalmalıdır. Ancak hakkımızda vereceğiniz hükme kulak vermeden evvel, izin verin de size kendimize *karşı* biraz daha delil sunalım. Kendimizi asıl aklama gerekçemiz bilimseldir, ama daha önce de ifade ettiğim gibi, hepimiz, iyi bir klinik uygulama gereği, bunu bahane etmememiz gerektiği düşüncesindeyiz. Şimdi sözü, hazırladığımız raporun sizi bir denek olarak değil, ama sıradan bir insan olarak değerlendirildiği kısmı okuması için, Dr Marcus'a devrediyorum. Dr. Marcus."

Edinburg'lu kadın ayağa kalktı. Oğlan çocuğu gibi kısacık kır saçları olan, elli yaşlarında bir kadındı; ruj sürmemişti, aptal insanlara zerre kadar tahammülü olmadığı her halinden belli, katı, zeki, lezbiyen ifadeli bir tipti. Başka bir boyuttaymışçasına tekdüze, kavgacı bir sesle okumaya başladı.

"1953 deneyimizin deneği tipik yarı-entelektüel içe kapanıklar kategorisine ait. Her ne kadar amaçlarımız için ideal olsa da, kişiliğinin fazla ilgi çekici bir yanı yok. Yaşam şeklinin en belirgin özelliği olumsuz bir durum: Sosyallikten yoksunluk.

"Bu davranışın güdüleri, ancak kısmen çözülmüş Oidipus kompleksinden kaynaklanıyor. Denek otoriteye, özellikle de eril otoriteye karşı, korkuyla öfke karışımı karakteristik semptomlar gösteriyor ve buna tipik bir temel sendrom eşlik ediyor: Hem arzu objesi hem de ona ihanet eden, dolayısıyla onun intikam ve karşı ihanetine maruz kalan objeler olarak kadınlara karşı tutarsız bir tavır.

"Deneğin spesifik anlamda rahimden ve memeden kopuşu sırasında yaşadığı travmaları araştırmaya zamanımız yetmedi, ama geliştirdiği savunma mekanizmaları, sözde entelektüeller arasında o kadar yaygındır ki, sütten kesilirken zorlu bir dönem geçirdiğine kesin gözüyle bakabiliriz, ve bu da muhtemelen deneğin babasının asker olmasından ve erken yaşta babayı, ya da erkeği, ayırıcı olarak –ki deneyimizde bu rolü Doktor Conchis üstlenmişti– özdeşleştirmesinden kaynaklanıyor. Denek hayatının ilk evresinde gerçekleşen bu oral haz ile anne koruması kaybını asla kabullenememiş ve bu da duygusal problemlere ve genel anlamda hayata karşı oto-erotik bir tavır almasına neden olmuştur. Denek aynı zamanda Adler'in tek çocuk karakter özellikleri tanımlarına da uymaktadır.

"Denek cinsel ve duygusal anlamda pek çok genç kadını sömürmüştür. Yöntemi, Doktor Maxwell'e göre, yalnızlığını ve mutsuzluğunu vurgulayıp, açığa vurmak – kısaca, kaybettiği annesini arayan küçük oğlanı oynamak. Böylelikle kurbanlarında bastırılmış annelik içgüdüleri uyandırıp, sonra da bunları türünün yarı ensest insafsızlığıyla sömürme yoluna gitmektedir.

"Denek bu tiplerde sıkça görüldüğü üzere, Tanrı ile baba figürünü özdeşleştirip, Tanrıya inanmayı şiddetle reddetmektedir.

"Mesleki anlamda da kendini sürekli tecrit etmiştir. Temeldeki ayrılık endişesi onu isyan edeni ve yabancılaşanı oynamaya yöneltmiştir. Bu bilinçsiz tecrit arayışının altında, kadınları kullanmasına ve temel haz gereksinimlerine ters düşecek her türlü topluluktan uzak duruşunu haklı çıkarma isteği yatıyor.

"Deneğin ailesinin, statüsünün ve milliyetinin de sorunlarının çözülmesine yardımcı olduğu söylenemez. Katı bir otoriter pederşahi yapıdan kaynaklanan pek çok tabunun olduğu askeri bir aileden geliyor. Bu tür yapılara duyulan obsesif bağlılık, memleketindeki statüsünün, yani Zwiemann'ın *technobourgeoisie** olarak adlandırdığı çalışan orta sınıfa mensup olmanın en belirgin özelliklerindendir. Denek Doktor Maxwell'e yaptığı bir açıklamada, 'Ergenlik dönemim boyunca çifte yaşam sürdürmek zorunda kaldım,' demiştir. Bu çevre-güdümlü ve sonuç itibariyle bilinçli bir şekilde hayata geçirilmiş paraşizofreninin –Karen Horney'in deyişiyle 'ekmeğine yağ süren delilik'in– güzel bir tanımıdır.

"Üniversiteyi bitirince denek asla katlanamayacağı bir çevreye –nefret ettiği bütün o pederşahi ve otoriter yapıyı içeren pahalı bir özel okula– dahil oldu. Tahmin edileceği gibi, ardından hem okuldan hem de ülkeden uzaklaşma gayretine girdi ve sürgündeki kişi rolüne büründü, öte yandan kendine gerektiği gibi düşmanca özellikler sunacak bir çevre –Phraxos'taki okul– seçerek bir kez daha herhangi bir olası uyuma karşı önlemini almış oldu. Yaptığı iş akademik anlamda oldukça yetersiz, meslektaşları ve öğrencileriyle arası ise zayıftı.

"Toparlayacak olursak, denek, davranışsal olarak, anlamakta zorlandığı, yinelenen bir içtepinin kurbanıdır. Her ortamda, kendisini izole hissetmesini sağlayacak, anlamlı sosyal sorumluluklardan ve ilişkilerden uzak duruşunu ve bunların sonucunda da tatmin edilmemiş bebeklik dönemi hazlarına regresyonunu haklı çıkarmasını sağlayacak bu özellikleri aramaktadır. Halihazırda bu otistik regresyon, yukarıda bahsedildiği şekilde, genç kadınlarla ilişki biçiminde görülür. Her ne kadar sanatsal çözüm bulma konusundaki önceki girişimleri görünüşe bakılırsa bir işe

* Burjuvazinin teknik konularla uğraşan kesimi. (y.h.n.)

yaramadıysa da, bu tür başka girişimlerin olacağını ve kendi türüne uygun normal kültürel hayat biçimleri –ikonoklast *avant-garde* sanata karşı aşırı bir saygı, geleneği küçümseme, kişisel ve mesleki ilişkilerinin sıkça görülen depresif ve eziyetli safhalarında, kendi gibi çatışma halindeki asilere ve kural tanımayanlara karşı paranoyak bir sempati– sergileyeceğini tahmin edebiliriz.

"Doktor Conchis *Yüzyılın Ortalarındaki Bela* yazısında şöyle demişti: 'Başkaldırmak gibi özel bir yeteneği olmayan başkaldıran, erkek arı olmaya mahkûmdur, ama bu metafor bile tam yerinde değil, çünkü erkek arının hiç değilse kraliçe arıyı döllemek için ufak bir şansı vardır, oysa insan başkaldıran-arının bu kadarcık bile bir şansı yoktur ve nihayetinde, yalnızca kraliçe arıların hayattaki parlak başarısından değil, insan kovanındaki işçi arıların mütevazı mutluluğundan bile mahrum olduğunu fark ederek kendini bütünüyle verimsiz görür. Böylesi bir kişilik basit bir balmumundan farksızdır, yalnızca izlenimler elde edecektir; ve bu durum, içindeki çok temel bir dürtünün –başkaldırmanın– yadsınmasıdır. Başkaldırmayı beceremeyen, entelektüel itibarlarına olan hassasiyetlerinin bilincinde, kendiyle uğraşıp duran arılara dönen pek çok başkaldıranın, orta yaşlarına geldiklerinde yüzlerine, yaşam tarafından aldatıldıklarına dair o az çok paranoyakça hissi gizleyemeyen kinik bir maske geçirmelerine şaşmamak lazım.'"

Kadın konuşurken masadakilerin kimisi ona bakarak, kimisi de düşünceli bir şekilde masaya dalmış halde dinliyordu. En ilgili olanlardan biri de Lily'ydi. "Öğrenciler" not alıyorlardı. Bense gözümü, bunları okuyan ve bir kez olsun bana bakmamış olan kadından bir an bile ayırmıyordum. Hepsine karşı hınç ve nefretle doluydum. Söylediklerinin bir kısmı doğruydu. Ama doğru da olsa, hiçbir şey herkesin önünde böyle analiz edilmemi haklı çıkaramazdı; Lily'nin davranışını da haklı çıkaramazdı – ne de olsa bu analizin dayandığı "malzeme"nin büyük kısmı ondan elde edilmiş olmalıydı. Gözümü Lily'ye diktim, ama o bakmadı. Raporu kimin yazdığını biliyordum. Conchis'in sözleri yankılanıyordu sanki. Yeni maskesine kanmamıştım. O hâlâ seremoninin efendisiydi, her şeyde onun parmağı vardı; ağın merkezindeki adamdı.

Amerikalı kadın suyundan bir yudum aldı. Sessizlik oldu; belli ki rapor bitmemişti daha. Okumaya devam etti.

"İki tane ek, daha doğrusu dipnot var. Biri Profesör Ciardi'nin, okuyorum:

"Ben deneğin, deneyimizin haricinde özelliği olmayan biri olduğu düşüncesine katılmıyorum. Görüşüme göre, önümüzdeki yirmi yıllık süreçte Batı, hatırı sayılır ve bugün hayal bile edemeyeceğimiz bir refah seviyesine erişecek. Nükleer felaket tehdidinin Batı Avrupa ve Amerika üzerinde olumlu bir etkisi olacağı iddiamı yineliyorum. Öncelikle ekonomik üretimi artıracak, ikincisi barışı temin edecek, üçüncüsü de sürekli olarak yaşamın her anında gerçek bir tehlike hissi verecektir, ki bence son savaşın sebeplerinden biri de bunun eksikliğiydi. Her ne kadar bu savaş tehdidi, barış zamanı kendini zevke adamış bir toplumda başka türlü baskın bir rol oynaması gereken kadını etkisiz hale getirse de, normları, denek gibi oral safhada kalmış adamların oluşturacağını sanıyorum. Ahlâkdışı ve aşırı hoşgörülü bir döneme giriyoruz, öyle ki arka planda, yakında kopması beklenen kıyamete karşı, kişisel hazzın yüksek maaş ve mevcut türlü tüketim mallarıyla sağlanması, herkes için olmasa bile gitgide artan daha büyük bir çoğunluk için geçerli olacak. Böyle bir çağın tipik insanı, kaçınılmaz olarak oto-erotik, ve klinik terimiyle otopsikotik olmak zorunda. Bu insanın ekonomik sebeplerle –ki bugün deneğin kişisel sebeplerle içinde bulunduğu durumdur bu– açlık, yoksulluk, kötü yaşam şartları ve bunun gibi hayata dair diğer sıkıntılarla doğrudan bağlantısı kopacak. Batılı *homo sapiens, homo solitarius*'a dönüşecek. Deneğe bir insan olarak fazla bir sempati beslemesem de, içine düştüğü durum bir sosyal psikolog olarak ilgimi çekiyor, ne de olsa tam da çağımızdan umduğum gibi orta seviyede bir zekâya, zayıf bir analiz gücüne ve hemen hemen sıfır bilimselliğe sahip. En azından, karmaşık değer yargılarının ve sanatın sözde beyanlarının modern insanın evrimsel rolündeki mutlak yetersizliğini kanıtlamaktadır."

Kadın kâğıdı koyup bir diğerini aldı.

"Bu ikinci not, denekle en yakın kişisel teması kurmuş olan Doktor Maxwell'e aittir."

"Benim görüşümce deneğin bencilliğini ve sosyal yetersizliğini geçmişi belirlemiştir, ve ona ileteceğimiz her türlü rapor karakterindeki eksikliklerin kendisi dışında gelişen olayların sonucunda meydana geldiğini ortaya koymalıdır. Denek klinik tanımlar yaptığımızı ve en ufak ölçüde –en azından benim açımdan– ahlâki bir suçlamada bulunmadığımızı anlamayabilir. Ona karşı bir tavır söz konusuysa, bu da eksikliklerini onca bilinçli ve bilinçsiz yalanla örtbas etmek zorunda olan bir kişiliğe acıma şeklinde olmalıdır ancak. Deneğin kendi kendini analiz etme ve yeni

* Bilen insan, yalnız insana. (y.h.n.)

çevreye intibakla ilgili hiçbir eğitim almadan dünyaya açıldığını; ve neredeyse aldığı tüm eğitimin kendisine zararı dokunduğunu aklımızdan çıkarmamamız gerekir. Tabiri caizse, doğuştan miyoptu ve çevresi onu iyice körleştirmişti. Yolunu bulamamasına şaşmamak gerek."

Amerikalı kadın oturdu. Ak sakallı yaşlı adam, söylenenlerden hoşnut olmuşçasına başını sallıyordu. Önce bana, sonra da Lily'ye baktı.

"Doktor Maxwell, eğer dün gece denekle ilgili bana söylediklerinizi tekrar ederseniz onun için iyi olur diye düşünüyorum."

Lily başını eğdi, sonra ayağa kalkıp konuşmaya başladı. Tahtaya çizili bir şekilmişim gibi bana şöyle bir göz atmayı da unutmadı. "Denekle ilişkim süresince belli ölçülerde karşı aktarım yaşadım. Bunu Doktor Marcus'un yardımıyla çözümledim ve bu duygusal bağın iki bileşeni olduğunu düşünüyoruz. Biri deneğe karşı duyduğum fiziksel çekimden kaynaklanıyordu, ki bu da oynamak zorunda olduğum rolün etkisiyle yapay olarak abartılmıştı. İkinci bileşense empati kaynaklıydı. Denek kendine acıma duygularını çevresine öyle güçlü bir şekilde yansıtıyor ki, elinizde olmadan size de bulaşıyor. Profesör Ciardi'nin yorumları ışığında bunun ilginç olduğunu düşündüm."

Yaşlı adam başıyla onayladı. "Teşekkürler." Lily oturdu. Adam gözlerini bana çevirdi. "Tüm bunlar size zalimce gelebilir. Ama hiçbir şey saklı kalsın istemiyoruz." Lily'ye baktı. "Duyduğunuz bağın ilk bileşeni hakkında, yani cinsel çekimle ilgili olarak, şu anki duygularınızı deneğe ve bizlere anlatabilir misiniz?"

"Deneğin iyi bir cinsel partner olmak dışında, hayli yetersiz bir eş olacağı kanısındayım." Buz gibi gözlerle önce bana, sonra tekrar yaşlı adama baktı. Bana yaslandığı, o korkunç, içimi delik deşik eden an canlandı birden gözümde; gece, yağmur ve hafif okşayışlar.

Dr. Marcus araya girdi. "Evliliğin yıkımına sebep olacak temel dürtüleri mi var?"

"Evet."

"Nedir bunlar?"

"Sadakatsizlik. Bencillik. Günlük hayatta düşüncesizlik. Eşcinsel eğilimler belki de."

Yaşlı adam: "Tedavi edilse durum değişebilir mi?"

"Bence hayır."

Yaşlı adam döndü. "Maurice?"

Conchis gözlerini üzerime dikerek konuşmaya başladı. "Sanırım he-

pimiz onun amaçlarımıza çok uygun bir denek olduğu konusunda hemfikiriz, ama kusurlarıyla ilgili şu tartışmamızdan bile zevk alacak kadar mazoistik bir yanı var. Onun üzerinde daha fazla durmanın artık ona hem zarar vereceği, hem de gereksiz olduğu fikrindeyim."

Yaşlı adam başını kaldırıp bana baktı. "Narkoz altındayken Doktor Maxwell'e karşı hâlâ yoğun hisler içinde olduğunuzu keşfettik. Ayrıca bazılarımız, Avustralyalı genç kızı –ki bilinçaltınızda derin bir suçluluk hissettiğiniz bir kişidir bu– ve şimdi de 'Julie' olarak bildiğiniz mitik figürü kaybetmenizin etkisinden endişe ediyor. İntihar olasılığından söz ediyorum. Ve vardığımız sonuç şu oldu: Kişisel haz alma isteğiniz öyle derin ki, intihar söz konusu olduğunda, bunu isterik bir teşebbüsden ileri götürmezsiniz. Yine de kendinizi buna karşı korumanızı tavsiye ederiz."

Alaycı bir tavırla başımı eğerek teşekkür ettim. Onur, bir parçacık da olsa kalan onurunu koru.

"Şimdi... başka bir şey eklemek isteyen var mı?" Masanın iki yanına doğru baktı. Herkes başını iki yana salladı. "Çok güzel. Deneyimizin sonuna gelmiş bulunuyoruz." "Kurul"un ayağa kalkması için işaret etti ve onlar da kalktı. "Seyirciler" yerlerindeydi hâlâ. Bana baktı. "Hakkınızdaki hiçbir düşüncemizi saklamadık sizden; ve bu bir mahkeme olduğuna göre elbette ki kendimize karşı tanıklık etmiş olduk. Bir kez daha hatırlatayım, hâkim sizsiniz ve şimdi sıra bizi yargılamanıza geldi. Öncelikle bir *pharmakos* seçtik. Günah keçisi yani."

Soluna baktı. Lily gözlüklerini çıkardı, masanın etrafından dolanıp geldi ve başı eğik, önümdeki kürsünün dibinde durdu; üzerinde beyaz bir yün elbise, pişmanlığının göstergesi. O an bile bunu muhteşem bir gelişme, sahte bir düğün töreni, absürd bir mutlu son olarak görecek kadar salaktım... ve bunu denemeye kalkışırlarsa ne yapacağımı düşündüm ciddi ciddi.

"İşte mahkûmunuz, ama ona istediğinizi yapamazsınız, çünkü savunduğumuz tıbbi etiğin kuralları deneylerimizde kullandığımız denegin tüm bağışlama gücünü yok etme suçuna karşılık verilecek cezayı belirler." Kemerli kapının orada duran Adam'a döndü. "Aparat."

Adam bir şeyler söyledi. Masanın arkasındaki diğer insanlar, başlarında yaşlı adamla, yüzleri "öğrenciler"e dönük, bir tarafa toplaştılar. Siyah üniformalı dört adam içeri girdi. Odanın ortası boşalsın diye tabut-tahtırevanı ve iki masayı çabucak kaldırdılar. Üçüncü masayı önüme, Lily'nin yanına çektiler. Sonra iki adam gidip, ayakları destekli, kapı çerçevesini andıran ağır bir ahşap çerçeveyle geri döndüler. İki metre yük-

sekliğindeki şeyin en tepesinde demir halkalar vardı. Lily dönüp, bunu koydukları yere, odanın ortasına doğru yürüdü. Önünde durup kollarını yukarı kaldırdı. Adam onu bileklerinden demir halkalara kelepçeledi, böylelikle sırtı bana dönük, çarmıha gerilmişti. Sonra başına, arkası uzun, ensesini örten sert deriden bir tür kask taktılar; koruma amaçlı.

Bu bir kırbaçlama düzeneğiydi.

Sonra Adam çıkıp iki saniye sonra geri geldi.

İlk başta elinde ne olduğunu göremedim, ama bana yaklaşırken gevşekçe salladı. Ve oynamakta oldukları akıl almaz son oyunu da anladım.

Ucunda uzun bir dizi düğümlü kırbaç başı olan siyah, dimdik bir sopaydı bu. Adam birbirine karışmış üç dört kayışı çözdükten sonra o iğrenç şeyi, sopa kısmı bana dönük, masanın üstüne koydu. Sonra yeniden Lily'nin yanına gidip –her şeyin bu sırayla olması planlanmıştı– elbisesinin fermuarını beline kadar indirdi. Sutyeninin kopçasını bile çözdü, sonra bunu ve elbiseyi özenle katlayıp kenara koydu, böylece çıplak sırtı olduğu gibi ortaya çıktı. Askılarının teninde bıraktığı pembe izler görünüyordu.

Ben Eumenides'tim, zalim Furia'lardım.

Ellerim terlemeye başlamıştı. Bir kez daha fena dağılmıştım. Conchis bunu hep yapıyordu, tam dibe vurdum artık, daha ötesi yok derken daha da dibe gömen başka bir yola sokuyordu insanı.

Smuts kılıklı yaşlı adam yeniden öne çıkıp önümde durdu.

"Günah keçisi de, ceza aleti de önünde. Şimdi hem hâkim hem de infazcısınız. Burada bulunan herkes gereksiz yere acı çekmekten nefret eder; olanları düşünürken bunu anlamaya çalışmanız yerinde olur. Ama hepimiz denek olarak sizin, deneyimizin bir noktasında, bizlere acı çektirip çektirmemek hususunda –ki hepimizi dehşete düşürecek bir acı olacak bu– mutlak bir özgürlüğe sahip olmanız gerektiği konusunda hemfikiriz. Bunun için Doktor Maxwell'i seçtik çünkü sizin gözünüzde bizi en iyi o sembolize ediyor. Şimdi sizden Roma imparatorlarının yaptığı gibi, sağ başparmağınızı ya yukarı ya da aşağı çevirmenizi isteyeceğiz. Aşağı çevirirseniz serbest bırakılıp cezayı, on kırbaça kadar, dilediğiniz kadar şiddetli ve ağır uygulayabileceksiniz. Bu en berbat ıstırabı ve en kalıcı izi sağlamak için yeterlidir. Eğer merhamet edip parmağınızı yukarı kaldırırsanız, son bir kısa arınma işleminin ardından, bir daha yüzümüzü görmemek üzere aramızdan ayrılacaksınız. Cezalandır-

* Yunan mitolojisinde yerin altında yaşayan ve tanrıların intikam almak için kullandıkları ürkütücü devler. (ç n.)

mayı seçerseniz de bir o kadar özgür kalacaksınız ve bu aynı zamanda arındığınızın tatminkâr bir kanıtı olacak. Şimdi sizden son bir şey rica edeceğim: Seçiminizi yapmadan önce iyice, çok çok iyi düşünün."

Anlayamadığım bir sinyalle bütün öğrenciler ayağa kalktı. Odadaki herkes gözlerini üzerime dikti. Doğru bir seçim yapmak istediğimin farkındaydım, akıllarından çıkmamamı sağlayacak, yaptıkları her şeyin bir hata olduğunu ispatlayan bir şey. Yalnızca sözde bir hâkim olduğumun farkındaydım. Tüm hâkimler gibi sonunda ben de verdiğim karardan dolayı yargılanacaktım.

Bana sundukları seçimin saçma olduğu gözümden kaçmamıştı. Her şey Lily'yi cezalandırmamı olanaksız kılmak üzere ayarlanmıştı. Vermek istediğim tek ceza onu bağışlamam için gözyaşı dökmesiydi; canı yandığı için değil. Her halükârda, parmağımı aşağı çevirecek olsam bile, bir yolunu bulup beni durduracaklarını biliyordum. Durum tümüyle, ödünsüz verilmiş gibi gösterilen bütün o sadistçe imaları ile bir tuzaktan, sahte bir ikilemden ibaretti. O anda, böyle zalimce teşhir edilmem karşısında içimden taşan kin ve öfkeyle hissettiğim şey bağışlamanın kesinlikle çok uzağındaydı, ama bundan daha az minnet dolu da olsa, önceden pek çok kez duymuş olduğum bir şaşkınlık nüksetmişti: Tüm bu dolaplar yalnızca benim için dönüyordu.

Bir an tereddüt edip, seçme özgürlüğüm olup olmadığını düşünüp tarttıktan ve bunun bir koşullandırılma olmadığından emin olduktan sonra parmağımı aşağı çevirdim.

Yaşlı adam uzunca bir süre bana bakıp muhafızlara işaret etti ve sonra grubun yanına döndü. Bileklerim çözüldü. Kalkıp bileklerimi ovuşturdum, sonra da ağızlığı çekip çıkardım. Yapışkan bant çenemde hafif hafif çıkan sakallarımı sökmüştü yerinden, bir süre o acının etkisiyle aptal aptal göz kırpıştırmaktan daha fazlası gelmedi elimden. Muhafızlar yerlerinden kıpırdamamışlardı. Ağzımın kenarını ovuşturup, etrafa bakındım.

Sessizlik oldu. Bir şey söylememi bekliyorlardı; bu yüzden söylemeyecektim.

Ahşap basamaklardan inip kırbacı kaldırdım. Bir sahne aksesuarı olduğunu ummuştum. Ama şaşırtıcı derecede ağırdı. Üzeri deri kaplı, tahta bir sapı vardı; uçlarıysa topuz gibiydi. Kırbacın kayışları yıpranmıştı, topuzlarsa kurşun gibi ağırdı. Eski görünüşlüydü, Napoléon dönemi savaşlarından kalma, Kraliyet donanmasına ait, hakiki bir antika kırbaç. Elime alırken bir yandan düşünüyordum. En iyi çözüm ışıkları söndür-

meleriydi; kargaşa olurdu. Dört adam ve Adam kapının yanında duruyorlardı, kaçmak mümkün değildi.

Ani bir hareketle kırbacı kaldırıp masaya salladım. Vahşi bir vınlama. Kamçının masada şaklamasıyla silah sesi gibi bir ses çıktı. İki üç öğrenciyi yerinden sıçrattı. Bir tanesinin –bir kızdı bu– yüzünü yana çevirdiğini gördüm. Yine de kimse yerinden kıpırdamadı. Lily'nin olduğu yere doğru ilerledim. Yanına varmayı ummuyordum.

Ama vardım. Hâlâ kimse kıpırdamamıştı yerinden, birden ona vuracak kadar yakınında buldum kendimi ve en yakın kişi on metre ötemdeydi. Sol ayağım önde, mesafeyi hesaplar gibi durup, vurmak için döndüm. Hatta o iğrenç şeyi deneme amaçlı hafifçe salladım, kayışlar sırtının ortasına değdi. Kafasındaki koruyucu başlık yüzünü gizliyordu. Sanki var gücümle onun o beyaz sırtına indirecekmişim gibi kırbacı yeniden omzumun gerisine kaldırdım. Bir bağırış duymayı, üzerime saldıran birini görmeyi ya da duymayı bekledim. Ama kimse kıpırdamadı, zaten gelseler de çok geç olacağını onlar da biliyor olmalıydı. Beni yalnızca bir kurşun durdurabilirdi. Bir silah göreceğimi sanarak etrafa bakındım. Ama on biri de, muhafızlar da, "öğrenciler" de, hepsi öylece duruyorlardı.

Yeniden Lily'ye baktım. Kırbacı indirmek ve o hassas teni kaplayan ıslak kırmızı izleri görmek isteyen hakiki bir şeytan, kötü bir marki vardı içimde; Lily'nin canını yakmaktansa onları şok etmek, yaptıkları şeyin rezilliğini görmelerini sağlamak; en çok da onu böyle bir riske atmanın rezilliğini göstermek için. "Anton" demişti: *Çok cesurdur*. Nezaketime, o aptal İngiliz nezaketime çok güveniyor olmalılardı; söyledikleri şeylere, özsaygıma sapladıkları bütün o *bandillera*lara rağmen, hayatta o kırbacı indirmeyeceğimden yüzde yüz eminlerdi. Sonra, sanki yeniden mesafeyi ayarlıyormuşum gibi yaparak kırbacı ağır ağır indirdim ve gene kaldırdım. Bir kez daha, Conchis tarafından, bunu yapmamaya koşullandırıldım mı acaba diye anlamaya çalıştım; ama tam bir seçme özgürlüğüne sahip olduğumu biliyordum. İsteseydim yapabilirdim.

Sonra birden.

Anladım.

Bir yeraltı sarnıcında elimde kırbaçla durmuyordum o anda, on yıl öncesinin güneşli bir meydanındaydım ve elimde de bir kırbaç değil, bir Alman makineli tüfeği vardı. O anda Wimmel'i oynayan Conchis değildi. Wimmel benim içimdeydi, kaskatı arkaya yönelmiş kolumda, tüm

* (İsp.) Boğa güreşinde boğaya saplanan şişler. (y.h.n.)

geçmişimdeydi; hepsinden öte Alison'a yaptığım şeyin içindeydi.

Özgürlüğü anladıkça ona daha az sahip olursun.

Ve benim özgürlüğüm de, bedeli ne olursa olsun, üzerime yönelmiş gözler ne düşünürse düşünsün ve bu uğurda diğer seksen parçamın ölmesi gerekse de ona vurmamaktı; ne kadar onlara, onları bağışlamış gibi, fikirlerini aşıladıkları bir enayi gibi gözükecek olsam da, vurmamaktı. Kırbacı aşağı indirdim ve gözlerimin yaşlarla dolduğunu hissettim – öfke gözyaşları, hüsran gözyaşları.

Conchis'in çevirdiği bütün o dolaplar, bütün o fiziksel, teatral, cinsel ve psikolojik oyunlar beni bu noktaya getirmek içindi; ve şimdi onun gerillaların önünde durduğu konumdaydım, adamın beynini dağıtamayacak bir konumda, eski borçların tahsilatının ne zaman nerede yapılacağı belli olmuyordu, dahası ödenecek bedel de değişiyordu.

Duvarın dibinde duran on bir kişi; ortalarında da, sanki benden koruyorlarmış gibi yarı saklı duran tahtırevan. Gözlerini benden kaçırma inceliğinde bulunan June'u gördüm. Her nedense korktuğunu biliyordum; benden emin değildi.

Beyaz sırt.

Onlara doğru, Conchis'e doğru yürüdüm. Yanında duran "Anton"u gördüm, hafifçe öne eğilmişti. Üstüme atılmak için tetikte duruyordu. Joe da atmaca gibi beni izliyordu. Conchis'in önünde durup, sapından kırbacı uzattım. Gözlerini benden ayırmadan kırbacı aldı. Uzunca bir süre birbirimize baktık; aynı bildik maymunca bakışla süzdü beni.

Konuşmamı bekledi; o lafı söylememi. Ama söylemedim. Söyleyemedim.

Gruptaki insanların yüzlerine baktım. Yalnızca birer oyuncu olduklarını biliyordum, ama bu işin en iyileri bile zekâ, deneyim, zihinsel dürüstlük gibi bazı insani özellikleri sessizlikte sergileyemezler; oysa onlar bu özelliklere sahiptiler. Ve Conchis ne kadar fazla teklif etmiş olursa olsun, böyle bir sahnede yer almak için paradan daha fazla nedenleri olmalıydı. Bir an için birbirimizi anladığımız, aramızda tuhaf bir tür karşılıklı saygı oluştuğu duygusuna kapıldım; belki de onlar açısından yalnızca bir rahatlamaydı bu, bütün o gizem ve aşağılamalara rağmen içten içe inandıkları gibi biriydim; benim açımdansa, tehlikesizce bahsedebileceğimden çok daha derin, daha bilge bir ezoterik topluluğa dahil olduğuma dair belli belirsiz bir inanç. Orada, onların o on bir sessizliğine yakın, düşmanlık taşımayan, ama taviz de vermeyen yüzlerine, öfkemden arınmış yüzlerine, Flaman ressamların dini resimlerindeki gi-

bi hem yakın hem uzak eğik yüzlerinin karşısında dururken fiziksel anlamda gitgide daha çok ezildiğimi hissettim, tıpkı belli sanat eserleri, belli gerçekler karşısında kendinin ne kadar ufak, dar görüşlü ve onların boyutu ve değeri karşısında ne kadar yetersiz olduğunu görerek ezilen biri gibi.

Conchis'in gözlerinde okuduğuma göre, *eleutheria*nın haricinde ispat edilen bir şey daha vardı. Ve orada bunun ne olduğunu bilmeyen tek kişi bendim. Ne olduğunu anlamak için gözlerinin içine baktım; ama bu en karanlık geceye bakmaktan farksızdı. Dudaklarımda, zihnimde titreşen yüzlerce söz vardı; ama hiçbiri çıkmadı.

Ne bir cevap, ne de kıpırtı.

Ansızın "taht"a döndüm.

"Öğrenciler"in çıkışını, Lily'nin ellerinin çözülüşünü izledim. June giyinmesine yardım etti, sonra diğerlerine katıldılar. Çerçeve kaldırıldı. Sonunda yalnızca on iki kişilik grup kaldı geriye. Sophokles korosu gibi düzenlenmiş tipler bir kez daha selam verdikten sonra arkalarını dönüp gittiler.

Erkekler kemerli kapıda kenara çekilip kadınlara yol verdi ve gözden ilk kaybolan Lily oldu. Ama en son erkek de çıktığında, bir an kemerin altına dönüp, benim ona baktığım gibi gözlerini üzerime dikti, yüzü ifadesiz, minnetten yoksundu ve geriye, neden bana bu son bakışı yönelttiğine ya da neden bendeki bu son bakışı görmek istediğine dair havada asılı bir dolu neden bırakarak gitti.

62 Beni getiren üç muhafızla yalnız kalmıştım. Bir iki dakika beklediler. Adam bir sigara uzattı. Öfkeyle rahatlama arasında, onları ve bütün o uygulamalarını yerden yere vuracak bir açıklama yapmam gerektiği duygusuyla, geriye kalan bir parça onurumu koruyabilecek tek şeyi yaptığım duygusu arasında gidip gelerek sigarayı yaktım. Sigaram bitmek üzereydi ki Adam önce saatine sonra bana baktı.

"Şimdi..."

Koltuğun kolçaklarından sarkan kelepçelere işaret etti.

"Tamam. Bitti artık. Başka yok." Ayağa kalktım, ama birden kollarımdan yakaladılar. Derin bir nefes aldım. Adam omuz silkti.

"*Bitte.*"*

* (Alm.) Lütfen. (y.h.n.)

İki adama kelepçelerle bağlanmama ses çıkarmadım. Sonra elinde ağızlıkla Adam geldi. Bu kadarı fazlaydı. Debelenmeye başladım, ama onlar kaba bir şekilde beni yeniden tahta ittiler; bir kez daha, çaresiz, boyun eğdim. Ağızlığı tepemden geçirdi, bu defa bantlamadı. Sonra bir maske taktılar ve yola çıktık. Kemerli kapıdan geçtik, ama çıkınca sola değil, sağa döndük; geldiğimiz yoldan dönmüyorduk. Yirmi otuz adım sonra beş basamak inip, başka bir geniş odaya ya da sarnıca vardık

Geriye iteklendim, kelepçelerle oynadılar. Derken aniden sol kolumu kaldırdılar, bir tıkırtı duyuldu ve buz gibi yeni bir kavrayışla ne yaptıklarını anladım. Kamçılama çerçevesine bağlanmıştım. O zaman cidden debelendim işte. Tekme attım, dizimi kaldırdım, bağlı olduğum adamın bileğini burktum. İsteseler beni dövebilirlerdi. Üç kişiydiler, ben etrafı göremiyordum ve bu çok saçmaydı. Ama anlaşılan işleri mümkün olduğunca yumuşak bir şekilde yürütmeleri emredilmişti. Sonunda diğer kolumu da kaldırıp diğer halkaya bağladılar. Maskeyi çıkardılar.

Upuzun dar bir odadaydık, yirmiye beş boyutlarında, daha alçak kemerli başka bir sarnıçtı burası. Odanın orta yerinde, Bourani'deki gibi beyaz bir sinema perdesi vardı. Biraz daha ötede, duvardan duvara siyah bir perde gerilmişti. Belli belirsiz duvar, perdelerin tepesinden göze çarpıyordu. Moutsa'daki ikonalı şapelin genişletilmiş bir versiyonuydu. Ön taraftan çerçeveye bağlanıp, duvarın dibine yerleştirildim. Tam önümde ve hafiften sağa doğru 16 mm'lik ufak bir sinema projektörü vardı. Tek ışık solumdaki kapı aralığından geliyordu.

Siyah gömlekli üçlü hiç vakit kaybetmedi. Projektörün yanına gidip açtılar ve filmin doğru şekilde koyulup koyulmadığını kontrol ettikten sonra çalıştırdılar. Beyaz perde üzerinde siyah bir tekerlek belirdi, bir film şirketinin amblemiydi sanki. Adamlardan biri lensi bir parça daha odakladı. Adam geri dönüp, önümde durdu –tekme atma ihtimalime karşı biraz mesafe koyarak– ve konuştu.

"Son arınma."

"Bağışlamaya" zorlandığını anladım; gerçek anlamda olmasa bile metaforik anlamda bir kırbaçlanmayla bu nihai aşağılama devam edecekti.

Daha dibe vurmamıştım demek.

Projektör vınlaması ve perdenin ötesindeki her neyse onunla baş başaydım artık. Amblem kayboldu ve yazılar çıktı.

POLYMUS FİLMCİLİK
SUNAR

Perde bir an bembeyaz oldu. Sonra:

UTANÇ DOLU GERÇEK

Siyah tekerlek. Sonra:

BAŞROLDE,
ISIS
ASTARTE
KALI
OLARAK HATIRLAYACAĞINIZ

Boşluk.

EFSANEVİ OROSPU
IO

Uzun bir boşluk.

AYNI ZAMANDA BÜYÜLEYİCİ
"LILY MONTGOMERY"

Lily'nin, bir adamın arkasında diz çökmüş, kısa bir görüntüsü belirdi. Adamın ben olduğunu anlayıncaya kadar görüntü sona erdi. Bana *Fırtına*'dan bir bölüm okuduğu gün biri, yani Conchis, teleobjektifle çekmiş olmalıydı. Conchis'in böyle bir kamerası olduğu konusunda beni uyarmıştı hatta.

VE DELİCE ARZULAN
"JULIE HOLMES"

Bir kısa görüntü daha belirdi: Ayakta, pırıl pırıl güneşin altında onu öpüyordum. Aynı gün, Poseidon heykelinin yanındaydık.

VE BILGİLİ, CESUR
"VANESSA MAXWELL"
ROLÜNDE

Bu seferki sabit bir görüntüydü. Vanessa bir masanın, kâğıtlarla kaplı bir laboratuvar masasının arkasında duruyordu. Bir dizi deney tüpü. Bir mikroskop. Küçük Madam Curie.

VE ŞİMDİ DE EN BÜYÜK ROLÜNDE

Bir an tekerlek yeniden belirdi.

KENDİSİ!

Boşluk oldu.

Sonra gitgide netleşen bir çekimle, yüzünde çakal maskesiyle Bourani'deki eve inen patikayı koşarken Joe, güneşin altında bir şeytan; kameranın dibine kadar gelip perdeyi karartıyor.

ONA EŞLİK EDEN
MISSISSIPPI CANAVARI

Bir boşluk.

JOE HARRISON

Yine tekerlek göründü.

KENDİ ROLÜNDE

Sonra süslü bir çerçeve içinde şu sözler belirdi.

Yoldan çıkmış genç bir
aristokrat, Lady Jane,
oteldeki odasında

İzleyeceğim açık saçık bir filmdi anlaşılan.

Başladı: Edward dönemi tarzında, gösterişlice döşenmiş, süslü püslü

bir yatak odası. Üzerinde sabahlığıyla Lily belirdi, saçları açıktı. Sabahlık tuhaf bir şekilde açılarak içindeki siyah korseyi açığa çıkardı. Bir sandalyenin yanında durup, tipik bacak sergileme yöntemiyle, çorabını düzeltti, yakın çekimle yaralı bileğini de göstermişti bu arada. Birden kapıya bakarak seslendi. İçinde mektup olan bir tepsiyle bir uşak geldi. Mektubu aldı ve uşak gitti. Mektubu açışını, dudak büküşünü ve kenara atışını izledim. Kamera yerdeki mektuba yaklaştı.

Filmin kalitesi, ilk sessiz filmler gibi kabarcıklı ve kesik kesikti, senkronu bozuktu. Bir çerçeveli başlık daha titreşti ekranda.

"...artık o senin sapkın şehvetin hakkındaki tüm iğrenç gerçeği biliyorum ve aramızdaki her şey bitmiştir. Tiksinmiş ve en kısa sürede senden ayrılacak olan kocan... Lord de Verde!"

Sırada yeni bir sahne vardı. Lily yatağa uzanmış, kamera üzerinde geziniyordu. Sabahlık çıkmıştı. Korsesi, fileli çorapları. Bolca allık ve rimel sürdüğü yüzüne duruma uygun somurtuk ve *femme fatale** bir hava vermeyi başarmıştı, ama görsel etkinin yazılı olandan fazla farkı yoktu: pek çok pornografi örneğinde olduğu gibi –burada bilerek yapılmıştı sanırım– neredeyse komikti.

Hepsi bir şakayla son bulacaktı; kötü bir şaka, ama şakaydı işte.

Göğsü arzu ile inip kalkarak anlatılamaz günahının kömür karası ortağını bekliyor.

Tekrar aynı sahne. Lily birden, yüzünde pis bir sırıtışla Fransız genelevi örneği pirinç yatağında doğruldu. İçeri biri girmişti.

* (Fr.) Fettan kadın. (y.h.n.)

Kara Boğa'nın girişi, kabare şarkıcısı.

Açık kapı görüntüye geldi. Gelen Joe'ydu, üzerinde dapdar bir pantolon ve bol kollu bir tür beyaz gömlek vardı. Kara bir boğadan çok kara bir boğa güreşçisini andırıyordu. Kapıyı kapadı; gözleri alev alevdi.

Bildikleri tek lisan.

Film müstehcenleşiyordu. Lily koşup onu karşıladı. Joe öne atılıp Lily'yi kollarından tuttu ve çılgınca öpüşmeye başladılar. Joe Lily'yi yatağa sürükledi ve ardından yatağa devrildiler. Sonra Lily Joe'nun üstüne yuvarlanıp, bütün yüzünü, boynunu öpücüklere boğdu.

Çırılçıplak bir zenci ve beyaz bir kadın.

Lily üzerinde siyah iç çamaşırları, kolları açık, duvara yaslanmıştı. Joe, belden yukarısı çıplak önünde diz çökmüştü, korsesinin üstünden kayarak göğüslerini elliyordu. Lily Joe'nun kafasını yakalayıp kendine bastırdı.

Bunun için kendini seven bir kocayı, sevimli çocuklarını, dostlarını, çevresini, dinini, her şeyi feda etmişti.

Bunu beş saniyelik fetişist bir bölüm takip etti. Joe yerde yatıyordu. Joe'nun karnına dayanmış olan yüksek topuklu siyah bir ayakkabıyla son bulan yakın çekim çıplak bir bacak vardı görüntüde. Joe iki eliyle okşadı kadının bacağını. Şüphelenmeye başlamıştım. Herhangi beyaz

bir kadına ait bir bacak olabilirdi bu pekâlâ; ve tabii herhangi bir zencinin karnı ve elleri de.

Tutku alevleniyor.

Lily'nin Joe'yu duvara dayayıp öptüğü başka bir sahne. Joe'nun eli Lily'nin arkasına kayıp korsesinin kopçalarını açmaya başladı. İki siyah kol tarafından sarmalanan uzun beyaz bir sırt. Kamera yaklaştı, sonra beceriksizce aşağılara indi. Görüş alanına müstehcenlik çağrıştıran siyah bir el girdi. Lily'nin beyaz bedeni örtse de, belli ki Joe çıplaktı artık. Yüzünü görebiliyordum, ama filmin kalitesi o kadar kötüydü ki, Joe olup olmadığından emin olamadım. Lily'nin yüzü ise hiç görülmüyordu.

Hayasızca.

Şoke olmaktan çok, gitgide daha çok şüphelenmeye başlıyordum. Bir dizi kısa görüntü geldi ekrana. Çıplak beyaz göğüsler, çıplak siyah kalçalar; yatakta iki çıplak insan. Ama kamera o kadar uzaktı ki kim olduklarını anlamak mümkün değildi. Kadının sarı saçları fazla sarı görünmeye başladı gözüme, fazlasıyla parlaktı: Peruk gibi.

Bu hayvansı âlem yer alırken nezih insanlar
normal yaşamlarını sürdürüyorlar.

Bilmediğim bir şehre ait bir sokakta çekilen bir görüntü, Amerika'da bir şehir olabilirdi. Kalabalık kaldırımlar, yoğun bir saat. Diğerlerinden daha kaliteli bir çekimdi, belli ki başka bir filmden alınmıştı; ve "müstehcen" sahneleri daha bir köhne ve klostrofobik kılıyordu.

Müstehcen okşayışlar.

Kime ait olduğu belli olmayan beyaz bir el, kime ait olduğu belli olmayan bir penisi son derece olağan sevgi dokunuşlarıyla okşuyordu. Olayın müstehcenliği, iki insanın bunu yaparken çekilebilmesinden kaynaklanıyordu. Görünen sağ, yarasız bilekti; ve parmakları flüt çalar gibi, neşeyle gezinse de, bu elin Lily'ye ait olmadığına bahse girebilirdim.

Davet.

Sıra içlerindeki en sert porno sahneye gelmişti, aşağı açıyla çekilmişti, kız çırılçıplak yatıyordu. Arkaya eğik başından, yüzü gene neredeyse hiç görünmüyordu. Belli belirsiz kara sırtı kameraya yakın olan zenciyi içine almak için bekliyordu.

Bu arada.

Birden filmin kalitesi değişti. Farklı koşullarda farklı bir kamera ile çekilmiş kesik kesik bir görüntü geldi ekrana. Kalabalık bir restoranda iki kişi vardı. Ani bir şok ve öfke dalgasıyla kim olduklarını seçtim: Alison ve ben, Pire'deki o ilk akşamımızda. Biraz boşluğun ardından nerede çekildiğini anlayamadığım başka bir görüntümüz belirdi. Alison dik bir köy yolundan iniyordu, bense bir iki metre arkasından gidiyordum. İkimiz de bitkin görünüyorduk; o uzaklıktan yüz ifadelerimiz gözükmese de aramızdaki mesafeden, yürüyüşümüzden berbat bir halde olduğumuz belli oluyordu. Hatırlamıştım: Arachova'ya dönüşümüz. Kameraman bir kulübeye saklanmış olmalıydı, belki de bir kepenk aralığından çekmişti, çünkü görüntünün ucunu kesen çapraz bir siyah çubuk vardı. Wimmel'in savaş zamanı görüntülerini hatırladım. Ve ima edileni, yani tüm bu süre boyunca takip edilip, izlendiğimizi ve filme çekildiğimizi de anladım. Parnassus'un çıplak tepelerinde mümkün değildi belki, ama ağaçların arasında... Göleti, çıplak sırtıma vuran güneşi ve altımda yatan Alison'ı hatırladım. Her şeyin milletin gözü önünde olduğunu bilmek çok feci, rezil bir şeydi.

Bu bilgiyle kendimi soyulmuş, derisi yüzülmüş gibi hissettim; en baştan beri her şeyi biliyorlardı.

Gene bir boşluk oldu. Sonra başka bir başlık belirdi.

Birleşme hareketi.

Ama film bir dizi sayı ve titreşip duran beyaz çizgilerle devam etti: makaranın sonu gelmişti. Projektörün boşa sarma sesi geldi. Ekran beyaza bulandı. Kapıdan biri koşarak, projektörü kapattı. Küçümseyici bir tarzda homurdandım; küstahlıklarının, pornografide sergiledikleri cesaretin bir yerde son bulmasını bekliyordum. Ama adam –kapıdan gelen zayıf ışıkta bu kişinin Adam olduğunu görmüştüm– perdeye ilerleyip bunu kenara çekti. Bir kez daha yalnız bırakılmıştım. Otuz saniye kadar karanlıkta kaldım. Sonra perdenin ardından bir ışık geldi.

Arka tarafta birisi, mahalle kiliselerinin salonlarında oynanan oyunlarda olduğu gibi, perdeyi kordonlarından çekmeye başlamıştı. Üçte ikisi açıldığında durdular; ama çok geçmeden kilise salonlarıyla olan benzerlik de sona erdi. Işık tavandan sarkan bir abajurdan geliyordu. Etrafına hiç ışık vermiyordu, böylelikle aydınlatma, altında duran şeye yumuşak, rahatlatıcı konik bir ışık tutmuş oldu.

Kocaman bir altın sarısı kilim, belki de bir Afgan halısıyla kaplı, alçak bir divan. Üstündeyse Lily, çırılçıplak. Yara izini göremesem de o olduğunu biliyordum. Teni kardeşininki kadar bronz değildi. Yaldızlı ve oymalı süslü bir karyola boşluğuna dayalı duran koyu altın sarısı, kehribar, gül kurusu ve kestane rengi bir yığın yastığın üzerine uzanmış, alenen Goya'nın *Maja Desnuda*'sını taklit ederek, bana doğru yan dönmüş duruyordu. Elleri başının arkasında, çıplaklığını sunuyordu. Teşhir eder bir şekilde değil, ilahi ve çok eskilerden kalma bir gerçek olarak sunulmuştu. Çıplak kol altı bir kasık kadar seksi duruyordu. Meme başları akik taşı rengindeydi, sanki o harika tende sadece bunlar ısırılıp çürütülebilirdi. Kıvrımları, uylukları, ayak bilekleri, minik çıplak ayakları. Ve o durgun, sabit gözleri asılı olduğum karanlığa küstah bir dinginlikle bakıyordu.

Ötesine, arkasındaki duvara bir dizi incecik siyah kemer çizilmişti. İlk başta bunların Bourani'yi simgelediklerini düşündüm, ama bunlar çok daha dardı ve tepelerinde ince Mağribi-kemerler vardı. Goya... Elhamra? Divanın ayaksız olmadığını, ama odanın diğer yanının bir parça daha alçakta kaldığını fark ettim, daha çok bir Roma hamamını andırıyordu. Perde ötedeki basamakları gizliyordu.

İnce endam, o yeşile çalan kahverengi ışık gölünde kıpırtısız uzanmış, bir tualden bakarcasına gözlerini üzerime dikmişti. Bu tablovari pozu öyle uzattı ki, bir süre sonra bu canlı resmin, bu çıplak muammanın, bu sonsuz elde edilemezin bir final sahnesi olduğunu düşünmeye başladım.

Dakikalar geçti. Güzel bedeni tüm gizemiyle yatıyordu. Nefes alıp verirken göğsünün belli belirsiz inip kalktığını görebiliyordum... Yoksa göremiyor muydum? Bir an için son derece canlı duran balmumundan bir modele bakıyordum sanki.

Ama sonra kıpırdadı.

Başını yana çevirip, o tipik Madam Récamier edasıyla sağ kolunu zarif ve davetkâr bir şekilde ışığı ve perdeleri açan kişiye uzattı. Derken biri daha belirdi.

Joe'ydu.

Üzerinde hangi devre ait olduğu belli olmayan, kenarları altın işlemeli bembeyaz bir pelerin vardı. Gidip divanın yanında durdu. Roma mı? İmparatoriçe ve kölesi mi? Gözlerini bir an bana ya da benden yana dikti ve o anda anladım ki köle rolünde değildi. Fazlasıyla heybetli ve karanlık bir asaleti vardı. Oda, sahne, kadın, hepsi ona aitti. Lily'ye baktı ve o da başını kaldırıp, ağırbaşlı bir sevecenlikle ona baktı; boynu kuğu gibiydi. Joe kendisine uzanan eli tuttu.

Birden kim olduklarını, dahası kim olduğumu ve bu ana ne kadar hazırlıklı olduklarını anladım. Bana da yeni bir rol verilmişti. Sonra çaresizce, ısırarak, ağzımı açarak ve kafamı kollarıma sürterek ağızlıktan kurtulmaya çalıştım. Ama çok sıkıydı.

Zenci, Mağribi, Lily'nin yanına diz çöküp omzunu öptü. İncecik beyaz bir kol adamın kara kafasını sarmalayıp hapsetti. Uzun bir an. Sonra Lily kendini yatağa bıraktı. Joe'nun elleri Lily'nin bedeninde dolaştı, usul usul boynundan beline indi. Sanki bir ipekmiş gibi. Teslim olacağından emindi. Derken soğukkanlılıkla ayağa kalkıp pelerinini çözdü.

Gözlerimi yumdum.

Hiçbir şey gerçek değil, her şeye izin vardı.

Conchis: *Onun rolü bitmedi daha.*

Yeniden gözlerimi açtım.

İzlediğim şeyde hiçbir sapıklık yoktu, birbirini seven iki kişi sevişiyordu sadece; spor salonundaki iki boksörü ya da sahnedeki iki akrobatı izlemek gibi bir şeydi bu. Yaptıklarının akrobatik ya da vahşi bir yanı olduğundan değil. Sanki gerçeğin, filmdeki absürd müstehcenliğin

karşı tezi olduğunu göstermek için yapıyorlardı bunu.

Uzun bir süre seyretmeyi reddedip gözlerimi yumdum. Ama sonra her zamanki gibi içimdeki bir şey, kahrolası bir *röntgenci*, beni başımı kaldırmaya ve yeniden bakmaya zorladı. Bu işkence yetmezmiş gibi bir de kollarım uyuşmuştu. Aslan sarısı yataktaki iki figür, parlak beyaz ile zifiri siyah, beni, kendilerinin haricindeki her şeyi yok sayarak sarılıyor, gene sarılıyorlardı.

Yaptıkları şey, kendi içinde müstehcenlikten uzak, yalnızca özel ve bildik bir şeydi; dünya döndükçe her gece yüz milyon kez vuku bulan biyolojik bir ritüel. Yine de onları bunu benim gözümün önünde yapmaya iten şeyin ne olabileceğini anlamaya çalıştım; Conchis'in ne gibi inanılmaz bir argümanı vardı; ya da onlarınki neydi. Lily her ne kadar en başta zaman olarak benden gerideymiş gibi dursa da, boynuz kulağı geçmiş gibiydi; diğer insanlar nasıl dillerini kullanarak yalan söylüyorsa Lily de bir şekilde bedeniyle yalan söylemeyi öğrenmişti. Belki de cinsel anlamda iplerini koparmak istiyordu ve bunu ifadesine bakılırsa, benim haddini aşan "arınmam" için bir gösteri olmaktan çok kendine bir kanıt olması açısından önemliydi.

Kadınlara dair anladığımı sandığım her şey çökmüş, altüst olmuş, tıpkı gitgide daha çok karanlık derinliklere gömülen nesneler gibi, bir muammaya, yamuk yumuk karaltılara ve dalgalara dönüşmüştü.

Adamın uzun sırtının kara kıvrımı, onunkiyle birleşen kasıkları. Ayrık duran beyaz dizler. O feci an, o uysal dizlerin arasındaki mutlak hâkimiyet. Bir şey Artemis'i oynadığı geceye, Apollo'nun teninin tuhaf beyazlığına götürdü beni. Sıkıcı altın sarısı yapraklardan taç. Atletik bir beden, canlı bir mermer. Apollo ile Anubis'i oynayanın aynı adam olduğunu o zaman anladım işte. O gece yanımdan ayrıldığında... ve ertesi gün sahildeki masum bakire. Şapel. Siyah oyuncak bebek zihnimde sallandı, kafatası hain hain sırıttı. Artemis, Astar, ebedi yalancı.

Adam sessizce orgazmının keyfine vardı.

İki beden yatağın sunağında hiç kıpırdamadan yattılar. Joe'nun yana dönük kafası Lily'ninkinden görünmüyordu, adamın omuzlarını, sırtını okşadığını gördüm. Sızlayan kollarımı çerçeveden kurtarmaya, ters çevirmeye uğraştım. Ama özel bir şekilde duvara tutturulmuştu; ve halkalar da tahtanın içinden geçiyordu.

Geçmek bilmeyen molanın ardından Joe kalkıp diz çöktü ve Lily'yi resmi denebilecek bir tavırla omzundan öptü, sonra da pelerinini alıp, soğukkanlılıkla sahneyi terk ederek gözden kayboldu. Lily, Joe'nun bı-

raktığı gibi yastıklara gömülü kaldı bir süre. Ama sonra sol dirseğinden destek alarak doğruldu ve en baştaki pozunu alarak uzandı. Gözlerini üzerime dikti. En ufak bir kin ya da pişmanlık; zafer ya da kötülük yoktu gözlerinde; Venedik'i yad eden Desdemona'ydı adeta.

Olanlara bir anlam veremeyen Venedik'in şaşkın öfkesi. Kendimi bir şekilde, yazılmamış olan altıncı sahnede, cezaya çarptırılan hain İago gibi görüyordum. Cehenneme zincirlenmiş. Ama aynı zamanda Venedik'tim; geride bırakılan bir hal; yola çıkılan yer.

Perde ağır ağır çekildi. Kendimi başladığım yerde bulmuştum, karanlıkta. Arkadaki ışık bile sönmüştü. Bir an başım döndü, bunun gerçekten olup olmadığından şüphe ettim. Halüsinasyon görmemi mi sağlamışlardı? Mahkeme olmuş muydu? Tüm bunlar gerçekten olmuş muydu? Gelgelelim kollarımdaki zalim sızı hepsinin gerçek olduğunu söylüyordu.

Derken, hissettiğim acıyla, bu halis fiziksel işkenceyle durumu kavramaya başladım. Ben Iago'ydum; ama aynı zamanda çarmıha gerilmiştim. Çarmıha gerilmiş Iago. Çarmıha gerense... vahşice beynimde dolanıp duran Lily'nin metamorfozlarıydı, Baküs perileri gibi, benliğimin derinliğindeki körlüğü, şeytanı kovalıyorlardı. Birden maskelerin ardındaki asıl adını anladım. Neden Othello konumunu seçtiklerini. Neden Iago olduğumu. Neden bu işe kalkıştıklarını. Asıl adını biliyordum artık. Bağışlamıyordum, hatta daha da büyük bir öfke duyuyordum.

Ama asıl adını biliyordum.

Kapıda biri belirdi. Gelen Conchis'di. Sarktığım çerçeveye gelip önümde durdu. Gözlerimi kapadım. Kollarımın ağrısı her şeyden ağır basıyordu.

Ağızlığın altından inleyip homurdandım. Böyle yaparak ne demek istediğimi ben de bilmiyordum: acı çektiğimi mi, yoksa gözüme bir daha gözükecek olursa onu lime lime edeceğimi mi.

"Sana artık seçildiğini söylemeye geldim."

Başımı deli gibi iki yana salladım.

"Başka şansın yok."

Bu defa daha bezgin, gene başımı salladım.

Bir insan ömründen daha yaşlı görünen gözlerini üzerime dikti ve ifadesinde bir anlayış pırıltısı belirdi, sanki üzerime fazla gelindiğini anlamıştı artık.

"Gülümsemeyi öğren Nicholas. Gülümsemeyi öğren."

"Gülümse" derken benim anladığımdan başka bir şey kastediyormuş gibi geldi; başından beri fark ettiğim o ironi, katılık ve merhametsizlik, kendi gülüşüne bile bile dahil ettiği bir özellikti; onun için gülümsemek aslında acımasız bir şeydi, çünkü özgürlük acımasızdır, çünkü en azından bizi kim olduğumuzdan kısmen sorumlu kılan özgürlük acımasızdır. Bu yüzden gülümsemek, hayata karşı bir *tavır* olmaktan çok hayatın acımasızlığının *doğası*ydı, hiç kaçarı olmayan bir acımasızlık, çünkü insan varlığının ta kendisiydi bu. "Gülümsemeyi öğren" derken, söylemek istediği "Sırıt ve her şeye katlan"dan çok daha başka bir şeydi. "Acımasız olmayı, katı olmayı ve hayatta kalmayı öğren," demekti bu bir bakıma.

Oyunu ya da rolümüzü seçme şansımızın olmayışıydı. Hep *Othello*'ydu. Var olmak, daima Iago olmaktı.

Alaycı, yersiz bir incelikle örtülü küçümseyici bir edayla hafifçe selam verdikten sonra gitti.

O gider gitmez, Adam ve diğer siyah gömleklilerle beraber Anton geldi. Kelepçeleri çözüp kollarımı indirdiler. Siyah gömleklilerin ikisi beze sarılı bir direk taşıyorlardı, bunu yayınca ortaya bir sedye çıktı. Beni zorla üzerine yatırdılar ve bir kez daha bileklerim yanlardan kelepçelendi. Onlarla ne kavga edecek ne de durun diye yalvaracak halim kalmıştı. Bu yüzden hiç direnmeden uzanıp, onları görmemek için gözlerimi yumdum. Burnuma eter kokusu geldi ve hafifçe bir iğnenin saplandığını duydum; ve bu defa bir an önce her şeyi unutmak istedim.

63

Karşımda yıkık bir duvar buldum. Sıvanın çoğu dökülmüş, geriye kaba taşlar kalmıştı. Pek çoğu da duvar dibindeki harç kalıntılarının arasına düşmüştü. Derken uzaklardan keçi çıngıraklarının sesi geldi. Bir süre uzandım orada, hâlâ duvara vuran ışığın, çıngırak, rüzgâr ve kırlangıç seslerinin nereden geldiğini anlamak için bir gayret sarf edemeyecek kadar uyuşmuş bir haldeydim. Bir mahkûm olmaya koşullanmıştım. Nihayet bileklerimi oynattım. Serbestlerdi. Kafamı çevirip baktım.

Çatının aralıklarından ışık sızıyordu. Dört beş metre ötede kırık bir kapı eşiği vardı; dışarıda güneş göz kamaştırıcıydı. Üzerimde kaba tüylü kahverengi bir battaniye, şişme bir yatakta yatıyordum. Arkama baktım. Bavulum oradaydı, üzerinde de bir dolu şey vardı: Bir termos, kah-

verengi bir kesekâğıdı, sigara ve kibrit, mücevher kutusunu andıran siyah bir kutu ve bir zarf.

Doğrulup başımı salladım. Sonra battaniyeyi kenara atıp, yamuk yumuk zeminin üzerinde yamuk yumuk bir halde kapıya ilerledim. Bir tepenin zirvesindeydim. Önümde yıkıntılarla kaplı geniş bir yokuş uzanıyordu. Çoğu gri moloz yığınlarından, gri duvar döküntülerinden ibaret, hepsi de yıkık dökük yüzlerce taş ev. Yer yer, biraz daha az harap durumda olan konut da vardı; ikinci katlardan geriye kalanlar, göğü çerçeveleyen pencereler ve kara kapı eşikleri. Ama bu yerle bir olmuş ölü şehrin en tuhaf yanı, etrafını saran denizin üç yüz metre yukarısında, havada süzülür gibi oluşuydu. Saatime baktım. Hâlâ işliyordu; beşe geliyordu. Bir duvarın tepesine tırmanıp etrafa bakındım. İkindi güneşinin vurduğu yönde, güney ve kuzeye doğru uzanan dağlık bir alan gözüme çarptı. Yapayalnız, devasa bir burnun en tepesindeydim sanki; denizle gök arasındaki bir ortaçağ Hiroşima'sında, yeryüzündeki son insandım. Bir an, geçen saatler mi yoksa bütün bir uygarlık tarihi miydi diye düşünmeden edemedim.

Kuzeyden sert bir rüzgâr esti.

Odaya dönüp, bavulu ve diğer eşyaları güneşe çıkardım. İlk önce zarfa baktım. İçinden pasaportum, Yunan parasıyla on pound ve daktiloyla yazılmış bir kâğıt çıktı. Kâğıtta üç cümle yazılıydı. "Bu gece 11.30'da Phraxos'a bir vapur var. Şu anda Monemvasia'daki bir antik kenttesin. İniş güneydoğudan." Altında ne tarih ne de imza vardı. Termosu açtım: Kahve vardı. Fincanı ağzına kadar doldurup, koca bir yudum aldım, sonra bir tane daha. Kesekâğıdının içinde sandviçler vardı. O sabah duyumsadığım hisle, kahvenin, ekmeğin, keklikotu ve limon suyu katılmış soğuk etin tadına vara vara yemeye koyuldum.

Şimdi içimde, o koskoca havadar ortamın da katkıda bulunduğu bir özgürlük, bir hayatta kalma hissi, bir direnç vardı. Hepsinin ötesinde yaşadığım deneyimin sıra dışılığı söz konusuydu, bunun eşsizliği beni de eşsiz kılıyordu ve bunu bir sır gibi, Mars'a yolculuk gibi, kimsenin sahip olmadığı bir ödül olarak görüyordum. Sonra kendi davranışımı da görür gibi oldum, gözümü açmış ve yepyeni bir ışığın altında görmüştüm kendimi; mahkeme ve arınma normalliğimi test etmek adına yapılan kötü fantazilerden ibaretti ve kazanan normalliğim olmuştu. Sonunda aşağılanan *onlar*dı – ve bu şoke eden son performans belki de böyle karşılıklı aşağılanalım diye gerçekleştirilmişti. Tüm bunlar olurken, za-

ten var olan bir yara hançerle daha da bir deşiliyormuş gibi gelmişti bana; ama şimdi bunu, Alison'la beni gözlemelerinin, röntgenciliklerinin bir nevi intikamını almam için gerçekleştirmiş olabileceklerini de düşünüyordum.

Belirsiz bir zafer hissi içindeydim. Yeniden özgürdüm, ama yepyeni bir özgürlüktü bu... arınmış gibi.

Sanki yanlış hesaplamışlardı.

Bu duygu daha da büyüdü ve üzerine oturduğum ılık kayalığa dokunmanın, *meltem* esintisini duymanın, yeniden Yunan havasını koklamanın, bu acayip yaylada, bu kayıp Cebelitarık'ta, bir gün cidden ziyaret etmeyi istediğim bu yerde olmanın keyfine dönüştü. Analiz, intikam ve tüm bunların ifadesi bekleyebilirdi, okulda yapacağım açıklamalar, bir yıl daha kalıp kalmama konusunda vereceğim karar da bekleyebilirdi. Önemli olan sadece üstesinden gelmiş olmamdı, başarmıştım.

Sonra bu keyifte, tüm bu hakaretlerin, Alison'ın sömürülmüş ölümünün ve özgürlüğüm hiçe sayılarak elde edilmiş bu korkunç özgürlüğün üstünü örten cilada yapay olan, doğal olmayan bir şey fark ettim; sanırım yine Conchis tarafından hipnoz altındayken telkin edilmiş bir şeydi bu. Kahve ve sandviçler gibi, bu da beni rahatlatacak bir şeydi.

Siyah kutuyu açtım. Yeşil çuhadan bir tabanın üzerinde yepyeni bir tabanca, bir Smith & Wesson duruyordu. İçini açtım. Kurşun grisi gözlü minik pirinç daireleriyle, altı merminin olduğu yere baktım. Çağrı açıktı. Birini çıkarıp baktım. Gerçekti. Tabancayı denize, kuzeye doğrultup tetiği çektim. Patlamanın etkisiyle kulaklarım çınladı ve mavi göğü yararak tepemde yol alan o koca kahverengili-beyazlı kırlangıçlar deli gibi kaçıştılar.

Conchis'in son şakası.

Yüz metre kadar tırmanıp tepeye vardım. Kuzeye doğru, bir Venedik ya da Osmanlı tahkimatından kalma yıkık bir perde-duvar vardı. Buradan on, on beş mil boyunca kuzeye uzanan bir sahil şeridi gözüme çarptı. Uzun bembeyaz bir kumsal, yirmi mil ötede bir köy, birbirinden uzak duran birkaç beyaz ev ya da şapel ve bunların da ilerisinde tüm heybetiyle yükselen ve Parnon Dağı olduğunu sandığım –açık havalarda Bourani'den de gözükürdü– bir dağ. Phraxos denizden kuzeydoğuya doğru uzanıyordu. Aşağıya baktım. Bulunduğum düzlük, iki yüz, iki yüz elli metre yüksekliğinde dik bir uçurum halinde dar bir çakıllığa iniyordu; azgın denizin karaya değdiği yerde zümrüt yeşili bir şerit, sonra beyaz atlar ve derin bir mavilik. Eski kale burcunda dururken geriye kalan

beş kurşunu da denize attım. Hedeflediğim bir yer yoktu. Bu bir *feu de joie*,* ölümün reddiydi. Beşinci atıştan sonra tabancayı dipçiğinden tutup çevirerek hızla göğe savurdum. Havada bir parabol çizip kaldı, sonra da ağır ağır dipsiz derinliklere düştü; uçurumun kenarına dümdüz uzandığımda, bunun denizin kıyısındaki kayalıklara çarptığını gördüm.

Yola çıktım. Çok geçmeden karşıma, girişi koca bir molozla tıkalı sarnıçlara inen ve benden önce iki kez geçilmiş olan daha iyi bir patika çıktı. Koca kayanın güneyinde, iyice aşağılarda, uçurumun dibinden denize dimdik inen bir alanın eteğinde surlarla çevrili eski bir kasaba gözüme ilişti. Kiminin üst katı hâlâ yerinde olan, harap olmuş bir dolu ev ve toplu halde duran sekiz, dokuz, hatta on kilise vardı. Patika harabelerin arasından kıvrılarak bir kapı eşiğine varıyordu. Aşağı doğru uzun bir tünel, karşı tarafı çitle çevrili –ki bu da ortalıkta sürü-çoban falan olmayışını açıklıyordu– başka bir eşiğe çıkıyordu. Belli ki, keçiler için bile, yukarı da aşağı da, tek bir yol vardı. Çiti aşıp gün ışığına çıktım. Yüzlerce yıllık koyu gri renkli bazalt kaldırım taşları, yardan aşağı meyillenerek, surlarla çevrili kasabanın kiremit rengi damlarına uzanan bir kavisle son buluyordu.

Kireç boyalı evlerin olduğu ara sokaklardan geçerek yürüdüm. Bir kapının önünde tavuklarına bir kâse içinde sebze kabuğu atan yaşlı bir köylü kadın duruyordu. Elinde bavulu, saçı sakalına karışmış o yabancı halimle kadına tuhaf görünmüş olmalıyım.

*"Kal' espera."***

"Pois eisai?" diye sordu. *"Pou pas?"* Tipik bir Yunan köylüsünün Homerosvari sorularıydı bunlar: Kimsin? Nereye gidiyorsun?

İngiliz olduğumu, film şirketinin bir üyesi olduğumu söyledim, *epano.****

"Ne filmi var yukarıda?"

Elimi sallayıp boş ver dedim ve gücenik sorgulamasını duymazdan gelerek nihayet, eni taş çatlasa iki metre olan ıssız, küçük bir ana sokağa vardım, dip dibe dizili bir dolu ev vardı ve çoğu kepenkleri kapalı halde ya da boş duruyordu; ama az ötede bir levha görüp gittim. Şarap dükkânının sahibi bıyıklı yaşlıca bir adam loş bir köşeden çıktı.

Adamla mavi demir kadehlerle *retsina* içip zeytin yerken öğreneceğim her şeyi öğrendim. Öncelikle, aradan bir gün geçmişti. Mahkeme o

* (Fr.) Neşe ateşi. (y.h.n.)
** İyi akşamlar. (y.h.n.)
*** Yukarıda. (y.h.n.)

sabah değil, bir önceki gün gerçekleşmişti; o gün pazar değil pazartesiydi. Yine yirmi dört saatin üzerinde uyutulmuştum ve kim bilir daha neler olmuştu. Zihnimin en kuytu köşelerine ne sondajlar yapmışlardı. Monemvasia'ya bir film ekibi ya da büyük bir turist grubu falan gelmemişti; on gün öncesine kadar gelen giden bir yabancı da yoktu... bir Fransız profesörle karısı. Profesör nasıl bir tipti? Çok şişman bir adamdı, hiç Yunanca bilmiyordu... Hayır, dün ya da bugün oraya çıkan birini duymamıştı. Ne yazık ki kimse Monemvasia'yı gezmeye gelmiyordu. Orada duvarlarında resimler olan büyük sarnıçlar var mıydı? Hayır, öyle bir şey yoktu. Yalnızca harabeler vardı. Sonra, kasabanın eski kapısından geçtiğimde, yarın altında iki üç tane çökmüş mendirek gördüm, yine de bir teknenin yanaşıp ellerinde sedye olan üç dört adamı indirebileceği bir durumdaydı. İçinde hâlâ birileri olan o bir avuç evin yanından geçmelerine gerek yoktu; dahası gece gelmiş olmalılardı.

Peloponisos'un dört bir yanında eski kaleler vardı: Korone, Methone, Pylos, Koryphasion, Passava. Hepsinin de kocaman sarnıçları vardı; Monemvasia'dan bir günde gidilebilirdi.

O sert rüzgârda kazıklı yolun üzerinden, vapur sesinin geldiği ufak köye doğru ilerledim. Oradaki bir tavernada kötü bir yemek yiyip, mutfakta tıraş oldum –evet, ne de olsa bir turisttim– ve aşçı-garsona sorular sordum. Diğerinden daha fazla bir şey bilmiyordu o da.

Bir derin deniz canavarı gibi, bata çıka ilerleyen ufak vapur, *meltemin* etkisiyle gecikerek gece yarısı vardı; inci gibi parlayan gri-yeşil sicimlerle süslenmişti. Ben ve iki yolcu daha bir kayıkla vapura yanaştırıldık. Deniz tutmasıyla ve Monemvasia'ya domates almaya gitmiş olan Atinalı bir manavın ısrarcı sohbet etme girişimleriyle boğuşarak boş salonda birkaç saat oturdum. Fiyatlar hakkında söylenip duruyordu. Yunanistan'da laf eninde sonunda hep paraya gelir; politikaya falan değil ya da politikaya gelse bile bunun mutlaka parayla bir bağlantısı vardır. Sonunda deniz tutması geçti ve manavdan hoşlanmaya bile başladım. Adam ve gazete kâğıtlarına sarılı o bir yığın paketi tamamıyla döndüğüm dünyaya ait, o dünyanın bir parçasıydı; yine de günlerce yanımdan geçen her yabancıyı kuşkulu gözlerle izleyecektim.

Adaya yaklaştığımızda güverteye çıktım. Kara balina rüzgârlı karanlığın içinde belirdi. Bourani burnunu seçebiliyordum, ama ev gözükmüyordu ve elbette ki hiç ışık yoktu. Güvertenin ön tarafında, yani benim

bulunduğum kısımda, üçüncü sınıf yolculuk eden on, on beş kadar çökük omuzlu yoksul köylü vardı. Diğer insanların hayatlarının gizemi: Conchis'in maskeli oyununun ne kadara mal olduğunu düşündüm; şu adamlardan tekinin bir senede zar zor kazandığının elli katıydı muhtemelen. Yani tüm hayatlarının bedeli.

De Deukans. Millet. Çapalanan şalgamlar.

Yanımda bir aile vardı, sırtı dönük koca başını bir çuvala yaslamış, iki küçük oğlu da ısınmak için karısıyla aralarına sıkışmıştı. Üstlerinde incecik bir battaniye örtülüydü. Karısının başında, çenesinin altından ortaçağ usulü bağlanmış beyaz bir eşarp vardı. Yusuf ile Meryem; kadının ellerinden biri, önde oturan diğer çocuklarının omzundaydı. Ceplerimi karıştırdım; verilen paradan geriye yedi sekiz pound kalmıştı. Etrafa bakındım, sonra çabucak eğilip, küçük para destesini kadının başının arkasındaki battaniyenin arasına koydum; ardından sanki utanç verici bir şey yapmışçasına, sinsice uzaklaştım.

Üçe çeyrek kala öğretmenlerin tarafındaki basamakları sessizce tırmanmaktaydım. Odam gayet düzgün, bıraktığım gibiydi. Tek fark yığılı sınav kâğıtlarının yerinde olmayışıydı. Bunların yerinde birkaç mektup duruyordu.

Kim yazmış olabilir diye düşünerek ilk başta İtalya'dan gelen mektubu açtım.

14 Temmuz Sacro Speco Manastırı,
Subiaco yakınları

Sevgili Bay Urfe,

Mektubunuz elime geçti. İlk başta cevap vermeye niyetim yoktu, ama biraz daha düşününce, sizinle konuşmamı istediğiniz meseleyi konuşmak için hazır olmadığımı söylemenin yerinde olacağı sonucuna vardım. Ve bu son kararımdır.

Bu talebinizi bir daha yinelemezseniz çok memnun olurum.

Saygılarımla,
JOHN LEVERRIER

Bir parça sayfanın ortasına sıkıştırılmış olsa da yazı son derece düz-

gün ve okunaklıydı; eğer son bir numara değilse bu, titiz ve huysuz bir adamın elinden çıkmış olmalıydı. Muhtemelen, Oxford'daki öğrencilik günlerimden hatırladığım kadarıyla Monsignor Knox ve Farm Caddesi hakkında atıp tutarak ortalıkta dolanan içi geçmiş genç Katoliklerden biriydi.

Gayet sahici görünümlü antetli bir kâğıda yazılmış olan diğer mektupsa Londra'dan, müdire olduğunu iddia eden bir şahıstan geliyordu.

Bayan Julie Holmes

Bayan Holmes bizlerle sadece bir sene çalıştı ve bu sürede alt sınıflarımıza klasik edebiyat ile biraz İngilizce ve Kutsal Kitap'tan metinler öğretti. İyi bir öğretmen olacağı konusunda umut vaat ediyordu ve son derece güvenilir, sorumluluk sahibi, öğrencileri tarafından sevilen biriydi.

Sahne dünyasına atıldığını düşünüyordum, ama şimdi öğretmenliğe dönüş yaptığını duymak beni çok sevindirdi.

Bir de kendisinin yıllık tiyatro gösterisinin başarılı yapımcısı ve okuldaki "Genç Hıristiyanlar" kulübünün liderlerinden biri olduğunu sözlerime ekleyeyim

Bayan Holmes'ü içtenlikle tavsiye ederim.

Çok komik.

Sonra Londra'dan gelen başka bir zarfı açtım. İçinden Tavistock Repertory firmasına gönderdiğim mektup çıktı. Biri sabırsızca ama tam da istediğim gibi, June ve Julie Holmes'un menajerinin adını mavi mürekkepli kalemle sayfanın altına karalamıştı.

Bir de Avustralya'dan bir mektup vardı. Bunun içinden de gönderenin adının yazılması için boş bırakılmış olan siyah kenarlı bir kart çıktı; acınacak derecede çocuksu bir elden çıkmıştı.

R.I.P.
Bayan Mary Kelly
Trajik kaybı konusunda yazmış olduğunuz nazik taziye mektubunuza teşekkür eder.

Son mektup Ann Taylor'dandı: İçinden bir kart ve fotoğraflar çıktı.

Bunları bulduk. Bir kopyasını istersiniz diye düşündük. Filmlerin negatiflerini Bayan Kelly'ye gönderdim. Mektubunuzda söylediğiniz şeyi anlıyorum, farklı şekillerde de olsa hepimiz biraz suçlu hissediyoruz belki de. Allie'nin istemeyeceği bir şey varsa o da arkasından ağlayıp sızlanmamızdır, bunun kimseye bir yararı yok artık. Hâlâ inanamıyorum. Eşyalarını topladım, benim için ne kadar zor olduğunu tahmin edersiniz. O an her şey öyle gereksiz geldi ki, yeniden ağlamaya başladım. Ama bir şekilde üstesinden gelmeliyiz artık. Gelecek hafta eve dönüyorum, en yakın zamanda Bayan K.'yi görmeye gideceğim. Sevgiler,

ANN

Sekiz tane kötü fotoğraf çıktı. Fotoğrafların beşinde ya ben vardım ya da bir manzara; sadece üç tanesinde Alison vardı. Birinde elinde çıban olan kızın yanına eğilmiş, birinde Oedipus kavşağında durmuş, diğerinde de Parnassos'daki katırcıyla beraberdi. Kameraya en yakın olduğu fotoğraf kavşakta çekilmiş olandı ve yüzünde, içtenliğini en iyi şekilde yansıtan o net, oğlan çocuğu sırıtışı vardı... Kendine ne diyordu bakayım? Kaba; içi dışı bir. Arabaya binişimizi, babam hakkında konuşmamı hatırladım, *onun* o içtenliği sayesinde bu kadar anlatabilmiştim bütün bunları; çünkü yalan söylemeyen bir ayna gibiydi o; bana olan ilgisi gerçekti; aşkı gerçekti. En büyük erdemi buydu işte: Değişmez bir gerçeklik.

Masamın başına oturup yüzüne, alnının kenarına savrulan saçlarına diktim gözlerimi, o ufacık an, saçları, o esinti, hem hâlâ vardı hem de sonsuza dek yitmişti.

Üstüme bir hüzün çökmüştü gene. Uyuyamadım. Mektuplarla fotoğrafları bir çekmeceye koyup yeniden dışarı, sahilde yürüyüşe çıktım. Kuzeye doğru ilerilerde, suyun karşı tarafında yanan bir çalı çırpı yığını gördüm. İçimi kemiren ateş çizgisi gibi, yakut rengi kırık bir çizgi de dağı kemiriyordu.

Ben neydim ki sonuçta? Conchis'in bana söylemiş olduğu şeye çok yakın: attığım sayısız hatalı adımın toplamından ibaret bir adam. Mahkemede kullanılan o Freudvari jargonun çoğunu reddediyordum, öte yandan hayatım boyunca gerçeklerden kaçarak, hayatı kurmaca haline getirmeye çalışmıştım; hep sanki bir üçüncü şahıs beni izleyip dinliyor

ve iyi ya da kötü davranışlarım için not veriyormuş gibi davranmıştım – romancı gibi bir tanrıydı bu, ve ben de onu memnun etme gücüne, önünde küçülebilecek bir duyarlılığa ve bu tanrı-romancının istediğine inandığı her şeye kendini adapte edebilme yetisine sahip bir karaktere dönüşmüştüm. Kendi yarattığım bu sülüksü süperego çeşitlemesiyle beslenmiş, bu nedenle asla özgürce hareket etmeyi beceremediştim. Bu benim kalkanım değil, despotumdu. Ve ben bunu şimdi görüyordum, geç de olsa görmem için bir ölüm gerekmişti.

Kıyıda oturup, gri denizin üzerinde şafağın sökmesini bekledim.

Dayanılmaz bir yalnızlık içinde.

64 Yaratılışımdan mı yoksa Conchis'in son uzun uykumda bana pompaladığı, o Coué* usulü iyimserlikten mi kaynaklanıyordu bilmem, ama gün ağardıkça suratım da gitgide daha çok asılıyordu. Gerçeği açığa çıkarmak için hiçbir kanıtımın ve tanığımın olmadığının gayet iyi farkındaydım; ve Conchis gibi lojistiğe bu kadar sıkı sıkıya bağlı bir adam elbette ki sahneden çıkışını ayarlamamış olamazdı. En olası riskin polise gitmem olduğunu biliyor olmalıydı; ki böyle bir durumda yapacağı şey belliydi. Tahminimce "topluluğu" ile birlikte Yunanistan'ı terk etmişti bile. Hermes gibi –ki o da muhtemelen sandığımdan daha masumdu– ve hiçbir şeyi kabullenmeyecek Patarescu dışında sorgulayacak kimse yoktu.

Tek gerçek tanık Demetriades'ti. Ağzından laf alamayacaktım belki, ama ilk baştaki o tatlı masumiyetini hatırladım; ben daha Bourani'ye gitmeden evvel, ondan epeyce bilgi toplamış olmalılardı. Onunla öğrencileri tartışırken, özellikle gerçekten çalışanları zeki avarelerden ayırt etme söz konusu olduğunda, çok yerinde yargılarda bulunduğu gözümden kaçmamıştı. Hakkımda yazmış olabileceği detaylı raporu düşünerek iyice sinir oldum. Birinden fiziksel olarak intikam almak istiyordum. Bir de bütün okulun kızgın olduğumu bilmesini.

Okul yaşantısına muhteşem dönüşümü kahvaltı saatine erteleyip, ilk derse girmedim. Vıraklayan kurbağalarla dolu bir gölete bir taş fırlatıldığında sesler nasıl kesilirse, görünmemle beraber ortaya aynen böyle

* Émile Coué (1857-1926). Kendi kendine hipnoz metodunu bulan Fransız psikoterapist (ç.n.)

bir sessizlik çöktü; herkes aniden sustu, sonra yavaş yavaş uğultular yükseldi gene. Çocukların bazısı sırıtıyordu. Hocalarsa sanki nihai suçu işlemişim gibi gözlerini üzerime dikmişlerdi. Salonun öbür ucunda duran Demetriades gözüme ilişti. Yerinden kımıldamasına fırsat vermeden doğruca yanına gittim. Önce bir kalkacak gibi oldu, ama kendisini neyin beklediğini anlayınca, ürkmüş Peter Lorre* edasıyla yeniden yerine oturdu. Tepesine dikildim.

"Kalk ayağa adi herif."

Zoraki gülümsemeye çalıştı; yanında duran oğlana omuz silkti. Dediğimi bu defa yüksek sesle ve Yunanca tekrar edip, bir de Yunanca küfür savurdum.

"Kalk ayağa – orospu çocuğu."

Yeniden bir sessizlik çöktü. Demetriades kıpkırmızı kesilip gözlerini masaya dikti.

Önünde her zamanki kahvaltısı, ekmek doğranmış ballı süt vardı. Uzanıp tabağı yüzüne çarptım. Gömleğine ve pahalı takım elbisesine döküldü. Ayağa fırlayıp üstünü silkeledi. Bir çocuk gibi, öfkeden kıpkırmızı kesilmiş halde bana baktığında tam sağ gözünün ortasına bir yumruk indirdim. Öyle çok teknik olmasa da okkalı bir yumruktu.

Herkes birden ayaklandı. Yöneticiler düzeni sağlamak için bağırdılar. Beden eğitimi hocası koşup arkadan kolumu yakaladı, ama ben ona dönüp tersçe tamam, bitti dedim. Demetriades, elleri gözlerinin üzerinde, bir Oedipus parodisi şeklinde duruyordu. Derken hızla dönüp ihtiyar bir kadın gibi tekmeler savurup tırnaklarını geçirdi. Beden eğitimi hocası beni bırakıp, pek adam yerine koymadığı Demetriades'i kolayca kollarından yakaladı.

Arkamı dönüp yürüdüm. Demetriades anlamadığım bir dolu küfür yağdırıyordu. Kapıda duran görevliye odama kahve getirmesini söyledim. Sonra da oturup bekledim.

Tabii ki ikinci ders başlar başlamaz müdürün odasına çağrıldım. Yaşlı adamın yanında, müdür yardımcısı, yatakhane müdürü ve beden eğitimi hocası da vardı; son dediğim kişi yine bir olay çıkarmaya kalkışırsam diye vardı herhalde. Yatakhane müdürü Androutsos'un Fransızcası iyiydi, bu askeri mahkemedeki çevirmenlik görevi ona aitti belli ki.

* Peter Lorre (1904-1964). 1930 ve 40'lı yıllarda korku fimlerinde oynadığı kötü adam rolleriyle bilinen Macar aktör. (ç n.)

Oturur oturmaz elime bir mektup tutuşturdular. Başlığına bakılırsa okulun Atina'daki yönetim kurulundan geliyordu. Resmi bir Fransızca ile yazılmış ve iki gün önce gönderilmişti.

Lord Byron Okulu Yönetim Kurulu, okul müdürünün iletmiş olduğu raporu değerlendirmiş ve üzülerek, öğretmenlik görevinin yerine getirilmesindeki eksikliklere ilişkin 7. madde uyarınca, sözleşmenizin feshine karar vermiştir.

Yine söz konusu madde gereği eylül ayı sonuna kadarki maaşınız ve dönüş biletiniz ödenecektir.

Sorgusuz sualsiz cezalandırılmıştım. Tepemdeki dört surata baktım. Duydukları utanç yüzlerinden okunuyordu, hatta Androutsos'unkinde hafif bir pişmanlık bile sezdim; ama suç ortaklığına dair hiçbir belirti yoktu.

"Müdürün de Conchis'in hesabına çalıştığını bilmiyordum," dedim.

Androutsos bariz şekilde afalladı. "*A la solde qui?*" Öfkeyle tekrar ettiğim lafı tercüme etti; ne var ki müdür de neden bahsettiğimi anlamamıştı sanki. Aslında, bir müdürden çok bir Amerikan üniversitesinin rektörünü andıran o haliyle böylesi haksız bir işten çıkarılmaya göz yummayacak kadar onurlu bir adama benziyordu. Demetriades o mor gözü fazlasıyla hak etmişti. Demetriades, Conchis, kuruldaki etkin bir üçüncü kişi daha. Gizli bir rapor...

Müdürle yardımcısı hızlı hızlı Yunanca bir şeyler konuştular. Conchis'in adının iki kez geçtiğini duydum, ama ne dediklerini anlamadım. Androutsos'a tercüme etmesini söylediler.

"Müdür bey ne dediğinizi anlamıyor."

"Anlamıyor mu?"

Yaşlı adama pis pis güldüm, öte yandan meseleyi hakikaten anlamadığına da ikna olmuş gibiydim.

Müdür yardımcısının bir işaretiyle Androutsos bir kâğıt çıkarıp okumaya başladı. "Hakkınızdaki şikâyetler şunlardır. Bir: Geçtiğimiz dönem boyunca neredeyse her hafta sonunu okul dışında geçirerek okul yaşantısına uyum sağlayamadınız." Sırıtmaya başladım. "İki: Nöbetlerinizi devralmaları için iki kez görevlilere rüşvet verdiniz." Bu doğruydu işte, hoş rüşvet dedikleri bana yükledikleri ödev kâğıtlarından daha fazlası değildi. Bunu öneren de Demetriades'ti; ve yalnızca o rapor etmiş

* (Fr.) Kimin hesabına? (y.h.n.)

olabilirdi. "Üç: Sınav kâğıtlarınızı okumayarak ciddi bir okul görevini ihmal ettiniz. Dört: Sizin–"

Komedinin bu kadarı fazlaydı. Ayağa kalktım. Müdür söz aldı; ciddi yaşlı bir surat ve büzülmüş bir ağız.

"Dahası müdür bey diyor ki," dedi Androutsos ve çevirmeye devam etti, "okulda bu sabah kahvaltıda gerçekleştirmiş olduğunuz o çılgın saldırı, kendisinin Byron ve Shakespeare'in vatanına duyduğu saygıya onarılmaz bir zarar vermiştir."

"Hey Allahım." Bir kahkaha attım, sonra Androutsos'a orta parmağımı kaldırdım. Beden hocası üzerime atılmak için tetikteydi. "Şimdi iyi dinle. Aynen söyle ona. Atina'ya gidiyorum. İngiliz Büyükelçiliği'ne, Milli Eğitim Bakanlığı'na, gazetelere ve başınıza öyle işler açacağım ki..."

Sözümü bitirmedim. Hepsini şöyle yan yan, hor gören bir bakışla süzdükten sonra gittim.

Odama dönüp bavullarımı toplamaya başladım. Daha beş dakika bile dolmamıştı ki kapım çalındı. Sertçe gülümseyip, bir hışım kapıyı açtım. Ama mahkemenin en beklenmedik üyesini karşımda buldum, yani müdür yardımcısını.

Adı Mavromichalis'di. Okulun idari yöneticisiydi, aynı zamanda disiplin meselelerine bakardı; bir tür emir subayı, kırklı yaşların sonunda, saçları dökülmeye yüz tutmuş, zayıf, gergin, etliye sütlüye karışmayan biri. Benimle de fazla bir ilişkisi yoktu. Yunanca öğretmenlerinin başıydı ve kendi bölümünün o geleneksel tarzıyla, vatanına fanatik bir aşkla bağlıydı. İşgal döneminde Atina'da ünlü bir yeraltı gazetesi çıkarmıştı; ve o sıralar kullandığı klasik takma ad, *o Bouplix*, oxgoad, yani üvendire, üzerine yapışmıştı. Her ne kadar milletin önünde müdüre boyun eğse de, pek çok yönden okulu şekillendiren onun ruhuydu; Yunan ruhuna sinen o Bizans havasından herhangi bir yabancının nefret edebileceğinden çok daha fazla nefret ediyordu.

Durup, gözünü kırpmadan beni izledi, ben de öylece durdum kapıda, beni öfkemden sıyırıp, hayrete düşüren bir şey vardı gözlerinde. Şartlar uygun olsaydı gülümseyebilirdim diyen bir hali vardı. Sessizce konuştu.

"*Je veux vous parler, Monsieur Urfe.*"*

Bir kez daha şaşırmıştım, çünkü benimle daha önce hep Yunanca konuşmuştu; ben de onu başka dil bilmiyor sanıyordum. Yol verdim. Ya-

* (Fr.) Sizinle konuşmam gerek Bay Urfe. (y.h.n.)

tağımın üstünde açık duran bavullarıma çabucak bir göz attıktan sonra beni masanın arkasında oturmaya davet etti. Kendi de pencerenin yanındaki bir sandalyeye çöküp kollarını kavuşturdu: Kurnaz, keskin gözler. Açıkça, kendi adına sessizliği konuşturuyordu. O zaman anladım işte. Müdür için yalnızca kötü bir hocaydım; oysa bu adam için bundan öte bir şeydim.

Soğukça, "*Eh bien?*" dedim.

"Olanlardan dolayı üzgünüm."

"Bana bunu söylemeye gelmediniz herhalde."

Gözlerini üzerime dikti. "Okulumuzun iyi bir okul olduğunu düşünüyor musunuz?"

"Sevgili Bay Mavromichalis, eğer istediğiniz–"

Ellerini sertçe, ama yatıştırıcı bir tarzda kaldırdı hemen. "Yalnızca bir meslektaşınız olarak bulunuyorum burada. Sorum ciddi."

Can sıkıcı bir Fransızcası vardı ve epey körelmişti, ama başlangıç seviyesinden daha ileri bir düzeydeydi.

"Meslektaş mı... yoksa aracı mı?"

Bir bakış fırlattı. Oğlanların onunla ilgili bir şakaları vardı: O geçerken ağustosböcekleri bile seslerini kesiyorlardı.

"Lütfen soruma cevap verin. Sizce burası iyi bir okul mu?"

Sabırsızca omuz silktim. "Akademik anlamda, evet. Kesinlikle."

Bir dakika kadar daha beni izledikten sonra sadede geldi. "Okulumuzun hayrı için skandal istemiyorum."

Birinci tekil şahıs kullandığı gözümden kaçmamıştı.

"Bunu daha önce düşünecektiniz."

Gene bir sessizlik oldu. "Eski bir Yunan halk ezgisinde der ki: Ekmek için çalan masum, altın için çalan suçludur." Anlamışmıyım diye gözlerimin içine baktı. "Eğer istifa etmek isterseniz... emin olun *Monsieur le Directeur*** un hemen bunu kabul edeceğine dair size garanti veririm. Diğer mektup unutulur."

"Hangi *Monsieur le Directeur?*"

Belli belirsiz gülümsedi, ama bir şey demedi; ve biliyorum ki demeyecekti. Tuhaftır, belki masanın arkasında oturduğumdan, kendimi zalim bir sorgucu gibi hissediyordum. Ona gelince cesur bir yurtseverdi. Nihayet pencereden dışarı bakıp, sanki konuyla hiç ilgisi yokmuşçasına, "Mükemmel bir fen laboratuvarımız var," dedi.

* (Fr.) E peki. (y.h.n.)

** (Fr.) Direktör Bey. (y.h.n.)

Biliyordum; savaştan sonra okul yeniden açıldığında buradaki ekipmanın, adını vermeyen biri tarafından sağlandığını ve öğretmenler odasındaki "efsane"ye göre de bu paranın zengin bir işbirlikçiden koparıldığını biliyordum.

"Anlıyorum," dedim.

"Buraya sizi istifaya çağırmaya geldim."

"Benden öncekilerin yaptığı gibi mi?"

Cevap vermedi. Başımı iki yana salladım.

Bir parça daha gerçeğin kıyısına yanaşmıştı. "Size ne oldu bilmiyorum. Bunu affetmenizi de beklemiyorum. Ama yeter ki şurayı affedin." Okulu işaret etti.

"Duyduğuma göre kötü bir öğretmen olduğumu düşünüyorsunuz zaten."

"Size iyi bir *recommandation** veririz," dedi.

"Sorumun cevabı bu değil."

Omuz silkti. "İlle de öğrenmek istiyorsanız..."

"Bu kadar kötü müyüm cidden?"

"Burada sadece en iyilere yer vardır."

Üvendire gibi diktiği gözlerinden kaçırdım gözlerimi. Bavullarım yatağın üzerinde duruyordu. Buralardan kaçmak, Atina ya da neresi olursa oraya gitmek, her türlü kimlikten ve ilişkiden sıyrılmak istiyordum. İyi bir hoca olmadığımı biliyordum. Ama bunu itiraf edemeyeceğim kadar örselenip irdelenmiştim başka bir yerde.

"Çok fazla şey istiyorsunuz." Hiç istifini bozmadan sessizce bekledi. "Atina'da sessiz kalmayı tek bir şartla kabul ediyorum. Benimle görüşsün orada."

"*Pas possible.*"**

Sessizlik oldu. Okula karşı üstlendiği bu takıntılı sorumluluk duygusuyla Conchis'e olan o ne idüğü belirsiz bağı nasıl bağdaştırdığını çok merak ediyordum. Koca bir eşekarısı tehditkârca pencerede dolandıktan sonra geri çekildi; tıpkı öfkemin geri çekilip, her şeyi sona erdirerek rahatlama arzumun öne çıkması gibi.

"Neden siz?" dedim.

O zaman gülümsedi, cılız bir tebessümdü. "*Avant la guerre.*"***

Okulda öğretmenlik yapmadığını biliyordum; demek Bourani'deydi.

---

* (Fr.) Tavsiye mektubu. (y.h.n.)

** (Fr.) Mümkün değil. (y.h.n.)

*** (Fr.) Savaştan önce. (y.h.n.)

Masaya baktım. "Bir an önce gitmek istiyorum. Hemen bugün."

"Anlaşıldı. Ama başka skandal istemiyoruz." Kahvaltıdaki olayı kastediyordu.

"Bakarız. Eğer..." İşaret etme sırası bendeydi. "Sırf bu yüzden."

"*Bien.*" Bunu sıcak denebilecek bir tarzda söylemişti, elimi sıkmak üzere masanın etrafından dolandı; hatta tıpkı Conchis'in de bazen yaptığı gibi, dediğimi anladığını göstermek istercesine omzumu bile sıktı.

Sonra seri ve abartısız bir şekilde çıkıp gitti.

Böylece işten kovuldum. Adam gider gitmez yeniden bir kızgınlık duydum, kırbacı kullanmadığım için bir kez daha kızmıştım kendime. Okuldan ayrılıyor oluşum umurumda değildi; bir yıl daha sürünmek, Bourani diye bir yer yokmuş gibi yapmak, içim sızlayarak geçmişi düşünmek... dayanılır gibi değildi. Ama adayı, o ışığı, denizi terk ediyordum işte. Önümde uzanan zeytinliklere diktim gözlerimi. Birden bir uzvumu kaybetmiş gibi hissettim kendimi. Mesele bir skandalın yaratacağı rezalet değil, bunun ne kadar boş olduğuydu. Ne olursa olsun bir daha asla Phraxos'a ayak basamayacaktım.

Bir süre sonra bavulları toplama işine devam etmeye zorladım kendimi. Okulun muhasebecisi bir memur aracılığıyla çekimi ve eve dönüşümle ilgili olarak Atina'da bulmam gereken seyahat acentesinin adresini göndermişti. On ikiyi biraz geçe son kez okul kapısından çıktım.

Doğruca Patarescu'nun evine gittim. Kapıyı köylü bir kadın açtı; doktor bir aylığına Rodos'a gitmişti. Sonra tepedeki eve yollandım. Bahçe kapısına vurdum. Kimse açmadı; kilitliydi. Sonra köyün içinden geçen yolu takip ederek eski limanın oraya, yaşlı Barba Dimitraki'yle tanıştığım tavernaya indim. Yorgi, umduğum gibi, bir oda kiralayabileceğim küçük bir ev biliyordu yakınlarda. Eşyalarımı alması için bir balıkçı arabasıyla okula bir çocuk yolladım; sonra da oturup biraz zeytin ekmek yedim.

Saat ikide, o cayır cayır öğle güneşinin altında, çapraşık dallı sık armut ağaçlarının arasından ana sırta doğru yola koyuldum. Yanımda bir denizci feneri, levye ve demir testere vardı. Skandal yaratmayacaktım tamam; ama araştırma yapmayacağıma söz vermemiştim.

* (Fr.) Güzel. (y.h.n.)

65 Bourani'ye vardığımda saat üç buçuktu. Bahçe kapısının yanındaki ve tepesindeki boşluk telle kapatılmış ve *Salle d'attente* yazısının üzerine yeni bir ilan asılmıştı. İlanda Yunanca, *Özel arazi, girmek kesinlikle yasaktır* yazıyordu. Üzerinden atlamak hâlâ kolaydı. Ama tam içeri ayak basmıştım ki, Moutsa'daki ağaçların arasından bir ses geldi. Aletleri ve feneri bir çalılığın arasına saklayıp yeniden diğer tarafa geçtim.

Sahil görüş alanıma girinceye dek, avına yaklaşan bir kedi gibi gergin, dikkatle patikadan indim. En uçta bağlı duran bir kayık vardı. Bir de üstlerinde canlı renkli mayolar olan beş altı kişi – adanın yerlisi değillerdi ama. Ben bakarken adamların ikisi, çığlık çığlığa bağıran bir kızı kaldırıp çakıllığa kadar taşıdılar ve denize attılar. Radyoyu sonuna kadar açmışlardı. Sıra sıra dizili ağaçların arasından birkaç metre içeri doğru ilerledim, her an kim olduklarını çıkaracakmış gibiydim. Ama kız ufak tefek ve esmerdi, tam bir Yunanlı yani; iki tane tombul kadın; otuz yaşlarında bir adam ve iki de daha yaşlıca adam vardı. Hiçbirini daha önce görmemiştim.

Arkamdan bir ses geldi. Üzerinde yırtık pırtık gri bir pantolon olan yalınayak bir balıkçı –kayığın sahibi– şapelden geliyordu. Oradakilerin kim olduğunu sordum ona. Atina'dan geliyorlarmış, Bay Sotiriades ve ailesi, her yaz gelirlermiş adaya.

Ağustos ayında bu koya çok fazla Atinalı gelir miydi? Çok, hem de pek çok, dedi balıkçı. Boylu boyunca kıyıya işaret etti: İki haftaya kalmaz on on beş kayık dizilir, adım atacak yer olmaz.

Bourani istilaya açıktı: Ve bu da adadan ayrılmam için son bahanem oldu.

Ev, bıraktığım gibi, kilitli ve kepenkleri örtülü duruyordu. Hendeğin etrafından dolanıp sığınağa vardım. Kapak şeklindeki kapının gizlenişindeki kurnazlığa bir kez daha hayran kalmıştım, sonra bunu kaldırdım. Kapağın kara gövdesi karşıma dikildi. Elimde fenerle aşağı inip, bunu yaktım; sonra tekrar yukarı tırmanıp aletleri aldım. Yandaki ilk odanın asmalı kilitinin sürgüsünü zorlamam gerekti; sonra demir kolun baskısıyla yerinden oynadı. Feneri kaldırdım, sürgüyü çektim, koca kapıyı çekip içeri girdim.

Kendimi dikdörtgen bir odanın kuzeybatı köşesinde buldum. Tam karşımda belli ki sonradan doldurulmuş olan iki mazgal deliği duruyordu, minik havalandırma çubuklarına bakılırsa hava buradan geliyordu.

Odanın kuzey duvarını boylu boyunca kaplayan bir gömme dolap vardı. Doğu tarafındaki duvarda ise biri çift, diğeri tek kişilik olmak üzere iki yatak duruyordu. Masalar ve sandalyeler. Üç tane koltuk. Zemin, keçeli bir tür yöresel halıyla kaplıydı ve üç duvarı beyaz sıvalıydı, böylelikle oda penceresiz de olsa ortadaki odadan daha az kasvetli duruyordu. Yatağın tepesinde, batı duvarında dans eden Tirol köylülerini resmeden koca bir duvar resmi vardı; *Lederhosen*li tipler ve altında da çiçek desenli çoraplar, uçuşan eteklerinin altından bacakları gözüken bir kız. Renkleri hâlâ iyi durumdaydı; ya da elden geçmişti.

Dolapta Lily'ye ait on, on beş tane kostüm vardı ve en az sekizi kız kardeşi için çoğaltılmıştı; bir kısmını daha önce hiç görmemiştim. Çekmeceler ise belli bir döneme ait eldivenler, çantalar, çoraplar, şapkalarla doluydu; hatta bir tane de keten kumaştan antika bir mayo ve yanında tam da buna uygun, kenarları biyeli bir Tam O'Shanter başlığı vardı.

Her iki yatağın üzerinde de battaniyeler yığılıydı. Yastıklardan birini kokladım, ama Lily'nin kokusunu alamadım. Eski mazgal deliklerinin arasında, masanın üst tarafında bir kitap rafı vardı. Kitaplardan birini çektim. *Kusursuz Ev Sahibesi. Yüksek Sosyetede Gözlenip Uygulanan Görgü Kuralları ve İlkeleri Üzerine Küçük bir Sempozyum. Londra. 1901.* On, on beş tane Edward dönemi romanı vardı. Birisi ilk sayfaya notlar almıştı. *98 ve 164'te iyi diyaloglar* ya da *işe yarar klişeler*. Bir de *203'teki sahneye bak* yazıyordu. Oyunbaz Fanny, *"Benden size bir buse vermemi mi istiyorsunuz yani?"* diyerek güldü.

Bir de dolap vardı, ama içi boştu. Aslında bütün oda moral bozucu şekilde herhangi bir kişisellikten yoksundu. Geri dönüp asmalı kilitli diğer kapıyı zorladım. Arkadaki oda da benzer şekilde döşenmişti; bir duvar resmi daha vardı, bu defaki karlarla kaplı bir dağ resmiydi. Buradaki bir dolapta "Apollo"nun çaldığı boruyu buldum; ayrıca Robert Foulkes kostümü, bir aşçı önlüğü ile başlığı, bir Lapon gömleği ve Piyade Bölüğü nişanı taşıyan tam bir Birinci Dünya savaşı deniz albayı üniforması vardı.

En son kitapların olduğu rafa yöneldim. Hepsini bir hışım indirdim aşağı ve içlerinden bir tanesinin, bir *Punch 1914* cildinin (içindeki resimlerin bazısı kırmızı kalemle işaretlenmişti) arasından ilk başta mektup sandığım minik bir kâğıt yığını döküldü. Ama mektup değillerdi. Teksir kâğıtlarıydı. Anlaşılan birtakım emirleri iletmek içindi. Hiçbirinde tarih yoktu.

* Askılı bir tür deri pantolon (y.h.n.)

1. *Boğulan İtalyan Havacı*
   Bu bölümü çıkarmaya karar verdik.

2. *Norveç*
   Bu bölümdeki ziyaretleri çıkarmaya karar verdik.

3. *Hirondelle*
   Temkinli ol. Hassas bir mesele.

4. *Eğer denek Sığınağı keşfederse*
   Gelecek hafta sonuna kadar bu ihtimale karşı alınacak tavır konusunda bilgilen lütfen. Lily deneğin bizleri böyle bir duruma sürükleyeceği görüşünde.

"Lily" denmesi gözümden kaçmamıştı.

5. *Hirondelle*
   Bundan böyle deneğe bu konudan hiç bahsetme.

6. *Son evre.*
   Çekirdek elemanın haricinde herkes için temmuz sonunda bitiyor.
7. *Deneğin durumu*
   Maurice deneğin artık uygun kıvama geldiği görüşünde. Denek için herhangi bir oyunun, hiç oyun olmamasından daha iyi olduğunu aklından çıkarma. Tavır değiştir, geri çekilmelere ağırlık ver.

Sekizinci kâğıt Lily'nin *Fırtına* oyunundan bana okuduğu pasajın daktiloya çekilmiş haliydi. En sonuncu farklı bir kâğıttı ve şu mesaj karalanmıştı:

Bo'ya sözü edilemeyenleri ve kitapları unutmamasını söyle. Haa bir de kâğıt mendilleri lütfen.

Her bir kâğıdın arkasına bir şeyler yazılmıştı, belli ki Lily'nin (ya da belli ki öyle görünsün isteniyordu) karalamalarıydı. Yazı bir dolu çizikler ve düzeltmelerle doluydu. Hepsi de Lily'nin elinden çıkma gibiydi.

1. Nedir bu?
Söylenseydi de
Anlamazdın.
Neden?
Nedenleri söylenseydi de
Anlamazdın.
Var mı?
Bundan bile emin değilsin,
Boş bir odada zayıf ayak sesleri.

2. Aşk deneyin seyrettiği bir rota.
Hayal gücünün sınırlarında.
Aşk meyve bahçemdeki erkekliğin.
Aşk bunu okurkenki kara yüzün.
O kara, o zarif yüzün ve ellerin.
Ya Desdemona

Belli ki yarım kalmıştı.

3. *Seçim*
Ölünceye dek esirge onu.
Yaşayıncaya dek eziyet et.

4. ominus dominus
Nicholas
homullus est
ridiculus

igitur meus
parvus pediculus
multo vult dare
sine morari

in culus illius
ridiculus
Nicholas
Colossicus ciculus*

* Kâhin ev sahibesi/ Nicholas/ gülünç bir/ insancıktır/ bu yüzden benim/ küçük tuzağıma/ gecikmeden vermek ister çok/ onun gülünç/ kıçında/ sütun gibi zar var. (y.h.n.)

5. Baron von Masoch bir iğnenin üstüne oturdu;
Sonra bir daha oturup, iyice derinlere itti onu.

"Ne harika," diye haykırdı Platon.
"Şu fırında patates fikri."
Oysa kimi için daha da harikası
Mideye indirilmiş patatestir.

"Ah canım sık sık ürküyor olmalısın,"
Dedi bir arkadaş Madame de Sade'a.
"Eh tam ürkme denemez buna
Sadece biraz yaralanma."

Bana ver hırkamı,
İzin ver düşüneyim mırkamı.

Kardeşler arasında bir tür oyun olmalıydı bu; farklı el yazıları kullanılmıştı.

6. Öğle vakti gizemlidir yeterince.
O göz kamaştırıcı, ayak basılmamış patikalar
Her yanı arşınlanmış denizin tepesinde
Labirent olup her şeyi örter yeterince.
Ayın altına dek bükülmeye ne gerek.
Yukarılara uzanan şu gizli uçurumda
Işığın şu beyaz gazabında
Öğle vakti gizemlidir yeterince.

Son üç sayfadaysa bir masal yazılıydı.

PRENS VE BÜYÜCÜ

Bir zamanlar üç şeyin haricinde her şeye inanan genç bir prens varmış. Bu prens prenseslere, adalara ve Tanrıya inanmazmış. Böyle şeylerin var olmadığını ona babası, kral söylemiş. Babasının ülkesinde hiçbir prenses ya da ada bulunmadığından ve Tanrının varlığına dair hiçbir işaret olmadığından genç prens de babasına inanırmış.

Sonra, günlerden bir gün prens saraydan kaçmış. Yolu komşu diyara düşmüş. Burada, her bir kıyıdan bakıldığında başka başka adaların olduğunu ve yine bu adalarda, ne olduğunu anlayamadığı, tuhaf ve rahatsız edici yaratıkların yaşadığını görüp hayrete düşmüş. Tam bir tekne aranırken, üzerinde yerlere kadar uzanan elbisesiyle bir adam kıyı boyunca ilerleyerek yanına yaklaşmış.

"Şu adalar gerçek mi?" diye sormuş genç prens.

"Tabii ki gerçek o adalar," demiş uzun elbiseli adam.

"Peki ya şu tuhaf ve rahatsız edici yaratıklar?"

"Hepsi de gerçek birer prenses onların."

"Öyleyse Tanrı da var olmalı!" diye bağırmış genç prens.

Uzun elbiseli adam başını hafifçe öne eğerek, "Tanrı benim," diye karşılık vermiş.

Genç prens bunu duyar duymaz sarayına dönmüş.

"Döndün demek," demiş kral babası.

"Adalar, prensesler gördüm ve Tanrıyı gördüm," demiş prens sitemkâr.

Kral hiç istifini bozmamış.

"Gerçek ada, gerçek prenses ya da gerçek Tanrı diye bir şey yoktur."

"Ama gördüm onları!"

"Söyle bakalım, Tanrının üzerinde ne vardı?"

"Upuzun bir elbise vardı."

"Elbisesinin kolları kıvrık mıydı peki?"

Kollarının kıvrık olduğunu hatırlamış prens. Kral gülümsemiş.

"Bu bir büyücü kıyafetidir. Kandırmış seni."

Prens bunun üzerine komşu diyara dönerek aynı kıyıya varmış ve karşısında yine o uzun elbiseli adamı bulmuş.

Genç prens, "Kral babam senin kim olduğunu söyledi bana," demiş öfkeyle. "Geçen sefer kandırdın beni, ama bu defa kandıramayacaksın. Onların gerçek birer ada ve prenses olmadığını biliyorum artık, çünkü sen bir büyücüsün."

Kıyıdaki adam gülümsemiş.

"Esas kandırılan sensin, evlat. Babanın krallığında da pek çok ada ve prenses var. Ama baban öyle bir büyü yapmış ki sana, hiçbirini göremiyorsun."

Prens düşünceli düşünceli krallığına dönmüş gene. Babasını bulup, gözlerinin içine bakmış.

"Baba, gerçek bir kral değil de yalnızca bir büyücü olduğun doğru mu?"

Kral gülümseyip elbisesinin kollarını kıvırmış.

"Evet oğlum, yalnızca bir büyücüyüm ben."

"Öyleyse kıyıdaki o adam da Tanrıydı."

"Kıyıdaki adam da başka bir büyücüydü."

"Asıl gerçeği öğrenmem gerek, sihrin ötesindeki gerçeği yani."

"Sihrin ötesinde bir gerçek yoktur," demiş kral.

Prens çok üzülmüş.

"Öldüreceğim kendimi," demiş.

Kral bir sihir yaparak ölümü çağırmış. Ölüm kapıda dikilip, prense yanına gelmesini işaret etmiş. Prens ürpermiş. Güzel olup gerçek olmayan adaları ve gerçek olmayıp güzel olan prensesleri düşünmüş.

"Neyse," demiş. "Dayanabilirim herhalde."

"Bak gördün mü oğlum," demiş kral, "sen de bir büyücü oluyorsun artık."

"Emirler" şüpheli şekilde peş peşe yazılmış gibi duruyordu, keza şiirler de bir çırpıda aynı kalemden çıkmış gibiydi, sanki bir oturuşta *ad hoc** yazılmışlardı. Dahası, böyle "emirler"in gönderilmiş olabileceğine de inanmıyordum. Hirondelle meselesini düşündüm... *Hâlâ hassas bir mesele*; bana bahsedilmemesi gereken; hiç oynamadıkları bir sahne, bir sürprizdi demek. Şiirleri ve o minik epistomolojik masalı anlamak daha kolaydı; mesaj açıktı. Sığınağın kapısını zorlayıp içeri girebileceğimden emin olamazlardı elbet. Belki de her yana böyle ipuçları serpiştirmişlerdi, azıcık bir kısmını bulsam bile yeterli olacağı düşüncesiyle. Bulduklarım alenen yerleştirilmiş ipuçlarından daha ikna edici olacaktı; öte yandan daha önceki ipuçları gibi yanıltıcı da olabilirlerdi.

Bourani'de boşa zaman harcıyordum; bulacağım her şey karışıklığı daha da karmaşık bir hale sokacaktı sadece.

Masalın anlamı da buydu zaten. Ben etrafı böyle çılgınca aradıkça, yaz boyunca yaşananlardan bir polisiye roman çıkarıyordum ortaya ve hayatı polisiye bir roman olarak, anlaşılıp, peşine düşülecek ve yakalanacak bir şey olarak görmenin, polisiye romanı olduğu haliyle –yani en az edebi olanlar arasında– değil de, önemli bir edebiyat türü olarak görmekten daha gerçekçi (ya da şiirsel) bir durum olduğu da söylenemezdi.

*Belli bir amaç için. (ç.n.)

Moutsa'daki o grubu görünce, her şeye rağmen ani bir heyecana kapılmıştım, yalnızca turist olduklarını fark ettiğimde yaşadığımsa bir o kadar büyük hayal kırıklığıydı. Belki de tüm yaptıkları içinde Conchis'e en çok gücendiğim konu, *yapmış olduğu şey değil, bunu yapmaktan vazgeçmesiydi.*

Eve zorla girmeyi, bir nevi intikam almayı düşündüm. Ama sonra birden çok anlamsız ve çirkin geldi bu; ve de yetersiz; hâlâ intikam niyetinde olmadığımdan değil. Yalnızca bunu nasıl yapabileceğimi artık net bir şekilde görebiliyordum. Okuldan kovulabilirdim. Yine de hiçbir şey gelecek yaz adaya gelmeme engel olamazdı. İşte o zaman son gülenin kim olduğunu görecektik.

Ayaklanıp sığınaktan çıktım ve eve yöneldim; son bir kez daha sütunlu verandada yürüdüm. Sandalyeler kalkmıştı, hatta çan bile yoktu. Sebze bahçesindeki salatalıklar sararıp solmuş; Priapus heykeli de kaldırılmıştı.

Hem geçmişi, hem şimdiyi, hem de geleceği düşünerek yoğun bir mutsuzluk kapladı içimi. O an bile sırf veda etmek ya da bunu duyumsamak için beklemiyordum orada, ufak da olsa karşıma biri çıkar ümidi vardı içimde. Gerçi çıksa ne yapardım bilmiyordum, dahası Atina'ya vardığımda ne yapacağımı da. İngiltere'de yaşamayı isteyip istemediğimi; ne yapmak istediğimi. Aynı Oxford'u bitirdiğim zamanki duygular içindeydim. Bildiğim tek şey yapmak istemediklerimdi; ve kariyer seçimi söz konusu olduğunda edindiğim tek şey, ne şekilde olursa olsun bir daha asla öğretmenlik yapmayacağıma dair kesin bir kararlılıktı. Çöpçü olurdum daha iyi.

Alabildiğine duygusal bir çöl uzanıyordu önümde, Lily'nin zihnimde, Alison'ın ise gerçek hayatta ölmüş olmaları yüzünden bir daha kolay kolay âşık olabileceğimi sanmıyordum. Lily'nin etkisinden kurtulmuştum kurtulmasına, ama ona kavuşamamanın yarattığı hayal kırıklığı, kısmen kendi kişiliğime yönelik bir hayal kırıklığına dönüşmüştü; bir daha hangi kadınla ilişkiye girecek olursam olayım, Lily içine sızıp rahat vermeyecek, her türlü zevksizliğin ve aptallığın gerisinde bir hayalet gibi dikilecekti. Onu içimden atabilecek tek kişi Alison'dı. Monemvasia'daki ve Phraxos'tan dönerken gemideki o huzur dolu anları düşündüm, en sıradan şeylerin bile güzel ve hoş göründüğü –muhteşem bir gündelik duygusuna sahip– o anları. Alison'da bu vardı işte. En büyük özelliği ya da onu emsalsiz kılan şey normalliği, gerçekliği, önceden

kestirilebilirliğiydi, ihanet nedir bilmeyen billur gibi benliği ve Lily'de olmayan tüm bu şeylere olan sıkı bağıydı.

Issız bir kıyıya bırakılmış, kolum kanadım kırılmıştı; bir an için bir yığın tuhaf kanatlı yaratık tarafından çevrelendikten sonra cascavlak ortada bırakılmıştım sanki, ipini koparmış gizemli kuşlar, cıvıl cıvıl tepemde kanat çırptıktan sonra alıp başlarını gitmiş, tüm o cıvıltıdan bir sessizlik kalmıştı geriye.

Koydan son derece sıradan sesler, haykırışlar geliyordu sadece. Eşek şakaları bitmemişti demek daha. Şimdiki zaman geçmişi kemiriyordu. Çamların arasından yatık gün ışığı vuruyordu, bir kez daha heykele doğru yürüdüm.

Poseidon, mükemmel kontrolünden kaynaklanan mükemmel haşmeti, mükemmel sağlığı ve düzeniyle ilahi denizine doğru eğiliyordu; ezeli ve ebedi Yunanistan, ele avuca sığmaz, en cesur oluşundan dolayı en açık, öğle vakti gizemiyle Yunanistan. Belki de Bourani'nin kalbi, *omphalos*u* –ev, sığınak, Conchis ya da Lily falan değil– bu kıpırtısız heykeldi, müşfik, kudretli, ama harekete geçip konuşmaktan yoksun, yalnızca var olup, oldurabilen bir figür.

66 Atina'da Grande Bretagne Oteli'ne vardığımda ilk işim havaalanına telefon etmek oldu. Neyse ki doğru yere bağlandım. Telefona bir adam çıktı.

Bu isimde birini tanımıyordu. Heceledim. Sonra benimkini öğrenmek istedi. "Bir dakika lütfen," dedi.

Söylediğinin de hakkını verdi; ama nihayet Yunan-Amerikan aksanlı bir kadın konuştu. Sesi Alison'la görüştüğümde görevli olan kızınkine benziyordu.

"Nesi oluyorsunuz?"

"Bir arkadaşıyım."

"Burada mı yaşıyorsunuz?"

"Evet."

* Göbek. (y.h.n.)

Bir dakika kadar bir sessizlik oldu. O zaman anladım. Saatlerdir ufak da olsa bir ümit varmış içimde. Gözlerimi yıpranmış yeşil halıya diktim.

"Bilmiyor musunuz?"

"Neyi?"

"O öldü."

"Öldü mü?"

Sesim hiç de şaşırmış gibi çıkmamıştı herhalde.

"Bir ay önce. Londra'da. Herkesin bildiğini sanıyordum. Aşırı doz da–"

Telefonu kapadım. Yatağa uzanıp gözlerimi tavana diktim. Aradan epey bir vakit geçti de kendimde aşağı inip içmeye başlayacak gücü bulabildim.

Ertesi sabah İngiliz Kültür Heyeti'ne gittim. Benimle ilgilenen adama, "kişisel sebeplerden" dolayı istifa ettiğimi söyledim, Mavromichalis'e yarım ağız verdiğim sözü de tutarak, Heyet'in insanları bir daha bu tür ücra köşelere göndermemesi gerektiğini söylemeyi başardım. Hemen yanlış bir sonuca vardı.

"Oğlan peşinde falan koşmadım. Böyle bir mesele değil," dedim.

"Yok canım, daha neler, ben de böyle bir şey demek istemedim zaten." Panik halde sigara tuttu.

Tecrit edilmiş olmaktan, Ege'den ve Heyet'in bir Yüksek Mahkeme uzantısı olmadığını Büyükelçiliğe anlatmak zorunda olmaktan konuştuk biraz. Sonunda, sanki hemen o an aklıma gelmiş gibi, Conchis adında birini duyup duymadığını sordum ona. Duymamıştı.

"Kim o?"

"Adada rastladığım bir adam yalnızca. Görünüşe bakılırsa yalnızca İngilizleri ağırlıyordu."

"Bu da yeni bir milli hobi oldu artık. Yankilere karşı bizi öne sürüyorlar." Çabucak dosyayı kapadı. "Peki, çok teşekkürler, Urfe. Çok yararlı bir sohbetti. Böyle olmasına üzüldüm ama. Yine de dert etmeyin. Söylediklerinizi aklımızda tutacağız."

Kapıya giderken, benden daha üzgün hissetmiş olmalıydı ki o akşam beni yemeğe çağırdı.

Ama daha Heyet'in oradaki Kolonaki Meydanı'nı geçerken neden evet dedim diye sordum kendime. Oranın o boğucu atmosferi daha önce hiç o kadar yabancı gelmemişti bana; yine de uyum sağlamaya, ayak

uydurmaya ve onaylarını almaya çalıştığını fark ederek dehşete kapıldım. Mahkemede ne demişlerdi? *Başkaldırmaya zorlanacağı durumların peşindedir.* Yineleme içtepisinin kurbanı olmayı reddediyordum; öte yandan bunu reddediyorsam da bütün sosyal geçmişimi, geçmişten getirdiğim her şeyi reddetme cesareti bulmalıydım. Yalnızca öğretmenlik yapacağıma değil, orta sınıfa mensup İngilizlerle yaşayıp çalışacağıma çöp toplamaya razı olmalıydım.

Heyetteki tipler tamamen yabancıydı bana; etraftaki o kim oldukları belli olmayan Yunanlılarsa vatandaşlarım.

Grande Bretagne'a vardığımda, son günlerde yirmi yaşlarında, sarışın, İngiliz ikiz kızların kalıp kalmadığını sordum otelde. Ama resepsiyondaki görevli kalmadıklarından emindi; ben de beklemiyordum zaten, bu yüzden fazla uzatmadım.

İngiliz Kültür Heyeti'nden ayrıldığımda İçişleri Bakanlığı'na gittim. Bir seyahat kılavuzu yazdığımı öne sürerek, savaş suçları kayıtlarının tutulduğu bölüme gittim ve on beş dakika sonra asıl Anton'un yazdığı raporun İngilizce kopyasını buldum. Oturup okudum; çok küçük detayların haricinde her şey Conchis'in anlattığı gibiydi.

Yardımcı olan görevliye Conchis'in hâlâ hayatta olup olmadığını sordum. Raporu çıkardığı dosyayı karıştırdı. Phraxos'taki adresin dışında bir şey yoktu. Bilmiyordu. Conchis diye birini hiç duymamıştı, bu bölümde yeniydi.

Üçüncü bir yere daha, Fransız elçiliğine gittim. Benimle ilgilenen kız kültür ateşesini sonunda ofisinden indirmeyi başardı. Kendimi tanıttım ve seçkin Fransız psikiyatrın kurumsallaşmış yanılsama olarak sanat üzerine olan eserini okumak için sabırsızlandığımı söyledim... Fikir komiğine gitmiş gibiydi, ama Sorbonne'dan bahseder bahsetmez mesele değişti. Kesin bir tavırla bir yanlışlık olmalı dedi: Sorbonne'da tıp fakültesi yoktu. Yine de beni elçilik kütüphanesindeki referans kitapları bölümüne yöneltti. Çok geçmeden ortaya çıktı. Conchis Sorbonne'da (ya da başka bir Fransız üniversitesinde de) ders filan vermemişti, Fransa'da doktor olarak kaydı bulunmuyordu ve Fransızca yayımlanmış hiçbir eseri yoktu. Üzüm asması hastalıkları üzerine birkaç tezi olan Profesör Maurice Henri de Conches adında – Toulouse'dan biri vardı, ama onun da aradığım kişi olabileceğine hiç ihtimal vermedim. Sonunda, en azından Anglo-Fransız anlayışı açısından –çoğu İngiliz'in bilgisiz ve çatlak olduğuna dair mutlu Gallik inanca en ufak bir leke sürmeksizin– kendi payıma düşeni yapmış olma duygusuyla kaçtım oradan.

O bunaltıcı öğle güneşinin altında otele döndüm. Resepsiyon görevlisi anahtarımı vermek üzere bana döndü; beraberinde bir de mektup vardı. Üstünde yalnızca adım vardı ve *Acil* yazıyordu. Zarfı yırtarcasına açtım. İçinden bir numarayla bir ismin yazılı olduğu bir kâğıt çıktı. *184 Syngrou.*

"Kim getirdi bunu?"

"Bir oğlan. Haberci."

"Nereden geliyormuş?"

Ellerini iki yana açtı. Bilmiyordu.

Syngrou'nun nerede olduğunu biliyordum: Atina'yı Pire'ye bağlayan geniş bir bulvardı. Hemen fırlayıp bir taksiye atladım. Olimpos'lu Zeus Tapınağı'nın üç sütununun etrafından dolanıp, Pire'ye doğru ilerledik ve bir dakika sonra taksi büyükçe bir bahçesi olan bir evin önünde durdu. Boyası dökük tabelada 184 yazılıydı.

Bahçe perişan durumdaydı, pencerelerin üzerine tahtalar çakılmıştı. Hemen yakındaki bir karabiber ağacının altındaki sandalyede oturan bir piyango satıcısı ne aradığımı sordu, ama ciddiye almadım. Ön kapıya ilerledim, sonra dolanıp arka kapıya gittim. Ev bir kabuktan ibaretti. Görünüşe bakılırsa yıllar önce bir yangın çıkmış ve alt katın tavanı çökmüştü. Arka bahçeye bakındım. Aynen ön taraf gibi kuru ve bakımsızdı. Arka kapı açık duruyordu. Çökmüş kirişler ve yanmış duvarlarda burada daha önce berduşların ya da Vlak Çingenelerinin yaşamış olduğuna dair işaretler vardı; bir de eski bir şöminede kısa süre önce yakılmış bir ateşin kalıntıları. Biraz bekledim, ama buradan bir şey çıkmayacak gibiydi. Bu bir şaşırtmacaydı.

Kapının önünde bekleyen sarı taksiye döndüm. Kurumuş toprağın tozu gündüz meltemiyle döne döne kalkarak, incecik zakkumların solmuş yapraklarına düşmüştü. Syngrou'da iki yönde de yoğun bir trafik vardı, bahçe kapısının yanındaki bir palmiye ağacının yaprakları hışırdadı. Piyango satıcısı benim taksi şoförüyle laflıyordu. Dışarı çıktığımda bana döndü.

"*Zitas kanenan?*" Birine mi bakmıştınız?

"Kime ait bu ev?"

Üzerinde yıpranmış gri bir takım elbise olan, saçı sakalı birbirine karışmış, kirli beyaz gömlekli ve kravatsız bir tipti; elinde kehribar taneleri olan bir tespih vardı. Bilmiyorum der gibi ellerini kaldırdı.

"Bilmiyorum. Kimseye ait değil herhalde."

Kara gözlüklerimin ardından ona baktım. Sonra tek bir kelime çıktı ağzımdan.

"Conchis?"

Anında yüzü aydınlandı, sanki her şeyi anlamıştı. "Aaa. Anladım. Sen *o kyrios* Conchis'i arıyorsun."

"Evet."

Ellerini iki yana açtı. "O öldü."

"Ne zaman?"

"Dört beş yıl oldu."

Dört parmağını kaldırıp boğazını keser gibi yaptı ve "*Kaput*,"* dedi. Adamın arkasında uzun bir sıra halinde, sandalyeye dayalı duran biletlere baktım, kanat çırpıyorlardı.

Suratımı ekşiterek gülümseyip, İngilizce, "Nereden geliyorsunuz? Ulusal Tiyatro'dan mı?" diye sordum. Ama o anlamamış gibi başını iki yana salladı.

"Çok zengin bir adamdı." Gözlerini şoföre çevirdi, ben anlamasam bile nasıl olsa o anlardı. "St George mezarlığında gömülü. Güzel mezarlıktır." Ve o tipik aylak Yunanlı gülüşünde, böylesi önemsiz bir bilgiyi uzatışında öyle bir şey vardı ki, neredeyse göründüğü kişi olduğuna ikna olmaya başlamıştım.

"Hepsi bu kadar mı?"

"*Ne, ne.*** Gidip görün. Güzel mezardır."

Taksiye atladım. Hemen biletlerini almaya gitti ve pencereden bana salladı.

"Şansınız açılacak. İngilizlerin şansı hep açıktır." Bir bilet koparıp uzattı. Ve birden İngilizce konuşmaya başladı. "Eh. Bir bilet alın artık."

Şoföre sertçe gitmesini söyledim. Taksici bir U dönüşü yaptı, ama bir elli metre sonra adamı bir cafenin önünde durdurdum. Bir garsona işaret ettim.

Şu arkadaki evin kime ait olduğunu biliyor muydu?

Evet. Korfu'da yaşayan, Ralli adında bir dula aitti.

Arka pencereden baktım. Piyango satıcısı hızlı hızlı, hatta fazlasıyla aceleyle aksi yönde ilerliyordu; sonra bir ara sokağa dönerek gözden kayboldu.

Aynı gün saat dörtte, hava biraz daha serinlediğinde, mezarlığa giden bir otobüse bindim. Mezarlık Atina'nın birkaç kilometre dışında,

* Öldü. (ç.n.)

** Evet, evet. (y.h.n.)

Aegaleos Tepesi'nin ağaçlıklı bir yamacındaydı. Girişteki yaşlı adamla konuştuğumda bana bir parça boş gözlerle bakmasını bekliyordum. Ama adam güçlükle kulübesine girip parmağını koca bir kayıt defterinde gezdirdikten sonra ana yoldan çıkıp soldan beşinci yola dönmemi söyledi. Sıra sıra dizili minyatür İyon tapınaklarını ve sütunların tepesine dikili büstlerle fantezi anıtları geçtim, Helenik zevksizliğinden oluşan bir ormandı adeta; öte yandan yeşillik ve gölgelik oluşu çok hoştu.

Soldan beşinci yol. İşte orada, iki servi ağacının arasında, aspidistra benzeri hüzünlü bir bitkinin gölgesinde, basit bir mermer taşında, bir haçın altında, şunlar yazılıydı:

MVRIS KOGXIS
1896-1949

Dört yıl önce ölmüş.

Mermer taşının dibinde, küçük bir yeşil kabın içinde, gösterişsiz beyaz çiçeklerden oluşan bir demetten beyaz bir arum zambağı ve kırmızı bir gül yükseliyordu. Diz çöküp onları aldım. Sapları yeni kesilmişti, muhtemelen daha o sabah kesilmişti; suyu da temiz ve tazeydi. Anlamıştım; tahmin ettiğim şeyi söyleme şekli buydu Conchis'in, bu dedektiflik yöntemi ile hiçbir yere varamayacaktım; yalnızca yanlış bir mezar, oradan başka bir şaka ve solup giden bir tebessümdü sonu.

Çiçekleri geri koydum. Alttaki daha mütevazı çiçeklerin arasından ince bir dal düştü, alıp kokladım; tatlı, balımsı bir kokusu vardı. Gül ve zambağın yanında olduğuna göre, bunun da bir anlamı olmalıydı. Yakama iliştirip daha fazla kafa yormadım.

Kapıya varınca, rahmetli Maurice Conchis'in hiçbir akrabasını tanıyıp tanımadığını sordum yaşlı adama. Yine kayıtlara baktı, ama bir şey bulamadı. Çiçekleri kimin getirdiğini biliyor muydu? Hayır, pek çok insan çiçek getirirdi. Adamın kırışmış alnının tepesindeki incecik saçlar meltemin etkisiyle uçuştu. Yaşlı ve yorgun bir adamdı.

Gökyüzü masmaviydi. Attik ovanın diğer tarafında havaalanına inen bir uçağın vınlaması duyuldu. Başka ziyaretçilerin gelmesiyle yaşlı adam aksayarak gitti.

O akşamki yemek korkunçtu, İngiliz anlamsızlığının tipik bir örneğiydi. Gitmeden önce, onlara biraz Bourani'den bahsederim diye düşün-

müştüm; böylece hepsi büyülenirdi. Ama bu düşüncem beş dakika bile sürmedi. Sekiz kişiydik, beş kişi İngiliz Kültür'den, biri elçilikten, diğeri de seminer vermeye gelmiş olan ufak tefek, orta yaşlı eşcinsel bir eleştirmendi. Epey bir süre edebiyattan konuşuldu. Eşcinsel adam söylenen her lafa küçük bir atmaca gibi atlıyordu.

"Henry Green'in son kitabını okuyan var mı?" diye sordu elçilikten olan adam.

"Hafakanlar bastı."

"Yaa, benim bayağı hoşuma gitti ama."

Eşcinsel olan boyun bağına dokundu. "Sevgili Henry'nin ne söylediğini biliyorsunuzdur tabii ki bu konuda..."

Adam bunu onuncu defa yaptıktan sonra, bir parça benzer bir duygu görebilir miyim diye diğerlerinin yüzüne baktım, birinin adamın suratına yazma eyleminin özel hayatın saçma sapan yanlarıyla değil, kitaplarla ilgili olduğunu haykırmasını yani. Ama topunun da zihni, bir dinazorun kırmalı yakası ya da buz saçakları gibi birbirine benzer, tuhaf bir zırha bürünmüştü. Bütün akşam boyunca tüm duyduğum, insanların o ürkek ve kibirli edalarıyla sarf ettikleri bayat sözcüklerin etkisiyle kırılan buzların çatırtısıydı, bir çatırtı, bir çatırtı daha ve sonra geri çekilme.

Kimse içinden asıl geçeni, asıl düşüncesini dile getirmedi. Kimse açık, sıcak ya da doğal davranmadı; sonuç çok acıklıydı. Ev sahibiyle karısının hakiki birer Yunan âşığı oldukları belliydi, ama kursaklarında kaldı. Eleştirmen, Leavis hakkında sağlam bir kısa konuşma yaptıktan sonra bunu adi bir iğneleme ile mahvetti. Hepimiz aynıydık; ben pek fazla konuşmadım, ama bu da beni onlardan daha masum – ya da daha az şartlanmış kılmıyordu. Anavatanın ağırbaşlı fertleri, Kraliçe, Özel Okul, Oxbridge, Doğru Aksan, Bizim Gibiler, hepsi de zeki Avrupalı uygarlığını hedef alan herhangi bir girişime karşı tetikte, gizli polis teşkilatından tipler gibi masanın etrafına sıralanmıştı.

Konuşmalarda geçen "biri" sözü çok semptomatikti – söz konusu olan hep birinin düşüncesi, birinin arkadaşı, birinin hizmetçisi, birinin en sevdiği yazar, birinin Yunanistan seyahatiydi. Burjuva İngiltere'nin suratı olmayan İntikam Tanrısı, Bir, isten kararmış dikilitaş gibi akşamın üzerine çöreklendi.

Otele eleştirmenle beraber döndük; bir tür ıstırap dolu ürküyle, Phraxos'un ışıltılı yalnızlıklarını ve yitirdiklerimi düşünüyordum.

"Şu Heyettekiler de amma can sıkıcı tiplerdi," dedi. "Ama oluyor işte." Otele girmedi. Akropolis'te biraz dolaşacağını söyledi. Ama Zappeion'a

yöneldi, Atina'ya sürüklenen aç köylü çocuklardan daha sefil durumda olanlarının üç kuruş için sıskacık bedenlerini sattıkları parka doğru.

Panepistemiou'da Zonar'ın Yeri'ne gidip barda oturdum ve koca bir kadeh konyak içtim. Kendimi çok kötü hissediyor, İngiltere'ye dönme düşüncesini bir türlü kabullenemiyordum. Orada yaşasam da yaşamasam da, sonsuza dek sürgündüm. Sürgün fikrine katlanabilirdim, ama sürgünün getirdiği yalnızlık dayanılır gibi değildi.

Odama döndüğümde saat yarıma geliyordu. Atina'nın tipik sıcak ve bunaltıcı yaz gecelerindendi. Tam üstümü çıkarıp duşun musluğunu açmıştım ki yatağın yanındaki telefon çaldı. O halimle telefona bakmaya gittim. Arayanın Zappeion'da umduğunu bulamayan ve bitmek tükenmek bilmeyen Hıristiyan isimlerine bir hedef arayan eleştirmen olabileceğini düşünerek canım sıkıldı.

"Alo."

"Bay Ouf." Arayan gece görevlisiydi. "Size bir telefon var."

Tuşlama sesi geldi.

"Alo?"

"Aa. Bay Urfe ile mi görüşüyorum?" Tanımadığım bir erkek sesiydi. Yunanlıydı, ama aksanı iyiydi.

"Evet benim. Siz kimsiniz?"

"Pencereden bakar mısınız lütfen?"

Klik sesi. Sessizlik. Açma kapama düğmesini kurcaladım, ama işe yaramadı. Adam kapamıştı. Yatağın üzerinden sabahlığımı kaptım, ışığı söndürüp pencereye koştum.

Üçüncü kattaki odam yandaki bir sokağı görüyordu.

Yolun karşı tarafında, yokuşun biraz aşağısında, arkası bana dönük sarı bir taksi duruyordu. Bunda bir anormallik yoktu. Otelin taksileri burada beklerdi. Beyaz gömlekli bir adam belirdi ve hızla yokuşu tırmanarak taksinin yanından geçti. Tam penceremin altında karşıya geçti. Hiçbir tuhaf yanı yoktu. Issız kaldırımlar, sokak lambaları, kapalı dükkânlar, karanlık ofisler, bir tane de taksi. Adam gözden kayboldu. İşte o zaman bir hareketlenme oldu.

Penceremin tam karşısında, dükkânların bulunduğu bir pasajın girişinin tepesine yerleştirilmiş bir sokak lambası vardı. Pasajın arka tarafı görüş alanımda değildi.

İçeriden bir kız çıktı.

Taksinin motoru çalıştı.

Kız nerede olduğumu biliyordu. Kaldırımın kenarına geldi, ufak tefek, hiç değişmemiş gibi dursa da değişmişti, gözlerini doğrudan pencereme dikti. Lamba esmer kollarını aydınlatıyordu, ama yüzü gölgede kalmıştı. Siyah bir elbise, siyah ayakkabılar ve sol elinde küçücük siyah abiye bir çanta. Bir fahişenin yapacağı şekilde gölgeden çıkarak öne doğru ilerledi; aynen Robert Foulkes'in yaptığı gibi. Yüzü ifadesizdi, sadece gözlerini yukarı, üzerime dikti. En ufak bir duraksama olmadı. Her şey on beş saniye içinde olup bitmişti. Taksi birden yolun yukarısından dönüp önünde durdu. Biri kapıyı açtı, o da çabucak bindi. Taksi hızla fırladı. Yolun sonuna vardığında lastiklerden tiz bir çığlık yükseldi.

Kristal paramparçaydı.

Ve her şey ihanet doluydu.

67 Son anda öfkeyle adını haykırmışım. İlk başta ona şaşılacak derecede benzeyen birini bulduklarını sandım; ama kimse o yürüyüşü taklit edemezdi. O duruşu.

Hemen telefona sarıldım, gece görevlisi çıktı.

"Şu bağladığınız telefonun –nereden olduğunu çıkarabilir misiniz?" "Çıkarma"yı anlamamıştı. "Yani nereden aradıklarını biliyor musunuz?"

Bilmiyordu.

Son bir saat içinde otelin lobisinde tuhaf birine rastlamış mıydı? Bir süre bekleyen birisi falan?

Hayır Bay Ouf, hiç kimse.

Duşu kapatıp apar topar giyindim ve Anayasa Meydanı'na gittim. Etraftaki bütün cafelere, bütün taksilerin içine baktım, Zonar'ın Yeri'ne döndüm, Tom'un, Zaporiti'nin Yeri'ne, o bölgedeki bütün gözde mekânlara baktım; hiçbir şey düşünemiyordum, adını zalimce dişlerimin arasında ezmekten başka bir şey gelmiyordu elimden.

Alison. Alison. Alison.

Anlamıştım. Hem de nasıl anlamıştım. İnanılmaz gerçeği kabul etmiştim, etmek zorunda kalmıştım: O da onlara katılmayı kabul etmişti. Ama nasıl olurdu? Ve neden? Tekrar tekrar sordum: Neden.

Otele döndüm.

Conchis'in kavgamızdan haberi olmuştu, hatta belki de bizzat duymuştu; kamera kullanabiliyorsa, mikrofon ve teyp de kullanmış olabilirdi pekâlâ. Gece veya ertesi sabah erkenden Alison'ın yanına yanaşmıştı... Sığınaktaki o mesajlar: *Hirondelle*. Pire otelinde, beni yeniden odaya alması için Alison'ı ikna etmeye çalışmamı izleyen tipler belki de. Ben Alison'dan bahseder bahsetmez Conchis'in kulakları iyice dikilmiş olmalıydı; ve Atina'ya geleceğini öğrenir öğrenmez de planlarına yeni hinlikler katmıştı. Buluştuğumuz andan itibaren peşimize birini takmış olmalıydı; sonra da onu ikna etmişti, bütün o cazibesini kullanarak, belki de başta biraz kandırmıştı... Bir an, tuhaf ama cinsellik içermeyen bir kıskançlığa kapıldım, Alison'a gerçeği söylerkenki hali geldi gözümün önüne: Senin şu bencil genç adama asla unutamayacağı bir ders vermek istiyorum. Tamamen bağlantısız diyemeyeceğimiz bir konuda –çeşitli çağdaş yazar ve ressamlar üzerine– Alison'la olan ufak tartışmalarımızı hatırladım. Onun bu adamların yeteneklerine olan hayranlığını dinlemektense, hatalarını vurgulaması hep daha çok hoşuma giderdi; gerçi o an bile küçümsendiğimi hissederdim... Lafı, genelde, bir yerinden bana dokunduracak kadar keskin zekâlıydı ne de olsa.

Yoksa Alison en başından beri hep Conchis için mi çalışmıştı? Yarı yıl tatilinde o hafta sonunu iptal ederek Conchis beni onunla buluşmaya zorlamamış mıydı? Onu adaya getirmek istersem köydeki evde kalabileceğimizi söylemişti hatta. Ama "June"un son gece söylediği bir şey geldi aklıma – nasıl doğaçlama yaptıklarını, labirenti oluştururken "fare"ye deneyi yapanla aynı şartların sunulduğunu. Bu olabilirdi bak: Pire otelindeki o bağırtının ardından bir yolunu bulup Alison'ı da kendi hastalıklı mantıkları, delilikleri, yalanları ve paralarıyla satın almayı başarmışlardı demek... Belki de bana açıklanmayan o büyük sırrı ona söylemişlerdi: Yani neden beni seçtiklerini. Alison hakkında söylediğim bütün o yalanları hatırladım, meğer hepsini gayet iyi biliyorlardı. Bunu hatırlayıp yüksek sesle homurdandım.

Biraz daha düşününce, "June"dan o kadar az faydalanılmış olmasının da bayağı tuhaf bir durum olduğu sonucuna vardım. Sığınakta bir dolu kostümü vardı. Alison beklenmedik şekilde "sahneye" çıkmadan önce onun için çok daha kapsamlı bir rol tasarlanmış olmalıydı. Onunla o ilk yüz yüze – daha doğrusu dudak dudağa– gelişimiz, kararsızlığa yönelik o üstü kapalı dudak büküşü, yinelenip duran *Üç Yürek* saçmalığı – hepsi de olayların nasıl gelişebileceğini gösteriyordu. Sonra June'un o pazar günü, kumsalda, çıplak vücudunu sergileyişi... Belki de Conchis Ali-

son'ın ortaya çıkışından sonra hemen emin olamayıp biraz beklemişti, başka ihtimalleri de hesaba katmak gerekiyordu. Sonra Alison galip gelmiş, "June" da oyundan çekilmişti. Bu aynı zamanda Lily karakterinin ve rolünün değişmesini açıklıyordu ve neden –böyle apar topar– Kirke rolüne büründüğünü de.

Tabut-tahtırevan. Boş değildi; Alison'ın yöntemlerinin başarısına tanık olmasını istemiş olmalılardı. Bu merhametsizliğin, bu sonsuz gözler önüne serilişin etkisiyle ıstırap içinde kıvrandım. Mahkeme: "Tuzağa düşürdüğü genç kadınlar" – tüm bunları onlara Alison yetiştirmiş olmalıydı. Ve Londra'dan ayrılmama yakın girdiği o intihar hali. Geçmişime dair bildikleri her şey.

Öfkeden çılgına dönmüştüm. Alison'ın haberi geldiğinde içimi kaplayan o samimi ve hain keder dalgasını anımsadım. Tüm bu süre boyunca o Atina'daydı demek; belki köydeki evde ya da Bourani'de. Hatta beni izliyordu belki de. Lily'nin Olivia'sına ve benim Malvolio'ma görünmez bir Maria'yı oynuyordu – Shakespeare oyunlarındaki durumların birer uzantısıydı hepsi.

Alison'ın benden af dilediğini hayal ederek odanın içinde bir aşağı bir yukarı yürüdüm. Her yanını morartıncaya dek ona vurmayı, ona pişmanlık gözyaşları döktürmeyi düşündüm.

Sonra yine Conchis'e, gücünün gizemine, Lily kadar zeki ve Alison kadar bağımsız kızları parmağının ucunda çevirip, kullanma yeteneğine kaydı aklım. Onlara açıkladığı, onları kendi buyruğu altına sokan bir sır vardı sanki; bana gelince, ben yine karanlıktaki, dışlanmış adamdım, ebedi çaylak.

Ophelia'nın yasını tutan Hamlet değil, Malvolio'ydum.

Uyuyamadım ve içimden Ellenikon'a gidip havayolu gişesindeki kızın boğazına sarılmak geldi. Şimdi anlıyordum ki, hem telefona ilk çıkan adam hem de kız, kim olduğumu öğrenme konusunda biraz fazla hevesliydi; muhtemelen bizzat Alison tarafından işbirliği yapmaya ikna edilmişlerdi. Ama bu şekilde bir yere varamayacağımı biliyordum. Büyük olasılıkla bana aynı sahte gazete kupürlerini göstereceklerdi.

Bu arada bir şeyler yapmam gerekiyordu. Lobiye inip gece görevlisini buldum.

"Londra'yla bir görüşmem olacak. Numara şu." Kâğıda yazdım. Birkaç dakika sonra adam bir telefon kabinine işaret etti.

Dikilip Russell Meydanı'ndaki eski dairemde çalan telefonun sesini dinledim. Uzunca bir süre çaldı. Nihayet açıldı.

"Hey Allahım... Kimmiş bu saatte?"

Santral cevap verdi. "Yurtdışından, Atina'dan bir telefonunuz var."

"Nereden dediniz?"

"Tamam santral. Alo?"

"Kimsiniz?"

Tatlı bir kız gibiydi, ama sesi biraz uykulu geliyordu. Görüşme bana dört pounda mal olsa da değmişti. Ann Taylor'un Avustralya'ya döndüğünü öğrendim, ama altı hafta olmuştu gideli. Kimse kendini öldürmemişti. Kız, yani telefondaki kız tam bilmiyordu, ama "Galiba Ann'in de arkadaşı olan bir kız" taşınmıştı daireye; "haftalardır" görmüyordu onu. Evet sarışındı, aslında onu sadece iki kez görmüştü; evet Avustralyalı olduğunu sanıyordu. İyi de arayan kim...

Odama döndüğümde o gün giydiğim ceketin yakasına iliştirdiğim çiçeği hatırladım. Solmuştu, çıkarıp bir bardağın içine koydum.

Geç uyandım, nihayet beklediğimden daha deliksiz bir uyku çekmiştim. Yoldan yükselen gürültüleri dinleyerek ve Alison'ı düşünerek bir süre uzandım yatakta. Yüzündeki ifadenin tam olarak nasıl olduğunu anımsamaya çalıştım, o kısacık duruşta en ufak bir nüktedanlık, sempati, iyi ya da kötü herhangi bir ima olup olmadığını düşündüm. Yeniden ortaya çıkışı için neden o anı seçtiklerini anlayabiliyordum. Londra'ya döner dönmez elbet öğrenecektim; bu yüzden bunun Atina'da olması gerekiyordu.

Şimdi onun peşine düşmem bekleniyordu.

Onu görmek istiyordum, gerçeği ağzından almak, ihanetinin ne kadar alçakça olduğunu yüzüne vurmak için onu görmeyi umutsuzca istediğimin farkındaydım. Ağzıyla kuş tutsa onu bağışlamayacağımı bilmesi için. Onunla işimin bittiğini görmesi için. Ondan iğrendiğimi, Lily'den arındığım kadar ondan da arındığımı anlaması için. Ah bir elime geçirsem dedim içimden. Ama yapmayacağım bir şey varsa, peşine düşmekti.

Yapılacak tek şey beklemekti. Nasıl olsa bana getireceklerdi onu. Ve bu kez kırbacı kullanacaktım.

Öğle vakti kahvaltıya indim; ve keşfettiğim ilk şey bunun için fazla beklememe gerek olmadığıydı. Elden getirilmiş başka bir mektup daha vardı bana çünkü. Bu defa tek bir kelime yazıyordu: *Londra*. Sığınaktaki o emiri hatırladım: *Çekirdek elemanın haricinde herkes için temmuz sonunda bitiyor*. Çekirdek, Görülmez Ashtaroth Alison'dı demek.

Seyahat acentesine gidip, akşam uçağına bilet aldım; biletimin hazırlanması için dikilmiş beklerken duvarda bir İtalya haritasını görünce Subiaco'yu buldum ve şansımı denemeye karar verdim. Kukla bir değişiklik yapıp, ipleri ellerinde tutanları bir gün bekletecekti.

Çıktığımda, Stadiou'nun köşesinde yer alan, Atina'nın en büyük kitapçısına girip çiçekler hakkında bir kitap istedim. Geç kalmış diriltme girişimim işe yaramamış, yakamdaki çiçeği atmak zorunda kalmıştım. Satıcı kız ellerinde İngilizce bir kitap olmadığını, ama çiçek adlarını farklı dillerde veren iyi bir Fransızca kitap olduğunu söyledi. Resimlerinden etkilenmiş gibi davrandım, sonra indekse baktım; Alyssum, sayfa 69.

Oradaydı işte, sayfa 69'un yanında: İncecik yeşil yapraklar, ufak beyaz çiçekler, *Alysson maritime... parfum de miel**... Yunanca *a* (olumsuzluk eki), *lyssa* (delilik). İtalyancası, Almancası.

İngilizcesi: *Tatlı Alison*.

* Bal kokulu. (y.h.n.)

Üçüncü bölüm

Le triomphe de la philosophie serait de jeter du jour sur l'obscurité des voies dont la providence se sert pour parvenir aux fins qu'elle se propose sur l'homme, et de tracer d'après cela quelque plan de conduite qui pût faire connaître à ce malheureux individu bipède, perpétuellement ballotté par les caprices de cet être qui dit-on le dirige aussi despotiquement, la manière dont il faut qu'il interprète les décrets de cette providence sur lui.

De Sade, *Les Infortunes de la Vertu*

* Felsefenin başarısı, kurtarıcının insanoğlu konusunda güttüğü amaca ulaşmak için kullandığı yolların karanlığına ışık tutmakta ve böylece, kendisini, söylendiğine göre, aynı zamanda despotça yöneten bir kişinin kaprisleri yüzünden bocalayan bu zavallı iki ayaklı adama, kurtarıcının hakkında aldığı kararları yorumlayabilme biçimini öğretebilecek bir plan yapmakta toplanacaktır. De Sade, *Erdemle Kırbaçlanan Kadın.* (y.h.n.)

68 Roma.

Yunanistan sanki saatler değil haftalarca uzağındaydı zihnimin. Güneş yine pırıl pırıl, insanlar çok daha zarif, mimari ve sanat çok daha zengindi ama İtalyanlar, tıpkı Romalı ataları gibi, ışık, gerçek ve kendi asıl halleri arasında gidip gelen koca bir lüks maskesine bürünüp, dizginlenmemiş duygulardan bir makyaja bulanmışlardı sanki. Yunanistan'ın o güzel çıplaklığını, insanlığını yitirmiş olmasına dayanamıyordum, keza Romalıların o bolluk içindeki hayvani yanlarını görmeye de; tıpkı insanın bazen aynada kendi yüzünü görmeye dayanamaması gibi.

Sabah erkenden Tivoli ve Alban tepelerine çıkan bir trene atladım. Uzun bir otobüs yolculuğunun ardından Subiaco'da öğle yemeği yedim, sonra da yeşillik bir uçurumun kıyısındaki bir yoldan yukarı çıktım. Ku-

rumuş bir dere yatağına inen dar bir geçit vardı. Aşağılardan bir su şırıltısı geldi kulağıma ve kuş sesleri. Yol sona ermişti, serin bir yeşilmeşe korusunun içinden yukarılara uzanan, sonra da bir kaya duvarının etrafından dolaşarak, dar basamaklarla son bulan bir patika vardı. Kayalığın tepesinde bir Ortodoks Yunan manastırı, bir kırlangıç yuvası gibi duran bir manastır göründü. Gotik bir *loggia** hoş bir şekilde aşağıdaki yeşil vadiye, ekili taraçalardan oluşan ufak bir alana bakıyordu. İç duvarlarında ince freskler vardı: Bir serinlik, bir sükûnet.

İç avluya açılan bir kapının arkasında siyah cüppesiyle yaşlı bir keşiş oturuyordu. John Leverrier'i görmek istediğimi söyledim. İnzivaya çekilmiş bir İngiliz diye de ekledim. Neyse ki mektubu yanımdaydı. Yaşlı adam büyük bir dikkatle imzayı inceledikten sonra –tam beyhude bir arayış içinde olduğuma karar vermişken– başını sallayıp manastırın aşağı katlarına doğru gözden kayboldu. Bir koridorda ilerledim. Bir dizi korkunç duvar resmi vardı; şahiniyle avlanan bir genci uzun kılıcıyla dürten ölüm; bir ortaçağ gravürü: Önce aynanın karşısında süslenirken, sonra tabuta yeni konmuşken, daha sonra kemikleri derisinden çıkmışken, en son da iskelet halinde resmedilmiş bir kız. Bir gülme sesi geldi, arkamdaki koridordan geçen alaycı suratlı, yaşlı bir keşiş kendinden daha genç olan bir keşişi Fransızca azarlıyordu. "*Oh, si tu penses que le football est un digne sujet de méditation...*"**

Derken başka bir keşiş belirdi; hayret içinde, bunun Leverrier olduğunu anladım.

Uzun boyluydu, kısacık saçları, çökük esmer yanakları, "tipik" Ulusal Sağlık çerçeveli gözlükleri olan bir adamdı; tam bir İngiliz yani. Kendisini arayan kişinin ben olup olmadığımı sorar gibi bir hareket yaptı.

"Ben Nicholas Urfe. Phraxos'tan."

Aynı anda hem şaşırmış, hem ürkmüş, hem de kızmış görünmeyi başardı. Uzun bir duraksamanın ardından elini uzattı. Kuru ve soğuktu eli, benimkiyse yürümenin etkisiyle yapış yapış sıcak. Rahat bir on santim kadar daha uzundu, yaşça da epey büyüktü benden ve genç öğretmenlerin kimi zaman takındıkları keskin bir tarzda konuşuyordu.

"Bunca yolu geldiniz demek?"

"Roma'da mola vermek hiç zor olmadı."

* (İt.) Bir evin ya da binanın yanını oluşturan, bir tarafı kapalı, bir tarafı açık oda. (y.h.n.)
** Aaa, eğer sen futbolun üzerinde yoğunlaşılacak bir mesele olduğunu düşünüyorsan.. (y.h.n.)

"Size çok açık bir şekilde–"

"Evet öyle, ama..."

Sonunu getiremediğimiz cümleler yüzünden soğukça gülümsedik. Kararlı olduğunu gösterircesine gözlerimin içine baktı.

"Ne yazık ki buralara kadar boşuna geldiniz."

"İnanın bilmiyordum, yani sizin bir..." Belli belirsiz cüppesine işaret ettim. "Sanmıştım ki mektuplarınızın sonuna imza atarken..."

"İsa adına mı deseydim?" Hafifçe gülümsedi. "Ne yazık ki burada bile yersiz iddialarda bulunmaktan kaçınıyoruz."

Gözlerini yere çevirdi ve sıkıntılı bir şekilde durduk. Sanki bu sıkıntılı halden rahatsız olmuş gibi daha nazik olmaya karar verip yumuşadı.

"Eh, buralara kadar geldiniz madem – size etrafı gezdireyim bari."

Bir turist olarak gelmediğimi söylemek istedim ama o çoktan iç taraftaki avluya yönelmişti. Geleneksel kuzgun ve kargaları, Aziz Benedict üstüne yuvarlandığı vakit güller açan Kutsal Dikenli Çalı'yı gösterdi – bu tür durumlarda hep olduğu gibi, benim o fazlasıyla gerçekçi zihnimde kendine çile çektirme düşüncesinin kutsallığı solup, sert toprağın üzerinde koşturup böğürtlen çalılarının arasına atlayan çıplak bir adam belirdi hemen... ve Peruginos'a saygı göstermeyi daha kolay buldum.

1951 yazı ile ilgili olarak hiçbir şey öğrenemediysem de Leverrier hakkında bir parça bilgi edindim. Yalnızca birkaç haftadır Sacro Speco'daydı ve çıraklık dönemini İsviçre'deki bir manastırda daha yeni bitirmişti. Cambridge'de tarih okumuştu, akıcı bir İtalyancası vardı, reform öncesi İngiliz manastır düzeni konusunda "hak etmediği halde" otorite olarak görülüyordu, ki Sacro Speco'da bulunmasının nedeni de buydu –meşhur kitaplıktaki kaynaklardan yararlanmak; ve ayrıldığı günden beri de Yunanistan'a hiç dönmemişti. Her şeyiyle tam bir İngiliz entelektüeliydi, hayli mahcup, kılığıyla kıyafetiyle, sanki bir keşişi oynuyormuş gibi görünmesi gerektiğinin bilincinde, hatta bundan dolayı biraz da mağrur.

Nihayet beni basamaklardan indirip, manastırın alt tarafında açık havaya çıkardı. Formalite gereği sebze bahçelerini ve üzüm bağlarını övdüm. Az ötedeki bir incir ağacının altında duran ahşap bir banka doğru ilerledi. Oturduk. Bana bakmıyordu.

"Tatmin olmadığınızın farkındayım. Ama sizi uyarmıştım."

"Dilsiz de olsa, benden önceki bir kurbanla tanışmak içimi ferahlattı."

Şimşirle çevrili çiçek bahçesinin önünde, güneşle kavrulan derin va-

dinin efkârlı sıcağına dikti gözlerini. Derinlerde akan suyun şırıltısını duyabiliyordum.

"Sizden önceki olduğum doğru. Ama kurban değil."

"Yalnızca izlenimlerimizi karşılaştıralım istemiştim."

Duraksadı, sonra, "Onun... sisteminin... özü 'izlenimleri karşılaştırmamayı' öğrenmektir." Ucuz bir laf eder gibi söylemişti bunu. Gitmemi istediğini söylemese de her halinden belliydi. Kaçamak bir bakış attım ona.

"Peki burada olmanızın nedeni..."

"Uzun süredir ilerlediğiniz bir yolda yanınıza bir arabanın yanaşması yalnızca zamanı açıklar. Nedeni değil."

"Deneyimlerimiz hayli farklı anlaşılan."

"Neden benzer olsun ki? Siz Katolik misiniz?" Başımı iki yana salladım. "Hıristiyan da mı değilsiniz?" Gene hayır anlamında salladım. Omuz silkti. Sanki yorgunmuş gibi, gözlerinin altında mor halkalar vardı.

"Ama... yardımseverliğe inanırım."

"Sevgili dostum, benden yardım istemiyorsunuz. Benden söylemeye hazır olmadığım itiraflar duymayı bekliyorsunuz. Kanımca, bunları söylemeyerek size yardım etmiş oluyorum. Benim konumuma gelince, anlayacaksınız." Sonra ekledi: "Eminim benim yokluğumda bunu anlayacaksınız."

Sesi buz gibiydi; bir sessizlik oldu.

"Üzgünüm, ama beni hiç istemediğim şekilde kaba olmaya zorluyorsunuz," dedi.

"Gitsem iyi olacak."

Fırsatı değerlendirip ayaklandı.

"Üstünüze alınmayın."

"Tabii."

"Sizi kapıya kadar geçireyim."

Aynı yoldan geri yürüdük; kayaya oyulmuş beyaz boyalı kapıdan girip, hapishane hücrelerini andıran kapıların yanından geçtik ve sonsuzluğun korkunç bir aynası olan ölüm resimlerinin olduğu koridora geldik.

"Bu arada okulu soracaktım size. Aphendakis adında bir çocuk vardı, çok parlak bir öğrenciydi. Özel ders vermiştim ona."

Okulla ilgili konuşarak Peruginos'un yanında, *loggia*'da oyalandık biraz. Aslında fazla merak etmediğini, yalnızca kibar olmaya çalıştığının

ve kibrini kırma çabasında olduğunun farkındaydım. Ama bunu yaparken bile mahcuptu.

Tokalaştık.

"Burası büyük bir Avrupa tapınağı. Ve bize söylenen, buraya gelen ziyaretçilerin –inançları ne olursa olsun– ayrılırken kendilerini... 'tazelenmiş ve avunmuş' –bu kelimeleri kullanmıştı galiba– hissetmeleri gerektiği." Sanki karşı çıkıp dudak bükmemi bekler gibi duraksadı, ama bir şey söylemedim. "Sizden bir kez daha kendiminki kadar sizin yararınıza da sessiz kaldığıma inanmanızı isteyeceğim."

"İnanmaya çalışırım."

Bir İngilizden çok bir İtalyan gibi, resmi bir şekilde eğilerek selam verdi; ben de kayalık basamakları inip, yeşilmeşelerin arasındaki patikaya çıktım.

İstasyona giden bir otobüs için Subiaco'da akşama kadar beklemek zorunda kaldım. Uzun yemyeşil vadilerin arasından, tepe köylerin altlarından ve sararmaya başlamış kavakların yanından geçtik. Gökyüzü en yumuşak mavilerden akşam yıldızının kehribar pembesine dönmüştü. Yaşlı köylüler kapılarının eşiğinde oturuyorlardı; bazılarının ne düşündüğünü belli etmeyen, asil, huzurlu ifadeleri ile Yunanlı yüzleri vardı. Beklerken bir şişe Verdicchio içtiğimden olsa gerek, Leverrier'inkinden çok daha eski bir dünyaya ait olduğumu ve hep de öyle kalacağımı hissettim. Onu da dinini de sevmemiştim. Bu sevmeyiş ile eskiye, değişmez Grek-Latin âlemine duyduğum bu yarı sarhoş sevgi birbiriyle iç içe geçmişti. Ben bir pagandım, en iyi koşulda bir stoacı, en kötü koşulda da zevk düşkününün tekiydim ve hep öyle kalacaktım.

Treni beklerken biraz daha sarhoş oldum. İstasyonun barındaki bir adam bana batıdaki, limon yeşili göğün altındaki çivit mavisi bir tepenin şair Horace'ın çiftliğinin bulunduğu tepe olduğunu anlatmaya çalıştı. Sabine Tepesi'nin şerefine içtim; bir Horace'ı on tane Aziz Benedict'e, bir şiiri de on bin vaaza değişmezdim. Epey sonra fark ettim ki, bu konuda belki Leverrier de benle hemfikirdi; çünkü o da sürgünde olmayı seçmişti; çünkü kimi anlar vardır ki sessizlik bir şiir olur.

69 Yunanistan'dan sonra edepsiz yaşantıların şehri Roma biraz iç karartıcı geldiyse de, kasvetli ölülerin şehri Londra ondan kırk

kat beterdi. Ege'nin o tenhalığının ardından buranın curcunasını, çirkinliğini ve karınca sürüsü halinde yaşayan o insan güruhunu unutmuştum. Elmastan sonra çamur, ışıl ışıl bir mermerden sonra nemli çalılıklar gibi gelmişti Londra bana; havayolu şirketi otobüsü, Northolt ile Kensington arasında uzanan o uçsuz bucaksız varoşların arasında yol alırken, hangi insan kendi hür iradesiyle böyle bir manzaraya, topluma, iklime dönmek isteyebilir ki diye düşündüm kendi kendime. Gri-mavi gökte gösterişli beyaz bulutlar bezgin bezgin süzülürken, "Ne güzel bir gün, değil mi?" diyen insanları duyabiliyordum. Ama bütün o yorgun yeşiller, griler, kahveler... aslında hepsi yanından geçtiğimiz Londralıların hareketlerini aynı kalıba sokuyordu. Bu, Yunanlılarda farkına varamayacağım kadar alışmış olduğum bir şeydi – orada her bir çehre çevresindekilerden tek ve belirgin olarak öne çıkıyordu. Bir diğerine benzeyen tek bir Yunanlı yoktu; oysa o gün gördüğüm her İngiliz çehresi diğerlerininkini andırıyordu.

Saat dört gibi havaalanının yakınlarındaki bir otele yerleşip ne yapacağıma karar vermeye çalıştım. On dakika sonra ahizeyi kaldırıp Ann Taylor'un numarasını çevirdim. Açan olmadı. Yarım saat sonra yeniden aradım, yine açılmadı. Bir saat kadar kendimi zorlayıp bir dergiye baktım; sonra üçüncü kez denedim, ama işe yaramadı. Bir taksi bulup Russell Meydanı'na gitmesini söyledim. Acayip heyecanlıydım. Alison beni bekliyor olacaktı ya da en azından bir ipucu bulacaktım. Bir şey bulacaktım sonuçta. Neden olduğunu bilmeden bir pub'a girip bir viski içtim ve on beş dakika daha bekledim.

Nihayet eve doğru yürüyordum. Sokak kapısının sürgüsü her zamanki gibi çekiliydi. Üçüncü katın zilinin üzerinde isim yazılı değildi. Merdiveni çıktım; kapının önünde dikilip kulak kabarttım, ama bir şey duyamadım, sonra kapıyı çaldım. Kimse açmadı. Bir daha çaldım ve sonra bir daha. Bir müzik geliyordu, ama yukarıdan. Ann Taylor'un kapısını son bir kez daha çaldıktan sonra üst kata çıktım. Aynı basamakları Alison'la çıktığım o akşam geldi aklıma, banyo yapması için bana götürmüştüm hani. O günden beri kaç hayat solup gitmişti? Oysa Alison her nasılsa oradaydı hâlâ, öylesine yakın. Sahiden yakın olduğunu düşündüm, üst katta hem de. Ne olacağını bilmiyordum. Duygular bütün düşünceleri altüst ediyordu.

Gözlerimi kapayıp ona kadar saydıktan sonra, kapıyı çaldım.

Ayak sesleri işittim.

Kapıyı on dokuz yirmi yaşlarında bir kız açtı; gözlüklü, hayli şişman, dudakları boya küpüne batmış gibi bir tipti. Ardındaki başka bir kapıdan salon gözüküyordu. Orada genç bir adamla başka bir kız daha vardı, dansları yarıda kalmıştı; caz, akşam güneşinin vurduğu oda, bir an için sabit, donakalmış üç figür, modern bir Vermeer tablosu gibiydi. Yaşadığım hayal kırıklığını gizleyemedim. Kapıdaki kız yüreklendirir gibi gülümsedi.

Geri çekildim.

"Özür dilerim. Yanlış daire." Basamaklardan inmeye koyuldum. Arkamdan kimi arıyordunuz diye seslendi, ama ben "Tamam. İkinci kattı," dedim. Kızın, olaylar –bronzlaşmış tenim, geri çekilişim, Atina'dan gelen tuhaf telefonlar– arasındaki bağlantıyı kurmasına fırsat vermeden gözden kayboldum.

Yeniden pub'a döndüm, sonra aynı akşam, bir zamanlar Alison'la gitmekten hoşlandığımız, daha doğrusu Alison'ın hoşlandığı bir İtalyan lokantasına gittim. Hiç değişmemişti, Bloomsbury'nin nispeten yoksul akademisyen ve sanatçı camiasının –çoğu genç ve benim tarzda tipler olan yüksek lisans öğrencileri, işsiz güçsüz aktörler, yayınevi çalışanlarıydı– rağbet ettiği bir yerdi burası. Müşteriler değişmemişti, ama ben değişmiştim. Konuşulanlara kulak kabarttım; itici geldi, sonra da sığlıklarına ve aniden gözüme batan masumiyetlerine ne kadar yabancılaştığımı fark ettim. Daha iyi tanımak, arkadaş olmak isteyebileceğim birini görürüm umuduyla etrafa bakındım; ama kimse yoktu. Hiç gerekmese de İngilizliğimi yitirişim bir kez daha onaylanmıştı; ve o an öyle geldi ki, Alison'ın da sık sık hissettiği bir duyguydu bu: Aynı dile, aynı geçmişe ve daha pek çok aynı şeye sahip olup da, onlara, İngilizler'e ait olmamaktan kaynaklanan bir öfke ve şaşkınlık karışımı his. Kökleri olmamaktan beter bir durumdu bu... bir türe ait olmamak.

Gidip Russell Meydanı'ndaki daireye bir kez daha baktım, ama üçüncü katta ışık yanmıyordu. Yenik bir halde otele döndüm. Yaşlı, çok yaşlı bir adamdım.

Ertesi sabah o evle ilgilenen emlakçıya gittim. Southampton sırasındaki bir dükkânın üst katında, bir dizi yeşil boyalı duvarı olan eski püskü bir yerdi. Benimle ilgilenmek üzere bankoya yaklaşan genizden konuşan memuru bir önceki yıldan hatırlamıştım; o da beni hatırladı ve çok geçmeden vermesini beklediğim azıcık bilgiyi elde ettim. Daire

temmuz başında –yani Parnassus'tan döndükten on, on beş gün sonra Alison'a tahsis edilmişti. Alison'ın orada yaşayıp yaşamadığını bilmiyordu. Yeni kontratın bir örneğine baktı. Evi tutanla evden çıkanın adresleri aynıydı.

"Paylaşıyor olmalılar," dedi memur.

Hepsi bu kadardı.

Neden önemliydi bu? Neden onu arıyordum ki?

Ama emlakçıdan döndükten sonra bütün akşam yeni bir mesaj gelir umuduyla otelde kalıp bekledim. Ertesi gün de Russell Oteli'ne geçtim, böylece evi görmek ve üçüncü kattaki karanlık pencerelerde bir ışık görmek için kapının önüne çıkıp bakmak yeterli olacaktı. Aradan dört gün geçti, ama ne ışık yandı, ne de bir mektup, telefon geldi; en ufak bir işaret yoktu.

Olayların böyle açıklanamaz bir şekilde sekteye uğramasından dolayı gitgide daha sabırsızlanıp, daha çok hüsranla doluyor ve kendimi iyice kösteklenmiş hissediyordum. Belki de izimi kaybettiler diye düşündüm, nerede olduğumu bilmiyorlardı ve bundan dolayı endişelendim; sonra da endişelendiğim için kendime kızdım.

Alison'ı görme isteği her şeyden ağır basıyordu. Onu görmek. Ağzından sırrı almak ve adlandıramadığım daha pek çok şey için. Bir hafta geçti, bir haftayı sinemalarda, tiyatrolarda, otel odasındaki yatağıma uzanıp gözlerimi tavana dikerek ve yanı başımdaki o insafsızcasına suskun telefonun çalmasını bekleyerek harcadım. Az kalsın Bourani'ye adresimin yazılı olduğu bir telgraf gönderiyordum; ama sonra gururum el vermedi.

Sonunda pes ettim. Otele, Russell Meydanı'na, o ilelebet boş daireye bakmaya daha fazla dayanamayacaktım. Bir tütüncü dükkânının vitrininde bir kiralık ilanı gördüm. Burası Tottenham Sarayı Yolu'nun karşı tarafında, Charlotte Caddesi'nin kuzey ucundaki iki katlı bir terzi atölyesinin üstünde, bakımsız bir tavan arası "dairesi" idi. Kirası yüksekti, ama telefonu vardı; ev sahibesine gelince, bodrum katta yaşamasına rağmen o pasaklı, bakımsız, birbiri ardına sigara yakan haliyle, otuzlu yılların mahsulü tipik bir Charlotte Caddesi bohemi olduğu her halinden belliydi. İlk beş dakika içinde Dylan Thomas'ın bir zamanlar "yakın bir arkadaş" olduğu bir evde bulunduğumu sokuşturuverdi –"Ah, zavallı adamı kaç kez yatağına yatırmıştım." Ona inanmamıştım; "Dylan'ın burada uyuması (ya da sızması)" bir zamanlar Kraliçe Elizabeth'in İngilte-

re'deki köy hanlarında uyuduğuna dair çıkan söylentilerden farksızdı. Ama kadını sevmiştim –"Adım Joan, herkes bana Kemp der." Bütün o çanak çömleği ve tabloları gibi kafasının içi de karman çormandı; ama kalbi yerli yerindeydi.

Odayı kiralamaya karar verip de kapıya geldiğimizde, "Tamam," dedi. "Paranı ödediğin sürece sorun yok. Dilediğin zaman istediğin kişiyi getir. Son çocuk eşcinseldi. Dünya tatlısı bir şeydi. Pis faşistler geçen hafta götürdüler."

"Vay canına."

Başıyla onayladı. "Bak şunlar." Etrafa bakındım ve köşede dikilen iki polis gördüm.

Bir de M.G. satın aldım. Kaportası kötüydü, tepesi de su akıtıyordu ama motoru daha bir iki yıl idare ederdi. İlk sürüş denemesini Kemp'i Jack Straw's Castle'a götürerek gerçekleştirdim. Kadın bir asker gibi içip konuşuyordu; ama diğer bütün yönlerden tam aradığım ve ihtiyacım olan kişiydi: Sıcacık bir yüreği vardı, kendi hakkında konuşup duruyordu ve işsiz oluşumu hiçbir şeyden işkillenmeksizin kabul etmişti; dahası o tatlı-sert halleriyle beni Londra ve İngiliz olmayla kısmen de olsa barıştırmıştı; ve –en azından ilk günler için– marazi boyutlarda terk edilmiş ve yalnız hissetmemi engellemişti.

70 Ağır bunalım, uyuşuk kayıtsızlık nöbetleri içinde geçen ağustos ayı bitmek bilmemişti. Bulanık bir suda, İngiltere'nin griliğinde boğulmuş bir balık gibiydim. Geçmişe dönüp de, düşüşten sonraki Ädem gibi, ışıklı manzarayı, Phraxos'un tuzuyla kekiğini düşünür gibi Bourani'deki olayları, durduk yerde başıma gelenleri düşünüyor ve kendimi bula bula yılgın bir Londra gününün batımında buluyordum, Conchis'i bana vermiş olduğu rolden dolayı affetmek kadar, tüm bunların hiç yaşanmamış olmasını dilemekten de acizdim. Yavaş yavaş, yaşadığım ikilemin aslında bir tür *de facto** bağışlama, şahsıma yapılanlara göz yumma olduğunu fark etmeye başladım; ancak bunu hâlâ "şahsıma yapılan", edilgin bir durum olarak görüyordum, etkin bir durum olduğunu kabul etmek için yaram çok tazeydi.

Lily için de aynı şeyleri düşünüyordum. Bir gün ara sokakların birin-

* (Lat.) Eylemsel, fiilen. (y.h.n.)

de yürüyen uzun sarı saçlı ince bir kız görünce öyle bir frene bastım ki az daha kaza yapıyordum. Hemen direksiyon kırıp kaldırımın kenarına çektim ve peşinden koştum. Hoş, yüzünü görmeden evvel bile onun Lily olmadığını biliyordum. Sokaktaki o kızın peşinden koşuyorsam sebebi Lily'ye duyduğum özlem falan değil, onunla yüzleşme, onu sorgulama, anlaşılmazı anlama isteğiydi. Onun bazı yönlerini, belli hallerini özlüyor olabilirdim –ama ona âşık olmayı imkânsız kılan da bu hallerdi işte. Bu yüzden onu, onun o şeker hallerini düşünmek, insanın yaşamındaki şiirsel denebilecek anları sıcacık, ama maziye yönelik bir hisle düşünmesi gibi bir şeydi; yine de onun asıl, şimdiki karanlık benliğinden nefret ediyordum.

Ama beklerken, yaşadıklarımı böyle ozmotik denebilecek bir şekilde hayatıma sindirirken bir şeyler yapmalıydım. Böylece ağustos ayının ikinci yarısı boyunca İngiltere'de Conchis ve Lily'nin izini sürdüm; ve tabii Alison'ın da.

Bu beni, kıyısından köşesinden de olsa, oyunun içinde tutuyor ve Alison'ı görmek için duyduğum içler acısı özlemi bastırmaya yarıyordu. İçler acısıydı çünkü içimde yeşeren yepyeni bir duygu vardı, söküp atmak istediğim, ama bir türlü beceremediğim; çünkü biliyordum ki bu duygu tohumu içime Conchis tarafından atılmış ve yine onun etrafıma sardığı bu kasıtlı sessizlik ve yokluk içinde filiz vermekteydi; ne denli hor görüp yadsısam da, başımdan defetmeye çalışsam da gece gündüz benimleydi ve tıpkı ana rahminde büyüyen istenmeyen bir cenin gibi büyüyordu içimde, bazen öfkeden deliye çeviriyordu anneyi, sonra an geliyordu, insanın içini eriten... ama sözcüğü telaffuz edemiyordum.

Bir süre sorgulamalar, varsayımlar ve mektuplarla hasır altı ettim bu duyguyu. Conchis'in ve kızların, neyin doğru neyin yanlış olduğuna dair söyledikleri her şeyi kafamdan silmeye karar verdim. Birçok konuda bazı izler, bazı ipuçları bulmaktı amacım: Onları kendi aldatma yöntemleriyle yakalamak için sadece.

Alison'la ilgili gazete kupürü. Adli tahkikat raporunun yayımlandığı *Holborn Gazette*'dekinden farklı bir karakterde.

Foulkes kitapçığı. British Museum Kataloğu'nda yer alıyor. Conchis'inki yok.

Askeri tarih. Binbaşı Arthur Lee-Jones'un mektubu.

Sevgili Bay Urfe,

Ne yazık ki, mektubunuzda rica ettiğiniz şey, sizin de söylediğiniz gibi, mümkün değil. Neuve Chapelle çatışmasına katılanların çoğu düzenli birliklerdi. Sizin ileri sürdüğünüz koşullarda bile, Prenses Louise Kensington Alayı gönüllülerinin bu çarpışmada yer almış olması pek olası gözükmüyor. Elimizde, çok detaylı olmasa da, o karışık döneme ait raporlar var elbette, ama daha fazlası varsayımdan öteye gitmez.

Montague adında bir yüzbaşının tuttuğu kayıtlarda da bir ize rastlayamadım. Genelde subaylar daha güvenilir olur. Ama belki de başka bir bölgenin alayından atanmıştı.

De Deukans. Almanach de Gotha'da ya da buna benzer herhangi bir kaynakta bu isimde bir aile yer almıyor. Givray-le-Duc'den en yaygın Fransız gazetelerinde bile bahsedilmiyor. Örümcek *Theridion deukansi*: Böyle bir şey yok, ama *Theridion* diye bir tür var.

Seidevarre. Johan Fredriksen'in mektubu.

Sayın Urfe,

Mektubunuz tarafıma, yani okul müdürüne, Kirkenes belediye başkanı tarafından iletildi. Pasvikdal'de Seidevarre adında bir yer var ve bundan çok uzun yıllar önce burada Nygaard adında bir aile yaşamıştı. Ancak üzgünüm ki, bu aileye ne olduğu konusunda hiçbir fikrimiz yok.

Yardımcı olabildiysem ne mutlu.

Yardımından dolayı ben çok daha fazla mutlu olmuştum. Conchis bir zamanlar oradaydı, orada bir şeyler olmuştu. Hepsi kurmaca olamazdı.

Lily'nin annesi. Arabayla Cerne Abbas'a kadar gittim, aslında Ansty Cottage diye bir yer –ya da herhangi bir şey– bulabileceğimi ummuyordum. Bulamadım da. Öğle yemeği yediğim küçük otelin sahibesine bir zamanlar Cerne Abbas'lı iki kız tanıdığımı söyledim – ikizlerdi, çok hoşlardı, ama soyadlarını unutmuştum. Kadın pek üzüldü – köydeki herkesi tanırdı, ama bunların kim olduğunu çıkaramamıştı. İlkokul "müdürü": Aslında müdireymiş. Belli ki mektuplar Phraxos'ta yazılmıştı.

Charles-Victor Bruneau. Grove'da değil. Royal Academy of Music'de

konuştuğum adam onun adını hiç duymamıştı; ve söylemeye bile gerek yok, ama Conchis'inkini de.

Conchis'in "mahkeme"de giydiği kıyafet. Cerne Abbas'dan dönerken akşam yemeği için Hungerford'da durdum ve otele dönüşte bir antikacı dükkânının önünden geçtim. Vitrinde beş tane eski Tarot kartı vardı. Bir tanesinin üzerinde tıpkı Conchis gibi giyinmiş olan bir adam vardı; pelerinindeki amblemlere kadar aynıydı. Altında *LE SORCIER* –büyücü yazıyordu. Dükkân kapalıydı, ama adresini aldım ve sonra postayla satın aldım bunu; "on sekizinci yüzyıldan kalma güzel bir kart"tı.

Kartı ilk gördüğümde şok olmuştum –sanki onu görmem için oraya konmuş ve izleniyormuşum gibi bir duyguya kapılıp etrafa bakındım.

Mahkemedeki "psikologlar". Tavistock Kliniği'ne ve Amerikan Büyükelçiliği'ne gitmeyi denedim. Gerçi bazı enstitüler vardı, ama söylediğim kişilerin hiçbirini bilmiyorlardı. Ben de araştırmayı sürdürdüm, ama Conchis'e dair hiçbir şey elde edemedim.

Nevinson. Bu kişi, okul kütüphanesinde, içinde Oxford yazan bir kitabı bulunan savaştan önceki hocaydı. Balliol'daki muhasebe ofisi bana onun Japonya'daki adresini göndermişti. Ona bir mektup yazdım. İki hafta sonra cevap geldi.

İngiliz Edebiyatı Bölümü,
Osaka Üniversitesi

Sayın Urfe,

Mektubunuz için teşekkürler. Çok eski günlerden gelen bu mektup beni oldukça şaşırttı! Okulun savaştan sonra hâlâ ayakta oluşuna çok sevindim, eminim siz de orada olmaktan en az benim kadar memnun kalmışsınızdır.

Bourani'yi unutmuştum. Ama şimdi yeri ve (çok belli belirsiz de olsa!) sahibini hatırladım. Onunla Racine ve takdiri ilahi konusunda şiddetli bir tartışmaya girmiş miydim? İçimden bir his, daha fazlası değil, girmiştin diyor. Ama o günden beri köprünün altından çok sular aktı tabii.

Savaştan önceki diğer "kurbanlar"a gelince – ne yazık ki size yardım edemem. Benden önceki adamı hiç görmedim. Benden sonra orada üç yıl öğretmenlik yapan Geoffrey Sugden'i biliyordum. Ama özellikle Bourani hakkında konuştuğunu hiç duymadım.

Eğer yolunuz buralara düşecek olursa sizinle eski günleri konuş-

maktan ve size *uzo* olmasa da en azından bir *sakê pou na pinete** ikram etmekten zevk duyarım.

Saygılarımla

DOUGLAS NEVINSON

Wimmel. Ağustos sonunda şansım biraz döndü. Dişimin teki ağrımaya başlayınca Kemp bir görsün diye beni kendi dişçisine yolladı. Bekleme salonunda otururken bir önceki ocak ayının sinema dergisine baktım. Derginin tam yarısına gelmiştim ki sahte Wimmel'in bir fotoğrafını gördüm. Üzerinde Nazi üniforması bile vardı. Altındaki açıklamada şöyle yazıyordu.

> Direniş üzerine olan ve pek çok övgü toplayan Polonya filmi *Kara Çile* filminde zalim Alman komutanı canlandıran Ignaz Pruszynski'nin gerçek hayatta bambaşka bir rolü vardı. İşgâl yılları boyunca bir Polonya direniş örgütünün başındaydı ve bizdeki Victoria Cross'a denk gelen bir nişanla ödüllendirilmişti.

Hipnotizma. Bu konuda birkaç kitap okudum. Conchis bu işin tekniğini belli ki çok iyi öğrenmişti. Hipnotizma sonrası telkin, yani deneğin transtan çıktıktan sonra verilen bir işaretle kendisine işlenen emirleri yerine getirmesi, ama diğer her açıdan normale dönmesi, "son derece mümkün ve sıklıkla kullanılan" bir yöntemdi. Ama şöyle bir düşündüm de, bilinçliyken davranacağımdan –daha doğrusu davrandığımdan– daha farklı davranmaya bilinçsizce zorlandığım hiçbir durum fark edemedim. Hiç şüphe yok ki hipnoz altındayken "pompalanmıştım", ama ufak tefek, önemsiz durumların haricinde kendi hür iradem devreye girmiş olmalıydı.

İki kolu başın üzerine kaldırmak. Conchis bunu eski Mısır'dan almış. Ka işaretiydi ve yeni başlayanlar tarafından "gizemin kozmik güçlerine sahip olmak" anlamında kullanılıyordu. Pek çok gömüt resiminde vardı. Anlamı şuydu: *"Ben büyücülerin efendisiyim. Güç bende. Ve bu gücü dağıtan da benim."* Diğer bir Mısır sembolü de mahkeme salonunun duvarındaki, tepesinde halka olan haçtı. Bu onların "yaşam anahtarı" idi.

Tekerlek sembolü. "Mandala ya da tekerlek varlığın evrensel bir simgesidir."

Bacağıma bağlanan kurdele, çıplak omuz. Mason ayinlerinde kullanılır,

* İçmeniz için bir şey. (y.h.n.)

ama Eleusinian gizeminden geldiği sanılıyor. Üyeliğe kabul edilmeyle ilgiliydi.

"Maria." Muhtemelen sahiden köylü bir kadındı, ama çok zekiydi. Benimle yalnızca iki üç kelime Fransızca konuştu; mahkeme süresince sessizce oturdu, üstünde bariz bir oraya ait olmama hali vardı. Diğerlerinin aksine, ilk göründüğü kişi olma ihtimali büyüktü.

Lily'nin bankası. Bir mektup daha yazdım ve Barclay şubesinin gerçek müdüründen bir cevap geldi. Adı P. J. Fearn değildi; ve gönderdiği antetli kâğıt daha önce aldığımdan farklıydı.

Okulu. Julie Holmes –bilinmiyor.

Mitford. Northumberland'e, bir yıl evvelki adrese bir kart gönderdim ve annesinden cevap geldi. Alexander'ın artık bir rehber olduğunu ve İspanya'ya gittiğini bildiriyordu. Çalıştığı seyahat acentesiyle irtibat kurdum, ama onlar da eylülden önce dönmez dediler. Kendisine bir mektup bıraktım.

Bourani'deki tablolar. İşe Bonnard'larla başladım. Açtığım ilk röprodüksiyon kitabında pencerenin yanında kurulanan kız resmi vardı. Arkadaki notlara baktım. Tablo Los Angeles County Müzesi'ndeydi. Kitap 1950'de basılmıştı. Sonra diğer Bonnard'ı da "buldum"; Boston Güzel Sanatlar Müzesi'ndeydi. Conchis'dekiler kopyaydı. Modigliani'yi hiç aramadım bile; ama o tuhaf Conchisvari gözleri hatırlayınca bunun kopya dahi olmadığına karar verdim.

"Evening Standard", 8 Ocak 1952. Hiçbir nüshasında Lily ve Rose'a ait bir fotoğraf yoktu.

L'Astrée. Conchis, d'Urfe ile uzaktan bir bağım olduğuna inandığımı hatırlıyor muydu? *L'Astrée* hikâyesi: Çoban kadın Astrée, çoban Celadon'un yaptığı kötü şeyleri duyunca, onu yanından uzaklaştırır. Bir savaş patlak verir ve Astrée esir düşer. Celadon onu kurtarmayı başarır, ama Astrée gene de affetmez onu. Celadon sadık olmayan sevgilileri parçalayan aslan ve tek boynuzlu atları taşa dönüştürdüğü vakit onun kalbini kazanabilir ancak.

Chaliapin. Haziran 1914'te Covent Garden'daydı, bir de *Prens Igor*'da.

"Seçilmiş olabilirsiniz." O tuhaf ilk görüşmemizde bunu söylediğinde, demek istediği yalnızca "Seni kullanmaya karar verdim," idi. Nihayetinde seçilmiş olmamın tek anlamı bu anlam olabilirdi. Demek istediği, "Seni kullandık," idi.

Lily ve *Rose.* Her ikisi de çok hoş ve yetenekli olan (gerçi Lily'nin klasik edebiyat okuduğundan şüpheliydim artık) ikiz kız kardeşler, eğer

Oxford ya da Cambridge'de okudularsa, mutlaka kendi dönemlerinin Zuleika Dobson'uydular. Oxford'da olduklarını sanmıyordum –öyle olsa karşılaşmış olurduk– bu yüzden "diğer" okulu denedim. Öğrenci dergilerine baktım, çeşitli okul ve üniversitelerin oyunlarından alınan sahneleri taradım, hatta gözümü karartıp bir iki tane kız kolejinin muhasebesine dahi gittim... ama işe yaramadı. Sözümona çalışmış olduğu Girton Koleji'nde böyle bir aday hiç yoktu. Londra Üniversitesi'nde de durum farklı değildi.

Londra'daki birkaç tiyatro ajansına da gittim. Üç kez ikiz kardeşlerin fotoğraflarını gösterdiler; üçünde de hayal kırıklığına uğradım. Berman's'da da, gittiğim diğer tiyatro kostümcüsünde de şansım yaver gitmedi. Tavistock Repertory, *Lysistrata*'yı hiç sahnelememişti. RADA'dan da bir şey çıkmadı. Aslında, tüm bu beyin jimnastiğinden –ne de olsa araştırmalarım için bir dolu sebep uyduruyordum– elime geçen, iki kızın geçmişteki yalan uydurma konusundaki yeteneklerinin gönülsüz bir takdiriydi.

Elbette ki "Julie Holmes" numarasında bir şeytanlık daha vardı. İnsanlar kendi yaşadıklarını daha önce yaşamış olan kişilere inanma eğilimindedir hep. Julie'nin Cambridge'i benim Oxford'uma denkti ve bunun gibi pek çok şey daha.

Othello, I. Perde, III. Sahne.

Kullanıldı, benden çalındı,
Şarlatanlardan alınan büyüler, ilaçlarla yoldan çıkarıldı;
Oysa büyücülük karışmasa işin içine,
Aklında bir eksiklik, körlük ya da ruhen sakatlık olmadan
Bu kadar olmayacak bir yanlış yapamaz insan.

Ve:

O kadar çekingen, sessiz sedasız,
En ufak hareketle utanıp kızaran bir kız,
Yaşını, ülkesini, şerefini, değerini unutsun da,
Karakterine karşın, yüzüne bile bakmaya korkacağı birine âşık olsun!

* *Othello*, William Shakespeare; çev.: Özdemir Nutku, Remzi Yayınları, 2004.

Efsanevi orospu Io. Lempriere: *Isi veya İsa'nın ilk halleriyle "buz" ya da suyu simgelemesi gibi Eski Gotikte Io ve Gio da "toprağı" sergilerdi ve ikisi de toprağın üretken ve besleyici gücünü temsil eden tanrıçaya verilen adlardı.* Hindistan'da Kali, Suriye'de Astarte (Ashtaroth), Mısır'da Isis ve Yunanistan'da Io tek ve aynı tanrıça kabul edilirlerdi. Üç rengi vardı (mahkeme salonunun duvarları): Beyaz, kırmızı ve siyah, bunlar ayın evrelerini ifade ediyordu, aynı zamanda kadınlığın evreleriydi: Bakire, anne ve kocakarı. Belli ki beyazlar içindeki tanrıça Lily, bakireyi temsil ediyordu; belki siyahlar içindeki de. Rose ise kırmızı evreydi; ama sonra bu rol Alison'a verilmişti.

Polymus Filmcilik. Bir harf değişikliğiyle bu kelimenin ne olduğunu anladığımda çok geçti.

Tartarus. Okudukça Bourani'deki durumun tamamının –ya da en azından final sahnesinin– Tartarus'la bağlantısı olduğunu görmeye başladım. Tartarus, Hades (ya da Conchis) adında bir kral ve "yılın altı ayını Hades'le cehennemde, geri kalanını da annesi Demeter'le yeryüzünde geçiren" Persephone adında yıkım kaynağı (Lily) bir kraliçe tarafından yönetilmekteydi. Tartarus'da bir de yüce yargıç vardı – Minos (mahkemeyi yöneten sakallı "doktor"?) ve tabii bir de Anubis-Cerberus, üç başlı siyah köpek (üç rol?). Ve Tartarus, Orpheus* onu kaybettiğinde Eurydike'in gittiği yerdi.

Oynamamakta kararlı olduğum rolü oynadığımın farkındaydım; dedektif, avcı rolünü yani, birkaç kez kovalamacayı bıraktım hatta. Ama sonra, bu minik araştırmalarımdan birisi, ki alenen en umutsuz gözükeniydi, müthiş bir sonuç verdi.

71 Her şey, çok uzak da olsa, Conchis'in küçükken Londra'da yaşamış olduğu ve St John's Wood'da hakikaten yaşamış bir Lily Montgomery olduğu varsayımları ile başladı. Marylebone Central Kütüphanesi'ne gidip 1912-1914 yılları arasındaki rehberlere bakmak istediğimi söyledim. Tabii Conchis adı hiç geçmiyordu, ben de Montgomery'ye baktım. Acacia Sokağı, Prens Albert Yolu, Henstridge Bölgesi,

* Yunan mitolojisinde bahsi geçen meşhur ozan. Karısı Eurydike'yi yeraltı dünyasından getirmeye çalışmıştır. Aynı zamanda kâhin ve büyücü olduğu söylenir. (ç.n.)

Queen's Korusu... A'dan Z'ye Londra kitapçığı yanımda, Wellington Caddesi'nin doğusundaki olası bütün sokakları taradım. Birden, gözüm sayfanın bir yerine kaydı ve müthiş bir heyecana kapıldım. *Montgomery, Fredk, 20 Allitsen Yolu.*

Komşuları Smith ve Manningham'dı, ama 1914'te başkası taşınmıştı, ismi Huckstepp'di. Adresi bir kenara not edip aramaya devam ettim. Hemen sonra, anayolun diğer tarafında oturan başka bir Montgomery daha gözüme çarptı; bu da Elm Tree Yolu'ndaydı. Ama daha görür görmez hayal kırıklığına uğradım; çünkü adamın tam adı Sir Charles Penn Montgomery olarak geçiyordu; adının sonundaki kısaltmaya bakılırsa, seçkin bir cerrahtı ve belli ki Conchis'in sözünü ettiği kişi değildi. Bunların komşularının adı da Hamilton-Dukes ve Charlesworth idi. Elm Tree Yolu sakinleri arasında başka bir unvan daha vardı; "cazip" bir sokaktı.

Adreslerin üzerinden bir kez daha geçerek araştırmamı sürdürdüm.

Bulduğum iki adı sonraki rehberlerde de aradım. Allitsen Yolu'nda oturan Montgomery'ler 1922'de ortadan kayboluyorlardı. Ne sinir ki, Elm Tree Yolu'ndakiler daha uzun süre kalıyorlardı, oysa Sir Charles 1922'ye gelindiğinde ölmüş olmalıydı; bundan sonraki ev sahibinin adı Lady Florence Montgomery olarak geçiyordu ve 1938'e kadar da kalıyorlardı.

Öğle yemeğinden sonra arabaya atlayıp Allitsen Yolu'na gittim. Daha yola saptığım anda buradan bir şey çıkmayacağını düşündüm. Conchis'in anlattığı gibi "malikâneler" filan değil, yan yana sıralanmış ufacık evler vardı hep.

Beş dakika sonra Elm Tree Yolu'ndaydım. En azından buradakiler –bir dizi hoş büyükçe ev, erken dönem Victoria tarzı yapılar ve küçük evler– kafamdakine daha çok uyuyordu. Dahası, bu kısım umut verici şekilde el değmemiş duruyordu. 46 numaralı ev, o yolda bulunan evlerin en büyüğüydü. Arabamı park edip, sıra sıra dizili ortancaların arasında uzanan araba yolunu takip ederek heybetli bir kapıya vardım ve zili çaldım.

Ama ses boş evde yankılandı ve bu durum ağustos ayı boyunca aynı şekilde devam etti. Her kim yaşıyorduysa tatildeydi. Adını o yılın rehberinde buldum – Bay Simon Marks diye biriydi. Bir de eski bir *Kim Kimdir*'de ünlü Sir Charles Penn Montgomery'in üç tane kızı olduğunu öğrendim. Muhtemelen onların isimlerini de bulabilirdim, ama araştırmalarımı ağırdan almak daha cazip gelmişti, tıpkı geriye kalan son şekerle-

melerini ağır ağır yiyen bir çocuk gibi. Eylül ayı başında bir gün araba yoluna park etmiş bir araba gördüğümde neredeyse hayal kırıklığına uğradım ve anladım ki elimde kalan bir parça umut da suya düşmek üzereydi.

Kapıyı beyaz önlüklü bir İtalyan açtı.

"Evin sahibiyle görüşebilir miyim acaba? Ya da karısıyla?"

"Randevunuz var mı?"

"Yok."

"Bir şey mi satıyorsunuz?"

İçeriden gelen sert bir ses imdadıma yetişti.

"Kimmiş Ercole?"

Altmış yaşlarında, üzerinde pahalı giysiler olan, zeki görünümlü bir Yahudi kadın belirdi.

"Eee, ben bir araştırma yapıyorum ve Montgomery adlı bir ailenin izini sürmeye çalışıyorum."

"Sir Charles Penn mi? Cerrah olan?"

"Burada yaşamış sanırım."

"Evet burada yaşamıştı." Uşak bekliyordu, kadın *grand-dame** bir edayla adama işaret etti, işaretin bir ucu da bana dokunmuştu.

"Doğrusu... anlatması oldukça zor bir mesele... ben aslında Bayan Lily Montgomery'yi arıyorum."

"Evet. Biliyorum onu." Belli ki yüzüme yayılan şaşkın gülüş hoşuna gitmemişti. "Onu mu görmek istiyorsunuz?"

"Ünlü –yani Yunanistan'da ünlü olan– bir Yunanlı yazar üzerine bir monografi yazıyorum da, sanırım bu yazarın uzun yıllar evvel İngiltere'de yaşadığı sırada Bayan Montgomery onu iyi tanırmış."

"Yazarın adı ne?"

"Maurice Conchis." Bu adı daha önce hiç duymadığı açıktı.

Araştırmanın çekiciliği kadının güvensizliğini bir parça azaltmış olacaktı ki, "Size adresi bulayım. İçeri gelin," dedi.

Muhteşem holde bekledim. Bir mermer ve yaldız cümbüşü; pencerelerin arasında aynalar, Fragonard olduğunu sandığım bir tablo. Tüyler ürpertici bir zenginlik ve gergin bir heyecan. Bir dakika sonra elinde bir kartla geri döndü. Kartta şunlar yazılıydı: Bayan Lily de Seitas, Dinsford House, Much Hadham, Herts.

"Yıllardır görmedim ama onu," dedi leydi.

"Çok teşekkür ederim." Kapıya yöneldim.

* (Fr.) İtibarlı saygın hanım; iyi aileden soylu hanım. (y.h.n.)

"Çay içmek ister miydiniz? Ya da başka bir şey?"

Kadının gözlerinde hafiften açgözlü bir pırıltı vardı, sanki içeri gittiği sırada tadıma bakmanın fena bir fikir olmadığını düşünmüştü. Dişi bir peygamber devesi; bütün o lüksün sefanın içinde açlık çekiyordu. Memnuniyetle oradan kaçtım.

Arabama binmeden evvel 46 numaranın iki yanındaki gösterişli evlere bir kez daha baktım. Belki de Conchis gençliğini bu evlerden birinde geçirmişti. 46 numaralı evin arkasında fabrikaya benzer bir yer vardı, ama A'dan Z'ye rehberinden buranın Lord's kriket sahasındaki tribünlerin arka tarafları olduğunu anladım. Yüksek duvarlar yüzünden bahçeler gözükmüyordu, ama "ufak meyve bahçesi" tepesindeki tribünün etkisiyle yok olup gitmiş olmalıydı. Ve bu tribünler de büyük olasılıkla Birinci Dünya Savaşı'ndan sonra inşa edilmişlerdi.

Ertesi sabah on birde Much Hadham'daydım. Hava çok güzeldi, bulutsuz bir eylül günü maviliğindeki göğüyle, Yunanistan'dakileri hiç aratmayan bir gündü. Dinsford House, köyün biraz ilerisinde yer alıyordu ve öyle kulağa geldiği kadar şatafatlı olmasa da, derme çatma bir ev hiç değildi; birkaç dönümlük bakımlı bir arazide tüm zarafeti ve letafetiyle dikilen, kiremit rengi ve beyaza boyalı, beş odalı eski bir dönem eviydi. Bu defa kapıyı İskandinav bir *au pair* kız açtı. Evet, Bayan de Seitas evdeydi – ahırda, evin etrafından dolaşırsam görebilirdim.

Çakıllık alanı geçip tuğla bir kemerin altından yürüdüm. İki tane garaj vardı, biraz daha ilerleyince ahırları gördüm, kokuları da burnuma gelmişti zaten. Bir kapının ardından elinde kovayla bir oğlan çıktı. Beni görünce annesine seslendi, "Anne! Bir adam geldi." Aynı kapıdan kırmızı eşarbı, kırmızı ekoseli gömleği ve binici kıyafetleriyle ince yapılı bir kadın çıktı bu defa. Kırklı yaşların başındaydı sanki; hâlâ hoş, dimdik bir kadındı ve temiz hava yüzüne yansımıştı.

"Yardımcı olabilir miyim?"

"Bayan de Seitas'ı arıyorum."

"Benim."

Karşıma Conchis'in yaşlarında, ak saçlı birinin çıkmasına hazırlamıştım kendimi. Yanına yaklaşınca göz çevresindeki kırışıklıkları ve boynundaki, hafif de olsa görünür ölçüdeki sarkmayı gördüm; gür kahverengi saçları muhtemelen boyaydı. Kırk değil de ellilerine yakın olmalıydı; ama yine de olması gerektiğinden on yaş daha gençti.

"Bayan Lily de Seitas mı?"

"Evet."

"Adresinizi Bayan Simon Marks'dan aldım." İfadesindeki o ufacık değişime bakılırsa kendimi hâlâ tanıtmamıştım. "Edebi bir araştırma konusunda bana yardımcı olup olamayacağınızı sormaya geldim."

"Ben mi?"

"Eğer bir zamanlar Bayan Lily Montgomery idiyseniz, evet."

"Ama babam–"

"Bu babanızla ilgili bir mesele değil." Ahırda bir midilli hafifçe kişnedi. Çocuk şüpheli gözlerle beni izliyordu; annesi kovayı doldurmasını söyleyerek onu yanımızdan uzaklaştırdı. Tüm Oxford cazibemi takınarak, "Eğer şu anda müsait değilseniz başka bir zaman da gelebilirim tabii," dedim.

"Yalnızca ahırı temizliyorduk." Çalı süpürgesini duvara dayadı. "Kimle ilgili peki?"

"Hakkında araştırma yaptığım kişi –Maurice Conchis?"

Pür dikkât izledim onu; ama gözlerinde hiçbir şey göremedim.

"Maurice ne?"

"Conchis." Tek tek söyledim harfleri. "Ünlü bir Yunanlı yazar. Gençliğinde İngiltere'de bulunmuş."

Önüne düşen bir tutam saçı eldivenli eliyle, oldukça kaba bir tavırla geriye attı; gördüğüm kadarıyla atlar, evler ve çocuklar haricindeki her şey konusunda hayli saf kalmış taşralı İngiliz kadınlardan biriydi. "Çok üzgünüm ama, bir yanlışlık var herhalde."

"Başka bir isimle tanıyor olabilirsiniz... Charlesworth? Ya da Hamilton-Dukes olarak? Yıllar önce. Birinci Dünya Savaşı'nda."

"Ah sevgilim beyefendi –pardon, sevgilim değil tabii... of sevgili beyefendi–" çok tatlı bir şekilde dağılmıştı. Hayatı boyunca ne çok pot kırmış olabileceğini düşündüm, ama o yanık teni, dupduru mavi gözleri ve zindeliğini görünür ölçüde muhafaza eden bedeni tüm bunları affedilir kılıyordu mutlaka. "Adınız nedir?" diye sordu.

Söyledim.

"Bay Urfe, ben 1914'te kaç yaşındaydım biliyor musunuz?"

"Kesinlikle çok gençtiniz." İltifatımın çok da bir anlamı yokmuş gibi utangaç bir edayla gülümsedi.

"On yaşındaydım." Kovayı doldurmakta olan oğluna baktı. "Benjie'nin yaşındaydım."

"Peki söylediğim diğer isimler –size bir şey ifade etmedi mi?"

"Yaa ediyor aslında, ama... bu Maurice –soyadı neydi?– onlarla mı kalırmış?"

Başımı iki yana salladım. Conchis bir kez daha gülünç duruma düşürmüştü beni. Bu adı muhtemelen eski bir rehberden cımbızla rasgele seçmişti; tek bulması gereken kızların adlarıydı. Kuşkulu bir şekilde sürdürdüm.

"Oğullarıydı. Tek oğullarıydı galiba. Müziğe çok yatkınmış."

"Bir yanlışlık olmalı. Charlesworth'ların hiç çocuğu yoktu, Hamilton-Dukes'ların ise bir oğlu vardı ama..." Hafızasını zorlayan bir şey varmış gibi duraksadı. "Savaşta öldü."

"Galiba aklınıza bir şey daha geldi."

"Hayır –yani evet. Bilmiyorum. Müziğe yatkın dediğinizde geldi." Emin olmayan bir hali vardı. "Bay Sıçan'dan bahsetmiyorsunuzdur herhalde?" Güldü ve başparmaklarını binici kıyafetinin ceplerine soktu. "*The Wind in the Willows*.* Bize piyano öğretmeye gelen bir İtalyandı. Bana ve kız kardeşime."

"Genç miydi?"

Omuz silkti. "Oldukça."

"Bana biraz daha ondan bahsedebilir misiniz?"

Başını yere eğdi. "Gambellino mu, Gambardello mu... öyle bir şeydi. Gambardello?" Adamın adını telaffuz ederken hâlâ alaycı bir hali vardı.

"İlk adı neydi?"

Hatırlaması pek olası değildi.

"Neden Bay Sıçan derdiniz ona?"

"Çünkü böyle dik dik bakan kahverengi gözleri vardı. Acayip dalga geçerdik onunla." Yanına gelip, sanki dalga geçilen kendisiymiş gibi onu itekleyen oğluna ne ayıp der gibi suratını buruşturdu. Böylelikle gözlerimde beliren ani heyecanı kaçırmış oldu; Conchis'in ismi seçerken bir iğneden daha fazlasını kullandığından emin oluşumu.

"Kısa boylu muydu? Benden kısa mıydı mesela?"

Eşarbını düzeltirken hatırlamaya çalıştı; sonra kafası karışmış halde başını kaldırdı. "Şeyi biliyor musunuz... ama yok olamaz..."

"Rica etsem, size bir on dakika kadar daha bir şeyler sorabilir miyim acaba?"

Duraksadı. Kibar bir kararlılık içindeydim; yalnızca on dakika, de-

* Söğütlükte Rüzgâr. (ç.n.)

dim. Oğluna döndü. "Benjie, hadi koş Gunhild'e bize birer kahve yapmasını söyle. Sonra da bahçeye getirsin."

Çocuk ahıra baktı. "Peki Lazy?"

"Lazy'yi birazdan hallederiz."

Benjie koşarak çakıllığı geçti, ben de eldivenlerini çıkarıp, başından eşarbını sıyıran ve zarif zarif yürüyen Bayan de Seitas'ın peşinden gittim, tuğla bir duvar boyunca ilerleyip, sonbahar çiçeklerinden bir göl gibi duran güzel eski bir bahçeye açılan bir girişten geçtik; evin uzak bir köşesinde çimenlik bir alan ve bir sedir ağacı vardı. Güneşli bir çardağa doğru ilerledi. Tepesi tenteli bir salıncak ve beyaz boyalı dökme demirden şık sandalyeler duruyordu. Anlaşılan Sir Charles Penn Montgomery mesleğinde çok başarılıydı. Kadın salıncağa oturup bana da bir sandalyeyi işaret etti. Bahçeye dair bir şeyler mırıldandım.

"Ne hoş değil mi? Kocam neredeyse tamamını kendi elleriyle oluşturdu buranın, ama zavallı adamcağızın şimdi görmeye bile fırsatı yok." Gülümsedi. "Ekonomisttir kendisi. Strasbourg'a yapışıp kaldı." Ayaklarını salladı; fazlasıyla çocuksu ve güzel vücudunun fazlasıyla farkındaydı; kırsal hayatın sıkıcılığından belki de. "Aman neyse. Şu hiç duymadığım ünlü yazarınızı anlatsanıza biraz. Kendisi ile tanıştınız mı?"

"İşgal sırasında öldü."

"Zavallı. Neden ölmüş?"

"Kanserden." Çabucak ekledim. "Şeyy, geçmişiyle ilgili çok ketumdu kendisi, bu yüzden yaşamına dair şeyleri eserlerinden çıkarmak gerekiyor. Yunanlı olduğunu biliyoruz, ama belki de kendini İtalyan gibi göstermişti." Fırlayıp sigarasını yaktım.

"Bu kişinin Bay Sıçan olduğuna inanamıyorum bir türlü. Öyle komik, ufak tefek bir adamdı ki."

"Peki bir şey daha – piyanonun yanında bir de klavsen çaldığını hatırlıyor musunuz?"

"Klavsen şu plong plong diye ses çıkaran alet miydi?" Onayladım, ama o başını iki yana salladı. "Yazar dememiş miydiniz?"

"Edebiyata sonradan dönmüştü. Şey, ilk dönem şiirlerinde –ve, ee, bir de romanında– İngiltere'de bulunduğu sırada yaşadığı mutsuz, ama önemli bir aşka pek çok gönderme yapmıştır. Söyledikleri ne derece gerçek ne derece süslemeydi bilemiyoruz tabii –daha doğrusu bilemedik– "

"Peki –benden bahsetmiş mi?"

"Kızın adının bir çiçek adı olduğuna dair pek çok ipucu var. Ve onun

yakınında yaşadığına dair. Bir de aralarındaki bağın müzikle kurulduğu..."

Etkilenmiş bir halde doğruldu.

"Bizimle arasındaki bağı *nasıl* kurdunuz peki?"

"Ahh –bir dolu ipucu var. Edebi kaynaklardan. Lord's kriket sahasına çok yakın olduğunu biliyoruz. Bir... bölümde, bu kızdan eski İngiliz soyadıyla bahseder. Haa, bir de ünlü doktor babasından. Bunun üzerine ben de adres rehberlerini karıştırmaya başladım."

"Ne kadar ilginç."

"Siz de bilirsiniz ya. Yüzlerce çıkmaz sokağa girip çıkarsınız bir süre. Ama sonra gün gelir bir dolu kapı açılır önünüzde."

Gülümseyerek evin olduğu tarafa göz attı. "Gunhild geliyor işte." İki üç dakika kadar kahve servisiyle oyalandık; kibar kibar Norveç hakkında lafladık –Gunhild'in Trondheim'den daha kuzeye hiç gitmediğini öğrendim. Benjie'ye ortadan kaybolması söylendi; ve Lily ile yine baş başa kaldık.

Kadını etkilemek için bir not defteri çıkardım.

"Yalnızca birkaç soru daha soracağım..."

"Ben de –tam bitti diyordum." At gibi sesler çıkararak, aptal aptal güldü; eğleniyor gibiydi.

"Sizin hemen yanınızdaki evde oturduğunu sanıyordum. Değilmiş. Nerede otururdu?"

"Ah en ufak bir fikrim yok. Bilirsiniz ya. Küçük bir çocuktum sonuçta."

"Ailesi hakkında bildiğiniz bir şey var mı?" Başını iki yana salladı. "Kardeşleriniz daha fazla şey biliyor olabilir mi acaba?"

Yüzüne ağır bir ifade geldi.

"En büyük kardeşim Şili'de yaşıyor. Benden on yaş büyüktür. Diğeri, Rose ise..."

"Rose mu!"

Gülümsedi. "Evet Rose."

"İnanamıyorum, bu müthiş bir şey. Bağlantı sağlamlaşmış oldu. Sizinle ilgili kısımların olduğu yerde bir tür... ee, bir tür gizemli şiir var. Çok üstü kapalı, ama sizin bir kardeşiniz olduğunu biliyoruz artık..."

"Eskiden. Rose tam da o sıralarda öldü. 1916'da."

"Tifodan mı?"

Sesim öyle hevesli çıkmıştı ki şaşırıp kaldı; sonra gülümsedi. "Hayır. Sarılığı takiben çok nadir görülen bir komplikasyondan." Gözleri bir sü-

re bahçeden uzaklara daldı. "Çocukluğumun çok büyük bir trajedisidir bu."

"Size –ya da kardeşlerinize– özel bir ilgisi olduğunu hissettiniz mi peki hiç?"

O günleri hatırlayarak gülümsedi gene. "Biz hep içten içe May'i –yani en büyüğümüzü– beğendiğini düşünürdük, May nişanlıydı gerçi, ama ara sıra gelirdi yanımıza. Evet yaa... bak şimdi, ne tuhaf, birer birer aklıma geliyor, hatırlıyorum da eğer May odada filan olursa hep hava atardı ona, yani işte hava atmak dediğim de... müthiş zor parçalar çalardı. May de Beethoven'ın bir parçası vardı ya –'Für Elise' miydi?– onu severdi. Adamı kızdırmak istediğimizde onu mırıldanırdık."

"Rose sizden büyük müydü?"

"İki yaş büyüktü."

"Bütün olay yabancı müzik öğretmenleriyle dalga geçen iki küçük kızdan ibaret yani."

Salıncakta sallanmaya başladı. "Ne fena ki tam hatırlayamıyorum. Yani, evet onunla dalga geçerdik, eminim baş belası iki küçük kızdık. Ama sonra savaş başladı ve o da ortalıktan kayboldu."

"Nereye gitti?"

"Ah. Bilemeyeceğim. Hiçbir fikrim yok. Ama onun yerine korkunç bir yaşlı cadalozun geldiğini hatırlıyorum. *Nefret* etmiştik kadından. Fare'yi çok arıyorduk. Berbat iki ufak züppeydik herhalde. O günlerde böyleydi işte."

"Size ne kadar süre ders vermişti?"

"İki yıl mıydı?" Bana sorar gibiydi.

"Size karşı özel bir ilgisi olduğunu gösteren herhangi bir işaret hatırlayabiliyor musunuz?"

Bir süre düşündükten sonra başını iki yana salladı. "Yani, bahsettiğiniz... ayıp bir davranış mı?"

"Yo yo. Şöyle diyeyim, yani onunla hiç yalnız kalmış mıydınız?"

Abartılı bir şaşkınlık ifadesi takındı. "*Asla*. Her zaman yanımızda mürebbiyemiz ya da kardeşim olurdu. Ya da annem."

"Kişiliği hakkında hiçbir şey söyleyemez misiniz?"

"Eminim onu şimdi görsem, aman ne tatlı bir adam derdim. Bilirsiniz işte."

"Siz ya da kardeşiniz hiç flüt ya da blok flüt çaldınız mı?"

"Ah yok canım." Sorumun şaçmalığı karşısında sırıttı.

"Çok özel bir soru ama. Böyle çok göze çarpan bir güzelliği olan bir

kız mıydınız... Eminin öyleydiniz aslında – yine de sizde diğerlerinden farklı bir şey olduğunu düşünür müydünüz?"

Başı önünde sigarasına baktı. "Gösterdiğiniz ilgiden yola çıkarak, aman yani, nasıl desem, araştırmanız gereği gösterdiğiniz ilgiden yola çıkarak ve artık içi geçmiş bir yaşlı anne olarak söyleyecek olursam... evet, vardı. Hatta bir tablom bile yapılmıştı ve oldukça meşhur oldu. 1913 Akademi'sinde epey sükse yapmıştı. Evde –birazdan gösteririm."

Not defterime baktım. "Ama savaş çıktığında ona ne olduğunu bilmiyorsunuz öyle mi?"

Hoş ellerini gözlerine götürdü. "Hay Allah, anlamıyor musunuz –herhalde göreve çağrılmıştı... ama cidden bir daha kesinlikle..."

"Acaba Şili'deki kardeşiniz daha iyi hatırlar mı? Ona yazsam mı?"

"Tabii. Adresini vereyim mi?" Verdi, ben de yazdım.

Benjie gelip yirmi metre kadar ötede, taş bir sütunun üzerinde duran usturlabın yanında durdu; artık sabrının kalmadığı her halinden belliydi. Annesi eliyle yanına çağırdı onu ve öne düşmüş perçemini sevgi dolu bir dokunuşla geriye itti.

"Zavallı yaşlı anneciğin çok şaşırdı bir tanem. Çünkü az önce bir ilham perisi olduğunu öğrendi." Bana döndü. "Böyle deniyordu değil mi?"

"İlham perisi ne demek anne?"

"Bir beyefendinin şiir yazmasına neden olan hanımefendi."

"O şiir mi yazıyormuş?"

Annesi güldü ve bana döndü. "Ünlü biri mi peki?"

"Bence bir gün olacak."

"Okuyabilir miyim?"

"Daha çevrilmedi. Ama yakında çevrilecek."

"Siz mi çevireceksiniz?"

"Eee..." Böyle bir ümidim olduğunu düşünsün diye gerisini getirmedim.

"Daha fazla bilgi gerçekten veremeyeceğim," dedi. Benjie bir şeyler fısıldadı. Gülerek güneşin altında ayağa kalktı ve oğlunun elini tuttu. "Şimdi Bay Orfe'ye bir resim göstereceğiz, sonra da işimize döneceğiz."

"Urfe," diye düzelttim.

Elini utançla yüzüne götürdü. "Ah olamaz. Yine yaptım." Oğlan kadının diğer elini çekiştirdi; annesinin sersemliğinden o da utanmıştı.

Hep beraber eve doğru ilerledik, bir holden genişçe bir salona, oradan da yandaki bir odaya geçtik. Uzun bir yemek masası ve gümüş şamdanlar gözüme çarptı. İki pencere arasında bir tablo asılıydı. Benjie ko-

şup tablonun tepesindeki spotu yaktı. Uzun saçlı, bahriyeli kıyafetli, Alice'e benzer küçük bir kızın resmiydi, sanki saklanıyormuş ve kendisini boşuna arayan o tipleri görebiliyormuş gibi bir kapının ardından bakıyordu. Yüzü çok canlı, gergin ve heyecanlıydı, yine de masumiyetini koruyordu. Altındaki ufak siyah bir plakanın üzerinde yaldızlı harflerle şöyle yazılıydı: *Yaramaz* Sir William Blunt, R.A.

"Çok hoş."

Benjie annesine asılıp kulağına bir şey fısıldadı.

"Aile içinde bu resme verilen adı söylemek istiyor size."

Annesi başıyla onayladı ve çocuk bağırdı, "'Şapşallığın Sınırları.'" Oğlan sırıtırken annesi de saçını çekti.

Bu da çok hoş bir tabloydu.

Beni öğle yemeğine davet edemediği için özür diledi, çünkü Hertford'da "Kadın Enstitüsü'nde yapılacak bir iş" vardı; ben de Conchis'in şiirlerinin çevirisi çıkar çıkmaz ona bir tane göndereceğime söz verdim.

Onu dinlerken hâlâ ihtiyarın kurbanı olduğumu fark ettim; o ana dek hâlâ bana kakaladığı, sonra da "June" tarafından teyit edilen zengin kozmopolit geçmişin son versiyonuna inanır bir halim vardı. 1920'lerde, yaşamında ya da yazgısında gerçekleşen hayati değişimi konu alan hikâyelerindeki tekrarlanan yankıyı anımsıyordum şimdi. Kafamda yeni bir hipotez gelişmeye başladı. Conchis Yunanistan'dan, Korfu ya da İyon adalarından belki, göç etmiş yoksul bir ailenin yetenekli oğlu olabilirdi, Yunan adından utanıp kendine bir İtalyan adı uydurmuştu; böylelikle Londra'nın o yabancı Edward dönemi ortamında kendine bir yer edinip, geçmişinden ve yaşadıklarından sıyrılmaya çalışmış, bir nevi çifte hayat sürmüştü... Bourani'deki "sistem"den geçen kişiler olarak her birimiz muhtemelen onun uzun yıllar boyunca Montgomery evinde ve kuşkusuz benzeri pek çok ortamda yaşadığı bütün o aşağılanma ve mutsuzluğun günah keçileriydik. Biraz bu entelektüel kuramcılığın altında yatanın gayet insani bir öç alma düşüncesi olduğunu görmekten, biraz da peşine düşülecek umut verici yeni bir kılavuz bulmuş olma ihtimalinden dolayı arabada kendi kendime gülümsedim.

Much Hadham'ın ana caddesine çıktım. Saat yarım olmuştu, Londra'ya dönmeden bir şeyler atıştırmak istedim. Yarısı ahşap döşeli ufak bir pub'ın önünde durdum. Amerikan barda bir tek ben vardım.

Dükkân sahibi bardağıma birayı doldururken sordu: "Yolcu musunuz?"

"Hayır. Birini görmeye gelmiştim. Dinsford House'a."

"Güzel bir evi var değil mi?"

"Onları tanıyor musunuz?"

Adam papyonluydu; ne idüğü belirsiz tatsız bir aksanı vardı.

"Onlardan bahsedildiğini duymuştum. Sandviçlerin parasını ayrı alayım." Para kasasının tuşuna bastı. "Arada çocukları görürdüm köyde."

"Daha yeni bir iş için oradaydım."

"Öyle mi?"

Kapıda saçlarını oksijenle açmış bir kadın belirdi. İçinde sandviç olan bir tabağı önüme koydu. Adam paranın üzerini verirken, "Opera şarkıcısı değil mi?"

"Sanmıyorum."

"Burada öyle söylüyorlar."

Devam etsin diye bekledim, ama belli ki pek umurunda değildi. Sandviçin yarısını bitirdim. Düşündüm.

"Kocası ne iş yapar?"

"Kocası yok." Ani şaşkınlığım gözünden kaçmamıştı. "İki yıldır buradayız, öyle birini hiç bilmiyorum. Dediklerine göre... dostları varmış." Hafifçe göz kırptı.

"Hıı. Anlıyorum."

"Aynı ben gibiler. Londralılar." Bir sessizlik oldu. Bir bardak aldı. "Hoş kadın. Kızlarını gördünüz mü hiç?" Başımı iki yana salladım. Bardağı parlattı. "Bir içim sular." Sessizlik.

"Kaç yaşındalar?"

"Bana yaş sorma. Bugünlerde yirmiyi otuzdan ayırt edemiyorum. En büyükleri ikizdir, biliyorsunuzdur." Eski bir içki ısmarlatma numarası olan bardak parlatmaya kendini o kadar kaptırmamış olsaydı nasıl donup kaldığını görürdü. "Tıpatıp aynılar. Bazısı normal ikizdir. Bazısı da tıpatıp aynı." Bardağı ışığa tuttu. "Anneleri bile onları ancak tekinin bileğindeki yara ya da ona benzer bir şeyden ayırt..."

Bardan öyle bir fırladım ki adamın arkamdan bağırmaya bile fırsatı olmadı.

72 İlk başta kızmadım; hızla arabayı sürdüm, az kalsın bisikletli bir adamı öldürüyordum, yine de yolun çoğunda hep sırıttım. Bu defa tedbirli davranıp, arabamı giriş kapısının yanına koymadım. Çakıllı alanı patinaj yapıp geçerek siyah kapının önünde durdum; ve o iki yüz yıllık aslan kafası tokmağı, görüp göreceği en sert şekilde vurdum kapıya.

Kapıyı bizzat Bayan de Seitas açtı; üstünü değiştirmişti, daha doğrusu binici pantolonu yerine başka bir pantolon vardı üzerinde. Arkamdaki arabaya göz attı, sanki bu neden döndüğümü açıklayabilirdi. Gülümsedim.

"Görüyorum ki yemeğe çıkmaktan vazgeçmişsiniz."

"Evet, aptalca bir hata, günleri karıştırmışım." Gömleğinin yakasını ilikledi. "Bir şey mi unuttunuz?"

"Evet."

"Yaa." Hiçbir şey söylemedim ve o da biraz gecikerek de olsa canlı bir tonda sordu: "Ne?"

"İkiz kızlarınızı."

İfadesi değişti; en ufak bir suçluluk yoktu yüzünde, yine de kabul ettiğini belli eder gibi bir bakış yöneltip hafifçe gülümsedi. Kendi kendime nasıl oldu da gözleri ve geniş ağzındaki benzerliği fark edemedim dedim. Annesi söz konusu olunca aklıma Lily'nin göstermiş olduğu sahte fotoğraf gelirdi. Kabarık saçlı aptal bir kadın yani. İçeri girmem için geri çekildi.

"Evet. Öyle."

Benjie koridorun sonundaki bir kapıda belirdi. Kapıyı arkamdan kaparken sakin bir tarzda oğluna şöyle dedi:

"Tamam oğlum. Hadi sen git yemeğini ye."

Çabucak oğlanın yanına gidip eğildim. "Benjie sana bir şey soracağım. İkiz ablalarının adı ne?"

Bakışlarını üzerime dikmişti, hâlâ kuşkulu görünüyordu, ama şimdi bir parça da korku vardı gözlerinde, saklandığı yerde yakalanan bir çocuktu sanki. Annesine baktı. Onaylamış olmalıydı.

"Lil' ve Rose."

"Teşekkür ederim."

Bana son bir şüpheli bakış daha attıktan sonra ortadan kayboldu. Lily de Seitas'a döndüm.

Kendinden emin bir havayla salona doğru yürürken, "Annemin gön-

lü olsun diye bu isimleri verdik onlara. Doymak bilmez bir tanrıçaydı o," dedi. Giysileri ile birlikte tavırları da değişmişti; kelime dağarcığı ile görünüşü arasındaki önceki o belli belirsiz ayrılık izah olmuştu. Birden elli yaşında oluşu ne kadar inanılırsa, pek zeki biri olmadığı fikri de o kadar inanılmaz gelmeye başlamıştı. Peşi sıra salona gittim.

"Yemeğinize mani oldum."

Arkaya doğru alaycı bir bakış attı. "Kaç haftadır mani olmanızı bekliyordum zaten."

Bir koltuğa oturup bana da salonun ortasındaki geniş kanepeye oturmamı işaret etti, ama ben kabul etmedim. Hiç sinirli değildi; hatta gülümsüyordu.

"Eee?"

"İki girişimci ruhlu kızınız olduğu gerçeğinden başlayalım. Bundan sonra ne uyduracaksınız bakalım."

"Ne yazık ki uydurmalarımın sonuna geldim. Elimde yalnızca gerçek var artık." Ama bunu söylerken bile gülüyordu; benim gülmeyişime gülümsüyordu. "Maurice ikizlerin vaftiz babasıdır."

"Peki benim kim olduğumu biliyor musunuz?" O kadar sakin duruyordu ki, Bourani'de ne yaptıklarını bilmediğini düşündüm.

"Evet Bay Urfe. Kim olduğunuzu *tam olarak* biliyorum." Gözleri hem uyarır hem de azarlar gibiydi. "Neler olduğunu da biliyor musunuz?"

Ellerine baktı, sonra gözlerini bana çevirdi. "Kocam 1943'te öldü. Uzakdoğu'dayken. Benjie'yi hiç görmedi." Yüzümdeki sabırsızlığı görüp devam etti. "Ayrıca Lord Byron Okulu'nun ilk İngilizce hocasıydı."

"Olamaz. Bütün eski kayıtlara bakmıştım."

"Öyleyse Hughes adını hatırlarsınız."

"Evet."

Bacak bacak üstüne attı. Soluk altın rengi brokarla kaplı, arkası yüksek eski bir koltukta dimdik oturuyordu. Üzerindeki o "taşra" kabalığından eser kalmamıştı.

"Keşke siz de otursaydınız."

"Hayır."

Suratsızlığımı hafifçe omuz silkerek kabullenip, gözlerimin içine baktı; kurnaz, küstah, hatta biraz da kibirli bir bakıştı bu. Derken söze başladı.

"Babam ben on sekiz yaşındayken öldü. Esas olarak evden kurtulmak maksadıyla berbat –ve çok da aptalca– bir evlilik yaptım. Sonra 1928'de ikinci kocamla tanıştım. İlk kocam bir yıl sonra benden boşandı. Biz de

evlendik. Bir süre İngiltere'den uzaklaşmak istedik, ama fazla paramız yoktu. O da Yunanistan'da öğretmenlik yapmak için başvurdu. Klasik edebiyat eğitimi almıştı... Yunanistan'ı severdi. Maurice'le tanıştık. Lily ve Rose'a Phraxos'ta hamile kaldım. Maurice'in kalmamız için verdiği evde."

"Tek kelimesine bile inanmıyorum. Ama devam edin."

"Yunanistan'da ikiz doğurmaktan korktuğum için İngiltere'ye dönmek zorunda kaldık." Yanındaki üç ayaklı sehpanın üzerinde duran gümüş kutudan bir sigara aldı. Bana da ikram etti, ama geri çevirdim, ve kendi sigarasını kendisi yaksın diye bekledim. Çok sakindi; kendi evindeydi; "Annemin kızlık soyadı de Seitas'dı. Bunu Somerset House'da teyit edebilirsiniz. Bekâr bir ağabeyi vardı; hali vakti yerinde biriydi dayım ve –özellikle de babamın ölümünden sonra– annemin izin verdiği ölçülerde öz kızı gibi davranmıştı bana. Annem oldukça otoriter bir kadındı da."

Conchis'in Bourani'yi bulduğunu söylediği tarihi hatırladım: Nisan, 1928.

"Yani siz şimdi Maurice'i... 1929'a kadar hiç görmediniz mi?"

Gülümsedi. "Tabii ki hayır. Ama hikâyesinin bu kısmına dair bütün detayları verdim ona."

"Ya Rose adındaki kardeş?"

"Somerset House'a gidip öğrenin."

"Gideceğim."

Gözleri sigarasının ucuna daldı; bir süre bekletti beni.

"İkizler doğdu. Bir yıl sonra dayım öldü. Bill'in soyadını resmen de Seitas olarak değiştirmesi şartıyla neredeyse bütün parasını bana bıraktığını öğrendik. De Seitas – Hughes bile olmazdı. Bu nahoş durumun asıl sorumlusu annemdi." Yanına, şömine rafının yanında asılı olan bir grup minyatüre baktı. "Dayım de Seitas ailesinin son erkeğiydi. Kocam benim soyadımı aldı. Japon usulü. Bunu da teyit edebilirsiniz." Sonra ekledi: "Hepsi bu."

"Bunlar hiçbir şey değil."

"Hakkınızda pek çok şey bildiğime göre, size Nicholas diyebilir miyim?"

"Hayır."

Bir kez daha, hepsinin –kızlarının, Conchis'in, hatta farklı şekillerde Anton'la Maria'nın bile– yüzünde beliren o gıcık, hafif gülümseyişle başını öne eğdi; sanki hepsi de aynı kendini bir şey sanan gizemli gülüşü

sergilemek için eğitilmişlerdi; belki de cidden bir eğitim almışlardı. Ve bana kalırsa, bu eğitimi veren biri varsa o da bu kadından başkası olamazdı.

"Maurice'e ve ona yardım eden bizlere duyduğu öfke ve kızgınlıkla karşıma dikilen ilk genç adam olduğunuzu sanmayın. Öte yandan az önce teklif ettiğim arkadaşlığı reddeden ilk kişisiniz."

"Pek hoş olmayan sorular var kafamda."

"Sorun."

"Önce başka bir şeyler daha sorayım. Neden sizi köyde bir opera şarkıcısı olarak biliyorlar?"

"Bu yöredeki konserlerde birkaç kez şarkı söyledim. Eğitimim vardı."

"'Klavsen şu plong plong diye ses çıkaran alet miydi?'"

"Öyle ama, değil mi?"

Ona, zarifliğine, o zırhlara kuşanmış hanımefendiliğine sırtımı döndüm.

"Sevgili Bayan de Seitas, ne cazibeniz, ne zekânız ne de kelime oyunlarınız sizi kurtaramayacak."

Uzun bir süre sesini çıkarmadı.

"Olayı bu noktaya getiren sizsiniz. Bu size söylenmiş olmalı. Gelip bir dolu yalan söylüyorsunuz, bir dolu yalan yanlış neden gösteriyorsunuz. Ben de karşılığında size yalan söyleyip, yalan yanlış nedenler öne sürüyorum."

"Kızlarınız burada mı?"

"Hayır."

Kadınla yüzleşmek için döndüm.

"Ya Alison?"

"Alison'la iyi arkadaş olduk."

"Nerede o?"

Başını iki yana salladı; hiçbir karşılık vermedi.

"Nerede olduğunu bilmek istiyorum."

"Benim evimde kimse zorla bir şey isteyemez." Yüzü yumuşaktı yumuşak olmasına, ama bir satranç oyuncusununki kadar da bana yoğunlaşmıştı.

"Ne güzel. Bakalım polis bu duruma ne diyecek."

"Ben söyleyeyim size. Sizin budalanın teki olduğunuzu düşünecekler."

Ağzından biraz daha bir şeyler alabilmek için sırtımı döndüm gene. Ama o koltuğundaydı, gözlerini sırtımda hissettim. Orada, buğday sarı-

sı koltuğunda oturduğunu biliyordum, Demeter, Ceres gibi, tahtına kurulmuş bir tanrıçaydı adeta; 1953'te, yakınlardaki bir tarladan gelen traktör gürültüsüyle dolu bir odada, yalnızca elli yaşlarında akıllı bir kadın değildi o; idrak edemediğim kavramlara, affedemediğim insanlara öyle derin bir bağlılıkla rol yapıyordu ki, artık bu bir oyun olmaktan çıkmıştı.

Kalkıp köşedeki masanın yanına gidip, elinde birtakım fotoğraflarla döndü ve bunları kanepenin arkasındaki masanın üzerine yaydı. Sonra koltuğuna dönüp, beni bunlara bakmaya davet etti. Bir tanesinde *loggia*'nın önünde bir salıncakta oturuyordu. Diğer uçta Conchis; aralarındaysa Benjie vardı. Bir başka fotoğrafta Lily ile Rose görülüyordu. Lily kameraya gülümsemiş, Rose ise, Lily'nin arkasından geçtiği sırada sanki, profilden gülüyordu. Bir kez daha arka plandaki *loggia*'yı gördüm. Sonraki fotoğraf bayağı eskiydi. Bourani'yi tanıdım. Evin ön tarafındaki basamaklarda beş kişi duruyordu. Ortada Conchis vardı, yanındaki hoş kadın belli ki Lily de Seitas'dı. Onun yanında, kolunu omzuna atmış uzun boylu bir adam vardı. Arkasına baktım; *Bourani, 1935*.

"Diğer iki kişi kim?"

"Biri bir arkadaş. Diğeri de seleflerinden biri."

"Geoffrey Sugden mi?" Başıyla onayladı, ama bir parça şaşırmıştı. Fotoğrafı bırakıp küçük bir intikam almaya karar verdim. "Savaştan önce okulda öğretmenlik yapmış birinin izini buldum. Bana epeyce şey anlattı."

"Yaa?" Sakin sesinde şüphe emareleri vardı.

"Yani gerçeğe bağlı kalsak iyi olur."

Sıkıntılı bir sessizlik çöktü bir an. Gözlerimin içine baktı. "Size ne anlattı?"

"Yeterince şey."

Dik dik bakıştık. Derken yeniden ayağa kalkıp masanın yanına gitti. Bir mektup çıkarıp, bunun en alttaki sayfasını ayırdı; gözden geçirdikten sonra yanıma döndü ve bana uzattı. Nevinson'un bana yazdığı mektubun bir karbon kopyasıydı. En tepesine şunlar karalanmıştı: "*Umarım bu toz, alıcının gözünde kalıcı bir hasar oluşturmaz!*" Arkasını dönmüş, masanın yanındaki raflardaki kitaplara bakıyordu, sonra gelip sessizce elimdeki mektubu alıp, yerine üç tane kitap verdi. Alaycı bir lafı söylemekten vazgeçip en üsttekine baktım –mavi bez ciltli bir okul kitabıydı. *Ortaokul Öğrencileri İçin Yunan Antolojisi, derleyip düzenleyen William Hughes, M.A. (Cantab.), 1932*.

"Bunu para kazanmak için hazırlamıştı. Diğer ikisini ise zevk için."

İkinci kitap 1936 tarihli, az sayıda basılmış bir Longus çevirisiydi.

"1936. Soyadı hâlâ Hughes'muydu o zaman?"

"Bir yazar dilediği adı kullanabilir."

Holmes, Hughes: Kızının anlattıklarından bir detay geldi aklıma.

"Winchester'da öğretmenlik yapmış mıydı?"

Gülümsedi. "Kısa bir süre. Daha evlenmemiştik."

Diğer kitap Palamas, Solomos, hatta Seferis'inkiler de dahil olmak üzere diğer modern Yunanlı şairlerin şiirlerinin çevirisiydi.

"Maurice Conchis, ünlü şair." Yüzümü ekşiterek baktım. "Ne dâhice bir seçim ama."

Kitapları alıp masanın üzerine koydu. "Bence çok akıllıcaydı."

"Salağın teki olsam da."

"Budalalık ve zekâ hiç bağdaşmayan şeyler değillerdir. Özellikle de sizin cinsiniz ve yaşınızda."

Yeniden koltuğuna oturup, asık suratıma gülümsedi; akıllı ve dengeli bir kadının yönelttiği sinsice sıcak ve dostça bir gülüş. Nasıl bu kadar dengeli olabiliyordu? Pencereye gittim. Ellerime güneş vuruyordu. Benjie ile Norveçli kız aşağıda, *loggia*'da kovalamaca oynuyorlardı. Ara ara çığlıkları bize kadar geliyordu.

"Ya Bay Fare ile ilgili anlattıklarınıza inansaydım?"

"O zaman onunla ilgili çok ilginç bir şey hatırlardım."

"Sonra?"

"Bunu dinlemek için bir daha gelirdiniz."

"Ya izinizi hiç bulamasaydım?"

"Günün birinde Bayan Hughes diye biri sizi öğle yemeğine çağırırdı."

"Bu kadar mı?"

"Değil tabii ki. Bir de mektup yazardı." Arkasına yaslanıp gözlerini kapadı. "'Sevgili Bay Urfe, öncelikle adınızı İngiliz Kültür Heyeti'nden aldığımı belirteyim. Lord Byron Okulu'nun ilk İngilizce öğretmeni olan kocamı yakın bir zamanda kaybettim ve kendisine ait kâğıtların arasında şimdiye dek hiç bilmediğim, mühim bir deneyimin notlarını buldum...'" Gözlerini kocaman açıp, kaşlarını soru sorar gibi kaldırdı.

"Peki beni ne zaman çağıracaktınız? Ne kadar sonra yani?"

"Ne yazık ki bunu söyleyemem."

"Söylemem demek istediniz herhalde."

"Hayır. Bana ait bir karar değil bu."

"Bakın, buna karar verecek tek bir kişi var. Eğer Alison—"

"Kesinlikle."

Yanındaki şömine rafına uzanıp, bir biblonun arkasında duran fotoğrafı aldı.

"Pek güzel bir fotoğraf değil. Benjie Brownie kamerasıyla çekmişti."

Ata binmiş üç kadın vardı. Biri Lily de Seitas'dı. Diğeri Gunhild. Ortadaki üçüncü kişiyse Alison'dı. Bakışlarından kendini emniyette hissetmediği belliydi, ama kameraya gülüyordu.

"Kızlarınızla... tanıştı mı?"

Mavi-gri gözlerini üzerime dikti. "İserseniz fotoğraf sizde kalabilir."

İsteğimde direttim.

"Nerede o?"

"Evi arayabilirsiniz."

Sarı koltuğunda oturmuş, eli çenesinde, sakin sakin beni izliyordu; vakıf bir hali vardı, tam olarak neye bilmem ama, vakıftı işte. Kendimi kurnaz bir yaşlı tavşanın peşindeki çömez bir genç köpek gibi hissediyordum; her sıçrayışta hava alıyordum. Alison'ın fotoğrafını aldım, sonra bunu dörde bölüp, pencerenin yanındaki konsolun üstündeki kül tablasına attım. Sonunda sessizliği bozan o oldu.

"Zavallı öfkeli genç adamcık, izin verin size bir şey söyleyeyim. Aşk aslında, diğer insanın içinde var olan bir şeyi sevmekten çok, kendi içimizde yer alan sevme kapasitesidir. Bence Alison nadir rastlanan bir sevme ve bağlanma kapasitesine sahip biri. Benimkinin çok ötesinde hem de. Bunun çok değerli bir şey olduğunu düşünüyorum. Sonuçta ben sadece verdiği şeyleri azımsamaması gerektiğine –ki şimdiye dek hep aksini yapmıştı– ikna ettim onu."

"Aman ne güzel."

Bir iç çekti. "Yine alaycısınız."

"E ne bekliyorsunuz ki? Pişmanlık gözyaşları mı?"

"Alay çok kötü bir şeydir. Çok da açıklayıcı."

Bir sessizlik oldu. Sonra devam etti.

"Genç adamların içinde en şanslı olan sizsiniz gerçekten ve de en körü. Şanslı çünkü, her ne kadar bana göstermemeye kararlı gözükseniz de, kadınları etkileyen bir çekiciliğe doğuştan sahipsiniz. Ve kör, çünkü saf kadınlığın minik bir timsali elinizdeydi. Alison'ın, cinsimizin hayata katması gereken o müthiş niteliğe sahip olduğunu hiç mi fark etmediniz? Ki bu dediğimin yanında ne eğitimin, ne sınıfın ne de geçmişin önemi vardır. Oysa siz ellerinizin arasından kayıp gitmesine izin verdiniz onun."

"Çekici kızlarınızın sayesinde."

"Kızlarım sizin kendi bencilliğinizin canlandırılmasından başka bir şey değildi."

İçimde kasvet dolu derin bir öfke kabarıyordu.

"Bir tanesine –aptalca diyeceğim– âşık olacağım tuttu."

"Tıpkı bir tabloya âşık olup onu elde etmek için elinden gelen her şeyi yapan arsız bir koleksiyoncu gibi."

"Ne var ki bu bir tablo değildi. Bahsi geçen kişi, Pigalle'deki herhangi bir yıllanmış orospu kadar ahlâksız bir kızdı."

Bir an sesini çıkarmadı, şık salon usulüyle ayıplar gibi yaptıktan sonra sessizce, "Ağır konuştunuz," dedi.

İyice üzerine gittim. "Ne kadarını biliyorsunuz acaba? Öncelikle hiç de bakire denemeyecek o kızınız–"

"Tam olarak ne yaptığını biliyorum." Yüzü bana dönük, sakin sakin oturuyordu, ama şimdi biraz daha dikleşmişti koltuğunda. "Dahası bu yaptığının altında yatan nedenleri da tam olarak biliyorum. Ama eğer bunu söylersem, her şeyi söylemiş olurum."

"Şu aşağıdakilere anlatmaya ne dersiniz? Oğlunuza ablasının bir hafta benimle, öbür hafta Zenci'yle ne işler karıştırdığını –üstü kapalı ifade deniyordu buna galiba– anlatın hadi."

Yine bir süre sesini çıkarmadı, sanki dediklerimden kendini soyutlamak ister gibi, soruya karşılık vermeyerek soranı hiçe saydığını gösterir gibiydi.

"Zenci oluşu durumu daha kötü bir hale mi sokuyor?"

"Daha iyi bir hale de sokmuyor."

"O çok akıllı ve tatlı bir adamdır. Uzun süredir beraberler."

"Ve siz de onaylıyorsunuz?"

"Bana onay sorulmadı, gerekli de değil zaten. Lily rüştünü ispat etmiştir."

Kadına acı acı sırıttıktan sonra pencereden bahçeye baktım. "Şimdi neden bu kadar çok çiçek yetiştirdiğinizi anlıyorum." Neden der gibi başını salladı. "Pis kükürt kokusunu bastırmak için."

Kalkıp elinin tekini şömine rafına dayayarak, odanın içinde gezinmemi seyretti. Hâlâ sakin ve tetikteydi ve uçurtmayla oynar gibi oynuyordu benimle. Arada dalgalanıp kabarsam da ipler onun elindeydi.

"Sözümü kesmeden beni dinleyebilecek misiniz?"

Ona baktım; sonra kabul ettiğimi gösterircesine omuz silktim.

"Güzel. Öncelikle şu cinsellik açısından neyin doğru neyin yanlış ol-

duğu meselesini bir kenara bırakalım." Sesi pürüzsüz, cinsiyeti cerrahiden uzak tutmaya kararlı kadın doktorlarınki kadar serinkanlıydı. "Sırf Kraliçe Anne tarzı bir evde oturuyorum diye, bu yöredeki diğer tipler gibi, Kraliçe Anne dönemi ahlâk anlayışıyla yaşadığımı sanmayın."

"Hiç böyle düşünmemiştim zaten."

"Dinler misiniz?" Gidip, sırtım ona dönük, pencerenin önünde durdum. Sonunda onu köşeye sıkıştırmalıyım; mutlaka köşeye sıkıştırmalıyım diyordum içimden. "Nasıl anlatsam? Eğer Maurice burada olsaydı seksin, daha müthiş olmakla birlikte, diğer bütün zevklerden farksız olduğunu söylerdi size. Bunun, aşk dediğimiz ilişkinin yalnızca bir parçası olduğunu –ve en temel parçası olmadığını– söylerdi. En temel parçanın gerçek olduğunu söylerdi. İki insanın zihinleri, ruhları –artık adına ne derseniz– arasında kurduğu güven olduğunu. Asıl sadakatsizliğin cinsel sadakatsizliği gizlemek olduğunu. Çünkü birbirine âşık iki insanın arasına asla girmemesi gereken tek şey yalandır."

Çimenliğin ilerisine baktım uzun uzun. Söylediği her şeyin önceden hazırlanmış olduğunu biliyordum; belki de ezberlemişti, anahtar konuşmaydı.

"Bana vaaz verme cüretini nereden buluyorsunuz Bayan de Seitas?"

"Ya siz bir vaaza ihtiyacınız yokmuş gibi yapmaya nasıl cüret ediyorsunuz?"

"Bakın–"

"Beni dinleyin lütfen." Eğer sesinde en ufak bir sertlik ya da kibir olsaydı hayatta dinlemezdim onu. Ama hiç umulmadık şekilde yumuşak, neredeyse yakarır tarzda çıkmıştı sesi. "Size kim olduğumuzu anlatmaya çalışıyorum. Maurice –yirmi sene evvel– cinsel tabuları hayatımızdan çıkarmamız gerektiğine ikna etmişti bizi. Diğer insanlardan daha ahlâksız olmamızdan kaynaklanmıyordu ama bu. Daha ahlâklı olduğumuz içindi. Bunu kendi yaşantılarımızda hayata geçirmeyi denedik. Çocuklarımı yetiştirme tarzımda da bunu denedim. Ve size şu kadarını söyleyeyim, seks bizim için –Maurice'e yardım eden hepimiz için– hiç de mühim bir şey değildir. Daha doğrusu pek çok insanın yaşamında yer aldığı gibi değildir. Bizim yapacak daha önemli işlerimiz var."

Dönüp bakmayacaktım ona.

"Savaştan önce iki kere Lily'nin size oynadığı rolün benzerlerini oynadım. Benim geçmişte yapmaya hazır olmadığım pek çok şeye hazırdır o. O zaman üstesinden gelmem gereken pek çok şey vardı benim. Dahası, cinsel yönden olduğu kadar bundan daha önemli pek çok yön-

den sevdiğim bir kocam vardı. Ama hayatınıza bu kadar yoğun bir şekilde dahil olduğumuza göre, kocamın hayatta olduğu sıralarda bile ara ara kendimi Maurice'e verdiğimi –ama kocamın bilgisi ve rızası dahilinde– söylemeden edemeyeceğim size. Ve savaş sırasında kocamın da aynı şekilde –benim bilgim ve rızam dahilinde– Hintli bir sevgilisi vardı. Yine de ben bizimkinin çok mükemmel ve mutlu bir evlilik olduğunu düşünüyorum, çünkü iki temel kurala daima sadık kaldık. Birbirimize asla yalan söylemedik. Diğeriyse... Sizi daha iyi tanıyıncaya kadar bunu söylemeyeceğim."

O zaman küçümseyici bir edayla döndüm. Serinkanlılığı rahatsız ediciydi, içten içe kaynayan bir delilik. Yeniden oturdu.

"Eğer önceden belirlenmiş olan fikirler ve tavırların dünyasında yaşamak istiyorsanız, yaptığımız şeyler, yani kızımın yaptıkları iğrenç görünür tabii ki. Buna diyeceğim yok. Ama olası başka bir açıklamanın daha olduğunu aklınızdan çıkarmayın. Belki de o çok cesur davranıyordu. Ben de, çocuklarım da sıradan insanlarmışız gibi davranmadık. Sıradan olmak için yetiştirilmedi onlar. Zengin ve akıllıyız ve zengin ve akıllı yaşamlar sürmek istiyoruz."

"Ne şans ama."

"Şanslıyız doğru. Ve bu varoluş piyangosunda bize vuran şansın getirdiği sorumluluğu kabul ediyoruz."

"Sorumluluk ha!" Tekrar ona döndüm.

"Sahiden bunu sadece sizin için mi yaptığımızı düşünüyorsunuz? Sahiden bu yolculuğun rotasını... çizmediğimize mi inanıyorsunuz?" Sesi biraz yumuşamıştı. "Tüm yaptıklarımız bizim için gerekliydi." Bunun arzularını tatmin etmeyle ilgili olmadığını söylemeye çalışıyordu.

"Gereksiz edepsizliklerle dolu bir gereklilik."

"Çok karmaşık bir deneyin gerekliliği."

"Ben deneyimlerimin basit olmasından hoşlanırım."

"Basit deneylerin çağı geçti."

Aramıza bir sessizlik çöktü. Hâlâ hınç doluydum; ve Alison'ın bu kadının ellerinde olduğunu düşündükçe içimi belli belirsiz bir korku kaplıyordu; tıpkı insanın sevdiği bir kırsal alanın inşaatçılara satıldığını duyması gibi. Dahası kendimi yine geride bırakılmış, terk edilmiş hissediyordum. Ait olmadığım bir gezegendi bu.

"Size gıpta edecek pek çok genç adam biliyorum."

"Hikâyemi öğrenince geçer."

"O zaman sizin dar görüşlülüğünüze acırlar."

Arkama yanaşıp elini omzuma koydu ve beni kendine döndürdü.

"Kötü bir kadına benziyor muyum? Ya da kızlarım?"

"Mesele yaptıklarınızda. Görüntüde değil." Sesim çok tersti, kolunu ittirip çekip gitmek istedim.

"Yaptıklarımızın sadece kötülük içerdiğinden kesinlikle emin misiniz?"

Başımı yere eğdim. Cevap vermeyecektim. Elini çekti, ama yakınımda durmayı sürdürdü.

"Bana bir an olsun, azıcık da olsa güvenemez misiniz?" Hiçbir şey demedim, devam etti. "Beni her zaman arayabilirsiniz. Eğer evi izlemek isterseniz buyrun izleyin. Ama görmek istediğiniz hiç kimseyi göremeyeceğinizi baştan söyleyeyim. Sadece Benjie, Gunhild, bir de gelecek hafta Fransa'dan dönecek olan ortanca iki çocuğum. Oysa şu anda sizi bekleten bir tek kişi var."

"Bunu bana kendisi söylemeli."

Pencereden dışarı baktı, sonra da yan yan bana. "Size yardım etmek istiyorum."

"Ben Alison'ı istiyorum. Yardım değil."

"Size Nicholas diyebilir miyim artık?" Arkamı dönüp kanepenin arkasındaki masanın yanına gittim ve oradaki fotoğraflara baktım. "Pekâlâ. Bir daha sormayacağım."

"Bir gazeteye gidip onlara hikâyeyi satabilirim. Sizin o kahrolası oyununuzu boza..."

"Tıpkı kızımın sırtına o kırbacı indirebileceğiniz gibi."

Dönüp ters ters baktım ona. "Siz miydiniz? Tahtırevanın içindeki."

"Hayır."

"Alison muydu?"

"Size söylenmişti. İçi boştu." Karşılığında inanmamış gibi bakan gözlerimi buldu. "Yemin ederim. Alison değildi. Ben de değildim." Hâlâ kuşkulu olan bakışıma güldü. "Şeyy. Belki de içinde biri vardı."

"Kim?"

"Biri... dünya çapında meşhur biri hem de. Görseniz tanırsınız. Hepsi bu."

Hoşgörüsünün ağları bir yolunu bulup yavaş yavaş öfkemi sarmaya başlıyordu. Tersçe bakarak döndüm ve kapıya yöneldim. Masanın üzerindeki kâğıtlardan birini kaparak peşimden geldi.

"Lütfen şunu alın."

İsim ve doğum tarihlerinin olduğu bir listeydi, *Hughes ve de Seitas, 22 Şubat, 1933*; bir de telefon numarası.

"Bu bir şeyi kanıtlamaz."

"Kanıtlar. Somerset House'a gidin."

Omuz silktim, listeyi kayıtsızca cebime tıkıştırıp, yüzüne bile bakmadan yoluma devam ettim. Bir hışım ön kapıyı açıp basamakları indim. Arkamdan geldi, ama basamakların tepesinde durdu. Arabamın yanına gelince durup haşin bir bakış yönelttim.

"Sizi tekrar görmeye geleceğime Alison ile cehennemde görüşürüm, daha iyi."

Bir şey söyleyecek gibi oldu, ama sonra vazgeçti. Yüzü, inatçı bir çocuğa yöneltilen tarzda bir sitem ve sabır barındırıyordu. İlk ifadeyi haksız, ikincisiniyse sinir bozucu bulmuştum. Arabaya binip çalıştırdım. Bahçe kapısından çıktığımda dikiz aynasından göz attım ona, Tuscan sundurmanın altındaydı. Komik, ama sanki gidişime üzülmüş gibi öylece dikiliyordu.

73 Aslında o an bile gerçekte olduğumdan daha kızgınmış gibi davrandığımın farkındaydım; o nasıl sakinliğiyle benim hıncımı yıkmaya çalıştıysa ben de hıncımla onun sakinliğini yıkmaya çalışmıştım. Önerilerine göstermiş olduğum kabalık ve terslikten dolayı en ufak pişmanlık duymuyordum; ve Alison'la ilgili söylediklerimin çoğunda da ciddiydim.

Çünkü şimdiki gizem buydu: Alison'ı görmeme izin verilmiyordu. Benden, onu sakladıkları –ya da kendi kendine saklandığı– yeraltı dünyasına geçişimi sağlayacak Orpheusvari bir performans sergilemem bekleniyordu sanki. Bir sınavdan geçiyordum. Gelgelelim hiç kimse neyi kanıtlamam gerektiğine dair doğru dürüst bir şey söylemiyordu. Görünüşe bakılırsa Tartarus'un girişini bulmuştum. Ne var ki bu beni Eurydike'ye daha fazla yaklaştırmıyordu.

Tıpkı Lily de Seitas'ın söylediklerinin beni kalıcı olan esas gizeme yaklaştırmadığı gibi: Ne yolculuğu, ne rotası?

Öfkem ertesi gün de sürdü; ama ondan sonraki gün Somerset House'a gittim ve Lily de Seitas'ın, kontrol etmem için bana verdiği tüm bilgilerin doğru olduğunu öğrendim ve bu her nasılsa öfkemi bunalıma

dönüştürdü. O akşam Much Hadham'a telefon ettim. Telefona Norveçli kız çıktı.

"Dinsford House. Kim arıyor acaba?" Cevap vermedim. Biri seslenmiş olmalıydı ki kızın, "Ses yok," dediğini duydum.

Derken başka birinin sesi geldi.

"Alo. Alo."

Ahizeyi yerine koydum. Kadın hâlâ oradaydı. Ama hiçbir güç beni onunla konuşturamazdı.

Ertesi günü, yani ziyaretimden sonraki üçüncü günü kafa çekip, Avustralya'ya, Alison'a zehir zemberek bir mektup yazmayla geçirdim. Orada olduğu sonucuna varmıştım. Söylemem gereken her şeyi yazdım; yirmi kez filan okumuşumdur herhalde mektubu, sanki bunu böyle okudukça, mektup masumiyetime ve onun suç ortaklığına dair mutlak bir gerçeğe dönüşecekti. Ama postalamayı erteleyip durdum, sonunda geceyi geçirdiği yer şömine rafı oldu.

Sabahları aşağı inip Kemp'le kahvaltı etme alışkanlığı edinmiştim, ama tüm insanlığın bana karşı olduğunu düşündüğüm o son üç sabah inmedim. Kemp'in mutfakla hiç işi yoktu, ama güzel kahve yapıyordu; ve dördüncü sabah buna fena halde ihtiyacım olduğunu hissettim.

İçeri girdiğimde *Daily Worker*'ını kenara bıraktı –"doğru haber" için *Worker*'ı, "zırva haberler" için de diğerini okurdu– ve sigarasını tüttüre tüttüre oturdu. Sigarasız ağzı direksiz bir yata benzerdi; felaketin yakın olduğunun habercisi. Biraz lafladık. Sonra sustu. Ama sonraki beş dakika boyunca o Gorgon'u* andıran sabah suratını adeta bir merhamet peçesi gibi örten dumanların arasından derin bir incelemeye alındığımın farkındaydım. Okuyormuş gibi yaptım, ama yutmadı.

"Neyin var Nick?"

"Neyim mi var?"

"Arkadaşın yok. Sevgilin yok. Hiçbir şeyin yok."

"Sabah sabah konuşmayalım bunları. Lütfen."

Üstünde eski kırmızı sabahlığı, dağınık saçları ve tüm kendini bırakmışlığıyla, tarih kadar eski duruyordu.

"İş aramıyorsun. En boktan yanı da bu."

"Öyle diyorsan öyledir."

* Yunan mitolojisinde kendisine bakanın taş kesildiği farz edilen yılan saçlı üç kadından biri. (ç.n.)

"Sana yardım etmeye çalışıyorum."

"Biliyorum Kemp."

Yüzüne baktım. Solgun şiş suratı ve sigara dumanından dolayı daimi bir kısıklığa bürünmüş gözleriyle bir *No** gösterisindeki maskeyi andırıyordu, ki bu da konuşmasına sinen *Cockney*** tınısına ve aşırı duygusallığa karşı geliştirdiği katı tutuma tuhaf şekilde uygun düşüyordu. Ama şimdi, kendisi için fazlasıyla şefkatli bir tavırla masanın üzerinden uzanıp elimi okşadı. Onun Lily de Seitas'tan beş yaş genç olduğunu biliyordum, ne var ki ondan on yaş yaşlı gözüküyordu. Standartlar göz önüne alındığında, ağzı bozuk biriydi; babamın en sevmediği birliğin –ki babam bunları Kahrolası Sosyalistler'den ve Lanet Whitehall Sahtekârları'ndan bile aşağı görürdü– önde gelen üyelerindendi: Uzun Saçlılar Tugayı. Bir an, saldırgan mavi gözleri, gür albay bıyığı ile, babamın stüdyonun kapısında durduğunu görür gibi oldum; dağınık divan, pis kokan eski bir paslı gaz sobası, masanın üzerindeki kargaşa, duvarları kaplayan parlak renkli cinsel-fetal temalı soyut yağlıboya tablolar; süprüntü gibi duran eski çanak çömlekler, eski giysiler ve gazeteler. Öte yandan biliyordum ki, Kemp'in o kısacık dokunuşu ve buna eşlik eden bakışı kendi evimde gördüğümden çok daha gerçek bir insanlık barındırıyordu. Yine de beni yöneten o ev ve o yıllardı hâlâ; haliyle içimden gelen tepkiyi bastırmak zorunda kaldım. İki ucunu bir araya getiremediğim bir boşluğun kıyısında göz göze geldik; ve apansız çıkıveren bu geçici annelik teklifine karşılık, benim olmam gerekene, yalnız oğula kayışım. Elini çekti.

"Bu fazlasıyla karışık bir mesele," dedim.

"Koca bir gün var önümüzde."

Mavi dumanın arasından merakla beni inceliyordu, birden yüzü bir sorgu yargıcınınki kadar anlamsız ve ürkünç göründü. Onu seviyordum sevmesine, ama merakının bir ağ gibi etrafımı sardığını hissediyordum. Kendini yalnızca tek bir yolla, istikrarsız bir sembiyozla var edebilen ucube bir çeşit asalaktım. Mahkemede yanılmışlardı. Ben kızları sömürmemiştim; ama normal bir insan olmanın, sosyal adaba ve her türlü duygusal açıklığa ulaşmanın tek yolunun kızlar aracılığıyla olması beni sömürmüştü. Asıl kurbanın ben oluşumun sebebi de buydu.

Konuşmak istediğim tek bir insan vardı. O zamana dek yerimden kımıldayamayacak, ilerleyemeyecek, hiçbir plan yapamayacak, gelişemeyecek, daha iyi bir insan olamayacak, hiçbir halt edemeyecektim; ve o

* Japon tiyatro oyunu. (y.h.n.)

** Londra'nın Doğu Ucu (East End) bölgesinden olan kimse. (y.h.n.)

zamana dek gizemimi, sırrımı bir savunma aracı olarak yanımda taşıyacaktım; tek yoldaşım olarak.

"Başka bir gün Kemp. Şimdi değil."

Omuz silkti; en kötüsünden bir kehânette bulunurcasına buz gibi bir kâhin kadın bakışı yöneltti.

On beş günde bir merdivenleri silen kadın, kapının önünden bağırdı. Telefonum çalıyordu. Hızla merdivenleri koşup, tam kapanmak üzereyken telefona atıldım.

"Alo. Ben Nicholas Urfe."

"Aah günaydın Urfe. Benim. Sandy Mitford."

"Döndün demek!"

"Enkazım döndü desek daha doğru olur. Tam bir enkaz." Boğazını temizledi. "Notunu aldım. Boşsan öğlen bir yerlerde bir şeyler atıştıralım diyorum."

Bir dakika içinde yer ve zaman kararlaştırılmıştı ve ben bir kez daha Alison'a yazdığım mektubu okuyordum. Her satırda kalbi yaralı Malvolio'nun izleri vardı. Biraz sonra ortada mektup falan kalmadı; hayatımdaki diğer tüm bağlantılarda olduğu gibi sadece küllerinin esrarı kalmıştı geriye. Az kullanılan bir kelimedir bu, ama tam olarak açıklıyor durumu.

Mitford hiç değişmemişti, hatta üzerinde aynı kıyafetlerin olduğundan adım kadar emindim, aynı lacivert ceket, füme rengi pantolon ve boyun bağı. Biraz daha yıpranmış görünüyorlardı sadece, aynı sahibi gibi; bir de hatırladığımdan daha az şen şakrak bir hali vardı, ama birkaç kadeh cin yuvarladıktan sonra eski gerilla kibrine kavuştu. Bütün yazı İspanya'da "Amerikalı grupları oradan oraya taşımak"la geçirmişti, hayır, Phraxos'tan yolladığım mektubu almamıştı. Bunu yok etmiş olmalılardı. Söylemesini istemedikleri bir şey vardı.

Sandviçlerimizi yerken okuldan konuştuk. Bourani'den bahsetmedik. Sürekli beni uyarmış olduğunu söylüyordu, ben de evet dedim, uyarmıştın. Sözü beni alakadar eden tek meseleye getirebilmek için bir fırsat kolluyordum. Sonunda, umduğum gibi, konuyu o açtı.

"Hiç bekleme salonunun oraya gittin mi?"

Ne kadar öylesine sorduğu bir soruymuş gibi davransa da, hiç de öyle olmadığını hemen anladım; hem bir korku hem de merak içinde olduğunu ve aslında ikimizin buluşma sebebinin aynı olduğunu da.

"Aah evet yaa, ben de sana bunu soracaktım. Hatırlıyor musun geçen sefer seninle ayrılırken..."

"Evet." Oldukça temkinli bir bakış yöneltti. "Moutsa denen koya gitmedin mi hiç? Bayağı hoş bir yerdir, hani güney tarafta?"

"Orayı biliyorum tabii."

"Doğudaki burunda yer alan villayı gördün mü peki?"

"Evet. Hep kapalıydı. Demişlerdi zaten."

"Yaa. İlginç. Çok ilginç." Uzaklara dalıp, beni iyice merakta bıraktı. Öfkeli bir yay çizerek sigarasını dudaklarına götürüşünü izledim; iyi Virginia tütününün erbabı bir centilmendi adeta; ve sonra burun deliklerinden çıkan duman. "Eh bu kadar işte ahbap. Pek bir şey yok yani."

"Ama neden uzak dur demiştin ki?"

"Aah önemli değil. Hiçbir şey değil."

"Öyleyse anlatabilirsin."

"Anlattım aslında."

"Anlattın mı?"

"Hani bir işbirlikçiyle kavga etmiştim ya. Hatırladın mı?"

"Evet."

"Villanın sahibi bu adamdı işte."

"İyi ama..." Parmaklarımı şaklattım... "Dur bir dakika. Adı neydi onun?"

"Conchis." Sanki ne diyeceğimi biliyormuş gibi, keyifli bir gülüş belirdi yüzünde. Bıyığına dokundu. Sürekli bıyığıyla oynuyordu zaten.

"Ama ben onu direniş sırasında iyi bir şey yaptı sanmıştım."

"Yok canım. Aslında Almanlarla bir anlaşma yapmış. Seksen köylünün vurulmasını şahsen o ayarlamış. Sonra o aşağılık domuzlarına söyleyip, kendini de sıraya dizdirtmiş. Yaa. Sanki çok cesur ve masum biriymiş gibi."

"Ama o bu olayda kötü yaralanmamış mıydı?"

Saflığımı küçümseyerek, dumanı dışarı üfledi. "Alman infazından kimse sağ çıkamaz ahbap. Ama bizim bu alçak herif çok cin davranmış. Bir vatan haini gibi davranıp kahrolası bir kahraman gibi muamele görmüş. Hatta olayla ilgili sahte bir Alman raporu bile yazmış. Savaşta bir şeyleri örtbas etmenin en temiz yollarından biri."

Ters ters baktım. İçimi feci bir yeni kuşku kaplamıştı. Labirentte yeni koridorlar açılmıştı.

"Ama hiç kimse..."

Mitford, Yunan usulü, başparmağı ile işaretparmağını kullanarak, her şey para demeye getirdi.

"Hâlâ şu bekleme salonu meselesini anlatmadın bana," dedim.

"Villaya verdiği ad. Ölümü ya da öyle bir şeyi beklemek. Frog'da bir ağacın üzerine asılıydı galiba." Parmağıyla bir çizgi çekti. "*Salle d'attente.*"

"Aranızda ne geçti sizin?"

"Hiçbir şey ahbap. Gerçekten hiçbir şey."

"Hadi ama." Saf saf gülümsedim. "Artık ben de biliyorum orayı."

Küçük bir çocukken, Hampshire Irmağı'nın üzerine sarkan bir söğüt dalına yayılıp babamın alabalık avlamasını izleyişimi hatırladım. Zarif davrandığı tek an buydu adamın, yemi sarkıtıp, bunu suyun üzerinde bir deve dikeni tüyü gibi narin tutuşu. Sıçraması için kandırmaya çalıştığı alabalığı görebiliyordum. Balığın yavaşça yüzeye süzülüp, yemin etrafında dolandığı anı hatırladım, yürek hoplatan cinsten bir heyecana akan o anı; sonra ani bir kuyruk çalımı ve babamın yıldırım etkisi yaratan ani vuruşu; makaranın sarılışı.

"Önemli değil yaa. Gerçekten."

"Off ama hadi. Ne fark eder ki?"

"Saçma sapan bir şey." Balık oltaya gelmişti. "Peki, bir gün dışarıda yürüyordum. Mayıs ya da haziran ayıydı, tam hatırlayamıyorum. Okulda canım sıkılmıştı biraz. Yüzmek için Moutsa'ya indim, sonra indiğimde, orayı biliyorsun ya, ağaçların arasında, ne gördüm dersin? İki kız. Hem de yarı çıplak denebilecek iki kız. Hemen keşfe giriştim tabii. Yanaşmanın en kestirme yolunun bu olacağını düşünüp Yunanca bir şeyler söyledim onlara ve işe bak ki, bana İngilizce karşılık verdiler. İngilizlerdi. Muhteşem yaratıklardı. İkizlerdi."

"Bak yaa. Hadi sana bir cin daha ısmarlayayım."

İçkileri beklerken barda durup, aynada kendime baktım ve çaktırmadan bir göz kırptım.

"*Sygeia.*" Eh tahmin edebileceğin gibi, hemen harekete geçip durumu sağlama aldım. Kim olduklarını öğrendim. Yukarıdaki villadaki ihtiyarın vaftiz çocuklarıydılar. Yüksek sosyeteden çıkıp, İsviçre'ye gitmişler, bütün o mavra yani. Bütün yaz orada olduklarını ve ihtiyarın benimle tanışmaktan memnun olacağını söyleyip, hadi gelip bir çay için dediler. Ben daha ağzımı açıp bir şey diyemeden yola koyulmuştuk. İhtiyarı görmeye. Çay içmeye."

* Tamam. (y.h.n.)

Sanki yakası çok sıkıymış gibi gene boynunu yukarı doğru uzatıp duruyordu, küçük dağları ben yarattım havası.

"Bu –adı her neyse– İngilizce biliyor muydu?"

"Mükemmel bir İngilizcesi vardı. Avrupa'nın her yanını gezmiş, sosyeteye karışmış falan. Eee, ikizlerinden biri biraz fazla kapalı kutuymuş gibi geldi bana ama. Bana göre değil yani. Ben de diğerini gözüme kestirdim. Sonra işte, ihtiyarla bu içe kapanık olan ikiz, çaydan sonra gözden kayboldular ve bu kız, adı June'du, bana etrafa gezdirdi."

"İyiymiş."

"Hemen o noktada girişmedim tabii kıza, ama bir şekilde hazır ve istekli olduğunu hissettim. Adanın nasıl bir yer olduğunu biliyorsun. Her şey, bütün ortam hazır, ama vuracak hedef yok."

"Öyle cidden."

Gerinip ensesini sıvazladı. "Yaa. Sonra kös kös okula döndüm. Sıcacık bir veda. Ertesi hafta yemeğe davet ettiler. Aradan bir hafta geçti, en şık halimi takınıp gittim oraya. Gerekli teçhizatla tabii. İçkiler, baş döndürücü kızlar. Ama sonra." Gergin, şüpheli bir bakış yöneltti. "Aa, sonuçta diğer kız, June değil yani, işin tadını kaçırdı."

"Hadi yaa."

"Bir hafta önce ne mal olduğunu anlamıştım. Kahrolası entel kızlardan işte. Çetin ceviz gibi görünüp, bir iki kadeh bir şey içince dağıldı. Yemek saçma sapan bir şeye dönüştü. Feci can sıkıcıydı. Bu Julie denen kız benimle uğraşıp durdu. İlk başta fazla takmadım. Kız kafayı buldu herhalde dedim içimden. Ya da muayyen günlerinde falan. Ama... sonra, şeyy kız aptalca bir şekilde benimle dalga geçmeye başladı."

"Nasıl yani?"

"Eee.. sesimi taklit etti mesela. Konuşma tarzımı. Oldukça da iyi taklit ediyordu bu arada. Feci saldırgandı."

"İyi de ne diyordu?"

"Aman barışseverlik ve bombalarla ilgili bir yığın zırva laf işte. Bilirsin işte böylelerini. Hiç cevap vermedim bile."

"Diğerleri araya girmediler mi?"

"Pek bir şey söylemediler. Onlar da acayip utanmışlardı. Neyse işte sonra birden bu Julie denen kız ana avrat küfretmeye başladı. Kendini tamamen kaybetmişti. Sonra ipin ucu iyice kaçtı. Öbür kız, yani June koşup yanına gitti bunun. İhtiyar ise kanadı yaralı bir karga gibi el çırpıp duruyordu. Sonra Julie çekip gitti. Peşinden de kardeşi. İhtiyar

adamla öylece kalakaldım. Kızların yetim olduğundan bahsetti. Bir dolu martaval işte. Bir nevi özür diliyordu."

"Ettiği küfürler aklında mı?"

"Ahbap, hatırlayamıyorum şimdi. Kız iyice dut olmuştu." Hafızasını zorladı. "Hatta bana Nazi filan dedi."

"Nazi mi?"

"Kavga ettiğimiz konulardan biri de Mosley'di."

"Yani sen bir..."

"Tabii ki değilim, ahbap. Daha neler." Güldü, sonra da bir bakış attı bana. "Yine de kabul etmek gerekir ki Mosley'in her söylediği de saçma değil. Bana sorarsan bu ülke iyice laçkalaştı." Boynunu uzattı. "Biraz daha disiplin lazım. Milli gurur..."

"Olabilir tabii, ama çözüm Mosley mi?"

"Beni yanlış anlama ahbap. Savaşta kime karşı savaşıyordum sanıyorsun? Yalnızca... ee, İspanya mesela. Bak Franco ne yaptı İspanya'ya."

"Ben de işi gücü Barcelona'da zindan inşa ettirmek sanıyordum."

"Hiç İspanya'ya gittin mi?"

"Hayır, aslında gitmedim."

"O halde yerinde olsam oraya gidene kadar Franco'nun ne yapıp ne yapmadığı hakkında bir şey söylemezdim."

İçimden beşe kadar saydım.

"Neyse. Unut bu dediğimi. Sen devam et."

"Tesadüfen Mosley'in yazdıklarının bazısını okumuştum ve pek çoğu da anlamlı gelmişti bana." Kelimeleri tek tek heceleyerek konuştu. "Oldukça anlamlı hem de."

"Eminim."

Tabiri caizse karışmış tüylerini kabartıp sözlerine devam etti.

"Benim ikiz geri geldi, yaşlı herif birkaç dakikalığına bizi yalnız bıraktı ve kızı görsen, nasıl tatlı davranıyordu. Tabii ben hemen kalbim kırılmış ayaklarına yattım ve ay ışığında şöyle ufak bir gezintinin iyi geleceğini ima ettim. Ve o da pat diye –Gezinti mi? Yüzmeye ne dersin?– dedi. Ahbap, sen de duysaydın onu, şu yüzme işinin ne ilginç yerlere varabileceğini hemen anlardın. Tam gece yarısı kapıda dedik. İşte saat on birde uyumaya gittik ve ben oturup saatin on iki olmasını bekledim. Sonra evden sıvıştım. Hiç problem çıkmadı. Kapıya vardım. Beş dakika sonra o da geldi. Sana şu kadarını söyleyeyim ahbap, epey bir kız elimden geçti, ama bu kız patlamaya hazır bir bomba gibiydi. Gece Yarısı

Yüzme Operasyonu daha mühim bir talim yüzünden iptal olacağa benziyordu. Ama o önce biraz serinlemek istediğini söyledi."

"Bunları iyi ki daha önce anlatmadın bana. Hayal kırıklığından kahrolurdum."

Lütfeder gibi gülümsedi. "Kumsala indik. Bana mayom yok, önce sen girer misin, dedi. Ben de herhalde utandı ya da belki de yapması gereken bir şeyler var diye düşündüm. Neyse işte. Soyunma operasyonu gerçekleşti. Bu da ağaçların arasına çekildi. Salak gibi söylediği her şeyi yaptım, elli metre kadar açılıp bekledim, iki dakika geçti, sonra üç, dört, sonuçta on dakika kadar bekledim, sonra acayip üşümeye başladım. Ama kız ortalıkta yoktu."

"Kıyafetler de gitmiş?"

"Aynen öyle ahbap. O lanet kumsalda kahrolası kızın adını sayıklayarak, anadan doğma kalakalmıştım." Güldüm, ama onunki çok cılız bir gülüştü. "Yaa. Ne şaka di mi? Mesajı almıştım. O an ne kadar kızdığımı tahmin edebilirsin. Geri dönmesi için yarım saat verdim ona. Etrafa bakındım. Kimse yoktu. Eve doğru yürümeye başladım. Ayaklarım bu işe pek memnun olmadı tabii. Gerekirse takım taklavatı örterim diye de bir çam dalı kopardım."

"Akıl alır gibi değil."

Ağzım kulaklarıma varıncaya dek sırıtmamak için zor tutuyordum kendimi; öte yandan belli ki benden beklenen bu öfkeyi paylaşmamdı.

"Kapıdan geçip, eve doğru ilerledim. Dolanıp ön tarafa çıktım. Ne gördüm dersin?" Başımı iki yana salladım. "Asılmış bir adam."

"Şaka yapıyorsun."

"Yok be ahbap. Şaka yapan onlar. Meğer kuklaymış. Süngü talimında kullanılan cinsten hani. İçi saman doluydu. Boynuna bir ip geçirip asmışlar. Üzerinde benim kıyafetler. Başı da Hitler'e benzeyecek şekilde boyanmış."

"Bak yaa. Ne yaptın peki?"

"Ne yapabilirdim ki? Kahrolası şeyi indirip üstündeki kıyafetlerimi çıkardım."

"Ya sonra?"

"Hiiç. Gitmişlerdi. Asıp tüymüşlerdi."

"Gitmişler miydi?"

"Kayıkla. Moutsa'dan gelen sesleri duymuştum. Ama bunun bir balıkçı olduğunu düşünmüştüm. Çantamı bırakmışlardı. İçinden hiçbir şey

yürütülmemişti. O lanet olası altı kilometrelik yolu tepip okula dönmekten başka yapacak bir şey yoktu."

"Öfkeden deliye dönmüşsündür."

"E tabii kudurdum resmen."

"Ama bunu yanlarına bırakmamışsındır herhalde."

Kendi kendine gülümsedi.

"Doğru. Hiç zor olmadı. Küçük bir rapor yazdım. Önce savaş sırasında olanlardan bahsettim. Sonra da dostumuz Bay Conchis'in politik eğilimlerine dair birkaç küçük not ekledim. Gerekli birimlere gönderdim."

"Komünist miydi?" 1950'deki sivil savaştan beri Yunanistan'daki komünistlerin izi sürülüyordu.

"Girit'te birkaçını tanıyordu. Phraxos'ta bir iki tanesini gördüğümü ve Conchis'in evine gittiklerini söyledim sadece. Bu kadarı yeterliydi, onların da istediği budur zaten. Ufacık bir bilgiden bir dolu yere varırlar. Şimdi neden bu adamla tanışma zevkine erişemediğini anladın mı?"

Kadehin sapını parmaklarının arasında çevirerek, tam tersine dedim kendi kendime, bu "zevke" erişme nedenim muhtemelen bu saçma sapan adamdı. Evvelki sene, "June'un da itiraf ettiği gibi, yanlış bir adım atmış ve vazgeçmiş olmalılardı: Tilkinin kurnazlıktan bu kadar yoksun oluşu daha başlar başlamaz avlanmaya son vermelerine yol açmıştı. Benim olaya bir şans eseri olarak ilk dahil oluşum konusunda Conchis ne demişti? Hiç değilse ben centilmence yarışmıştım. Mitford'a gülümsedim.

"Yani son gülen sen oldun."

"Eskiden beri âdetimdir ahbap. Huyum kurusun."

"Neden böyle bir şey yapma gereği gördüler acaba. Yani, peki, seni sevmediler tamam... ama daha en baştan başlarından atabilirlerdi seni."

"İhtiyarın vaftiz çocukları oldukları falan hikâyeydi hep. Palavra. Yok böyle bir şey. İki sosyetik kaltaktan başka bir şey değillerdi. Julie'nin kullandığı dil her şeyi ortaya koyuyordu zaten. Böyle insana tuhaf tuhaf... davetkâr bakışı." Bana bir göz attı. "Akdeniz'de sık rastlanan türde bir tuzaktır bu – özellikle de doğu Akdeniz'de. Daha önce de görmüştüm böylelerini."

"Yani..."

"Yani, biraz kaba olacak ya, zengin Bay Conchis'in elinden o iş gelmiyordu artık ama... nasıl desem... o işin yapılışını seyretmekten hâlâ zevk alıyordu."

Çaktırmadan baktım yine; beynimde yankılanan sözlerin uçsuz bucaksız labirentinde yolumu kaybetmiştim. Öyle miydi, değil miydi?

"Ama böyle bir şeyi ima etmemişlerdi değil mi?"

"İpuçları vardı aslında. Sonradan buldum bunları. İpuçları vardı."

Gidip iki cin daha aldı.

"Beni uyarabilirdin."

"Uyardım ya, ahbap."

"Pek açık değildi."

"Levka Ore'deyken Xan-Xan Fielding yeni gelen çocuklara ne yapardı biliyor musun? Doğrudan işe koşardı. Ne bir uyarı, ne de nutuk. Yalnızca – 'Dikkatli ol'. Anladın mı?"

Mitford'dan yalnızca kaba ve kötü bir adam olduğu için değil, daha çok bendeki bazı özelliklerin bir karikatürü, bir uzantısı olduğu için hoşlanmıyordum; içimde beslediğim kanser onun apaçık derisindeydi. Eski paranoyama dönüp, onun bir başka "tuzak" – benim için bir sınama, ders olabileceğinden şüphelenmem lazımdı; ama bu adamın öyle tarifi zor bir söz geçirilmez hali vardı ki, böyle iyi bir aktörlük sergileyebileceğine inanamıyordum bir türlü. Lily de Seitas'ı düşündüm, Mitford bana nasıl gözüküyorsa ben de ona öyle görünmüş olmalıydım. Bir barbar.

Mandrake'den çıkıp, kaldırımda yürüdük.

"Gelecek ay Yunanistan'a gidiyorum," dedi.

"Yaa."

"Acente gelecek yaz oraya tur düzenleyecek."

"Hadi yaa. Olamaz."

"İyi yer seçmişler. Kafaları karışsın biraz."

Kalabalık Soho Caddesi'ne baktım. "Umarım oraya adımınızı atar atmaz Zeus şimşeğini fırlatır üstünüze."

Bunu bir şaka olarak aldı.

"Sıradan insanlar çağında yaşıyoruz ahbap. Sıradan insanlar çağı bu."

Elini uzattı. Uzattığı eli büküp, onu omzumun üstünden geriye fırlatmak geldi içimden. Onu son gördüğümde lacivert sırtı ile Shaftesbury Caddesi'ne doğru ilerliyordu; yenilenlerin kazandığı bir savaşın ebedi galibiydi.

Yıllar sonra o gün Mitford'un rol yaptığını keşfettim, ama korktuğum türden bir rol değildi bu. Bir gazetede adı gözüme ilişti. Karşılık-

sız çek vermek suçundan Torquay'da tutuklanmıştı. İngiltere'nin dört bir yanında özel nişan sahibi Albay Alexander Mitford kimliğiyle yapmıştı bunu.

"İşin aslı," diyordu savcı, "sanık Alman bozgununun ardından işgâl kuvvetleriyle birlikte Yunanistan'a gittiyse de direnişte hiçbir rolü olmamıştır." Sonuna şöyle bir kısım daha eklenmişti: "Terhis olduktan bir süre sonra Yunanistan'a dönen Mitford sahte belgeler aracılığıyla bir öğretmenlik işine girmiştir. Bir süre sonra bu görevine son verilmiştir."

Aynı günün akşamüstü Much Hadham'ı aradım. Telefon uzun bir süre çaldıktan sonra açıldı. Lily de Seitas'ın sesini tanıdım. Nefes nefese kalmıştı.

"Alo, Dinsford House."

"Benim. Nicholas Urfe."

"Aa merhaba." Neşeli bir ilgisizlik vardı sesinde. "Kusura bakmayın. Bahçedeydim."

"Sizi yine görmek istiyorum."

Ufak bir sessizlik oldu. "Yeni bir haber yok."

"Yine de görmek istiyorum."

Bunu takip eden sessizlikte gülümsediğini biliyordum.

"Ne zaman?" diye sordu.

74

Ertesi sabah çıktım. Saat iki gibi döndüğümde, Kemp'in kapımın altından atmış olduğu notu buldum: "Bir Amerikalı geldi. Acil olduğunu söyledi. Dörtte gene gelecekmiş." Onu görmeye indim. Koyu siyah ve kızıl kahvelerin üzerine başparmağıyla koca şeritler halinde zümrüt yeşili sürüyordu. "Resim yaparken" rahatsız edilmeyi sevmezdi.

"Şu adam var ya."

"Seni görmesi gerekiyormuş."

"Neyle ilgiliymiş?"

"Yunanistan'a gitmekle." Ağzında cigarası, yarattığı kargaşaya bakmak üzere, arkaya doğru eğildi. "Eski işinle mi ilgiliymiş, öyle bir şey."

"Ama yaşadığım yeri nasıl bulmuş?"

"Nereden bileyim?"

Gözlerim notta öylece dikildim. "Nasıl bir adamdı?"

"Hey Allahım, iki saatçik bekle de gör işte." Döndü. "Şimdi yok ol."

Adam dörde beş kala geldi, zayıf yapılı, uzunca bir adamdı, saçları tipik şekilde kısacık Amerikan tıraşlıydı. Gözlüklüydü, benden bir iki yaş küçüktü; hoş yüzlü, hoş gülüşlü, her şeyiyle hoş bir adamdı; bir yeşil salata kadar saftı. Elini uzattı.

"Ben John Briggs."

"Merhaba."

"Nicholas Urfe'sünüz di mi? Doğru mu telaffuz ettim? Ev sahibesi bayan..."

İçeri davet ettim. "Pek doğru dürüst bir ev değil ama... kusura bakmayın."

"Yoo güzel." Daha iyi bir kelime bulmak için etrafa bakındı. "Bir havası var." Merdivenden yukarı çıktık.

"Bir Amerikalı beklemiyordum."

"Öyle mi? Şeyy. Herhalde Kıbrıs meselesi yüzünden."

"Haa."

"Bir senedir Londra Üniversitesi'ndeydim. Ülkeme dönmeden evvel hep Yunanistan'da bir yıl geçirmenin yollarını arıyordum. Ne kadar heyecanlı olduğumu bilemezsiniz." Sahanlığa geldik. Açık bir kapıdan dikiş diken kızları gördü. İki üç tanesi ıslık çaldılar. O da el salladı. "İyiymiş. Bu biraz Thomas Hood'u* hatırlattı bana."

"İşi nereden duydunuz?"

"*Times Eğitim İlavesi*'nde." En bildik İngiliz kurumlarından bile, sanki daha önce duymamış olabilirmişim gibi, sorar tarzda bahsediyordu.

Daireme geldik. Kapıyı kapadım.

"İngiliz Kültürü'nün eleman almayı bıraktığını sanıyordum."

"Öyle mi? Herhalde okulun yönetim kurulu, Bay Conchis burada olduğuna göre görüşmeyi de yapabilir diye düşündü." Salona geçmiş, pislik içindeki eski Charlotte Caddesi'ne bakıyordu. "Burası harika bir yer. Bu şehri *seviyorum*." En az yağlı olan koltuğa oturmasını işaret ettim.

"Ve... Bay Conchis size benim adresimi verdi, öyle mi?"

"Evet. Bir terslik mi var?"

* Thomas Hood (1799-1845) Kimi şiirlerinde işçilerin acılarını dile getiren Romantik dönem ve erken Victoria dönemi İngiliz şairi. (ç.n.)

"Hayır. Yok aslında." Pencerenin kenarına oturdum. "Benimle ilgili bir şey anlattı mı size?"

Elini beni yatıştırmaya çalışırmış gibi kaldırdı. "Şeyy evet, o – biliyorum ki, yani... okulda dönen entrikaların ne kadar tehlikeli boyutlara gelebileceği konusunda uyardı beni. Anladığım kadarıyla başınıza talihsiz bir..." sonunu getirmedi. "Hâlâ canınızı sıkıyor mu bu olay?"

Omuz silktim. "Yunanistan işte."

"Bahse girerim gerçek bir Amerikalı fikri karşısında şimdiden ellerini ovuşturmaya başlamışlardır."

"Oyledir herhalde." Gerçek bir Amerikalının Levanten akademik entrikalara karıştırılması çok uzak bir düşünceymiş gibi başını iki yana salladı. "Bay Conchis'i ne zaman gördünüz?" diye sordum.

"Üç hafta önce buradaydı, o zaman gördüm. Sizle daha önce irtibat kuracaktım, ama adresinizi kaybetmiş. Yunanistan'dan gönderdi. Daha bu sabah."

"Bu sabah mı?"

"Evet. Telgrafla." Sırıttı. "Ben de şaşırdım. Unutur sanmıştım. Onu... iyi tanıyor musunuz?"

"Aaa... Birkaç kez gördüm sadece. Aslında okulun yönetim kurulundaki konumunu hiçbir zaman tam anlayamadım."

"Bana dediğine göre resmi bir görev değilmiş. Yalnızca yardım ediyormuş. Bu arada, İngilizcesi müthiş."

"Değil mi?"

Birbirimizi tarttık. Doğuştan gelen bir yetenek olmaktan çok eğitimle aşılanmış, Yabancıların Yanında Rahat Olma Yolları adında bir kitabı okumayla edinilmiş gibi duran bir rahatlığı vardı. Hayatında hiçbir şey kötü gidemezmiş hissi uyandırıyordu insanda; kıskanmayla yok edilemeyecek bir tür canlılığa, heyecana ve enerjiye sahipti.

Durumu anlamaya çalıştım. Briggs'in ortaya çıkışı ile Much Hadham'a ettiğim telefonun bir tesadüf eseri aynı zamana rastlaması öyle ihtimal dışıydı ki, bu onun masumiyetini destekleyen bir iddiaya dönüşüyordu. Öte yandan Bayan de Seitas telefonumdan tavrımın değiştiği sonucuna varmış olmalıydı; ve bu da durumun gerçekliğinin sınanması açısından çok uygun düşmüştü. Bir de Briggs'in telgraftan bahsetmesi hakikaten masum olduğu izlenimi yaratıyordu ve "deneğin" şans eseri ortaya çıkması gerektiğini idrak etsem de, Conchis'i bir sonraki kobayını seçmeye iten başka bir neden, o yaz olanların belirsiz bir sonucu vardı sanki. Saf ve dürüst Briggs'in karşısında Mitford'un benim için hisset-

miş olabileceği şeyleri hissettim bir parça: küstah Amerikalının oyuna getirilişini görmekten her Avrupalı'nın duyabileceği türde bir hazla perçinlenen art niyetli bir keyif; bunun da ötesinde, Conchis ya da Lily de Seitas'a asla itiraf edemeyecek olsam da, Briggs'in deneyini bozmak istememek gibi bir iyi niyet de vardı.

Briggs'e (şayet masumsa) her şeyi anlatabileceğimi biliyor olmalılardı tabii; ama bunu yaparsam bunun nelere mal olacağını bildiğimi de biliyorlardı. Bu, onlar açısından, hiçbir şeyi kabul etmediğim anlamına gelirdi sadece ve karşılık olarak da başka hiçbir şey alamazdım. Aldıkları riskler karşısında ne yapacağımı şaşırmıştım: İçimde hem bir cezalandırma eğilimi hem de takdir etme dürtüsü vardı. Ama sonunda, bir kez daha elimde kırbaçla kalakaldım, indiremiyordum bir türlü.

Briggs evrak çantasından bir not defteri çıkardı.

"Size bir şeyler sorabilir miyim? Uzun bir liste var elimde."

Yine bir rastlantı. Daha birkaç gün önce benim Dinsford House'da yaptığımın aynısını yapıyordu. O hevesli, temiz yüzünde bir gülücük oluştu. Ben de gülümsedim.

"Sor bakalım."

Son derece sistemliydi. Öğretim yöntemleri, ders kitapları, kıyafetler, iklim, spor olanakları, götürülecek ilaçlar, yiyecek, kütüphanenin büyüklüğü, Yunanistan'da görülecek yerler, diğer hocaların profilleri –kısaca Phraxos'ta yaşam denince akla gelebilecek her türlü konuda bilgi istedi. Nihayet başını not defterinden ve kalabalık notlarından kaldırıp onun için koyduğum biraya uzandı.

"Çok çok teşekkürler. Harika oldu bu. Her şeyi içeriyor."

"Orada gidip yaşamak haricindeki her şeyi."

Başıyla onayladı. "Bay Conchis uyardı beni."

"Yunanca biliyor musunuz?"

"Biraz Latincem var, çok az da Yunancam."

"Hemen kaparsın."

"Zaten ders alıyorum."

"Hiç kadın yok."

Başıyla onayladı. "Kötüymüş. Ama neyse ben de nişanlıyım zaten." Cüzdanını çıkarıp bana bir fotoğraf uzattı. Siyah saçlı bir kız abartılı bir şekilde gülümsüyordu. Minicik bir ağzı vardı; kaltak-tanrıça Hırs'ın maskesinin belli belirsiz izlerinin baş gösterdiği gözümden kaçmadı.

Geri verdim. "İngiliz'e benziyor."

"Öyle. Ee, daha doğrusu Galli. Şu an Londra'da tiyatro eğitimi alıyor."

"Öyle mi?"

"Gelecek yaz Phraxos'a gelebilir diye düşündüm. O zamana dek kovulmazsam tabii."

"Bundan... Bay Conchis'e bahsettiniz mi?"

"Evet. Ve o da çok hoş karşıladı. Hatta onun evinde bile kalabileceğini söyledi."

"Hangisinde acaba? Biliyorsunuz iki tane evi var çünkü."

"Galiba köydekinde." Sırıttı. "Aslına bakarsanız odanın parasını bana ödetecekmiş."

"Yaa?"

"Ona şey konusunda yardım etmemi isti..." anlarsın ya der gibi bir hareket yaptı.

"Ne konuda?"

"Bilmiyor musun...?" Ama her neden bahsediyorsa bilmediğimi ifademden anlamıştı. "Şeyy, belki..."

"Aa hadi ama, bana söyleyebilirsin."

Duraksadı, sonra gülümsedi. "Yalnızca bunun gizli kalmasını istiyor. Şeyi duymuşsunuzdur diye düşünmüştüm, ama tabii onu fazla görmediyseniz... Arazisindeki şu mühim buluntudan bahsediyorum."

"Buluntu mu?"

"Evini biliyor musunuz? Adanın diğer ucundaki bir alanda."

"Nerede olduğunu biliyorum."

"Ee, anlaşılan bu yaz uçurumdan bir parça düşmüş ve Bay Conchis'in, Miken Sarayı'nın kalıntıları olduğuna inandığı bir şey bulmuşlar."

"Bunu uzun süre saklayamaz."

"Ben de öyle düşündüm. Ama o bir süreliğine saklanabileceğini düşünüyor. Görünüşe bakılırsa üzerini yumuşak toprakla örtmüş. Gelecek bahar kazacakmış. Ama doğal olarak şimdilik herkesin gelip gitmesini istemiyor."

"Tabii."

"Bu yüzden fazla sıkılmayacağımı umuyorum."

Lily, Knossos'lu yılan tanrıça, Elektra, Klytaimnestra, Doktor Vanessa Maxwell, parlak genç arkeolog olarak geldi gözümün önüne.

"Bence de sıkılmazsınız."

Birasını bitirdi ve saatine baktı.

"Hay Allah, hemen gitmem lazım. Altıda Amanda ile buluşacağım."

Elimi sıktı. "Bunun benim için ne kadar önemli olduğunu bilemezsiniz. Size yazar, olan biteni anlatırım, söz."

"İyi olur. Çok memnun olurum."

Peşinden merdivenleri inerken kısacık saçlarına baktım. Conchis'in neden onu seçtiğini anlamaya başladım. Eğer bir milyon üniversite tahsilli Amerikalıyı bir araya koyup tipik bir örnek çıkarmak için damıtsalar ortaya Briggs gibi biri çıkardı. Her şeye musallat olan Amerikalıların böylesi özel bir Avrupa merkezine el uzatması hoşuma gitmemişti. Ama adını düşündüm de, benimkinden çok daha İngilizdi. Zaten bir de Joe vardı; mahkemedeki haliyle Doktor Marcus.

Son basamağa geldik.

"Son olarak söyleyeceğiniz bir şey var mı?"

"Yok galiba. Sadece iyi dilekler."

"Peki o zaman..."

Tekrar tokalaştık.

"İyi olacak."

"Öyle mi düşünüyorsunuz cidden?"

"Deneyimlerinizin bazılarını hayli tuhaf bulacaksınız tabii."

"Aa eminim bundan. Merak etmeyin, gayet açık fikirliyim ve her şeye de hazırlıklıyım. Çok teşekkür ederim."

Uzun uzun gülümsedim; bunun ortaya konan durumdan fazlası olduğunu gösteren bir gülüş olduğunu hatırlasın istiyordum. El sallayıp gitti. Birkaç adım sonra saatine bakıp koşmaya başladı; ve ben de kalbimde Leverrier için bir mum yaktım.

75

On dakika gecikmişti; yüzünde özür diler gibi üzgün ve kibar bir ifadeyle bir telaş, doğruca yanında durduğum kartpostal tezgâhının oraya geldi.

"Çok özür dilerim. Taksi çok oyalandı."

Uzattığı eli sıktım. Yarım yüzyıllık bir kadın için hayli güzeldi; ve içten gelen bir zevkle öyle bir kıyafet giymişti ki, onun yanında, Victoria ve Albert Müzesi'ni gezmeye gelen o iç bayıcı ziyaretçiler olduklarından bile daha can sıkıcı görünüyorlardı; dahası başı meydan okur tarzda açıktı ve üzerinde bronz tenini ve duru gözlerini iyice ortaya çıkaran gri-beyaz bir Chanel tayyör vardı.

"Buluşmak için çok çılgınca bir yer. Kusura bakmayın."

"Hiç önemli değil."

"Geçen gün XVIII. yüzyıldan kalma bir tabak almıştım. Burada iyi anlarlar böyle şeylerden. Bir dakika bile sürmez."

Belli ki müzeyi iyi biliyordu, önden gidip asansörlerin oraya yürüdü. Beklememiz gerekti. Gülümsedi; yakın bir gülüştü; ve bu, sanırım, henüz vermeye hazır olmadığım şeyi talep eden bir gülüştü. Onun onayıyla kendi gururum arasında itinayla ilerlerken söylemek istediğim bir dolu şey vardı, ama onun o nefes nefese gelişi, dolu bir gününde araya sıkıştırılmış olduğum hissi hepsini anlamsız kılmıştı.

"Salı günü John Briggs'i gördüm," dedim.

"Ne ilginç. Ben görmedim onu." Yeni papazdan bahseder gibiydik. Asansör geldi ve bindik.

"Bildiğim her şeyi anlattım ona. Bourani hakkında her şeyi ve onu bekleyen şeyleri."

"Biz de böyle düşünmüştük zaten. Bu yüzden onu size yolladık."

İkimiz de belli belirsiz gülümsüyorduk; güdük bir sessizlik eşliğinde.

"Ama anlatabilirdim."

"Evet." Asansör durdu. Mobilyaların olduğu bir galeriye çıktık. "Evet. Anlatabilirdin tabii."

"Belki de yalnızca bir sınavdı."

"Sınava gerek yoktu."

"Çok eminsiniz."

Nevinson'un mektubunu verdiğinde yaptığı gibi gözlerini koca koca açarak baktı bana. Galerinin sonunda bir kapıya vardık: *Seramik Bölümü*. Yanda duran zili çaldı.

"Galiba yanlış yerden başladık," dedim.

Başını öne eğdi.

"Şeyy, evet. Birazdan baştan alırız. Beklemekten sıkılmazsanız tabii."

Kapı açıldı ve içeri girdi. Her şey öyle çabuk gelişiyor ve öyle bölük pörçüktü ki bana fazla bir şans bırakmıyordu, yine de kapı kapanmadan önceki o son bakışı özür diler gibiydi; hatta sanki kaçacağımdan korkar gibi bir hali vardı.

İki dakika sonra geri döndü.

"Her şey yolunda mı?"

"Evet, umduğum gibi. Bow'muş."

"Sezgilerinize her konuda güvenmiyorsunuz demek."

Dediğim hoşuna gitmiş gibi baktı. "Eğer Genç Adamlar adında bir bölüm olsaydı..."

"Üzerime bir etiket yapıştırıp beni de bir rafa mı koyardınız?"

Tekrar gülümseyip ardımdaki hole göz attı. "Aslında müzeleri pek sevmiyorum. Özellikle de eski davranış biçimleri ile ilgili olanları." İlerledi. "Dediklerine göre raflarda benimkine benzer bir tabak varmış. Şuralarda bir yerde."

Porselenlerin olduğu tenha bir galeriye girdik. Bu sahneyi prova ettiğinden kuşkulanmaya başlamıştım, çünkü doğruca belli bir kısma yöneldi. Tabağı sepetinden çıkarıp kaldırdı, bir grup fincan ve testinin arkasında bulunan ve diğerinin hemen hemen aynısı olan mavi-beyaz bir tabağın yanına varıncaya dek yavaş yavaş yürüdü. Ben de yanında ilerledim.

"İşte burada."

İkisini karşılaştırdı; elindekini yeniden gevşekçe ince kâğıdına sardıktan sonra beni hayrete düşürerek uzattı.

"Bu sizin."

"Ama–"

"Lütfen." Neredeyse gücenmiş olan yüzüme meydan okurcasına baktı. "Bunu Alison'la aldık." Sonra düzeltti. "Yani bunu alırken Alison da yanımdaydı."

Tabağı zarifçe elime tutuşturdu. Şaşırmış bir halde kâğıdını açıp, ortasına naif çizgilerle resmedilmiş olan Çinli adam, karısı ve aralarında duran çocuklara, o ebedi seramik fosillere bakakaldım. Her nedense aklıma güvertedeki köylüler, rüzgârla kabaran yelkenler ve gece yeli geldi.

"Kırılma riski olan nesneleri tutmaya alışsanız iyi olur. Bundan çok daha değerli olanları da tabii."

Gözüm hâlâ mürekkep mavisi figürlerdeydi.

"Sizinle görüşmek istememin asıl nedeni bu zaten."

Göz göze geldik; ve ben ilk defa bir değerlendirmeye tabi tutulmadığımı hissettim.

"Gidip bir çay içelim mi?"

"Evet," dedi. "Benimle görüşmek istemenizin asıl nedeni neymiş bakalım?"

Köşede bir masaya oturmuştuk ve ısmarladıklarımız da gelmişti.

"Alison."

"Size söyledim." Çaydanlığı kaldırdı. "Bu ona bağlı."

"Ve size."

"Hayır. Kesinlikle bana bağlı değil."

"O Londra'da mı?"

"Nerede olduğunu söylemeyeceğime söz verdim ona."

"Bakın Bayan de Seitas, bence–" ama söyleyeceklerimi yuttum. Çayı dolduruşunu izledim; yoksa bana yardım etmeyecekti. "Ne istiyor bu şimdi? Ne yapmam gerekiyor yani?"

"Çok mu koyu olmuş?" Fincana uzanırken sabırsızca başımı salladım. Kendi fincanına biraz süt koyup sütlüğü bana uzattı. Yüzünde bir tebessüm vardı. "Öfkeye asla itibar etmem."

Bir önceki hafta elini sıkmayı reddettiğim gibi, bu dediğine de karşı koymak istiyordum; öte yandan o üstü kapalı tenezzül edişin altında hayat deneyimlerimizin arasındaki farkın yattığını biliyordum. Alçakgönüllü bir anaçlık söz konusuydu burada, hükmüne karşı çıkacak olursam kendi toyluğuma da karşı çıkmış olacağımın bir göstergesiydi –ve nezaketine karşılık da kendi nezaketsizliğimin. Başımı öne eğdim.

"Yalnızca artık daha fazla beklemeye gücüm yok."

"O halde sizden kurtulmuş olacak."

Çayımdan bir yudum aldım. Kızarmış ekmeğine sakin sakin bal sürmeye koyuldu.

"Adım Nicholas," dedim. Bir an elleri hareketsiz kaldı, sonra balı yaymaya devam etti... Bunda başka anlamlar da vardı sanki. "Sunduğum adak doğru mu?"

"Eğer içtenlikle sunuluyorsa evet."

"Geçen gün sizin yaptığınız yardım teklifi kadar içten."

"Somerset House'a gittiniz mi?"

"Evet."

Bıçağını bırakıp yüzüme baktı.

"Alison'ın istediği kadar bekleyin. Çok uzun süreceğini sanmıyorum. Ama onu size getirmek için yapabileceğim bir şey yok. Bu artık sadece ikinizin arasındaki bir şey. Umarım sizi affeder. Ama bundan fazla emin olmayın. Onu yeniden kazanmanız gerekiyor."

"Bu her iki taraf için de geçerli."

"Belki. Bu ikinizin halledeceği bir şey." Bir süre elindeki ince ekmeği inceledikten sonra başını kaldırıp gülümsedi. "Tanrı oyunu sona erdi."

"Ne sona erdi?"

"Tanrı oyunu." Bir an için gözlerinde hem bir parça haşarı hem de alaycı bir bakış vardı. "Çünkü Tanrı yok ve bu da bir oyun değil."

Kızarmış ekmeğini yemeye koyuldu, ben de bulunduğumuz alelade, işlek kafeteryaya göz gezdirdim. Porselenlere çarpan çatal bıçaktan çıkan ölçülü çınlamalar, orta sınıfa ait insanların uğultusu serçelerin cıvıltısı kadar sıradan geliyordu kulağa.

"Buna verdiğiniz ad bu mu?"

"Bir nevi takma ad."

"Kendime biraz saygım kalmış olsaydı şu an kalkıp giderdim bu masadan."

"Birazdan bana bir taksi bulursunuz diye size güveniyorum. Bugün Benjie'nin okul alışverişi var da."

"Bir alışveriş merkezinde Demeter ha?"

"Niye ki? Bence hoşuna giderdi. Gabardin pardösülerle spor ayakkabılar da hatta."

"Peki soru sorulmasından hoşlanır mı?"

"Bu sorulara bağlı."

"Ne yaptığınızı sandığınız bir gün açıklanacak mı acaba bana?"

"Bu açıklandı zaten."

"Yalan üstüne yalan."

"Belki de bizim gerçeği söyleme şeklimiz budur." Ama sonra, sanki fazla gülümsediğini fark etmiş gibi önüne bakıp çabucak ekledi. "Maurice bir gün demişti ki bana, –ben de aynen buna benzer bir soru sormuştum da ona– 'Cevap her zaman ölümün bir şeklidir'."

O an yüzünde başka bir şey daha vardı. Acımasız olmasa da geçit vermez görünüyordu.

"Bense soruların bir yaşam şekli olduğunu düşünüyorum." Bekledim, ama karşılık gelmedi. "Peki. Alison'a çok kötü davrandım. Ben aşağılık herifin, öküzün tekiyim ya da işte her ne dememi istiyorsanız. Ama bunca tantana yalnızca sefil bir namussuza kim olduğunu göstermek için mi yani?"

"Evrimin neden onca farklı şekil ve büyüklükte boy gösterme zahmetine girdiğini düşündünüz mü hiç? Bu da gereksiz bir tantanaymış gibi gelmiyor mu kulağa?"

"Maurice böyle bir şeyden bahsetmişti. Belli belirsiz bir metafizik açıdan söylediklerinizi anlıyorum, ama–"

"Emin olmak istiyorum. Söyleyin hadi."

"Kusursuz olmayışımızın, aynı olmayışımızın bir amacı olmalı."

"Peki nedir bu amaç?"

Omuz silktim. "Benim gibi başarısızlara daha az kusurlu olma özgürlüğü sağlamak için."

"Bu yazdan evvel böyle bir şeyin bilincinde miydin?"

"Kusursuzluktan ne denli uzak olduğumun söylenmesine gerek yoktu."

"Bu konuda bir şey yapmış mıydın hiç?"

"Pek değil, hayır."

"Neden?"

"Çünkü..." Bir iç çekip önüme baktım. "Olduğum şeyi savunmuyorum."

"Yine de olabileceğin kişiyi de kabul etmiyorsun ama?"

"Mesele derste değil. Bunun veriliş şeklinde."

Duraksadı ve bir kez daha değer biçen gözlerle bana baktı, ama bu defa sesi o kadar kesin çıkmıyordu.

"Sana o sahte mahkemede feci şeyler söylediklerini biliyorum Nicholas. Ama yargıç sendin. Ayrıca hakkında söylenebilecekler sadece o feci şeyler olsaydı, verdiğin hüküm de başka olurdu. Oradaki herkes bunu biliyordu. Buna kızlarım da dahil."

"Neden onunla sevişmeme izin verdi?"

"Anladığım kadarıyla bunu istemiş. Kendi kararı."

"Bu sorumun cevabı değil."

"O halde sana bedensel haz ile ahlâki sorumluluğun apayrı şeyler olduğunu anlatmam gerekiyor öncelikle." Lily'nin o yatakta söylediği son şeyler geldi aklıma ve benim de ufak bir sırrım olduğuna karar verdim. O gece, hazırlanılmış bir dersten daha karmaşık ya da daha az kesin bir geceydi; en azından çift taraflı bir dersti. Annesi sözlerine devam etti. "Nicholas, eğer insan, biraz olsun varlığı yöneten gizemli amaçlara dair bir şey üretme çabası içindeyse, insanoğlunun bu amaçları kösteklemek için uydurduğu bazı gelenekleri yıkmak zorundadır. Ama bu demek değildir ki gündelik hayatlarımızda bu tür geleneklerin hepsinin silinip atılması gerektiğini düşünüyoruz. Bundan öte bir şey bu. Bunlar gerekli kurgulardır. Ama Tanrı oyununda biz aslen her şeyin kurgu olduğu varsayımından yola çıkarız, öte yandan hiçbir kurgu da çok gerekli değildir." Gülümsedi. "Ve bana söylemem gerekenden çok daha fazlasını söylettin."

Karşılığında hafifçe gülümsedim ben de. "Ama bunu başlatan şeyi anlayamadım –yani neden beni seçtiniz?"

"Hayatın temel yasası şanstır. Maurice artık bunun tartışılacak bir mesele dahi olmadığını söylüyor. Atom fiziğini ele al, bu yolda sonuna kadar gidecek olursan karşına çıkan yine katıksız şans içeren bir durum olacaktır. Tabii hepimiz bunun böyle olamayacağı yanılsaması içindeyiz."

"Ama gelecek sene için tesadüfleri biraz kontrol altına alıyorsunuz anlaşılan?"

"Pek değil. Onun nasıl tepki vereceğini bilemeyiz ki."

"Alison'ı adaya getirseydim ne olacaktı peki? Bir ara böyle bir şey önerilmişti çünkü."

"Sana şu kadarını söyleyeyim. Maurice, duygusal dürüstlüğünün test edilmesi gereken biri olmadığını hemen fark ederdi onun."

Başımı öne eğdim. "O biliyo..."

"Ne yapmaya çalıştığımızı anlıyor. Ama detayları bilmiyor."

"Hemen kabul etti mi?"

"Sonradan bunun –en azından intihar kısmının– bir oyun olduğunu anlayacağından emin olduktan sonra nihayet kabul etmiş."

Biraz durdum.

"Onu görmek istediğimi söylediniz mi ona?"

"Bu konudaki fikrimi biliyor."

"Fazla kafa yormaya değecek biri olmadığımı yani."

"Yalnızca böyle şeyler söylediğin zamanlarda öylesin."

İhtiyatlı ve ikna olmamış gibi görünmeye kararlı, pasta çatalımla masa örtüsündeki desenlerin üzerinden gittim.

"Size o ilk sene ne oldu?"

"Sonraki yıllarda Maurice'e yardım etme isteği." Bir an sessiz kaldıktan sonra devam etti. "Her şey bir hafta sonu, hatta o kadar bile değil, suçluluk duyguları içinde başlamış uzun bir gecede başlamıştı. Dayım öldüğünde Bill'le kendimizi bir anda zengin bulmuştuk. Bizim için, şimdi travmatik dedikleri türden bir deneyimdi bu. Maurice'le bunu konuşuyorduk. Bazı... basamakları atlamış, belli açıkları kapatmıştık. Sanırım bütün yeni buluşlar bu şekilde gerçekleşiyor – sizce de öyle değil mi? Birdenbire. Ve bütünüyle. Bundan sonrasında bunların sınırlarını keşfetmek zorundasındır."

"Ve kurbanlarınınkini?"

"Nicholas başarımızın hiçbir zaman bir kesinliği olmadı. Sen bizim sırrımıza dahil oldun. Sen şimdi radyoaktif bir madde gibisin. Seni dengede tutmaya çalışıyoruz. Ama emin de değiliz." Gözlerini aşağı çevir-

di. "Bir gün... senin konumundaki birisi benim bir havuz gibi olduğumu söylemişti. Bana bir taş atmak istemişti. Bu gibi durumlarda göründüğüm kadar sakin değilimdir."

"Bence gayet zekice idare ediyorsunuz."

"*Touchée.*" Başını eğdi. Sonra da şöyle dedi. "Gelecek hafta gidiyorum – her sonbahar olduğu gibi çocuklar ayak altından çekildiğinde yani. Saklanmıyorum, sadece her eylül ayında yaptığımı yapıyorum."

"Onun yanına mı... gidiyorsunuz?"

"Evet."

Özrü çağrıştıran tuhaf bir hava esti aramızda; sanki hissettiğim o garip kıskançlığın sızısını anlamıştı ve bunun ne kadar yerinde olduğunu inkâr edemiyordu; kuşkulandığım her türlü ilişki zenginliği ve ortak paylaşım mevcuttu.

Saatine baktı. "Ah, hay Allah. Üzgünüm ama Gunhild ve Benjie beni King's Cross'ta bekleyeceklerdi. Güzelim pastalara da yazık olacak ama..."

O iğrenç rengârenk ihtişamlarıyla el değmemiş duruyorlardı.

"Galiba onları yiyememe zevki için para ödeniyor."

Katıldığını belli eder gibi yüzünü çarpıttı ve ben de garsona hesabı getirmesini işaret ettim. Beklerken şöyle dedi: "Bir şey daha, son üç yılda Maurice iki tane oldukça ciddi kalp krizi geçirdi. Bu yüzden belki de... gelecek sene olmayacak."

"Evet. Söyledi bana."

"Ve sen ona inanmadın?"

"Evet."

"Bana inanıyor musun peki?"

Dolaylı yoldan cevap verdim. "Ne söylerseniz söyleyin, ölecek olsa da başka bir yıl daha olmayacağına beni inandıramazsınız."

Eldivenlerini çıkardı. "Neden böyle dedin?"

Gülümsedim, aynı onun tarzında.

Tam bir şey söyleyecekken susmayı tercih etti. Lily için kullanmış olmam gereken lafı hatırladım: Rol dışı. Annesinin gözlerinde Lily'yi gördüm, labirenti, bana tanınan ve geri alınan ayrıcalıkları. Bu bir ateşkesti.

Bir dakika sonra girişe uzanan koridorda ilerlemekteydik. Bize doğru gelen iki adam vardı. Tam yanımızdan geçerken soldakinin soluğu

* "Etkilendim." (y.h.n.)

kesilir gibi oldu. Lily de Seitas durdu; o da neye uğradığını şaşırmıştı. Adamın üzerinde lacivert bir takım ve boyun bağı vardı; ensesine uzanan saçlar zamanından evvel beyazlamıştı ve kırmızı suratında konuşkan, etli dudaklar hemen göze çarpıyordu. Lily çabucak bana döndü.

"Nicholas –bana bir dakika izin verir misin– ve şu taksiyi çağırabilir misin?"

Yüzü seçkin bir adamınki gibiydi, ama birden bir oğlan çocuğununkine dönüşmüştü ve belli ki hiç beklenmedik bu karşılaşma sonucunda eski anılar canlanarak bu yüzü oldukça komik bir şekilde masumlaştırmıştı. Kafeteryaya giden başka tiplere gereğinden fazla kibarlık göstererek, bir süre geri çekilip bekledim. Adam Lily'nin her iki elinden tutup, onu kenara çekmişti ve o da gülümsüyordu, o tipik tuhaf gülüşüyle, çorak ülkeye dönmüş Ceres* gibiydi. Yoluma devam etmem gerekiyordu, ama koridorun sonuna geldiğimde tekrar baktım. Yanındaki diğer adam yürümeye devam etmiş, kafeteryanın kapısında bekliyordu. İkisi öylece duruyordu. Adamın gözlerinin çevresinde oluşan sevgi dolu kırışıklıkları görebiliyordum; ve Lily de bunu saygıyla kabullenmiş, hâlâ gülümsüyordu.

Görünürde taksi yoktu, yolun kenarında bekledim. Tahtırevanın içindeki "oldukça meşhur biri" o muydu acaba diye düşündüm; ama tanıdık gelmemişti. Aklımda kalan yalnızca o büyülenmeydi. Adamın gözü Lily'den başka bir şeyi görmüyordu, sanki bu yüzü gördüğü anda her şey yitip gitmişti.

Birkaç dakika sonra Lily alelacele yanıma geldi.

"Seni de gideceğin yere bırakayım mı?"

Hiçbir açıklama yapmayacaktı ve yüzündeki o mesafeli ifadeye bakılırsa, çok can sıkıcı ama, meraklı davranmak kabalık olacaktı. Görgülü bir kadın olduğu söylenemezdi, ama görgü kuralları konusunda bir uzmandı ve kaba bir yanımı görüp de değiştirmek istediğinde bu kuralları bir mühendis gibi kullanıyordu.

"Hayır teşekkürler. Ben Chelsea'ya gidiyorum." Aslında gitmiyordum, ama ondan bir an önce kurtulmak istiyordum.

Bir süre çaktırmadan onu izledikten sonra şöyle dedim: "Kızınızın yanındayken bir öykü aklıma geliyordu hep, ama sizinle iken daha çok geliyor." Gülümsedi, biraz kararsız bir gülüştü. "Muhtemelen gerçek değildir, ama bu Marie Antoinette ile bir kasabın öyküsüdür. Kasap milleti ayaklandırıp Versailles Sarayı'na yollanmış. Elinde de bir satır varmış

* Yunan bereket tanrıçası Demeter'in Latince karşılığıdır. (y.h.n.)

ve Marie Antoinette'nin boğazını keseceğini haykırıyormuş. Güruh nöbetçileri öldürmüş, kasap da sarayın yatak odalarının kapısına dayanmış. En sonunda Marie Antoinette'in odasına koşmuş. Kadın yalnızmış. Bir pencerenin yanında duruyormuş. Başka da hiç kimse yokmuş. Elinde satırla bir kasap ve kraliçe."

"Ne olmuş?"

Aksi yönde giden bir taksi gözüme ilişti ve dönmesi için şoföre el salladım.

"Kasap dizlerinin üstüne çöküp ağlamaya koyulmuş."

Bir an sesini çıkarmadı.

"Zavallı kasap."

"Herhalde Marie Antoinette de aynen böyle demişti."

Lily taksinin dönüşünü izledi.

"Her şey kasabın kimin için ağladığına bağlı değil mi?"

Gözlerimi kaçırdım. "Pek sanmıyorum."

Taksi kaldırıma yanaştı, kapıyı açtım. Bir an beni izledikten sonra vazgeçti ya da aklına geldi.

"Tabağın." Sepetinden çıkarıp uzattı.

"Kırmamaya çalışacağım."

"Tüm iyi dileklerimle birlikte." Elini uzattı. "Ama Alison bir hediye değil. Bedelini ödemek lazım."

"O intikamını aldı zaten."

Tam elimi bırakacakken gene tuttu. "Nicholas, kocamla uyduğumuz bir kural daha vardı."

Söyledi, buna eşlik eden bakışı en ufak bir tebessüm içermiyordu. Uzun uzun gözlerimin içine baktıktan sonra taksiye yöneldi. Brompton Oratory'yi geçip gözden kaybolunca dek arabadan gözlerimi ayıramadım; hiç ağlamadım, ama herhalde o zavallı çirkef kasap da Aubusson halısına aynen böyle bakakalmıştı.

76

Öylece bekledim.

Boşa geçen bu son günler hayli sadistçe görünüyordu. Conchis, Alison'ın da göz yummasıyla, demode olmuş bir Viktoryen ahlâkı diyeti uygulamaya başlamıştı sanki – reçelden, yani tatlı olaylardan evvel bolca ekmek yemek, yani zamanın o kuru yavanlığına katlanmak gere-

kiyordu. Gelgelelim ben felsefe yapmayı çoktan bırakmıştım. Sonraki haftalarda, azalmak bir yana, gitgide artan sabırsızlığım ve bunu dindirmek için aldığım tavır arasında bocaladım durdum. Hemen hemen her gece bir yolunu bulup Russell Meydanı'ndan geçiyordum ve bu daha çok, denizcilerin karılarının ve yavuklularının sefer zamanları, umuttan çok can sıkıntısından limanda oyalanmalarına benziyordu galiba. Ama benim gemide tek bir ışık yanmadı. İki üç defa, geceleyin Much Hadham'a da gittim, ama Dinsford House da en az Russell Meydanı'ndaki ev kadar karanlığa gömülüydü.

Geri kalan zamanımı sinemalarda ve kitap okuyarak geçirdim, çoğu eften püften kitaplardı, ne de olsa o sıralar bir kitaptan tek beklentim beynimi uyuşturmasıydı. Arabaya atlayıp bütün gece Oxford, Brighton, Bath gibi gitmek istemediğim yerlere sürüyordum. Bu uzun gezintiler yatıştırıyordu beni, gece boyu böyle oradan oraya direksiyon sallamakla yapıcı bir şey yapmış oluyordum sanki; son sürat uyuklayan kasabalardan geçip, sabaha yakın dönüyor ve şafak sökerken bitkin bir halde Londra'ya varıyordum; sonra da akşam dörde, beşe kadar uyuyordum.

Yatıştırılması gereken yalnızca sıkıntım değildi; Lily de Seitas'la görüşmemden epey önce başka bir problemim daha vardı.

Uyanık olduğum saatlerin büyük bir kısmını Soho ya da Chelsea'da geçiriyordum; ve bunlar da iffetli bir nişanlının gideceği yerler değildi hiç – tabii iffetini sınamak için yanıp tutuşmuyorsa. Greek Caddesi'nde kapı önlerinde duran o boya küpüne batmış yaşlı kadınlardan, bir o kadar kolay alınabilen çok daha iştah açıcı "model"lere ve King's Road'daki yarı sosyetik güllere varıncaya dek orman yeterince tehlikeyle doluydu. Ara ara beni cinsel yönden heyecanlandıran kızlar çıkıyordu karşıma. Önce bu fikri bastırdıysam da sonra dürüstçe kabullendim. Böyle umut vaat edici durumlarda kendimi çekip, bunlara sırt çevirmeye bu kadar azmettiysem sebepleri vardı elbet; ve bunlar da asil olmaktan çok bencilceydi. *Onlara* –beni izliyorlarsa, ki bunun gerçekliğinden asla emin olamazdım– ilişki kurmadan yaşayabileceğimi göstermek istiyordum; ve o kadar bilinçli olmasa da bu kendime de göstermek istediğim bir şeydi. Ayrıca bu gerçeği bir silah, eğer kullanmam gerekecekse, kırbaca eklenen fazladan bir uç olarak kullanarak Alison'la yüzleşmek istiyordum.

Gerçek şu ki, Alison'ı düşünerek depreşen bu yeni duygumun seksle hiç ilgisi yoktu. Belki bu İngiltere'den, İngilizlerden yabancılaşmamla, hiçbir türe ait olmayışımla ve sürgünde olma hissiyle ilgili bir şeydi; ama bana öyle geliyordu ki her gece ayrı bir kızla yatıp yine de Alison'ı görmek istemeye devam edebilirdim. Ondan istediğim farklı bir şeydi şimdi –ve bunu da sadece o verebilirdi bana. Fark buydu işte. Seksi kim olsa verebilirdi. Ama yalnızca Alison bana... aşk diyemezdim buna çünkü deney doğru dürüst başlamadan evvel bile, bunun Alison'ın pişmanlık derecesine, itirafının yoğunluğuna, beni hâlâ sevdiğine ve onu bu ihanete aşkının ittiğine beni ikna edebilmesine bağlı olan deneysel bir şey olduğunu düşünüyordum. Sonra bu Tanrı oyununa, aklı başında bir dine duyulabilecek tarzda bir büyülenmeyle tiksinti karışımı his duydum; bu işte "bir şey var"dı, biliyordum, ama bir o kadar emin olduğum bir şey varsa o da dinle hiç ilgimin olmadığıydı. Dahası, artık gözüme daha net görünen aşkla seks arasındaki ayrımın mantıksal sonucu bir sadakat dünyasına giriş davetiyesi değildi kesinlikle. Bir açıdan Bayan de Seitas, bu yola dönenlere, insan yüreğinde olup bitenin kasıkta olanlardan ayrıştırıldığı temiz bir operasyona ilişkin vaaz veriyordu sanki.

Yine de ta derinlerimde isyan eden bir şey vardı. Hikâyesini yutmuştum yutmasına, ama mideme de oturmuştu. Söyledikleri, gelenek ve edinilen fikirlerden daha derin bir şeyi hiçe sayıyordu. İhtiyacım olan her şeyi Alison'da bulmam gerektiği fikrini hiçe sayıyordu ve bunda başarılı olamazsam da ahlâktan ve şehvetten daha fazlası söz konusuydu; tanımlayamadığım, ama hem biyolojik hem metafizik, hayal gücü ve ölümle bağlantılı bir şey. Belki de Lily de Seitas yirmi birinci yüzyılın cinsel ahlâkı arayışındaydı; ama eksik olan bir şey vardı, bir tür yaşamsal bir korunma ve beni asıl ilgilendiren de yirmi ikinci yüzyılınkiydi galiba.

Halen yirminci yüzyıldayken böyle şeyleri düşünmek kolay, ama yaşamak zordur. İçgüdülerimiz şimdiye dek hiç olmadığı kadar yalın bir halde ortaya dökülüp, duygularımız ve isteklerimiz çok daha çabuk yön değiştiriyor. Benim yaşımdaki bir Victoria dönemi genci sevdiği için değil elli gün, elli ay bile bekleyebilirdi; ve bırakın bedeninin harekete geçmesine, zihnini bulandıracak en ufak bir iffetsizliğe geçit vermezdi. Sabah Victoria döneminde yaşayan genç biri olarak uyansam da, öğlene doğru bir kitapçıda yanımda hoş bir kız durduğunda bana dönüp gülümsememesi için inanmadığım o Tanrıya dua ederken buluyordum kendimi.

Derken bir akşam Bayswater'da bir kız bana gülümsedi; dönmesine gerek yoktu. Bir espresso bardaydım ve bütün yemek boyunca karşısın-

daki arkadaşıyla konuşmasını izlemiştim; çıplak kollarını ve vaatkâr göğüslerini. Siyah saçlı, ceylan gözlü o haliyle İtalyanı andırıyordu. Arkadaşı gitti ve o da arkasına yaslanıp gözleriyle dosdoğru, ama harika bir gülüş yöneltti bana. Bir sokak kızı değildi; yalnızca konuşmak istiyorsan, haydi diyordu.

Beceriksizce ayağa kalktım ve girişte durup sıkıntılı sıkıntılı garsonun gelip hesabı almasını bekledim. Böyle utanarak geri çekilmem kısmen paranoyanın etkisiyleydi. Kızla arkadaşı benden sonra gelmiş, tam gözümün önündeki masaya oturmuşlardı. Tuhaf bir durumdu. Karşıma çıkan her kızın bana işkence etmek ve beni sınamak için tutulduğunu hissetmeye başlamıştım; cafe-barlara ve restoranlara girmeden önce bu korkunç yaratıkları görüp duymayacağım kuytu bir köşe var mı diye camdan kontrol ediyordum. Davranışım gitgide daha gülünç bir hâl alıyordu ve ben bunu yaratan şartlara her geçen gün daha büyük bir öfke duyuyordum. Derken karşıma Jojo çıktı.

Eylül ayının son haftasıydı, Lily de Seitas'ı son görüşümün üstünden on beş gün geçmişti. Sıkıntıdan patlamak üzere olduğum bir öğleden sonra, geç vakit eski bir René Clair filmine gittim. Rasgele iki büklüm bir tipin yanına oturup filmi –ölümsüz *İtalyan Hasır Şapka*'yı– izledim. Çıkardığı çeşitli burun çekme seslerinden yanımda duran o Beckett oyunlarından fırlama şeyin dişi olduğu sonucuna vardım. Yarım saat sonra ateş istemek için döndü. Yuvarlak yanaklı, makyajsız bir tipti, bir tutam kahverengi saçını at kuyruğu yapmıştı; kalın kaşları, izmarit tutan kirli tırnakları vardı. Işıklar yanıp da ara verildiğinde hakikaten acınacak bir amatörlükle, bana asılmayı denedi. Üzerinde bir kot pantolon, kirli bir gri balıkçı yaka kazak ve fi tarihinden kalma kapüşonlu bir erkek kabanı vardı; öte yandan üç tane tuhaf aseksüel cazibeye sahipti – koca bir sırıtış, kaba bir İskoç aksanı ve yalın bir dağınıklık hali; ki görür görmez onun hem kafa dengim hem de modern Mayhew'e denk biri olduğunu anladım. Ne var ki sırıtışı pek gerçekçi gözükmüyordu, daha çok ipleri çekilince ortaya çıkan cinstendi. Canı sıkkın bir şişko oğlan gibi çökmüş oturuyordu ve gayet başarısızca ne iş yaptığımı, nerede yaşadığımı ağzımdan almaya çalıştı; sonra, belki o kurbağamsı sırıtışından, belki bunun tehlikeli bir duruma yol açmayacağı aşikâr bir girişim, dahası bunun bir sınama olmadığı da aşikâr olduğundan, kahve içmek isteyip istemediğini sordum.

Böylece bir cafe-bar'a gittik. Acıkmıştım, spagetti yiyeceğimi söyledim. Önce ben bir şey yemeyeceğim dedi, ama sonra son parasıyla si-

nema bileti aldığını itiraf etti; sonra da kurt gibi yedi. Şapşal hayvanlara karşı bir sevecenlikle doldu içim.

Oradan bir pub'a geçtik. Söylediğine bakılırsa resim eğitimi almak için iki ay önce Glasgow'dan gelmişti. Glasgow'da garip bir Kelt-Bohem çevresi vardı; şimdi de "bi parça arkadaşlarımın yardımlarıyla" hayatı cafe-barlar ve sinemalarda geçiyordu. Resim hikâyeydi; tam bir taşra aylağıydı.

Yanındayken iffetli kalacağımdan gitgide daha çok emin oldum; belki de ona bu kadar çabuk kanımın ısınmasının sebebi buydu. Beni eğlendiriyordu, boğuk sesi ve o grotesk, kadınsılıktan uzak haliyle belli bir tarzı vardı. Ayrıca hiç kendine acıyormuş gibi bir hali yoktu; ve bunun aksinin yarattığı tüm cazibeye sahipti. Nothing-Hill'deki pansiyonunun kapısına kadar götürdüm onu, belli ki onunla "yatma" düşüncesinde olduğumu düşünmüştü. Hiç vakit kaybetmeden bu hayalden uyandırdım onu.

"Öyleyse birbirimizi bir daha görmeyeceğiz."

"Olabilir." Yanımdaki tıknaz figüre baktım. "Kaç yaşındasın?"

"Yirmi bir."

"Daha neler."

"Yirmi."

"On sekiz mi?"

"Ne diyosun yaa. Tam yirmi yaşındayım işte."

"Sana bir teklifte* bulunacağım." Burnunu çekti. "Pardon. Yani bir öneride. Ben aslında birini bekliyorum... bir kızı... Avustralya'dan dönecek. Ve bu iki üç hafta birinin bana arkadaşlık etmesi çok iyi olurdu." Ağzı kulaklarına vardı. "Sana iş öneriyorum. Londra'da bu tür işler yapan ajanslar var. Sana refakat ve eşlik edecek kişiler buluyorlar."

Hâlâ sırıtıyordu. "Yukarı gelmeni acayip istiyorum."

"Hayır – aynen sana önerdiğim gibi. Geçici bir aylaklık içindesin. Ben de öyle. Beraber aylaklık ederiz işte... Paralar benden. Seks yok. Yalnızca arkadaşlık."

Bileklerini birbirine sürtüp yeniden sırıttı ve omuz silkti, sanki bir çılgınlık daha yapmanın zararı yoktu.

Böylece onu da yanıma kattım. Beni izliyorlarsa harekete geçmek ellerindeydi. Hatta bunun işleri hızlandıracağını bile düşünüyordum.

* Orjinal metinde geçen "proposition" kelimesi argoda cinsel ilişki teklifinde bulunma anlamına gelir (ç.n.)

Jojo tuhaf bir tipti, yağmur –o da Londra yağmuru kadar, çünkü temiz olduğu çok nadirdi– gibi ağır başlı ve içinde en ufak bir hırs ya da çirkeflik barındırmayan bir kızdı. Ona biçtiğim role gayet güzelce bürünüvermişti. Onunla sinemalara, publara takıldık, sergilere gittik. Bazen bütün gün benim dairede takılıyorduk. Ama hep, gece belli bir noktaya gelindiğinde onu kendi fare deliğine yolluyordum. Çoğu zaman aynı masada saatlerce oturup tek laf etmeden gazete dergi okuyorduk. Yedi günün sonunda onu yedi senedir tanıyormuşum gibi geldi bana. Ona haftada dört pound veriyor, üstüne başına bir şeyler almayı ve çok az olan kirasını ödemeyi öneriyordum. Marks and Spencers'dan lacivert bir kazak almamın dışında hiçbir şeyi kabul etmedi. Görevini çok güzel yerine getiriyordu; bana bakan kızları uzak tutuyordu ve ben de ona karşı bir nevi çılgınlığa varan sadakat geliştirmiştim.

Hep sakindi ve en ufak bir kemiğe bile minnettar kalan yaşlı bir kırma köpek gibiydi; sabırlı, alıngan olmayan ve de rahat. Alison hakkında konuşmayı reddediyordum ve muhtemelen Jojo da böyle birinin olduğuna inanmaktan vazgeçmiş; o her şeyi olduğu gibi kabullenen haliyle benim "bi parça çatlak" olduğumu kabullenmişti.

Derken bir ekim akşamı uyku tutmayacağını anlayıp, aynı gece dönebileceğimiz bir yer olması şartıyla onu istediği yere götürmeyi önerdim. Bir an düşündükten sonra, neden bilmem, Stonehenge dedi. Böylece Stonehenge'e gittik ve gecenin üçünde, o soğuk rüzgârın ve tepemizde, ay ışığına bulanmış harabelerdeki kızkuşlarının sesleri eşliğinde o ürkünç dikili taşların arasında dolandık. Sonra da arabada oturup çikolata yedik. Yüzünü seçebiliyordum; gözlerinin kara lekelerini ve o masum köpek yavrusu sırıtışını.

"Neden sırıtıyorsun Jojo?"

"Çünkü mutluyum."

"Yorgun değil misin?"

"Hayır."

Eğilip başının kenarından öptüm. Onu ilk öpüşümdü bu ve hemencecik motoru çalıştırdım. Çok geçmeden uykuya daldı ve yavaşça omzuma kaykıldı. Uyurken çok daha genç, on beş on altı yaşlarında gösteriyordu. Nadiren yıkadığı saçlarının kokusu geliyordu ara ara. Onun için hissettiklerim Kemp'e hissettiklerimin aynısıydı; en ufak bir arzu içermeyen müthiş bir sevgi.

Birkaç gün sonra bir gece sinemaya gittik. Böyle çirkin bir aylakla yattığım için deli olduğumu düşünse de –işin aslını anlatmaya hiç kalkışmamıştım ona– en azından bir normallik belirtisi gösterdiğime memnun olan Kemp de bizimle gelmişti. Sonra hep beraber Kemp'in "stüdyosuna" gittik ve oturup kakao ile romun arta kalanını içtik. Saat bir gibi Kemp bizi sepetledi; uyumak istiyordu, aslında ben de. Jojo'yla ön kapıya çıktık. Sonbaharın ciddi anlamda ilk soğuk gecesiydi ve şakır şakır yağmur yağıyordu. Kapıda durup baktık.

"Yukarıda, koltuğunda uyuyayım Nick."

"Hayır. Hallederiz. Sen kal. Ben arabayı getireyim." Arabayı hep yan sokaklardan birine park ederdim. Binip motoru çalıştırdım ve ilerledim, ama fazla sürmedi. Ön tekerlek omlet gibi yere yayılmıştı. Yağmurda çıkıp baktım ve söylene söylene bagajı açıp pompaya baktım. Yerinde değildi. Bir haftadır falan kullanmıyordum, bu yüzden ne zaman yürütüldüğünü bilmiyordum. Kapağı çarpıp giriş kapısına koştum.

"Lastiğin teki çok kötü patlamış."

"Ne güzel."

"Sağ ol be."

"Kıllık yapma. Eski koltuğunda uyuyum işte."

Kemp'i uyandırmayı düşündüm, ama stüdyosunda savuracağı o küfürleri düşününce caydım. Sessiz atölyeleri geçerek merdivenleri tırmanıp daireme vardık.

"Hadi sen yatakta yat. Ben burada uyurum."

Elinin tersiyle burnunu silip, başını öne salladı; banyoya girdi sonra da yatak odasına geçti, yatağa uzanıp o rezil eski kabanını üstüne çekti. İçten içe kızmıştım ona, yorgundum da, ama iki sandalyeyi bir araya koyup yayıldım. Beş dakika geçmişti ki iki odanın arasındaki kapıda belirdi.

"Nick?"

"Hıı."

"Gel hadi."

"Nereye?"

"Biliyosun işte."

"Hayır."

Bir süre sessiz sedasız dikildi kapıda. Yaptığı hamleleri uzatmak hoşuna gidiyordu.

"Gelmeni istiyorum." Daha önce "istemek" fiilini hiç birinci şahısta kullanmamış olduğunu fark ederek şaşırdım.

"Jojo, biz dostuz. Yatmayacağız."

"Yalnızca uzanırız."

"Hayır."

"Sadece bir kere."

"Hayır."

Üzerinde mavi kazağı ve kotuyla, sessiz bir ithamın kara lekesi olarak, tombul tombul dikiliyordu kapıda. Dışarıdan vuran ışık bedeninin etrafındaki gölgeleri bozuyor, yüzünü öyle bir yalıtıyordu ki Munch'un litografilerinden birini andırıyordu. Kıskançlık; veya İmreniş; ya da Masumiyet.

"Öyle üşüdüm ki."

"Battaniyenin altına gir o zaman."

Bir dakika kadar daha bekledi sonra sessizce yatağına döndüğünü işittim. Aradan beş dakika geçmişti ki, boynumun tutulduğunu hissettim.

"Yatağın içindeyim. Nick, sen de yorganın üstünde yatabilirsin." Derin bir iç çektim. "Duyuyo musun?"

"Evet."

Sessizlik.

"Uyuduğunu sanmıştım."

Yağmur bardaktan boşanırcasına yağıyor, oluklardan akıyordu; odanın her yanını Londra'nın ıslak gece havası sarmıştı. Yalnızlık. Kış.

"Bir dakikacığına gelip ateşi yakayım mı?"

"Hey Allahım."

"Seni uyandırmam."

"Sağ ol."

Odaya girdi ve bir kibrit yaktığını duydum. Sobanın gazı harlayıp yanmaya başladı. İçeriyi pembeye çalan bir parıltı kaplamıştı. Hiç sesi çıkmıyordu, ama çok geçmeden pes edip doğruldum.

"Bakma sakın. Üstümde hiç kıyafet yok."

Baktım. Üzerine bol gelen erkek fanilasını çekiştirerek sobanın yanında dikiliyordu. O gaz ışığında –pek de hoş olmayan ufak bir şaşkınlık eşliğinde– fark ettim ki, neredeyse güzel ya da en azından bariz şekilde dişiydi. Sırtımı dönüp sigaraya uzandım.

"Bak Jojo, ben bu işte yokum. Seninle yatmayacağım."

"Senin o temiz yatağına o kıyafetlerle girmeyeyim dedim."

"Biraz ısın. Sonra doğruca yatağa."

Sigaramın yarısına gelmiştim.

"Yani şimdiye dek bana müthiş iyi davrandın." Cevap vermedim. "Yani ben de sana karşılığında hoş bi şey yapayım istiyorum."

"Tüm mesele buysa dert etme. Bana hiçbir şey borçlu değilsin."

Etrafa göz gezdirdim. Küçücük tombul sırtını dönmüş yerde oturuyordu; dizlerine sarılıp, gözlerini ateşe dikmişti. Biraz daha sessizlik oldu.

"Sadece bu da değil," dedi.

"Hadi git üstünü giy. Ya da yatağa dön. Ondan sonra konuşalım."

Gazın harı sönmüştü. Elimdeki sigaranın ucuyla bir tane daha yaktım.

"Nedenini biliyorum."

"Neymiş?"

"O pis Londra hastalıklarından birini kaptığımı düşünüyorsun."

"Jojo."

"Belki de öyledir. İlla hasta olmak şart değil. İnsan yine de bütün o mikropları taşıyo olabilir yani."

"Yeter artık."

"Ben sadecene senin aklından geçenleri söylüyorum."

"Böyle bir şey *hiç* gelmedi aklıma."

"Seni suçlamıyorum. Hiç hem de."

"Jojo sus artık. Sadece sus."

Sessizlik.

"O pek değerli İngiliz çükünü temiz tutmak istiyosun tabii."

Sonra çıplak ayaklarının pat pat sesi geldi ve yatak odasının kapısı çarpıldı –ve kendiliğinden gene açıldı. Biraz sonra hıçkırık seslerini duydum. Bu kadar salak olduğum için kendime lanet ettim; ve gece boyu beliren çeşitli işaretlere –yeni yıkanıp at kuyruğu yapılmış saçlarına, bir iki bakışına– fazla dikkat etmediğime de lanet ettim. Kapının sertçe çalındığı ve karşımda Alison'ı bulduğum berbat bir an geldi gözümün önüne. Şaşırıp kalmıştım. Jojo o ana dek hiç küfretmemiş ve kendisinden kırk kat daha hanım olan kızların kullandığı üstü kapalı lafları kullanmıştı hep. Oysa son sözü içime oturmuştu.

Biraz uzandıktan sonra yatak odasına gittim. Gaz ateşi etrafa hafif bir ışık yayıyordu. Çarşafı omuzlarına çektim.

"Ah Jojo. Älemsin cidden."

Başını okşadım, bir yandan da diğer elimle, birden üzerime atılırsa diye, sıkı sıkı çarşafları tutuyordum. Burnunu çekmeye başladı. Mendil uzattım.

"Sana bir şey söyliyim mi?"

"Söyle tabii."

"Bunu daha önce hiç yapmadım ben. Hiçbir adamla yatmadım daha."

"Olamaz."

"Doğduğum günkü kadar temizim."

"Şükret buna."

Sırtüstü dönüp gözlerini üzerime dikti.

"Şimdi istiyo musun peki beni?"

Bu cümle bir şekilde önceki iki cümleye leke sürmüştü. Yanağına dokunup başımı iki yana salladım.

"Seni seviyorum Nick."

"Sevmiyorsun Jojo. Sevemezsin ki."

Yine ağlamaya başladı; bense sinirlenmeye.

"Baksana, bunu sen mi planlamıştın? Şu patlak lastiği?" Bir ara, Kemp kakaoyu hazırlarken, ortalıktan kaybolduğunu hatırladım, güya yukarı çıkmıştı.

"Tutamadım kendimi. Hani Stonehenge'e gittiyimiz akşam var ya. Dönüş yolunda uyumadıydım aslında. Yalnızca uyuyomuş gibi yapmıştım."

"Jojo. Sana kimseye anlatmadığım uzun bir hikâye anlatayım mı?"

Mendille hafifçe gözlerini silip konuşmaya başladım, yatağın ucunda sırtım ona dönük oturuyordum. Hiçbir şeyi saklamadan, Alison'la ilgili her şeyi, onu nasıl terk ettiğimi anlattım ona. Yunanistan'ı anlattım. Lily'yle aramızda geçenleri, olduğu gibi olmasa da duygusal gerçekliğini anlattım. Ona Parnassus'u, duyduğum tüm suçluluğu anlattım. O ana, Jojo'ya ve neden onunla arkadaşlık ettiğime kadar getirdim olayları. Günah çıkarmak için biraz tuhaf bir papazdı, ama en kötüsü de değildi. Çünkü beni affetmişti.

Keşke her şeyi en baştan anlatsaymışım ona; o zaman böyle saçma sapan şeyler yapmaya kalkmazdı.

"Ne kadar körmüşüm. Özür dilerim."

"Tutamadım kendimi."

"Özür dilerim. Çok özür dilerim."

"Boş veer. Glasgow'dan gelme salak kızın tekiyim işte." Vakur bir edayla baktı. "Daha on yedi yaşındayım Nick. Hepsi uydurmaydı."

"Yol paranı versem, acaba–"

Ama anında başını iki yana salladı.

Sonraki sessizlik içinde geçen o dakikalarda söz konusu olan tek gerçeği, tek erdemi, tek günahı ve tek suçu düşündüm. Lily de Seitas müzedeki görüşmemizin sonunda bana bu konudaki fikrini söylediğinde bunu geçmişe yönelik bir şey, geçmişime ve kasapla ilgili o anekdotuma dair bir yorum olarak almıştım. Ama şimdi görüyordum ki bu geleceğimle ilgiliydi.

İncil'deki on emrin yerini tarih almıştı; ki zaten, itaat ettirmeye yönelik etkisinin dışında bana hiçbir zaman bir şey ifade etmemişlerdi. Ama o yatak odasında oturup da, gözlerim kapının kenarından doğru salona vuran alevin parıltısına takıldığında, sonunda bu her şeyin özeti olan üstün-emrin gücünü hissetmeye başladığını biliyordum; ve ben ne kadar riayet edememeyi sürdürsem de her geçen gün yeniden bunu seçmek zorunda olduğumu biliyordum. Conchis, dayanak noktalarından, insanın geleceğine rastladığı anlardan bahsetmişti. Tüm bunların Alison'la, onu seçmeyle ve her gün onu yeniden seçmek zorunda oluşumu sürdürmemle bağlantılı olduğunu biliyordum. Yetişkinlik bir dağı andırıyordu ve ben bu olanaksız ve tırmanılamaz buzdan kayalığın dibinde duruyordum: *Kimseye gereksiz yere acı çektirmemelisin.*

"Bir cigara versene Nick."

Gidip sigara getirdim. Uzandığı yerden kesik kesik tüttürüp, al al yanaklarıyla beni izledi. Elini tuttum.

"Ne düşünüyorsun Jojo?"

"Diyelim ki o..."

"Gelmedi?"

"Evet."

"Seninle evlenirim."

"Hadi sen de."

"Koca yanaklı, maymun gibi sırıtan bir dolu şişko bebek veririm sana."

"Seni hain canavar seni."

Gözlerini üzerime dikti; sessizlik, karanlık, hüsran dolu bir sevecenliği vardı. Bir önceki ekim ayında Baker Caddesi'nin ilerisindeki evde aynı şeklide Alison'la oturuşumuz geldi aklıma. Bu anı en basit ve en açık şekilde ne kadar değiştiğimi ortaya koyuyordu.

"Benden çok daha iyi biri bir gün yapacak bunu."

"Bana benziyor mu?"

"Evet."

"Hadi yaa. Zavallı kız."

"Çünkü ikiniz de... Hiç kimselere benzemiyorsunuz."

"Herkesten bir tane vardır zaten."

Çıkıp sayaca para attıktan sonra iki oda arasındaki eşikte durdum. "Sen Londra'nın dışındaki alanlarda yaşamalısın Jojo. Ya da bir fabrikada çalışmalı. Veya okula gitmeli. Ya da elçilikte yemekler yemelisin."

Euston'dan gelen bir tren kuzeye doğru düdüğünü öttürdü. Dönüp sigarasını söndürdü.

"Keşke hakikaten güzel bir kız olsaydım."

Sanki çirkinliğini saklamak ister gibi çarşafı boynuna kadar çekti.

"Güzel olmak bir ekstradır yalnızca. Hediyeyi saran bir kâğıt gibi. Hediyenin kendisi değildir."

Uzun bir sessizlik. Dindar yalanlar. Düşüşü hafifletecek ne olabilirdi ki?

"Beni unutacaksın."

"Yoo hayır. Seni hatırlayacağım. Hem de hep."

"Hep diyil. Arada sırada belki." Esnedi. "Ben seni hatırlayacağım." Aradan biraz geçince, sanki o an artık gerçek değil de yalnızca bir çocukluk hayaliymiş gibi ekledi: "Kokuşmuş yaşlı Londra'da."

77 Uyuduğumda saat altıydı, ki ondan sonra da birkaç kere uyandım. Sonunda, saat on birde günle yüzleşmeye karar verdim. Yatak odasının kapısına gittim. Jojo gitmişti. Aynı zamanda banyo olan mutfağa baktım. Bir parça sabunla üç tane x işareti çizip, "Hoşçakal" demiş, altına da adını yazmıştı. Hayatıma nasıl teklifsizce girdiyse öyle teklifsizce çıkıvermişti işte. Mutfak masasının üzerinde araba pompam duruyordu.

Aşağı kattan belli belirsiz dikiş makinelerinin vınlaması geliyordu; bir de kadın sesleriyle radyoda çalan uyuz bir müzik. Bense üst kattaki yalnız adamdım.

Bekliyordum. Hep bekliyordum.

Eski ahşap tezgâha dayanarak Nescafé içip bayat bisküvi yedim. Her zamanki gibi ekmek almayı unutmuştum. Boş bir yulaf kutusuna takıldı gözlerim. Üzerinde, kahvaltıya oturmuş ve insanın midesini bulandıracak denli mutlu bir "tipik" aile resmi vardı; yanık tenli keyifli bir baba, genç kız görünümlü çekici bir anne, küçük bir oğlan ve küçük bir kız

çocuğu; bir düşler ülkesi. Mecazen tükürdüm. Yine de tüm bunların ardında yatan bir gerçek olmalıydı, bu rezil herkese benzemek isteme telaşının, çamaşırların yıkanması, kopan düğmelerin dikilmesi, ihtiyaçların doyurulması, soyun devam etmesi, düzenli yemek pişmesi gibi bencil ihtiyaçların ötesinde, bir düzen ve ahenk merakı.

Kendime bir fincan daha kahve hazırlayıp Alison'a, o pis kaltağa lanetler yağdırdım. Ne diye bekliyordum ki onu? Kilometre kare başına, Avrupa'nın diğer pek çok kentine kıyasla, çok daha istekli bir dolu kızın düştüğü şu koskoca Londra'da hem de; ondan daha hoş, soyulmaya, soyunmaya ve bir sabah tanımadıkları bir adamın yanında gözlerini açmaya gelmiş bir dolu sabırsız kız...

Sonra Jojo vardı bir de, dünyada kırmak isteyeceğim son insan. Sanki aç bir kırma köpeğe bir tekme de ben savurmuştum.

Kendime duyduğum tiksinti ve öfkenin etkisiyle vahşi bir tepki oluştu içimde. Hayatım boyunca hiçbir şeyden etkilenmemeye azmetmiş bir adamdım. Artık yumuşamıştım; hiç olmadığım kadar özgürlükten uzaktım. İçimde bir heyecan, Alison'sız bir hayat düşündüm, yeniden mutsuzluğa gömüldüğüm... yalnız ama özgür bir hayat. Ne yaparsam yapayım, acı vermeye mahkûm edildiğimden dolayı asil hatta. Belki Amerika'ya giderdim; ya da Güney Amerika'ya.

Özgürlük bir seçim yapıp o yolda devam etmekti; tıpkı Oxford'da olduğu gibi, insanın içgüdü ve iradesinin, kendini tek başına yeni bir duruma fırlatıp atmasına izin vermesiydi. Şansımı denemem gerekiyordu. İçinde bulunduğum bu bekleme odasından kurtulmalıydım.

O iç karartıcı odalarda gezindim. Şömine rafının üzerinde *Bow chinoiserie** asılıydı. Yine aile; düzen ve bağlılık. Mahkûmiyet. Dışarıda yağmur; hızla seyreden gri bir gökyüzü. Gözlerimi Charlotte Caddesi'ne diktim ve hemen o gün Kemp'in evinden çıkmaya karar verdim. Kımıldayabileceğimi, başa çıkabileceğimi ve özgür olduğumu kendime kanıtlamak için.

Kemp'i görmeye indim. Kararımı soğuk bir tavırla karşıladı. Jojo'yu bilip bilmediğini merak ettim doğrusu, çünkü bahaneme –yani kentten uzak bir kulübe kiraladığımı ve ona yazacağımı açıklamama– omuz silktiği sırada hor görmenin etkisiyle gözlerinde beliren o sert pırıltı gözümden kaçmamıştı.

"Jojo'yu da götürüyorsun, değil mi?"

"Hayır. Bu işe son verdik."

* Çin işi kavisli tabak. (y.h.n.)

"*Sen* son verdin."

Jojo'nun durumunu biliyordu.

"İyi tamam, ben son verdim."

"Kenar mahallelerden bıktın tabii. Düşündüğüm gibi."

"Bir daha düşün."

"Önce, kim bilir ne sebeple, böyle zavallı bir yavrucağı yanına katıyorsun, sonra kızı leylaya çevirdiğinden emin olunca da tıpkı bir centilmen gibi davranıyorsun. Kıçına tekmeyi basıyorsun yani."

"Bak–"

"Bana ayak atmaya kalkma oğlum." Aman vermez bir tavırda dimdik oturuyordu. "Hadi git. Dön evine."

"Yapma Allah aşkına, evim mi var sanki."

"Var tabii. Adı da burjuvazi."

"Beni dahil etme bari buna."

"Çok gördüm ben böylelerini. Gün geliyor insan olduğunuzu keşfediyorsunuz. O zaman da ne halt edeceğinizi şaşırıyorsunuz işte." Çekilmez bir kayıtsızlıkla ekledi: "Bu senin suçun değil tabii. Sen de diyalektik sürecin bir kurbanısın sonuçta."

"Ve sen de en çekilmez yaşlı–"

"Hah!" Sanki beni hiç sallamıyormuş gibi arkasını döndü; sanki yaşam, stüdyosu gibi başarısızlık, pislik, kargaşa doluydu ve bunun içinde kendi yaşamını sürdürmek tüm enerjisini alıyordu. Bezmiş bir Cesaret Ana tavrında resim masasına gidip oyalanmaya başladı.

Dışarı çıktım. Ama daha zemin katın merdivenlerini yeni tırmanmıştım ki odadan çıkıp bağırdı.

"Sana bir şey söyleyeyim mi ukala herif." Döndüm. "O zavallı kızcağıza n'olcak biliyor musun? Bu oyuna devam edecek. Ve bil bakalım onu bu yola kim sokmuş olacak?" Parmağını uzatıp tüm suçlayıcılığıyla yüklendi. "Aziz Bay Nicholas Urfe. Zatı âlileri." Son söylediği şimdiye kadar ağzından çıkan en ağır lafmış gibi geldi bana. Gözleriyle azarladıktan sonra geri dönüp stüdyosunun kapısını çarptı. Lily de Seitas'ın Skylla'sı ile Kemp'in Kharybdis'i arasında, yok edilmeye mahkûm, öylece duruyordum.

Buz gibi bir öfkeyle eşyalarımı topladım; ve kendimi Kemp'le, tüm puanları benim topladığım hayali bir tartışmaya kaptırdım, *Bow* tabağını özensizce çivisinden çıkardım. Elimden kayıp gaz sobasının kenarına

* Skylla ve Kharybdis Odysseia'da sözü geçen deniz canavarlarının en korkunçlarıdır. (ç.n.)

çarptı; bir dakika sonra şöminenin içinde, tam ortadan ikiye ayrılmış halini izlemekteydim.

Diz çöktüm. Öyle ağladı ağlayacak bir haldeydim ki var gücümle dudaklarımı ısırmak zorunda kaldım. Elimde o iki parça çöktüğüm yerde kalakaldım. Parçaları birleştirmeye bile uğraşamadım. Kemp'in merdivenlerdeki ayak seslerini duyduğumda bile kımıldayamadım yerimden. İçeri girdiğinde ben hâlâ dizlerimin üzerindeydim. Ne söylemeye gelmişti bilmiyorum, ama her ne idiyse yüzümün halini görünce vazgeçti.

Ne olduğunu göstermek için iki parçayı havaya kaldırdım. Hayatım, geçmişim, geleceğim. Başka söze gerek yoktu.

Uzun süre sesini çıkarmadan dikkatle izledi, yarı toplanmış bavul, kitap yığınları ve masada kâğıtlar; şöminenin yanında diz çökmüş ukala herif, yıkık kasap.

"Allah allah. Hem de bu yaşta," dedi.

Böylece Kemp'le kaldım.

78 Antikahramanın geleceği için ufacık bir ümit, yalnızca var olmayı sürdürmek bile yeterlidir; bırak onu der çağımız, insanoğlunun tarihini yaşadığı yerde, dörtyol ağzında, bir ikilem içinde, kaybedecekleri ve fazla bir şey etmeyen kazanacaklarıyla bırak onu; izin ver yaşamını sürdürsün, ama yol gösterme, ödüllendirme; çünkü biz de telefonun asla çalmadığı şu hücre odalarımızda bu kızın, bu gerçeğin, bu pırıl pırıl insanlığın, hayal gücüyle yiten gerçekliğin dönmesini bekliyoruz; ve döneceğini söylersek yalan olur.

Ama labirentin bir merkezi yoktur. Bitiş, belli bir sırada yer alan bir nokta, bir makas darbesidir sadece. Sonunda Benedict Beatrice'i öpmüştü; ama ya on yıl sonra? Ya bir sonraki bahar Elsinore?*

Böyle bir on gün daha. Ama sonraki yıllarda ne olduğunun cevabı yok; bir başka muamma bu da.

On gün daha telefon hiç çalmadı.

Sonra, ekim ayının son günü, Cadılar Bayramı'nda Kemp beni pazar

* Hamlet'te yer alan şatonun adı. (ç.n.)

yürüyüşüne çıkardı. Daha önce hiç yapmadığı bir şey olduğundan şüphelenmem gerekirdi, ama hava muhteşemdi cidden, bir hezaren çiçeğinin yaprağı kadar mavi göğü, kızıl, kehribar ve sarı ağaçları ve bir düşü çağrıştıran dingin havasıyla başka bir dünyanın baharına aitti sanki.

Dahası Kemp bana annelik yapmaya başlamıştı. Bunu telafi etmek adına, öyle küfürlü bir dilin ve genel bir sevimsizliğin eşlik ettiği bir süreçti ki bu, aslında tam tersi de olsa dışarıdan bakıldığında bir çavuş-binbaşı ilişkisi gibi görünüyordu. Gelgelelim bunu dile döküp, böyle bir şey yokmuş gibi davranmayı bıraksaydık her şey bozulacaktı sanki; ayrıca tuhaf, ama böyle davranmak aramızdaki muhabbetin ayrılmaz bir parçası olmuştu. Birbirimizi sevdiğimizi dile dökmeyişimiz, sevgimizi kanıtlayan bir nevi karşılıklı inceliği koyuyordu ortaya. Belki o on gün boyunca kendimi daha mutlu hissetmemin sebebi Kemp'ti; belki de Jojo'nun, benimkinden daha iyi bir dünyadan şans eseri gönderilmiş olan ve meleklikten en uzak olan o meleğin etkisiydi; belki de yalnızca o ana kadar hayal etmiş olduğumdan daha uzun süre bekleyebileceğim hissiydi bu. Her ne idiyse içimde bir şeyler değişmişti. Hâlâ beş para etmez herifin tekiydim, ama farklı şekilde; Conchis'in gerçekleri, özellikle de Lily aracılığıyla hayata geçirdiği gerçek içimde olgunlaşmıştı. Yavaş yavaş gülümsemeyi öğreniyordum, hem de Conchis'in tarzında. Ne var ki insan kabullense de affetmeyebilir; ve karar verse de bu kararı uygulamayabilirdi pekâlâ.

Kuzey yönünde ilerledik, Euston Yolu'nu geçip, Regent's Park'a giden Outer Circle boyunca yürüdük. Kemp'in üzerinde siyah bir pantolon ve eski, kirli bir hırka ile ağzında sönmüş bir Woodbine vardı, son dediğim ciğerlerine geçici bir süre için girmesine müsamaha gösterdiği temiz havaya bir tür uyarı niteliğindeydi. Park yemyeşildi, her yan dağınık duran insan kümeleri, âşıklar, aileler, bir başına köpek gezdirenlerle doluydu, sonbaharın o belli belirsiz pusuyla yumuşamış renkler, her şey Boudin'in sahil resimlerinde olduğu kadar sade ve hoştu.

Ördekleri sevgi dolu, hokey oyuncularını küçümseyici gözlerle izleyerek dolaştık bir süre.

"Oğlum Nick," dedi Kemp, "Şu kahrolası milli içeceğimizden içsem iyi olacak galiba."

Bu da uyandırmalıydı beni; Kemp'in cinsi ancak kahve içmeyi bilirdi çünkü.

Böylece çay bahçesine gittik, biraz kuyrukta bekledikten sonra birilerinin yanına iliştik. Kemp tuvalete gitmek için yanımdan ayrıldı. Ben

de cebimden bir kitap çıkardım. Masanın diğer tarafında oturan çift kalktı. Gürültü, kargaşa, ucuz yiyecekler, kasanın önünde uzanan kuyruk. Kemp de sıra bekliyor herhalde diye düşündüm. Ve kitaba gömüldüm.

Karşımdaki sandalyede, tam köşede.

Öyle sessiz ve öyle basit.

Masaya bakıyordu, bana değil. Şöyle bir silkinip Kemp'e bakındım. Ama Kemp'in eve doğru ilerlediğini biliyordum.

Hiçbir şey demedi. Bekledi.

Bütün o süre zarfında hep görkemli bir dönüş yapacağını, gizemli bir telefon falan geleceğini, metaforik anlamda, hatta belki de tam manasıyla, modern bir Tartarus'a inişin gerçekleşeceğini bekliyordum. Oysa, tek kelime edemez bir halde gözlerim üzerine, bakışıma karşılık vermeyi reddedişine dikilmişken anladım ki dönüşünün, şu en sıradan Londra'ya, tüm sahnelerin en sıradanıyla, böyle basit ve sıkıcı bir gerçekle çıkıp gelmesinden başka türlü olması mümkün değildi. Ona verilen rol Gerçek olduğundan kendi başına gelmişti, yine de aşmış, ayrıksı ve hâlâ başka bir dünyanın havasını taşıyan bir hali vardı; ardındaki kalabalıktan çıksa da oraya ait olmayan.

Üzerinde hafif desenli –sonbahar üstüne kış benekli– bir tüvit tayyör, başındaysa köylü usulü bağlanmış koyu yeşil bir eşarp vardı. Elleri dizlerinin üstünde ağırbaşlı bir edayla oturuyordu, sanki görevini tamamlamıştı: Buradaydı. Bir şeyler yapma sırası bendeydi. Ama öyle bir hale gelmiştim ki hiçbir şey yapamıyor, söyleyemiyor ve düşünemiyordum. Yeniden karşılaşmamızı bir sürü şekilde kurmuştum kafamda, ama böylesi hiç gelmemişti aklıma. Sonunda, sanki onunla artık hiç işim olmadığını göstermek istercesine, başımı öne eğip gözümü kitabıma diktiğim bile oldu – sonra başımı kaldırıp, öfkeyle onun arka tarafında, aradaki yolun karşı tarafında duran salaklık derecesindeki meraklı aileye baktım, olay kokusu almışlardı. Nihayet bana küçük, ama içe işleyen bir bakış attı; çok anlık bir bakıştı, ama o da karşı taraftakilere yönelttiğim bakışa rastladı.

Aniden kalkıp gitti. Masaların arasında ilerleyişini izledim: Küçüklüğünü, cinselliğinin doğal bir parçası olan o hafif somurtkan küçüklüğünü ve inceliğini. Bir adamın onu gözleriyle kapıya kadar takip ettiğini gördüm.

Sersemlemiş, dağılmış bir halde birkaç saniyenin geçmesini bekledim. Sonra önüme çıkan herkesi ittirerek peşinden koştum. Doğuya doğru ağır ağır çimlerde yürüyordu. Yanına geldim ve ayaklarımın dibi-

ne belli belirsiz sembolik bir bakış attı. Hâlâ tek söz etmemiştik. Öyle gafil avlanmıştım ki – kıyafetim de dahildi. Üstüme başıma, görünüşüme hiç dikkat etmez olmuş... Kemp ve Jojo'nun dünyalarına ait o esrarlı renklere kaptırmıştım. Kendimi yanında iyice kılıksız hissettim ve sinir oldum; böyle giyim kuşamdan anlayan ve kendinden emin bir orta sınıf hanımı gibi ortaya çıkmaya hakkı yoktu. Değişen rollerimizi ve yazgımızı göz önüne sermek istiyordu sanki. Etrafa bakındım. Kim oldukları ayırt edilemeyecek uzaklıkta olan bir dolu insan vardı. Regent's Park. Asker kaçağı ile sevgilisinin bir araya geldiği yer; leylak kokusu ve dipsiz karanlık.

"Neredeler?"

Hafifçe omuz silkti. "Yalnızım."

"Ya, tabii."

Sessizce birkaç adım daha attık. Başıyla ağaçlık bir yolun kıyısındaki boş bir bankı işaret etti. Sahiden Tartarus'tan gelmiş biri kadar yabancıydı sanki bana; öyle soğuk ve sakin.

Peşinden banka gittim ben de. Bir uca o oturdu, ben de orta kısma oturup ona döndüm ve gözlerimi üzerine diktim. Bana bakmayışı, en ufak bir özür dileme belirtisi göstermeyişi, tek bir söz etmemesi çileden çıkarmıştı beni.

"Bekliyorum," dedim. "Şu son üç buçuk aydır yaptığım gibi."

Eşarbını çözüp saçlarını açtı. Uzamıştı saçları, tıpkı onu ilk gördüğüm zamanki gibi, teni de yanıktı. Daha onu ilk gördüğümde anladım ki, geçmişin idealleştirilmesiyle, hep en iyi haliyle kalan Lily imgesinin Alison'ı çarpıtarak zihnimde hep en kötü haliyle bırakması öfkemi iyice perçinlemişti. Tayyörünün altına soluk kahverengi bir gömlek giymişti. Çok iyi bir tayyördü; parasını Conchis vermiş olmalıydı. Hoş ve çekiciydi; üstünde bunlar olmasa da öyleydi... Parnassus'u, diğer hallerini hatırladım. Gözleri topuksuz ayakkabısının burnuna dalmıştı.

Çimenliğe baktım. "Bir şeyi en baştan açığa kavuşturmak istiyorum," dedim. Bir şey demedi. "Bu yaz oynadığın o kahrolası boktan oyun için seni affediyorum. Beni bunca zaman bekletmeye seni iten her ne saçma sapan kadınsı bir kinse affediyorum."

Omuz silkti. Sessizlik. Derken, "Ama?" dedi.

"Ama o gün Atina'da ne halt olduğunu bilmek istiyorum. O günden beri ne haltlar olduğunu ve şu anda ne halt ettiğinizi de."

"Ya sonra?"

"Bakarız."

Çantasından bir sigara çıkarıp yaktı; sonra da resmi bir tavırla paketi bana uzattı. "Sağ ol istemem," dedim.

Uzaklara, asil bir duvar halinde dikilen ve Cumberland Terrace'i oluşturan parka nazır evlere doğru baktı. Krem renkli sıvalarına, saçak silmeleri boyunca uzanan bir dizi beyaz heykele ve göğün suskun maviliğine.

Yanımıza bir kaniş geldi. Ben ayağımla itekledim, ama o başını okşadı. Bir kadın, "Tina! Tatlım! Gel buraya," diye seslendi. Eskiden olsa yüzümüzü buruşturarak birbirimize bakardık. Gözlerini yeniden evlere dikti. Ben de etrafa bakındım. Birkaç metre ötede başka banklar vardı. Başka oturanlar ve izleyiciler. Birden o insan dolu park bir sahne gibi göründü gözüme, her yan maskelilerle casusların kaynadığı bir alandı. Kendi sigaramdan yaktım bir tane; bana baksın istedim, ama bakmadı.

"Alison."

Kısacık bir bakış atıp yeniden önüne baktı. Elinde sigarasıyla öylece oturuyordu. Onu hiçbir şey konuşturamazdı sanki. Bir çınar yaprağı süzülerek eteğine değdi. Eğilip aldı bunu ve sarı çatallarını tüvit eteğinin üzerinde düzeltti. Bir Hintli gelip bankın diğer ucuna oturdu. Yıpranmış siyah paltolu, beyaz atkılı; ince yüzlü biri. Silik ve mutsuz görünüyordu, ürkek bir yabancı hali vardı; garsondu belki, körili yemekler pişen ucuz bir mutfağın kölesi. Biraz daha Alison'a yanaştım ve sesimi alçaltarak en az onunki kadar soğuk çıkmasına gayret ettim.

"Peki ya Kemp?"

"Nicko lütfen beni sorguya çekme. Lütfen."

İsmim; ufacık da olsa bir değişiklikti. Ne var ki hâlâ kaskatı ve sessizdi.

"Bizi izliyorlar mı? Buralarda bir yerlerdeler mi?"

Sabırsızca içini çekti.

"Öyle mi?"

"Hayır." Ama hemen düzeltti. "Bilmiyorum."

"Bu da bildiğini gösteriyor."

Hâlâ yüzüme bakmıyordu. Sesi alçak, neredeyse sıkkın çıkıyordu.

"Onlarla ilgisi yok artık."

Uzun bir sessizlik oldu.

"Yüzüme bakarken yalan söyleyemezsin bana."

Saçına dokundu; saçı, bileği, bunu yaparken başını hafifçe yukarı kaldırışı. Bir an için görünen kulak memesi. Sanki kendi mülküme girmem engelleniyormuşçasına öfkeyle doldu içim.

"Bana asla yalan söyleyemeyeceğini düşündüğüm tek insan sendin. Geçen yazı nasıl geçirdiğimi tahmin edebiliyor musun? O mektubu ve çiçekleri aldığımda..."

"Eğer geçmişi konuşmaya başlarsak..." dedi.

Tüm çabalarım yersizdi; kafasında başka bir şey vardı. Parmaklarım kabanımın cebindeki pürüzsüz yuvarlaklığa değdi: Bir kestane, bir tılsım. Bir akşam sinemaya gittiğimizde, bir şeker kâğıdına sarılmış halde Jojo vermişti bunu, hin şakalarından biri. Şu tuğlaların ve trafiğin biraz ötesinde bir yerlerde olduğunu düşündüm Jojo'nun, yeni biriyle, kadınlığa kayışını; karanlıkta onun o tombul elini tutuşumu. Birden Alison'ın elini tutmamak için zor tuttum kendimi.

Adını söyledim gene.

Ama kendisine dokundurtmamaya kararlı, sarı yaprağı attı. "Londra'ya daireyi satmak için döndüm. Avustralya'ya döneceğim."

"Böyle ufak bir mesele için fazlasıyla uzun bir yol."

"Bir de seni görmek için."

"Bu şekilde görüşmek için mi?"

"Gördüğümde acaba..." ama devamını getirmedi.

"Evet acaba?"

"Gelmek istemedim aslında."

"O zaman neden burdasın?" Omuz silkti. "Madem istemiyordun?"

Ama cevap vermedi. Gizemliydi, neredeyse bambaşka bir kadın olmuştu; bir dolu basamağı geri inip yeniden başlamak gerekiyordu; *bir yeri ilk kez görmek* gibi. Bir zamanlar, kendisinde bolca mevcut olan, sofradaki tuz kadar erişilebilir olan bir şey şimdi kutsal bir şeymişcesine ufak bir şişede tutuluyordu sanki. Ama Alison'ı tanıyordum. İçten içe bağımsızlığını muhafaza etse de, sevdiği ya da hoşlandığı insanların nasıl rengine ve karakterine büründüğünü bilirdim. Ve bu sakin su geçirmezliğin nereden kaynaklandığını da. Demeter tapınağının rahibelerinden biriyle oturmaktaydım.

Toparlamaya çalıştım. "Atina'dan beri neredeydin? Avustralya'da mı?"

"Belki."

Bir iç çektim. "Beni hiç düşündün mü?"

"Bazen."

"Biri var mı?"

Bir an duraksadı, sonra, "Hayır," dedi.

"Pek emin değilsin galiba."

"Her zaman başka biri vardır – eğer arıyorsan."

"Arıyor musun?"

"Kimse yok," dedi.

"Ben de bu 'kimse'ye dahil miyim peki?"

"Buna ta... o günden beri dahilsin sen."

Somurtuk profili, aksi bir suratla uzaklara dalışı. Ona baktığımın farkındaydı, ama önümüzden geçen başka birini takip etti gözleri, sanki onu benden daha ilginç bulmuştu.

"Ne yapmamı bekliyorsun? Seni kollarıma almamı mı? Önünde diz çökmemi mi? Ne istiyorlar?"

"Neden bahsettiğini bilmiyorum."

"Ah öyle iyi biliyorsun ki."

Yandan bir bakış atıp başını öne eğdi. "O gün kim olduğunu gördüm. Hepsi bu. Sonsuza dek," dedi.

"O gün seninle seviştim. Ve bir bakıma sonsuza dek."

Soluk alışını izledim, içinde biriktirdiği bir aşağılama söz konusuydu sanki; bana bir şey, herhangi bir şey söylesin, hatta aşağılasın diye bekledim; gitgide artan öfkemi bastırıp, sakin olmaya çalıştım.

"O dağda seni sevdiğim bir an vardı. Bunu bildiğini sanmıyor, biliyorum. Gördüm çünkü. Senin de bunu gördüğünden emin olacak kadar iyi tanıyorum seni. Ve unutmadığından." Sonra ekledim: "Bahsettiğim fiziksel bir şey değil bu arada."

Yine cevap vermeden önce bekledi biraz.

"Neden unutmayayım ki? Neden bunu unutmak için elimden geleni yapmış olmayayım?"

"Bunun cevabını da biliyorsun."

"Öyle mi?"

"Alison..." dedim.

"Yaklaşma. Lütfen yaklaşma bana."

Bana bakmıyordu. Ama sesinden belliydi. İçimin ta derinlerinde bir titreme hissettim; beynimdeki hücreler titremişti adeta. Başını diğer yana çevirerek konuştu. "Peki, bunun ne anlama geldiğini biliyorum." Yüzü hâlâ diğer yana çevrili, bir sigara daha çıkarıp yaktı. "Ya da eskiden ne anlama geldiğini. Sana âşıkken. Bunun anlamı, bana söylediğin ve yaptığın her şeyin bir anlamı vardı. Duygusal anlamı. Beni duygulandırır, heyecanlandırırdı. Mahvederdi, beni..." derin bir iç çekti. "Tıpkı, tüm şu olanlardan sonra o çay bahçesinde oturup sanki bir orospu ya da ona benzer bir şeymişim gibi bana baktığın gibi ve–"

"Yapma Allah aşkına, o an şoke olmuştum resmen."

O zaman dokundum işte ona, elimi omzuna koydum, ama o kenara itti. Dediğini duymam için biraz daha yaklaşmam gerekti.

"Ne zaman seninle olsam bu aynen birine gidip şöyle demeye benziyor: 'Bana eziyet et, suiistimal et beni. Dünyayı zehir et bana. Çünkü–'"

"Alison."

"Ah şimdi iyisin tabii. Şimdi iyisin. Müthiş iyisin. Anca bir hafta ya da bir ay sürer, ama. Sonra gene başlarız."

Ağlamıyordu, eğilip baktım. Her nasılsa rol yaptığını biliyordum, ama yapmıyor gibiydi de. Belki bu lafların provasını yapmıştı önceden; yine de içtendi.

"Zaten Avustralya'ya gittiğine göre..."

Alaycı değil, hoş bir şekilde söylemiştim bunu, ama o sanki acayip görgüsüz bir şey yapmışım gibi bir bakış fırlattı bana. Gülümseyerek, sergilediği oyuna meydan okumak gibi bir hata yaptım. Birden ayağa fırladı. Aradaki yolu geçip, ağaçların arasından çimenliğe çıktı. Birkaç adım attıktan sonra durdu.

Verdiği akla yakın bir tepki olsa da, hareketleri, özellikle de durması pek öyle demiyordu. Duruşunda, döndüğü yönde bir şey vardı... Derken zihnimde çakan bir şimşekle emin oldum. Önünde, parkın ucuna kadar iki yüz, üç yüz metrelik bir çimenlik alan vardı. Bunun da ötesinde heykelleri ve bir dolu şık penceresiyle Cumberland Terrace'ın Regency cephesi yükseliyordu.

Pencerelerden bir duvar, bir dizi klasik tanrı heykeli. Birinci katın balkonundan bakar gibi parkı teftiş ediyorlardı. Ve Alison'ın suç ortaklığı – beni çay bahçesinden çıkarmış, oturduğumuz bankı seçmiş, şimdi de durmuş yanına gitmemi bekliyordu. Bu kadarı fazlaydı: Kalkıp yanına giderek, sırtım ilerideki binalara dönük, tam önünde durdum. Gözlerini indirdi. Çok da zor bir sahne değildi: Yaralı, ağladı ağlayacak bir surat, ama gözyaşı falan yok.

"Dinle Alison. Bizi izleyen kişiyi biliyorum, nereden baktığını ve neden burada olduğumuzu da. Bu yüzden öncelikle şunu söyleyeyim, beş param kalmadı. İşim yok ve asla da doğru dürüst bir işim olmayacak. Bu yüzden şu an karşında Londra'nın en az ümit vaat eden şahsı bulunuyor. İkincisi, eğer Lily arkamızdaki şu yoldan gelip beni çağırsa... bilmiyorum. Bunu bilmeyişimi ve muhtemelen de asla öğrenemeyeceğimi aklından çıkarma sakın. Ve yeri gelmişken, unutma ki o bir kız değil, bir tür

karşılaşmaydı." Bir an durdum. "Üçüncüsü, senin de Atina'da kibarca söylediğin gibi yatakta pek iyi değilim."

"Ben böyle demedim."

Başının yukarısına baktım ve benimkinin ardında, Cumberland Terrace'ın boş siyah pencerelerinin olduğunu aklıma getirdim; ve o beyaz taş tanrıları. "Dördüncüsü, o bir gün bana bir şey söylemişti. Erkekler ve kadınlar hakkında. Biz nesnelere göre hüküm veriyormuşuz, sizse bunların arasındaki ilişkilere göre. Peki. Sen hep bu... bizim aramızdaki... her neyse onu işte, görebildin. Bizi birleştiren şeyi. Bense göremedim. Sana tek verebileceğim bu şimdi. Bunu görmeye başlama olasılığı yani."

"Konuşabilir miyim?"

"Hayır. Şimdi bir seçim yapacaksın. Ve buna bir an önce karar versen iyi olur. Ben mi, onlar mı? Ama hangisini seçersen seç, dönüşü yok."

"Böyle bir şeye hakkın–"

"Senin Yunanistan'da o otel odasında yaptığın kadar hakkım var buna. Her şeye yani." Sonra ekledim: "Ve senin o zamanki nedeninin tıpatıp aynısından dolayı."

"Aynı şey değil bu."

"Evet aynısı. Sen benim rolümü oynuyorsun şimdi." Arkaya, Cumberland Terrace'a işaret ettim. "Onların sana verebileceği pek çok şey var. Ama ben senin gibiyim. Bir tek şeyim var. Eğer benim yaptığım hatayı yapacak olursan –yani sana verecekleri her şeyin benimle kuracağın herhangi bir gelecekten çok daha iyi olacağını düşünürsen– seni suçlayamam. Yapman gereken tek şey bu kumarı oynamak. Gözleri önünde. Tam şimdi."

Başını kaldırıp evlere göz attı, ben de baktım bir süre. Öğleden sonra güneşinin yaydığı ışıkla ışıl ışıl görünüyorlardı, bu Tanrısal iksiri oluşturan şey, bazen yaz bulutlarında görülen o yüce, uzak, yumuşacık ışıktı.

Sanki hem onları hem de beni reddedermiş gibi, "Avustralya'ya döneceğim ben," dedi.

Aramızda ölçülemez derinlikte, dahası saçma sapan bir darlıkta dipsiz bir kuyu olduğu hissine kapıldım ve bu darlık aramızdaki gerçek uzaklık kadar, ufacık bir adımla geçilebilecek türdendi. Manen ezilmiş olan yüzüne, dik kafalılığına, manevra yapmadaki kabiliyetsizliğine baktım. Bir şenlik ateşi kokusu alıyordum. Yüz metre ötede kör bir adam, kör biri gibi değil de özgürce ilerliyordu. Elinde beyaz değneği olmasa gözlerinin görmediği anlaşılmazdı.

Güney kapısındaki eve çıkan dar yola doğru yürümeye başladım. İki adım, dört adım, altı. Ve on.

"Nicko!"

En ufak bir uzlaşma barındırmayan sesinde tuhaf bir kesinlik ve sertlik vardı. Bir an için durup başımı hafifçe yana çevirdim, sonra kendimi devam etmeye zorladım. Koştuğunu duydum, ama yanıma yaklaşıncaya kadar dönmedim ona. Beş on metre ötede durdu, nefes nefeseydi. Rol yapmıyordu, geri kalan hayatını bensiz geçirmek için Avustralya'ya –daha doğrusu zihnindeki ve duygularındaki Avustralya'ya– dönüyordu. Yine de böyle gitmeme içi elvermiyordu. Gözleri yaralı ve hiddetliydi. Hiç olmadığım kadar çekilmez bir adamdım şimdi. İki adım geri gidip öfkeyle parmağımı doğrulttum ona.

"Hâlâ öğrenememişsin. Hâlâ onların senaryosunu oynuyorsun."

Hırçınlığımın her zerresinin karşılığını vererek gözlerini üzerime dikti.

"Döndüm çünkü değiştiğini sanmıştım."

Bundan sonraki şeyi neden yaptığımı bilmiyorum. Ne kasıtlı ne içgüdüsel, ne soğukkanlı ne haşin; yine de yapıldığı andan itibaren gerekli bir eylem gibiydi. Sol yanağına okkalı bir tokat savurdum. Neye uğradığını şaşırıp sendeledi ve hayret içinde gözlerini kırpıştırdı; sonra ağır ağır sol elini yanağına götürdü. Uzun bir süre vahşi gözlerle, dehşet içinde bakıştık: Dünya yerle bir olmuş, biz de boşluğa yuvarlanıyorduk sanki. Kuyu dar ve dipsizdi. Alison'ın arkasındaki yolda duran insanlar gözüme ilişti. Bir adam banktan kalkmıştı. Hintli oturduğu yerden bizi izliyordu. Alison'ın eli hâlâ yanağındaydı ve belli ki duyduğu acının, belki de bir parça inanamamanın etkisiyle gözleri yaşlarla doldu.

Orada, bölünme ile birleşme arasındaki ayrımın bir hiçe, minnacık bir devinime, ihanete ve daha da ötelenebilecek bir yanlış anlamaya bağlı olduğu o anda, tüm geçmişimiz ve geleceğimiz arasında, ürpererek, araştırarak dikilirken nihai gerçeği kavradım.

Bizi izleyen gözler yoktu. Pencereler göründükleri kadar boştu. Tiyatro boştu. Bu bir tiyatro değildi. Belki de ona bunun bir tiyatro olduğunu söylemişlerdi, o da inanmıştı ve ben de ona. Belki de hepsi beni bu noktaya getirmek, bana son bir ders vermek, son bir azap çektirmek içindi... Tüm mesele *L'Astrée*'de olduğu gibi aslanları, tekboynuzluları, büyücüleri ve diğer mitik canavarları taş heykellere çevirmekti. Alison'dan ötelere, uzaktaki pencerelere, evlerin cephesine ve bunları çevreleyen o görkemli beyaz figürlere baktım. Mantıklıydı cidden, Tanrı

oyununa mükemmel bir doruk noktasıydı bu. Onlar sıvışmışlardı, Alison'la yalnızdık. Emindim emin olmasına ama... bunca şeyden sonra nasıl kesin emin olabilirdim ki? Nasıl bu kadar soğuk, bu kadar insanlık dışı – bu kadar kayıtsız olabilirlerdi? Hileli zarı ortaya koyup da oyunu bırakmak var mıydı?

Dönüp yola baktım. Doğal izleyicilerimiz gezintilerine devam ediyorlardı, sanki bu önemsiz erkil vahşilik ve bunu takip edecek olaylar ilgilerini çekmiyordu artık. Alison yerinden kımıldamamıştı hiç, eli hâlâ yanağındaydı, bir de başını eğmişti şimdi. Gözyaşlarını bastırmaya çalıştığı sırada nefesi kesilir gibi oldu; sonra o kırık, pek duyulmayan, umutsuz, neredeyse kendine şaşan sesiyle konuştu.

"Senden nefret ediyorum. *Nefret ediyorum.*"

Hiçbir şey demedim, ona dokunmaya yeltenmedim. Biraz sonra başını kaldırdı, ifadesine yansıyan her şey sesi ve sözleri gibiydi: Nefret, acı, ilk çağlardan bu yana süregelen her türlü kadınsal hiddet. Ama o yoğun gri gözlerinde daha önce hiç görmediğim ya da hep görmekten korktuğum bir şey vardı ki, hemen tutundum ona, tüm o nefretin, incinmenin, gözyaşlarının altında yatan çok saf bir şeydi bu. Donmuş küçük bir adım, yeniden dünyaya gelmeyi bekleyen paramparça bir kristal. Gördüğüm şeyi yok etmek istercesine tekrar konuştu.

"Çok hem de."

"Oyleyse neden çekip gitmeme izin vermiyorsun?"

Sanki bunu sormam haksızlıkmış gibi, öne eğdiği başını iki yana salladı hemen.

"Nedenini biliyorsun."

"Bilmiyorum."

"Seni görür görmez anladım bunu." Yanına yaklaştım. Sanki ona tekrar vurabilirmişim gibi diğer elini de yüzüne götürdü. "Şimdi o sözcüğü anlıyorum Alison. Senin sözcüğünü." Trajik bir ölüm haberi almış biri gibi elleriyle yüzünü kapamış, hâlâ bekliyordu. "Önünde gerçekten diz çökmüş olan, sensiz yarım bir insandan farkı olmayan birinden nefret edemezsin."

Eğik başı, saklı yüzü.

Susuyor, asla konuşmayacak, asla bağışlamayacak, elini uzatmayacak ve bu donmuş zamanı bırakmayacak. Her şey ara vermiş bekliyor. Sonbahar ağaçları, sonbahar göğü, kim olduğu belirsiz insanlar beklemede. Zavallı bir budala karatavuk, gölün kıyısındaki söğütlerin arasında mevsimsiz ötüyor. Evlerin üzerinde uçan güvercinler; özgürlük kırın-

tıları, şans, ete kemiğe bürünmüş bir çevrik sözcük. Ve bir yerlerde yanan yaprakların iç yakan kokusu.

cras amet qui numquam amavit
*quique amavit cras amet**

* Asla sevmeyen yarın sevecek/ seven de yarın sevecek. (y.h.n.)

Sonsöz

Elinizdeki kitap tema ya da anlatı açısından *Büyücü*'nün başlı başına yeni bir versiyonu değilse de, yeniden gözden geçirilmiş halinden öte bir şeydir. Bir dizi sahne büyük ölçüde yeniden yazılmış, bir iki yeni sahne de eklenmiştir. Bu epeyce alışılmadık yolu seçmemin nedeni kısmen, kitabın –okur mektupları bir ölçüyse eğer– yazdığım başka her şeyden daha fazla ilgi uyandırmış olmasıdır. Profesyonel açıdan beni her zaman en az hoşnut kılan kurmaca yapıtın (ilk eleştirmenleri tarafından yoğun bir şekilde desteklenen bir memnuniyetsizlik), okurlarımın çoğunu en fazla cezbeden yapıt olarak varlığını sürdürdüğünü kabullenmeyi uzun zaman önce öğrendim.

Hikâye 1965'te, diğer iki kitaptan sonra ortaya çıktı, ancak yayın tarihi dışında, her açıdan bir ilk romandır. *Büyücü*'yü 1950'lerin başında

yazmaya başladım ve hem anlatı hem de içerdiği ruh hali sayısız değişime uğradı. Kitabın ilk halinde belirgin bir doğaüstü öğe vardı – Henry James'in başyapıtı *The Turn of the Screw* çizgisinde bir şey yaratmaya yeltenme. Ancak, kitapta olduğu gibi, hayatta da nereye gittiğime dair pek tutarlı bir düşüncem yoktu. Daha nesnel yanım o zamanlar yapıtları yayımlanabilecek bir yazar olacağıma inanmıyordu, öznel yanımsa, beceriksizce ve büyük bir gayretle dünyaya getirmeye çalıştığı söylenceyi terk edemiyordu. En canlı hatıralarım, istediğim şeyi tarif edemediğimden taslakları sürekli yarım bırakmak zorunda kalmama ilişkindir. Hem teknik hem de, daha ziyade aslında ne olduğundan çok zaten var olanı hatırlama başarısızlığı –var olmayanı hissettirme başarısızlığı– gibi görünen imgelemin o tuhaf yüzü, hayatı bana zehir edercesine, başarısızlığa mahkûm etti beni. Ancak 1963'te *Koleksiyoncu*'nun başarısı edebi açıdan bana biraz özgüven kazandırdığında, 1950'lerde giriştiğim bazı başka romanlara... en azından, daha derli toplu olduğunu ve hiç değilse kendi ülkemde, bana daha iyi bir isim kazandırabileceğini düşündüğüm romanlardan ikisine göre öncelik talep eden romanım, sonsuz işkencelerden geçerek yeni biçimlere bürünen bu zavallı sakattı.

1964'te işe koyularak, daha önce yazdığım bütün taslakları düzenleyip, yeniden yazmaya giriştim. Ancak *Büyücü* esas olarak bir çırağın kendi kendisine roman yazmayı öğrettiği bir noktada kaldı – anlatısının derinliklerinde, bilinmeyen bir diyarın, çoğunlukla insanı yanılgıya düşüren ve yanlış anlaşılmış keşfine dair bir andaç barındırıyordu. Roman yayımlanmış nihai haliyle bile daha entelektüel okurun düşünemeyeceği kadar gelişigüzel yazılmış, naiflik düzeyinde içgüdüsel bir yapıttı; katlanmak zorunda kaldığım, eleştirmenlerden gelen en ağır darbe, kitabı fantezi açısından samimiyetsizce hesaplanmış bir alıştırma, zihinsel bir oyun olarak yargılamalarıydı. Ama tabii kitabın (iflah olmaz) hatalarından biri, o sonu gelmez gerçek değişim hali içinde yazıldığını saklama girişimiydi.

O sırada kuramları çok ilgimi çeken Jung'un bariz etkisinin dışında, bu eserde üç roman daha önemli rol oynamıştı. Bilincimde en derin izi bırakan örnek, Alain-Fournier'nin *Le Grand Meaulnes*'iydi, gerçekten de o denli iz bırakmıştı ki yeniden gözden geçirme sırasında, bu yapıta yaptığım fazlasıyla aşikâr bir dizi göndermeyi örtbas ettim. İki yapıt arasındaki koşutluklar, hayal gücünden yoksun çözümleyicinin pek fazla dikkatini çekmeyebilir, ancak *Büyücü*, Fransız atasının izinden gitmeseydi, bütünüyle farklı bir kitap olurdu. *Le Grand Meaulnes*'in (bazılarımız için,

çeşitli düzeylerde) edebi olmaktan öte bir yaşantı sağlama kapasitesi, tam olarak kendi hikâyeme damıtarak aktarmak istediğim şeydi. *Büyücü*'nün bugün artık çaresine bakamayacağım bir başka zaafı, bunun tipik bir yeniyetmelik özlemi olduğunu göremememdi. En azından Henri Fournier'nin kahramanının yeniyetmeliği açık ve belirgindir.

İkinci etki şaşırtıcı gelebilir, ancak bunun çocukluğumda imgelemime musallat olan bir kitabın, Richard Jefferies'in *Bevis*'inin etkisi olduğu kuşku götürmez. Romancıların, kendileri farkında olsalar da olmasalar da, gerçekten de çok genç bir yaşta biçimlendiklerine inanıyorum; hem *Bevis*'in, *Le Grand Meaulnes* ile paylaştığı bir nitelik var, o da gerçekte var olandan –ya da benim gibi görünürde orta sınıf bir banliyö çocuğunun algıladığından– çok farklı bir dünyayı yansıtmasıdır. Böyle kitapların anlaşılması güç dokusunun ve içerdiği ruh halinin, insan gelişip onları daha gözle görülür biçimde aştıktan uzun bir süre sonra bile sürüp gittiğine dair bir hatırlatma olarak söylüyorum bunu.

Büyücü'nün ardında yatan üçüncü kitabın o zamanlar farkında değildim; kitap yayımlandıktan yıllar sonra, bir gün bana mektup yazıp, *Great Expectations* [Büyük Umutlar] ile arasındaki çok sayıda koşutluğa işaret eden, Reading Üniversitesi'nden bir öğrencinin algılama gücü sayesinde, bugün listeye ekleyebiliyorum. Bu genç kız, *Büyük Umutlar*'ın Dickens'ın her zaman tam bir hayranlık ve sevgi duyduğum (sayesinde yapıtlarında hiç hoşlanmadığım başka unsurlar için yazarı bağışladığım) bir romanı olduğunu; daha önce kendi romanımı yazdığım sırada, geleneksel bir biçimsel kalıbı ve üslubu olan edebi bir yapıt olarak, büyük bir zevkle derslerimde okuttuğumu; üstelik Conchis'i bir kadın yapma –ki bu fikir, Miss Havisham'ın soluk hayalinin Mrs. De Seitas figüründe ortaya çıkması ile son bulur– düşüncesini uzun süre zihnimde evirip çevirdiğimi bilmiyordu.

Daha önemli başka iki değişiklik için bir çift söz etmek gerek. İki sahnede erotik öğe daha güçlüdür. Ben buna yalnızca cesaretle ilgili eski bir zaafın giderilmesi gözüyle bakıyorum. Diğer değişiklik ise finalde. Genel amaç bana hiçbir zaman, bazı okurların –belki kitabın en sonunda yer alan, *Pervigilium Veneris*'ten iki dizeye gereken önemi vermediklerinden– ifade ettikleri gibi belirsiz gelmese de, tercih edilen sonu o kadar da müphem olmayan bir biçimde açığa vurabileceğimi kabul ediyorum... Şimdi yaptığım da budur.

Hiçbir yazar yapıtları üzerindeki daha derin biyografik etkileri güle oynaya ifşa etmez ki bunlar ender olarak olayların tarihine ve mesleğe

ilişkin açıkça görülen etkilerdir; ben de bu konuda istisna değilim. Ancak benim adam Phraxos ("çitle çevrili" ada), 1951 ve 1952'de –o günlerde, pek kitapta anlatıldığı gibi olmayan– özel bir yatılı okulda öğretmenlik yaptığım gerçek Yunan adası Spetsai idi. Onun gerçek bir tasvirini yapmaya yeltenseydim, kendimi komik bir romana* hasretmek zorunda kalırdım.

Bugün Spetsai'nin bir bölümünü ele geçirmiş olan, tanınmış Yunanlı milyonerin benim kurmaca karakterimle hiçbir ilgisi yoktur; Mr. Niarchos'un gelişi çok daha sonraydı. Dış görünüşünü ve görkemli mekânını bir ölçüde kendime mal ettiğim "Bourani" villasının o zamanki sahibi de, anladığım kadarıyla bir başka yerel efsane haline gelmek üzere olsa da, hiçbir şekilde karakterim için seçtiğim bir model değildi. Beyefendiyle –yaşlı Venizelos'un bir arkadaşı– yalnızca iki kere karşılaştım, hem de çok kısa süre görüştük. Hatırımda kalan onun eviydi yalnızca.

Spetsai'yi savaştan hemen sonra betimlediğim gibi hayal etmek büyük olasılıkla bugün imkânsızdır – söylentilerden yola çıkarak söylüyorum bunu, oraya bir daha hiç gitmedim. Okulda her zaman, kitaptaki gibi tek değil, iki İngilizce öğretmeni olsa da, orada hayat son derece sakindi. İyi ki, bugün artık eski dostum olan Denys Sharrocks vardı, talih onu bana getirmişti. Olağanüstü bilgiliydi, Yunan âdetleri konusunda da benden çok daha bilgeydi. Beni o villaya ilk götüren Denys'di. Son zamanlarda kendi edebi ihtirasını yok etmeye karar vermişti. "Bourani"nin, bir önceki ziyaretinde hayatının son şiirini yazdığı yer olduğunu açıklamıştı aksi bir tavırla. Bu, tuhaf bir biçimde, imgelemimde bir kıvılcım çakmasına neden oldu; garip bir tecrit halindeki villa, muhteşem ortam, bir dostun hayalinin sona ermesi; üstelik, bir burnun üzerindeki villaya ilk kez yaklaşırken, klasik bir manzaraya göre gerçekten çok tuhaf bir ses duyuldu... Kitabımdaki Pleyel marka muhteşem klavsen değil, çok daha absürd bir biçimde küçük bir Gal kilisesini hatırlatan bir şey. Umarım o küçük org hâlâ oradadır. O, aynı zamanda başka bir şeyi de dünyaya getirmişti.

Adada yabancı yüzlere –Yunanlılara bile– o zamanlar çok ender rastlanırdı. Bir gün bir başka İngilizin Atina'dan gelen bir buharlı gemiden indiğini Denys'e ve bana haber vermek için koşarak gelen bir çocuğu; iki Dr. Livingstone gibi, ıssız adamıza bu eşsiz gelişi selamlamak

* Söz konusu okul hakkında bir başka garip roman var: Kenneth Matthews, *Aleko* (Peter Davies, 1934). Fransız yazar Michel Déon da otobiyografik önem taşıyan, *Le Balcon de Spetsai* (Gallimard, 1961) başlıklı bir roman yayımlamıştı.

üzere yola çıkışımızı hatırlıyorum. Bir başka zaman da saygılarımızı sunmak üzere Henry Miller'ın *Colossus of Maroussi*'sine [Maroussi Heykeli], Katsimbalis'e koşmuştuk. O zamanlar orada hâlâ "Yunanistan'da bir köy"ün dokunaklı havası vardı.

Spetsai'nin insan yerleşimi olmayan taraflarına gerçekten de, benim yarattıklarımdan daha muğlak –ve daha güzel– hayaletler üşüşüyordu. Çam ormanlarındaki sükût tekin değildi, başka yerlerde gördüklerime benzemiyordu; bir nota ya da sözcük bekleyen sonsuza dek boş bir sayfa gibi. Çok garip bir zamansızlık ve yeni yeni oluşan bir söylence duygusu veriyordu bu ormanlar. Herhangi bir şey olması olasılığı başka hiçbir yerde bu denli zayıf değildi; ama sanki hep bir şeyler olacak gibiydi. *Genius loci** gerçekten de Mallarmé'nin görülmeyen uçuşla, ifade edilemeyenin karşısında bozguna uğrayan sözcüklerle ilgili en güzel şiirlerinde rastladıklarımıza çok benziyordu. Bu deneyimin bir yazar olarak benim için önemini ifade etmekte büyük güçlük çekiyorum. Oraya ilişkin daha sosyal ve somut hatıralarımın hepsinden çok bu deneyim zihnimi doldurdu ve bende iz bıraktı. İngiliz toplumunun pek çok veçhesinden uzağa sonsuza dek sürgün edildiğimi çoktandır biliyordum, ancak yine de bir romancının daha derinden hissedilen sürgünlere gitmesi gerekir.

Esin için Yunanistan'a giden pek çok genç sözde yazar ve ressamın da keşfettiği gibi, dışarıdan bakıldığında bu deneyim moral bozucuydu. Neden olduğu yetersizlik ve atalet duygusuna bir isim takmıştık – "Ege Mavisi". İnsanın bu gezegendeki en saf ve en ahenkli kır manzaralarının arasında iyi bir eser yaratması için dört başı mamur bir sanatçı olması gerekirdi, özellikle de bu manzaraların tasavvur edilebilecek yegâne insani karşılığına bir daha geri dönülmeyecek bir zaman diliminde rastlandığını biliyorsanız. Adaların Yunanistan'ı hâlâ Circe'dir; ruhunu umursayan bir gezgin-sanatçının uzun süre oyalanacağı bir yer değil burası.

Yukarıda anlatılanların ötesinde, kurmaca yapıtımdaki hiçbir bağlantı, Spetsai'de kaldığım süre zarfında orada meydana gelmedi. Kitaptaki olayların gerçeklikte yatan temeli İngiltere'ye döndükten sonra ortaya çıktı. Circe'den kaçmıştım, ancak tiryakilik krizi şiddetliydi. Yitimin romancı için zaruri, kişisel benliği için ne denli acılı olursa olsun, kitapları için son derece verimli olduğunu o zamanlar daha kavrayamamıştım. Bu çözülemeyen eksiklik, kaçırılmış fırsat duygusu, İngiltere'de-

* (Lat.) Bir mekânın koruyucu ruhu; bir mekânın genel atmosferi. (ç.n.)

ki kişisel durumun belli ikilemlerini, benim için giderek daha fazla yitik Cennet Bahçesi'ne, Alain Fournier'nin *domaine sans nom*'una* –hatta belki de Bevis'in çiftliğine– dönüşen adaya ve oradaki inzivaya ait anılarıma eklemeye yöneltti beni. Kahramanım Nicholas, yavaş yavaş, gerçekte çağdaş sıradan insanı temsil eden bir çehreye değilse de, en azından benim sınıfımdan ve yetiştiğim ortamdan gelen kısmen sıradan bir insanın çehresine sahip oldu. Ona verdiğim soyadında şahsi bir kelime oyunu var. Çocukken *th*'yi *f* olarak telaffuz ederdim, Urfe de aslında Yeryüzü'nü (Earth) temsil ediyor – Honore d'Urfe'ün ve *L'Astree*'nin uygun birleşmelerinden uzun zaman önce yaratılmış bir sözcük.

Az önce sözü geçen kişi, umarım hikâyenin "amacını" söylediğim için beni mazur görür. Romanlar, elinizdekinden çok daha açık seçik bir biçimde tasavvur edilmiş ve denetlenmiş olanlar bile, ipuçlarının ardında tek bir doğru yanıt dizisi olan çapraz bulmacalara benzemez – günümüzde öğrencilerin zihninden sonsuza dek kökünü kazımaktan zaman zaman umudumu kestiğim bir benzetme ("Sevgili Mr. Fowles, lütfen ... gerçek manasını açıklayın"). *Büyücü*'nün "gerçek bir manası" varsa, psikolojideki Rorschach testininkinden fazla değildir. Anlamı, okurda yarattığı her türlü tepkidir; hem bana kalırsa, önceden belirlenmiş "doğru" tepki diye bir şey yoktur.

Metni yeniden gözden geçirirken, ilk ortaya çıktığında kitabın daha acımasız, olgun eleştirmenlerden aldığı, fazlalıklara, aşırı karmaşıklığa, yapaylığa ve bunun gibi şeylere ilişkin pek çok haklı eleştiriyi yanıtlamaya girişmediğimi eklemeliyim. Romanın hangi kuşağın zihnini en çok cezbettiğini ve her zaman, esasen yeniyetmelik çağı gecikmiş biri tarafından yazılmış bir yeniyetmelik romanı olarak kalması gerektiğini artık biliyorum. Tek isteğim bütün sanatçıların kendi yaşamlarının kapsamını bütünüyle özgürce düzenlemeleri. Dünyanın geri kalanı kendi kişisel geçmişini sansürleyebilir ve gömebilir. Biz yapamayız, bu yüzden de öleceğimiz güne kadar kısmen yeşil kalmalıyız ... bereket yeşili olma umuduyla, ham yeşil. Romancılarla ilgili bütün çağdaş romanların en açık sözlüsü, Thomas Hardy'nin ıstırap dolu son kurmaca yapıtı *The Well-Beloved*'da sürekli dile getirilen bir yakınmadır bu: Çok daha genç bir benlik nasıl olur da sözde "olgun" ve orta yaşlı sanatçıya hükmetmeyi sürdürür. Hardy'nin kendisinin yaptığı gibi, kişi bu gaddarlığı reddedebilir; ancak bunun bedeli roman yazma yeteneğinin sona ermesidir.

* (Fr.) İsimsiz alan. (ç.n.)

Büyücü de (bütünüyle bilinçsizce olsa bile) bu boyunduruğun kabullenilmesinin artık denetimden çıkmış kutlamasıydı.

İnsanın varoluşunun –ve kurmacanın– doğasıyla ilgili sezilerdeki (Yunanlılardan ziyade İrlandalılara özgü) endişenin altında temel bir proje varsa – belki de reddettiğim için hâlâ pişmanlık duyduğum alternatif başlıkta yatıyor: *The Godgame*. Conchis'in, doğaüstü olandan, jargonla dolu bilimsel olana dek, insanın Tanrı kavramlarını temsil eden bir dizi maske sergilemesini amaçlamıştım; benzer deyişle, aslında var olmayan bir şeyle, mutlak bilgi ve mutlak güçle ilgili bir dizi insani yanılsama. Böyle yanılsamaların yıkılması bana hâlâ olağanüstü hümanist bir hedef gibi geliyor; keşke Araplarla İsraillileri ya da Ulster Katoliklerini ve Protestanlarını, Nicholas ile birlikte, bilgiyi keşfetmeye yarayan aynı sıkı denemeden geçirebilecek bir süper Conchis olsaydı.

Conchis'in infazda verdiği kararı savunmuyorum, ancak bu ikilemin gerçekliğini savunuyorum. Tanrı ve özgürlük taban tabana zıt kavramlardır; insanlar da çoğunlukla o başka şeye inanmaktan korktukları için düşsel tanrılarına inanırlar. Zaman zaman böyle yapmak için iyi bir gerekçeleri olduğunu kavrayacak kadar yaşlandım artık. Ancak ben genel ilkeye bağlı kalıyorum, o da hikâyemin can damarı olmasını amaçladığım şey: Gerçek özgürlüğün, hiçbir zaman tek başına bunlardan birinde değil, ikisinin arasında bulunduğu, sonuç olarak da, bunun hiçbir zaman mutlak özgürlük olamayacağı. Her türlü özgürlük, en görecelisi bile, kurmaca olabilir; ancak benimki, bugün hâlâ diğer varsayımı yeğliyor.

1976, John Fowles

Çev.: Gamze Varım

AYUNTI

Çağının yarı-entelektüel bunalımlarını geçirmekte olan, Oxford mezunu Nicholas Urfe, İngiltere'nin kasvetinden ve aşktan kaçmak için ücra bir Yunan adasına İngilizce öğretmeni olarak gider. Tek başına sıkıntılı günler geçirdiği, şair olma hayallerinin de suya düştüğü bir sırada, gizemli milyoner Conchis ile tanışır...

Büyücü insan zihninin labirentlerinde dolaşan metafizik bir eğlence trenidir adeta. Bu labirentlerde gerçeklikle sanrı arasındaki gri bölge kahramanımızca ihlal edilir. Birbiri ardına gelişen ürkütücü olayların, aşk ve ihanetin sonucunda Urfe başta kendi akıl sağlığı olmak üzere her şeyden şüphelenir bir duruma gelir. Mitolojik öğelere ve Shakespeare'in ünlü oyunu *Fırtına*'ya çeşitli göndermelerin yapıldığı hikâyede John Fowles, savaşın acımasızlığını, bir Akdeniz adasının dinginliğini, insan zihninin karmaşık yapısını, kadın-erkek ilişkisinin doğasını, Tanrı ve özgürlük kavramlarını ustaca anlatımıyla irdeliyor. Gerçek özgürlüğün ancak kendini tanımakla mümkün olabileceği savından yola çıkılarak hayallerle gerçek deneyimler arasındaki ilişkiler, Fowles'un Prospero'su Conchis tarafından bir dizi yanılsama, maske ve gösteriyle çarpıcı bir biçimde sahneye konuyor.

Büyücü de, insanlığın karşı karşıya bulunduğu tehdit, Batı kültürünün duvarları arasına olduğu kadar insanın kendi bilincinin duvarları arasına da gizlenmiştir. Urfe gibi, içinde doğdukları kültürün sosyal yapılarınca dayatılan davranış kalıplarından uzak durma özgürlüğüne sahip olduklarını keşfeden bireylerin çabalarıyla varılabilecek yeni bir bilinç düzeyine yolculuktur bu.

Random House'un 20. yüzyılda İngiliz dilinde yazılmış en iyi yüz yapıt listesinde yer alan *Büyücü*, kişisel özgürlüğe ulaşmanın ve insanın kendini keşfetmesinin zorluklarına dair bir edebiyat şöleni...

"Ancak Marquis de Sade, Arthur Edward Waite, Sir James Frazer, Gurdjieff, Madam Blavatski, C. G. Jung, Aleister Crowlley ve Franz Kafka'dan oluşan bir ekibin tasarlayabileceği, ihtişamlı bir gerilimle örülmüş bir muammanın romanı."
Financial Times

AYRINTI YAYINLARI • EDEBİYAT
ISBN: 978-975-539-373-5
9 789755 393735

THQ
0589048
BFD

40 TL